D

Collegii Aurel Soc^tis Jesu Cat. Ins.

LVCIANI

Samosatensis opera, quæ quidem

EXTANT, OMNIA, A GRAECO SERMO-
ne in Latinum conuersa, nunc postremùm multo diligentius
& melius quàm antè, ad Græcum exemplar
correcta & emendata.

PARISIIS
EX OFFICINA MICHAELIS VASCOSANI
Pietru
M. D. XLVI.

Ex oo o D. C. Sfiedoi C' il' q Dorto is

Λουκιανοῦ εἰς τὴν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λουκιανὸς τάδ' ἔγραψε, παλαιά τε μωρά τε εἰδώς,
μωρὰ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
οὐδὲν δ' ἀνθρώποισι δίκαιόν ἐστι νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Lucianus de suo libro.

Lucius hæc scripsit, qui stultáque priscaq; norat,
Stulta quidem uulgo credita, docta tamen.
Eximius non est sensus mortalibus ullus,
Sed quod tute probas, ridiculum est aliis.

Io. Aurato interprete.

Auctores, qui in hoc opere uertendo elaborarunt.

D. Erasmus Roterodamus.
Philippus Melanchthon.
Thomas Morus.
Augustinus Dathus.
Petrus Mosellanus.
Bilibaldus Birckheimerus.
Anastasius.
Vincentius Obsopœus.
Ioannes Sinapius.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luscinius.
Ponticus Virunius.
Iacobus Micyllus.

IACOBI MICYLLI AD ORNATISS. VIRVM, PHILIPPUM Reiffenstein, Gen. Dn. Ludouici Com. Stolbergen. &c. Consiliarium. &c.

In Luciani translationem præfatio.

NOn clam me est, Philippe ornatiss. plerosq; doctorum hominum in ea opinione uersari, ut melioribus hisce literarum studijs non parum obesse existiment auctores Græcos ex lingua sua transferre, & eosdem Latinè legẽdos promiscuè ac quoslibet proponere. Principiò enim aiunt proximis his annis, dum passim & absque delectu ex utraque lingua Græci Latiniq; scriptores in alias cõuertuntur, pauciores, qui utramuis rectè ac plenè discerent, extare cœpisse. Deinde autem & illud accidere solere, ut quia pleraq; Græca ita scripta sunt, ut nisi in suo ac proprio sermone legantur, neque gratiam eandem retineant, neque parem potestatem, plurimum interim elegantiæ atque nitoris, optimis atque elegantissimis quibusque translatis decedat. Ac mihi quidem cogitanti, propemodũ ita res habere uidetur. Vt enim quisque, non dico ignauissimus, sed diligentiæ atque operæ parcissimus est, ita protinus ad id quod proximũ & ante pedes est, diuertit: & relictis ueris uiuisq; fontibus, ad turbidos interim, & utcunque deductos riuos deflectit. Quo fit, ut bona atque humana hæc studia, ex altera sui parte iampridẽ intermittantur, & illud amœnum ac suaue eloquentiæ Græcæ, ut ita dicam, uiretum, desertum atque neglectum, paulatim iterum emarcescat. Quæ quidem res & me dudum ita commouit animo, ut cum nuper ab amico nostro Egenolpho rogatus essem, ut quæ Luciani reliqua, nec adhucdum conuersa restarent, ea conuertenda Latinè susciperem, & auctoris istius uelut lacunas quasdam à superioribus relictas explerem: ipse quoque aliquandiu subsisterem, & quid faciundum in hac re esset, nonnihil addubitarem. Est enim omnino auctor hic talis, ut eadem elegantia, eadémque festiuitate reddi prorsus nequeat: & si Latino sermone suauitatem illius exprimere coneris, nihilo plus agas, quàm si phœnicopterum, aut psittacum aliquẽ, detractis proprijs atq; natiuis plumis, alieno ac trãslatitio colore spectandum exhibeas. Attamen quia uidebam cum alios non paucos, tum uerò in primis Erasmum nostrum Roterodamum, uirum ob excellentiam doctrinæ, & inexhaustam dicendi copiam, omni posteritati memorabilem, in hoc uertendo non parum elaborasse, eásque translationes in manibus passim haberi ac uolui, exemplum atque auctoritatem illorum neutiquam fugiendam aut improbandam putaui. Nam rursus neque illud satis æquum uidebatur esse, tantos lepôres, tantamq; rerum propè omnium scientiã, una tantùm lingua includi, & ab uno duntaxat quasi populo uoluptatem hanc omnem parari. Proinde collectis omnibus aliorum uersionibus, quas quidem reperire licebat, & ijsdẽ argumentis & annotatiunculis quibusdã adiectis, sicubi res postulabat, proximo hoc anno, dũ in schola Heidelbergensi easdem literas Græcas publicè doceo, quantum à reliquis laboribus ocij mihi suppetebat, id omne in hãc operam impendi, & quæ reliqua restabant, quæ quidẽ obscurissima ac difficillima nõnulla erant, Latino sermone, quoad fieri potuit, exposui. Rem conatus, ut quidem dicere te scio, non parum arduam, & plus multo audaciæ quàm laudis præ se ferentem. Quis enim nõ uereatur post tot præclaros & excellentes interpretes suũ quoq;, ut hoc uerbo utar, assumentũ apponere? & quæ ab alijs uel ob difficultatem, uel ob uerecundiam quoque relicta essent, ea tanquam nouus aliquis & nuper natus Hercules, aggredi sustinere? Sed audendũ tamẽ fuit, quandoquidẽ Audẽtes fortuna iuuat, ut poëta ait. Neq; uerò uideo cur mirũ adeò, aut insolẽs alicui uideatur, si ipse quoq; fortunã experiri uolui, supráq; uires aliquid meas in me suscepi, quãdò & Comicos antiquos illos uidemus mutuò sibi frequenter obiecisse, quòd fabulas ex Græcis bonis Latinas facerent non bonas. Nã si æquum

est, ut idem Comicus ait, ignoscere, Quæ ueteres fastitarunt, si faciunt uoui: maior utiq; uenia nobis danda erit, qui & infeliciore seculo quàm illi, & alia atq; diuersa lingua nati sumus. Iam siqua eiusmodi fortè sunt, (ut fortasse multa sunt) ut in ijs uertendis nonnihil à uero aberrarim, cogitari illud quoque decet, quòd omnia ea Græcè quoque talia ferme sunt, ut ueniam magis interpreti malè uertenti, quàm culpã promereri debeant. Nã illud demum reprehensione dignum est, non si quis insuetum atque asperum, sed si quis commune ac tritum iter ingressus, in eo alicubi labatur aut impingat. Quanquã equidem arbitror, quicquid huius est, facilem apud doctos & æquos lectores excusationem inuenire posse: præsertim cum uiderint me non minore diligentia & cura in difficilioribus istis uersatum esse, quàm alios interim in expeditis & planis. Illud uerò inuidiosum & graue, quod quosdam clamitare audio, auctorem impium ac detestabilem in uulgus nos edere, cuius scripta satius multo fuerat supprimi, quàm eorum lectione aures pias offendi. Neque enim mala serenda esse, quandò ea ultro, & ut Græcum prouerbium habet, neque quærentibus nobis obueniant. Nã quis ignorat, inquiunt, Samosatensem istum deorum pariter & hominum irrisorem, tot retro seculis ob impietatem damnatum, & ab alijs athei, ab alijs etiam apostatæ cognomento diffamatum? Sed ueniam nobis dabunt hac quoque in parte lectores. Neq; enim nunc primùm hoc opus ipsi aggredimur, & ante nos in eodem edendo elaborarunt uiri, quorum auctoritatem atque doctrinam nemo non sequitur, omnes sibi proponunt, & iam totus propè orbis cõprobauit. Deinde autem quænam inuidia fuerit, ob unum fortasse næuum aliquem in parte hærentem, totum corpus, uenustum alioqui, & numeris, quod aiunt, omnibus absolutum, abijcere? Nam ut liuorẽ alibi aut maculam in ebore aut marmore sculpto toleramus, si cætera arti respondeant: ita & in auctoribus, opinor, uitium unum aliquod dissimulandum erit, si cætera eiusmodi sunt, ut legẽtibus utilitatem aliquam non paruam afferre possint. Impius Lucianus est: at contrà summa in eo eloquentia, summa dicendi festiuitas est, magna rerum uarietas, magna scientia, multa eaq; perfecta & solida item doctrina: & seu ridendo aliorum uitia corrigit, siue monendo aliquid præcipit ac docet, cũ summa prudentia summum quoque iudicium coniunctum, & si dicere licet, in uno eo, omnium aliorum scriptorũ exemplar. Quas sanè uirtutes ac dotes adeò uarias ac multas, ob unum aliquod uitium repudiare, quàm sit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipsum quidẽ hoc pium satis uidetur. Nisi uerò neque Liuius aut Cicero, neque Thucydides aut Plato, neq; denique quisquam eorum qui uel exemplis uel doctrina communem hominum uitam erudire atque informare possunt, legendus propterea fuerit, quia ethnicus & tanquam paganus à nostra ac uera religione abfuisset. At etiam de Christo religiosè parum sensit. At fecerunt hoc alij item multi, quorum tamen scripta & hodie nonnulla legimus, & ab antiquis olim tolerata fuere. Nam si protinus ut quisq; de fide in Christum, de religione syncera ac recta minus piè sentit aut loquitur, ita exterminandus atque extirpandus erit: non modò ex ueteribus scriptoribus haud ita multos retinebimus, sed fortassis nec hodie quidam ferendi erunt. Sed ut hosti aperto nemo quicquam credit, simulanti amicitiam, multa etiã arcana interdum committimus: ita nemo puto erit, qui alioqui sanæ mentis sit, qui etiam si uideat Lucianũ, pro insita atque innata illa dicacitate non solùm humanas res, uerùm etiam diuinas & sacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodã habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Deniq; cur mirum adeò, aut nouum hoc putemus, si homo ethnicus, & qui nunc caussas agendo, nunc declamando, postremò etiam circa principum aulas uersando, dicendi cauillandiq; artibus omnem propè ætatem exegit, irreligiosè quædam & irreuerenter dicta reliquit, cum ne ipsi quidem illi qui ex professo uitam religiosam ac sanctam degunt, religiosè omnia faciant & dicant? Quorum aliquãdo mores & facta quia non omni-

no

no illorum dissimilia sunt, quæ quoties suorum temporum philosophiam, & uanam istam uirtutis atque doctrinæ simulationẽ irridet, à Luciano describũtur. Iam illud quoq; in mentem alicui uenire haud immeritò posset, num ob hoc quidam illi tantopere succenseant, quòd in eius dialogis & descriptionibus istis similitudinem atque imaginem sui quãdam elucere, & perinde ut in tabula depictam cerni pertimescant. Odimus enim ferè quæ malè facimus, & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper sanata, necdum satis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus. Quare istorum quidem accusatio haudquaquam cò apud nos ualere debet, ut auctorem talem ac tantum è manibus abijciamus, & tot præclara omnis propè generis scripta, Vulcano atque igni, quod illis fortasse placeat, cõsecremus. Ac longiore etiam defensione forsitan opus mihi foret, si ad alium quàm ad te, Philippe cãdidissime, cui opus hoc dedicãdum putarem, instituissem scribere. Neq; enim cuiusuis aures ad has uulgi opiniones obfirmatæ ita sunt, ut ijs nihil moueantur, aut easdem etiã ultro contemnant. At uerò quia tecum mihi res est, quem & familiariter multos iam annos cognoui, & quid ipse de rebus siue sacris siue profanis, quod ad hanc caussam attinet, sentire soleam, satis certò iam olim scire confido: nihil necesse opinor est hic nunc longius immorari. Quam ob rem ut uela aliquando contraham, & orationi huic finem imponam, ego quia iam olim optaui amoris atque animi erga te mei significationem aliquam tibi dare, neque tamen hactenus ulla eius rei occasio sese mihi obtulit, qua id commodè potuissem: nõ indignum aut alienum duxi, si hanc meam operam, quã in hisce Luciani reliquijs absoluendis impendi, tuo nomini inscriberem, tibiq; dedicarem. Nam ut cæteri amantes solent munusculis quibusdam aut alijs interdum rebus idoneis memoriam suam apud eos quorum affectu ac desiderio tenentur, subinde renouare, ita neque nobis inhonestum erit, arbitror, sensus ac uoluntates nostras, hisce, in quibus uersamur, rebus ac studijs declarare. Neq; uerò indignum aut inconueniens hoc tibi donum erit. nam si naturam atque ingeniũ tuum satis noui, aut huius, aut nullius auctoris lectione æquè delectabere. Tanta eius ubique facundia, tanta rerum omnium elegantia atque festiuitas est. Proinde accipe à me quicquid hoc operis tandem est, quod à me profectum, ad aliorum labores accessit: quod te principiò quidem consuetudinis ac uoluntatis erga te meæ admoneat: deinde autem & à laboribus curisq; istis grauioribus, in quibus ferè uersaris, digressum excipiat & refocillet. Nam hic profectò inuenies quod te quomodocunq; affectum animo, reficere atque exhilarare possit: & siue seria, siue iocosa, siue domi, siue in agris, siue denique inter rusticandum, siue inter peregrinandum, lectione aliqua oblectare te uoles, unus hic auctor ad omnia loca & tempora aptissimus erit, semperq; aliquid quod uel legisse uel addidicisse te iuuet, quasi recens ac nouum subministrabit.

IOAN. RIBITTVS ΦΙΛΕΔΑΗΣΙΝ ADOLESCENTIBVS S. P. D.

DEO Opt.Max.semper gratias agere debemus,cũ ob cæterarum rerum,tum maximè ob literarum beneficia, quas nobis hoc tẽpore ita restitutas esse uidemus,ut nulla unquam ætate tot fuisse literatos,omnes dicant,& cõstanter affirment.Quo diuino bono ut utiliter possimus uti, ab eo ipso qui hæc largitus est,suppliciter(quia supplices non aspernatur)petendum esse arbitror.Equidem uiam & rationem,quã quidem norim,alijs tradere & monstrare nõ grauabor,ut hoc dono ad utilitatem suam quisque uti possit,qui meum consilium sequendum putarit.Illud in primis propositum nobis esse debebit,ut ubique summi illius artificis gloriam prædicemus,in unum illum spectemus,finem studiorũ hunc nobis proponamus.homines enim cõditi sunt,ut Dei opera considerantes & admirantes,artificem summum omnium laudent, honorent,uenerentur, & adorent. Quo posito fundamento, nihil iam sit, ex quo non aliquid ad nos utilitatis manare possit. Atque ut de his Luciani græci scriptoris operibus, quæ nunc sunt in manibus, aliquid dicamus,illud primo loco apertè profitebor,hominis impietatẽ mihi nullo modo probari, sed tantùm quæ utilitates & documenta hinc capi posse uideantur, explicare uoluisse. Et quoniam pietatis & religionis ratio nusquam alibi quærenda est, nisi in scripturis diuinitus inspiratis,quæ solæ meram continent ueritatem,nullo contaminatam mendacio: reliqua omnia scripta ad hunc Heraclium lapidem exploranda sunt, id est, ad sacrorum codicum normam sunt dirigenda & corrigenda, ut uel probentur uel improbentur de religione disputationes: id quod maximè faciendum esse puto in Luciani disputationibus, quæ summam sæpe impietatem spirare & continere uidentur. Sed de his posterius : prius enim dicam de ijs quæ summam habent utilitatem sine ullo religionis periculo.Quòd si uera est illa omnium ferè sermone trita sententia,nullum esse librum tam malum, qui non aliqua ex parte prosit, cur Luciani libros repudiare debeamus, caussam prorsus uideo nullam, cum præsertim non aliqua ex parte, sed multis prodesse possint. Est enim in hoc auctore summa linguæ græcæ proprietas,& Atticismi exquisita obseruatio. Thomas quidem Magister in Atticarum uocum obseruationibus, huius ipsius scriptoris testimonijs quamcreberrimè utitur ad Atticismum restituendum. Tzetzes nobilis Hesiodi interpres,hunc plurimum dicẽdi facultate ualuisse, eque seruili penè conditione ad summos dignitatis gradus propter eloquentiam euectum esse,& Syrum oratorem uocatum scribit.Ex quorum testimonijs iam satis intelligi arbitror,nullum esse huius scriptum, quod non cum uetustissimis facillimè comparari possit, si eloquentiæ tantùm habeatur ratio. Addere iam licet nostræ ætatis hominum iudicia doctissimorum.Budæus quoties ad Atticam & græcam dicendi rationem commonstrandam,ex his scriptis testimonia producit?quoties Erasmus?quoties alij innumerabiles,qui aliquid de syntaxi Græcorum literis mandarunt?quibus enumerandis nimium longa poneretur oratio.Iam tot interpretum disertissimorum testimonia quanti sunt? nullus est enim ex his qui ex Luciani scriptis aliquid latinè conuertendum susceperunt,qui non huic summã & maximè Atticam tribuat eloquentiam.Quid publica florentissimarum Academiarum testimonia, quantum habent ponderis?Lutetia hũc pueris linguæ græcæ discendæ causa proponit,Louanium non repudiat.In Britannia non solùm enarratur in scholis, uerumetiam illic extiterunt, qui, quæ de græco conuerterant,ediderunt. Quid commemorem Germaniæ gymnasia literarum, ubi maxima ex parte latinus factus est Lucianus?Italia hunc auctorem prima in lucem protulit.Atqui nunquam talia extarent testimonia & studia horum librorum, nisi homines doctissimi in eis græcam & Atticam elocutionem constantissimè obseruatam esse uidissent.

Quæ

Quæ enim pars uel exigui libelli in tot operibus reponatur Atticæ expers eloquentiæ? Profectò nulla. Attici sales, Atticæ ironiæ non illepidæ suo loco sic aptæ sunt, ut facilè quiuis iudicare poßit, hunc uitium ineptiarum & uidisse, & ubique diligenter uitasse. Venio ad uarietatem, quæ in his scriptis tanta est, ut nulla ferè res sit, quæ quidem in sermonem incidat, cuius hîc non fiat mentio, uel etiam iusta disputatio. Atq; hoc sic habere, res ipsa loquitur. Tot enim tamq; uariæ librorum inscriptiones, an non quod dico satis declarant? Vt omittam sæpißime in eadem inscriptione res admodum uarias cõtineri. Ex quo illud accidit, ut uariæ quoq; utilitates percipi posse uideãtur. Quæ res plana fieri poßit, si animaduerterimus, omnes philosophiæ partes hîc summa eloquentia esse pertractatas. Atq; ut primùm à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationem pertinẽt, hîc reperire poteris, nõ sine maximo fructu, & sine ulla pietatis iactura. Δίκη φωνηέντων iucũda quædam, nõ illa quidem arida & ieiuna dabit præcepta. Deinde in eo libello qui ὑπὲρ τοῦ τῇ συναγωγῇ παίσμαζος inscribitur, quàm copiosè & grauiter de duobus maximè uerbis χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν disputat? qua disputatione quid est γραμματικώτερον; In λεξιφάνῃ disertè obsoleta ab usitatis distinguit, & discernenda proponit, antiquarios non illepidè reprehẽdens. Γλωσσολογικὴς uocabulorum proprietatem & translationem non obscurè docet, & multis ueterum testimonijs confirmat. Quid aliud agit in γλωσσοφυλακῇ, quàm linguã docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copiosas de literis & uerbis Græcorum studiosi assumere poßint disputationes, superuacaneũ foret longa oratione explicare. Quòd si est Grammatici historias enarrare, & scribendæ historiæ leges præscribere, hæc omnia si requiris, habes in eo libro qui πῶς δεῖ ἱστορίαν γράφειν inscribitur. Historicæ scriptionis ficta exempla summa festiuitate descripta, duo libri qui ἀληθοῦς ἱστορίας λόγοι inscribuntur, continent: ut siquãdo seueritatem relaxare uoles, nusquam quod cupis facilius quàm hîc reperire poßis. Vera autem, miniméque ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid Δημόνακζος βίος, an quicquam non historia dignum complectitur? Μακρόβιοι multarum sunt instar historiarũ. Peregrini mors non uulgaris, historiam non uulgarem cõtinet. In συνέῃ Ἡρῷ ἡροδότῃ non infeliciter. Nam Symposium uerámne an fictam contineat narrationem, nihil certi constitui potest. Vtcunque se res habet, ita iucundus est in narrando, ut in eo omnes narrandi uirtutes inesse intelligi facillimè possit. Qua in parte quantum insit utilitatis, paucis uerbis exprimi non potest: ex ijs petere licebit, qui diligẽter historiæ laudes persecuti sunt. Illud unum modò dicam, sic artem scribendæ historiæ hîc tradi, ut uel inuitus assentiri & probare quæ docet, uictus ratione, cogaris. Vitiosas scriptiones ita emẽdat euidenter, ut qui sic scripserint, facillimè ad huius limam sua scripta emendare poßint. Iam uerò summũ hunc esse disputatorem, tot dialogorum confectio planum facit, cum præsertim Dialogus & Dialectice ab eodem manent fonte. In Parasitica quidem sic definitionem tractat, ut facilè appareat hominem fuisse Διαλεκτικώταζον. Et Dialecticæ sparsa sunt aliquot ἀξιώματα per totum scriptionis corpus, ut inueniẽdi & iudicandi rationem totam, qui cernunt acutè, hîc expressam & explicatam uideri posse manifestum sit. Sed quid immoror, cum sine Dialectices perfectißima cognitione, dialogos confici nõ posse constet? Ad Rhetoricen ueniamus, de qua multa dicere intempestiuũ fuerit, cum tam multa hic ipse scriptor Rhetorices monimenta uiuentia reliquerit, quæ de ipsius eloquẽtia testari & apertè dicere uidentur. Nam ut dialogorũ admirabilem facundiam & festiuitatẽ præteream, quanta quæso sunt eloquentiæ illa præcepta, quæ in ἐκτόρων διδασκάλῳ disertissimè & festiuißimè tradũtur? Laudationes tã multæ Demosthenis, domus, balnei, patriæ, muscæ deniq;, quã partem eloquẽtiæ prætermittũt? Quid cõmemorem uituperationes, quæ ex eadem arte ꝓficiscũtur? quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipsis inscriptionibus indicãtur, ut nihil sit eas nominari necesse? Eloquentiæ studiosi hinc præclara habent exempla, quæ sibi

proponere poßint ad imitãdum, ἃ καθαρῶς ἑλληνίζειν ſtudere uolent. Quid de Phyſice, quæ indagatrix & uenatrix naturæ eſt, dicam? cuius quàm fuerit hic ſtudioſus, ex eo qui eſt περὶ ἁλιείας, cognoſcere licebit. Dipſadum naturam quis melius deſcribere queat? Quis noſtrûm Pellæos dracones noſſet ſine huius naturæ uenatoris deſcriptione? Mirum quàm multas habeat comparationes ex rerum natura petitas. Ἐν τῷ περὶ ὄικα præclara eſt de duobus cernendi & audiendi ſenſibus diſputatio, dignaq; quam Phyſici ſtudioſè legãt. Alcyonis natura quàm admirabilis deſcribitur? Infinita ſunt, quæ ſi diligenter obſerues, te in tota Phyſices ratione multo inſtructiorem efficere poßint. Tertiam philoſophiæ partẽ, quæ in uitam & mores diſtributa eſt, ſic perſequitur, ut modò fictis, modò ueris narrationibus utens, uarios hominum mores ante oculos ponat, ut qui legunt, ea ſub oculos ſubiecta cernere uideantur: in quibus tempeſtiuiſſimè adhibet acerrimas uitiorũ uituperationes, ne quis uitia pro uirtutibus imitetur. Cumq; omnia uitia uehementer ſæpe reprehendat & uituperet, auarorum tamen miſerias & ſordes non uno loco, ſed ſemper acerbiſſima oratione inſectatur, & meritò: nam & noſtræ literæ diſertè dicunt φιλαργυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν. Deridet ſpem in rebus inaniſſimis fixam. Et Chriſtiani iuſtiſſimè derident quæ cæteri mortales ſtultè mirantur: cuius diſputationis plenæ ſunt Prophetarũ & Apoſtolorum ſcripturæ. Superſtitionum deriſio quid habet alienum à pietate? cum impia deridere & deteſtari, pars quædã ſit pietatis. Frigidè enim pij cenſendi ſunt, qui omnem non execrantur impietatem. Iſidis capilli, Geryonis oſſa, & infinita eiuſdem generis, an non ſatis docent ſuperſtitionem totã ab idololatris, non à Chriſtianis unius Dei adoratoribus, emanaſſe? Atenim multa hîc ſunt quæ ſine ulla dubitatione impietatem complectuntur. At ex his quoque boni maximas utilitates capere poſſunt. Nã uera religione imbuti, ſi præſtabunt conſtantiam, nullius argumentis à recto abducentur. Quis hoſti aperto fidem habet? Legentibus impia, illa cogitatio ſubeat, hominem tanta eloquentia, tam turpiter prodegiſſe ſuam eloquentiã, quam diuinis erga homines beneficijs deprædicãdis conſumere potuiſſet honeſtiſſimè. Si horum in mentẽ uenerit, dubium non eſt, quin quod eris eloquentiæ conſecutus, id omne ſis honeſtius conſumpturus, quàm conſumpſerit is quem cogitatione reprehendas: abundeq; hoc modo magnum ceperis fructum, ſi tuam dicendi facultatẽ ad ueri monarchæ CHRISTI laudes prædicandas totam contuleris, cuius unius principatus ſempiternus eſt. Sed de utilitate capiẽda ex libris profanis, extat Baſilij Magni doctiſſima oratio, ad quam plura cupientem remitto. Illud libenter oſtenderem, hîc multa eſſe quæ ad ſacrarum literarum intelligentiam faciunt, ut de coronis, de athletis, de ignoto deo Athenienſium, quorum omnium hîc reperiũtur explicationes copioſiſſimæ. Sed hæc ſibi quiſque ad ſuã utilitatem legendis his obſeruare facilè poßit. De Mathematicis nihil eſt neceſſe ut moleſta oratione uos onerem. Aſtrologiam tenuiſſe, libellus περὶ ἀστρολογίας clarè teſtatur. Muſicam continet ὁ περὶ ὀρχήσεως λόγος. Geometram fuiſſe perinſignem ex eo intelligere debemus, quòd Syrus cum eſſet, totam luſtrarit Græciam, Italiam, Galliam, orbis regiones nobiliſſimas. Huc adde, quod ex Apologia intelligi datur quæ eſt περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ στρατόντων, hunc ipſum ſub Imperatore Romano magiſtratu functum publico. Arithmetices ignarus non fuit, quem tot nobiliſſimas artes perdidiciſſe conſtat. Valete, illud non ignorantes, araneas uenena, apes mella ſibi ex eodem coaceruare ſolere. Lauſannæ, anno uirginei partus MDXLVIII. Calend. Mart.

Πίναξ τῶν τοῦ Λουκιανοῦ.

Περὶ τοῦ ἐνυπνίου, ἤτοι βίος Λουκιανοῦ
Πρὸς τὸν εἰπόντα, Προμηθεὺς εἶ ὀν λόγοις.
Πρὸς Νιγρῖνον ἐπιστολή.
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφου ἤθους.
Δίκη φωνηέντων.
Τίμων, ἢ μισάνθρωπος.
Ἀλκυών, ἢ περὶ μεταμορφώσεως.
Προμηθεὺς, ἢ Καύκασος.

Θεῶν διάλογοι.

Προμηθέως καὶ Διός.
Ἔρωτος καὶ Διός.
Διὸς καὶ Ἑρμοῦ.
Διὸς καὶ Γανυμήδους.
Ἥρας καὶ Διός.
Ἥρας καὶ Διός
Ἀπόλλωνος καὶ Ἡφαίστου.
Ἡφαίστου καὶ Διός.
Ποσειδῶνος καὶ Ἑρμοῦ.
Ἑρμοῦ καὶ Ἡλίου
Ἀφροδίτης καὶ Σελήνης.
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος.
Διὸς, Ἀσκληπίου, καὶ Ἡρακλέους.
Ἑρμοῦ, καὶ Ἀπόλλωνος.
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος.
Ἥρας καὶ Λητοῦς
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ
Ἥρας καὶ Διός.
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος
Θεῶν κρίσις.
Ἄρεως καὶ Ἑρμοῦ
Πανὸς καὶ Ἑρμοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου.
Ἑρμοῦ καὶ Μαίας.
Διὸς καὶ Ἡλίου.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ.

Ἐνάλιοι διάλογοι.

Δωρίδος καὶ Γαλατείας.
Κύκλωψ καὶ Ποσειδῶνος.
Ἀλφειοῦ καὶ Ποσειδῶνος.
Μενελάου καὶ Πρωτέως.
Πανόπης καὶ Γαλήνης
Τρίτωνος, Ἀμυμώνης, καὶ Ποσειδῶνος.
Νότου καὶ Ζεφύρου.
Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων.

Operum Luciani index. A priorem chartæ faciem, b posteriorem indicat.

Somnium seu uita Luciani. fol. 1.a
Cõtra eũ qui dixerat: Prometheus es in uer- (bis. 3.a
Epistola ad Nigrinum. 4.b
Nigrinus, siue de moribus Philosophorũ. ibi.
Iudicium uocalium 9.b
Timon, siue Misanthropos 11.a
Halcyon, siue de transformatione 17.b
Prometheus siue Caucasus 16.b

DEORVM DIALOGI.

Promethei & Iouis 21.b
Cupidinis & Iouis ibi.
Iouis & Mercurij 22.a
Iouis & Ganymedis ibi.
Iunonis & Iouis 23.a
Iunonis & Iouis ibi.b
Apollinis & Vulcani 24.a
Vulcani & Iouis ibi.b
Neptuni & Mercurij ibi.
Mercurij & Solis 25.a
Veneris & Lunæ ibi.b
Veneris & Cupidinis ibi.
Iouis, Aesculapij & Herculis 26.a
Mercurij & Apollinis ibi.
Mercurij & Apollinis ibi.b
Iunonis & Latonæ 27.a
Apollinis & Mercurij ibi.
Iunonis & Iouis ibi.b
Veneris & Cupidinis 28.a
Dearum iudicium ibi.
Martis & Mercurij 30.a
Panos & Mercurij ibi.b
Apollinis & Bacchi 31.a
Mercurij & Maiæ ibi.b
Iouis & Solis ibi.
Apollinis & Mercurij. 32.a

DIALOGI MARINI.

Doridis & Galateæ 32.b
Cyclopis & Neptuni 33.a
Alphei & Neptuni ibi.b
Menelai & Protei ibi.
Panopes & Galenes 34.a
Tritonis, Amymones & Neptuni ibi.
Noti & Zephyri 34.b.
Neptuni & delphinûm 35.a

Ποσειδῶνος καὶ νηρηίδων.	Neptuni & Nereidum	35.a
Ἰρίδος καὶ ποσειδῶνος.	Iridis & Neptuni	35.b
Ξάνθου καὶ θαλάσσης.	Xanthi & Maris	ibid.
Δωρίδος καὶ θέτιδος.	Doridis & Thetidis	36.a
Ποσειδῶνος καὶ οἰνοπέως.	Neptuni & Enipei	ibid.
Τρίτωνος καὶ νηρηίδων.	Tritonis & Nereidum	36.b
Ζεφύρου καὶ νότου.	Zephyri & Noti.	37.a
Νεκρικοὶ διάλογοι.	MORTVORVM DIALOGI.	
Διογένους καὶ πολυδεύκους.	Diogenis & Pollucis	37.b
Πλούτων, ἢ κατὰ μενίππου.	Pluto, seu Contra Menippum	38.a
Μενίππου, ἀμφιλόχου, καὶ τροφωνίου.	Menippi, Amphilochi, & Trophonij	38.b
Ἑρμοῦ καὶ χάρωνος.	Mercurij & Charontis	ibid.
Πλούτωνος καὶ ἑρμοῦ.	Plutonis & Mercurij	39.a
Τερψίωνος καὶ πλούτωνος.	Terpsionis & Plutonis	ibid.
Ζηνοφάντου καὶ καλλιδημίδου.	Zenophantæ & Callidemidæ	39.b
Κνήμωνος καὶ δαμνίππου.	Cnemonis & Damnippi	40.a
σιμύλου καὶ πολυστράτου.	Simyli & Polystrati	ibid.
χάρωνος καὶ ἑρμοῦ.	Charontis & Mercurij	40.b
κράτητος καὶ διογένους.	Cratetis & Diogenis	42.a
ἀλεξάνδρου, ἀννίβου, μίνωος, καὶ σκιπίωνος. 42.b	Alexan. Anniba. Minois & Scipionis.	42.b
Διογένους καὶ ἀλεξάνδρου.	Diogenis & Alexandri	43.b
ἀλεξάνδρου καὶ φιλίππου.	Alexandri & Philippi	44.a
ἀχιλλέως καὶ ἀντιλόχου.	Achillis & Antilochi	ibid.b
Διογένους καὶ ἡρακλέους.	Diogenis & Herculis	45.a
μενίππου καὶ ταντάλου.	Menippi & Tantali	ibid.b
Μενίππου καὶ ἑρμοῦ	Menippi & Mercurij	46.a
αἰακοῦ, πρωτεσιλάου, μενελάου, καὶ πάριδος.	Aeaci, Protesilai, Menelai, ac Paridis.	ibid.
μενίππου, αἰακοῦ, πυθαγόρου καὶ σωκράτους.	Menippi & Aeacis	46.b
Μενίππου καὶ κέρβερου.	Menippi & Cerberi	47.a
χάρωνος, μενίππου καὶ ἑρμοῦ.	Charontis & Menippi	ibid.b
πρωτεσιλάου, πλούτωνος, καὶ περσεφόνης.	Plutonis & Protesilai	ibid.
Διογένους καὶ μαυσώλου.	Diogenis & Mausoli	48.a
Νιρέως, θερσίτου καὶ μενίππου.	Nirei, Thersitæ & Menippi	48.b
Μενίππου καὶ χείρωνος.	Menippi & Chironis	ibid.
Διογένους, ἀντισθένους, κράτητος καὶ πώλου.	Diogenis, Antisthenis & Crate.	49.a
Μενίππου καὶ τειρεσίου	Menippi & Tiresiæ	50.a
αἴακου καὶ ἀγαμέμνονος.	Aiacis & Agamemnonis	50.b
Μίνωος καὶ Σωστράτου.	Minois & Sostrati	ibid.
Μενίππου καὶ φιλωνίδου, ἢ νεκυομαντία.	Menippus, seu Necyomantia	51.a
Ψήφισμα.	Decretum contra diuites	54.D.E.
Χάρων, ἢ ἐπισκοποῦντες.	Charon, siue Contemplantes	54.b
περὶ θυσιῶν.	De Sacrificijs.	59.a
Βίων πρᾶσις.	Vitarum auctio	61.a
ἁλιεύς.	Piscator, seu Reuiuiscentes	65.a
Κατάπλους, ἢ τύραννος.	Cataplus, siue Tyrannus	71.b
περὶ τῆς ἐπὶ μισθῷ συνόντων.	De mercede conductis.	76.a

Apologia

ἀπολογία περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.	Apologia pro mercede conductis	84.a
ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος.	Pro eo q̃ inter ſalutandũ uerbo lapſus fuerat	
ἑρμότιμος, ἢ περὶ αἱρέσεων.	Hermotimus, ſiue de ſectis 89.a	(86.b
ἡρόδοτος, ἢ ἀετίων.	Herodotus, uel Aetio	106.b
ζεῦξις, ἢ ἀντίοχος.	Zeuxis uel Antiochus	108.a
ἁρμονίδης. *	Harmonides	110.a
σκύθης, ἢ πρόξενος	Scytha, uel Hoſpes	111.a
πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.	Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit	113.b
ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος.	Hiſtoriæ ueræ lib.I.	122.a
δεύτερος.	Lib.II.	127.a
τυραννοκτόνος	Tyrãnicida 132.b. Decla. Eraſ.reſp.	135.b
ἀποκηρυττόμενος. *	Abdicatus	151.b
φάλαρις πρῶτος.	Phalaris primus	156.b
δεύτερος.	Phalaris ſecundus	159.a
ἀλέξανδρος, ἢ ψευδομαντις.	Alexander, ſeu Pſeudomantes	160.b
περὶ ὀρχήσεως.	De ſaltatione	168.b
λεξιφάνης.	Lexiphanes	176.b
εὐνοῦχος.	Eunuchus, ſeu Pamphilus	180.b
περὶ ἀστρολογίας. *	De Aſtrologia	182.a
δημώνακτος βίος.	Demonactis uita	184.a
ἔρωτες.	Amores	188.a
εἰκόνες.	Imagines	197.a
ὑπὲρ τῶν εἰκόνων.	Pro imaginibus	201.a
τόξαρις, ἢ φιλία.	Toxaris, ſiue de amicitia	205.b
λούκιος, ἢ ὄνος. *	Lucius, ſiue Aſinus	215.a
ζεὺς ἐλεγχόμενος.	Iupiter confutatus	222.a
ζεὺς τραγῳδός.	Iupiter Tragœdus	225.a
ὄνειρος, ἢ ἀλεκτρυών.	Somnium, ſeu Gallus	233.a
ἰκαρομένιππος, ἢ ὑπερνέφελος.	Icaromenippus, ſiue Hypernephelus	239.b
δὶς κατηγορούμενος, ἢ δικαστήρια.	Bis accuſatus, ſeu Fora	245.a
περὶ παρασίτου, ἤτοι ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική.	De paraſito, ſeu quòd ars ſit paraſitica	251.b
ἀνάχαρσις, ἢ περὶ γυμνασίων.	Anacharſis, ſeu de Gymnaſiis	259.a
περὶ πένθους.	De luctu	266.a
ῥητόρων διδάσκαλος.	Rhetorum præceptor	267.b
φιλοψευδής, ἢ ἀπιστῶν.	Philopſeudes, ſiue incredulus	271.a
ἱππίας, ἢ βαλανεῖον. *	Hippias, ſeu Balneum	277.a
προλαλιά, ἢ διόνυσος.	Allocutio, ſeu Bacchis	278.b
προλαλιά, ἢ ἡρακλῆς.	Præfatio, ſeu Hercules Gallicus	280.a
περὶ τοῦ ἠλέκτρου, ἢ τῶν κύκνων.	De Electro, ſeu cygnis	281.a
μυίας ἐγκώμιον.	Muſcæ encomion	281.b
πρὸς τὸν ἀπαίδευτον, καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον.	Aduerſus indo.lib.ſupellecti.tumentẽ.	283.a
περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῇ.	De non temere credẽdo calumniæ	286.b
ψευδολογιστής, ἢ περὶ τοῦ ἀποφράδος.	Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade	289.b
περὶ τοῦ οἴκου	De domo	294.a
μακρόβιοι.	Macrobij	297.b
πατρίδος ἐγκώμιον.	Patriæ encomion	300.a

περὶ τῶν διψάδων.	De dipsadibus	301.a
Διάλεξις πρὸς ἡσίοδον.	Dissertatio cum Hesiodo	302.b
πλοῖον, ἢ εὐχαί.	Nauigium, seu uota	303.b
Τραγοποδάγρα.	Tragopodagra	309.b
Ὠκύπους.	Ocypus	314.a
Ἑταιρικοὶ διάλογοι.	DIALOGI MERETRICII.	
Γλυκέρα καὶ θαΐς.	Glycera & Thais	316.a
Μυρτίον, πάμφιλος, καὶ δωρίς.	Myrtium, Pamphilus & Doris	ibid.b
Μήτηρ καὶ φίλιννα.	Mater & Philinna	317.a
Μέλιτταν καὶ βακχίς.	Melissa & Bacchis	ibid.b
Κλωνάριον καὶ λέαινα.	Clonarium & Leæna	318.a
Κρωβύλη καὶ κόριννα.	Crobyle & Corinna	319.a
Μήτηρ καὶ μουσάριον.	Mater & Musarium	ibid.b
Ἀμπελὶς καὶ χρυσίς.	Ampelis & Chrysis	320.a
Δορκὰς, παννυχὶς, φιλόστρατος, καὶ πολέμων.	Dorcas, Pannychis, Philostratus, Pole.	ibid.b
Χελιδόνιον καὶ δροσή.	Chelidonium & Drose	321.a
Τρύφαινα καὶ χαρμίδης.	Triphæna & Charmides	322.a
Ἰόεσσα, πυθιὰς καὶ λυσιάς.	Ioëssa, Pythias & Lysias	ibid.b
Λεοντίχος, χηνίδας, καὶ ὑμνίς.	Leontichus, Chenidas & Hymnis	323.b
Δωρὶς καὶ μυρτάλη.	Dorio & Myrtale	324.b
Κοχλὶς καὶ παρθενίς.	Cochlis & Parthenis	325.a
Περὶ τοῦ περεγρίνου τελευτῆς.	De morte Peregrini	ibid.
Δραπέται.	Fugitiui	330.b
Τὰ πρὸς κρόνον.	SATVRNALIA	
Ἱερεὺς καὶ κρόνος.	Sacerdos & Saturnus	334.a
Κρονοσόλων.	Cronosolõ, id est Saturnaliũ legũ lator	335.b
ἐπιστολαὶ κρονικαί.	EPISTOLAE SATVRNALES	
ἐγὼ κρόνῳ χαίρειν.	Ego Saturno Salutem	337.a
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν.	Saturnus mihi charissimo S.	ibid.b
κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν.	Saturnus diuitibus	338.b
οἱ πλούσιοι τῷ κρόνῳ χαίρειν.	Diuites Saturno	339.a
Συμπόσιον, ἢ λάπιθαι.	Symposium, uel Lapithæ	339.b
Περὶ τῆς συρίας θεοῦ.	De Syria Dea	345.a
Δημοσθένους ἐγκώμιον.	Demosthenis encomium	352.a
Θεῶν ἐκκλησία.	Deorum concilium	357.a
Ψήφισμα.	Decretum.	359.a
Κυνικὸς καὶ λυκῖνος.	Cynicus	ibid.b
Ψευδολογιστής, ἢ σολοικιστής.	Pseudologista	362.a
Φιλόπατρις, ἢ διδασκόμενος.	Philopatris, seu qui docetur	364.b
Χαρίδημος, ἢ περὶ κάλλους.	Charidemus, siue de pulchritudine	368.b
Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ ἰσθμοῦ.	Nero, siue de fossione Isthmi	372.b
Hic Dialogus non est Luciani,	Palinurus	374.a
Sed neque hic.	Virtus Dea.	381.b

LVCIANI

INDEX ALPHABETICVS in Luciani opera.

A

Deo inuiti agimur. 46.F
Ab Aeaco parum abesse, prouerb. 84.F
Abauchas & Gyndanes Scythæ, nobile amicorum par. 214.G.H
Abderitica febris. 113.G
Abdicationis caussæ.151.K. & dein.155.A
Aboni murus. 161.K
Abonotichitarum ciuitas. 166.K
Abrœa Luciani matris amica. 215.G
Abrotanum meretrix. 316.E
Absurdis statim initiò repugnandum. 104.B.C
Abundantiam rerum omnium natura nobis indulsit. 360.D
Abyrtace quid. 180.D
Academicorum dogmata. 63.D
Academici in cãpo Elysio non sunt.129.B
Academia & pro se & contra se caussam perorans. 247.K
Accidens, & præter accidens. 63.K
Accissantes in muneribus oblatis. 79.C
Accurata uictus ratio longæuos facit. 298.B.
Accubitus honoris contentio. 340.K
Accusatio & confutatio deorum gentiliũ. 365.E.F
Accusatio rei cum defensione eiusdẽ componenda. 287.H
Accusationes & laudes historici quales esse debeant. 121.H
Accusationes manium apud Rhadamanthum. 75.D
Acherontica palus. 266.E
Acinacis & Zamolxis & uentus dij Scytharum. 112.B.211.E
Acis meretrix. 318.A
Achilles qualis fuerit.44.K.236.I.312.K
Achilles ut permotus ad armorum aspectum. 294.K.
Achilles inter uirgines latitans. 318.I.
Achillis fatum. 366.H.I
Aconitũ nõ in õni quãtitate occidit 104.H
ἄκρα quæ dicantur. 180.F
Acragãtini Græci sunt, & Dores. 159.B
Acrisius Danaës pater nimium in filiam zelotypus.36.B. Eius custodiæ ut deceptæ. 236.A
Actæon à canibus discerptus.27.D.325.I. 335.F.
Actionum uariarum species. 247.G
Actionis uis. 354.D
Actus nostri liberine sint, an ex fato & necessitate. 51.A.B
Acus candefactæ usus in signis resignãdis. 163.F.
Ad aquam dicere, & ad aquam scribere. 353.H.
Adamantinæ mentis philosophi. 163.A
Admirationi esse cupiunt diuites. 7.H
Adolescentes à philosophis nõ bene informentur moribus. 105.I.K
Adolescentes, securiores sunt. 143.A
Adolescentes tredecim pro puella una se morti obijcientes. 371.F.G
Adolescentes ut pecunias ad amores suos à parentib. extorqueant. 320.B
Adolescentum reuerentia. 276.K
Adolescẽtia ad uoluptatem, pcliuis. 353.F
Adorandi mirus mos. 351.K
Adorari se qdã uolũt & exosculari. 7.E
Adorari se permittentes tyranni, apud inferos ridentur. 38.E
Adoratio Indorum qualis. 170.H.I.
Adrastea à tergo aßistens ultrix. 85.F. 323.A.
Adrasti fatum. 224.B
Aduersa quæ mutuò amici ferunt, leuiora. 192.F.
Adulatio malum maximè seruile. 85.I.
Adulatio dominorum doctos se uideri uolentium. 83.A
Adulatio ridiculorum. 81.I.
Adulator ne sit historicus. 119.K
Adulatores, diuitum assectæ. 16.B
Adulatores & palæstrici aulæ accommodati. 77.D.E
Adulatores, odiosi. 115.F
Adulatores perniciosiores sunt ijs quibus adulantur. 7.G
Adulatorum dolus aduersus adolescentes. 207.H.
Adulatores tyrannorum. 372.F
Adulter deprehensus impune occiditur à marito. 148.A
Adultera à mœcho suo occisa. 208.C
Adulteræ mulieris uaframenta ad captãdos adolescentes. 207.F.G
Adulteræ uelut quædã descriptio. 250.G
Adulteriũ eunucho obiectũ. 181.I.348.K
Adulterium Martis & Veneris unde cõfictum. 183.G.H
Adulterij fœdus exitus. 208.C
in Adulteros Salethi legis seueritas.85.a.b
Adyrmachus Machlynæ dux. 212.C
Adytum miræ uenerationis. 350.B
Aeacus portorio apud inferos colligendo præfectus.55.D. Eius regia.266.E.
Aeacus Mercurium obiurgans. 72.E
Aedes ĩre familiari primũ parãda.306.c
Aedis sacræ opulentæ descriptio 350.A.B. & dein.
Aedium conductarum preciũ diuites pauperibus Saturnalib. soluant. 336.G
Aedificij commodi architectatio. 278.F
Aedificia aurata nõ plus tegunt quàm casæ. 360.I.
Aegiali. 167.K
Aegisthi pictura. 297.D. fatum.366.K
Aegrotantium alimenta, prouerb. 77.g
Aegroti hominis immutatio. 210.C
Aegroti tollẽdi ratio callidißima.144.K
Aegyptij, nouitatis admiratores non sunt. 4.B.358.G.
Aegyptiorum characteres hieroglyphici. 98.E.
Aegyptiorum saltatio.171.H.I. diuinatio. 182.G.
Aegyptiorum dij, ridiculi. 60.B.199.E. 205.D.231.K.232.A
Aegyptij, agricolæ. 242.F
Aegyptiorum sepultura. 267.G
Aegyptiorum sacri scribæ lõgæui. 298.B
Aegyptiaca coma. 304.C
Aegyptij philosophi. 331.G
Aegyptij lingua ridiculè imitata. 342.B
Aegyptij, hominum antiquißimi. 345.K
Aeneas cur Veneris filius putatus. 183.E. F. Eius pietas. 374.C. trepidatio in tempestate.374.K. animi præsentia. 380.F
Aeolocentaurus. 127.C
Aequalibus inuidiosum esse, gloriosum. 156.E.
Aequalitas apud inferos. 44.I.K.48. K.53.G.
Aequalitas, iustitiæ pensum. 287.G
Aer in calicem expressus, pro potu.124.K
Aer intextus araneis. 123.I.K
Aerea nauigatio 123.C
Aerocordaces & Aeroculices. 123.K
Aésne an aurum præstantius. 56.K
Aes alienum pauperum, diuites Saturnalibus soluant. 336.G
æris ac ferri sonitum spectra non ferant. 273.A.
Aeschyli pugillarium precium. 285.B.
Aeschylo ebrius tragœdias scribebat.353.b
æschines tympanistriæ filius. 2.G.85.F. parasitus. 255.D
Aeschines & Demosthenes optimi imitatores. 200.E
Aesculapius & Hercules de discubitu contendentes.26.C. & dein.
Aesculapius suppositititius deus. 162.A. bis natus. ibid. & 165.G. deus asscriptitius.358.B.
Aesculapij miseria. 243.F. honos.354.K.
Aesculapius ut morbos curaret. 272.K
Aesopus phryx apud beatos inferos pro morione.129.A. fabularũ scriptor.241.c
Aesopicus apologus nunquam serum esse de uia mala resipiscere. 106.F
Aetas uniuersa hominum uelut momentum est ad æternitatem. 18.A
Aetate minuuntur cupiditates. 133.C
Aetas ex dẽtibus in brutis cõijcitur.219.g
Aetas mulieris formosæ. 198.F
Aethiopes Iouẽ perpetuis duodecim diebus epulis excipiunt. 59.G
Aethiopum saltatio. 170.H
Aethiopum sapientia. 182.E
ad Aethiopas sæpe dij comessatũ eũt 231.b

Aethiopem lauare, adagio. 286.F
Aëtiõ pictor ut illustris ac notus euaserit. 107.E.198.G.
Affectatio nimia simulationis, in uerum exiens. 176.B.C.D.
Affectus iudicium peruertunt. 136.C.D
Affectus quo quis plus laborat, facilior expugnatu. 288.K
Affectuum impetu quouis auferũtur diuites. 361.I.K
Affinitatis symbolum, poculum. 209.F
Afranius Centurio rhetor. 117.I.
Agamemnonis descriptio. 114.I. 205.A.
Agatharchides historicus. 299.F
Agathoclis Peripatetici philosophi falsa irrisio. 186.D
Agathoclis & Diniæ amicitia. 207.E
Agathoclis Samij periculum. 288.I
Agathoclis Siciliæ tyrãni senectus. 298.F
Agenor Europæ pater. 37.A
Aglaiæ filius pulcher. 372.B
Agrorum amœnitas. 365.D.368.H
Agrorum de finibus contendentes, quàm ridiculi. 242.G.H
Agricolarum uaticinia. 303.E
Aiax Vlyssem oderat. 50.H.I
Aiacis colophon, se iugulare. 117.K
Aiacis Telamonij causa. 128.C.K.129.H
Aiacem furentem saltãs, ipse furens effectus. 176.A.B
Alæ alcyonis miræ magnitudinis. 131.F
Alæ ingentes. 123.D
Alas ut sibi aptarit Icaromenippus. 241.c
Alani non magnopere sunt comati. 213.D
Alapæ nõnũquã amasiis impingẽdæ 320.d
Albedo mulierum nimia ne sit, sed rubedini iuxta. 198.G.H
Albus color, probatissimus non est. 264.B
Alcæus Milesius Nicostrati amasius. 115.b
Alcmenæ fluprum ab Ioue. 25.C. & dein.
Alcibiadis eloquentia. 113.D
Alcibiades cur Socrati adamatus. 192.B. 196.C.197.B.
Alcibiades nepos pditissimus. 224.f. 330.e
Alcestis ex inferis reuersa. 266.F
Alcidamantis Cynici philosophi ridicula. 341.C. & dein. 343.I. 345.A.
Alcyonis nidus miræ magnitudinis. 131.F
Alcyonis transformatio. 17.H
Aleæ naufragium. 334.I
Aleam in uno uiro iacere. 110.K
Alexandri magni contentio cũ Annibale & Scipione. 42.G. 128.D. Eius uirtus eleuatur. 44.C.E.F.
Alexandri magni superbia irrisa, qui se ut deum coli fiuerit. 43.F
Alexandri candor, in bonum omen uertẽtis quod infaustũ alioq uidebatur. 88.c
Alexandri & Rhoxanes nuptiæ depictæ. 107.E
Alexander falsis laudibus non pascebatur. 115.F.G
Alexãdri ægroti uidẽdi cupiditas in populo suo. 162.K
Alexãdri modestia erga architectũ qui se in Atho montẽ efformare uolebat. 202.d
Alexãdri Macedonis insania in apotheosi Hephæstionis. 288.G.H
Alexander in Cydno se lauit. 294.E
Alexandri magni res gestæ ab Onesicrito scriptæ. 298.K
Alexandri Abonotichitæ pseudomantis descriptio. 160.H.I. & dein per tot.
Alexandri pseud. mors. 168.G
Aliena accipientes, iniusti. 254.D
Alimenta Cynicorũ paratu facilia. 361.E
Alisodemus poeta. 354.K
Allectiua ad se. 296.A
Aloa festa. 320.B
Aloei filiorum temeritas. 55.F
Alpheus Arethusam amans. 33.G.H
Alta seu nutrita malè, tabescunt. 360.C
Alternis dicendi mos Platonicus. 344.B
Alterum pedem in cymba Charontis habere, prouerb. 84.F
Alumni sui amans parasitus. 257.D
Alys fluuij alueus una nocte circunductus 277.I.
Amabilis ut fiat Iupiter, Cupidinis consilium. 22.B
Amabiliũ omniũ studiosus Lucianus 67.G
Amabilitas & Cupido Paridis comites in rapienda Helena. 30.C
Amantis indicia. 320.D
Amantium in longum protractio ab amatis, tandem utrosque fallit. 78.A
Amasius amatorem tollens. 238.F
Amastris Ponti urbs. 164.C.214.B
Amator Veneris cum signo illius marmoreo congrediens. 190.H
Amator meretrici pollicitis illudẽs, & ab ea etiam rem auferens. 319.H.I
Amator peregrè reuersus ut sit ab amica accipiendus. 320.H.I.K
Amator ad paupertatem redactus, à meretrice eiectus. 324.F
Amatoris cuiusdam impotentis historia. 190.E.F. & dein.
Amatoris à meretrice abstracti & philosopho in disciplinam dati dolor apud meretricem. 321.E.F
Amatori suo uxorem ducendam meretrix exprobrat. 316.G.H
Amatores iracundi. 31.I
Amatores ut captãdi meretricibus 319.d.e
Amatorum uoluptas. 188.E
Amatoria incantatio. 318.C
Ambitionis uis. 325.F
Ambitio philosophorum. 340.K
Amica potitus amicus ope amici 212.B.C & dein.
Amicã amator in lecto auersans. 322.B.G
Amicas extinctas plures secuti sunt quàm filios. 144.F
Amictus formosæ mulieris. 198.H
Amictus uitreus, & amictus æreus. 125.B
Amicus errans, ab amico in rectam uiam reducendus. 103.K
Amicus amicum præmio singularis certaminis subleuans. 214.F.G
Amicus criminis se deferens amici causa. 210.F.
Amicus tãquã mẽbrũ corporis nostri 213.f
Amicus uix est, cum quo non aliquãdo cibum sumpseris. 254.E
Amici precium. 212.D.E.233.E
Amici gratia qdã se castrabãt. 349.D
Amici salus, uxori ac liberis prælata. 214.H.I.
Amici etiã Regibus formidandi. 238.E
Amici mensæ. 12.D.E
Amici parum fideles Græci. 206.K
Amici perfecti rari. 206.F
Amici usq; ad pecunias philosophi. 69.G
Amici tyrannorum ac regum simulati omnes. 73.F
Amici uulgares. 206.F
Amicorum delectus habendus. 12.D
Amicorũ ĩter se dulcissimus cõuictus 377.b
Amicorũ quina paria tã Scytharũ quàm Græcorũ recẽsentur. 207.D.E.F. et dein.
Amicos ut eligant Scythæ. 211.B
Amicitia locupletum, sæpe seruitus. 76.F
Amicitia Thesei & Pirithoi. 370.I
Amicitiæ repentina conciliatio. 167.H.I
Amicitiæ bonum. 185.B
Amicitiæ laus ac descriptio. 205.F.G. & dein per tot.
Amicitia uera intra ternariũ cõsistit. 211.D
Amicitiæ ueræ efficacia. 211.I
Amicitiæ præmium. 214.K
Ammonis oraculum apud Libyes. 182.I.
Amœnitatis uis ac potentia. 294.E
Amor mortalibus iucundissimus. 171.C
Amor uter potior, masculorũmne, an fœminarum. 188.G
Amor puerorũ socraticus cõfutatus 191.k
Amor deus duplex. 194.C
Amor quàm exitiosus. 207.F.G.
Amor à studio literarũ auocans. 273.E.F
Amor in animis humanis duplex. 353.G
Amoris cõciliatio per magum. 273.F.G
Amoris feruentis indicia. 320.D
Amoris mansuetudo & blanditiæ. 369.I
Amoris mira depositio. 175.E
Amoris scala ac gradus. 196.K
Amoris uis. 23.I.25.I.K.347.h.348.F.
Amorem præposterum solos philosophos decere. 194.B.C
Amorem suum erga adolescentes ne nimis aperiant meretrices. 323.B
Amore capti ex somnijs. 104.A
Amore suo frustrata mulier in eunucho, se ipsa interficit. 349.E
Amores Iouis. 60.B
Amores ut pereant. 320.B

Amores

Amores alienos traducendi mos apud Athenas. 317.K
Amores & præposteri, & naturales. 187.K. & dein per tot.
Amores meretricũ ut ponãtur 320.C.
Amoribus suis fruendi uel publice, mira astutia. 165.H
Ampelis meretrix. 320.D
Amphiareus uates. 163.C
Amphisbæna. 301.I
Amphitryoni assimilatus Iupiter Herculẽ genuit. 369.H
Amusi odiosi. 332.I
Amymones raptus fabula, 34.E.F. & deĩ.
Anacharsis Scytha & Toxaris Athenas ingenij excolendi gratia adierũt. 111.E H.I. & dein.
Anacharsis solus ex barbaris apud Athenienses ciuitate donatus. 112.I
Anacharsis inter beatos. 128.K
Anacharsis peregrinatio. 260.H. 261.F
Anacreontis poetæ senectus. 299.K
Anaxagoras ἄθεος. 12.H
Anaximenes Chius ut innotuerit. 107.E
Ancillæ de domino quæstio. 357.B
Ancillæ Palæstræ dicacitas ac procacitas & lasciuia. 215.K
Ancillarum amor quò prosit. 215.I
Ancillis suis nonnunquam scorta uelut ad escam utuntur. 322.A
Ancora sacra. 332.A
Ancoræ uitreæ. 127.D
Androcles Epicharis F. 368.I
Andromedæ fabula. 36.F.G. 113.I. Eius pictura. 297.B.C
Anemodromi. 123.H
ἀνεμοφόρητα pocula. 180.D
Angina appellatus quidam. 293.E
Anhelitus grauis exprobratio, in uxorem à uiro reiecta. 96.B
Anima ut purgetur à nota peccati iusta. 75.E
Anima beatorum qualis. 128.F
Anima nobis non una. 186.E
Animæ tres partes. 174.H
Anima de cælo ab Apolline in corpus immittitur. 236.F
Anima immortalis. 41.I. 186.E. 282.H
Animæ mortuorũ an se uiuis hominibus ostendant. 275.H.I.K
Anima de corpore egrediens, & in id reuertens. 282.H
Animalia nulla præter hominem legẽ naturæ uiolant. 191.G
Animꝰ attẽdẽdꝰ magis quàm lĩgua. 89.B
Animus historici tanquam speculum esse debet. 120.K
Animus hominis ingeniosi & solertis scopo sagittariorum similis. 9.C
Animus nonnunquam relaxandus. 188.A
Animus humanus ut expugnetur. 289.a.b
animi dotes exteriorem pulchritudinem exornant. 199.C.D
Animi molestiæ non ita usu leniuntur, ut corporis. 376.H
Anniceris philosophi mira aurigandi peritia. 364.F
Anni cursum Aegyptij ex sole definierũt. 182.G
Annosa meretrix ætatem dissimulat. 322.d
Annulus Apollinẽ inclusum habens. 277.a
Annuli ferrei miraculum. 274.A.K
Annulorum mirificorum uotum. 308.I.K
Annulorum ornatus in digitis mulierum. 295.D.
Annuli allusio in re obscœna. 185.I
antagonistes Philippi Demosthenes. 356.c
Anteæ Scytharum regis senectus. 298.G
Antelucanum frigus. 233.H
ἀνθεσφόρια, Proserpinæ festum. 290.B
Antiæ calumnia de Bellerophonte. 289.E
Antigerio pro ualde. 270.A
Antigoni Demetrij filij senectus. 298.H
Antigoni Lusci Macedonũ regis senectus. 298.G.
Antigonus medicus. 272.E
Antilochus uates. 163.C. 358.I.
Antimachi poetæ locus irrisus. 131.I.K
Antiochus Seleuci filius Stratonicen nouercam deperijt. 119.C. 242.C
Antiochi Soteris uisum. 88.D. Eiusdẽ pugna cum Galatis. 109.D.E
Antiocheni saltationis studiosi. 175.C
Antipatri senectus. 298.H
Antipater Macedoniæ custos. 307.G
Antipater Tarsensis Stoicus. 345.G
Antiphilus Apellis æmulus. 287.B
Antiphilus medicus. 209.I.K. & dein.
Antipho somniorum histrio. 130.K.
Antipodes non crediti. 186.A
Antisthenis auctoritas. 331.I.
Anubis canis deus. 63.E. 358.G. Eius simulachrum ex solido auro. 226.G
Anus septuagenaria fictè à rhetore iuuene adamata. 271.B
Anus uetulæ libertas aduersus Pyrrhum. 283.G.H.
Anus Syra uenefica. 318.C
Anyti & Meliti in Demonactem insurgẽtes. 185.C
Aorna Indica. 90.D
Aornos mons præruptus. 268.I.
Apathiam damnat. 8.C.D
Apelles calumniæ picturam qua occasione finxerit. 287.B
Apri Calydonij tergus Tegeatæ pro miraculo ostendunt. 285.A
Aper Calydonius. 342.I.K. 343.D
Aphidna Atticæ regionis oppidum. 370.I
ἀφισῆμι & ἀφισάνομαι differentia. 363.C
Aphrodisia, Veneris festa. 324.H
Aphyæ pisces. 71.C. ad marginem.
Apis bos Aegyptiorum. 61.C.D. 182.H. 358.G.
Apis, mellis effectrix diuina. 18.F
Apum rex unicus est. 145.H
Apologia pro mercede cõductis. 84.E.F. & dein.
Apologiæ philosophorum. 258.E
Apologia Luciani pro apophrade 289.K
Apologus Aesopi de instituendo uel serò optimo genere uitæ. 106.E.F
Apollo in amoribus infelix. 26.I.
Apollinis obtrectatio. 27.B
Apollinis res. 59.I.K
Apollinis Delphici oraculum cur tãtopere auctum. 160.C
Apollinis natiuitas. 165.G
Apollo Admeto seruiens. 223.F
Apollo Cræso cur infensior. 224.C
Apollinis oracula ridicula. 226.C
Apollo, iuuenis & imberbis, & filius eius Aesculapius barbatus. 229.D.E
Apollinis subsidia in respõsis dãdis. 229.K
Apollinis oraculũ à Momo irrisum. 230.c
Apollinis labor. 245.E
Apollinis signum contra pictorum uulgarium morem effigiatum. 350.F
Apollinis scelera. 365.G
Apollinem præ se contẽnebat Nero 373.a
Apollodori chronica. 299.F
Apollodori rhetoris senectus. 299.I.
Apollonius Tyaneus. 161.E
Apomnemoneumata Demonactis. 185.E
Apophradis uocabulum in usu esse. 290.C & dein. 291.D.G.
apostoli uelut seu nuncij Alexandri pseudomantis. 163.K
apparitiones terribiles. 364.K. & 365.B
appensis aut admotis forinsecus morbos intrinsecos non tolli. 272.H
aqua apud Aegyptios communiter pro deo colitur. 231.K
aqua ex Lucifero. 125.K
aqua hinc & hinc diuisa uoragnẽ ingentem in medio aperiens. 131.K
aqua in Olympiã primùm deducta. 327.g
aquæ è mari petendæ ritus. 351.E
aquæ fontanæ mira uis. 279.I
aquæ immersa, maiora apparent. 281.I
aquæ leniter susurrãtis murmur. 365.D
aquæ potus salubritas. 298.C
aquæ, puta baptismalis, renouatio. 366.E
aquam bibebat Demosthenes scripturus aliquid. 353.H
aquã in mortario tundere, prouer. 105.G
aquaria horologia antiquorum. 66.G
aquarius mirabilis. 276.b
aquilarum pulli ut probentur. 70.I
aquilæ uisus perspicacissimus. 242.A
aquilæ sacræ & mansuetæ. 351.A
aquila Iouis. 358.F
aræ deos esse an probent. 233.a.b
aræ Dianæ Tauricæ perniciosæ. 232.C
ara in medio lacu celebris. 351.C
arabia caua non serebatur. 86.a

Arabiæ terræ odor. 350.A
Arachnes temeritas. 313.H
Araneæ Cycladibus insulis maiores. 123.I
Araneæ telæ fragmenti uinculum. 124.E
ex Aranearũ telis purpureæ uestes. 128.F
Araneus muscæ inimicus. 282.E
Arbitrij nostri an simus 46.E.51.A.B.85.b
Arborei homines. 124.I
Arbores in gurgite stantes. 131.H
Arbores è micante uitro. 128.H
Arca diluuij Deucalionei. 172.G.345.F
Arcana alienarũ ædium ut lustres. 238.K.
Arcana libellorum obsignatorum peruestigandi ratio. 163.E
Arcana periculosa non temere scriptis aut conscientiæ alienæ credenda. 164.K
Archelaus poeta tragicus. 113.H
Archias qui fuerit. 355.A
Archilochus poeta Iambicus. 290.D
Archimedis laus. 277.H
Archiplani. 211.F
Architectum qui Atho montem ad imaginem Alexandri effingere uolebat, Alexander non probauit. 115.G
Architecti cuiusdã Gnidij astutia in propaganda sui nominis memoria. 121.K
Architecti industrij laus. 278.H
Architectura pulchræ domus. 295.C
Arcum Herculis Philoctetes solus tendere poterat. 283.K
Arenæ usus & commoda. 264.A
Arena Libyæ feruens. 301.F.G
Areius pagus Athenis. 67.D.
Areopagitæ noctu & in tenebris iudicãt. 102.B.261.I.K.296.G.
Areta Alcinoi uxor. 200.G
Arethusa fons liquidus. 33.H
Arganthonij regis senectus. 298.F
Argentarijs comparati philosophi. 102.K
Argentum & aurũ possidere auersantes, & latifundijs inhiantes. 233.G.H
Argui de caua Arabia serenda uix unquã cogtent. 86.A
Argus bubulcus multoculus. 22.C.378.I
Argûs carina loquens. 233.K
Argumenti nouitas quàm artis præstantia uulgo magis placet. 109.C
Argumenti uberrimi pars una saltem tractanda. 354.D.E
Ariadnes filum in Labyrintho. 98.K
Ariadne ut dea effecta sit. 358.A
Ariarathæ Cappadocũ regis senect. 298.I
Aries cælestis. 182.H
Arignotus pythagoricus philosop. 275.H
Arioli & magi diuitibus placent. 81.I
Arionis fabula. 35.B
Aristænetus philosophus. 321.F. Eius cõuiuium. 340.B & dein.
Aristander & Artemidorus somniorũ interpretes. 367.F.G
Aristarchus perstrictus. 129.D
Aristides iustus Rhadamãthi assessor. 128.D. Eius miseria. 224.F. calumnia. 289.G integritas. 355.E.
Aristides parasitus Armodij. 257.C
Aristippus Cyrenæus inferis suspiciendus. 53.E. parasitus. 255.D.
Aristippus & Epicurus inter beatos primi. 129.A
Aristippus mollis ne, an fortis. 249.F
Aristobulus historicus Alexandro inuisus encomiastes. 115.F
Aristobuli Cassandræi senectus. 299.G
Aristodemus sceleratus. 161.B
Aristonicus proditor. 355.G
Aristophanes & Eupolis Socratem irridebant. 68.E
Aristophanes mendacij perstrictus. 125.G
Aristotelis existimatio eleuata. 43.K
Aristotelis de Demosthene testimõiũ 356.d
Aristoxenus musicus nelei parasitus. 255.F
Arithmetica ubique una. 254.I
Arius pugil. 129.G
Armatum semper incedere, superuacuum est in pace. 264.H
Armorum ornatus. 324.A
Armis pulchris ornatus fugiẽs, notabilior. 296.F
Armis ueris exercẽdi adolescẽtes. 264.F
Arrianus Epicteti discipulus. 160.I
Arrogantiæ miser exitus. 329.E
Arsacidæ rationem pulchri non habebant 295.B
Arsacis Medorum præfecti mors. 49.F
Arsacomas ut amoribus suis potitus. 212. C.D. & dein. eius robur. 213.K
Ars longa, uita breuis. 101.I
Ars ad qd ualeat. 119.C. q̃ dicatur. 252.D
Ars & natura adsint historico. 119.D
Ars unaquæq; suapte natura scita. 182.e
Ars ut discatur, molestiam habet. 253.H
Artes à uerberibus malè auspicãtur iuuenibus. 1.G.2.H
Artis præstantia auctorẽ suũ euehit. 107.E
Artem non tam admirãtur imperiti, quàm nouitatem ac peregrinitatem. 109.B
Artis ignotæ nulla gratia. 110.E.
Artis præstantia ut nobilis fiat. 110.F
Artis medicinæ fiducia. 152.F.G
Artes liberas esse. 155.B.C
Artẽ filius suo sumptu discẽs, an eius fructum patri debeat. 155.E
Arte sua quisq; cõtẽtus esse deberet. 374.F
Artiũ inuẽtio. 193.G.254.A. labor. 254.E
Artes usui humano conducibiles. 251.H.I
Artium finis, dulcis. 253.K
Artes ab ebriosis non discuntur. 254.B
Artiũ principia, uilia & simplicia. 254.d
Artes ac disciplinas cur sibi parent homines. 300.H
artes seruiles, ac mechanicæ. 331.K. et deĩ.
Artium pericula. 373.G
Artium effecta, deorum dona. 360.D
Artes omnes pulchritudinem pro scopo habent. 372.E
Artifex opus facit, nõ instrumentũ. 223.K
Artificum labores. 375.I
Artificia tenuia & laboriosa. 332.A
Artabazi regis senectus. 299.B
Artaxerxis mnemonis senectus. 298.K
Artaxerxis Persarũ regis senectus. 299.A
Arteriæ gruũ contextæ ad fictam uocem per eas reddendam. 164.D
Arundinis flexibilitas. 103.A
Asandri regis senectus. 299.B
Ascalaphus cur martis filius putatus 183.f
Ascensus in Phallos periculosus. 349.H
Asellorũ ruditus pro signorũ cãtu. 124.B
Asellus Sileni. 279.E
Asilus μύωψ. 188.C
Asini Cumani apologus. 69.B.332.B
de Asini umbra digladiari. 103.F
Asini Lucianici argumentum. 215.B.C
Asini ruditus. 217.B
Asini siluestres in delicijs ciborũ. 219.D. 220.A.B
ex Asino conspecto, prouerb. 220.I
asinus humanis cibis uescẽs. 220.K. et dein.
Asinus supra modum docilis. 221.B
Asini noctem mulier lasciua ab illius custode redimit. 221.E
Asini ridiculum. 220.K.299.K
Aspasia philosopha. 171.E.181.F193.B. 200.E.
Aspectus mulieris formosæ seu pulchræ rei quàm uehemens. 197.F.296.H
Asphodelina nauis. 130.A
Asphodelus inferorum. 267.F
Aspides serpentes. 301.I
Asseclæ tyrannorum perinde atq; illi puniendi. 380.I
Assentationibus gaudentes. 201.I.K
Assentationis materia. 202.A
Assentatio, calumniæ soror. 289.A
Assentationis malum. 324.D
Assentatores diuitum asseclæ. 16.D356.E
Assentatores maximi, philosophi. 17.B.C
Assentatoris laus quæ sit. 204.D.F
Assentatorũ persuasio perniciosa. 285.F.G
Assuefactio res duras mollit. 376.H
Assyrij et Arabes fabularum interpretes longæui. 298.B
Assyrij doctrinã de dijs ab Aegyptijs acceperunt. 345.K
Aster Amphipolitanus sagittarius. 119.F
ἀστράβη & ἀστραβηλάτης. 180.B
Astrologiæ defensio. 182.C.D. & dein. per tot. Eius usus. 184.A.B.
Astrologicæ quæstiones. 367.K
Astrologos irridet. 240.H.I
Astrorum uis ac potestas. 183.K
Astutiæ meretriciæ. 207.I
Ate Homerica. 200.I.K.312.B
Ater dies. 291.H
Atergãtis da. 345.G.H
Athamas Ino in præcipitiũ compellit 35.E

Athei

Athei cuiusdã Damidis, & Timoclis Stoici disputatio de dijs & eorum prouidẽtia. 230.I.K. & dein.
Athenarum encomium. 6.D.353.D
Athenis ignotus inuentus adorãd. 368.f.g
Atheniensium hospitalitas. 112.C
Atheniensis pestilentiæ sedatio. 111.F
Atheniensium offensio. 119.G
Atheniensium male consulta, Pallas in bonum uertebat. 151.A
Atheniensis causidicus. 242.F
Atheniensiũ æquitas, ac humanitas. 261.E
Atheniense nasuti illusores. 261.F
Atheniensium reip. institutio. 262.B
Atheniẽsium effœminatio, & rursus terror hostibus. 264.G
Athenodori philosophi senectus. 299.E
Athletarum specimẽ ac præludium, de illis non præiudicat. 95.K
Athletæ ut sortiantur par suum. 97.F.G
Athletarum præses ut sorte legatur. 97.F.G. & dein. I.K.
Athletæ nõnunquã interquiescũt. 122.B.C
Athlothetæ ut sortes in paribus gladiatorum committẽdis distribuant. 97.F.G
Atho montem ad imaginem suam effingi Alexander noluit. 115.G
Athotæ longæui. 298.C
Atimarchus pro Timarcho appellatus qdam. 293.E
Atlas cœlum humeris fulciens. 55.G
Atrei ac Thyestæ cõcertatio. 183.A
Atropos mortuorum catalogum perscribit. 72.E.F
ἄπα quando aspirandum sit. 363.K
Attali Philadelphi senectus. 298.I
Attentionem & docilitatẽ ut paret historicus. 121.B
Attica, parua admodum. 242.H.332.K
Atticus & Callinus librarij. 286.A
Attici multa in sua lingua uariant. 291.K
Atticismi nimium studium. 117.A
Attis amore deperiẽs Rhea 25.K.60.d.e
Attis ex solido auro. 226.G
Attis ritus Rheæ colendæ instituit. 347.D
Auari hoĩs hypotyposis 239.B.C. et dein.
Auarorum stultitia. 13.B
Auaritia et q̃stus, diuitũ domestica. 336.e
Auaritiæ cæcitas. 378.G. ἀνχμὸς. 180.A
Auctio philosophorum. 61.E.F. & dein.
Auctores ut sint legendi. 283.E
Auctores Græci ut innotuerint. 107.E
Auctoritas maxima Demonactis. 187.G
Audaciam parit imperitia. 4.K
Audacia muscæ. 282.F
Auditio an culpæ obnoxia. 205.D
Auditu percepta uoluptas, minor est ea quæ uisu percipitur. 296.I.K
Audiũt nos dij etiã extra tẽpla. 186.C
Auferendi è cœnis mos. 344.C
Augæ bubile. 160.H.332.K
Augur irrisus. 186.F
auguriũ optimũ pugnare, p patria. 352.K
Augusti mirus candor. 89.A
Augusti præceptor Athenodorus Sãdonis 296.E
Auis sacra quibusdam colũba est. 347.C
Aues sertis cõuiuas aspergentes. 128.H
Aues an ex mulieribus fiãt, & cõtra. 17.K
Aulicæ uitæ nati. 77.D.E
Aularum regiarum facinora. 242.C.D
Aulicorum uita depicta 76.F.G. & dein.
Aulicæ uitæ miseriã uide de ijs qui mercede cõducti in diuitũ familias se cõferũt.
Aura dulcis à felice Arabia spirans. 128.A
Auræ mira suauitas. 350.A.368.I
auratura domus qualis esse debeat. 395.d
Auriga mirè peritus. 354.F
Aurigandi certamẽ ab Oenomao propositum. 371.E.F
Aures quàm oculi minus fide dignæ. 118.e 296.K
Aures, platani folia. 125.C
Aures cera obturandæ præternauigantibus Sirenas. 169.B
Auribus suspensum pendẽre. 240.D
Aurũ quo nomine sit cõmendabile. 56.I.K
Aurũmne præstantius, an ferrum. 57.B
Aurũ cæteris metallis præferendũ. 226.H
Aurũ etiã opi ingenioso anteferẽdũ. 226.f
Aurum custodias omnes peruincit. 236.A
Aurum quàm difficile paretur. 360.H
Auri fulgor quàm gratus. 234.I
Auri in amore uis. 236.D
Auri ornatus in ædibus. 295.E.F
Auri ornatus qualis esse debeat. 295.E.F. 296.C.D
Auri optatio. 306.A.B. & dein.
Auri & argenti detestatio. 361.E
Auri somnium quid portendat. 367.F
Auro superbientes quàm ridiculi. 242.I
Aurea Venus. 40.H.370.C
Aureæ uitæ, aurea ĩponẽda coronis. 329.d
Aureus homo foris, intus putris ac pannosus. 338.D
Aureus ramus Musarum. 283.F
Aurei dij, argentei, elephantini seu eburnei, ænei & lapidei. 226.E
Aurei lateres dicati. 161.I
Aurei homines saturni seculo. 335.F.337.c
Aureum somnium, eiusque suauitas. 234.F G. & dein.
Aureũ in Olympia statui, prouerb. 292.A
Auscultationis merces. 354.I
Autolycus cur Mercurij dictus filius. 183.f
αὐτόφωνα responsa quæ dicerentur. 164.E
Authoris ab indocto miserè attrectati uindicta. 285.D
Auxiliarium contrahendorum ratio apud Scythas. 212.G.H

B

Babylonij astrologiæ studiosi. 182.I
babylonij cuiusdã Chaldæi incãtatio. 273.b
Bacchæ in exercitu Liberi patris. 279.A
Bacchis meretrix. 317.I
Bacchus ut genitus. 24.K.60.C
Bacchi commendatio & uituperiũ. 27.H
Bacchi exercitus aduersus Indos. 278.K.
Bacchi desaltatio fortissima. 171.B
Bacchi & Herculis peregrinationes. 122.I
Bacchi ministri, Satyri. 171.A
Bacchũ filium Ioui Iuno exprobrat. 27.H
Baccho non semper noua fiebant poemata. 354.K
Bacchicæ et Dionysiacæ saltationes. 171.a
Bacidis oraculum. 328.K
Baculus Protei cynici talẽto uẽditus 284.b
Bagoas philosophus peripateticus eunuchi specie. 181.b
Balæna cui Andromeda erat exposita, in lapidem conuersa. 36.I
Balnei amœnissimi ac commodissimi descriptio. 277.E.278.A.B. & dein.
Balneorum mollities. 8.K
Bambyce urbs. 345.G
Barbæ philosophorũ insultat. 41.G.69.a K.81.C.D.83.H.106.H.124.K.181.G.
Barba puerorũ amatores auertit. 192.B
Barba philosophica mirè tragica. 235.D
Barbæ acutæ fœditas. 337.H
Barbæ ac uultus seueritate fallẽtes. 343.b
Barbarum consecrandarum mos. 352.B
Barbæ ornamentum. 361.D
Barbæ & comæ alendæ exempla. ibi.
Barbari à philosophia non excluduntur. 67.G.331.E.
Barbaris sæpe satellitibus magis fidũt tyranni, quàm ciuibus suis ac liberis. 142.C.378.A
Barbaris ut redderentur responsa ex oraculis. 167.C
Barbaros cur à sacris excludãt Athenienses. 186.E.F
Barbari, diuitiarum studiosi, non honesti amantes. 295.B
Barcetis Leucanoris regis filia. 213.A
Bardos homines & stupidos, stupidiores efficiebat Lucianus. 330.B
Bardylis Illyriorum regis senectus. 298.G
Βασανίζειν quid sit. 363.B
Bassus sophista. 285.K
Bastas Chius. 290.G
Batalus tibicen. 285.K
Batrachiõi coco cõparatus Pyrrhus 218.b
Baucides, croceæ muliebres. 180.F
Beati homines perrari. 380.K
Beatitudo Stoicorum. 104.K
Beatorũ insula. 128.A.B.E.266.G.381.C
beati corpora nõ habẽt, et quales sint 128.f
Beatorũ et ĩpiorũ dãnatorũ pugna. 129.H
Beatus uerè qui sit. 381.A.B
Bebryx Amyci filius. 32.D
Belitas & Elasthes nobile amicorũ par 211.K
Bellerophontis fabula. 84.K.183.B.285.D 289.E.F.

Bellerophontes podagricus. 312.K
Bellum, omnium pater. 113.K.241.A
Belli euentus falsò prædictus. 166.I
Bellum & pax res omnes mortalium continent. 171.D
Bello maximè necessarij amici. 211.B
Belli calamitates. 375.D.E
Belli causa Græcis ac Troianis Helena. 371.C
Belli imaginarij descriptio. 307.F.G. & dein.
Belli Troiani clades maxima. 380.D
Bellorũ et seditionũ ortus cupiditas 361.E
Belutus, pro bestiæ similis. 270.A
Bendis idolum ex solido auro. 226.G
Bene agere cunctandum non esse. 8.C
Benefactorum merces maxima. 140.D
Benefacta quæ remuneret lex. 144.G
Beneficiarij sæpe eos dissimulant à quibus locupletati sunt, fortuna illis immutata. 12.A
Beneficia nõ in omnes collocãda. 12.D
Beneficiũ an necessitatem pariat ei qui cõtulit. 155.F
Beneficia deorũ nemo cõplecti semel potest. 354.E
Beneuolentiam historicus nõ captat. 121.B
Beneuolentia intempestiua à simultate nihil differt. 150.I
Beræa Macedoniæ ciuitas. 219.F
Bibendi sitis inexplebilis percussis à dipsade. 301.K
Bibere nemo compellendus. 336.K
Bibliopolarum mendacia. 283.D
Bibliopolæ, ferè rudes. 283.H
Bithynicum mancipium. 80.H
Bombylius quid. 180.D
Bonus uir alicui operi intentus esse debet, & cui maximè. 86.G
Boni principis munus. 157.C
Boni uiri cultus & habitus qualis esse debeat. 361.F
Boni cur male habeant, mali bene. 224.E.F.232.H.I.
Bonorum raritas. 14.C
Bonorum uirorum memoriam Scythæ sacrificijs prosequuntur. 205.G.H
Bonorũ oppressio, malorũ exaltatio, deorum opinionem imminuens. 228.E
Bonos deus non semper negligit. 368.F
Bonũ aut malũ nos sp̃te nostra nõ facere, ac proinde nec præmium nec supplicium mereri. 224.I.K
Bona uerè nostra nulla sunt externa. 8.B
Bona triplicia. 64.H
Bona quæ sint. 90.I
Bona suauiora sunt quæ communicantur. 20.G.192.F.
Bonorũ mundanorũ instabilitas. 381.A
Bonorum partitio, munus Iouis. 337.K
Bonorũ nimia cõtinuatio fastidium parit. 377.A
Bonis à natura datis an unicuique temere fruendum. 360.C
Bonis se ipsos priuantes. 360.E
Bosporanorũ pro corum mos in petendis puellis. 212.B
Bosporus ponte iunctus à Dario. 373.A
Boues sacri. 351.A
Bouini oculi. 198.I
Boum Solis assorum mirum. 337.H
Βοφάγος. 188.F
Bracana, agrestia olera. 180.B
Brachmanes Indorum, longæui. 298.B
Brachmanum animi tolerantia. 328.E
Brachmanes ultro pyram inscendere soliti, orientem solem salutant. 330.A
Brachmanes philosophi. 331.E
Branchides qua maximè re locupletati. 161.H
Branchus Apollinis amasius. 22.B.297.d
Brasidæ animus. 120.H
Brassica natibus adnascẽs pro cauda. 125.a
Breuitatis commendatio. 121.E
Briseis Veneri aureæ cõparata. 204.I.K
Bruta etiã animãtia ad inferos traijciuntur. 75.B
Bruta legem naturæ nõ uiolant. 191.G
Βρωμόλογοι. 290.B
Bubalus, Celer, Mangus, latrones. 167.D
Bubalus ab Hipponacte iãbis pscis. 290.e
Bubonum sanationes. 272.I
Bucephali homines feri. 132.A
Bullæ homines. 58.D
Buttubata, nugatoria 270.A.
Bupresis. 301.I.

C

Cabalusa insula 132.D
Cacozelia saltatorum 175.K
Cacozeli irrisi. 176.K. & dein per tot.
Cadmi amore captus Mercurius 369.K
Cadauer ad conuiuium adhibitum. 267.G
pignori datum. ibi.
Cæcis maximè philosophandum. 93.B
Cæcitas Paphlagonum spontanea. 162.B
Cædere amasiam, amoris feruentis indicium. 320.D
Cælum quale sit 60.E. Cæli sectio. 172.F
Cælum aquilis scarabeis & camelis adiri. 241.C.
Cælũ pater à Saturno filio exectus 336.C
Cælestium cibus ac potus 72.A
Cælestiũ respectus mortales ĩclinat. 183.F. Vide cœlum.
Cæneus uir, postea fœmina. 237.B
Cæstus Veneris cælestis. 350.C. eius efficacia. 29.G.
Calamides statuarius. 317.F
Calamitates maximæ ex ignorantia proueniunt. 287.A
Calani sphæra. 5.C
Calcei noui elegantes. 79.H
Calceis sine, Hercules & Theseus incedebant. 361.B.C
Calchas Homericus saltator. 172.E
calix scytharũ ĩamicitiæ coitiõe 211.c.215.a
Calix uini meracissimi, tragœdiæ ingentis auctor. 341.F
Calicis in concertatores effusio. 343.F
Caligo apud inferos. 75.B
Callias nepos perditissimus. 224.F
Callimachi prolixitas. 121.F
Calumniæ quæ struuntur ijs quos diuites eijcere de sua familia uolunt. 83.F.G
Calumniatorem instruit. 270.G
Calumniæ nõ temere credendũ. 286.H
Calumniæ mala. 287.A.B. & dein.
Calumniator in seruitutem ei addictus, quẽ calumniatus erat. 287.D
Calumniæ typus. 287.E. finitio. ibi.F
Calumniatoris arma. 289.A
Calumnia ut soluenda sit. 289.C
Calua mulier à capillitio laudari cupiens. 201.K & dein.
Caluitij fœditas. 309.D
Caluus ubi pulcher. 124.K
Caluus denuo capillos producens. 131.G
Caluus erat Alexander. 168.G
Calypso Lucianum hospitio excipit. 131.C
Cambysis exitus. 57.E
Cambyses Cyri filius paternæ crudelitatis administer. 298.K
Camelus Bactriana Ptolemæi Lagi. 4.B
Camelis cœlum adiri Aesopus ait. 241.C
Cãpus Acherusius siue Elysius 53.F.266.g
Cancrorum oculi pro telis. 131.F
Cãdor nõ solus cõmendat formam. 32.K
Canẽdi ĩ scenis studiosissimus Nero. 373.e
Cani, inungendi non sunt. 294.B
Cani, sapiẽtiæ ac doctrinæ indiciũ. 294.B
Cani in homine ubi primũ apparẽt. 322.E
Cani capilli in meretrice indecori. ibid.
Canicula prægnans philosopho Stoico ab hera seruanda committitur. 82.G.H
Canicularum deliciæ. 82.K
à Cane rabioso morsi, ipsi etiam alios inficiunt. 9.H
Canis in præsepio. 13.A.286.H
Canes dij. 63.E
Canis cælestis inhabitatus. 124.A
Canis ut optimè laudetur. 204.A
Canis, sydus feruentissimum. 261.C
Canes elephãtis Indicis maiores. 274.K
Canes lyricinem discerpentes. 284.I.K
Cãis coriũ rodere haud facilè cessat. 286.c
Canum usus in quo sit. 332.D
Cãtiones amatoriæ in aula gratiores præceptis philosophicis. 81.I
Cantores & musici ac cantrices insignes. 199.I.K.296.G.
Cantus mortalibus iucundissimus. 171.C
Cantus saltantium. 171.C
Cantus mulieris formosæ. 199.H.I
Capilli Isidis à Memphitis seruati. 285.A
Capillorũ amasiæ conscissio, feruẽtis amoris indicium. 320.D

Capilli

Capilli muliebres. 193.E.194.H.I.
Capillorum sacratorum demittendorum mos in iuuenibus. 352.B
Caprarij dij 358.A
Capricornus cælestis 182.H
Captatores alienæ mortis.39.b.c.42.b.c.
Captiuitatis ac carceris incommoditas. 210.B.
Captiunculæ philosophorum 105.F
Capua Annibalem corrupit. 43.D
Caput dimidia parte tonsum 327.D
Caput draconis ingeniose effictum 162.D 164.D.
Caput mulieris formosæ quale esse debeat. 198.D.
Caput Regi Leucanori dolo defectũ.213.b
Caput pariens 365.D
Capitis Orphei præcisi mirum 284.I.
Capitis radendi mos in purgatione funestæ familiæ 351.I.
Capitis rasio apud naufragos 106.I.
Capiti cætera membra respondeãt.117.E.
Capite truncata musca, uiuit tamẽ & respirat. 282.G
Capita Iani ac Vertumni. 378.I.
Capita sine robore 46.H.I.
Carcerato amico amicus subueniẽs.210.d.e
Carcere liberati etiã cum præmijs,qui iniquè eò coniecti fuerant 210.H
Carcinochires. 126.E
Carimantes 180.C
Carmen orthium in exercitu Bacchi aduersus Indos 279.E
Carminum studiosissimus Nero.373.A.D
Carminum uis 272.F.276.H
Carminibus pestilentia non cedens. 165.E.
Carneadis philosophi senectus 299.E
Carnes boum semiassæ uerubus affixæ mugentes. 233.K.
Carnium & fabarum esum cur interdixerit Pythagoras 237.A
Carnium moles prægrãdis,inutilis.263.E
Carnifices puellis inuisi 324.B
Carus luctator 129.F
Caryatissantes Lacedæmonij 170.B
Caryonautæ 131.E
Cassandra Delphorum 198.H
Cassiepeæ affectatio laudis 202.C
Caseus insula 127.H
Castoris ac Pollucis discrimen 32.D
Castoris ac Pollucis munus. 32.F. eorũ encomium 369.A
Castrati, formam fœmineam assumentes. 347.D.349.E.
Castrãtes se quidã in amici gratiã.349.D
Castrationis spontaneæ furor ut concipiatur.351.G. Vide Execti.
Casus in præclaro facinore an præmium aut pœnam mereatur 144.B.C
Casus bene uertens, consilium interpretatus. 142.F
Casus inopinati euenientes 345.D
Catalepses & imaginationes philosophorum ridet. 106.A
Catalogus macrobiorum 298.A
Catechumenus. 367.A
Categoriæ prædicamenta 187.D
Catena aurea Iouis apud Homerum.90.B 222.K.
Catena rosea. 130.A
Catulus melitæus appellatus Cynicus quidam. 342.B
Caudæ galli gallinacei mirum 239.A
Caulomycetes 124.A
Causas agere cur desierit Lucianus.68.I.K
Cebesteteres saltatores 170.E
Celeritatis ac promptitudinis precium. 270.E.F.
Cenchroboli. 123.G
Centaurus,fœdum monstrum 4.D
Centaurorũ mira pictura. 108.H.I.109.K
Centauri temulenti 228.H
Centaurici sanguinis uis 328.E
Cæpe & candidus sal gratissimum conuiuium sobrijs 79.K
Ceramicus Athenarum. 66.K.317.K
Cerastæ serpentes 301.I.
Cerberus cantu sopitur. 52.K
Cerberus,canis triceps 266.E.F
Cerberus in oratione 293.I.
Cerberus ab Hercule captus 379.K
Cercopes. 161.B.
Cereri sacerdotem alere,prouerb. 13.E
Cerdonicæ artis tranquillitas ac securitas. 238.F.
Certaminum puerilium apud Atheniẽses, species & nomina ac uoluptas. 259.I. 260.E.
Certator ineptus loris cæsus è theatro eiectus. 284.F
Cerui ternis pedibus 132.C
Ceruinæ pellis usus in morbis. 272.F.G
Ceruix mulieris formosæ 198.E
Ceruix usque ad zonam dissecta 213.K
Cetus immanis Luciani nauem absorbens. 125.H.
Cetus quater modò toto anno hiãs. 126.K
Ceti tergum,ara,& sepulcrum. 127.D
Ceti mors mirabilis 127.E
Ceyx Trachinius 17.I.
Chærephon à Pythio directus ad magistrũ 92.D.269.F.
Chæronensis pugna 356.A
Χαῖρε & ὑγίαινε uerborum usus 86.K.& dein.87.D.
Chalcedon oppidum 161.I.
Chalcidica saltatio 171.K
Chaldæorum sapientes. 52.E.90.G. 331.G
Chaldæus quidam à uipera morsum uiticolam sanitati restituit per incantationẽ 273.B.
Chaldæorum longæuitas 298.C
Charicenus senex emarcidus 367.D.E
chariclea Demonactis uxor adultera.207 G.H.& dein.
Charmoleus Megarensis 41.B
Charon indefatigabilis.374.E. Eius cognitio quanta sit.375.F.eius maxima cura.379.A. uide dialogos Mortuorum.
Charon me momordit,senis responsum inualidis cruribus. 186.I.
Charops Aegnetes matricida 224.F
Chenisus alas emittẽs & exclamãs.131.g
Χερροβλημᾶας. 190.B
Chelidoniæ insulæ. 189.A.304.H
Chelidonium cinædus 82.G
Chelidonium meretrix 321.B
Chimæris ac hippocentauris plerq; philosophorum similia 103.K
Chirosophi saltatores. 174.G.180.G
Chiron ex deo mortalis factus. 48.K
Χιτώνιον quid sit. 179.K
Chleuocharmus proprium nomen. 367.E
Xois & Thmuis infimi serui. 271.A
Chorasmij longæui 298.B
Choreæ beatorum 128.I.
Chorea mortalium quàm absona. 242.G
Chorea siderum 169.H
Chrestos per contemptum impijs hominibus dictus Saluator noster Christus Iesus. 367.A.I.
Chresti,hoc est frugi 367.I.
Christianos sibi aduersantes Alexander pseudomãtis lapidibus pelli iubet.164.B
Christiani impiorum numero habebantur ab Alexandro pseudomante. 165.G
Christianorum doctrina mirifica. 326.F
Christianorum studium erga Proteũ quendam. 326.G
Christianorum communitas. 326.K
Christiani in cœnaculo sublimi agentes. 367.H.I.
Christus,uæ mundo,irrisus 366.D
Christi opera 367.A
Christi numen 367.B
Christo gratiæ agendæ 368.F.G
Chrysæ sacerdotis aduersus Apollinẽ indignatio 59.H.I.
Chrysippus & Zeno Aristotele & Platone posteriores 95.E
Chrysippus quartò elleboro purgandus. 129.B.
Chrysippus à præstigiatoribus nõ dissidet. 164.B.
Chrysippi syllogismi frigidi. 243.I.
Chrysippi philosophi senectus. 299.E
Chrysarium uenefica 316.F
Chrysis meretrix. 273.H.320.D
Cibus Cynicorum 361.E
Ciborum delectus 327.D
Cibus inferorum & superorum 72.A
Ciborum parandorum nimia cura, noxia magis quàm salutaris 360.I.
Cicadã ala cõprehendere,prouerb. 290.C
Ciconiam pinsere 286.D.
Cicuta nõ in omni quãtitate occidit. 101.b

Cilices, latrones 242.F.
Cinædus cum philosopho eodem uehiculo uehens. 82.G.H.I. & dein.
Cinædorum turba, Corasia 219.H
Cinædus difficilè dissimulatur. 286.A
Cinædorum sacerdotum fœda 219.I.
Cinædus in principio anni domo primùm egredienti conspectus, ominosus. 292.C
Cinædorum cultus & odor 361.G
Cinæthus assentator 204.E
Cinere ponderando inueniri quàm multa de ligno in fumum euanuerint 186.G
Cinyrus Scinthari filius 129.I.
Cinyri punitio apud inferos 130.G
in Circulo currere, prouerb. 103.F
Circumferenda dea Syria stips collecta. 219.G.
Cithara pulcherrima ornatissimaq;, artē pulsatori suo non tribuit. 284.E. & deī.
Citharœdi cuiusdam inepti, sed bene ornati, ridiculus in certamine exitus. 284.D.E. & dein.
Citharœdorum certamen. 284.E.
Citius septem elephantos sub alis absconderis, quàm unum cinædum, prouerbium 286.A.
Citra sementem prouenire 160.A
Ciuica corona cui detur 139.A
Ciuis incorruptus, equitatu melior. 355.C
Ciuis unius momentum 355.E
Ciuium cura apud Athenienses 262.B
Ciuitates, apum examini similes. 57.G
Ciuitas uirtutis quales admittat homines, & ut eos excipiat 94.A.B.C
Ciuitatem ut aliquam totam conciliatam habeas. 113.B.C.D
Ciuitatis nondum conditæ nominis meditatio stulta 118.H
Ciuitas quæ sit existimanda 262.A.B
Ciuitates cæteris honorabiliores. 300.F
Ciuitatum miseriæ 375.G
Clarus insula qua maximè re locupletata. 161.H.
Claudorum occursus mane inauspicatus. 292.C.
Cleanthis philosophi senectus. 299.D
Cleanthis puella elocata 340.F
Clearchi ducis uirtus 44.D
Cleobis & Biton felicissimi. 56.H
Cleombrotus Ambraciota 365.A
Cleonymus puer formosus 369.B.C
Cleopatra Aegypti regina 85.D.172.F
Cliniæ rhetoris furtum 242.D
Clitus inter epulas ab Alexandro cæsus. 44.E.119.F.
Clonarium meretrix. 318.E
Clymene Phaëthontis mater Soli adamata 25.I.32.A.
Clypei inepta in historico descriptio. 116.H.I.
Clypei Homerici picturæ 242.E
Clytæmnestræ mors 297.D
Cochlis meretrix 325.A
Cocconas Byzantius annalium scriptor. 161.F. uiperæ ictu sublatus. 162.A.
Codri exemplum 356.K
ad Cœlum quoto tandem die peruenerit Icaromenippus 243.D.
Cœlum ut pellis explanatum. 367.A. Vide Cælum.
Cœna ut iucundior fiat 105.E
Cœna opipara, sed à Philosopho inepto perturbata. 235.G
Cœnæ captatores 7.F
Cœnæ exequiales 267.H
Cœnæ absolutæ fercula 344.C
Cœnæ frugalis bonum, & crapulosæ malū 338.C.
Cœnæ philosophicæ descriptio. 341.B. & dein.
Coëuntes, pudendis connexi. 123.B
Cogitabundi hominis descriptio. 365.B.
Coitus nimij incommoda 338.D
Cogitandi ac eloquendi diuersa facultas. 229.F.G.H.
Collario aureo innecti 84.F
Colloquia nauigantium 374.H
Collyrij confectio, ususque 163.F
Colocynthopiratæ 131.D
Colonia in Luciferum ducta 124.F
Color mulieris qualis esse debeat. 198.F.G
Colorum caudæ pauonis uariegatio. 295.I.
Colossus Rhodius. 117.E. 226.I. 241.G
Colossis prægrādibus similes reges. 238.B
Colūba quibusdā auis sacra. 347.C. 351.I.
Columna miræ uirtutis 336.K
Colūna rebus Pyladis & Orestis inscripta apud Scythas, prima institutio liberorum illorum 206.D
Coma & uultus mulieris pulchræ qualis esse debeat. 198.D
Comæ Euphorbi Gratijs similes 235.K
Coma ex igni 127.A
Coma, nobilitatis signū Aegyptijs. 304.C
Comæ fictitiæ impostura. 161.A. 323.E.
Comam nutrire, ubi decorū. 304.D. 361.D
Comam Aegyptij ponunt in morte Apidis 61.D.
Comarum attondendarum puellis & adolescentibus mirus mos apud Trœzenios 352.B.
Comastæ qui dicantur 197.B.C
Comati ubi fœdi 124.K
Cometæ stellæ inhabitatæ 241.K
Combabi & Stratonices amor. 348.B.C. & dein.
Comburendi Peregrini solennitas. 329.G
Combustio libri, tanquam ipsius auctoris. 166.G.
Combustionis hominis, triste spectaculum. 329.I.
Comica petulantia. 251.A
Commemoratio uirorum bonorum defunctorum ad quid prosit 205.H
Cōmunes mulieres esse Plato uoluit. 332.F
Cōmunio, bona & suauiora facit, & aduersa leuiora 192.F
Communis Mercurius 305.C
Comœdiæ proprium. 4.D. Eius uoluptas. 169.A.
Comicorum licentia apud Athenienses. 262.H.
Commentarij domestici Regum Macedoniæ. 354.I
Comparatio pulchra nouellarum plantarum, & puerorum 262.D
Comparationum hyperbolicarum incommodum. 202.I.
Comparationes Homericæ diuinæ. 205.B
Compositio diuersa & uaria, Hippocentaurus uocetur 4.C
Competitores aulici 78.I.
Compotationis leges 336.I.K
Cōpotationis tumultus & licentia. 342.F
Compotationes deorum 244.B
Conatus hominum uani 57.I.K
Conatus qui ueniant in quæstionem. 139.H. 144.G.
Conatus non præmiatur, sed factum. 138. A.B.E.
Concentuum uariorum proprietates. 110.C
Conceptus mirabilis 124.H
Concio deorum quomodo conflata, eiusq; ordo. 226.E.F.G. & dein.
Concionis frequentia, concionaturum teret. 227.D
Concionator meticulosus esse non debet 357.K.
Concubinæ Scytharum 209.I
Concubitus in publico sine pudore. 129.C
Concubitus Martis & Veneris unde confictus. 183.G.H
Concubitus puerilis uetitus 165.K.
Conditionalia pacta ut seruentur. 138.E 139.E.
Conflictuum dirimendorū periculū. 345.A
Coniecturæ fidendum non esse in arduis rebus 141.I.
Coniugis & sobolis commercium iucundissimum. 374.I. 377.B. Vide Maritus & Vxor.
Coniugio omnibus uacandum 196.F
Conscensio Priaporū seu Phallorum. 349. H.I. & dein.
Conscientia scelerum obstrictos homines tenendi ratio. 264.K
Consilium, aurea res 286.B
Consilium bonum propter incredibilitatē neglectum. 268.E.F
Consilium mutare, Epimethei, non Promethei opus est. 4.G.
Consilium in melius mutare ubi errauerit, pudendum non esse 106.G
Conspici defixis oculis tyrāni nolūt. 75.H.
Constantis uiri mors intrepida. 356.F.G
Consuetudinis prauæ malum 286.C

Consulendi prophetæ non sunt de rebus quas cũ periculo reueles.164.K.165.A.
Consultores cauti sint in petendis responsis. ibi.
Contemptus & despicientia fastui diuitum obijcienda. 7.I.
Contendendũ cum tyrãnis non esse. 373.G
Contentio philosophorum. 70.F.
Contentus paruo, felix. 378.G
Continentiæ commendatio 6.G
Continuatio nimia bonorum, fastidium parit. 377.A
Cõtractus ut ligent.138.H.rati sint.147.C.
Contradicendi studium 270.H
Controuersiæ antiquæ multæ apud deos suspensæ. 245.K
Contumelia quis dicatur affici 363.K
Contumelijs afficiendi amatores non sunt à meretricibus 317.H
Conuentus frequentia, loquendi fiduciam concionaturo eripit 227.D
Conuentus panegyrici maximi. 351.D
Conuiciari ac reprehendere, facile: sed rebus collapsis mederi, difficile. 228.K.
Conuiciorum usus in disputationibus. 230. I.K.233.C.
Conuictus iucunditas 339.B
Conuiuæ modestia 360.E
Conuiuales leges. 336.H
Conuiuæ cynici impudentia & importunitas. 341.E.I.
Conuiuatoris ingeniosi astutia 137.I.
Conuiuiũ apud deos ut instruatur.244.b
Conuiuium lautissimum ac delicatissimum. 128.H.
ad Cõuiuiũ diuitis inuitatus pauper, quàm anxie tempus illud expectet. 235.C.F
Conuiuij ad quod pauperes adhibentur apud diuites, mos 337.F
Conuiuij conturbatio tragica. 345.A
Conuiuij longioris tædium 79.I.K
Conuiuio non nisi amicos excipimus. 254.D.
Conuiuia aliena non sectari, utile. 299.H.
Conuiuia quibus rebus exhilaranda. 19.I. 339.B.
Conuiuiorum lautorum inuersiones.339.C
Conuiuiorum magnorũ dicta facilè in obliuionem ueniunt. 368.K
Conuiuiorũ obseruatio apud diuites.79.C
Conuiuiorum sumptuosorum mala. 237.I.
Conuiuijs æqualitas maximè congruit. 338.I.K.
Conuiuijs lautis & opiparis uilia non apponuntur. 121.E
Copia quid sit 359.K
Copiæ cornu 79.A
Coraci, dij amicitiæ præsides apud Scythas. 206.H
Corasia, cinædorum turba 219.H
Cordax saltatio 171.A.F
Corinthij diu aurũ non habuerũt.226.H.
Corinthiorum turbatio à motu Philippi. 113.K.
Cornices animal uarium. 181.H
Coræbus & Margites. 271.K
Corona ex pennis pauonum. 129.G
Coronæ ubi gestandæ 8.H
Coronæ victorum uariæ. 259.K
Coronarum indicium 373.K
Coronis Aesculapij mater.162.H. Eius nuptiæ.165.G.
Coronus Cottyphionis filius 125.G
Corpus præ anima nihil ab Demosthene reputatum. 357.B
Corpus tyranni quod sit 146.K
Corporis quæstu emergens Alexãder pseudomantis. 161.D
Corporis uenustate sola commendari non debet mulier, sed animi quoque dotibus. 201.A.
Corporis uires in duce militiæ, parum faciunt præ prudentia. 141.B
Corporis uirtus, robur 360.B
Corpora adolescentum suorum ut exercerent Athenienses. 262.K.& dein.
Corpora labore ac sudore non arescunt. 264.K.
Corpora sine capitibus, historiæ sine procemijs. 117.E
Corpora ut firmiora fiant 263.E.F
Corybantes amore insanientes.25.K. Eorũ saltatio.169.I.
Cottabi qui sint.180.C.D.367.B.ad marginem.
Coturnicum pugna. 265.D
Cothurnus appellatus quidam propter instabilitatem 292.B
Cratetis philosophi auctoritas. 331.I.
Craton inspector 367.D
Credendum facilè non esse rebus absonis 50.F.G.
Credulum nimis esse non decet eum qui philosophiæ initiatur 98.K
Cretenses optimis legibus instituti. 265.I. 266.G.
Cretensium saltatio 169.I.
Cribro uaticinans 161.K
Criminis se deferens amicus amici causa. 210.F.
Crimina philosophorum in se inuicem. 343.E.
Critias Nesiotes plastes 274.C
Critolai peripatetici senectus 299.E
Crapulæ incommodum 338.C
Crobyle mater Corinnam filiam meretricium docens 319.A
Crocale meretrix 325.A
Crocodilina quæstio. 64.A
Crocodilinæ subtilitates philosophorum. 105.K.
Crocodilis insidens homo 276.G
Cronosolõ, saturnalium legum lator. 335.k & dein.
Crobyli qui sint 180.F
Cræsus & Polycrates reges insperato mortui. 306.I.
Cræsi fatum. 56.G.H.237.K
Crucis supplicium in τ constitutum. 11.A
Crucifigendos multi subsequuntur spectandi gratia. 329.F
Crucifixi in Palæstina reuerẽtia. 326.G.K.
Crudelis nemo sit gratis. 158.C
Crudelitatis suspicionem à se amolitur Phalaris. 156.I.K
Crudelitas tyranni ut exagitetur. 157.E. H. I.
Crudelitatis pœnitentia 298.K
Crudelitatis iactantia apud puellas ingrata. 324.B
Crurum nudandorum mos in saltãdo à meretricibus 317.F
Cubito innixus humi cœnãs cynicus.341.e
Cucullam abijcientes. 332.H
Cucurbitæ folium pro uelo. 131.D
Cucurbitinæ naues ibi.
Cultus & habitus corporis cum ætate instituto conuenire debet 361.F
Cumanorum stupiditas 290.G
Cunctandum non esse ut bene agas. 8.C
Cupiditatibus uti nescientes. 8.G
Cupiditas à puero innata aut discita, difficilè eluitur. 238.I.
Cupiditas, omnium malorum fons. 361.E
Cupiditas possidendi semper crescit.378.g
Cupido, puer est.22.A.& prauus. 193.D.
Cupido à Mercurio palæstra superatus. 24.D.
Cupidinis uis 25.I.K.
Cupido quibus deis parcat 28.A
Cupido, Hermaphroditus & Priapus fratres. 31.C
Cupido, Herculis personã induens.117.D
Cupido Thespiensis 189.H
Cupressi cum ramis ac frondibus, pro remis. 127.A
Curæ nonnunquam deponendæ. 188.A
Curandi ratio non omnium eadem. 152.K
Curetum sagittæ resina tinctæ. 9.E
Curetum saltatio. 169.I.
Curiositas quò hominem impellat. 122.G
Curiositatis ac pegrinationis pœna. 128.D
Currus Platonis alatus 271.C.D
Cursus exercitatio 263.G
à Cybele afflati 162.E
Cybelum oppidum [illegible].D
Cyceonis potus. 176.F
Cyclopes fulminis cusores 13.G
Cyclops appellatus quidam homo mollis 293.F.
Cydimacha turpissima puella nobili uiro ac diuiti nubens. 209.F.
Cydni fluuij amœnitas 294.E
Cygnorum cantus 281.G
Cymbalium tibicina 322.I
Cynicorũ asperitas, & dogmata.62.b.c.d

Cynicus in pelle ursi philosophans. 185.I.
Cynicorũ mordax petulantia.187.A. impudentia.341.I.
Cynicos philosophos perstringit. 333.H
Cynicus in conuiuium nuptiale inuocatus irruens. 341.C
Cynici habitus,uita,& institutio. 327.B. 359.I.K.& dein.360.D.361.G.K.
Cynisci mors. 72.I.
Cynobalani 124.A
Cyri exitus 56.G.H.57.D
Cyrus uterque beatus 128.K
Cyri maioris senectus 298.K
Cyrenaicorum dogmata 62.H.I.K
Cytmides emplastra ex ursino adipe confecta. 163.I.

D

Dadis proprium nomen 165.G.
Dædali fabula.183.C.200.K.237.I.240.b
Dæmon Anacharsi occurrens. 111.I.
Dæmonum paternorum & maternorum in morte inuocandorum ritus 329.H
Dæmonis miræ præstigiæ in oraculis reddendis. 350.G.H
Dæmoniacos sanantes 372.I.K
Dætymones olim parasiti 253.C
Damasias athleta. 41.C.178.D
Damis Epicureus ἀθεος. 227.I.& dein.
Damnatorum species. 53.B. locus.130.E
Damnatorum pœnis dolentes,facinora illorum reputent 157.I.
Damon Chalcidensis & Euthydicus,nobile amicorum par. 208.F
Danaës fabula 36.A.B
in Danaidum dolium aquam inferre,prouerbium. 13.F
Danaidum dolium 101.G
Danaides cruentæ. 324.C.
Danaus,durus pater erga filias 34.F
Dandamis & Amizoca nobile amicorum par apud Scythas 211.F
Daphne Apollinem auersabatur. 26.I.in arborem uersa.123.A.
Darij graue dictum 233.E
Darij opus magnificum 373.A
Dea sanguinaria 219.H.I.
Dearum degeneratio,& amores cum hominibus mortalibus. 358.E.369.k
Dearum formæ ut in poëtis laudatæ.205.C
Dearum iudicium.28.E. Paridi commissum.371.A.
Deabus mortales fœminas cõparari non debere 202.B.C.
Deambulationis usus 352.F.368.H
Debere ei qui semper imputet,durũ.137.E
Debitor caussificationibus non liberatur, sed solutione. 138.F.G
Debitum soluere detrectantes ac terguersantes,quæ causentur. 138.F.G
Decenter cadendi cura 356.K
Decepti,alios etiam decipi uellent.104.G
Decianus Sophista Patarensis 215.E
Decorum ubique seruandum 69.B.E
Decrepiti etiam miserrimi inuiti moriuntur. 50.B
Decretum aduersus supposititios deos. 359.B.C.& dein.
Decretũ inferorũ contra diuites.51.I.54.D
Decretorum Epicuri utilitas 166.G
Decretorum pugna 355.F
Derceto dea. 345.G.347.B
Deformes homines,pulchri tamen pingi uolunt. 115.G
Deformia in meretrice,& uenusta. 316.F
Deformitas an omnis damnata 191.K
Delator cautè audiendus 289.I.
Delatorum falsorum ultio. 349.C
Delectabilem modò historiam facere conantes taxat. 115.D
Delos insula ut emerserit 35.G
Deli sacra sine saltatione non peragebantur. 170.G
Delphorum honor.156.I.160.A.B.diuitiæ 161.H.
Delphica diuinatrix ut oracula redderet. 101.E.
Delphini amatores hominũ.35.A.306.A
Delphinis iugatis nauigantes 131.D
Delphinibus uehentes prædones marini. 131.F.
Delphis meretrix 324.K
Delus qua maximè re locupletata. 161.H
Demetrius Cynicus saltationi ĩimicus,mox sententiam mutat saltatore egregio conspecto. 174.A
Demetrius poliorcetes 204.E
Demetrius Suniensis & Antiphilus Alopecensis nobile amicorum par. 209.I.
Demetrij Cynici liberè factum aduersus ineruditum quendam. 285.D
Demetrij Platonici accusatio ridicula. 288.G.
Democritici 63.A
Democritus Abderites in monumẽtis agẽs ad confutandum errorem de manibus. 276.E.Eius senectus.299.C.
Demonactis uita.184.C.D.& dein p tot.
Demonassa Corinthia mulier diues ac impudica. 318.G
Demonstrationis utilitas 103.B.C
Demonstrationes ut certæ esse cognoscantur. 103.E
Demonstrationes geometricæ 104.F
Demosthenes captus.119.G.scalas rescindit. 120.H
Demosthenes gratiarum expers. 270.B
Demosthenes emendus studioso. 283.G
Demosthenes citò orbus relictus à patre. 353.E.
Demosthenes pro deo habitus 352.G
Demosthenes auro corrumpi non poterat. 355.B.
Demosthenes ppter quæ laudandus. 355.K
Demosthenis origo obscura 2.G
Demosthenis apud Iouem auctoritas. 227.E.228.K.
Demosthenis in bello fuga 256.C
Demosthenis apologia 258.E
Demosthenis encomium. 352.D.E.& dein per totum.
Demosthenis adolescentia qualis. 353.F.G
Demosthenis liberalitas 356.D
Demosthenis beneficia in Athenienses. 356.H.
Demosthenis mors. 356.F.357.B.C
Demostratus Epicurum seruans 166.E
Dentes,ætatis indicia 219.G
Dentes pulchræ mulieris.198.k.& 199.a.
Depositi repetitio à depositario, uitã depositori seruans 349.A
Desaltasse qui dicerentur 170.G
Descriptiones historicæ modicæ esse debent. 121.E
Desertoris pœna 307.G
Desiderium & Hymenæus comites Veneris. 30.E
Desiderium uehemens pulcherrima similitudine expressum 302.E.F
Despicientia & contemptus,diuitum fastui objiciendus 7.I.
Detonsorum contemptus 368.B
Deucalionis diluuiũ. 11.I.347.A.B.349.H.364.K.
Deuotiones magicæ 150.A
Deus,malorum causa non est. 84.A
Deus per omnia se penetrans,ex sententia philosophi Stoici 106.A
Deus non decipitur aut fallitur. 156.K
Deus ex serpente creditus 162.E
Deus in phiala ex aqua haustus. 162.F
Deus ubi fuerit ante mundi fabricationem. 240.K.
Deus quid sit. 241.A
Deus non semper bonos negligit. 368.F
Deus similis est homini pulchrè conuiuium instruenti. 360.F
Deus Athenis ignotus 366.A.369.F
Deus trinus & unus 366.C
Deus iustorũ & iniustorũ inspector.366.E
Deus dexter Christus 367.A.B
Dei erga homines liberalitas & indulgentia. 360.D
Deo omnia sunt cognita 367.A.B
Deum cursè haberi uoluerit Alexander Pseud. 43.G.44.B.C.H.
Deum mentientia signa 163.B
Deum esse, comparationibus probatur. 232.F.G.& dein.
Dij ociosi non sunt 20.I.
Dij alij alias artes exercent 32.F
Dij donarijs nostris non indigent. 57.A
Dij an cultu nostro gaudeant, & neglectu doleant. 59.F
Dij omnia mortalibus uendunt. 59.G
Dij alij ab alijs coluntur. 60.H.231.K.
Dij seditione Gigantum territi, in Aegyptum

ptum profugerunt &c. 61.B.C.
Dij in animalia transmutati 173.H
Dij aut deæ marmora ac statuæ non sunt quæ cernimus 204.H
Dij Scytharum, uentus & Acinaces. 211.E
Dij quidam conflati 223.G
Dij sint ne, an non sint, disputatio. 225.I.K & dein per tot.
Dij ex diuersa materia 226.E
Dij quibus alantur ac recreentur. 228.B
Dijs cur existimatio sua minuatur. 228. D. E.
Dij nothi & adscriptitij. 228.G
Dij contra Parcas nihil possunt. 229.B
Dij Aegyptiorum ridiculi. 199.E.232.A
Dij an res mortalium curent. 241.B
Dij ancipites 244.B
Dij quo die potißimũ uotis ac precibus hominum uacent 291.C
Dij natalitio solo gaudent. 300.F
Dij omnia possunt 307.A
Dij ex sublimi tanquã ex propinquo preces hominum facilius audiunt. 349.G
Dij asscriptitij 357.I.
Dij ridiculi 358.A
Dij perfecti 359.C
Dij sua quique commercia exercere iubentur. 359.E
Dij gentilium, hominum indigẽtes. 366.A
Dij hominum formis capti 369.K
Deorum facinora apud poëtas. 51.K.59.K
Deorum formæ ut exprimantur. 60.H.I. cur fiant. 350.F. & quales. 362.A.
Deorum beneuolentiæ argumenta 159.H
Deorum aut dearum filij cur putati mortales quidam. 183.F.F
Deorum cultores, in humanis actionibus optimi 203.G
Deorum circumferendorum ac stipis colligendæ modus 219.G
Deorum reuerentiã ac cultum eleuat. 222. E.F. & dein per totum.
Deorum quorundam calamitas. 223.E.F. 225.I.
Deorum amores nefandi 223.F.
Deorum consessus pro dignitate cuiusque dispositus 226.E
Deorum simulacra apud Barbaros quàm Græcos preciosiora 226.F
Deorum contentio de precio sui, cum ex diuersa materia sint 226.G
Deorum tumultus. 227.B. ignauia. 228.H
Deorũ prouidentia unde probetur. 231.C
Deorum infirmitatis argumenta. 231.F.G
Deorum cibus & potus 244.C
Deorum possessio, totus terrarum orbis, et oceanus 300.F
Deorum genealogia Hesiodi 302.I.
Deorum notitiam Aegyptij primi perceperunt. 345.K
Deorum gentilium uanitas confutata. 357. D.E. & dein per tot. 365.E.F.G. & dein.
Deorum concilium 357.F.G. & dein.
Deorum gentilium contemptus unde sit. 358.K.
Deorum nouorum procacitas & immodestia. 359.C
Dearum inter se discordia, ac iudiciũ. 370. A.B.
deorũ inter se pugna, & communiter aduersus Gigantes 371.C
deorum filij aliquot bello Troiano uulnerati & mortui. 371.C.D
deorum cura scilicet 381.K
de Dijs aliquid dicere fas non est. 50.I.
Dijs grati esse debemus cum primis. 136.E
dijs oblata etiam à sceleratis, non reijcienda. 159.F
dijs similes multi homines mortales à poëtis perhibiti. 205.C
Deos esse, ut probetur 103.E
Deos etiam Scythæ, non soli Athenienses faciunt. 111.F
deos felices ac beatos non esse, eorumq; labores. 245.D.E
Deos facere se posse credidit Alexander Macedo. 288.H
deos Græcorũ negantes Christiani. 326.K
Dialectica sola saltatori non necessaria. 172.D.
dialecticæ captiones 249.E
dialogi proprium 4.D
dialogus philosophis familiaris. 68.G
dialogus Glyconis cum sacerdote, festiuus. 166.B.C.
dialogi & rhetorices cõtrouersia. 249.I.k
dialogi patrocinium 250.k
dialogi meretricij. 316.E.F. & dein.
dianæ obtrectatio 27.A.B
dianam cur non feriat Cupido 28.D
diana sui neglectus ultrix. 59.F.G
diana Endymionem amans 60.E
diana iaculatrix & bellatrix 178.F
dianæ indignatio, ad conuiuium Oenei nõ uocatæ. 231.G.342.I.
dianæ Ephesiæ templi incensor unde motus. 328.B
dianæ uenatio 370.A
diasia quæ sint. 368.I. ad margnem.
dicendi genus Luciani quale fuerit. 3.F.G
dicendi uis maxima 113.D
dicendi potestas historico necessaria, & ut paretur. 119.B.
dicteriorum iaciendorum usus à morionibus in nuptijs adhibitus. 342.B
Dicterijs modus adhibendus 336.K
dictio historici qualis esse debeat. 120.D.E.
dies Alcyonij 17.I.
dies ater quis uocetur 291.H
dies imperatoris filijs à patre paupere testamento relicti 368.F
diei pulcherrima pars, principium. 295.C
Difficilioribus exercendi pueri, ut facilius minora præstent. 263.k
Difficultas diuitiarum parãdarum. 360.H
digitorum quatuor uoluptas. 8.I.
digitis solis diuites 74.G
digiti mulieris formosæ 198.E.
digiti rosei 198.I
digressiones historicæ quales esse debeant. 116.H.I.
digressiones in oratione non omnes repudiandæ. 261.I.K
Dimænete Architelis uxor oraculo monita pestilentiam Athenienſibus sedat. 111.F
dimensiones cælestium irridet. 240.H
Diniæ Ephesii & Agathoclis amicitia. 207.E.F. & dein.
diogenis Cynici auctio 61.C.D
diogenes philosophorum omnium causam suscipit coram philosophia cõtra Lucianum. 68.B.C
diogenis Sinopensis dolium 113.K
diogenes Laidem uxorem ducens in campo Elysio. 129.B
diogenis auctoritas 331.I.
diogenes Icesii mensarij filius 249.G
diogenis Seleuci Tigrij philosophi senectus 299.E.
diomedes Venerem & Martem uulnerãs. 231.G.
dionis Heracleotæ philosophi uitia. 91.D.
dion se strangulans 178.E
dion philosophus 327.F
dionici medici festiua narratio. 342.C
Dionysius Bacchi cognomen. 25.B. Semeles filius. 347.E.
Dionysii Syracusani pœna leuata apud inferos propter beneficia in eruditos collata. 53.E
Dionysii tyranni exitus ridiculus. 237.k.
Dionysius quidam ex Stoico Epicureus factus. 249.A
Dionysio parasitati philosophi 255.D
Dionysius tyrannus à Philoxeno in poëmatibus suis irrisus. 285.A
Dionysus deus à Momo perstrictus. 357.K 358.E.
Dionysiaca libertas. 4.E.67.B.68.F.
Dionysiaca & Bacchica nil nisi saltationes sunt. 171.A.
Dionysodorus rhetor. 340.H. 341.k. 345.B.
Dioscuri periclitantibus apparentes in mari. 304.I. Iouis filij. 369.F.
diotima mulier philosopha 181.F.200.F
diphilus philosophus taxatur. 342.k.
dipsas serpens, & eius natura. 301.I.k.
Δὶς διὰ πασῶν 4.F
Dis inferorũ rex curis nõ caret 374.G
discendi labor. 253.I. aculeus. ibi.k.
disci exercitatio 263.H
disciplina, philosophiæ antesignana. 67.d
disciplinas cur sibi parẽt homines. 300.H. 343.G.
Discobolos Myronis 274.B

Discipuli ac magistri mutuus amor, ac reciproca obseruantia. 112.H.299.E
discipuli Alexandri Pseudomantis. 163.K
discipulorum retractionis crimen. 343.A
de discubitus honore contendunt Hercules & Aesculapius.26.C.& dein.
disputatio de prouidentia deorum.230.I.K & dein.
Disputationes philosophorũ, contentiosæ. 247.C.
disputationis modus & lex 261.D
ditescendi ratio facillima 161.H
diuinandi mira ratio 163.E.F.G.H
diuinatio ex astris, defenditur. 182.D.E. & dein.184.A.B.224.A.B.
diuinatores unde coniectent 42.C
Diuinatrix delphica ut oracula reddat. 101.E.
diuinitas Herculis irridetur. 45.D.E
diuinitatem sibi arrogantis mulieris ignominia. 350.K
diuinitas ut probanda dijs adscriptitijs. 359.F.
diuinitas nulli hominum data,nisi pulchro 369.G.
diues unde æstimandus 378.G.H
diuites ad pauperum fores concurrerent ipsi salutatũ,si non ita à pauperibus obseruarentur. 7.H
diuites apud inferos dolent de diuitijs amissis. 38.C.D
diuites cur tam inuiti moriantur. 74.B
diuites cur secum homines eruditos habere affectant. 81.C
Diuites flagtiosi libris foris pulcherrimis,intus autem nefanda continentibus similes. 83.I.
diuites ferè cum senescunt, podagrici fiũt. 338.D.
diuites ut inuidiã pauperũ euitent. 339.A
diuites quam utilitatem habeant à pauperibus conuiuio exceptis. 339.B.C
diuites molles & effœminati cinædis comparati. 361.G
Diuitum fastuosorum hypotyposis. 7.E. 14.A.
diuitum stulti conatus 37.K
diuitum malorum apud inferos ignominia 63.C.D.
diuitum ac pauperum uita perpendiculo distat. 74.A
diuitum familiæ cur appetantur à nonnullis. 77.K
diuitum assectæ quales 207.E
diuitum speciosa ac beata.235.H.incommoda.237.F.C.I.miseria.338.B.
diuitum pauor in bello 237.F
diuitum felicitas in quibus putetur consistere. 338.A
diuitum impotentum ac languidorum tædia & cruces 338.E
Diuitum cura per noctes 239.A.B
Diuitum fastidia in omni temporis statu, seu æstiuo,seu hyberno. 361.H
à diuitibus se amari simulare debent meretrices. 320.D.E
diuitibus ut ægrè faciant pauperes. 338.E
diuites contra, decretum apud inferos factum. 54.D
diuitiæ cur amentur à diuitibus. 7.H
diuitiæ etiam nomina eorum mutant,quibus obtingunt. 13.K
diuitiæ indignis obtingentes,facilè diffluũt. 13.K.& dein.
diuitiæ malum sæpe dominis afferunt.35.C.
diuitiæ etiam uileis nobilitant. 40.I.
diuitiæ in quo consistant 212.D
diuitiæ solitariæ insuaues 258.G
diuitiæ ex rudentibus pendentes 306.H
diuitiarum comites 14.F.16.B
diuitiarum mala 15.C
diuitiarum effectus. 15.H.fructus.339.A
diuitiarum eleuatio ac contemptus. 233.F.G.& dein per tot.306.I.K.
diuitiarum uerus usus in mediocritate. 13.d
diuitiarum utilitas nulla est sine teste.338.F
diuitiarum parandarum labor 360.H
diuitijs animus augetur 321.B
docere fabulam 299.I.
docilitas ut paretur ab historico. 121.C
docti sæpe inopia laborantes 336.B
doctorum pauperum munera ad diuites. 336.G.
doctores in sacra ciuitate 352.A
doctrina ad quid necessaria sit 119.E
doctrinæ prætextu uitia nonnunquam maxima patrantur 321.K
doctus ac sapiens unde cognoscendus. 93.B.C.
dodonæa fagus 193.C
dolium Diogenis Sinopensis.113.K.292.F. 332.I.
dolium pertusum Danaidum. 42.F
doliolum,seruus fugitiuus. 333.H
dolor in medijs non habendus. 345.C
domesticos in suos sæpe senes irascuntur. 156.C.
domino debitum serui reddant 380.F
domini bonorum nostrorum uerè non sumus. 8.B
domos totas exhaurit meretricius amor. 208.A.F
domus paternæ à se uenditæ precium amicus amico dono affert. 208.B
domos diuitum ut noctu sine strepitu aperias,& inuisibilis ingrediaris 239.A
domus spectrorum apparitionibus infamis, ut purgata. 275.K.& 276.A.B.C
domus pulchræ & bene instructæ descriptio. 294.E.F.& dein per tot.
domus ampla ac pulchra an ad orationes habendas commodior. 294.I.296.E
domus finis 360.A
Domus non solum cõmodæ & necessariæ, sed & pulchræ faciendæ 372.C
donarijs dij non indigent 57.A
à Donarijs dedicandis aut sacrificijs faciendis nemo excluditur. 160.C
donatio semel liberè facta, non reuocatur 327.D.
dorcas meretrix 320.H
doris amatorem non habet 33.B
Δολάδεια 179.K
dracones in exercitum immissi 118.E
dracones Parthorum 118.E
draconum mirum ingenium. 161.G.162.I.
draco Pellæus. 162.D
draconis caput in speciem quandam humanam effictum 162.D
Draco ipse loqui mira arte simulatus. 164.D.
draco uetus à minimo quodã serpente ad cœtum aliorum serpentum accersitus. 273.C.D.
dracones Libyci 301.I.
dromo seruus 81.B
drose meretrix 321.E
duo maximè à ueteribus scriptoribus petenda 285.C
duas negationes unicam efficere affirmationem 235.G
duos tyrannos una ciuitas non alit. 145.G
ducis militiæ corporale robur,minimi momenti est præ consilio & prudẽtia.141.G
duces tam lingua quàm manu prompti. 277.H.
Dyades duæ,quatuor efficiunt. 96.G

E

Ebriosa saltatio phrygia. 172.C
Ebrietatis & Academiæ lis 247.I.K
Ebrietatis excusatio. 280.A.B.293.G
Ebrijs designata inter pocula, silentio tegenda. 340.D
Ebrietatis impudentia 348.G
Ebrius tragœdias scribebat Aeschylus. 353.H.
Ebrietas perstricta 357.K
Ebur purpureo ostro infectum,pulcherrimum. 198.H
Echinus piscis 71.D.ad marg.
Echo cantui Polyphemi respondere dedignata. 33.B
Echo nympha,uox sine corpore. 147.D. 194.I.
Echus imitatio. 199.H
Echo à Pane carminibus prouocata. 247.F.
Edessa urbs. 345.G
Educationis momentum 376.D
Egere pluribus,infirmitatis indicium:nullius rei,diuinitatis 361.B
Egestatis mala 360.B
ἐκασρίμυθος 180.G
ἐκυοθήκη 180.B
Eiectos ab se græculos philosophos Romani diuites funditus pire cupiebãt.83.H

ἐκκωφῶν uitæ aulicæ. 13.K.
Electra fratrẽ noscens & nõ noscẽs.64.B.
Electri fabula, ac de cygnis ad Eridanũ. 281.B.C. & dein.
Elenchus & Demonstratio, philosophiæ comites 67.F
Elenchus amicus ueritatis 290.H
Eleusinia sacra inferorũ rebus similia.75.C cur ijs initiari noluerit Demonax. 185.C.
Elephantorum terror exercitum hostium profligans. 109.F.G
Elephantus in trophæum pictus. 109.I.
Elephãtos sagitta interficere, puerb.115.G
Elephanti molesta musca. 282.G
Eliæa forum iudiciale Atheniẽsium.191.A
Eloquentiæ commendatio. 2.C.D. & dein.
Eloquentiæ typus, Hercules Gallicus.280. D.E.F. & dein.
Eloquentiæ uis. 280.K
Eloquentia Demosthenis. 355.K.356.C
Elysius campus. 128.H
Emmelia saltatio 171.A.F
Empedoclis ambitio. 47.A.325.H
Empedocles ĩ numero beatorũ nõ est.129.f
Empedocles Icaromenippo in luna apparens. 241.I.K
Empusa quid 171.I.
Emungentes mel 125.A
ἐκαλλάπαρ, & ὑπαλλάπαρ. 364.A
Encomij & historiæ discrimen. 114.G.H
Encomia non omnibus grata 115.E
Encomiastæ quæ obseruent. 201.H.I. & dein.203.I.
Endromides 180.E
Endymion Lunæ adamatus.25.F.G.123.E. 183.D.
Endymionis exercitus 123.H
Endymionis in formam comparatus Alexander. 165.H
Enipei amicam Neptunus uitiat 36.D
Ense semper succinctum esse, in pace superuacaneum est. 264.H
Epeus equi Troiani fabricator 277.I.
Ephestria festa 318.I.
Epicharmi senectus 299.k
Epictetus philosophus. 187.C. 327.F. Eiuslychnus.284.K.
Epicureorum dogmata 63.G.H
Epicurei & Christiani aduersarij Alexandri Pseud. 164.A
Epicureus quidam penè lapidibus obrutus ab Alexandri Pseud. sectatoribus. 166.D.E.F.
Epicurei in deos contumeliosi. 244.H
Epicurei cæteris philosophis inuisi. 340. H.K.
Epicuri epistolæ. 87.K. liber.166.G.
Epicurus & Aristippus primi inter beatos. 129.A
Epicuri encomium 164.B.C.168.E
Epicurum metuebat Alexander Pseud. 166.C.D.
Epicurus tranquillitatem suadet. 166.G. ac uoluptatem.249.A.B.
Epigramma maius calatho 353.E
Epimenidis somnium 12.B
Epimetheus, Prometheus 4.G
Epipolarum munitiones 119.H
Epirotæ cuiusdam cum Nerone de victoria contentio, & exitus. 373.G.H
Epistolæ Saturnales 337.A.B
Epistola quædam tanquam Eridis malum. 343.K.
Epithalamium pro nuptijs. 344.E
Epius pugil. 129.G
Equæ Thessalæ indomitæ. 109.A
Equiformicæ 123.F.K
Equogrues 123.H
Equiuultures 123.D
Equitare insoliti pericula. 307.D
Equitator Castor 195.G
Equites, quarta pars ciuium Atheniensiũ. 264.H.
Equorum senio affectorum pellis inutilis. 83.G.
Equi, elephantorũ conspectu maximè terrentur. 109.G
Equi & canes etiam ad inferos traijciuntur. 75.B
Equus tridui cursum perpessus, à cursu desistens, expirat 213.F
Equi Threicij. 228.H
Equus Achillis loqui introductus. 233.I.K
Equus per amœnum campum libẽtius currat. 295.H
equus se uolutãs ut optime pingatur.354.g
Equi isani sessor, illi⁹ arbitrio fertur.361.I
Erasistrati medici mira prudentia.347.H
Eratosthenis Cyrenæi senectus. 299.K
Erechthei filiarum exemplum 356.K
Erichthonius è terra editus.271.K.297. E.F.
Erigones canis 358.B
Eridis deæ fabula. 34.C.343.I.370.A.
Erinnys. 75.C
Errare ex composito. 89.B
Errones stellæ. 182.F
Eruditionis cõmendatio. 2.C.D.E. & dein.
Eruditio prima iuuenũ Atheniẽsiũ. 262.E
Eruditio à recta ratione abducens.343.H
Eruditi ne uilescant. 77.E.84.I.
Eruditi homines pecuniam negligere debent. 80.B
Eruditi apud diuites mercede seruientes, miserandi. 86.D
Eruditorum fautores apud inferos mitius habent. 53.E
Eruditis uideri uolentibus diuitibus adulandum ut sit. 83.A.B
Esca trahendis philosophis. 71.A
Esus ciborum interdictorum ultio. 327.D
Etœmoclis Stoici ĩmodesta epistola. 342.F
Etnarchus Bospori rex depositus, & alter illius loco substitutus. 299.B
τοῦ πράγματος uerbi usus 87.H
Euagoras Cypriorum rex 205.C
Euangeli cuiusdam citharœdi stulta de se persuasio. 284.D.E
Eubiotus Bosporanorum rex 213.G
Eubœa à Bœotia resecta 373.A
Euchenoris fatum 366.I.
Euclidis ducis rerũ gestarũ obliuio. 104.k
Eucrates senex opulentus. 39.B
Eucrates proditor 355.G
Eucritus nummularius 340.F
Eudamidas & Aretæus Corinthij & Charixenus Sicyonius, amici insignes. 209. A.B. & dein.
Euehi ac promoueri ut possis in aula. 81.I.
Euirati Cybeles matris assecle. 336.C
εὐλαβεῖς. 180.B
Eumeli Elei citharœdi uictoria 284.F.G
Eumolpus Thrax et barbarus mysteriorũ Atheniensiũ auctor.186.E.264.G.331.G
Eunomus Locrus choragus in Elysio cãpo. 128.I.
Eunuchus an philosophiæ operã dare debeat. 180.H.I. & dein per tot.
Eunuchorum quàm spadonum conditio uilior. 181.G
Eunucho an pueri magis committi debẽt. 181.H.
Eunuchus fieri maximè refugebat Lucianus asinus. 219.E
Eunuchus principatu potitus. 298.I.
Eunuchus reginæ adamatus. 348.H
Eunuchi in mulieres depereuntes. ibi.
Euohe, signum in exercitu Bacchi aduersus Indos. 279.C.E.
Eupator rex. 168.A
Euphorbus cum esset Pythagoras, auri etiã studiosus erat. 235.K
Euphorion poëta 121.F
Euphranor pictor 198.G
Euripidis auctoritas.65.I. sententia de mulieribus.194.E. de Ioue opinio.231.I.
Euripides Archelai parasitus. 255.F
Euripi immisso circa Chalcidem. 373.A
Eurybatus 161.B
Eurycles dæmones. 180.G
Euryſthei prouidentia in delendis malis hominibus per Herculem. 228.H
Euryti temeritas. 66.C
Europæ raptus. 37.B.C. & dein.
Europi cædes 118.C
Euthydicus & Damon Chalcidenses, nobile par amicorum 208.F
Ex Iouis tabulis, prouerb. 78.K
Excludendi nonnunquam amatores meretricibus, ut feruẽtius ament. 320.F.323.B
Execratio uehementissima 365.C
Execti propter uoluptatem 191.F
Execti uestem & ornatum muliebrem unde recipiant. 351.G.
Exectionem maximè formidabat Lucianus asinus.219.F. Vide castrati.

Exempla mala in remp. non inducenda. 148.G.H.150.B.
Exequiarum consideratio 267.G.H
Exercitationis puerorum apud Athenienses, finis. 260.A.263.B.G
Exercitium ad cœnam, cur fiat. 105.E
Exercitia firmiora ac certiora ad libertatis tuitionē, quàm oleū ac pulueris. 264.E
Exercitus profligati ac fugētis mira hypotyposis 109.H
Exercitus ingens 123.G
Exercitus Bacchi ridiculus. 278.k. & deī.
Exercitus pulchritudo 371.C
Exilij pœna 301.B.D
Exul inopia pressus, oraculum instituit. 163.C.D.
Exulem amicum usque ad mortem secutus alter amicus 208.E
Exul reductus nonagenarius regnare incipiens 299.A.B
Exulum desiderium patriæ. 300.I.K
Exitus de homine iudicat 56.H
Exitus ac mißio ignominiosa philosophorum mercede conductorum. 83.E.F.
Exitus infelices maximorum tyrannorū. 57.D.E.
Exordiū historiæ ineptum. 16.B. & dein.
Expeditionum uota mirabilia 307.F
Expertis rerum usu uiris conuersari, utile est. 376.H
Expetenda uulgo 334.F
Expiatio hominis ad inferos adituri. 52.F.
Exploratores falsi prophetæ 165.F
Exprobratio meretriculæ cum amatore. 322.G.H. amatoris cum meretrice. 324. F.G. & dein.
Exprobrationes philosophorum in se inuicem. 343.E.F
Exteriora hominis sæpe ab interioribus multum dißident. 377.C
Extremarum uoluntatum stultitia. 8.F
Exustorum hominum nidor 130.E

F

Fabarum esus à belli victoria 129.I.
Fabarū esus à Pythagora interdictus. 61. K.234.E.237.A.
Fabas apud inferos non auersatur Pythagoras. 46.K
Fabulæ de Saturno ut intelligendæ. 33.B.C
Fabulæ Græcorum ut accipiendæ. 183.E
Fabulæ poetarū pro ueris habitæ. 266.D
Fabulæ poëtarum mendaces 271.I.
Fabularum omnium penè origo saltatori pernoscenda. 172.F. & dein.
Fabularum usus 272.A
Fabularum interpretes apud Assyrios & Arabas longæui 298.B
Fabulosa ab historia absint. 115.C.121.H
Fabulosi omnes scriptores perstringuntur. 122.D
Facies muliebris qualis esse debeat. 198.E
Facies operis cuiusque & ædificij elegans & splendida esse debet. 278.F
Facinora in regum aulis 242.C.D
facinore innotescendi cupiditas 328.B
facta, infecta esse non possunt. 119.H
facundiā Galli tribuunt Herculi, non Mercurio. 280.G
facundiæ utilitas 280.K
fallendi studium 271.H
falsi prophetæ descriptio. 160.H.I & deī per tot.
falsus uates uanitatem sibi opprobratam morte penè ultus 166.D.E
falsitas historici uindicata 115.G
falx Saturni 336.C
fama ut paranda. 110.F
fame mortuus Blepsias 49.I.
fames luctum expellit 267.I.
famis excusatio 293.K
famulos suos domini & heri ut conuiuio excipiant. 336.K
fanis nō cōtinetur deorum potestas. 186.C
fastidium parit nimia bonorum continuatio. 377.A
fastuosi ac diuites ut submonendi. 6.F. eorum hypotyposis. 7.E.
fastus diuitum ut deprimi possit. 7.I.
fatalis necessitas an crimina excuset. 51.a.b
fato uel inuiti agimur. 46.F.G
fati & Parcarum consideratio. 222.F.G. & dein. 366.F.G. & dein.
Febricitantis uisum. 275.C
febres, mortis nuncij ac ministri 57.K
febris Abderitica in ludis tragicis contracta. 113.G. ut leuata. 113.H.
febres pauperibus facilè curātur. 237.H.I.
febribus medentes statuæ 358.I.
felicitas superbos atq; arrogātes facit. 5.a
felicitas diuina manca fuisset, nisi fuisset cuius collatione felicior appareret. 20.D
felicitas ut ītelligatur. 20.H. eius finis. 185.k
felicitas quæ maxima 90.H.253.A.B
felicitas parasitorum 255.F
felicitas sine teste, iniucunda. 339.A
felicitatis ac prosperitatis morositas ac querela. 361.H
felicitatē philosophi alij aliā statuūt. 102.E
felix Stoicus 105.A
felicis memoriæ mulier 275.E
felicium insula ac ciuitas 128.E.F
femur aureum Pythagoræ. 62.A. & Alexandri Pseudomantis. 165.I.
fenestræ in cælo per quas Iupiter mortalium uota exaudit 243.I.
fenestræ domus ut fieri debeant 295.C
feræ legem naturæ non uiolant. 191.G
feræ paucioribus quàm hoīes egent. 361.B
feris conuersans homo & imperās. 276.G
ferendum ac boni consulēdum quod adest. 49.C.
ferri usus præstantior quàm auri. 57.B
Ferrum in urbe gestare nō licebat Athenis. 264.I.
Festos dies raro agunt artifices 254.B
festis publicis magis ringuntur pauperes. 336.A.
festorum Saturnalium leges 336.C.D
festum maximum in uere, quod pyra aut fax appelletur. 351.E
Ficulnei sensus 284.B
è Ficulneis truncis uiridibus constructa pyra igne perire uolentibus construenda, ut fumo præfocentur 328.D
Ficus, ficus nominandi sunt ab historico &c. 120.A.
fidei Christianæ fundamenta. 366.C.D.E.
figmenta imperiti uulgi 330.C
figulina ubi exerceri nequeat. 302.D
fila Parcarum. 57.H.I.
filiam suam elocandam amicus moriēs amico superstiti legat. 209.A.B
filiam in meretricia arte mater instituēs. 319.A.B.
filiarum tenellarum educatio. 376.D.E
filius tyranni, etiam ipse metuendus. 134.k
filius tyranno suspectus 142.D
filius formosißimus ex matre turpißima. 209.H.
Filius paternæ crudelitatis administer. 298.K.
filius patrem senem præfocans. 326.E
Filius ex patre, in iuramentum adhibitus. 367.C.
filij cædes, patri acerbißima 135.A
filij mortem inconsolabiliter lugens, ut consolatus. 186.B.C
filij periculo perculsus pater simulationem deponit. 297.G
filio pater obsequens 133.C
filiorum gratia an fœnerandum. 91.E
filiorum osores tyranni. 142.B
Filiorum quanta cura sit patribus. 300.E
Filiorum educationis difficultas 375.K
Filiorum mala quàm parētibus grauia sint 376.A.
Filijs uiaticum ad discendum patres dent. 155.E.
Filios suos inuicem sibi exprobrant Iuno & Latona. 27.A.B. & dein.
Filios suos dæmonijs immolantes. 352.A.B
Finis hominis de illo iudicat. 156.H
Fines & principia philosophiæ uaria. 254.I.
Finium insana contentio 58.B.242.G
Finitimorum inimicitiæ & odia. 377.D.E
Flagitia ubi maximè regnent. 133.E
Flagitijs supplicium debetur. 158.A
Flagris pueros immerentes cædi, inhumanum, & inutile. 265.K
Flammæ suppliciū quibus debeatur. 328.A
Flatus idem & ignem accendit, & lychnū extinguit. 265.A
Flumen uino fluens. 122.I.128.G.337.C.
Flumina lactis. 128.G. & mellis. 337.C.
Flumina sursum incedentia. 84.G

Fluuius

Fluuius ex optimo unguento. 128.E
Fluuij cœno, sanguine, & igne decurrẽtes 130.F.
Fluuij infernales 266.E
Fœminæ ac uiri diuersa delineatio. 109.A
Fœminæ communes omnibus 129.C
Fœminæ uiris loquaciores 270.I.
Fœminarum corpora flaccida &c. 156.A
Fœminarum amor. 270.I.
Fœminarum flagitia 376.F.G
Fœmininũ genus etiã saxeũ amatur. 190.H
Fœminea fraus 207.I.
Fœneratorũ gemitus apud inferos. 74.F
Fœnus primum, & fœnus secundũ. 64.D
Fœnora etiam exercent philosophi. 91.E
Fœtor eos sepelit quos insepultos homines relinquunt. 187.H
Fons risus, & uoluptatis 128.K
Fontes mellis & unguenti 128.G
Fontes tres Satyro Pani & Sileno sacri. 279.I.
Foraminoso cophino haurire, puerb. 13.F
Foris admotis an leuetur morbus 272.G
Forma nihil apud manes prodest. 38.A. 75.B.
Forma bonum fragile 46.B
Formæ deorum uariæ. 60.H.I.
Formæ nomine ut aduletur diuitibus. 83.B
Formæ cura nunquam deponitur. 372.C.
Formica Indica 236.F.337.H
Formicarum studium ac resp. 242.I.K
Formica camelus, prouerb. 337.B
Formosæ magis audire cupiebant deæ, quàm quiduis aliud 370.C
Formosi ferè solicitantur 31.E
Formosi Socratis 129.A
Formosi non plus cordatis laudãdi. 192.A
Formosi pueri & adolescentes celebres. 308.K.372.B.C.
Formosi amatores non tam multa dant meretricibus, quàm deformes 319.F
Formosi statim amantur 372.B
Vide pulcritudo & pulcher.
Fortes ut amentur 372.A
Fortitudinis causa Hercules deus putatus. 369.F.
Fortuna, fatum & Parcæ, an idem sint. 222.H.
Fortuna quos effert 200.K
Fortunæ fauore destitutũ nemo agnoscit. 12.A.
Fortunæ casus uarij 245.D
Fortunæ ac fati uis 85.H.358.K
Fortunæ blandienti non cedere, magnorũ uirorum esse. 7.D
Fortunati ut ne inuidiosi sint 200.I.
Forũ iudiciale cur fugerit Lucianus. 68.I.k
Forum iudiciarium ab Academicis sublatum. 129.B
Fori & iudicij constitutio ut fieret. 247.E.F.
Fori iudiciarij incommoda. 375.G.H
Fora & iudicia sycophantis & rabulis sorensibus plena 257.F
Foßio Isthmi. 372.G.H.& dein.
Fratris insidijs frater rex sublatus. 299.A
Fratres inter sese, Christiani. 326.I.
Fratrum alternans mors 32.B
Fraus mira 212.K
Frictionis ex psora uoluptas 251.D
Frigidæ leges Platonis 243.I.
Frigiditas Caspias niues superans, & glaciem gallicam. 116.H
Frigus antelucanum 233.H
Frigus hyemale, Abderiticæ febris remedium. 113.H
Frons hominis mendax 377.B
Frugalitatis commendatio. 8.E.359.A
Fruticum genera pro fructu pulchritudinẽ habentia 189.I.
Fucus mulierum 194.H
Fucum ut rhetor populo faciat. 269.I.K. & 270.C.D.E.
Fugitiuorum reprehensorum pœna. 333.k
Fulgur ex pelui 137.C
Fullonia ars. 333.D
Fulmen Iouis cur innoxios feriat frequentius, noxijs parcens. 224.E
Fulminificum uas 367.K
Fumo ex igne quàm multa ĩputãda. 186.G
Fumo sacrificiorum maximè delectantur dij. 244.C
Fumus patriæ quàm gratus 301.C
Fumo præfocari, durißima mors. 328.D
Funebres cerimoniæ. 266.I. earum irrisio 8.F. 58.H.
Funebris orator se ipsum ad tumulum iugulans. 117.K
Funiculus nimis tendendo rumpitur. 317.H
Furacitas Mercurij. 71.K.183.F
Furentem simulans, ipse uerè furere incipit. 176.A
Furiæ in theatris, malis gaudent 367.I.
Furor ac mania se castrandi unde manet. 351.G.
Furor poëtarum 222.H.352.H.I
Furorem ut simulare poßis 162.C.D
Fures in portu obuersantes. 214.D
Furtum in nuptijs pudendum 345.B
Furti excusatio per famem 293.K
Furti uindicta 274.F
Fusi Parcarum 57.H.I.
Futura, historiæ mandantes 118.G
Futura supplicia apud iferos negat. 224.G
Futurorum cognitio quibus maximè necessaria. 161.H
Futurorũ cognitio sæpe molesta sit. 73.d.e
Futurorum prædictores. 302.K
Futurorum uaticinatio difficillima. 303.A

G

Galatarum robur 109.D. cædes. ibi.I.
Galatea Polyphemi amasia. 32.I.K. Eius templum. 127.I.
Galeæ è fabarum spolijs 223.I.
Galilæus. 366.D
Gallina ex Phaside 306.F
gallinaceus gallus ubi p deo colitur. 130.K
Gallus quidam philosophus academicus eunuchus. 181.F
Gallus ab Othryade cæsus 164.F
Gallus humana uoce sonans 233.I.
Gallus Mercurij assessor 233.K.238.I.
Gallus adolescens in auẽ conuersus. 234.B
Gallus aliquando oua pariens. 237.B
Gallus sæpius fuit Pythagoras. 237.D
Gallus Numidicus. 306.F
Gallus unus sedecim deis appositus. 227.G
Galli cantus importunus nõnunquã. 233.H
in Galli cauda mira uis magica 238.I.
Galli cur Solem cantu anteuertant. 234.C
Galli cui castrarentur, Iunoni ne, an Rheæ. 347.E.
Galli Cybeles ĩmulieres depeũtes. 348.H.
Galli quibus diebus fiant. 351.G
Gallorum gallinaceorum pugna. 265.D.E
Gallorum sepultura 351.H
Ganeones perstringit 360.G
Ganymedes. 22.E. & dein. 29.B. 240.A. 244.C. 358.F. 369.G
Garamantum uita ac uenatio 301.G.H
Gastrocnemia quæ sit 124.I.
Gatis Syrorum regina 345.G
Gelonis uxoris prudentißimũ responsum. 96.D.
gemmarum uariarum ornatus. 350.C.D
genæ muliebres quales esse debeant. 198.E.
generationis conseruatio ut fiat 191.C.D
genicularium luctamen. 216.E
gentium error in dijs colendis. 231.K
gentium uitia & proprietates 242.E.F
gentilium deorum uanitas confutata. 357.D.E.F. & dein.
genus ementitum, creditum tamen etiam ab ijs qui parentes nossent eius qui mentiretur. 162.B
genus uitæ quod ceperis, persequere. 374.f
geometria admiranda 104.F
geometrarum auctoritas 373.C
Γιγαντομαχία. 180.B
geryon tricorpor ut intelligatur. 215.A
geryonis ossa Thebani pro miraculo ostendunt. 285.A
Gestari hominem ualidum ac sanum ab hominibus aut iumentis, Cynicus indignatur. 361.G
glacies Gallica. 116.H
in Glacie maris, mansio effossa. 127.G
glaciatum pelagus altè ad passus trecẽtos 127.G.
gladiatorum paria ut sortiantur. 97.F.G
gladiatorum spectaculum 214.E
gladius tyranno non deest. 143.H
glandes cubitales mirabiles 124.I.
glauci laus apud Homerum. 204.B
Gloriæ cupiditatis insania. 46.F. 54.A. 329.K. 378.E.

Gloriæ dulcedo. 44.K. 50.I. 140.D.E. 265.D.326.K.
Gloriæ parādæ ratio.107.C.110.C.260.A
Glycon deus. 163.C.165.G.166.B.C.
Glycera meretrix 316.E
Gnidij cuiusdam architecti astutia. 121.k.
Goæsi regis Characeni senectus 299.B
Gorgiæ sophistæ senectus 299.G
Gorgona meretrix 316.E
Gorgonū fabula.28.G.36.G.197.F.199.I 274.I.296.H.365.K.
Gosethræ fratris fraudibus sublatus Artaxerxes Persarum rex 299.A
Graculus Aesopicus. 290.k
Gradus amoris 196.K
Græcanicus ornatus 111.K
Græcarum aliquot uocum solœcismi. 362. F.G.H.& dein.
Græci philosophi Romæ serui. 80.K. cur in tantum contemptum uenerint. 83.H
Græci ut opera sua in lucem ac commēdationem produxerint. 107.D
Græci à quo astrologiam didicerint. 182.I.
Græci melius de amicitia loquuntur, quàm eam re præstant. 206.I.K
Græci fabulosi 272.A
Græci philosophiam principiò nec omnino excludebant, nec admodum complectebantur. 331.G
Græci pauci rectè philosophati. 332.K
Græcorum amicitiæ eleuatæ. 211.A.B
Græcorum pax ibi.B
Græcorum oratorum proditio 356.A
Græcorum inter se consensio 371.A
Græcorum ardor in bello Troiano. 371.B
Græculorum eleuatio. 79.G.83.G
Græculorum Romæ seruientium precium unde fuerit. 81.B.C
Græciæ paruitas 242.H
Græcia tanquam in tutelam Neroni commissa. 373.B
Græciæ commercium commodißimum, ac munimentum fortißimum 373.B
Grammatica pocula. 178.A
Grammatici cuiusdam importunitas. 341. K.irrisio.344.E.F.
Grammatici aduertant. 362.C
Grana cucurbitarum pro lapidibus. 131.D
Grando unde ad nos defluat. 125.A
Gratia & Venus pulcherrimæ, Vulcani uxores. 26.H
Gratitudinis primæ partes 136.F
Gratitudo discipuli erga præceptorē.299.e
graueolētia à cadauere humano tosto.331.a
Grauidas se simulantes meretrices. 207.K
Grauida meretrix ab amatore deseri graueiter fert. 316.H.
Gruum saltatio. 172.B
Gryps alata fera. 309.A
Gubernaculum æreum unius stadij. 127.A
Gubernator insignis 304.G
Gubernatoris cuiusdam pia religio. 167.k
Gubernatoris exemplo deum esse probat qui mundum regat.232.F.G.H.& dein.
gubernatorum in naui auctoritas. 55.E.labores.374.D.E.
gula ac uoracitas philosophorum. 17.A
gula in seruitutem alliciens. 81.A
gula, assueta flagitat. 83.G
gulæ insatiabilitas. 360.G
gulosorum irrisio. 8.H
Gyarus una ex Cycladibus, exilij locus. 208.E.
gygis annulus 249.D
gylipus. 119.H
gymnasiorum utilitas 174.K
gymnasiorū Græciæ cōsideratio.259.d.e.I
Gymnosophistæ sponte se in ignem conijciunt. 331.F

H

Habendi cupido quàm cæca. 378.F
Habitū ne æstimandi philosophi. 92.K
habitus & dispositiones philosophorum ridet. 106.A
habitus pegrini insolētia ludibrio est.111.I.
Habitus pudor quosdam à uitijs cohibet. 246.G.
habitus uirum non facit 285.k
habitus sancti prætextus 332.B.H
habitus cum instituto conueniat. 361.F
Hæredibus cōparcens, ipse fame mortuus. 49.I.K.
Hæredipetæ taxantur. 16.F.39.B.C.K
hamus Parrhisiadæ placenta & auro inescatus. 71.A
hamus & esca aulicorum. 77.B
hannibalis contentio cum Alexandro magno & Scipione. 42.G.& dein.
harmonia siderum 169.H
Harmonides tibicen Timothei discipulus. 110.B.D.H.
hasta graui exercenda iuuentus. 264.F
hebdomas appellatus quidam. 292.B
hebræorum aut Phœnicum uoces incognitæ. 162.F
hebrus fluuius. 333.B
hecates cœna. 37.G.I.
hecates descriptio. 274.I.
hector cadauer suum sepeliri uolebat.256.k
hector pro deo cultus 358.I.
hedera amoris studiosa. 189.I.
Helena nihilo Venere inferior. 29.k. Eius forma ac genus. 30.A
helena à Theseo rapta nōdū nubilis. 30.B.
Helena Menelao adiudicata. 128.C.à Cinyro rapta.129.k. qualis fuerit.236.H.
helenes thalamus 295.F
Helenæ pulchritudinis mirum encomium. 369.F.370.H.I.k.& dein.
helenæ de nuptijs consultatio Græcorum. 370.K.
helena, Troiani belli origo.46.B.C.376.C
helicon. 283.F.
Hellanici Lesbij senectus. 299.F
Helle ab ariete ī mare delapsa.35.D. unde Hellespontus dictus.ibi.
hemitheon Sybarita cinædus. 285.K
hephæstion in salutandi formula apud Alexandrum peccans. 88.C
hephæstion ab Alexādro deificatus.288.H
heptaphonos porticus 330.C
heracleus lapis ferrum ad se trahēs.197.H
Heraclitici. 63.B
herbæ quibus crudis uescantur homines. 217.D.
hercules trinoctialis 3.B
hercules Iouis & Alcmenæ filius 25.D
herculis labores. 26.C.opprobria.ibi.D.diuinitas.45.D.E.90.K.
herculea audacia 104.C
hercules Omphalæ seruiens. 115.D
herculis tragici fœdum 171.H
herculis fortitudo in delendis pessimis hominibus. 228.H.369.F
herculis arcum Philoctetes solus tendebat. 283.K.
herculis consiliū in cōcione deorū.230.D.E
herculis Gallici descriptio.280.c.d.& deī.
hercules cur in ignem se coniecerit.328.E.
herculea uita, herculea etiam morte claudenda. 329.D
herculis cœnandi modus 341.E.F
herculis Tyrij templum 346.A
hercules deus asscriptitius 358.B.E
hercules nudus incedens, miser non erat. 361.B.
herculis encomium. 369.A.F
hercules inferos expugnans. 379.I.K.
hermaphroditus cuius filius 26.K
hermaphroditus Cupido & Priapus fratres. 31.C
hermaphroditus utroq; sexu prædit°.318.I
hermaphroditorum generatio. 367.K
hermeas eunuchus, tyrannus admirandus. 181.H.
hermes Agoræus 230.F
Herminus Aristotelicus de Categorijs irrisus. 187.C.D
hermocles Rhodius statuarius. 349.D
hermon philosophus Epicureus. 340.H
hermotimi Clazomenij mirum. 282.H
hermotimus Stoicæ philosophiæ sectator. 89.C.D.& dein.
herodizes palæstrites. 119.C
herodoti commendatio. 107.A. ut Græcis innotuerit.ibi.B.& dein.
herodoti libri Musæ inscripti. 120.B
herodotus mendax. 130.G.271.H
heron gubernator peritißimus. 304.K
heros quid sit. 38.H
heroës podagrici 312.k
heroës in numerum deorū recepti. 369.F
heroides præstantißimæ. 202.B
Hesiodus poeta Homerum uincens.129.G. 171.D.268.E.302.H.I. & dein. Eius sepulchri mirum.330.D.

Hesiodus

Hesiodus pastor. 335.B. Eius laurus. 353.F.
Hiatus exigui mira capacitas. 347.H
Hiera urbs, seu Hierapolis. 345.G
Hieroglyphica Aegyptiorum. 98.E. 367.F
Hieromeniæ festum 244.k
Hieronymi historici senectus 299.F
Hieronis Syracusanorum tyranni senectus 298.F.
Hilaris ac gaudens uita, optima 54.G
Himeræus poëta 203.C
Himeræus proditor 355.G
Hinnulus leonem, prouerb. 40.C
Hiperidis ignauia 256.B
Hipparchus Thessalus Luciani hospes. 275.E.
Hippias Eleus ut innotuerit 107.E
Hippiæ balneum 277.E.F. & dein.
Hippiæ laus. 277.K. & dein.
ἱππολίβης quid 180.E
hippocẽtauri fœminæ mira pictura. 108.G
Hippocratis statua noctu oberrãs. 274.G
Hippodamiæ Oenomai filiæ mira pulchritudo, pro eaq; deorum zelus. 371.E
Hippogypi homines 123.D
Hippolyta aduersus Athenienses. 264.G
hippolytũ Phædra an criminata sit. 348.k
Hippotyphia quid sit 120.E
Historia quomodo scribenda. 113.F.G. & dein. 114.E. 119.A.
Historiã scribere, non cuiusuis esse. 114.C
Historiæ propria 114.G
Historiæ finis, utilitas 115.A
Historiæ uitiosæ exemplum 115.I.
historiæ scribẽdæ præcepta cui dãda. 119.c
Historiæ corpus ut delineandum 120.G
historiã priscarũ rerũ saltator norit. 170.f
Historicorum ingens prouentus. 113.I.k
Historicus pictori similis 120.K
Historicus non debet quærere quid dicat, sed quo modo. 120.K
Historici laus perfecta 121.A.B
Historicus futurum etiam æuum respicere debet. 119.I. 121.I.
Historicorum uanorum punitio 130.G
Historici post oratores legendi. 179.F
Historici mendaces 271.H
Historici longæui 299.F
Histriones inepti 6.C
Histriones personas uarias induunt. 53.K
Histrionis tragici fœditas. 171.G
Histrionũ tragicorũ ridicula q̃ latẽt. 238.G
Histriones tragœdiarum uiles homũculi. 244.F. 309.F.
Histrionicam uitam perstringit 292.D.E
Histriones à Nerone occisi 373.I.
Homerus pater fabularum 46.H.I.
Homerus patriæ suæ nusquam meminit. 115.K.
Homerus de patria & de uersibus suis rogatus respondet 129.E
homerus cur ab ira fecerit initium poëmatis. 129.E
Homerus an cæcus fuerit. 129.E. 245.D
Homerus Luciano epigrãma duorũ uersuum condit 130.D
Homerus optimus pictor 198.H.I.
homerus, camelus erat in Bactris tempore Troiani belli 236.H
homerus ampullosus. 335.B. mẽdax. 271.H
homerus Melesigenes prius dictus. 353.C
homerus deorum & hominum exornator 370.C.
homeri auctoritas 65.G.H
homeri descriptiones ambitiosæ non sunt. 121.F.
homeri uersus in beatorum conuiuio canuntur. 128.I.
homeri laus 204.C
homeri hyperbolæ in laudibus hominum. 205.A.
homeri auctoritas ad probandam deorum prouidentiam. 231.E
homeri poësis inter præcipuos codices. 284.B.
homeri statua 352.G
homeri & Demosthenis collatio. 352.K
homeri indecora quædam & inepta. 353.B
homeri patria ignoratur 353.C
homeri de Parcis et fato testimoniũ. 366.f
homero cur à nonnullis fides habeatur. 120.A.
in Homero quid laudandum sit 354.A
homeromastix 204.K. 303.C
homerica carmina Charon unde calleat. 56.C.D.
homo bicolor 4.A
homo mundi cultor. 20.F. bulla. 58.D. societatis amans. 192.F. dei simulacrum. 205.D. ex nihilo factus. 367.A.
homo ut in sublime uolet 240.C
homo uolans, & super aquas ambulans. 273.E.
hominis formatio necessaria erat. 20.B.C. Eius forma excellentissima. 20.K
hominis inopificio quid reprehẽderit Momus. 93.D
hominis uita longissima centum annos nõ excedens. 99.G
hominis tricipitis mira absurditas. 104.C
hominis uafri ad fallẽdũ descriptio. 161.A
hois est peccare, dei uerò corrigere. 184.k
hominis figuram cuilibet rei indẽs magus, & eo ministro utens. 276.H
hominis nefarij occursus primo mane, infaustus & ominosus 292.C
hominis tristis & cogitabundi mira descriptio. 364.K
hominem tribus duntaxat temporibus licet citra iudiciũ impune occidere. 148.A
homines ac ciuitates formicis comparatæ 242.I.K.
homines ad deorũ conuiuia admissi. 60.G
homines apum examini similes. 57.G
Homines arborei 124.I.
Homines arborum foliis similes 58.B
homines aurei 337.C.D
homines beati, perrari 380.K
homines dimidij stadij statura. 126.K
homines dijs cõparati in laudando. 204.B
homines dij facti nulli sunt nisi propter pulchritudinem. 369.G
homines ex duobus compositi, animo & corpore. 45.G
homines ex serpentinis dentibus nati. 271.K.
homines in Attica olerum more ex terra emersi. 271.K
homines insignis improbitatis 161.B
homines ipsi & nautæ & naues. 132.C
homines, omnis deorum gloria. 228.A
homines sacrati sese in festis uulnerãtes & uerberantes 351.F
homines se esse obliti, malè pereant. 57.F.
homines stupidi & crassi magis mouẽtur oraculis. 161.k.
homines subereis pedibus super mare decurrentes. 127.I.
hominum ætates inter se collatæ, plurimũ differunt. 18.D
hominum amore etiam deæ captæ. 369.K
hominum appellatio, præ Cynicis. 362.A
hominum exustorum nidor 130.E
hominum felicissimi. 375.C.D
hominum leuium stoliditas. 161.H.I.
Hominum mores haud facilè cognosci. 252.E.
hominum naturæ familiare, calumniæ errore labi. 289.G
hominum primorum uita 193.G
hominum res omnes & omnia consilia in cælo scribi, & deo nota esse. 367.A.B
hominum uanitas proponitur ac irridetur 54.K.
hominũ uita pompæ cuidam similis. 53.H
hominibus tanquam iumentis abutentes diuites. 360.k
homicidæ relegatio 208.D
homicidij horror 167.K. 148.D
honestas etiam hosti amabilis. 355.I.
honestum melius est quàm quod fit necessario. 193.F
honor parentibus deferendus 300.E
Honorem contemnere, magni animi est. 202.E.
Horæ cœli ostiariæ. 60.F. 230.H
Horarum indicia per aquam, & sonitum, & solem. 278.H
Hormum saltare, quid 170.D
Hospitalitas descripta. 111.K. & dein.
Hospitalitatis mirum exemplum. 126.B.C 158.E. 215.E.F.
Hospitum admiratio in alienis urbibus. 112.K.
Hospitũ receptores in sacra ciuitate. 352.A
Hostem operibus & copijs iuuans, perinde est ac si ipse patriã oppugnet. 144.I.

Hostem quatenus licet occidere 148.B.C
Humana uita, miserrima 238.H
Humana omnia ridicula et instabilia. 240. D. 379.H.
Humanitatis allectio 2.B.C.D.
Humanorum corporũ tostorum ingratus nidor Ioui. 330.K
Humeri Herculis 378.I.
humor igni nutrimẽtum suppeditat. 301.h
Hyacinthus Socrati adamatus. 129.A
Hyacinthi amore captus Apollo. 26.E. 369.K.
Hyacinthus formosus 372.C
Hydamardia ciuitas 132.D
Hydra Lernæa. 228.H.264.K
Hyemis inamœnitas. 335.G.336.A
Hyemis frigore febris Abderitica leuata. 113.H.
Hymnis meretrix. 323.G.324.B
Hymnorum nocturnorũ decantatio. 368.B
Hypata Thessaliæ urbs 215.D
Hyperides assentator uulgi 355.H
Hyperæ quæ sint. 38.I.K. ad marginem.
Hyperbolæ encomiastarum 115.E.F
Hyperboreorum ruditas. 290.G
Hypocrisis Stoicorum 249.C
Hypocritarum graphica descriptio. 332.F G. & ante & post.
Hyporchemata quæ dicerentur. 170.G
Hypsicratis Amiseni historici senectus. 299.G.
Hyspasinis regis senectus 299.A

I

Iacobi Micylli fides in Luciano uertendo. 372.H.
Iactantia militaris 321.C.D.E
Iactantia crudelitatis puellis teneris ingrata. 324.A.B. & dein.
Iactantiæ stultus exitus 324.E
Iacula serpentes 301.I.
Iaculationis exercitatio 263.H
Ialemo frigidior, prouerb. 293.A
Iambi mordaces 290.D
Iambulus historicus mendax 122.D
Iani ac Vertumni capita 378.I.
Ianuæ aureæ ædis sacræ 350.A
Icari filia dea. 200.G.358.B
Icari lapsus. 240.C.309.F
Icarium pelagus 365.C
Icaromenippus ut in cælũ sublatus. 241.E & è cælo in terram reductus. 244.K
Iccus palæstrites 119.C
Idæ montis tumultus 25.K.
Ideæ Socraticæ. 63.F.240.K.273.K.
Idiotæ, uulgi multitudo. 266.C. eorum uita optima. 54.F.G
Idiotæ philosophis compositiores & modestiores. 343.H.I.
Idomeneus Agamemnonis parasitus. 256.g
Ieiunium decem dierum 368.B
Ignis, Bacchi arma paterna 279.D
Ignis hominibus necessarius 21.C
Ignis, sacrilegorum & parricidarũ supplicium. 328.D
Ignis amatorij uis. 215.k. & dein. 216.A.B
Igni homo se ultro consecrãs gloriæ cupiditate. 325.E
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 12.I.
Igne mori, quidã gloriosum putabãt. 326.a
Igne pire uolẽs spectante populo. 327.I.K
Igne mors allata, citissima. 328.A.F
Ignorantia infimæ turbæ permista. 57.H
Ignorantia & error, quibus animi hominum excæcantur 58.F.G
Ignorantia quando culpãda uel nõ. 144. I.K. 145.B.C.
Ignorantia, perniciosa res. 286.K. & deĩ.
Ignorantiã suam in morte testantes. 8.F.G
Ilienſis tragœdos conducẽs, prouerb. 70. A. 291.F.
Illecebræ meretriciæ 319.D.E.
Illecebris omnibus peccatorũ resistere difficile. 7.C
Illustrium uirorum conuictus quatenus appetendus. 78.D.E
Illustres in populo suo, ferè oĩbus noti. 111.I
Imago amasiæ amatori amplexata. 207.K
Imago perfecta ex diuersis conflata. 198.C D.E. & dein.
Imago undequaque te uelut intuens. 350.D
Imaginis imago reseruata 108.G
Imagines defunctorum & umbræ. 45.E.F
Imagines deorum ridiculæ 60.H.I.
Imagines magicæ 150.A
Imagines ac picturæ deũ referentes. 163.C
Imagines admirandorum uirorum. 330.D
Imaginum exprimendarum finis. 200.H
Imaginum quarundam ac statuarum mira. 274.C.D.E.
Imitandi historicis qui sint 120.F
Immortalitas Chironi fastidiosa. 48.K
Immortalitas animarum. 356.K
Immortalitas deorum an in felicitate ponenda. 223.D.E
Immortalitatis spes, mortis contemptũ generat. 326.I.
Immunditia contrahitur à conspectu cadaueris mortui. 351.H
Imperatores longæui. 298.E
Imperatoris dies testamento relicti. 368.F
Imperium ut tuearis. 157.B. ut quamoptimè administres 187.B
Imperij & potentiæ uotum. 307.A
Imperia etiam uilibus & contemptis hominibus contingunt. 371.B
Imperia tyrãnorũ quàm misera. 378.B.C.F
Imperitia audaces facit. 4.K
Impiorum irruptio in insulam beatorum, & eorum duces. 129.G
Importunæ philosophorum propositiones in conuiuijs. 344.D
Impossibilia animo concipientes, aliò traducendi. 103.I.K
Impostorum etiam ac latronum uita descripta. 160.I.
Impostura delubrum 130.K
Imprecatio festiua 169.E
Imprecationes pauperum aduersus diuites sibi nullam æquam conuiuiorum societatem facientes. 337.H. 339.C
Improbitas impunita esse nõ debet. 140.A
Imprudentia, culpa temeritatis non uacat. 145.A.
Impudicarum mulierũ simulatio. 376.E.F
Impudentem rhetorem instituit. 269.I.K
Impudentia Cynicorum 62.F.G
Impudentia pro clypeo 270.B
Impudentia parta, pdigẽda nõ esse. 293.K
Imputator beneficij, grauissimus. 137.E.
In acie nouaculæ rem cõstitutam esse, prouerb. 225.H
In aqua scribere, prouerb. 75.A
In suum sinum inspuere, prouerb. 85.F
Inachi fluuij mors 59.B
Inæqualitas in uita pauperum ac diuitum. 337.B.C.
Inæqualitatis rerum tollendæ ius ad Iouẽ pertinet. 337.k
Incantamentis an morbi sedentur. 272.G
Incantationum mira uis. 273.D.E. 276.H. 365.D.E. 366.B.
Incantatio amatoria 318.C
Incantatorum pollicita 161.D
Incendiarium publicum non licet sine auctoritate legis occidere. 148.I.
Incendio amicum efferens amicus posthabita uxore ac liberis. 214.H
Incredulitatis malum 268.E.F
Indi primùm gustato uino in furorem uersi. 5.F.
Indi ut se in igne comburendos componant. 328.F
Indorum saltatio 170.G
Indorum clades 279.F
Indorum etiam quidã stulti & uecordes. 328.E.
Indorum sapientes. Vide Brachmanes & Gymnosophistæ.
Indicta caussa nemo damnandus. 287.I.
Indigentia quid sit 359.K
Indoctum quẽdam, qui coëmptione librorum doctrinæ famam aucupabatur, irridet. 283.C.D. & dein per tot.
Indoles mascula, & indoles seruilis. 289.C
Indormire libellis pro oraculo. 166.K
Inebriari non debent meretrices quæ uiros captant. 319.E
Inedia morientes, ad septimum ferè diem sufficiunt. 117.B
Inedia uitã finiens quidã. 299.B.C.D.G.
Inexercitata corpora parũ firma. 265.A.
Infamandorũ amorũ mos Athenis. 317.K
Infamiæ indignatione inedia mors accita. 299.B.
Infans in curiam illatus, arridendo iudicibus miserationẽ patri suo meretur. 209.h

Infantia

Infantia Timoclis deorum propugnatoris 229.E.F.
Infantuli mortui,uuæ immaturæ:senes,uuæ passæ. 72.G.H
Infelicitas, stultitiæ & iniquitatis ac oris indomiti finis. 294.C
Inferijs ac libationibus umbræ defunctorum pascuntur. 266.H
Inferi omnino aliter habent quàm superi. 74.D.
Inferorũ descriptio. 46.H.I.53.A.130.E. 266.C.D.& dein.
Inferorum æqualitas. 48.K
Inferorum supplicia tollit. 224.G
Inferorum cibus. 72.A
Inferorũ expugnatio ab Hercule.379.I.K
ex Inferis perpauci ad superos reuersi. 266.E.F.
Inferni os apertum. 275.A.
Infirmitatis immutatio. 210.C
Infortunijs in nostris, etiam uicinorũ calamitatem respicere debemus. 58.B
Ingenij specimen ubi dandum. 110.I.
Ingenium uaferrimum. 161.C
Ingratitudinis actio ĩ quos cõpetat.154.I.
Ingurgitationis immodicæ malum. 338.C
Inimici tollendi ratio astuta. 144.I.
Initiatio puerorum ne seuera sit.1.G.2.H.
Initiatiões Alexandri pseudomãtis.165.F
Iniuriæ tolerantia simulata. 167.H
Innocentes punire,res durissima. 158.D
Innotescendi ratio.107.C.110.B.C.uel per scelera.328.B
Ino Bacchi nutrix. 35.E
Inopia quoquo modo depellenda. 293.K
Inopia quid sit. 359.K
Insania interdum ad tẽpus latet.152.I.subinde recurrit. 156.F
Insaniæ procliuiora sunt fœminarum corpora quàm uirorum. 156.A
Insaniẽdum cũ insanientibus.166.F.288.G
Insanorum grauis curatio. 154.D.E
Insciens,non bene meretur. 145.B
Insepultorum cadauerum umbras Charon non transuehit. 374.D
Insidiæ in aulis Regum. 238.D.E
Insidijs certare,imbecillitatis argumẽtum. 287.K.
Insolentia conuiuiorum 79.D
Insolentia uerborum uitanda. 178.K
Insomniorum ratio. 234.G.H.I.
Insomnium,somni comes. 245.G
Instabilia omnia & ruinosa apud homines. 379.H
Instrumenta artificem non faciũt.284.I.K
Instrumẽta nemo parat quorum nullus sibi futurus sit usus. 285.E
Insula in trophæum in capite ceti suspensa. 127.C.D
Insula quædam caseus maximus. 127.H
Insulæ mirabiles, quæ noctu, non interdiu uidentur. 123.C
Insulæ uice triremium. 126.K
Insularum ingens clades. 127.C
Insulares,rudiores. 294.H.367.H
Intemperantiæ reprehensio. 6.I.
Intemperantia philosophorum. 91.G
Intempestiuorum amatores. 8.G
Inter bonos bene agier. 138.H
Interpretes oraculorum. 167.A
p Interpretẽ uerba facere difficile. 229.I
Inuisibilis ut fias,ipse omnia uidens.238.K
Inuitationes ad bibendum quales esse debeant. 336.I
Io in uaccam mutata. 22.C.34.I.K
ex Ioannis euangelistæ primo capite uelut decerpta quædam. 366.C.D.E
Ioci Ionici. 81.H
Ioëssa meretrix. 322.G
Iolai institutum. 158.B
Ion Stoicus. 272.D
Ion philosophus Platonicus. 340.H
Ionicæ uocis puritas. 199.K
Ionicæ structuræ. 350.A
Ionopolis olim Aboni murus. 168.B
Iophon Sophoclis filius patri ingratus. 299.I.
Ira effundenda,siqua aduersus amicũ concepta sit. 289.C
Iræ amatorum. 320.D
Ira meretricis aduersus amatorem. 317.H
Iræ ac cõtentionis malum in insanis. 156.F
Ira senum,impotens. 156.C
Iracundia mulierum. 156.A.314.E
Isidorus Characenus historicus. 299.A
Isis nauis. 304.F
Isis quæ fuerit. 22.D
Isidis capillos Mẽphitæ pro miraculo ostendunt. 285.A
Ismeniæ tibiæ septem talentis emptæ.283.I
Ismenodora tibicina. 318.I
Ismenodori mors. 49.E
Isocrates nugator.270.B. Eius ignauia. 256.A.senectus.299.H.
Istiæus grammaticus. 340.H
Iuba,equorum ornamentum. 361.D
Iucundum quid sit. 49.A
Iucundissimæ res inter mortales. 171.C
Iudæorum quosdam ritus imitati Barbari. 345.F.
Iudices apud Atheniẽses iureiurando adigebantur pari benignitate & reum & actorem audire. 287.H
Iudices inferorum. 374.G
Iudiciarij fori incommoda. 375.G.H
Iudicũ electorum sententiæ standum.153.F
Iudicium Minois de Alexandro magno Hannibale & Scipione. 42.G
Iudicio calumnioso liberatus gratias egit imperatori quòd male & iniustè iudicasset. 89.A
Iudicia apud Rhadamanthum. 128.C
Iudiciorũ iniquitas unde fuerit olim246.d
Iumenta etiã ad inferos traijciuntur.75.B
Iunioribus concionandi potestas non erat Athenis. 229.C
Iuno Iouis uxor,germana eiusdem. 60.B. ubi educata. 310.I.
Iuno Assyria. 345.I.
Iunonis cum Ioue expostulatio de Ganymede.23.A.B.& dein.
Iunonis & Latonæ contentio de liberis. 27.A.
Iunonis fastus. 27.D
Iunonis pollicita Paridi. 29.H.371.B
Iunonis zelotypia. 35.G.H.225.H
Iunonis simulacrum. 350.B.C
Iunonis benignitas in pisces. 351.D
Iunonis turpia. 366.C
Iunonis epitheton iucundissimum. 370.C
Iunoni ut sacrificetur. 351.B
Iunoni minatur Iupiter. 369.I
Iupiter iuuenis ardens ac feruidus,senex torpidus ac frigens. 11.H
Iupiter attonsus. 11.K
Iupiter amasiarum suarum nulli gratus. 22.A.B.
Iupiter amori succumbens. 23.I.
Iupiter quõdam magis frugi quàm postea. 25.D.E.
Iupiter cur de forma inter deas arbiter esse noluerit. 28.E
Iupiter in aurum conuersus. 36.B.236.A. in Taurum.37.B.
Iupiter ad iracundiam propensus. 55.A
Iupiter ut clàm educatus. 60.A.B
Iupiter apud Cretenses & natus & sepultus.12.C.60.H.172.F.227.D.E.232. D.271.K.
Iupiter Homericus nunc has nunc illas regiones respicit. 120.G
Iupiter ut à patrijs dẽtibus seruatus 169.I.
Iupiter an fato succumbat. 222.I.
Iupiter tragœdus. 225.E.F.G.& dein per tot.
Iupiter in philosophũ effiguratus. 227.G
Iupiter in uotis mortalium nonnunquam hæsitans. 244.A
Iupiter Olympicus præstantissimum opus. 326.B.
Iupiter omnia nouit. 339.E
Iupiter qui putandus sit. 366.B
Iouis cognomina uaria. 11.F
Iouis cum Alcmena concubitus. 25.C.& dein.
Iouis iactantia irrisa. 30.E.222.K.227.C
Iouis formido.30.G.225.H.379.E.380.B
Iouis amores. 60.B
Iouis regia. 60.F
Iouis tabulæ. 78.K
in Iouis ædes uenire,prouerb. 79.C.
Iouis fulmen à Cynisco contemptũ.224.D
Iouis impotentia. 229.B.necessitas ac calamitas.231.F.245.G.H.I.
Iouis catena. 232.E
Iouis uox grauis,et uultus titanicus 243.e

Iouis ridiculæ quæstiones.243.G.H.Eiusdem zelus pro honore dijs alijs impenso.ibid.
Iouis munera & occupationes. 244.A
iouis iniquitas aut cæcitas in distributione bonorum ac malorum hominibus 334.h
iouis & Iunonis simulacra aurea. 350.B.
iouis aspectus noxius in pisces. 351.D
iouis ignominiosa. 358.C.D
iouis potestas eleuatur ac ridetur.365.e.f.
iouis filij, Hercules, Dioscuri, & Helena. 369.F.
iouis seueritas & acerbitas, & rursus mãsuetudo & blanditiæ. 369.I.
ioui conuicia iactat Timon. 11.F.G
ioui ut sacrificetur. 351.B
iouialia festa. 12.C
iuramentum Græci hominis, & item Scythæ. 207.E
iuramenta amatorum meretricibus facta, uana.319.H. & contrà.322.D.
iuramẽtum per quem fieri debeat. 366.C
iusiurandum Pythagoricorũ per quatuor. 61.I.
iusiurandum commentarijs inserere, inurbanum. 115.I.
iusiurandum Scytharum. 211.D
iustitia cur tam tardè in quibusdam administretur. 246.A
iustitiæ pensum æqualitas. 287.G
iustorum & iniustorum remunerator deus 366.E.
Iuuenis immeriti pudor periclitatus 289.F
iuuenem esse, imperfectum quid. 350.G
iuuenes exemplo Luciani ad uirtutẽ contendant. 3.D
iuuenes periculi minus cogitantes. 143.A
iuuenes ut primũ instituerẽtur apud Atheniense s. 262.E
iuuenes rudiores, senes facundiores 280.G
iuuenum morbi, unde. 156.C
ixion. 23.K.24.A.60.G.339.G

K

κοδίζειν & κοδιζεῖν differunt. 364.B.C
κρῆναι. 363.A
κεφαλοίροι. 180.C
κεφαλαλγὴς, & κεφαλαλγὲς differunt. 364.C.
κῦμα quid. 180.B
κόττω tonsuræ genus. 180.C

L

Labia formosæ mulieris. 198.H.199.A
Labor, omnibus malorum causa. 314.C
Labor ualidos facit. 15.C
Labores ut magis tolerari possint. 263.F
Laborum intolerantes diuites ac molles. 361.G.
ex Laboribus bona germinant. 268.K
Labyrinthus, qui et Diphilus philosophus 340.G.
Labyrinthorum philosophicorum errores ut extricandi.98.K. & dein.
Lac gallinaceum emulgere, prouerb.79.A
Lacteus orbis inhabitatus. 124.A
Lacteum pelagus. 127.H
Lacedæmonij molles. 38.B
Lacedæmoniorum caryatissatio. 170.B
Lacedæmoniorum tibia in bello. ibid.
Lacedæmoniorum exercitatio. 265.F
Lacerna Antisthenis. 332.I.
Lacerum pãniculum facere, prouerb.83.F
Lachanopteri. 123.G
Lachrymæ in crimen uocatæ. 288.I.
Lachrymæ meretricum. 323.A
Lachrymæ traijcientium ad inferos.74.K
Lachrymosa oratio à Democrito risu exceptà. 326.D
Lacon, uerbero. 242.F
Laconum saltatio. 170.C
Lacus sacer miros pisces producens.351.C
Lætitia iudicium impediens. 136.C
Lais uxor Diogenis. 129.B
Laij fatum. 224.B
Lampichus Geloorum tyrannus. 41.C
Lãpis amore meretricis se cõficiens.49.H
Laomedontis periurium in Neptunum & Apollinem. 59.K
Laomedonti dicto audiẽs Neptunus.223.F
Lapilli pretiosi uarij. 350.C.D
Lapis in honorẽ eius qui in eo sedisset, tãquam deus cultus. 187.I.
Lapis Lacænus, Phrygius, nomas.278.d.e.
Lapidũ inũctorum aut coronatorũ adorandorum superstitio. 164.H
Lapidibus obruuntur mortui Galli. 351.H
Lapideus amictus. 66.A
Lapicidinæ Dionysiacæ. 83.B
Lapitharum & Centaurorum conuiuium 345.A.
Lari piscis uoracitas. 77.C
Larua saltatorum quàm pulchra. 171.I.
Lasciuia mira mulieris Luciũ asinum adamantis. 221.E.F
Lateres aureos Pythio dicat Cyrus. 56.I.
λάθε βιώσας. 51.D
Latonæ liberorum uituperatio ac cõmendatio. 27.B
Latonæ puerperium. 35.G.H.165.G
Latona Euagoræ uxor. 205.C
Latratum canis non ferunt manes. 275.G
Latrociniorum præda ad quos magis redeat. 146.E
Latronis insignis descriptio. 160.K
Latronibus conuersatus Lucianus asinus. 217.B.C.G.H.I.K.
Laurus, fugitiua Veneris. 189.I.
Laurus Hesiodi. 353.F
Laudantes quibus utãtur coloribus ac ornamentis. 203.K.204.D.F
Laudatores nimij, adulatores. 201.F
Laus ut parari possit 110.F. quæ sit.203.K
Laus quatenus in historiam cadat. 115.A
Laudes non omnibus gratæ. 115.E
Laudes falsæ ac fictæ Alexandro magno ingratæ. 115.F
Laudes & reprehensiones historici quales esse debeant. 121.H
Laudes quatenus ferendæ. 201.G
Laudes nõ agnoscere, moderati animi argumentum. 203.H
Laudibus indigni, quibus cõparãdi.201.H
Leæna meretrix citharistria. 318.E
Lechæus portus. 373.C.ad marginem.
Lecithopolis. 180.B
Lectio auctorum qualis esse debeat. 283.E
Lecticarij serui tanquam iumenta lecticas in ceruicibus portant. 360.K
Lectores publici philosophi quantum stipendium quotannis acciperent. 181.A
Lectus tyrãni in testimonium aduersus illum productus. 75.K
Lectuli aurei & eburnei somnum suauiorem non præbent. 360.I.
Ledæ filijs inuidet Mercurius. 31.G.H
Legatum onerosum, ac sumptus plurimi, ab amico hilariter acceptum. 209.A
Lemniades crudeles. 324.C
Lemniorum erga Vulcanum pietas. 60.C
Lenarum lachrymæ. 365.H
Leo chordula uinctus circunductus. 82.C
Leonis ornamentum barba. 361.D
sub Leonis pelle simiam circũferre. 272.C
Leoni amicum eripiẽs amicus, à leone occiditur. 212.A
ex Leone remedia ad morbum. 272.F
Leones etiam domat Cupido. 26.A
Leones ceruis uelociores. 272.G
Leones duo uiui ĩ Danubiũ missi.166.H.I.
Leones, soli expleri uolunt. 339.B
Leones cicures. 351.A
Leonibus committebantur noxij. 288.I.
Leotrophides qui fuerit. 119.B.ad marg.
Lesbia fabula. 284.H
Lesbiæ mulieres. 318.F
λεσβιάζειν & φοινικίζειν. 290.B
Lesbonax Mitylenæus spectaculis gaudebat. 174.G
Lethe fluuius. 266.F
Lethifera non in omni quantitate occidunt. 101.H
Leucas petra. 367.F
λευκόθεα dicta Iuno. 370.C
Leuibus non immorãdum in historia.118.B
Leuitatis similia. 103.A
Lex cogitationes non punit aut uoluntates, sed facta. 138.A
Lex Isthmiorum. 373.G
Lex necessitati posthabenda. 229.D
Lex nõ facilè hominẽ iubet occidi. 148.D
Lex non nisi improbis minatur. 140.B
Lex recipienda excutitur, recepta obligat. 148.K
Leges Atheniensium publicè propositæ. 262.F.
Leges, certæ ac ratæ esse debent. 153.E
Leges contraria poetis præcipiunt. 52.A

Leges

Leges conuiuales. 336.H.I.K
Leges paucis facinoribus præmia proponunt. 139.I.
Leges saturnales.335.K.& dein per tot.
Leges superuacaneæ ut dici possint.187.E.
Legum interpretatio quatenus admittenda. 147.D.E.F.
Legislator in legem committens,legis pœnam subit. 85.A.B.
Libelli elephantini & duplices. 373.H
Libelli petentium oracula obsignati,ut resignarentur,& rursum clauderentur ab Alex.pseud. 163.D
Libellus triceps. 333.I.
Libellulos in conuiuio nuptiali legens philosophus. 342.A
Liber qui uerè sit. 185.K
Liberi patris seu Dionysii comitatº 347.f
Liberi, uirtutis ergò,si nos impediãt, relinquendi. 93.I
liberos alere,meretrici grauissimũ.316.H
Libertas historici. 119.F
Libertatis uoluptas omniũ maxima. 78.B. 136.D.260.K.356.K.357.C.378.C
Libertas uitæ Cynicæ. 361.K
Libertatis indicia. 133.I.K.134.C
Libri ab inimico editi combustio, tanquam ipsius auctoris. 166.G
Libri gestatio in manibus, quid secum habeat incommodi. 285.D
Libri Herodoti, Musarum nominibus inscripti. 107.C
Libri ornatus. 284.C
Libri pulcherrimè foris ornati, intus nefanda continentes. 83.I
Libri quatenus tractandi ac tenẽdi.343.h
Libri studioso comparandi. 283.G
Librorum copiam ingentem ex Athenis Sylla in Italiam auexit. 283.G
Librorum cura apud eruditos qualis sit. 286.F.
Librorum emptione sola non paratur doctrina.283.D.E.& dein.
Librorum lectio ad quid sit utilis. 119.B
Librorum ornatu homo non fit doctior. 285.B.
Librorum recitationis contentio. 369.A
Libros pulchros ac doctos attrectare ineruditi non deberent. 285.D
ex Libris ueterum duo maximè petenda. 285.C.
Libido cum uiribus non senescit. 146.C
Libidinis molestiæ. 360.I.
Liburni. 188.I.K
Libyes astrologiæ studiosi. 182.I.
Libyæ pars ardore Solis exusta,quæ animantia gignat. 301.I.
Licentia comicorum apud Athenienses. 262.H.
Lignei pedes. 284.A
Lignis è portu baiulandis uictum parat amicus amico. 214.D
Limo uultum suum oblinens peregrinus. 327.E.
limæ usus in carcere apud captiuos.210.g
Lingua draconis assimilata. 162.D
Lingua non tam expendenda quid dicat, quàm quid animus sentiat. 89.B
Linguæ ignoratio hospitibus & peregrinis grauis ac molesta. 111.I.
Linguæ uitia. 270.K
Linguæ strenuæ etiam manus respondeat. 277.H.
Linguæ cum auribus cognatio. 280.H
Linguæ cum ea abutente prosopopœia. 293.B.C.
Literæ à quo inuentæ,& earum potestas. 10.B.C.
Literæ adolescentis amatoris ad philosophos redacti, ad amasiam derelictam. 321.H.I.
Literæ à mulieribus conscriptæ ostentãdæ. 270.H.
Literæ latori suo perniciosæ. 85.A
Literarũ obsignatarum resignatio astutissima. 163.F.G
Literarum studiosi nõnunquam ocia Musis permittunt. 122.C
Literarum studio insenescentes,pudore tenentur ne pedem referant. 104.G
Literatorum hominum conuiuio nuptiali adhibitorum scandalum. 340.H.I.K. & dein.
Literatorum uirorum mercede conductorum apud diuites calamitas.76.C.D.& dein.
Literas scribere uulgò omnes norũt269.h
Liuidus color. 332.G
λοβὸς,extrema pars hepatis. 180.D
Locus damnatorum. 130.E
Longæuorũ catalogus. 297.I.K.& dein.
Longi saltatoris irrisio. 175.D
Longum saluere,ac ualere. 87.F
Loquela miro modo per effictum caput draconis formata. 164.D.E
Loqui discendum, non tacere, nisi mutis. 61.H.
Lotio mortuorum,uana. 266.I.
Lotos sociorum Vlyssis. 78.C
Lotophagi. 169.B
Lucerna in testimonium adducta. 75.K
Lucernam olentes orationes Demosthenis 353.I.
Lucernarũ urbs.125.E.earum mirũ.ibi.F.
Luciani res uide fol.1.D.E.3.D.F.G.4.C. 66.B.E.67.G.68.A.D.E.I.K.84.D.E. 85.E.86.d.e.H.I.88.H.91.K.107.I.108. b.c.d.112.K.114.B.117.G.122.E.F.167. F.G.H.K.196.f.197.F.201.K.216.I.218 G.221.K.250. G.281.H.I.290.E.F.307. D.E.308.B.326.K.330.A.345.K.352.c
Lucta puerorum Athenienſium.259.D.E
Lucta in arena & cœno. 263.I.
Luctus orbitatis ut leuandus. 186.B.C
Luctus consideratio. 266.C.D.& dein. per tot.
Ludi funebres. 267.G
Ludi publici Græcorũ famæ illustrium uirorum propagandæ commodi. 107.B
Ludis contracta febris. 113.H
Luminis absentia per noctẽ pericula maiora sunt. 345.B
Luna,habitabilis fingitur. 123.E.140.I.
Luna de cælo detracta uarias formas induens. 273.E.G
Lunæ amor erga Endymionem. 25.F.G
Lunæ mira defectio. 124.E
Lunæ filiã Rutilianus se ducere arbitratus. 165.C
Lunæ & Alexandri amores. 165.G
Lunæ lumen ab ipsa non esse, unde cõpertum. 182.F
Lunæ querela de philosophis. 243.A
Lunæ labor. 245.E
super Lunã requieuit Icaromenippus defatigatus. 241.F
Lunam è cælo detrahens homo. 173.E.G
Lunarium ac Solarium hominũ belli causa &c.123.F.124.F.G.H.
Lunaticos curans Syrus quidam. 273.K
Lupi piscis auiditas. 81.A
Lupi solitarij. 339.B
Lurcones perstringit. 360.G
Lusciniarum & hirundinũ cantus. 365.D
Lusus aleari quàm damnosus sæpe.334.I.
Lutum in Cupidinem effigiatum, continuò uolans. 273.G
Luti & arenæ usus in gymnasiis. 259.E. & dein.
lux ac dies pauperibus in opere anteuertenda. 233.H.I.
Lux incomprehensibilis. 366.E
Lucem puram ficta miracula refugunt. 162.K.163.A.
Lucifer etiam habitatus. 123.F
Luxuriosis odiosus cultus bonis uiris maximè conueniens. 361.F
Luxus uitium. 359.K
Luxus quàm difficilè paretur. 360.H
Lycambæ filia. 188.F
Lycambes perfidus. 290.E
Lychnis lapis miræ uirtutis. 350.D
Lychnus fictilis Epicteti ingẽti precio uẽditus. 284.K
Lychnisci pisces. 130.F
Lycoris mons. 11.I.
Lycurgus legislator. 128.K.183.K.256.B 265.H.I.300.A.
Lyde meretrix. 323.D
Lydij toni uis. 325.C
Lypaës quid sit. 292.B
Lyra meretrix. 319.C
Lyra Orphei quæ intelligatur182.K.eius lyræ mirum.284.H.
Lyra Polyphemi. 33.A
Lysimachus poeta comicus. 10.B

lysimachi Macedonũ regis senectus.298.b
M
in Macedonia innotescere cupiens Lucianus. 107.I.K
Macẽtes Lonchates & Arsacomas, amici Scythæ. 212.B
Macetis opulenta mulier à magis illusa. 161.F.
Machlæi Indi. 279.H
Macrobiorũ catalogus.297.I.K.& dein. per tot.
Mænadũ ululatus aduersus Indos. 279.E
Maga in auem se conuertens. 216.H
Magarũ mulierum amores uitandi. 215.H
Magiæ cõsideratio.271.E.F.& dein per tot.273.E.F.276.G.
Magicæ studiosi. 298.B
Magi ars eleuata. 186.A
Magi inuisi.150.D. longæui.298.B.
Magicorum superstitio. 51.E.52.E.215.G.
Magicorum pollicita. 161.D.
de Magorum artibus commẽtarij. 163.H
Magorum pœna. 221.K
Magidium meretrix. 322.I
Magistratuũ nõ nominandorũ lex.178.C.
Magnatum amicitiæ insidijs obnoxiæ. 288.D.
Magnatibus ac principibus etiã suas esse molestias. 374.G
Magnitudo ac moles artẽ pensans.226.K
Mala granata terdecies anno ferentia. 128.G.
Mala tempore maturescunt. 145.K
Malarum pictor Polygnotus. 198.G
Maledicentia,sophistarum arx. 332.C
Maledicentiæ impunitas.327.E.ultio ibid.
Mala humanæ uitæ plurima ex calumnijs oriuntur. 289.E
Malorum omnium fons, plus habendi cupiditas. 361.E
Malorum prædictores ingrati. 368.C
Malæ tractationis actio. 250.D
Male consulta,bene uertentia, numini imputanda. 150.K
Malefactorum conatus simplex punitur. 144.G.
Malefactoribus metus proponẽdus. 158.A
Malè ominantium odium. 367.I.
malorum pœnæ apud inferos. 266.G.H.
Malorum prosperitas, bonorũ calamitas. 336.B.
Malos Iupiter non ulciscitur. 11.K
Malus uauis germinans. 131.H
Mali arundinei. 131.D
Malli oracula. 164.G
Maluæ folia in delicijs. 81.F.Eius uenenũ. 124.A.flagella.130.B.333.K
Maluæ radix adoranda. 130.C
Mancipij deterrimi descriptio. 333.D
Mandata quibus impune nõ pareas.155.B
Mandrabuli more negociũ pcedens. 80.F
Mandragoræ uis. 285.I.355.D
Mangus Celer Bubalus,latrones. 167.D
Manus nõ minus strenua debet esse, quàm lingua. 277.H
Manus mulieris formosæ. 198.E
Manum sibi osculandam traditam Lucianus mordicus apprehendit. 167.H
Marci imperatoris cum marcomannis & Quadis bellum. 166.H
Mare altissimè glaciatum. 127.G
Mare inhospitum cur dictum. 206.A
Mare lacteum. 127.H
Mare cõscensuri quid considerare debeãt. 95.A.
Maris molestia. 122.H.208.G.374.I.
Maris pacati ac tranquilli amœnitas ad nauigandum inuitat. 295.K
Maritimis locis bene habentibus,etiam interiora bene habent. 372.K
Maritus adulterij uxoris suæ conscius, ac silens. 26.K
Maritus adulteræ cum illa à mœcho occisus. 208.C
Marito orba uxor, filiã ad meretricium quæstũ,ut ex eo uiuat,instruit. 319.B.C
Maritorum illusiones ab uxoribus 376.G
Maniũ æqua conditio est.44.I.uide Anima,Spiritus,Vmbræ.
Mano Arabum rex. 299.C
Mars muliebris. 193.B
mars uulneratus. 231.G
Mars & Venus Vulcani retibus illigati. 27.E.183.G.H.190.A.365 H.I.
Marsyas et Olympus musici obscuri.110.E
Marsyæ temeritas. 313.H
Mares execti. 191.F
Masacas Mauritanus eques. 118.B
Masculæ nuptiæ. 124.H
Masculæ prolis fauor. 195.D.E.316.H.
Mascula uenus infamis. 224.F
Masculum scortum. 161.D
Masculus amor. 191.E.193.C.F.
Masinissæ senectus. 299.B
Mastera Leucanoris regis uxor. 213.D
Mataeogenes & Plutocles præfecti Somni. 130.K.
Mater cum puero paruulo ab auo materno in mare abiecta. 36.A.F
Mater, filiæ lena. 319.A.B.C
Mater sua à Nerone occisa. 373.I.
matris dolor sanguine filij cõspecto.344.I
Matrem suam alendam legat amicus moriens amico superstiti. 209.A.B
Matres filios impotentius amant. 145.E
Matrum exempla maximè filiæ sequũtur. 376.E.
Mausoli sepultura. 48.D.E
Mazæa Leucanoris filia ut nuptui sit tradita. 212.B
Mechanicorum laus. 277.F.H
Medea ex somnio in amorem Iasonis exarsit. 104.A
Medeæ scelere flagrantis pictura.297.G
Medi ægrè pedites incedunt. 49.H
Medias,homo scelestus. 224.F
Medicæ artis excellentia. 155.C.H
Medicus uenenarius ingratus. 150.C.D
Medicus quid primum in ægroto consideret.152.E.F.156.B.
Medicus an cogatur mederi cuiuis. 155.D
Medici familiare esse ac proprium historiam scribere,colligens quidam. 116.E
Medici aduersus phreneticum insanientem astutia. 342.D
Medici mira prudentia in amore adolescentis celato deprehendendo, & remedio illi inueniendo. 347.H.I.
Medici officium. 154.D
Medico res ut est aperienda. 315.B
Medici qui uerè utiles. 277.G
Medici serpentum naturas nosse debent. 302.E.
Medicorum priuilegia. 155.D
Medicorum imperitorum cõsuetudo circa instrumenta sua. 286.F.G
Mediocris uitæ homines quales sint apud inferos. 266.H
Mediocritas in diuitijs seruanda. 13.D
Mediterraneorum hominum tranquillitas. 375.C.D.
Medusæ fabula. 36.H.197.G.297.C.pictura.ibid.E.
Megabyzus. 13.K.
Megacles. ibid.
Megapenthes Lacydæ filius tyrannus. 72.K.
Megilla mascula libidine mulier.318.E.F.
Mel emungentes. 125.A
Mel atticum. 306.F
Melancholiæ uis. 331.A
Melissa meretrix. 317.I.
Memnonis Aegyptij mirum. 276.F
Memnonis fabula. 209.I.
Memor compotor odibilis. 340.B
Memoria præteritorum maximè cruciãtur tyranni apud inferos. 76.B.C
Memoria nominis aulicis nõnunquam redimenda. 78.F
Memoria nonnunquam odiosa. 368.D
Memoria uirorum bonorum ad quid utilis. 205.H
Mendacium principio statim non admittendum. 104.B.C
Mendacia historijs admixta, perniciosissima. 115.H.117.F
Mendacia se scribere fatetur Lucianus. 122.F.
Mendacium punitio apud inferos. 130.G
Mendaces multi scriptores. 271.G.H
Mentiri,non semper damnandum. ibid.
Menelai femora qualia fuerint. 198.H
Menelai regna. 294.H.367.H.372.D
Menelao Helena adiudicata. 30.B.371.A
Menippus canis. 37.H.Herculis habitu. 51.F.251.A.331.I.

Menius Solaris. 124.G
Mentis adamantinæ uiri. 163.A
Mensa nouissima antiquorum. 344.C
Mensæ communitas. 192.F
Mensarũ & propinationum memoria lachrymas excitans. 117.I.K.
Mensariorum iudicium. 115.C
Menses ex cursu lunæ instituti. 182.G
Mensibus non fluentibus mulier impuratur. 179.C
Mensis mesori. 367.G
Mercatorum incommoda. 375.G
Mercedis pactæ exigẽdæ difficultas. 83.D
Mercedis omnis acceptio damnanda non est. 86.D
Mercede seruientium calamitas. 76.C.D. & dein.
Mercenarij non omnes miseri. 84.D.
Mercenarij omnes sumus. 86.G
Mercurij miseriæ ac labores. 31.F.G
Mercurius in canẽ transformatus. 34.K
Mercurius commune mancipium Iouis & Plutonis. 72.A
Mercurius eloquentiæ præses. 84.H. inferorum legatus. 84.K
Mercurius multilinguem se negat. 227.B
Mercurius, fur. 24.C.D. 71.K. 238.K. Logius. 290.B. communis. 305.c. quæstuosus. 305.K. ueterator & improbus. 365.H. Cadmi amore captus. 369.K
Mercurij alæ ac uirga. 24.E
Mercurij apud superos studium. 71.K
Mercuriales imagunculæ duplices. 232.B
Meiẽs sub omnium oculis etiam ante fœminas philosophus Cynicus. 343.I.
Meretrix liberali ingenio & modesto. 319. I.K. & dein.
Meretrix à duobus amatoribus zelotypis deprehensa. 321.B
Meretrix, meretricia nouit administrare. 322.C.
Meretricis typus. 66.I.
Meretricẽ Aspasiam Socrates audire dedignatus non est. 171.E
Meretrices inuicem à se amatores abstrahunt. 316.E
Meretrices mendicæ & inopes. 317.G
Meretricum ornatus. 295.D
Meretricum precium, earúmque quæstus. 319.C.D.
Meretricia uorago. 207.H.I.
Meretricij dialogi. 316.E.F. & dein p tot.
Meretricij æstus. 207.F.G
Merion saltator. 169.K
Meri uis in conuiuijs. 340.D
Mesori mensis. 367.G
Metalla aqua macerata. 125.B
Metamorphoses mirandæ. 365.D
μιχθῆναι uiris magis conuenit quàm fœminis. 363.A
Micyllus sutor ad Clotho properãs. 74.A
Midas quidã uiticola à uipera morsus incantatione Chaldæi cuiusdam leuatus. 273.A.B.
miles amator è militia reuersus ut ab amica acceptus. 320.H.I. & dein.
Militis gloriosa iactantia apud amicã nimia, eam abalienat. 323.G.H. & dein.
Militares amores quid afferant. 325.D
Miliarium, lebes furnarius. 180.E
Milo Crotoniata. 56.E
Mimi tragici inepti. 69.B.D
Mineruam cur non adeat Cupido. 28.A.B
Mineruæ pollicita Paridi. 29.I.
Minerua Athena etiam dicta. 60.H
Mineruæ cur non sacrificaret Demonax. 185.C.D.
Minerua Martem uulnerans. 231.G
Mineruæ pictura. 297.E
Mineruæ existimatio eleuata. 365.I.K. & dein.
Mineruæ munus. 370.A
Minimis ac paucissimis egere, perfectiorum ac præstantiorum est. 361.A.B
Ministri saturnaliorum munerum delatores quid mercedis capere possint. 336.F
Ministri tyrãnorum similibus pœnis mulctantur. 380.I.
Minois iudiciũ de Alexandro magno, Scipione, ac Annibale. 43.E
Minois tribunal. 53.B. 224.H
Minos in gratiam etiam aliquando iudicat. 53.E
Minos cur Iouis filius putatus. 183.E.F
Minos Cretensium legum lator. 265.I.
Minos & Rhadamanthus Plutonis præfecti. 266.G
Minous mensis. 128.G
Minotauro similes homines. 132.A
Miraculi nouitate quàm rapiantur homines. 162.I.K.
Misanthropi decreta. 15.I.K
Miseri omnia facilè tolerant. 361.H
Mistho Sybarita. 290.G
Mithres ex solido auro. 226.G
Mithres medus. 358.F
Mithridatis ktistæ senectus. 298.I.
Mithrobarzanes Chaldæus. 52.F
Mitræorum montes. 213.F
Modestia in conuiuio seruanda. 360.E
Mœchus est, qui mœchos cõseruat. 365.H
Mœrichus diues. 42.B.C.
Mollitiei campus. 130.I.
Mollities ac læuor mulieres decet. 361.D
Mollium hominum indicia. 285.K
Momi mordacitas. 8.H. 93.D. 228.D.I.K. 357.G.H.
Monarchiæ tyrannorum ac regũ. 145.H
Monarchiæ & tyrãnidis discrimẽ 149.A
Moneta parem cum incantationibus uim obtinens. 186.A
Monilium ornatus mulieri. 295.D
Monile pulchrum. 319.A
Monomachia. 115.F. 207.B. 214.e.f. 323.I
Monstrosæ poëtarum fabulæ. 281.E
Montes montibus impositi. 55.F
Morbus familiaris. 272.E
Morbus non exagitandus, sed auferendus 149.D.
Morbus, sanabilis sit, nécne, medico ante omnia uidendum. 152.E
Morbi assimulati opinio. 82.E
Morbo se imparem confitens medicus. 152.K.
Morbi leuandi initia. 272.H
Morbi ut leuentur. 272.K.
Morbi an incantamentis sedentur. 272.G
Morborum genera uaria sunt. 155.I.
Morbos incurabiles ne tẽtẽt medici. 152.F
Mores adolescentum philosophi non formant. 106.D
Mores magis spectandi quàm eruditio. 181.D.
Morum argumenta. 285.K
Morionis in conuiuijs solennibus adhibẽdi mos. 342.A
Mori recusans tyrannus, ui adigitur. 73. A.B. & dein.
Moriendi lex. 39.E
Mors alterna Castoris & Pollucis. 32.E
Mors captãdæ gloriæ ergô adscita 117.K
Mors Demosthenis. 357.B
Mors, index certissimus felicitatis humanæ. 56.I.
Mors, malorũ remedium quæ senectus affert. 50.B
Mors nulla uelocior quàm ea quæ p ignẽ fit. 328.A
Mors optata non contingens. 72.K
Mors priscorum & nostrorum hominum multum differt. 38.K. & dein.
Mors sine turpitudine, honestum effugũ. 356.K.
Mortis alienæ captatores irridet. 39.B.C.
Mortis amici luctus ut leuatus. 186.A.B
Mortis caussa duplex. 134.C
mortis caussam præstare, & occidere, an perinde sit. 134.A. 144.A.B. & dein.
mortis contemptum, immortalitatis animæ persuasio facit. 326.I.
mortis contemptus utilis ne sit. 328.B.C
mortis contemptus simulatus, cum ad eam seriò uentum est, detectus, sed serò. 329.E
mortis contemptus quàm fortes uiros faciat. 356.F.G. & dein.
mortis frequens meditatio facit ut æquanimiores moriamur. 58.A
mortis diuersa & aliena genera. 72.G.H.I 116.K. 117.H.
mortis incertitudo. 306.I.
mortis nuncij ac ministri. 57.K
mortis timor, uulneris dolorem aufert. 217.K.
mortis terror. 45.C. 47.E. 329.E.
morti omnia obnoxia, etiam urbes & flumina. 59.B.C. 353.A

mortem alij aliâs affecti adeunt. 49.D
mortẽ sibi consciscere, genus supplicij grauissimum. 135.C
mortem sibi sponte publicè per igmem illaturi commiseratio apud populum &c. 319.D.
mortem ultro sibi paulopòst illaturus, febriculam non ferens. 330.F
mortales nos esse meminisse debemus. 57.F.K.
mortalia omnia ambigua. 37.H.240.D.379.H.
mortalium res omnes in duo diuisæ, bellum, & pacem. 171.D
mortua musca, superinfuso cinere reuiuiscit. 282.G
mortuus tyrannus fingitur quæ sibi ignominiosa fierent, uidisse ac sensisse quidẽ, sed ulcisci non potuisse. 73.G
mortui cadaueris aspectus immundum facit. 351.H
mortui familiæ funeratio, & rursus purgatio ac lustratio. 351.I.
mortui non denuo moriuntur. 74.H
mortui in Plutonis rempub. relegantur. 266.D.E.
mortui super quo lugeatur, prosopopœia. 267.B. & dein.
mortuorum cura apud priscos ridicula. 58.I.
mortuorum cura. 266.I.
mortuorũ desiderium apud superos. 41.K
mortuorum figura. 128.F.
mortuorũ numerus ab Atropo perscribitur. 72.E.F
mortuorum umbræ inferijs ac libationibus pascuntur. 266.H
mortuorum hominum facta omnia Charonti nota ac aperta. 376.F
mortuis conuiciandum non esse. 373.K
mortuos suscitans homo. 273.E
morsorũ à cane rabido morsus etiam ipse noxius. 277.D
morsus rabidæ canis. 368.D
mulier ad uoluptatem commodior. 192.H
mulier asini noctem redimens. 221.E
mulier asino Luciano delectata, hominem factum auersatur. 222.C
mulier felix quæ Veneris habet formam, Mineruæ industriam. 201.B
mulier in aquas resoluta. 132.F
mulier maximè omnium callida. 19.B
mulier superne, in piscis caudam desinens. 347.B.
mulier uirili ac mascula cõcupiscẽtia 318.e
mulieris etiam reginæ fragilitas. 348.E
mulieris formosissimæ imago ut depingatur. 197.D.E. & dein per tot.
mulieris impudicæ calumnia. 289.F
mulieris modestæ ornatus. 295.D
mulieris mortuæ mundus omnis cũ ea combustus. 275.F
mulieri pulchræ quæ tenenda. 200.C.D
mulierem ex uirgine fieri, graue non est. 319.A.
mulieres ad insaniã procliuiores quàm uiri. 156.B
mulieres doctos uiros in contubernium suũ cõuocantes 83.B.C. etiam philosophantes. 181.F.
mulieres Gallos adamantes. 348.H
mulieres illustres quo gratiores fiãt 200.I
mulieres in aues transformatæ. 365.D
mulieres insanæ in Bacchi exercitu. 279.A.D.
mulieres libidinosæ. 168.K
mulieres marinæ asininis pedibus. 132.E
mulieres maritimæ periculosissimæ. ibid.
mulieres plures quàm uiri in tragœdia & comœdia inducuntur. 171.H
mulieres quæ honestæ euadant, ac probæ. 376.D.
mulieres quibus custodibus maximè tradendæ. 349.B
mulieres semiuires. 122.K. & dein.
mulieris supra modũ formosæ fictio, inanis. 104.A
mulieres uiros auersantes, ipsæ fœminas amantes perinde ac uiri. 318.E.F
mulieres unde in insaniã adigantur. 156.D
mulierum ad bestias damnatarum probra. 221.H.
mulierũ amores diuturniores esse. 192.c.d
mulierum astutiæ. 207.I.
mulierum conditio deterior quàm uirorũ. 50.D.
mulierum consuetudine quatenus utendum. 194.F.
mulierum corpora glabra. 192.E.F
mulierũ cultus quàm fastidiosus. 194.F.G
mulierum honestarum ornatus. 295.D.E. 296.B.
mulierum literæ. 270.I.
mulierum luxus & ocium. 195.A. mollities ac læuor. 361.D. morbi. 156.D. necessitudo. 193.K. sacrificia. 295.A. uitia. 376.e.f
mulierum osores ut eas spernant. 194.E
mulieribus inuidiam facit. 194.H.I.K
mulieribus mercede seruientes philosophi quàm indigna cogantur ferre. 82.F.G & dein.
muliebre consortium suauissimum. 192.G
muliebre spectrum admirabile. 274.H
muliebris imago præstãtissima. 201.B.C.D
muliebris ira. 314.E.368.B
muliebria corpora à uirilibus multum differunt in temperatura. 155.K
muliebria pati rhetori suadet. 270.I
mulierculæ caussa omnia sursum ac deorsum mouentur. 25.B
mulierculæ, pulcherrimæ pingi uolũt 115.h
mulierosi etiam dij. 20.I.
mulierosi hominis familia. 189.F
Multi plus uident quàm unus. 203.B
Multitudo eos etiam sequitur qui ad crucem ducuntur. 329.F
Mundus Cynico pro domo. 361.E
Mundi mira consideratio. 240.E.242.F. Eius origo. 366.E.
de Mũdo opiniones philosophorũ. 240.k
Mũdanorum bonorum fluxibilitas. 381.A
Munera æstimanda non sunt unde aut à quo dentur. 160.C
Munera sibi oblata ut compẽsare cogantur philosophi mercede conducti. 83.C
Munerum datores, quales sint, cõsideranda non esse. 160.E
Munerum Saturnaliorum delatores quales sint. 336.E
Munerum uis. 324.I.K. 327.C
Murus ligneus inexpugnabilis. 357.A
Musæ Cupidinis telis non obnoxiæ. 28.C
musæ in historijs non inuocandæ. 115.I.
Musæ quæ canãt in cõuiuijs deorũ 244.d
Musarum conuentus. 341.A
Musarum dona qualia sint. 303.B
Musarum nominibus inscripti libri Herodoti. 107.C. 120.B
Musas eciã Socrates in oratione de amore aduocabat. 295.A
Musarium meretrix. 319.G
Muscæ encomium. 281.K. & dein.
Muscæ militares & canes. 283.A
Musca mulier loquax, & de amore Endymionis cum Luna contendens. 282.I.
Musca poetria, & alia Atheniensis meretrix. 282.K
Musca, Pythagoræ filia. 283.A
Musica & arithmetica primùm instituũtur iuuenes Athenis. 262.E
Musica flebilis ac horrenda. 158.H
Musica iucũdissima mulieris formosæ bene cantantis ad citharam. 199.I.K
Musicæ præstantis ignotæ nullum est precium. 110.E
Musici insignes. 296.G
Musonius philosophus. 327.F. 372.H
Mustelæ dens pelli leonis illigatus, medica ui præditus. 272.F
Musto poti, uomitu leuentur. 277.D
Mutæ literæ. 10.D
Mutandum sæpius in eadem re non esse. 153.G.H.
Mutatio in melius, sæpe malorum principium est. 125.H
Myrrhina canicula prægnãs philosopho Stoico seruanda datur ab hera. 82.G.H
Myrmidones è formicis nati. 242.K
Myrtale meretrix. 324.F
Myrtium meretrix. 49.I.K. 316.G.H
Myrtus Veneri sacra. 189.I.
Mysteria Aegyptiorum eleuata. 358.H
Mysteria Alexandri pseudomantis. 165.F.G.
Mysterijs Eleusinijs cur initiari nollet Demonax philosophus. 185.D

Nando

N.

Nãdo ad inferos puenire non licet. 74.H
Narrandi cupiditas dissimulata. 340.E
Narratio historici, qualis. 121.D
Narcissus Lacedæmonius formosus. 372.C
Nare trahi, prouerb. 103.A
naris mordicus auulsa philosopho. 344.k
Nasus muliebris. 198.E
Natalitij soli dulcedo. 300.F
Natalitiorum munerum offerendorũ mos. 297.K.
Nationes longæuæ. 298.B
Nationum mores diuersi. 242.E.F
Natura nobis negata, desiderãda nõ sunt. 103.G.
Natura in unoquoque animantium genere duplex, maris, ac fœminæ. 191.C
Naturæ legẽ soli homines uiolãt. 191.G.H
Naturæ commodis atque adeo etiam delicijs an abstinendum. 360.C
Naturæ suæ conuenientia quisque sectari ac sumere debet. ibid.G
Naturalis cuique functio seruanda. 361.A.
Naturalium rerum consideratio & abdita & iucunda. 240.E
Nauclerorũ mala & incõmoda. 374.I.K.
Naufragi hominis miro modo seruati exẽplum. 208.G.H
Naufragorum narrationes. 76.G.H
Nauigãtes simul colloquijs gaudẽt. 374.h
Nauigatio mirabilis per aërẽ. 123.C.127.A.131.I.304.H.
Nauigium solutile. 144.I.
Nauigij pulchri ac magni descriptio 303.K.304.E.
Nauis exemplo mundum à deo regi, ut illum à gubernatore. 232.F.G. & dein.
Naues cucurbitinæ, & corticeæ. 131.D.E
Naues Vlyssis cur minio fuerint infectæ. 372.D.
Nauli charonti reddendi necessitas. 47.G
Naulum mortuis in os indentes. 266.H
Nauplius portitor. 130.E
Nausicaa Alcinoi filia. 200.G.254.H
Nauta amator à meretrice expoliatus. 324.H.
Nautæ munera amasiæ suæ. 324.G.H
Nautæ cæteris hominibus infeliciores non sunt. 375.D.376.H
Nautarum senum color. 280.C
Nautarum indicia in læto nuncio. 373.K
Neanti Pittaci tyrãni filij stoliditas. 284.h
Necessaria prætereunda non sunt, & non necessaria inculcanda. 118.A
Necessaria primum inueniẽda, deinde honesta ac utilia. 193.G
Necessitas rerum. 231.D
Necessitati naturæ ut optimè satis fiat. 359.K. & dein.
Necessitati nostræ soli nõ prospexit deus, sed etiam uoluptati. 360.C.D
Necessitas fatalis. 51.A.B.222.G.H. et dein
Nechræi. 331.E
Necracademia. 129.H
Necyomantia, ab inferis petitum responsum. 51.E
Negligentia & ignorantia culpanda uel non. 144.K
Negociatorum & artificum incommoda. 375.I.
Negretus fluuius. 130.I.
Nemo quicquam gratis facit. 86.E
Nemo sua sorte contentus. 374.E
νεόχμος. 180.A
neoptolemus Pyrrhichius cur dictus 170.a
Nephele Helles mater. 35.F
Nephelococcygia urbs. 125.G
Neptunus amicam Enipei uitiat. 36.D. Amymonem rapit. 34.E.F. & dein.
Neptunus pauper, nempe æneus duntaxat 226.G.
Neptunus Pelopis forma captus. 369.K. Eius flagitia. 365.G. miseria. 379.E.
Neptuni impotentiæ argumentum. 229.B
Neptuni regnum. 228.K. & dein.
Neptuni templum in ceto. 126.A.D
Nequid nimis. 287.G
Nequitia saltem interdiu ne committatur. 294.B.
Nequitiæ administri etiã lucri participes 163.I.K.
Nereides cum cæteris deabus de forma nõ ausint contendere. 34.D
Nero saltatorem legato cuidam dat. 174.c
Neronis ambitio in poësi. 372.K. Eius descriptio. 372.G.H. & dein per tot. mors 373.F.K
νῆσις quid sit. 180.D
Nestor parasitus Agamemnonis. 256.F. Eius tria secula. 298.A
Nestor Stoicus Tyberij præceptor. 299.E
Neuris scortillum. 321.F. & 322.A
Neurospasta. 347.F
Nicæa urbs. 118.H
Nicomachus Gerasen° arithmeticus. 366.c
Nicostratus Isidoti filius. 115.B
Nidorẽ sacrificiorũ dij captãt. 60.F.61.a
Nidus immensæ magnitudinis. 131.G
Nigra quæ debent esse, bene nigra sint in formosa muliere. 198.G
Nigrinus philosophus. 4.K.5.B
Nihil terrenorum bonorum homo secum aufert moriens. 58.F
Nili pictura. 268.H
Nimium omne, iniustitiæ pensum. 287.G
Ninus Sardanapali urbs. 59.A
Niobe. 2.I.313.H.365.A 367.B.
Nirei pulchritudo. 40.H.372.C
Nisæi equi qui fuerint. 119.I.
Nix quomodo in cælo nascatur. 244.D
Niues Caspiæ. 116.H
Niuib. hybernis cõparata eloquẽtia. 353.A
Nocentibus magis pœna irrogãda, quàm bene meritis præmia danda. 138.B
Noctuas Athenas, prouerb. 4.H
ad Noctuã reliquæ auiculæ cõuolãt. 110.D
Nocturna oracula. 166.K
νῶτι. 363.A
Nomas lapis. 278.E
nominis sui propagãdi mira astutia. 121.K
Nominis amplitudine gaudentes diuites. 239.A.
Nominis loci mutatio. 168.B
Nomine suo appellari Alexandrũ pseud. indignè ferebant eius comites, & prophetam appellari uolebant. 167.H
Nomina sua priora indignãtur pauperes repentè ditati. 236.C.D
Nomina à moribus prauis indita. 292.B
Nomina sua agnoscentes pisces. 351.C
Nominũ paruulis indẽdorũ mos. 297.I.K
Nominibus aut uerbis febres non curari. 272.I.K.
Nomisma Alexãdri pseud. hinc, inde Glyconis imaginem referens. 168.C
Non omnis ueneni quantitas occidit 101.H
Nonagenarij regis uirtus. 299.B
Nosse seipsum, ex saltatione reportatur. 175.K.
Nostra nobis magis expẽdenda quàm externa & aliena. 159.K
Notæ malorum hominũ in anima impressæ, de illis testificantur. 75.G
Notæ præstigiatorũ uulpes & simia. 70.I.
Notarum impingendarum insanus mos apud Assyrios. 352.B
Nouerca priuigno adamata. 347.G. & dein.
Nouercarum ac priuignorum inter se odium. 156.D
Nouilunij magni cerimoniæ apud Romanos. 291.C
Nouis criminibus noua supplicia cõstituũtur. 139.K
Nouitas delectabilis. 3.K.4.A.108.F
Nouitas ac peregrinitas magis est admiratiõi impitis, quàm artis præstãtia 109.b
Nouitate sola placere Lucianus indignatur. 108.E.F
Nox prolongata per triduum. 25.C
Nox clara ac pspicua, dies obscura. 123.C
Noctis templum. 130.K
Noxæ causam qui prudens ac sciens dat, pĩde est ac si manu sua ipse fecerit. 144.I
Nubecentauri. 124.B.D
Nubes sanguine infectæ. ibid.C
Nubium uallum. ibid.E
Nuces in talorum ludo ponebantur 335.F
Nucum putamina pro nauibus. 131.E
Nudæ uideri meretrices quædam refugũt. 322.E.
Nudum aliquem conspicere, prouerb. 83.I.
Nudi ad manes reuertimur, & rebus omnibus terrenis exuti. 41.A.B. & dein. 75.E.F.
Nudi incedẽtes præstãtissimi uiri. 361.B.C

Nudi milites Antiochi Soteris. 109.E
Numæ institutũ.291.C.Eius senecta.298.E
Numerandi ars Pythagoreorum. 61.I.
Numerus in historijs cõstare debet. 117.A
Nummulariorum ars. 252.E
Nuncij læti à nautis,indicia. 373.K
Nuptiæ quò inuentæ. 193.E
Nuptiæ peracerbæ sponso. 345.C
Nuptiarum disparitas propter amicitiam neglecta. 209.F
Nuptiarum fauor.36.K. necessitas.196.F
Nuptiarum præreptarum dolor. 213.A
de Nuptijs Helenæ consultatio. 370.K
Nuptialis pictura elegans. 107.F.G
è Nuptialibus conuiuijs auferendorũ frustorum mos. 344.A
Nycterion Eudianactis filius. 123.K
Nyctiporus fluuius. 130.I.
Nyctor Lunaris. 124.G

O

Obesi saltatoris irrisio. 175.D
Obliuio sub Euclide duce gestorum.104.k
Obliuio didicitorum nonnunquam optatur. 106.H
Obliuionis fluuius. 266.F
Obliuionis fontem morientes bibũt. 76.B
Obliuionis pharmacum. 277.D
Obolus, traiectionis ad inferos merces. 266.H.
Obscuritas oraculis conuenit. 163.H
Obsessorum oppidorum miseria. 375.D.E.
Obsidionalis corona cui debeatur. 139.B
Obsignatis libellis responsa ut daret Alexander pseud. 163.E
Obsonandi ars. 252.G
Occasio anceps quam in partem cedat, in manu dei est. 143.I.
Occasio periculosa data, culpa non uacat. ibidem.
Occidendi hominis uel peßimi licentia sine legis auctoritate,q̃ periculosa sit. 147.I.
Occidere, & causam occidendi dare, an idem sit. 144.A.B
Occisus hõ facilè calũnias pati põt. 148.D
Ociosam uitam prætextu philosophiæ ac sanctitatis,taxat. 332.A.B.E
Octipedes homines qui fuerint. 111.E
Oculus philosopho à philosopho effossus. 344.K. Oculi Argi. 378.I.
Oculi bouini. 198.I.
Oculi distorti in muliere,deformes. 316.I.
Oculi exemptiles. 125.B
Oculi imagnis miro aspectu. 350.D
Oculi in conuiuijs cohibendi. 82.B
Oculi mulieris formosæ quales esse debeãt 198.D.
Oculi regis plures. 82.A
Oculorum altero clauso quædam melius fiunt. 242.B.
Oculis apparẽtia,certiora, quàm quæ auribus. 175.E
Oculos pro redimendo amico impendens amicus. 211.H.I.
Ocularis medicina. 177.F
Ocypi fabula. 314.A.B.& dein per tot.
Odia muliebria. 156.D
Odij suspecta oratio fidem nõ facit.289.E
Odij conciliandi ratio. 318.E
Odor diuinus. 350.A
Odor molliũ ac lasciuorum hominũ.361.G
Odorispirum mancipium. 333.I.
Odyssẽáne prior scripta,an Ilias. 129.E
Oedipus.83.I. podagricus.313.A.
Oedipus Colonæus tragœdia Sophoclis. 299.I.
Oenei conuiuio non adhibita Diana ut se ulta sit. 59.F.G.342.I.
Oenomai Arcadis turpis libido. 371.E
Officium ut præstes, præmio prouocandus non es. 140.A
Ogmius lingua gallica Hercules dictus. 280.C. Oleum ex cepis. 125.A
Oleum hispanicum. 306.F
Oleum muscas necat epotum. 282.E
Olei uis.263.A Oliuæ natatiles. 180.F
Olus ac lupinum sæpe appetunt diuites saturi. 338.E
Olympiæ urbis ariditas. 327.G
Olympias Alexandri mater draconi consueta. 43.F.161.G
Olympius Aspasiæ amator. 200.E
Olympia magna, famam uiris illustribus conciliabant. 107.G.H.I.
Olympicis certaminibus ut legãtur athletæ. 98.C
Olympionicarum statuæ.202.F. præmia. 259.K.
Olyra,τίφοι,siligo. 180.D
Omina mala. 367.K
Ominantes mala, inuidiosi & ingrati. 368.C.
Omnia nostri causa formata. 360.C.D
Omphale seruiens Hercules,historia fabulosa. 115.D.E
Oocataxis quid sit. 180.E
Oneribus gestandis parta pecunia amicus amicum subleuans. 210.E
Onesicritus historicus. 298.K
Onosceleæ mulieres. 132.E
Opera & dies Hesiodi. 303.D
Opera etiã adesse debere,nõ orationẽ solã homini qui laudandus sit. 277.G.H
Operibus nihil ualentes, ad uerba confugunt,& contrá. 332.D
Operariorum incommoda. 375.I.
Opes cur poßideamus. 300.H
Ophion podagricus. 310.K
Opifices, humanitatis candidatis longè posthabendi. 2.C
Opprobria sua mutuò sibi improperant Aesculapius & Hercules. 26.D
Opsoniorum genera ut euaries. 137.I.
Optatio stulta. 305.D.& dein per tot.
Opulentæ ædis pictura. 83.K.& dein.
Opulẽtia primũ locũ sibi uendicat. 226.F
Opulentiæ parandæ difficultas. 360.H
Oraculũ Alexãdri pseud.instructũ. 163.D
Oracula ad astrologiæ rationẽ etiam relata fuisse. 183.H
Oracula ad terrendos homines conficta. 167.A.B.
Oracula Apollinis fallacia.27.B.obscura. 226.C.admirabilia. 350.G.H. eorũ instrumenta.229.K.
Oracula nõ semper commodè fingere poterat Alexander pseud. 164.C.D.
Oraculorum uanitas 165.B.166.I.277.A
Oracula noua ac contraria prioribus deceptis substituta. 164.F
Oracula omnia simili ferè impostura reddebantur. ibid.G
Oracula quamaximè de caussa locupletata. 161.H
Oracula ubi potißimũ istitui debẽt161.I.K
Oraculorũ ambigua illusio. 166.K.167.D
Oraculorum merces. 163.I.
Oraculorum obscuritas.224.B.C.incertitudo.232.B.prophanatio.358.I.
Oraculorum uanitas, deorũ existimationem minuit. 228.E
Oratæ Armenij mors. 49.H
Oratio collectitia. 290.K
Oratio Demosthenis uiua,non malleo fabricata.353.H. lucernam olens. 353.I.
Oratio quadriennio præmeditata. 327.H
Orationis prosopopœia.296.B. pictura. 297.B.uarietas & ornamentum.353.A.
Orationem Galli non Mercurio,sed Herculi tribuunt. 280.F
Orationes suas ac libros Græci auctores in ludis publicis recitabant. 107.D
Oratiões Luciani quales populo uisæ sint. 108.D.
Orationes in celebribus domibus habitæ, gratiores. 296.A
Orationum pulchritudo. 372.C
Orator quam cultus sui curã habere debeat. 296.F
Oratoris & historici differentia. 120.K
Oratoris et poetæ cõmunes uirtutes. 353.b
Oratores ad aquæ mẽsurã porabãt.66.g
Oratores apud Areopagitas quæ permitterentur dicere. 261.K
Oratores post poetas legendi. 179.F
Oratorum afflatus quidam diuinus. 352.I.
Oratorum Græciæ proditio. 356.A
Orbitas non semper calamitas reputanda. 353.E.F. Orbitatis dolor. 141.I.
Orbitatis luctus ut leuatus,ac uelut irrisus. 186.B.
Orcadis extrema. 145.G
Orci magicis carminibus excantati hypotyposis. 52.I.K
Orestes & Alcmæõ patres suos ulti.173.I
Orestis ac Pyladis amicitia. 195.H.I.205. I.K.& dein.

Orionis canis, leonicida. 204.A
Orionis pictura. 297.F
Orithyia à Borea rapta. 272.A
Oris factitij aperiẽdi & claudendi astus. 162.D. Oris nefanda. 292.I.K
Oris putridi ac olidi exprobratio uxori à marito. 96.B
Ornatus Athenienſis. 111.K
Ornatus artificẽ nõ facit. 284.e.f. & dein.
Ornatus mulieris modeſtæ, & meretricis. 295.D.E. Orodœcides. 290.E
Orontis mors. 375.A.B
Orpheo uxor Eurydice ex inferis reddita 48.B.
Orpheus & Muſæus optimi ſaltatores. 170.F.
Orphei exitium. 173.E.284.H.335.F
Orpheus Græcis aſtrologiam monſtrauit. 182.I. idẽ philoſoph° iſignis 331.G.333.e
Orphei lyra, compluſculæ ſtellæ. 182.K
Orphei pictura. ibid.
Os muliebre. 198.E
Oſculum duobus talentis redemptũ. 41.B
intra Oſculum conſtituti pueri. 166.A
Oſtreum unum, currum implens. 127.B
Othryadis ſepultura. 59.C
Otus & Ephialtus cælũ attentãtes. 243.F
Ouis tota in furno aßata. 177.I.
Ouum unum ſoli non appoſitum. 81.F
Oues cur à deo pingues factæ. 360.D
Oui excauati fœtum ſerpentis recens editum continentis tragœdia. 162.e.f. et deĩ.
Oua miræ magnitudinis. 131.G
Oua ſtruthionum. 302.B.C.D
Oxydraces. 331.E

P

Pacatæ cuiuſdam ſimulacrum. 198.H
Pace pauci ad inferos demittuntur. 38.K
Pacta & conditiones ut ſeruentur. 138.F
Paeantis filius podagricus. 313.A
Pæderaſtarum mos. 5.G
Pæderaſtæ familia. 189.E
Pæderaſtæ acriter perſtricti. 191.H.I.
παιδοβοσμὸς. 180.F
Pæpalema. 294.C
Paguradæ. 126.F
Palamedis calumnia. 289.H. Eiuſdem aſtutia contra Vlyßis ſimulationem. 297.F.
Palæſtinæ ſacerdotes & ſcribæ. 326.F
Palæſtræ ancillæ & Luciani amatoria. 215.K. & dein.
Palæſtrici & adulatores, aulæ accommodati. 77.D.E
Pallas ut è cerebro Iouis ſit nata. 24.F. 310.K.
Palladem ſibi deſponderi Vulcanus petit à Ioue. 24.H.I.
Pallas Homerica. 142.I.
Pallas Athenienſibus male cõſulta in bonum uertebat. 151.A
Pallij græcanici momentum. 81.C
Palinuri & Charõtis dialogus de nautarũ calamitatib. 374.A.B. & dein p tot.
Palmarum conſcenſus. 349.I.
Pan Mercurij filius, patri pudori eſt. 30.I.K. & 31.B.
Pan auxiliatus Athenienſibus. 271.K
Panos deſcriptio. 246.I.K. 247.B.F. 279.B. 358.A.
Pandionis nata. 199.H
Pãcrates Aegyptius magiam ab Iſide doctus. 276.G
Pancratium. 259.F
Panegyricus quando ab Iſocrate conſcriptus. 299.H
Panegyrici conuentus maximi. 351.D
Pangæum quàm exiguum. 242.I.
Panes parati proueniẽtes in ſpicis pro frumento. 128.G
Panes nouilunares. 177.K
Panis coloſtratus. 180.B
Pannychia fluuius. 130.I.
Pannychis meretrix. 320.H
Panoplia lupinea. 125.D
Panthea mulier formoſa. 199.B. 200.H
Pantomimi unde dicti. 174.E
Papauera in ſomniorum inſula. 130.I.
Paphlagonum ruditas. 161.K
Parætonium quid. 121.K. ad marginem.
Par pari gaudet. 374.C
Paraſitari quid ſit. 258.K
Paraſiticæ uelut encomium. 251.F.G. & dein. eius definitio. 252.K.
Paraſiti ſecuritas. 253.E.F.G. 254.F
Paraſitus non eſt, qui uictus inopia laborat. 258.B
Paraſiti ad quid utiles. 258.G.H
Paraſitos taxat. 7.F
Parcæ tres. 222.H
Parcæ ubi degant. 224.K. earum labor. 225.A. fuſi. 57.H.I. 259.A. fatalia. 222.F. 366.F. decreta immutabilia. 223.C. K. uis. 230.E.
Parembole quid ſit. 314.I.
Parentalium uanitas. 267.E
Parentes uirtuti poſthabendi. 93.I.
Parentum exempla filij imbibunt. 376.E
Parerga in orationibus qualia eſſe poßint. 261.I.
Paris Ganymedis cognatus. 28.F. Eius de deabus iudicium. 28.E.F. & dein. 370.B. 371.A.
Parrhiſiades Lucianus. 67.G
Parricidarũ ac impiorũ ſupplicium. 328.A
Partis cognitio, in totius cognitionem ducit. 100.D
Partes corporis podagræ obnoxiæ. 311.C
Parthorum dracones. 118.E
Parturiunt montes. 117.E
Paruo contenti felicitas. 378.G
Parthenis meretrix. 325.A
Parthenius poëta. 121.F
Paſiphaës fabula. 183.D
Paſiphaës adulter. 221.G
Paſſo pictor. 354.G
Paſtorem ſole exuſtum Muſæ auerſatæ nõ ſunt. 283.F
Pater filius & ſpirituſſanctus. 366.C
Pater ac mater ex æquo adorandi. 191.D
Pater filiæ amore captus, elocare illã cũctatur. 371.E
Pater propter infantem filium in integrũ reſtitutus. 209.H
Pater à filio ſublatus. 131.B. 326.E
Pater filio & uxorem & regnum cedens. 348.A.
Paterfa. liberis ſuis rem domeſticã ex animi libidine moderari non pmittit. 145.K
Patris dolor in cæde filij. 135.E
Patris ius in liberos unde ſit. 153.E
Patris ſenio ingratus filius. 299.I.
Patri non licet ſine iudicis cognitione filium abdicare. 153.B
Patri in honoribus neminem præferre filius debet. 300.E
Patre orba filia ad meretriciã artẽ conuerſa. 319.B
Patres aut matres raro ob necem filiorum mortem ſibi conſciſcunt. 141.G. 145.D
Patres ſæpe filijs temere iraſcuntur. 153.B
Patres magis liberos ſuos amant, quàm contrá. 154.G
Patres ac matres filiorũ uulneribus gaudentes. 265.F.G
Patres non elocant filias ſuas niſi nubiles. 370.I.
Patrum iræ modus ſtatuendus. 153.C
Paternæ cædis ultio. 327.B
Paternæ querelæ iuſtæ cauſæ. 155.B
Paterni luctus pro filio expreßio. 266.K
Paterni odij futuri indicia. 152.D
Patriæ officiũ gratis impendendũ. 140.d
Patriæ ingrati, impijßimi. 141.E.F
Patria boni uiri nõ perpẽdenda. 208.C.D
Patriæ fuga quid arguat. 292.E
Patriæ encomium. 300.B.C. & dein.
Patria, communis omnium mater. 300.I.
Patriæ propugnatio, optimum augurium. 352.K. Patriæ commendatio. 353.E
Patriæ amantes, timendi hoſtibus. 335.B
Patriæ mala imprecanda non ſunt. 368.C
Patriam ſuam an laudet hiſtoricus. 115.K
Patrocli & Achillis amor q̃ fuerit. 197.b
Patroclus à quo occiſus. 236.I.
Patroclus Achillis paraſitus. 256.I. 257.A.B.
Patrocli de cadauere contentio. 344.G
Patronos forenſes irridet. 247.K
ex Pauonum pennis corona. 129.G
Pauonis mirum ingenium. 295.H.I.
Pauo ex India. 306.F
Pauper Charon cum diuite Plutone fortunam ſuam non commutet. 379.A
Pauper de diuite repentè facto querens. 236.C.
Pauper ne ſua prodigat. 293.K

Pauper unde æstimandus. 378.G.H
Pauperis ad conuiuium diuitis inuitati solicitudo. 235.C.F
Pauperes repentè diuites facti, supbi. 13.H
Pauperes feliciores diuitibus esse. 236.E. 237.F.G.
Pauperes quæ dona diuitibus remittăt saturnalibus. 336.G.H
Pauperes ut tractentur in conuiuijs diuitum. 337.G.338.I.
Pauperes ut à diuitibus in precio habeantur. 338.F
Pauperum crapulãtium insolentia. 339.F
Pauperes in rep. necessarij. 338.K
Pauperes semper queruli. 339.D.E
Pauperum cura Saturnalibus apud diuites 336.C.D. & dein. 337.E.
Pauperum tyrannis in diuites in concionibus. 237.G
Pauperũ querimonia de diuitibus. 338.C. 339.C.D.E.
Pauperum consolatio. 38.B. 338.F
Pauperũ consuetudo quàm perniciosa aliquando. 339.F
Pauperibus damnatis dimidium malorum remittitur. 53.F
Pauperibus expeditior est moriẽdi ratio. 74.C.
Pauperibus quid maximè doleat. 337.D
Paupertas uiscosa, ac prẽsu facilis. 14.G
Paupertas omnia & facere & pati suadet. 85.K
Pauptas amatoris meretrici ingrata. 324.F
Paupertatis bona. 15.C. onus. 336.A.
Paupertatis comites, & eius effectus 14.h
Paupertatis excusatio. 293.K
Pauertatis onus quauis ratione depellere licitum. 86.A
Paupertatis prætextu seruitutem uoluntariam subeuntes, an uera dicant. 77.G.H. & dein.
Paupertatis professores auidissimè diuitijs inhiantes. 332.I.
Peccatorũ notæ in animas impressæ, & ut eluantur. 75.E
Peccatum quod in iuuene reprehẽdas, ipse senex ne commiseris. 85.G
Peccata morbo imputata. 152.E
Peccata reprehendenda sunt, peccantibus ignoscendum. 184.I.
Peccata an sponte facimus. 224.K
Peccata unde creuerint. 358.K
Peches, paruuli pueri apud Aegyptios. 268.H.
Peculiares Epicuri sentẽtiæ, liber pulcherrimus. 166.G
Pecuniæ dãnosæ sæpe suis possessorib. 35.c
Pecuniam qui debet, ea soluenda liberatur debito. 138.G
Pecuniarum cupidi philosophi. 181.A
Pecunia incantatione fortior. 186.A
Pedes hominis frigore perditi. 284.A
Pedes lignei. ibid.
Pedis offensi omen. 299.D
Pedes equinis similes optet Cynicus. 361.e
Pedum officium. 360.A
Pedestre & humile esse non debet dicendi genus historicum. 116.D
Pelichus dux Corinthius. 274.C
Pella Macedonicis regib. illustrata. 161.G
Pellis leonina cum claua, Herculem nõ facit. 285.K
Pelops cur in deorum numerum adscitus. 369.G.K. eius fortuna. 371.G.
Peloponnesi circuitus ad Maleã, Nero tollere uolebat. 372.I.
Penelope qualis fuerit. 131.C. 200.B. Eius tela. 332.H.
Penetrale ædis sacræ solis sacerdotib. adire licet. 350.B. Pensa Parcarum. 57.H
Penis philosophicus. 182.B
Pennæ lactucæ folijs similes. 123.G
Penthele pagus Atticus. 226.H
Pentheus à Bacchis discerptus. 325.I. 335.F
Pentheus, Actæon, Learchus, homines infelicissimi. 358.E
Pera Cyniculi inuenta quid haberet. 70.h
Pera Cratetis. 332.I.
Perdicca amore nouercæ cõtabescẽs. 119.C
Perdiccæ humanitas. 288.I.
Perdicca Ariarathẽ regem in crucem tollit. 298.K. Peregre proficisci deos. 231.b
Peregre agentium desiderium. 300.I.K.
Peregrè proficiscendi ad sacram ciuitatem ceremoniæ. 351.K
Peregrinatio est uita nostra. 58.A
Peregrini & aduenæ sunt õnes urbis uirtutis incolæ. 94.A
Peregrinus exercitus nõ cõtẽnẽdus. 279.F
Peregrinus qui fuerit. 325.E.G. Eius uita, & res gestæ. 326.E.F. & dein per tot. & 329.H
Perfecta laudatio ut fiat. 204.A
Perfectè sapiens aut felix nullus adhuc uisus. 105.B
Perfodiendum non fuisse temere Isthmum 373.C.D
Periander apud beatos non est. 128.K
Periclis fulgura ac tonitrua. 354.D
picula rebus præclaris connexa sunt. 55.K
Periculo se nemo exponat. 144.I.
Pericula maris celeberrima. 374.I.
Perilaus tauri inuentor ac fabricator in quo homines cruciarẽtur, quam mercedem retulerit. 158.F.G.H
Peripateticorum dogmata. 64.H.I. 181.B
Peripatetici & Stoici commissio. 91.G
Peripati diatribæ. 243.C
Perplexitates philosophorum. 105.F
Persarum sagittarij quàm docti. 96.B
Persæ & Parthi, longæui. 298.B
Persarum mos in adorando rege. 307.D
Perseus Danaës filius. 36.F. 162.B. 297.B. 365.K.
ex Persia in Aegyptũ uia cõpẽdiosa. 268.g
Persica arrogantia. 295.B
Persicis in conuiuijs uultu demisso accũbebatur. 82.B
Personæ etiã habitus cõgruere debet. 7.K
Personæ decorum nunquam exuẽdum. 69. B.E. 357.A.
Perspicuitas saltatori necessaria. 173.I.
Perspicuitati sacrificandum. 179.H
Perspicuitatis laus in oratione. 229.G
Pestilentiæ sedandæ ratio. 111.F
Pestilentiæ remedium uanum. 165.E
Peste & bello plurimi moriuntur. 38.K
Pestis à Thucydide breuiter descripta 121.g
Pestes fatales reip. ut leuandæ. 149.B
Pestis ex nimio æstu. 180.A
Phædræ calũnia de priuigno Hippolyto. 289.F. 348.I.
Phædri amor qualis fuerit. 192.A
Phæaces saltatores maximi. 170.E
Phæacum rudis populus. 122.E
Phaethon perperam currum Solis regens, punitus. 31.K
Phaethon solarium hominum rex. 123.E
Phaëthontis incẽdia. 124.B. 183.d. 281.c.d
Phalanx Galatarum. 109.D
Phalanx πλαγία, & ἐπὶ κέρως. 118.F
Phalaridis legati cũ tauro æneo ad Delphos. 156.H.I. & dein.
Phalaridis clementia. 158.D.E
Phalli seu Priapi Dionysii. 347.F. 349.h
Phantasionis filius Plutocles, Somni præfectus. 130.K
Phaon à Venere iuuentuti restitutus. 40.G
Phari. 121.K
Phariæ turris altitudo. 241.G
Pharmaci dandi difficultas. 154.E
Pharmacum insaniæ ac ineptiæ purgandæ datum. 179.D.E. φωλίαι. 180.D.
Phello ciuitas. 127.K
Phellopodes homines. ibid.
Pherecydæ Syri senectus. 299.F
Phidias ex leonis ungue, leonis magnitudinem æstimabat. 100.D.E
Phidias ut opera sua reformaret. 203.A
Phidiæ opus pulcherrimum quod sit. 198.c
Philænis. 192.K
Philænidis libri. 293.A
Philautia humana. 289.B
Philematium meretrix. 322.C
Philemonis Comici senectus. 299.K
Philinna meretrix. 317.D
Philinus faber ferrarius. 319.B
Philippi, ciuitas Thraciæ. 333.B
Philippus Macedo, calceorum refector apud inferos. 54.B
Philippus oculo priuatus. 119.F
Philippi testimoniũ de Demosthene. 356. A.B.
Philocali qui sunt. 372.F
Philoctetes Herculi conflagraturo aderat. 327.K

Philomela in auiculam uersa 367.C
Philomelæ lingua execta. 293.C
Philoponi qui uocentur. 372.F
Philosophantes mercede pacta. 8.A
Philosophantes inter calices. 69.F
Philosophandi uia optima quæ sit. 92.B. 99.K. & dein. 106.D.
Philosophandi difficultas. 102.G
Philosophari qui primi cœperint. 331.E
Philosophi diuitias sectãtur. 333.C. ut nominandi. ibid.
Philosophia ubi habitet. 66.H
Philosophia à Comicis irrisa. 67.B
Philosophia barbaros non auersatur, si modò rectè ac iustè sentiant. 67.G
de Philosophia diuersæ opiniones. 254.H.
Philosophia una est. 254.K. Iouis donum. 331.D. p̃ quos in cõtẽptũ uenerit. 332.H
Philosophiæ laus. 5.D
Philosophiæ uelut furor quidam. ibi.F
Philosophiæ flosculis illustrata Luciani scripta. 66.B
Philosophiæ hypotyposis graphica 66.k
Philosophiæ comites. 67.D
Philosophiæ perpurgatio. 90.K
Philosophiæ adyta ĩ fundo abstrusa 100.d
Philosophiæ gustus. 101.E.F.G. reuerentia 106.B.C.
Philosophiæ querela ad Iouem. 331.B
Philosophiæ bonum mortalibus. ibid.D
Philosophiæ propagatio. ibid.F.G
Philosophiæ quatenus studendum. 343.G
Philosophiæ schola, reip. administratio. 356.E. Philosophus aulæ ineptus. 82.D
Philosophus summis tantũ labijs. 85.E
Philosophus qualis corpore esse debeat. 181.G.
Philosophus conuiuium obturbans. 235.G
Philosophus cũ morione colluctans in publicis nuptijs. 342.C
Philosophus nullus in bello interijt. 255.I. 256.A.D.
Philosophus decrepitus etiã morbo confectus, tamen opiparo conuiuio deesse non uult. 235.E
Philosophus pæderastes. 321.K
Philosophus ob maledicentiã urbe eiectus. 327.F. Philosophi supellex. 5.C
Philosophi senes inutiles. 83.G
Philosophi noĩe qui uerè sit dignus. 104.I.
Philosophi magistri & auũculi de nepote male instituto cõquerẽtis uelut dialogismus. 105.I.K. & dein.
Philosophi conspectus tanquam canis rabidi fugiendus. 106.I.
Philosophi Stoici et tyrãni discrimẽ 141.e
Philosophi progressus ab initio. 184.F.G
Philosophi color, pallor. 225.E
Philosopho, seruire indignum est. 80.H.I.
Philosophũ se profitetur Lucianus. 67.G
Philosophu præstare, hoc est uiri officio fungi cũ muliere, ridiculè ac falsè. 182.A
Philosophus senex. 83.G. 272.B
Philosophi in deos nefarij. 12.C
Philosophi irrisi. 37.H.I.K. 244.E.F.G.
Philosophi q̃ sint à Luciano pstricti. 68.K
Philosophi ut probentur legitimine sint, an spurij. 70.I.K
Philosophi moribus adolescentulorũ formandis inepti. 105.I.K
Philosophi unde cẽseãtur quibusdã 240.F
Philosophi ueri, ueritatis optimi cultores. 246.H.
Philosophi baculis armati incedũt. 258.D
Philosophi nihilo plus alijs à peccato immunes. 343.H
Philosophi in conflictu cõuiuali uulnerati. 345.B. Philosophi sæpe rei. 258.E
Philosophi longæui. 299.C
Philosophi ne noua noĩa confingãt. 359.E
Philosophorum mores. 7.H.I.K. & dein. rixæ. 12.F. 180.I. habitus. 16.K. nugacitas. 41.E. uitia. 41.I. 69.E. 91.C.G.H. 92.F. incertæ & diuersæ doctrinæ. 52.B. 61.E.F. 100.F.
Philosophorum auaritia. 69.F.G. 257.I.
Philosophorum despectus cæterorum hominum. 90.E
Philosophorum æstimatio ex habitu & cultu corporis. 92.H
Philosophorum uanitas uelut in somnijs, & rerum domesticarum securitas. 103.I.
Philosophorũ miseræ uoculæ, ac syllogismi 105.E.
Philosophorum salaria antiquitus. 180.K
Philosophorum præcipui. 187.E.
Philosophorum duntaxat esse amorẽ masculum. 194.B.C
Philosophorum nefanda per noctem Luna despicit, ac tegit. 243.B
Philosophorum omnia plena, & plerique ex ijs fex hominum. 246.D.E
Philosophorum exitus infelices. 258.F
Philosophorum conuicia rex patiẽter ferens. 327.E
Philosophorũ insectatio. 41.F. 65.C.D.E. 24.F. 271.E. 330.K. 339.I.K.
Philosophorũ dignitas ac reuerẽtia. 332.K
Philosophorũ externa imitari facile 332.b
Philosophorum nuptijs adhibitorum cõsessus. 340.G
Philosophorũ in se inuicẽ crimina. 343.E
Philosophorum intenta. 358.K
Philosophis singulis quãtum temporis impendendum. 99.A
Philosophis quatenũ fides adhibẽda 99.a.e
cum Philosophis conuiuia non temere celebranda. 345.E
Philosophos omnes Lucianus perinde habet. 106.G
Philosophos etiam dignari res principum scribere, philosopho historico dicendum non esse. 116.G
hilosophos oẽis pditos cupit Luna 243.c
Philosophicis sermonib. qui moueãtur. 9.F
Philosophica pleraq; hippocentaurorum et chimærarũ ac gorgonũ similia. 103.K
Philosophicus fastus. 184.H
Philoxeni mira libertas aduersus Dionysium tyrannum. 285.A
Phineo harpyiæ cibos è faucibus eripiunt. 13.F. Physalli serpentes. 301.I.
Phlogus Solaris. 124.G
Phocion inter beatos. 128.K. Eius paupertas. 224.E.F.
Phœnix Indica auis. 309.A. eius ingenium mirabile. 328.G
Phœnicum nauigatio. 206.B. 239.K.
Phœnices, scortatores. 242.F
Phrenetici cum medico certamẽ de cantu. 342.C.D. Phrygia saltatio. 172.B
Phrygia tibia nõ omnes ad insaniam adigit. 9.F. Phrynondas. 161.B
Phryxus Helles frater. 35.E. 185.C
Physicæ principia ridicula & obscura à philosophis traduntur. 240.F
Pictorum absurda figmenta populus admiratur. 104.A
Pictores Græci ut innotuerint. 107.E
Pictorum adulatio. 202.A.B
Pictor ut opera sua emẽdare possit. 203.A
Pictoris docti industria. 297.D
Pictores pulchritudinis studiosi. 372.C
Pictura excellentissima. 108.G.H
Pictura Tyladis & Orestis apud Scythas. 206.E. 297.C.D.
Pictura sociorum Socratis quũ illi in carcere adstarent. 329.I.
Picturæ inuertendæ usus. 354.G
Pincernæ auribus obturatis. 338.I.
Pindari de auro sententia. 234.K.
Pingi pulcherrimæ cupiunt mulierculæ etiam deformes. 115.G
Pingues homines, uulgus. 161.F.
Pirithous Thesei socius in rapienda Helena. 370.I.
Piscatio Luciani pseudophilosophorum. 71.A.B. & dein.
Piscator Luciani quid contineat. 65.C.D
Piscatorum frustratio 102.C
Piscatores & nautæ ac agricolæ scortis utiliores quàm milites 325.D.E.
Pisces uini gustu. 122.K
Pisces cælestes 182.H
Pisces in delicijs 338.D. 345.G
Pisces ubi sacri habentur 347.C
Pisces admirabiles 351.C.
Piscium in tincturam abusus. 360.K
Pistilli in hominem excãtati mirũ. 276.I.
Pistricum liberalitas ĩ Demonactẽ. 187.G
Pittaci senectus. 299.D
Pityne fabula. 299.I. Plagarũ metus. 3.A
Platanus Platonica. 193.C. Socratica 294.K.
Platanorum umbræ. 365.D
Plato Siculis tyrãnis adulatus. 47.b. 255.e

Platonis eloquentia. 67.K
Plato apud beatos non est, sed in sua ciuitate degit. 129.A
Plato præstigiatoribus nõ displicet. 164.B
Platonis leges frigidæ. 243.I.270.B.
Platonis argutias perstringit. 251.D
Platonis senectus. 299.E
Platonicorum fœminæ & pueri omnibus communes. 129.C
Plebeiorum res ac studia. 242.D
Plesthenes podagricus. 313.A
Ploratus maniũ in cymba Charontis.74.k
Plũæ longissimæ galli caudæ mirũ.238.I.K
Plumbea regula. 147.H
Plumbeis compedibus uinctus. 164.B
Pluribus egent infirmiores. 361.B
Plutonis regnum, Inferni locus. 266.D
Plutonis regia expugnata. 379.I.K
Plutonis miseria. ibid.B
Plutus querulus.12.I.K. cæcus & claudus. 13.G. aliàs à Ioue mittitur, aliàs à Dite. ibid.H.I.
Plutus ex tenui trama suspensus. 306.H
Pnyce cõcionũ locus Athenis.193.a.246.I
Pocillatores formosi & exoleti. 341.F.H
Pocula admiranda sponte uino se implentia. 128.H
Podagra, senectutis comes.83.F. Eius remedia.272.F.
Podagræ uis & malitia. 309.H.I.& dein. per tot.
Podagra & tussis ac tabes, senum morbi. 338.D.
Podagrici querela. 310.E
Podagrici cæteris ludibrio sunt. 313.K
Podagricorum illustrium catalogus 312.K
Podalirij mulierositas. 162.B
Pœcilus porticus. 67.A. ad marginem.
Poemata non semper noua cudenda in festis deorum. 354.K
Pœna paratior in delictis, quàm præmiũ in rectè factis. 145.A
Pœnæ apud inferos sceleribus similes reponuntur. 380.F.G
Pœnitentia damnatorum. 53.E
Pœnitentiæ typus. 287.E
Pœnitentia mercede conductorum. 82.B
Pœnitentia ac querela diuitum. 361.H
Poësis fato quodã accedit.254.C.352.H.I
Poëseos ornatus. 303.C
Poeta uersifex. 270.A
Poetæ epithetis ruinas carminum fulciũt. 11.F. Poetæ herculea audacia.104.C
Poetæ in elysio campo præcipui. 128.I.
Poetæ primi legendi. 179.F.184.F.
Poetæ ne uerbis nimis obsoletis utantur. 179.K.
Poetæ deorum gloriam imminuẽtes.228.F
Poetæ & pictores liberi sunt. 203.I.
Poetæ quando uera dicere putandi, quando nugari.222.H.303.B.
Poetæ multorum ridiculorum credendorũ authores. 266.D.365.D
Poetæ deliri. 335.K
Poetarum absona de dijs. 51.K.231.G.
Poetarum ambigua & obliqua & incorrecta. 303.B.366.K.
Poetarũ libertas.114.H.I. mendacia.271. H.I.nugæ.366.B.
Poetarum studiosa pulchra mulier.200.A
Poetis cognitu necessaria.172.F.G. et dein fo.seq.
Poetas magis uoluisse oblectare, quàm conatos uera dicere. 231.E
Poetica magniloquentia. 226.C
Poetice pedestris. 114.K
Poetices & historiæ discrimen. 114.H
Poeticus furor. 352.H.I
Poeticis dictionibus historicus abstineat. 117.C.120.D.
Polemo ex lasciuo adolescente subitò grauis philosophus factus. 248.A.C.D.E.
Polemonis cuiusdã amatoris à militia reditus. 320.H.I.& dein.& 321.C.
Pollicita immensa. 163.K
Pollicitis & spebus pellectæ meretriculæ. 319.H.
Polus Acragantinus ut innotuerit. 107.E
Polybij historici senectus. 299.G
Polycleti canon. 175.B.326.E
Polycrates Samiorum tyrannus in crucem adactus. 57.E.F.
Polydamas Scotussæus palæstrites. 119.C
Polydamantis statuæ uirtus. 358.I.
Polygnotus superciliorũ optimus pictor. 198.G.
Polylampes Solaris. 124.G
Polymnia memoriæ filia. 172.E
Polyphemus Doridis amasius. 32.H.I. ab Vlysse excæcatus.33.D.
Polypi uariatio. 34.A.174.E.
Polypi uice ferreorum rostrorum. 127.B
Pompa funebris. 266.I.
Pomum Eridis in conuiuium deorum proiectum. 34.C
Poma, gymnasiorum in Pythijs præmia. 256.K. Pondus Telluris. 86.G
Pons ingens. 131.K
Pontici homines rudes. 163.A
Popularis concio studijs magis quàm iudicio ducitur. 136.B
Populares qui uocentur. 372.F
Populi iudicium quanti faciendũ. 203.A
Ppli lachrymãtes electrũ, fabulosæ.281.C
Populi spes, uana. 329.E
Populum excitandi ratio. 163.K
Porcina abstinentes. 351.I.
Porci sceleratine, an sacri. ibid.I.
Portenta miranda. 131.G
Portæ somni. 130.I.234.I.
Porrectis pedibus dormire, prouer. 79.a
Porus ab Alexandro captus. 43.C
Posidonij Apamæi senectus. 299.E
Possidendi cupido quàm cæca. 378.F.G
Possidonij, Possidippi, Possiclei, Possifundi, Possidori uocari possit sophistæ.333.c
Postulata geometrica. 104.F
Potamonis rhetoris senectus. 299.I.
Potentes uiri ut grati populo sint. 200.I.
Potestas dicẽdi historico necessaria. 119.A
Potus, aer in calicem expressus. 124.K
Præbibendi inuicem mos in nuptijs apud ueteres. 341.I.
Præceptor discipuli beneuolẽtia commodè usus in patriam. 299.E
Præceptori habenda fides. 90.H
Præceptorum reuerentia. 106.C
Præcipitij petra prope Delphos. 157.I.K
Præconiũ pro dicenda sententia. 228.C
Prædictiones & oracula eleuat. 224.A
Prædictionis oraculi anteambula. 230.A
Præfatiões aliquot Luciani.278.I.K.et dein.
Præfationis pulcherrimum argumentum. 301.E.F.& dein.
Præfecturæ classis dignitas apud Athenienses. 353.E
Præmia cur dari debeant bene meritis de patria 133.I. Præmiorũ stimulus.265.C
Præmia in gymnasiis Atheniẽsium.259.K
Præmijs ad pauca promouemur. 139.I.
Præsaltatores, statuis honorati. 170.F
Præscripta legum seruanda. 147.G
Præsciẽtia futurorum quibus maximè necessaria.161.H. ad quid utilis.184.A.B
Præsentibus acquiescendum. 48.K
Præsentibus multis contumelia affici, & præsentibus paucis, multũ refert. 260.B
Præstigiæ ex cauda galli gallinacei.238.K. & dein.
Præstigiarum modum ut non intelligas, ne tamen accedas. 163.B
Præstigiatores philosophos irridet. 70.B. C.D.& dein.
Præstigiatoris technæ. 161.D
Præstigiatores inuicem mutuas operas tradentes. 164.G
Præstigiatorum impudentia. 358.I
Prati floridi illecebra. 372.A
Precatio & sacrificium Indorum. 170.H
Preces ut fiant ad deos pro unoquoq; in æde Syriæ deæ. 349.K
Preces nostras ut ex õni loco dij exaudiãt. 186.C. Priamus, podagricus.312.K
Priami infelix exitus. 380.B.C
Priapi saltatio. 171.K
Priapi à Baccho positi. 347.F.349.G
Priapi conscensores. ibid.K
Princeps mercedis expers non est, & quæ ea sit. 86.F
Principem bene agere, difficile. 157.D
Principi operã in rep. administranda mercede locantes, de seruitute uoluntaria arguendi non sunt. 86.B
Principes nũquam uere sunt hilares. 377. B.C.& dein.
Principum ac magnorũ uirorum uoluptas

ac

ac felicitas. 376.I.K.
Principum aularum incommoda. 375.H
Principũ ſtipatores aliquãdo in cauſa ſunt ut ſalutatores formula excidant. 88.K
Principatus imperiũ ut tuearis. 157.B
Principium, dimidium totius. 90.A
Principium abſurdũ admiſſum, quàm multa abſurdiora inferat. 104.C.D
Priuatarũ domuũ mala. 376.A.B. et dein.
Priuatus priuatum indemnatum interficere non debet. 147.K
Priuatorum hominũ conditio quàm felix. 377.A.378.H.I.
Priuatorum honor, dulciſſimus. 378.F
Priuignus nouercam deperiens. 247.G.H & dein.
Priuigni calumnia à nouerca. 289.F
Priuignorum ac nouercarũ odium. 156.D
Priuilegia. 144.G
Proboſcis muſcæ & elephanti. 282.D
πρόχυμα. 180.C
Procorum mos in petendis puellis apud Boſporanos. 212.B.C
Prodicus Cius ut innotuerit. 107.E
Prodigalitas, damnabilis ac ſtulta. 13.C
Prodigia non facilè creduntur. 234.A
Prodigioſa & fabuloſa coram adoleſcẽtibus non proponenda. 277.A
Proditorum uilitas. 355.B.C
Proditores nobiles. 355.G.356.I.
προπόσεις, & ἐπιδιδόναι. 363.B
Prologorum ac deorũ optimus Elenchus. 290.H.I.
Prometheus audire quatenus ſuſtinuerit Lucianus. 3.F.G. & dein.
Promethei fabulæ uelut myſterium. 4.F. 19.F.G.H. 21.I.K.18.K. & dein. 60.D. 172.F.195.B.C.223.E.
proœmia faſtidioſa oratorum. 15.D
Proœmia turgida ac tragica, corpus hiſtoriæ exile. 117.D
Proœmia potentia & facultate. ibid.F
Proœmium hiſtoricum, & cæteræ partes. 121.B.C.
Proœmij uſus apud Areopagitas illicitus. 261.K.
Propãter ſcriptarũ literarũ indiciũ. 321.h
Prophetæ falſi deſcriptio. 160.I.K. & dein per tot.
Propheta falſus uanitatis argui non patitur. 166.E
Propoſita linea triãgulũ rectè deſcribere. 277.K.
Propriũ uniuſcuiuſq; rei, pulchrũ. 115.E
πρός τινα, & περί τινα differunt. 364.B
Proſerpina à Pirithoo auxilio Theſei rapta. 370.K.
Proſopopœia legum. 151.D. patriæ. ibid.D deorum. ibid.E.
Proſpectandi modus. 367.D
Protarchus. 13.K
Proteſilaus ex morte in uitam reuerſus 46.E.47.K.266.F.
Proteſilaus podagricus. 313.A
Proteſilaus pro deo cultus. 358.I
Protei transformationes miræ. 33.K
Proteus Aegyptius ſaltator eximius 171.I
Protei Cynici bacul' talẽto uẽditus 284.k
Proteus Homericus. 325.H.354.H
Protei cuiuſdam ambitio. 326.A.328.H
Prouidẽtia deorum. 223.B.C. & dein. quæ ſit. 223.H.230.K.231.C.D.
Proxenides Aëtionis pictoris ſocer. 107.E
Proxenus propr. no. 368.I
prudẽtia ciuilis hiſtorico neceſſaria 119.a.b
Prudentiæ ſecuritas. 357.B
Pſetta piſcis. 71.C
Pſeudapoſtolos uidetur pſtringere. 332.F
Pſeudomantis deſcriptio. 160.H.I. & dein per tot. Pſeudonero. 285.F
Pſeudophiloſophorum habitus. 16.K
Peudophiloſophiæ fucus. 66.I.
Pſeudophiloſophi à Luciano irriſi. 69.A. Vide Philoſophi. Pſeudoreges. 285.F
Pſeudoſophiſta. 362.C
Pſittopodes ceti incolæ. 126.F
ex Pſora frictionis uoluptas. 251.D
Pſyllotoxotæ. 123.G. ψύλλα. 180.C.
Ptolemæi Lagi filij res nouæ. 4.A.B. epiſtolæ. 88.E. ſenectus. 298.H.
Ptolemæus ſororem ſtuprans. 242.C
Ptolemæus Apellem ferè per calumniam perdidit. 287.B.C
Ptolemæi Dionyſii bacchatio. 288.G
Ptolemæus Philadelphus. 298.I
Ptolemæi philæteri ſenectus. ibid.I.
Ptolemæi templum. 352.G
Publicum priuato præponendum. 119.I.
Pudenda non uellenda, aut glabra reddenda. 294.B
Pudẽda quidã ſibi execãs ne in ſuſpicionẽ aut etiã crimẽ adulterij ĩcideret. 348.c.d
Pudenda auro potiora. 348.E
Pudenda execta pudicitiæ ſecuritatem faciunt. 348.E
Pudendorum mira genera. 124.I.
ex Pudendis uincire. 130.B
Pudicitiæ mira ſolicitudo in adoleſcente. 348.D.
Pudor philoſophorũ reſipiſcentiũ. 104.G
Pudor iuuenilis periclitatus. 289.F
Puellæ niſi nubiles nõ elocandæ. 370.I.
Puellæ amore morti ſe deuouentes adoleſcentes. 371.G
Puellarũ educatio q̃lis eſſe debeat. 376.d
Pueri uerberibus ab initiatione artiũ abſterrentur. 1.G.2.H
Pueri mortui, uuæ immaturæ. 72.G
Pueri poma Demonacti afferentes. 187.G
Pueri apud Laconas ad aras loris cædũtur. 265.F.
Puerorũ mira educatio à capella, cerua, et cane. 60.A. Puerorũ ædiculæ. 96.A
Puerorũ maſculorũ exercitia. 195.D.E
Puerorũ educatio apud Athenieſes. 262.C
Puerorum formoſorum deformatio. 337.I.
Pueros amare, ſolis philoſophis relinquẽdum. 196.F
Pueros ſuos ſacrificantes ſtulti homines. 352.A.B.
Puerilis ſimplicitas graphicè depicta. 22. E.F.G. & dein.
Puerilis ætas hoſtib. miſerabilis, atq; adeò etiam leonibus. 149.K
Puglum ſpectaculum. 214.E
Pugillarium Aeſchyli precium. 285.B
Pulices magni ut duodecĩ elephãtes. 123.H
Pulicum ueſtigia non metienda. 366.D
Pulchris ſtatim paretur. 372.B
Pulchritudo amari ſe cogit. 26.A.B.
Pulchritudo apud inferos nulla eſt. 48.H
Pulchritudo nõ tam neceſſaria, quàm utilitas. 115.B
Pulchritudo abſoluta. 199.D
Pulchri Nireus ac Phaon. 201.G
Pulchritudinis uis. 295.H
Pulchritudo mulieris nimio ornatu obſcuratur. 296.D
Pulchritudinis encomiũ. 368.H.I.K. & dein per tot.
Pulchritudo inſolentes facit. 369.D
Pulchritudine ſtatim capimur. 372.B
Pulchritudo omnibus rebus humanis propoſita. 372.C
Pulchritudine alteri cedere dearum nulla uelit. 370.A.B
Pullus Alcyonis uignti uulturibus amplior 131.G. Purgandi animi ratio. 75.E
Purgatio cacozeliæ. 179.E
Purpura non ad eſum modò, ſed & ad tinctũram apta. 361.A
Puſio cinædus. 286.C
Pyladis ac Oreſtis amor. 195.I.K
Pyra in qua Proteus exuſtus eſt. 329.G
Pyra aut fax, feſtum quoddam. 351.E.F
Pyrallis meretrix. 322.I.
Pyramides Aegyptiæ quàm altæ. 209.I.
Pyrrhia ſeruus. 80.H
Pyrrhichij nomẽ unde meruerit Pyrrhus. 170.A. Pyrrhonis opinio. 249.H
Pyrrhus Epirota. 88.E. 285.G
Pyriphlegethon lacus. 52.K
Pyronides Solaris. 124.G
Pythagoras apud inferos irriſus. 46.K
Pythagoras nihil ſcripto reliquit. 87.H
Pythagoræ metamorphoſes. 129.E.235.K 236.G.237.B.C.
Pythagoras ad Phalarim adijt. 158.B
Pythagoræ præſtigiæ. 161.B. 164.B. 234.D.E. & dein.
Pythagoras ſophiſta, & eius peregrinationes. 236.I.K
Pythagoras ad Eleuſinia ſacra nõ admiſſus. 290.K.
Pythagoricorum dogmata. 61.G
Pythias meretrix. 322.G. & dein.

Pythicum os à Nerone obturatum. 373.I.
Pythonis oratoris eloquētia.352.K.355.K

Q.

Quadragenarius philosophari cœpit Lucianus. 92.A
Quadruplatoris studium. 288.B
Quæstiunculæ & perplexitates philosophorū.105.F.ī nuptijs propositæ 342.h
Quæstorum rapinæ. 378.I.
Quādoquidem, utique,nēpe,& eiusmodi particulæ,flores oratiōis.269.K.270.D
Quantitas etiā aliqua esse debet in lethalibus pharmacis ut occidant. 101.H
Quatuor digitorum uoluptas. 8.I.
p Quatuor iurant Pythagorici.61.I.87.K
Quintillus Luciani amicus. 297.I.
Quorum nullum est medium,eorū alterū si eleuatur,alterum deprimitur. 118.K

R

Ranis aßis uictitantes. 124.K
Ranarum terrestrium clamor. 285.F
Radiculæ radix commanducata spumare facit. 162.D
Raptus Europæ elegantißimè descriptus. 37.B.C.D.
Raptus Helenæ & Proserpinæ. 370.H.I.
Rasuras ac uulsuras corporis dānat Cynicus. 361.D.E.362.A.
Ratione præditi ,irrationabilibus plura uident. 194.A.B
Recitatoris audiendi gratia. 354.H.I.K
Reddendi oraculi mira ratio. 350.H
Regia Iouis. 60.F.G
Regiarum magnarum facinora 242.C.D
Regiminis cura. 374.G
Regnæ à qualibus custodibus optimè seruentur. 349.B.C
Regionis felicis atque amœnæ descriptio. 128.A.
Regnādi libido quàm cæca. 378.D.H.I.
Regni uotum. 307.A.B.& dein.
Religionis reus Demonax quid egerit. 185.C.D.
Religiōis prætextu colligēda stipis. 219.g
Reliquiæ memorabiles seruantur. 285.A
Remigatio mirabilis 127.A
Renascentia in iuuentutem. 308.K
Reprehēdere & cōuiciari,facile est.228.K
Rei familiaris gubernationis difficultas. 375.K.
Reip.administratores honorandi, non de seruitute calumniandi. 86.B
Res mortalibus iucundißimæ. 171.C
Res omnes mortalium in duo diuisæ, bellum, & pacem. 171.D
Res prius quàm uerba paranda. 179.H
Res præclaræ bonorū uirorum apud Scythas ut seruarentur. 206.D.E
Rerum abusus. 360.I.K
Reserandorū libellorum ratio,ut uideātur intacti fuisse. 163.F
Resipiscendum est uel serò. 106.E.F
Responsorum ex oraculis reddendorum uaframentum. 163.C.precium.163.D.I
Responsa αὐτόφωνα. 164.E
Responsi unius,p altero substitutio.164.f
Responsa ubique eadem præstigia reddebantur. ibid.G
Responsa oraculorum temeraria. 167.A
Resuscitatus quidam post uigesimum diem quàm mortuus erat. 275.E
Retractatio pudori esse non debet. 203.A
Reus & actor æquali benignitate à iudicibus audiendi. 287.H
Rex in crucem sublatus. 298.K
Rex conuicia patienter ferens. 327.E
Rex Atheniensium Theseus nudus & sine calceis incedens. 361.C
Regis oculi,plures,& acutum uidēt.82.A
Regis & tyranni discrimen. 149.A
Regis boni munus. 157.C
Regis conuiuij in saturnalibus prærogatiua. 334.I
Regis pudor. 373.F
Reges maximi apud inferos mendicant. 54.B.
Reges nulli apud inferos agnoscuntur,sed umbræ duntaxat. 73.I
Reges ad omnia feroces, in morte timidi. 74.C.
Reges duos una ciuitas non alit. 145.H
Reges supra modum infelices. 238.A.B
Reges ubi ceciderint,tragœdiarū histrionibus similes. 238.G
Reges longæui. 298.E.F.
Reges inclyti ex successione. 307.A
Regum ac tyrānorum fastus apud inferos irridetur. 38.E
Regum eadem atque infimorum conditio apud inferos. 57.F
Regū felicitas.74.E.376.I.K. incōmoda ac labores.58.C.238.d.e.308.d.e.374.g
Regum ac tyrannorum uita ac mores. 71.H.I.K.& dein.72.C.D.& dein.242.C.
Regum amici simulati omnes. 73.F
Regum merces quæ sit. 86.F
Regum metu historicus uerum tacere non debet. 119.I.
regū uxores pudicè habēdæ348.e.349.a
Regum casus grauiores sunt quàm priuatorum. 380.A
Regibus se aßimilātes.285.F. Vide Princeps,Tyrannus.
Rhadamanthus iudex oībus æquus. 73.I.
eius regnum.128.B.C.uaticinium.130.B
Rhapsodi deorū scelera traducētes.228.F
Rhea amore insaniens. 25.K.60.D
Rheæ sacra Attes instituit. 347.D
Rheæ deæ indicia. 347.E
Rhetor irrisus. 41.H
Rhetor ītra diē unū ut quis fiat. 269.I.K
Rhetor impudentia & omni genere improbitatis euectus. 271.A
Rhetoris importunitas. 341.K
Rhetores & philosophi omnes gloriæ cupidi. 257.H
Rhetores inepti perstringuntur.268.B.C & dein.
Rhetores longæui. 299.I.
Rhetorū ignauia. 256.A.auaritia.257.K.
Rhetorica & philosophia cæteris artibus præstantiores. 254.G
de Rhetorica diuersæ opiniones. 254.H
rhetorices et dialogi cōtrouersia249.I.K
Rhetoricæ fucus. 250.G
Rhetorica una est.254.K. Eius imago. 268.G.
ad Rhetoricam uiæ duæ. 268.I.
Rhetorica antiqua. 269.B
Rhodochares nepos. 74.G
Rhododaphne appellatus quidam homo mollis. 293.D
Rhodus,ciuitas Solis. 189.B
Rhombi agitatio in incantatione. 318.D
Rhoxanes & Alexandri nuptiæ depictæ 107.F.
Ridere hoīes cū dijs cōmune habēt. 205.A
Ridere regis factū aut tyranni,quàm periculosum. 373.F
Risus muliebris. 198.E
Risu nimio suffocatus Philemon. 299.K
Riualiū duorū de scorto cōtētio. 325.A.B. & dein.
Robur ducis militiæ quod sit. 141.B
Romanis uocabulis usi Græci ī Græca historia. 116.D
Romani quo die preces pro toto anno faciant. 291.C
Romani longæui. 298.E
Rosam non uidentes, spinas contemplantur,prouerb. 118.D
Rosarum esus Lucianum in hominem restitueret. 216.K.221.I.K.
Rosea uincula.128.B. catena.130.A.
rubor mulieris qualis esse debeat. 198.G
Rudimēta artium plagosa ne sint.1.G.2.H
Ruditus asini nefaria prodens.219.K.uide Asini ruditus.
Rumoribus patriam implēdi ratio.162.A
Rusticorum saltatio ad tibiam. 172.C
Rusticū se uocat Hercules inter deos relatus. 230.F
Rutilia mulier formosißima, in lunæ figuram efformata, Alexandri tanquam Endymionis amasia. 165.H
Rutilianus uir Rom. miræ superstitionis homo. 164.H.165.B.168.E.

S.

Sacæ & Medi longæui. 298.B
Sacauracæ Scythæ. 299.A
Sacerdotum munus. 159.I.K.
Sacerdotum Delphorum ociū ac cōmoda. 160.A.
Sacerdotum cinædorū nequitia.219.H.I.K
Sacerdotum deæ Syriæ furtum. 220.D
Sacerdotes flagellorum & incēdiorū.328.I

Sacerdotum

Sacerdotum honos apud ueteres. 340.K
Sacerdotum uaria munera 351.A
Sacerdotalis & prophetica corona Alexandri Pseudomantis 168.D
Sacra dijs gratiora quæ sint. 300.G
Sacra miro modo facta 219.I.
Sacri homines 351.B
Sacri loci religio 328.A.G
Sacris nominibus morbi nõ curãtur.272.K
Sacra urbs in Syria. 345.I.eius ingredienda ceremoniæ. 351.K
Sacrificãdi ritus à Numa institutus. 291.C
Sacrificandi ritus uarij 352.A
Sacrificant Scythæ uiris bonis. 205.G
Sacrificare quòd nunquam uisus esset, reus actus Demonax. 185.C
Sacrificium bis die 351.B
Sacrificium & precatio Indorum. 170.H
Sacrificium sordidum ac tenue.227.F.stultum.351.E.F.
à Sacrificio faciendo nemo excluditur. 160.C.
Sacrificia ueterum irridet. 59.E.& dein.
Sacrificia ueterum differentia pro offerentis conditione. 60.I.K
Sacrificia cur dijs exhibeantur. 223.A.D
Sacrificiorũ cupidissimi dij. 21.A.244.C
Sacrificijs accommodi boues 351.I.
Sacrilegum insigne. 209.K
Sacrilegij horror 210.A.B
Sacrilegum sacerdotum cinædorum.220.D
Sacrilegijs despoliantur dij. 223.F
Sacrilegorum impunitas. 223.G. punitio 274.E.
Sagittarum scopi stipulæ. 96.A.B.
Sagittas suas circũ capita sua tanquam coronas gestant Aethiopes. 170.H
Sagittandi mira ars 96.B
Sagittarius zodiaci. 124.D
Sagittarij optimi Persæ ac Scythæ. 96.B
Sagittariorum scopo comparatus animus hominis. 9.C
Salmoneus Ioui obtonãs.11.G.313.g.365.e
Salethi iudicium. 85.A.B
Saliorum saltatio 171.K
Salsamenta hispanica. 306.F
Saltandi mos meretricum 317.E
Saltantes nunc contrà quàm olim, non simul etiam cantant. 171.I
Saltatio mortalibus iucundissima. 171.C
Saltatio adulterij Veneris & Martis. 174.A.
Saltationis scopus.172.E. encomium. 168.H.I.K.169.H.173.I.
Saltationum cur non sint certamina.171.k
Saltationum genera & nomina. 171.A.K.
Saltator,interpretis uice. 174.C
Saltator qualis esse debeat. 175.C.E.H.I.
Saltatoris summa laus. 172.E
Saltatori q̃ noscẽda sint.172.D.E.& dein.
Saltatores & cinædi philosophis prælati. 81.H.I.
Saltatorum uitia 175.G.
Saltus exercitatio. 259.F.263.G
Saluere uerbi usus. 87.D.E
Salus seu ualetudo,antiquissima est. 88.B
Salutandi formula lapsus Lucianus se excusat amplissime. 87.A.B.& dein.
Samosata,Luciani patria 117.G
Sãctimoniæ prætextus quàm fallax.332.E
Sandalij nõ secum combusti ergô reuersus spiritus mulieris mortuæ. 275.G
Sanguinis libamine ineunt amicitiam Scythæ. 211.C
Sanguinis Centaurici uis 328.E
Sanguis filij uulnerati matrem exasperat. 344.I.
Sanguine dea placata 219.H.I.
Sanguine uictimarum maximè delectantur dij. 244.C
Sanguineæ guttæ pluentes 124.C
Sanitas ubi absit, cætera bona omnia uelut ociosa sunt. 88.E.F
Sapientes Græciæ inter beatos 128.K
Sapientiæ studio,notæ peccatorum ex anima delentur 75.F
Sapiẽtiæ numeros nemodũ expleuit.86.H
Sappho poetris 193.B.200.F
Sardanapalus regno indignus 224.F
Sardanapali Calliæ & Midiæ luxus ac nequitia. 232.I.
Satellites tyrannorũ qui ferè sint.142.B.C
Satietatis fastidium 338.E
Saturni res. 60.A. uincula. 172.F. 183.F. 223.E.F.imbecillitas.334.F.G.335.G.
Saturniũ seculũ.332.E.335.D.E.337.C.K.
Saturnaliorum festorũ cõsideratio.334.A.B.& dein per tot.
Saturnus cur imperium deposuerit. 335.C
Saturni spectrum 335.K
Saturnales epistolæ. 337.A.B.& dein.
Satyra saltatio. 175.F
Satyri Bacchi ministri. 171.A. saltationum trium inuentores.171.A.
Satyrion morio 342.B
Satyri,dij asscriptitij. 358.A
Sauromatarum & Alanorum aduersus Scythas bellum. 213.H
Σκάφιον tonsuræ species 180.C
Scarabeus semper in stercore uolutatur. 290.F.
Scarabeus philosophans 333.D
Scelera non temere scriptis aut aliorũ consilijs committenda. 164.K
Scelera mortalium impunita non abeunt. 380.E. sed similibus pœnis mulctantur. 380.F.
Scelerum notæ in animas seu umbra impressæ,ut elui possint. 75.E
Scelerati homines 161.B
Sceleratus ut iudicio & accusationi ereptus. 168.B
Sceleratorum duces,quàm multa illis permittant. 146.E
Scelestorum pœnas uidẽtes, etiam facinora illorum cogitent. 157.I.
Scenicas uictorias ambibat Nero. 373.H
Scepticorum dogmata 64.K
Σχινοβάκτος,lentiscum rodens 180.F
Scientiæ cupiditas simulata multorum diuitum. 81.B
Scintharus 126.G
Scipionis contentio cũ Alexandro & Annibale. 42.G
Scommatibus nihil redditur deterius.67.B
Scommata,festiuitatis pars 68.F
Scopus difficilè attingitur 95.A
Scorodomachi 123.G
Scorpionum duplex genus 301.I.
Scorpius sacer. 349.K
ex Scorto philosophus 237.D
Scribendi nimia cupiditas uitanda. 179.H
Scribere primùm docentur pueri Atheniensium 262.E
Scribuntur in cælo res omnes hominum. 367.A.B.
Scripta à uita dissona 84.F
Scripta semel,immutare,graue. 114.D
à Scriptoribus ueteribus quæ petantur. 285.C.
Sculptorum ars abiecta 2.G
Scyllæ nomen unde ductum. 180.G
Σκύλλεας. ibi.
Scythæ sagittas ueneno tingunt.9.E.ab Alexandro uicti.43.C.etiam dij ab Atheniensibus facti. 111.F. ipsi immortalitate homines donant.ibi.
Scythis etiam ab Alexandro Pseud.oracula reddita. 167.C.D
Scythæ bonos uiros honorant. 206.B. 205.G. progenitores suos uita functos deuorant.206.H.orationes suas non phalerant.211.A.perpetuò in bello.211.B.cur semper armati.264.I. facilè sibi domum faciunt. 282.I. indocti. 290.E. philosophi.331.G.sibi deos ipsi faciũt. 358.F.G.
Scytharum immanitas in hominibus dijs pro uictima mactandis. 61.A
Scytharum amicitiæ ut concilientur. 211.B.& dein.
Scytharũ de Alanis et Sauromatis ac Græcis uictoria 213.K
Scytharum lex de pulsantibus ciues, aut de uia detrudentibus 260.D
Scytharum etiam res in cælo describuntur. 367.A.
Sectæ philosophorũ uariæ. 52.B. eas perstringit.89.C.D.& dein per tot.
Seculum. 63.C
Sedecim dei epulis accepti, solum gallum recipiunt,eúmque senem,& muco ac pituita laborantem. 227.G
Sedendi in tergore bouino,mos. 212.G.H
Seditio Atheniensium conspecto Demonacte sedata. 187.G
Seditionum piacula ut fiant. 149.B

Semele Cadmi filia. 25.A
Semidei omnes in Elysio campo. 128.K
Semimares amores 192.K
Semiramidis opera. 347.B. statua ignominiosa. 350.I.K.
Semiuocalium potestas 10.C
Senecta an uitia minuat. 146.B
Senectutis incommoda. 267.C. oblectatio. 281.A. imbecillitas. 314.H.
Senectutem ut quis summam consequatur. 298.D.
Senectus obliuiosa. 368.K
Senex à recta uia discedere nolens. 167.K
Senex, iuuenis est cum necessitas postulat. 314.H.
Senis decrepiti hypotyposis. 39.F
Senes plerũq; iunioribus superuiuunt. 39.E
Senes mortui, uuæ passæ. 72.H
Senes callidiores. 141.A.B.C. facundiores. 280.G. uerbis armati. 315.G.
Senes quàm iuuenes maiore desiderio patriæ tenentur. 301.A
Senum amatores. 40.F.G. & dein.
Senum crura ferè turgida & tarda. 186.I.
Senum repuerascentia 335.H
Senum incommoda.. 156.C. 338.D.
Senium etiam uitia minuit. 133.C
Senex frigus interdum uehemẽter recandescit. 143.E
Senio patris ingratus filius 299.I.
Senio & unio, aleæ iactus. 334.H
Senilis ira, impotentior. 141.H. 143.E
Senilis nequitia, maxima. 146.D
Sententia Minois irrita. 51.D
Sententiæ apud inferos ferendæ exemplũ. 54.E.
Sepes appellatus quidam ob barbæ spinositatem. 293.E
Sepiæ aridæ pro telis. 131.F
Septem Græciæ sapientes 331.G
Septenarij obseruatio 351.H
Sepeliendorum Gallorum mos. 351.H
Sepulchrum Iouis apud Cretenses. 366.B
Sepulchri honore carentes Charon non traijcit. 375.A.B
Sepulchrorum celebritas ut fiat. 330.D
Sepulturæ contentio ac cura. 48.D
Sepulturæ inanis luxus ridetur. 58.H
Sepulturæ securitas 187.H
Sepultura alia apud alios 267.G
Sepulturæ cura quanta esse debeat. 374.D
Serarum aperiendarum modus. 239.B
Seres admodum longæui 298.B
Serenitas cæli perpetua apud Aethiopas. 182.F.
Sermo etiam brutis tribuitur à poetis, & lignis 233.K
Sermonis & eloquentiæ uis 280.H
Sermone nihil ualẽtes, ad opera cõfugiũt, & contrà. 332.D
Serpẽtis uiui tractu neglecto, exuuium sequi, prouerb. 105.G
Serpens, deus consalutatus 162.G
Serpentum demulsiones 272.I.
Serpentes omnes unius regionis miro modo per incantatorem quendam in unum locum contracti, & ibi insibilatione super eos facta combusti. 273.C.D
Serpentes Libyci. 301.I.
Seruij Tullij senectus. 298.E
Seruus recens locupletatus, rectè diuitijs uti nescit. 116.K
Seruus promptus esse debet ad munus suũ. 220.E. 380.F.
Seruo nouo nonnihil parcitur. 220.E
Serui senes, ingrati. 80.G
Serui eiecti à dominis, illis suspicioni sunt. 83.H.I.
Serui idiotæ & indocti sæpe dominis renunciant plura quàm uiderint. 164.I.
Serui, dominorum arcana norunt. 215.I.
Serui amatorum etiam ipsi à meretricibus inescandi 322.A
Serui in philosophiam inuadentes. 331.K
Seruorum nequitia 375.K
Seruos suos ut diuites conuiuio accipiant. 336.K.
Seruilis uitæ cõditio elegãter pstricta. 85.B
Seruitus mercede conductorum 80.G
Seruitꝰ multitudini liberæ durissima. 136.d
Seruitus ut fugiatur. 80.K
Seuerianus proconsul Romanus. 164.E
Sexagenarij flaccidi & surdi 72.G
Sexagenariæ anus amor. 271.B
Sexus muscarum promiscuus. 283.B
Sibyllæ oraculum 328.I.
Siccitate emergentes morbi. 327.H
Sicinnis saltatio 171.A
Siderum chorea. 169.H
Sigma & taf contentio 9.K. & dein.
Signum Veneris Gnidiæ. 189.K
Signi excipiendi astutia. 163.F.G
Signi muti ac marmorei amator impotens. 190.E.
Signorum tollendorum artes. 163.E
Silentium Pythagoricorum. 61.H. 234.E
Silenus cordacem saltans in conuiuio deorum. 244.C. Eius descriptio. 279.B.
Silenus, deus asscriptitius. 358.A
Siliquæ ut cornu duræ 123.I.
Sillus, strabus. 180.C
Simi nasi fœditas. 309.D
Simia personata saltans, nucibus obiectis continuò personam abijcit. 69.H. 85.D
Simiæ trunco alligatæ comparatus philosophus diuiti seruiens. 81.A
Simia semper est simia etiam aureo cultu ornata. 283.H
Simile pulchrum. 263.F
Simmiche meretrix 317.I.
Simonidæ Cij senectus. 299.K
Simplicia podagræ commoda. 311.G.H. & dein.
Simulacra ingentis precij. 350.B. & dein.
Simulacra deorũ ad mare descẽdẽtia. 351.d
Simulacrorum & signorũ sacrorum cõferendorum ad sacrũ ac festum mos. 351.F
Simulandi ac dissimulandi artifex. 161.C
Simulationis sera pœnitentia, cum resiliri iam non possit. 319.D.E
Simylus nauclerus Megarensis 208.F
Sinarthoclis Parthyæorum regis senectus. 299.A.
Sindiani Scytharum hostes 214.A
Singulare certamen Alexandri & Pori. 115.F.
Singulari certamine uicti pœna apud Scythas, dextræ amputatio. 207.B
Sirenum modulatio 199.I.
Sirenum & Gorgonum fabulæ mysterium. 289.H. 296.H.
Sirius canis. 63.B
Sitiens, potum non audens petere. 79.E
Sitis Tantali quæ possit esse. 45.K
Sitim quæ maximè ferant animalia. 301.G
Siti emoriuntur à dipsade morsi. 301.K
Siti multitudo periens. 327.G
Σιτω quid sit. 258.K
Σιτᾶν, alere. ibi.
Smyrnæ formæ 197.I.
Sobrietatis commendatio 360.F
Sobrius esto, qui philosophiæ initiari uult. 98.K.
Socer à genero in aurigandi certamine uictus, occisus. 371.G
Societatis humanæ bonum. 192.F
Societatis dulcedo in opulentia. 258.G. 339.B.
Socordes ad philosophiam se applicantes. 332.A.
Socrates inter statuarios enutritus. 2.G. pederastes. 63.D. 129.C. à Comicis irrisus 68.E. nihil se scire professus. 99.C. inter beatos. 128.K. etiam senex saltare didicit. 171.E. amori deditus, ut qui maximè 197.B.
Socrates & Aeschines optimi pictores. 200.E.
Socrates XIuiris traditus. 224.F. apud inferos caluus & uentricosus. 275.B. ab Anyto accusatus. 331.B. Mopsi genus 362.H.
Socratis derisio. 4.E.F. 196.C. 258.E. sapiẽtia ac fortitudo. 47.B.E. 129.H. 256.e
Socratis stulta secta. 63.E.F. dissertatio sub platano. 294.K.
Socratis Phocionis & Aristidis paupertas 232.I.
Socratis mors 246.C
Socratica ironia odiosa. 184.I.
Socraticum crimen. 181.H. 191.I.
Sol à Ioue redargutus quòd phaethontem in currum suum imposuisset. 31.K
Sol etiam inhabitatus 123.E
Sol antelucano opere anteuertendus pauperi. 233.I.

Sol

Sol quid sit. 240.I.
Sol, unus, deus quibusdam. 241.A. 300.G.
Solis amasia Clymene 25.I.
Solis ciuitas Rhodus. 189.B
Solis labores 245.D
Solis æstus capiti infestus meridiano tempore. 261.C
Solis & Lunæ imagines fieri nihil est necesse. 350.E.F
Solem orientem ut salutent Indi. 170.G.H
ad Solem obuerti domum debere. 295.C
Solem orientem Brachmanes pyram inscensuri salutant. 330.A
Solstitium hybernum 301.G
Solœcismus in uoluptatibus. 8.H
Solœcismi saltationum 175.C.D
Solœcismus, stribiligo. 362.B.C
Solœcissans quidam redarguitur. 363.A. B. & dein.
Solœcissare, turpe homini grandæuo. 362.D.
Solœcissare non permittendus amicus, sed docendus. 363.H
Solœcista. 362.C
Solium solis & lunæ. 350.E
Solonis cum Cyro colloquium 56.G.H
Solonis commendatio. 112.C.D.E. 260.H
Solonis senectus 299.D
Solum & primum se iactans, ut irrisus. 186.D.
Solus nemo diues est. 258.G
Solitaria uita, brutalis. 192.F
Somnium seu uisio Luciani. 1.H.I.
Somnium aureum. 234.G. 235.H
Somnij mirabilis uisio. 348.A
Somnio diuites. 13.H
ex Somnio ĩ amorẽ inducta Medea. 104.A
Somnia mirifica sunt. 2.I. non semper uana 3.C.
Somnia iucunda somniantes ægre ferunt si excitentur. 235.I.
Somniorum insula pulcherrimè ficta. 130. H.I.K.
Somniorum uariæ species 130.K
Somniorum ratio. 234.G.H.I.
Somniorum populus 367.F
Somniorũ interpretes Aristander & Artemidorus. 367.F.G
Somnolentiæ pœna. 349.K. 380.F.G
Somnus, mortis germanus. 143.A
Somnus ut ad omnes aduolet. 245.G
Somnus mortalibus iucundissimus. 171.C.
Sonus iucundus. 128.B
Sophistæ & philosophi q dicãtur. 262.H. 277.H.
Sophistæ, tanquam hippocentaurorum genus. 331.H
Sophistarum nugæ. 105.F
Sophistarum uitia fugienda. 179.G.
Sophoclis tragici mors. 299.I.
Soror fratribus uiam in cælum aperiens pulchritudine sua. 369.F
Sorores uxores ducunt Persæ & Assyrij. 60.B.
Sortis quenque suæ pœnitet. 374.E.
Sortitio iudicũ secundum genera actionum. 247.G.
Sosandræ ornatus. 198.E. 317.F
Sostrati Gnidij astutia in nomine suo propagando. 121.K. & dein. 277.I.
Sostratus sceleratus 161.B
Sostratus Bœoticus Hercules dictus. 184.d
Soter & soterichus. 315.B
Spadonis aut eunuchi conspectus primo domus egressu, inauspicatus. 292.C
Spartanorum puerorum fortitudo. 265.H
Spectaculũ Draconis cuiusdã mirũ. 162.I.K
Spectaculis deditum esse hominem grauem non decet. 168.K
Spectaculis ut quis melior fiat. 175.A.
Spectaculis ijsdem non perinde afficiuntur docti & indocti 294.G
Spectrorum & Laruarum consideratio. 271.E.F. & dein.
Speculo similem animum gerere debet historicus. 120.K
Speculum mirum. 125.C
Speculo cæcus non indiget. 285.E
Spes & metus ut nos afficiant. 57.H
Spes meliorum miseros alit. 80.E
Spe nulla, medicina tentãda non est. 152.B
Spes & metus in hominum uita maximi tyranni. 57.H. 161.H
Spebus meretrices ali non possunt. 319.I.K
Spectandi cupiditas 303.K
Sphæra Calani. 5.C
σφενδόνη quid. 290.B
Sphenopogones. 337.I.
Spicæ pro frumento panes paratos emittentes. 128.G
Spina delphini arida in trophæum erecta. 126.H.
Spinæ & ericio comparatus tyrannus. 146.A.
Spinarum ferendarum labor 219.A
Spiritus uehementia 365.C
Spiritus mortuæ mulieris reuersus. 275.F Vide Vmbræ.
Spiritus potestatem ac uim dicendi præstans. 367.C.
Spongiæ iugereæ. 127.B
Sponsus in nuptijs suis à conuiuis uulneratus. 344.I. 345.C.
Sportulæ Atheniensium in concionibus & iudicijs. 354.I.
Spumam ore ut facilè reiectes 162.C.D
Stateræ Scepticorum 64.K
Statua sacrilegio spoliata, ut se sit ulta. 274.F.
Statua seu imago ad mare bis quotannis proficiscens haustum aquam. 350.E
Statuæ deorum quales pingantur. 362.A
Statuæ è basi sua descendentes. 274.B.C. & dein. febribus medentes. 358.I.
Statuæ saltatorum. 170.F. olympionicarũ. 202.F.
Statuæ æreæ præmium 349.D
Statuariæ initiatus Lucianus. 1.E
Statuariæ typus 1.I.
Statuarij insignes 2.A
Statum quisq; suũ tueatur ac seruet. 374.F
Stellæ formatæ. 367.A
Stellarum motus effectus quomodo ad nos perueniat. 184.A
Stellarum potatio u tfiat. 240.I.
Stellis nauigatio Phœnicũ dirigitur. 239.K
Stertere sub mandragora, prouerb. 11.G
Stesichori poetæ senectus. 299.K
Stesichoro Helena reconciliata. 128.I.
Sthenebœæ crimen. 348.I.
Stigmata Pseudophilosophorum, uulpes & simia. 70.I.
Stigmatici unde sint Assyrij. 352.B
Stili ac materiæ uertendæ finis sit aliquando. 354.H
Stipatoribus barbaris cur plus gaudeant tyranni. 378.A
Στοχάζομαι & φιλόμαι differunt. 363.C
Stoæ & Voluptatis controuersia. 248.G
Stoicus, peruersus quidam est tyrannus. 141.E.
Stoici cuiusdã Etœmoclis ridicula indignatio. 342.E.F. & dein.
Stoici & Epicurei de rerum principijs & fine bonorum dissentiunt. 96.H
Stoicorum dogmata 63.H.I.K
Stoicorum encomium. 92.G
Stoicorum nefaria 249.C
Stoicorum nemo in campo Elysio. 129.B
Strangulati subleuatio 178.E
Stratonices regnæ amores. 347.G. 348.B. C. stulta ambitio. 201.K.
Struthiones humi uolantes 301.G
Stribiligo, solœcismus 362.B.C
Struthionum oua 302.B.C
Struthobalani 123.H
Studij philosophici tempus quantum esse debeat. 90.B.C.F
Studia semel cœpta iam senescentibus relinquere, [illegible] 104.G
Studia ut formanda 179.F
Studioso quæ uitanda 179.H
Studiosi literarum nonnunquam ocia Musis permittunt 122.C
Studijs inepti, qui se cibis ac uino replent. 254.B.
Stuppæ gerendæ periculum 219.B
Stuporem quidã quærunt in ædificijs suis, non pulchritudinem 295.B
Stuprum penè coram omnium oculis peractum in mysterijs 165.H
Stygis iuramentum 359.D
Stymphalides aues 228.H
Suberis usus in naufragijs 208.H
Suberibus insidentes nauigantes 132.D
Subigendi uerbum ambiguum 185.H

Subtilitates philosophorum fatuæ ac ridiculæ. 105.K. & dein.
Sues scelerati ne, an sacri 351.I.
Suffragandi mos, manus protensio. 359.F.
Sui commendandi astutissima ratio. 163.I. 164.A.
Summa elegantia necessariò una est. 98.H
Summus sacerdos singulis annis innouatus 351.B.
Superbiam ac fastum maximè detestatur Minos. 53.C
Superciliorũ opt. pictor Polygnotus. 198.G
Supercilium Stoici philosophi 342.F
Superstitionẽ circa deos colẽdos ridet. 59.e
Superstitio lapidum inunctorum aut coronatorum adorandorum 164.H
Superstitiones mirandæ. 351.G.H.I.K. & ante & post.
Superstitiosi homines facilè oraculis capiuntur. 161.K
Supplicia inferorum 53.E. 266.G.H
Supplicium tyranni apud inferos nouum 76.B.C.
Supplicij nouũ genus excogitatum. 218.E.F
Supplicio publico afficiendos multi subsequuntur. 329.F
Sycophantarum digna ultio 349.C
Sylla copiam ingentem librorum ex Athenis in Italiam auexit 283.G
Syllogismi uis 64.A.F
Syllogismi philosophorum inutiles. 105.E
Syllogismi Chrysippi frigidi 243.I.
Syllogismus cornutus, acerualis, metens. 342.H.
Sylua in uentre ceti enata 125.I.
Sylua nauigata 131.K
Συμπαθιώτης, conterraneus. 362.I.
Symposium uarium 177.H.I.
Synagoga in Palæstina 326.F
Syracusanæ mensæ 354.A
Syria dea, & eius ædes, sacerdotes, & sacrificia &c. 219. G. 345. E.F. & dein per tot.
Syri cuiusdam sacrilegium 209.K
Syrus rhetor Lucianus. 249.H. 250.F.
Syrus quidam Lunaticos curans. 273.K
Syrtis magna Libyæ 302.B

T

τ quàm multis in dictionibus pro Σ ponatur. 10.E.F.G. & dein. eius cum Σ contentio. ibi. per tot.
Tabula picta elegantissima 107.F.G
Tabulæ oraculorum clàm de industria defossæ, postea in apertũ tanquam fortuitò inuentæ productæ 162.A
Tabulatorum in naufragijs usus 208.K
Talus Cretensis 274.E
Talorum nudandorum mos in saltatione. 317.E.
Talorum usus quàm antiquus 335.E
Talorum lusus qualis esse debeat 336.k
Talis ludens amator signi Veneris, pro illius amore 190.E.F
Tantali in morem sitire, prouerb. 13.E
Tantali fabula. 45.I.K. 60.G. Eius pictura. 302.B.
Tarichanes in ceto habitantes 126.E.H
Tarquinij senectus 298.E
Tarsus ciuitas uectigalibus ut sit leuata. 299.E.
Tartarus, ingens aëris multitudo. 183.G. 266.D.
Tauri artificem deum momus cur riserit. 8. H. 127.H.
Taurus cælestis. 182.H
Taurus Phalaridis 158.F.G. & dein.
Tectum domus quale esse debeat 295.D
Telemachus regam Menelai admiratus 372.D.
Telephium uulnus 9.H
Telesillæ fortitudo 193.B
Tellus Athenienſis felicissimus 56.H. 128.k
Telum imprudenter missum culpa nõ uacat si quenquam occidat 144.C
Tela tanquam radios capitibus suis circumponunt Aethiopes 170.H
Temperati corporis robur 263.D.E
Temperaturæ corporum uariæ 155.H
Tẽpli Veneris Cnidij descriptio. 189.H.I.k
Templa Aegyptiorum. 199.E. 345.K
Templum Orestis 206.D
Templa antiquæ 346.A
Temeritas & negligentia punitur. 144.I.
Tempus, artium magister 193.H
Tempus philosophiæ impendendum, quantum. 90.B.C.F
Tempus uel locus ante uniuersi fabricam imaginari non potest 240.K
Temporis iactura nunquã facienda. 89.H
Tempore multa molliuntur, ac mitescunt. 146.A.
Tempora in homine prima canescũt. 322.E
Temporum omnium pœnitẽtia apud diuites ac molles. 361.H
Tenebræ inferorum. 75.B
Ter beatus 5.A
Tereus incestuosus 83.I.
Teræi Drysorum regis senectus. 298.G. 299.B.
Tergora direpta, serpentia. 233.K
in Tergore bouino sedendi mos. 212.G.H
Terræ hypotyposis 55.K
Terra solis 125.D
Terræ uicinæ signa 122.C
Terra luna minor. 241.G. & ut ab Icaromenippo agnita. ibi. parua admodũ respectu uniuersi. 242.H. in communi omnibus exposita. 360.C. pro cubili satis sit Cynico. 361.E. sup aquas firmata. 367.A
Tertia figura 249.E
Tesseræ naufragium 334.I.
Testamentorum quorundam ineptia. 8.F
Testamentorũ simulatio ac captatio. 40.D
Testiculi hominis defossi mirum 124.I.
Testiculis instructus ad philosophiam accedens quidam 185.F
Testimonium laudis per magnates ac optimates petendum 110.F.G
Testium resectionis spontaneæ mirũ. 351.G. Vide Castrati.
Testudo pensilis 144.I.
Testudinem in musicum cantum adaptauit Mercurius 24.E
ex Testudine Indica lectus 221.H
Testula transmutata, prouerb. 84.F
Thais meretrix 316.E
Thalassopota 127.C
Thaletis Milesii industria. 277.I. senectus. 299.D. naturaliũ rerum peritia. 373.D
Thamyris temeritas 66.C
Thanatusiorum certamen 129.F
Thargelia philosopha 181.F
Theagenes scorti amore sibi mortem consciuit. 72.H
Theagenes Thasius palæstrites 119.C
Theagenes impostor quidã. 326.A.C. 327. A. 328.K.
Theagenis statuæ uirtus 358.I.
Theano pythagoricæ doctrinæ filia. 193.B magnanima. 200.F.
è Theatro redeuntes cum febre 113.I.
Theatrorum Sirenes 169.B
Themistocles & Miltiades proditionis accusati. 289.H
Themistocles & Pericles patriæ amantes. 355.E.
Theodotæ Rhodij stratagema. 109.E.F
Theodotas homo seditiosus 287.B
Theognidis sententia de paupertate. 77.H
Theologus ac præco Alexandri Pseudomantis 163.D
Theon palæstrites 119.C
Theopompi historici uitium 121.H
Therites Solaris. 124.G
Θεράπαινα qui sint. 257.B
Thermaystris saltatio 172.B
Thermopotare 180.D
Thersites cum Nireo de forma contendẽs 48. H.I. Cynicæ libertatis. 187. E. Eius deformitas. 284.B.
Thersagoras poëta 352.F
Thesaurus ĩ carbones uersus. 103.F. 108.F
Thesei institutum in Labyrintho ingrediendo. 98.K
Thesei & Menelai contentio de Helena. 128.C.
Thesei plures mulieres 128.C
Theseus ex inferis reuersus 266.F
Thesei uirtus aduersus improbos homines 228.G.
Theseus Herculis discipulus, sine calceis ac nudus incedens. 361.C
Theseus Helenam puellam teneram rapuit. 370.H.I.
Thesmopolidis Stoici ridiculũ. 82.F. 235.E.
Thespias meretrix 325.D

Thespis

Thespis tibicen. 4.C. citharœdus. 284.E.
Thessalæ incantatrices. 316.G.317.H.I.
Thessalorum saltationes 170.E
Thessali duo ex inferis reuersi 266.F
Thetis Briareum in Iouis auxilium accersit. 30.G
Thoon Aegyptius 161.E
Thoraces è squammis lupinis 123.I.
Thraces philosophi 331.G
Thraciæ hypotyposis 333.A
Thressarum mulierum crudelitas. 284.H
Θρυμμαπόλις. 180.D
Thmuis & Xois serui uiles 271.A
Thucydidis oratio funebris. 117.I. modestia in scribendo. 119.I.121.G
Thucydidem octies sibi descripsit Demosthenes 283.G
Thucydidis locus aduersus luxuriã. 304.d
Thyestes. 83.I.
Thynnus elapsus, prouerb. 13.K
Thynocephali 126.E
Tiara summi sacerdotis aurea 351.B
Tibiæ usus 110.B.C.170.B.
Tibiæ septem talentis emptæ 283.I.
Tibia ut uenter intumens 365.D
Tibicine aut tympanista facile mouẽtur Paphlagones 161.K
Tibicinæ amantibus aderant 325.C
Tibicinæ ui ac stupris obnoxiæ. 345.B
Tibius seruus 81.B
Tigranis Armeniorum regis senectus. 299.A.
Tigrapates Lazorum princeps 212.C
Tilliborus latro 160.I.
Timæi Tauromenitæ senectus 299.G
Timocles Stoicus deorum propugnator. 227.I. & dein. Eius infantia. 229.E.F.
Timocrates Heracleotes. 168.B.184.F
Timo seu misanthropus. 11.B.C. & dein.
Timon Echecratidis F. Colyttensis. 12.C
Timon Atheniensis ianitor apud inferos. 130.G.
Timotheus musicus 110.B
Tintinabuli usus in precibus pro populo faciendis. 349.K
Τιφᾶοι panes 180.D
Tiresias uates utrunq; sexum expertus, muliebrem pronunciauit expeditiorem. 50.D.183.A.192.G.237.B. Eius oraculum 52.E. Eiusdem sex ætates. 298.A.
Tisiphone 75.C.
Titanicus aspectus 16.K
Titanum pugna 172.F
Tithonus longæuus 99.G
Titornus qui fuerit. 119.B. ad marginem.
Tolerantia Cynicorum in malis 361.H
Tomyris Cyro caput obtruncat, & in utrẽ sanguine plenum immergit 57.D
Tonitrua à quo sint 232.D
Tonitruficum receptaculum 367.K.
Tonorum discrimen. 110.C
Tonsorum peritorum instrumenta. 286.G
Toper pro cito 270.A
Toto cognito, pars etiã cognoscitur. 100.E
Toxaris Scytha Athenas eruditionis ergò adijt. 111.E.F. Eius sepultura. 111.G.
Toxaris & Sisinnes Scythæ, nobile amicorum par. 214.B
Trachea arteria nihil cibi aut potus in se recipit. 114.H
Tragici actores subinde alias atque alias personas referunt 85.D
Tragica uelut febris 113.G.H
Tragicum non debet esse dicendi genus historicum. 116.E
Tragicæ ac comicæ saltationes 171.F
Tragicus habitus 171.G.338.D
Tragica modestia 251.A
Tragicorũ & Comicorũ differẽtia. 262.I.
Tragœdi septimani 113.H
Tragœdiarũ histrionibus comparati reges. 238.F
Tragœdijs certabat Nero. 373.G
Transformatio Pythagorica 61.K
Tranquillitas maris p dies Alcyonios. 17.I
Tribades mulieres 318.F
Tridens Neptuno furtim sublatus 229.B
Triticum idem aliàs alibi prouenit. 155.k
Triticum non perinde ut paleæ incendatur 263.F.
Tritonomendetes. 126.E
Triangulus Pythagoricus quid significet. 87.I.
Tricipitis hominis mira absurditas. 104.C
Tricuspis oratio 293.I
Triduana mysteria 165.G
Triginta dierum obseruatio in purgatione. 351.I.
Trinitatẽ diuinis exprimit. 366.c. 367.C
Triptolemus. 2.K. Eius currus. 271.K.
Trita uia an tutissima. 354.F.G
Trœzeniorum mira lex de uirginibus & adolescentibus attondendis. 352.B
Troia ab Apolline & Neptuno constructa. 59.K. Eius excidium. 375.E.
Troiani belli causa, Helena. 46.B.376.C. Eius belli historiam apud Homerum ueram non esse. 236.H
Troianorum stultitia in Helena non reddenda. 371.B
Trophonij uaticiniũ. 38.F.G. templũ. 54.G
Trophonius & Antilochus dij asscriptitij. 358.I.
Tryphæna meretrix. 322.B.C. & dein.
Turpes etiam amatores admittere debent meretrices. 319.F
Turpes qui uocentur 372.E
Turpia non aperienda 319.A
Turpitudo & pulchritudo qualiter reputandæ. 115.B
Turpium aspectus inuisus 370.G
Turris memorabilis. 121.K. & 122.A
Tussis medelam iactans, ipse tussi totus concussus. 85.G
Tussis laudata 204.F
Tutorum negligentia 353.F
Typhœi gigantis oppressio, ac reluctatio. 379.C.
Tyrãnicida qualis esse debeat. 134.F.142.F.149.F.G.
Tyrãnicidiũ, facinꝰ clarissimũ. 136.g. 139.F
Tyrannis quid sit. 139.F. quibus contineatur. 141.A. non unius hominis capite constat. 146.F. fatale reip. malum. 148.K. 149.B.C.
Tyrannidis successio ac propagatio grauissima. 133.E
Tyrannidis fructus ad quos magis redeat 146.E.
Tyrannidis occupandæ occasio 157.A
Tyrannidis deponendæ consilium ut impeditum. 157.D
Tyrannidem in hominum uita potissimùm obtinent spes & metus 161.H
Tyrannus ipse solus non magna res est. 134.H. legitimum imperium imitatur. 146.H. qui sit. ibi. I.
Tyrannus, prodigiosum animal 146.K
Tyrannus citra iudicium impune occidi potest. 148.B. qualiter tollendus 150.G
Tyranni post obitum contemptus ac neglectus. 73.D.E. & dein.
Tyranni apud Rhadamanthum accusatio. 75.G.H. defensio. 157.K.
Tyranno quatenus ciuitas parere debet. 149.A.
Tyrãni ac reges cur tã iuiti moriãtur. 74.B
Tyranni ferè dijs similes in hoc mundo. 74.E. apud inferos autem utilissimis hominibus. 37.H.
Tyranni humeris impositus Cyniscus in scapha Charontis 74.I.
Tyranni parum in filios pij. 141.D.E. 142.A. barbaris magis satellitibus quàm filijs suis fidunt. 142.B. ætate non mitescunt. 146.A. per ministros scelera sua perpetrant 146.I.
Tyrãni familiares, tyrãno peiores. 146.E
Tyranni multi apud Græcos commodi ac sapientes. 158.A
Tyrannorum potentissimorũ infelices exitus. 57.D.E. Eorum uitæ ac mores describuntur. 71.H.I.K. & dein.
Tyrannorum sæuitia exacerbanda non est 141.I.
Tyrannorum orationes ac donaria in templo Pythij Delphis. 158.A.159.E
Tyrannorum ingenia ebria 373.B
Tyrannorum suspicio ac formido. 158.B. 378.A.B.C.D. miseriæ. 379.F.G.H.I.
Tyrannorum exitus, & supplicia apud inferos. 380.E.H.I.
Tyro puella à Neptuno stuprata 365.G
Tyro puella Salmonei filia ab Enipeo uitiata. 36.E. 127.I.
Tyroëssa insula. 129.K. 130.A

V

Valere uerbi usus, 87.F.I.88.A.D.E.
Valere ac sanum se esse solum ab dijs petebat Pyrrhus Epirota 88.E
Vanitas humanæ ambitionis. 58.D.E
Vanitatem sibi opprobrari Alexander Pseud.pati non poterat 166.D.E
Vasculi depositi repetitio, uitam depositori seruans 349.A
Vates post factum 141.K
Vates celebres 302.K
Vatum mos,nihil sani dicere 50.G
Vatum nimium studium,reprobabile.56.I.
Vaticinium Apollinis irrisum. 245.F. admirandum. 245.F.350.G.H
Vaticinij merces cur detur 224.B
Vaticinij præambula. 230.A
Vaticinia agriculturæ ab agricolis melius docentur. 303.E
Vaticinia Amphilochi & Trophonij irridentur. 38.F.G
Vaticinia propriè quæ sint 303.F.G
Vbera mulieris formosæ 198.D
Vectigalibus leuata Tarsis ab Augusto in gratiam Athenodori præceptoris illius inde oriundi. 299.E
Venationes parasiti 257.H
Veneficarum incantationes 316.F
Venefica & incantatrix Syra in amoribus adhibita 318.C
Venenarij inuidia laborant etiam cum bene fecerint 150.A.B.C
Venenata in minima quantitate libata & summis digitis,non occidunt 101.G.H
Venenum imprudenter ei datum qui id alteri parari iusserat. 40.B
Veneno hostem tollere non licet 150.B
Venena regibus metuenda. 238.F
Venerandi haberi cupiunt philosophi, nec eam existimationem perdere etiam errore suo cognito 104.H
Venter culeo amplior 83.F
Venter apertilis,ac clausilis 125.A.B
Ventricosi ac podagrici apud inferos. 53.B.
Venti in conuiuio ministrantes 128.H
Ventus & Acinaces dij præcipui Scytharum. 211.D
Ventorum agitatio 245.F
Venus à filio Cupidine huc & illuc agitati. 25.G
Venus & Gratia,Vulcani uxores. 26.H
Venus Martis quàm Vulcani amantior. 26.K.
Venus adultera. 60.E
Venus ætate non extinguitur. 146.C.
Veneris partus 172.F
Veneris templi pulchritudo 189.I.
Venus cum Baccho,iucundior.189.K.generationis radix ac seminarium 191.B
Veneris Cnidiæ pulchritudo 198.A
Venus hortensis Athenis 198.B
Venus Cnidia nõ aurea,sed lapidea.226.H
Venus à Diomede uulnerata.231.G.ubi educata.310.I.
Venus publica,cælestis,& hortẽsis. 319.G
Venus nuptiarum præses 370.A
Venus,aurea maximè dici amat. 370.C
Veneris pollicita Paridi 29.K.371.B
Ver perpetuum in insula beatorum. 128.G
Veris aspectus 295.G
Ver podagræ aptum 310.C.D.311.C
Verarum narrationum Luciani occasio. 122.E.F.
Verberans seipsum, & uerberari faciens Peregrinus. 327.E
Verbera Homerica 78.D
Verberum tolerantia laudabilis apud Lacedæmonios. 265.G.H.& dein.
Verberibus ac plagis initiandos non esse pueros in artibus 1.G.2.H
Verbi diuini omnipotentia 366.E
Verba ac mens consentire debent 85.E
Verbi lapsus,in omen bonũ uersus.88.H.I.
Verba rebus accommodanda, non contrá. 179.H.
Verborum insolentia uitanda.178.K.eorũ euomitio.179.E.
Verborum obsoletorum usus. 270. A. 293.A.
Verborum pictura,exilis 297.B
Verborum Romanorum corruptor. 117.A
Verborum uetustorum usus qui sit. 186.C. 291.I.
Verborum uis à uisu superatur 296.H
Verborum uitia uitanda 114.F
Verbulis ac præstigiatoris morbos non tolli. 272.H
Verbis cæteros præstantes philosophi,factis ridiculi. 343.G
Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. 138.E
in Verbis & compositione quæ spectanda sint historico. 120.C.D
Verecundia dea. 194.D.252.A
Veritas, dubio colore & subterlabens. 67.D.E.
Veritas quid sit,& ut sit odiosa. 99.H.I.
Veritas pulchritudini & iucunditati anteferenda. 115.B.C
Veritatis curam non habuisse poetas,sed delectationis 231.E
Veritas iterum de cælo in terram redire ueretur. 246.C.F
Veritas calumniam excludit. 289.K
Veritatis delubrum 130.K
Veritatem non dicentium punitio maxima. 130.G.
Veritate mitiora à deo audiens Nero,contumelia se affectum putabat. 373.K
Vermibus scatens Alexander Pseudomantis interijt. 168.G
Versus tenacius hærent 262.E
Versiculi,concionibus inepti 227.E
Vertigo oculorum ob aëris profunditatem. 241.E
Vertumni ac Iani capita 378.I.
Vespertiliones Libyci 301.I.
Vestigium ingentis magnitudinis. 122.I.
Vestis amasiæ conscissio, feruentis amoris indicium. 320.D
Vestis cum instituto cuiusque conuenire debet. 361.F
Vestis finis 360.A
Vestis laceræ pudor apud diuitis asseclam. 235.B.
Vestis sacerdotum tota candida. 351.B
Vestes hominum primæ 193.H
Vestes nationem indicant 123.D.261.C.
Vestes preciosæ nõ plus calefaciunt quàm uiles. 360.I.
Vestes quas dare debeant diuites pauperibus. 337.E
Vestes uitreæ, & æreæ. 125.D
Vestium pernicies, mures eas arrodentes. 337.H.
Vestibus superbiens,falsè irrisus. 186.H
Vestitus muliebris. 194.I.198.E.
Vestitus peregrinus hospites indicat. 261.C
Vestitu an æstimãdus homo. 92.K.& dein.
Vetulæ anus libertas. 285.G.H
Vetustis ac peregrinis uerbis non utendũ. 186.C.
Via ad uirtutem multiplex monstratur. 94.D.E.una est.ibi.I.K.
Via ac modus in factis requiritur. 149.K. & dein.
Viæ compendiũ commonstratum,propter incredulitatem neglectum. 268.F
Viæ duæ ad rhetoricam 268.I.
Victoriæ Babylonicæ nuncium. 368.E
Victoriæ cupiditatis infelix exitus. 373. G.H.
Victis etiam nonnunquam præmia dantur 138.K.
Victus quotidianus mercede conductorum. 81.F.
Victus ratio longæuos facit 298.B
Videndi incantatio 56.B
Viglia septem dierum 349.K
Viginti annos meretricium quæstum exercens mulier. 320.F
Vim ui repellere licet uel cæde. 148.A
Vindex contra Neronem insurrexit primus in Gallia 373.D
Vineæ aquæ feraces 125.A
Vineæ quotmensibus ferentes 128.G
Vinum malũ non est,sed eius abusus. 27.K
Vinum emẽtes,quid agant. 100.K.& dein.
Vinum tenue & acre aluum ciet. 79.I.
Vinum bibens asinus. 221.B.299.K
Vinum Italicum 306.F
Vinum idem conuiuis omnibus in una mensa propinandum 338.I.
Vinum tragœdias excitans 341.E.F
Vinum audentes facit 348.G

Vini conspersio pestilentiam sedans. 111.F.
Vini effundendi mos in procandis puellis. 212.C.
uini abstinentia. 272.H
uini uis 340.D
uino primùm gustato ĩ furorẽ acti Indi. 5.F
uino quæ possint imputari 343.H
uino fluens flumen 122.I.
uinosi ac gulosi philosophi 69.F
uiolentarum manuum illationis deprecatio. 357.B
uiperæ 301.I.
uir ut laudandus sit 204.A.B
uir in mulierem uelut effœminatus. 347.D 349.F.
uir unde quis appareat 361.D.G
uiri magni ac probi descriptio. 184.K. & dein. 185.A.B.
uiri & mulieris cõuersatio ex naturæ instituto. 191.C.D
uiri constantis & imperterriti mors meritò contemplanda. 356.F.G
uiro illi nubere mulier honesta refugit, qui ipse uiro indigeat. 293.H
uiri philosophi auctoritas maxima. 187.G
uiri ac fœminæ diuersa delineatio. 109.A
uiri insignes in Elysio campo. 128.K
uiri ex mulieribus facti 173.G. 318.I.
uiri iusti cur affligantur, mali prosperẽtur. 224.E.F.
uiri qui & mulieres aliquando fuerint. 237.B.
uiri ne an fœminæ uita suauior. 237.B.C
uiri fortes quàm timendi 368.A
uirorum mala ab uxoribus. 376.B.C
uiris turpibus ac deformibus pulcherrimæ uxores contingunt. 26.H.I. & dein.
uiris illustrissimis & maximis commendãdus, qui innotescere uelit 112.G
uiros esse debere philosophos &c. 182.a.b
uires unde nonnunquam suppeditẽtur inualidis. 143.F
uirilia publicè manibus contrectans Peregrinus. 327.E
uirilia pudenda ubi in honore. 347.F
uirilis natura in muliebrem mutata. 365.D
uirilitas rusticana 269.F
uirga Mercurij. 176.F
uirgo alteri sponsa ac nupta, rapta, & amatori in manus tradita. 213.F
uirgo ab asino Luciano uecta, multa illi pollicens. 218.B
uirgini pulchræ cõparatus Plutus. 13.D.E
uirgines multæ capite truncatæ. 366.A
uirgines obstetricaturas non esse. 27.D
uirtus sola, defunctorum comes 42.B
uirtus procul sita 89.K
Virtus instar urbis optimè institutæ. 93.F. G. seruos & barbaros non auersatur. 94.A. in actione consistit. 105.E. imbecillitati opposita nõ clarescit. 115.K. ubiq; laudanda. 355.I.
Virtus & natura & fatum & fortuna peregrina nomina. 358.K
uirtutis uertex. 91.A.D. laus. 380.K
ad uirtutem formatæ urbis idea. 93.G.H. & dein.
Virtutis studiosos quales esse oporteat. 94.B.
uirtutis cum fortuna contentio. 381.F.G. & dein.
uirtutum successio optima 42.E
uisa auditis certiora. 118.E. & iucundiora. 291.I.
uisio ac conspectio miraculorum ferè per transennam permittitur 162.I.K
uisio pulchri qualiter animum percellat. 294.K.
uisus aquilæ perspicacissimus. 242.A
uisus de nimium propinquis non tam bene iudicat, quàm de ijs quæ iusto interuallo distant. 202.H
uisum non contemnendum. 111.F
uita hominum pompæ cuidam fortunæ similis. 53.H. somno par. 58.A.
uita optima ac prudentissima 54.F.G
uita breuis, ars longa. 89.H. 101.I. 192.D
uita aut misera agenda, aut philosophiæ studijs excolenda. 89.I.
uita ex communi hominum more instituenda. 106.F.G
uita libero homine digna degenda. 106.H
uita nihil maius eripi potest homini. 148.d
uita nulla non tranquillior ac beatior humana. 238.H
uita ut diutissime producatur. 298.D.E
Vita, alterius misericordia contingens, turpis. 356.I.
Vitæ dulcedo. 50.B. 253.A.
uitæ flagitiosæ ab adolescentia descriptio. 292.D.
uitæ inhonestæ, mors honesta anteferenda. 356.K.
uitæ longæuæ homines. 298.A.B
uitæ meta an sciri possit. 90.G
uitæ perpetuæ fastidium Chironem cepit. 49.A.B.
uitæ suæ contemptor, alienæ uitæ dominus. 150.H.
uitã homini haud facilè lex eripit. 148.D
uites mirabiles 122.K. & dein. 127.H
uitilignes in meretrice, turpes 322.F
uitia historico fugienda. 114.F
uitia rerum 117.F
uitijs insignem demonstrari, non parum cõfert ad rhetoris professionem. ſ. 271.C
uitreus amictus 125.B
uitrorum crustis se occidens quidã. 117.H
uiuam orationem solus Demosthenes habuit. 353.H
Viuum capere, & non uiuum capere, ænigma. 35.F.G
Viui ad inferos penetrarunt, Hercules, Vlysses, Orpheus. 52.G
Viuis ad beatorum insulas commeare non licet. 128.D
ulysses Polyphemum excæcat. 33.D
ulyßis socij uoluptate deleniti 78.C
ulysses Homericus fabulosæ historiæ inuentor. 122.E. 271.G
ulyßis literæ ad Calypso. 130.E. 131.B. eiusdem cum illa conjuetudo. 253.B
ulysses ex inferis reuersus. 266.F
ulyßis insania 297.F
ulysses podagricus 313.B
umbræ mortuorum quæ intelligi debeant. 45.E. 266.H.
umbræ apud inferos accusatrices. 53.C
umbræ ab inferis non redeunt. 58.I.
umbræ rectæ, non nigræ, animæ beatorum. 128.F.
umbræ mortuorum nudæ sunt, et uitia sua omnia in fronte ferunt 376.F
undæ maris unde annumerandæ. 106.F
ungendi mirus modus 128.I.
unguentum ad podagrã filijs à patre traditum. 313.B.C
unguẽtis nõ utendũ nisi in morbis. 294.B
ab Vngue leonis, tota leonis magnitudo æstimata. 100.C
per Vngues exaudire 365.D
unguibus pedũ carentes homines. 124.K
uniuersum hoc finitũm ne sit, an infinitum. 241.A.
unus inter multos insanientes sanus esse nõ potest. 166.F
unus auxiliaris bonus ac fidus, multis alijs præponderat. 233.E
unius Demosthenis robur 355.D
unodigiti homines 125.A
uocalium iudicium de sigma & taf. 9.K
uocatione sua quisq; contẽtus sit. 374.E.F
uocalium potestas 10.C
uox per insensatum caput mirè reddita. 164.E.
Vox & sermo mulieris formosæ. 199.G
uox Neronis qualis esset 373.E
uoces incognitas proferens magus. 162.F
uocum modulatio, iucundissima 171.C.D
uoculæ miseræ philosophorum 105.E
uolare ut homo in sublime possit. 240.B. C. & dein. 241.C.D.E. 273.D.E.
uoluisse, num satis sit. 137.K
uoluntas modò ad uirtutem capessendam sufficit. 94.A
uoluntatis nudæ an præmium aliquod esse debeat. 137.K
uoluntatis peccata Aeaco & Rhadamantho seruantur 138.A
uoluntas sine conatu & effectu, non punitur à lege. 144.H
uoluptas quæ sit 253.D
uoluptas quatuor digitorum. 8.I.
Voluptas in quo sit sita. 49.B. maior est ex uisu quàm ex auditu. 296.I. naturam uiolauit. 191.E.

Voluptas redarguitur. 248.G.H
Voluptatis magistri Cyrenaici. 62.I.K
Voluptatis sectatoribus quatenus ignoscẽdum. 78.B.C
Voluptati etiam nostræ, non necessitati modò consuluit natura. 360.C. & dein.
Voluptates & amatoria diuitibus submiñistrantes, philosophis prælati. 81.H
Voluptates ueras philosophia subministrat. 8.K
Voluptatum portæ, 6.K. solœcismus. 8.H.
Voluptatum communicatio suauiores illas efficit. 192.F.G
Voluptatum intemperati usus mala. 338.D
Voluptuarij taxantur 8.G
Vorago ingens inter duas aquas 131.K
Vota etiam confidentiam habere debent. 12.H.
Vota supra naturam 103.G.H
Vota mortalium ut exaudiat Iupiter. 243.I.K.
Vota hominum stulta irridentur. 303.K. & dein. 305.D. & dein. 308.H.I. & deĩ.
Votorum sibi factorum exactrix acerba Iuno. 348.F
Vrbanè ac salse dicta Demonactis philosophi. 185.E
Vrbis eiusdem ciuium inter se conciliatio. 111.A.
Vrbes ferè semper ijsdem uitijs laborant. 51.H. Vrbes nidis comparatæ. 56.A.
Vrbes etiam & flumina suam quandam mortem obire. 59.B
Vrbes quà oppugnentur 288.K
Vredo frigoris 177.C
Vrna & ossa inimici parum sunt. 355.B
Vrsi cicures 371.A
Vsuras solus sapiens exerceat præscripto Stoicorum. 64.D.E
Vterum modò sibi impletã meretrix queritur. 316.H
Vtilitas ex sola ueritate conciliatur. 115.B
Vtique & quandoquidem, flores orationis. 269.K. & 270.D
Vtis seu nemo Homericus 299.G
Vuæ mirabiles. 123.A
Vuarum acini uelut grando 125.A
Vulcanus pocillator irrisus. 23.D
Vulcanus formosissimas duas uxores habens. 26.H. Vt à Iunone editus. 60.C.
Vulcani commendatio. 27.A. Eius fabrica à Momo reprehensa 93.D
Vulgus cauillis ac maledicentijs gaudet. 68.E. ferè malum est. 361.F.
Vulgi multitudo promiscua non curanda ei qui illustris haberi uelit 110.F
Vulgi commoti sedandi ratio 327.C
Vulgi credulitas. 330.B
Vulnerantes semetipsos homines sacrati. 351.F.
Vulneratus iniuria, non ad prætorem, sed potius ad medicum eat. 185.H
Vulnera incredibilia 116.K
Vultur è flamma subuolans 330.B.C
Vultures tricipites 123.D
Vulturum sagacitas 303.K
Vultus grauitatis momentum. 81.C
Vultus seueritas nonnunquam fallax. 343.B.
Vxor casta animam seu anhelitum uiri grauem non iudicat 96.B
Vxor bonam tyrannidis partem sæpe suggerit. 148.H
Vxor ducta ab amico diuite & illustri, amici pauperis & infamis filia turpissima. 209.E
Vxor patris à filio adamata. 347.G.H
Vxoris amor impotens 48.A
Vxoris ereptæ dolor 213.G.H
Vxoris alienæ curam adolescentes ne temere suscipiant 348.B.C. & dein.
Vxorem ab amatore suo duci meretrix grauiter fert. 316.H.I.K
Vxores ex Socratis sententia communes. 63.E.
Vxores alienæ ab Alexandro Pseud. uel aspici, nedum amari aut iniri, pulchrum ac felix ducebant 166.B
Vxores alienas corrumpentes quidam sanctimoniæ prætextu 332.E
Vxorum communitas 332.F. 344.D
Vxorum incommoda & molestiæ. 376.B
Vxorum malarum scelera. 376.F.G

X

Xanthus fluuius penè exustus 35.I.
Xanthus Achillis equus concionans. 233. I. K.
Χεναγὸς. 321.C
Xenocratis senectus 299.E
Xenophanis philosophi senectus. 299.D
Xenophili musici senectus ibi.C
Xenophon proœmijs an usus 117.E
Xenophon iustus scriptor 119.I.
Xenophontis somnium 3.C
Xenophontis locus de pulchra muliere. 199.B.
Xenophontis Grylli filij senectus 299.F
Χηράλοιφος 180.C
Xerxis regis factum laudabile. 355.I. opus magnificentissimum. 373.A.

Y

ὑγιαίνειν uerbi usus. 87.I. 88.D.

Z

Zamolxi mortui ablegabantur. 111.F
Zamolxis et Acinacis dij patrij Scytharũ. 112.B.
Zamolxis inter beatos 128.K
Zamolxis Thracum deus 231.K. 358.G
Zelotypia sera in superbo amatore. 36.E.
Zelotypia meretricum 317.D.E
Zelotypia, amoris indicium 320.D
Zelotypia in pugnam erumpens 325.B
Zelotypia ubi sit 344.D
Zelotypiæ uis in amore 320.G
Zelotypiæ metu quidam se ipsum castrãs. 348.D.
Zelotypiam amatoribus suis excitare debent meretrices. 288.E. 320.E
Zeno Aristæneti filius 340.G
Zenonis Stoici senectus. 299.D
Zenodotus perstrictus 129.D
Zenothemidis philosophi mira impudentia. 344.H. & dein. & ante.
Zenothemis Massiliensis & Menecratis amicitia. 209.D
Zephyrus Apollinis riualis in amore Hyacinthi. 26.F.G
Zeuxis pictoris præstantissimi Hippocentaurus fœmina &c. 108.G. & dein.
Zirim, Scythica uox quid significet. 211.G
Zodiacus ut institutus 182.G.H
Zopyrio seruus 80.H
Zopyrus Darij amicus apud illum pluris fiebat quàm infinitæ Babylones. 233.E
Zopyrus pædagogus 342.K
Ζυγομαχῶν quid sit. 363.B.

FINIS.

BIBLIOTHÈQUE PUBLIQUE ORLÉANS

A

LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA.

DE SOMNIO, SEV VITA LVCIANI, IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis uidetur sumpta esse ex secundo Xenophōtis de dictis Socratis, ubi Prodicus sophista eodem modo Herculi pueritiam egresso narrat uirtutem ac uoluptatem apparuisse, & illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad litterarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

BIBLIOTHEQUE PUBLIQUE

B

C

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iam ætate adolescens, cum pater unà cū amicis consilium capiebat, quámnam artem potissimùm discēdam mihi proponeret. Plerisque igitur uidebatur humanitas seu literarum studiū & labore multo, et tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere: nostras autem res cum paruas esse & modicas, tum uerò celere quoddam auxiliū postulare. Quòd si igitur artem aliquam mechanicam didicissem, fore ut principiò statim ab ipsa arte necessaria uitæ comparare possem, neq; necesse haberem adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa uiuere, sed non multò pòst etiam ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domum semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consultatio-

D nis caput propositum inde est, quænam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret, deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstum suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut usu expertus erat, pater ad auunculum aspiciēs (aderat enim is quoque, statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minime fas, inquit, est aliam artem hic uincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demonstrabat) abduc tecum, & doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorē ac statuarium nobis esse. Poterit enim & hoc, na-

E tura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me coniecturam pater ex ludicris à me aliquando è cera confictis. Quando enim à præceptoribus domum dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebam, non omnino ineptè, ut tum uidebar patri: ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere solebam: hic autem ad probandam ingenii dexteritatem hæc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, nō admodum, per Iouem, iniquè aut grauiter fe-

rens:ſed mihi etiam luſum quendam non inſuauem ipſa res uidebatur habe- F
re: & apud æquales ad oſtentationem & laudem facturum eſſe, ſi & deos ſculpere,& parua quædam ſimulachra, cum mihi, tum illis quibus uellem, adornare poſſem. Ac tum primùm quidem illud, & incipientibus ſolitum, fiebat.celtem enim quendam auunculus mihi tradens,paulatim tabulam lapideam,quæ in medio poſita erat, contingere, atque artem auſpicari iubet, tritum illud admonens:

Dimidium facti,qui cœpit,habet.

Cætèrùm durius impingente me, præ imperitia, ut fit, tabula rumpitur. Auunculus autem indignatus,& ſcuticam quandam propè iacentèm corri- G
piens,nequaquam manſuetè,aut uti docentem conueniebat, excepit atque initiauit me,ita ut mox in lachrymas proœmium artis mihi uerteretur.Aufugiens igitur indę,domum redeo,continueq; ululando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam ſcuticam,demonſtrabam uibices,nimiamq; illius crudelitatem accuſabam, hoc quoque addens, quòd inuidia quadam iſta feciſſet auunculus, uidelicet metuens ne ſe in arte ſuperarem. Iraſcente itaque matre,& multa fratri cõuicia faciente, poſteaquam nox ſuperuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarum,totamq; noctem cogitabundus iacẽs. Atque hactenus quidem quæ diximus, ridicula pueriliaq; ſunt: quæ uerò H
deinceps audietis, nequaquam contẽnenda ſunt, ô uiri, ſed quæ admodum auſcultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam ut iuxta Homerum dicam: Venere mihi diuino ſomnia nutu, Almam per noctem, ita clara & manifeſta,ut nihil ab ipſa ueritate diſtarent.Adhuc igitur etiam poſt tantum temporis interuallum,& habitus eorum quæ mihi tum apparuere, in oculis hærent, & ipſa uox auribus quaſi inſonat. adeò tum plana fuerunt omnia.

Somnium ſeu uiſio Luciani.

Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum,utraque ad ſe uidelicet,uiolentè admodum & ualidè.parum itaque abfuit quin mè diſcerperent, dum inter ſe ambitioſe adeò contendunt. Nam modò hæc ſu- I
perabat, & propemodum totũ tenebat me: modò altera, eademq; me ad ſe retrahebat. Clamabant autem ambæ, accuſabantq; mutuò ſeſe: hæc, quòd me ſuum uidelicet illa poſſidere uellet:illa uerò,quòd hæc fruſtra aliena ſibi uſurparet.Erat autẽ altera quidem operaria,& uirili aſpectu,ſqualida coma,manus callo paſſim obductas habẽs, ſuccincta ueſte, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipſe auunculus eſſe ſolebat tunc cum lapides poliebat. Altera uerò facie admodum honeſta, habitum decentem præ ſe ferens, & ueſtes ornatas ac mundas induta. Poſtremò autem permittunt meo iudicio, ut utri earum cõuerſandum mihi putẽ, ſententiam ipſe feram. Ac prior K
quidem dura atque uirilis illa ſic cœpit: Ego, chare puer, ſtatuaria ſum, ea quam tu heri diſcere cœpiſti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus.

Statuariæ uerba.

Nam & auus tuus(addẽs nomen aui materni)marmorarius fuit,& auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuere,& per nos inter præcipuos celebrati ſunt. Quòd ſi igitur uoles deliriis ac nugis circa quas iſta uerſatur (indicans alteram)abſtinere,ac mecum degere, principiò generoſe educaberis,humeroſq; habebis ualidos,& ab omni inuidia alienus eris, neque unquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria,atque domeſticis tuis:neque etiam ob uerba & orationem modò laudabunt te omnes

A mnes. Neque uerò auerseris corporis hanc fragilitatem, aut uestium sordi-
tiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem spectandum ex- *Statuarij insignes.*
hibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus uectus
est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nũc illi cum
ipsis illis Diis quos sculpsere. Quòd si igitur horum unus tu quoque fores,
quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè
beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, at-
que etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, di-
xit Statuaria, ualde sanè studiose omnia connectens, & me in suam senten-
B tiam adducere cupiens: sed non ultrà memini. plurima enim memoriam
iam effugerunt. Cæterùm ubi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc
fermè modum orditur: Ego uerò, ò fili, Humanitas sum, iam nunc con- *Verba humanitatis.*
sueta ac nota tibi: tametsi ad finem aut plenum nondum periculum mei fe-
ceris. Quanta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem di-
diceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpo-
re laborans, & in eo totam spem uitæ positam habens, obscurus ipse de-
gens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, te-
nuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis
C formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solùm, opifex
uidelicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe unus, præstantio-
rem te semper formidans, & dicendo ualentem præ oculis habens ac pal-
pans, & in summa, léporis quandam uitam agens, potentiorísque lucrum
existens. Quòd si etiam Phidias uel Polycletus fias, præclaráque & admi-
ratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at
qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mentẽ ha-
bebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus
laborans, & iisdem uictum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi ob-
D sequêris, principiò tibi ostẽdam multa ueterum uirorum præclara opera, &
res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciãdo, & o-
mnium (ut sic dicam) expertum te reddendo, animũ (quod præcipuum in te
est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iusti-
tia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore hone-
sti, & pulcherrimarum quarumcunque rerum desiderio. Hæc enim animi
ornamenta sunt, uerè syncera atque perpetua. Neque autem latebit te neq;
ueterum quicquam, neque eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ
agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa,
E omnia quæcunque seu diuina seu humana sunt, paruo tẽpore docebo te: &
qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illi-
berali nescio quid consultas, haud ita multò pòst nimium felix, nimiumq;
beatus omnibus uideberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus effereris,
& pulcherrimarum quarumcunq; rerum gloria celebraberis, illorum etiam
qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atque oculis conuersis:
ac uestitum quidem talem geres (demonstrans suum: gerebat autem admo-
dum splendidũ) Magistratibus uerò, & primo in consessu honore ante alios
dignus existimaberis. Et siquãdo aliquò peregre abiens proficiscêris, etiam
in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. Talibus scilicet ornamentis

ego te insignem atque conspicuum reddam, ut eorum quoque qui te aspi- F
cient, quisque proximè astantem leuiter impellens & commouens, digito
te demõstret, atque, Hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignũ accidet quod
uel ad amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos
atque ora conuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes
auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi uim, & oratio-
nis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis. Et quod dici
uulgò solet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quo-
que tibi dabo. Nam postquam ipse ex hac uita decesseris, nunquam desines
cõuersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. Demosthenem il- G
lum certè uides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vi-
des & Aeschinem, qui tympanistriæ cuiusdam filius erat, & tamen propter
me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter sta-
tuariã hanc artem enutritus fuit, & simul atq; primùm intelligere cœpit me-
liora, relicta illa transfugit ad me: nimirum audis ut nũc ab omnibus de-
cantetur? Igitur relinquens tantos ac tales hosce uiros, res adeò splendidas,
orationes tam graues ac illustres, uestium ornamenta, honorem, famam, lau-
dem, primos assessus, potentiam, imperia, denique & illam quam ex dicen-
do consequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, feli- H
citatem, tuniculam aliquam indues sordidam, habitumq; assumes seruilem:
uectes præterea & celtes, & id genus cætera sculpendi cædendique instru-
mẽta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demis-
sus, denique modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem ne-
que expergiscens, neque uirile aut libero homine dignum quicquam cogi-
tans, sed in opera intentus, ut illa uidelicet proportionibus suis consona &
bene formata tibi reddantur: de te ipso autem, ut & concinnus & ornatus
incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddẽs.
Adhuc igitur dicente hæc illa, nõ expectato orationis fine surgens senten- I
tiam tuli, & relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, ad-
modum gaudens, præcipuè postquam mihi etiam in mentem uenit scuticæ,
& quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Por-
rò relicta illa, principiò quidem indignè ferebat, complodebatq; manus, &
dentibus infremebat: postremò autem, quemadmodum Nioben audimus,
ita hæc quoque diriguit, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibi-
lia passa esse uidetur, ne miremini. Somnia enim mirifica sunt, & mira ope-
rari solent. Altera autem ad me respiciens, Proinde, inquit, ego tibi hãc iu-
stitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicasti. Veni igi- K
tur, & ascende uehiculum hoc, (commonstrato quodam uehiculo, quod
alatis equis quibusdã Pegaso similibus uehebatur) ut uideas qualia ac quan-
ta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascen-
di, illa quidem agitare atque aurigari cœpit: Ego uerò ubi iam in sublime
sublatus fui, obseruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, usque ad
occidentem, urbes uidelicet & populos, non aliter quàm Triptolemus o-
lim, spargens quiddam in terram: quãquam non amplius memini quidnam
illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solum, quòd sursum aspicientes
homines laudabant me, & ad quoscunque uolando perueneram, cum mul-

ta

A ta prædicatione & gratulatione me prosequebantur, & quasi deducebant. Porrò ubi illa hæc tanta mihi, & meipsum collaudantibus illis demonstrasset, reduxit rursum, non amplius eadem ueste illa indutum, quam habueram ab initio auolans, sed uidebar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me, commonstrauit ei uestem illam, & me ipsum qualis redirem: submonuítque eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atque hæc quidem memini uidere me, cum primùm è pueritia egressus essem, plagarum metu, ceu mihi uideor, tum exturbatus. Sed interea
B dum hæc dicũtur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm lõgum hoc somnium, & iudiciale est? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somnium est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiam trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem uenit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; ueterum, & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorum quorundam quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neque Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi uisum fuerat in domo paterna, & de- *Lib. 3. Anabaseos.*
C inceps. Nostis enim ut non coniectationẽ quandã proponẽs, uisionẽ suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circunstantibus undiq; hostibus, sed quòd utilitatem quandam secum habebat illa narratio. Proinde & ego somnium hoc uobis exposui, ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè siquis eorũ præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animúmque ad deteriora declinat, ingenium non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, ubi sermonem hunc audierit, idoneum
D atque sufficiens exemplum me sibi proponens, ubi uidelicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad uos ascenderim, qui certè ut nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PROMETHEVS ES IN VERBIS.

E

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in uerbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hic uidetur dictionem & dicendi genus suum, quale, et ad quod exemplum comparatũ esset, indicare uoluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

Rometheum igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, quasi & mea opera lutea sint, agnosco collationem, ac fateor me similem illi esse: neque recuso luti figulus etiam ipse dici: tametsi lutum mihi uilius sit, quale scilicet ex triuiis colligitur cœnum propemodum ac fœtulẽtum quoddam. Quòd si uerò adeò extollens orationem meam, perinde ut artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanum nomine eam cohonestas & laudas: uide ne quis ironiam dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut unde enim adeò fabrefactũ est quod ego facio? Quæ uerò ista nimia & Promethea sapiẽtia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi uideantur, aut digna adeò Caucaso. At uerò quanto iustius uos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudiciis & causis agendis celebres estis, cum ueritate certamẽ instituentes? Viua enim re uera atque animata uobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorũ ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum uideri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis uos, sed quòd aurea uobis plerisq; figmẽta sua sint: nos autem qui ad uulgus prodimus, atque ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectãda exhibemus. Et in summa, circa lutum quidem, quẽadmodum paulò antè dixi, ipsa hæc figulina uersatur, perinde ut & aliorum figulorum: præterea autem neque motus similis inest, neque animæ seu uitæ aliqua significatio, sed delectatio quædam inanis, & quasi quidam lusus totum illud negocium est. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere uolueris, ut Comicus ille Cleonem, nosti siquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille post negocia est. Cæterũ etiam ipsi Athenienses figulos ollarũ, & furnorũ constructores, & quicunque circa lutum uersantur, Prometheos uocabãt olim, alludẽtes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, uasorum assaturam. Quòd si etiam hoc sibi uult Prometheus iste tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino secundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixisti: quoniam & nostra opera fragilia sunt, perinde ut illorum ollulæ: & modicum quispiam lapillum iniiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare uoluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent, & in summa, architectus ipse erat, sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorẽ partem dictũ istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit: sed mihi non ita satis est, si uidear noua fingere: quoniam neque uetustius aliquid dicere quisquam poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quãdam atque uenustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus

F G H I K

A nus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi uideor qui à sedecim uulturibus attondear: ut qui non intelligam quòd multò deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cũ peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, Camelum uidelicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptiis, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque, camelum uidelicet, & semialbum homi-
B nem: putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo cõcitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exiliẽtes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenum autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darii alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptũ. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alii autem etiam ut monstrũ aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod cõcinnum atque compositum, iustaq; forma præditum foret, pro-
C bari, transtulit illos inde, hominemq; non amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tũ, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò uereor ne & mea, camelus in Aegypto, sint, homines autem adhuc frenum illius et purpuram admirentur: quoniam neque illud ex duobus optimis cõpositum, Dialogo uidelicet, & Comœdia, per se ipsum satis ualet ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duo- *Cõpositio diuersa & uaria, hippocẽtaurus uocẽtur.*
D uulgatissimum est Hippocentauri. Nõ enim facilè dixeris amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissimum, si modò conuenit pictoribus credere, exhibẽtibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? an non rursum quoque bene formatum ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis compositum fieri potest? Vt ex uino & melle commistum & temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quanquam de meis compositionibus hoc contendere non ausim, quòd ipsæ quoque tales sint: sed metuo ne utriusque pulchritudinem ipsa temperatura corruperit. Neque enim omnino cõsueta inter se atque affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille *Dialogus.*
E domi & secũ ipse, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia autem tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamen & palmam ueniebat. Interdum etiam anapæsticis uersibus prorsum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios ut plurimum irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac uanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia uocitando. Quin & unam hanc adeundi uiam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc pulicum saltus metientes fingens, ut qui *Comœdia.* *Qualia de Socrate fingit Aristop. in nub.*

ſcilicet de aëreis & ſublimibus iſtis rebus nimis exiliter argutarentur. Dia- F
logus autē contrà maximè graues ac uenerabiles diſputationes habebat, cū
de natura rerum, tum de uirtute philoſophorum: ita ut Muſicorum illud, δὶς
δὶς πασῶν, hoc eſt, bis per omnes chordas ſiue diſtantias tonorum, nēpe à ſum-
mo atque acutiſſimo ad imū atque grauiſſimum uſque, inter eos diſconue-
niret. Et tamen auſi fuimus nos, hæc ita ſeſe habentia, inter ſeſe coniungere
& quaſi conciliare, eaq; mutuò coaptare, quæ neque omnino obſequuntur,
neque facilè communionē & ſocietatem aliquam ſuſtinent. Vereor itaq; ne
denuo ſimile aliquid Prometheo iſti tuo feciſſe uidear, ut qui fœmininū cū
maſculino commiſcuerim, & ob idipſum nunc reus agar. Imò etiam ne quid G
aliud tale uidear, decepiſſe fortaſſe auditores, atque oſſa appoſuiſſe ipſis pin-
guedine obducta ac tecta, riſum ſcilicet Comicum ſub philoſophica grui-
tate. Hoc enim furti fuerat. Abſit hoc unū modò, ut ne in noſtris ineſſe di-
ci poſſit. Aut unde enim furaremur tale aliquid? niſi uerò quiſpiā nos latet,
qui eiuſmodi pinuū incuruatores & Hircoceruos & ipſe cōpoſuerit. Ve-
runtamē quid facerē? Perſiſtendum enim eſt in iis quæ ſemel cœperis, quan-
doquidem mutare conſilium, Epimethei opus, non Promethei eſt.

NIGRINVS, SIVE DE MORIBVS PHILOSOPHO- H
RVM, IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo uitam ac mores Philoſophorum deſcribit, conferendo inter ſe uerè Philoſophos et ſimulatos: et quòd ijs qui ſeriò philoſophari cupiūt, urbis Romæ conſuetudo & luxus nequaquā conueniant, oſtendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philoſophum, & turbas iſtas adulatorum, cœnas & lucrum ſectantium, inter ſe componit. Quanquam haud ſcias, an etiam ueræ Philoſophiæ ſectatores hic laudando, pro more ſuo ironia utatur. Valde autem quadrat hic dialogus in noſtræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu ueterum iſtorum quaſi ſucceſſores quidam ſunt.

I

EPISTOLA AD NIGRINVM.

Noctuas Athenas. Lucianus Nigrino Salutem. Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quaſi ridiculum ſit ſiquis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego uerò ſi quidem poteſtatem ac uim uerborum exhibere uelim, atque ita Nigrino ſcribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quandò ſolùm ſententiam meam declarare tibi uolo, quomodo uidelicet nunc animatus ſum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus ſui, effugero ſanè meritò etiam Thucydidis illud, K
quo dicitur imperitia audaces, res autem cogitata atque cōſiderata timidos efficere. Manifeſtum enim eſt quòd non imperitia ſolùm, uerùm etiā amor ac ſtudium orationis, huiuſmodi audaciæ cauſa eſt. Vale.

T uerò grauis nobis admodum & ſublimis rediiſti? Non igitur neque aſpicere nos amplius dignaris, neq; conuerſationem aliquam nobiſcum habere, neque etiam ſimilibus atque iiſdem uerbis nobiſcum uti, ſed repentè immutatus es, & omnino eiuſmodi quiſpiam uidêris, qui cæteros omnes præ ſe contemnat. Lubens igitur audierim ex te, unde ad hoc inſolentiæ perue-

neris

A neris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter consilium atque propositum meum, uenio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in scena usurpari solet, ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem ultrà hic est propter quod etiam superbis, ut nõ summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? PHIL. An non admiratione dignum tibi uidetur, per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò uerè, pro stulto autem & insano redire modestum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè
B intelligo quidnam illud sit quod dicis. PHIL. Profectus in urbem rectà fui, ut ibi oculorum aliquem medicum circunspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tum mihi. LVC. Scio equidem singula, ideóque etiam optaui ut in bonũ atque peritum aliquem incideres. PHIL. Cum igitur uisum mihi esset, Nigrinum quoque illum Platonicum philosophum, ut quem longo tẽporis interuallo non uideram, compellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cum puer intrò de me renũciasset, accersitus sum. Atque ita ingressus in ædes, deprehendo ipsum quidem manibus librum tenẽtem, circum autem undiq; mul-
C tas ueterum atque doctorum hominum imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum et imitationem uniuersi, ut uidebatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerẽ. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per uices ex eo scire postulabã, & quid ipse ageret, et nunquid apud se statuisset in Græciam denuo nauigare. Ibi uerò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam uerborum ambrosiam mihi affudit, ut mihi planè uideretur
D Sirenes illas, siquæ unquam fuerunt, & Aëdonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. Adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim uerbis euasit, ut & philosophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà ista quæ uulgò pro bonis habentur, irrideret, utpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum spectabilia plerisque, antea uerò etiam mihi uidebantur. Quæ quidem animo ipse intento atque aperto accipiens, continuò equidẽ ita affectus fui, ut cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, nõ haberem: sed omnino uarius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dole-
E bam, quòd confutari atque refelli uidebam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias uidelicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar damnatis atque reiectis illis: nunc uerò eadẽ ipsi mihi uidebantur uilia atq; ridicula esse: gaudebamq; rursum tanquam ex tenebroso quodam aëre prioris uitæ ad serenitatem & magnam aliquam lucem respiciẽs. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutiẽtem atque obtusam illam circuntuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tan-

quam in ſublime euectus ſum, & omnino paruum atq; humile nihil quic- F
quam cogito. Videtur enim ſimile quiddã mihi accidiſſe circa philoſophiã,
quale Indis circa uinũ accidiſſe fertur. Nam cum primùm illi uinum bibiſ-
ſent,nẽpe natura calidiores,accedente potu adeò forti,continuò admodum
in furorem uerſi ſunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero inſanire cœpe-
runt. Eodem pacto & ipſe tibi quaſi quodã furore captus, ac uerbis ebrius
obambulo. Quanquam hoc quidem non eſt ebrium, ſed ſobrium atq; tem-
perantem eſſe. LVC. Ego uerò optarim, ſi fieri poſſit, ipſam illam audire
orationem. Neque enim contemnere ipſum,opinor,fas eſt, præſertim ſi ille
qui audire cupit,& amicus eſt,& circa ſimilia ſtudium atque operã aliquan- G
do poſuit. PHIL. Confide ô bone. nam iuxta Homericum illud,feſtinan-
tem per ſe ipſum hortaris. Ac niſi præuortiſſes,iam ultrò rogaſſem,me nar-
rantem audires. Teſtem enim te relinquere apud pleroſq; uolo, quòd non
præter rem inſanio, præcipuè cum & ipſum illius crebrò meminiſſe, uolu-
pe mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationem apud me inſtituo.
Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis uel per diem reuoluo
mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus
illis,opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos,memoria repetunt,in iiſque
immorando morbum fallunt,perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: quidam ue- H
rò etiam colloqui ſecum illos putant, atque iis quæ tum ſibi audire uiden-
tur,quaſi paulò antè reuera dictis,gaudent,animumq; memoriæ præterito-
rum applicantes, neq; quieſcere poſſunt,ob ea quæ pro pedibus & in mora
ſunt,ſeſe angendo: eodem igitur pacto etiam ipſe,philoſophia non præſen-
te,uerba quæ tum audiui,recolligens, & mecum ipſe crebrò repetens, non
paruum capio ſolatium. Et in ſumma,perinde ac ſi in pelago,& per noctem
alicubi ferar,ad hanc quaſi quandam facẽ aſpicio,omnibus illis rebus quæ â
me geruntur,uirum illũ coràm adeſſe exiſtimans,ſemper autẽ uelut audiens
ipſum eadem illa ſua ad me dicentem. Interdum uerò, & maximè quando I
animum erigo, & in illum quaſi infigo, etiam uultum illius uidere mihi ui-
deor,& uocis ipſius ſonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comi-
cum,reuera aculeum quẽdam in auditoribus reliquit. LVC. Deſine,ô ad-
mirande,parumper præludere,ac dic ab initio repetens iam tandem dicta il-
la,quoniam non mediocriter me expectatione iſta excrucias,dum uerbis ita
ſuſpendis & circunducis. PHIL. Rectè dicis,atque ita facto opus eſt:ſed il-
lud quæſo,uidiſtine aliquando ſiue Tragicos,ſiue etiam, per Iouem,Comi-
cos hiſtriones,malos iſtos dico,qui ſibilo excipiunt, quique poemata agen-
do corrumpunt, ac poſtremô theatris eiiciuntur, tametſi ipſæ fabulæ ſæpe- K
numero bene ſe habeant,ac palmam etiam reportent? LVC. Multos noui
tales. ſed quorſum hoc? PHIL. Vereor ne interim & ipſe illos imitari ui-
dear,alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſen-
tentiam præ imbecillitate ingenii corrũpens,atque ita progreſſus,paulatim
etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad me ipſum attinet,
non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri
dolore me affecturum eſſe uidetur,ſi mecum unà reiiciatur,meáſque partes
dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem,quòd Poẽ-
ta quidem ipſe talium peccatorum uobis innocens ſit, ac procul à ſcena ſe-

Indi primùm uino guſtato in furorem uerſi.

Quod de Pericle teſtatur Euripides.

iunctus

A iunctus alicubi ſedeat,neque quicquã ea curet quæ in theatro aguntur.Ego uero mei ipſius periculum tibi faciam,qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quantumq; memoria ualeã,quod ad cætera attinet, nihil à nuncio Tragico diſtãs.Quare ſi quid etiam minus aut parcius iuſto uidebor dicere,uulgare illud tibi,& quod ubique in promptu eſt, occurrat, quòd ſcilicet melius hoc fuerat, & quòd ipſe poëta aliter fortaſſis idẽ dixerat. Me uerò ſi exibilaueris etiã,non admodum quicquam moleſtè feram.L V C.Vt bene ſanè,ita me Mercurius amet,atque adeò iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractũ eſt.Videris igitur etiã illa additurus fuiſſe,quòd non ita diu inter uos mutuò con-
B uerſati eſtis, & quòd neque ipſe uenis ad dicendum paratus, & quòd ſatius fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum poſſibile tum erat, memoria collecta & quaſi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi eſt apud me: exiſtimes autem huius rei gratia, quod ad procemium atque præfationẽ attinet, omnia te uerbis complexum atque conſecutum eſſe: quoniam ego iam & uociferari & applaudere paratus ſum.Quòd ſi uerò longius etiã differes, malignitatis eius inter ipſum certamen meminero, ac tum acutiſſimè ſibilabo.P H I L. Equidem & hæc quæ tu modò commemoraſti, dicta mi-
C hi uelim:& illa quoque,quòd neque ordine, neque ut ille, iuſta quadam & continua oratione de omnibus dicturus ſum, omnino enim hoc nobis impoſſibile eſt:neque rurſum illius perſonæ attribuendo ſermonem,ne alio ac nouo etiam modo hiſtrionibus illis ſimilis fiam, qui ſæpenumero aut Agamemnonis,aut Creontis,aut etiam ipſius Herculis perſona aſſumpta,ac ueſtibus auro contextis induti,& graue quiddam tuentes,mox ore in immenſum diducto,exiguum & gracile,adeoq; muliebre quiddam loquuntur,ipſa etiam Hecuba aut Polyxena multo demiſſius.Ne igitur & ipſe eodem modo conuincar maiorem omnino quàm pro capite meo perſonam induiſſe,
D ipſumq; ornatum dehoneſtare, ex nuda tibi uolo meáque propria perſona colloqui,ne cadẽs alicubi,ipſum illum Heroẽm quem ago, mecũ unà conuellam ac lacerem. L V C. Homo hic nunquam ceſſabit hodie contra me crebra illa ſcena atque tragœdia uti.P H I L. At uerò ceſſo quidem: ad illa autem de quibus cœperam, me nunc conuertam.Principium igitur oratio-
nis illius,commendatio quædam fuit Græciæ,& eorũ hominum qui Athe- *Athenarũ encomium.*
nis commorantur,quòd cum philoſophia ſcilicet & paupertate unà educarentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarẽtur aſpicientes, qui uoluptatem importãdo ad illos, antiquam illorum honeſtatem
E uiolaret.Sed ſi quis etiam ueniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipſum,& ueteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem ſobrietatemq; uitæ tranſferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis iſtis,& multo auro fulgentibus,qui cum ueniſſet Athenas admodum inſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro uariaq; ueſte exornatus, ipſe quidem Athenienſibus omnibus exiſtimabatur ualde beatus eſſe,& perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciẽdus:iſtis autem miſer atque infelix quiſpiam uidebatur homũcio ille:ſtatimq; erudire illum aggrediebantur,non acerbè,neque etiam apertè interdicentes ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto uiuere uellet,ſed poſtquam & in gymnaſiis,et in balneis

quoque molestus erat,obterens seruos suos,& in angustum cogens obuios, F
ex occulto quidam submissa uoce,quasi lateret,neque tamen illum perstrin
gere uellet,subiecit: Metui, inquiens,ne ille inter lauandum periret. Atqui
pax certè longa balneum iam tenet : proinde nihil opus erat isto exercitu.
Ille autem audiens quę res erat,interea erudiebatur.Rursum autem ubi ue-
stem illam uariam atque purpuream exuebat sese,urbanè admodum floridi-
tatem atque nitorem istum colorum irridentes,Iam uer adest, dicebant.&,
Vnde nobis pauo hic?&,Fortassis matris ipsius hæc est. & id genus similia.
Atque eodem pacto etiã cætera illius cum risu carpebant, nunc annulorum
multitudinem,nunc comę superuacaneam curam,nunc uictus intemperan- G
tiam atque luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatem atque mo-
destiam reuocatus est,& longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde
abiit. Quòd autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri,referebat
mihi uocem quandam,quam aiebat publicè ab omnibus emissam,audisse se
in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse, &
ad præsidem ludorũ adductum, eò quòd in ueste tincta ad spectaculum ue-
nerat: cæteros autem qui hominem uidebant,misertos illius,ac ueniam pre-
catos esse. Atque ubi præco iam proclamaret quòd in leges commisisset
quia tali cum ueste ludos spectaret: omnes una uoce, quasi antea super hoc H
deliberassent,exclamare cœpisse,ut uenia daretur talibus induto: neq; enim
aliam uestem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea li-
bertatem quoque eam quæ illic esset, ac uictus frugalitatem, necnon & o-
cium,& quòd homines minimè curiosi atque auidi rerum essent:cuius ge-
neris uirtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi,conuer-
sationem eorum hominum, philosophiæ ipsi consonam esse, morésq; puros
ac sobrios conseruare posse: studioso uidelicet homini,& qui diuitias con-
temnere didicisset: & qui secundum ea quæ natura honesta sunt, uiuere se-
cum ipse statuisset: ei illorum hominum uitam quammaximè aptam atque I
accómodam esse. At qui diuitias amaret,aurôq; delectaretur,præterea pur-
pura atque potentia felicitatem metiretur,qui & libertatem nunquam gu-
stasset, & cum seruitute enutritus esset,aut qui uoluptati toto animo incũ-
bens,huic uni inseruire atque obsequi statuisset, amans epularum ac mensæ
opiparè instructæ, indulgens uino ac rebus uenereis,plenus præstigiarũ,de-
ceptionis atque mendacii: aut rursum qui delectaretur audiendo citharа-
rum sonitus,aliorúmq; instrumentorum lasciuos crepitus, gauderétq; canti-
lenis perditis & eneruatis:talibus uidelicet hominibus conuenire loci huius
consuetudinem. Ibi enim rerũ charissimarum ipsis, omnes plateas, omniáq; K
fora referta esse : ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem recipere,
partim quidem per oculos, partim autem per aures & nasum, partim etiam
per gulã,& per uenerea : qua præterea fluente perenni ac turbulento quo-
dam flumine,omnes,inquit, uiæ complanantur.Siquidem in unum conue-
niunt & adulterium & auaritia, & periurium,& id genus reliquũ uoluptatum.
Relaxatur autẽ atque auertitur,animo submerso atque obruto undiq;,
omnis uerecundia,& uirtus,& iustitia: quibus locus ille desertus & uacuus
redditus, siti autem semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditati-
bus. Ac talem quidem describebat mihi urbem, taliumq; magistram bono-
rum

Continẽtiæ ac paupertatis cõmendatio.

Intemperantiæ reprehensio.

A rum. Ego itaque,inquit,quãdo primùm ex Græcia reuersus fueram,atq; ista iam propius aspiciebã, reuocans me ipsum, & quasi uerbis cõpellans, rationem poscebam aduẽtus huc mei, Homerica illa uidelicet mecũ ipse dictans: *Odyss.12.*

Cur autem infelix,deserto lumine Phœbi

(Græcia nempe,& felicitate illa atque etiam libertate) Venisti?ut uideas loci huius tumultus,sycophãtas uidelicet,salutationes superbas,cœnas,adulatores, homicidia,testamentorum expectationes,& amicitias simulatas? Aut quid tandem facere decreuisti, cum neque discedere hinc, neque consuetis & inueteratis hisce uti possis ? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, &
B quẽadmodũ Iupiter Hectorẽ illũ, ita meipsum è telis, ut dicitur,subducens, éque hominum cæde,atque tumultibus, eq; cruore , de cætero domi continere me statui:atque hanc muliebrem quandam uitam & timidam plerisque uisam, proponens mihi, cum ipsa philosophia, Platone, & ueritate colloquium habeo. Ac meipsum quasi in quodã amplo ac populoso theatro collocans, ex sublimi admodum inspicio atque contemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiusmodi sunt,ut multum delectationis ac risum exhibere possint:partim etiam ut uirum uerè constãtem ac firmum tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam si malorum quoque encomium aliquod di-
C cere conuenit,ne credas maiorem ullam uirtutis palæstram esse,aut ueriora usquam animorum experimenta fieri,quàm in hac ciuitate,& in ea qua hic uiuitur consuetudine.Neque enim parum est resistere tot quidem cupiditatibus,tantis autem spectaculis atque aurium illecebris undique attrahẽtibus ac detinentibus:sed oportet omnino Vlyssis exemplo: præternauigare illa, non quidem ligatis manibus,ut ille,(nam hoc formidolosum foret) neque etiam auribus cera obturatis,sed audientem atque liberum,& uerè animum supra hæc elatum habentem.Licet autem & philosophiam mirari,conferendo cum illa tantam hominum amentiam atque stultitiam:bonáq; ista fortu-
D næ cõtemnere,ubi aspexeris,uelut in quadam scena, ac multiplici,pro personarum uarietate,fabula,alium quidem ex seruo dominum prodire,alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus alium amicum huius, alium inimicum : alium etiam exulem esse. Nam hoc certè uel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere,fateatúrq; nihil illarum certum ac stabile esse,nihilo minus tamen quotidie ista aspicientes,& diuitias expetunt,& potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarum euentus nunquã sequatur. Quod autem uidelicet dixi,quòd ei ridere ad hæc quæ alibi gerun-
E tur, licet,atque animũ oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi,qui & purpuras suas spectãdas exhibent, & digitorum annulos ostẽtant,& omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimũ est,etiam obuios aliena uoce salutant, & hoc quasi magno aliquo contentos esse uolunt, si solùm ipsos aspexerint. Quidam uerò fastuosiores adorari etiam cupiunt, non à longè,neque ut Persismos est,sed necesse est proprius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illiúsq; affectu etiam corporis similitudine declarato,pectus aut dexteram deosculari,quod sanè beatum atque spectabile uidetur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille uerò stat in

Quæ animum sapiẽtis labefactare possint.

Hypotyposis diuitũ fastuosorum.

longum tempus ſeipſum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo F
inhumanitatem,quòd neque ore nos approbant,aut compellant. Cæterùm
his multo ridiculi magis ſunt ipſi ſectantes atque obſeruantes,qui de media
nocte ſurgentes circuncurſant totam ciuitatem, & à ſeruis excluſi foribus,
canes,& adulatores,& id genus alia audire ſuſtinent. Prima uerò huius tam
acerbæ circuitionis,ipſis onerosa illa,atque multorum malorum cauſa,cœna
eſt:in qua quidem illi,quàm multa ingurgitãtes: quàm multa autem potan-
tes,quàm multa etiam,quæ proloqui non decet,reprehendentes poſtremò,
aut ægrè ferentes diſcedunt:& uel ipſam criminantur cœnam, uel cõtume-
liam aut ſorditiem accuſant! Pleni autẽ & angiportus ſunt uomẽtibus ipſis, G
& circa uiliſſima quęque proſtibula depugnantibus. Et complures ipſorum
in multum diem decumbentes,circumeundi cauſam medicis præbent. Qui-
dam enim (id quod abſurdiſſimũ eſt) neque ægrotando quieſcũt,aut ocium
ducunt. Ego uerò multo adulatores ipſos magis perditos eſſe,quàm quibus
adulantur,exiſtimo, & propemodũ authores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus
iſtius. Nam cum illorum opulentiam & rerum omnium abũdantiam admi-
rantur,aurum laudibus extollunt, ueſtibula mane complent, & accedentes
ipſos quaſi dominos appellant: quid quæſo etiam cogitare illos conſenta-
neum eſt? Quòd ſi uerò communi decreto uel paululum modò abſtinerent H
ab hac uoluntaria ſeruitute,an nõ putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pau-
perum atque mendicorum uenturos eſſe,ultro rogantes ne ignobilẽ atque
obſcuram,& quaſi abſque teſte latentem ipſorum felicitatem relinquerent,
néue paterẽtur ut inutilem,& ab omni uſu remotam et menſarum pulchri-
Diuites cur diuitias ament. tudinem,& domorum magnitudinem perire? Neque enim ſic ipſas diuitias
amant,ut propter diuitias beatos atque felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſa-
nè res habet,ut nulla ſit utilitas poſſidenti,neque pulchrarũ ædium,neq; au-
ri, neq; eboris, niſi ſit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua uia di-
minuere ipſorum exiſtimationem , & extenuare potentiam, obiiciendo, & I
quaſi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis,deſpicientiã iſtam atque
contemptum : nunc uerò colendo contrà & obſeruãdo,ad ſtultitiam atque
amentiam illos adducunt : atque homines quidem indoctos, & ignoran-
tiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabilius meritò exiſti-
metur : at uerò eos qui philoſophari quoque ſe ſimulant,multo etiam ine-
ptiora his, magiſq; ridicula facere , illud tandem omnium grauiſſimum eſt.
Quomodo enim me putas animo affectum eſſe, quoties uideo iſtorum ali-
quem,maximè eorum qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſce-
ri:& illorum aliquẽ, qui honores gerunt, ſatellitum modo deducere atque K
ſectari:deinde & cum iis qui ad cœnam uocare ſolent,colloquia ferere, in-
ſigniorem autem magiſque conſpicuũ cæteris ob ornatum et habitum eſſe?
Quod uel maximè indignari ſoleo, quòd nõ itidem perſonã ac habitũ mu-
tant,cum utiq; quod ad cætera attinet,eodẽ modo fabulã agant. Nam quæ
in cõuiuiis operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non re-
plentur cibo,multo quàm cæteri minore modeſtia? An non inebriãtur ma-
gis quàm alii manifeſtè:à cõuiuio autem ſurgunt omnium ultimi:deinde &
plura aliis auferre ſecũ uolunt: ſi qui uerò ipſorum urbaniores paulo ſunt,
ſæpenumero etiã cantare incipiunt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cenſe-
bat.

A bat. Præcipuè uerò etiã eorum mentionẽ faciebat, qui pacta mercede philosophantur, uirtutemq; ipsam uenalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorum scholas uocabat. Censebat enim eũ qui diuitias cõtemnere alios docere uellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: quoniam & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac disserendo cum uolentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curam
B aliquam gereret, ut qui & agrum quem nõ procul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neq; suum esse illum constituebat, illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem usum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momẽtanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tũc rursum alius easdem a nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus scilicet frugalitas, exercitiorũ iustus modus, personæ ipsius uenerabilitas, & uestitus
C mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamẽtum, morúmque facilitas. Monebat autem eos qui cum eo uersabantur, ne cunctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerẽt, præfinientes sibi uelut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquam ab illis auspicaturi mendacia uitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotũ esse illum ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autem apparebat quòd & tales philosophos damnabat, qui uirtutis meditationem eam putabant, si multis necessitatibus atque laboribus adolescẽtes rè-
D sistere, exercitatione ac usu assuefecissent. Atque ob id multi ligare atque uincire se iubebant, alii autem flagellis uerberabant. Qui uerò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiẽ corporis radebãt. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem cõtra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atq; obseruationem quandam habere debere, ut ne ea quæ uires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra uires intende-
E rentur. Vnum autem etiam ipse uidi, qui cum iam ea apud illos mala degustasset, quamprimum ueros sermones ueramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, uidebaturq; multò quàm antea quietiore animo esse. Iam uerò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat, persequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tumultus, & quo pacto alii ab aliis impelluntur. Præterea & theatra, & Circum, & equestres statuas, & equorum ipsorũ nomina, deq; iis ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notãdo ea quæ circa fu-

Non cũctandum esse bene agere.

Contra apathian.

De frugalitate, & uitæ modestia.

De stultitia circa testamẽta.

nera mortuorum & testamenta agitantur,hoc addens,quòd unam hanc uo- F
cem, Romanorum pueri per omnẽ ætatem ueram emittant, eã intelligens quæ in testamentis usurpatur, qua petunt ne à sua ueritate depellantur. Illa uerò etiam interea cum ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd & secum sepeliri ignorãtiam suam uelle eos aiebat,& stultitiam suam apertè scripto etiam testari, dum alii uestes quibus in uita preciosioribus usi sunt, comburere eodem rogo secum mandant: alii autem & seruos certos ad sepulchra adstare.Rursum alii cippos siue columnas quoq; coronari sertis præcipiunt,stolidi uidelicet etiam in ipsa morte manentes. Coniecturam

In uoluptuarios.

igitur inde fieri uolebant, inquit, quid in uita ab illis actum sit, quandò ta- G
lia de iis quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse,qui preciosa ac chara obsonia emere solent, uinumq; in conuiuiis cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosis, raritatemq; illarum & intempestiuum amant:illud autem quod suo tempore & secundum naturam fit,pro uili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & unguẽta bibunt: quo nomine uel maximè eos carpebat, quòd ne uti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finesq; earum confunderent,undiq; permittentes uoluptatibus animum proterendum & con

Sic Eras. in prouer. Ita fuge,ne præter casam.

culcandum, & hoc quod in Tragœdiis atq; Comœdiis dicitur, Iam & præ- H
ter casam incitati.Solœcismum igitur uocabat hoc genus uoluptatum.Cæterum ex eadem sententia etiam illa dicebat,prorsus Momi illius uerba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deum,qui non præposuisset oculis cornua:ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locum ubi eas adhibere deberent,nescirent. Nam si afflatu atque odore,inquit, uiolarum rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimùm coronari oportebat,iuxta ipsam,quàm proximè fieri potest,respirationem,ut quamplurimum inde uoluptatis attraherent. Eodem modo & illos irride-

In gulosos.

bat,qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibẽt,dum li- I
quamentorum uarietatem,& bellariorum curiosam atq; immodicam compositionem sectantur. Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ uoluptatis amore multa negocia sustinere.Indicabat autem,

Quatuor digitorum uoluptas.

quatuor illos digitorum caussa totum hunc suscipere laborem solere. Tot enim digitorum mensuram æquat uel longissimũ hominis guttur.Nam neque antea quàm eorum quæ tam charo emuntur,quicquam ederunt,ullam uoluptatem eos capere:nec rursum postea quàm illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorẽ cæteris illã quæ fit ex tã preciosis & charis istis, repletionem reddi. Restare igitur ut illam quæ uelut in transcursu percipitur,uolu- K
ptatem,tam grandi pecunia mercẽtur.Consentanea autem ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istam,quòd ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat & quasi subministrat iis qui la-

In molles.

borare uolunt.Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur,multa sanè commemorabat,& de multitudine prosequentium,& de contumeliis, & de iis qui seruis impositi gestarentur,ac tantum non efferrentur. Vnum autem maximè ac præter cætera odisse uerbum uisus est,frequens autem in ciuitate hoc est,& in balneis propemodũ familiare ac patrium.Prætereuntes enim quosdam ex seruis clamare oportet & admonere ut pedibus prospiciant, si quid

extantius

A extantius paulò,aut cauum ſubituri ſint,atque ita cõmonefacere eos,(id quod abſurdiſſimum eſt) quò ſcilicet meminerint ire ſeſe. Graue igitur atque intolerandum putabat eſſe,ſi,cum ederent,alieno ore nõ indigerent,aut manibus: neque cum audirent,aliorum auribus uterentur:oculis autem aliorum, ualentes ac ſani,ad proſpiciendum opus haberẽt, ac ſuſtinerẽt uoces audire,quæ miſeris hominibus & excæcatis cõuenirent. Hæc enim ipſa accidere illis in foro, & medio die,& hoc ciuitatem atque remp.ipſis uelut humeris ſuis ſuſtinentibus. Hæc atq; huiuſmodi multa alia uerbis perſecutus,dicendi finẽ fecit. Ego uerò hucuſq; cum admiratione ac ueluti ſtupefactus auſcultabã illum,metuens
B ne conticeſceret. Vbi uerò hic loqui deſiit,illud nimirũ quod Phæacibus olim accidit,ego quoque paſſus ſum. Longo enim tempore ad ipſum aſpiciẽs quaſi delinitus atq; permulſus,deinde multa confuſione atque uertigine correptus, partim ſudore manabam,partim loqui uolens,deſtituebar uiribus, ac retro inhibebar: ipſaq; uox deficiebat me, neq; lingua iã amplius officio ſeruiebat ſuo: poſtremò præ dubio atq; inopia agendi lachrymabar. Neq; enim ſummã duntaxat cutem perſtrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me,ſed altius, & omnino ad uiuũ uſq; plaga hæc peruenerat: ac certò admodum ſciteq; librato iactu emiſſa oratio, ipſum,ſi ita dicendum eſt, animum in-
C tercidit. Si enim decet nonnihil & me iã philoſophicos attingere ſermones,ita equidem de hiſce exiſtimo: Videtur mihi animus hominis ſolertis & ingenioſi admodum ſimilis eſſe ſcopo alicui tenero ac molli. Sagittarii autẽ in hac uita multi, qui plenas quidem pharetras uariis atque omnis generis orationibus habent:cæterùm non omnes certò iaculantur,ac deſtinata feriunt,ſed alii ipſorum neruo nimium intento, uehemẽtiori impetu quàm ſatis eſt,telũ emittũt: & apprehendunt quidem etiam iſti uiam, ſagittæ autem ipſorum in ſcopo non manent,ſed præ uehementia ictus penetrantes ac tranſuolantes,pertuſum modò atq; hiantem uulnere animum relinquere ſolẽt. Rurſum aliis diuerſo huic
D pacto euenit. Nam præ imbecillitate uirium,& quòd laxiore neruo iaculãtur, ſagittæ ipſis ad ſcopum uſque non perueniunt, ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac decidũt. Quòd ſi uerò interdum etiam ſcopum contingunt,ſummũ illum quidem & in ſuperficie tantùm perſtringunt,altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim ualido impulſu atq; impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt,atq; huic noſtro ſimilis,principiò quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néue nimis ſolidus, & tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidã qui omnino ne uulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demũ tin-
E cta atq; infecta ſagitta, nõ ueneno, quẽadmodum Scytharum ſagittæ tinguntur,neq; reſina,perinde ut Curetũ, ſed ſenſim mordicãte pariter & dulci pharmaco inuncta uerè iaculari ſolet. Illud autẽ quod iactum eſt,bene adeò & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum,eoq; penetrãs ut iam tranſiturum eſſe uideatur,citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod uidelicet diſperſum,totũ circumquaq; animum ambit & cõplectitur:atq; hoc illud eſt,quo & oblectantur,& cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Animus hominis ingenioſi ſcopo ſagittariorum ſimilis.

Sic iace,ſiqua uiris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniũt, sed F
quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; ii audito carmine, prioris affectus
ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, nõ omnes at-
toniti ac saucii abeunt: sed illi solũ, quibus quasi fomes aliquis philosophiæ co-
gnatus, iam antea natura insitus atq; innatus fuit. LVC. Quàm grauia & ad-
miratione digna, atque adeò diuina, ò amice, uerbis commemorasti! Multáquè
reuera ambrosia & loto saturatus, me non aduertente fuisti. Quare & interim
dum tu ista dicis, nescio quid animo meo accidit, & nunc desinente atq; tacen-
te te, mœrore afficior. Ac ut tuo uidelicet exemplo dicã quoque, saucius sum.
Neq; uerò mireris. nosti enim quòd & illi qui a canibus rabiosis mordẽtur, nõ G
ipsi solùm rabie corripiuntur, sed & siquos alios ipsi in ea insania eodem illo
modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atque in furorem uerti sole-
re. Nam simul cũ morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur,
ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat,
sitq; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaque etiam ipse no-
bis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, ut commu-
nem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. PHIL. Ergo Tele-
phi illud necesse erit facere. LVC. Quodnam illud dicis? PHIL. Vt ad eum
à quo uulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus. H

IVDICIVM VOCALIVM, MARTINO BOLERO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus ualde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Queritur enim σῖγμα de ui & iniuria τοῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deijciatur. Exordio beneuolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad ὀίσιν uenit, nullam literarum suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis ut pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantiæ tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit, docet. I

IMPERANTE ARISTARCHO PHALEREO septima Octobris actionem instituit σῖγμα aduersus τοῦ, constitutis iudicibus septem uocalibus, de ui & rapina, spoliari se dicẽs omnibus illis uocibus quæ duplici τοῦ proferri solent.

K

ACTENVS quidem, ô iudices Vocales, non admodum grauiniuria affectus ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat unde minimè conueniebat, quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quam uos ipsi nostis me seruare cum erga uos, tum erga alias syllabas. postquã uerò ad tantam auaritiam & amentiam peruenit, ut non modò non sit contentũ iis quæ ego sæpè dissimulaui, uerùm iam maiorẽ uim inferat, ipsa me necessitas cogit ut accusem ipsum apud uos, qui utrunq; nostrum nouistis. Nõ autẽ exiguus metus propter istam

miseriam

A miseriam me inuasit. Nam cum prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parum iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam uerser metu. Est itaque æquum, non modò uos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si ut libet unicuique licebit è suo ordine in alium uiolenter irrumpere, idq; uos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, nõ uideo quomodo sua quique ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo uos unquam ad tantam incuriam uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et
B ut uos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. Atque utinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cum cœperunt contra leges delinquere, esset repressa. neque enim litigaret ad hunc usque diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans de uoce κίωνεις & κεφαλαλγία. Neque etiam τῷ γάμμα esset cum κάππα certamen, neque tam sæpe ad manus propè uenissent in fullonia, de dictionibus γραφάω & κράφω disceptantes. Quin cessasset etiam hoc γάμμα cum λάμβδα contendere, dictionem μόγις illi surripiens, imò suffurans. Adeóque reliquæ item literæ quieuissent seditiones mouere contra leges. Est enim pulchrum, unamquanque literam in eo ordine quem Locus cõmunis.
C primùm sortita est, manere: transcendere uerò eò quò non oportet, eius est qui ius & æquũ soluit. Et qui primus uobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, (quanquam nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantùm, per quem sua quibusque literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt, uidelicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates etiam & uirtutes quas habent singulæ nostrũ, constituerunt. Et uos quidẽ, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea quòd uestro Marte potestis sonum efficere. Semiuocales uerò secundo loco dignati sunt, eò quòd sine uestro accessu exaudiri nequeũt.
D Ex omnibus etiam literis, quibusdam omnium postremum locũ decreuerunt, mutis scilicet & uoce carentibus. Has itaque leges per uos Vocales conseruari decet. Hoc uerò πῶ, (neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare, quàm quo nominari solet) per Deos, nisi duæ quædã bonæ ex uobis & aspectu decenti, ἄλφα scilicet & ὖ ψιλόν, se illi cõiunxissent, ne audiretur quidem solùm. Hoc inquam mihi maiorem uim quàm ullæ unquam literæ, inferre ausum est. Nã nominibus & uerbis patriis me extrudere, præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeò ut istam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus est dicere unde & à
E quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando in Cybelo, (id oppidulum est non iniucundum, colonia, sicuti fertur, Atheniensium) adducebam uerò mecum fortissimum ῥῶ ex uicinis meis optimum. Diuertebam uerò ad comicum quendam poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius, sed tamen de se dici uolebat quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitẽ ego huius πῶ auaritiam deprehendi. Equidem cum hactenus paucis quibusdam manus intulisset, dicendo πτερόκοντα, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse consuetudinem literarum, quæ unà mecum essent educatæ. Præterea cum πέμπτον & similes quasdam uoces mihi detraxisset, dicerétque eas esse suas, audiebam patienter, nec

uehemẽter admodum me ea res mordebat: uerùm cum ab eis initium sumpsis- F
set, atq; postea ausum esset etiam dicere κατλίπερον & κάτλυμα, & πίτλαν, deinceps
abiecto omni pudore βασίλιτλαν quoq; nominare: haud leuiter sum commotus,
& ira accensus, timens ne quis temporis successu etiam σῦκα, τῦκα appellet. Oro
autem uos per Iouem, ut mihi indignãti, & iusta ira commoto, præterea omni
ope & auxilio destituto, ignoscatis. Neque enim paruum hoc aut leue est peri-
culum in quo uersor, cum præterquam quòd assuetis & familiaribus literis me
spoliauit, etiam κίσσαν, id est picam, auem meam loquacissimam, ex medio sinu,
ut dici solet, abreptam, κίτλαν appellauit. Quin & φάσσαν, id est palumbum, unâ
cum νήσσαις, id est anatibus, & κοσύφοις, id est merulis, abstulerat, interdicente A- G
ristarcho. Eripuit etiam non paucas apes. In Atticam uerò ueniens, ex media il-
la regione ὑμιτλὸν præter ius rapuit, idque uobis ipsis & aliis quibusdam syllabis
uidentibus. Verùm quid ego ista commemoro, cum me tota Thessalia expule-
rit, uelítque eam Thettaliam dicere? Toto insuper mari sum exclusus. Neque à
betis hortensibus sibi temperat, ut iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mi-
hi reliquus sit. Quòd uerò litera sim quæ nulli nocere studeã, uos ipsi mihi te-
stes estis. neque enim unquam accusaui literam ζῆτα, quæ mihi σμάραγδον abstu-
lit, & totam σμύρναν surripuit. Nec ipso etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpen-
ti, litem intendi, ipso etiam Thucydide opem illi ferente. Etenim uicino meo H
ῥῷ uenia danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυῤῥίνας, id est myrtus,
plantarit, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percusserit. Et ta-
lis quidem litera sum ego. Hoc uerò ταῦ quàm sit natura uiolentum aduersus
reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinuerit, cõsideremus: Sed
& πέλτα & θῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Ac-
cerse mihi læsas literas. Auditis, Vocales iudices, ipsum πέλτα dicere: Surripuit
mihi meam οἰφλέχειαν, pro qua uult ut dicatur οἰπλέχεια: quòd sanè contrarium
est omnibus legibus. Auditis uociferari θῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd
priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ζῆτα suis uocibus συρίζειν & σαλ- I
πίζειν spoliatum esse, adeò ut ne γρύζειν quidem, id est mutire, illi porrò liceat.
Quis ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc
non tantùm cognatum sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines e-
tiam iisdem moribus se contulit. Neque enim permittit ut rectà ferantur lin-
guis. Imò uerò Iudices. interim enim res humanæ rursus me admonuerũt γλώσ-
σης, id est linguæ. nam expulsum me hac quoque parte, γλῶσσαν facit γλῶτλαν. O
reuera linguæ perniciosus morbus ταῦ. Verùm rursum me conferam ad illud
quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduersus eos delin-
quit. Nam conatur illorum uoces quibusdam uinculis constringere & discer- K
pere, ita ut siquis pulchrum quidpiam uidens, id καλὸν appellare uelit, hoc ταῦ
statim irruens τὰλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnibus præsidentiam
obtinere. Rursum alius quispiam dicit, τοῦδε κλήματος, id est de palmite: hoc uerò
(est enim reuera τλῆμον, id est miserum) τλῆμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem
nõ plebeios tantùm homines iniuria afficit, sed iam etiã magno illi regi cui fa-
ma est ipsam terrã & mare cessisse, atque naturas suas reliquisse, insidias tẽdit,
& ex ipso, cum κῦρος sit, τῦρον quendam efficit. Atque in hunc modum uocẽ ho-
minum lædit. Quomodo uerò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorant
homines, atque suæ fortunæ uices deflent, atque ipsum sæpe Cadmum execrã-
tur

Alludit ad dictiones θάλασσα, σεῦτλον, πίτλαν.

Alludit ad κόρση & κόῤῥην.

Alludit ad uocem κολοκύνθη, seu κολοκύντη. Pro quo συρίσδειν, et σαλπίσδειν Dores dicunt.

A tur, quòd τῷ in literarũ genus induxerit. aiunt enim Tyrãnos eius literæ corpus secutos, atque figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum τῷ dignũ esse iudicatis? Ego quidem existimo meritò hoc solùm ad supplicium ipsius τῷ relinqui, ut pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerunt. *Crucis supplicium.*

TIMON, SIVE MISANTHROPOS, ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

B

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMAE RVTHALLO Secretario regio, pòst episcopo Dunelmensi, Erasmus Roterodamus S. P. D.

Vide quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morúmque facilitas, humanissime Ruthalle: qui cum neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, uel auctoritate, uel gratia, uel splẽdore, uel eruditione præcipuum esse, tamen nõ uerear meas nugas rudes adhuc, uixque è prima scheda repurgatas, ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauita, uentos & æstum nulli seruire clamitans. Itaque ne nihil mei apud hominẽ tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad uirum unum omnium Philãthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo uix alius lectu uel utilior, uel iucundior: uersus quidem ille iampridem ab alio nescio quo: sed ita uersus, ut interpres
C *hoc modo demonstrare uoluisse uideatur, sese neque Græce scire, neque Latine: nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab ijs qui Luciano malè uolunt. Tu nostram hanc audaciam boni consules, & Erasmum in eorum numero pones, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini. An. M. D. IIII.*

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet uerus diuitiarum usus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimũ obueniãt, & quales reddãt possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quẽ Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominúmque congressus ac societatem uitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον appellarunt: cuius mortui quoq; sepulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit, cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatẽ, inundatione eam terræ partem ubi sepultus erat, à reliqua abstractam seclusisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur,

D *Hic iaceo, uita miseráque inopiq; solutus,*
Nomen ne quæras, sed male tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus, utpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatem, & quòd absque iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cũ illo expostulãdo, in hominũ malitiam & ingratitudinẽ à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra peregerat, diuitem denuo facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atq; æquè odisse eos, ut sordidos atque auaros illos qui nũquam omnino se utantur. Mediocritate enim utendi se gaudere. Atq; hic locus usum diuitiarũ, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. ibi, in-
E *terrogãte Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque uideat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac uita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus, respondet, inscitia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cum hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi ipsa re comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit, utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare, tumidumque & insolẽtem omnes alios homines uitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi uenditoribus, & id genus alijs, qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.*

IVPITER Philie,hoſpitalis,ſodalitie,domeſtice,fulgurator, F
iuſiurandice,nubicoge, grādiſtrepe, & ſi quod aliud tibi cognomen attoniti Poëtæ tribuūt,maximè quum hærent in uerſu.nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepū fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardēs,candens,ac terrificum fulmen ? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas eſſe, fumumq; poëticum, nec omnino quicquam præter nominum ſtrepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq;, neſcio quomodo penitus extincta ſunt, frigentq; adeò, ut ne minimam quidem ſcintillulam iracundiæ aduerſus nocentes reliquam obtineant. Itaque citius G
quiuis ex his qui peieraturi ſunt,extinctum ellychnium metuerit,quàm flammam fulminis cuncta necantis : uſque adeò titionem quempiam in ſeſe uibrare te putant, ut incēdium aut fumum ab illo proficiſcens, nihil quicquam formident, uerùm hoc ſolùm uulneris inferri poſſe iudicent, ut fuligine compleantur. Quibus rebus factum eſt ut iam Salmoneus tibi ſit auſus etiam obtonare: neque id admodum ab re, quippe aduerſus Iouem uſqueadeo ita frigidum, uir ad facinora feruidus, audaciáque tumidus. Quid ni enim faciat, ubi tu perinde ac ſub mādrag ora ſtertis,qui neque peierantes exaudias,neque eorum qui flagitia committunt, reſpectum agas ? Cæcutis autem lippitudine, & H
hallucinaris ad ea quæ fiunt, auréſque iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem quum iuuenis adhuc eſſes, acríque animo, uehemēnſque ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac uiolentos faciebas : neque tum unquam tibi cum illis erant induciæ : ſed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru : fulgur continenter iaculorum in morem denſiſſimè ex edito loco deuolantium torquebatur : Terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes : ad hæc nix cumulatim, neque non grando ſaxorum in morem: atque ut tecum grandius loquar, imbréſque rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tan- I
tum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, ut omnibus ſub aqua demerſis,uix unica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montē Lycorēm appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, unde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur. Nimirum igitur dignum ſocordia præmium ab illis reportas, quum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam , nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis : ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere uideatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum,ô deorum generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templum tuum ſacrilegio compilarint,quum tibi etiam i- K
pſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque interea tu altifremus ille pigitabaris uel excitare canes , uel uicinos aduocare , ut auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille Gigantúmque extinctor , & Titanum uictor, ſedebas , quum tibi cæſaries ab illis circuntonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô præclare , quis tandem erit finis, quæ tu adeò ſecurè deſpicis ? Aut quando de tantis maleficiis pœnas ſumes ? Quot Phaëthontes aut Deucaliones ſatis idonei ſint ad expiandum tam inexhauſtam morum iniquitatem ? Etenim ut de communibus ſileam , de iis quæ mihi acciderunt dicam:

quum

A quum tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cūctisque quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel uniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simul atq; his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudū reuerebantur, adorabant, meoq; de nutu pendebant. Quòd siquando per uiam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiā incidero, perinde ut euersam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alii procul conspecto me, aliò sese detorquent, existimantes sese inauspicatum abominandumq; uisuros spectaculum,
B quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus cōsilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis cōductus obolis, atque hic cum solitudine cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi uideor facturus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus utentes. nam illud uel maximè urit. Iam igitur tandem aliquādo Saturni Rheæq; proles excusso profundo isto grauíque somno (nam Epimenidem quoque dormiēdo uicisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta redaccēso, ingēti reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi uera sint quæ à Cretensibus de te
C tuaq; sepultura feruntur. IVP. Quis hic est Mercuri, quem audio sic uociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti, horridus totus ac squalidus, pelléque hircina amictus? fodit autem, ut arbitror. nā pronus incumbit, homo loquax & confidens. mirum ni philosophus est. neque enim alioqui adeò impia nefariaq; in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater? an nō nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est qui nos sæpenumero in sacris legitimis cōuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas, apud quem splendidè Iouialia festa consueuimus agitare. IVPIT. Hem, quænā ista rerum commutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quē tam
D frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor conductitius, uti coniicio, quum tam grauem ligonē gerat. MERC. Ad hunc modū illum quodammodo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunque egerent, misericordia: at reuera uecordia potius facilitasq;, nullusq; in suscipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquā intellexerit sese coruis lupísque largiri. Quin magis quum à uulturibus tam multis misero iecur eroderetur, ob id amicos eos necessariosq; iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quū illos epulæ magis caperent. Ergo posteaquam ossa penitus nudassent, circumrosissentq;, deinde siqua medulla suberat,
E hanc quoque ad modū diligēter exuxissent, aufugerunt, exuccum & radicitus defectum destituentes, adeò ut postea ne agnoscant quidem aut aspiciant: tantum abest ut sint qui suppeditēt, impartiantq;. Has ob res fossor, & sago, ut uides, opertus pelliceo, urbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidē sua benignitate ditati, admodum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomē quidem an Timon uocetur nouerint. IVP. Atqui profectò uir neutiquam fastidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui iis tātis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoque fuerimus imitati, si eum uirum neglexerimus, qui tantum taurorum, & caprarum pinguissimas quasque nobis in aris adoleuerit, quarum

nidor etiamnum mihi in naribus residet: tametsi propter negocia, maximâm- F
que turbam peierantium, tum ui non iure agentium, neque nõ aliena rapientium, præterea ob formidinem quam mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò ut ne minimũ quidem nos conniuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquã philosophia & de uerbis digladiationes apud istos increbuerũt, ita ut pugnãtibus inter se istis uociferantibusq;, ne exaudire quidem mortaliũ uota liceat: unde mihi necessum est aut auribus obturatis sedere, aut dirũpi ab eis, conficiq;, qui uirtutem quandã, & incorporea quædã, meráſque nugas ingenti uociferatione connectunt. hæc in causa fuerunt ut hũc quoque negle- G
xerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquum est Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad istum abeas. Porrò Plutus unà secum ducat & Thesaurum: & utrique apud Timonem perseuerent, neque usquã adeo facilè demigrent, etiam si quammaximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. Cæterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in hunc sunt usi, in posterum consultabo: pœnasq; daturi sunt simul atq; fulmen instauratuero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radiis maximi, quum nuper auidius in sophistam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse ullos nos, qui dii uocaremur. Ac illum quidẽ errore non H
feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tũ ipsum parum abfuit quin ad saxum comminueretur. Quanquam interim uel id supplicii satis magnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint egregiè locupletem factum. MERC. Quantum habet momenti, altum uociferari, & obstreperum audacémque esse? Idq; non iis modò qui causas agunt, uerùm etiam qui uota faciũt, conducibile. En ut mox è pauperrimo diues euaserit Timõ, qui se in precãdo clamosum & improbũ præstiterit, Iouémque reddiderit attentum. Quòd si silẽtio fodisset incuruus, etiã nũc foderet neglectus. PLVTVS. At I
ego, Iupiter, haudquaquã ad istum rediturus sum. IVP. Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PLV. Quoniã per Iouem iniuria me affecit eiiciens, & in multa fragmenta dissecans: idque quum illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ii qui è manibus ignem abiiciunt. Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modũ exoptatus. At hi stupidi cum inopia commerciũ habeant, quã nobis anteponunt, ut ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq;, sat habeãt quũ quatuor lucrãtur obolos, decem K
talenta contemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abunde satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiam esse præoptandam. At tu mihi querulus admodum uideris esse, qui nunc Timonem incuses, quòd tibi patefactis foribus liberè permiserit uagari, neque includẽs, neque zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causa in diuites stomachabare, quũ diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac signorũ obiectaculis impressis ita fuisse cõclusum, ut ne prospicere quidem in lucẽ tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmãs præfocari te nimiis tenebris: eoq; pallidus nobis occurrebas,

& curis

A & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligendi coaceruandiq; usu contractis, contortisque: quòd siquando daretur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modũ acerbã iudicabas, in æreo ferreóue thalamo, Danaës exẽplo, uirginem asseruari, atq; à sceleſtissimis educari pædagogis, fœnore, & computo. Proinde absurdè facere aiebas hos, quòd te præter modũ adamarẽt: neque, quũ liceret, frui auderẽt: neq; quum ipsis esset in manu, amore suo securè uterentur, sed uigiles obseruarent, ad signum ac seram oculis nunquam conniuentibus, neq; usquam dimotis semper intuentes, abunde magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruendi facul-
B tas adesset, sed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm in præsepi canis, nec ipse uescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quin etiam ridebas istos, qui parcerent, asseruarẽntque, & (quod esset absurdissimũ) ipsi quidem sibi subtraherent, uererenturq; contingere, non intelligerent autem fore, ut aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorũ pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum usuris inuigilare. Quid itaq; ?an non iniquum, quum hæc quondã incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? P L V. Atqui si rem uerè perpen-
C deris, utrunq; me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolentia studiúmque, quod ad me pertinet, meritò uideatur. At è diuerso qui me ostiis ac tenebris inclusum seruabant, id agentes quò scilicet crassior saginatiórque, ac uehemẽter corpulentia onustus euaderẽ: quum interim neq; ipsi contingerẽt, neq; in lucẽ producerẽt, ne uel aspicerer à quopiã, hos demẽtes & cõtumeliosos in me iudicabã, quippe qui me nihil cõmeritum tot in uinculis cogerent situ carieq; putrescere, haud intelligẽtes, quò mox demigrent, me alii cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidẽ qui nimiũ facilè mihi manus admouent: sed qui (quod est
D optimũ) mediocritate utantur, uti nec prorsus abstineant, neque penitus profundant. Etenim illud per Iouem considera Iupiter: Si quis ubi puellulã & formosam lege duxisset uxorẽ, postea neque obseruet, nec ulla omnino zelotypia prosequatur, uidelicet sinens illam noctu atq; interdiu quocunque libitum sit ire, & quicunque uoluissent, cum ea habere rem, uel producat potius ultrò ut adulteretur, fores aperiens, prostituturusq;, & quoslibet ad illã inuitãs, num hic amare uidebitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui sæpenumero amorẽ senseris. Rursum si ingenuam lege domum deducat, uti liberos legitimos progeneret, cæterum nec ipse contingat florentem ætate decorãmque
E uirginem, nec alium sinat aspicere, sed inclusam, orbam, sterilemq; in perpetua uirginitate contineat, idq; præ amore se facere prædicet, & hunc quidẽ præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est ut huiusmodi nõ desipere uideatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilẽ sinat emarcescere, per omnem uitam tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero quũ à nonnullis ignominiosè cædor calcibus, laniorq; atque exhaurior, à nonnullis contrà perinde ut stigmaticus fugitiuus cõpedibus uincior. I V P. Quid est autem quod aduersus illos indigneris, quandoquidem utrique pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum Tantali in morem neque bibere sinuntur, neq;

Mediocritas in diuitijs seruanda.

que edere,ſed ore ſicco dũtaxat inhiant auro. Alteri uerò dum his ceu Phineo F
cibos Harpyiæ ipſis è faucibus eripiũt. Sed abi iam, Timone multo poſthac uſu-
rus cordatiore. P L V. An ille aliquando deſinet me ceu foraminoſo cophino,
priuſquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quaſi conetur occupare
quò minus influam, ueritus ne ſi copioſius infundar, ipſum undis obruã? Quo
fit ut in Danaidum doliũ aquam mihi uidear allaturus, fruſtraq; infuſurus, ua-
ſe non continente liquorem: imò prius propemodũ effuſo quod influit, quàm
influxerit. Adeò latus dolii hiatus ad effuſionem, ac liber exitus. I V P. Proin-
de niſi hiatum iſtum obturauerit, perpetuámque perſtillationẽ ſiſtere ſtudue-
rit, te propediem effuſo, facilè rurſum ſagum & ligonem in dolii fece reperiet. G
ſed interim abite, atq; illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris ut
rediens Cyclopas ex Aetna tecum adducas, quô fulmẽ cuſpide reſtituta reſar-
ciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. M E R. Eamus Plute. Quid hoc?
Num claudicas? Equidem ignorabam ò præclare, te non cæcum modò, uerùm
etiam claudũ eſſe. P L V. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerùm ſi
quando proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardus
ſum, & utroq; claudus pede, ita ut ægrè ad metã pertingere queam, ſene non-
nunquã interim facto, qui me opperiebatur. Porrò quum diſcedendũ eſt, ala-
tum uidebis multò auibus celeriorẽ. Vnde fit ut uix iam amoto repagulo, ego H
iam præconis uoce uictor pronuncier, ſaltu ſtadiũ transmenſus, ne uidentibus
quidem aliquoties ſpectatoribus. M E R. At iſta quidem haud uera narras: imò
ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat
quo reſtim emerent, qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè uiuãt: albis qua-
drigis uehantur, quibus antè ne aſellus quidem ſuppeditarit. Ii tamen purpu-
rati, aurumq; manibus geſtantes obambulant, qui ne ipſi quidem, opinor, cre-
dere poſſunt quin per ſomnium diuites ſint. P L V. Iſthæc alia res eſt Mercuri.
neque enim tum meis ipſius ingredior pedibus: nec à Ioue, ſed à Dite ad iſtos
tranſmittor: qui & ipſe nimirum opum largitor eſt, ac magna donans: id quod I
ipſo etiam nomine declarat. Itaque quoties eſt mihi ab alio ad aliũ demigran-
dum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obſignantes, ſarcinæ in morẽ ſubla-
tum tranſportãt. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricoſa parte ia-
cet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui
me ſperauerant obtinere, in foro opperiuntur, hiantes non aliter quam hirun-
dinem aduolantem ſtridentes pulli. Deinde ubi ſignum detractũ eſt, & lineus
ille funiculus inciſus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus eſt,
ſiue cognatus quiſpiã, ſiue adulator, ſiue ſeruulus obſcœnus, qui puerili obſe-
quio fauorem emeruerit, etiã tum mento ſubraſo, pro uariis & opiparis uolu- K
ptatibus quas illi iam exoletus ſuppeditauerat, ingens ſcilicet præmium ferens
generoſus quiſquis ille tandem fuerit, nonnunquã me ipſis cum tabellis arre-
ptum fugiens apportat, cõmutato nomine, ut qui modò Pyrrhias, aut Dromo,
aut Tibius: iam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæte-
rùm illos nequicquam hiantes, ſeq; mutuum intuentes relinquit, ac uerum lu-
ctum agentes, quòd eiuſmodi thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui
non parum magnã eſcam deuorarit. At hic repentè totus in me irruens, homo
uitæ mundioris atq; elegãtioris rudis, pingui illotaq; cute, qui compedes etiam
dum horreſcit, & ſi quis præteriens loro increpet, arrectis ſtet auribus: quique

piſtrinum

A pistrinũ perinde uti templũ adoret:non est deinceps tolerandus iis quibũscum uiuit:uerùm & ingenuos afficit contumelia, & conseruos flagris cædit, experiens nũ sibi quoq; similia liceãt, donec aut scortulo cuipiã irretitus, aut equorum alendorum studio captus, aut adulatoribus sese permittens deierantibus Nireo formosiorẽ esse, Cecrope Codróue generosiorem,callidiorem Vlysse, unum autem uel sedecim pariter Crœsis opulentiorem,momẽto temporis semel profundat infelix,quæ minutatim multis ex periuriis,rapinis,flagitiis fuerãt collecta. M E R. Ista fermè sic habẽt uti narras:uerùm ubi tuis ipsius ingrederis pedibus,quî tandẽ,cæcus quum sis,uiam inuenire soles? Aut quî digno-
B scis ad quosnã Iupiter te miserit, dignos illi uisos qui diuitiis abundẽt? P L V. Enimuero credis me reperire istos ad quos mittor? M E R. Per Iouẽ haudquaquam. Neq; enim alioqui Aristide præterito ad Hipponicũ & Calliam accessissem,tum ad alios Athenienses, homines ne obolo quidem æstimandos. Cæterùm quid facis quandoquidem es emissus? P L V. Sursum ac deorsum circum cursans oberro,donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quisquis ille sit, qui fortè primus me nactus sit, abducit ac possidet, te Mercuri pro lucro præter spem obiecto uenerans atq; adorans. M E R. Num ergo fallitur Iupiter, qui quidẽ credat ex ipsius animi sententia ditari abs te hos quos ille di-
C gnos existimarit qui ditescerent? P L V. Et iure quidẽ optimo fallitur,ò bone: quippe qui quũ me cæcum esse non ignoret,emittat uestigatum rem usq; adeò repertu difficilem, & iam olim è uita sublatam, quam ne Lynceus quidẽ facilè inueniret,quæ nimirum adeò obscura sit,ac minuta. Itaq; quum rari sint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiusmodi mortales incurro,ac retibus illorũ illigor. M E R. At quî fit ut quoties eos deseris,celeriter aufugias,quum uiæ sis ignarus? P L V. Tum demum acutũ cerno,pedibusq; ualeo,ubi ad fugam tempus inuitat. M E R. Iam illud quoq; mihi respõde,quî fit ut quum sis oculis captus(dicendũ enim est)præterea palli-
D dus,postremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò ut omnes in te defigant oculos:& si potiantur,felices uideãtur:sin frustrentur,non sustineant uiuere? Ex his equidem non paucos noui,qui sic perditè te amarint,ut se aëreo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio,tu quoq; fateberis, si quo modo tibiipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. P L V. Atenim credis me,qualis sum,talem istis uideri,nempe claudum aut cæcum,aut si quid aliud adest mihi uitii? M E R. Quid ni ò Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sunt. P L V. Haud cæci quidem,ò optime,uerũ insci-
E tia errorq;(quæ nũc occupãt omnia)illis offundunt tenebras. ad hæc ipse quoque ne per omnia deformis sim, persona uehementer amabili tectus inaurata, gẽmisque picturata,ac uersicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiui uultus uenustatem aspicere, amore capiuntur, dispereũntque nisi potiãtur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit,dubio procul futurum sit, ut se ipsi damnent, qui tanto pere cæcutierint adamantes res neutiquam amandas,ac fœdas. M E R. Quid ergo? posteaquam eò peruentũ est,ut iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint, rursum falluntur? Adeò ut si quis illis detrahere conetur,penè caput potius,quàm personam abiiciant? Neque enim uerisimile est etiam tũ illos ignorare, auro bracteatã esse

formam,quũ intus cuncta inſpexerint. PLVT. Ad id non parum multæ res, F
ô Mercuri,mihi ſunt adiumento. MER. Quænam? PLV. Simul atq; qui me
primùm nactus eſt,apertis foribus exceperit,clanculum unà mecũ introit ela-
tio,uecordia,iactantia,mollities,uiolentia,dolus,atq; alia item innumerabilia: a
quibus omnibus poſteaquam eſt animus occupatus, iã admiratur quæ neuti-
quam ſunt admiranda, & appetit ea quæ ſunt fugienda, meq; cunctorum illo-
rum quæ introierant malorum patrem ſtupet,illorum ſatellitio uallatũ,quid-
uis potius paſſurus, quàm uti me compellatur reiicere. MER. Vt leuis ac lu-
bricus es Plute,retentu difficilis,ac fugax,neque ullam præbens anſam certam
quò prenſus teneare: ſed neſcio quomodo anguillarum ac ſerpentum in mo- G
rem inter digitos elaberis. At è diuerſo paupertas,uiſcoſa,prenſu facilis,totoq;
corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illico hæreant, nec facilè
queant euelli. Verũ interea dum nugamur,rem haud paruã omiſimus. PLV.
Quam? MER. Nempe quia Theſaurum non adduxerimus,quo uel in primis
erat opus. PLV. Iſthac quidem ex parte bono ſis animo. Nam non niſi in ter-
ra relicto illo ad uos aſcẽdere ſoleo, iuſſoq; intus manere foribus occluſis,neq;
cuiquam aperire,niſi me uociferantẽ audierit. MER. Iam igitur Atticã adea-
mus. Tu me conſequitor chlamydi adhærens,donec extremã uiã attigerimus.
PLVT. Rectè facis Mercuri,quũ me per uiam ducis. Etenim ſi me deſereres, H
forſan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderem. Sed quis hic ſtridor
ceu ferri ſaxo impacti? MER. Timon hic eſt,qui proximè montanum & pe-
Collatio paupertatis, & eius effectus. tricoſum fodit ſolum. Papæ! adeſt & Paupertas,& Labor ille,tum Robur,Sa-
pientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omniũ agmen Fa-
mes cogit,longè præſtantius quàm tui ſint ſatellites. PLV. Quin igitur quàm
ocyſſimè diſcedimus Mercuri? Neq; enim ullum operæpræciũ fecerimus cum
homine eiuſmodi uallato exercitu. MER. Secus uiſum eſt Ioui: quare ne me-
tu deterreamur. PAVPERTAS. Quò hunc nunc Argicida manu abdu-
cis? MER. Ad hunc Timonem,ad quem à Ioue ſumus ire iuſſi. PAV. Itá ne I
rurſum Plutus ad Timonem,poſteaquam ego hunc antea deliciis malè corru-
ptum ſuſcepi,commendansq; Sapientiæ & Labori,ſtrenuum,multiq; precii ui-
rum reddidi? Adeó ne deſpicienda, iniuriæq; idonea uobis Paupertas iudicor,
ut hunc,quæ mihi unica erat poſſeſſio,eripiatis,iam exactiſſima cura ad uirtu-
tem excultũ? Vt Plutus hic ubi denuo ſuſceperit,per contumeliã & arrogan-
tiam illi manu iniecta,talem reddiderit,qualis erat dudum,mollẽ & ignauum,
ac uecordẽ: rurſum mihi reſtituat,ubi iã nihili factus erit,& reiiculus? MER.
Sic ò Paupertas Ioui placitum eſt. PAV. Equidem abeo,at uos Labor & Sa-
pientia reliquiq; conſequimini me. Porrò hic breui cognoſcet qualis in ſe fue- K
rim,quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona,& rerum optimarũ doctrix:
quicum donec habuit commercium,ſano corpore,ualentiq; animo perſeuera-
uit,uirilem exigens uitam, & ad ſeſe reſpiciens, ſuperuacua autem & uulgaria
iſta, aliena,ita ut ſunt,exiſtimans. MER. Diſcedunt illi, nos ad eum adeamus.
TIM. Quinam eſtis ò ſceleſti? aut qua gratia huc aduenistis,homini operario
mercenarioq; negocium exhibituri? uerùm haudquaquã læti abibitis,ſceleſti ut
eſtis omnes: nam ego uos illico glebis & ſaxis petitos cõminuam. MER. Ne-
quaquã ò Timon,ne ferito,neq; enim feries mortales: uerùm ego ſum Mercu-
rius, hic Plutus. Miſit nos Iupiter,uotis tuis exauditis. Quare,quod bene uer-

tat,

A tat,opes accipe,desistens a laboribus. T I M. Atqui uos iam plorauerit is,etiam si dii sitis, ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum,quisquis hic fuerit,mihi certum est ligone impacto comminuere. P L V. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire:ne malo quopiam accepto discedã. M E R. Ne quid ferociter Timon:quin exue potius penitus istam ferocitatem,asperitatémque, ac manibus obuiis excipe bonam fortunã. Rursum diues esto, rursum Athenienſium princeps:& ingratos illos despicito,quum solus florebis. T I M. Nihil mihi uobis est opus. ne obturbate. sat opum mihi ligo. præterea fortuna-
B tissimus sum si nemo propius ad me accesserit. M E R. Adeóne quæso inhumaniter?

Hæc ego sæua Ioui refero atque immania dicta?

Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos,ut qui tã multa indigna in te cõmisissent:deos odio te prosequi,nequaquam erat consentaneum,quũ illi tãtopere tui curã agant. T I M. At tibi Mercuri,Iouiq;,quòd me respicitis,plurimam equidem habeo gratiam: cæterùm hũc Plutum nequaquam recepero. M E R. Quid ita? T I. Quoniã pridẽ innumerabiliũ malorũ hic mihi fuit auctor,quum me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret *Diuitiarum*
C odium,illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: deniq; quum me *mala.*
adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà paupertas optima me laboribus *Paupertatis*
uiro dignissimis exercens,mecumq; uerè & liberè conuiuens, & quibus opus *bona.*
erat,suppeditauit laboranti,& uulgaria ista docuit contemnere:effecitq; ut mihi uitæ spes omnis ex me ipso penderet,demonstrans quænam essent opes uerè meæ: nempe quas neque adulator assentans,neq; sycophanta minitans,neq; plebes irritata,neque cõcionator suffragiorũ auctor,neque tyrannus intentus insidiis queat eripere. Itaque iam ualidus effectus ob laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo,neque quicquam eorum quæ sunt in ciuitate malorum
D aspicio, abundè magnum & sufficientem uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri,quam uenisti uiam remetiens,recurre,unà tecum Plutum abducẽs ad Iouem. Illud mihi sat fuerit,si effecerit ut omnes mortales per omnẽ ætatem eiulent. M E R. Nequaquam,ò bone. neque enim omnes ad eiulandũ sunt accommodi. Quin tu iracunda pueriliaq; ista missa face, ac Plutum excipe. non sunt reiicienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. P L V. Vin' Timon ut contra te partes defendam meas?an grauiter feres si quid dixero? T I M. Dicito,ne multis tamen, neq; cum prooemiis, quemadmodũ perditissimi isti solent Oratores. nam huius Mercurii gratia te feram paucis dicentẽ. P L V. Atqui mul-
E tis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. Attamen uide num qua in re te, quẽadmodum ais, læserim, qui quidem dulcissimarum quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq;,auctoritatis,præsidentiæ,coronarum,aliarum item uoluptatum. mea opera conspicuus eras, celebris,& obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia,propterea quòd me tã ignominiosè uiris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigiis dementabant,mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti,te à me proditum desertumq; fuisse:istud criminis in te possum retorquere,quũ ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædi-

bus. Vnde pro molli chlamyde ſagũ iſtud chariſſima tibi paupertas circumpo- F
ſuit. Itaque teſtis eſt mihi hic Mercurius, quãtopere Iouem orauerim ne ad te
uenirẽ, qui tam hoſtiliter eſſes in me debacchatus. MER. At nũc uides Plute,
in cuiuſmodi hominem ſit commutatus. Proinde audacter cum illo conſuetu-
dinem age. Tu uerò fode ita ut facis. Tu interim theſaurum ſub ligonẽ addu-
cito. Audiet enim ſi tu accerſiueris. TIM. Parendum eſt Mercuri, rurſusq; di-
teſcendum. Quid enim facias, quum dii compellant? tamen uide in quas turbas
me miſerum coniicies, qui quidem quum ad hũc uſque diem feliciſſimè uixe-
rim, tantum auri repentè ſum accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; cu-
rarum ſuſcepturus. MERC. Suſtine Timon mea gratia, tametſi graue eſt iſt- G
huc, atq; intolerandum, quò uidelicet palpones illi præ inuidia rumpãtur. Ego
porrò ſuperata Aetna in cœlum reuolauero. PLV. Abiit ille quidẽ, ſicut ap-
paret. nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu uerò hic opperire. ſiqui-
dem digreſſus Theſaurum ad te tranſmittam. ſed feri fortius. Tibi loquor auri
Theſaure, Timoni huic audiens eſto, offerq; temet eruendum. Fodi Timon al-
tius impingens. Cæterùm ego à uobis digredior. TIM. Age iam ô ligo, nunc
mihi tuas uires explica, neq; defatigere dum ex abdito Theſaurum in apertum
euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Corybãtes, ac lucrifer Mer-
curi, undẽ nam auri tantum? Num ſomnium hoc eſt? Metuo ne carbones re- H
perturus ſim experrectus. Atqui aurum profectò eſt inſigne, fuluum, graue, &
aſpectu multo iucundiſſimum. Pulcherrima aurũ fauſtitas mortalibus: quip-
pe quod ignis in morem ardes, noctéſque & dies renides. Ades ô mihi cha-
riſſimmum deſideratiſſimúmque. Nunc demum credo uel Iouem ipſum olim
Effectus diuitiarum. aurum eſſe factum. Etenim quæ tandem uirgo non exporrecto ſinu uſq; adeò
formoſum amatorem excipiat per tegulas illapſum? O Mida Cœſeq;, ac mu-
nera Delphico in templo dicata, ut nihil eratis, ſi cum Timone, cúmque Ti-
monis opibus conferamini: cui ne Perſarum quidẽ rex par eſt. O ligo, & ſa-
gum chariſſimum, uos huic Pani ſuſpendi commodum eſt. At ego quam- I
maximè ſemotum mercatus agrum, turriculáque ſeruandi auri gratia conſtru-
cta, uni mihi affatim uixero: ſepulchrũ item inibi mihi defuncto parare eſt ſen-
tentia. Hæc igitur decreta ſunto placitáque in reliquum uitæ: ſeiunctio, igno-
rantia, faſtidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara
miſericordiæ, meræ nugæ. Tum commiſerari lachrymantem, ſuppeditare
egentibus, iniquitas, ac morum ſubuerſio: at uita ſolitaria, qualis eſt lupis:
unus ſibi amicus Timon, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarum machinatores.
Cum horum quopiam congredi, piaculum: adeò ut ſi quem aſpexero dun-
taxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, K
quàm ſigna ſaxea, æreáue: neque fœcialem ab illis miſſum recipiamus, neque
fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm tribules, cognati, popu-
lares, poſtremò patria ipſa, frigida quædam & ſterilia nomina, ſtultorũmque
mortalium gloriæ. Solus Timon diues eſto: deſpiciat omnes: ſolus ipſe ſe-
cum oblectetur, liber ab aſſentationibus, & oneroſis laudibus. Diis ſacra fa-
ciat & epuletur ſolus: ſibi ipſi uicinus, ſibi particeps, excutiens ſeſe ab aliis. Ac
ſemel decretum eſto, ut unus ſeipſum comiter accipiat, ſi moriendum ſit, aut
neceſſe habeat ſibi ipſi coronam admouere. Nullúmque nomen ſit dulcius,
quàm Miſanthropi, id eſt hominum oſoris. Morum autem notæ, difficultas,
aſperitas,

A asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. quòd si quem conspexero incendio conflagrantem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quem flumen undis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hunc quoque demerso capite propellere, ne possit emicare. hunc ad modū par pari relaturus est. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis: & concionis subscripsit suffragiis idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim ut id omnibus innotescat, quòd opibus abundo. nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndique concurrūt puluerulenti atq; anheli, haud scio unde aurum odo-
B rati. Vtrum igitur hoc conscēso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantùm in re legem uiolabimus, ut semel cum illis congrediamur, ut magis angantur fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse duco. Itaque restemus, quò illos excipiamus. Age prospiciam. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nupēr cœnam petenti, funem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia uomuerit. Sed bene est quòd ad me uenit: nam primus omnium uapulabit. GNATH. An non dixi Timonem uirum bonū non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, cōuiuator bellissime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, uulturum omniū edacissime, atque
C hominum perditissime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper didici dithyrābis. TIM. Atqui elegos canes admodū miserabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid istuc? Feris ò Timon? Attestor, ò Hercules, Hei, hei. in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnus dederis. TIM. Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reum ages. GNA. Nequaquam: quin tu planè uulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneū id est remedium. TIM. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex uiro cōmodo tam sæuus factus sis. TIM. Quis hic est qui accedit recaluaster ille? Philiades, assen-
D tatorum omniū execratissimus. Hic quum à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me uel oloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotū conspexisset, (nam adieram oraturus ut mei curā ageret) plagas etiam egregius ille uir impegit. PHILIADES. O impudētiam! nūc demū Timonē agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimuero habet ille digna se, quandoquidē immemor est atq; ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire uideamur. Salue here. fac ut istos adulatores sacri-
E legos obserues, qui nusquam adsunt nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; posthac huius ætatis mortalium ulli fidendum est. Omnes ingrati, & scelesti. At ego quum tibi talentū adducerem, quo posses ad ea quæ uelles uti, in uia accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquā tibi forsitan me monitore nihil erat opus, uiro nimirum adeò prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutū est ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, atque se mihi cognatum esse. Hic una die de

Comites diuitiarum adulatores & scurræ.

Assentatores.

Hæredipetæ. meo ſedecim talēta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac uinctus. at quum F
ſoluendo nō eſſet, ego miſertus illum redemi. Porrò quum illi ſorte obueniſ-
ſetut Erechtheidi tribui diſtribueret ærarium, atq; ego audiens, id quod ad me
redibat, poſcerē, negabat ſe ciuem noſſe me. D E M. Salue Timon, præcipuum
generis tui præſidium, fulcimentum Athenienſium, defenſaculum Græciæ.
Profectò iamdudum te populus frequens & utraq; curia opperitur. Sed prius
decretum audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidem Timon Echecratidæ
filius, Colyttenſis, uir non modò probus & integer, uerùm etiā ſapiens, quan-
tum alius in Græcia nemo, nunquam per omnē uitam deſtitit optimè de Rep.
mereri: tum autem in Olympicis uicit pugil, & lucta curſuque die eodem, ad G
hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. T I M. At ego ne ſpectator qui-
dem unquam in Olympicis ſedi. D E M. Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta
communia addi ſatius eſt. Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep.
fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponenſium duas acies concidit. T I M. Qua ratio-
ne? quippe qui nec unquam arma geſſerim, neq; unquam militiæ dederim no-
men. D E M. Modeſtè tu quidem de teipſo loqueris, nos tamen ingrati futu-
ri ſumus, niſi meminerimus. Præterea in ſcribendis plebiſcitis, & in cōſultatio-
nibus, & in adminiſtrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Ripub. His
de cauſſis omnibus uiſum eſt curiæ, plebi, magiſtratibus tributim, plebeiis ſin- H
gulatim, communiter uniuerſis, aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in
arce, fulmen dextera tenentem, radiis tempora ambientibus: utq; ſeptem aureis
coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſiis per Tragœdos nouos
promulgentur. Siquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffra-
gium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipu-
lus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc
igitur tibi ſuffragiū. Sed utinam & filium meū ad te pariter adduxiſſem, quem
tuo nomine Timonem appellaui. T I M. Quî potes Demea, quum ne uxorem
quidem duxeris unquam, quantum nobis ſcire licuit? D E M. At ducam nouo I
ineunte anno, ſi deus permiſerit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum
(erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. T I M. An uxorem tu ſis ductu-
rus, equidem haud ſcio, tāta à me plaga accepta. D E M E. Hei mihi. quid hoc
eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſasq; eos qui ſunt ingenui, ipſe nec
ingenuus planè, nec ciuis? uerùm propediem pœnas daturus, quum aliis nomi-
nibus, tum quòd arcem incenderis. T I M. Atqui nō conflagrauit arx, ſceleſte.
proinde palàm eſt te calumniatorē agere. D E M E. Verùm effoſſo ærario di-
ues effectus es. T I M. Atqui non effoſſum iſthuc, unde ne hæc quidem pro-
babiliter abs te dicuntur. D E M E. Verùm effodietur poſthac. ſed tu interim K
omnia quæ in eo condita, poſſides. T I M. Alterā itaq; plagam accipe. D E M.
Hei ſcapulis meis. T I M. Ne uociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim
res planè ridicula mihi acciderit, ſi quum inermis duas Lacedæmoniorū acies
fuderim, unū ſceleſtum hominē non protriuero. Tū fruſtra uicerim in Olym-
piis, & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc? an non philoſophus Thraſycles hic
Pſeudophilo-ſophorū habitus. eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductisq; ſuperciliis, & magnū quid-
dam ſecū murmurans accedit, Titanicū obtuens, cæſariem per ſcapulas fluen-
tem uentilans, alter quidā Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic
habitu frugalis, inceſſu moderatus, amictu modeſtus, manè mirum quàm multa
de uir-

A de uirtute disserit, damnans eos qui uoluptate capiuntur, frugalitatem laudans: at ubi lotus ad cœnam uenit, puérque ingentem illi calicem porrexit (meraciore autem maximè gaudet) perinde ut Lethes aquam ebibens, à dilucularis illis disputationibus diuersissima quæ sunt exhibet, dum milui instar præripit obsonia, & proximũ cubito opposito arcens, mento interim condimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atque in patinis uirtutem inuenturum sese speret, dúmque usqueadeo diligenter catinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarum sinat adhærere, nunquam non querulus, tanquam deteriorem partem acceperit, uel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, uinóque bacchatus, non ad cantum modò, saltationemq;, uerùm ad conuicium usque, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim uel maximè) de temperantia, sobrietateq;: atq; ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde uomitus. Postremò sublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum cesserit, uel mendacio, uel confidentia, uel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa prorsus admirandum quoddam spectaculum est, omni ex parte exactum, uarieq; absolutum: proinde non eiulabit clarius uidelicet, quumsi t modestus. Quid hoc? papæ! tandẽ nobis Thrasycles? THR. Non hoc animo ad te uenio, Timon, quo pleriq; isti, qui nimirũ opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe, concurrũt, multaq; assentatione deliniunt te, hominem uidelicet simplicẽ, facileq; impartientẽ id quod adest. Siquidem haud ignoras offam mihi in cœnam sat esse, tum opsoniũ suauissimum cepe aut nasturcium, aut siquãdo lubeat lautius epulari, pusillum salis. Porrò potum fons Athenis nouem saliens uenis, suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, q̃ calculi qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerterit pessima ista atq; insidiosissima res, opulentia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabilium malorũ extiterit causa. Etenim si me audies, potissimùm opes uniuersas in mare præcipitabis, utpote quibus nihil sit opus bono uiro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in altum ô bone, sed ferme ad pubem usq; ingressus, paulò ultra solum fluctibus opertũ, me quidem uno spectante. Quòd si hoc non uis, tute igitur eas potiore uia ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidem tibi facias reliquum, uidelicet largiens iis quicunque opus habent, huic quinq; drachmas, illi minã, alii talentũ. Porrò si qui erit philosophus, hunc æquum est duplam aut triplam ferre portionem: quanquã hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donem: sat est si modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidẽ modios Aeginiticos capientem. Nam paucis contentum modestúmque conuenit esse eum qui philosophatur, neque quicquam ultra peram cogitare. TI. Equidẽ ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si uidetur, priusquã peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquam ligone sum mensus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomacharis ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam ultra mensuram

Gula ac uoracitas pseudophilosophorum.

chœnices quatuor. Sed quid hoc negocii? Complures simul aduenìunt, Blepsias ille,& Laches,& Gniphon,breuiter agmen eorum qui uapulabunt.Itaq; quin ego in rupem hanc conscẽdo,ac ligonem quidem iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino : at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grãdine peto?B L E P.Ne iace Timon.abimus enim.T I M.At uos quidam nec citra sanguinem,nec absque uulneribus.

ALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE, Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates,quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia,& quòd nos illius operum atque effectuum causas intellectu ac ratione consequi nõ possumus.Esse enim nos,quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet,pueros,ac ueluti cæcos. Quòd autẽ Deus multa facilè efficiat quæ nobis impossibilia uidẽtur,probat primùm à signo siue exemplo tempestatum,quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur.Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cum æquè mirum sit ex puero imbecilli ac paruo uirum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & ui naturæ, quæ cum Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus,impossibilia uideri poterant, operatur.Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis : disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAEREPHON.

QVAE uox insonuit nobis ô Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu! quodnam est inquam uocale hoc animal?Nã muta quidem sunt quæ in aquis degũt.S O. Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomẽ est, luctuosa admodum,& perquam flebilis:de qua uetus iampridẽ hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquãdo mulierem Aeoli Græci filiam,quem à puella uirũ acceperat, studii atque amoris gratia lugere mortuum , Trachinium Ceyca Luciferi Astri pulchri atque honesti patris pulchrum quoque atq; honestum filium . Mox uerò diuino quodã numine pennis circumfusam,uolucris instar maria circundare,atque illum perquirere.Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. C H AE R. Nunquidnam Alcyon est quod ais ? Neque ego unquam antè hãc uocem audieram, at mihi quidem externa quæpiã contigit. Lugubrem scilicet perquam uerè uocem profundit animal.Cuiusmodi quæso & hoc est ô Socrates?S O C. Non magnum,Chærephon: at magnum ob coniugalem pietatem à diis accepit honorem.Siquidem in nidulatione istarum auium & Alcyonum quas appellant,dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis differẽtis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nónne cernis summa ac superiora maris, quàm serenissima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus,simile deniq;(ut ita dixerim)speculi?C H AE. Rectè dicis.uidetur nanque hodierna Alcyonis dies . sed & hesterna quoq; talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso,nunquid opus est iis fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ô Socrates,ut uel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint,uel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam uidetur fieri posse. S O C. O amicè Chærephon, uidemur nos quidẽ & eorum quæ fieri possunt,& eorum quoque quæ effici nequeãt,tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam iudicamus nos

planè

A planè pro humanæ facultatis uiribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilè adducitur ut credat, sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque com pluria nobis & de iis quæ facilia sunt, difficilia: & quæ cõsequi possunt, impossibilia sæpe uidentur. Atque id quidem nõnunquam per imperitiam, sæpenumero uerò ob quandam mentium ipsarum infantiam. Omnis nanque homo infans utiq; uidetur esse, uel ultima senectute prouectus: quãdoquidem pusillum admodũ, ac nouellum est uitæ tempus ad uniuersum æuũ. Quid est igitur ô bone uir, quod ex eiusmodi rebus, possibilés ne, an impossibiles sint, dicere quippiam possint ii quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibúsue
B totius naturæ uis incognita est? Meministi ô Chærephon quanta nudiustertius tempestas extiterit? Nam uel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tum uentorum incredibiles atque immensas magnitudines, cogitantẽ inquam pauor incessit. uereretur forsitan quispiam uniuersam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò uerò admirabilis quædam tranquillitatis constitutio exorta est, quæ ipsa & hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris esse, eám ne serenitatem ex illo uehementissimo turbine ac perturbatione traducere transferréque in tranquillitatem per mũdum omnem, an potius mulieris formam transfiguratam in auis cuiuspiam speciem cõuertere? Etenim
C & pueri nostri quoque huiusmodi aliquid fingere ac formare scientes, limum cerámue cum ceperint, facillimè ex eadem massa uarias multiplicésque transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicũ ne minima quidem ex parte nostræ facultates cõferri debent, perfacilia ac prona hæc sunt omnia. Tum mundũ omnem quanto teipso maiorẽ putas esse? Dicás ne tu? CHAE. Quis hominum ô Socrates huiusmodi quicquam uel cogitatione cõplecti, uel oratione consequi ualeat? Neque enim id dicendo quisquam assequatur. SO. Itaque iam cernimus homines, si fortè inuicem cõferantur, permultum differre inter sese, præstareq; alterum alteri tum uiribus, tum etiam imbecillitatibus.
D Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémue dies natos, quàm magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cum in omnibus ferè uitæ actionibus, atq; artium studiis, tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo gerũtur? Hæc náque (id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem uidentur uenire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámue immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet? Myriadas enim talium uir unus permultas manu complectatur, & quidem facilè. Aetas nanq; ab ipso initio imperita prorsus rerum
E omnium, & quæ moliri nihil possit, hominibus natura contingit. Cum igitur homo homini (ut uidetur) tantum intersit: quid censebimus uniuersum uideri cœlum præ nostris facultatibus, iis qui talia hæc cognitione assequantur? Credibile itaque fortassis plerisque uidebitur, cuiusmodi habet mundi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephontis formam: eiusmodi & ipsum potestate, & prudentia, ac denique cognitione similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, sed & aliis qui perinde ac nos sunt, impossibilia uidentur ex iis quæ aliis forsitan perfacilia sunt: quandoquidem & tibia uti iis qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est, ut qui illa ignorant, quàm aut mu-

lieres cõſtituere ex auibus,aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cum in- F
forme ferme animal cõpararet, & pedum & manuum & pennarũ expers:pe-
des ſubiiciẽs, atque adhibens pennas,ſed & uarietate quadam multipliciũ ua-
riorumq; colorum exornans,apẽ effinxit, ſapientem diuini mellis effectricem.
Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera cõſtituit animalium
tum uolucrium atq; terreſtrium,tũ etiam aquatilium, ætheris magni (ut non-
nulli tradunt)ſacris utens artibus. Quamobrem immortalium poteſtates (quæ
profectò quammaximæ ſunt) mortales nos, ac puſilli, & qui nec magna, nec
etiam parua percipere ualeamus, pleraq; etiam addubitemus eorum quæ cir-
ca nosipſos uerſantur:haud firmum quicquam uel de Alcyonibus, uel de phi- G
lomelis tradere poſſimus. Cæterùm gloriam fabularum,qualis à patribus pro-
dita eſt, talem & pueris meis ô ales queſtuum ac luctuũ(debeo enim) præbue-
ro de tuis laudibus. Tuum uerò pium ac ſtudioſum uiri amorem concinã cre-
brò uxoribus meis Xanthippæ,ac Myrto,referens cum alia multa,tum in pri-
mis quem à diis honorem conſecuta es. Tu quoque ô Chærephon huiuſmodi
aliquid feceris. CHAER. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta
ſunt,duplicem ut habeant perſuaſionem,ad mulierum inquã conſuetudinem,
ac uirorum. Iam igitur Alcyoni ſalutatione facta,regredi ad urbem ex Phale-
rico tempus. SO. Sanè quidem:igitur ſic faciamus. H

PROMETHEVS, SIVE CAVCASVS,

Ottomaro Luſcinio interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus,id quod & in ſequentibus facit,Deorum gẽtilium uanitatem,& ineptam de illis perſuaſionem hominum reprehendere atque irridere uoluiſſe. Occaſionem autem ſumpſit ex fabula Promethei,quem poetæ fingunt,eò quòd Iouem in diſtributione carnium decepiſſet, deinde & homines formaſſet,poſtremò autem è cœlo ignem ſurreptum terris intuliſſet:à Ioue Caucaſo alligatum, aquilamq; immiſſam,quæ hepar illius carpẽdo attereret. Fingit itaq; hic interea dum rupibus affigitur,cauſam dicere,& apud Mercuriũ & Vulcanũ ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carniũ,per extenuationẽ, dicendo iocũ fuiſſe cõuiualem,non fraudẽ,neq; tantum ſupplicũ mereri, ex aduerſo priora ſua merita I
referendo. Secundo loco de plaſtice,ubi bifariã reſpõdet,& ſuper eo,an homines in uniuerſum finxiſſe,Dijs damnoſum fuerit:& ſuper modo & forma,oſtendens non modò nihil incommodi fictionẽ hominis attuliſſe Dijs,uerũ etiã utilẽ & propè neceſſariã fuiſſe. Deinde & hac forma,ita ut Deos referrent facie,& rationis participes eſſent; neceſſe fuiſſe creari. Vltimo de furto ignis reſpõdet, neq; cœleſti igni quicquam ademptum eſſe,& ad officiũ Deorũ pertinere,ut homines iuuent:præſertim cũ ea re ipſi neq; opus habeant,neq; utantur,homines autem ſacrificando indigeãt,& ad ipſorum Deorũ miniſteriũ adhibeant. Occaſio apologiæ ſumitur ex eo,quòd cum Prometheus ſui miſereri Mercuriũ iuberet,ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

N tibi Caucaſum ò Vulcane, cui miſer hic Titã affligendus eſt.
Itaque circũſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus K
niue,cui firmius infigantur uincula, & unde ſuſpẽſus ipſe magis
promineat,& fiat cõſpicuus. VVLCANVS. Circũſpectandũ profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terram affixus,plaſmatis ſui(nempe hominum) experiatur auxilia:aut rurſus in ſublimi propendens, iis qui in montis radice uerſantur, minimè appareat. Quamobrem,niſi aliter tibi uiſum fuerit,hic in montis medio ſupra conuallem,paſſis hinc atq; illinc è regione manibus,cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hic undiq; ſunt ſaxa, & nemini acceſſa, quippe propendentia parumper in præceps,tanta proinde anguſtia,ut nullum penitus recipiant ueſti-

gium

A gium, quum uix summis hic insistas pedibus: denique quammaximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cuncteris Promethee, sed ascende, & præbete monti affigendum. PROM. At uos saltem ô Mercuri & Vulcane, miserescite mei, qui citra ullam prorsus noxam calamitatē istam incidi. MERC. Miserescite, ais Promethee? Tanquam parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, ueluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbè læuam, quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nūc deuolatura tibi aquila iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit præmii pro
B opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso. PROM. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus unquam graue admiserim! MERC. Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirū quàm uafrè egeris atque improbè. opimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe uelatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem uenit, qui mehercle de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud uersutū magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum multo omnium præstantissimum
C furtim surripuisti, hominibus eiusce usum tradens. At uerò quū tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem & nemini prorsus iniurium uinculis implicari. PROM. Videris quoq; & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quādò talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me fecisse cōtenderim, ob quæ equidem in Prytanéo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si uacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucūdam, ego detortam in me culpam, facili conatu diluere curauero, simul atque perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronunciauerit. Tu uerò quādoquidem tam eloquio polles, quàm
D iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, ut lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendum iudicarit, quò miserrimum Scythis omnibus fiam spectaculum. MERC. Inanem insumis operam Promethee, si prouocare uelis à Iouis in te lata sentētia. tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quandò alioqui tantisper mihi hic manendum est dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamātem, qui præter astum quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoque probè calles. PROME. Primùm igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus ex-
E postulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas uelim. VVLCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. Partiri igitur uos conueniet actionē, ut tu quæ ad furtum pertinent, in unum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt, carniūmque distributioni, impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos remoretur, quum ambo sitis egregii artifices, & ad compositè dicendū impēdiò instructi. VVLCAN. Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, utpote Rhetori. nam ego quum haudqua-

Accusatio Promethei.

Mulier maximè omniū callida.

quam in iudicialibus dissertationibus uersor, sed magis circa focum, ibiq; non F
nihil est quod meæ possunt uires. quo pacto oratorem agã, non uideo. PRO.
Nihil est quòd Mercurium de furto dicturum suspicer. Quomodo enim furti
me sugillauerit, cuius ipse auctor est? Vnde necessitudo quædam mihi cum
Mercurio intercedit, propter idem artificiũ. Atqui tempus expetit ô Maiæ so-
boles, si me culpæ cuiuspiam arguere uelis, ut modò proponas accusationem.
MERC. Si mihi propositum sit malefacta tua insectari, longa profectò ora-
tione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam
Capita accusationis. recensere crimina satis est, quo pacto uidelicet commisso tibi distribuẽdarum
carnium officio, Regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris: G
quódque homines, quos esse minimè decebat, effinxeris: deniq; quòd ignem
quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò
uir optime, Iouis benignitate, ac uisus es mihi eam parùm intellexisse. At uerò
si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo
simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quammaximè fiat perspicua, labo-
remus. Cæterùm si ea concesseris quæ de carnium diuisione diximus, homi-
nibus recèns formatis, atque ablato igni, abũde iam mihi in hac accusatione sa-
tisfactum est. Quód enim pluribus opus? quandò aliter dicere, iam planè sit nu-
Promethei apologia: & primùm de distributione carnium. gari. PROM. Siquidem isthuc an sit nugari, posthac uiderimus: nunc uerò H
quoniam absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, ego, præpotens Mer-
curi, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi obsecro quæ
dicam de carnibus. Cœlũ testor, si me non Iouis loco nunc pudet ut recenseam
quàm ille sit pusillanimus & querulus, non tã aliam ob causam, quàm quia mi-
nutula quædam ossa in portione quæ sibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei
gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigen-
dum misit: immemor sanè quibus eum iuuerim beneficiis, neque satis probè
perpendens cuius momenti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam
quis non uidet puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, I
quia maiorem partẽ non acceperis? Verùm quãto foret æquius Mercuri, con-
uiualium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa ira,
sympósii delictum ueluti lusum æstimare atque iocum? Quippe quum in cra-
stinum cõtinere odium, & meminisse iniuriæ ueteris, haudquaquam reges de-
Conuiuia quibus rebus exhilaranda. ceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus ê conuiuiis lepôres illos & sales, ri-
sum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulẽtiam, edacitatem, & silen-
tium fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decen-
tius exulare crediderim huiuscemodi à conuiuio. Nam Iouem in posterũ diem
recordaturum quis oro putaret huiusce distributionis carnium, in qua nil præ- K
ter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil esset
laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explora-
re uolebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter
ab aliis dignosceret. Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem
portionem ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrẽdam at-
que molestam: &, si lubet, finge me omnino portionem sustulisse: quid tum?
Nũquid ideo decebat ut cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ misceretur, uin-
cula excogitarentur, & cruces, totúsque Caucasus, aquilæ dehinc demitteren-
tur, quæ hepar dilaniarent? Fallor si hæc non sunt aperta pusillanimitatis indi-

cia,

A cia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam quũ hæc agit ob pauculas carnes, quid oro fecisset si bos integer illi fuisset ademptus? Videre iã licet homines in pari negocio longè modestius affectos, qui quum diis immortalibus natura sint inferiores, acrius illos excandescere par erat quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit eam ob causam, quòd carnes elixãs, immissum iusculo digitum uisus sit circumlambere, aut ex ueru nonnihil tostarum carnium uellens uorarit. Magis enim ueniam illis impertiũt, nisi uehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut uerberãt genas: uerùm qui in crucem ullum fustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus,

B uilis sanè defensio: sed unde multo uilior planè ac turpior in Iouem redundet accusatio. Tẽpus nunc monet ut de plasmate & hominibus à me formatis disseratur: qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis cõpertum habeo Mercuri, cuiũsnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret terram ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An uerò quòd formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrunque facilè responderim, simul atq; ostendere tentauero, quòd nõ modò nulla peni-

Excusatio de plasmate, & hominibus factis.

C tus iactura malóue deorũ, homines in uitam sunt adducti, uerùm etiam quòd in rem eorum isthuc potissimùm cedat, magis quàm si (ut iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerent, destituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaque tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeò ut neq; uspiam gentium uideres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiuscemodi, quemadmodum summa diligentia iam undique apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum ueneratione: ego quũ alioqui propensus sum ad pro-

D uidendum in commune, ne quid desit quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac uenustatem pertineat, tacitus mecum reputaui nec quicquã posse fieri melius, quàm si pusillũ luti acciperẽ, & inde animantia effingerem nobis, diis forma nõ admodum absimilia. Quippe uel id erat unicum in quo mihi natura diuina deficere uidebatur, quòd nullius collatione felicior appareret atque perfectior, ueluti modò si eam cum homine conferas, prudẽtia, ingenio, ac rerum optimarum captu intellectúue præstante, sed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poëtæ dictum, terram aquæ commiscens, ex liquida mollique effinxi homines, Mineruam interea adhortatus, ut in opere absoluendo mihi ferret suppetias.

E Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiúsque mali (ut uides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod antehac immotũ erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam uerò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi uerò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iam futurum sit ut diis suis orbetur. Verùm quis unq; tam demens extiterit, ut solitudinẽ in Iouis curia propter generatos homines aliquando uerisimiliter futurã formidare queat? Nisi fortè id ueretur, ne defectionẽ moliantur homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt Gigantes. Itaque neminem fugit qua ego sim modestia, ut iam iniquè de me quispiam queratur, uel operibus mea industria

absolutis, quòd inde dii immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin F
tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, ueluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere quanta hinc diis accedat utilitas, si contempleris terrã, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, urbibus, agriculturis & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, insulas habitatas, undique aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò ut iam passim uiæ & fora, denique quocunque te uertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ego rei priuatæ intentus, solùm mihi homines, rem adeò præclarã, effinxissem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret, uos dii immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm G
ego in communi deorum utilitati consulens, ac commodi proprii negligẽtior, in rem uestram homines potissimùm produxi. Nam si quæ ad Rempub. attinẽt, ego attenuare molior, quò res meas promoueam, uelim mihi commõstres templum Promethei, quemadmodum Iouis & Apollinis nusquam nõ uideas. denique & tibi Mercuri quædam delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas uelim, num tibi bonũ aliquid appareat sine omni penitus teste, & nũ oblectare queat habentẽ possessio aut opus quod nemo uideat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierẽt homines, iam futurum erat ut omnis cunctarum rerum decor esset sine teste, & opes nostræ H
ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, quum nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores, quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis unquam rem quandam ceu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetiatur? Verumenimuero quũ optimo iure honorem à uobis pro rebus bene gestis in Repub. sperare debuerim, in crucem à uobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris consilii. Sed ais: flagitiosi quidam sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes: Tanquã apud deos non æquè liceat reperire I
hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in Cœlum culpam reiicias ac Terram, unde dii fuerũt prognati. Nec uerò est quòd dicas hominum formationẽ diis immortalibus facessere negocium, & augere curam, alioqui ociosis. Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curãdum susceperit, in pluuia eum non continebit, quandò operosum sibi istud uidebitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iucũda. Sed adime, obsecro, diis omnem solicitudinem, ut iam nihil sit cui prouideant: quid iã aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibãt, & uentrẽ distendãt ambrosia? Cæterũ malè me habet, quòd inuehendo in opus à no- K
bis elaboratũ, fœminas potissimùm reprehenderitis, quas tamen impẽdiò adamatis, & modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas uos demittitis: ut ne interim dicã quòd in cœlum admissas, diuinitatis consortes redditis. Atqui nõ erat, ais, absurdum ut fierent homines, si modò ad nostram hanc formam similitudine quapiam non accederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinũ magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, non uideo quomodo uos diuino honore afficerẽt, aut accumularent sacrificiis: quæ quàm grata sint uobis, coniicere licet ex eò maximè, quòd non grauamini uel ultra

Bonũ nullũ sine teste iuuat.

Mulieriosi etiam dij.

oceanum

A oceanũ ſumma celeritate proficiſci, poſt inculpatos Aethiopas, ſiquãdo ſenſeritis uobis afferri ab illis hecatombas: uerùm me, qui honorũ huiuſcemodi ac ſacrificiorũ auctor ſum atq; origo, neſcio quo iure in crucem ſuſtuleritis. Hæc ſunt quæ de hominum plaſmate ſat fuerit commemoraſſe. Ad igné tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinã. Per Deos autem in primis te orauerim, ne cũcteris, ſed mox mihi reſpondeas, nunquid ex igne Dii quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidẽ uix unquam dixeris: quandò ſic natura comparatum eſt, ut ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo, quia alius inde B flammam tranſtulerit. Itaque euidentiſſimum hinc colligo argumentum inuidiæ, quòd quum citra ullam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen uſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere uidentur. Quod contrà oportebat Deos omnes eſſe bonos, bonarum rerũ largitores, & ab inuidia lõgè abeſſe. Sed quid ſi omné prorſus igné ſuffuratus, detuliſſem in terram, adeò ut nihil uobis feciſſem reliqui? quãnã oro iniuria uos affeciſſem, quibus ignis haudquaquã poteſt eſſe uſui, quum neque coquere uobis neceſſum ſit, neq; frigidare ambroſiam? Ad hæc, non egetis artificioſo lumine: uerùm hominibus quum ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, C quò uidelicet in biuio nidorem uobis parent, thura incendãt, & pecudum coxas adoleãt in aris. Verùm quum (ut uideo) ingentem uobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tam gratum, quod in epulorũ uicem uos reficiat, quàm ubi nidor ſimul cum fumo uolutatus ad cœlum uſque permeat. Itaque parum appoſitè profectò, & nimiũ abſurdè uidemini uaporem huiuſcemodi nunc incuſare. Miror autem autem cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neq; illi uitio uertitis, quòd in adminiſtrãdo deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperãs, quum ignis ille ſit multò quàm hic noſter diuinior, & candẽs magis. Dixi: ueſtrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me propoſita D ſunt, ad rectitudinẽ perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendum accingemur. M E R C. Haud facile eſt Promethee cũ tam generoſo oratore certare: uerùm uehemẽter ex re tua fuit, quòd hæc abs te nõ audiuit Iupiter. Id enim certò ſcio, ſedecim uulturibus negociũ dediſſet, qui poſthac uiſceribus tuis paſcerẽtur. adeò grauiter ipſum criminatus es, aliud fermè agens: nam defenſionem pro te dicere inſtitueras. Mirum autem profectò, quũ uates ſis, quomodo præſagire nequieris has te modò daturum pœnas. P R O. Præſciui hæc Mercuri: neque me præterit quòd rurſus liberabor: & nunc Thebanus quidam ueniet tibi amicus, qui eminus iacu- E letur aquilam, quam ſupernè polliceris deuolaturam. M E R C. Vtinam hæc eueniant. ſolutum à te uinculis uidero, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem. P R O M. Bono ſis animo, epulabor uobiſcum, & Iupiter me liberabit non exiguæ felicitatis gratia. M E R C. Ne, oro, graueris dicere quæ ſit illa felicitas. P R O. Noſtin' Mercuri Thetin? Sed quid uerbis opus? præſtat enim celare arcanum, quò me maneat præmiũ poſt ſolutam pœnam. M E R. Quandoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus? iam enim non longè abeſt aquila. at tu Titan præſtolare tantiſper, dũ tibi Thebanus (ut ais) ſagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat ac liberum.

Excuſatio de igne ſurrepto.

Amarum.

Argumentum in eosdem.

Dialogi qui sequuntur tam superorum quàm inferorum Deorum, quasi quandam sylvam ac summā continent omnium ferè fabularum quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoq;, siue res, siue uerba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere uoluisse, ut Deorum gentilium & Homericorū uanitatem argueret atque irrideret, (quis enim ueterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorū, unquam fuit, qui huiuscemodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet?) uerùm illud quoque, ut (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatum esse oportet eum qui ueram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodū ipse infrà in Lexiphane præcipit, existimo equidem etiam exempli & exercitationis caussa ad hunc modū in hoc genere illum sese exercuisse. Nam ut hic Tragicorum & Homericorū fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumēta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, ut in Cupidine, ubi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat, studiosos puta, & literarum amātes, nullis externis ac pravis cupiditatibus alligari ac uinci: quod idē & Theocritus de Musis apertè dicit: Nam quos aspiciunt illæ (inquit) exhilarantq; uidendo, Nulla uenenosæ lædunt hos pocula Circes. G

PROMETHEI ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete. H

PROMETHEVS.

SOlue me Iupiter, grauia enim iam passus sum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habētem, & Caucasum totū super caput incūbentē, à sedecim uulturibus nō solùm corrodi hepar, sed & oculis carere effossis, eò quòd talia nobis animalia, homines uidelicet, effinxeris, & ignem furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientē iam pœnam exolui, tantū tempus Caucaso affixus, pessimam auium I perditam aquilam nutriens hepate. IVP. Ne minimū quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessarium. IVP. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus ubi Caucasus est: neq; indigebis uinculis, si quo modo uersutias agens deprehendar. IVP. Dic prius, quāmnam mercedem persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locū uadis nūc, fide dignus ero tibi & de reliquis uaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cū ipsa. IVP. Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? uideris enim uerum quiddam dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurū me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: ueruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te uerò Vulcanus ob hæc soluat. K

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

CVPIDO.

AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multo

Iapeto

A Iapeto es? An quia neque barbã habes, neq; canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex & uersutus adeò cum sis? CVP. Qua uerò iniuria affeci te ego senex ille, ut tu ais, cur me uincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô sceleste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me uicissim amaret, nullam planè unquam fecisti: neque intellexi me etiam uxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis uti ad illas, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum aut cygnum exosculantur: me uerò si aspiciant, moriũtur præ formidine. CVP. Meritò. neq; enim ferunt, ô Iupiter,
B ut quæ mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur Apollinẽ Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiã fugiebat illum, quanuis comãtum & imberbem. Quòd si autem uoles amabilis esse, neq; concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quamsuauissimum te ipsum perhibe: utrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, uestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede, & uidebis quòd plures te sequẽtur, quàm Bacchũ Mænades. IVP. Apage, equidẽ nolim amabilis esse isthoc pacto ut talẽ meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis. nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidẽ uolo, mi-
C nore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

IOVIS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

ILLAM Inachi puellam pulchrã nosti Mercuri? MERC. Etiam. Io dicis. IVP. Non amplius puella illa est, sed iuuẽca MER. Monstrosum hoc. Quomodo mutata est? IVP. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excogitauit. Infelici illi bubulcum quendam multioculum, Argum nomine, custodẽ ad-
D didit, qui iuuencam pascit, insomnis ac peruigil ipse existens. MER. Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nemeã syluam (illic alicubi Argus pascit) illum quidẽ interficito: ipsam uerò Io per pelagus in Ægyptũ abducẽs, Isim facito, & deinceps pro deo ab incolis habeatur, Nilumq; attollat, & uentos immittat, & præterea nauigantes seruet.

IOVIS ET GANYMEDIS, eodem interprete.

IVPITER.

E AGE ô Ganymedes (peruenimus enim quò oportebat) osculare me iã: ut uideas non amplius rostrum aduncũ me habere, neque ungues acutos, neq; alas, qualis uidebar tibi modò cum uolucris esse apparebã. GA. Mi homo, an non aquila modò fuisti, ac deuolans rapuisti me à medio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatæ tibi sunt, tu uerò ipse alius quispiam subitò appares? IVP. Sed neque homo quem uides, adulescentule, neq; aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tempus ita transformaui. GAN. Quid ais tu? Pan ille es? deinde quomodo fistulam nõ habes, neque cornua, neq; hirsutus es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GA. Etiam: atq; adeò sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad speluncam agentes, in qua ipse positus est. Tu uerò plagiarius quispiam uideris mihi esse. IVP.

De raptu Ganymedis.

Dic mihi, Iouis uerò nomen non audisti? neque etiam aram uidisti illius in Gar- F
garo, pluentis scilicet atque tonantis, & fulgura facientis? GAN. Tu te opti-
me uir ais esse, qui paulò antè effudisti nobis copiose grandinem, qui habitare
supra nos diceris faciens strepitum, cui arietem pater sacrificauit? Deniq; quid-
nam improbè tentantem me sursum rapuisti rex Deorũ? Iam uerò & oues for-
tassis lupi diripuerunt, desertas illas inuadendo. IVP. Adhuc enim cura est tibi
ouium, immortali facto, & hic conuersaturo nobiscum? GAN. Quid dicis? An
non deduces me tandem in Idam hodie? IVP. Nequaquam, quoniam frustra
aquila fuissem pro deo factus. GAN. Igitur inquiret me pater, & indignabi-
tur nõ inueniens, uerberaq; postea capiam, relinquens ouile. IVP. Vbi ille ui- G
debit te? GAN. Nequaquam: desidero uerò iam ipsum. Quod si uerò dimittes
me, promitto tibi & alium hircum ab ipso immolatũ iri, redemptionis precium
pro me uidelicet. Habemus autem triennem illum, & magnum, qui præit cæ-
teris in pascua. IVP. Quàm simplex hic puer est, & minimè malus, atq; idipsum
solũ, puer adhuc. Verùm ô Ganymedes, illa quidẽ omnia ualere sine, & obli-
uiscere ipsorum, ouilis uidelicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cœlestis es) multa
benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidẽ & caseo Ambrosiã edas,
& nectar bibas. Hoc tamen & aliis nobis ipse infundendo præbebis. Quod au-
tem maximum est, non amplius homo, sed immortalis eris, atque etiam sydus H
tuũ apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. GAN. Si uerò lu-
dere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coætanei eramus. IVP.
Habebis & hic collusorem tibi hunc Cupidinem, & astragalos ualde multos.
Cõfide solùm, & lætus sis, & nihil desideres inferiorũ. GAN. Quid uerò uo-
bis utilis ero? An oues pascere oportebit & hic? IVP. Non, sed ministrabis ui-
num, & ad nectar paulopost ordinaberis, & procurabis conuiuiũ. GAN. Hoc
quidem non difficile. scio enim ut oporteat effundere lac, & coronare pocu-
lum pastorale. IVP. Vide, rursus hic lactis meminit, & hominibus se minis-
tra re putat. Hoc uerò cœlum est, & bibimus (quẽadmodum dixi) nectar. GAN. I
Dulcius ô Iupiter lacte? IVP. Scies post pusillum: & cum gustaueris, non am-
plius desiderabis lac. GAN. Porrò ubi dormiam nocte? An cũ coætaneo Cu-
pidine? IVP. Non, sed ob hoc te rapui, ut simul dormiremus. GAN. Solus e-
nim non possis, sed suauius dormire mecum? IVP. Profectò, cum tali qualis
es tu Ganymedes, sic pulcher. GAN. Quid enim te ad somnum iuuabit pul-
chritudo? IVP. Habet quoddam incitamentũ suaue, & facilius inducit ipsum.
GAN. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat ma-
ne quomodo turbarem ipsius somnum, uolutatus per lectum, calcitrans, & ali-
quid loquens interea quando dormirẽ: quapropter ad matrem remittebat me K
dormiturum sæpiuscule. Quare si ob hoc, ut ais, rapuisti me, tempus tibi est ut
me denuo in terram deponas, uel molestia afficieris nihil dormiendo. Turbabo
enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipsum sua-
uissimum mihi feceris, si tecum uigilare cogas. Osculabor enim interea te eo
sæpius & amplectar. GAN. Ipse uideris, ego uerò dormiam te deosculante.
IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc uerò abduc ipsum Mercuri, &
posteaquã de immortalitate biberit, duc ut ministret nobis, docẽs prius quem-
admodum oporteat porrigere cyphum.

IVNO-

A IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

EX quo adolescẽtulum hunc Iupiter, Phrygiũ istũ dico, ab Ida raptũ huc adduxisti, minus aduertis mihi animum. IVP. Etiã ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, simplicem adeò, & minime molestum? Ego uerò putabam mulieribus solis difficilem te esse quæcunq; cõuersantur mecum. IVN. Neque illa quidem rectè facis, nec cõuenientia tibi ipsi, qui omniũ deorum dominus existens, relinquens me legitimam uxorem, in terram descẽdis,
B ibíque adulteria exerces in aurum uel taurum conuersus. Veruntamẽ illæ mulieres tibi in terra manent: ideo autẽ hoc puero rapto, etiam in cœlum subuolasti, Deorum generosissime: & nunc ille nobiscum habitat, ante oculos mihi adductus quasi æmulus, scilicet ut pocillaretur tibi, sic enim aiunt. Itá ne uerò carebas pocillatoribus? aut defessi adeò sunt & Hebe & Vulcanus ministrãdo? Tu uerò etiam calicem non aliter ab eo accipis, quàm simul & osculatus fueris ipsum antea, omnibus aspicientibus: & deosculatio ista suauior tibi est ipso Nectare. Atque ob id sæpenumero neque sitiẽs petis bibere. Interdum autẽ etiam ubi degustasti solùm, porrigere ipsi soles: deinde bibente ipso arripis calicem,
C & quantum in illo reliquum restat, omne ebibis, ea etiam parte, unde ipse bibit, & ubi applicuit labia, ut & bibas simul & osculeris. Nuper uerò rex ille atque omniũ pater, depositis ægide ac fulmine, sedisti talis ludendo cũ illo, barbam ipse tantam & tam promissam habens. Omnia igitur uideo hæc: quare ne te putes latere. IVPIT. At quid adeò graue hoc, ô Iuno, adolescentem adeò pulchrum inter bibendum deosculari, oblectaríque utroque illo, & osculo uidelicet, & nectare? Quid si igitur uel semel committam ipsi quò & te osculetur? non amplius accusabis me quòd osculum illius præstantius nectare puto. IVN. Pædiconum uerba hæc sunt. Ego uerò nõ ita insaniuero, ut labia mea
D applicẽ molliculo isti Phrygi, adeoq; effœminato. IVPIT. Ne cõuicieris, generosissima tu, amores meos. nam mulierosus, & barbarus, & molliculus iste, suauior & desiderabilior, nolo autem dicere amplius, ne te magis irritẽ. IVN. Vtinam uerò & in uxorem illum duxisses mei gratia. Memineris igitur qualibus mihi propter egregium istum pocillatorem temulenter insultas. IVPIT. Imò uerò Vulcanum istum filium tuum oportebat nobis pocillari, claudicantem uidelicet, & à fornace uenientem, plenũ adhuc fauillis, deposito paulò antè forcipe, & ab illis ipsis digitis accipere nos calicẽ, attractumq; ipsum interea osculari: quem neq; mater tu libẽter osculata fueris, præ fuligine quasi tota il-
E lius exusta facie. Nimirũ suauia hæc, adeoq; multũ etiam pocillator iste cohonestat deorum conuiuium, nonne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc ablegandus est? quippe purus ac candidus est, & digitos habet roseos: etiã scitè porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, osculatur dulcius ipso nectare. IVN. Nũc tibi & claudus, ô Iupiter, Vulcanus est, & refertus fuligine, atq; nausea afficeris cũ aspicis ipsum, ex quo formosum & capillatum istũ Ida enutriit. Olim autẽ nõ uidebas ista, neq; tũ fauillæ, neq; fornax ipsa absterrebat te quò minus biberes illo porrigente. IVP. Aegritudine Iuno te ipsam afficis, nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quòd si uerò grauaris à puero formoso accipere poculũ, tibi quidem filius ministret po-

tum. Tu uerò Ganymedes mihi ſoli imple calicem, & cum quolibet bis oſcu- F
lare me,& cum plenum porrigis,& cũ rurſum à me illum accipis. Quid ita la-
chrymaris? Ne metue. Malum enim feret ſi quis tibi moleſtus eſſe uoluerit.

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

Ixion. IXionem hunc uides Iupiter? quibúsnã moribus affectũ putas? IVP. Hominem eſſe utilem Iuno,& combiboné: non enim cõuerſaretur nobiſcũ,ſi indignus conuiuio foret. IVNO. At indignus eſt,contu-
melioſus certè exiſtens: quapropter nõ amplius conuerſetur nobiſcum. IVP. G
Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (ut puto) & me ſcire. IVN. Quid uerò aliud? Etenim erubeſco dicere ipſum. tale eſt quod ſibi ſumpſit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus eſt. Num igitur ſolicitauit aliquam ad ſtuprum? intelligo enim cuiuſmodi turpe ſit, quod reformidaueris dicere. IVN. Ipſam me, non aliam quampiam Iupiter,longo iam tempore. Ac primùm quidem ignorabam quid rei eſſet cur attentè adeò in me aſpiceret: ille autem etiã ingemiſcebat, & ſub-
lachrymabatur: & ſiquando bibens tradidiſſem Ganymedi poculum, hic pe-
tebat ex eo iam ipſo bibere,& capiẽs oſculabatur interea, & ad oculos admo- H
uebat,& rurſus proſpectum in me intendebat. hæc intelligebam amatoria eſſe: & multo quidem tempore uerecũdabar dicere ad te, putabámque ceſſaturum à furore hominem. Poſtquam uerò & ſermones auſus eſt mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lachrymantem,& ad genua prouolutum,obturatis au-
ribus,ut ne contumelias ſupplicantis illius audirẽ,abii ut tibi dicerem. Tu ue-
rò ipſe uide quomodo explores uirum. IVPIT. Euge, ſceleratus ille, in me
ipſum, & uſque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus eſt nectare? Cæ-
terùm nos auctores horum ſumus, & ultra modum amatores hominum, qui
quidem & conuiuatores noſtros ipſos fecimus. Digni igitur uenia ſunt, ſi bi- I
bentes ſimilia atque eadem nobiſcum, deinde & aſpicientes cœleſtes iſtas for-
mas, & quales nunquam uiderunt in terra,concupiuerunt frui illis, amore ca-
Amor. pti uidelicet. Eſt autem amor uiolentum quiddam, & non hominibus ſolùm imperat, ſed & nobis ipſis interdum. IVN. Tuus quidem & ualde hic domi-
nus eſt, & ducit te, & fert naſo (ut aiunt) trahens, & ſequeris ipſum quocun-
que duxerit te, & immutaris facilè in quodcunque iuſſerit, & prorſus poſſeſ-
ſio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni ſcio quòd ueniã tribuis,ut qui & i-
pſe adulterio cognoueris aliquando illius uxorem, quæ tibi Pirithoũ peperit.
IVPIT. Adhuc enim tu meminiſti illorum,ſi quid ego luſi in terram deſcen- K
dens. Sed noſti quid mihi uideatur de Ixione? multandum quidem ipſum ne-
quaquam,neque à conuiuio extrudendum eſſe. ruſticum enim foret. Sed quia
amat,&,ut ais,lachrymatur, & intolerabilia patitur. IVN. Quídnam ô Iupi-
ter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. IVP. Nequaquã: ſed
ſimulachrum ex nube fingentes tibi ſimile, poſtquam ſolutũ fuerit cõuiuium,
& ille uigilat (ut par eſt) præ amore,ad cõcubitum adhibeamus ipſi afferentes.
ſic enim ab angendo animo fortaſſis deſiſtet, putans ſe cõſecutũ eſſe deſideriũ.
IVN. Apage,ut nunquã quicquam tempeſtiuum illi contingat,quandò ea ita
quæ ſupra ipſum ſunt,concupiſcit. IVP. Attamen patere ô Iuno. Quid enim

adeò

A adeò graue tibi accidet ex hoc figmẽto, si cũ nube Ixion congredietur? IVN. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me committet propter similitudinẽ. IVP. Nihil istud dicis. neq; enim nubes hæc unq̃ Iuno erit, neq; tu nubes: Ixion autem solùm decipietur. IVN. Sed (ut omnes homines arrogantes sunt) gloriabitur descendens forsitan, & narrabit omnibus, dicens coisse cum Iunone, & Iouis riualem esse. forsitan etiam dixerit me ipsum amare: illi uerò credetur, quandò non uiderunt quomodo cũ nube coierit. IVP. Igitur si quid tale dixerit, in infernũ præcipitabitur, ac rotæ miser alligatus, cum ipsa perpetuò circumuoluetur, & laborem nunquam cessaturũ sustinebit, pœ-
B nas uidelicet has pro amore dependens. IVN. Non enim graue hoc quidem, ob iactantiam.

APOLLINIS ET VVLCANI, Eodem interprete.

VVLCANVS.

IDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum, nuper genitũ, ut formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúm ne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonũ euasurum,
C qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primũ in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est: aut Martem, nam & huius subtraxit clàm è uagina gladium: ut interim de me ipso nõ dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui uixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquando uenerit. VVL. Atqui uenit iampridem. APOL. Quid igitur? habés ne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamẽ inspice diligẽter. VVL. Per Iouem,
D forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeó ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso uentre iam tum meditatus esset furandi rationem? APOL. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac uolubilia quædam? Atque hic etiam ministrare nobis uult. Heri autem uocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, cum illa amplexata ipsum fuisset ob uictoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atq; agi-
E lem quendam puerum mihi narras. APOL. Quin imò & musicum præterea. VVL. Vndénam huius rei cõiecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumẽtum ex ea compactum dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis uidelicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atq; inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur & concinnum, ut ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos usque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac uirgam quandã apparauit, mirificam

De furacitate Mercurij.

potestatē ac uim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego F
illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem uidelicet. VVL. Rectè sanè admonuisti: quare ibo ut illum recipiam, sicubi, ut ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VVLCANI ET IOVIS, Iac. Micyl. interprete.

VVLCANVS.

De eo quòd Pallas è cerebro Iouis nata est.

QVid me oportet facere, Iupiter? uenio enim, ita ut iussisti, securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit uno ictu dissecare. IVP. Rectè sanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas G
partes. VVL. Tentas me num insaniam? Impera igitur uerè quod uis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariā uolo. si uerò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentem. Veruntamē ferire oportet audacter, & præsenti animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt. VVL. Vide Iupiter ne quid mali faciamus. Acuta enim securis est, & nō absq; sanguine, neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obstetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter. ego enim noui quid sit conducibile. VVL. Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim agat aliquis te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnum, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur H
iracundus fuisti, tantam intra cerebri panniculum uirginem uiuā nutriens, idq; armatam. nimirum castra, non caput habuisti, non aduertens. Hæc uerò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastā uibrat, & quasi quodam furore concitatur: &, quod maximum est, formosa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupiter, obstetricandi præmium hoc mihi refer: desponde mihi illam. IVP. Impossibilia petis Vulcane: perpetuò enim uirgo manere uult. Ego certē, quantum in me est, nihil repugno. VVL. Hoc uolebam: reliquū quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam. I
IVP. Si tibi facilè adeo hoc, facias licet: ueruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MERCVRII, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

De eo quòd Bacchus ex femore Iouis natus est.

LIcēt ne Mercuri conuenire Iouem nunc? MER. Nequaquam Neptune. NEP. Attamen intrò renuncia de me ipsi. MERC. Ne molestus sis, inquam. Importunum enim hoc. quare nō poteris ipsum uidere in præsentia. NEP. Num igitur cum Iunone concumbit? MERC. Non, sed diuersum quiddā est. NEP. K
Intelligo, Ganymedes intus est. MERC. Neq; hoc: sed ipse infirmus aliquantulum est. NEP. Vnde hoc Mercuri? Nescio enim quid graue narras. MER. Pudet dicere, tale quidpiam est. NEP. At nihil eo tibi opus est apud me, patruus utiq; cum tibi sim. MER. Peperit paulò antè, Neptune. NEP. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaq; latuit ille nos Hermaphroditus existēs? At neque uterus eius tumorem aliquem præ se tulit. MERC. Rectè dicis: neque etiam ille partum intra se habebat. NEP. Noui, rursum ex capite peperit scilicet, quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum;

MERC.

A MER. Neque illud, sed in femore gestauit partum illum, uidelicet ex Semele receptum. NEP. Euge generosus, ut ille totus nobis, & ex omni parte corporis imprægnãdo idoneus atque fœcundus est. Sed quæ'nam Semele ista est? MER. Thebana mulier, ex filiabus Cadmi una. Huic congressus prægnantem eam reliquit. NEP. Deinde uerò ipse pro illa peperit? MERC. Atque admodum, etiam si tibi alienum ac mirum uideatur. Nã Semelen dolis aggressa Iuno, (nosti autẽ ut sit zelotypa hæc) persuadet illi ut petat à Ioue quò cum fulmine ac fulgure ad se ueniat. Quæ cum uerbis huius inducta credidisset, uenissetq; Iupiter fulmen secum portans, conflagrauit tectum, ipsaque Semele ex
B igne periit. Me autem iubet Iupiter, ut incisa illius aluo, partum ad se afferam, imperfectum illum quidẽ adhuc, & intra septimum mensem conceptũ. Quod ubi fecissem, ille dissecto femore suo, intrò illũ recipit, ut ibi perficeretur. Atque ita iam tertio postquã factum illud est, mense, denuo illum peperit, & nũc ex doloribus aliquantulum languidus est. NEP. Vbi igitur infans ille iam est? MERC. In Nysam hinc ablatum, tradidi illum Nymphis enutriendum, Dionysium cognominatum. NEP. Ergo utrunq;, Dionysii huius & pater & mater ille est. MERC. Ita uidetur. Abeo igitur, ut illi aquam ad uulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atq; consueto fieri solẽt, quasi puerperæ procurem.

C MERCVRII ET SOLIS, Iac. Micyl. interprete.

MERCVRIVS.

AVDI ô Sol, ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neque in crastinum, neque etiam in diem perendinum: sed intus mane, fiãtque interea perpetua una nox longa. Quare equos quidem iterũ soluant Horæ, tu uerò restingue ignem, & nunc tandem post longum interuallũ temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians uenis. Sed nunquid transgredi siue peccare uisus sum inter agendum, & extra fines cursum habuisse, atque id nũc irascitur ille mihi, noctemq; triplo maiorem
D die facere statuit? MER. Nihil tale: neque hoc etiam perpetuò fiet: sed ipse nũc opus habet noctem sibi fieri consueto longiorem. SOL. Vbi autẽ etiam ille est? aut unde ipse emissus es ut hæc nunciares mihi? MER. Ex Bœotia, ab uxore Amphitryonis, cũ qua concumbit. SOL. Amator illius? atq; ita illi satis nõ est nox una? MER. Nequaquã. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum, atq; multorum certaminum uictorem deum. hoc igitur una nocte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat, atque ad exitum perducat ille, quod faustum felixque sit. Veruntamen hæc, Mercuri, temporibus Saturni non fiebant, (soli enim hic nos sumus) neque ille tum ab uxore Rhea di-
E uertebat, aut seorsim cubabat: neq; etiam relicto cœlo Thebis dormiebat: sed dies quidem tum dies erat, nox autem ad suum certum spacium secundũ proportionem horarum agebatur: peregrinum uerò aut immutatum nihil. Neque ille tum unquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis mulierculæ caussa oportet omnia sursum & deorsum uerti, ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob ocium & desidiam, uiam autẽ asperiorem, eò quòd toto triduo non usurpabitur: homines præterea miserè in tenebricoso uiuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequentur illi scilicet, sedebuntq; expectantes donec ille athletam istum quem dicis, absoluerit sub longis tenebris. MERC. Tace ô Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare.

De concubitu Iouis cũ Almena, & nocte prolongata.

Ego uerò ad Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renunciabo etiam illis quæ F
Iupiter mandauit: illi quidem,ut ne procedat citius: huic autem,ut ne remittat
à se homines,quò ignorent longam adeò noctem hanc fuisse.

VENERIS ET LVNAE, Iac.Micyl. interprete.

VENVS.

Vid hæc ô Luna facere te aiunt quoties ad Cariam peruenis,ut currum sistas, ac desuper aspectes Endymionem dormientem sub dio tanquam uenatorem aliquem : interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media uia?LVN.Interroga ô Venus filium tuum,qui mihi harũ re- G
rum auctor est.VEN.Sine : contumeliosus ille est.Me quippe matrem ipsius quibus modis affecit! nunc quidẽ in Idam adigens Anchisæ causa Troiani: nũc autem in Libanũ ad Assyrium illum adolescentem, quem & Proserpinæ desiderabilem fecit, & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam sæpe illi interminata sum,ni desinat talia facere, fracturam esse me ipsius & arcus & pharetram,amputaturã autem etiam alas. Iampridem uerò & plagas ipsi in nates incussi sandalio:sed ille, nescio quo pacto,tum quidem statim metuẽs ac supplicans, paulò pòst omnium obliuiscitur. Verùm dic mihi,formosũs ne Endymion iste est? Nam hoc quidem solatio fuerit malo huic. LVN. Mihi H
quidem etiam admodum formosus ô Venus uidetur, & maximè quando instrata super rupẽ chlamyde dormit,læua tenens sagittas paulatim è manu prolabentes. Dextra autem circa caput sursumuersus reflexa, decorẽ affert faciei, cui circumfunditur. Ipse uerò solutus somno, anhelat ambrosium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & sine ullo strepitu descendens,ac summis digitis insistens,ut ne expergefactus ille perturbari possit. Scis igitur quid tibi post hæc dictura fuerim,sed pereo equidem amore.

VENERIS ET CVPIDINIS, Erasmo Roterod.interprete.

VENVS. I

Vpido gnate,uide quæ facis flagitia.Non iam de his loquor,quæ te impulsore mortales in terra,uel in se quisq;, uel inuicem alii in alios faciunt, uerùm de his ago,quæ apud superos quoque designas, qui quidẽ Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore uisum fuerit,eum uertens. Tum Lunã è cœlo deuocas.Quin & Solẽ aliquoties compellis lentum apud Clymenẽ cessare, aurigandi muneris oblitum. nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquã tutò facis. Verùm tu quidem ô deorum omnium confidentissime,Rheam insu- K
per ipsam iam anum,præterea deorum tam multorum parentem,eò perpulisti, ut pusionem adamet,atq; in Phrygium illum adolescentulum depereat:ac tua iam opera insanit, iũctisq; leonibus,adhibitis itẽ Corybantibus,(quippe qui & ipsi furore quodam sunt afflati)per Idam montem sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulans : cæterùm Corybantum alius suum ipse penem ense desecat,alius demissa coma per mõtes fertur insanus,alius cornu canit, alius tympano tonat,alius cymbalo perstrepit.breuiter, omnis undequaq; Ida tumultus atq; insaniæ plena est.Proinde cuncta timeo : metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, ut siquando resipiscat Rhea,uel potius si

pergat

A pergat insanire, Corybantibus imperet, ut te correptum discerpant, aut leonibus obiiciant. Hic me solicitat metus, quòd uideam tibi periculum imminere. CVP. Ocioso animo esto mater: siquidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut sæpenumero conscensis eorum tergis, prehensaq; iuba, equitis ritu insidens illos agitem. At uerò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori insertã receptant, lambuntq;, deinde mihi reddunt innocuã. Porrò Rheæ ipsi quando tandem uacauerit ut me ulciscatur, quũ in Atte sit tota? Postremò quid ego pecco, quum res pulchras ut sunt offero ac demonstro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Nũ uis B ipsa tu mater uti neq; tu posthac Martem ames, neq; ille te? VEN. Vt es peruicax, & nulla in re non superas? Attamen horũ quæ dixi, aliquãdo memineris.

IOVIS, AESCVLAPII, ET HERCVLIS,

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

C DESINITE ô Aesculapi & tu Hercules contendere inter uos iurgiis perinde ut homines. Indecora enim hæc, & à cõuiuio deorum aliena. HERC. At uis, ô Iupiter, medicamentariũ istũ priore loco accumbere, quàm me? AES. Quid ni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER C. In quo igitur ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquando percussit, eò quòd quæ nefas erat feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus uerò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagrasti, quandoquidem mihi ignem obiicis? HER. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ uterq; in uita egimus, ut qui ipse quidem Iouis filius sim, tantos autem labores sustinuerim, expurgata uita, deuictis bestiis, & hominibus cõtumeliosis uindicta ac pœna affectis. Tu uerò radicum incisor es, & circulator, ægrotantibus fortassis hominibus utilis medi- D camenta adhibendo: uirile autẽ nihil quicquam opere præstitisti. AES. Rectè dicis, quoniam & inustiones tuas curaui, quando paulò antè ascendisti ad nos semiustulatus, corpore utrinq; corrupto ac perdito, & à tunica ista, & post illã etiam à flamma. Ego uerò quid? si nihil aliud, tamen neq; seruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale uerberatus sandalio aureo: neque uerò etiam insaniens occidi liberos & uxorem. HER. Nisi desinas conuiciari, statim admodum senties quòd non multũ tibi profutura sit immortalitas: quoniam sublatum hinc è cœlo præcipitem dabo te, ut ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. E IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis cõuersationem hanc: aut ambos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquum est ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.

Aesculapius & Hercules de sessione cõtendunt.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

MERCVRIVS.

QVid uerò tristis es Apollo? APOL. Quoniam, ô Mercuri, miser atque infelix circa amores sum. MERC. Dignum quidem mœrore hoc: sed tu quo pacto miser atq; infelix es? An adhuc dolore afficit te id quod cum Daphne accidit? APOLL. Nequaquam, sed amasium doleo Laconem illum Oebali filium. MER. An mortuus est Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque

admodum. MERC. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, F
ut occiderit formosum illum puerum? APOL. Meum ipsius factum hoc est.
MERC. Quid igitur? insaniuistin' Apollo? APOL. Non, sed infortunium
quoddam inuito mihi accidit. MERC. Quomodo? cupio enim audire ratio-
nem hanc. APOL. Disco ludere discebat, atq; ego unà cũ illo ludebam. Cæ-
terùm uentorum omnium pessimè perditus Zephyrus amabat quidem longo
iam tempore etiam ipse illum. Verùm neglecto eo, & contemptum istum non
ferente, ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum
uersus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in ca-
put puero inflixit, ita ut ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer sta- G
tim moreretur. Verùm ego è uestigio Zephyrum ulciscebar, tortis in eũ sagit-
tis, fugientemq; ad montem usque persequendo. Puero autẽ & tumulum ex-
truxi in Amyclis, quo loco discus eũ prostrauit: & florem ex cruore illius ter-
ram induere feci, suauissimũ illum quidem Mercuri, atque omnium fragran-
tissimum, præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuum ipsum quasi
deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœstus fuisse uideor? MERC.
Sanè uerò, Apollo. Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi: quare
dolere non debes mortuo iam illo.

Hyacinthus cum Apolline disco ludẽs interficitur.

H

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

MERCVRIVS.

TAN' autem Vulcanum, cũ & claudus ipse sit, & artem adeò fa-
brilem & contemptam exerceat, Apollo, pulcherrimas duas uxores
duxisse, Venerem, atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc,
Mercuri. Verũtamen illud equidem miror, quòd cum illo rem habere sustinẽt,
& maximè quando uidẽt sudore fluentẽ, in fornacem demittere atq; incuruare
sese, multa adeò fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cũ sit, ample-
ctũtur ipsum, & osculãtur, & unà dormiũt. MERC. Hoc & ipse indignor, & I
Vulcano inuideo. At tu comã nutri Apollo, ac citharam persona, animum ob
pulchritudinẽ elatum atq; superbum præ te ferens: ego autẽ etiam ob habitu-
dinẽ corporis, & lyram: cæterùm ubi cubitum eundum fuerit, soli dormiemus.
APOL. Ego uerò aliàs quoq; habeo Venerẽ minus propitiam ad res amato-
rias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnẽ & Hya-
cinthum, illa quidem aufugit, atq; odit me, adeò ut in lignum conuerti malue-
rit, q̃ mecum rem habere: hic autem à disco interfectus est, & nũc pro illis co-
ronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerẽ, sed non oportet gloriari.
APOL. Noui, atq; etiam Hermaphroditũ istum ex te aiunt peperisse ipsam. K
Veruntamen illud mihi dic, si nosti: quomodo non æmulatur Venus Gratiam,
aut contrà illa Venerẽ? MER. Quoniam, Apollo, illa in Lemno cũ ipso con-
suetudinem habet, Venus autem in cœlo: præsertim autẽ hæc cum Marte ple-
runq; uersatur, atq; illum amat: quapropter non ita multùm fabrum istum cu-
rat. APOL. Atq; hæc putas ipsum Vulcanũ scire? MER. Scit, sed quid agat,
cum generosum adeò adolescentem, & præterea militarem ipsum esse uideat?
Quare silentium agit, nisi quòd minatur quidẽ uincula quædã excogitasse cõ-
tra illos sese, iisq; ipsos comprehensurũ esse, circũdato ueluti retibus quibusdã
lecto. APOL. Nescio sanè: optarim uerò ipse, ille qui sic cõprehẽderetur, esse.

De eo quòd Vulcanus duas uxores formosissimas haberet, Venerẽ, & Gratiam.

IVNONIS

A IVNONIS ET LATONAE, Iac. Micyl. interprete.

IVNO.

PVlchros enimuerò Latona & liberos procreasti Ioui. LAT. Non enim omnes, ô Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est. IV. At hic claudus quidē, utilis certè tamen est, artifex optimus existens, ac cœlum nobis exornauit quoque, Veneremq; uxorem duxit, à qua & studiosè obseruatur. Contrà autē tuorum liberorum altera quidem uitilis ultra modum, & montiuaga est, & postremò in Scythiam quoque profecta, omnes B sciunt qualia comedat, hospites mactando, ac Scythas ipsos imitando, qui humana carne uescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculari, & cithara canere, & medicum esse, & uaticinari: & erectis uaticinandi tabernis hic in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulentes se, obliqua, & in utranque partem quæstionis propositæ inclinantia respondendo, ne uidelicet erroris possit damnari: atque ita ex hoc quæstum facit, & ditescit. Multi enim amentes sunt, seque ipsos exhibent præstigiis deludendos. Verùm non ignoratur utique à prudentioribus, quòd pleraque falsa ac ficta dictitet: quippe ille ipse uates ignorabat quòd interfecturus amasium suum esset disco: C neque prædixerat ipse sibi quòd fugitura ipsum esset Daphne, idq; adeò formosum atque comatum. Quare non uideo qua causa pulchriores liberos te quàm Nioben illam procreasse putaris. LAT. At uerò liberi hi, hospitū mactatrix ista uidelicet, & mendax uaticinator ille, scio quo pacto mordeant te dum conspiciuntur inter deos, & maximè quando hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam personat in conuiuio, omnibus ipsum admiratione prosequentibus. IVN. Nequeo risum continere, Latona. Illūm ne admirantur? quem Marsyas, si iustè modò iudicare Musæ uoluissent, excoriasset meritò, ut qui ipse in Musica uicerat: nunc autem circumuentus miser ille D periit, iniustè sanè damnatus. Hæc autem formosa tua uirgo, ita formosa nimirum est, ut posteaquam animaduertit sese conspectam ab Actæone fuisse, uerita ne adolescēs ille turpitudinem ipsius euulgaret, immiserit illi canes: ut interim non dicam quòd neque parturientibus obstetricatura fuisset, si uirgo utique & ipsa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno, eò quòd cū Ioue concumbis, & unà cum eo regnas: & propterea absque metu contumeliosa es. Veruntamen uidebo te non ita multò pòst rursum lachrymantem, quando te relicta in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

E APOLLINIS ET MERCVRII, Eodem interprete.

APOLLO.

QVid rides Mercuri? MER. Quoniam maximè ridicula, Apollo, uidi. APOLL. Dic igitur, ut & ipse auditis illis tecum ridere possim. MER. Venus cum Marte concumbens deprehensa est, ac Vulcanus comprehēsos illos uinculis constrinxit. APOLL. Quomodo? Suaue enim quiddā dicere uideris. MER. Longo iam tēpore, opinor, cognitis his quæ agebantur, expiscatus est illos, & lecto occultis quibusdā uinculis circundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post hæc Mars ingreditur secretò, ut quidem ipse putabat. Videt autem ipsum ex alto Sol, & rem ad Vulcanum

Deprehensi Mars cū Venere, à Vulcano uinculis colligantur.

defert. Vbi igitur lectum conscendissent, & in opere essent, & iam intra retia F
tenerentur, circumuoluuntur ipsis quidem uincula, astat autem Vulcanus. Illa igitur (nam & fortè tum nuda erat) pudore affecta, non habebat quo se tegeret. Mars uerò ab initio fugere tentabat, sperabatq; se uincula illa disrupturum esse: cæterùm posteaquam intellexit se undique captum teneri, neque effugere quoquã posse, supplicare cœpit. APOL. Quid igitur? soluitne ipsos Vulcanus? MERC. Nondum, sed conuocatis diis spectandũ ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuò, inclinatis deorsum capitibus erubescebant. Atque adeò spectaculum hoc dulcissimum mihi uisum est, cum tantùm non ipsum opus exhiberent. APOL. At faber ille an nõ pudore afficitur etiam ipse cum spectandam ita exhibet cõiugii sui turpitudinẽ? MER. Nõ per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego uerò, si opus est uerum dicere, inuidebam Marti, non solùm quòd cum formosissima dea adulterium exercuisset, sed etiam quòd colligatus cum ipsa unà esset. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto sustineres? MERC. Tu uerò non, Apollo? Aspice modò & accedens (collaudabo enim te) si non eadem ipse quoque optabis ubi uideris.

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. H

Calumniatur Iuno Bacchum uini inuentorem.

QUidem erubescerẽ ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens, ut plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habẽs, mollior ipsis illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in summa cuiuis magis quàm patri tibi similis. IVP. At uerò hic mitratus & mulierosus, non solùm, ô Iuno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, præterea & Thraces sub se redegit, uerùm etiam contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsũmque I
regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit saliens pariter & choream ducens, hastis utendo hederaceis, ebrius interea, ut ais, atque furore correptus. Quod si uerò quispiam illum conuiciari aggressus sit, contumeliosè de sacris illius loquendo: etiam hunc ulcisci solet, uel palmitibus ipsum implicando, uel à matre, perinde ut hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm uirilia hæc, & me patre minimè indigna? Si uerò lusibus quoque & deliciis inter hæc indulget, non est quòd inuideas, & maximè si quis cogitet qualis hic sobrius futurus erat, quandò etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipsius, uitẽ uidelicet, & uinum: & hoc cum uideas qualia inebriati isti factitent, titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in summa, insanientes præ uino. Itaque & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipsi compotores interfecere, ligõnibus cæsum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinum hæc, neque ipse Dionysius efficit, sed immoderatus potus, & ultrà quàm decet & satis est, repleri mero. Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Qualia uerò Icarius passus est, tale nihil ulli compotorum facile fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysii calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

Vinũ mala nõ designat, sed nimius eius potus.

VENERIS

VENERIS ET CVPIDINIS,

A

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

QVID tandem in causa est, Cupido, ut quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab una Minerua temperes, utq; aduersus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum uirili: proinde siquando tenso arcu petam illam, galeæ cristam quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic ut arma mihi è manibus excidant. VEN. Atqui Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque ultrò etiam inuitat: uerùm Minerua semper adductis superciliis obseruat. quin aliquando temere ad illam aduolaui, facem propius admouens: at illa, Si quidem ad me accesseris, inquit, per parentẽ Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus cõminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore faciem quandam gestat horrendã, uiperis capillorũ uice comatam. hanc nimirũ magnopere formido. territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Mineruam metuis, ut ais, atq; huius gestamen Gorgona reformidas, idq; quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris: cæterùm Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim uultu pudico ac reuerẽdo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam non rarò illis assisto, carminis suauitate delinitus. VEN. Esto, nec has adoriris, propterea quòd sint reuerendæ: at Dianam qua tandem gratia non uulneras? CVP. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. ad hæc alterius cuiusdã sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius ô gnate? CVP. Nẽpe uenatu ceruorum & hinnulorũ, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerũ huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrem eius, qui nimirũ arcu ualet & ipse, feritq; eminus. VEN. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta uulnerasti.

Cupido ônes deos superat exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs, &c.

B

C

D

DEARVM IVDICIVM, Iacobo Micyllo interprete.

E

IVPITER.

MERCVRI, accepto hoc pomo abi in Phrygiã ad Priami filium, pastorem armenti (pascit autem in Ida monte, qua parte Gargarum uocant) ac dic illi: Iupiter, inquiẽs, ô Pari iubet te, posteaquã & ipse formosus es, & rerum amatoriarum doctus, sentẽtiã ferre inter deas, quæ nam illarum omnium formosissima sit. Certaminis autem præmium, ea quæ uicerit, pomum accipiat. Porrò tempus iam est ut & ipsæ uos abeatis ad Iudicem. Ego uerò ablego à me arbitriũ, ut qui ex æquo omnes uos amem, ac, si modò possibile foret, libenter omnes uos uictrices uidere uellẽ, præsertim quandò & ne-

De iudicio Paridis.

cesse est, qui uni pulchritudinis summã adiudicabit, eum omnino in odiũ cæ- F
terarum plurium incurrere. Quare equidem ipse uobis idoneus iudex nõ sum:
adolescens autem ille Phrygius, ad quẽ hinc abitis, regio quidem genere pro-
gnatus est, & Ganymedis huius cognatus: cæterùm simplex & mõtanus: neq;
quisquam illum cognitione hac indignum meritò putauerit. V E N. Ego ue-
rò, Iupiter, etiam si Momum ipsum præstituas nobis iudicem, præsenti animo
itura sum ad documẽtum mei præbendum. Quid enim adeò reprehenderit il-
le in me? Sed oportet etiam hisce placere hominem. I V N. Neque nos, Venus,
timemus quicquam, etiam si Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus &
hunc Parin, quisquis etiam fuerit. I V P. Num igitur & tibi eadẽ hæc, filia, pla- G
cent? quid respondes? auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc uirgi-
nibus uobis, uerecundia affici erga talia. sed tamen annuis. Abite igitur: ac ui-
dete ne infensiores fiatis iudici, quæcunq; uictæ fueritis, néue malũ aliquod in-
feratis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest ut æqualiter omnes formo-
sæ sitis. M E R. Procedamus ergo rectà uersus Phrygiam. Ac ego quidẽ præi-
bo, uos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Noui ego Pari-
dem hunc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amori deditus,
& ad talia disceptãda maximè idoneus: neq; ille facilè iudicauerit malè. V E N.
Hoc quidem totũ bene, adeoq; pro me narras, iustum uidelicet esse nobis iudi- H
cem. Vtrum autem & uxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi coha-
bitat? M E R. Non omnino absque uxore est, Venus. V E N. Quomodo hoc
dicis? M E R. Videtur quædam cũ eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa,
cæterùm rustica, atque inter montes malè consueta: sed non admodum adhi-
bere animum ipsi uidetur. Cuius igitur gratia hæc interrogas? V E N. Nullius
sanè rei, sed ita temerè in mẽtem uenit. M I N E R V A. Malè legationẽ obis,
heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. M E R. Nihil mali, Minerua,
hoc: neque etiam contra uos: sed interrogabat me an uxore adhuc careret Pa-
ris. M I N. Quamobrẽ igitur hoc superstitiose adeò illa curat? M E R. Nescio. I
Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem uenisset hoc, neque ex composito
interrogasset me. M I N. Quid ergo? carét ne uxore adhuc? M E R. Non uide-
tur. M I N. Quid autem? bellicæ ne rei studio aliquo tenetur, atque amans glo-
riæ est, an nihil aliud quàm bubulcus est? M E R C. Verum quidẽ nõ possum
dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cum sit, etiam has res cõsequi
illũ cupere, ac uelle præcipuum in præliis esse se. V E N. Vides? nihil ego nunc
cõqueror, neq; crimini uerto tibi, quòd cum hac seorsim nunc loqueris. Que-
rulorum enim hoc, non Veneris. M E R C. Etiam hæc fermè eadem interro-
gauit me: quam ob rem grauiter ne feras, néue putes eo minus consecuturam K
esse te, quòd huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verùm interea
dum sermones cedimus, iam multum progressi, reliquimus post nos stellas, &
propemodum Phrygiam contingimus. Ego uerò etiam Idam uideo, adeóque
totum Gargarum exactè: &, si non fallor, ipsum quoque iudicem uestrum Pa-
ridem. I V N O. Vbi autem is est? neque enim ipsa etiam uideo illum. M E R.
Hac uersum, Iuno, ad sinistram respice, non ad summum montem, sed secun-
dum latus, ubi antrum illud & armentum uides. I V N. At non uideo armen-
tum. M E R. Quid ais? an non uides buculas secundũ meum hunc digitum ex
mediis rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pe-

dum

A dum manu tenentem,& prohibentem ne longius dispergatur armentũ? IVN. Video nunc tandem,si modò ille est. MER. Ille uerò. Sed quia propè iam sumus,in terram,si uidetur,demissi, pedibus faciamus iter, ne cõturbemus illum supernè ex improuiso deuolando. IVN. Rectè dicis,atque ita faciamus. Cæterùm posteaquam descendimus,tuum iam est Venus,ut præeas,ac uiam nobis ducendo commonstres. Tu enim,ut consentaneũ est,locorum perita es: quippe quæ sæpius,ut fertur fama, huc ad Anchisen descenderis. VEN. Non admodũ,Iuno,me tua ista mouet dicacitas. MER. At igitur ego uos ducã: nã & ipse frequenter in Ida uersatus sum,quãdo Iupiter amabat adolescentulũ istum
B Phrygium: ac sæpius huc ueni ab illo missus,ut quid ageret puer, obseruarem: & cum iam in aquilam conuersus esset, unà quoque cum ipso aderam, & unâ formosum illum subleuabam. Et,si modò satis memini,ab hac ipsa rupe illũ in sublime abripuit. Nam hic quidẽ fortè tum fistula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipsi deuolans, leuiter admodũ unguibus circumiectis,& ore in tiaram,quam super caput habebat,impresso,in altum sustulit puerum, perturbatum,& ceruice reflexa in ipsum intuentẽ. Tum igitur ego fistulam sustuli: abiecerat enim illam præ timore. Atenim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum. Salue bubulce. PARIS. Et tu certè adolescens. Quis autem ipse es
C qui huc ad nos adueneris: aut quãsnam has adducis mulieres? Non enim eiusmodi apparent, quæ in montibus uersari cõmodè queant, formosæ adeò cum sint. MERC. At non sunt mulieres. Iunonẽ uerò,Pari,& Mineruam,& Venerem uides,& me Mercurium uidelicet Iupiter ad te misit. Sed quid tremis & expallescis? ne metue. nihil enim periculi hic. Iubet autem te iudicem esse pulchritudinis ipsarum. Quandoquidem enim,inquit,& formosus ipse es,& doctus rerum amatoriarũ,cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium scies lecto hoc pomo. PAR. Cedo,ut uideam quid sibi etiam uelit. Pulchra,inquit,capiat. Quo pacto igitur,ô here Mercuri,potero ego, morta-
D lis cum sim ipse ac rusticus,iudex esse tam inopinati spectaculi, & maioris adeò quàm pro bubulci captu? Nam huiusmodi caussas disceptare,delicatorũ atque urbanorum magis est. Quod autem ad me attinet,utra capella formosior altera sit,& iuuenca num alia aliam superet,fortassis ex arte diiudicare possim. Hæ uerò & formosæ pariter omnes sunt,& non uideo quo pacto aliquis ab una ad aliam transferendo aspectum auellere queat. Non enim facilè absistere uult,sed cuicunque se primo applicat,ei inhæret,& quod præsens est, laudat. Inde si ad aliud transierit, etiã illud formosum uidet,& immoratur: & semper ab iis quæ propiora sunt, ceu per successionem excipitur. Et in summa,circumfusa mihi
E est pulchritudo ipsarum,& totum me complexa tenet. Ac doleo quòd non & ipse,quemadmodum Argus ille,toto corpore uidere possum. Videor autẽ mihi bene tũ iudicasse, si omnibus pomum hoc reddidero. Nam & rursum illud quoque accedit,quòd hæc quidem Iouis soror & coniunx est: illæ uerò filiæ. Quomodo igitur nõ periculosum etiã hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Nescio,nisi quòd non licet detrectare Iouis imperium. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri persuade ipsis, ne succenseant mihi duæ illæ reliquæ quæcunq; uictæ fuerint: sed quicquid peccatum uidebitur,id solis oculis imputent. MER. Ita facturas se aiunt. Tempus autem iam tibi est ut peragas iudicium. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quispiam? Cæterùm illud primùm scire uolo,

utrũ ſatis erit ſpectare ipſas,ut nunc ſunt,ueſtitas:an uerò etiam exuere ſeſe ne- F
ceſſe erit,ut diligentius inſpici atq; examinari eò poſſint. MERC. Hoc tuum officiũ erit uidere, utpote iudicis. Ac imperes ipſis licet,quomodocunq; etiam uoles. PAR. Quomodocunq; etiam uolo? Nudas igitur uidere uolo. MER. Exuite heus uos. Tu uerò inſpice eas. Ego interim auertam me. VEN. Rectè ô Paris. Atq; prima certè exuam me,ut noris quòd non ſolũ lacertos habeam candidos,neq; etiã magnos & auguſtos oculos præ me ferendo,ſuperbiã. Aequaliter uerò ſum tota & uniformiter pulchra. MIN. Ne prius ipſam exueris, ô Paris,q̃ ceſtum à ſe depoſuerit,(incãtatrix enim eſt) ne te præſtigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neq; etiam ſtudioſe ita exornatam G
hic adeſſe, neque tot coloribus fucatam,perinde ac uerè meretricem aliquam, ſed ipſam formam nudam exhibere ſpectandam. PAR. Rectè ſanè admonent illud de ceſto: atq; etiam depone illum. VEN. Cur non igitur & tu Minerua galea depoſita nudum caput ſpectandũ exhibes, ſed concutis conũ,& perterres iudicẽ? An uereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleũ iſtud oculorum ſi dẽpto terribili iſto aſpiciatur? MIN. Ecce tibi galea hæc ablata. VEN. Ecce tibi & ceſtus hic. IVN. Sed exuamur tandem. PAR. O Iupiter monſtrifice, quod ſpectaculũ! quæ pulchritudo! quæ uoluptas! qualis uirgo hæc! ut uerò regalis illa & uenerabilis effulget, adeoq; uerè digna Ioue! Tuetur autem ſuaue H
quiddam & iucundũ,ac blandũ & illecebroſum. etiam arriſit. Sed iam ſatis habeo felicitatis huius. Si uidetur autem,etiam ſeorſim unamquamque inſpicere uolo: quoniam nunc certè ambiguus ſum,neq; ſatis ſcio ad quid etiam me referã,uiſu in omnes partes diſtracto. VEN. Ita faciamus. PAR. Abſcedite igitur uos duæ: tu uerò Iuno hic mane. IVN. Maneo. Ac poſteaquam me diligenter inſpexeris, tempus tibi erit & cætera iam ſpectare,num pulchra uictoriæ meæ dona propoſita tibi. Nam ſi me,Pari,formoſiorẽ eſſe iudicaueris,uniuerſæ eris Aſiæ dominus. PAR. At non donis noſtra hæc gerũtur. Sed tamen abi. mox enim agetur quicquid æquum uiſum erit. Tu uerò accede Minerua. I
MIN. Adſum tibi. Quod ſi igitur me ô Pari,formoſam eſſe iudicio declaraueris,haud unquã ex pugna uictus abibis. bellatorem enim te,& uictoriarũ compotem efficiam. PAR. Nihil,Minerua,opus mihi eſt bello,& pugnis. Pax enim,ut uides,in præſentia tenet Phrygiam ac Lydiam,& ab hoſtibus quietum eſt patris imperium. Sed tamen confide. neque enim eò minus feres: tametſi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandẽ,& impone galeam. ſatis enim te inſpexi. Ac nunc Venerem adeſſe tempus eſt. VEN. Eccam meipſam tibi. Ac contemplare ſingillatim unumquodque diligẽter, nihil curſu præteruehendo, ſed immorando ſingulis etiam membris. Quòd ſi uerò K
placet, ô formoſe,etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aſpiciens te iuuenem adeò,& formoſum, qualem neſcio an ullum alium nutriat Phrygia,beatum quidem te puto ob pulchritudinem: reprehendo autem,quòd nõ relictis hiſce rupibus & ſaxis,in urbe alicubi uitã degis, ſed corrumpi pulchritudinẽ iſtam ſinis in ſolitudine. Quid enim te montes iſti iuuant? aut quid proficiunt pulchritudine iſta tua boues? Decebat autem te iam & uxorem duxiſſe,non tamen ruſticam aliquam & indigenam,quales per Idam paſſim mulieres ſunt, ſed ex Græcia aliquam, uel Argiuam,uel Corinthiam, uel Lacænam, cuiuſmodi Helena illa eſt,adoleſcẽtula & formoſa,& nulla parte me ipſa infe-

rior,

A rior, & quod maximum est, amori quoque dedita. Nam illa si solùm etiã aspiciat te, satis scio, relictis omnibus, sêque ipsa ceu in deditionẽ tradita, sequetur & cohabitabit tecum. Prorsum autẽ & tu audisti iam aliquando de ipsa. PAR. Nihil etiam, ô Venus. Nunc autẽ lubens audiero omne quicquid est de illa te narrantem. VEN. Est hæc filia quidem Ledæ formosæ illius, ad quam Iupiter è cœlo deuolauit in Cygnum conuersus. PAR. Qualis autẽ aspectu est? VEN. Candida quidem, qualem consentaneum est esse è Cygno prognatam: tenera autem, ut quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunq; exercens sese, & palæstricæ rei dedita. Adeò igitur magnopere ab omnibus passim expetitur, ut & bel-
B lum ipsius caussa susceptum fuerit, cum Theseus nondum nubilẽ illam rapuisset. Postea uerò cum iam ad florem ætatis peruenisset, optimi quique Achiuorum ad petendas illius nuptias sese obtulerunt. Antepositus autẽ reliquis tum Menelaus fuit, ex genere Pelopidarum natus. Quod si autẽ uoles, ego tibi cõficiã has nuptias. PAR. Quid narras? eiũs ne quæ iam nupsit alteri? VENVS. Iuuenis adhuc es, & rusticus. Ego uerò noui quo pacto talia perficere conueniat. PAR. Quomodo? cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficiscêris ad perlustrãdam Græciam, atq; ubi Lacedæmona perueneris, uidebit te Helena. Post illa uerò meum iam opus erit efficere quò illa amore tui capiatur, tê
C que sectetur. PAR. Hoc ipsum etiã incredibile mihi uidetur, ut illa relicto cõiuge, cum homine barbaro atq; hospite è patria nauigare in animum inducat. VEN. Bono animo esto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem, & Cupidinem uidelicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri sint. Ac Cupido quidẽ totus subingrediens illam, ui coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa, id quod ipsa est, & expetibilem te reddet, & amabilem. Deinde autẽ & ego unà præsens rogabo Gratias quò & illæ comites se præbeant: atq; ita omnes ipsam ad hoc quod uolumus impellemus. PAR. Quomodo fortassis hoc procedet, incertum adhuc, Venus
D est: ueruntamen amo iam Helenã, & nescio quo pacto etiã uidere ipsam mihi uideor, & nauigo rectà uersus Græciam, & in Sparta peregrè absum, & redeo unà cũ uxore: & doleo quòd non omnia hæc iam nunc facio. VEN. Ne prius amaueris Pari, q̃ pronubã me & sponsæ conciliatricem iudicio hoc remuneratus fueris. Decet enim & me uictoriæ cõpotem factã adesse uobis, & celebritatẽ peragere nuptiarũ pariter & uictoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorẽ, & formam, & nuptias pomo isto mercari. PAR. At metuo ne me post latũ iudicium negligas & contemnas. VEN. Vis igitur ut iurẽ tibi? PAR. Nequaquam, sed tãtùm promitte denuo. VEN. Promitto igitur, Helenã tradituram
E me esse uxorem tibi, & futuram comitẽ proficiscenti ad ipsam: deinde & Ilium uenturam esse ad uos. Atq; adeò ipsa præsens adero, & ad omnia opitulabor. PAR. Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias tecum adduces? VEN. Bonũ animũ habẽ: quin & Desideriũ & Hymenæum præterea comites assumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi pomum, ob hæc accipe.

MARTIS ET MERCVRII, Erasmo Roterod. interprete.

MARS.

AVdistin' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? q̃ superba, quãque dictu absurda? Ego, inquit, si uoluero, catenam ex æthere demittam, *Iouis iactantia irridetur.*

unde si uos suspensi me ui detrahere conemini, luseritis operam. nunquam e- F
nim me deorsum trahetis. Contrà ego uos si uelim in altum attrahere, nõ uos modò, uerumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum uno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, uiribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: uerùm unum tam multis pariter in tantum antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiam si terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MERC. Bona uerba Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc petulantia conciliet. MARS. An uerò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? G
imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum uidebatur tum quum hæc minitantem audirem, haud queam apud te reticere. Etenim memineram quũ non ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in uincula cõiicere, quantopere formidarit, utq; in omnem speciem sese uerterit, idque cum tres duntaxat essent dii. Quòd ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamq;. MERC. Tace, bona uerba. neque enim tutum est H
ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

PANOS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

PAN.

Pan deus Arcadiæ, pastorum, musicus, socius Bacchi, filius Mercurij.

SALVE pater Mercuri. MERC. Salue utique & tu. Sed quomodo ego pater tuus sum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? MERC. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterinus sum, ex amore tibi natus. MERC. Per Iouem hirci fortasse cuiusdam, qui capram per adulteriũ cognouit. Nam meus quomodo fue- I
ris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos, hircinosq;, præterea & caudam super natibus? PAN. Quæcunq; in me conuiciando dicis, iis tuum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras: imò potius teipsum, qui eiusmodi generas, & tales liberos procreas: ego uerò extra culpam sum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num ignorans alicubi cum capra adulterium exercui ego? PAN. Non cum capra, sed tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quandoque puellam liberã per uim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarii filiam dico Penelopen. MERC. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco similem K
te peperit? PAN. Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quando enim me in Arcadiã ablegabat, O puer, inquit, mater quidẽ tua ego sum, Penelope, ex Sparta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercuriũ illum Maiæ ac Iouis filium. Quòd si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rem habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauerat, quò facilius lateret: & ob id similis hirco tu quoque euasisti. MERC. Per Iouem, memini me tale quiddam facere. Ego igitur formosus ille, qui ob formam ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipse sum, pater tuus uocabor? & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum

procrea-

A procreationem? PAN. At uerò dedecori tibi pater non ſum. Nam & muſicus ſum, & fiſtula cano, admodum pleno ſpiritu: & Bacchus ille nihil abſq; me facere quicquam poteſt: ſed & ſociũ & conſultatorẽ fecit me, & duco ipſi chorum. Iam & ouilia mea ſi uideas, quot & per Tegeam & per Partheniũ habeo, admodum delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper uerò etiã Athenienſibus auxilium ferens, ita præclarè rem geſſi in Marathone, ut ceu donum militare quoddã retulerim antrũ illud quod eſt ſub arce. Quòd ſi igitur Athenas ueneris, cognoſces quantum ibi ſit nomen Panos. MERC. Ac dic mihi, duxiſtine uxorẽ iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. PAN. Nequaquam,
B pater. amator enim ſum, neque cum una aliqua rem habere contentus forem. MERC. Capras uidelicet conſcendis. PAN. Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodum ſtudioſe ab illis obſeruor. MERC. Scis igitur quid te gratificari mihi, fili, primũ omnium uelim? PAN. Impera pater, nos autem uidebimus hæc uti fiant. MERC. Et accedas ad me, & prehenſes licet: patrem autem uide ne me appellaris quoquam audiente.

Pitys pinus eſt, tametſi Gaza Laricẽ uertat. hac autem Pan coronari ſolebat.

APOLLINIS ET BACCHI, Iacobo Micyllo interprete.

C

APOLLO.

Vid igitur? dicendũm ne eſt, Bacche, fratres eſſe Cupidinẽ, Hermaphroditum, & Priapũ, adeò diſſimiles forma & ſtudiis cũ ſint? Nam hic quidem formoſus omnino & iaculator eſt, & poteſtate nõ parua comparata ſibi, omnibus imperat. Ille autẽ mulieroſus ac ſemiuir, ambiguam quoque faciem præ ſe ferens, ut non facilè dignoſcas adoleſcéns ne ſit, an uirgo. Tertius uerò etiam ſupra modum uirilis eſt, Priapus uidelicet. BAC. Ne mireris Apollo. non enim ipſa Venus in cauſa eſt, ſed patres, qui diuerſi fuere: quandoquidem & ii qui eodem patre eademq; matre naſcuntur, ſæpenumero
D alius uir, alius fœmina, quemadmodum & uos, naſcũtur. APOL. Ita ſanè eſt ut dicis: ſed nos tamen ſimiles ſumus, & circa eadem ſtudia uerſamur: ſagittarii enim ambo ſumus. BAC. Quantum quidem ad arcum & ſagittas attinet, eadem ambo exercetis, Apollo: illa uerò ſimilia nequaquam ſunt, quòd Diana quidẽ hoſpites mactat apud Scythas, tu autẽ uaticinaris, & medicaris ægrotantibus. APOL. An tu putas ſororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit, ſi quis Græcus aliquando in Tauricã aduenerit, ut cũ eo inde enauiget, iam olim peroſa mactationes illas. BAC. Rectè ſanè illa. Sed hic Priapus? Ridiculum enim quiddam narrabo tibi, quod cũ Lampaſci nuper eſſem,
E mihi accidit. Ego quidem ad urbem acceſſeram, ille autem me recepit, hoſpitio apud ſe præbito. Poſteaquã igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim madefacti, circa mediam propè noctem exurgens generoſus ille: ſed pudet dicere. APOL. Solicitauit ne te? BAC. Huiuſmodi quippiam eſt. APOL. Quid tu autem porrò ad hæc? BAC. Quid enim aliud, quàm riſi? APOL. Rectè ſanè, quòd neque acerbè neque ruſticè quicquam. Venia enim dignus eſt, ſi te formoſum adeò ſolicitauit. BAC. Huius igitur gratia etiam te Apollo ſolicitatum meritò uenerit. Formoſus enim & tu, & præterea comatus, ut uel ſobrius Priapus ille aggredi te queat. APOL. Sed non aggredietur, Bacche, me facilè: nam præter comam etiam arcum gero.

De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus ſcilicet diuerſorum ſtudiorum.

MERCVRII ET MAIAE, Erasmo Roterod. interprete.

MERCVRIVS.

Conqueritur miseriã & labores suos immensos.

EST uerò, mater, deus quisquam in cœlo me miserior? MA. Caue ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERC. Quid non dicam? qui quidem tantum negociorum solus sustineam, quibus delassor, in tam multa ministeria distractus. Nam mane protinus surgendum est mihi, statimq; uerrendum cœnaculum ubi dii cõpotant. Tum ubi curiam in qua consultãt, undique strauero, ac singula ita ut oportet composueto, Ioui necessum est assistere, ac perferendis illius mandatis toto die sursum ac deorsum cursitare. insuper quum redeo, puluerulentus adhuc Ambrosiam apponere cogor. G Porrò priusquam nouitius iste pocillator aduenisset, ego nectar etiã ministrabam. Quódque est omnium indignissimum, soli omnium ne noctu quidẽ agere quietem licet, uerùm id quoque temporis necesse habeo defunctorum animas ad Plutonem deducere, maniumq; gregi me ducẽ præbere, tum autem & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi sufficiebant scilicet diurna negocia, dum uersor in palæstris, dum in concionibus præconis uices ago, dum oratores instruo: ni hæc quoque prouincia accedat, ut simul etiam umbrarum res disponam. Atqui Ledæ filii alternis inter ipsos uicibus apud superos atq; inferos agitant: mihi necesse est quotidie tum hoc, tum illud pariter agere. deinde duo illi H Alcmena ac Semele miseris prognati mulieribus, ociosi in cõuiuiis accũbunt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis ministro scilicet. Quin nunc quum recens Sidone à Cadmi filia reuersus essem (nam ad hanc me legarat uisum quid ageret puella) priusquã respirassem, & adhuc anhelũ de uia, rursum ad Argos emandauit uisurum quî cum Danaë ageretur. Rursum inde in Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam uisito. adeò ut planè iam pariturum me negarim. quod si mihi licuisset, lubens profectò fecissem id quod solẽt ii qui in terris durã seruiunt seruitutem. MA. Missa fac ista gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quum sis iuuenis: ac nunc, quò iussus es, Argos contende, I deinde in Bœotiam: ne si cessaris, fuerisque lentior, plagas etiam auferas: nam iracundi sunt qui amant.

Hi duo Dialogi qui sequuntur, in alijs circa finem posterioris tomi ponuntur: quos nos, quia & ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

De eo quòd Phaëthon curum Solis perperam ducẽs, punitus sit.

QVALIA fecisti autẽ, Titanum pessime? qui quæ in terris sunt, perdidisti omnia, adolescentulo fatuo ac stulto commisso curru, qui alia K quidem exussit, nimis prope terram cursu delatus: alia uerò præ frigore corrumpi fecit, longius ab ipsis abstracto igne: & in summa, nihil non conturbauit & commiscuit: ac nisi ego animaduersis iis quæ gerebantur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum mansissent. Talem nobis pulchrum istum aurigam atque rectorem currus emisisti. SOL. Peccaui, Iupiter, sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam unde uel sperare potui hoc tantum futurum esse malum? IVPIT. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & ut si quis etiam modicum excidat à uia, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam

equorum

A equorum uehementiam, ut oporteat ui quadam cõtinere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt, quemadmodum uidelicet & istum transuerse abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiã in contrarium eius quem cœperant cursus, & in summa sursum ac deorsum, quocunq; ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo utendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere uolebam. Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater Clymene unà cum ipso: in currum impositum submonui quo pacto B oporteret insistere uiæ ipsum, quantum in sublime agitantẽ sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum uergere, & uti habenas regere, neq; impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret si non recta uia ageret. At ille (puer enim erat) cõscenso tanto igne, & uastæ adeò profunditati supernè incumbens, ut consentaneum est, obstupuit. Equi uerò ut senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, ê uia diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autem dimissis habenis, metuens opinor ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicii luctus hic est. IVP. Satis C autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem ueniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquẽ successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrum ipsi illachrymantes, deinde & in populos conuertantur præ dolore: tu uerò compacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) aurigare iunctis denuo equis: ac uide ut memineris horum omnium.

APOLLINIS ET MERCVRII, Iac. Micyl. interprete.

D

APOLLO.

ROTES'NE mihi dicere, Mercuri, uter istorum Castor est, aut uter Pollux? Nam ego quidem non facilè discreuero ipsos. MER. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat: hic autem Pollux est. APOL. Quomodo dignoscis? similes enim sunt. MER. Quôd hic quidem, Apollo, habet in facie uestigia uulnerũ quæ aliquando ab iis accepit quibũscum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio uulneratus fuit, quando cũ Iasone in Colchum nauigabat. Alter autẽ nihil tale præ se fert, E sed purus est atq; integer facie totus. APOL. Operæprecium fecisti, qui discrimina quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella supernè imminẽs, & iaculũ in manu, & equus utriq; candidus. Quare sæpe equidem appellaui hunc Castorẽ, qui Pollux erat: & rursus Castorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiscũ uersantur, sed ex diuiso nunc quidem mortuus, nunc autẽ Deus est alteruter ipsorum? MERC. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cum oporteret alterum ex Ledæ filiis mortem obire, alterum autem immortalẽ esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatẽ. APOL. Non sanè prudenti, Mercuri, diuisione. Siquidem nec aspicient sese mutuò hoc pacto, quod uel maximè opi-

nor desiderabant. Aut quomodo enim, cum alter apud deos, alter apud manes F
existat? Veruntamen, quemadmodum ego uaticinor, Aesculapius medetur, tu
palæstricam doces, puerorũ exercitator optimus, Diana autem obstetricatur:
atque aliorum suam quisque artem habet, uel Diis uel hominibus utilem: hi
uerò quid agent nobis? an inertes atque ociosi conuiuabuntur nobiscum, tam
grãdes cum sint? M E R. Haudquaquam, sed iniunctum illis est, Neptuno ut
ministrent & subseruiant, & obequitare ipsos oportet pelagus: & sicubi nau-
tas tempestate periclitantes aspexerint, insidentes nauigio præstare incolumes
nauigantes. A P O L. Bonam, Mercuri, & salutarem narras artem.

DIALOGI MARINI. G

Argumentum in eosdem.

Neque horum dialogorũ diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nã & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoque uerisimile est, Lucianũ ostendere uoluisse, quòd quæcunque sub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac uoluptatẽ appetant. Illumque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autẽ Deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & uoluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim quanquam omnibus Philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & uoluptatem finem bonorum asserebant, & Deorũ prouidentiam negabant. Id quod cum alibi passim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet. H

DORIDIS ET GALATEAE, Erasmo Roterod. interprete.

DORIS.

De eo quòd Polyphemus nimiũ deformis et fœtidus adamauerit Galateam, & amatus sit ab ea.

ORMOSVM amantem, Galatea, nempe Siculum istum pastorem aiunt amore tui deperire. G A L A. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre prognatus est. DOR. Quid tum postea, si uel Ioue ipso sit progenitus, quum usque adeò agrestis atque hispidus appareat, quódque est omnium deformissimum, unoculus? An I
uerò credis genus illi quicquam profuturũ ad formam? G A L. Ne isthuc quidem ipsum, quòd hispidus est atque agrestis, ut tu uocas, illum deformat: quin uirile magis est. Porrò oculus media in fronte, decet etiam, quo quidem nihilo segnius cernit, quàm si duo forent. D O R. Videris Galatea non amantem habere Polyphemum, sed illum potius adamare: sic eum prædicas. G A L. Equidem haud adamo, sed tamen insignem istam uestram insultandi opprobrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidentia quadam isthuc facere uidemini, propterea quòd ille quum fortè aliquãdo gregem pasceret suum, nosq; è littorali specula in littore ludentes cerneret in prominentibus Aetnæ K
pedibus, quà uidelicet inter montẽ & mare littus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omnium una uisa sim formosissima, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos malè habet: nam argumentum est me forma præstantiorem esse, ac digniorem quæ amer: uos contrà fastiditas esse. D O R. An istud tibi putas inuidendum uideri, si primùm pastori, deinde lusco formosa uisa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, præter candorem? Is illi placet opinor, quòd caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrũ iudicat. Alioqui ubi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquam, siquando tranquilla steterit, despectans, temetipsam contemplare:

A cõtemplare:uidebis aliud nihil nisi perpetuum candorẽ.uerùm is quidem non probatur,nisi rubor admixtus illi,decus illi iunxerit.G A L.Atqui ego illa immodicè candida,tamen eiusmodi habeo amantem:quum interim è uobis nulla sit,quam uel pastor,uel nauta,uel portitor aliquis miretur.cæterũ Polyphemus(ut alia ne dicam)etiã canendi peritus est.D O R.Tace ô Galatea. audiuimus illũ canentem,quũ nuper pruriret in te: sed ô sancta Venus, asinũ rudere dixisses.nam lyræ corpus simillimũ erat ceruino capiti ossibus renudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebant, iis iunctis inductisque fidibus, quas ne collope quidem circumtorquebat. agreste quiddam & absonũ cantillabat,
B quum aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret: ita ut temperare nobis nequiuerimus quin rideremus amatoriam illam cantionem.Nam Echo ne respõdere quidem illi uoluit balanti, quum sit adeò garrula:imò puduisset si uisa fuisset stridulum illius & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in ulnis amasius iste delicias suas, ursi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem. Quis autem non inuideat tibi amicum istũ Galatea?G A L.Quin tu igitur Dori tuum ipsius amicum nobis commonstra,qui meo sit formosior,quique doctius ac melius uel uoce canat,uel cithara.D O R.Mihi quidem nullus est amator,neque me hoc nomine iacto,quasi sim uehementer amabilis: ueruntamen
C istiusmodi amicum,qualis est Polyphemus,nempe totus hircum olens,tũ crudis uictitans carnibus,& hospites,si qui appulerint,deuorans,tibi habeas,eũmque tu mutuum ames.

CYCLOPIS ET NEPTVNI, Iac. Micyl. interprete.

CYCLOPS.

Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit,somno grauatum aggressus!N E P.Quis uerò est qui isthæc facere ausus fuit,Polypheme? C Y C.Principiò
D quidem seipsum Neminem uocabat:postquam autem effugit,atque extra tela,ut dicitur,fuit,Vlyssem nominari se aiebat.N E P. Noui quem dicis, Ithacensem illum . ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit,cum alioqui non ita audax atque animosus sit?C Y C.Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes uidelicet pecuariis.Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxũ autem quoddam mihi est perquam magnum)atque ignem resuscitaui,accẽsa arbore quam de monte mecum ferebam, uisi sunt abscondere sese parare . Ego uerò comprehensis ipsorum quibusdam, ut par erat, deuoraui, ut qui prædones essent.
E Hic igitur uersutissimus ille, siue Nemo,siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodã ueneno,dulci illo quidem,& fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentissimo,& maximè turbulento. nam statim omnia uidebantur mihi posteaquam bibissem,circumagitari,& antrũ ipsum inuertebatur, & prorsum apud me amplius ipse non eram. postremò autem sommo correptus iacui. Ille uerò exacuto uecte, eodemq; igne succenso insuper,etiam excæcauit me dormientem : & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. N E P. Vt altè nimis dormiisti,fili,qui non interea exilueris, cum excæcareris!Vlysses igitur ille quo pacto effugit ? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. C Y C.At ego amoui ipsum, quò facilius illum comprehenderem inter egre-

Vlysses Polyphemũ excæcauit.

diendum. Ac collocato me ipso ad fores, extẽtis manibus uenabar, solis dimis- F
sis in pascua ouibus, & arieti negocio dato, quæ'nã ipsum agere pro me oporteret. N E P. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducens. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. C Y C. Conuocaui illos, pater, atque etiam uenerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, cõtumeliose obiecta mihi clade hac, Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. N E P. Cõfide fili. ulciscar enim ipsum, ut sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigãtes certè ta- G
men seruare uel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

ALPHEI ET NEPTVNI, Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

Vid hoc, Alphee, quòd tu solus aliorũ in mare delapsus, neque cum salsugine misceris, perinde ut solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare uelut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorum in profundum teipso, quemadmodum gauiæ atq; ardeæ faciunt, submer- H
so. ac uideris rursum emergere quoque alibi, & te ipsum iterum spectandum exhibere. A L P H. Amatoria quædam res hæc est, Neptune: quamobrem ne mihi uitio uertas. Amasti autem & ipse sæpenumero. N E P. Mulierẽm ne, Alphee, an nympham amas, an etiam Nereidum ipsarum unam aliquam? A L P. Non, uerùm fontem Neptune quendam. N E P. Vbi igitur terrarum ille manat? A L P. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum uocant. N E P. Scio: non deformẽ sanè, Alphee, Arethusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpurum scaturiẽdo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea uelut argentea apparet. A L P. Vt uerè nosti fontẽ hunc, Neptune! ad I
illũ igitur abeo nũc. N E P. Sed abi quidem, & feliciter utere amore. illud autem mihi dic, ubi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cum sis, fons autem ille in Syracusis manet? A L P. Properantem me moraris Neptune, curiose nimis interrogãdo. N E P. Probè dicis. Abi igitur ad amatũ, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in unam aquam redigamini.

MENELAI ET PROTEI, Eodem interprete.

MENELAVS.

T in aquam conuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus K
utique cum sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in Leonem aliquando muteris licet, tamen neque hoc supra fidẽ est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cũ in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor ut credam. P R O. Ne mireris Menelaẽ. fieri enim soleo. M E N. Vidi equidem ipse: ueruntamen uideris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuẽtium oculos decipere: cum interim ipse nihil tale fias. P R O T. Et quæ'nam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis uidisti in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si uerò nõ credis, & res hæc tibi falsa uidetur, nẽpe apparentia quædam

inanis

A inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, uideárne tantùm ignis, an & urẽdi uim habeam. MEN. Periculosum est experimentũ hoc Proteu. PROT. At tu Menelaë uideris mihi neque Polypũ uidisse unquam, neque etiam quid pisci huic accidere soleat, scire. MEN. Verùm Polypum ipsum quidem uidi: quæ uerò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicũque saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum similem efficit, mutatq; colorem, imitando saxum, quò uidelicet lateat piscatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum refe-
B rens. MEN. Ferunt hæc: sed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Nescio Menelaë cuínam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas. MEN. Videns equidem uidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem uidelicet ignem atque aquam fieri.

Polypi uariatio.

PANOPES ET GALENES, Iacobo Micyllo interprete.

PANOPE.

Idisti'ne, Galene, heri qualia fecit Eris ad cœnam in Thessalia, propterea quòd non & ipsa uocata fuerat ad conuiuium? GAL. Haud
C conuiuata equidem uobiscum tum fui. nam me Neptunus iusserat trãquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cum præsens non adesset? PAN. Thetis ac Peleus concesserant intrò in thalamum, deducẽtibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibusdam autem applaudentibus uel Apollini citharam personãti, uel Musis ore modulantibus adhibendo animum) proiecit in conuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atque aureum, Galene, totum. Inscriptum autem erat his uerbis: Formosa accipiat. Dum igitur uolutatur hoc, tãquam ex composito iactum peruenit eò lo-
D ci, ubi Iuno & Venus & Minerua accumbebant. Deinde ubi Mercurius sublato illo legit ea quibus illud inscriptum erat: nos quidem Nereides cum silẽtio sedebamus: (quid enim agẽdum erat illis præsentibus?) illæ uerò inter se cõtendebant, ac quælibet suum illud esse uolebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus usque res hæc processisset. Verùm ille, Ipse quidem, inquit, non feram iudicium de hoc (tametsi illæ ipsum iudicare uellent) sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit quæ'nã formosior sit, utpote elegantiæ studiosus & ipse: & non facilè, talis cum sit, iudicauerit malè. GALE. Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panope? PAN. Hodie, arbitror, in Idam
E abeunt. GAL. Et quis ueniet paulò pòst qui nobis renunciet eam quæ uicerit? PAN. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia uincet ueniente in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino cæcutiat.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI,

Eodem interprete.

TRITON.

AD Lernam, Neptune, quotidie uenit aquatũ uirgo, pulchra omnino species. Haud equidẽ scio formosiorẽ ullam puellam uidisse me. NEP. Liberãm ne dicis, Triton, an uerò serua quæpiam est, quæ a-

quam ferre ſolet? TRI. Minimè uerò, ſed Danai illius filia, una ex quinqua- F
ginta iſtis etiam ipſa eſt, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ uocaretur, & genus ipſius. Danaus autē duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipſas docet, & ad aquā hauriendam mittit, & ad alias res agendas inſtituit, impigræ ipſæ ut ſint. NEP. Solâne autē uenire ſolet longā adeò uiam ex Argis ad Lernam uſque? TRIT. Sola. nam ſiticuloſum ipſum Argos eſt, ut noſti: quare neceſſe eſt ſemper aquatum uenire illam. NEPTV. Non mediocriter affeciſti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipſam. TRIT. Eamus. iam enim tempus quoque eſt cum aquatum ire ſolet. Ac propè mediam circa uiam alicubi eſt petendo Lernam. NEP. Proin- G
de currum iunge, uel, an hoc longiorē rebus moram iniiciet, ſubmittere equos iugo, & currum apparare? Tu uerò potius delphinem mihi aliquem ex uelocibus illis huc ſiſte. inequitando enim illi quamcelerrimè prouehar. TRI. Ecce tibi hunc delphinum omnium uelociſſimum. NEP. Probè ſanè. prouehamur igitur. Tu uerò iuxtà natando cōſequere me, Triton. Ac poſteaquam ad Lernam iam aduenimus, ego quidem hic in inſidiis ero: tu autem ſpeculando obſerua quando illam accedentem ſentias. TRIT. Eccam tibi, propè eſt. NEP. Formoſa, Triton, & in ipſo ætatis flore puella hæc: ſed comprehendēda nobis eſt. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quiſpiā es, H
ac uideris ab Aegypto patruo noſtro allegatus eſſe: quare clamando patrē uocabo. TRIT. Tace Amymone, Neptunus hic eſt. AMY. Quid Neptunū mihi narras? Cur mihi ô homo uim facis, atq; hinc in mare abſtrahis? Ego uerò ſuffocabor miſera, ſubmerſa aquis. NEP. Bono animo ſis: nihil graue patiaris faciam: ſed & fontem cognominē tibi emanare hic ſinam, percuſſo tridēte ſaxo hoc iuxta æſtuarium, & tu ipſa felix atq; beata eris, ac ſola ſororū obita morte aquam non geſtabis.

NOTI ET ZEPHYRI, Iacobo Micyllo interprete.

NOTVS. I

Io in uaccam.

VM hanc, Zephyre, iuuencā, quam per mare in Aegyptū Mercurius ducit, Iupiter amore captus uitiauit? ZEPH. Hanc ipſam, Note, ſed iuuenca tū non erat, ſed puella, Inachi fluuii filia. Nunc autem Iuno talem ipſam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd uidebat Iouem illā prorſus deperire. NOT. Proinde etiam nunc bouem illam amat? ZEPH. Atq; admodum: & propterea in Aegyptū ipſam miſit, nobisq; edixit ne conturbaremus mare, donec illa tranſnataſſet, ut quæ illic paritura ſit: fert autem uterum modò, Deusq; fiet cum ipſa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atque admodū, No- K
te, imperabitq; (inquit Mercurius) nauigantibus, ac noſtra erit domina, ut quēcunque noſtrum uolet, emittat uel prohibeat ſpirare. NOT. Colenda igitur obſeruādáque nobis erit, Zephyre, iam domina certè cum ſit. nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEPH. Sedenim iam traiecit, & in terram enatauit. Vides ut non amplius quadrupes incedat, ſed erectam ipſam Mercurius denuo mulierem formoſam prorſus reddidit? NOTVS. Mira nimirum hæc Zephyre: nuſquam amplius neque cornua illius, neq; cauda, neque tibiæ bifidæ, ſed amabilis puella eſt. Cæterùm Mercurio quidnam accidit, qui ſeipſum mutauit, & ex adoleſcente factus eſt quiſpiam caninam faciem præ ſe ferens?

A rens? ZEPH. Ne curiosius persequamur ista, quandoquidem melius ille quæ facienda sint nouit.

NEPTVNI ET DELPHINVM, Iac. Micyl. interprete.

NEPTVNVS.

LAudo, rectè facitis Delphines, quòd semper amãtes hominum estis. Nam & olim Inus filium in Isthmũ portastis, exceptum à Scironiis scopulis, unde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo isto Methymnensi cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tænarum enatasti, neque passus es indignè à B nautis perire illum. DEL. Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchum, quòd uos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solùm in deditionem accipere: quẽadmodum & cæteros in potestatẽ redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyrãno, concupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad traiiciendum naui hominum quorundam sceleratorum, posteaquam cognitus C est multum auri secum ferre, ubi ad medium ferme Aegæum peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperunt. Ille uerò (nam auscultabã omnia, iuxta nauigium natãdo) Quoniã hoc uobis ita uisum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, uolentem finite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquã statim omnino moriturus. Ego uerò excepto atque imposito illo, enataui unà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo studiũ erga Musicam tuum. dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

Delphini amatores hominũ.

Sic Ariõ trãsuectus.

D

NEPTVNI ET NEREIDVM, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

RETVM hoc quidem angustum in quod puella delapsa submersa est, Hellespontus ab ipsa uocetur, cadauer autem ipsum uos Nereides acceptum in Troadem auferte, ut ibi ab incolis sepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, sed hic in cognomine pelago sepeliatur. Miseremur enim ipsius, ut quæ miserabilia maximè à nouerca passa fuerit. NEP. At hoc quidem, Amphitrite, fas non est, E neque etiam aliàs honestum, hic illam alicubi sub arena iacere: sed quod dixi, in Troade in Chersoneso mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei erit, quòd paulò pòst eadem ipsa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, persequente illam Athamante, in pelagus ex summo Cithærone, quà in mare porrigitur, unà cum filio quem in ulnis gestabit. NER. Sed & illam seruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eadémque nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphitrite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete decidit, frater autem eius Phryxus tutò uehitur? NEP. Meritò. adolescẽs enim est, & contra impetum obsistere potest. Illa uerò eò quòd insueta eius rei erat,

Helle ab ariete in mare delapsa.

conſcenſo uidelicet uehiculo nouo & inopinato, & deſpiciẽdo in profundum F
immenſum, perculſa animo, & pauore pariter attonita, præterea & uertigine
correpta, præ uehementia & impetu uolatus retinere cornua arietis amplius
non potuit, quibus ſe eouſque ſuſtentauerat: atq; ita in mare decidit. NER.
An non igitur matrem ipſius Nephelen decebat opem ferre cadenti? NEP.
Decebat ſanè, ſed Parca quàm Nephele multo potentior eſt.

IRIDIS ET NEPTVNI, Iac. Micyl. interprete.

IRIS.

Delos inſula fluitans ſubſiſtit. Alludit ad nomen δῆλον, quo ipſa inſula dicta eſt.

INſulam iſtam errantem Neptune, quæ à Sicilia reuulſa atque undis
ſubmerſa, mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, cõſiſtere facias iam atq; G
apparere, & ut tandem manifeſta atque conſpicua in medio Aegæo
incõcuſſe maneat, fundata firmiter admodũ illa. opus enim illa nõ nihil habet.
NEP. Fiet hoc, Iri: ſed tamen quẽ uſum illi præbebit manifeſta apparẽs, & non
amplius fluctuãs? IRIS. Latonã in ipſa oportet parere. iã enim malè habet à do
loribus. NEP. Quid igitur? an nõ ſufficit illi cœlũ, ut in eo pariat? Quòd ſi mi-
nus autẽ illud, at certè nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Nõ,
Neptune. Nam Iuno obſtrinxit iureiurando magno Telluré, ne præberet La-
tonæ parturienti ullum receptaculũ. Hæc igitur inſula iuramẽto non tenetur.
abſcõdita enim tũ fuit. NEP. Intelligo rem. Igitur ſubſiſte inſula, atq; emerge H
iterũ ex profundo, & non amplius fluctues aut titubes, ſed immota maneas:
ac ſuſcipe ô feliciſſima fratris mei liberos duos, deorum omniũ pulcherrimos.
Et uos Tritones traiicite Latonã in ipſam, omniaq; tranquilla ſint. Serpentem
autẽ iſtũ, qui nũc uelut œſtro exagitat illã, perterrefaciendo, ipſi infantes poſt.
eaquã in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrẽ uindicabũt. Tu uerò uade
renũcia Ioui omnia bene habere. Stabilita eſt inſula: ueniat Latona, ac pariat.

XANTHI ET MARIS, Eodem interprete.

XANTHVS.

Xanthus fluuius penè exuſtus.

SVſcipe me ô Mare. grauia enim paſſus ſum. extingue mihi uulnera. I
MAR. Quid hoc rei eſt Xanthe? quis te deuſſit? XAN. Vulcanus.
ſed igne candeſco prorſus miſer, & efferueſco. MAR. Cur autem
iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Poſtquã enim occidentem
illum Phrygas ſupplex deprecatus ſum, ille autem ab ira nihil remiſit, ſed oc-
ciſorum corporibus etiam obſtruxit mihi alueũ: ego miſertus miſerorũ, occur-
ri, ut aquis inundarem atq; inuoluerem illum, quò eo periculo abſterritus, ab
occidione uirorum ceſſaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum forte quadam pro-
pè aderat) uniuerſo igne, quantum opinor uſquam habebat, quantumq; & in K
Aetna, & ſi quibus aliis locis ullus eſt, allato, proceſſit obuiam: ac exuſſit qui-
dem ulmos & myricas, aſſauit autem & infelices piſces & anguillas: me uerò
cum efferueſcere feciſſet, parũ abfuit quin totum aridum ac ſiccum reddiderit.
Vides nimirum quo pacto exuſtionibus iſtis deformatus ſim? MAR. Turbi-
dus es, ô Xanthe, & calidus, ut conſentaneum eſt, cruore, à cadaueribus: calore
autem, ut ais, ab igne ueniẽte. Ac meritò, Xanthe, ut qui contra * filium meum
impetum feceris, non ueritus quòd Nereidis filius ille eſſet. XAN. An nõ igi-
tur decebat miſereri me Phrygum; uicinorum adeò meorum? MAR. Vulca-
num uerò an non contrà decebat miſereri Achillis, Thetidis adeò filii?

Fortaſſis ne-potem legendũ, id eſt, pro υἱὸν υἱωνόν.

DORIDIS

A

DORIDIS ET THETIDIS, Iac. Micyllo interprete.

DORIS.

Quid lachrymaris Theti? THE. Pulcherrimam, Dori, puellam uidi in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantẽ ab ea paulò antè genitum. Iussit autem pater nautas, arcam illam acceptam, postquam in altum à terra prouecti essent, in mare abiicere, ut ita periret & misera illa, & infans unà cum ea. DOR. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pulcherrima erat, in æreum quendam thalamum inclusam, perpetuæ uirginitati destinarat. Deinde, uerum quidem dicere non possum, Iouem autẽ aiunt, conuersum in aurum, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autẽ illa in sinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cum pater animaduertisset, utpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniicit in arcam hanc, cum paulò antè peperisset. DO. Cæterùm illa quid agebat, Theti, quando abripiebatur? THE. Pro se quidem nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationẽ: pro infante autẽ deprecabatur, ne morti traderetur, lachrymando, atque illum auo ostentando pulcherrimum sanè puerum, Dori. Ille autem præ ignorantia malorum, etiam arridebat matri. Oppleor rursum lachrymis, cum in mentem illius uenit. DO. Et me flere fecisti. Sed nunquid iam mortui sunt? THE. Haudquaquam, natat enim adhuc arca circa Seriphum, uiuis illis custoditis. DO. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphiis in retia immittendo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet? THE. Rectè dicis, atque ita faciamus. Non enim perire decet neq; ipsam, neque infantem, adeò cum sit formosus.

Danaës fabula.

B

C

NEPTVNI ET ENIPEI, Eodem interprete.

D

ENIPEVS.

Minimè uerò præclara hæc, Neptune (dicetur enim uerũ) qui circunuenta amica mea, assimilatus in formam meam, uitiasti puellam. Putabat enim illa mecum rem esse sibi, & ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeò formosa quotidie ad te nante, ac præ amore pereunte, despexeris illam, & gauisus sis si posses illi ægrè facere. Illa uerò iuxta ripas mœrore affecta, atque ibi inambulans, seseq; lauans, non semel optabat in conspectum sibi uenire te: at tu fastuosus deludebas illam. ENIP. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & uelut histrionem aliquẽ pro Neptuno Enipeum te gerere, atque ita decipere Tyro istam, puellam adeò simplicem? NEP. Serò uerò nunc zelotypus es Enipeu, cum prius superbum & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est, quando se putauit à te uitiatam esse. ENIP. Nihil autem? Dixisti enim abiens Neptunum esse te, quod uel maximè dolore affecit ipsam: atq; ipse eò abs te iniuria affectus sum, quòd & quæ mea esse debuerat, eam uoluptatem percepisti tu: & præterea composito circa uos fluctu purpureo, sub quo absconditi iacuistis, cum puella pro me tute rẽ habuisti. NEP. Tu enim non uolebas Enipeu.

Neptunus amicã Enipei uitiat.

E

E iiii

LVCIANI
TRITONIS ET NEREIDVM, Iac. Micyl. interprete.

TRITON.

BAlæna ista uestra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emisistis, neque puellam ipsam iniuria aliqua affecit, perinde ut uos putatis, & ipsa iam mortua est. NER E. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectamẽto aliquo proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidiis cum multa ui adortus? TRI. Non: sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum, Danaës puerũ illum paruum, quem unà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, cõseruastis, misertæ illorum uidelicet. IPHI. Noui quem dicis. Consentaneum uerò, illũ iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrum aspectu. TRI. Hic occidit Balænam. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiusmodi cõseruationis præmia persoluere nobis debebat. TRI. Ego uobis exponã omnẽ rem, ita ut gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, ut hoc quasi quoddam certamen regi perageret. Postquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo Triton? solus ne, an & alios secũ socios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem profectus est. alatum enim ipsum Minerua reddidit. postquam autem eò loci uenit ubi illæ agebant, illæ quidem dormiebãt, opinor: at hic amputato Medusæ capite, iterũ auolauit. IPHI. Quo pacto autem aspexit illas? Aspici enim nequeũt, uel quisquis illas aspexerit, non amplius quicquam posthac aspicit. TRIT. Minerua illi clypeo uelut face aliqua prælato (talia enim audiui ipsum narrantem apud Andromedam, postea & apud Cepheum) Minerua igitur, inquam, in clypeo refulgente, tanquam in speculo aliquo, exhibuit ipsi spectandam Medusæ imaginem. Postea sinistra, arrepta illius coma, & inspecta imagine, dextra autem sublata harpe, abscidit caput ipsius: atque ita priusquam sorores reliquæ expergiscerentur, auolauit. Porrò ubi circa maritimam hanc Aethiopiæ oram uenisset, terræ iam propinquior aliquãto uolans, uidet Andromedam expositam in rupe quadam prominẽte palo affixam, pulcherrimam, ô Dii, promissa coma, & seminudam longè usque infra ubera. Ac primùm quidẽ misertus fortunæ illius, interrogat causam damnationis huius. Paulò autem pòst amore captus, (oportebat enim incolumẽ seruari puellam) opem ferre illi statuit. Atque ubi iam Balæna accessisset, terribilis admodum, & quasi mox absorptura Andromedam, in altum sublatus adolescẽs, manu ad capulum admota harpen tenens, altera quidem ferit, altera autem Gorgonæ spectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua est, & diriguere ipsius membra omnia quæcunque Medusam aspexerunt: at hic solutis uinculis quibus uirgo alligata fuerat, suppositaq; manu, suscepit illam summis pedum digitis descendentem ê rupe, ardua illa quidem atque procliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducetq; illam secum Argos. quare pro morte nuptias neq; eas uulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita ualde ægrè fero factum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit puella, si mater ipsius superbè extulit sese tunc, ac pulchrior nobis esse uoluit? TRIT. Quòd hoc pacto magnum dolorem perceptura fuisset ob filiam, mater certè illius cum sit. NER. Ne meminerimus Dori istorum amplius, si quid barbara mulier suprà quàm decebat loquax fuit. Satis enim supplicii tulit, quæ tanto in metu, filiæ causa constituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ZEPHYRI

A ZEPHYRI ET NOTI, Iacobo Micyllo interprete.

ZEPHYRVS.

Vnquam equidem pompam magnificentiorem uidi in mari, ex quo ego ſum & ſpiro: tu uerò an nõ uidiſti Note? NOT. Quámnam hanc dicis Zephyre pompam? aut quínam ſunt qui illã duxerunt? ZEPH. Suauiſſimo ſpectaculo caruiſti, & quale non facilè aliud unquã uíderis. NOT. Iuxta Rubrũ mare occupatus fui, afflaui autem & partem Indiæ nonnullam, quãtum uidelicet eius terræ mari adiacet. proinde nihil eorum noui quæ tu dicis. ZEPH. Quid? Sidonium illum Agenorem uidiſti? NOT. Etiam, Europæ patrem ſcilicet. Quid tum? ZEPH. De illa ipſa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit? Nam hoc etiam pridem ſciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, noſti: quæ uerò poſtea conſecuta ſunt, ea nunc audi. Deſcenderat Europa ad littus ludendi gratia, aſſumptis ſecum æqualibus ſuis. Iupiter autem in formam tauri aſſimulatus, ludebat unâ cum ipſis, pulcherrimus tum apparens. Nam & candidus erat, ut nihil ſuprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, uultumq; præ ſe ferebat admodum manſuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipſe in littore, & mugiebat ſuauiſſimè, ita ut Europa etiam conſcendere ipſum iã ſuſtineret. Cæterùm ubi hoc factum eſt, citato curſu Iupiter quidẽ unà cum illa in mare prorupit, atque ibi, uti inciderat, natabat. illa uerò admodũ perculſa animo ex hac re, ſiniſtra apprehendit ac tenuit cornua, ut ne delaberetur: altera autẽ manu diffluentem uento ueſtẽ continebat. NOT. Dulce hoc ſpectaculum, Zephyre, uidiſti, & amatorium, natantem uidelicet Iouem, & ferentem ſecum amores ſuos. ZEPH. At uerò quæ cõſecuta ſunt, ſuauiora multo, Note. Nam & mare ſtatim cõpoſitis fluctibus quietũ fuit, & trãquillitate ultro attracta, placidũ ac planũ ſeipſum præbuit. Nos autẽ omnes ſilentium agẽtes, nihil aliud quàm ſpectatores tantùm eorũ quæ fiebant, quaſi quidam comites ſequebamur. Cupidines uerò iuxtà uolitantes, paulum ſupra mare, ita ut interim ſummis pedibus contingerent aquam, accenſas ferentes faces, Hymenæum cantabant. Nereides autem emerſæ undis, delphinũ tergis inſidentes obequitabant applaudentes, ſeminudæ pleræq;. Præterea & Tritonum genus, & ſi quid aliud marinorum aſpectu metuendum nõ eſt, omnia illa circum puellam quaſi choream ducebant. Nam ipſe quidem Neptunus cõſcenſo curru, & quaſi pronubus incedens, unà cum Amphitrite lætus præibat, ueluti uiam aperiens natanti fratri. Supra omnes autem Venerem duo Tritones uehebant in concha recubantem, ac flores omnis generis aſpergentem ſponſæ. Atque hæc à Phœnicia uſque in Cretam fiebant. Poſtquam autem in inſulam aſcendit, ipſe quidem taurus non amplius apparebat: Iupiter autem apprehẽſam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubeſcentem, atque oculos demittentem. intelligebat enim iam ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbẽtes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. O beatum Zephyre te, qui iſthæc uideris. ego uerò interea Gryphas & Elephantos & nigros homines aſpiciebam.

MORTVORVM DIALOGI.

Argumentum in eoſdem.

Quanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorũ argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus uidetur,

cum superioribus prognati sunt: alium tamen atque diuersum ab illis finem habent, aliaque monent ac do- F
cent. Suprà enim amores & affectus deorũ tractantur: at hic illud indicatur, atque etiam oculis penè subi-
ijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum sententiæ post hanc uitam subijciendi omnes sumus, nulla
personarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuscunq; fortunæ æstimatio futura est: sed
quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac uita se gerit & me-
retur, supplicium aut præmium accepturi sumus. Tametsi illud quoque non ignorem, Lucianum ex ironia ma-
gis pleraque hæc, quàm quòd ita animo senserit, dixisse uideri posse, utpote Epicureum, & ut ab alijs uoca-
tur, ἄθεον, qui neque de dijs, neque de immortalitate animarum rectè quicquam senserit. Veruntamen etiam
aliàs, cum de ueris moribus philosophorum scribit, ut in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdã, eiusmodi
de præsentis uitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoque nonnihil
cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possint. Vtut autem hæc se habẽt, digni tamen dialogi isti sunt qui
legantur, & ob oculos quàm sæpissimè reuocentur: uel ob hoc solum, ut à cupiditatibus ac rerum externa- G
rum desiderio mentẽ auocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: Puluis & umbra sumus. quodq;
post hanc uitam neque opes, neque potentia, neque ullæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Hecates cœnã) Mos erat diuitibus ut singulis mensibus Hecatæ sacrificãdo in triuijs panes atque alia quã-
dã ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur. hanc Hecates cœnã dicebant. Suidas & Athenæus lib.
vii. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant adhibi-
tis paruis & uilibus quibusdam hostijs, ut Suidas tradit. eò uidetur hic alludere.

DIOGENIS ET POLLVCIS, Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

COMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad superos ascenderis H
(tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) ut sicubi uideris Menip-
pum canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi circa Cranêum,
aut in Lycéo, deridentẽ contendentes istos inter se philosophos) dicas illi: Me-
nippe, inquiens, iubet te Diogenes, si satis ea quæ super terrã sunt, derisisti, quò
& huc ad inferos descendas, ubi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic e-
nim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequẽs illud obiici potuit: Quis enim
omnino scit quæ post uitam futura sint? Hic autem non desines constanter at-
que perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè post-
quam uideris diuites istos ac satrapas & tyrãnos ita humiles & obscuros esse, I
soloq; eiulatu ab aliis dignosci: tũ quòd & molles & ignaui sunt, reminiscen-
tes eorum quæ in uita geruntur. Hæc illi quæso ut dicas, & ut præterea etiam
pera ueniat impleta & multo lupino, & sicubi in triuio positam inueniat He-
cates cœnam, aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At
renunciabo hæc illi, Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queã, cuius-
modi facie est? DIO. Senex est caluaster, pallio indutus lacero, & uento cuiuis
peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis uariegato. Ridet autem
semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL.
Facile erit inuenire illum, ex his utique signis. DIOG. Vis ne ut ad ipsos quo- K
que philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. nõ enim gra-
ue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In uniuersum adhortare illos, ut desistant à
nugis suis, neque de toto contendant, neq; cornua sibi mutuò affingant, neque
crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atq; ieiuna interrogare, animum
instituant. POL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam
illorum reprehendam. DIO. Tu uerò plorare illos meo nomine iube. POL.
Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc no-
stro nomine annuncies quæso: Quid, ô uani, inquiens, aurum tãtopere custo-
ditis? quid autem excruciatis uos ipsos? supputantes usuras, & talentum aliud
super

A ſuper aliud accumulantes: quos non plus quàm unũ obolum habentes uenire huc paulò pòſt oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formoſis iſtis & robuſtis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæſtritæ, quòd apud nos neque flaua coma, nec cœrulei nigríue oculi, neque rubor faciei amplius ullus eſt: neque præterea nerui intenti & robuſti, neque humeri laborum tolerantes, ſed omnia unus puluis, ut aiunt, nobis, caluaria forma nudata ſcilicet. POL. Non moleſtum erit neque hæc ad formoſos & robuſtos illos dicere. DIOG. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem ſunt quibus & ea res perquam moleſta eſt, & inopiam lugent) ut neq; lachrymẽtur,
B neque plorent, expoſita illis æqualitate hac, quæ hic eſt: & quòd uidebunt eos qui illic diuites ſunt, nihilo meliores quàm ſeſe hic eſſe. Lacedæmoniis autem tuis hæc, ſi uidetur, nomine meo obiicias, molles & eneruatos ipſos eſſe dictitans. POL. Ne de Lacedæmoniis Diogenes quicquam dicas, non enim feram: ſed quæ ad cæteros mandaſti, ea illis renunciabo. DIOG. Miſſos igitur faciamus hos, quandò tibi ita uidetur: tu uerò quibus antea dixi, ad eos ſermones hos meos deferas.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM,
Iacobo Micyllo interprete.

C

CROESVS.

ON poterimus ferre, Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiſcum: quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autẽ uobis mali adeò facit, quandò eodem modo mortuus eſt ac uos? CROE. Poſtquam nos ploramus & ingemiſcimus illorũ reminiſcentes quæ apud ſuperos habuimus, utpote Midas hic auri, Sardanapalus autẽ multæ uoluptatis, ego uerò theſaurorum: irridet, & cum conuitiis exprobrat ea nobis,
D mancipia & piacula nos uocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus noſtros: & in ſumma, ualde nobis moleſtus eſt. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MEN. Vera Pluto. Odi enim ipſos, ignaui ac perditi adeò cum ſint, quibus non ſatis fuit uixiſſe malè, ſed etiam mortui inſuper cogitatione atque animo illis quæ apud ſuperos ſunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipſis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: uerùm nolim uos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuo. MEN. At uerò, ô peſſimi Lydorum, Phrygum, & Aſſy-
E riorum, ita de me cognoſcite, ut qui neque unquam deſiturus ſim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem ſequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo uos. CROE. An non hæc contumelia eſt? MEN. Non: ſed illa contumelia erant, quæ uos facere ſolebatis, quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis deſpoliati. CROE. Multis certè, ô Dii, & magnis poſſeſſionibus. MID. Quanto equidem ipſe auro? SARD. Quanta uerò ego uoluptate? MEN. Rectè ſanè, ita facite: lugete uos quidem, ego uerò tritum illud, Noſce te ipſum, identidem cõnectendo, uobis occinam. decet enim huiuſmodi ploratus ſi crebrò illis accinatur.

LVCIANI

MENIPPI, AMPHILOCHI ET TROPHONII, Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

VOS nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati, uatesq; credimini, ac stulti mortales deos esse uos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandũ, si per inscitiam illi de mortuis huiusmodi opinantur? MEN. Atqui non ista fuissent opinati, ni uos tum quum uiueretis, eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tanquam futurorum fuissetis præscii, quasiq; prædicere potuissetis si qui percontarentur. TRO. Menippe, nouerit Amphilochus hic ipsi pro sese respondendũ esse: cæterùm ego Heros sum, uaticinorq; si quis ad me descẽderit. At tu uidere nunquam omnino Lebadiam adiisse, neque enim alioqui ista non crederes. MEN. Quid ais? equidem nisi Lebadiã fuissem profectus, ac linteis amictus, offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset ut te defunctum esse cognoscerem, perinde atque nos, solaq; præstigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddã partim ex homine, partim ex deo compositum. MEN. Nempe quod neque sit homo, quemadmodum audio: neque deus: uerùm pariter utrunque. Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? TROPH. Reddit oracula, Menippe, in Bœotia. MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè uideo, te totum esse mortuum.

MERCVRII ET CHARONTIS, Iac. Micyllo interprete.

MERCVRIVS.

RATIONEM supputemus portitor, si uidetur, quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negocii. MERC. Anchoram, ut mandaras, cõparaui tibi quinq; drachmis. CHAR. Caro dicis. MER. At per Plutonem, quinque emi illam: & præterea lorum quo remũ alligares, obolis duobus. CHAR. Pone quinq; drachmas, & obolos duos. MER. Et pro resarciendo uelo quinq; obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et ceram ad oblinendas nauigii rimas tibi emi: & clauos præterea, & funiculum unde hyperã fecisti, omnia hæc duabus drachmis. CHAR. Rectè, laudo, hæc uili emisti. MERC. Hæc sunt quæ tibi exposui: nisi siquid reliquum est quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHAR. Nunc quidẽ, Mercuri, non possum. Si uerò pestis aliqua aut bellum confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid, subtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nunc sedebo pessima quæq; ut eueniant precando, ut inde fructum aliquẽ capiam. CHAR. Fieri aliter non potest, Mercuri. Nam pauci nunc, uides, ad nos descendunt. Pax enim est. MERC. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verùm enimuero prisci illi, Charon, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & uulneribus pleni

Hyperæ funiculi sunt quibus antẽnarũ cornua traducuntur: unde prouerbium: Omissa hypera pedẽ quæris. Vide Erasmum & Suidam.

A bus pleni pleriq?Nūc autē aut ueneno aliquis à filio interfectus, aut ab uxore, aut præ nimia uoluptate tumefacto uentre & cruribus adueniunt.Pallidi enim omnes,& ignaui,neque similes prioribus illis. Plurimi autem ipsorum etiā pecuniarum caussa ueniūt factis (ut uidetur) mutuò sibi insidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ sunt.MERC.Proinde neque ego uidear peccare grauius aliquid,si uel acerbius abs te exigam ea quæ mihi debes.

PLVTONIS ET MERCVRII, Iac. Micyl. interprete.

PLVTO.

B Enémne nosti, istum ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitem,cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autem captatores plus quàm quinquaginta millia?MERC.Noui:Sicyonium illum dicis.Sed quid postea?PLVT.Viuere illum quidem Mercuri sine ultra eos quinquaginta annos quos ætate peregit,alteris totidem accumulatis,si modò possibile sit,atque etiam pluribus:adulatores autem ipsius, Charinum adolescentem,& Damonem,& cæteros abripe huc ordine omnes. MERC.Atqui absurdum hoc uideri queat. PLVT.Haudquaquā,imò iustissimum.Quam enim ob caussam illi adeò optant illum mori,nisi quia pecu-

In hæredipetas qui sæpe antè quàm captati moriuntur.

C niam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cum talia precātur,tamen obseruant & colūt manifestè utique illum. Ac quæ ægrotante illo apud se cōsultent,nemo ignorat:attamen sacrificaturos sese promittunt,si conualescat denuo: & in summa,uaria quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit,illi autem præ ipso abeant,frustra hiantes.MERC.Ridicula patientur, scelerati cū sint. Sed tamē & ille admodum scitè circunducit illos, & spe pascit inani: & in summa,semper morituro similis, multo ualidus magis est, q̄ quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, uitam quandam

D beatam secum ipsi animo præcipientes.PLVT.Proinde ipse exuta senectute, quemadmodum Iolaus ille,in iuuenem redeat: illi autem in ipsa media spe,diuitiis illis quasi per somnū spectatis destituti,abeāt iam huc, mali malè mortui. MERC.Alias res cura Pluto.iam enim accersam tibi illos,alium super alium ordine.septem autem,opinor,sunt. PLVT. Deducas licet.Ille autem mittat singulos præ se,ex sene iterum in adolescentem conuersus.

TERPSIONIS ET PLVTONIS, P.Virunio interprete.

TERPSION.

E Vstúm ne hoc est ô Pluto, me quidem è uita abiisse, triginta cū sim annorū : Thucritum uerò senem septuagenariū,& ultrà, adhuc uiuere? PLVT. Iustissimum quidem ô Terpsio. Nam etsi ipse uiuit, certè ad nullius tamē mortem affectus est : tu uerò omni tempore illius hæreditatem expectans,eum mori auidissimè cupiebas.TERP.Nonne opus fuerat,quum senex sit, nequeátque de cætero suis uti diuitiis, locum dare iuuenibus? PLVT.Nouas ô Terpsio statuis leges, quum ad uoluptatem diuitiis uti nequeat,ipsum è uita decedere.Aliter autem & Parca & natura statuisse uidetur. TERP.Proinde hāc ob huiuscemodi accuso ordinem.decebat enim has res successione gradúque fieri,senem primò,deinde qui in ea ætate sequeretur,

Expostulatio quòd plerique senes iunioribus superuiuant.

mori: haudquaquam autem exerceri aut uiuere, qui ſenectute decrepitus eſſet, F
qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix deſeruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lipposq; oculos habens, nihil denique uoluptatis deguſtans, haud aliud exiſtens, quàm animatum quoddam ſepulchrum, ab ipſa iuuentute deriſum: & contrà mori optimos atque robuſtiſſimos adoleſcentes. Nam hoc perinde eſſe uidetur, ac ſi flumina ſurſum deferantur. Aut ſaltem ſcire neceſſe foret quãdo & ſenum quilibet obiturus eſſet, ne quos, prout eis mos eſt, fallerent. Nunc uerò illud accidit quod prouerbio dici ſolet: Quadriga bouem ſæpiſſime ducit. PLV. Hæc quidẽ, ô Terpſio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò uidẽtur. Verùm & uos quid paſſi eſtis quòd G
rebus alienis gaudetis, & ſenibus filiis orbatis uoſmet tantopere in adoptionẽ traditis? quamobrem in deriſum adducti, ab illis ſepelimini: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tãto plus omnibus quam gratiſſimum eſt ſi ante eos uos mori cõtingat. Etenim nouam quandam in mediũ adducitis artem, aniculas atq; decrepitos cum amatis: præſertim quidem ſi liberis ſint orbati. qui uerò liberos habẽt, illorum uobis non eſt cura. Atqui ex iis qui amãtur, plurimi, minimè ueſtri ignari aſtus, etiã ſi ipſis liberos eſſe contingat, illos odiſſe diſſimulant, ut & ipſi habeant amatores. Inde iis in teſtamento excluſis qui munera diutiſſime obtulerunt, liberi, ſicuti H
profectò dignum eſt, omnem eorum ſubſtantiam conſequuntur: at illi triſtitia affecti, ſuaq; ſpe deluſi, dentibus fremunt. TER. Omnia hæc uera ſunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit, quum ſemper eum mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemẽdo, & internum quiddam perinde atque ex ouo pullus aliquis immaturus ſtridendo, ægritudinem ſimulabat. Vnde quãto citius eum ad ſepulchrũ duci exiſtimabam, tanto plus illi donorum mittebã, ut ne ii qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Plerunq; etiam præ nimia ſolicitudine inſomnis iacebam, ſingula enumerans, ac unumquicq; diſponens. Eáque etiam cauſa interitus mi- I
hi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autẽ deglutito hoc illectamento meo tanto, adſtitit mihi quando ſepeliebar paulò antè, arridens. PLVT. Euge ô Thucrite, diutiſſime uiuas, unà & diuitiis abundans, & huiuſcemodi homines deridens: neq; prius moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas. TERP. Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret, ſi ante Thucritum Chariades uita decederet. PLVT. Boni animi ſis ô Terpſio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipſum præcedent, ſuis ipſorũ curis confecti. Hæc ego ſummopere laudo, ô Thucrite. diutiſſime uiuas.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE, K
Eraſmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

Hæredipeta ueneno quod alteri parauerat, perijt.

AT tu Callidemides, quo pacto interiſti? Nã ipſe quemadmodũ Diniæ paraſitus quũ eſſem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, noſti. aderas enim moriẽti. CAL. Aderã Zenophãtes. Porrò mihi nouũ quiddã atque inopinatũ accidit. Nam tibi quoq; notus eſt Ptœodorus ille ſenex. ZEN. Orbũ illũ dicis, ac diuitem, apud quem te aſſiduè uerſari conſpiciebã? CAL. Illum ſemper captabam,

A bam,colebamq;, id mihi pollicēs fore,ut meo bono quamprimum moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur,ſene uidelicet uel ultra Tithonios annos uiuente, compēdiariam quandam excogitaui uiam,qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto ueneno,pocillatori perſuaſeram,ut ſimul atque Ptœodorus potū poſceret,(bibebat autē prolixius) præſentius in calicem iniiceret,haberetq; in promptu porrecturus illi. Quod ſi feciſſet,iureiurando confirmabam me illum manumiſſurum. ZENO. Quid igitur accidit?nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iam loti ueniſſemus, puer duobus paratis poculis,altero Ptœodoro cui uenenum erat additum, al-
B tero mihi: neſcio quomodo errans,mihi uenenum, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille quidē bibit,at ego protinus humi porrectim ſtratus ſum, ſuppoſititium uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui non conuenit amici malis illudere. ZEN. Rideo profectò. nam elegāter ac lepidè tibi hæc res euēnit. Porrò ſenex ille quid interim? CAL. Primùm ad caſum ſubitum atque inexpectatum ſanè conturbatus eſt: deinde ſimul atque intellexit id quod acciderat,puta pocillatoris errore factum,riſit & ipſe. ZEN. Rectè ſanè. Tametſi non oportuit ad compēdium illud diuertere, ſi quidē ueniſſet tibi populari uulgataq; uia tutius certiusq;,etiam ſi paulo ſerius.

C CNEMONIS ET DAMNIPPI, Eraſmo Roterod.interprete.

CNEMON.

Oc illud eſt quod uulgò dici conſueuit,Hinnulus leonē. DAM. Quid iſthuc eſt quod tecum ſtomachare Cnemon?CNE. Quid ſtomacher rogas?Equidem hæredem reliqui quendā præter animi ſententiam, uidelicet aſtu deluſus miſer, iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed iſthuc quinam euēnit?CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem,quū orbus eſſet,imminente morte captabam,
D aſſidens atque inſeruiens. Neque ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi uiſum eſt ſcitum, cōſultúmque,ut teſtamentū proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearū in ſolidum hæredem inſtitueram,nimirum ut ille uiciſſim idem faceret meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit,id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atq; inſperatò è uita deceſſi, tecti ruina oppreſſus: & nūc Hermolaus mea poſſidet,lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò cū hamo,quin etiam te quoque piſcatorem ſimul abſtulit. Itaque technam iſtam in tuum ipſius caput ſtru-
E xeras. CNE. Sic apparet,idque adeò deploro.

In hæredipetas.

SIMYLI ET POLYSTRATI, Eodem interprete.

SIMYLVS.

ENISTI tandem & tu Polyſtrate ad nos,quum annos uixeris haud multo pauciores centū opinor. POL. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed qui nam triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perii te ferme ſeptuagenario. POL. Quamſuauiſſimè profectò, etiam ſi hoc mirum tibi uidebitur. SIM. Mirum uerò,ſi quidē tibi primùm ſeni,deinde inualido,poſtremò etiam

Plures unius diuitis hæreditatē ambientes deluſi.

orbo quicquam poterat esse in uita suaue? POL. Principiò nihil erat quod nõ F
possem: præterea pueri formosi complures aderant, tum mulieres nitidissimæ,
unguenta, uinũ mirè fragans, postremò mensæ uel Siculis illis lautiores. SIM.
Noua narras: nam ego te planè sordidum ac parcissimum esse sciebam. POL.
Atqui, uir præclare, ex alienis arcis opes mihi subscatebãt. Tum diluculo pro-
tinus quamplurimi mortales ad fores meas uentitabãt, simulq; ex omni rerum
genere, quæ terrarum ubiuis pulcherrimæ reperiuntur, munera deportabãtur.
SIM. Num me defuncto regnum gessisti? POL. Minimè: uerùm amãtes ha-
bebam innumeros. SIM. Non possum non ridere. tú ne amantes, tantus natu
quũ esses, uixq; tibi dentes superessent quatuor? POL. Habebã per Ioue equi- G
dem optimates ciuitatis: quumq; essem tum senex, tũ caluus, sicuti uides, præ-
terea lippiens etiam, ac senio cæcutiens, postremò naribus muccosis, tamẽ cu-
pidissimè mihi inseruiebant, adeò ut is felix uideretur, quemcunq; uel aspexis-
sem modò. SIM. Num tu quoque quemadmodum Phaon ille, Venerem ali-
quam è Chio transuexisti, ut ob id optanti tibi illa dederit rursum ad iuuentam
redire, ac denuo formosum atque amabilem fieri? POL. Haudquaquã: quin
magis quum talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM.
Aenigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum uulgo sit fre-
quens, nempe erga senes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma unde tibi profe- H
cta fuerit, intelligo, uir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntamen nõ parum multas commoditates ab amãtibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porrò sæpius etiam quasi procax illis illudebam, exclu-
dens interdum nonnullos eorum: interim illi inter sese decertabant, & in am-
biendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age,
de facultatibus tuis quid tandem statueras? POL. Palàm quidẽ affirmabam, me
unumquenque illorum relicturum hæredem: idque illi quum crederent futu-
rum, certatim se quisque obsequentiorem atque adulantiorem præbebat. Cæ-
terùm alteras illas ueras tabulas, quas apud me seruauerã, reliqui, in quibus o- I
mnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronunciabant
hæredem? num è cognatis quempiam? POL. Non per Iouem, imò nouitium
quendam ex formosis illis adolescentulis, natione Phrygem. SIM. Quot an-
nos natum Polystrate? POL. Viginti ferme. SIM. Iam intelligo quibus obse-
quiis ille te demeruerit. POL. Attamen multo illis dignior qui scriberetur hæ-
res, etiam si Barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiã optimates colunt ca-
pt ántque. Is igitur mihi extitit hæres, iamq; inter patricios numeratur, subraso
mento, barbaroq; cultu ac lingua: quin eum Codro generosiorem, Nireo for-
mosiorem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIM. Non laboro, uel totius K
Græciæ sit imperator, si libet, modò ne illi potiantur hæreditate.

CHARONTIS ET MERCVRII, Martino Bolero interprete.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, C[illegible]armo-
leus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

AVdite quo loco sint res uestræ. Equidẽ parua est nobis, quemadmodum
uidetis, & cariosa nauicula, & quæ undiq; perfluit. quòd si in alteram par-
tem se inclinarit, planè submersa peribit: atque uestrum tam multi simul con-
fluunt

A fluunt,& ſinguli plurimas ſarcinas adferunt. Quòd ſi cum his nauiculam conſcenderitis, uereor ne poſtea uos facti pœniteat, maximè uerò eos qui nandi ſunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit,ut ſine periculo nauigemus? CHAR. Ego uobis dicam:nudos uos ingredi oportet,atque iſta omnia quæ ſuperflua ſunt, in littore relinquere. Nam ſic etiam uix capiet uos nauicula. Tibi uerò Mercuri deinceps curæ erit,neminem ex illis recipere,niſi nudus ſit,& ſupellectilem abiecerit. Itaque ad ipſas ſcalas te ſtatuas,ipſósque cognoſcito,& ſuſcipito, nudóſque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis,atque ſic faciemus. Quis eſt ille primus? MEN. Ego Menippus ſum. Ecce autem
B peram & baculum in paludem abieci: uerùm rectè feci,qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere ô Menippe uir optime, primumq; apud gubernatorem nauis, locũ accipe,in ipſa ſummitate, quò omnes poſſis intueri. Verùm quis ille formoſus eſt?CHA.Charmoleus ſum Megarẽſis ille amator,cui oſculum unũ duobus talentis conſtitit. MER. Exue igitur iſtam pulchritudinẽ,& labia unà cum oſculis,iſtam etiam denſam comam,& genarũ ruborem,adeoq; totam cutẽ. Bene ſe res habet,expeditus es, ingredere nunc. Quis uerò ille eſt purpuratus & diademate præcinctus,grauitatem quandam præ ſe ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus ſum Geloorum tyrannus. MER. Quid igitur cum
C tot ſarcinis ueniſti?LAMP. An ne nudum aduentare conueniebat tyrannum? MERC. Nequaquam tyrannum,ſed mortuum. itaque depone iſta. LAMP. Ecce abieci diuitias. MERC. Sed ſuperbiam ô Lampiche & faſtum etiam abiice. nam iſta ſi in nauiculam coincidant,uehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur ſine ut diadema habeam ſaltem & ſtragulum. MER. Nequaquam,imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea uis? Nam omnia,ut uides,abieci. MERC. Crudelitatem etiam,& amentiam, & uiolentiam, & iracundiam, atque his ſimilia depone. LAMP. Ecce nudus ſum. MER. Ingredere nunc. Tu uerò pinguis admodum & carnoſus quis es?DAM. Damaſias ego ſum athleta.
D MER. Certè,uideris ille eſſe. ſcio enim te ſæpe in palæſtris à me uiſum. DAMA. Ita eſt ô Mercuri. uerùm accipe me,nudum exiſtentem. MERC. Nequaquam ô bone uir nudus es,tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nã ſi uel alterum tantũ pedem in nauem poſueris,ſubmerges eam. Sed & coronas iſtas & præconia abiicito. DAMA. En planè nudus ſum,ut uides,& ſimili cum aliis mortuis ſtatura. MER. Sic præſtat leuem eſſe. itaq; inſcende iam. Et tu ô Crato diuitias abiice,præterea mollitiem & delicias,neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorũ dignitates. Relinque etiam genus,& gloriam. Item ciuitatum de quibus ſcilicet bene meritus es,publica præconia, ſtatuarũ inſcriptio-
E nes: & dicas ne tibi magnum ſepulchrum conſtruant. nam & hæc grauãt,ſi in memoriam reuocentur. CRAT. Inuitus certè,ſed tamen abiiciam. quid enim faciam? MERC. Papæ! quid tibi uis armatus? aut quid iſtud trophæum tecum circumfers? CRAT. Quia uici Mercuri,& res præclaras geſſi,propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax eſt, neque ullis armis opus eſt. Verùm quis ille eſt ipſo habitu grauitatem quandam præ ſe ferens, elatus,& contractis ſuperciliis propter curas,longa barba? quis eſt ipſe? MENIP. Philoſophus quidam eſt ô Mercuri, imò præſtigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. uidebis enim multa,eaq; ridicula,ſub palliolo occulta eſſe. MER. Depone tu hunc habitum

primùm,deinde hæc quoque omnia.O Iupiter,quantam ille arrogantiã,quan- F
tam inſcitiam,& quantum contentionum,& inanis gloriæ,quantum quæſtio-
num dubiarum, quantum ſpinoſarum diſputationum,& cogitationũ perple-
xarum,circumfert? imò quàm multos uanos labores,& deliramenta non pau-
ca?quantas item nugas, & quantam curioſitatem?Sed per Iouem aurum etiam
hoc,& uoluptatem,& impudentiam, iracundiam,delicias & mollitiem ſecum
habet: neque enim latent me iſta,etiam ſi ſtudioſe celas. Verùm abiice menda-
cia etiam & ſuperbiam,& opinionem illam qua exiſtimas te omnibus reliquis
præſtantiorem eſſe. Nam ſi cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHIL. Depono igitur ea,quandoquidẽ ſic iubes. MEN.Sed G
& barbam hanc deponat Mercuri,grauẽ equidem & hirſutam,ut uides.capilli ſunt trium minarũ ad minus.PHIL.Sed quis abradet?MER.Menippus ille ſecurim accipiens,quibus naues fabricantur, eam reſecabit: utetur autem ſcalis naualibus,quibus ſuperpoſita barba reſecetur. MEN.Nequaquam Mercuri,ſed da mihi ſerram. hoc enim erit magis ridiculum. MERC. Sufficiet bipennis. MEN.Euge,humanior nunc appares, depoſito hircino fœtore.Vis ne ut parum etiam de ſuperciliis auferam? MER.Maximè: nã hæc ſuper frontem etiam attollit, neque ſcio quò ſeipſum extendat. Quid hoc rei eſt?etiam ploras ſceleſte?& mortem times?ingredere igitur.MEN.Vnum quiddam adhuc grauiſſi- H
mum geſtat ſub alis.MER.Quid Menippe?MEN.Adulationem,Mercuri,quæ illi,dum uiueret,multum profuit.PHILO.Igitur & tu Menippe tuam abiice libertatem,& loquẽdi audaciam,lætitiam,animi magnitudinem, & riſum.' An tu ſolus alios omnes ridebis?MEN.Nequaquã, ſed retine iſta.leuia enim ſunt, & planè facilia portatu,& ad nauigandũ proſunt.Tu uerò Rhetor abiice iſtam tantam uerborum contradictionem,& antitheſes,& ſimilitudines,item periodos, & barbariſmos,atq; alia ſermonis pondera.RHETOR.En abiicio.MER. Bene ſe habẽt res. Itaq; ſolue funem. attollamus ſcalas, attrahatur anchora,expande uelũ,tuq; nauta clauũ dirige.Simus hilares. Quid ploratis ô uos amen- I
tes? præſertim tu Philoſophe,qui paulò antè tua barba ſpoliatus es? PHI.Quia exiſtimabam immortalem eſſe animam. MEN. Mentitur. nam alia ſunt quæ uidẽtur eum mœrore afficere.MERC.Qualia?MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neq; noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet ſcorta,nec mane deceptis adoleſcẽtibus ſua ſapientia,pecuniam accipiet.hæc ſunt quæ illi dolent.PHIL.An tibi moleſtum non eſt, Menippe,quòd mortuus es? MEN. Quomodo poſſet eſſe moleſtum mihi,qui ad mortem feſtinaui nemine uocante?Verùm nonne clamor quidam interim dum nos confabulamur,exauditus eſt ueluti quorundam in terra uo- K
ciferantium? MERC.Certè Menippe:uerùm non uno tantùm loco exauditur clamor,ſed quidam in unũ cœtum cõuenientes,cum uoluptate derident mortuum Lampichum, & illius uxorem mulieres circunſtrepũt, atque illius pueri nuper admodũ geniti,multis lapidibus à pueris obruũtur.Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantẽ de hoc Cratone. Et per Iouem Damaſiæ mater ululans, lamẽtationem inceptat unà cum mulieribus pro Damaſia. Te uerò, Menippe, nemo eſt qui deploret, & ſolus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multò pòſt audies canes miſerabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad ſepeliendum

A peliendum me conuenient. MER. Fortis es,Menippe. Sed quia iam transfretauimus,abite uos rectà per hanc uiam ad forum iudiciale: ego uerò & nauta alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm quid præterea de uobis futurum est?Iudicium de uobis ferre oportebit,& quidẽ aiunt pœnas esse graues,rotas,aquilas,& lapides. Vniuscuiusque autem uita examinabitur.

CRATETIS ET DIOGENIS, Erasmo Roterod.interprete.

CRATES.

B Oerichum diuitem nouerás ne Diogenes?illum inquã supra modum diuitem, illum Corintho profectũ,cui tot erant naues onustæ mercibus, cuius consobrinus Aristeas quum ipse quoque diues esset,Homericum illud in ore solebat habere: *Solà uirtus defunctorum comes.*

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOG. Cuius rei gratia sese captabãt inuicem,Crates? CRAT. Hæreditatis causa,quum essent æquales, uterq; alterũ captabant. Iamq; testamenta publicauerant ambo,in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeã omnium rerum suarũ dominum relinquebat: Mœrichum uicissim Aristeas,si quidẽ ipse prior è uita decederet. Hæc igitur quũ es-
C sent in tabulis scripta,illi inter sese captabãt,& alter alterũ adulationibus obsequiisq; superare contẽdebat. Porrò diuini,haud scio utrũ ex astris id quod futurũ sit coniectantes,an somniis,quemadmodum Chaldæi faciũt, quin & Pythius ipse,nunc Aristeam uictorẽ fore pronunciabat,nunc Mœrichum: ac trutina quidem interim ad hunc,interim ad illum propendebat. DIOG. Quid igitur tandem euênit? nam audire est operæprecium, Crates. CRAT. Eodem die mortui sunt ambo:cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thrasyclem deuenerunt, quorum uterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini futurum ut tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrham
D uersus nauigarent, medio in cursu obliquo orto Iapyge euersa naui perierũt. DIOG. Rectè factum. At nos quum essemus in uita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego unquam optabam ut moreretur Antisthenes, quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor desiderabas ut me mortuo in possessionum mearum successionem uenires, puta dolii, ac peræ,in qua quidẽ lupini chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus,imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæ'que tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multo sunt potiora, multóque
E splendidiora, quàm uel Persarum imperium. DIOG. Quæ'nam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam,frugalitatem,ueritatem,dicendi uiuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antistheni successisse,tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabãtur,neq; quisquã nos ob spem potiundæ hæreditatis obsequiis captabat, sed ad aurũ omnes intendebant oculos. DIOG. Nec iniuria. neq; enim habebant quò facultates eiusmodi à nobis traditas accipérent: quippe rimosi iam,uitiatíque deliciis, non aliter q̃ uasa carie putria. Quo fit, ut siquando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatẽ,uel ueritatem,effluat illico perstilletq;, fundo,quod immissum est

continere non ualente: cuiusmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum haustam aquam important: at iidem aurum dentibus & unguibus, omniq; ui seruabant. CRA. Proinde nos hic quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc uenerint, obolum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

LVCIANI SCIPIO, P. Virunio interprete.

Interlocutores, Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

LIBYCE, me decet præponi. melior equidem sum. HAN. G Imò uerò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem utrique gloriosi. Sed qua de re uobis altercatio est? ALEX. De præstãtia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducẽ exercitus fuisse: ego uerò, quemadmodum omnes sciunt, non hoc solum, sed omnibus ferme qui ante meam ætatem fuere, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo uterq; uicissim pro uirili: tu uerò ô Libyce prius loquaris. HAN. H Vnum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem græcũ didicerim, ut neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euasere: potentesq; per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primũ inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum magnos montes transmigrassem, omnem Eridanum trãscurri, multasq; ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & usque ad suburbia Romæ grassatus sum, tótque uno die Romanos cecidi, ut eorum I annulos modiis mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi nec Ammonis dictus filius, neq; deum me fingens, aut matris insomnia narrãs: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudẽtia, contra milites magna audacia atq; fortitudine præditos, non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequã quispiã sequatur, fugiunt, & facilè cuiuis audenti uictoriam tradunt. Alexander uerò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo Dario apud Issum & Arbelas uictoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari sese uoluit, seseq; ad Medorũ delicias inuitari libẽter tulit: atque in conuiuiis amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. K Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cum essem, omnísque Græcorum disciplinæ expers, & neque Homerum, ut hic, edidici, neque Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum usus. Hæc sunt quibus me meliorẽ Alexandro esse puto. Si uero ea caussa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic uideri debet generoso

A neroso duce,& uiro,qui mentis sententia magis quàm fortuna est usus. MIN. Hic certè orationem neque ingenerosam,neque ut Libycum decebat,dixit:tu uerò Alexander quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem ô Minos,homini adeò temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest qualis ego rex,qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipsum superauerim, qui cum adolescens adhuc essem rem aggressus, regnum obtinui,& de patris mei interemptoribus suppliciū sumpsi. At quum Thebas subuertissem,toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neq; dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terra-
B rum orbem sitiui: durumq; putās,nisi rerum omnium dominus essem,paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna uici:Lydiam,Ioniā,& Phrygiam cepi. Et tādem quæcunque transieram subiugans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat,infinitos exercitus secum agens. Post hæc, ô Minos, uos ipsi scitis quot ad uos uno die mortuos miserim. Dicit enim Charon,tunc sibi scapham nō suffecisse, sed ratibus compositis illorum plerosq; se transportasse. Atque hæc cōfeci meipsum periculis opponens, & in pugna uulnerari non timens. Et ut quæ apud Tyrum & Arbelas gesta sunt,omittam,usque ad Indos ueni,atque Oceanum mei regni ter-
C minum feci,& illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas uerò homines certè non spernendos,Tanaim transiens, magna equitum pugna uici:ac amicos meos remuneraui, inimicos autem ultus sum. Si uerò Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti sunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusiam Bithyniæ exulauit, ut crudelissimo & pessimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam non uirtute, sed malitia atque perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd delicio-
D se uixerim, uituperauit, oblitus mihi uidetur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit & uoluptatibus uir iste mirabilis,belli gerendi occasiones prodidit. Ego uerò nisi ea quæ sub occidente sunt,parua quidem putans,uersus Orientem me impulissem,quidnam adeò magni perfecissem? Quî Italiam absq; sanguine capere,ac Libyam, omnémque eam oram usque ad Gades, sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominum me agnoscentibus. Dixi: Tu uerò Minos iudica. Nam & hæc è multis protulisse satis est. SCIP. Non,nisi me quoque prius audias ô Minos. MIN.
E Quis tu uir optime es,aut unde,quòd hisce claris ducibus te conferre audes? SCI. Scipio Romanus,qui Carthaginem deleui,& Afros multis magnis præliis deuici. MI. Quid igitur & tu dicis? SCIP. Alexandro quidem minorem esse me,Hānibale autem præstantiorem,ut qui ipsum persecutus fuerim,& ad turpē fugam cōpulerim. Quomodo igitur non impudēs iste uideatur,qui cum Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio,qui istum deuici,comparare me ausim? MIN. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander,deinde post illum tu:atque tum,si placet,tertius hic Hannibal,quippe qui nec ipse contemnendus existat.

LVCIANI
DIOGENIS ET ALEXANDRI, Erasmo Roterod. interp. E

DIOGENES.

Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cum esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

QVID hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atque nos omnes? ALEX. Vides nimirũ Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cum fuerim, defunctus sim: DIOGE. Num ergo Iupiter ille Hammon mentiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an uerò tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo. neque enim obiissem, si Hammone parente fuissem progenitus. DIOG. Atqui de Olympiade etiã consimilia quædam ferebãtur, puta draconem quendam cum ea fuisse cõgressum, uisumq; in cubiculo: ex eo grauidam G peperisse te: porrò Philippum errare, falliq;, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc uideo neque matrem neque Hammonios illos uates sani quicquam aut ueri dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerẽdas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te uerebatur, metuebãtque, quũ deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidẽ ignoro, Diogenes. celerius enim è uita submouebar, quàm ut esset ocium de illo quicquam statuẽdi, præter id unũ, quòd moriẽs Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quid H ni rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli uerò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerẽt tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierũt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylone iaceo tertium iã diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, siquando detur ocium ab his rerũ tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum deportaturum me, atque inibi sepulturum, quò uidelicet unus fiam ex diis Aegyptiis. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidem te uideam etiam apud inferos desipientem, I sperantemq; fore ut aliquando uel Anubis fias, uel Osiris. Quin tu spes istas omittis ô diuinissimè? neque enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neque indiligens est Aeacus, neque contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentẽ redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta ui, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõspicuus, dum uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid K lachrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille, quum sit assentatorum omnium perditissimus? Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodũ abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquã & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur quòd eas acciperet.

Aristotelis fraus.

A acciperet. Planè præstigiosus uir ille quidem erat,ac fraudulētus, ô Diogenes? quanquā illud fructus scilicet ex illius sapientia fero,quòd nunc perinde quasi summis de bonis excrucior,ob ista quæ tu paulò antè cōmemorasti. DIOG. At scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis ueratrum nō prouenit, fac ut Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahēs bibas,iterumq; ac sæpius bibas:atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim Clitum etiam illū & Callisthenem uideo, cúmque his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alterā hanc B ripam te conferas,& crebrius,ut dixi,bibas.

ALEXANDRI ET PHILIPPI, Ottomaro Luscinio interprete.

PHILIPPVS.

ON igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te esse filium. nam ad Iouem Hammonem genus paternū referens,mortem nō obisses. ALEX. Neque uerò nescius eram,pater, Philippi Amyntæ me esse filium : sed quia ad res gerendas sic mihi uisum erat conducere,cōmento hoc usus sum uaticinii. PHIL. Quid ais? Cō- C ducibile id tibi uisum,ut uatibus impostoribus fallendū te exponeres? ALE. Non isthuc,sed barbaros in mei admirationem tractos, facilius hoc prætextu nostro subdidimus imperio:quum nemo unus uiribus nostris hactenus restiterit,quippe hac sola opinione ducti,quòd aduersus deum sibi esset præliādum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos usquā uicisti,qui cum timidis illis arculis,peltariis,ac gerris uimineis pugnare solitis, semper congressus es? Atqui Græcos armis domare,Bœotios,Phocenses,Atheniēses, & id genus alios, operis fuerat strenui atq; magnifici. Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis instructos, aut D cū Thracibus, Illyricis, Pæonibusue manū conserere, operosum profectò atque arduum id fuisset in primis. Cæterùm Medos,Persas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conspicuos, non satis compertum habeo quonam modo ante te duce Clearcho mille uiri bello adorti expugnarint, fœdè in fugā actos antequam ad manus uentum fuisset. ALEX. At uerò Scythæ,pater,& Indici elephantes,res sunt non usque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neq; concitatis inter ipsos intestinis odiis,neq; per proditionem mihi uenūdari passus sum uictoriā. Sed neq; peieraui unquam, aut per nugas à pollicito recessi, fidemq; solui uictoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios sine sanguine in de- E ditionem accepi: Thebanos autē fortassis ipse audisti quomodo aggressus fuerim. PHIL. Noui hæc omnia ex Clito,quem tu inter epulas,eò quòd nomē meum celebraret,& meas res gestas cū tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo tum iugularas. Tu uerò & Macedonicam chlamydem abiiciens, candyn Persicum amictum recepisti (ut aiunt) & tiaram rectā. Vt ne interim commemorem,quòd à Macedonibus, uiris utique liberis,adorari debere te in animum duxeris: & qui,quod maximè omnium erat ridiculum,hominum abs te uictorum mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiseris, uiris doctis in leonum claustra inclusis, & nuptiis talibus peractis: quodq; Hephæstionē plus quàm esset satis, amaris. Vnū est quod solum laudo

Culpatur Alexandri arrogantia, & cōmentum quo deum se haberi uoluit.

abs te gestum, in Darii uxore uidelicet, forma præstante, quia ab illius complexu abstinueris: & genitricis illius, atq; filiarum, ne uim paterentur, curam susceperis. Regium certè id opus extitit, quod tum factitasse te accepimus. ALEX. Quomodo autē tibi non probatur, pater, quòd in Oxydracis, gente Indica, lubens me in periculum cōiecerim, atq; acceptis plurimis uulneribus, muros primus omnium transilierim? PHIL. Non probo, Alexander: neq; id quia pulchrum esse negem uulnerari quandoque imperatorē, & in subeundis periculis prætentare uiam: sed quia ex re tua isthuc erat minimè. Siquidem pro deo habitus, quos, oro, risus præbebas spectatoribus, quādo post acceptum uulnus, ab exercitu magno tumultu direptus, mœrens ac eiulans sanguine fluitabas? Adde quòd Iupiter Hammon, tanquam præstigiator quispiam, & uanus propheta, reus mendacii palàm tum arguebatur. Non enim uideo qualiter risum contineat, qui Iouis filium uiderit ánimum deiicere, & in desperatione rerum efflagitare medicorū auxilia. Denique quū iam tandem mortem obieris, quem credas obsecro esse, qui confictā illam adoptionē qua Iouis dictus es filius, non carpat maledictis? Potissimùm ubi dei istius cadauer porrectū iacere, turgidum sanè, & iuxta aliorum corporum morem contactu suo omnia labefactans aspexerit. Cæterùm quòd ais Alexander, tibi fuisse cōducibile, quò facilius rerum potireris: id profectò multum tibi gloriæ ex bene etiam ac strenuè gestis eripuit. Nam quanquam insigniter multa, tamen diis longè inferiora agere uisus, uacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. ALEX. Haudquaquam de me isthuc sentiunt mortales: sed cum Hercule me & Baccho conferunt, ueluti æmulum, pariq; cum illis gloria certantem. Nam & Aornum, à neutro etiam illorum armis subactum, ego facilè cepi. PHI. Etiamdum uideris ista ut Hammonis filius dicere, quandò nec Baccho quidē cedis, aut Herculi. Sed nec erubescere nosti Alexander, solitám ue dediscere arrogantiā, teipsum dein noscere, uel iam tandem sapere, etiam si serius, ubi fato occubueris?

ANTILOCHI ET ACHILLIS, Ottomaro Luscinio interprete.

ANTILOCHVS.

Aequalem omniū apud inferos esse cōditionem, nemi némque præferri mortalium.

Vænam sunt illa, Achilles, quæ tu Vlyssi iam primùm commemorando in mortē executus es, ut minimè generosa, ac Chirone atq; Phœnice, quibus tu aliquando usus es præceptoribus, parum digna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi uideri, si uilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec uictus suppetat, loces operā, quàm ut omnibus uita functis domineris. Quæ si rudis quidā plebeius ex media Phrygia ortus, atq; immodicus insuper etiā uitæ affectator diceret, ferēdum fortè id esset, atque condonandum nonnihil rusticitati: uerùm ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilem de seipso descēdere opinionem, fœdum sanè atq; pudendum in primis. Denique iis quæ in uita strenuè gesseris, equidem haud scio quomodo ista conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad senectam usque licuisset, citra gloriam tamen: tu gloriosam oppetere mortem maluisti, quàm potiri regno. ACHIL. At ô Nestoris fili, nondū etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolam hanc infelicem præponebam uitæ. Atqui serò iam tandem intelligo quàm egerim imprudēter. Apud

uiuos

A uiuos enim reperies fortè qui res bene gestas celebrent literarum monumentis: sed hic apud manes non uideo quàm frugiferū opus effecerim, ubi unus est honos omnium. Sed neque uires iam adsunt corporis Antiloche, aut forma. interciderunt omnia. pari rerum statu uisuntur omnia. nullum sapientiæ aut alterius rei discrimen est. Adde quòd nulli iam ex Troianorū mortuis formidabilis sum, nemini Græcorū uenerandus. prorsus omnium de mortuis par existimatio est, siue boni fuerint, siue improbi. Hæc sunt quæ me angūt, & miserè solicitant, & ob quæ doleo, quòd non potius loco operas, & uiuo. ANTI. At uerò, Achilles, quid agat quispiam? quandò sic natura comparatum est, ut
B omnes prorsum cogantur semel uitam relinquere. quæ lex quū in uniuersum iam obtinuit, nec abrogari ullo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæterùm aspice nos, quotquot penes te sumus: denique & Vlysses quoque post pusillum adueniet: unde solatium tibi meritò afferet societas: id quod & aliis in rebus plerunque usu uenire solet. Non enim solus uideris in hæc mala coniectus: en tibi Herculem, Meleagrū, & alios plerosque, qui non parum multos in admirationem traxere: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in uitam uidentur redituri, si quis eos ad inopes & uictu indigos mittat, ut illis pro mercede seruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio est: uerùm haud scio quo
C pacto eorum quæ in uita aguntur, memoria, impendiò me excruciat. Arbitror autem & uestrum unumquenq; ita affici, etiam si non palàm confiteamini: nequiores sanè in eo, quòd tacitè huiuscemodi per quietē toleratis. ANTI. Non equidem Achilles, sed longè tibi præstamus: quippe qui intelligimus quàm sit inutile de iis rebus uerba facere. Silere enim, & æquo animo sustinere omnia quæ accidunt, datum nobis est: ne tibi affectu isto similes, ipsi quoque ridiculi omnibus meritò uideamur.

DIOGENIS ET HERCVLIS, P. Virunio interprete.

D

DIOGENES.

Vnquid Hercules hic est? Haud quisquam mehercule alius. arcus, claua, pellis leonina, magnitudo ipsa, totus denique Hercules est. Igitur è uita decessit, qui Iouis erat filius? Dic quæso ô uictoriose, mortuus ne es? Ego enim quum terræ superessem, tibi haud secus quàm deo sacrificaui. HER. Rectè quippe sacrificasti. Hercules enim ipse in cœlo unà cū diis immortalibus cōsistit, Heben apud se habens cruribus formosissimam. Egò uerò qui te alloquor, sua sum umbra. DIOG. Quidnam dicis amabo? umbra ipsius dei? fieri enim potest, altera eundem ex parte deū esse,
E altera uita decessisse? HERC. Vtique. Ille enim nequaquam mortuus est, sed ego duntaxat imago ipsius sum. DIOG. Intelligo rem. Te uirū pro uiro Plutoni pro se dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res se habet. DIOG. Quo pacto igitur callidissimus cum sit Aeacus, te nequaquam illum esse non nouit, sed admisit tanquam suppositititium Herculem? HERC. Quoniam ille ipse esse uideor. DIOG. Vera autumas: nam ita persimilis es, ut si ille ipse sis. Caueas igitur ne contrà sit: ut tu quidem Hercules existas, imago uerò apud deos immortales Heben in uxorem duxerit. HERC. Audax nimium es atq; loquax: & nisi a scommatibus quæ in me iacis, abstinueris, senties quāprimum qualis dei imago sim. Arcus enim nudus est atq; paratus. DIOG. Cur au-

Ridetur diuinitas Herculis.

tem de cætero te timeam, quum ſemel mortuus ſis? Sed per tuum Herculẽ dic F
quæſo, dum ille uiuebat, erás ne unà cum ipſo, & tunc imago exiſtens: aut unus
quidem eratis in uita, poſteaquam autem è uita deceſſiſtis, ſeparati: ille quidem
ad deos immortales auolauit, tu uerò umbra, ut dignũ uidetur, ad inferos ad-
ueniſti? HERC. Etſi fas equidem foret nequaquam reſpondere uiro ſophiſticè
percunctanti: attamen aures quoq; ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphi-
tryonis in Hercule erat, idipſum morte affectum eſt, quod nempe ego ſum (ut
dixi) totum: quod autẽ ex Ioue erat, cũ diis immortalibus conuerſatur. DIOG.
Perſpicuè nunc intelligo. autumas enim eadem uice Alcmenã duos peperiſſe
Hercules: unum quidem ex Amphitryone, alterum uerò ex ſummo Ioue: ex G
quo factum eſt, ut gemini unius matris utero lateretis. HERC. Nequaquam
ô inſane. idem profectò ipſi eramus ambo. DIOG. Neque adhuc ad intelli-
gendum id facile eſt, duos Hercules in unum eſſe compoſitos, niſi quis diceret
uos tanquam Hippocentaurum in unum fuiſſe copulatos: hominem uidelicet
& deum. HERC. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi
uidentur, animo uidelicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem
ipſum ex ſummo Ioue natum adeſſe cœlo, me uerò mortalẽ ad inferos ueniſſe?
DIOG. Vtique elegãter hæc diſſeruiſſes, ò optime Amphitryoniade, ſi corpus
hac tempeſtate eſſes: ſed incorporea es imago: itaque periculũ eſt, te triplicem H
iam feciſſe Herculem. HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc qui-
dem modo: nam ſi unus in cœlo exiſtit, tu uerò apud nos imago, corpus autem
in Oeta iam in puluerem uerſum, hæc tria iam ſunt. animaduertas igitur uelim,
quem tertium corpori eſſe intelligas patrem. HERC. Audax es, atque ſophi-
ſta: ſed quod nomen tibi eſt? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipſe autem, per
Iouem, minimè cum diis immortalibus, ſed cum mortuorum optimis conuer-
ſor, Homerum atque huiuſcemodi fabulas deridens.

MENIPPI ET TANTALI, Eraſmo Roterod. interprete.

I

MENIPPVS.

Tãtalus à labris ſitiẽs fugientia captat Flumina.

QVID eiulas ô Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, ſtagno imminens? TAN. Quoniam ſiti enecor Menippe. MEN. Vſqueadeo piger es atque iners, uti non uel pronus incumbens bibere noris, uel caua uola hauriens? TANT. Nihil profecero ſi procumbam: refugit enim aqua ſimul atque me propius admoueri ſenſerit. quod ſiquando hauſero, oríque coner applicare, prius effluit, quàm ſumma rigem labia: atque inter digitos effluens aqua, haud ſcio quomodo rurſus manum meã aridam relinquit. MEN. Prodigioſum quiddam de te narras Tantale: uerùm dic mihi, iſthuc ipſum quorſum opus eſt, bibere, quum corpore ca- K
reas? nam illud quod eſurire poterat, aut ſitire, in Lydia ſepultũ eſt: cæterùm tu quum ſis animus, quinam poſthac aut ſitire queas, aut bibere? TAN. Atqui hoc ipſum ſupplicii genus eſt, ut anima perinde quaſi corpus ſit, ita ſitiat. MENIP. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te ſiti puniri: at quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Nũ metuis ne potus inopia moriare? At equidem haud uideo alteros inferos, ſi quis hos relinquat, neq; locũ alium in quem morte demigret quiſpiam. TANT. Rectè tu quidem dicis: uerùm hoc ipſum ſupplicii genus eſt, ſitire, quum nihil ſit opus. MEN. Deſipis Tantale, &

A tale,& uti uerũ tibi fatear,nõ alio potu uideris egere,quàm ueratro mero.nam diuersum quiddã pateris iis quos canes rabiosi momorderint,ut qui nõ aquam quemadmodum illi, sed sitim horreas. T A N. Ne ueratrum quidem recusarim bibere Menippe,si liceat modó. M E N. Bono es animo Tantale,certum habẽs nunquam fore ut uel tu uel reliquorum Manium quispiam bibat. nec enim fieri potest: quanquam non omnibus quemadmodum tibi,pœna adiudicata est ut sitiant aqua illos non expectante.

MENIPPI ET MERCVRII, Erasmo Roterod. interprete.

MENIPPVS.

B

AT ubinam formosi illi sunt,ac formosæ,Mercuri? ducito me docetoq;,utpote recèns huc profectum hospitem. MERC. Haud mihi licet per ociũ Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est,& Narcissus ille,& Nireus,& Achilles, & Tyro,& Helena,& Leda: breuiter quicquid est ueterum formarum. M E N. Equidẽ præter ossa nihil uideo,caluariásque carnibus renudatas,inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis. M E R. Atqui hæc sunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrãt,ossa scilicet quæ tu uideris contemnere. M E N. At Helenam saltem mihi cõmonstra: nam ipse quidem haud queã dignoscere. M E R. Hæc uidelicet caluaria,Helena est. M E N. Et hũius scilicet ossis gratia mille naues ex uniuersa Græcia acto delectu sunt impletæ, tantaq; tum Græcorum tum Barbarorũ multitudo conflixit, tot urbes sunt euersæ? M E R. Cæterùm Menippe non uidisti mulierẽ hanc uiuam: quod si fecisses,forsan diceres tu quoque uitio dandum non esse

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui siquis flores etiam arefactos marcidosq; contempletur,posteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum uideantur: at iidem donec florent, D coloremq; obtinent,sunt speciosissimi. M E N. Proinde illud iã demiror Mercuri,si Græci non intellexerunt sese pro re usqueadeo momẽtanea, quæq; tam facilè emarcesceret,elaborare. M E R C. Haud mihi uacat tecũ philosophari: quare delecto loco ubicunque uelis, prosterne temet ac recumbe: mihi iã aliæ sunt traducendæ umbræ.

Forma bonum fragile.

AEACI, PROTESILAI, MENELAI, AC PARIDIS, Iacobo Micyllo interprete.

AEACVS.

E

QVamobrem Protesilaë in Helenam irruens,strangulas illam? PRO. Quia huius causa,Aeace, imperfecta quidem domo relicta,& uidua uxore quam nuper duxi,reddita,mortuus sum. AE A. Accusa igitur Menelaũ, qui uos omnes pro tali coniuge recuperanda cõtra Troiam duxit. MEN. Nequaquam me,sed multo iustius Paridem,qui hospiti mihi uxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modò abs te, uerùm ab omnibus tum Græcis tum Barbaris meritò strangulari debebat,ut qui tam multis mortis caussa extiterit. P R O T. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari, nũquam te dimittam è manibus. P A R I S. Iniuriam adeónũ facis Protesilaë, idque eo magis,quòd eandem tecum artem exerceo. Nam & amori etiam de-

Protesilatus primus græcorum interfectus.

ditus ipse sum,& ab eodem deo quasi uinctus teneor. Nosti autem quòd quædam sunt quæ inuitis nobis geruntur, & nescio quis deus nos ducit quocunque ipsi placet, atque impossibile est illi repugnare. PROT. Rectè dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipsum hic comprehẽdere mihi liceat. AEAC. At ego etiam pro Cupidine tibi respondebo quæ iusta uidẽtur. Sic enim ille dicet, sese quidem Paridi fuisse fortassis causam amandi, sed mortis causam tibi fuisse neminem alium, quàm teipsum Protesilaë, qui clam uxore nuper ducta, postquam appropinquabatis Troadi, ita omni cõtempto periculo, & uelut desperatus ante reliquos omnes in littus exiliisti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus in egressu nauiũ occisus fuisti. PROT. Proinde & ego pro me ipso tibi Aeace respondebo multo iustiora quàm tu. Neq; enim ego mihi horum causa fui, sed fatum, & quòd iam inde ab initio ita prædestinatum fuerat. AEAC. Probè. quid ergo istos accusas?

A deo inuiti agimur.

Fatum.

MENIPPI ET AEACI, Iac. Micyl. interprete.

MENIPPVS.

PER Plutonem, ô Aeace, expone mihi quæso hic quæ apud inferos sunt omnia. AEAC. Haud facilè, Menippe, omnia: uerũ quæ summatim & ueluti per capita indicari possunt, hæc accipe. Hic quidem quòd Cerberus sit, nosti. Deinde & portitorem hunc nosti, qui te traiecit: præterea & lacum, & Pyriphlegethontem iam uidisti cũ ingressus es. MEN. Noui hæc, & præterea te quoque, quòd hic in uestibulo sedes, atque aditum obseruas. Etiam regem ipsum uidi, & Furias. Homines uerò priscos quæso ostẽde, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. AEAC. Hic quidem Agamemnon est, ille autem Achilles. Rursum hic Idomeneus. qui propius assidet post hunc, Vlysses, deinceps Aiax, & Diomedes, & cæteri Græcorũ præstantissimi. MEN. Papæ Homere! ut tibi Rhapsodiarum tuarum capita humi proiecta iacent, ignobilia atque obscura, cinis ac puluis omnia, & nugæ meræ, denique (uerè ut abs te dictum est) capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace, quisnam est? AEAC. Cyrus est, ille autem Crœsus, & iuxta ipsum Sardanapalus. Vltra hos autem Midas, & deinceps ille Xerxes. MEN. Et te, ô scelestè, tota exhorruit Græcia, iungẽtem pontibus Hellespontum, & per ipsos montes nauibus traiicere affectantem? Qualis uerò & ipse Crœsus est! Cæterùm Sardanapalo quæso huic Aeace permitte ut demulceam caput, inflicto colapho. AEAC. Nequaquam: cõminueres enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeò cum sit. MEN. At certè tamẽ amplexabor illum, utpote semiuirum ac mulierosum planè. AEAC. Visne tibi ostendam & doctos illos? MEN. Per Iouem etiam. AEAC. Primus en hic tibi Pythagoras est. MEN. Salue Euphorbe, siue Apollo, siue denique quodcunque uoles. PYTH. Ita sanè, & tu utique Menippe. MEN. Quid? an non amplius aureum istud femur habes? PYTH. Non: sed age cedo siquid manducabile tibi habet pera ista. MEN. Fabas habet, quare nihil hic est quod tu manducare queas. PYTH. Da modô. Nam hic apud manes alia dogmata atque instituta didici: nempe quòd nihil hic inter se similes sunt fabæ & patrantiũ testiculi. AEAC. Porrô hic Solon est, filius Execestidis. præterea ille Thales, & iuxta ipsos Pittacus, & cæteri illi. septem autem omnes sunt, ut uides. MEN. Læti hi sunt Aeace soli atque

Homerus pater fabularũ.

ἀμόρφωνα κάρηνα, capita sine robore: clausula frequens apud Homerum.

Pythagoras.

A que alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tãquam ſubcinericius panis aliquis, hic crebris puſtulis quaſi ſufferuefactus, quisnam eſt? AE A C. Empedocles, Menippe, ſemicoctus ab Aetna monte huc profectus. M E N. O æripes optime, quid obſecro acciderat tibi cur teipſum in cratêres Aetnæ iniiceres? E M P. Inſania quædam, Menippe. M E N. Non, per Iouẽ, ſed inanis quædam gloriæ affectatio, & faſtus, & multa dementia, hæc te conflagrare fecerunt unà cum ipſis crepidis, cum dignus minimè eſſes. Veruntamen nihil tibi commentum iſtud profuit. deprehenſus enim es & ipſe mortuus. Cæterùm Socrates ille, Aeace, ubi locorum tandem eſt? AE AC. Cum Neſtore ac Palamede ille
B plerunque nugatur. M E N. Cuperem tamẽ uidere ipſum, ſicubi locorum hic foret. AE A C. Vidésne caluum illum? M E N. At omnes hic calui ſunt, quare omnium æquè notatio hæc fuerit. AE A C. Simum iſtum dico. M E N. Etiam hoc ſimile omnium eſt: nam & ſimi omnes ſunt. S O C R. Méne quæris Menippe? M E N. Teipſum Socrates. S O C R. Quo pacto res Athenis ſe habent? M E N. Multi iuniorum philoſophari ſe profitentur: ac habitum certè ipſum & inceſſum ſi quis aſpiciat, meri philoſophi uidentur, admodum multi. Cæterùm autẽ uidiſti opinor qualis & Ariſtippus huc ad te uenerit, & Plato ipſe, alter quidem olens unguenta, alter autẽ in Sicilia tyrannis adulari doctus. S O C.
C At de me quid ſentiunt? M E N. Beatus, Socrates, quiſpiam es, quod ad huiuſmodi res utiq; pertinet. Omnes itaque te admirabilem fuiſſe uirum exiſtimãt, atque omnia cognouiſſe hæc (decet enim opinor uerum hic dicere) cum nihil ſcires. S O C. Et ipſe dicebam hæc ad illos, ſed illi tum ſimulationem quãdam eam rem eſſe putabant. M E N. Sed quínam iſti ſunt circa te? S O C. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Cliniæ filius ille. M E N. Euge Socrates, quoniam & hic artem tuam exerces, neque formoſos iſtos negligis. S O C. Quid enim aliud quod quidem ſuauius ſit, agerem? Sed huc propius nobiſcum recumbe, ſi uidetur. M E N I P. Non, per Iouem. ad Crœſum enim & Sardanapalum re-
D deo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi eſſe quæ rideam, quando plorantes illos audiam. AE A C. Et ego quoque iam abeo, ne quis mortuorum clam nobis ſubducat ſeſe. Pleraque autem alia uidebis Menippe quando iterum conueniemus. M E N. Abeas licet. nam & hæc Aeace uidiſſe ſufficit.

Empedocles.

Alludit ad id quòd Empedocles dicitur ærcis crepidis uſus fuiſſe, ut eſt apud Diogenem.

MENIPPI ET CERBERI, Eraſmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

E EVS Cerbere, quandoquidem mihi tecum cognatio quædam intercedit, quũ & ipſe ſim canis, dic mihi per Stygiam paludem, quomodo ſeſe habebat Socrates quum huc accederet? Veriſimile eſt autem te, deus quum ſis, nõ latrare modò, uerumetiam humano more loqui, ſiquando uelis. C E R. Quum procul adhuc abeſſet Menippe, uiſus eſt conſtanti atque interrito adire uultu, perinde quaſi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipſum uellet iis qui procul â ſpecus ingreſſu ſtabant, oſtendere: uerùm ſimul atq; deſpexit in hiatum, uiditq; profundum atque atrum antri receſſum, ſimulq; ego cunctantem etiam illum aconito mordens, pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, ſuosq; deplorabat liberos, nihilq; non faciebat, in omnem ſpeciem ſeſe conuertens. M E N. Num

Fortitudinem Socratis falſam fuiſſe.

igitur fucatè ſapiens erat ille,neque uerè mortem contemnebat? C E R. Haud F
uerè:cæterùm ubi uidit id eſſe neceſſe,audaciam quandam præ ſe ferebat,quaſi uerò uolés id eſſet paſſurus,quod alioquí uolenti nolenti tamẽ omnino fuerat ferendum,uidelicet quò ſpectatoribus eſſet miraculo. Equidem illud in totũ de uiris iſtiuſmodi uerè poſſim dicere, ad fauces uſque ſpecus intrepidi ſunt ac fortes:porrò intus quum ſunt,nihil mollius neque fractius. M E N. Cæterùm ego quónam animo tibi uiſus ſum ſubiiſſe ſpecum? C E R. Vnus mortalium Menippe ſic mihi uiſus es ſubire, ut tuo dignum erat genere : & prior te Diogenes:propterea quòd neutiquam adacti ſubieritis,aut intruſi:uerùm tum ultronei,tum ridentes,atque omnibus plorare renunciantes. G

CHARONTIS ET MENIPPI, Eraſmo Rot.interprete.

CHARON.

De naulo Charonti reddendo litigant.

REdde naulum ſceleſte. M E N. Vociferare,ſi quidem iſthuc tibi uoluptati eſt Charon. C H A. Redde inquã quod pro traiectione debes. M E N I P. Haudquaquam auferre queas ab eo qui nõ habeat. C H A. An eſt quiſpiam qui ne obolum quidem habeat? M E N. Sit ne alius quiſpiam præterea,equidem ignoro:ipſe certè non habeo. C H A. Atqui præfocabo te per Ditẽ impuriſſime,ni reddas. M E N. At ego illiſo baculo tibi cõ- H
minuam caput. C H A R. Num ergo te tam lõgo traiectu gratis tranſuexero? M E N. Mercurius meo nomine tibi reddat, ut qui me tibi tradiderit. M E R. Bellè mecum agatur per Iouem,ſi quidem futurum eſt ut etiam defunctorum nomine perſoluam. C H A. Haud omittam te. M E N. Quin igitur uel huius gratiã perge,ut facis,nauim trahere:quanquam quod non habeo,quinam auferas? C H A R. At tu neſciebas quid tibi fuerit apportandum? M E N. Sciebam quidem, uerùm non erat. Quid igitur?num ea gratia erat mihi ſemper in uita manendum? C H A R. Solus ergo gloriaberis te gratis fuiſſe trãſuectum? M E N. Haud gratis ô præclare:ſiquidem & ſentinam exhauſi,& remum arripui,& uectorum omnium unus non eiulaui. C H A. Iſta nihil ad naulum. obolum reddas oportet. neq; enim fas eſt ſecus fieri. M E N. Proinde tu me rurſum in uitam reuehe. C H A. Bellè dicis, nimirum ut uerbera etiam ab Aeaco mihi lucrifaciam. M E N. Ergo moleſtus ne ſis. C H A R. Oſtende quid habeas in pera. M E N. Lupinum,ſi uelis,& Hecatæ cœnam. C H A R. Vnde nobis hũc canem adduxiſti Mercuri?tum qualia garriebat inter nauigãdum, uectores omnes irridens,ac dicteriis inceſſens,unusq; cantillans illis plorantibus? M E R. An ignoras Charon quẽ uirum tranſuexeris ? planè liberum,cuiq; nihil omnino curæ ſit. Hic eſt Menippus. C H A R. Atqui ſi unquam poſthac te recepero. M E N. Si receperis? ô præclare. ne poſſis quidem iterum recipere. K

PLVTONIS ET PROTESILAI, Iac.Micyllo interprete.

PROTESILAVS.

O DOMINE,ô rex,ô noſter Iupiter,& tu Cereris filia, ne deſpicite preces amatorias. P L V. Tu uerò quid precaris à nobis,aut quis denique es? P R O T. Equidem Proteſilaus ſum, filius Iphicli, patria Phylacenſis, qui cum reliquis Græcis in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium contra Ilium pugnando occiſus ſum. Precor autẽ ut dimiſſus

hinc,

A hinc,modicum temporis in uitam redire denuo permittar.PLVT.Huc amorem, Protesilaë, omnes mortui amant: sed nullus tamen ipsorum potitur eo. PROT. At non uitam ô Pluto tantopere amo, uerùm equidem uxorem, quam nuper ductam,domi reliqui,atque in bellum nauigando profectus sum: deinde infelix in egressu nauiū ab Hectore occisus sum. Amor itaq; iste uxoris non mediocriter me,ô Domine,enecat,uolóque si uel paululū ab ipsa conspectus fuero,rursum huc descendere.PLVT.Nō bibisti, Protesilaë,aquam Lethæam?PROT. Bibi equidem, sed hæc res præualuit pondere. PLVT. Igitur expecta.adueniet enim & illa quandoq;,neque nunc opus quicquam e-
B rit iterum ascēdere te.PROT.Sed moram hanc ferre nequeo. Amasti autem tu quoque aliquando, ac nosti qualis res amor sit. PLVT. Et quid adeò iuuabit te unum diem reuiuiscere,deinde autem paulò pòst eadem hæc lugere? PROT.Spero me etiam illam adducturum esse, ut huc ad uos sequatur me: quare pro uno mortuo paulò pòst duos recipies.PLVT.Haud fas est ista fieri,neque etiam simile unquam factum est.PROT. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto.Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Eurydicen uxorē reddidistis,& cognatam meam Alcestin emisistis,Herculi gratificantes.PLVT. Optaris autem cum ista nuda atque deformi caluaria, formosæ illi sponsæ tuæ
C in conspectum uenire?Quo pacto autē illa etiam aspiciat te,quæ ne dignoscere quidem amplius te poterit?Terrebitur enim,sat scio,atque aufugiet, túque frustra tātum iter exantlaueris.PROSERPINA.Proinde mi uir,tu isti quoque rei medicinā aliquam adhibe, ac Mercurium iube, ut postquam ad lucem peruenerit Protesilaus,contactum uirga, mox in adolescētem formosum conuertat illum,qualis uidelicet antea fuit cum ex spōsæ thalamo prodiret. PLV. Quoniam,Proserpina, & tibi hoc uidetur, age perductum hunc iterum ad superos,Mercuri,sponsum facito.Tu uerò memineris non amplius quàm unum diem tibi permissum esse.

D

DIOGENIS ET MAVSOLI, Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

HE tu Car,quare tandem insolens es,tibíque places,ac dignum te credis qui unus nobis omnibus anteponare? MAVSOL. Primùm regni nomine ô tu Sinopensis, quippe qui Cariæ imperauerim uniuersæ, præterea Lydiæ quoq; gentibus aliquot: tum autem & insulas nonnullas subegerim: Miletum usque peruenerim, plerisque Ioniæ partibus uastatis. Ad hæc formosus erā ac procerus, ac bellicis in re-
E bus præualidus. Postremò,quod est omnium maximum,in Halicarnasso monumentum erectum habeo singulari magnitudine, quantum uidelicet defunctorum alius nemo possidet,neque pari etiam pulchritudine conditū,uiris scilicet atque equis pulcherrimo è saxo ad uiuam formam absolutissimo artificio expressis,adeò ut uel phanū aliquod simile haud facilè quis inueniat.Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere atque efferri?DIOG. Nū ob imperium ais,ob formam,atque ob sepulchri molem?MAV.Per Iouem ob hæc inquam.DIOG.Atqui ô formose Mausole, neque uires iam illæ,neque forma tibi iam adest, adeò ut si quem arbitrum de formæ præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis sit quamobrem tua caluaria meæ sit anteferenda:

Contentio de sepultura, alterius quidem magnificētissima, alterius neglectissima.

ſiquidem utraque pariter tum calua,tum nuda:utrique dentes pariter oſtendi- F
mus:pariter oculis orbati ſumus:pariter naribus ſimis ac ſurſum hiantibus de-
formati. Cæterùm ſepulchrum ac ſaxa illa precioſa Halicarnaſſeis forſitan ia-
ctare licebit,& hoſpitibus gloriæ cauſa oſtentare,tanquã qui magnificam quã-
dam apud ſe ſtructuram habeant: uerùm quid hinc commoditatis ad te redeat,
uir egregie,nequaquam uideo, niſi forſan illud commodum uocas,quòd plus
oneris atque nos ſuſtines,ſub tam ingentibus ſaxis preſſus ac laborans. MAV.
Itáne nihil illa mihi conducunt omnia?planeq; pares erunt Mauſolus ac Dio-
genes? DIOG. Imò haud pares,inquã,uir clariſſime:nam Mauſolus diſcrucia-
bitur quoties earum rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere conſue- G
uit: at Diogenes interim eum ridebit. Atque ille quidẽ de ſuo illo monumen-
to quod eſt in Halicarnaſſo,memorabit, ab uxore Artemiſia atque ſorore pa-
rato:contrà Diogenes ne id quidem ſuo de corpore nouit,nunquid habeat ſe-
pulchrum. Neque enim illi res ea curæ eſt,uerùm apud uiros excellentiſſimos
ſui memoriam famamq; reliquit,ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo mo-
numento,Carum abiectiſſime,celſiorem,ac tutiore in loco ſubſtructam.

NIREI, THERSITAE, ET MENIPPI, Eraſmo Roter.interp.

NIREVS. H

Contentio de pulchritudine,quæ apud inferos nulla eſt.

ECce denique uel Menippus hic iudex erit uter noſtrum ſit formoſior. Dic Menippe,an nõ tibi uideor forma præſtãtior? MEN. Imò quinam ſitis,prius arbitror indicandum. nã hoc opinor ſcito eſt opus. NIR. Nireus ac Therſites. MEN. Vter Nireus, uter Therſites?nondum enim uel hoc ſatis liquet. THER. Iam unum hoc uinco, quòd tibi ſum ſimilis, neque tantopere me præcellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit,unum omnium formoſiſſimum appellans:quin ego faſtigiato uertice,raríſque & impexis capillis ille,nihilo te inferior uiſus ſum arbitro. Iam uerò tempus eſt uti pronũcies Menippe, utrum altero formoſiorem exi- I
ſtimes. NIR. Mirum ni me, Aglaia Charopeq; prognatum,

Qui uir pulcherrimus unus
Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama ueni. MEN. Atqui non item ſub terram opinor pulcherrimus ueniſti,quippe qui reliquis quidẽ oſſibus aliis appareas aſſimilis: porrò caluaria hoc uno inſigni à Therſitæ caluaria dignoſci poſſit,quòd tua delicata eſt ac mollicula: quandoquidem iſthuc habes effœminatum,ac neutiquam uiro decorum. NIR. Attamen Homerũ percontare,qua ſpecie tum fuerim, quum inter Græcorum copias militarem. MEN. Tu quidem ſomnia mihi narras:at ego ea ſpecto quæ uideo,quæq; tibi adſunt in præ- K
ſentia: cæterùm iſta norunt qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formoſior Menippe? MEN. Neq; tu, neque quiſquam alius formoſus hoc loco: ſiquidem apud inferos æqualitas eſt, pareſq; ſunt omnes. THER. Mihi quidem uel hoc ſat eſt.

Apud inferos æqualitas eſt.

MENIPPI ET CHIRONIS, Eodem interprete.

MENIPPVS.

Præſentibus acquieſcendũ.

EQuidem inauditui Chiron, te, deus quum eſſes, tamen optaſſe mortem. CHI. Vera nimirum ſunt iſta quæ audiſti Menippe,planeq; mortuus ſum,

ſicuti

A ſicuti uides,quum mihi licuerit immortalem eſſe.MEN. At quæ'nam te mortis cupido tenebat,rei uidelicet quam uulgus hominum horreat?CHI.Dicam apud te,uirum neutiquam ſtultum atq; imperitũ. Iam mihi deſierat eſſe iucundum,immortalitate frui.MEN.Quid? an iniucundum erat te uiuere, lucemq; tueri?CHIR.Erat inquam Menippe.nã quod iucundum uocant,id ego neutiquam ſimplex, ſed uarium quiddam eſſe arbitror.Verùm quum ego ſemper uiuerem,atque iiſdem perpetuò rebus uterer,ſole,luce,cibo,tum horæ eædem recurrerent, reliqua item omnia quæcunq; contingũt in uita, reciproco quodam orbe redirent,atq; aliis alia per uices ſuccederent:ſatietas uidelicet eorum B me cepit.Neq; enim in eo uoluptas eſt ſita, ſi perpetuò fruaris iiſdẽ, ſed omnino in permutando poſita eſt.MEN.Probè loqueris Chiron:cæterũ hæc quæ apud inferos agitur uita, quínam tibi procedit,poſteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te contuliſti?CHIR.Haud inſuauiter Menippe:ſiquidem æqualitas ipſa quiddam habet admodum populare. Nihil autem intereſt, utrum in luce quis agat,an in tenebris:præterea neque ſitiendum eſt nobis quemadmodum apud ſuperos, neque eſuriendum, ſed eiuſmodi rerum omnium egentia uacamus.MEN. Vide Chiron ne temet ipſe inuoluas, néue eodem tibi recidat oratio.CHIR. Quamobrem iſthuc ais? MEN. Nempe ſi illud tibi faſti- C dio fuit,quòd in uita ſemper iiſdem ſimilibusq; rebus utendum erat:quum hic itidem ſimilia ſint omnia, eũdem ad modum parient faſtidiũ, ac de integro tibi quærẽda erit uitæ commutatio,atque hinc quopiam aliam in uitam demigrandum:id quod arbitror fieri non poſſe.CHIR. Quid igitur faciundũ Menippe?MEN.Illud nimirum,uti, ſapiens quum ſis,quẽadmodum opinor,& uulgò prædicant,præſentibus rebus ſis contentus,boniq; conſulas quod adeſt,neque quicquam in his eſſe putes,quod ferri non queat.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS, Iac.Mic.interp.

D DIOGENES.

QCIVM nunc agimus,Antiſthenes,& tu Crates:quare cur nõ,obſecro,imus deambulatũ rectà ad ingreſſum & fauces orci,ut ibi ſpectemus eos qui deſcendunt,quínam ſint, & quid quiſque eorũ agat? ANT.Eamus Diogenes.Etenim ſpectaculum hoc iucundum fuerit,uidere alios quidem ipſorum lachrymari,alios autem ut dimittãtur ſupplicare:quoſdam autem ægrè deſcendere,& quanquam ceruicem urgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & reſupinos obniti, nulla neceſſitate aut cõmodo ſuo.CRA. Ego uerò etiam exponã uobis quæ ipſe uidi in uia quã- E do huc deſcendebam.DIOG.Exponas licet,Crates.uideris enim quædam omnino riſu digna dicturus eſſe.CRA.Cum alii multi nobiſcũ deſcendebant, tũ uerò inter ipſos maximè nobiles, Iſmenodorus ille diues ex noſtris, & Arſaces Medorum præfectus, & Armenius Orates. Iſmenodorus igitur (occiſus enim fuerat à latronibus circa Cithæronem, quando Eleuſinem, ut arbitror, proficiſcebatur)& gemebat,& uulnus in manibus præ ſe ferebat, liberos ſuos paruos,quos reliquerat,idẽtidem uocando, ſibiq; ipſi ob audaciam ſuccenſendo,qui cum Cithæronem tranſiſſet,ac loca illa circa Eleutheras deſerta ac bellis uaſtata peragraſſet, nõ amplius quàm duos ſeruos ſecum adduxiſſet, idque etiam cum phialas quinque aureas & cymbia quatuor ſecum haberet. Arſaces

autem (ſenior enim iam erat, & per Iouē,pro Barbarico illo ritu,facie nō adeò F
inhoneſta aut contemnenda)grauiter ferebat atque indignabatur quòd pedibus incederet, uolebatq; ſibi equum ſuum adduci. Nam & equus unà cum eo mortuus fuerat, una plaga ambobus transfoſſis à Thracenſi quodam ſcutato in eo prælio quod cum rege Cappadocū ad Araxem fluuium cōmiſſum fuerat. Nam Arſaces quidem infeſto curſu in hoſtem ferebatur, longè,ut quidem ipſe narrabat,ante alios euectus: Thrax autem expectato illo ſubſiſtens,ac ſcutum præ ſe tenens,uenientem Arſacis haſtam excutiendo diuertit: ipſe autem ſubmiſſa parumper ſariſſa ſua, & equum & inſidentem illum tranſuerberat.
A N T. Sed quo pacto fieri potuit,Crates,ut uno ictu ambos tranſuerberaret? G
C R A. Facillimè, Antiſthenes. nam ille quidē curſu ferebatur,contum quendam uiginticubitalem prætentum habens: Thrax autem ubi pelta obiecta plagam excuſſiſſet,& iam cuſpis ipſum præteruecta eſſet,in genu procumbēs excipit ſariſſa uenientis impetū,ac equum ſub pectus uulnerat:quo mox præ furore ac uehementia curſus ſeipſum tranſadigēte, eadem haſta etiā Arſaces per inguina utrinq; ad nates uſq; penetrante transfoditur. Intelligis nimirum quo pacto acciderit,cū non uiri,ſed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indignabatur ille, quòd non ampliore honore quàm cæteri habebatur, uolebatq; eques huc deſcendere. Orates autem,priuatus quiſpiam erat, atque admodum H
debilis pedibus,quippe qui neq; ſtare humi,nedū incedere ullo modo poterat. Accidit autem hoc prorſum Medis omnibus,ut poſtquam ab equis deſcenderint,ueluti qui ſuper ſpinas ingrediuntur, ſummis pedum digitis uix atq; ægrè incedāt. Quamobrem cum per ſe ipſum humi deiectus iaceret,neq; ullo prorſum pacto reſurgere uellet,bonus ille Mercurius ſublatū in ſe hominē ad cymbam uſq; portauit:ego uerò ſequens ridebā. A N T. Et ego porrò quando huc deſcēdebā,neq; admiſcui me ipſum cæteris,ſed relictis plorātibus illis ad cymbam accurrendo,præoccupaui mihi locum,quò commodius nauigarem. Inter nauigandum uerò alii quidem lachrymabantur,alii autem nauſeabant:ego ue- I
rò inter ipſos ſedens admodum oblectabar. D I O G. Tu quidem Crates,& tu Antiſthenes, huiuſmodi ſortiti eſtis itineris comites: mecū autem Blepſias ille fœnerator ex Piræo,& Lampis Acarnan,qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius,ſimul deſcendebant. Quorum Damis quidem à puero ueneno interemptus fuerat, Lampis autem ob amorē Myrtii meretricis ſe ipſum iugularat, Blepſias uerò fame miſer periiſſe dicebatur, & apparebat ſanè adhuc pallidus ſupra modum, ac tenuis maximè. Ego uerò quāquam antea noram, interrogabā tamen quo pacto quiſque mortuus eſſet. Ac Damidi quidē accuſanti filium,Nō iniuſta uerò,inquam,paſſus es ab illo,qui talen- K
ta cū haberes coaceruata mille,ac ipſe in deliciis uiueres, annos nonaginta natus, adoleſcenti illi quatuor obolos ſcilicet ſuppeditabas. Tu uerò Acarnan, (gemebat enim & ille,ac deuouebat Myrtium)quid amorem accuſas,inquam, & non potius te ipſum? qui hoſtes quidem haud unquam perhorrueris,ſed tē ultro periculis offerēdo,ante alios in prælium deſcēderis, à puella uerò uulgari illa quidem,ac fortè oblata,& à lachrymis atque ſingultibus fictitiis,generoſus ipſe tu captus fueris. Nam Blepſias quidem ipſe ſeſe accuſat ob nimiā ſtultitiam,quòd pecuniam uidelicet cuſtodierit hæredibus nulla neceſſitudine ſibi coniunctis,dum uanus ipſe in perpetuum uicturum eſſe ſe putat. Verùm mihi

quidem

A quidem non uulgarem uoluptatem præbuerunt tunc lamentantes isti. Sed iam circa fauces sumus. Aspicere nos illuc oportet, atque à longè contemplari aduenientes. Papæ! multi certè, & uarii, omnesq; lachrymãtes, præter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo uitæ tenentur? Istũ igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone uir, præsertim cum senex huc adueneris? Eccubi rex fuisti? MENDICVS. Haudquaquam. DIOG. Verùm satrapa. MEND. Neque hoc. DIOG. Num igitur diues fuisti, ideoq; malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac uoluptatibus
B mori coactus fueris? MEN. Nihil tale: sed annos quidẽ circiter nonaginta natus fui, uitam autem difficilem egi, arundine & linea uictũ quæritans, ultra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoque, & parum oculis uidens. DIOG. Et uiuere cupiebas, cum talis esses? MEN. Certè quidẽ. dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendum. DIOG. Deliras ô senex, & iuueniliter te geris erga necessitatem, & hoc, cum sis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adolescentibus dicamus, quandò etiam decrepiti isti tantopere uiuere cupiunt, quos decebat ipsam mortem etiam consectari, tanquam remedium quoddam eorũ malorum quæ secum fert senectus? Sed
C abeamus iam, ne quis & nos suspicetur tales esse, qui hinc aufugere cupiamus, quandò circa fauces hic nos oberrare uiderit.

MENIPPI ET TIRESIAE, Iacobo Micyllo interprete.

MENIPPVS.

AN uerò & cæcus sis Tiresia, non amplius cognitu facile est. nobis enim cũctis æquè sunt uacui oculi, ac solæ illorũ sedes relictæ: quod autẽ ad cætera attinet, non facilè dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At uerò quòd uates fueris, & quod utrunq; solus teipsum perhi-
D bueris marem ac fœminam, auditis aliquando poëtis noui. Proinde per deos dic mihi, utram uitam expertus es suauiorem, uirne quando fuisti, an cum fœmina? TIRE. Potior multo fuit, Menippe, muliebris uita: expeditior enim: & dominantur quoq; uiris mulieres: neq; ipsis necesse est in bellum proficisci, neque ad propugnacula stare, neq; in concionibus dissidere, neque in foro atque iudiciis contendere. MEN. Quid? an non audisti Tiresia Euripidis Medeam, qualia dixerit cũ mulierum genus deplorando cõmemorat? quàm miseræ sint, & intolerabilem parturiendo laborem sustineãt? Verùm dic mihi (commonefecerunt enim me uersiculi isti Medeæ) peperistine etiam aliquando cum mu-
E lier esses: an uerò sterilis & absq; semine uitam illam degisti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas? MEN. Nihil acerbè, Tiresia, uerùm responde, si tibi molestum non est. TIR. Non fui sterilis quidem, sed neque peperi tamen. MEN. Sufficit hoc. Vtrum enim & uuluam habuisses, scire uolebam. TIRE. Habui scilicet. MEN. Successu autem temporis uuluáne illa euanuit, & membrum muliebre obturatũ est, mamillæq; iterum complanatæ, deinde uirile succreuit, & barbam produxisti, an uerò repentè ex muliere uir factus prodiisti? TIRE. Non uideo quid sibi uelit interrogatio hæc. Videris autẽ mihi pro dubio habere, factúmne hoc ita sit, an non. MEN. Quid? an non dubitare, Tiresia, de huiuscemodi rebus conuenit, sed perinde ac fatuum aliquem, non perpensis,

Tiresias utrũque sexum expertus, muliebrem pronunciat suauiorẽ.

fierine possint, an non, protinus pro ueris recipere? TIR. Tum tu igitur neque F
cætera credis hoc pacto contigisse, puta quum audieris ut quædam ex mulieribus aues factæ sint, aut arbores, aut feræ, Philomela uidelicet, aut Daphne, aut Lycaonis istius filia? MEN. Quòd siquando & in illas incidero, tum quid ipsæ dicant quoque, scibo: tu uerò, ô optime, ecquid cum mulier esses, uaticinatus quoque es tum, quemadmodum & postea? an uerò pariter & uir & uates didicisti esse? TIR. Vides ut cuncta ea quæ de me feruntur, ignoras? puta quo pacto & litem quandam Deorum diremi, & Iuno uisu me priuauit: Iupiter autem in solatium damni eius, uaticinãdi artem mihi dedit? MEN. Adhúc ne Tiresia mendaciis istis caperis? Sed facis hoc more uatum. Consuetum enim G
uobis hoc est, nihil iam sani dicere.

AIACIS ET AGAMEMNONIS, Iac. Micyllo interprete.

AGAMEMNON.

SI tu dũ furore correptus fuisti, Aiax, te ipsum interfecisti, nos autem cunctos etiã membris, ut putabas, detruncatis, deformasti: quid quæso Vlyssem accusas? Ac paulò antè neque aspicere ipsum uoluisti, cũ uenisset huc uates cõsulturus, neq; alloqui dignatus es uirum commilitonem ac socium, sed superbè admodũ ac grãdi incedẽs gressu præteristi. H
AIAX. Meritò Agamẽnon. Ille enim mihi furoris huius auctor extitit, ut qui solus mecũ pro armis iudicio cõtẽdere ausus fuerit. AGA. An uerò dignũ censebas te, qui absque aduersario, atq; absq; puluere, ut dicitur, superares omnes? AIAX. Quid ni, in tali utique causa? Nã armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cũ fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde uos cæteri, qui multo q̃ ille præstantiores eratis, detrectastis certamẽ, & cessistis mihi arma: iste autem Laërtæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui cũ iam à Troianis propè concideretur, melior esse me uoluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accusa igitur, ô generose, Thetim, quæ cũ tibi debuisset ar- I
morũ successionem ac hæreditatẽ, utpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. AIAX. Haud quaquã, sed Vlyssem, ut qui solus sese mihi opposuerit. AGAM. Ignoscẽdum Aiax est, si homo cum esset, appetiuit gloriam, rem dulcissimã, cuius gratia etiam nostrũ quilibet obire pericula sustinet, præcipuè quandò & uicit te postea, & hoc Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me dãnarit, sed fas nõ est de diis aliquid dicere. Vlyssem igitur aliud quàm odisse non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerua hoc imperet.

Gloriæ dulcedo.

MINOIS ET SOSTRATI, Eodem interprete.

MINOS.

PRAEDO hic quidem Sostratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, sacrilegus autẽ ille à Chimæra discerpatur, tyrannus uerò iste Mercuri iuxta Tityum in longum extentus, arrodẽdum & ipse hepar præbeat uulturibus. Vos autem boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elysium, insulásque beatorum habitate, pro iis quæ rectè ac iustè in uita fecistis. SOSTRAT. Audi ô Minos, num tibi iusta dicere uidear. MINOS. An ego denuo nũc audiam? An non conuictus es Sostrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOSTR. Conuictus quidem fui,

A fui, sed uide num iustè ob id supplicio afficiar. MIN. Atque admodum, si modò id iustum est, pro merito quemq; suo pœnam depéndere. SOS. Attamen responde mihi ô Minos. breue enim quiddam interrogabo te. MIN. Dic, sed ne prolixè modò, quò deinceps & cæteros diiudicare possimus. SOSTRA. Quæcunque in uita egi, utrum uolens ea feci, an ita à Parcis agglomeratũ mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. SOSTR. Proinde & boni pariter omnes, & nos qui mali uidemur, eadem agimus, dum illi obsecũdamus. MIN. Ita profectò, Clotho uidelicet illi parentes, quæ unicuique iniungit, cum primùm natus est, quæ agenda ipsi sunt. SOS. Siquis igitur ui compulsus ab alio, occide-
B rit aliquem, cum non possit illi contradicere â quo compellitur, ut uerbi gratia si carnifex aut satelles quispiam alter iudici parendo, alter tyranno: quémnam cædis istius reum ages? MIN. Quem alium, nisi iudicem aut tyrannum? quoniam neque ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic tanquam instrumentum quoddam, animis atque furori accommodatus illius qui primò causam hanc præbuit. SOSTR. Rectè sanè ô Minos. laudo quòd hæc etiam exemplo quasi quodam auctario locupletas. Siquis autem mittente hero ueniat ipse aurum uel argẽtum afferens, utrínam ea gratia haberi debet, aut utri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei qui misit, Sostrate:
C nam ille qui attulit, minister tantùm fuit. SOSTR. Vidésne igitur quàm iniusta facis, dum supplicio afficis nos, qui ministri tantùm fuimus eorũ quæ Clotho nobis imperauit: & rursum dũ honore prosequeris eos qui in alienis bonis ueluti dispensatores quosdam sese gesserunt? Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cũ omni prorsum ui ac necessitate imperata fuere. MIN. Multa ô Sostrate & alia uideas, licet minimè secũdum rationem, fieri, si diligenter expendas: ueruntamen tu ex hac quæstione hoc boni consequeris, quandoquidem non prædo solùm, uerumetiam Sophista quidam esse uideris: Solue ipsum Mercuri,
D néue deinceps amplius puniatur. Cæterùm illud uide, ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

Si fatali necessitate õnia peraguntur, immeritò puniũtur sontes.

Sententia Minois irrita fit.

MENIPPVS, SEV NECYOMANTIA, Thoma Moro interprete.

BIBLIOTHÈQUE PUBLIQUE ORLÉANS

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus *illud maximè commendatum uoluisse, quod in fine* Menippus *ait à* Tiresia *in aurem sibi dictum fuisse, priuatorum uidelicet hominum uitam optimam atque tutissimã esse: quod idem* Græci *noto illo prouerbio dictitant,* τῷ λάθε βιώσας. *Nam diuitias, potentiam, gloriam, & cætera quæ mundus appetit, uana omnia & incerta esse: præcipuè autem diuitum atque magnorum hominũ ut uitam ipsam pe-*
E *riculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoque fabulis similem esse, ita miseros plerunque sortiri exitus: quod eo decreto uidetur intelligere uelle, quod apud inferos contra diuites factum fuisse dicit, quo & corpora illorum supplicijs destinantur, & animi in asinos migrare iubentur: quod & ipsum nimirum eam significationem habet, quòd diuitum animi plerunque inertes, & omnis doctrinæ expertes esse soleant. Inscribitur autem* Necyomantia, *quasi dicas, ab inferis seu mortuis petitum respõsum. quo uel maximè apparet eum dialogi scopum habendum esse, qui responso isto* Tiresiæ *proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi personam, alter argumenti quasi quandam* ὕλην *indicat,* Platonico more, *quem maximè in hoc* Lucianus *imitatus est. Constat autem perpetua quadam narratione, qua & causam & modum sui ad inferos descensus, & præterea occasionem qua edictum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci sunt & maximè illustres, de incerta doctrina* Philosophorum, *de* Magorũ *superstitione & potestate, de inferorum locis, supplicijs, & æqualitate: & postrema illa collatio uitæ humanæ cum pompa solenni & cũ fabulis* Tragicorũ. Occasio *& exordiũ dialogi ab habitu & percũctatione* Menippi *sumũtur.*

MENIPPVS, PHILONIDES. MEN. F

SAlue atrium, domusq; ueſtibulũ meæ. Vt te lubens aſpicio luci redditus! PHIL. Num nã hic Menippus eſt, canis ille? Nõ hercle alius, niſi ego fortè ad Menippos omneis hallucinor. At quid ſibi uult habitus huius inſolentia? claua, lyra, leonis exuuiæ? Adeundus tamẽ eſt. Salue Menippe. Vnde nobis adueniſti? diu eſt quòd in urbe te non uidimus.

MEN. Adſum reuerſus mortuorum è latibulis,
Foribusq; triſtium tenebrarum nigris:
Manes ubi inferi manent ſuperis procul.

PHI. O Hercules, clã nobis Menippus uita functus eſt, reuixitq; denuo. MEN. G
Non, ſed me adhuc uiuum recepit tartarus.

PHIL. Quæ'nam cauſa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis uiæ? MEN.
Iuuenta me incitauit, atque audacia,
Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siſte ô beate tragica: & ab Iambis deſcẽdens, ſic potius ſimpliciter eloquere, quæ'nam hæc ueſtis? quæ cauſa tibi itineris inferni fuit, quum alioqui neque iucunda, neque delectabilis ſit uia? MEN.
Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras,
Conſulerem manes ut uatis Tireſiai. H

PHIL. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres apud amicos conſarcinatis uerſibus. MEN. Ne mireris amice. nuper enim cum Euripide atq; Homero uerſatus, neſcio quo pacto uerſibus ſic impletus ſum, ut numeri mihi in os ſua ſponte confluant. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hic ſe habẽt in terris? & quídnam in urbe agitur? PHIL. Nihil noui: ſed quemadmodum prius actitabant, rapiunt, peierant, fœnerãtur, uſuras colligunt. MEN. O miſeri atq; infelices. Neſciunt enim qualia de noſtris rebus nuper apud inferos decreta ſunt, qualesq; ſorte iacti ſunt in diuites iſtos calculi, quos per Cerberum nullo pacto poterũt effugere. PHIL. Quid ais? Nouíne aliquid apud inferos noſtris I de rebus decretum eſt? MEN. Per Iouem, & quidẽ multa: uerùm prodere nõ licet, neq; arcana quæ ſunt, reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthũ impietatis accuſet. PHIL. Nequaquam Menippe, per Iouẽ: ne amico ſermonem hunc inuideas. Nam apud hominem tacendi gnarum, & initiatum præterea ſacris, ediſſeres. MEN. Dura profectò iubes, & neutiquam tuta: uerùm tui gratia tamen audendum eſt. Decretum eſt ergo, diuites iſtos ac pecunioſos aurum tanq̃ Danaën ſeruantes abſtruſum. PHIL. Ne prius ô beate quæ ſunt decreta dixeris, quàm ea percurras omnia, quæ abs te audire libẽtiſſime uelim: quæ uidelicet deſcenſus cauſa fuerit, quis itineris dux, deinde ex ordine & quæ illic K uideris, & quæ audieris omnia. Veriſimile eſt enim, te, quum res pulchras uidendi curioſus ſis, eorum quæ uiſu aut auditu digna uidebantur, nihil omnino prætermiſiſſe. MEN. Parendum etiam in his tibi eſt. Nam quid facias urgente amico? Ac primùm ſanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc deſcenſum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer eſſem, audiremq; Homerum atque Heſiodum ſeditiones ac bella canẽtes, non ſemideorum modò, ſed ipſorũ etiam deorum, adulteria quoque, uiolentias, rapinas, ſupplicia, patrũ expulſiones, & fratrũ & ſororũ nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchraq; putabam, & ſtudioſè erga ea afficiebar. Poſtquam uerò in uirilẽ iam ætatẽ peruenirem,

A rem, hic leges rursus iubētes audio poētis apprime cōtraria, neq; uidelicet adulteria cōmittere, neq; seditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hic igitur hæsitabundus constiti, incertus omnino quo me pacto gererem. Neque enim deos unquam putaui mœchaturos, aut seditiones inuicem fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neq; rursus legumlatores his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio eram, uisum est mihi philosophos istos adire, atq; his me in manus dedere, rogareq; uti me utcunq; liberet uterentur, uitæq; uiam aliquam simplicem ac certam ostenderēt. Hæc igitur mecū reputans, ad eos uenio, imprudens profecto, quòd me ex fu-
B mo (ut aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maximè diligenter obseruans, summā reperi ignorantiam, omniaq; magis incerta, adeò ut præ his illico mihi uel idiotarum uita iam aurea uideretur. Alius etenim soli me iussit uoluptati studere, atque ad eum scopum uniuersum uitæ cursum dirigere. in eo ipsam sitam esse felicitatē. Alius rursus omnino laborare, corpusq; siti, uigiliis, ac squalore subigere, miserè semper affectum, contumeliisq; obnoxiū assiduè, Hesiodi sedulò inculcans celebria illa de uirtute carmina, & sudorē uidelicet, & accliuem in uerticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, earumq; possessionem indifferentē putare. Alius contrà bonas ipsas etiam di-
C uitias esse pronūciat. De mūdo uerò quid dicā? de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnantiū inuicē nominum turbam in dies audiebā: & quod absurdorum omnium maximè fuit absurdum, de cōtrariis unusquisq; quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles afferebat: ut nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse cōtenderent, contrà quicquam hiscere potuerim, atq; id, quum tamen manifestè cognoscerem fieri nunquam posse ut eadem res calida simul frigidaq; sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitātibus, ut interdum capite annuerem, interdum contrà abnuerem. Præterea quod multo erat istis
D absurdius, uitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cū ipsorum uerbis præceptisq; summopere pugnare. Eos enim qui spernendam censebant pecuniam, auidissimè conspexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigātes, pro mercede docentes: omnia deniq; nummorum gratia tolerātes. Ii uerò qui gloriam uerbis aspernabantur, omnē uitæ suæ rationem in gloriā referebant. Voluptatem rursus omnes ferme palàm incessebāt, clanculùm uerò ad eam solam libenter confluebant. Ergo hac quoq; spe frustratus, magis adhuc ægrè molesteq; tuli. Aliquantulum tamen inde memet consolabar, quòd unà cum multis & sapiētibus & celeberrimis uiris ipse insipiensq; essem, atq; uerè adhuc igna-
E rus oberrarem. Peruigilanti mihi tandē, atque hisce de rebus mecum cogitanti, uenit in mentē ut Babylonem profectus, magorum aliquē ex Zoroastri discipulis ac successoribus cōuenirem. Audieram siquidē eos inferni portas carminibus quibusdam ac mysteriis aperire, & quem libuerit, illuc tutò deducere, ac rursus inde reducere. Optimè ergo me facturū putaui, si cum horum quopiam de descensu paciscens, Tiresiam Bœotiū consulerē, ab eóque perdiscerē (quippe qui uates fuerit & sapiens) quæ uita sit optima, quamq; sapientissimus quisque potissimùm elegerit. Ac statim quidem exiliens quàm poteram celerrimè Babylonem uersus rectà contēdi. Quò quum uenio, diuersor apud Chaldæorum quendam hominem certè sapientem, atque arte mirabilem, coma quidem

Philosophorū incertæ & diuersæ doctrinæ.

Magorum potentia & superstitio.

canum, admodumq; promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mi- F
throbarzanes. Orans igitur obsecransq; uix exoraui, ut quauis mercede uellet,
in illam me uiã deduceret. Ac tandẽ homo me suscipiens, primùm quidẽ dies
nouẽ ac uiginti cũ luna simul incipiens abluit ad Euphratem, mane solẽ orien-
tem uersus perducens, ac sermonem quempiam longum mussitans, quem non
admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti solent) uo-
lubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam uisus est inuo-
care dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in uultum spuẽs, de-
ducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus qui-
dem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum, & Choaspi lympha: G
lectus uerò in herba sub dio fuit. Ac postquã iam præparati satis hac diæta su-
mus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuiũ ducens, purgauit simul atq;
absterſit, faceq; lustrauit ac squilla, tum pluribus itidem aliis: & magicum simul
illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à spectris
læderer, circumiens, reducit domũ, ita ut eram, reciprocantem. Ac reliqua no-
ctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandã uestem
induit, Medorum uesti ut plurimum similem: ac me quidem his quæ uides, or-
nauit, claua uidelicet, ac leonis exuuiis, atq; insuper lyra. Iussit præterea ut no-
men si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlys- H
sem, aut Orpheum. PHIL. Quid ita ô Menippe? neque enim causam aut ha-
bitus aut nominis intelligo. MEN. Atqui perspicuum id quidem est, ac neuti-
quam arcanum. Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descenderant, puta-
uit si me his assimilaret, fore ut facilius Aeaci custodias fallerẽ, atq; nullo pro-
hibente transirem, utpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igi-
tur dies apparuit, quum nos ad flumen ingressi, in recessum incumbimus. Pa-
rata siquidem ab illo fuerant, cymba, sacrificia, mulsa, & in id mysteriũ denique
quibuscunque opus erat. Hæc postquam ergo quæ prompta erant, imposui-
mus, tum nos quoque I

Ingredimur tristes, lachrymisq; implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluuio ferimur: deinde in syluam delati sumus,
ac lacum quendam, in quẽ Euphrates conditur. Tum hoc quoq; transmisso, in
regionem quandã peruenimus solam, syluosam, atq; opacam: in quã descẽdên-
tes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteũ effodimus, & oues iugulamus, &
foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens,
haud amplius iam summisso murmure, sed uoce quàm poterat maxima clami-
tans, dæmones simul omnes conuocat, Pœnas, Erynnes, Hecaten nocturnã,
excelsamq; Proserpinam: simulq; polysyllaba quædam nomina barbara atque K
ignota cõmiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solùm du-
cere, ac porrò Cerberi latratus audiri: & iam res planè tristis ac mœsta fuit:

Poëtica hypotyposis orci carminibus magicis excãtati.

Vmbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus.

Ac protinus quidem inferorum patebant pleraque, lacus Pyriphlegethon, ac
Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatum, Rhadamanthum prope-
modum metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidem latrabat,
commouítque sese: at quum ego lyram celerrimè correptam pulsassem, cãtu
statim sopitus obdormit. deinde posteaquã ad lacũ uenimus, tranare ferè non
licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati
quippe

A quippe in eo nauigabāt omnes,hic femur, ille caput,alius alio quopiam membro luxatus: uſqueadeo ut mihi certè ex bello quopiam adeſſe uiderentur. At optimus Charon quum leonis uideret exuuias, eſſe me ratus Herculem,recepit,transq; uexit libens:tum exeuntibus quoque nobis monſtrauit ſemitā. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo cōtinuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddā uenimus maximum,aſphodelo cōſitum, ubi circumfuſæ undique mortuorum ſtridulæ nos ſequuntur umbræ. Tum paulò procedentes longius,ad ipſum Minois tribunal acceſſimus. Erat ipſe quidem in ſolio fortè quodā ſublimi ſedens: aſta-

Deſcriptio inferorum.

B bāt autem illi Pœnæ,Tortores,mali Genii,Furiæ. Ex altera parte plurimi quidam adducti ſunt ex ordine,longa fune uincti. dicebantur autem adulteri, lenones,mœchi, homicidæ,adulatores,ſycophantæ,ac talis hominū turba quiduis in uita patrantium. Seorſum autem diuites ac fœneratores prodibant, pallidi,uentricoſi,ac podagrici, quorum quiſque trabe uinctus erat,ferri pondere duorum talentorum impoſito. Nos igitur aſtantes, & quæ fiunt omnia cōſpicimus, & quæ dicuntur auſcultamus. Accuſant autem noui quidam atque admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi per Iouem ſunt? Ac ne iſthuc quidem te pigeat dicere. MEN. Vmbrás ne unquam iſtas noſti,quas oppoſita ſo-

C li reddunt corpora? PHIL. Quid ni? MEN. Hæ nos igitur quum primū functi uita ſumus,accuſant, teſtantur,atque redarguunt quicquid in uita peccauimus. Et ſanè quædam ex his dignæ admodum fide uidentur,utpote nobiſcum uerſatæ ſemper, noſtrisq; nuſquam digreſſæ corporibus. Minos igitur curioſe quemlibet examinans, impiorū relegabat in cœtum, pœnas ibi ſceleribus ſuis dignas luiturum. In hos præcipuè tamen incenditur,quos opes,dum uiuerent, ac dignitates inflauerant, quique adorari ſe ferè expectabant: nimirum breui perituram eorum ſuperbiam faſtumq; deteſtatus:quippe qui non meminiſſent mortales ipſi quū ſint,ſeſe bona quoque mortalia conſequutos. At nūc ſplen-

D dida illa exuti omnia,diuitias inquam,genus,munia,nudi ac uultu demiſſo ſteterunt, tanquam ſomnium quoddam humanam hanc felicitatem recogitātes: adeò ut hæc dum conſpicarer,nimiū quàm delectatus fuerim. Et ſi quē eorum fortè agnoueram,acceſſi, atq; in aurem ſilenter admonui qualis in uita fuerat, quantopere fuerat inflatus tum,quum plurimi mane fores eius obſidētes,pulſi interim excluſiq; à famulis, illius expectabant egreſſum: at ipſe uix tandem illis exoriens puniceus,aureus, aut uerſicolor,felices ac beatos ſe facturum ſalu-

E tantes putabat,ſi pectus dextrámue porrigens permitteret oſculādam. Illi uerò audientes iſta moleſtè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. quippe Dionyſium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accuſatum,& graui Stoicorum teſtimonio conuictū, Cyrenæus Ariſtippus interueniens (nam illum ualde ſuſpiciunt inferi, eiusq; plurimū ibi ualet auctoritas) ferme iam Chimæræ alligatum,abſoluit à pœna, aſſerens illum eruditorum nonnullos olim iuuiſſe pecunia. Tum nos à tribunali diſcedētes, ad ſupplicii locum peruenimus: ubi ô amice & multa & miſeranda audire ſimul ac ſpectare licuit. Nam ſimul & flagrorum ſonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantium, tum rotæ,& tormenta,catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat,cruciantur q; pariter omnes,captiui, reges, præfecti,pauperes,medici,diuites: & iam ſcelerum omnes pœnitebat. Et quoſdam quidem

eorum dum intuemur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita decesserant. At F
hi se pudentes tum occulebant, nostroq; subtrahebant aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodum abiectéque faciebant, atq; hi quidem quàm olim putas onerosi fastosique in uita? At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad pœnam. Sed illa quoque quæ fabulis feruntur, aspexi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiúmque grauiter affectum Tantalum, genitúmque terra Tityum, dii boni, quantum? Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in campum uenimus Acherusium, ubi semideos heroidásque reperimus, atque aliam simul mortuorum turbam in gentes tribúsque dispositam, alios quidem G
uetulos quosdam ac marcidos, atque (ut Homerus ait) euanidos, alios uerò iu-
ueniles & integros, & hoc potissimùm ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verùm dignoscere quemlibet haud procliue fuit: adeò nudatis ossibus omnes erant inuicē simillimi, nisi quòd uix tandem eos diu intendētes agnouimus. Quippe conferti considebant obscuri atque ignobiles, nullumq; seruantes amplius pristinæ formæ uestigium. Cum igitur multi simul ossei consisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbes transpicerent, dentésque nudos ostenderent, hæsitabam certè mecum, quonam signo Thersitem à Nireo illo formoso discernerem, aut mendi- H
cum Irum à Phæacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone, quippe quibus iam nihil ueteris permansit indicii, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nulliq; unquā dignoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis hominum uita pompæ cuipiā longæ uidebatur, cui præsit ac disponat quæque Fortuna, ex his qui pompam agunt, diuersos uariósque cuique habitus accommodans. Alium siquidem Fortuna deligens, regiis ornat insignibus, & tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronans. Alium serui rursus ornatum induit: hunc formosum effigiat, hūc deformem atq; deridiculum fingit. nam omnigenum, ut opinor, debet esse spectacu- I
lum. Quin habitus quorundam plerunque in media quoque pompa demutat, neque perpetuò eodem finit ordine cultuq; progredi quo prodierant, sed ornatu cōmutato Crœsum quidem cogit serui captiuiq; uestes induere: Mæandrium autē olim inter seruos incedentē, Polycratis uicissim ornat tyrānide: & aliquātisper quidē eo cultu permittit uti: uerùm ubi iam pompæ tēpus præteriit, apparatū quisq; restituens, & cum corpore simul exutus amictu, qualis antè fuit efficitur, nihilo à uicino differens. Quidā tamen ob inscitiam, quū suos fortuna cultus exigit, ægrè ferunt atq; indignantur, tanquā propriis quibusdā bonis priuati, ac non potius alienis, quibus paulisper utebātur, exuti. Quin in sce- K
na quoq; uidisse te plerunq; puto histriones istos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poscit) modò Creontes, modò Priami fiūt, aut Agamemnones: idemq; (si sors retulerit) paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulò pòst seruus poëta iubente progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisque auratas illas uestes exutus, persona deponēs, & ab altis illis crepidis descendēs, pauper atq; humilis obambulat, haud amplius Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menœcei filius, sed Polus filius Chariclei Suniēsis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent, quemadmodum mihi tum spectanti uidebatur. PHIL. Dic mihi Menippe,

Campus Acherusius siue Elysius.

Aequalitas inferorum.

isti qui

A isti qui magnificos altosq; tumulos habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihilóne sunt apud inferos plebeis quibuslibet umbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem. nam si uidisses Mausolum, Carem illũ dico pyramide celebrem, sat scio, nunquam ridere desiisses. ita in antrum quoddã abstrusum despectim abiectus est, in reliqua mortuorũ turba delitescens. Hoc tantum cõmodi mihi uidetur ex monumento referre, quòd imposito tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Aeacus, ô amice, locum cuiq; metitur, dat autem cui plurimum, haud amplius pedem: necesse est eo iacere contentum, seseq; ad loci modum contrahere. At uehementius multo risisses opi-

Vanã esse gloriam, quam in hac uita maximi pleriq; appetunt.

B nor, si reges hosce nostros satrapasq; uidisses apud eos mendicantes, & aut salsamenta uendẽtes, aut primas ipsas literas urgente inopia profitẽtes, & quemadmodum contumeliis à quouis afficiantur, atque in faciem cædantur, perinde atque uilissima mancipia. Itaque Philippum Macedonem conspicatus, cõtinere me certè nõ potui. ostensus est mihi in angulo quodã detritos calceos mercede resarciens. Quin alios præterea multos erat uidere mendicãtes in triuiis, Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHIL. Admiranda narras ista de regibus, peneq; incredibilia. Socrates autẽ quid facit ac Diogenes, & si quis est sapientum alius? MEN. Socrates profectò etiam ibi obuersatur, omnesq; redar-

Philippus calceorũ refector.

C guit: uersantur autẽ cũ illo Palamedes, Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnum atq; intumescunt exhausto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo uicinus Assyrio, Midæq; Phrygio, atque aliis item pluribus ex istorum sumptuosorũ numero manet, quos quum eiulantes audit ueteris fortunæ magnitudinem recogitãtes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans ut plurimum cantat, aspera nimis atque iniucunda uoce illorum eiulatus obscurans, adeò ut id ægrè ferentes, nec Diogenem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL. De his iam satis quidem: cæterùm quódnam illud decretũ est quod initio dixeras aduersus diuites

D esse sancitũ? MEN. Bene admones: nescio enim quo pacto quũ de hac re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberraui. Dum igitur ibi uersabar, magistratus concionem aduocauerũt, his uidelicet de rebus quæ in commune conducerent. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoq; cum illis simul immiscens, unus de numero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata sunt igitur & alia multa, postremò uerò de diuitibus negociũ: in quos posteaquam plurima fuissent obiecta, uiolentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgẽs tandem ex populo primâs quidam, huiusmodi decretum legit: Quoniam, inquit, multa diuites perpetrant in uita, rapiẽtes, ac uim inferẽtes, inopesq; omni mo-

Decretum contra diuites factum.

E do despectui habentes: Curiæ populoq; uisum est, ut quum functi uita fuerint, corpora quidẽ eorum pœnas cũ aliis sceleratorum corporibus luãt, animæ uerò sursum remissæ in uitã, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu quinquies ac uicies decem annorũ millia transegerint, asini semper ex asinis renati, onera ferẽtes, atq; à pauperibus agitati: dein ut liceat illis è uita excedere. Hanc sententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicensis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus. sic enim rata quæ inferi statuunt, authenticaq; fiũt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia ueneram, Tiresiam adeo, atque illi re uti erat ordine narrata, supplicaui

ut mihi diceret quodnam optimum uitæ genus putaret. Hic uerò ſubridẽs (eſt F
autem ſeniculus quiſpiã cæcus, pallidus, uoce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ
perplexitatis ſcio à ſapiẽtibus iſtis profectam, haudquaquam idem inuicem iiſ-
dem de rebus ſentientibus: uerùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſiquidem quòd
Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquam, ô patercule: ſed dic amabo,
neque me contemnas, qui in uita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo
me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinans, Optima eſt, inquit, idiota-
rum priuatorumq; uita, ac prudentiſſima. quamobrem ab hac uaniſſima ſubli-
mium cõſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & ua-
fros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atque id genus omnia nugas æſtimãs, hoc ſo- G
lum in tota uita perſequere, ut præſentibus bene compoſitis, minimè curioſus,
nulla re ſolicitus, quamplurimum potes hilaris uitam ridensq; traducas. Hæc
quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorũ pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam
& nunc ueſper erat) age, inquam, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac non
hinc rurſus abimus in uitam? Ad hæc ille, Confide, inquit, ô Menippe, breuem
quippe facilemq; tibi monſtrabo ſemitam. & me protinus abducens in regio-
nem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſubobſcu-
rũ tenueq;, ac uelut per rimã influens lumen: Illud, inquit, Trophonii templum
eſt, atque illac ad inferos è Bœotia deſcẽditur. hac aſcendes, atque illico eris in H
Græcia. Ego igitur hoc ſermone gauiſus, ſalutato mago, difficilè admodũ per
anguſtas antri fauces ſubrepens, neſcio quo pacto in Lebadiam perueni.

Summa & ſcopus totius argumenti.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem ferme argumenti eſt hic Dialogus *cum ſuperiore. Nã ut illic* Menippus *apud inferos uidere atque audire ſupplicia & miſeros exitus diuitum atque potentum fingitur, ita hic* Charon *apud ſuperos hominum dementiam contemplatur, ſtulta illorũ conſilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac mo-* I
mẽtanea maximè ſunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus alijs, omnem ſpem atque fiduciam collocent: mortis uero, quæ omnium certiſsima, & mox conſecutura eſt, nullam rationem habeant. Id *quod ipſe* Charon *in fine* Dialogi *apertis uerbis indicat, & paulò ſuprà quoque, ubi homines ſtultitiæ ſuæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat.* Tractantur *autem hæc primò per ſpeciem, propoſitis exemplis* Milonis, Cyri, Croeſi, Polycratis, *& aliorum: mox & in genere, deſcriptis hominum & priuatorum & regum affectibus ſtudijsq;, poſtremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant, & in ſumma non hominũ modò res & corpora, uerùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti ſubiecta eſſe oſtenduntur: quam eo faciliorẽ cuique eſſe, quo mundanis iſtis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit.* Prior pars Dialogi *etiam* Δραματικὴ *eſt, dum* Mercurius *iam exoratus à* Charonte, *montes alios alijs imponit, & locum unde proſpectus in omnes terras pateat, extruit.*

K

MERCVRIVS, CHARON.

MERCVRIVS.

Vid Rides ô Charon? aut cur deſerto nauigio in hanc lucem aſcendiſti, non admodum aſſuetus ſuperũm rebus intereſſe? CHA. Cupido me cepit ô Mercuri uidendi & quænam in uita gerantur negocia, & quibus ſtudiis homines teneantur: tum etiam quibus bonis exuti plorẽt omnes ubi ad nos deſcenderint. Neq; enim ex ipſis quiſquam citra lachrymas traiecit. Quare exemplo illius Theſſali adoleſcentis cõmeatu à Dite impetrato, ut unum ſaltem diẽ à naue abeſſe liceret, in lucẽ aſcendi: ac mihi uideor in

ipſo

A ipso planè tempore in te incidisse. Nam peregrinus cũ sim, sat scio te nõ grauari quin obambulando me ducas, singulaq; demonstres, ut qui uniuersa iam habeas comperta. MERC. Non est ocium, o portitor. Nam abeo iam nunc, negocium quoddam quod ad mortalium statum pertinet, ab Ioue summo datum expediturus. Ille autem ad iracundiam propensior est: ut planè uerear ne cunctantem me uel totum uestræ sortis esse permittat, caligini uidelicet addictum: uel quemadmodũ nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è summo deiiciat cœlo: nimirum quò & ipse pocillatoris munere fungens, claudicando risus moueam. CHA. Despicies ergo me temere & indecorè in terra oberran-
B tem, præsertim amicus, & nauigationis socius, tum & nostræ reipub. ex parte legatus? Atqui conueniret, ô Maiæ proles, illorũ te etiamnũ meminisse, quod te uel sentinam exhaurire, uel remum agitare ne unquã quidẽ iusserim: quin tu interim, quanquã adeò robustus es humeris, in nauigii dorso porrectus stertis, aut si quam fortè ex Vmbris loquacem offenderis, cum hac inter nauigandum perpetuò confabularis: ego uerò quantumuis senex, remigiũ agens duplex, solus remigo. At te per patrem obsecro, ô charissime Mercuriole, ne me desetas, sed ut nouo aliquo conspecto redeam, indica quænam in uita geruntur. Quòd si tu me neglexeris, nihil planè ab ipsis cæcis differre uidebor. Vt e-
C nim illi lubrico gressu per caliginem titubant, ita rursus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin tu hãc mihi das gratiã, ô Cyllenie, perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò res uerberũ mihi caussa existet, adeò ut iam hinc cõmonstrationis huius mercedẽ non sine tuberibus nobis fore prospiciam. obsequendum tamen. Quid enim facias ubi amicorum quispiam impellat? Principiò ergo ut omnia singulatim & examussim conspicias, frustra laboras, ô portitor. nam hoc multorum annorum fuerit negocium: deinde & ipsi mihi uerẽdum, ne interim tanquam transfugã Iupiter me abdicet: tibi uerò quo minus mortis munia peragere posses, fuerit impedimento: neq; non Ditis imperio detra-
D xerit, cum uidelicet longo adeò tempore umbras adueheres nullas. Postremò & Aeacus, qui portorio colligendo præfectus est, stomachabitur, ut qui tanto tempore ne obolum quidem lucrifecerit. Verùm qua uia ipsa rerum capita uidere possis, iam consiliũ nobis erit captandũ. CHA. Ipse ô Mercuri, quod optimum factu fuerit, uideris: ego uerò peregrinus cum sim in terra, quid rerum hic agatur, nescio. MER. Breuiter, ô Charon, editiore aliquo loco opus erit, ut inde cuncta queas prospicere. Cæterùm si in cœlum subuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cum autem te, cui semper cũ mortuorũ simulachris cõmerciũ fuit, Iouis regiã calcare minimè liceat, iam tempus fuerit excelsum ali-
E quem montem disquirere. CHAR. Nosti, ô Mercuri, quæ ad uos inter nauigandum dicere consueuerim. siquidem ubi procellosus uentorum flatus obliquo uelo incubuerit, ut in sublime tollantur fluctus: ibi uos, quæ est uestra imperitia, iubetis uel uelũ trahere, uel pedem paulisper accõmodare, uel etiã ipsius uenti cursum sectari: at ego quietem uos agere iubeo: ipsum enim me, quod optimum sit, non ignorare. Quin ergo & tu quidẽ hæc imitaris, & in præsentia quum sis gubernator, quæ tibi conuenire uisa fuerint, facito: ego uerò, ut est uectorum conditio, tacitus sedebo, per omnia tibi iubenti obsecundans. MER. Rectè admones ô Charon. ipse enim quid facto opus sit, sciero, ac speculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucasus idoneus, aut hoc altior

Parnassus,aut utroq; eminẽtior Olympus ille? Atqui in Olympũ mihi intuenti F
non contemnendi cuiusdam cõsilii in mentem uenit: uerùm ad hanc rem tuo
& labore & obsequio pariter erit opus. CHAR. Tuum ergo fuerit imperare ô
Mercuri. equidem pro mea uirili in omnibus parere conabor. MER. Homerus
poeta dicit, Aloëi filios,cum & ipsi duo essent,ad hæc pueri,statuisse olim unà
cũ radicibus Ossam euulsum Olympo superimponere, deinde & huic Pelion,
quòd arbitrarentur hoc pacto sufficientem se gradum & ascensum in cœlum
habituros. Verùm hi adolescentuli cum impii essent,audaciæ suæ pœnas dede-
runt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur,cur nõ & ipsi
eandẽ uiam ædificamus,montẽ monti agglomerando, quò uidelicet exactio- G
rem & cõmodiorẽ habeamus prospectum? CHA. Et duobus nobis ô Mercuri,
uires suffecerint ad loco mouendũ uel Pelion,uel etiã Ossam? MER. Quid ni ô
Charon? an tu nos abiectiores magisq; imbecillos infantulis illis iudicas? ma-
ximè quũ simus dii? CHA. Nequaquã,sed res ipsa incredibilem quandam ma-
gnifici operis ostentationẽ cõtinere uidetur. MER. Non iniuria. rusticus enim
es,& in elegantia poëtica minimè uersatus. At egregius Homerus duobus sta-
tim uersibus accessum nobis parauit in cœlum, adeò facilè cõgestis montibus.
Porrò demiror hæc tibi prodigiosa uideri, quum tamen Atlanta nõ ignores,
qui uel solus cœlum ipsum fert, uniuersos nos sustinens. Sed & de fratre meo H
Hercule fortè audisti, quomodo ipsi illi Atlanti in officiũ successerit, ipseq; se
oneri tantisper dum ille interquiesceret,suppofuerit? CHA. Audio sanè huius-
modi: an autẽ uera sint, tu & poëtæ uideritis. MER. Verissima,ô Charon: alio-
qui qua gratia uiri illi sapientes ementirentur? Itaque quod felix faustumq; sit,
primùm Ossam eruamus, quemadmodum carmen præscribit, & ipse archite-
ctus Homerus: At super Ossam Pelion arboribus densum. Vides quàm citra
negocium pariter & quàm poeticè effecerimus? Age hac mole conscensa di-
spiciam num aut hæc faciant satis,aut plura superstruere oporteat. Papæ! quid
hoc? Hæremus adhuc in ipsa cœli radice. Etenim ab oriente sole uix Ionia & I
Lydia conspiciuntur: ab occidente uerò non amplius Italia ac Sicilia. Porrò à
septentrione,ea solũ quæ Istro adiacent,apparent. Illinc autem Creta,neq; hæc
admodũ apertè. Quare,sicuti uidetur,& Oetam transponere oportet. Postre-
mò omnibus superimponendus Parnassus. CHA. Sic faciamus. At hoc solum
uide,ne plus æquo attenuando opus,ipsum tenuius fragiliusq; reddamus,ita ut
tandẽ unà cũ ipsa mole deturbati, Homericam illam ædificandi rationẽ nimis
amaram experiamur,nimirum caluariis ex casu perfractis. MER. Bono animo
es ô Charon. res omnis in uado erit. tu Oetam transpone, aduolutetur & Par-
nassus. En iterũ conscendã. Bene habet,cuncta iam cõspicio: & tu nunc ascen- K
de. CHA. Manum mihi porrige ô Mercuri. neque enim paruam ac humilẽ mo-
lem me facis ascendere. MER. Si singula contueri gestis ô Charon,discrimini te
cõmittas oportet. Non enim ita comparatum est, ut simul & extra periculum
sis constitutus,& tamen, quæ cupis,liceat spectare. Postremò hac mea dextra
nitere,ac pedetentim scandendo,ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni
ex parte res bene se habet,quũ & tu superaris. Iam uerò quoniam bicipiti uer-
tice prominet hic Parnassus,uterq; altero occupato confidamus. Tu autẽ nunc
oculis in orbem mihi ductis,intuere uniuersa. CHA. Terram uideo amplam,ac
paludem quandam ingentẽ,quæ undique terram circumfluit. Tum montes ac

Breuis hypotyposis terræ.

fluuios

A fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodum exiles, pariter & horum nidulos quosdam. MER. Vrbes illæ sunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides q̃ nihil nobis tanto labore sit effectum? quin frustra sede mouimus Parnassum unà cum Castalio, tum & Oetam, cæterosq; monteis omneis. MERC. Quid ita? CHAR. Equidem è sublimi exactè despicio nihil: desiderium autem erat non urbes solùm, neque montes ipsos tanquam in tabula depictos intueri, uerùm & homines ipsos, tũ quæ faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud secus ac prius cum tu obuius mihi factus ridentem conspiceres, ac quídnam riderem, percunctareris. Nam cũ ridiculum quiddam audi-
B rem, mirum in modũ delectabar. MER. Quódnam hoc erat? CHAR. Cum quidam ab amicorum quopiam ad cœnam, opinor, uocatus esset, in posterum, inquit, diem ueniam, maximè. Atq; interim dũ hæc diceret, tegula quædam nescio quo deturbãte à tecto in caput huic irruens, ipsum necauit. Risi ergo hominem, ut qui promissa minimè præstaret. Sed & nunc quò magis audiã, magisq; uideam, descendendum mihi censeo. MERC. Quietus es. nam & huic malo remedium inuenero, atque incantatione quadam ab Homero accepta, uidendi aciem acutissimam tibi uel breui reddidero. Ac posteaquam carmina ipsa pronunciaro, memor sis non amplius hallucinari, uerùm apertè cũcta cõ-
C tueri. CHAR. Dic solum. MERC.

Dimoui nubem, uisum quæ texerat antè,
Vt tandem agnoscas qui sint, hominêsue, deíue.

CHA. Quid est? MERC. An non iam uides? CHAR. Maximè. cæcus sanè Lynceus ille, si mecum componatur. Itaq; deinceps hoc primùm me uelim doceas, mihiq; percunctanti respondeas. Sed heus tu, uin' & ipsum me Homericis uersibus tecum agere, quò uidelicet intelligas, neq; ipsum me ab Homeri elegantia abhorrere? MERC. Vnde tu quæso illius aliquid scire posses, nauta cum sis, & cum remis rem habeas? CHAR. Vides? opprobria sunt hæc in artem. At
D ego cum illum uita iam functum traiicerem, multa ex ordine canẽtem audiui, quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porrò tempestas non mediocris tum nobis incubuit. Etenim posteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum prosperam neque salutarem fuisset auspicatus, carminũ ui impulsus Neptunus, & nubes cõuocauit, atque tridente uelut unco quodam hamo iniecto, cũ fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis uniuersum miscebat mare, adeò ut parũ abfuerit quin tẽpestas quæ unà cũ densa caligine imminebat, nauẽ nobis subuertisset. Tum ergo & ille nauseabũdus bonã carminũ partem Scyllæ & Charybdi euomuit: sed & Cyclopi. MER. Non ergo
E difficile fuit ex tanto uomitu paucula aliqua reseruare. CHA. At dic mihi,

Crassus & ille quis est, uir magnus conspicuusq;,
Vertice sublimi, atque humeris latissimus amplis?

MERC. Milo Crotoniata hic est athleta. Applaudunt autem ei Græci, quôd taurum sublatum solus per medium ferat stadium. CHAR. At quanto iustiori causa ô Mercuri ipsum me laudibus ueherent, qui paulò pòst ipsum tibi Milonem quãtus est, correptum in nauiculam imponam? nempe ubi à morte inuictissimo aduersario lucta superatus ad nos uenerit, quãdo nec ipse planè intelliget quà cruris implicandi ratione sit deiectus: tum profectò nobis plorabit, recordatus & harum coronarum, & huius applausus. Nunc autem quia pro-

pterea quòd taurum geſtarit,eſt admirationi,grandia ſapit, ac mirificè ſibi pla- F
cet. Quid ergo de ipſo arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquando ſibi
imminere ſperet? MERC. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CHA.
Miſſum hunc face ô Mercuri, riſum nobis haud ita multò pòſt exhibiturum,
quando uidelicet nobiſcum nauigans, ne culicem quidem amplius, nedũ tau-
rum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas uelim, quis alius ille uir grauis, ac ſe-
ueritate quadam uerendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrino habitu
coniici poteſt? MERC. Cyrus, ô Charon, Cambyſis filius, qui imperium quod
olim Medi obtinebant, ad Perſas tranſtulit, atque idem Aſſyrios nuper deuicit,
& Babylonem expugnauit. ad hoc exercitum in Lydiam traducere iam parat, G
hoc iam in animo deſtinans, ut Crœſo ſuperato imperium habeat in omneis.
CHA. At Crœſus ubi tandem ille? MER. Illorſum oculos deflecte in magnam
illam arcẽ, quæ triplici muro eſt ſepta, Sardeis illæ. An non Crœſum ipſum ui-
des in aureo ſedentem ſolio, ac cum Solone illo Athenienſe differentem? Vis
auſcultemus qua de re uerba faciant? CHA. Volo ô Mercuri. CROE. O ho-
ſpes Athenienſis, quia iam diuitias noſtras uidiſti, theſauros ſcilicet, & quãtum
nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem precioſam: dic mihi, quémnam
omnium hominum feliciſſimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon?
MERC. Ocioſo es animo, nihil ô Charon uel ingenerosum, uel contemnen- H
dum. SOL. Felices quidem admodum pauci: uerùm ex his quos ego noui,
Cleobis & Biton. Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſſimos extitiſſe. CHA. Ar-
giuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem uehiculo inſidentem ad
ſacrarium uſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è uiuis ſtatim exceſſerunt.
CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL.
Tellus Athenienſis. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene uixit, mortem etiam pro pa-
tria obire non recuſauit. CROE. Ego uerò, ô ſcelus, nõ tibi uideor felix eſſe?
SOL. Nondũ ô Crœſe ſtatui, quòd necdũ ad uitæ metã perueneris. rectiſſimus
enim eius rei index ac certiſſimus mors ipſa exiſtit, & uita ad finem uſq; felici- I
ter perducta. CHAR. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quo-
niam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quínam illi quos Crœ-
ſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, ora-
culi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim uir ille plus
æquo uatibus deditus, adeò ut omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt au-
rum ſplẽdidum ſcilicet, quodq; ſubpallidum refulget rubore? nũc enim, quum
antè iam ſæpe de eo audierim, ipſum primùm uideo. MERC. Hoc celebre illud
eſt nomen, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non uideo quonam
precio commendetur: niſi hoc fortè ad rem pertinet, quòd qui ferunt, eo gra- K
uantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot la-
trocinia, quot periuria, quot cædes, quot uincula, quamq; longinqua nauiga-
tio, quot mercaturæ, quot ſeruitutes. CHAR. Propter hócne ô Mercuri, quòd
parum ipſi æri præſtat? Nam æs noui, ut qui â ſingulis uectoribus (quod & tu
ipſe non ignoras) obolum cum delectu accipiam. MER. Eſt ita ut dicis ô Cha-
ron: uerùm æs, quia magna eſt eius copia, non eſt in precio: aurũ uerò, & huius
quidem parum, hi qui terræ uenas ſcrutantur, ex immenſo profundo effodiũt.
attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla.
CHA. Inſignem quandam hominum ſtultitiam narras, qui tanto amore pro-

ſequuntur

A ſequuntur rem tum pallidã, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurũ minimè mirari uidetur, ut & planè uides. Nam cum Crœſum ipſum, tum uerò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò ut uideatur etiam mihi hac ipſa de re Crœſum uelle percunctari. Quamobrem auſcultemus. SOL. Dic mihi, ô Crœſe, putãs ne laterum horum indigere Apollinem? C R OE. Per Iouem. nullum enim ipſi eſt donarium Delphis ſuſpenſum tam magnificũ. S O L. Arbitraris ergo te deum beatũ reddere, ſi inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres poſſideat? C R OE. Quid ni? S O L. Magnam mihi paupertatẽ in cœlo narras, ô Crœſe, ſi deos, cum fortè deſiderent, aurum ex Lydia aduehere oportebit. C R OE. Vbi enim alibi auri proueniret tantũ, quantũ apud nos? S O L. Rurſus illud mihi dicito: ferrũ in Lydia naſcitur? C R OE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi eſtis. C R OE. Quinam? ferrum præſtãtius auro? SOL. Si citra ſtomachum reſpondere uelis, facilè quidem intellexeris. C R OE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Vtri præſtãtiores, an qui ſeruant ac defendũt, an qui ſeruantur & defendũtur? C R OE. Qui ſeruant profectò. S O L. Quid ergo? Si (quemadmodum quidam narrãt futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureósne gladios militi tuo facies, an ferro tum erit opus? C R OE. Ferro ſanè, ferro. S O L. Et ſi huius copiam non apparaueris, futurum ut egregium illud aurum captiuum ad Perſas abeat. C R OE. Bona uerba, ô homo. S O L. Dii meliora uelint, q̃ ut hæc hoc modo fiant. Verùm tu hac uia uideris ferrũ auro nobilius fateri. C R OE. Ferreos ergo lateres Deo me conſecrare iubes, aurum autem reuocare? S O L. Neque ferro ille indiguerit: ſed ſiue æs ſiue aurum dicaris, aliis ſanè futuram prædam ac poſſeſſionem ſuſpenderis, & id quidem aut Phocenſibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipſis, aut etiam prædoni alicui tyranno. deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. C R OE. Semper tu quidem diuitias mihi inuides & oppugnas. M E R C. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, uerborum & libertatem, & ueritatem: quin ei peregrina quædam res & noua uidetur, hominem obſcuro loco natum, ac pauperem, ea quæ urgeãt, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòſt Solonis recordabitur, nimirum quãdo eum à Cyro captũ, in conſtructum rogũ oportebit conſcendere. Nam quæ cuique, Parcarum fuſo ſint decreta, ipſam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant ſcripta: Crœſum quidem â Cyro captiuum duci, ipſum autem Cyrum à Maſſagetide illa necari. Viden' Scythicam illam fœminam candido uehentem equo? C H A R. Per Iouem. M E R C. Tomyris eſt, quæ ſua ipſius manu Cyri caput detruncatum, in utrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri uides adoleſcentem? Cambyſes ille eſt. Is patre defuncto in imperium ſuccedet. Ac ubi mille modis errarit & in Lydia, & in Aethiopia, tãdem inſania correptus, occiſo à ſe Api, migrabit è uita. CHAR. O riſum inexhauſtũ. Sed numquis uel aſpicere ſuſtineat ipſos, adeò ſibi præ cæteris placentes? aut etiam cui credibile uideri poterit, illum ſcilicet paulò pòſt fore captiuum, hunc autem caput in utre ſanguine pleno habiturum? At quinã is eſt ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuique coccus piſcis uentre diſſecto annulum exhibet? in gẽte mari ſepta regis ſe nomine iactat? MER. Belle ô Charon, quod interim occinis: cæterũ Polycratem Samiorum tyrannum uides, qui ipſe ſe modis omnibus felicem putat: uerùm & hic tandẽ ab aſſiſtente famulo Mæandrio Orœtæ ſatrapæ proditus, in crucem

Alius locus de donarijs dijs conſecratis.

Aurũ ne præſtãtius, an ferrum.

ſuffigetur. Miſer ſanè, qui uel temporis momento ex uniuerſa felicitate ex- F
ciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHAR. Præclarè ô Clotho,
ita & ipſos in crucem ſuffige, & eorum capita generoſè detrunca, quò ſe ho-
mines tandem agnoſcant. ſed & tuo beneficio in ſublime adeò ferantur, nimi-
rum ut poſtea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidãt. Porrò quod
ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum ma-
ximè ridebo, quandò neque purpuram, neque regium capitis tegmen, deni-
que neque ſolium ſecum adferat aureum. MERC. Et horum quidem fortu-
na ſic ſe habebit. Sed & uaſtam quandã multitudinem uides, atque ex hac alios
nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro G
proſcindenteis, alios fœneranteis, poſtremò alios mendicanteis? CHA. Tur-
bam quandam uideo uariam, ac promiſcuam, & uitam perturbationum ple-
nam. Ad hæc ciuitates conſpicio apũ examinibus ſimiles, in quibus proprium
quendam peculiarémque ſinguli habent aculeum, quo ſibi uicinos pungunt.
Quidam autem ex ipſis uelut crabrones agúntque ferúntque imbecilliorem,
ac uiribus inferiorem. At agmen illud quod ex improuiſo ipſos circumuoli-
tat, quínam ſunt? MERC. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum uolu-
ptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimæ
turbæ eſt permiſta. Atque in eadem cum ipſis repub. degit ira, odium, æmula- H
tio: tum & imperitia, hæſitantia, auaritia. Porrò metus & ſpes ipſos ſuperuo-
litantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando uerò tantùm trepidare facit:
hæ autem ſupra caput in altum uergentes, ubi quiſpiam apprehendere cone-
tur, in ſublime uolantes aufugiũt, illis inhiantibus relictis: quod ipſum & Tan-
talum apud inferos ab aqua pati uides. Quòd ſi aciem intenderis, conſpicies in
alto & Parcas ipſas ex penſo ſingulis adnere tenuia quædam fila, quibus uni-
uerſum mortalium genus ſubnixum dependet. Viden' quaſi quoſdam araneo-
rum nexus ab ipſis fuſis in ſingulis demiſſos? CHA. Equidem filum ut pluri-
mum admodum tenue ac fragile cuiq; è ſublimi innexum uideo, hoc quidẽ illi, I
illud uerò alii. MERC. Rectè uides ô portitor. Nam ab ipſo fato imminet in-
teritus, illi ab hoc, huic autem ab alio. Atq; hunc hæredem fore eius, cuiuſcun-
que filum fragilius fuerit: rurſus autem illum huius. tale enim quiddam cõne-
xio illa portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo ſuſpenſos. Atque hic qui-
dem ex ipſis in altũ ſubtractus, ſublimis eſt: uerùm paulò pòſt ubi ponderi tan-
to ſuſtinendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excita-
bit ſtrepitum. Alius autem, qui paululum tantùm â terra fuerit ſubductus, ta-
metſi cadat, citra tamen ſtrepitum iacebit, adeò ut ruinam uix ipſi exaudiãt ui-
cini. CHA. Nimis quàm ridicula ſunt hæc ô Mercuri. MER. Atqui ne uerbis K
quidem ullis pro dignitate conſequi poſſis, quàm ſint ridicula maximè ardua
ipſorum ſtudia, & quod nonnunquã interea dum multa ſpe aluntur, intereũt,
ab optima ſcilicet morte arrepti: cuius nuncii & miniſtri, ut cernis, admodum
ſunt multi, puta febres, tum feruidæ, tũ frigidæ (latinis ueteribus querceræ di-
ctæ) tabes, pulmoniæq;, tum gladii, latrocinia, aconita, iudices quoq;, ac tyrãni.
Et horum nihil omnino mentem eorum ſubit tantiſper ſanè, dum conatus eo-
rũ feliciter proceſſerint. At ſiquãdo ſua ſe ſpe falſos ſenſerint, tũ illud ohe fre-
quens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd ſi iam inde ab
initio ſecum perpenderent mortales ſe eſſe, ac poſteaquã paululũ hoc tempo-
ris in

A ris in uita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus uelut è somno migraturos, profectò & prudẽtius circunspectiusque uitam ducerent, & cum emoriendum esset, minus angerentur. Nunc autem quia præsenti rerum statu usuros se perpetuò sperant, cum minister aut uocarit, aut abducere fuerit conatus, irretitos uel febre, uel tabe: stomachantur, & ducenti renituntur, propterea sanè quòd abstrahendos se è bonis præsentibus ne expectarint quidem. Sed enim quid non faceret ille, qui domum magno studio ædificando, operarios urget, si prospexerit eam quidẽ finem habituram, ipsum autem se, cũ iamdudum fastigium imposuerit, decessurum domo ita relicta hæredi, ut is frua-
B tur, ipse autem miser ne semel quidem in ea cœnet? Iam qui stirpe uirili auctus, conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe suũ, puero imponit: si præsciret puerum septem annos natum emoriturum, nunquid ob prolem sibi uideretur gaudio ferri tam immodico? Verùm in caussa est, quòd in eum quidẽ intuetur, cui in filio res prosperè cadunt, cui patrem esse contingit uel athletæ, uel eius qui uicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandũ effert, non inspicit, neque nouit quo funiculo quâmque tenui sibi sit suspensus. Quin & eorum qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, uides: & quàm multi coaceruent pecunias, qui tamen antequam ipsis frui liceat, ab imminentibus quos
C dixi tum nunciis tum ministris auocantur. CHAR. Video isthæc omnia, & mecum ipse cogito quídnam sit eis in uita iucundum, aut quid tandem sit illud quo spoliati tantopere stomachentur. MERC. Quin etiam si ipsorum reges, quos uel omnium felicissimos esse apparet, introspiciat quispiã diligenter: nimirum præterquam quòd instabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis inhærere tristia longè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis, tot insidiis, tot iris, tot adulationibus miseri illi inuoluũtur. Prætermitto & luctus, & morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum uulgo & his dominantur usque adeò, ut non minoris fuerit & temporis & negocii, horum hic recense-
D re mala, quàm & priuatorum. CHA. Tibi ergo ô Mercuri dicere uolo, cuínam mortales assimiles mihi uideantur, atque horũ uita omnis. Vidistin' aliquando bullas illas in aqua, torrente aliquo cum strepitu scaturiente existentes? Tumores illos inflatos dico, quibus cogitur spuma. Earum sanè quædã sunt paruæ & exiles, quæ iam statim dissolutæ euanescant. Aliæ uerò diutius durant, atque aliis ad se coactis uehementer inflantur, ac in maximum surgunt tumorẽ. tandem & hæ dissoluuntur omnino, pereũntque. neque enim secus fieri poterit. Hæc tibi hominum uita. Singuli flatu tumescunt, ita ut alii sint maiores, alii *Homo bulla.*
autem minores: postremò alii quidem momentaneam, móxque deficientem
E sentiant inflationem, alii uerò prius deficiant, quàm omnino constituãtur. At omnes destrui & euanescere necesse est. MER. Nihil tu quidem infelicius hominum naturam similitudine expressisti, quàm uel ipse Homerus, qui uniuersum mortalium genus arborum foliis comparat. CHA. At cum tam fragilis sit *Homines arborum foliis similes.*
eorũ conditio, uides tamen ut inuicẽ auidè contendãt pro imperiis, pro honoribus, possessionibusq; certando: cum tamen ipsos, uniuersis his post se relictis, unico tantùm obolo onustos ad nos uenire oporteat. Vis igitur, quoniã in edito consistimus loco, quàm possum magna uoce acclamando eos adhorter? primùm quidẽ ut à conatibus & stultis & uanis abstineant: deinde ut mortẽ semper præ oculis habentes hunc uitæ cursum transigant, in hanc sententiam uer-

Commonitio Charontis.

ba proclamans: O ſtulti, quid tanto ſtudio in his rebus molimini? Deſiſtite à la- F
boribus. neque enim perpetuò uiuetis. Nihil ex his quæ hic præclara haben-
tur, perpetuum eſt: nec aliquid iſtorum, quum moriendum eſt, ſecum auferre
quiſpiam poterit. Quin neceſſe eſt hominem quidē (quiſquis is tandem fuerit)
nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum tranſire ma-
nus, ſemperq; dominū mutare. Hæc atq; eiuſmodi alia ſi unde exaudiri poſſint,
ipſis inclamarem, an non putas uitæ eorum magnæ fore utilitati, ita ut etiā pru-
dentiores longè inde fieri queant? MER. O beate, neſcis quàm fortiter eos tum

Ignorantia & error, quibus hominum animi excæcātur.

ignorantia tum error occupauerit, adeò ut eorum aures ne terebro quidē am-
plius aperire queas. Tanta obturarūt cera, haud aliter ac ſociorū aures & Vlyſ- G
ſes, ueritus ne Sirenum cantus exaudirent. At quinam audire poterint, etiam
ſi uocem in tantum intendas, ut rumpatis? Nempe quod apud uos obliuionis
fons poteſt, idem hic præſtat ignorantia. Quanquam ſunt in eis & pauci qui-
dam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad ueritatem ipſam declināt,
atq; in ipſis rebus cernentes acutum, quales ſint agnoſcant. CHA. Vel illis er-
go ſolis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ ſciunt, ad eos dice-
re. Vides quomodo à uulgi turba ſemoti, rideant quæ alii factitarint? Tū neuti-
quam conuenit ipſis cum uulgo, adeò ut iam nunc appareat, ipſos fugam è uita
ad nos adornare. Verùm omnibus odioſi ſunt, eò quòd iſtorum imperitiā re- H
darguant. CHA. Bellè ô generoſi uos: tametſi ô Mercuri, admodū ſunt pauci.

Cōfutatio opinionis de defunctorum honoribus.

MER. Vel hos eſſe fuerit ſatis. Sed nunc deſcendamus. CHA. Vnum adhuc di-
ſcere deſiderium eſt, quod ubi docueris, perfectā ſanè doctrinam dederis. nam
contueri geſtio, in quæ cadauera reponant dum in terrā defodiunt. MER. Se-
pulchra, conditoria & monumenta hæc uocant. Cæterùm tumulos illos ante
urbes uides, tū columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorū ſunt receptacu-
la, cadauerumq; tentoria. CHA. Quid ergo ſaxa illi coronant, unguētoq; inun-
gunt? alii præ tumulis cōſtructo rogo, ac fouea effoſſa ſumptuoſas illas exuruut
cœnas, & uinū mulſumq; (quantum coniecturis aſſequi poſſum) in ipſas foueas I
infundunt? MER. Equidem ignoro ô portitor, quid hæc ad eos qui apud infe-
ros agunt, pertineant: uerùm illis perſuaſum eſt, umbras ab inferis reduces cœ-
nare quidē, utcunq; liceat, circum nidorē uolitando, bibere autē è foueis mul-
ſum. CHA. Illos adhuc bibere uel eſitare, quorum caluariæ ſunt aridiſſimæ? At-
qui ridiculū eſt me tibi hæc dicere, qui quòd quotidie ipſos deducas, probè no
ſti an ubi ſemel terrā ſubierint, denuo uelut poſtliminii iure ad ſuperos remea-
re queant. Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negociis occupatus, ſi eos
traiiciendo nō deducere ſolū, ſed reducere oporteret ſiquando uellent bibere.
O ſtulti, quæ eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus uiuen- K
tium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quoq; pacto ſe res habeāt apud nos, ubi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem,
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi:
Atque honor unus adeſt & regi Agamemnoni, & Iro:
Therſitæ & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæq; pererrant
Aſphodeli campos, confracto uerticæ cunctæ.

MER. Papæ! quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſe-
pulchrum tibi uolo indicare. Vides illud quod prope mare ſitū eſt? illic Troia-

num

A num est Sigeum. E regione autem conditus est Aiax in Rhœteo. CHA. Non magnifica neq; insignia sunt monumenta. Verùm celebriores urbes mihi commonstra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninũ scilicet Sardanapali urbem, Babylonem, Mycenas quoque, tum & Cleonas simul, & Ilium ipsum. nam illinc oriundos multos memini traiicere, adeò ut totis iam decẽ annis neq; nauem subduxerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidem, ô portitor, iam est euersa, ita ut ne uestigium eius sit reliquũ, neq; ubi sita fuerit olim, facilè dixeris. Babylon autem tibi illa est tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu est septa, haud ita multò pòst & ipsa desideranda, quemadmo-
B dum nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me sanè commonstrare pudet: omnium uerò maximè Ilium: alioquin, ubi descenderis, sat scio, præfocaris Homerum, propterea quòd tam magnificis uersibus has nugas decantare nõ erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ sunt & ipsæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriũtur, & quod lõgè mirabilius, solidi etiã fluuii, ita ut Inachi ipsius in Argo ne monumẽtũ quidem reliquũ appareat. CHA. Vah, quæ laudes Homere, quamq; superba nomina,

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum. Tum structæ bellè Cleonæ.

Non homines tantũ, uerũ & urbes, & pro pè cuncta morti obnoxia esse.

Sed interim dum fabulamur, quinam illic dimicãt, & qua pro re se mutuò cæ-
C dunt? MER. Argiuos uides & Lacedæmonios ô Charon, atq; semimortuum Imperatorem Othryadem suo ipsius nomine trophæum inscribentem. CHA. At pro quo eis est pugna? MERC. Pro eo ipso agro in quo pugnant. CHA. O hominum amentiam, qui haud sciunt se, etiam si nunc quisque eorum totam Peloponnesum possideat, unius tamen uix pedis locum ab Aeaco accepturos. Campum autem aliàs alii colent, sæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulso. MERC. Hæc quidem hoc modo se habebunt. At nos iam hinc descendamus, ac montibus his in suas sedes repositis regrediamur, ego quidem quò sum ire iussus, tu uerò ad nauem. Equidem post paulum ueniam & ipse
D tibi umbrarum gregem mecum adducens. CHAR. Probè fecisti ô Mercuri, atque in eorum album adscribêris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoscam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimum sum adiutus. O qualia infelicium hominum studia! Reges, lateres aurei, magnifica sacrificia, prælia, Charontis autem nulla habetur ratio.

DE SACRIFICIIS, Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc sermone Lucianus uanitatem & superstitionem hominum circa colendos deos, ut qui pri-
E *mùm de dijs impia quædam opinentur ac sentiant. Deinde eosdem ineptiore ac alieniore cultu quàm qui pro natura ac dignitate numinis prosequantur. Propositio est, ridicula esse ea quæ homines tum sentiunt de Dijs, tum circa illorum cultum faciunt. Id confirmat expositione primùm earum opinionum quæ de dijs traditur, quam ueluti caussam superstitionis istius esse ostendit. Deinde & rituum quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multò ineptijs istis anteire indicat, uti solent. Et hunc quasi quendam effectum ex superioribus opinionibus sequi, uidetur uelle intelligere.*

Nimuero siquis recensere uelit quæ stultissimi mortales factitant in sacris, in festis diebus, in adeundis salutandisq; diis: tũ quas res ab illis petãt, quæ uota faciant, cuiusmodi sint quæ de illis sentiũt statuuntq;: equidem haud scio, sit'ne quisquam animo curis ita confecto, usque adeò mœsto, quin risurus sit ubi perpenderit negocii tum absurditatem, tum

amentiam. At multò antè quàm ridere incipiat, opinor secum illud expendet, F
utrum pios istos appellari conueniat, an contrà diis inimicos, atque infelices, ac
Genios malos, qui quidē numen ipsum rem usqueadeo humilem atq; abiectam
existimāt esse, ut humanis egeat obsequiis, utq; adulatione capiatur ac gaudeat:
rursum ut stomachetur, atq; iracundè ferat si negligatur. Nā Aetolica illa ma-
la, simulq; Calydoniorum calamitates, tótque hominum cædes, ad hæc & Me-
leagri interitum, hæc omnia à Diana authore profecta esse prædicant, quæ ui-
delicet grauiter ferret quòd ab Oeneo non esset ad sacrificiū adhibita. Vsque-
adeo nimirū altè dolor hic animo illius insederat, quòd sacris epulis esset fru-
strata. Quin illam iam mihi uidere uideor, ut erat id temporis, in cœlo solita- G
riam, reliquis diis ad Oenei conuiuium profectis foras, miseris modis gerentem
sese, ac miserabiliter eiulantem, quòd ab eiusmodi festo esset abfutura. Contrà
Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, si modò Iupi-
ter illis gratiam referret pro humanitate quam in initio poëmatis Homerici in
ipsum exhibuerāt, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq; quū reliquis
etiam diis comitatus ad conuiuium ueniret. Vsqueadeo nihil, ut apparet, quic-
quid faciunt illi, gratis faciunt: uerùm sua bona uendunt mortalibus: atq; eme-
re quidem ab illis licet omnia, puta bonam ualetudinem bucula, diuitias bobus
quatuor, tum regnum bobus centum: præterea sospitem ab Troia in Pylum H
reditum tauris nouem: iam ex Aulide ad Ilium transmittendi facultatem regia
puella. Nam alius quidam, ne id temporis urbs caperetur, à Minerua mercatus
est bobus duodecim, ac peplo. Verisimile est autem esse præterea quædā, quæ
uel gallo, uel corolla, uel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum
non ignoraret, opinor, Chryses ille, utpote tum sacerdos, tum senex, diuina-
rúmque rerum egregiè peritus, posteaquā re infecta redisset ab Agamemno-
ne, tanquam qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium, ita nūc impu-
tat ac reposcit uicem, quin conuiciatur etiam propemodum, nempe quum sic
ait: Equidem Apollo egregie, templū tuum, quum id temporis adhuc esset in- I
coronatū, sæpenumero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui
coxas taurorum pariter atque caprarum: at tu contrà me negligis, quum hu-
iusmodi patiar iniurias: proq; nihilo ducis hominem bene de te meritum. Qua
quidem oratione in tantum ille pudefactus est, ut protinus arrepto arcu, ac su-
pra nauium stationē sese collocās, pestem in Græcorum copias iacularetur, ne
mulis quidem & canibus intactis. Sed quoniā de Apolline incidit mentio, re-
feram de eodem & alia quæ de illo sapientes isti tradunt, nō illa quidem, quo-
ties, quàm infeliciter amarit, non Hyacinthi cædem, neq; Daphnes superbiam:
uerùm quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in K
exilium exactus. Vnde factum ut è cœlo in terram demitteretur, humana iam
sorte usurus, nostrisq; malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodum
in Thessalia mercenariam operam suam locarit apud Admetum, tum item in
Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidē haud solus, uerùm cum
Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres cōponerent, inq; construen-
dis mœnibus operam præstarent. Ac ne mercedem quidem solidam à Phryge
illo tulerūt, uerùm debebat illis adhuc de summa, ut ferūt, plus triginta drach-
mas Troiani nomismatis. Quid enim? An non hæc in Deorum honorem fa-
bulantur poëtæ? atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Prometheo,

de Sa-

A de Saturno, de Rhea, denique de uniuersa ferme Iouis familia, idque inuocatis ut adsint canentibus, in exordio poëmatum, Musis, à quibus tandem uelut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædam cantant, quemadmodum Saturnus ut primùm Cœlũ patrẽ suum execuisset, ipse in eo regnauerit, deinde liberos suos deuorarit, sicuti ferunt fecisse & Argiuum illum Thyestem. Deinde quemadmodũ Iupiter furtim occultatus à Rhea, saxũ pueri loco subiiciente, in Cretam sit ablegatus, atq; inibi à capella nutrice sit alitus, itidem uidelicet ut Telephus à cerua, Cyrus Persa (is qui prior regnauit) à cane narratur enutritus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in uincula cõiecto, ipse
B potitus sit imperio. Duxerat autem uxores complureis quidem alias, sed postremo loco Iunonem germanam, idque iuxta Persarum & Assyriorum institutum. Tum autem quòd esset in amores propensus, atque in Venerem effusus, facilè cœlum liberis expleuerit. Quorum alios ex suæ sortis deabus crearit: alios contrà nothos ex mortali terrestriq; genere sustulerit, quum interim generosus ille nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quàm uel Proteus ipse. Porrò Mineruã è suo ipsius capite progenuit, hãc planè sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (ut aiunt) è matre etiamnum con-
C flagrante surreptum, in suum femur illatũ defodit: deinde urgente partu execuit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canunt. Nempe hanc citra uirilẽ congressum subuentaneo conceptu grauidam, puerum edidisse Vulcanum, atque eum quidem nõ admodum fortunatum, uerùm excusorẽ ac fabrum ærarium: quiq; perpetuò tum in igni, tum in fumo uersetur: ac scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autẽ ne pedibus quidem integris. claudicare enim è ruina, quũ à Ioue præceps datus esset è cœlo. Quòd ni Lemnii pro sua bonitate eũ, dũ adhuc ferretur in aëre, suscepissent, perierat nobis Vulcanus, non aliter quàm Astyanax è turri deiectus. Quanquam quæ de
D Vulcano narrant, toleranda uideantur: cæterùm de Prometheo cui non cognitum est quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? Iam anus quum sit, & ætate exacta, iisque rebus intempestiua, deinde tam multorum mater deorum, dum pueros adhuc adamat, eósque zelotypia prosequitur, dúmque Attin ipsum leonibus secum circumuectat, præsertim quum iam utilis esse non
E queat? Itaq; quinam posthac uitio uertat aliquis uel Veneri quòd adulteretur, uel Dianæ quòd ad Endymionem frequenter medio è cursu diuertens descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cœlum conscendamus, poëtico illo more subuolantes: ea nimirum uia, quam unam pariter cum Homero Hesiodus commonstrat, contemplaturi quem in modum singula apud illos sint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinsecus sit ferreum, uel ab Homero, qui id ante nostram ætatem dixit, audiuimus. Quod si superas, ac sublato paulum capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum perueneris, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentiora, nihílque usquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum undique au-

reum. Cæterũ introgredienti, primo loco manſitant Horæ: quippe portas ſer- F
uant. Poſt eas Iris, ac Mercurius: utpote miniſtri, ac Iouis internuncii. Deinde
Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio. Poſtea deorũ ædes, ac Io-
uis ipſius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus ſit. At
uerò dii iuxta Iouem aſſidentes (conuenit enim opinor, ut in ſupernis illis ſe-
dibus magno ſtrepitu faſtuq; uiuatur) in terram deſpiciunt, & quoquouerſum
intento capite circunſpectant, ſicunde ſubuolantem ignem uideant, aut nido-
rem in aëre ſurgentem, circaq; fumum rotantẽ ſeſe. Quòd ſi quis fortè ſacrum
faciat, epulantur omnes fumo inhiantes, ac muſcarum in morem ſanguinem
exugentes circum aras effuſum. Alioqui ſi domi cibum capiant, nectare at- G
que ambroſia uictitant. Nam olim homines etiã ab illis in conuiuium ſunt ad-
hibiti, unaq; cum eis potarunt, nempe Ixion, ac Tãtalus: uerùm illi quoniã uim
& raptũ pararent, eſſentq; futiles & garruli, ob id in hunc quoq; diem pœnas
luunt. Porrò reliquo mortalium generi cœlum iam inacceſſum eſt, atq; occul-
tum. Et in hũc quidem modũ uiuitur à diis. Proinde uidelicet etiam mortales
ipſi in colendis illis conſimilia quædã atq; iſtis conſentanea moliuntur. Nã pri-
mùm lucos illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues cõſecra-
runt, deinde ſuam cuique arborẽ aſſignarunt. His factis per regiones illos diſ-
tributos colunt, eosq; uelut in ciuitatem ſuam receptant, nempe Apollinem H
Delphi Deliiq; Mineruam Atheniẽſes, quæ quidem Græcis Athena dicta, uel
ipſo uocabulo ſe ei Reip. familiarem eſſe teſtatur. Argiui Iunonem: Mygdo-
nii Rheam: Venerem Paphii. Rurſum autem Cretenſes Iouem affirmant non
modò uixiſſe apud ſeſe, nutritumq; fuiſſe: uerùm etiã ſepulchrum illius oſten-
dunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſeculis fallimur, qui quidẽ opine-
mur Iouẽ tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eũ iam
olim fuiſſe defunctum, & apud Cretenſes ſepultũ. Deinde uerò phanis in ho-
norem illorum erectis, ne tectis uidelicet aut penatibus careãt, formas illorum
exprimũt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phidia. At hi quidem I
artifices haud ſcio ubinam uiſam eorum effigiem repræſentant. Ac Iouem qui-
dem barbatum fingunt, Apollinem uerò ſemper puerum, Mercurium iam pu-
beſcentem, primamq; ducentem lanuginem, Neptunum nigro capillitio, cæſiis
oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, nõ iam arbitrantur ſeſe
uidere uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effoſſum aurũ: uerùm
ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductũ, iuſſum Pi-
ſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorem aſſiſtere: ídque hoc conten-
tum præmio, boniq; conſulentẽ, ſi intra quinque perpetuos annos, dũ Olym-
pia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem cõſtitutis aris, K
deſignatis ſacrorum ſeptis, puris uaſis collocatis, uictimas offerunt, bouẽ ara-
torem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placen-
tulam offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, ut dexteram duntaxat ſuã ipſius
exoſculetur. Iam uerò quum immolant (nam ad illos redeo) primùm ſertis co-
ronãt pecudem, multóque antè explorant num legitima ſit, & ſacris idonea:
ne quid fortè mactent ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicãt, ac
ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, beneq; (ſicuti licet cõii-
cere) ominatam, denique uoce iam leuiore ad ſacri tibias reſpondentem. Quis
uerò non facilè coniectet gaudere deos quum iſta ſpectent? Quin & in fron-
tiſpicio

Hactenus opiniones uanas de dijs recenſuit, tanquam cauſſam ſuperſtitionis. Iã & hominum ineptias circa cultũ & religionem tanquam effectum deſcribit.

A tiſpicio poſita ſcriptura denunciat,ne quis intra pura uaſa conſiſtat,qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe ſanguine fœdatus,neque aliter quàm Cyclops ille pecudẽ incîdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorẽ aræ circumfundit, & quid tandem non obiens peragensq; quod ad pietatem, ſacrorumq; ritum pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cũ pelle deportatam imponit: ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq; diuinus ſurſum fertur,atq; in ipſum uſq; cœlũ ſubuectus,paulatim diffunditur. Iam uerò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſſis,ut quas uiles atque humiles exiſtiment,ipſos homines mactant Dianæ,atq; eo ritu deã placant. Verùm hæc
B fortaſſis modeſta uideantur, cumq; his ea quæ factitant Aſſyrii, quæ Phryges, quæ Lydi: uerùm ſi in Aegyptum proficiſcaris,ibi demum,ibi uidebis permulta religioſa,planeq; cœlo digna: puta Iouem arietino uultu : Mercurium illum optimum facie canina : Panem uerò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, alium Crocodilum,alium etiam Simiam. Quod ſi his quoque de rebus

Quò planè pernoſſe queas,didiciſſe libebit, complureis ſophiſtas audies,tum ſcribas ac prophetas mento raſo,qui tibi narrẽt (ſed prius, ut dici ſolet, fores occlude prophane) quemadmodum uidelicet quondam ea ſeditione territi,quam mouerant hoſtes atque gigantes,in Aegyptum deuenerint,ut
C illic in poſterum tuti ab hoſtibus latitarent: & ob eam cauſam aliuś hircum induerit,alius arietem,nimirum præ formidine,alius feram,alius auem. Atq; hinc eſſe ut dii nunc etiam eas obtineãt formas,quas id tẽporis aſſumpſerant. Nam hæc diligenter mandata literis, idq; ante annos plus decies mille,in adytis illorum repoſita ſeruantur. Porrò ſacrorum peragẽdorum idem ferme apud illos ritus,niſi quòd hoſtiam luctu proſequũtur,iamq; mactatæ circumfuſi membra laniãt. Sunt qui ſepeliãt duntaxat poſteaquam occiderint. Nam Apis ille,qui quidem deus apud illos eſt maximus, ſiquando moriatur,quis uſqueadeo magni faciat cæſariem ſuam, qui nõ eam detondeat,ac nudo capite luctum præ ſe
D ferat, etiam ſi uel purpureã Niſi comam habuerit? Eſt autem hic Apis deus ex armento iam antea ſuffragiis deſignatus,utpote multo formoſior ac uenerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, & tamen à uulgo uera ſeriaq; credantur,mihi quidem poſtulare uidentur,nõ qui reprehendat,ſed uel Heraclitum potius aliquem, uel Democritum: quorũ hic amentiam eorum rideat,ille deploret inſcitiam.

VITARVM AVCTIO, Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

E *Argumentũ huius dialogi planũ eſt uel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos,enumerando omnes prope illorum ſectas, & exagitando ea quæ in unaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem uenales illas proponi hominibus à Ioue,mercatorum exemplo,ut quemadmodum illi cum mancipia, iumenta,aut etiam alias res uendunt, uſum ac precium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac mores, doctrinam,ac totam denique uitæ omnium rationem,maiore licentia exponere atque irridere poſſet.*

Interlocutores,Iupiter,Mercurius,Mercator,Pythagoras,Diogenes, Democritus,Heraclitus,Socrates,Chryſippus,Philoſophus.

IVPITER.

TV quidem compone ſcamnia,& locum adorna his qui adueniunt: tu uerò uitas(id eſt philoſophorum ſectas)adducito,easq; ordine ſiſte,ueruntamen

exornatas prius, ut formosæ appareant, & quamplurimos emptores alliciant. F
Tu autem Mercuri, quod felix faustumq; sit, proclama, & aduoca emptores, ut iam adsint ad forum. Proclamabimus autem omnis generis Philosophicas uitas, & uariarum sectarum. Quòd si quis in præsentia pecuniam numerare nequit, is saltem constituto aliquo qui pro se sponsor sit, in futurum annum soluat. MERCVR. Multi accedũt. itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVP. Vendamus igitur. MERCVR. Quem uis ut primum producamus? IVPIT. Ionicũ illum comatum. grauitatem enim quandam præ se fert. MERCV. Heus tu Pythagorice, descende, teq; conspiciendum præbe his qui congregati sunt. IVP. Proclama. MER. Optimam uitã maximêque G
uenerandã uendo. quis emet? quis maior homine esse uult? quis cupit uniuersitatis, adeoq; omnium rerum harmoniam cognoscere? quis uult reuiuiscere? MERCATOR. Forma certè est non illiberali: uerùm quid potissimũ scit? MERCV. Arithmeticam, Astronomiam, prodigiorum scientiam, Geometriam, Musicam, præstigiorum artẽ. uatem uides summũ. MERCA. Licétne eum interrogare? MERCV. Quod faustum sit, interroga. MERCAT. Cuias es tu? PYTHAG. Samius. MERCA. Vbi uerò institutus es? PYT. In Aegypto apud sapientes qui illic sunt. MERCAT. Age quòd si te emã, quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, uerùm commonefa- H
ciam. MERCAT. Quomodo? PYTHA. Primùm quidem animam tuam puram faciã, repurgans eam à sordibus quibus nunc immersa est. MERCA. Equidem finge me iam purum esse, quis modus est commonefaciendi? PYTHAG. Principium quidem est longa quies & taciturnitas, & totis quinq; annis nihil loqui. MERCAT. Ergo, bone uir, Crœsi te filium erudire conuenit. ego enim loquax, non statua esse uolo. uerùm quid post illud silentium & quinquenniũ fiet? PYT. In Musica & Geometria exercebere. MERCA. Rem sanè gratam narras, si prius quàm sapiens fiam, citharœdũ me esse oportet. PYTH. Post hæc numerandi artem addisces. MERCAT. Nunc etiam I
numerare scio. PYT. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTH. Vides decem esse ea, quæ tibi uidentur quatuor, & perfectum trigonum, nostrumq; iusiurandum? MERCAT. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniores neque sanctiores sermones audiui. PYTHAG. Post hæc uerò hospes, de terra, aëre, déque aqua & igne scies cuiusmodi sit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur. MERCAT. Formãm ne habent ignis, aër, & aqua? PYTHAG. Certè minimè obscuram. neque enim sine specie & forma moueri possent. Præterea ipsum etiam Deum numerum esse & harmoniã cognosces. MER- K
CATOR. Mira narras. PYTHAG. Ad hæc teipsum quoque unum uideri scies, neque pro eo qui es, cõspici. MERCAT. Quid narras? alius sum, & non is qui nũc tecum colloquor? PYT. Nunc quidem ille es, quondam uerò in alio corpore & alio sub nomine uidebaris, & temporis progressu rursum aliud corpus indues. MERCAT. Itáne dicis? Immortalem me fore subinde alias atq; alias formas induendo? Verùm de his satis. Iam quod ad rationem uictus attinet, qualia es? PYTHAG. Nullum quidem animal edo, reliqua uerò omnia, præter fabas. MERCAT. Quamobrem odisti fabas? PYTH. Nullo quidem odio illas prosequor, uerùm quia sacræ sunt, & mirabilem quandam

naturam

A naturam obtinēt,ab illis abſtineo.Primùm quidē planè genitales ſunt: & ſi fabam adhuc uiridem exuas, uidebis eā omnino uirilibus mēbris ſimilem naturā habere: elixam autem ſi deponas,certis noctibus ſanguinem feceris: & quod maius eſt,Atheniensium lex eſt fabis magiſtratus eligere.MERCA.Præclarè & religioſe omnia dicis.uerùm exue te ueſtibus. nam nudum te uidere cupio.O Hercules,aureum illi femur eſt.deus aliquis & nō mortalis eſſe uidetur. itaque omnino illum emā.Quanti illum æſtimas?MERCV.Decē drachmis. MERCA.Habeo tanti acceptū.IVP. Scribe nomen emptoris,& unde ſit. MERCV.Ex ea parte Italiæ eſſe uidetur,quæ circa Crotonem & Tarētum,
B atq; eius loci Græciam ſita eſt. Atqui non unus tantū,ſed propè trecenti communiter ipſum emerunt.IVP.Abducant,alium adducamus.MERCV.Vis ſqualidum illum ex Ponto?IVP.Omnino quidem. MERCV.Heus tu peram dependentem habens ex humeris,accede, & totum hunc conſeſſum circumeas. Vitam uendo planè uirilem, uitam optimam, & generoſam,uitam liberam.quis emet?MERCAT.Quomodo inquis præco?an liberum tu uendes hominem?MERCV.Maximè.MERCAT. An non times ne te accuſet tanquam plagiarium,aut in Areopago litem intendat?MERCV.Non eſt illi curæ quòd uenditur. omnino enim ſe liberum eſſe putat. MERCA.
C Quis autem illius tam ſordidi & miſerè affecti uſus eſſe poteſt? niſi foſſorē fortè aut lixam ex ipſo facere aliquis uelit.MERCV.Non hoc tantùm, imò ſi ipſum quoque cuſtodem domus conſtitueris,multo fidelior erit quàm ulli canes.ſiquidem & ille canis appellatur.MERCA.Cuias autem eſt?aut quā artē profitetur?MERCV.Ipſum interroga. iſtud enim præſtiterit. MERCA. Timeo uultum ipſius,ſeuerum admodum,& triſtem,& ne me accedentem allatret,aut per Iouē mordeat. Nónne uides quomodo lignum ſuſtulerit, & cōtractis ſuperciliis minaciter frementi & irato ſimilis appareat?MERCV.Ne time.cicur enim eſt.MERCA.Primùm quidem ô bone dic,unde es? DIO.
D Vnde uis?MERCA.Quomodo dicis?DIO.Mūdi ciuē uides.MERCA. Quem uerò imitaris?DIOG.Herculem.MERCAT. Cur igitur & leoninam non induis? nam baculo illum quidem refers.DIOG.Hoc quidem palliolum leoninæ pellis uice mihi eſt:pugno autem non ſecus atque ille aduerſus uoluptates:idq; nemine imperante,ſed mea ſponte facio. ſic enim uitam meam repurgare cōſtitui.MERCAT. Euge quàm præclarum inſtitutum! uerùm quid maximè te ſcire dicamus,aut qualem artem nouiſti?DIOG.Homines liberos facio,præterea medeor illorum affectibus.In ſumma,ueritatis & audaciæ in loquendo,propheta eſſe uolo.MERCAT.Age ô propheta,ſi te emam,
E qua re me exercebis?DIOG.Primùm cum accepero,exutum deliciis,palliolo amictum,in egeſtatem concludam.poſtea ad labores compellam.tum humi dormire, aquam bibere,atque iis rebus quæ caſu offeruntur,ueſci faciā.Quòd ſi pecuniam habes,hanc meo conſilio in mare abiicies. Neque tibi uxor,liberi, aut patria, curæ eſſe debebūt: quin iſta omnia tanquam deliramenta exiſtimare oportet,& relicta patria domo,ſpecum,aut deſertam turriculam,aut dolium inhabitabis:perā præterea lupulo & libris opiſthographis refertā habebis.Hoc modo inſtructus, uel magno aliquo rege felicior eris. Quòd ſi uapulabis, aut ab aliquo torquebere,nihil horum moleſtum eſſe putabis.MERCA.Quid narras? num cæſus non dolebo? neque enim teſtudinis aut carabi cutem cir-

cumfero. DIOG. Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantùm immutatis p
uerbis. MERCAT. Quale hoc est? DIOG.

Dolente mente, lingua sit dolens nihil.

Hæc uerò ante omnia tibi adesse necesse est: Impudẽtem te esse oportet, & audacem, & omnibus sine delectu tã regibus quàm priuatis maledicere. ita enim fiet ut omnes in te oculos cõiiciant, teq; fortem esse existiment. Barbara quoq; uox, & absonus sonitus tibi sit, quiq; canino planè similis existat. Vultus sit intẽtus, tum ingressus sit qui talem uultum deceat. In summa, belluini & agrestes planè sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo & modestia procul absint. Ruborẽ quoque omnem de facie abstergas: loca autem quæq; celeberrima, & G
in quibus maxima est hominum frequẽtia, accedito, & in his ipsis solus sine ullo commercio esse uelis, neque amicum neq; hospitem accedẽdo. his enim rebus hoc regnum soluetur. In conspectu uerò omnium ea facias, quæ ne priuatim quisquam alius facere auderet: & in re uenerea exercenda, ea quæ sunt maximè ridicula eligito. Postremò, si tibi uidetur, crudum aliquem Polypum uel Sepiã deuorãdo morere. Hæc est illa felicitas, quã tibi procuramus. MERCA. Apage, scelestã enim & inhumana sunt ista quæ narras. DIOG. Sed heus tu, nemo non ista facillimè assequi potest. Neque enim ad gloriam consequẽdam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: uerùm compẽdiaria ad illam H
uia est. Etiamsi ex uulgo aliquis fueris idiota, coriarius uidelicet, aut salsamentarius, aut faber, aut numularius, tamẽ nihil uetat quo minus te mirẽtur, si modò insigniter impudens & audax fueris, atque omnibus egregiè conuiciari dideris. MERCA. Ad has artes tui minimè indigeo. Nauta uerò, aut hortulanus fortasse per occasionẽ fieri posses, præsertim si te ille ad maximum duobus obolis uendere uelit. MERCV. Recipe eum. etenim libẽter liberamur ab illo, qui clamoribus sic nos obtundit, prorsusq; omnes iniuria & contumeliis afficit. IVP. Alium accerse, Cyrenæum illum purpura amictum, & coronatum. MERCV. Agite, animum aduortite omnes. Res sumptuosa est, quæq; I
diuitibus indiget. Vita est hæc iucunda, uita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet mollissimum? MERCAT. Accede tu, & dic quid noris. emam enim te si utilis fueris. MERCV. Ne obturba, ô bone, neque interroga ipsum. ebrius enim est, itaq; non poterit tibi respõdere, lingua, ut uides, titubans. MERCA. Quis mentis compos emat tam corruptum & immodestum mãcipium, quódque tot unguenta olet? quàm uerò gressu lubrico, & ratione carente incedit! Sed utique Mercuri dic quibus artibus præditus sit, aut quæ tractare soleat. MERCV. In summa, conuiuator est, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & lasciuas saltationes unà cum tibicina admodum idoneus K
esset amatori cuidam & perdito hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorum gnarus est, & in adornandis eduliis exercitatissimus. Breuiter, uoluptatis artifex est: institutus enim est Athenis, atque Syciliæ tyrannis seruiuit, apud quos in magno precio fuit. Summa uerò propositi sui seu doctrinæ est, omnia contemnere, & omnibus rebus uti, undique uoluptatẽ conquirere. MERCA. Tempus est ut alium emptorem, nempe diuitem, & multas habentẽ pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus sum, qui tã hilarem uitam emã. MERCV. Ille ô Iupiter, quantum apparet, inemptus nobis manebit. IVP. Traducito, atque alium adduc, uel potius duos istos, quorum alter, Abderites scilicet, ridet:

Cyrenaici.

alter

A alter uerò Ephesius, plorat. simul enim uendi uolunt. MERCV. Descendite in medium. Optimas uitas uendo, omniũ sapientissimos proclamo. MERCA. O Iupiter, quanta dissimilitudo! alter enim non desinit ridere, alter autem aliquem lugere uidetur. omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc sibi uult, cur rides? DEMOC. Interrogas? quia mihi omnia quæ uos facitis, ridicula uidentur, adeoq; uos ipsi etiam. MERCAT. Quid narras? nos omnes tu derides? atque omnia nostra opera nihili facis? DEMOC. Sic sanè est. Nam in illis nihil est præclarum, aut studio dignum. inania enim sunt omnia, & atomorũ cumulus, & infinitum quippiam. MERCAT. Nequaquam, imò tu uanus es B reuera, & experientia cares. O contumeliam, nondum desinis ridere? Tu uerò ô bone quid ploras? multò enim melius erit, ut existimo, tecũ quàm cum Democrito loqui. HERA. O hospes, ego omnes humanas res calamitosas & deflendas esse existimo, atq; in illis nihil non esse fato obnoxium: ideoq; miseret me ipsarum, & deploro eas. Neque magnifacio præsentia, futura uerò puto planè ærumnosa fore, conflagrationes dico, & totius mundi calamitatem. Ista sunt quæ ego deploro, quodq; nihil solidũ est, sed quodammodo omnia in cyceonem conuoluuntur, tum quòd eadem res delectat & offendit, estq; cognitio ignorantia, magnum paruum: atque sursum deorsumq; feruntur omnia, & C per uices mutantur in ludo huius seculi. MERCAT. Quid est seculum? HER. Puer, ludens, ludens talis, contendens. MERCAT. Quid uerò homines sunt? HERACL. Dii mortales. MERCAT. Quid uerò dii? HERA. Homines immortales. MERCAT. Heus, tu ænigmata loqueris, an griphos componis? planè enim tanquã Apollo, nihil explicas. HERAC. Nihil uos curo. MERCAT. Igitur neq; quisquam mentis compos te empturus est. HERAC. Ego uerò à pueris iubeo plorare omnes, tam eos qui me emũt, quàm qui nõ emũt. MERCA. Hoc certè malum parum differt ab insania. neutrum horum emam. MERCV. Et illi quoque apud nos manebunt, cum non sint uendibiles. IVP. D Alium accerse. MERCV. Visne Athenienſem illum facundum? IVP. Maximè. MERCV. Heus tu, huc ueni. Vitam bonam & prudentem proclamamus. quis emet sanctissimum hominem? MERCAT. Dic mihi, quam potissimùm nosti artem? SOCR. Pæderastes sum, & in rebus quæ ad amorẽ spectant, prudens. MERCAT. Quanti igitur emam te? nam pædagogo indigeo. est enim mihi puer egregius. SOC. Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero uersetur? Neque enim corporum amator sum. animam enim formosam esse existimo: & quãquam sub eodem palliolo mecũ recumbant, audies illos, uel ipsis testibus, nihil graue à me perpeti. MERCAT. Incredibilia sunt E quæ dicis, pæderastes cum sis, tamen nulla de re te esse solicitum, quàm de anima, præsertim cum copia fiat ut sub eadem ueste iaceatis. SOC. Atqui per canem & per platanum iuro rem sic habere. MERCAT. Hercle, quanta absurditas deorum. SOC. Quid ais? An non uidetur tibi canis esse deus? Nônne uides quantus sit in Aegypto Anubis, atque ille in cœlo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? MERCAT. Rectè dicis. ego uerò peccaui. Verùm quale habes genus uitæ? SOC. Mihi ipsi ciuitatem quandam extruo, peregrina autem utor politia, measq; præscribo leges. MERCAT. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SOC. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de uxoribus sententia comprehẽsa est: Videtur mihi nullam debere cuiusquam

Democritici.

Heraclitici.

Potio est ex multis compo sita.

Seculum.

Academici.

Canis deus.

esse propriam, uerùm unamquamque passim debere accedere ad eum qui eam F
appetat. MERCAT. Quid ais? Nũ abrogandas esse leges de adulterio? SO.
Per Iouem non illas solùm, uerùm omnes reliquas nugas ea de re constitutas.
MERCA. Quid uerò tibi de pueris iam maturis uidetur? SOC. Et illi quidem optimatibus qui aliquid præclari gesserunt, præmium erunt, ut eos amẽt scilicet. MERCA. Papæ! quanta libertas! quæ sapiẽtia! Verùm quæ est tuæ doctrinæ summa? SOC. Ideæ, & eorum quæ existunt, paradigmata. Quæcunque enim uides, terrã ipsam, quæq; super terram sunt, cœlum, mare, horũ omnium imagines obscuræ existunt extra totius uniuersitatem. MERCAT. Vbi autem existunt? SOC. Nusquam. Nam si alicubi essent, non essent. MERCA. G
Non uideo ista quæ tu dicis paradigmata. SOC. Meritò. cæcus est enim tibi animæ oculus, ego uerò omnium uideo imagines, & te latentem, & me alium. in summa, duplicia uideo omnia. MERCA. Ergo emendus es, sapiens cum sis, & acutè cernas. Age scire uolo quid tu â me exigas pro ipso. MERCV. Da duo talẽta. MERCA. Emi ita ut dixisti, pecuniam uerò in posterũ numerabo. MERCV. Quod igitur tibi nomẽ est? MERCA. Dion Syracusius.

Epicurei. MERCV. Age, quod felix faustumq; sit, recipe eum. Te iam uoco Epicure. Quis emet hunc? Est enim illius risoris discipulus, necnon illius qui ebrius est, quos haud multò antè proclamauimus: unius autem cuiusdam rei cognitione H
illos uincit. multo magis enim impius est quàm illi. Quod uerò ad cætera attinet, suauis & gulæ amans est. MERCA. Quo precio uẽditur? MERCV. Duabus minis. MERCAT. Accipe: uerùm ut hoc quoq; sciam, quibus delectatur eduliis? MERCV. Dulcia edit & mellita, maximè uerò ficus. MERCAT. Bene se res habet. emam enim illi totas massas carycarum. IVP. Alium

Stoici. accerse, illum corpore hirsuto, uultu seuero, ex Stoa. MERCV. Rectè dicis. uidetur enim magna ipsum multitudo quæ ad forũ accurrit, expectare. Ipsam uirtutẽ uendo, uitam perfectissimã. Quis cupit omnia scire solus? MERCA. Quid tu dicis? MERCV. Quia solus ille sapiens est, solus bonus, solus iustus, I
fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quæcunq; alia sunt his similia. MERCA. Num, ô bone, & coquus solus est, & per Iouem coriarius, & faber, & his similia? MERCV. Sic uidetur. MERCA. Accede ô bone, & dic mihi tuo emptori, qualisnã sis: ante omnia autem, num tibi doleat quòd uenderis & seruis. CHRYS. Nequaquã, neq; enim in nobis hæc sunt. quæcunq; uerò in nobis non sunt, ista indifferentia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRY. Quid ais? nõ intelligis quòd horum quædam sunt prælata, quæ-

προηγμένα & ἀποπροηγμένα Cicero pro ducta & præcipua uertit. uide 3. de finibus bonorum. dam uerò rursus non prælata? MERCAT. Ne nuc quidẽ intelligo. CHR. Meritò quidem. neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginatio- K
nem habes quæ facilè apprehendat: uerùm studiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantùm nouit, uerùm etiam qualiter & quantũ accidens & præter accidens inter se differant. MERCAT. Per Philosophiam quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit, & præter accidẽs. nescio enim quomodo perculsus sim præ numero uocum istarum. CHRYS. Citra inuidiam dixero. Siquis claudus existat, illisoq; pede quo claudicat, ad lapidẽ, ex inopinato uulnus acceperit, is certè accidens habet claudicationem, uulnus autẽ præter accidens accepit. MERCAT. O argutiam! præterea uerò quídnam scire te potissimũ profiteris? CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & obstrin-

go

A go, denique tacere cogo, eos qui contra me disputant, planè frenum quoddam illis imponés. isti uerò tãtæ orationis ui nomen est Syllogismus celeberrimus. *Syllogismus.* MERCAT. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem syllogismum refers. CHRY. Vide ergo, ést ne tibi puer? MERCAT. Quid ni? CHRY. Quid si hunc ad flumen forte ambulantem Crocodilus rapiat, postea uerò se redditurũ polliceatur hac lege, ut illi uerum dicas quídnã de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse? MERCAT. Quæstionem rogas ad quam difficile admodum est respondere. dubito enim utrum dicere debeam quò puerum recipiam. Sed per Iouem quæso te, respon-
B de tu, & puerum mihi serua incolumẽ, ne præuortat, ipsumq; deuoret. CHR. Bono es animo. etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCAT. Quænam sunt ista? CHR. Istum inquam colligentẽ sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tãdem opertum illum sermonem. MERCAT. Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? CHR. Electram illam dico Agamemnonis ualde celebrem, quæ quidem eandem rem simul norat, & non norat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem suum esse fratrẽ: quòd uerò ille Orestes est, ignorat. Rursus uerò opertum il-
C lum adeoq; omnino mirabilem audies sermonẽ. Responde mihi: nostin' tuum patrẽ? MERCAT. Maximè. CHR. Quid igitur, si prope te statuerem aliquem coopertum, atq; interrogarem, Nostin' hunc? quid diceres? MERCA. Scilicet me non nosse dicerẽ. CHR. Sed ille ipse pater erat tuus. Itaq; si istum non nosti, palàm est te patrem tuum nõ nouisse. MERCAT. Nequaquam, uerùm ego detracto uelo num uerum sit explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ finis est? aut quid tandem facturus es, si ad uirtutis summum perueneris? CHR. In his quæ in natura prima sunt, uersabor. Dico autem diuitias, sanitatem, & his similia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris e-
D nim exiguis literis descriptis incũbere oportet, & interpretationes congerere, & Solœcismis & absurdis uocibus impleri. In summa, nequaquã decet sapientem fieri prius quàm ter ex ordine helleborum bibas. MERCAT. Egregia sunt ista tua, & forti uiro digna: Verùm auarum fœneratorem esse (ista enim tibi inesse uideo) num illa dicemus esse uiri qui helleborum biberit, & iam ad uirtutem idoneus sit? CHR. Certè. solùm enim sapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius proprium est syllogismis concludere: usuras autem colligere, & fœnus computare, atque syllogismis colligere, parum differre uidentur: quemadmodum hoc soli studioso competit, ita quoque illud:
E nec decet illum fœnus simpliciter, quemadmodum alii solent, accipere, uerùm etiam alterius quoque fœnoris fœnus. Nisi fortè ignoras, fœnus aliud esse primum, aliud secundum, uelut quandam illius progeniem. Vides autem & syllogismum quendam uulgò iactari, Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam secundum. Verùm accepit primùm, igitur & secundum accipiet. MERCA. Num ergo & de mercede quam tu à iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicẽda sunt, quippe cum manifestum sit solos studiosos mercedem à uirtute accepturos esse? CHR. Discis. certè non mea causa accipio, uerùm illius gratia qui dat. Nam cum alius sit effusor, alius uerò comprehensor: me quidem ipsum cõprehensor ut sim præparo, discipulũ uerò ut fiat effusor. MERCA.

Atqui contrarium dicis, iuuenem esse comprehensorem, te uerò qui solus di- F
ues es, effusorem. CHRYS. Heus tu, scommate me perstringis? sed uide tu ne
te petam syllogismo ineuitabili. MERCAT. Quid uerò mali ex hoc telo
accidet? CHRYS. Dubitatio & silẽtium, præterea mentis & intellectus sub-
uersio: & quod omnium est maximum, si uoluero, in lapidem te conuertam.
MERCAT. Quomodo lapidem feceris? neque enim Perseus, ô bone, mihi
esse uideris. CHRY. Hoc modo. Lapis est corpus. MERCA. Certè. CHR.
Quid uerò? Nónne & animal corpus est? MERCA. Imò maximè. CHRY.
Tu uerò animal es. MERCA. Sic uidetur. CHR. Lapis igitur es, cum cor-
pus sis. MERCAT. Nequaquam. sed per Iouem solue me, & de nodo ho- G
minem me fac. CHRY. Non est difficile factu. igitur rursus sis homo. dic ue-
rò mihi, Nónne omne corpus animal est? MERCAT. Non. CHRY. An
uerò lapis animal est? MERCAT. Non. CHRY. Tu uerò corpús ne es?
MERCAT. Maximè. CHRYS. Corpus autem cũ sis, animálne es? MERCA.
Euge effecisti, ut iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & saxea
facta sint. uerùm coëmam te. Quantum pro ipso numerabo? MERCV. Duo-
decim minas. MERCA. Accipe. MERCV. Solús ne ipsum emisti? MERCA.
Non per Iouem, uerùm illi omnes quos uides. MERCV. Certè multi sunt,
& fortes habentes humeros, & *digni sermone colligante. IVP. Quid mora- H
ris? alium aduoca. MERCV. Peripateticum accerso, te inquã honestum & di-
uitem. Age, te quidem aptissimum qui uendaris, quippe qui omnia solus no-
ris. MERCA. Qualísnam ille est? MERCV. Modestus, æquus, uita bene com-
posita: &, quod maximum est, duplex existit. MERCAT. Quomodo dicis?
MERCV. Alius quidem foris apparet, quàm intus esse uidetur. Itaq; si ipsum
emes, memẽto ut hunc internũ, illum uerò externũ appelles. MERCA. Quid
uerò potissimũ nouit? MERCV. Nouit triplicia esse bona: animæ scilicet, cor-
poris, & rerum externarum. MERCAT. Humana sapit. quãti uerò uenditur?
MERCV. Viginti minis. MERCAT. Pluris certè. MERCV. Nequaquam I
equidem: & ipse pecuniam habere uidetur. Itaque non est quòd in illo emen-
do possis esse celerior quàm deceat: præterea non ita multò pòst disces ab eo
quandiu uiuat culex, & quàm profundè sol radios immittat in mare: denique
qualem animã habeant ostrea. MERCA. O Hercules quãta argutia! MER-
CVR. Quid si audias alia multa his acutiora, de semine uidelicet & generatio-
ne, deq; embryonis formatione in utero, & quomodo homo risibilis sit, asinus
uerò animal quod neq; ridere neque ædificare neque nauigare possit? MER-
CAT. Planè admirãda sunt ea quæ narras, & ualde utilia dogmata. Itaq; emam
ipsum uiginti minis. MERCV. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Heus K
tu Pyrrhia accede, illico proclamandus es. iam enim multi abeũt & diffluunt,
atque in paucis erit uenditio. Verũtamen quis emet illum? MERCAT. Ego.
Sed primũ dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCA. Quid
ita? PHIL. Quia omnino nihil mihi uidetur existere. MERCAT. Igitur neq;
nos aliqui sumus. PHIL. Nec hoc quidẽ scio. MERCA. Neq; tu aliquis exi-
stis. PHIL. Hoc ego multo magis ignoro. MERCA. O ignorantiã luerũ quid
sibi uolunt hæ stateræ? PHIL. Sermones in illis trutinor, & ad æqualitatẽ redi-
go: postquam autem illos planè similes, & æquale pondus habere cognouero,
tunc ignoro quis horum uerior sit. MERCA. In aliis autẽ rebus quid potissi-
mùm

Id est, digni q colligant manipulos, aut opus in agris faciant. allusione facta ad significationẽ propriam τȣ θερίζειν.

Peripatetici.

Sceptici.

A mùm facere soles? PHILO. Omnia facio, præterquam quòd fugitiuos non persequor. MERCAT. Quid? An'ne hoc tibi impossibile est? PHILO. Quia ô bone non comprehendo. MERCAT. Iure. tardus enim & piger esse uideris. Verùm quis tuæ sapientiæ finis est? PHILO. Ignorantia, & nihil neque audire, neq; uidere. MERCAT. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHIL. Imò sensu etiam & iudicio careo. breuiter nihil à uerme differo. MERCAT. Propterea emendus es. Quantillũ æstimas? MERCV. Attica mina. MERCA. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCAT. Nequaquam. emi enim, & pecuniam numeraui. PHIL. De eo nunc cogito, atque B istud considero. MERCAT. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet. PHIL. Quis nouit num uera sint quæ dicis? MERCAT. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerunt. PHIL. An aliqui etiam nobiscum sunt? MERCAT. At ego te iam coniiciens in pistrinum, persuadebo tibi secundum peiorẽ causam, me tuum esse herũ. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCAT. Sed per Iouem iam pronunciaui, & sententiam tuli. MERCV. Tu quidem desine te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas & fabriles atque uiles uitas.

Alludit ad λόγος ἥττω & κρείττω, quos uocant.

C

PISCATOR. SEV REVIVISCENTES,

Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est, quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hic, cur toties in philosophos inuehatur: nempe quòd plerique simulato nomine pro ueris falsos se gerant, quæstumque magis quàm uirtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur Philosophi illi uetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alij, ad ulciscendum Lucianum, cum propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo uenales eos proposuerat, idq; etiã uilissimo precio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in unum diem impetrato. Qui cum illum saxis persecuti, in fugam conuersum cepissent, occidere primùm statuerunt. Ille uerò prouocando ad ipsam Philosophiam, eóque D *obtento ut caussam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, utpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissimè omnes Philosophiæ cultores, uiros de tota uirtute & rebus mortalium optimè meritos, proscidisset, ita sese defendit, ut diceret se minimè negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc, & plura etiam his fecisse: non quidem in ucros philosophos, sed in eos qui nomine tantùm illo sese iactarent, cum interim non modò Philosophiam ueram ignorarent, sed planè diuersa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde se non modò supplicio nullo dignum esse, sed contrà etiam præmijs tanquam ueræ Philosophiæ amatorem atque assertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cum ille non solùm ab accusatione liberatus, uerumetiam in societatem eorum à quibus antè accusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi philosophiæ simulatores citantur, ut suæ professionis caussam redderent. Qui cum iudicium hoc omnes ferme declinassent, mittitur Lucianus unà cum Elencho, ut illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inurant.* E *sed prius quàm id fieret, Lucianus seu Parrhisiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quò iam re ipsa comprobaret, quod uerbis antea dixerat, accepto hamo, eoque, auro, caryeis & placentis abscondito, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipites mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu seu catastrophe sumptus est: simillimusq;, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui ueteris Comœdiæ fabulæ est.*

SOCRATES.

NIice iniice lapides crebros execrãdũ in hunc: proiice glebas, adiice testas, percute fustibus calũniatorẽ: uidesis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chrysippe, tu quoq; : agite omnes pariter in illũ obarmemur,

Pera ut reddat opem peræ, baculusq; bacillo. F
Siquidem communis est hostis, nec quispiam è nobis existit quem non iniuria affecerit. Tu uerò ô Diogenes, si unquã aliàs, præcipuè nũc baculo utere. non desinas. dignas cõuiciator pœnas luat. Quid hoc rei est? nũquid, Aristippe, defessi estis? atqui minimè oportebat.

Este cati, atque acris nemo nunc immemor iræ.

Aristoteles, accelera, quin propius accede. Bene habet, capta est fera. deprehensusne es scelerate? Porrò cõfestim intelliges quósnam uiros maledictis tuis lacessieris. Verùm qualénam fatum ipsum manebit? siquidém uarium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exatiari ualeamus. etenim æquum est septies eum singulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. G
Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, absciſſaq; lingua, cruci suffigendus uidetur, prius tamẽ flagris cæsus. Tibi uerò Empedocles quid? EMPEDOCLES. In Aetnæ cratêras præcipitandus, ut meliores conuiciis incessendos haud esse addiscat. PLAT. Quinimo optimũ esset, si Pẽthei uel Orphei instar inter petras dilaniatus inueniretur, ita ut particulam unusquisque digrediens secũ auferre posset. LVCIANVS. Minimè, uerùm mihi parcatis obsecro. SOCRATES. Arctius adstringe. Amplius non dimittêris. num quid Homerus dicat, uides:

Non est tuta fides hominum generi atq; leonum? H

LVCIA. Atqui & ego quoq; per Homerum uos oro. forsitan enim illius reuieremini carmina, meq; uersus connectentem haud spernetis.

Me uiuum capite, haud hominem prauum. hæc quoque dona
Suscipite, æs, aurum, quæ curant & sapientes.

PLATO. Verùm neq; nobis aduersum te Homerica deerit respõsio. audi igitur:

Nec mihi mente fugam tu persuadere ualebis,
Postquam te teneo, licet aurea uerba loquaris.

LVCIA. Hei malorum. siquidem spes maxima Homerus nos frustratur. ad Euripidem igitur mihi confugiendum erit. siquidem ille me forsitan saluabit, I

Ne supplicem interficite, haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis,

Scelesta qui patrarunt, mala decet pati?

LVCIA. Igitur iuxta uerba hæc me interficietis? PLATO. Rectè per Iouem. inquit enim ille idem:

Effrenioris & exlegis dementiæ extremum infœlicitas occupat.

LVCIA. Proinde quoniã omnino me interficere decreuistis, nullumq; mihi restat effugium, agite saltem hoc mihi indicate, quínam estis, quæ'ue tã intoleranda à nobis perpessi sitis, ut tam intoleranter irascamini, ac me mortis causa ceperitis. PLATO. Quibus nos affeceris contumeliis, à teipso scelerati ſſime perquire, bellulisque illis tuis sermonibus, in quibus Philosophiam ipsam conuiciis lacessiuisti, ergaq; nos iniurius fuisti, cum tanquam ex conciliabulis uiros sapientes præconio diuulgares, & quod maximum est, liberos: quapropter indignatione moti, propter te emersimus, ac tãtisper inferos dereliquimus, Chrysippus iste, ac Epicurus, ego quoq; Plato, & Aristoteles ille, silénsque hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes denique quos sermonibus tuis infamasti. LVCIA. Respiraui. siquidem non me interficietis, si intellexeritis qualisnam ego erga uos extiterim. quapropter lapides abiicite: quin potius K

reseruate:

A reseruate:nam contra meritos usui erunt.PLATO.Nugaris.te etenim hodie perire necesse est: iamq; adeò, ob perpetrata scelera, lapideum induas amictum. LVCIA. Atqui uiri optimi, quem solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem uestrum, beneuolum, & conuenientem, quin (si proloqui molestum non est) studiorum uestrorum procuratorem, ut intelligatis, interficietis,si me occideritis, qui tot propter uos labores exãtlaui. Videte igitur ne instar philosophorum qui nunc sunt,agatis,ut ingrati,iracundi,ac perfidi erga uirum beneficum uideamini.PLATO.Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuicia gratias debemus?Verè hic cũ mancipiis sibi rem esse existimat,quan-
B doquidem ob tantas iniurias, uerborúmque debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIA. Vbinam ego, uel quando uos iniuria affeci, qui semper Philosophiam sum admiratus,ac uosipsos summis extuli laudibus, cum sermonibus quoque à uobis derelictis assiduè conuersatus? Quin & hæc ipsa quæ proloquor,unde quàm à uobis accepi,ac instar apiculæ decerpẽs,hominibus ostendo? at illi laudant, ac uniuscuiusq; florem,unde,à quo, & quemadmodum collegerim, cognoscunt, mêque oratione quidẽ ob florigeram hãc messem commendant:sed uerius uosipsos,ac prata uestra amœnissima,qui tam uaria & uersicoloria produxistis,extollunt: quæ si quis rectè secernere, con-
C nectere,ac concinnare nouerit,ita ut minimè alterum ab altero discrepet,nunquid cum tam egregiè quis à uobis affectus fuerit,obloqui conabitur uiris benefactoribus,quorum gratia existimationis alicuius esse reputatur?ni eiusdẽ sit naturæ,cuius & Thamyris uel Eurytus,ita ut uel Musas,à quibus canẽdi normam acceperit, canendo, uel Apollinem iaculationis præceptorem iaculando prouocare audeat. PLAT.Verùm generose,hæc omnia Rhetorum more,ac maximè rebus cõtraria protulisti. siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciam,manifestámque præ se ferunt iniustitiã ac ingratitudinem,si cum à nobis (ut ipse fateris) iacula acceperis,ea contra nos iaculatus es,hunc unum sco-
D pum obseruans,ut nos omnes conuiciis lacessas.talem siquidem à te consequimur gratiam,quoniam prata illa florida tibi reserauimus,nec ut ne decerperes, sinuq; repleto discederes,inhibuimus.ideo maximè ob hanc noxã mori dignus es.LVC.Videte,iræ aures præbetis,& quæ iusta sunt,minimè consideratis: ego uerò me nunquam in Platonis,uel Chrysippi,seu Aristotelis,aut reliquorũ uestri ordinis iram incidere posse existimassem: sed longè ab illis mihi distare uidemini. Verùm ô admirandi,ne indemnatũ,causaq; nõ cognita me interficiatis:quamuis & id uos deceat,ne uehementia ac manifesta uiolentia grassari uideamini, iure scilicet controuersias dissoluere, rationes dantes pariter & acci-
E pientes:iudicem eligere:mêque uel unà omnes accusare,aut qui omnium uice id agat,eligere.Ego uerò obiectis respondere sum paratus,& si aliqua in re iniurius esse conuictus fuero,ac ita de me statuerit iudicium:merita expendẽ supplicia, uósque uiolentum nil perpetrabitis.Si uerò crimina diluere uidebor,ac insons & ab omni culpa alienus esse inueniar: me iudices dimittẽt,uos uerò in eos qui uos deceperunt,ac cõtra nos instigarunt,iram conuertetis.PLAT. Hoc illud est,æquũ in campum,ut iudices eludere queas, educere conaris.siquidem te Rhetorem & causidicum uehemẽtem, in orationibusq; admodum callidum esse dicunt.Proinde quémnam iudicem fieri cupis?quem muneribus,ut pro te sententiam ferat(qualia iniusta multa perpetrare cõsueuistis)corrumpere haud

ualeas. LVCIA. Cõfidite. huius enim rei gratia nullum arbitrum suspectũ, uel F
ancipitem, seu qui pro me iniustè calculũ ferat, mihi euenire desidero. & ut certius id cognoscere possitis, ego Philosophiã ipsam unà uobiscum iudicẽ eligo. PLAT. At quisnam accusabit, si nos iudicauerimus? LVCIA. Vosmetipsi accusate, & iudicate. neq; enim illud timeo, quoniã tam iusta antecello causa, tãq; luculenter & abunde me responsurum confido. PLAT. Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nam uir iste quoniam iudicio experiri dignũ ducit, haud absurdè prouocare uidetur. SOCRATES. Quid uerò aliud, quàm ut ad iudiciũ pergamus, assumptaq; Philosophia, quidnã responsurus sit audiamus? nam absque cognitione quid conari, non ad nos, sed potius ad uiros quosdã iracundos, & qui iustitiam in manibus sitam cõtinent, spectare uidetur. præbebimus G
enim occasionem obloqui uolentibus, si uirũ lapidabimus, nec pro se respondere permittemus, & hæc nosmetipsi iustitiæ uale dicẽtes. Proinde quid Anyto & Melito accusatoribus meis, uel qui me tum damnarũt iudicibus, respondebo, si hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino compos non fuerit? PLAT. Rectè ô Socrates admones. ad Philosophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos uerò quicquid statuerit, amplectemur. LVCIA. Euge uiri sapientissimi, meliora hæc & iustiora: lapides uerò, ut dicebam, seruate. siquidem paulò pòst in iudicio indigebitis. Verùm ubinam Philosophiam quis inueniet? ubi H
enim habitet, non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domum, ut eam conuenire possem, quærens: inde in quosdã uilibus amictos uestibus, barbasq; promissas gestantes incidi, qui cum ad eandem se pergere assererent, eos scire existimans, interrogaui. at illi, quoniam me longè plus ignari essent, ne de ignorantia redargui possent, uel omnino nil respõdebant, uel ianuam aliã pro alia ostendebãt: ego uerò in hunc usque diem domũ reperire haud quiui. Sæpius uerò ipse suspicans, uel ductore quopiã, ad quasdam ianuas perueni, certissimè tum inuenisse sperans, à multitudine ingredientiũ & egredientiũ coniecturam sumens, qui omnes seueritatẽ quandam præ se ferebant, forma erant I
decora, uultu uerò meditabundi: hosce insecutus, & ipse quoque sum ingressus. ibi uiraginem conspexi quandam, non incuriose, sordidè uel inconcinnè excultam: uerùm quamprimum deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, uestitúsque cultum studiose affectare. & quamuis tam exquisitis munditiis ornata esset, cultum tamen decoris gratia dissimulare nitebatur. apparebat & fucus quidam, lenociniúmque, & uerba perquam meretricia. ab amatoribus uerò laudata, admodum gaudebat, & si quis aliquid dedisset, auidè suscipiebat: opulentiores quoque iuxta se locabat, amatores autem inopes nec aspicere dignabatur. Sæpius quoque cum se casu denudasset, K
torques aureas anguillis crassiores conspiciebam. Hæc cum uidissem, confestim ad pedes sum conuersus, oppidoquam miseratione commotus ob infelices illos non naribus sed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis instar pro Iunone idolo congrẽdientes. PLATO. Hæc quidem rectè dixisti. nõ enim manifestum nec cunctis notum est ostium. atque haud necesse erit ad illius accedere domũ. hic enim in Ceramico ipsam opperiemur. illa uerò iam aderit, ex Academia reuertens, ut etiam in Pœcilo obambulet. id enim quotidie facere consueuit. quin potius iam præstò est. Vidésne ex effigie decorẽ, mansuetudinem ex aspectu, ipsam uerò cogitabundam placidè incedere? LVC. Multas effigie,

Oratores ad aquæ mensuram perorabant.

Ceramicus locus Athenis, ubi qui in bello ceciderant, sepeliebantur,

incessu,

A incessu & uestitu similes uideo: atqui inter has omnes solùm una uera est Philosophia. PLAT. Rectè loqueris. uerùm quæ'nam sit, cum solùm loqui cœperit, ostendet. PHILOSOPHIA. Papæ! cur Plato, Chrysippus quoque, & Aristoteles, necnon reliqui omnes, ipsa mea disciplinarum capita, apud superos? Cur rursus in uitã? Ecquis uos ex inferis læsit? Iracũdis similes estis. Quisnam hic existit, quem comprehensum ducitis? nunquid fur est, seu homicida, uel sacrilegus? PLATO. Ita per Iouem ô Philosophia, & omnium sacrilegorum inquinatissimus, qui te sanctissimã maledictis incessere conatus est, paritérque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris utẽdum B dereliquimus. PHILO. Itaq; maledicente quopiam indignamini, cum sciatis quæ'nam ego à Comœdia in Dionysiis audire soleo? attamẽ ipsam amicam esse duco, neque in ius uoco, seu accedens incuso, uerùm conuenientia & festo congruentia ludere permitto. Noui enim quòd nil ob scommata redditur deterius, sed econtra quodcunque bonum existit, tanquam aurum cum erutum inciditur, clarius relucet, fitq; splendidius. At uos nescio quemadmodum iracundia ac indignatione accensi estis. proinde cur eum strangulatis? PLAT. Vnum hunc postulantes diem, contra illum emersimus, ut ob commissa malefacta dignas persoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos in C uulgus sparserit. PHIL. Igitur eum indemnatum ac inauditũ interficietis? Atqui dicere quid uelle uidetur. PLAT. Minimè: uerùm negociũ omne tibi committemus, ut cognita caussa, quicquid uisum fuerit, statuas. PHIL. Quid tu ais? LVCIA. Hoc idem ô hera Philosophia, quandoquidem sola ueritatem inuenire potis es. uix enim multis obtinui precibus, ut tibi caussa delegaretur. PLAT. Nunc ô execrãde ipsam dominam appellas, paulo antè uerò rem esse turpissimam philosophiam asserebas, cum in tanto theatro etiam pro duobus obolis unumquemq; singulatim uenalem proponeres. meministine sermonũ? PHIL. Atqui uidete ne non philosophiam isse, uerùm præstigiatores uiros sub uestri D nominis obtentu multa ac fœda committentes, maledictis insectatus sit. LVC. Quamprimum cognosces, si saltem respondentem audire uelis. tantummodo ad Arium abeamus pagum, seu potius in arcem ipsam, ut tanquam ex specula, cuncta pariter quæ in urbe sunt, manifestè pateant. PHILO. At uos ô amicæ in Pœcilo tantisper deambuletis porticu. adero etenim quum primùm diiudicatum fuerit. LVC. Quæ'nam ô Philosophia hæ sunt? nã & ipsæ admodum ornatæ esse uidẽtur. PHILO. Virilis hæc Virtus ipsa, illa uerò Modestia, penes quam Iustitia: at antesignana Disciplina: dubio uerò colore, & uix apparens illa, Veritas est. LVC. Nõ uideo. quãmnam dicis? PHIL. Nonne inornatam il- E lam cernis, nudam inquam, subterfugientem semper ac subterlabentẽ? LVC. Vix nunc tandem cerno. uerùm cur non & has ducis, ut penitus repleatur cõfessus? siquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter ascẽdere uolo. PHIL. Rectè per Iouẽ. sequimini igitur & uos. non enim difficile erit unicum iudicare iudicium, præcipuè cum de nostris agetur. VERITAS. Abite uos. nil enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia sint noui. LVC. Verùm ô Veritas, ut iudicio adsis, ac singula diligenter exquiras, maximè nostra interest. PHIL. Nunquid famulitium hoc mihi admodum beneuolũ deducam? LVC. Valde quidem, & quemcunq; uolueris. PHIL. Sequimini ô Ingenuitas, Loquẽdiq; libertas, ut miserũ hunc homuncionem amatorem nostrum, ac nullo præ-

à uarietate picturarum pœcilus dictus porticus. nam ibi bella uaria quæ Athenienses aduersus hostes gesserant, depicta erant. meminit Pausanias.

Locus Athenis ubi Orestes causam dixit, & ubi quæ ad remp. spectabant, seuerissimè administrabantur.

textu iusto periclitantem,saluare possimus.at tu Elenche illic remane.LVCIA. F
Minime ô hera, quin ille quoq; ueniat,& si quis alius.haud enim cum fortuitis necesse est me depugnare feris,uerùm cum arrogãtibus difficillimæq; redargutionis hominibus,& qui semper effugia quædã inuenïant, ita ut necessarius sit Elenchus. PHIL.Igitur admodum necessarius. melius uerô si & Demonstrationem tecum assumas. VER.Sequimini omnes,quandoquidem ad iudicium necessarii uidemini. ARIST. Cernísne ô Philosophia, quemadmodum propter nos Veritati subblandítur?PHILO.Nũquid ô Plato, Chrysippe,& Aristoteles, ueremini ne sui caussa,cum Veritas sit,mentiatur? PLATO. Non hoc:sed admodũ callidus est, & blandiculus,ita ut illi persuadere posset.PHIL. G
Confidite. nil iniqui, cum Iustitia hæc adsit,fieri poterit. Abeamus igitur. Verùm dic mihi tu,quod tibi nomen est? LVCI. Mihi? Parrhisiades Alethionis Elenxiclei. PHIL. Patria uerò quænam? LVCI.Syria,ô Philosophia,iuxta Euphratem.Sed quid hoc est? noui enim quosdam ex his meis aduersariis,non minus quàm ego sum, barbaros genere, moribus uerò & disciplina non Solenses uel Cyprios,seu Babylonios,aut Stagiritas. Siquidem quantũ ad te pertinet,nil refert siquis uoce sit barbarus, dummodo iustè ac rectè sentire uideatur. PHILO. Benè dicis.Verùm & hoc quæro,quámnam artem nosti?quoniam & id scire decet. LVCIA. Arrogantiæ sum osor, & uersutiæ osor, & H
mendacii osor, & insolentiæ osor, omnésque eiusmodi coinquinatorum hominum odi species.sunt enim,ut nosti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odii plenam exerces artem. LVCIA. Rectè dicis.cernis etenim quibúsnam odio sim,& quemadmodum propter eam periclitor. Verùm & cõtrariam admodũ probè noui artem,eam inquam,quæ ab amare exordiũ sumit.sum enim ueritatis amator, & honesti amator,& synceritatis amator,ac omnium quæ ad amare spectare uidẽtur.Verùm pauci admodum hac arte sunt digni: qui uerò ex aduerso sunt cõstituti,ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob segnitiẽ iam dediscere, hanc uerò etiam nimium callere.PHIL. I
Atqui haud oportebat. eiusdem enim ferunt esse & illa & ista, ita ut indiuisibilis sit ars.unica etenim est,quanuis binæ esse uideãtur.LVCIA.Melius tu hæc ô Philosophia nosti:meum uerò ita se habet,ut prauos odio habere,bonos autem laudare & amare consueuerim. PHILO. Age, quò oportebat, iam deuenimus. hic in Mineruæ iudicabimus uestibulo. Heus sacerdos,dispone sedilia: nos interim deam adorabimus.LVCIA.Obsecro Pallas,contra arrogantes mihi auxilium ferto,ac recordare quanta ipsorum periuria quotidie audis. sola enim tanquam speculatrix quæ perpetrant uides. nunc tempus illos ulciscendi adest.si uerò me uictum cernes,nigrósque superare, tuum adiice calculum,méque saluato. PHILOS. Agite iam consedimus, uestras parati audire querelas : uos uerò ex omnibus quempiã eligatis, qui egregiè accusare ac redarguere nouerit,quandoquidem impossibile est uos omnes pariter loqui.Tu autẽ Parrhisiades dehinc respondebis.REVIVISCENTES.Quis igitur è nobis,ut potissimùm hanc agat causam, idoneus erit?Tua ô Plato excellens prudentia est admiranda, eloquentia uerò redundãs,& Attico lepore referta, flexanima & uenusta: cognitio autẽ ac diligentia, necnon tempestiua demonstrationũ inductio,hæc omnia copiose tibi adsunt:quapropter accusationẽ suscipe,& pro cunctis, quæ digna sunt,eloquere,ac omniũ illorum nunc reminiscaris,

Audax locutor ueridici gloriosi redargutoris filius.

A ſcaris, & in hoc unum confer ſiquid aduerſus Gorgiam, aut Polum, ſeu Prodicum, uel Hippiã à te dictũ eſt. Vehementior hic exiſtit. expedi igitur ironias & ſales, copioſasq; illas & iucundas comitates: quin, ſi uidebitur, nonnunquam exuperes, ut magnus Iupiter alatũ impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat pœnas. PLAT. Minimè, ſed uehementiorẽ quendam eligamus, Diogenem hũc, uel Antiſthenem, aut Cratetẽ, ſeu te Chryſippe. non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti, nec conſcribendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades. DIOG. Proindè ego ipſe accuſabo. non enim ſermonibus ni-
B mium longis opus eſt arbitror. Accedit quòd præ cũctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè precio duorum obolorũ præconis uoce uenalis expoſitus. PLAT. Diogenes, ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe memineris te accuſatione iſta non ſolùm rem tuã, ſed communẽ agere. ſi enim inuicem in quibuſdã diſcrepamus, tu id nunc minimè ſcruteris: nec quis rectius ſentiat, inquirere curabis, ſed ob hoc ſolũ, quoniã philoſophia ipſa iniuria ſit affecta, ac malè in Parrhiſiadis audierit ſermonibus, indigneris. Opiniones uerò in quibus diſſidere uidemur, omitte: pro ea re quæ omnibus communis eſt, digladiare uideſis. Te ſolum præpoſuimus, ac nũc in te
C cuncta noſtra periclitãtur, ut uel maximè ſyncera uideantur, uel talia, qualia ille deſignauit, eſſe credãtur. DIO. Confidite. nihil prætermittemus. pro omnibus uerba faciã. Proinde etſi Philoſophia ſermonibus cõmota, (natura enim manſueta ac mitis eſt) ipſum abſoluere ſtatuerit, non tamen mea deerunt. illi enim, quòd baculos haud fruſtra geramus, oſtendam. PHIL. Minimè hoc, uerũ potius ſermone. ſatius enim lingua quàm ligno rem agere. ne igitur cuncteris. iã enim effuſa eſt aqua, conciliumq; in te oculos coniecit. LVC. At reliqui quoq; ô Philoſophia, cõſideant, ac uobiſcũ diiudicent: Diogenes uerò ſolus accuſet. PHIL. Verùm nunquid uereris ne contra te calculum ferant? LVC. Minimè. plures
D enim ſuperare uolo. PHIL. Generoſa hæc tua. deſidete igitur. tu uerò Diogenes loquere. DIOG. Qualésnam circa uitam, ô Philoſophia, uiri extiterimus, tute optimè noſti, uerbisq; minimè indiget. nã ut de me ſileam, quísnam ignorat quanta bona Pythagoras iſte, & Plato, & Ariſtoteles, & Chryſippus, reliqui denique in uitæ humanæ uſum contulerint? Verùm quibũsnam contumeliis, quãuis tales extiterimus, ſceleſtiſſimus hic Parrhiſiades nos laceſſierit, iam dicere pergam. Cum enim Rhetor, ut aiunt, fuiſſet, derelicto foro, ac illius exiſtimatione, quicquid uehemẽtiæ ac oratorii uigoris cõſecutus eſt, uniuerſo illo contra nos ſe inſtruens, nõ deſinit maledictis inſectari, præſtigiatores ac dece-
E ptores ſubinde uocans, multitudiniq; ut nos derideat & contemnat, tanquam nullius ſimus momenti, perſuadet: quinimo multorum iam odium non in nos ſolùm, ſed cõtra te quoque ô Philoſophia ſuſcitauit, potiſſima etiam tua, mendacia ac nugas appellãs, & quæ nos edocuiſti, ſubſannatione inceſſens, ita ut à ſpectatoribus laudetur, ac non uulgariter illi applaudatur, nos uerò intolerandis afficiamur iniuriis. Vulgus ſiquidem eiuſce ut plurimum eſt naturæ, ut cum res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cum ea quæ abſolutiſſima eſſe uidentur, mordicus arripiuntur: quemadmodũ olim gaudebat cum Ariſtophanes & Eupolis irriſionis gratia Socratem hunc in ſcenã introducerent, Comediãsque abſurdas quaſdam de illo commentarentur. Et illi quidem

contra uirum unũ talia ſunt auſi,ac in Dionyſiis,cum id facere cõceſſum eſſet, F
ſcommataq; pars quædam feſtiuitatis uiderentur, forſitanq; deus, cum lepidus
quiſpiã eſſet, delectaretur.at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus,in opti-
mos quoſq; inuectus eſt. librum enim ingẽtem blaſphemiis quibuſdã refertum
conſcripſit,magnaq; uoce Platoni,Pythagoræ, Ariſtoteli huic,Chryſippo illi,
mihi,omnibus deniq; maledicit,cũ id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim ali-
qua in re à nobis lœſus fuerit. Parcendum enim illi foret,ſi talia iniuriã repel-
lendo non inferendo ageret:& quod omnium grauiſſimum exiſtit,ſub tui no-
minis prætextu talia ô philoſophia facere audet:necnon eodem conatu,dialo-
go familiari noſtro auxiliatore & mimo contra nos utitur : quinetiam Menip- G
po uiro nobis amico perſuaſit ut quamplurimum in comicis illis cauillis ſibi
aſſiſtat: qui ſolus non adeſt,neque nobiſcũ,prodita ſocietate,accuſat. pro qui-
bus omnibus pœnas luere eſt dignus. Quid enim cõtra hæc dicere poſſet,cum
exactiſſima quoque coram tot teſtibus carpere auſus fuit? In quorum utilita-
tem hoc quoq; redundabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint. nemo enim
dehinc philoſophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quie-
tem agere, & iniuriantẽ tolerare,nõ modeſtiæ,ſed extremæ ignauiæ & amen-
tiæ indicium cenſendum eſſet. Cæterùm poſtrema cuínam ferenda ſunt? Siqui-
dem nos tanquam mancipia in uenalicium deducens, præconis, ut aiunt, uo- H
ce diuendidit, nonnullos precio ingenti,quoſdam mina Attica,me uerò ſcele-
ſtiſſimus ille obolis duobus,ita ut circunſtãtibus riſum moueret. Eã ob cauſam
indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus ut nos turpiſ-
ſimis affectos iniuriis ulciſcaris. REVIVIS. Euge ô Diogenes,pro cunctis,
Verte Horologium. ut decebat,egregiè peroraſti. PHIL. Deſinite inuicẽ laudare. Infunde reſpon-
ſuro. tu uerò Parrhiſiades dicere pergas. nunc enim tibi aqua defluit. ne igitur
cuncteris. PARR. Non omnia mea, ô Philoſophia, in accuſatione ſua Dio-
genes recenſuit,uerùm magna ex parte,quæ difficiliora erãt, neſcio qua ratio-
ne ductus prætermiſit. tantum uerò aberit ut me illa minus dixiſſe negem, uel I
præmeditatam excuſationem quandam prætendam,ut ſiqua ille idem reticuit,
uel ego antea haud protulerim, nunc uel præcipuè expedire uidear. ita enim
intelliges,quósnam arrogantes & præſtigiatores appellans diuulgauerim,aut
maledictis meis laceſſierim. Proinde hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in
cunctis ueritatem dixero. Quod ſi blaſphemi uel aſperi quid in ſe oratio habere
uidebitur,non me redarguẽdum, ſed rectius(ut arbitror)illos qui talia cõmit-
tunt,accuſandos eſſe puto. Ego ſiquidem confeſtim ac percepiſſem quãtis in-
commodis rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, menda-
ciis,temeritate,clamore,preſſionibus,infinitis deniq; aliis:hæc quidem ut dece- K
bat,cuncta declinaui,ad tuaq;,ô Philoſophia, bona aſpirãs,quantum mihi uitæ
adhuc reliqui eſſet, tanquã ex fluctuatione ac tempeſtate in trãquillum quen-
dam ſubiens portum, ſub tua protectione uiuere expetebam: ac poſteaquã ad
ueſtra tantummodo tranſgreſſus eſſem, te quidẽ, prout cõueniens erat,ac reli-
quos omnes qui uitæ optimæ inſtitutores fuiſſent, admirabar, tanquã qui ma-
nus ad eos feſtinantibus porrigerent,ad optimáque & utiliſſima adhortaren-
tur,ſi quis ſolùm ea tranſgreſſus non eſſet,ſeu neglexiſſet,uerùm firmiter re-
gulas quas tuliſſetis inſpexiſſet,ad illasq; uitam ſuam direxiſſet,ac inſtruxiſſet:
quod quidẽ per Iouem inter nos pauci facere conſueuerunt. Cum uerò quam-

plurimos

A plurimos cernerem philosophiæ amore minimè teneri, uerũ ob huius rei gloriolam solam, prompta hæc ac uulgaria, & quæcũque omnino faciliter imitantur, admodum rectè bonorũ instar uirorum assimilare, barbam inquam, ac incessum, necnon induuium, cæterùm uitam ac eorum actus formæ contradicere, uobisq; penitus contraria exercere, ac professionis dignitatem corrumpere: indignabar, uidebaturq; mihi res admodũ similis esse Tragico mimo, qui mollis esset ac muliebris, Achillem uerò seu Theseũ uel Herculem ageret ipsum: cum tamẽ neq; heroicè incederet, neque loqueretur, uerùm ita sub tali lasciuiret persona, ut nec Helena uel Polyxena, cum id earum modestiæ minus con-
B ueniret, tolerare possent, taceo Herculẽ Callinicũ, qui, ut mihi uidetur, quamprimum conuersus claua talem uerberasset, ipsum inquam, ac personam illam quæ tam effœminatè eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cum uosipsos quoque ab illis perpeti uiderem, non tuli hypocriseos impudentiam, si cum simiæ essent, heroum personas assumere, uel Cumanum illum asinum imitari auderent, qui leonina indutus pelle, leo quoq; ipse uideri uolebat, cum aduersus Cumenses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret, donec hospes quidam ipsum non leonem sed asinum esse deprehendisset, uerbis redarguisset, fustibusq; insecutus uerberasset. Proinde quod maximè intolerandum
C mihi uidebatur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum seu turpe aut impudicum aliquid committere uidisset, cõfestim Philosophiam ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, uel cuiuscunque cognomen non doctrinam delinquens ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè uiuebat, homines malè quoque de uobis, multis antea seculis defunctis, coniectabantur: (non enim de uiuentibus uobis inquisitio fiebat, sed iam ex pedibus sublatis) omnes uerò cũ manifestè cernerẽt q̃ molesta & impudica ille committeret, uos quoq; indicta causa cõdemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego uerò cum hæc cernerem, ferre non potui, uerùm eos redar-
D guebam, à uobisq; secernebam: uos uerò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur si initiatum quempiam uiderem occulta deorum prodentem, ac in publicũ efferentem mysteria, ideoq; indignarer & reprehenderem, me impium esse existimaretis? Atqui minus iustè, quandoquidẽ certaminum quoque præfecti, mimos qui uel Palladis uel Neptuni seu Iouis assumpsere personam, nõ tamen commodè nec ex deorum egere dignitate, flagellare consueuerũt: at ii minimè irascũtur illis, si flagelliferos quempiam persona ornatum seu forma decoratum uerberare iusserunt, uerùm (ut arbitror) uapulantes potius laudare consueuerunt. Seruum enim uel nuncium minus a-
E ptè repræsentare, paruus error: at Iouem ipsum seu Herculem haud pro dignitate spectatoribus ostendere, turpe ac piaculo simile esse uidetur. Quinimo & hoc omnium est absurdissimũ, quòd cum multi ex eis dogmata uestra exactè calleant, ita tamen uiuunt, ac si ideo tantùm illa legerint, ac meditãdo operam impenderint, ut contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicũt, ueluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, solumq; honestum bonum esse arbitrari, ira uacuum esse, & splendida quoq; despici debere, bonis æqualiter perfruendũ esse, honesta per deum admirãda: sapientiæ & ueritatis sunt plena: at ii qui hæc ipsa sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis iracundiores, leporibus timidiores, simiis blandiores, asinis petulantiores, felibus

Herculem saltantẽ & Cerberum ab inferis extrahentem meminit Hesychius.

rapaciores,gallis contentiosiores.ita igitur affecti,quid aliud quàm risum mo- F
uent,inuicem circa diuitum ianuas se conculcantes,cœnasq; diuersas appetentes,& in illis ipsis molestè laudantes,ac ultra honestatem se ingurgitātes,cuncta reprehendentes,& inter calices illepida & absona philosophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ uerò, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet,ac Philosophiæ, quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimū,quòd cū unusquisq; nullius se rei indigere affirmat, sed solum sapiētem diuitē esse uociferatur, paulò tamen pòst accedēs postulat: & si non accipit,indignatur, pariter ac si quis regiè ornatus arduam gestet tiaram,necnon diadema,& reliqua signa regia, friuolarum tamen rerum indigus G
mendicet. Proinde cum ipsi quid accipere debent, multus quòd omnia communia esse conueniat,fermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurū uel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cum uetus quispiā amicus & familiaris auxilii indigens accedit,& paucula quædam ex multis postulat,taciturnitas,& indigentia, & ruditas,& dictorum in contrarium palinodia, uariiq; de amicitia sermones illi, necnon uirtus ac honestum quónam abeant,ignoro. Sunt enim uerba hæc uerè pennata,& penitus euanescentia,quæ illi frustra in quotidiana conuersatione,umbratili inter sese iactitāt pugna. Eousque enim unusquisque eorum amicus existit, quousque nec de argento neq; de auro seu de commo- H
do agitur.quòd si quis obolum tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur,ac omnia turbantur,implacataq; redduntur:libri excidūt, & uirtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt,ac inuicem mordent,& illi qui prior os rapuit,allatrant.Fertur Aegyptius rex quidam simias ut tripudiarēt instituisse,animaliaq;(nam admodū ad res humanas imitandas sunt apta)celerrimè didicisse ut personata ac purpurata saltarent:erātque admodum uisu res digna,donec spectator quispiā urbanus nuces è sinu depromptas in medium abiiceret. id simiæ uidentes, tripudii oblitæ,id quod erant, simiæ pro saltatoribus euaserunt, personas contere- I
bant,uestitum discerpebant,inuicemq; pro fructibus depugnabant, ita ut pyrriches ordo dissolueretur,à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant,quos ego cōuiciis insectatus sum, nec unquam redarguere & comicis morsibus impetere desinam. Verùm non ita insanio,ut in uos,seu uobis similes (sunt enim sunt profectò nonnulli qui uerè philosophiam amplectātur)blasphemiæ quid, uel sinistrum euomam: quanuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc uos ad uitam reducere deberet? At uerò ut gloriosi illi,ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe,& Aristoteles, nunquid tales uobis congruere, uel in humanæ ui- K
tæ usum familiare seu conueniens quid ostendisse dicitis? Ita per Iouem, inquiunt,Hercules,& simia. An quia barbas nutriunt,& seueritatem præ se ferre, philosophiam quoque exercere uidentur,ideo uobis similes erunt? Quinimo pertulissem si ad simulationem ipsam quoque apti fuissent: nunc uerò citius uultur lusciniam imitabitur, quàm illi Philosophos. Proinde quæ pro me ipso dicenda erant,exposui: at tu ueritas, nunquid uera sint, testificare. PHILOSOP. Nunc longius ô Parrhisiade absiste. quid uobis agendum erit? quomodo uobis uir dixisse uidetur? VIRTVS. Ego quidem ô Philosophia interim cum iste peroraret, terram subire optabam. adeò uera omnia protulit.

Siquidem

A Siquidem audiens unumquemq; qui talia faceret, agnoscebam, interimq; dicta aliqua in hunc, alia uerò in eum qui grauia perpetraret, referebam. etenim perquam manifestè uiros tanquam pictura quadam cuncta conferens, expressit, ac non solùm corpora, sed & animas ipsas admodum exactè designauit. PHIL. Et ego quoque ô Virtus admodũ erubui: uos uerò quid dicitis? REVIVIS. Quid aliud, quàm à crimine eum absolui, inter amicósque & benefactores nostros ascribi debere? Planè etenim nobis idem quod Ilienſibus euênit, qui hũc tanquam Tragœdum quempiam aduersus nos excitauimus, qui Phrygum decantaret calamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. DIOG.
B Et ego quoque, ô Philosophia, admodum uirum laudo, ac cuncta quæ illi obieci, execror: & quia generosus est, amicum eũ facio. PHIL. Euge ô Parrhisiades, quoniã in omnibus superior euasisti, ab accusatione te absoluimus. dehinc uerò noster eris. PARRH. Hanc primam adoraui: uerùm aliud magis Tragicũ opus mihi superesse puto: siquidem ô ualde uenerãda Victoria, quotidie uitam meã uenerabilem reddis, nec coronare desinis. VIRTVS. Nunquid igitur & illos citemus, ac à secundo iam ordiamur cratere? ut pœnas ob ea propter quæ in nos iniurii fuere, expendant, Parrhisiades autem unumquéque accusabit. PARRH. Rectè, ô Virtus, elocuta es: quapropter heus tu minister
C Syllogisme, ocyus in urbẽ deflectere, Philosophosq; ut præstò sint, citare pergas. SYLLOG. Audi, tace: philosophos ut in arcem ascendant, ac de uirtute, philosophia, ac iustitia rationem reddant, cito. PARRH. Vidésne? pauci citationi obedientes conueniunt, partim uerò iudicium timent, ac plurimi ociosi non sunt, circa diuites enim uersantur: si uerò cunctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogisme pronũcia. PHIL. Minimè: uerùm tu Parrhisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRH. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace. quicunque se philosophos esse dicũt, & quicunque nomẽ hoc ad se spectare arbitrantur, ad distributionem in arcem ueniant. singulis enim minæ da-
D buntur duæ, sesaminaq; placenta. Quicunq; uerò barbam profundam ostenderit, ille & carycarũ massam accipiet. Nemo uerò seu modestiã uel iustitiam aut continentiam afferat. siquidẽ hæc si nõ aderint, necessaria sunt minimè. Quinque præterea syllogismos unusquisq; apportet. non enim fas absq; his sapiẽtem esse. Duo denique auri talenta in medio exponẽtur, quibus illum donabimus,

Qui uerbis omnes possit contendere contra.

Papæ! quàm refertus est impellentium multitudine ascensus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas, apud Pelasgicum quidam, & iuxta Aesculapii templum alii, circa Arion pagum quoque multi, nonnulli & penes Tali se-
E pulchrum. quin reliqui admotis scalis per Geminorũ ædem turmatim, ut pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum instar racematim, ut Homeri uerbis utar, sed & hinc quamplures, illinc quoque innumeri,

Loca Athenis iuxta arcem.

Quot folia & flores nascuntur tempore uerno.

Atqui breuiter considentium clãgore repleta est arx, ac undiq; pera, barba, assentatio, impudẽtia, baculi, gulositas, syllogismus, auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, sub aliarum formarum similitudine delitescunt. Est & hoc ô Philosophia molestissimũ, & in quo te maximè quis reprehẽdere queat, quòd minimè notas & signa illis inussisti: siquidem præstigiatores isti sæpius

ad persuadendũ, uerè philosophãtibus sunt aptiores. PHIL. Paulò pòst hoc fiet: F
uerũ iã animũ aduertamus. PLATONICVS. Primos nos Platonicos ipsos accipere decet. PYTHAGORICVS. Minimè, sed nos Pythagoricos. prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Desipitis. præstãtiores nos, qui à porticu. PERIPATETICVS. Minimè quidẽ, uerùm nos de Peripato, in rebus sumus priores. EPICVREVS. Nobis Epicureis placẽtas date, & carycarũ massas: de minis uerò expectabimus, donec ultimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo sunt talenta? siquidem nos Academici ostendemus quantum aliis simus contentiosiores. STOICVS. Non, nobis Stoicis præsentibus. PHILO. A contentionibus desistatis: uos uerò Cynici ne inuicem impellatis, néne baculis uerberetis. nã pro- G
pter alia uocati estis. Ego enim Philosophia nunc unà cum Virtute & Veritate diiudicabimus quínam sint qui uerè philosophentur. inde qui nostris institutis uiuere inuenientur, felices erunt, & optimi esse iudicabuntur. At subdolos illos, nilq; ad nos spectantes, malos malè perdemus, ne dũ sibiipsis cõtraria committunt, arrogantia tamen efferantur. Verùm quid hoc est? fugitísne? Ita per Iouem. multi per confragosa desiliunt, adeò ut penitus euacuata sit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remansere. Vos uerò ministri peram quam Cyniculus fugiẽdo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini, seu libri, uel panes tosti? PARRH. Minimè, sed aurum hoc, & unguen- H
tum, ac culter sacrificulus, speculum quoque, & tali. PHIL. Euge ô generose, hæc tibi exercitii erant uiatica? cum illisque omnibus conuiciari, ac alios docere audebas? PARRH. Nobis itaque illi tales. Cæterùm uos cõsiderare decet quo pacto error hic tollatur, ac homines cognosci queant, quínam ex illis boni, & qui rursus alterius uitæ existãt. tu uerò ô Veritas inquire. tua enim interest, ne tibi mẽdacium præualeat, néue propter errorem uiri mali bonis intermixti deliteãt. VERITAS. Hac in re ex Parrhisiadis arbitrio, quoniam probus ac nobis beneuolus esse uidetur, teq; Philosophia præcipuè admiratur, ita agemus. secum Elenchum assumat, & omnes qui se philosophari profitentur, conue- I
niat, ac quemcunque inuenerit legitimum & ueræ Philosophiæ alumnũ, illum corona coronet oleagina, & in Prytaneum conuocet. Si uerò alicui (quemadmodum multi sunt) uiro execrando, ac Philosophiæ hypocritæ, obuiam factus fuerit, attritam dilaceret uestem, barbamq; Tragica abradat nouacula, frontiq; stigmata imprimat, uel inter media inurat supercilia. sit uerò deustionis figura, Vulpes uel Simia. PHILO. Euge Veritas, siquidem Elẽchus ô Parrhisiade talis erit, quales & aquilarum pulli contra solem esse ferũtur, non per Iouem tamen ut ii quoque luminis splendore probentur, ac æstimentur: uerùm coram illis aurum, gloriam, ac uoluptatem exponas: & quemcunque uideris ea negli- K
gere, ac minimè eorum aspectu moueri, is erit qui oleagina coronetur. quem uerò fixè intuentem, manumq; ad aurum protendentẽ uidebis, hunc ut inuratur abducas, abrasa tamen prius barba. PARRH. Hæc ô Philosophia ut censes erunt, ac confestim perquam multos eorum simia uel uulpecula notatos uidebis, paucos uerò coronatos. quinimo, si placuerit, nonnullos per Iouem uobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRH. Et maximè, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamũ, quos ex Piræo piscator sacrauit, mihi commodare uoluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, ut cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô sacerdos & carycas aliquas

mihi

A mihi ſuppeditabis, ac auri pauxillum? SACER. Accipe. PHILO. Quidnam uir hic facere intendit? PARRH. Hamum placenta & auro ineſcare, in ſummitateq; muri conſidens in urbem demittere. PHILOS. Quid agis ô Parrhiſiade? nũquid ex Pelaſgico lapides piſcari decreuiſti? PARRH. Tace ô Philoſophia, ac prædam expecta. Tu uerò Neptune uenator, ac optima Amphitrite, uarios nobis mittito piſces. Verùm lupum quẽdam maximum cerno, quin potius auratam. LIBERTAS. Minimè, ſed felis eſt. hians enim ad hamũ natare uidetur. aurum ſubolet. propè iam adeſt. tetigit. captus eſt. attrahamus. PARRH. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehẽde. attractus eſt. Age ô optime, in-
B ſpiciamus quiſnam piſcis exiſtat. hiat iſte. Hercules, qualésnam dẽtes! quid hoc rei eſt? Nunquid ô generoſe circa petras liguriendo diſcurrens, captus es? Vbi prædari ſperabas, ibi tu præda facta es. at nunc omnibus à branchiis appenſus, manifeſtus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum. uacuus en hamus, placenta iam cum auro in uentrem deſcendit. DIOG. At per Iouem euomuit. quapropter & alios ineſcemus. PARRH. Bene habet. quid ais ô Diogenes? tu hunc quiſnam ſiet noſtin'? nũ ad te attinet? DIOG. Minimè. PARRH. Proinde quo precio dignum hunc aſſerere oportet? ego etenim paulò antè duobus obolis eum appreciaueram. DIOG. Nimium dicis. mollis enim eſt, & tur-
C pis, & moroſus, & iners. uerſo capite hunc tu à petra præcipitato, & alium demiſſo hamo attrahe. Atqui uideſis ô Parrhiſiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARRH. Confide ô Diogenes. tenues ſunt, & Aphyis leuiores. DIOG. Et per Iouem leuiſſimi quoque. ſubinde tamen extrahe. PARR. En, quiſnam alius hic latus tãquam ſemiſectus piſcis accedit? Pſetta quædam in hamũ impegit. deglutiuit. capta eſt. DIOG. Attrahatur. quiſnam eſt? PARRH. Platonicũ ſe aſſerit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARRHI. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiẽdum conſideas. PARRH. Proinde perquam bel-
D lulum quendam accedere uideo (ueluti in profundo apparet colore uario) ac uittas quaſdam aureas in humeris habentem. cerniſne ô Elenche? Ariſtotelem hic refert. acceſſit. atqui rurſus abiit. diligẽter arbitratur. iterum redit. deguſtauit. captus eſt. extrahatur. num hic tibi Ariſtoteles cognitus eſt? ARISTOT. Ne me ô Parrhiſiade de ipſo interroga. nam quis ſit ignoro. PARRH. Nunquid igitur & hũc ô Ariſtoteles per petras? ARISTOT. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hic conſpicio piſces paricolores, ſpinoſos, in ſuperficie aſperiores, Echinis magis aculeatos. uerriculo aliquo opus eſſet, uerùm non adeſt. ſatis erit ſi unum ex grege tantùm extrahamus. atqui ad hamum acceſſit, qui i-
E pſorum eſt ferociſſimus. ELENCHVS. Conſide, ſi uidetur, ac prius funiculum longè ferro circunda, ne dentibus adrodant, & aurum deglutiãt. PARR. Deſedi. at tu Neptune capturam ſecunda. Papæ! pro illecebris depugnant. partim congregati carycas circũrodunt, alii uerò deuorantes, ab auro detinentur. Benè habet, adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus ſum, piſcem loqui cogens. muti ſiquidem ſunt. cæterùm tu Elenche dic, quémnã hic magiſtrũ habet? ELENCHVS. Chryſippũ hunc. PARRH. Intelligo, quoniam aurum, ut arbitror, nomini conuenire uidetur. At tu Chryſippe per Mineruã refer, noſtine uiros? uel talia ipſos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumelioſe per Iouem ô Parrhiſiade interrogas, qui no-

Lupus marinus. meminit Ariſtoteles & Plinius.

Felis galeus, Gaza muſtelã interpretatur, eſt piſcis rapax.

Aphyæ, piſciculi quos parit limus, uermiculorũ inſtar ſcaturientes. meminit Aelianus. Plinius uerò Aquas à latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreentur.

Pſetta piſcis latus. meminit Ariſtoteles & Suidas.

Echinus latine Erinaceus, ſpinis aculeatis.

bis quicquam cum iis qui tales existant, conuenire suspicaris. PARRHIS. F
Euge generosus es ô Chrysippe. igitur & iste cum aliis in caput præcipitetur, quoniam spinosus est, ac timendum ne si à quopiam comestus fuerit, guttur offendat. PHILOS. Satis ô Parrhisiade piscatus, ne quis (ueluti multi solent) abrupto auro & hamo aufugiat, indéque sacerdoti abs te repetere sit necesse. Proinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoque instat ut & uos eò unde uenistis, reuertatis, ne ultra præscriptum tempus moram ducere uideamini. Tu uerò Parrhisiade, & Elenche, per gyrum ad cunctos accedatis, & quemadmodum iussi, illos aut coronate, aut inurite. PARRH. Fient hæc ô Philosophia. Valete uirorum optimi. nos uerò ô Elenche proficiscamur, ac iussa exequamur. Verùm quò primùm pergere necessum erit? nunquid in Academiam, uel Stoam? Ab Lyceo exordiũ faciamus. nil hoc refert. Attamen hoc noui, quocunque gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis uerò indigebimus cauteriis. G

CATAPLVS SIVE TYRANNVS, Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Vti suprà in Menippo, diuitum exitus ac pœnas descripsit, recitato etiam decreto, quo animæ illorũ in asinos migrare iubentur, ita hic sub Megapenthis persona, Tyrannorum uitam, mores, exitus, & quæ tandem post hãc uitam, animorũ supplicia & cruciatus illos maneãt, exponit, amplificatis etiã his antithesi quadam, dum sutorem Micyllum, & Philosophum Cynicum, utrunque pauperem, alterum etiam uirtuti ac sapientiæ deditum, cum illo componit. Illud uidelicet innuens, quòd qui potentiam & diuitias sectantur, & uitam plerunque peßimam atque nequißimam agant, mortem quamgrauißimo animo patiantur. Contrà autem qui à rebus istis mundanis, ijsdemque malorum omnium principijs & causis, animum remotum ac liberum habent, quiq; uirtutem præ ijs quæ uulgus appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere solere, neque ullis conscientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac instituto suo, fabuloso rursum dramate quodam ficta umbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic traijciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, inijcitur. Quam rem Charonte atque alijs grauiter ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cynisco & Micyllo. Porrò ubi iam traiectum esset, rursus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium subterfugere uelle idem fingit: sed tamen & ibi in medium protractus, & à Cynisco accusatus, extremo tandem supplicio damnatur. H I

CHARON. CLOTHO.

AGE uero ô Clotho, nauis quidem hæc iamdudum nos expectat parata, & ad nauigationem commodè admodum instructa. siquidem & sentinam exhausimus, & malum ereximus, tum & uelum est passum, ac remi suo loco collocati omnes, ita ut (quod in me est) obstet planè nihil quin anchora subtracta iam huic soluamus. Verùm Mercurius, qui iam diu adesse debuisset, solus est in mora. Itaque quum hodie iam ter traiecisse licuisset, uectoribus, ut uides, adhuc uacuum est nauigium: & iam ad uesperã uergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Porrò Pluto, sat scio, me huius moræ auctorẽ suspicabitur, ídque quũ apud alium sit negocii culpa. Ille autẽ bonus & egregius umbrarum dux, quemadmodum & alius quispiã ex umbris, hausto apud superos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus est: & ut coniicio, cũ ephebis luctatur, aut citharam pulsat, aut fabulas aliquas denarrat, scilicet quàm sit bellus nugator, ostentans: uel etiam interim dum regreditur, inter uiam furandi studio forsan occupatur. nam ex artibus quas profitetur, hæc uel præcipua est. Ad hunc ergo modum pro suo arbitrio liberè nobiscum agit, nihil etiam ueritus quòd media ex parte est noster. K

CLOT.

A CLOTHO. At quid nosti ô Charon an negocio aliquo detineatur, Ioue uidelicet postulante ut in procurādis Superûm rebus plus quàm iustum tempus insumat? Herus autem est & ille. CHAR. At non ita, ut ultra iustum modum communi mancipio debeat imperitare: quandò nos, cum abeūdi tempus esset, ne unquam quidem eum detinuimus. Sed ego rei causam propemodum coniecturis assequor: nempe apud nos malua tantùm est cum libamētis, & placentulæ, silicerniáque: cætera uerò caligo, & nebula, tenebræq; in cœlo autē, præterquam quòd clara ac lucida sunt omnia, ambrosia multa pariter & nectar affatim suppetit, adeò ut mihi quoque hoc nomine suauius lubentiúsque apud
B illos cunctari uideatur. quin & à nobis subuolare cōsueuit, perinde ac si è carcere aliquo aufugeret. ubi uerò descendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetētim uix tandem accedit. CLOTHO. Mitte iram istam ô Charon, siquidem hic propè adest, complureis secum adducens: imò, ut cernis, densam turbam uelut gregem uirga præ se agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quēdam in ipsis conspicio, tum alium risu diffluentem, porrò alium quendam pera succinctum, ac baculum manu gestantem, asperumq; ac toruum quiddam obtuētem, denique aliis, ut gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mercurium ipsum uides sudore perfusum, pedibus puluere consperſis, tum & cre-
C brò anhelantem, adeò ut os ei suspiriis sit distentum? Quid hoc rei est ô Mercuri? Hem, quæ est hæc trepidatio? Nobis certè uehementer perturbatus uidere. MERCV. Quid aliud ô Clotho, quàm quòd dum scelestum hunc aufugientem prosequor, penè acciderit ut ego ad hanc nauem hodie non fuissem rediturus? CLOTH. At quinam est? aut quid sibi quærens, conatus est transfugere? MERC. Hoc quidem est uel cuiuis manifestum, quòd diutius uiuere cogitauit. Est autem uel rex quispiam, uel tyrannus, quantum ex eius eiulatu coniicere licuit. nam ingenti quadam ex felicitate se deiectū querebatur. CLO. Et quum filum quod ei erat innexum, iam defecisset, stultus tamen ille, quasi
D superuiuere queat, aufugit? MERCV. Aufugit narras? Quòd si non generosissimus hic, qui baculum manu gestat, mihi fuisset auxilio, sicq; ipsum cōprehensum uinculis alligassemus, è nostris profectò manibus egregiè effugisset. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem uiam retrahere atque obniti nunquam destitit. Quin pedibus solo oppositis ita se offirmauit, ut inter ducēdum nobis non parum negocii exhibuerit. Aliquoties autem supplicabat ac deprecabatur, ingentia daturum se pollicens, si uel paululum dimitteretur. Ego uerò cum hominem ea quæ contingere non possent, ambire uiderem, ut & me decuit, minimè dimisi. At ubi iam ad ipsum ostium usq; peruenissemus,
E ipseq; umbras, ut moris est, Aeaco adnumerarē, & ille uniuersas ad summam à sorore tua transmissam recēseret, perditissimus hic nescio quomodo clam nobis aufugerat. Itaque quum summæ unus deesset, Aeacus adductis superciliis, Non in omnibus, inquit, passim tu furandi artificiū intende. Satis tibi sit quòd eiusmodi ludos in cœlo reddere cōceditur: umbrarum autem res omnino sunt planæ, neque quicquam nos aliqua uia fallere potest. Quatuor supra mille, ut uides, summa habet inscriptos, tu uerò uno minus adducis: nisi forsan excusas quòd te circumuenerit Atropos. Ad hūc ego sermonem rubore perfusus, quæ in uia acciderāt, in memoriam reuocare cœpi. Et cum oculis in orbem ductis, hunc nusquam cernerem, facilè animo collegi eum transfugisse: quare uiam

quæ rectà ad Tænarum reducit,quàm potui celeriter remetior:hic autem opti- F
mus uir ſua ſponte me comitabatur.Itaque uelut è carceribus emiſſi,celeri cur-
ſu uolantes ipſum iam in Tænaro deprehendimus.uſqueadeo parũ abfuit quin
effugiſſet.CLOT.Et nos ô Charon Mercurium adhuc ignauiæ damnamus?
CHAR.Quid ergo diutius cunctamur,quaſi non ſatis ſit moratum? CLO.
Probè dicis.inſcendant.Ego uerò,ſumpto in manus libello, ingredientes ſin-
gulos,qui,& unde nati,quóque modo uita functi ſint,ex more dignoſcam.Tu
autem ô Mercuri ipſos excipe, & omnes ſuo ordine collocato. Verùm tu in-
fantulos iſtos primùm iniice.quid enim mihi interroganti quiuerint reſponde-
re? MERCV. En tibi ô portitor ſunt hi numero trecenti, præter eos qui à G
parentibus ſunt expoſiti.CHAR. Papæ! quæ eſt hæc ſoli fertilitas?egregius
es umbrarum ductor.uuas immaturas nobis adducis.MERCVR. Vin tu ô
Clotho ab his indefletos introducamus? CLOT. Vetulos iſtos dicis? maxi-
mè.Quid enim attinet, ut quæ ante Euclidem hucuſque contigerũt, ſciſcitan-
do,ipſa mihi negocia faceſſam? Vos qui plus ſexaginta annos nati eſtis, adeſte.
Sed quid hoc?Itan' eorũ aures annis ſunt obturatæ, ut me nõ exaudiant incla-
mantem ? Forſan & hos ſublatos importare oportebit. MERCV. En duo-
dequadraginta flaccidi omnes, & apprimè maturi, ac in ipſo planè tẽpore de-
cerpti.CLOTH.Per Iouem:quãdoquidem iam omnes ſunt uuæ paſſæ.Sau- H
cios ô Mercuri nunc adducito.Vos quo mortis genere uitam clauſeritis, mihi
primùm dicite.Sed cur non ipſamet, quæ cuique ueſtrum ſint inſcripta, inſpi-
cio?Octoginta in prælio cadere heri apud Medos decretũ erat,atque unà cum
his & Oxyartæ filium Gobarem. MERCV.Adſunt. CLOT. Præ amoris
impatientia ſibi ipſi mortem conſciuere ſeptem:in primis autẽ Theagenes phi-
loſophus,propterea quòd ſcorto Megarenſi,cuius amore flagrabat,potiri non
poſſet.MERCV.En tibi propè adſunt.CLOT. Porrò ubi illi qui de im-
perio certando,mutuis ſe cædibus cõfecere?MERCV.Hic adſtant. CLO.
At quem adulter,in hoc iuuante uxorẽ, neci dedit,is ubi eſt? MERCV. En I
tibi hic adeſt.CLOT.Quos iudicum ſententia capitis damnauit, tandem ad-
ſint,eos inquam qui carnificinam ſenſerunt,quiq; in crucem ſunt adacti. Tum
ſexdecim illi qui à latronibus ſunt iugulati, ubi ſunt ô Mercuri ? MERCV.
Adſunt ſaucii illi,quos uides.Mulieres porrò nõ & eas unà uis adduci?CLO.
Maximè, pariter & eos qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis
ratione uitã exiuerunt.Sed & quos febris interemit,hos ſimul adducito.Tum
Agathoclem medicum. Sed ubinam philoſophus Cyniſcus, quẽ Hecates cœ-
na ac ouis luſtralibus,cumq; his ſepia cruda deuoratis uitam finire decretum e-
rat? CYN. Iamdudum hic tibi aſſiſto ô tu præclariſſima Clotho. Verùm hoc K
interim mecum admiror, quonã iniuriæ genere maieſtatem tuã læſerim, quòd
me tam longo tempore apud ſuperos errare permiſeris. Nam uniuerſam co-
lum ferè uni mihi adglomeraſti. Ipſe certè quanquam filum ipſum dirumpere
ſæpe ſum conatus,tamen quum neſcio quomodo infragile eſſet, quod molie-
bar,efficere non potui.CLOT. Equidem te humanorum peccatorum uelut
inſpectorem ac medicum relinquebam.Iam autem quod felix fauſtumq; ſit, in-
ſcende. CYN. Minimè gentium, priuſquam uinctum hunc inſcendere com-
pulerimus.uereor enim ne te precibus ſuis à ſententia dimoueat. CLOTH.
Age,uideã quis eſt.MERCV.Megapenthes Lacydæ filius,tyrannus.CLO.

Theagenes ſcorti amore mortem ſibi conſciuit.

Inſcende

A Inſcende tu. M E G A P. Nihil minus ô regina Clotho, potius autem ad ſuperos me remeare pauliſper ſinito. Quod ſi feceris denuo, ultro me huc recipiam, uel nullo uocante. C L O. At quidnã eſt cuius gratia tantopere in uitam redire geſtis? M E G. Equidem domũ ſemiperfectã reliqui, quam ut prius per te liceat ad faſtigiũ perducere, uehementer oro. C L O. Nugas agis. quin mox inſcendis? M E G A P. Non multum temporis flagito ô Parca. diem hunc ſaltem mihi apud ſuperos agendum cõcede, quo tempuſculo de pecuniis noſtris uxori nonnihil iniungam, atq; ubi defoſſum theſaurũ habuerim, demonſtrem. CLO. Fruſtra laboras. ſtat ſententia. M E G. Ergo tantum auri peribit? C L O.
B Quin tu hac gratia animo es ocioſo. Nam Megacles potietur tuus conſobrinus. M E G. O inſignem contumeliam! ille mihi inimicus, quem ego præ ſegnitia non occidi? CLOT. Ille ipſe, qui non modò non paulo plures quàm tu uiuet annos, uerùm & pellices tuas, & ueſtes, & quicquid eſt auri, nanciſcetur. M E G A P. Præter æquũ facis ô Clotho, quòd hominibus inimicis, & hoſtiliter infeſtis meas fortunas attribuis. C L O T. Quaſi uerò tu non eadem hac uia quæ Cidimachi erant, nactus eſſes, non ſolùm ipſo occiſo, ſed & liberis eius in conſpectu ſpirãtis adhuc & palpitantis mactatis. M E G A P. Sed iam tum mea erant. C L O T. Itaque tui dominii tempus iam effluxit. M E G A P. Auſculta
C ô Clotho, quæ tibi priuatim ſemotis arbitris dicere uolo. uos hinc pauliſper abſcedite. Si me effugere permiſeris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. C L O. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? M E G A P. Sedenim, quandò ita uis, duos cratêras addam, quos occiſo Cleocrito mihi uendicaui. Eorum uterque auri puri defecatiq; centum æquat talenta. CLOT. Corripite hominem: neque enim apparet eum ſua ſpõte ingreſſurũ. M E G A P. Teſtor uos, murus manet imperfectus, & nauium ſtatio inchoata: quæ omnia, ſi quinq; ſaltem dies amplius uiuere licuiſſet, ad faſtigiũ perduxiſſem. C L O T. Securus es, alius extruet. M E G A P. Atqui hoc
D ſaltem æquum poſtulare uideor. CLOT. Quid hoc? M E G A P. Vt tantiſper ſupereſſe liceat, dum Piſides ſub iugum miſero, & Lydis tributũ imperauero, dumq; mihi ipſi magnificentiſſimo monumento erecto, inſcripſero quæcunque in uita geſſi uel magna, uel egregii imperatoris uirtute digna. C L O T. Quid? tu non unam poſtulas diem, ſed fermè uiginti annorum moram. MEG. Atqui ſponſores uobis exhibere ſum paratus & tam breuis moræ, & mei reditus. Quinetiam, ſi cordi fuerit, obſidem pro me relinquã Agapetum. C L O. O ſceleſtum! eũm ne, quem relinquere in terris ſuperſtitem ſemper tibi in uotis erat? M E G A P. Olim is erat animus: nunc autem, quod melius eſt, uideo.
E C L O. Veniet & ille tibi haud ita multò pòſt, ab eo qui nunc regẽ agit, è medio ſublatus. M E G A P E N. Cæterùm illud ſaltem non negabis ô Clotho. C L O. Quid hoc tandem eſt? M E G A. Equidẽ ſcire geſtio ut ſeſe res mea habitura ſit poſt me. C L O. Auſculta, tametſi ubi audieris, ſat ſcio, animo magis angêris. Principiò uxore tua Midas ſeruus potietur, quam iam antè quoque non ſemel conſtuprauerat. M E G A P E N. Illê ne ſcelerofus, quem equidem dum uxori gratificari ſtudeo, manumiſi? C L O T. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porrò imagines & ſtatuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerſæ omnes, ſpectantibus riſum mouent. M E G A. Hoc mihi expedias uelim: nullus amicorum meorum illis qui

hoc faciunt,obſiſtit?CLOT.At quiſnã tibi amicus erat?aut ex qua cauſa iuſta quempiam tibi conciliaras?Neſcio,quòd qui uos uelut deos adorant, & quæcunq; uel feceritis,uel dixeritis,laudant:aut timore,aut certè ſui compendii ſpe ea omnia faciunt, nimirum imperii ipſius amici,ac interim tempori ſeruientes. MEGAP.Atqui ſiquando in conuiuiis ex more uinum libarent,magna uoce omnia mihi bona precabantur,adeò ut ſi fieri poſſet,unuſquiſque eorum etiam pro me mortem ſubire paratus eſſet.In ſumma,per nihil aliud quàm nomen meum iurabant.CLOT.Propterea ex cœna quam heri cum quodã eorum cepiſti, ſtatim mortem oppetiiſti.Nam poculum tibi poſtremo temperatum,huc te demiſit.MEGAP.Hoc illud eſt, quòd amarum quiddam guſtaram.Sed quid ex eo ſcelere ſibi uoluit?CLO.Nimis multa percũctaris, quum iamdudum inſcendendi tempus fuiſſet. MEGAP. Vnus adhuc reſtat ſcrupulus,qui me omnium maximè ſolicitat, cuiusq; gratia in uitam uel tantillum reſpicere geſtiebam.CLOT.Quid hoc tandem eſt?ingens enim aliquod fore apparet.MEGAP.Carion famulus meus ſtatim ut me mortuũ aduertit,circa ueſperam conclaue in quo iacebam,ingreſſus,cum deſerta omnia offendiſſet (neque enim quiſquam mei curam gerebat) attractis foribus,tãquam nemo adeſſet, pellicem meam Glycerium ſubegit, cum qua,opinor, iam multô antè rem habere conſueuerat.Poſtea uerò cũ iam animum uoluptate expleſſet,oculis in me defixis,Tu quidem,inquit, homuncio ſceleſte,ſæpe mihi nihil cõmerito uerbera non pauca inflixiſti. Et cum dicto, comam mihi uellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem quũ rictu ampliter diducto in me deſpuiſſet,ac ut in impiorum regionem faceſſerem iuſſiſſet,abiuit.Ibi ego,quanquam ira ſuccendebar, tamen quia iam frigidus & exanguis eram, hominem ulciſci non potui.Porrò ſceleſta famula, cum aduenientium quorundam ſtrepitum ſenſiſſet,ſcilicet ut me lugere uideretur,oculis ſputo inunctis,eiulando, nomẽque meum lugubri uoce inclamando, abſcedebat: quos ſi prehendero. CLOTHO.Quin tu minis omiſſis celeriter inſcẽdis?Iamdudum enim tempus,ut in iudicium concedas.MEGAP.At quis contra hominem regẽ pronunciare audebit?CLOTHO.Contra regem quidem nemo:uerùm contra umbram Rhadamãthus, quem in ſententiis pro cuiuſque merito ferẽdis mox æquiſſimum experieris. quare in præſentia non amplius cunctare. MEGAP. Priuatum ſaltem, & unum ex pauperibus iſtis facias licebit: imò pro rege ſeruum,modò reuiuiſcere ſinas.CLOTHO.Vbi is qui baculo armatus eſt? & tu Mercuri?Quin hominem correpto pede intrô trahitis?Neque enim uoluntarius inſcenderit unquam.MERCV.Sequere nunc fugitiue.cape hũc portitor unà cum illo altero,atque ut malo fortiter adalligetur cura. MEGAP. Atqui conuenit honeſtiſſimo me ſedere loco.CLOT. Quid ita ueró? MEGAP.Quòd rex fuerim,per Iouem,& ſatellites habuerim cõplureis. CLO. Et iniuria te uellicabat Carion, hominem ſæuum adeô, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris,nimirum huius guſtato baculo. MEGAP. Et Cyniſcus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper,quòd liberius & aſperius quàm pro maieſtate,obiurgaſſes,tantùm nõ cruci adfixi?CLOT. Propterea & tu nunc hic manebis malo adſtrictus. MIC. Dic mihi ô Clotho,quandò uobis mei nulla eſt cura,an quia pauper ſum,propterea me poſtremum inſcendere oportet? CLOT.Tu uerò quis tandem es?

MIC.

A MIC. Equidem sum Micyllus sutor. CLOT. Quid quòd tam grauiter fers morã? Non uides quàm multa se daturum polliceatur hic Tyrãnus, si uel paulum in uitam remittatur? Vnde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. MIC. Ausculta rem paucis Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopis, uidelicet in hunc modum polliceri,

Post omneis alios tandem ipse uorabitur Vtis.

Siue enim primum siue postremum, iidem me dentes manent. Sedenim neque aliàs meæ res ut diuitum se habent. Nostra enim & illorum uita (quemadmodum aiunt) perpendiculo inter sese distant: quandoquidem tyrãnus, qui in ui-
B ta horrendus omnibus & suspiciendus uidebatur, nunc auro, argẽto, uestibúsque exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac à tot cõmodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa uelut glutino hæret affixa, neq; se facilè sinit auelli, ut quæ eis iamdiu inhæserit: quin magis tanquam uinculum aliquod est infragile, cui ipsos illigari irretiriq; contingit, adeò ut ubi quispiam eos abducere pararit, plorent. Ac cum in cæteris sint feroces, in hac tamẽ uia quæ ad inferos ducit, meticulosi deprehenduntur. Itaque subinde dant terga, & ad ea quæ procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiunt: sicut
C stultus hic faciebat, qui non solùm in itinere aufugere conabatur, uerùm etiam hic mortem frustra deprecatur. At ego, ut qui in uita pignus haberẽ nullum, non agrum, non domum magnificè extructam, nõ aurum, non supellectilem, non nominis gloriam, non imagines, ad mortẽ expeditus meritò eram. At statim ut mihi solùm innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantũ crepidam quãdam manu portans uoluntarius sequebar, usqueadeo haud grauatim, ut dum præ festinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neque atramentum absterserim: imò uerò præcurrebam, quæ ante me essent, spectare gestiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquã, quod me uel cõ-
D uertere, uel reuocare potuisset. Et per Iouem, quæcunque hic apud uos uideo, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorum gradus hic dari, nec quenquam uicino præstare, res mihi omnium longè suauissima uidetur. Deinde cõiecturam facio, ne æs quidem alienum hic à creditoribus reposci, neque tributum cuiquã pendi, neque, quod omnium maximũ est, hyberno tẽpore quenquam rigere, neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Postremò pace consistunt omnia, & in contrariũ tota uitæ ratio uersa. Siquidẽ nos pauperculi ridemus, discruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te conspexerim, quid tandem sit quod po-
E tissimum tibi risum mouerit, audire percupio. MIC. Ausculta dearũ mihi maximè ueréda. Cum apud superos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inspectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis uiuere mihi uidebatur. Nam cum purpuræ florem spectarem, & comitantium turbam numerarem, aurum ac pocula gemmis distincta mirarer, lectos argenteis pedibus suffultos stuperem: beatum planè hominem prædicabam. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabantur, nidor sæpe me prurire faciebat. Iam uerò quum pro maiestate in publicum prodiret, & se ipse subinde erigens uelut resupinaret, obuiisque stuporem iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunæ beneficio toto penè regio cubito sublimior uidebatur.

Sed ubi iam uita functus esset, ipse quidem istis deliciis exutus ridiculo fuit omnibus: ego uerò meam stultitiam multo magis ridebam, qui eiusmodi nõ hominem, sed hominis probrum, ad stuporẽ usq; miratus fuissem, cuius felicitatẽ ex epularum tantùm nidore æstimassem, quemq; ob sanguinem qui Laconici maris testudinibus innascitur, beatum prædicassem. Neq; uerò hic solùm mihi ludo fuit, uerùm etiam cum Gniphonem illum fœneratorem gementem uiderem, & quòd pecuniis, dum licuisset, usus non fuisset, propriam sortem deplorantẽ: imò quòd ne semel quidẽ illis à se gustatis, uerùm luxu perdito Rhodochari relictis, è uiuis excessisset (hic enim quia genere proximus erat, in hæreditatem lege uocabatur) hæc inquam cum cernerem, risum sistere nullo modo potui, præsertim recordatus quàm in uita pallidus semper & squalidus obambulasset, & uultu præ curarum magnitudine tristi. Deinde quòd solis digitis opulentus fuisset, quibus talenta & milliones supputare consueuisset, ea paulatim & minutatim corradendo, quæ fortunatissimus Rhodochares haud ita multò pòst fuerat egregiè distracturus. Sed quid iam? non hinc soluimus? Etenim si quid reliquum est, hoc inter nauigandum ridebimus, quãdò & hos plorantes uidere licebit. CLOT. Inscende tãdem, ut anchoram portitor subtrahat. CHAR. Quid hic? quò fertur? Inibi opperire. Cras te prima luce traiiciemus. MIC. Iniquus es ô Charon, qui me umbram iam penè exoletam relinquis. Age age, ut lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei misero mihi, iã nauigant, at ego hic solus relinquor. Atqui cur non ad eos natando cõtendo? Neque enim cum iam antè sim mortuus, periculum est ne denuo submersus præfocari queam. Deinde, ut maximè nauigare liceat, ne obolus quidem est quo naulum reddam. CLOTH. Quid hoc rei ô Micylle? quin isthic manes? haud fas est Micyllum ista ratione transfretare. MIC. Et quid si citius quàm uos, ripam attigero? CLOTHO. Nequaquam: potius naue adacta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At ubi nunc sedebit, cum, ut cernis, plena sint omnia? MERCV. Si uidebitur, Tyrãni humeris insidat. CLOTHO. Quàm hoc appositè Mercurio uenit in mẽtem! Ascende ergo, atque scelesti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem prosperiter nauigemus. CYNISCVS. Aequũ fuerit ô Charon, ut iam hic tibi, quod uerum est, detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, soluere non potero, quandò præter peram quam uides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterùm si uel sentina sit exhaurienda, uel agẽdus remus, en tibi adsum paratus. Porrò Charontem Cynisci non pœnitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. CARON. Remiga. Nam à te uel hoc lucri facere, fuerit satis. CYNIS. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. Per Iouem, si quidem nauticã aliquam cantilenam tenes. CYNIS. Teneo, & quidem multas. Verùm, sicuti tute uides, obstrepunt hi plorando, sic ut cantus ipse interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu q̃ fertiles agros. Me miserum, qualem reliqui domum. ALIVS. Ve, ue infantulis meis. AGRICOLA. Quis nunc uuas decerpet è uitibus quas hoc anno plantaui? MERCV. Tu uerò Micylle, nihil ploras? Atqui fas non est quenquam citra lachrymas pernauigare. MIC. Bona uerba. Nam cũ secundo flatu nauigem, quid plorem, non uideo. MERCV. Attamen pro more paulisper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quandò ita uis, plorabo: Hei mihi, quot lora

reliqui,

A reliqui, hei crepidas antiquatas. Eheu marcidos calceos. Non ego infelix post-
hac à mane ad uesperam usque sine cibo peragam, nec hyemis tempore sine
calceis & seminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo.
Quis tandem meam habebit subulam? quis aciculam? Satin' lamentatũ ô Mer-
curi? Iam enim iam ripam ferme attigimus. CHAR. Age uerò prius naulum
reddite. Tu redde. ab aliis omnibus habeo. Obolum redde Micylle. MIC. Io-
caris ô Charon, aut, quemadmodum aiunt, in aqua scribis, qui à Micyllo obo-
lum expectes. Ipse certè antequam huc uenissem, quadrangulúsne esset obo-
lus, an rotundus, ne nouerã quidem. CHARON. Egregiam uerò & quæ-
B stuosam nauigationem hodiernam. Abscedite tamen. Ego uerò ad equos, bo-
ues & canes, reliquaq; id genus animalia me recipiam. nã & ea traiicere opor-
tet. CLOT. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduersam ripam
renauigabo, Indopaten & Heramithren aduectura, quandoquidem hi de agro-
rum finibus rixando, mutuò se confecerunt. MERCV. Heus uos, progre-
diamur. imò uerò omnes uno agmine me sequimini. MIC. O Hercules, quæ
est hæc caligo? Vbi nunc formosus ille Megillus? Aut quónam indicio quis
Phryne formosiorem Symmachen hic dignosceret? Hic enim paria & eius-
dem coloris omnia, adeò ut nihil sit neq; formosum, neque formosius. Quin
C palliastrum meum, quod antehac fœdum uidebatur, æquè nunc est in precio,
quàm ipsa regis purpura, nempe quòd ambo sint obscura, ac eisdem tenebris
obducta. Tu autem Cynisce ubi tandem es? CYNIS. En tibi Micylle hic ad-
sum: sed si commodum uidetur, pariter eamus. MICYLL. Probè dicis. de-
xtram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleusiniis sacris initiatus es, non tibi hæc
similia uidentur illis quæ istic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeò quæ-
dam facem gestans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An
nõ est Erinnys? MICYLL. Apparet certè ex habitu. MERCVRIVS.
Excipe hos ô Tisiphone, supra mille quatuòr. TISIPHONE. Atqui iam-
D dudũ Rhadamãthus hic uos expectat. RHADAMANTHVS. Adduc
ipsos ô Erinny. Tu uerò Mercuri, ut est præconis munus, editis nominibus
singulos accerse. CYN. O Rhadamanthe, per patrem te obsecro, meam cau-
sam primùm omnium cognoscas. RHADA. Qua gratia? CYNIS. Omni-
no gestit animus accusare quendam de malis quæ in uita me conscio commi-
sit. Alioqui ni prius qui sim, & qua ratione uitæ cursum transegerim, fiat ma-
nifestum, non dignus ero cui fides adhibeatur. RHADAM. Quis ergo es?
CYNIS. Cyniscus sum, ô præclare, professione Philosophus. RHADA.
Huc ades, & primum ad iudicium assiste. Tu uerò accusatores accerse. MER-
E CVR. Si quis Cyniści huius est accusator, huc prodeat. RHAD. Nullus ac-
cedit: quanquam hoc satis non est, ô Cynisce, sed uestimenta detrahe, ut de te,
notis tuis inspectis, pronũciem. CYNIS. At ubi Cyniscus notis esset inustus?
RHADAM. Quot scelera quisque uestrum in uita patrarit, tot notas, sed
quæ non facilè appareant, in anima circumfert. CYNIS. En tibi nudus assi-
sto: quare notas quas dicis, inuestiges licebit. RHADAM. Hic per omnia
est purus, præter treis quatuórue cicatrices admodum obliteratas, ac uix dum
conspicuas. At at quid hoc? uestigia certè, & inustionum signa. Verùm haud
scio quomodo sunt deleta, imò uerò in totum excisa. Quid hæc ô Cynisce?
aut quî denuo purus es factus? CYNIS. Equidem rẽ tibi indicabo. Olim cum

per imperitiam uitiosus essem, atque hoc nomine complureis commeruissem F
notas, sapientiæ studio me ipse dedere cœpi: cuius beneficio haud ita multò pòst uniuersas maculas ex animo absterſi. RHADAM. Bono profectò & præsentissimo es usus remedio. Sed iam hinc in Beatorum insulas abito (illic enim inter optimos locum habebis) si prius Tyrannum de quo dicis, accusaris. Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meam causam attinet, parum sanè est, & breui cognitione indiget. Iamdudum enim hic tibi nudus adsum: quare me introspicias licebit. RHAD. At quis tandem es? MIC. Sum Micyllus sutor. RHAD. Euge ô Micylle, purus es omnino, & ne pũctulo quidem notatus. Concede & tu ad hunc Cynisců. Accerse nunc tyrannum. MERCV. Mega- G
pẽthes Lacydæ filius prodeat. Quorsum te agis? Accede. te uoco tyrãne. Quin ipsum ô Tisiphone in medium proiicis, capite in terrã statuto? Bene habet. Tu nũc ô Cynisce accusa, & hominẽ de sceleribus conuince. Iã enim hic tibi proptèr adest. CYN. Principiò quanuis in accusando ne uerbis quidẽ opus fuisset, quandoquidem cuius monetæ sit, uel ab ipsis notis agnoscere potes, tamen quò res fiat sole clarior, & ipse tibi uirum detegere, sermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter scelestus nebulo tantisper dum priuatam agebat uitam, peregit, equidem censeo prætermittẽda. Sed ubi partim hominum perditissimorum atque audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, par- H
tim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cum hac uia singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullam libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cum iniuriæ tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, uirgines uitiando, adolescentes stuprando, breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia, proq; eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignũ sumere non possis, quandò minori periculo in solẽ quàm in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porrò noua supplicia, & ad crudelitatem eius explendam recèns inuenta, quis poterit recẽsere, qui ne ab intima quidem I
familiaritate coniunctis abstinuerit? Quòd si ab eo interemptos huc aduocaris, facilè cõperies hæc haudquaquam à me calumniandi studio confingi. Imò uero non uocati, & uoluntarii, ut uides, hic adsunt, ipsumq; circunsistentes malè urgent. Hi omnes, ô Rhadamanthe, huius crudelitate uitam amiserunt: quorum alii formosarum uxorum gratia insidiis sunt circunuenti: alii quòd liberorum suorum, quos ad iniuriam uiolenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati: alii quòd opibus illorum insidiaretur: porrò alii, quòd boni essent & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equi- K
dem perpetraui: cætera uerò omnia, nempe adulteria, læsam puberum pudicitiam, uirginum stupra, hæc omnia Cynisçus falsò criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ô Rhadamanthe. RHAD. Quos eos dicis? CYNI. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese consciis hic ter scelestus patrarit, testabuntur. MERCV. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Bene sanè quôd obsequuntur. RHAD. Exponite ergo uos, quæ uobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia de quibus à Cynisco accusatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere sanè pudet: eiusmodi

A modi sunt, quæ supra me patrauit. R H A D. Itaque eum testimonio tuo apertissimè damnas, cum eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna da testimonium. L V C E R N A. Equidem quæ interdiu sint facta, nescio: neq; enim aderam. Verùm quæ noctu uel in alios fecit, uel ipse est passus, horreo dicere. Cæterùm nephanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectaui, adeò ut & ipsa quidem aliquoties extingui gestiés, oleum ultro non adbiberim. At ille quò mihi lucem modis omnibus conspurcaret, etiam abominãdis facinoribus me inuitam adhibuit. R H A D. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, ut & notarum numerum cõspiciamus. Pa-
B pæ! hic totus est liuidus & insignis, imò præ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus? in Phlegethontém ne iniiciẽdus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed si tibi est cordi, nouũ quoddam supplicium, & hoc planè dignum, indicabo. R H A D. Dic modò. nam ego tibi uel hoc nomine magnam habebo gratiam. CYN. Mos est, ni fallor, ut qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. R H A D. Est quidẽ. Sed quid tum? C Y N. Hic ergo solus à potu arceatur. R H A D. At qua gratia? C Y N. Hac uia graueis sanè & molestas dabit pœnas: uidelicet cũ recordabitur & qui fuerit, quantaq; apud superos potentia præualuerit: in primis autem ubi delicias il-
C las suas in animo recolere cœperit. R H A D. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus esto, & ad Tãtalum uinculis alligator, semperq; in animis uersato, quæ, dum uixit, peregit iucundè.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI in diuitum familiis uiuunt,

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Aulicæ uitæ molestias & incõmoda, oratione hac depingit Lucianus, *quamq; indigna ea sit homine, præ-*
D *sertim docto & liberaliter instituto, exponit, confutatis etiam caussis ijs, quibus sese tuẽtur qui hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultrò sese præcipitant.* Exordium *ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq; faciendo dictis, ab eorum persona qui in eadem uita aliquãdiu uixerunt.* Mox *& beneuolentiam captat* Timoclis, *eius ad quem scribit, ab officio amicitiæ, indicans se hæc propterea illi scribere, ut quia illũ iam olim de hac uita suscipiẽda cõsilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus aut reuocatus nõ fuerit, præsertim quãdò sciat hanc uitam non modò per se difficilem atque periculosam esse, uerùm etiam homini philosopho, aut quocunque denique disciplinarum genere docto, minime conuenire.* Exordio *in hunc modum peracto, confutationẽ statim subiungit earum causarũ quibus sese tueri solẽt qui hoc uitæ genus ultro amplectuntur.* Diluit *autẽ omnes eas per inuersionẽ, ostendens ea maximè uel sequi, uel negari, quæ illi cũ primis euitare uel consequi studẽt: ac postremò etiã turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uolun-*
E *tariam seruitutẽ sese dare.* Atq; *hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionẽ ijs de quibus dicturus sit.* Principiò *igitur recenset quanta incõmoda, quantæq; molestiæ perferẽdæ sint antequã in aulam recipiaris: deinde quæ & quãta tolerãda, atq; adeo deuorãda, ubi iã receptus fueris, circa prima cõuiuia, circa pactionem mercedis, circa seruitutem reliquam, quæ mox exceptũ atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandũ impellit.* Præterea *& metu periculisq; inuoluit, ob quæ uariæ exinde querelæ, & uitæ mutatæ pœnitẽtia sequuntur.* Atq; *hæc omnia non domi solum perferenda esse indicat, uerumetiã foris, ubi interim multo sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac uiris adulandũ est.* Post *hæc & circa munerũ compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores cõciliandi: & circa mercedis solutionẽ, quanta cũ molestia exigenda illa, quantaq; aliorũ etiam inuidia accipiẽda sit: & postremò quàm ignominiosi exitus plerosq; maneãt senes iam & exhaustos, cũ clàm aut turpiter ab aula profugiũt, aut reijciũtur.* Quæ omnia *ad finẽ, uelut in tabella quadam proposita, breui sed eleganti admodũ imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè urgere aut cõmendare uoluit.*

ECquid tibi primum,amice,aut quid postremum,quēadmodum uulgo dici consueuit,recenseam, ex his quæ tum facere tū pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictūmque tradunt alienum,quiq; in locupletum istorum amicitiam accensentur,si modò eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam appellare?Noui enim permulta,atq; adeò pleraq; omnia,quæ illis ibi soleant accidere, nō per Iouem quòd ipse ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi incidit necessitas,ac nequando incidat,Dii prohibeant)sed quòd complures qui in hoc uitæ genus inciderant,apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti,quæ & quanta ferrēt,deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi,non absque uoluptate recordabantur cōmemorabantq; ea quæ fuerant perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugissent. Atq; hi quidē digniores mihi uisi sunt,quibus fides haberetur : ut qui eius sacri ritus(ut ita dixerim)omneis, omniaq; mysteria perdidissent, cunctaq; ab initio ad finem usq; perspexissent. Hos igitur haudquaquā indiligenter nec oscitanter audire soleo,ueluti naufragium quoddam, ac præter spem obiectam salutem enarrantes : cuiusmodi sunt isti, qui in templis deraso capite,complures simul obambulantes, immanes undas, procellas, sublatos in cœlum fluctus,iactus,malos fractos, gubernacula reuulsa narrāt: in primis autem geminos Castorem & Pollucem apparentes(nam hi peculiariter ad hanc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri conuenit)exortū,summisq; antennis insidientem,aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum esset ut & ipsa paulatim ac lentè solueretur, & ipsi tutò in solum descenderēt,idq; ope fauoréque diuino. Atque isti igitur permulta id genus ad præsentem commoditatem exaggerantes commemorant : quò uidelicet à pluribus stipem accipiant,si non calamitosi modò,uerùm etiam diis chari esse uideantur. Porrò ii dum eas quas in tectis tulerūt tempestates referrēt, atque immanes illas undas,quinetiā decumanos fluctus,si fas est dicere:& quemadmodum primū à littore soluerint mari tranquillo, quantumq; molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi,dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur : deniq; quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub undis latentem,aut in scopulum aliquē præruptum & asperum illiso fractoq; miseri ægrè enatarint,nudi, cūctarumq; rerum inopes: hæc inquā quum referrent, mihi quidē uisi sunt permulta præ pudore subticere, uolentesq; ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nōnulla ex illorum narrationibus coniectans,deprehendi quicquid ærumnarū cum eiusmodi cōuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor,optime Timocles,tibi percensere . Iampridem enim mihi uideor animaduertisse, te de capessenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset : mox ex his qui præsentes erant,quispiam mercenarium hoc uitæ genus laudare cœpit : fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum uti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tū conuiuiis adesse opiparis, idq; immunes : præterea splendidis in ædibus diuersari : tum peregrinari omnigena cum commoditate, uoluptatéque, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos . Insuper ob hanc amicitiam , óbque commoditates quibus afficiuntur,

etiam

A etiam mercedem capere:id uerò non mediocre uideri.Istis enim haud dubiè cì-
tra sementem ac culturam(quod aiunt)cuncta prouenire.Hæc igitur atque id
genus alia quum audires, animaduerti quemadmodū ad ea inhiaueris, quamq;
auidè ad escam os apertū porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in posterum
possis imputare,neque expostulare queas, quòd quum te conspiceremus tan-
tum unà cum esca deglutientem hamum,non reuocaremus, neque priusquam
in guttur demergeretur,reuulserimus,neque præmonuerimus, uerùm postea-
quam cessassemus, donec eo iam adacto atque infixo,trahi iam ac ui duci con-
spiceremus,tum quū nihil opis afferri possit, frustra adesse nos atque illachry-
B mari:hæc inquam nequādo possis dicere:(quæ si dicantur,meritò profectò di-
cātur,neq; à nobis refelli possent quò minus peccasse uideremur, ut qui prius
ista non indicassemus) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuius-
modi sit,quamq; nullum habeat exitum:non intus mediis in finibus inuolutus,
sed foris tutò atque per ocium antè contemplator,unci æris aculeum,reflexam
hami aciē,ac tridentis cuspides manu tentans,malæq; admotas experiēs.Quod
nisi uehementer acuta,nisi sic illigantia,ut effugiendi nulla sit facultas,nisi dira
uulnera factura uideantur, acriter trahentia,& inexplicabiliter retinentia: nos
quidem inter formidolosos, atque ob id etiam pauperes famelicosq; adscribi-
C to: ipse uerò sumpta fiducia,uenatum istum,si uidetur,aggreditor,Lari in mo-
rem totam escam hiatu deglutiens. Atque in uniuersum quidem forsitan tua
causa omnis hic sermo dicetur: quanquam non solū de uobis philosophis,aut
his quicunque uitæ institutum sibi delegerunt cum uirtutis studio cōiunctius,
uerumetiā de grammaticis, rhetoricis,musicis, breuiter de omnibus qui in do-
ctrinæ professione uersari,quæstumq; facere proposuerunt. Cæterùm quum o-
mnia sint inter istos communia, eademq; prorsus accidant omnibus, palàm est
philosophorum conditionem non esse à reliquis eximiam, imò hoc illis tur-
pius ista contingere, quum sint cum aliis communia,si ii qui conducunt, non
D aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent,nihiloq; magis quàm cæteros
in honore habeant.Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet,eius cul-
pam potissimùm in ipsos conferre par est,qui eiusmodi faciunt: deinde in eos
qui talia sustinent. Ego uerò culpari non debeo,nisi fortè ueritas & libertas
in commemorando reprehēsionem mereatur. Ac reliquū quidem hominum
uulgus,puta palæstricos quospiam,aut adulatores imperitos,sordidoq; animo,
ac suopte ingenio humiles & abiectos homines,ne operæprecium quidē fuerit
ab eiusmodi conuictu dehortari,quippe nequaquam obtemperaturos: neque
rursum æquum sit illis uitio uertere quòd non relinquant suos conductores,
E etiam plurimis ab illis contumeliis affecti.sunt enim ad eā uitæ rationē accom-
modati factiq;,neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeāt quidē aliud quip-
piam ad quod sese conuertant,& in quo sese exerceant,adeò ut si quis eam ui-
tam illis adimat, ignaui illico,cōsiliiq; inopes,desidiosi atque inutiles reddātur.
Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiātur,nec illi cōtumeliose fa-
cere uideantur, si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas
contumelias iam inde initiò præparati,conferunt sese in familiam,atq; hæc so-
la illis ars suppetit,ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorū no-
mine,de quibus institueram loqui,meritò indignādum, enitendumq; ut quàm
maximè fieri potest,eos inde reuocatos,in libertatem uindicemus. Videor au-

tem rectè facturus, si quibus de caussis se quidam ad hoc uitæ genus conferũt, F
eas caussas excussero, parumq; idoneas atque efficaces esse demonstrauero. Si-
quidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summusq; ille titulus, quo
suam spontaneam seruitutem solet obtexere. Iam igitur plerique paupertatem
& rerum necessariarum inopiam proponunt, atque eam umbrã satis idoneam
existimant, qua suum factum prætexant, quòd ultrò ad eam uitam accesserint:
ac sibi sufficere credunt, quum aiunt se quiddam ignoscendum facere, qui id
quod est in uita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea
in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque uirum paupertas enecat. G

& siqua alia terricula abiectissimi quique poetæ de paupertate prodiderunt.
Equidem si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugium aliquod ue-
rè contingere, non admodum anxiè cum eis de uehementer amplectenda li-
bertate disceptarem. At posteaquam eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi
sunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) quî
queant effugere quò minus in hoc ipsum parum rectè sibi consuluisse uidean-
tur, nimirum semper illis manente eodem uitæ illius argumento? Semper enim
manet paupertas, semper accipiendi necessitas: nihil quod seponatur, nihil su-
perest quod reseruetur: uerùm quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersum H
etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamen, ut ne id quidẽ in usus suf-
ficiat. Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam caussas eiusmodi commi-
niscerentur, quæ paupertatem seruant alũntque, atque eatenus duntaxat opi-
tulantur, uerùm quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc uo-
lebas Theogni, quum diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præ-
cipitem dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, cum semper
mercede conductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatẽ: non
uideo quî fieri possit quò minus hic ipse sese fallere uideatur. Rursum alii ne-
gãt sese paupertatem formidaturos, si modò reliquorum hominum in morem I
possint suo labore suáque industria sibi uictum suppeditare: at nunc sibi fra-
ctas esse corporis uires, seu senio, seu morbis: eóque ad eam uitã mercenariam
facilem uidelicet atque commodam confugere. Age igitur, inspiciamus num
uera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multo,
neque adeò maiore labore constent, quàm uulgo suus uictus. Nam id quidem
etiam uotis expetendum, uti citra laborem, citra sudorem, nullo negocio para-
tum argentum accipias. Verùm q̃ hæc absint à uero, istud profectò ut dignum
est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi
conuictibus exhauriendũ, ut hic ne ualetudo quidẽ ad id par sit, quippe quum K
quotidie sexcenta non desint negocia quæ corpus conficiant, adq; extremam
usque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quum etiam reli-
quas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erit osten-
dere, qui se aiunt hac de caussa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem ue-
ra dicere. Superest iam ut eam caussam referamus: quæ quidẽ ut est uerissima,
ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos uoluptatis gratia, & amplis illis spe-
bus incitatos, ultro inuadere familias diuitum, auri argentíque uim & copiam
admiratos: præterea quòd felices sibi uideantur ob cõuiuia, & reliquas eius ui-
tæ delicias: sperantes futurum uti mox nemine uetante affatim aurum bibant.

Hæc

A Hæc nimirum ſunt quæ illos adducunt,atq; ex liberis ſeruos conſtituunt, non rerum neceſſariarum uſus, quem prætexebant: ſed rerum non neceſſariarum cupiditas,atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miſeros iſtos atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores amaſii receptant, & faſtidienter ducunt, lactantq; uidelicet,quò iugiter amantes ambiant ipſos, atque inſeruiant. Cæterùm ex amoris fructu ne ſummo quidem oſculo impertiunt.Intelligunt enim copia facta diſſoluendũ amorem.id igitur ne fiat,præcauent,diligentérque ſui copiam ſubtrahunt. Alioqui ſpe ſemper retinent amantem, metuentes ne deſperatio minuat cupiditatis ar-
B dorem,amantémque ab ſe alienet. Proinde ſemper arrident,pollicẽturq;, ſemper facturi ſunt, ſemperq; gratificaturi: ſemperq; ingentium ſumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo ſenuerint, atque utrique iam præterierit ætas,huic ad amandũ,illi ad dandum:atq; ita omni uita nihil illis peractum eſt ultra ſpem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidem forſitan non uſqueadeo uicio uertendum: quin magis uenia danda,ſi quis uoluptate capiatur,& hanc undequaque conſectetur,quò poſſit ea potiri: quanquam turpe forſan ac ſeruile,ſi quis ea gratia ſemet in ius tradat alienum: propterea quòd uoluptas quæ ex libertate percipitur, multo ſuauior eſt, quàm ea
C quã ille libertatis iactura ſectatur. Attamẽ hoc quoq; aliquo pacto ignoſcẽdum illis ſit,ſi modò cõſequantur. Verumenimuero ob ſolã uoluptatis ſpem multas perferre moleſtias, equidem & deridiculum arbitror, & ſtultum: maximè quum uideant labores certos eſſe,manifeſtos,& ineuitabiles:porrò illud quod ſperatur,quod quidem nihil aliud tandẽ eſt quàm uoluptas,ne tam longo quidem tempore contigiſſe, præterea autẽ nec ueriſimile uideri ut contingat aliquãdo,ſi quis modò rem recta reputet uia. At Vlyſſis quidem ſocii,dulci quadam guſtata loto, reliqua negligebant, ac præſenti uoluptate deliniti, honeſta contemnebãt,ut non prorſus cum ratione pugnarit in illis honeſtatis obliuio:
D nimirum animo uoluptatis illius ſenſu occupato. Verùm ſi quis famelicus alii cuipiam loto ſeſe ingurgitanti, neque quicquam inde impertienti,aſſiſtat,idq; ſolam ob ſpem,quòd credat fore ut & ipſi aliquando deguſtandam lotũ porrigat:aſſiſtat inquam ad hunc modum, recti atq; honeſti oblitus,dii boni quàm hoc ridiculum,planéque uerberibus quibuſdã Homericis dignum! Ergo quæ iſtos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulſi ſeſe illis dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit utendos,hæc ſunt,aut his ferme ſimillima. Niſi ſi quis & illos commemorandos eſſe iudicat,quos hæc una res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illuſtribus atque opulentis uiris habere con-
E ſuetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificum ſupraq; plebem eſſe exiſtiment.Nam ego quidem,quod ad me propriè attinet,recuſarim uel cum Perſarum rege conuiuere duntaxat,conuictorq; uideri,ſi nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque cauſſa eius uitæ ſuſcipiendæ ſic illis habeat,age iam conſideremus apud noſmetipſos, primùm cuiuſmodi ſint illis perferenda priuſquam admittantur,priuſquã obtineant: deinde cuiuſmodi in ipſa iam uita conſtituti patiantur: poſtremò quæ tãdem cataſtrophe,quis fabulæ exitus illis contingat.Neq; enim illud dicere poſſunt, hæc tametſi moleſta ſint,tamen aſſueſci facilè,neq; ad id multo opus eſſe labore:ſat eſſe ſi uelis modò: poſtea reliqua omnia factu fore facilia. Imò neceſſe eſt ut primùm diu

ſurſum ac deorſum curſites, mane excitatus aſſiduè pro foribus obuerſeris, ut F
perdures quum protruderis, quum excluderis, quū improbus interdum atque importunus uideris, cū ianitori malè Syriſſanti, ac nomenclatori Libyco ſubiiceris, quumq; nominis tui memoriā mercede redimere cogeris. Quin etiā ueſtitus tibi eſt apparandus ſupra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potiſſimùm gaudeat, uti ne diſcrepes, néue oculos illius offendas. Poſtremò uti gnauiter aſſectere neceſſe eſt, uel antecedas potius, à famulis protruſus, ac ueluti pompam quandam expleas. at ille interim cōplures iā dies ne aſpicit quidē te. Quòd ſiquando res tibi feliciſſimè uerterit, ſi te reſpexerit, ſi accerſiuerit, dixeritq;, quicquid illud fuerit, quod illi G
fortè in buccam uenerit: tum denique, tum plurimus ſudor, tum multa oculorum caligo, tum intempeſtiua trepidatio, tum ſannæ eorum qui adſunt, hæſitātiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidē non rarò accidit, ut quum oportuerit reſpōdere quis fuerit rex Achiuorū, mille naues illis fuiſſe reſpondeas. Atque id, ſi qui ſunt modeſti, pudorem uocant: immodeſti timiditatē nominant: improbi inſcitiam. Ita fit, ut tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculoſiſſimam expertus, ita diſcedas, ut tantā animi tui imbecillitatem ipſe cōdēnes. Porrò ubi multas iā noctes inſomnes duxeris, ubi plurimos dies cruentos egeris, haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priameia Perga- H
ma, uerùm ſpe quinque obolorū, contigerit autem & deus quiſpiam tragicus qui tibi ſit auxilio: iam illud reſtat, ut exploreris excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidē diſceptatio non iniucunda eſt ipſi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix eſſe prædicatur. Cæterùm tibi uidetur de uita ipſa, déque omni fortuna tum certamen eſſe paratum: propterea quòd tibi uenit in mentem, idq; meritò, futurum ut alius nemo ſit admiſſurus, ſi prius ab hoc reiectus ac repudiatus uideare. Interim in uarias curas diſtraharis oportet, dum inuides iis qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios eſſe qui eiuſdē fortunæ tibi ſint competitores: te uerò tibi uideri cuncta parum abſolutè reſpon- I
diſſe, metuentem interim ſimul & ſperantem, ac miſerè de illius uultu pendentem, qui ſi quid parum probet eorū quæ dixeris, periſti. Sin arridens auſcultat, hilareſcis, & ſpe bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneum eſt, eſſe non paucos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum unuſquiſque clanculum uelut ex inſidiis in te iaculatur. Iam uerò illud conſidera, quale ſit, uirū promiſſa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit, & aliis quidem didiciſſe uideri, aliis ſecus. Superior interim uita, & omnis anteacta ætas tua curioſius diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis inuidia, aut uicinus leui quapiam de cauſa prouocatus te deferat, & adulterū dicat, uel pæ- K
deraſten: is protinus iuxta uetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis teſtis. Porrò ſi pariter omnes bene de te prædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti uidebuntur. Nam admodū omnia tibi conſtēt oportet. nihil prorſus ſit, quod tibi queat obſiſtere. alioqui nunquam obtinueris. Age ſanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiuſmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc uult etiā uxor. Non refragatur domus præfectus, neq; item diſpenſator. Nemo tuam inſimulauit uitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt ſacra. Viciſti igitur ô fortunate, &

coronatus

A coronatus es Olympia. Quin Babylonē magis cepisti, aut Sardiûm arcem occupasti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceū lac emulgebis. Iam sanè par est, ut aliquādo præmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis respondeāt, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul ut merces haudquaquam contemnenda præstituatur, eaq; cōmodè ad usum citraq; negocium persoluatur, utq; reliquus item honos tibi præter ministrorum uulgus suppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à uigiliis, in ociū te recipias, ut id quod uulgò solent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihilque iam facias præter ea sola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita e-
B nim cōsentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurum, si quis subdita ceruice ferat iugū, leue nimirum, & portatu facile, quodq; est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur. Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt uiro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidē cum eruditione uel minimum commercii fuerit. Exordiar autem, si uidetur, à primo conuiuio unde consentaneum est te cōsuetudinem illam auspicaturū. Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui tibi prius
C placandus, datis in manum, ne uidearis inciuilis, ut minimum quinque drachmis. At ille Accissans, seq; quū maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egóne quicquā abs te? Addit & illa, Absit, dii prohibeāt. Tandem flectitur atq; obtemperat, ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta ueste, mūdissimeq; cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior aliis aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum postremum uenire, graue. Proinde media inter utrunque obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè q̄ honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra diuitē, inter duos ferme ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes *Insolentia conuiuiorum.*
D ueneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atq; inuisa sint cūcta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neq; uerò ea res curæ nō est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociū dederit ut oculis obseruēt quemadmodū te geras in pueros, aut in uxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem cōuiuæ, simul atq; te uident propter imperitiam ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactū, derident clanculum, cōiectantes te nunquam antea apud alium quempiam cœnasse, nouumq; tibi esse ut mantile apponatur. Proinde, sicuti uerisimile est, præ hæsitātia sudes oportet, ac neq; cum
E sitias, audeas potum poscere, ne uinosus uideare: neque uariis appositis opsoniis, & in ordinem quendam extructis, scire posses cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus, conuiuii rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & uarians, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tantásque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mētem uenit, fore ut admirandam & expetēdam quandam uiuas uitam, quippe qui sis omnibus deliciis illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbi-

traris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturũ. Quin & adoleſcentuli for- F
moſi præminiſtrãtes, ac ſilentio arridentes, ſuauius in poſterum hoc uitæ genus
pollicentur: ut Homericum illud nunquam deſinas in ore habere:

Haud uitio uerti debet ſi Troïa pubes,
Armatiq; ſimul Danai, ſub Marte laborum
Pondera tanta ferant: ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc
inuitatiunculæ ad bibendum: ac poſtulato perquam ingenti ſcypho quiſpiam
præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu re-
cepto ſcypho quid uiciſſim oporteat reſpondere, propter eiuſmodi morũ im-
peritiam ignoras, iamq; ruſticanus & inelegans eſſe uideris. Cæterùm ea propi- G
natio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus non-
nullos iamdudum tuus accubitus clãculum urebat, quòd modò cum aduene-
ris, iis anteponare, qui multorũ annorum ſeruitutem exhauſerint. Protinus ita-
que talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud ſcilicet malis noſtris de-
erat, ut etiam iis qui nuper in familiam commigrarunt, poſthabeamur. &, Solis
Græculis patet urbs Romana. &, Quid habẽt quamobrem nobis debeant an-
teponi? Num mirificã quandam utilitatem adferre uidentur, quũ uerbula quæ-
dam miſera dicunt? Rurſus alius hæc: An non uidiſti quantum biberit? quem-
admodum cibos appoſitos auidè corripiens deuorarit? Homo inelegans, ac fa- H
me enectus, qui ne per ſomniũ quidem unquã fuerit albo pane ſaturatus, mul-
to minus alite Numidica, aut Phaſiano, è quibus nobis uix oſſa reliqua fecit.
Porrò tertius, Fatui, inquit, priuſquã quinque abeãt dies, uidebitis hunc nihilo
Calcei noui. pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non ſecus atque calcei noui ſolent,
in præcio eſt, & habetur charus: uerũ ubi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq; de-
formatus, tũ miſerè ſub lecticã abiicietur, cimicibus, quemadmodũ nos, oppletus.
Atq; inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tũ e-
tiam ad calumniandum inſimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud con-
uiuiũ tui plenum, ac plerique de te ſermones. Tu uerò propter inſolentiã atq; I
inſuetudinem plus quàm ſat eſt, hauris uini tenuis & acris, eoq; iamdudũ aluo
tibi cita diſcruciaris: uerùm neq; decorum tibi ante alios è conuiuio diſcedere,
neq; rurſum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dũ ſer-
mo alius ex alio naſcitur, dũ ſpectacula alia poſt alia proferuntur in conuiuium
(nam uniuerſum fortunæ ſuæ ſtrepitum tibi cupit oſtentare) non mediocriter
diſcruciaris, cui nõ liceat neque uidere quæ geruntur, neque auſcultare ſi quis
uoce citharáue canat egregiè dilectus adoleſcẽtulus. At laudas tamen inuitus:
cæterùm animo illud optas, ut aut terræmotus repèns ortus ea cũcta diſcutiat,
aut incendium aliquod renuncietur, quo ſimul conuiuium tandem aliquando K
dirimatur. Habes amice primum illud ſcilicet & ſuauiſſimum cõuiuium, quod
mihi quidem haudquaquam ſuauius ſit cepis, candidoq; ſale, liberè quũ uelim
ex his, & quantum uelim edenti. Verùm ut ne tibi cõmemorem ructus acidos
qui deinde ſequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede
Pactio mercedis. pacto tranſigendum, quantũ, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præ-
ſentibus duobus aut tribus amicis, accerſito te, & conſidere iuſſo, ſic loqui in-
cipit: Facultates noſtræ cuiuſmodi ſint, iam perſpicere potuiſti, quàm nullus in
his faſtus, ſed citra oſtentationem moderata ac popularia omnia, ſed mediocria
omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim, ut exiſtimes omnia nobis

fore

A fore communia. Nam ridiculum profectò, si quum chariſſimam poſſeſſionum mearum partem, puta meam ipſius uitam, aut per Iouem liberorũ etiam (ſi fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac poſſeſſorem exiſtimem. Cæterùm quandò certi quippiam eſt præfiniendũ, equidem uideo uitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum ſpe te in noſtram ueniſſe familiam, uerùm aliarum gratia rerũ, puta noſtræ in te beneuolentiæ cauſa, tum honoris qui tibi præter omnes cõtinget. Attamen præfiniendũ eſt aliquid. Quin ipſe magis quod uidebitur ſtatuito, habita ratione, uir amiciſſime,
B munerum etiam illorum quæ quotannis feſtis diebus à nobis accepturus uideris. Neque enim uel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiam ſi nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi munerum occaſiones incidere. Horũ igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmium nobis præſcribas. Præterea decet etiam uos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te uaria ſpe labefactans, mitẽ ſibi ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudum talẽta, ac multa nummũm millia ſomniaras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidem tacitus apud te hominis ſordes ac parſimoniam: nihilominus blãditur tibi pollicitatio tamen, atq; illud, Cõmunia
C futura ſunt omnia, ratum & uerum fore arbitraris, ignarus eiuſmodi dicta

Summis è labiis, non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipſe ſtatuendi ius defers. Verùm ille facturum ſeſe negat: cæterùm ex amicis præſentibus quempiam in eo negocio ueluti medium intercedere iubet, qui ſalarii modum pronunciet, eum, qui neque ipſum grauet, ut cui plurimas tum alias in res magis his neceſſarias ſumptus ſit faciendus: neque rurſus ei qui laturus eſt, ſit omnino indignus. Atque is ſeniculus quiſpiam, diuitis æqualis, unà cum illo à pueris adulãdo educatus, Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin unus ſis qui in hac urbe uiuũt omnium fortunatiſſimus,
D cui primũ cõtigerit, quod pluribus miſerè cupientibus, uix à fortuna dari poſſit, nempe ut in huius hominis conſuetudinem admittaris? ut communes penates habeas? ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirũ tum Cröeſi talenta, tum Midæ diuitias ſuperat, ſi modò modeſtus eſſe noris. Equidem non paucos noui magni nominis uiros, qui cupiiſſent, etiam ſi quid ultro dandum fuiſſet, gloriæ duntaxat cauſſa cũ iſto uiuere, & familiares apud hunc atque amici uideri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuam prædicẽ felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetẽdam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi ſatis eſſe uidetur, niſi planè es inſolens, ſi tantũ ac-
E cipias. ſimulq; pronunciat ſanè minimum quiddã, præſertim ad ſpes illas tuas. attamen boni conſulas neceſſe eſt. Neque enim iam poſſis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, muſſitans, ac diſſimulãs, ac initiò quidem non magnopere illi reluctans: facileq; ſequeris, ut quod non admodum te torqueat, neque ſtringat, donec illi tandem paulatim aſſueueris. Tum uerò ii qui foris ſunt mortales, hoc ipſo nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conſpiciant intra cancellos uerſantem, ac nullo prohibẽte introëuntem, prorſus præclaris illis opibus deliciisq; domeſticum quendam ac familiarem eſſe factum. At ipſe nondum uidere potes quam ob rem illi te felicem exiſtimẽt, niſi quòd gaudes tamen, teq; ipſe fallis, ſemper futura meliora fore exiſtimans. Cæ-

terum contrà atq; ſperaris euenit,& quemadmodū adagio dicitur,iuxta Man- F
drabuli morem negocium procedit, in ſingulos (ut ita dixerim) dies deterius
ac retro relabens. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demū diſpiciens in-
telligere incipis, aureas illas ſpes nihil aliud fuiſſe, quàm ampullas quaſdam in-
auratas,labores autem eſſe graues,feros,ineuitabiles,ac perpetuos. Sed quinam
iſti ſint,forſitàn me rogabis. Neque enim uideo,inquies,quid in hac conſuetu-
dine ſit adeò moleſtum, neque intelligo iſta quæ commemoras grauia atq; in-
toleranda. Audi igitur uir egregie, non moleſtiam modò negocii perpendens,
uerùm fœditatem,humilitatē,prorſusq; ſeruilitatem uel præcipuè interim cō-
Seruitus conſequēs cōditionē acceptam. ſiderans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque in- G
genuum poſſe uideri. Noueris enim te hæc omnia,genus,libertatem,progeni-
tores ante limen relinquere,quum in huiuſmodi ſeruitutem temetipſum addi-
cēs in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recuſarit,ad uitam tam
indignam,tam humilem te cōferenti. Seruus itaque(tametſi nomine ipſo gra-
uiter offenderis)ſeruus inquam,uelis nolis,futurus es:neque unius ſeruus, ue-
rùm complurium,operamq; ſeruilem præſtare cogêris obſtipo capite,à diluculo
in ueſperam uſque, idque mercede uili atque indigna. Adde quòd ne placebis
quidem admodum, neque domino ſatisfacies, neque ab illo magnifies, ut
qui nō à puero fueris ad ſeruitium inſtitutus, ſed ſerò didiceris,atq; ætate mul- H
tum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te priſtinæ libertatis memo-
ria animo recurſans, facítque ut interdum reſilire conere,reluctériſque, atque
ob id ipſum fit ut ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem
ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus:
aut quòd non ſic uti Bithynicum aliquod mancipium uociferāte præcone di-
uendaris. Atqui tum uir egregie,cum inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrio-
nibus immixtus, manum itidem ut alii ſeruuli protendis,capisq; quodcunq; il-
lud tandē eſt quod datur,hæc uidelicet eſt auctio. Nam præcone nihil opus erat
homini qui ipſus ſui fuerit præco,quiq; ipſe ultro ſibi multo tēpore dominum I
ambierit. Age iam ô ſceleſte(cur enim nō dicam,præſertim in eum qui ſe phi-
loſophū eſſe dicat?)ſi quis te pirata inter nauigandum captum,aut ſi quis præ-
do in ſeruitutem tradidiſſet,teipſum deplorares,tanquam indignā fortunæ in-
iuriam patientem : aut ſi quis manu iniecta te duceret in ſeruitutem aſſerens,
leges inclamares,omnia faceres, acerbè ferres,&, ô terra,ô dii,magno clamore
uociferarereris : nunc uerò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam
ſi ſeruus natus eſſes, tamē tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum
ipſa uirtute ac ſapientia ultro addictū uendideris, nihil illa reueritus, quæ per-
multa ab egregio Platone, Chryſippo,Ariſtotele diſſerūtur,quum libertatem K
laudant,ſeruitutem damnant:an non te pudet,quum inter homines aſſentato-
res & emptitios ac ſcurras uerſans,ex æquo cum illis æſtimaris:quum in tanta
Romanorum turba ſolus peregrino in pallio uerſaris,quumq; Romanam lin-
guam perperam ac barbarè ſonas : præterea quum agitas conuiuia tumultuo-
ſa,magna hominum turba conferta,quorum pleriq; collectitii,quidam ſunt &
improbi? atque inter hos laudas odioſe, bibisq; præter modum : deinde mane
ad tintinnabulū expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima ſomni parte, unà
ſurſum ac deorſum circuncurſas,heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſ-
queadeó ne te lupini aut holerū agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi de-
fuerunt

A fuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neque lupini, sed bellariorum atque obsoniorum, uinique odorati cupiditate captum eò uenisse: quæ dum Lupi piscis in morem auidius appetis, tuo merito euênit ut hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præstò sunt huius intemperantiæ gulæ'que auctoramenta. Ac perinde atque simia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi deliciis affluere uideris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, unà cum ipsis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta: atque istarum rerum
B ne memoria quidem ulla: quanquam hoc quoque ferendum, si uita ista cum hac turpitudine duntaxat esset coniuncta, quòd è libero seruum uideri facit: non labores etiam accederent, cum illa seruorum colluuie communes. Sed uide num quæ tibi imperantur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate simularat te in familiam suam accersisse sese) perquam exigua illi cura est. Quid enim (ut dici solet) commercii asino cum lyra? An non uides uidelicet quàm miserè macerentur immodico desiderio uel Homericæ sapientiæ, uel Demosthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonicæ sublimitatis? Quorum mehercle ex ani-
C mis si quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad ista nihil prorsum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque uultu ipso graue quiddam & uenerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum: pulchrum ille sibi putat, ut & eiusmodi quispiam, anteambulonum suorum pompæ permixtus esse uideatur. Futurum enim hac re, ut Græcanicarum disciplinarum studiosus, reliquæ'que omnis doctrinæ neque negligens neque rudis esse pu-
D tetur. Vnde fit ut in periculum uir egregie uenias, ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliumq; conductus esse uideare: proinde ut perpetuus apud illum conspiciaris oportet, neque absis unquam, uerùm ut diluculo relictis stratis in famulitio temet exhibeas conspiciendum, neque locum in acie deseras. Porrò ille iniecta nonnunquã tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, obuiis ostentans quàm ne per uiam quidem ingrediens, incurius sit literarum, quin ut illud ipsum etiam ocium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim, nunc scansim
E plerunque, nunc descensim (nam scis huiusmodi esse urbem) obambulans, tum sudas, tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem accessit, confabulante, quum tibi interim locus desit ubi uel assidere queas, librum uidelicet stans in manum sumis, quoq; fallas tædium, legis. Pòst ubi ieiunum te sitientemq; nox occupauit, incommodè lotus, intempestiuè, puta nocte ferme concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conspiciendus his qui adsunt. Verùm si quis aduenerit recentior, tu post tergum reiiceris. Itaq; in angulum aliquem abiectissimum retrusus, accumbis, testis duntaxat ac spectator eorũ quæ apponuntur, canum

ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat, uel aridum maluæ folium, quo F
reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab iis qui supra te accumbunt, præ fame liben-
ter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum
quidem soli tibi apponitur? Neque enim conuenit, ut tu semper eadem re-
quiras, quæ hospitibus atque ignotis ministrantur, quandoquidem hæc tua sit
inscitia atque inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis aliis,
uerùm diuiti illi pinguis & succuléta, tibi pullus dimidiatus, aut palumbus ali-
quis aridus atque insipidus, non auis uidelicet, sed manifesta contumelia, lu-
dibriúmque. Neque uerò rarò fit, ut siquando desit alibi, minister repentè te
inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, aliis apponat, illud tibi ad G
aurem immurmurans, Tu profectò noster es. Quod siquando interim dissece-
tur uel porca fœta, uel ceruus: aut structorem tibi modis omnibus propitium
habeas oportet, aut certè Promethei partem feres: nempe ossa adipe circun-
tecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina sinitur adstare quoad satia-
tus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat, quis tandem isthuc ferat, qui
modò sit ingenuus, cuíque tantum insit bilis, quantum uel ceruis adest? At-
que illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac uetustissimum
uinum bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud
semper curas, ut auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te us- H
queadeo contemptum neglectúmque esse conuiuam: quanquam bene tecum
ageretur, si uel illud ipsum ad satietatem usque bibere liceret. At nunc ubi cre-
brius poposceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias
esse res quæ te discrucient: imò nihil esse ferme, quod non sit acerbum, maxi-
mè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is, qui saltandi do-
cet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quispiam homunculus.
Nam quî tibi speres tu ut in accubitu æqueris iis qui uoluptates & amatoria
subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam
conuiuii latibulo tectus, præq; pudore abstrusus, suspiras, uti coniectandum est, I
téque ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam, quæ tibi ne pauxillulum qui-
dem lepôris ac uenustatis asperserit. Ac prorsus ita uideris affectus, ut optes
poëta fieri, ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non contingit, uel eam
assequi facultatem, ut possis ab aliis conditas dignè canere. Vides enim quibus
in rebus situm est ut quis efferatur, plurimíque fiat. Quin & illud ferre queas,
ut magi quoque aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum gene-
re, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quan-
doquidem hos quoque uides non mediocriter â diuitibus amari, plurimiq; fie-
ri: eoq; uel unum quodlibet horum fieri percupias, uti ne prorsus reiiculus at- K
que inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis es, infelix: proinde sub-
mittas te oportet, mussitesq; ac tacitus feras, clàm apud te plorans, ac neglectui
habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omniũ non lau-
daris puerum heræ saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue
discrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens uocifereris
necesse est, id operam dans, ut in laudantiũ numero insignis ac præcipuus ap-
pareas. Quin sæpicule silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda,
quæq; multam sapiat assentationem. Iam uerò magnopere ridiculum est, cum
esurias

Quotidianus uictus.

Cõtemptus & reiectio post Cinædos & saltatores.

Adulatio ridiculorum.

A esurias interim sitiásque, unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidere sepulchrali columnæ uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel uxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratiísque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non uera solùm uident, sed semper ueris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere uideantur. Quas ob res uultu demisso tibi est accum-

Pericula & metus.

B bendum, quemadmodum in Persicis conuiuiis fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: móxque alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia uideris quæ uidere nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, ubi paululum dormieris, ad galli cantum expergefactus, O me miserũ, inquis, ô infortunatum! Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui! tum uitam tranquillam, & ocii plenam: somnum quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? &, deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tũ autem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas.

Pœnitentia.

C Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum, maximéque deplorandum, neque efficere possum ut placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuiis, quippe qui ne risum quidem con-

D citare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus uideor. In summa, nullam inuenio uiam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, uultúmque quàm possum maximè ad hilaritatem cõposuero, fastidit illico ille, & auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi uidetur, quale sit si quis in persona tragica Comœdiam agere tentet. Postremò quam tãdem aliam uitam mihi uiuam demens, posteaquam hanc præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris,

E iam sonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum est, obambulãdum, standum, sed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, si modò uelis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde cõuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa uiuendi ratio, superiorique contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel intestini tormina, uel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter quum ualetudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd assimulari morbus, quò munia officiaq; iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis

perpetuò palles, ſempérque iamiam morituro uidere ſimilis. Et hactenus qui- F
dem de his quæ domi ferenda ſunt. Quòd ſiquando fuerit peregrinandum: ut
ne interim referam alia incommoda, ſæpe fit ut pluuio cœlo, ubi poſtremus
ueneris (nam is locus tibi ſorte contigit) uehiculum opperiaris, donec nullo
iam reliquo loco ubi diuerſeris, proxime coquum, aut heræ comptorem te re-
clinant, ne ſtipulis quidem affatim ſubſtratis. Neque uerò tibi referre grauabor, quod mihi Theſmopolis iſte Stoicus narrauit ſibi accidiſſe, rem profectò nimiſquam ridiculam, quæ tamen eadem poſſit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illuſtribus iſtis & urbanis. Eam, quum aliquando peregre proficiſceretur (nam id primum aie- G
bat ſibi maximopere deridiculum accidiſſe) in curru ſibi uiro nimirum philoſopho adiunxiſſe cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (ut coniicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium uocari: Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit, uide, iuxta uirum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundam ac uenerabilem barbam habuerit Theſmopolis) aſſidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id eſt hirundinem, ſed uulturem magis, reuulſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſet de- H
precatus ne faceret, futurum fuiſſe ut flammeum etiam in capite geſtans aſſideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertuliſſe ſeſe, illo cantillante garrientéque, demum (niſi idem hominem coërcuiſſet) in rheda etiam ſaltante. Addebat ſecundo loco tale quiddã ſibi fuiſſe mandatum. Accerſito illi mulier, Theſmopoli, inquit, ita tibi dii bene faciant, magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuſes, neque expectes ut quicquam te ſim rogatura ſtudioſius. Atque hoc (ut eſt credibile) omnia ſe facturum pollicito, hoc, inquit, te rogo, quandoquidem uideo te uirum probum, diligentem & amantem, caniculam quam noſti Myrrhinam in uehicu- I
lum recipe, eámque mihi ſerua, curans ne quid illi deſit. Nam miſera grauida eſt, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At iſti ſceleſti & immorigeri miniſtri, non dicam huius, ſed ne mei quidem ipſius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, ſi chariſſimam mihi iucundiſſimamq; caniculam ſeruaris. Recepit Theſmopolis quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens proſpectánſque paulò infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiuſmodi enim catel- K
læ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulſe ſuper conuiuium dicteria quædam iecíſſet in eos qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim uſq; dicacitas peruenſſet: de Theſmopolide, inquit, unum hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factũ. equidem audiui caniculam etiã peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudunt, uel (ut uerius dicam) huiuſmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipſis uiuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contu-

melias

A melias reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus
ſuper cœnam declamabat, neutiquam ineruditè per Iouem, imò grauiter & ab-
ſolutiſſimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ mo-
dum, ſed ad uini amphoram oraret. Atq; eam moleſtiam ob ducẽtas drachmas
perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortaſſis utcunq; toleranda. Porrò ſi di-
ues ipſe aut poëticus fuerit, aut hiſtoricus, qui ſua ipſius ſcripta in conuiuio re-
citare gaudeat: tũ uerò maximè futurũ eſt ut diſcrucieris ac dirumparis, nem-
pe quum admirari, quum aſſentari, quum nouos quoſdam laudãdi modos cõ-
miniſci neceſſe habes. Sunt autem qui & formæ nomine ſtudeant admirãdi ui-
B deri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles neceſſe eſt, etiã ſi illis na-
ris nonnunquam cubitali hiet ſpecu. Quòd ni laudaris, protinus in lapidicinas
Dionyſiacas aſportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum inſidieris, maleq;
uelis. Ad hæc & ſapiẽtes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiã ruſticè quip-
piam dixerint, tum uerò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atq; Hymet-
ti plenam orationem uideri uolunt, atque in legẽ abire, ut deinceps ita loquan-
tur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forſitan queant: at uerò mu-
lieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, ut doctos aliquot in ſuo conuictu
conductitios habeant, quiq; ſeſe mercede affectentur) quandoquidẽ hoc quo-
C que ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ,
ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc
ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumfe-
runt. Hos autẽ audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculũ) tum temporis, quum
uel comuntur, aut capillos in orbẽ religant, uel in conuiuio. Nam aliàs nõ ſup-
petit illis ociũ. Porrò ſæpenumero fit, ut interim dum philoſophus quippiam
diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de
pudicitia ſermones intermittũtur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero,
atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſiquando poſt multum temporis inſtã-
D tibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiã umbella tibi mittatur, aut
tunicula ſemiputris ac detrita, tum deniq; plurima miſſitẽtur oportet. Atq; ali-
quis qui ſtatim ſubauſcultarit herum id facere deſtinãtem, præcurrit, ac primus
rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciarit. At mane plus
tredecim te adeunt idem apportantes nuncii: quorum quiſque commemorat
q̃ multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodũ adhortans com-
modiora ſubiecerit. Omnes itaq; donati præmio diſcedunt, at nõ ſine murmu-
re tamen, qui non plura dederis. Porrò ſalarium ipſum, ſex ferme obolorum:
idq; ſi tu poſtules, grauis atq; importunus haberis. Proinde quò illud aliquan-
E do auferas, primùm ipſi hero aduleris ſupplexq; fias neceſſe eſt: deinde captan-
dus & diſpenſatoris fauor. nam hoc quoq; quoddam eſt ſeruitutis genus. Ne-
que uerò negligendus is quem in cõſilium adhibet, neq; item amicus. Deinde
quod acceperis, iamdudũ debebatur uel ueſtiario, uel medico, uel cerdoni cui-
piam. Vnde fit ut ſera atq; intempeſtiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæ-
terùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim ſtruũtur in te,
apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat ſi quid aduerſum te dica-
tur: quippe qui perſpiciat te laboribus aſſiduis iam detritũ, & ad obeunda mu-
nia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra ſubinde grauari.
Proinde poſteaquã id quod erat in te florentiſſimum decerpſit, æuiq; partem

Adulatio dominorum doctos ſe uideri uolentium.

Compenſatio munerum.

Difficultas exigendæ mercedis.

Exitus ac miſſio ignominioſa.

maximè frugiferam,ac præcipuum corporis uigorem detriuit,iamq; te lacerum F
panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat,atque alium perferēdis laboribus idoneum, in tuum substituat locum.Ibi insimulatus uel quòd pusionem illius tentaris, uel quòd homo senex uxoris ancillam uirginē uitiaris,uel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisque desertus ab omnibus,atque omnium inops rerum,optimam podagram unà cum senecta comitem ducens : cum interim quæ quondam sciueris,tanto temporis spacio dediciceris, tum uentrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inexplebile quoddā & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus assueuit, flagitat: quæ G
cum negantur, indignatur. Adde quòd præterea nemo te posthac recepturus est in familiam,utpote cuius iam præterierit ætas,quiq; similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animātium est usui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es,calumnia quàm potest proximè ad uerisimilitudinem conficta,facit ut aut adulter,aut ueneficus,aut aliud quippiā tale uidearis. Nam accusatori uel tacenti fides habetur : tu uerò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idq; iure optimo.Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, H
propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes:atq; id quum faciunt,doctos sese affirmant,palliis amicti, barbisque neutiquam contemnendis onusti. His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quandò eos quos præcipuos esse iudicant,uideant tales: maximè uerò posteaquam animaduerterint quàm sint in cōuiuiis reliquoq; cōuictu adulantes,quàm ad lucrū humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderūt: neq; id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in uulgus effe- I
rant,quippe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos cōspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem umbilici,purpurea foris pellis: cæterùm intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens,aut Oedipus matris maritus,aut Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi,splendidi, conspicuique: porrò intus sub purpura uarias occulunt tragœdias. Quorum unumquemque si euolueris,explicuerisq;, fabulam nō mediocriter longam reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis.Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum sibi conscii oderunt illos, atq; insidias pa- K
rant siquis penitus ab illis defecerit,qui eos probè cognitos depingat, qualesq; sint,euulget.Iam uerò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginē quandam huius uitæ tibi depingere,ut eam contemplatus,scire queas num ex usu tuo sit eam adire.Equidē magnopere cupiam uel Apellē quempiam,uel Parrhasium, uel Aëtionem,uel Euphranorem ad hanc depingendā tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non est,ut aliquem artificem tam egregiū atq; absolutum nanciscamur,in præsentia tenuem quandā pro mea uirili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur uestibulum sublime atq; inauratum,neq; id humi situ in solo, uerùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum ferme

& abru-

A & abruptum,lubricóque aditu,ita ut plerunque qui se iam ad summum usque uerticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulétia sedeat, tota(sicuti uidetur)aurea,maiorem in modum formosa,atque amabilis. Porrò Amator ubi uix tandem cóscendit,iamq; ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso uultu est,ac uersicoloribus amicta,manu prehensa introducat,mirè iã ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes usque illum antecedat, ducatq;:tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia,Seruitusq;, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam mor-
B bidum,coloreq; commutato.Postremò Cótumelia arreptum illum ad Desperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat.Tum ille non per aureum illud atriũ,per quod ingressus fuerat,sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus,uentricosus,pallidus,senex, læua quidem pudorem occultans,dextra uerò seipsum strãgulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans,& miserum bis etiam conficiens.Atque hic quidẽ esto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime,ipse diligenter cósideratis singulis expende, num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid
C autem feceris,memineris sapientis illius qui dixit,Deum in culpa non esse,uerùm qui sua sponte delegerit. *Deus,malorũ causa non est.*

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE conducti seruiunt,

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia est non in genere omnium eorum qui mercede conducti seruiunt, sed libri seu orationis su-
D *perioris propriè,& auctoris ipsius* Luciani.*Nam post scriptum illud editum,senior iam in aulam atque familiam* Cæsaris *sese contulerat, & conditionem procuratoris (ut uidetur) principis in* Aegypto *acceperat, ut infra ex ipsa quoque oratione patet.Hoc igitur factum suum,quia cum superiore scripto prorsus pugnare uidetur,defendit,primùm à diuisione seu diuersitate conditionum, quòd longè alia res sit principi operam suã locare,quàm apud diuitem aliquem priuatum seruire.* Deinde *quòd nõ omnes mercenarios miseros dixerit,sed solùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum seruiant: se uerò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cum præter salarium ingens,etiam in magna existimatione uiuat, publicisq; rebus procurãdis præstitutus,tam certã quoque spem totius alicuius prouinciæ,aut regni aliquando administrandi, propositã habet.* Denique *quòd cum nemo quicquam ferè gratis faciat,& tamen bonum uirum cõueniat certo alicui operi intentum esse,neque ignauiter feriari, neque ipse adhucdum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem aut honorem prorsus contemnere queat.* Atque *huic defensioni præmittit* Sabini *(eius ad quem scribit) accusatio-*
E *nem per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari,ut qui suprà quidẽ de seruitute apud diuites,optimè atque utilissimè scripserit:nunc autem contrà,quasi mutata sentẽtia, idem uitæ genus ingressus sit,perinde quasi aliud lingua sonare uoluerit,aliud animo senserit,exaggerata hac uitæ scriptorumq; diuersitate ac repugnantia,multis uarijsq; tum similibus,tum exemplis.* Exorditur *autem per præoccupationem à simulatione admirationis,quam & ipsam à circunstantijs ætatis & caussæ amplificat.*

IAmdudum apud me ipse cogito, præclare Sabine,quæ tibi nostrum de iis qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti uerisimile est in mentem uenisse,quæq; credibile est te dixisse. Nã quòd in eo legendo risum non tenueris,mihi uel in primis constat.Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta,ea nũc nostris à te iã lectis conor accómo-

dare. Quare si non frustra diuinandi artem didici,audire mihi uideor te sic te- F
cum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cum hæc ipse scripserit, &
graui adeò accusatione aulicam uitam incessat, postea tamen omnium oblitus,
uelut testula, quod aiunt, transmutata,sua sponte in seruitutem manifestariam
adeò & illustrem se ipse coniecit? Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli uel
toti hunc hominem à sentẽtia diducere adeò potuerunt, ut dulcissimam illam
libertatem,in qua iam inde à pueris est enutritus,repudiet?& tametsi iam non
procul ab ipso abest Aeaco,imò tantùm non alterũ pedem in Charontis cym-
ba habet,tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendũ, per-
inde ac si collario quopiam aureo foret innexus, nõ aliter quàm à diuitum il- G
lorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependẽt? Longè ergo la-
teq; hoc uitæ genus in quo nunc es,à scriptis dissidet tuis:iamq; hoc sanè uide-
ri posset,quod prouerbio dicunt, flumina sursum incedere, omniumq; rerum
ordinem inuerti,atque cuncta in deterius recantari, idq; non Helenæ placan-
dæ gratia per Iouem,neque eorũ quæ apud Ilium gesta sunt,nomine,sed quòd
uerba quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso auctoris opere subuertantur.
Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum
eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neque importunum,
sed amicum,& quale tibi uiro cum bono tum erudito cõgruat. Itaque si tuam H
personam,quam induere iam paro,feliciter gessero,optimè quidem nobiscum
actum putabo,atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si uerò
quod sequor,parum assequor,tuæ partes erunt,quæ mihi desunt,explere. Iam
ergo fuerit tempus, ut quasi scena transformata, & actoribus permutatis, ipse
quidem uocem teneam, méque tibi salutis gratia secãdum,&,si & hoc necesse
fuerit,urẽdum præbeam:tu uerò medicinas adornes, simúlque acum unà cum
ustorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi uice à
me accepta,sic mecum agis:Olim quidem,ô amice,hic tuus libellus nõ imme-
ritò erat in precio,& quemadmodũ qui tum audiuerunt,nobis narrarunt,cum I
uulgo ceu magnum quiddam ostentabatur,tum præcipuè eruditorum manus
occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæprecium
ducunt. Neque id admodum est mirum,quandoquidem præterquã quòd ipse
dictionis tuæ color culpa caret,& narratio planè est uaria,miraq; est rerum ex-
perientia:maximam quoque habet gratiam,quòd omnia à te non scitè solum,
sed & dilucidè recẽsentur. Super omnia uerò est,quòd quæ scripsisti,utilia sunt
cum omnibus,tum maximè eruditis, uidelicet ne per rerum inscitiam in seru-
itutem posthac sese coniiciant. At cum iam sententia planè in diuersum muta-
ta,aulicam hanc uiuendi rationem præstare statueris, & libertati longum ua- K
lere dixeris,tum iambicum illud seruile nimis, & generoso animo indignum,
sumpseris imitatione exprimendum,

Vbi est lucrum,natura adacta seruies:

uidendum tibi erit, ne quispiam te id libelli legentẽ forte auscultet: imò sum-
ma ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præsentem uitæ tuæ statum norunt,
tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæprecium, si à Mercurio illo
inferorum legato,uotis impetres,quò is omnium aures qui antè de hoc libello
quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam ti-
bi accidet,quod iuxta fabulam illam Corinthiã Bellerophonti. Vt enim ille li-

teras

A teras in ſuam perniciem tulit,ita tu librũ aduerſum te ipſe ſcripſiſti. Quod ad me attinet,qua defenſionis facie ſaltem æqua aduerſum accuſatores uti poſſis, non uideo, præſertim ſi actionem ſuam nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirum ut ſcripta tua, atq; item libertatem,quam præ ſe ferunt,laudẽt:te uerò ſcriptorem ſeruientem uideant,& ſponte tua collum iugo ſubdentem.Itaq; non iniuria agerent,ſi libellum ipſum uel alteri,generoſiori ſcilicet,aſſererẽt, te uerò interim uelut graculum alienis exultare plumis:uel ſi tuus eſſet, ſimilem quidem tuam eſſe cauſam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem duriſſimam Crotoniatis tuliſſet,& per hoc multis admiratio-
B ni eſſet,paulò pòſt cum fratris ſui uxore in adulterio fuit deprehenſus. Quare non ineptè quiſpiam te Salæthum illum diceret, niſi quòd illius factum non paulo eſt tolerabilius,qui quod fecit (ut & ipſe dum cauſam diceret,fatebatur) amore captus fecit:& uoluntarius,nihil reluctans,in ignem animo magno inſiliit: tametſi Crotoniatæ hominis miſerebantur:&,ſi luberet,exulandi facultatem permittebant. At tuum negocium multis partibus eſt abſurdius, qui uitæ quidem eiuſmodi ſeruilem conditionem accuratè etiam libris editis es perſecutus,& grauiter incuſas ſi quis in diuitis alicuius famulitium incidat, ſéque ipſe uelut uinculis aſtringi ſuſtineat,interim nihil non moleſtum cum faciens,
C tum patiens: attamen ipſe in extremo ſenectutis gradu, & certè longè ultra limen illud Homericum progreſſus, ingenerosum adeò & abiectum ſeruitutis genus elegiſti,atq; ob id tantùm non ſeriò triumphas. Ergo qui tibi malè uolunt,quanto magis inſignis ac cõſpicuus appares,tanto te aiũt magis omnium riſui obnoxium: uita nimirum tua tantum ſcriptis ipſis reclamante. Et quid attinet nouam accuſandi rationem aduerſum te quærere, poſt celebrem illam & admirandam Tragœdiam,quæ dicit:

Sapientem eum odi,qui ſibi ipſe non ſapit?

Tametſi & alia multa quibus te adoriantur,accuſatoribus tuis ſuppetũt. Nem-
D pe alii ſimilem te facient Tragicis actoribus, quorum quiſq; in ſcena quidẽ eſt uel Agamemnon,uel Creon,uel etiam Hercules ipſe:foris autẽ depoſitis perſonis fiunt Polus aut Ariſtodemus, ſcilicet ad agendas fabulas mercede cõducti:qui,ut uiſum fuerit ſpectatori, iam eiiciuntur,iam exibilãtur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigiſſe dicent quod ſimiæ quam magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim ſaltationum genera probè edocta,cum aliquandiu compoſitè modulateq; non ſine magna ſpectantium admiratione ſaltantis habitum exhibuiſſet, ac decorum ſeruaſſet,iamq; Hymenæũ uoce ac cithara canentibus reſpõdiſſet: poſtea
E quàm carycás ne an nucem neſcio,procul iacentem conſpexiſſet, perſona abiecta, imò præ feſtinatione diſcerpta, modulis & ſaltationibus longum ualere iuſſit,nucem uerò correptã arrodere cœpit. Non aliter & tu non hiſtrio quiſpiam, ſed ipſe pulcherrimarum rerum auctor,& uelut legumlator, oſtenſo alterius uitæ ſplendore quaſi nuce quadam, te ipſe ſimiam eſſe prodidiſti, ut qui ſummis tantùm labiis ſis philoſophus,quiq; nihil quidem ueritus inferorũ portas,alia quidem mente occultes,alia uerò lingua depromas: ut non immeritò quis de te diceret,quæ ſcribas,quibusq; te uẽdites, ea labra quidem tua rigaſſe, palatum autem interius aridum reliquiſſe. Quamobrẽ ſtatim ante pedes quoq; ultricem pœnam ſenſiſti,qui cum antè audacia procaci humanarum rerum ne-

cessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò pòst libertatem uelut sub præ- F
conibus abiuraris. Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse uenditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cum sit, non ignorarit futurum ut & ipse mutata sententia in simile uitæ genus transires. Tum quòd non prius in tuum ipsius sinum inspueris, q̃ eos accusares, qui ob uarias fortunæ uicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis uerbi gratia Aeschinem post graué illam orationem qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen uocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quòd Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter G
incessuit, ipse uerò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis uideris illi Pharmacopolæ, qui cũ remedium contra tussim uenditaret, & qui eo uterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamẽ ipse eius morbi uehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiiceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæq; mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nũc apud me ipse cogito, quam uiam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, ut me ad malum hoc mea uoluntate coactum confitear, dorsum uerberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiã, ni- H
mirum fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atq; interim ab obiurgantibus ueniam deprecer, ob id, spero, nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorent quàm nihil sit in nostra ipsorũ manu, quodq; potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati, arbitrio, uel contra nostrã uoluntatem impellimur, adeò ut crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis est uulgaris, ut ne tu quidẽ (quanquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiamsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantem:

Fortunæ ac fati uis.

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam. Tum illud: I
Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

Itaque si hac ratione tanquam parum proba neque fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatum me, præsentem seruitutem ferre, sed ipsius principis prudentiam fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse uoluisse: hîc uereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoq; nota accedat, uideárq;, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimẽ minus maiori uelle obscurare, quatinus adulatio malorum omnium maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo si neq; hæc neq; illa uidentur dicenda, nobis restat, nisi ut ingenuè fateamur, nihil no- K
bis esse syncerum ac sanum, quo deinceps uitium nostrum palliemus? Vna forsan anchora ad hoc nobis superest, quã in aquam nondum demisimus, uidelicet senectutem nostram ac morbum in miserationem uocare, pariterq; paupertatem causari, quæ ut euitari queat, hominem nihil non tum facere tum pati persuadet. Quo loco non intempestiuum fuerit Medeam illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa nõ nihil huc detorta, pro me tibi occinat:

Haud nescio quàm sint mala hæc quæ nunc paro,
Sed mentis imperio reclamat pauperies.

Nam

A Nam illud Theognidis quis ignorat,tametsi nullus citē, non uitio dari, si quis se ipse uel in profundum mare demergat,uel è rupe præcipitet, modò paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset,etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. Tu uerò ô amice,quantum ad me attinet,bono animo es,quādoquidem in mea defensione id genus auxiliis nullis sum usurus. Neq; enim,spero,tanta fames unquam urgere poterit Argiuos,ut de caua Arabia serenda cogitent: neq; ipsi nos iusta adeò excusatione destituemur unquam, ut siquando accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi considera, q̄ magno hæc inter
B sese discrimine distent, uidelicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptū, seruire seruitutem,eaq; omnia perferre,quæ libellus ille meus recenset,& publicè rem populi tractantem, ac pro uirili rempub. administrantem,hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare hæc,& utrunq; per se ac seorsim perpende: reperies certè res ipsas,iuxta illud Musicorum prouerbium, δὶς λιθ πασῶν,hoc est longissimo interuallo inter sese dissidere: tum duas has uitæ rationes tantum inter se conuenire,quantum est affinitatis plumbo cum argēto,æri cum auro,anemonæ cum rosa, homini cū simia. Siquidem ut illic, ita & hic merces accipitur, & accidit utrobique ut alteri sit parendum. Cæterùm in
C ipsa negocii ratione ingens est dissonantia: quādoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis seruis non admodum præstant. At qui remp.tractant, & in usum ciuitatis nationumq; totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedē in calumniam uocari poterūt,inq; crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit,quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur,ut neq; tot ac tantarum gentium præsides,neque ciuitatum rectores,neq; ordinum militarium ductores,imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere uideātur, quandò horum omniū laboribus proposita sunt præmia. Cæterùm unius mer-
D cedis nomine nō oportet opinor uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus,æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ uitæ obnoxios illic dicebā, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio seruiunt,eos tanquam ærumnosos miserabar. At nostrum negocium,ô amice,modis omnibus est diuersum. Quāquam enim quæ ad domesticam uitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperii participes sumus,eiusq; administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego,si diligenter expendas,Aegyptiaci regni portionem non minimā sub manibus habeo,dū nunc pœnas statuo,nunc iusta tributa impero, nunc dicto-
E rum factorumq; omnium rationaria conscribo,nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæq; summa fide perduco,eademq; diligēter adseruata,subditis trado,reipub. cura in omne æuū conseruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris,sed â principe: nec ea exigua,sed talentis numerata. Post hæc, modò recta uia res procedat,superest spes,neque hæc contemnenda uidelicet, ut prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negocium tibi demandetur. Iam uerò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi,& crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum,itidem copiosius refellere. Equidem apertè pronuncio,neminem quicquam facere gratis,ne si uel ma-

ximarum rerum administratores obieceris: quandò nec ipse princeps mercedis est expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur: uerùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomẽ eius ab omnibus celebretur, si beneficiorũ nomine numinis uice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, proq; solicitudine qua commune ciuium bonum procurant, cunctaq; in melius prouehunt. Et, ut magnis parua componam, si initio iam inde ab ipsius uelut acerui cacumine sumpto, per singula quibus cõpositus assurgit, descendas, uidebis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cætera mercenarii simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonũ uirum operi alicui intentum esse decet, quî posset operã suam collocare quis rectius, quàm ut ad optima quæq; promoueat amicos, ac in medio omnium luceq; de se det periculum, quanta fide, quáue diligentia, qua postremò animi beneuolẽtia, negocia commissa queat expedire? ne uidelicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus.

Principis maxima merces.

Bonus uir ubi maximè operam suam collocet.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cum me reprehendunt, haudquaquam sibi res est cum sapiẽte quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam uirtutem, quò non nisi summatibus datur aditus, non admodũ sit institutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te uerò, quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, non possum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non sine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis oceani spectaculum profectus, forte fortuna in nos incidisti cum inter quæstuosos Rhetores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obiiciẽti tibi, quãquam mille negociis districtus, utcunque respondi: nimirum ut uideas quàm non in postremis habeam, si tuo suffragio candido plenoq; nostra causa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiãsi simul õnes accusent, mihi tamẽ suffecerit illud: Haud curat Hippoclides.

Lucianus causas aliquãdiu egit.

PRO EO QVOD INTER SALVTANDVM uerbo lapsus fuerat, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Respondet hac apologia pro errato quod inter salutandum ipsi exciderat, cum mane & in prima salutatione, quando χαῖρε, hoc est aue seu salue dicendum fuerat, ipse ὑγίαινε, hoc est uale dixisset. Orationis status est iuridicialis assumptitius. Fatetur enim & ipse peccasse se, quia ordinem inuerterit, & quod postremũ dici conueniebat, à principio usurparit: sed tamen culpam hanc mitigat atque eleuat, primùm usu ac potestate ipsorum uerborũ ostendens ὃ χαίρειν non in principijs tantùm à ueteribus, sed etiam fine atque discessu usurpatum fuisse, ὑγιαίνειν autem utroque loco frequenter à multis, à quibusdam etiam in principio semper positum fuisse: deinde & efficaciorem atque auspicatiorem uim ac significationẽ habere: idq; probat multis & poëtarum & aliorum testimonijs, adductis item historiarũ exemplis, ubi uel eodẽ errore ὑγιαίνειν pro χαίρειν positum fuisset, uel aliàs usurpatum, cõmodum aliquod utẽtibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni opponit euentum

A *euentum erroris, quòd tale uerbum pro alio dixerit, cuius uis seu potestas, hoc est ualere seu sanum esse, cuiuis tempori, non matutino tantùm cõueniat, & quòd hæc salutatio cæteris potior atque efficacior sit. Deniq; & principes hoc idem primum atque præcipuum suis mandant, ut salutis seu ualetudinis curam gerant: & priuati quoque in re salutando saluos esse iubeant. Hinc & causam erroris siue euentus huius in deum aliquem transfert. Animi autem consternationem, quæ causam errori dederit, à consueto & obiecto seu casu defendit. Deinde & uoluntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione, idq; argumento à consequentibus & exemplo ducto. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in uotum seu precationem desinit. Exordium à loco communi sumitur.*

Verbum χαίρειν ubique saluere exposuimus, propter commodum uersionis: quanquã non ignorem à Martiale atque alijs frequentius per Auere reddi, quando salutantis est. Nam alioqui & gaudere significat, interdum & ualere, ut infra, cum discedentium mutuo est: ut & ὑγιαίνειν, quod nos ubique ualere uertimus,
B *& saluum siue sanum esse interim significat, ad quas significationes infra in græcis testimonijs quæ citãtur, crebræ allusiones fiunt, præsertim cum à principio ponitur.*

DIFFICILE sanè est, homo cum sis, alicuius Dei impulsionem ac uim euitare. Multo autem difficilius, defensionem inuenire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine quodam impellente lapsus est. quod utrunque mihi nunc accidit, qui cum ad te uenissem, quô te ex more primo mane salutarem, deberemq; cõsueta ista uoce uti, ac te saluere iubere: ego aureus ille, nescio quo pacto oblitus, ualere te iussi, uerbo & ipso non malo aut ominoso, sed intempestiuo ta-
C men, ut quod uesperi, non auroræ conueniat. Ipse igitur confestim sudaui atq; erubui, uariéq; meipsum gessi, cũ quid agerem, non haberẽ. At cæteri qui tum aderãt, alii quidem lapsum me esse lingua, ita ut consentaneum erat, alii præ ætate delirare, alii uerò ex hesterna crapula repletum atque ebrium adhuc esse existimabant: tametsi tu ipse animo maximè æquo accipiebas id quod tum acciderat, ne risu quidem modico notando linguæ erratum. Visus igitur mihi sum, operæ quoddã precium facturus esse, si consolationem aliquam mihi ipsi componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hũc animo afficerer, néue intolerabile putarem, si senex aliquis præsentibus tot testibus nonnihil ab eo quod de-
D corum fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguam attinet, defensione aliqua opus puto non erat, præsertim quãdo in tam bonam & auspicatam precationem errando prolapsa fuerit. Incipienti itaque mihi, ab initio statim uidebar in difficilem quæstionem incursurus esse: at uerô ubi iam progressus aliquantulum fuissem, offerebant se multa quæ commodè dici posse uidebantur. Quæ tamen nõ antea dicam, quãm de ipso uerbo Saluere, de uerbo Bene agere, & de uerbo Valere, quæ consentaneum atq; æquum erit, exposuero. Verbum igitur χαίρειν (quod saluere nos dicimus) antiqua uox *χαίρειν, & eius usus.*
E est, & in salutationibus iam olim usurpata, ueruntamen non mane tantùm, neque in primo solùm congressu, sed etiam cum qui antea se mutuò nunquã uiderant, alius in alium incideret, salutatione hac uti solebant, quale illud est:

Salue ô soli rex istius Tirynthii.

Deinde & â cœna, cum iam ad mutuas confabulationes uentum esset, ut apud Homerum: Salue Pelide, nil cœnæ æqualis eges nunc.

quo tum Vlysses usus est, quando in legatione missus, oratorio modo mãdata illi exponebat. Præterea & cum à se mutuò iam discedere uellẽt, eadem utebantur, quale est illud: Saluete, atq; deum me agnoscite, morte carentem. *Sic & apud Virgil. Salue æternum mihi maxime Palla*

Certum autẽ tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic, neque ut nunc, matutino solùm tempore usurpabatur, quandoquidẽ & in infaustis & abomi-

nabilibus rebus eadem aliquando usi quidam reperiuntur: ut apud Euripidem F
Polynices iã moriturus, Saluete(inquit)nam totus tenebris iam tegor.
Neque etiam amicorum inter se nota tantùm siue indicium erat, sed & ad eos quibus infensi erant, adhibebatur, cum significare uellent nihil rei sibi mutuò cum illis posthac fore. nam hoc, cum μακρὰν χαίρειν, hoc est longum saluere dicunt, intelligunt, nempe nullam amplius curã alterius alteri futuram esse. Primus autem hoc uerbo usus fertur Philippides, is qui uno eodemq; die narratur ex Marathone cursu itinere peracto Athenas uictoriam annũciasse, & ad magistratus quo loco consederant, atque anxii de euentu pugnæ cogitabant, dixisse: Saluete, uincimus. eóque dicto statim concidisse mortuus, peracto iam G nuncio, unà cum ipso illo uerbo expirans. In epistolæ autem initio Cleon ille Athenienſium tribunus, cum ex Sphacteria scriberet, primus omniũ hoc uerbum præposuit, gratulari uidelicet illis uolens ob uictoriam eo loco partam, & quòd Spartanos captos in potestatẽ redegisset. Ac prorsus certè post illum Nicias dux cum ex Sicilia scriberet, antiquam epistolarum formam retinuit, statim ab ipsis rebus exordiẽdo. Quin & admirabilis ille Plato, uir fide dignus, ac legislator huiuscemodi rerum, uerbum hoc saluere, planè ualere iubet, atque omnino improbat ueluti malum ac prauum, & quod nihil serium aut dignum præ se ferat: contrà autem ὃ εὖ πράττειν, hoc est bene agendi uerbum, pro H eo introducit, tanquam commune tam corporis quàm animi bene rectéque affecti symbolum siue indicium: ac missis ad Dionysium literis, reprehendit ipsum, quòd cum ad Apollinem uersus quosdam cõposuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe quod hoc ipso Pythio indignũ foret, & non modò diis, uerumetiã ne hominibus quidem paulo dexterioribus decorum. Diuinus certè quidem Pythagoras ille, tametsi ipse nihil proprium suorum scriptorũ nobis relinquere post se uoluerit, quantũ tamen ex Oecello, Lucano & Archyta & cæteris ipsius discipulis coniecturã facere licet, nec uerbũ bene agere, ab initio literis suis præmisit, sed ab ὑγιαίνειν, quod est ualere seu sanum esse, exordi- I ri iubebat. Cuncti itaque illi qui professionem atque doctrinam ipsius secuti fuere, quoties missis inter se mutuò literis graue aut serium aliquid scriberent, ualere siue sanos esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipsum uerbum tam animæ quàm corpori accommodatum maximè foret, summatímque comprehenderet uniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsorũ triangulus ille, qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearem figuram cõstituit, quo symbolo ac ueluti nota quadam iidem ad eos qui eiusdem professionis erant, eandémque doctrinam sectabantur, uti solebant, ualetudo siue salus ab ipsis appellatur. Et in summa, ipsum quidem ualere, putabant esse: uerùm ne- K que bene agere, neque saluere, omnino idem quod ualere. Sunt autem & qui quaternionem, maximum ipsorum iusiurandum, aut perfectissimum ipsis numerum perficere * dicãt: alii uerò etiam salutis seu ualetudinis principium uocarunt, inter quos & Philolaus est. Et quid attinet uetustiores commemorare, quandò & Epicurus, qui alioqui ὦ χαίρειν, hoc est gaudendi uerbo, admodum gaudebat, uoluptatémque cæteris rebus omnibus anteponebat, in epistolis quas de rebus paulo grauioribus scribebat (sunt autem earũ perquam paucæ, & non nisi ad præcipuos amicorum datæ) statim à principio ualere iubebat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia, ueteri illa quidem, reperias idem

Virgil. Et longum formose uale, uale inquit Iola.

Quãquam hic ὦ χαίρετε nõnihil & ad gaudendi significationem alludit, ut & in sequẽti exemplo.

Εὖ πράττειν.

Et hic ad gaudendi significationem Plato alludit. uide epistol. 3.

ὑγιαίνειν.

Et huc fortaßis pertinet quod in carmine illo Pythagoræ aureo legitur, ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν παγὰν ἀενάου φύσεως &c.

A idem hoc uerbum à principio ferme positum. nam illud,

Vale, & multum mihi salue: doctè prudenterq; ualendi uerbum, auere, siue saluere, illi præpositum habet. Alexis autem,

O here, uale (inquit) ut tardè admodum aduenis! Et Achæus:

Venio peracta re graui: at tu mihi uale. Philemon quoque,

Primùm (inquit) ualere cupio, dein agere bene:

Saluere tertiò, ultimò debere nil.

Nam qui conuiuiale illud carmen composuit, cuius & Plato meminit, an non & ille ait, Equidem hoc iudico primum,

B Valere, dein pulchrum uideri, Pòst esse ditem?

Verbi autē saluere siue auere, omnino ne meminit quidem. Et ut notissimum quoque illud, & quod omnibus in ore est, tibi dicam,

Superûm antiquissima diua Salus,

Tecum mihi liceat Viuere quod superest.

Quare si antiquissima salus seu ualetudo est, meritò etiam ipsius opus, hoc est ualere, saluumq; ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendū est. Infinita autem & alia exempla tum ex poëtis tum ex historicis & philosophis cōmemorare tibi possim, ubi idem hoc uerbum ualere, antepositum reliquis atque præ-

C latum reperitur. Quæ tamen omnia in præsentia omittam, ne mihi scriptū hoc in loquacitatem quandam ineptā ac puerilem adeò prolabatur, uideárque ipse clauo alio alium trudere uelle. Pauca uerò ueteris historiæ, quātum adhuc memoria teneo, quātumq; ad hanc præsentem causam pertinere propriè uidetur, non incommodum huc adscribi posse existimaui. Nam cū Alexander Magnus pugnam illam ad Issum initurus esset, quemadmodum Eumenes Sardianus in epistola ad Antipatrū refert, mane in tabernaculū eius ingressus Hephæstio, siue tum ita oblitus sui fuerat, siue consternatus, quemadmodum & ego, siue etiam numine aliquo impellente, idem tum quod ego dixit, ὑγίαινε βασιλεῦ, hoc

D est, Vale rex: tempus iam est in aciem educi exercitum. Conturbatis autem cæteris qui tum aderāt, ob inopinatam ac nouam salutandi formam, ac ipso Hephæstione propemodum præ metu emoriente, Alexāder respōdens, Recipio, inquit, omen. nā nos saluos atque integros è pugna reuersuros esse, hoc uerbum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quādo cum Gallis conserturus prælium esset, per quietē uidit adstare sibi Alexandrum, & iubere ut tesseram hanc ante pugnam militibus daret, ὑγιαίνειν uidelicet. ac sub hac tessera seu nota militari præclarā illam uictoriam mox cōsecutus est. Præ-

E terea & Ptolemeus Lagi missis ad Seleucum literis planè ordinem inuertit, à principio quidem epistolæ ualere illū iubēs, pro eo autem ubi alii uale scribūt, in fine χαίρειν, hoc est auere subscribens, quemadmodum Dionysodorus tradit, is qui epistolas illius collegit. Non iniquum autem fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mentionem facere, qui post Magnum Alexādrum secundas in re militari tenuit, uariásque fortunæ mutationes ac uices pertulit. Hic igitur cum deos precando, sacrificando, donariaq; cōsecrando quotidie ueneraretur, nunquam tamen uel uictoriam ab illis, uel regni alicuius ampliorem maiestatē, uel gloriam, uel diuitiarum abūdantiam postulauit, sed unum hoc ὑγιαίνειν, hoc est ualere ac sanum esse, precari solebat: ut qui putaret, quamdiu hoc uno frueretur, & cætera facillimè euentura sibi esse. Ac rectissimè, opinor, sentiebat, illud

Quo loco ὑγιαίνειν ponitur, ut apud latinos, Saluus sis. Hoc est χαίρειν, quod & gaudere significat.

nimirum ſecum reputans, quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus F
foret, quādiu unum ὑγιαίνειν, hoc eſt ſanitas iſta corporis atq; animi ſola abeſ-
ſet. Sed iam ſatis de eo, quo quicque horum uerborum tempore propriè dici
ſolitum fuerit, à nobis expoſitum eſt. Fortaſſis autem dixerit quiſpiam, Tu ue-
rò immutato ordine illo, etiam ſi nihil aliud dixiſſes, tamen iure optimo accu-
ſandus ac reprehendendus fores, perinde ac ſiquis galeam tibiæ, aut rurſum o-
creas capiti alligatas imponat. Verùm, ô optime (reſponderem & ego illi) me-
ritò ſanè hæc diceres, ſiquod in uniuerſum tempus foret, quod ſanitate ſiue ſa-
lute opus non haberet. Nunc autem & mane, & meridie, & noctu quoque ſa-
lute ac ſanitate ſemper opus eſt, & maximè principibus uobis, qui multis oc- G
cupati negociis eſtis, eóque ad plura corpore integro ac ſano neceſſe habetis.
Præterea autem ille qui χαῖρε, hoc eſt aue ſeu gaude dicit, auſpicato tantùm
principio utitur, ipſaq; res non aliud quàm precatio ſiue optatio quædam eſt:
at qui ualere iubet, ille & utile quiddam facit, & omnium eorum admonet ſi-
mul, quæ ad ſanitatem ſiue ſalutem aliquid conferunt: neque ſolùm compreca-
tur, uerùm etiam denunciat atque imperat. Quid autem? an non & in libello
mandatorū ſeu negociorum, quod ſemper & à rege quoque accipitis, hoc pri-
mum eſſe ſolet quod uobis præcipitur, quò ſanitatis atque ſalutis ueſtræ cu-
ram habeatis? Ac meritò ſanè. Neque enim ulla ueſtri utilitas ad res cæteras ob- H
eundas foret, niſi integri ac ſalui eſſetis. Sed & ipſi uos (ſi modò Romanum
ſermonem ego quoque nonnihil intelligo) cum ſalutātes uiciſſim uerbis acci-
pitis, ſalutis nomine plerunque reſpondere illis ſoletis. Atque hæc omnia dixi,
nō quòd de induſtria omiſſo uerbo χαίρειν, pro eo ὑγιαίνειν dicere ſtudio quo-
dam affectarim, ſed quia hoc ipſum inuito mihi accidit. Aut quomodo enim nō
ridiculus forem, ſi & aliena lingua loquerer, & tempora ſalutationū immuta-
rem? Gratiam autem & Diis ago, quòd mihi erratum hoc in aliud longè auſpi-
catius uerbum conuerſum fuit, atque ipſe in melius, errando prolapſus ſum. Et
quid ſi hoc Salutis aut etiam Aeſculapii ipſius prouidētia quadam factum eſt, I
qui tibi per me ſalutem ac ſanitatem promittere ita uoluerit? Nam quo pacto
ipſe equidem, niſi à Deo aliquo impulſus, quicquā eiuſmodi cōmitterem, qui
antea per omnem ætatem nullo ſimili pacto turbatus atque animo perculſus
fuerim? Quòd ſi uerò & humanam quandam defenſionem pro eo quod acci-
dit, afferre conuenit: nihil nouum aut peregrinum hoc eſt, ſi cum admodum in
eo elaborauerim, ut ex optimo atque potiſſimo tibi notus fierē, deinde ex ni-
mia cupiditate ac feſtinantia in diuerſum animi conſternatione quadam inci-
do? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu facilè etiam deturbaue-
rit aliquem, militum multitudo atque frequentia, quorum alii quidem aduer- K
ſos protrudunt & impellunt, alii autem ordinem ſalutantium impediūt & diſ-
turbant. Tu uerò, ſat ſcio, quantumuis alii dementiam, aut inſcitiam, aut etiam
delirationem quandam, factum hoc interpretantur, pro uerecundiæ & ſimpli-
citatis quodam ſymbolo atque indicio ipſe accepiſti, animiq; nihil forenſe aut
uafrum, nihil artis aut calliditatis habentis ſignum eſſe exiſtimaſti, quādò cer-
tè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atque impudētia di-
ſtat. At ipſe quidem optarim, ut ne unquam contingat mihi in hunc modum
errare: quòd ſi uerò aliquando contingat, ut id in fauſtam & auſpicatam com-
precationem aliquam ſemper euadat. Temporibus igitur primi Auguſti etiam

Lucianus ſermonis Latini nō imperitus.

Intelligit, q̄ cum ſaluere aliquem latini iubent, illi cōtrà ſaluum eſſe, quod & ipſum ὑγιαίνειν ſignificat, iubent.

tale

A tale quiddam accidisse dicitur. Nam cũ ipse forte quadam iudicio cuidam præsedisset, ac causa rectè atque legitimè iudicata, hominem quendam iniustè calumniosèq; delatum, à maximo quodam crimine absoluisset, ille gratiam agere uolens, alta uoce proclamauit, Gratiam tibi, inquiens, Imperator habeo, quòd malè atque iniustè iudicasti. Ibi cum cæteri qui circa Augustum erant, grauiter indignarentur, hominemq; discerpere ac lacerare uellent: Desistite, inquit ille, ab indignatione. Neq; enim linguam ipsius, sed animum examinare atq; inspicere æquum est. Ita tum ille. At tu, siue animum inspicere & cõtemplari uoles, beneuolum reperies: siue linguam, neq; ipsa inauspicatum aut ominosum ali-
B quid dixit. Cæterùm uideor hoc loci iam constitutus non immeritò & aliud quiddam uereri debere, uidelicet ne qui me putent ex composito errasse hoc pacto, quò hanc apologiæ scribendæ causam haberem. Atque utinam quidem, ô optime Aesculapi, eiusmodi hæc appareat oratio, ut non apologiæ speciem, sed ostentationis alicuius captatam occasionem præ se ferat.

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

C *Hic dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, & ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissimè ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamq; diuersa sentientibus, quid optimum atque uerissimum sit, eligere: tandem cõcluditur, satius esse non philosophari, quàm frustra ætatem ac operam in eo quod assequi nequeas, consumere. Series dialogi ita se habet. Occasio & exordium ab incessu & habitu Hermotimi Stoicæ philosophiæ sectatoris sumitur, qui quoniam uiginti iam annos perpetuos philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad uirtutem uiam superauerat, disputationi occasionem & materiam subministrat. Prima igitur quæstio tractatur, quanto omnino tempore opus sit ad uirtutem & felicitatem consequendam, Luciano longitudinem illius ut nimiam accusante, Hermotimo autem contrà præmia & mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc disputationis proœmio, & quasi quadam sylua præmissa, mox ad principalem quæstionem uenitur, puta quænam philosophorum secta certissima atque optima sit, & quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferens, eiusque rei*
D *rationes quasdam non satis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quàm confutatur. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi deintegro orditur. Ac primò quidem Virtutis icone quadam proposita, ostendit, cum multi adeo sint qui uiam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, tamque graui causa optimum & certissimum ducem quærendum atque eligendum esse. Quem cum alter ex Stoicis sumendum esse rursum diceret, eiusq; rei argumẽtum etiam hic non satis idoneum afferret, Lucianus per prosopopœiam reliquorum philosophorum, se ipsos immeritò causa indicta damnari, ac Stoicis istis recẽtioribus præponi querentium, apologiam subiungit, Hermotimumque reprehendit, qui quos nunquam cognorit ac legerit, temerè adeò damnet. Et hunc locum ita concludit, ut dicat, quoniam in incerto sit quænam philosophandi uia alijs præferri debeat, omnes æquè relinquendas esse. Hinc uarijs similitudinibus utrinque res agitur, Hermotimo defendente Stoicam uiam, & contendente apud unum aliquem deprehensa ueritate, non esse opus alios ul-*
E *trà consulere: contrà autem opponente Luciano, sed apud unum aliquem nondum inuentam ac deprehensam illam esse, & ob id pariter omnes perscrutandos & cognoscendos esse. Quo obtento, iam & de tempore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit: quod tam longum præfinitur, ut impossibile uideatur uel partem illorum etiam per omnem ætatem ab uno aliquo euolui atque cognosci posse. Rursum igitur quod suprà concluditur, quoniam impossibile sit omnes euoluere, & tamen idem necessarium, si ueram uiam ad uirtutem deprehendere uelis, satius esse in totum ab illis abstinere. Et hinc quoque ad similitudines deueniunt, Hermotimo contra hanc longitudinem temporis contendente, non esse necesse ut omnium omnia scripta euoluantur, sed ex parte cognosci ac iudicari totum posse: Luciano autem contrà negante, nisi si totum idem uniforme sit, & antea aliquando, quale sit, uisum ac cognitum fuerit. Nam philosophiam ipsam non unius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idem alijs quoque argumentis ostendit difficultatem eligendi & iudicandi tum de ipsis uijs, tum de ducibus & præceptoribus. Deinde ut maximè de uia & duce constet, inanẽ tamen ac uanam spem propositam esse. & hæc multis similitudinibus passim*

amplificantur. Postremò per fictionem concesso eo, ut Stoicorum optima uia sit, testimonio ipsius Hermotimi F
comprobat, neminem adhuc illorum inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstitisset. Denique & mores & uitam illorum cum officio & effectu uirtutis pugnare: quod & exemplo cuiusdam Stoici præceptoris confirmat. Concludit igitur philosophandũ hoc pacto non esse: id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentia, priore uita atque habitu reiectis.

LVCIANVS.

QVantum cum ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradum maturãti similis esse uideris. Volutas uerò sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cum ipsa labia commouere soleas sensim & tacitè submur- G
murando. Quinetiam ipsam manũ iam in hanc iam in alterã partem transfers, quasi orationẽ aliquam apud te digeras. Quæstionẽ autem, aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddã componis, aut etiam disceptationẽ sophisticam comminisceris, ita ut neque per uiam incedẽs, ociũ agere sustineas, uerùm semper in negocio feruens & sedulus, nunquam non quidpiam seriæ rei conficis, adeò ut itineris quóq; laborem ad disciplinarũ exercitium referre soleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddam est quod dicis. Commodùm enim hesternæ disputationis conuersationem, quæq; ille ad nos disseruerat singula recogitando inter eundum in memoriam reuocabam. Aequũ uerò esse opinor, H
ne quod tempus uacuum laboris temere & negligẽter prætereamus, præsertim cum nobis obscurum non sit, uerissimum esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hanc uitam angustis circunscriptam esse terminis, ipsam uerò artem infinitæ prolixitatis. Sedenim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidem res multo minore labore perdiscitur: cæterùm philosophia multo tẽpore haud ita comprehensu facilis est, nisi quis summa uigilantia inconniuenter & perpetuò oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neq; de paruis rebus aut ludicris in periculum uenimus. Aut enim oportet miseram & ærumnosam in promiscua priuatorũ multitudine ætatem agere, aut philosophiæ studiis ex- I
cultum, uitã felicem degere. LVC. Enimuero ipsa præmia quæ dixisti, ô Hermotime, admirationis plena sunt, & quantiuis precii existimãda. Porrò opinor illa ipsa ferme te contigisse, neque ita procul à te esse seposita, siquo modo fas est coniecturam facere ex temporis longitudine, quod in philosophiæ studiis perdiscẽdis contriuisti. Insuper etiã ex labore, quẽ mihi nõ mediocrem iã olim impẽdisse uisus es. Quippe, si rectè commemini, hic ferme annus est uigesimus ex quo te nihil aliud rei facere conspexi, quàm præceptores frequentantem, & quamplurimum libris prono & obstipo capite intentum, ad hæc dissertationum philosophicarum commẽtarios describentẽ, semper diutinis curis & co- K
gitationibus pallidũ, & exucco corpore prorsus aridum, adeò ut somni quoq; parcissimus mihi uisus sis. ea tua est in studiis urgendis frequentia & sedulitas. Hæc itaque cum mecum memoria repeterem, breui fore spero, ut exoptatã felicitatem apprehendas: atque adeò, nisi nobis ignaris imposueris, iamdudũ cum illa conuersatus es. HER. Vndẽnam hãc animo spem cõcipis ô Luciane, qui ad uiam prolato iam primũ capite prospicere incipio? Ipsa porrò uirtus, si quid Hesiodo credimus, ualde procul sita est, ad quam pertingendam ut uia est longa, ita non minus ardua & aspera, nõ parum sudoris & laboris uiatoribus exhibens. LVC. Ergo nondum satis tibi sudatum est, neque satis cõfectum itineris?

A ris? HER. Mihi quidem non uidetur. nihil enim præpediméto mihi esse uide-
rem, quò minus per omnia felix essem, si unquam mihi concessum fuisset in
summo fastigio consistere. nunc uerò Luciane tantùm adhuc incipio. LVC.
Atqui principiū ille ipse Hesiodus dimidiū totius esse dixit. Itaq; si iuxta mediū
te ingressum esse dixerimus, fortasse non multum à uero aberrabimus. HER.
Nullo modo ne hoc quidé dixeris, quantumuis multum nobis confectum sit.
LVC. Proinde ubi tandé in itinere te constitutū esse rectè dixerimus? HER.
In ipso montis radice consistentem, ô Luciane, modò porrò ire conantem. Est
uerò omnino uia lubrica & aspera, ac planè eo opus est, qui manu protensa a-
B scendentem subleuet. LVC. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi satis
idoneus est, quéadmodum Iupiter Homericus catenā quandam aureā, ex sum-
mo demittés suas ipsius orationes opinor, quibus te uidelicet subductum, cum
ad se, tum ad Virtuté subleuare queat, præsertim cū ipse multò antè ascéderit?
HER. Hoc ipsum profectò Luciane quod dixisti, à præceptore sedulò factum
est. Etenim quantum ad illius operā attinet, iam olim subductus sum, & cū illis
conuersationé habui: quantum uerò ad me attinet, nondū ascendi. LVC. At-
qui bonum animū habere oportet, optima spe mente concepta, ad itineris fi-
nem & felicitatem in summo propositam conspiciétem, maximè uerò illo ani-
C mosis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamé ualde scire ue-
lim, quænam spes ab illo tibi ostensa sit superato iam cacumine: an mox fu-
turum coniectandum sit, te in summo fore post mysteria, aut omnino post Pa-
nathenæa? HER. Perexiguū est quod dicis Luciane. LVC. An post quinqué-
niū iam subsequens? HER. Et hoc quidem modicū est cum ad uirtutem exer-
cendā, tum ad felicitatis possessionem consequendā. LVC. Proinde ad summū
post decennium: nisi extremè pigri & lenti haberi uelitis, cum neq; tāto tem-
pore ad uirtutis fastigium ascendere queatis, quāto unus aliquis ter à columnis
Herculeis ad Indos usq; haud difficulter ire atq; redire possit, si nō rectà aut ci-
D tra intermissioné perpetua profectione iter faceret, uerùm apud populos iacé-
tes in medio paulisper cōmoratus oberraret. Et quónam modo tandem credi-
bile est, petrā supra quam uobis Virtus habitare creditur, altioré decliuioremq;
esse illa Aorna Indica, quæ paucis in diebus ab Alexandro summa ui euersa est
funditus? HER. Dissimile prorsus est quod adfers ô Luciane. neq; enim eadem
res est quam tu confingis, quæ tam in exiguo temporis spacio confici aut capi
queat, non si infiniti Alexādri ad unū omnes suas uires cōiunxerint: quoniam
multi qui conscendere moliebantur, fuerūt: iam uerò nō parū multi ualde for-
ti ascendunt animo, & proficiunt partim quidem non nimium, partim uerò al-
E tius. Cæterùm ubi mediū itineris iā attigerint, multis perplexi difficultatibus,
protinus omnia fastidiunt, & reuertuntur grauiter anhelantes, multoq; sudore
perfluétes, itineris laboribus absterriti. Quicunq; autē omnibus gnauiter supe-
ratis incōmodis & discriminibus, in finé usq; animosè perdurauerint, illi tādem
ad fastigiū usq; conscendunt, & ex illo felices facti, uitā quandam admirandam
per reliquam ætatem exigūt, alios quidem mortalium non secus atque formi-
cas è sublimi contéplantes. LVC. Papæ ô Hermotime! quantulos homuncio-
nes nos esse ostendis, qui neque Pygmæis quidem ipsis nos conferre dignaris,
sed in totum humi repentes, in cauernis terræ degere confingis? Non iniuriā
alta & quæ sursum sunt, sapis. Nos uerò infimæ plebeculæ extrema fex, &

quotquot per humū repētes ſumus, poſt deos etiam uos ſupplicibus uotis de- F
ueneramur in alto cōſtitutos,animumq; properandi addentes conſcēdentibus.
HER. Vtinam ſaltem aſcendendi facultas unq; nobis daretur! uerùm multum
adhuc uiæ conficiendæ ſupereſt. LVC. At tu nondum expoſuiſti quanto tem-
poris ſpatio opus ſit ut in complexu uirtutis interquieſcas. HER. Neque ipſe
admodū hoc ipſum exactè calleo ô Luciane: opinor tamen non minus uiginti
annis peropus eſſe, quibus exactis omnino me in ſummo faſtigio futurum eſſe
confido. LVC. O Hercules, perlongum eſt quod dicis. HER. Siquidē de ma-
ximis rebus nobis labor eſt propoſitus. LVC. Fortaſſe illud uerū eſſe non ual-
de negauerim. Quòd autem uiginti annos adhuc uicturus ſis, quónam modo G
præceptor tuus certum te reddidit, nedum ſapiens exiſtēs, uerùm etiam fatidi-
co ſpiritu præditus, aut unus ex illis qui Chaldaica diſciplina ſunt imbuti? Aiūt
itaq; & hæc ſciri poſſe. neq; enim ueriſimile eſt, adeoq; iniquū eſſet, ut tu uitæ
tuæ incertus, num unq; in humanis agens uirtutē amplexurus ſis, tātos labores
temere ſuſciperes, tot perpeſſis diu noctuq; difficultatibus, præcipuè uerò cum
prorſus ignores nū in propinquo ſummitatis te cōſiſtentem imminens Parca
pede correptum, atq; ab omni ſpe potiundæ uirtutis deiectum, deorſum detra-
ctura ſit. HER. Apage iſta, quippe nefas & irreligioſum eſt talia loqui ô Lu-
ciane. Atqui abunde ſat eſt ſi unicam tantū dieculam ſapiēs factus, felicitate illa H
perfruar. LVC. Ergo pro tantis exantlatis laboribus unius dieculæ ſpaciū tibi
ſatis eſſe uidetur? HER. Mihi equidem breuiſſimum etiam tempuſculum ſatis
eſt. LVC. Cæterùm illam ſupernè contingēdam felicitatē, cuiuſmodinam ſit,
cuius gratia dignum exiſtimas nihil non perferendū eſſe, undénam habes per-
ſpectam & cognitam? neq; enim ipſe unquam in uirtutis uſque cacumē aſcen-
diſti. HER. At ego præceptori diſſerenti fidē habere ſoleo, cui hæc ad unguem
explorata eſſe dubium nō eſt, cum præ omnibus ſit in ſummo uirtutis faſtigio
excelſiſſimus. LVC. Dic uerò per Deos, qualiánam illic eſſe, aut cuiuſmodi
tandem felicitatem gnauiter aſcendentes manere affirmabat? Nunquid confer- I
tas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut uoluptates quaſpiam non æſtiman-
das? HER. Bona uerba ô amice. neque enim hæc quicquam faciunt ad uitam
uirtuti uacantem. LVC. Quæ igitur ſunt illa bona, ſi ne hæc quidem hi qui ad
exercitii finem deuenerunt, habituri ſunt? HER. Sapientiam, animi magnitu-
dinem, ipſiusq; honeſti & iuſti precium, præterea autem omnium rerum exa-
ctam & abſolutam cognitionē, certò & conſtāter perſuaſum nihil ſapientē de-
ſideraturū. Porrò diuitias, dignitates, uoluptates, & cætera quæcunq; ſunt cor-
poris, hæc inquam in uniuerſum infrà relinquit: quibus exutis & abiectis, omni
euicta difficultate in ſummitatem emergit, non ſecus atque Herculem in Oeta K
monte combuſtum, ad Deos migraſſe tradūt, & ipſum deum factum. Etenim
ille cum à ſe abieciſſet quicquid à matre humani atque mortalis contractū ac-
ceperat, ſeruata pura & incorrupta diuinitate, probè prius extructæ pyræ incē-
dio purgatus, in cœlum ſubuolaſſe creditur. Ad hūc modum illi quoq; philo-
ſophiæ opera & adminiculo tanquā igni quodam perpurgati, omnibus illis re-
ciſis, & à ſe amputatis, quæ uulgi animis digna precio & admiratione uidētur,
parum recto & ſano utentis iudicio, conſcenſo cacumine felicem & beatā de-
gunt uitam, diuitiarum, dignitatū & uoluptatum ne memores quidē amplius,
è ſublimi deridentes eos potius à quibus hæc alicuius momenti eſſe ducuntur.

LVC.

A LVC. Ita ſanè per Herculem Oeteum Hermotime, eſt quædã animi excellẽtia, magnitudoq; & felicitas, quæ penes ipſos eſt. Cæterũ hoc mihi quæſo ediſſere, an nunq; è faſtigio illo Virtutis, ubi uelint, regrediantur poſtliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, uſuri? An omnino neceſſarium eſt ſemel delatos in uerticem, ibidem perpetuam uitam agere, cũ ipſa Virtute ſuauiter conuerſantes, medio ungue oſtenſis diuitiis, honoribus & uoluptatibus? HER. Non ſolum hoc illis liberum eſſe ſcias ô Luciane, ſed quencunq; uirtute conſummatum conſpexeris, eundem neq; iracundiæ, neq; timori, neque ullis cõcupiſcentiis turpiter deditũ eſſe aut ſeruire putato. Non, ſi rebus inſigniter dubiis iacte-
B tur, aut triſtitia affectus fuerit, ullum animo dolorem concipit. LVC. Sedenim ſi fas foret me nihil reueritum ueritatem proloqui: uerùm ſatius eſſe opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neq; religioſum eſſe accuratiore indagine ea perquirere quæ fiunt à ſapientibus. HER. Nequaquã: imò quicquid habes, audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quàm omnibus modis ad dicendũ pigrè & cunctanter affectus ſim. HER. Atqui nihil eſt ô generoſe, quod apud me ſolũ dicere reformides. LVC. Enimuero alia omnia quæ dixiſti Hermotime, haud difficulter perſuaſus, ita ſe habere credidi, nimirum ſapiẽtes eſſe philoſophos, & magno animo præditos, neq; non æqui ſeruãtes. Et mehercu-
C le non mediocrem tua oratione perſenſi dulcedinem. At ubi eoſdẽ affirmabas & diuitiarum contemptores, atq; etiam dignitatis & uoluptatum negligentes eſſe, neq; moueri iracũdia, neq; triſtitia conturbari: nõ potui (ſoli enim ſumus) non uehementer addubitare, cum in mentem ea mihi uenirent, quæ nõ multò antè uidebam fieri. Atque enim ſi placet, producam quendã, & ſi hoc non parum tibi eſſe uidetur, etiã nullo edito nomine. HER. Nunquã facias, uerũ nominatim perſtringe eundem, quicunq; tandẽ fuerit. LVC. Ille ipſe præceptor tuus, uir cum aliàs quidem uenerãdus, tum ætate penè confecta. HER. Quid igitur ſe indignũ admiſit ſceleris? LVC. Hoſpitem illum Heracleotẽ, qui multo
D iam tempore in iiſdem philoſophiæ ſtudiis diſcipulus eius fuit, flauicomum & contentioſum illum nouiſti? HER. Noui quẽ dicis: Dioni, ni fallor, illi nomen eſt. LVC. Illum ipſum dico. proinde cũ fortaſſe non reddidiſſet illi mercedem in tempore, ad prætorem paulò antè rapuit miſerum, pallio eius collo iniecto uociferãs & excandeſcens admodum. & niſi è familiaribus quidam è manibus furioſi adoleſcentem eripuiſſent, qui forte fortuna ei rei interfuerant, periculũ erat ne nares miſero mordicus auulſiſſet ſenex. adeò impotenter debacchabatur incenſus iracundia. HER. Semper quidẽ & aliàs durus & implacabilis eſſe conſueuit ſiquis non in tempore pactam mercedem Luciane numeret: nun-
E quam tamen aduerſus illos non paucos, quibus uſuræ pendẽdæ gratia mutuò dedit utendam pecuniam, quicquam tale deſignauit. ſiquidem ad præſcriptum tẽpus præſentaria pecunia ſemper reddunt fœnora. LVC. Quid? ſũntne ô beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiam illi à philoſophia diligẽtiſſimè perpurgato, earum rerum faciendarum cura eſt, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HERM. Equidem hæc ſui gratia, ut tu fortaſſe falſo ſuſpicaris, non facit, ſed ſunt illi infantes pueri, quorum, ne olim preſſi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. LVC. Atqui conueniebat ô Hermotime, ut & illos ad Virtutem ſubduceret, quò communi cũ illo felicitate poſthabitis diuitiis unà fruerentur. HERMOT. Non eſt mihi ſanè hiſce de rebus tecum diſputandi

ocium Luciane.accelero enim ut ipſum iam audiam,ne per omnem ætatem in F
obſcuro mihi deliteſcẽdum ſit.L V C.Bono animo eſto ô bone: quippe hodie
à philoſophicis commentationibus uacatio promulgata eſt.Itaq; quod reliquũ
eſt itineris,tecum unà conficiam.H E R.Quomodo dicis?L V C. In præſen-
tia quidem ipſius tibi nõ dabitur uidẽdi aut audiendi copia, ſiqua fides inſcri-
ptioni habenda eſt.Siquidem tabella quæpiam præ foribus ſuſpenſa literis ma-
iuſculis in hũc loquebatur modum:Hodie philoſophicis diſſertationibus non
uacabimus.Porrò tuum præceptorem apud Eucratem filiæ ſuæ natalitia cele-
brantem heſterna nocte cœnitaſſe dicebãt : multa præterea in ſympoſio ſuper
rebus philoſophicis commentatum eſſe:ad hæc aduerſus Euthydemum Peri- G
pateticum nonnihil exaſperatum eſſe, ſuſcepta cum eo ipſo his de rebus con-
tentione,pro quibus nunquam non cum Stoicis digladiari ſolent Peripatetici.
Præ nimia uerò uociferatione,etiam capitis dolorem,& uehementem quidem
contraxiſſe,& in multam uſq; noctem ſudaſſe,producta in lõgum diſputatio-
ne.Quin etiam iuſto largius,ut arbitror,poculis ſemet inuitauerat,cum hi qui
aderant,frequẽtius, ut par eſt,præbibentes, eundem philoteſiis prouocaſſent.
Inſuper in ipſa cœna immodeſtiori crapula quàm ſeni cõuenerat, ſemetipſum
onerauit,adeò ut domum reuerſus multa euomere cogeretur. Solas uerò car-
niũ portiunculas, quas puero à tergo aſſiſtenti in conuiuio adſeruandas dede- H
rat,numeratas recepit,ne quẽ intromitteret,magnopere interminãs.Hæc itaq;
è Mida famulo eius audiui,diſcipulis quibuſdam commemorante,qui & ipſi,
cum illorũ eſſent non pauci,domum regreſſi ſunt.H E R. Vter uerò illorum
Luciane,obtinuit uictoriam,præceptor meus, an Euthydemus?Nũquid etiam
tale quippiam Midam commemorantem inaudiſti?L V C. Initiò quidẽ, Her-
motime,aiebat illos penè per omnia fuiſſe pares,ipſum uerò finẽ uictoriæ tan-
dem penes uos fuiſſe, ita ut ſenex longè fuerit in pugna ſuperior:Euthydemũ
porrò incruentum haudquaquam abiſſe, nempe qui permagnum in capite in-
flictum uulnus haberet. Cum enim immodicè eſſet arrogans & contentioſus, I
nec perſuaderi uellet, neq; ſeni ſe præberet facilè redarguendum atq; conuin-
cẽdum, præceptor tuus ille uir optimus eidem iuxtà accumbenti inuſitata ma-
gnitudine & pondere ſcyphum Neſtoreũ,quẽ fortè tenebat in manibus,forti-
ter incutiendo in caput illiſit: atque hac quidem ratione uictoriæ palmã ſupe-
rato aduerſario obtinuit.H E R.Macte animo præceptor.atqui haud ſanè alio
modo æquum erat agere cum his qui recuſant cedere melioribus.L V C.Pro-
babilia quidẽ admodũ ſunt quæ dicis, Hermotime. Quorſum enim attinebat
ut Euthydemus hominẽ ſenem exaſperaret, alienũ ab iracundia,animoq; lon-
gè præſtantiorem,ſcyphum inſuper tam grandem & grauem tenentẽ in mani- K
bus?Sedenim ocium iam agimus:quid obſtat quò minus mihi tuo familiari ex-
ponis,quónam modo ſub initium philoſophari inceperis,ut & ipſe,ſi fieri poſ-
ſit,communem uobiſcum profectionem ſuſcipiam, nũc primùm facto ad ean-
dem exordio ? Neque enim temere me excludetis à cõmuni itinere,hominem
familiarẽ.HER.Si modò hæc res tibi cordi eſſet Luciane,breui uidebis quan-
tum excellas omnes cæteros. Pueros, ſat ſcio, opinaberis omnes alios præ te.
tantum ipſe ingenio & intelligentia præpollebis.LVC. Mihi uerò abunde ſa-
tis eſſet,ſi poſt uiginti annos iam exactos talis euaderem , qualis tu nunc es.
HER.Profectò & ego ipſe cum in tua eſſem ætate, tunc primùm ad philoſo-
phiam

Iliad. xi. uide Neſtorei poculi deſcriptionem.

A phiam animum appuli, iam ferme annos quadraginta natus, à quibus te non multum abesse arbitror. LVC. Rē ipsam putasti Hermotime. tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito. haud enim iniusta postulo. Et primum quidem hoc mihi respōde, ēst ne philosophiæ candidatis relicta & concessa contradicendi libertas, si quid parum rectè dictum illis uidebitur, aut nō hæc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum. tibi tamen si quid uolueris, interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio. ita enim facilius perdisces singula. LVC. Euge sanè per Mercuriū, ô Hermotime, dic mihi: ēst ne unica uia ad philosophiam adducens,
B uidelicet Stoicorū uestrorum? Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. HER. Et ualde quidem multi sunt, uidelicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitentur. Sunt item cōplures quoq; Diogenis & Antisthenis assectæ, tū etiam ipsius Pythagoræ imitatores, & alii his quoq; longè numerosiores. LVC. Vera sunt hæc. omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autē Hermotime eadem omnes uno ore dicant, an diuersa? HER. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen unum alicubi esse uerum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita ut non omnia pugnēt quæ ab illis pro uero affirmantur. HER. Admodum. LVC. Proinde age ô amice
C hoc mihi expedi, cuīnā fidem habuisti tu sub initium quādo ibas philosophiæ operā daturus, cū multas uideres ianuas tibi apertas & patentes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorum potissimùm diuertens, tanquā hæc sola uera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad uirtutē uiam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibúsnam argumentis aut coniecturis hæc tum potuisti deprehēdere? Ac mihi non eū qui nunc es, in animo concipe, siue semisapientem, siue absolutæ sapientiæ Hermotimū, qui nunc præ multis millibus optima discernere & iudicare possit: sed ita responde ac quispiā homo idiota, qualē tunc agebas, aut ego nūc possim. HER. Quid sibi
D hæc tua uerba uelint Luciane, haud intelligo. LVC. Atqui non admodū obliquū est quod percontabar, cū multi sint philosophiæ principes, uidelicet Plato, Aristoteles, Antisthenes, præterea maiores nostri Chrysippus & Zenō, aliique cōplures quotquot tandē sunt, cuīnā inquā credidisti posthabitis & omissis aliis, ut ea ex omnibus desumēs, quæ quidem à te selecta sunt, sustineas iuxta illa philosophiæ studiis incumbere? Nūquid etiā te, ut Chærephōtem, Apollo Delphicus ad Stoicorum placita delegauit, ubi prædixisset oraculo illos ex omnibus longè esse optimos? Siquidē illi mos erat, alium ad aliā philosophiæ rationem & formam cohortandi, quippe cui probè perspectum erat, ut opinor,
E quæ cuique potissimùm congrueret. HER. Nihil tale est ô Luciane, neque de his unquā deum consului. LVC. Quid? an indignam æstimabas hanc rem diuina consultatione? aut ipse sufficiēs tibi uidebare, qui quod optimū erat & præstantissimum, per teipsum posses eligere, non consulto Deo monitore? HER. Ita mihi quidē uidebar. LVC. Quin igitur & nos isthuc ipsum doces, quónam modo statim ab initio queamus noscere quæ optima sit & uerissima philosophandi ratio, & quam quispiā prætermissis aliis rectissimè eligeret? HER. Ego haudquaquam isthuc dicere grauabor. Cum multos uiderem ad eādem certatim uiam affectantes, facilè æstimabam Stoicam philosophandi rationem cæteris esse præstantiorem. LVCIAN. Quorum igitur numerosior erat turba,

Quænā philosophādi uia potissima sit, & quæ certissimè ad uirtutem & felicitatem ducat.

Epicureorum, an Platonicorum, an Peripateticorum? Proinde illos numerasti F
ueluti in ferédis colligendisq; suffragiis usu uenire solet. HER. Atqui nõ numeraui, sed coniecturis deprehédi. LVC. Vt quid igitur me tãtopere cupientem non doces, sed uana spe lactas ac decipis, affirmãs de tantis rebus cõiectura & multitudine fretũ iudicasse? HER. Nõ solùm hoc quidẽ ô Luciane, sed omnes quoq; cæteros mortales sæpenumero affirmãtes audiui, Epicureos quidem esse corruptos deliciis, uoluptatumq; extremè amantes. Peripateticos autem ad rẽ attentiores, parandis cumulandisq; diuitiis inseruire, & quosdam ex illis immodicè cõtentiosos. Porrò Platonicos arrogãtes, & nimio fastu turgidos, gloriæq; cupiẽtissimos. Cæterùm de Stoicis multorũ semper idem fuit te- G
stimoniũ, uidelicet quòd uiriles essent, masculo animo præditi, & nihil illos fugeret, & quòd eam uiam ingressus, solus rex, solus diues, solus sapiẽs, breuiter in uniuersum nihil non esset. LVC. Videlicet ista tibi de illis dixerũt alii. Neque enim uerisimile est hæc illis de se ipsis prædicantibus, suaq; superbè collaudãtibus te credidisse. HER. Non, uerùm hæc ab aliis prædicata audiui. LVC. Facilè tamẽ coniicio hæc diuersæ sectæ & opinionis affirmasse neminẽ. Quare an illi quos tu te audiuisse prædicas, è numero philosophãtium fuerint, nescio. HER. Ne ii quidẽ. LVC. Proinde homines idiotas hæc dixisse credibile est. HER. Et ualde quidem. LVC. Vide obsecro ut iterum me deceptum ab o- H
mni spe deiicere soleas: neq; uerum sermonẽ exponis, sed existimas te cũ Margita quopiam insulso & stupido uerba facere, ut planè persuasum haberẽ, Hermotimum uirum singulari præditum cum ingenio tum industria, annos nunc natum quadraginta, hominibus tamẽ idiotis de sapientiæ studio, deq; uiris philosophiæ candidatis credidisse, illorumq; inductum testimonio & prædicatione, rectiore uia philosophantium electionem fecisse. neq; enim ista tibi prædicanti facilè crediderim. HER. At ne hoc quidem te fugiat Luciane, me nõ solùm credidisse aliis, uerùm mihi quoque ipsi. Etenim conspiciebam illos honeste & ornatè incedentes, splendidè & decenter amictos, nunquam non certis I
commentationibus cogitabundo animo intẽtos, aspectu tetricos & terribiles, demissa barba, & longa coma uenerandos, nihil molle aut parũ uiríle, aut citra delectum aliquid admittentes, quod quidem aliis stuporẽ induceret, aut planè uideretur impudens & Cynicũ, sed in media & regia uia constitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur esse optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa quæ paulò antè præceptorem facientem me uidisse testabar, ipsos designantes uidisti? uidelicet fœnori & usuræ seruientes, amarulenter & contentiose mercedem à discipulis exigẽtes, in conuiuiis aut colloquiis immodestè & pertinaciter digladiantes, aliaq; quæcunq; indecorè plerunque peccare consueuerant? K
Aut fortasse harum rerum nullam curam habendam esse existimas, modò uestitus sit probè mundus, & nitidè compositus, & barba profunda, prolixáque in capite cæsaries? Quare in posterũ, ut uideo, hic nobis certus erit canon & regula rectè philosophantes exactè cognoscendi, quem uidelicet proponit Hermotimus: oportetq; omnino ex habitu mundiore, grauioreq; incessu, & capillo prolixiore, optimorũ cognitionem sumere. Itaq; cui hæc deesse uiderimus, neq; ille tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitationibus obambulauerit, reprobandus, & nihili æstimandus est. Sed uide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo num deceptũ me esse sentiam.

HER.

A HER. Quorsum istud dicis? LVC. Quòd hæc, ô bone, rectius statuarũ sit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu sumendam esse dixisti. Omnino enim illæ habitu ferè sunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quispiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum absolutæ formæ archetypum expresserit. Quòd si etiam maximè inde coniectura capienda est in illis dignoscẽdis, quid ille aget, qui uisu captus, philosophiæ perdiscendæ desiderio tenetur? Quî enim fieri posset, ut in habendo delectu non tota uia aberret, cum neque habitus neque incessus perspiciẽdi facultatem habeat? HER. Ego uerò ô Luciane, nõ ad cæcos uerba facio, neque illorum mihi quicquam
B curæ est. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, ut tantarũ rerum, adeoq; omnibus necessariarum cognitu, communis quædam esset cognitio. Sed enim quandò ita tibi uidetur, à Philosophiæ commercio cæci exclusi maneant, posteaquã orbati sunt oculis: tametsi cum primis operæpretium mihi uidebatur, illos præ omnibus aliis Philosophiæ studio incumbere, ne acceptã amissi uisus calamitatem ferrent immoderatius. Cæterùm illi qui probè uident, etiamsi fuerint perspicacissima oculorum acie præditi, quónam pacto ea quæ in animo tecta sunt, peruidere possunt ab illa externa uestitus munditie? Nisi enim me fallat animus, tale quiddam est quod dicturus sum, nimirum te parandæ & colligendæ
C sapientiæ cupidine cum istiusmodi uiris cõuersari, utq; ea in dies aucta, cumulatius euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu possibile, ut ab iis ipsis quas dixisti cognitionibus, philosophantem aut secus perspiceres? Neque enim ista perinde solent propalam esse conspicua, sed sunt abstrusa ualde, atque adeò in obscuro reposita, quæ multis uix orationibus & cõgressibus, postremùm uerò operibus cõsimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuisse te: quòd si me fallit opinio, audi iam nunc: sic enim habet fabula: nimirum Mineruã, Neptunum, & Vulcanum contentio-
D nem inter se suscepisse de artificii principatu & præstãtia: atque ipsum quidem Neptunum taurum effinxisse, Mineruam uerò domũ excogitasse: porrò Vulcanus hominem composuit, fabricauitq;. Cæterùm ubi iam ad Momum uẽtum esset, quem certaminis arbitrum & expensorem elegerant, & ille singulorum opera diligentissimè inspexisset: in aliis quidem quæ reprehenderit, superuacaneum fortasse foret referre: illud tamen in hominis opificio potissimum calumniatus est, atque ipsum quidẽ architectũ Vulcanũ non mediocriter perculsit, quòd artifex nõ in pectore ostiola quædam addidisset, quibus apertis & reclusis perspicuum fieret omnibus quid ille uelit, aut in animo strueret & cogita-
E ret: num mentiretur, an uerum diceret. Atque ille quidem uelut cæcutiens sic de hominibus statuit: tu uerò nobis ipso etiã Lynceo es perspicacior, qui, sicuti uidetur, per pectus ipsum quæ intus sunt cernis, suntq; tibi aperta omnia, adeò ut non solùm certò teneas quid quisque uelit aut cogitet, uerùm etiam uter sit melior aut deterior. HER. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego uerò Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neque prorsus electionẽ moror. atque hæc quidem satis Hermotimo. LVC. Attamen ne sic quidẽ mihi dignaris exponere, ô amice, sed me in ima uulgi fece uersantem superbè contemnis. HER. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quæ dixero. LVC. Nequaquam, ô bone, uerùm nihil eorum uis dicere, quod me delectaturũ esset. Et quia tu me

celas de induſtria, nobis inuidens,ne fortè tibi pares euadamus,ſi Philoſophiæ F
indagandæ ſtudio operam nauaremus:periculũ faciam , ſiquo modo fieri poſ-
ſit,ut per me exactam iudicandi rationem, minimêque fallibilem delectus ha-
bendi uiam inueniam. Quocirca tu, ſi uolueris, arrectis auribus attento fac ſis
animo. HERMO. Prorſus iſthuc uolo, ô Luciane.fortaſſis quiddam ſcitu di-
gnum dicturus es. LVC. At uide ne naſo me ſuſpendas,ſi illud omnino ruſti-
cè & ineptè propoſuero. Ita enim facto opus eſſe uideo,poſteaquã tu, qui ha-
rũ rerũ es multo peritior, illud manifeſtius & diſertius explicare grauaris.Itaq;
Virtutem urbis inſtar eſſe fingas uolo, quæ ciues habeat honeſtiſſimè & inte-
gerrimè Rempub. adminiſtrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, G
qui iſthuc aliquando peruênit,idem hoc affirmare non dubitat: præterea ſum-
ma ſapientia uiros exornatos,magno infractóque animo præditos,iuſtitiæ ſer-
uantiſſimos, modeſtia admirandos,parum infra Deorum conditionem conſi-
ſtentes. Cuiuſmodi multa apud nos deſignantur,rapina,uiolentia,iniuria, ha-
bendi cupidine:eorum flagitiorum ne tantillum quidem quenquam audere in
ea urbe conſpiceres : ſed pacati & concordes Reipublicæ munia ſimul obeunt
& adminiſtrãt. Nec iniuria. Ea enim quæ aliis in urbibus ſeditionum & facti-
ſarum contentionum concitandarũ occaſionem ſuppeditant, quorumq; gra-
tia alter alterum clãdeſtinis petit inſidiis,ea inquam omnia è medio illorũ ſub- H
lata & remota ſunt. Neque enim aut aurum, aut uoluptates, aut honores ha-
bent in precio,tanquam alicuius momenti iſta apud illos habenda ſint, uerùm
iam olim hæc in uniuerſum, tanquam parum neceſſaria exiſtimantes ad bene
gerendam Rempublicam,urbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & o-
mnibus modis felicem degunt uitam,bonis legibus,æqualitate,libertate,& o-
mnibus denique bonis inſtitutam. HERMOT. Quid igitur ô Luciane? an
non tibi uidetur æquiſſimum eſſe,ut omnes certatim eius urbis ciues fieri de-
ſiderent, ita ut itineris tam laborioſi moleſtiam pro nihilo reputent, neq; tem-
poris longinquitate uicti animum deſpondeant, certò & cõſtanter perſuaſum I
habentes,ſe omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri,eiúſq; po-
litiæ ſe participes futuros? LVCIA. Sanè per Iouem,ô Hermotime,omnibus o-
mnes neruos in hoc intendẽdos eſſe arbitror,cætera uerò negligenda. Nec pa-
triæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda eſt : neque ualde moueri
decet aut frangi animo,parentum aut liberorum nos detinentium cõplorationi-
bus : ſed & illi pari opera ad eandem profectionem nobiſcum ſuſcipiendam
cohortandi ſunt. Quòd ſi aut ſequi nos recuſauerint,aut per ætatẽ non potue-
rint:illis relictis & poſthabitis,rectà ad urbem omniũ feliciſſimam animoſe ten-
dendum erit, reiectis etiam ueſtimentis,ſi eiſdem amicti detineremur,illic haud K
dubiè conueſtiendi. Neq; enim periculum eſt ne quis te eò nudo corpore de-
latum excluſurus ſit. Iam enim & aliàs uirũ multa canicie reuerendũ diſſeren-
tem audiui quínam illic ſe res haberent: meq; magnopere cohortabatur ille,ut
me ſibi ad urbem eunti comitem adiungerem.ſiquidẽ pollicebatur itineris du-
cẽ ſe fore, & quòd me ciuitate donare uellet, unumq; ex tribulibus facere,ſuo
adſcriptum ſodalitio, adeò ut nulla non ex parte bene & feliciter agerẽ. Cæte-
rùm ego id ætatis rectè monenti nõ obtemperabam, ſtultitia & rudibus annis
dehortãtibus. nondum enim egreſſus eram annum quintũ & decimũ. Fortaſ-
ſis ſi ſecutus fuiſſem, iam in ſuburbio aut præ portis cõſiſterẽ. Porrò de ciuita-
te,ſi

Virtus,urbis inſtar optimè inſtitutæ.

A te, si rectè commemini, cum alia multa, tũ hæc quoq; prædicare solebat, quemadmodum omnes eius urbis incolæ essent aduenæ & peregrini, nec ullus esset indigena. Quin etiam illud addebat, non parum multos in eadem Repub. uersari barbaros, & seruilis cõditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò uoluntas esset eò tendendi: quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas, affirmabat nõ sumi aut ab externa cultus & uestitus elegãtia, aut à corporis proceritate & formositate, neq; à generis splendore, aut claris maioribus, sed ea pro nihilo æstimari apud illos. Oportere tamẽ eos qui ciuitatis ius indipisci uelint,

Vrbis uirtutis incolæ, aduenæ omnes & peregrini.

B intelligentia instructos esse, rerúmque honestarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis uoluptatum illecebris capi, neque effœminari aut emollescere rebus dubiis & difficilibus inter eundum ingruẽtibus. Quisquis itaque hæc præstiterit, exposuitq; ubi primùm urbem attigerit, actutum in ciuium cõmunionem assumitur, quicunque tandem fuerit, parem experturus honorem. Porrò peior, an melior, an nobilis, an ingenerosus, an seruus, an liber, aut an prorsus infimæ sortis & conditionis homo sit, in ea ciuitate ne nominantur quidem. HERMO. Hinc perspicere potes Luciane, quòd nõ temere aut pro rebus ficulneis tantos sudores perferã, cum adeò felicis & exoptatæ Reipub. ciuis fie-

C ri concupiscam. LVCIA. Et ego quidem harum rerum communi tecum cupiditate teneor: atque haud scio, an quicquam sit quod perinde præ his mihi uotis expetendum putem. Iam si in propinquo urbs sita foret, & omniũ prospectui exposita: iam olim, ut scis, nulla animi ambiguitate præpeditus, eã fuissem ingressus, inq; ea multum iam temporis uersando contriuissem. Posteaquã uerò (quemadmodũ uos perhibetis, nimirum tu, & Hesiodus ille rhapsodus) ualde procul hinc remota est, operæprecium mihi esse uidetur, ut & uiam ipsam quæ rectà nos ad urbem ducat, inuestigemus, nec minus operæ & studii in duce quamoptimo deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum ui-

D detur Hermotime? HERMOT. Et quînam alia ratione eò quis perueniret? LVC. Nonne uides igitur immensam multitudinem promittentium & affirmantium se uiæ peritos esse? Multi enim ad hoc parati circunstant, quorum nemo non se indigenam esse persanctè deierat. Cæterùm non esse unam tantùm uiam, illud apparet liquidò, sed innumeras & ualde diuersas, nec quicquã habentes in quo inter se conueniant. Nam hæc quidem ad occidentalem plagam uergit, illa ad solem exorientem: mox altera ad Septentrionẽ uiatorem ducit, altera uerò rectà ad meridiem. Rursus hæc quidem per florida prata, & molles plantas sub umbra amœna & delectabili, nihil habens asperitatis aut difficulta-

Via ad uirtutem.

E tis: altera autem petricosa, & omnibus modis aspera, multum exhibens uiatoribus cum sitis tum ardoris, tũ etiam laboris & molestiæ. Et tamen omnes illæ cum multæ sint, ad eandem urbem, quæ una est, tendere perhibẽtur, tametsi sint inter se diuersissimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæsitantia. Etenim in quancunque forte fortuna incidero, uirũ quempiam circa ingressum diuerticuli consistentẽ offendo, antiqua uirtute & fide admirandum, statim in introitu accedenti manus porrigentem, uehementerq; cohortãtem, ut ipsius uiam ingrediar. usqueadeo certatim unusquisque illorũ se compendiosæ uiæ gnarum esse iactat identidem, alios uerò tota uia aberrasse, neq; unquam eò peruenisse, neque aliorum insequentium duces esse posse. Tãdem

ubi proximũ accessero,audio & illum de uia sua magnificè pollicẽtem, aliosq; F
malitiose uituperantem.Ad eum quoque modum facit is qui huic uicinus est,
& sic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque uiarũ multitudo & diuersitas non
mediocriter me conturbant,animumq; meum incertũ diuerse distrahunt, ma-
ximè uerò duces ipsi præter modum uociferantes,dum quisque sua immodicis
laudibus deprædicat.Neque enim calleo in quam declinans,aut quem potissi-
mum ex ducibus secutus, urbem accedere queam. HER. At ego te Luciane
ab omni hæsitatione liberabo.Etenim haud facilè,si iis qui ante nos idem itine-
ris confecerunt,fidem habueris,aberrabis. LVC.Quibus tu habendam fidem
dicis? aut quem ex ducibus sequuti sunt? aut per quam uiam ingressi sunt? Ite- G
rum enim nobis sub alia forma eadẽ apparet animi perplexitas, à rebus ad ho-
mines translatis.HERMOT.Quónam modo isthuc dicis?LVCIA.Quoniam-
quidẽ qui in Platonis uiam digressus est,& illo duce se in uiam dedit, illã haud
dubiè laudaturus est. rursus qui Epicurum ducem sibi sequendum elegit, Epi-
curi.ita omnino alius aliam cõmendabit : tu uerò uestram omnibus aliis præ-
feres. Aut non ita futurum esse Hermotime credendum est?HERMOT.Et cur
non?LVCIA.Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas,cũ etiam-
num ignorem ex uiatoribus cuínam potissimùm fides adhibenda sit. Video e-
nim unumquenque illorum,& ipsum,& ducem eius,unius tantùm uiæ fecisse H
periculum,ac illam laudare, affirmantem hanc solam esse quæ perducat ad ur-
bem.Ego autem num uerum dicat,scire non possum. Quòd enim ad finẽ ali-
quem delatus sit,& ciuitatem quandam conspexerit,fortasse illi haud difficul-
ter concesserim: cæterùm num illam uiderit quam oportebat, in cuius Repub.
ego & tu uersari concupiscimus, in Corinthum delati,ille autem Babylonem
profectus, Corinthum se uidisse putarit: hoc quidem etiamnũ mihi incertum
est.Neque enim ille qui aliquam ciuitatem uidit,statim & Corinthum uidit.si-
quidem non sola Corinthus est ciuitas.Quod autem omnium maximè me fa-
cit animi incertum & ambiguum, illud est, quòd sciam necessariò unam atque I
adeò uerã esse uiã.siquidẽ nec plures q̃ una Corinthus est,aliæ autem quoquo
gentiũ magis uiatorem q̃ in Corinthũ perducunt. Nisi quis usqueadeo delirus
esset,& mente captus,ut putaret & eã quæ ad Hyperboreos, & eã quæ ad In-
dos tendit,in Corinthum recto tramite perducere. HER.Quónam pacto hoc
fieri posset ô Luciane,cũ alia aliò tendat? LVC.Proinde,ô bone Hermotime,
non mediocri opus est consilio in eligẽdis cum uiis,tum ducibus. Neque illud
uulgo iactati prouerbii committẽdum est, ut quocunque nos pedes duxerint,
eò inconsultò abeamus, quo modo ita haud dubiè decepti pro Corintho ad
Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem ualde mihi consultum K
factu uidetur,ut fortunæ tantam rem cõmittamus, tanquam optimam fortasse
apprehendentes, si citra omnem uiarum exactam peruestigationem, in unam
aliquam quamcunque tandem temere irrueremus. Nihil enim obstat quò mi-
nus & fieri possit,& fortasse iam olim in tanta temporis longinquitate factum
est.Haudquaquam uerò æquum esse opinor, ut tam inconsideranter de rebus
adeò magnis spem abiiciamus,aut ita in augustum coactam cõstringamus,uir-
gultea scapha(quod aiunt)Aegæum aut Ionium transmittere uolentes.Neque
enim rectè aut probabiliter fortunam incusaremus,si sagittando & iaculando
non prorsus assecuta sit ueram illam uiam, unã nimirũ inter tot infinitas falsas

& erro-

A & erroneas existentem: quod nec Homerico quidem sagittario cōcessum fuit, qui cum debuisset columbā arcu fixam deiicere, linea uincula rupit. opinor autem fuisse Teucrum. Sed enim hoc multo magis rationi cōsentaneum est, spem habere multa uulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud unum ex omnibus: quoniam periculū non mediocre est, si pro recta & compendiosa uia in unam ex erraticis & deuiis imprudentes incideremus, sperantes fortunam meliorem pro nobis electuram esse. Opinor autem in tali re cōparatione utendum, & demonstrandum esse. Neq; enim promptum & facile est reuocare cursum, saluumq; & incolumē retro euadere, si quis soluta naui mari se semel com-
B miserit: uerùm necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauseantem ut plurimum, & metu perculsum, capiteq; marinis fluctibus grauatum. Aequum uerò fuerat, sub initium priusquam uela uētis permisisset, conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret uentus Corinthum nauigare uolentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HERMOT. Est quidē Luciane, quod dicis, non improbandum. Verùm enimuero hoc satis certò scio, quòd si etiam per circulum omnes ad unum accesseris, non tamē alios
C inuenies neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos, quàm Stoicos. Atque si animus tibi est aliquando Corinthum perueniendi, illos sequendos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis uestigia incedēdo. alioqui frustra hanc uiam tentabis. LVCIA. An non sentis, ô Hermotime, commune quiddam te dixisse? haud dubiè enim hoc ipsum dixerit & quisque qui communem cum Platone uiā ingreditur, & qui Epicurū ducem sequitur, insuper & alii, me uidelicet Corinthum nunquam uenturum, nisi cum illorū aliquo itineri memet accingam: ita ut necessarium mihi esse uideam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est: aut omnibus iuxtà diffidere,
D quod quidem multò tutissimum esse opinor, donec uera pollicentem inueneritimus. Age uerò, si quemadmodum nunc ignarus sum, etiamnum certum non habens quinam ex omnium philosophantium ordine & numero uerum diceret, uestræ sectæ me addicerem, habita tibi fide uiro amico & familiari, attamen Stoicæ saltē philosophiæ perito, tantúmque unicam illam uiam ingresso: postea uerò Deorum aliquis ab inferis in uitam reuocaret Platonem & Aristotelem, præterea etiam alios omnis generis philosophos: illi autem circunsistentes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicētes: Quid uerò passus es optime Luciane, aut à quo persuasus Chry-
E sippum & Zenonē nobis, qui multò antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulò antè natos, cum nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur tentaris? Quòd si hæc ab illis dicerētur, quidnā illis responderem? An satis mihi fore existimas, si dixero me ab Hermotimo uiro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerent, sat scio, Nos uerò Luciane, quis ille sit Hermotimus, iuxtà cū imperitis ignoramus, sed neq; ille nos nouit. quare æquum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta caussa condemnare, fidem dantem uiro unicam tantùm in philosophia uiam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectā habenti. Sed enim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum ut altero tantùm audito, al-

teri facultas pro se loquendi ea quæ ex usu suo esse intellexerit, non concedatur: uerùm utrunque iuxtà audiendum esse præscribunt, quò facilius diuersis sermonibus inter se examinatis & perpensis, quæ uera, quæ falsa sint, inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex appellandi libertatem, ut in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret, dic mihi, inquiens, ô Luciane, siquis Aethiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quòd nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuentu Aethiopum pertinaciter affirmaret diceretque nusquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque ullius alterius coloris quàm nigros: nūquid aliis fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illum quispiā ex senioribus Aethiopibus, Tu uerò unde hæc cognita & explorata affirmas audacissime? neq; enim unquā à nobis suscepta ad exteros populos profectione peregrinatus es, neq; per Iouem qualia apud exteras nationes sint, unquam peruestigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An uerò hunc senem nō rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilii in mediū adfers Hermotime? HER. Imò uerò tuæ sententiæ assentior. iustissimè enim mihi uidetur eius temeritas ita posse compesci. LVC. Et quidē mihi, ô Hermotime. Cæterùm quod posthac dicturus sum, quomodo tibi mecū conueniat, scire non possum: mihi quidem & illud iam ualde persuasum est. HER. MOT. Qualénam illud est? LVC. Nēpe uir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo absurdè propositus est nobis quispiam Luciane, qui saltem Stoicorum placita calluerit, quemadmodū amicus ille tuus Hermotimus, cum nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam se contulerit, neq; apud Epicurum diuerterit, neq; omnino cum alio quoquam familiaritatem contraxerit. Itaq; si dixerit nihil ita pulchrum aut ita uerum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis asseruntur: an nō iure optimo temerarius & audax tibi uideri debeat, de omnibus definiendi & pronunciandi auctoritatē sibi sumens, maximè uerò cum tantùm unius sectæ peritus sit, neq; unquā ex Aethiopia uel alterum pedem protulerit? Quid uerò existimas illi respondendum esse? Num uerissimum illud, nos uidelicet Stoicis addictos, illorū philosophiam perdiscere, iuxta quam dignum putemus philosophari? neque tamen nobis obscura sunt ea quæ dicuntur ab aliis. siquidem præceptor noster & illa inter differendū proponit, refellens subuertensq; illa satis argutè. Nū uerò existimas hoc responso audito tacituros esse Platonicos & Epicureos, tum etiam alios? An nō in risum soluti iure optimo ad me dicerent, qualiánam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane, qui dignatur aduersariis de rebus nostris fidem habere, prorsus existimans eiusmodi esse omnia nostratia, qualia ipsi falso cōfingūt & dictitāt, quorum aut ipsi imperiti sunt, aut ipsam ueritatem de industria celantes obfuscant improbi? Aut igitur si uiderit aliquem ex athletis exercentem se priusquam in arenam descenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanem quampiā plagam inferentem, quasi cæderet aduersarium, illum ideo statim proclamabit præfectus certaminis esse inuincibilem? Aut non potius existimabit perfacile & tutum esse, ita pueriliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenū agere, nullo aduersario illi repugnante: ipsam autem uictoriam tunc primùm decernendam esse, quando aduersarium fortiter deuictum prostrauerit, & superior certando

E F G H I K

euaserit,

A euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui uerò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores sui aduersum nos absentes in umbra dimicant atque digladiantur, illos uictores esse putet: aut ea quæ à nobis asserũtur, tam sine negocio posse refelli aut subuerti: quoniã illud persimile esset puerorum ædiculis, quas illi ut infirmas parare solent, ita protinus subuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his qui exercitio sagittandi sunt occupati, qui stipulis quibuspiã colligatis, & super contum fixis, nec ita procul positis, emisso telo iaculantur: ac siquando forte fortuna collimantes scopum tetigerint, stipulasq; præfixas iaculo penetrauerint, ilico exclamant quasi re magna peracta,
B si telum per sarmenta euolarit. Cæterùm nequaquam ad hunc modum Persæ facere consueuerunt, sed neque Scythæ, quotquot illorum arcu & arte iaculãdi præcellũt: uerùm initiò ipsi equis insidentes, obequitãdo emittunt iaculum: deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, nõ stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cumplurimum fugientia, nempe feras, & maximè uolucres feriunt. Quòd si nonnunquam scopus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu lignum transuersim obiectum, aut scutũ bouinis coriis confectum præponentes, transfigunt: ac tunc quidem bonam spem habent fore ut eorum tela etiam per arma, ubi usus erit, penetrẽt. Quapropter
C ô Luciane, dic nostris uerbis Hermotimo, præceptores eius sarmentorum seu stipularum fasciculos propositos telis petere: deinde ambitiose gloriari homines armatos se deuicisse: insuper aduersus imagines nostras depictas pugilum more depugnare: quibus etiã, ut par est, superatis, nos prostratos esse existimẽt. Atqui unusquisque nostrum ad illos dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore: Ille meam haudquaquam galeam, cristasq; comantes
Aspicere audebit. Hæc quidem uno ore dicturi sunt omnes, singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi uidetur aliquid narraturus eorum quæ facta comperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperta. Siqui-
D dem perhibent Geloni Syracusiorum tyranno os fuisse putridum, infectumq; graueolẽtia: id quod permultum temporis illum latuit, cum nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere, uirum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem ut se haberet, sumpta audacia exposuisset. Qua re ille inflammatus iracũdia, uxorem suã accessit, grauiter cum ea expostulãs quòd illi non palàm fecisset fœtidi oris graueolẽtiam, cũ eius uitiosæ animæ probè fuisset conscia. Illa uerò orauit sibi habendã esse ueniã, propterea quòd nunquam antea ullum alium uirum sit experta, neq; cum quoquam tam propè cõgressa, ita ut pro certo putarit in uniuersum omnes uiros non aliam animam ore ex-
E halare. Itaque Hermotimus, quia cum solis Stoicis commercium habuit, procul dubio diceret Plato, non iniuria nescius est qualiânam aliorum sint ora. Non dissimilia fortasse & Chrysippus diceret, & his etiam multo plura, si illo indemnato & indicta caussa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius assecla persuasus me reciperem. Iam, ut tandem paucissimis uerbis totius rei summam complectar, ita statuo, dum quidẽ in incerto fuerit quænam uera sit secta philosophandi, nullam esse eligendam, propterea quòd non careat contumelia, si hac electa, aliam neglexerit. HER. Per societatẽ domesticam Luciane, age Platonem quidem & Aristotelem, quin etiam Epicurũ & alios missos faciamus. Neq; enim ex dignitate mea est, ut aduersus illos ego conflicter. Cæterùm nos

duo,ego inquam & tu,accuratè discutiamus, num res philosophica tale quid- E
dam sit,cuiusmodi ego esse affirmo. Aethiopas autē, aut Gelonis uxorculam,
quorsumnam opus erat ex Syracusis usque ad nostrum colloquium accersere?
LVC.Sanè illos quidem missos faciamus,quādoquidem tibi ad nostram disce-
ptationem parum utiles & superuacanei uisi sunt. Tu uerò dic modò. appares
enim similis quiddam admirandi dicturo.HERMOT. Mihi equidem prorsus
uidetur Luciane, omnibus modis fieri posse, eum qui tantūmodo Stoicorum
dogmata perdidicerit,ex illis ad unguē cognitis uerum nosse, tametsi aliorum
decretis posthabitis nequaquam singula perdiscendo excusserit. Considera ue-
rò tecum,ad hunc modum ratione inita,si quis hoc tantum ad te dixerit, dua- G
bus dyadibus numerum quaternarium absolui. Ergo tibi iam circumeundum
est,& uiritim exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmeticæ non sunt
rudes,ne fortè quispiā inter illos sit qui dicat,bis duobus quinque aut septem
constitui.An non illico tibi planum sit eum uirum uera dicere?LVCIA.Illico
quidem,ô Hermotime. HER. Quî igitur tibi fieri posse non uidetur,eum qui
solùm in Stoicorum scholam inciderit ueritatem dicentium, illorumq; sermo-
nibus planè persuasum,aliorum non amplius egere ductu & auspiciis,cum cer-
tus iam factus sit, nunquam fore ut quatuor quinque fiant,non si infiniti Pla-
tones aut Pythagoræ diuersum affirmauerint?LVCIA. Nihil aduersum,quod H
aiunt,dicis ô Hermotime,cum ea quæ omnibus iamdudum sunt certa & per-
suasa,rebus dubiis & incertis assimulare nō dubites,longè lateq; inter sese diffi-
dentia. Quid autem respondes?essène aliquem quócum tu sermonem sociaris,
contendentem duas dyadas coniunctas, aut septenarium aut undenarium nu-
merum constituere?HER. Haudquaquam ego,nisi fortasse per insaniam deli-
raret,negans ex his nō nisi quatuor excrescere.LVC.Quid autem?incidistine
aliquādo (& per Gratias uerum dici uolo) in Stoicum aliquem & Epicureum
de rerum principiis,& bonorū fine inter se non dissidentes?HER. Nunquam.
LVC. Proinde etiam atque etiam uide ne tuis falsis & euanidis rationibus me I
fraudulenter decipias,maximè uerò amicum tuum existentem.Cum enim nos
subinde quæramus quínam in Philosophiæ studiis uera loquātur,tu nihil cun-
ctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens illos esse qui bis duo qua-
tuor esse statuerint: quod quidem obscurum est num ita se res habeat. fortasse
enim dicerent Epicurei aut Platonici uestram hanc esse compositionem : nos
autem quinque aut septem illa esse dicimus. An non uidentur hoc ipsum tibi
egregiè præstare,cum uobis hoc solum quod honestum est,bonum esse putan-
tibus,Epicurei uoluptatem summum bonum esse statuāt? Et cum uos pertina-
cissimè contendatis omnia esse corporea,Plato tamē eius opinionis est,ut cen- K
seat in rerum natura nonnihil quoque esse incorporeum.Et quod primo loco
dixi, nimium auidè illud quod in dubio uersatur, tanquam minimè dubitāter
proprium illud Stoicis habendum tradidisti.Iam cum alii hoc sibi uendicēt,di-
cantq; illud esse,sanè ibi tum summo iudicio opus esse opinor.Porrò autem si
apud omnes in confesso esset, solos Stoicos uerè autumare bis duo esse qua-
tuor,aliis mea quidem sententia conticescendū est. Quamdiu uerò ea de re in-
ter ipsos contentiosè digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo au-
diēdi sunt,aut compertum habere,uideri nos ad gratiam ferre iudicium.HER.
Non uidere mihi Luciane intellexisse quid dicere uoluerim.LVCIA.Ergo

crassius

A crassius & manifestius explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tãtùm uide ne tale aliquid dehinc adducas. HERMOT. Scies actutũ cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Aesculapii aut Dionysii fanum ingressos, deinde phialam quãdam è rebus sacris esse sublatam atque deperditã. haud dubiè iam summopere necessariũ est, ut ambos inuestigatione habita perscrutemur, utérnam illorum phialam in sinu abditam habeat. LVC. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere necesse est. LVC. Et cur non, si quidem deperdita est? HER. Proinde si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendum esse putas. iam enim palàm est illam nõ habere. LVC.
B Sanè palàm est. HER. Et si in prioris sinu reperta nõ fuerit, alterum habere sanè consentaneum est: neq; hic longa perscrutatione opus est. LVC. Certè enim habet. HER. Ergo nos quoq; si apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perscrutãdos esse superuacuum & indignũ existimamus, habentes quod dudum tãtopere quærebamus: aut quã ob rem inani labore nos ipsos amplius defatigaremus? LVC. Nullius profectò gratia, si reperta phiala penes uos fuerit, illaq; inuẽta pro certo compertũ habetis illud ipsum esse quod erat deperditum: aut planè uobis cognitum est donarium. Iã uerò ô amice, non saltẽ duo sunt qui templũ ingrediuntur, ut necessarium sit alterũ habere rem furto sub-
C tractam, uerùm profectò illorum magna est copia. Deinde non minus obscurum est quid illud tandem sit quod deperditum est, num phiala quæpiam, num scyphus, num corona. Quotquot enim sacerdotes sunt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe qui neq; de ipsa materia unanimiter consentiunt, uerùm hi ex ære, alii ex argento factum, partim autem aureum, partim uerò argẽteum illud esse dictitant. Itaq; planè operæprecium esse uides, detractis uestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamen & cæteri pari opera sunt exuendi. HERMOT. Quamobrem, ô Luciane? LVC. Propter-
D ea quòd incertum sit num phiala illud ipsum sit quod erat amissum. Tametsi uerò & hoc uno ore omnes confessi fuerant, haud tamen omnes auream fuisse phialam cõfirmabunt. Porrò autem ut maximè inter omnes constet auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finẽ facies. neque enim tibi constabit num Dei sit illa ipsa: aut non reputas infinitas esse phialas aureas? HERMOT. Sanè censeo. LVCIA. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quenquam inuenerit, in medium depositis, cõiicere quídnam ex eisdem diuinum donarium potissimum sit existimandum. Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit
E animũ, illud est, quòd unusquisque exutorum aliquid apud se habeat, hic scyphum, ille phialam, alius coronam, & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autem auream, tertius argenteam. Nondum uerò clarum est & perspicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur. Quare magnam tibi impositam esse uides necessitatem dubitandi, quémnam ex tanto numero sacrilegii insimules. Vbi uerò omnibus essent paria & similia, iuxtà foret incertũ cognitu quínam diuina donaria sustulisset. sunt enim harum rerum possessiones etiam priuatæ. Cæterùm ignorantiæ caussam unam esse arbitror, quòd nullo titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam consecrauit, foret insignita titulo, minori in

perſcrutando labore defatigaremur, & ea quæ inſcriptiuncula notata foret re- F
perta,finem faceremus exeundi,& alios perturbandi. Opinor autem Hermotime,iam te ſæpenumero gymnicis certaminibus interfuiſſe. HER. Et rectè quidem opinaris.iam enim perſæpe interfui. LVC.Nunquid igitur etiã aliquando iuxta Athlothetas conſediſti? HER. Per Iouem nuper in Olympiis læuum latus iudicum ſedendo claudebam,Euandrida Elei filio inter ciues ſuos ſpectaculum mihi præoccupante.Cupiebã enim ſingula propius inſpecta cognoſcere,quæ fierent circa iudices.LVC.Proinde etiam illud exploratum habes, qua ſortiendi ratione uti ſoleant,cuínam cum quoq; luctandum, aut Pancratio decertandum ſit.HER.Planè perſpectum habeo.LVC.Longè itaq; promptius G
& melius tu expedies,qui iſta propius & curioſius ſis contẽplatus. HERMOT. Apud priſcos quidem præſidente in certaminibus Hercule,laurea folia.LVC. Ne mihi quæſo priſcorũ inſtituta percenſeas Hermotime, ſed quæ ipſe coràm conſpexiſti,cedo. HER. Initiò quidẽ urna argentea Deo ſacra in medium proponitur,in eam paruæ quædam ſortes cõiiciuntur,fabacea ferme magnitudine, literis inſcriptæ.Inſcribũtur autem duæ,utraque uidelicet litera α,deinde in alteras duas ſcribitur β, mox in alias γ,ac deinceps iuxta eãdem rationem inſcribuntur & reliquæ pro numero athletarum,ſi plures fuerint,ita ut ſemper binæ ſortes iiſdem ſint inſignitæ literis. Accedit deinde quiſque ex athletis ſuſceptis H
uotis Ioui ſupplicans: immiſſaq; in urnam manu, unam ex ſortibus extrahit, & poſt illum alius. Quibus ſingulis aſſiſtens flagellifer protenſa manu obſtat ne legantur literæ quæ à ſingulis extractæ ſunt. Cæterùm ubi iam ſinguli ſingulas ſortes habuerint, tum demum Alytarches, ut ego opinor, aut unus ex iudicibus (neque enim amplius memoria teneo)circumeundo contemplatur & explorat ſortes in circulo conſiſtentium. Atque ita eum quidẽ qui α habuerit, cum altero ſortem α inſcriptam habente, aut lucta aut Pancratio decertaturum committit. Deinde pari ratione etiam eum qui β habet extractum,cum altero eiuſdem literæ.qui tenor committendi ſeruatur etiam in aliis conſimilium lite- I
rarum ſortes habentibus. Et hæc eſt ratio componẽdorum athletarum numero illorum æquali ſeu pari exiſtẽte, nimirum ſi octo aut quatuor aut duodecim illorum fuerint.Quòd ſi diſpares acceſſerint,quinque uidelicet,aut ſeptem ſeu nouem,tum litera quæpiam ſuperuacua ſorti inſcripta, unà cum aliis in urnam mittitur,non habens literam ſibi reſpondentem.Quicunque ergo illam extrahendo conſecutus fuerit,aliis ad ultimum uſque præſidet,expectans donec alii finitis certaminibus decertauerint. neque enim habet literam ſuæ oppoſitam. Eſtq; illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc uiribus integer, cum defeſſis congreſſurus ſit. LVC. Iam quidem pauliſper interquieſce.ete- K
nim illud eſt,cuius egebã maximè.ergo illorum iam nouem ſunt, omnesq; immiſſa in urnam manu ſortem extraxerunt.tu uerò age iam circumeundo(pro ſpectatore enim certaminis,iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haudquaquã enim credo prius te cogniturũ quis ex illis præſes dicendus ſit,q̃ ad omnes ueneris,& illos inter ſe compoſueris.HER. Quorſum uerò iſta dicis Luciane?LVC.Horſum uidelicet,quòd nullo modo fieri poſſe uideatur,ut illico reperiatur litera illa declarans præſidem.fortaſſe enim inuenire potes literam, incertus tamen eris num illa ſit. neq; enim ulla exceptione prædictũ eſt κ aut μ aut ι fore eam literam,quæ præſidem ſit cõſtitutura.Atqui ubi in α incideris,alius

A ris, alius α habens tibi quærendus est: quo inuento, illos inter se ad cõgrediendum componis. Deinceps in β prolapsus, alterum β ubi sit studes inuestigare, quod inuento aduersum est. Ac ita quidẽ agis cum cæteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit, qui solitariam habuerit literam, nullum aduersarium indicãtem. HER. Quid autẽ si ad illum forte fortuna prima aut secunda uice delatus fueris? quid tum faciendũ tibi uidetur? LVC. Nihil equidem, uerùm tu Græcorum iudex scire possim quid facturus sis, an actutũ eundem pro præside sis proclamaturus, aut potius putes omnes in circulo necessariò accedendos & inspiciendos esse, num uspiam consimilis penes aliquem relicta esset litera, ita ut nisi

B omniũ sortes uiritim tibi inspectæ fuerint, nunquã cognosces præsidem. HER. Atqui perfacilè scire possum Luciane, nouem illorum existẽtibus. Etenim si ε primo aut secũdo loco inuenero, planè certus sum eum fore præsidem, qui eo sortem inscriptam habuerit. LVC. Quonam pacto ô Hermotime? HERMOT. Ad hunc quidem modũ. illorum enim duos α habere certum est. consimiliter etiam alii duo β sibi uendicant. Iam cum adhuc quatuor sint reliqui, duos illorum γ, alteros δ extraxisse, dubium nõ est. Et iam quatuor literæ in octo athletas distributæ & absumptæ sunt. Pro certo igitur constat tantummodo superesse ε, quod qui extraxerit, præses haud dubiè constituitur. LVC. Vtrum igitur

C Hermotime, collaudẽmne ego te ob singularẽ ingenii tui industriam, an placet ut ea refellam quibuscunq; tandem probabiliter cõtradici posse reor? HER. Ita per Iouem. uehemẽter enim animi pendeo, etiam atq; etiam cogitans quídnam his ratione probabili possis contradicere. LVCIA. Equidem tu, quemadmodum literæ pingũtur ex ordine, dixisti, ueluti primo loco α ponitur, secundo ε, ac deinceps aliæ secundum illarum seriem, usq; ad unam illam in qua terminatur athletarum numerus. Et sanè facilè assentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem si non seruato literarum ordine, quinque ex omnibus indiscriminatim eligeremus, uidelicet ipsum χ, deinde σ, mox ζ, postremo κ,

D & θ? Quatuor itaq; literæ, octo sortibus inscribentur, ipsum autem ζ super nonam solùm, quo præses nobis indicabitur. Quid ergo iam facies statim sub initium literula ζ inuenta? Quomodo uerò cognosces præsidem existentem eum qui illam habuerit, nisi omnes accedẽs, nihil huius simile inueneris? Neq; enim tibi integrum erit, quemadmodum nunc, ex illarum ordine cognoscendi præsidis coniecturã facere. HER. Rem arduam ex me interrogas, ad quam ut tibi respondeam, mihi promptum nõ est. LVC. Age si placet hoc ipsum alia ratione considerandum tibi proponam. Quid si nullis literarum figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotarentur, cuiusmodi permulta litera-

E rum loco depingunt Aegyptii, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem, si uidetur, missa faciamus, cum sint peregrina & exotica, & à nostro instituto prorsus aliena. Age uerò simplicia illa & uniformia sortibus inscribamus, quemadmodum fieri potest assimulantes, nimirum binis sortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, postremò duos canes. Porrò nonæ, tanquam præstantissimæ, leonis imago insculpta sit. Proinde si mox initiò in sortem leoninam ferentem imaginem incideris, quibúsnam cõiecturis persuasus dices eam esse qua præses designatur, nisi omnes accuratè circunspiciendo perlustraueris, nũ quis etiã alius præter hunc adsit habens sortem leoniferam? HER. Nihil habeo Luciane quod tibi ad hæc respondeam. LVC.

Non iniuria. neque enim uideo quid possit aptè respōderi, adeò ut si animum F
induxerimus aut eum inuenire penes quem sacra sit phiala, aut qui inter athletas præsidis loco habendus sit, aut cuius ductu & auspicio felicissimè in Corinthū urbem illam florentissimā peruenire queamus, omnes necessariò accedendos esse putem, summaq; diligentia detractis uestimentis, omnibus tentatis solertissimè exquirendos. etenim uix etiam sic ueritatem indagantes perueſtigabimus. Quòd si quis mihi unquam futurus esset consiliarius fide dignus super rebus philosophicis, contendens omnino operam esse nauandam philosophiæ studiis: ille demum solus erit, quem eorū quæ dicūtur ab omnibus, ad unguem peritum esse cognouero. Reliquos autem omnes ut inutiles, & nulla re dignos G
contemnā, nihil fidei illis habiturus, donec etiam unius fuerint nescii, quæ fortasse ex illis esse possit omnium optima. Neque enim si quis adducto homine formoso dicat hunc ex omnibus hominem esse formosissimum, statim ille suis uerbis mihi fidem facturus est, ut credam eum uera loqui, nisi certum habuero omnes homines illi uisos esse. fieri enim fortasse potest, ut hic homo nō sit cōtemnendæ elegantiæ: quòd autem summæ sit inter omnes formæ & uenustatis, scire haudquaquam possum nondum uisis omnibus. Nos porrò non formoso tantùm egemus, sed formosissimo: quem nisi inuenerimus, parum sudatum, & nihil actum esse putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunque H
tādem amabilis & honestæ formæ hominem inciderimus, uerùm summā illam qua maior esse non potest, formæ elegantiam perueſtigamus, quam necessariò unam esse negare non potes. HER. Vera sunt hæc. LVCIA. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philosophia itineris peritum, quemq; ea non fugiant, quæ cū à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, aliisq; omnibus dicuntur & affirmantur? Denique qui una uia ex omnibus electa, experimēto edoctus pro certo compertum habeat eam solam esse uiam, quæ rectà ducat uiatores ad felicitatē tantopere quæsitā. Etenim si talem quempiam quærendo consecuti essemus, desineremus nos mole- I
stis onerare negociis. HER. Haudquaquam, Luciane, eiusmodi uir inuentu facilis est. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciendus est propterea quòd eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factu mihi uidetur multò consultissimū & tutissimū, ut quisq; ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, eaq; accurata & diligēti indagine consultando examinet quæ dicta sunt ab omnibus. HER. Quantum quidē tua uerba intelligo, ita facto opus esse uidetur, nisi quòd illud quod non multò antè à te dictum est, cum his mihi pugnare uidetur, uidelicet arduum & graue esse, eum qui uni uiæ iam sese tradiderit, expansis denuo uelis recurrere. K
Quomodo enim fieri potest, ut is qui in priori iā occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat? LVC. Illud equidem paucis tibi expediam. nimirum Thesei institutum imitabimur, filoq; à tragica illa Ariadne accepto, nullū non Labyrinthum ingrediemur, nec dubito quin sine negocio tantùm ductu fili ita nobis licebit regredi. HERMOT. At unde tandem nobis illa Ariadne comparebit, aut unde filum parabimus? LVCIA. Bonum habe animum ô amice. iam enim uideor mihi reperisse cuius ductū sequuti haud dubiè egrediemur. HERMOT. Quódnam igitur illud est? LVC. Certè meum non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus uiri summi, nempe illud: Sobrius esto, & memēto diffidendum

A fidendum esse. Etenim si minimè leuiter & facilè persuasi, quibusuis auditis fidem habuerimus, sed more iudicum, aliis quoque fandi copiam cōcesserimus, fortasse haud difficulter horum Labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HERMOT. Bene sanè dicis. illud quoq; nobis faciendum intelligo. LVC. Videlicet. cæterùm ad quem illorum omnium primum nos conferemus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandem quicunque sit, incipiamus, nempe à Pythagora, quandoquidem ita cessit. Quantum uerò temporis statuemus omnibus Pythagoricæ philosophiæ placitis perdiscendis suffecturum? Volo autem annos in quibus sub initium Pythagoricæ sectæ candidatis consi-
B lescendum est, excipi. Opinor omnino cum illis quinque satis fore triginta, aut ad minimū omnibus modis uiginti peropus est. HERMOT. Ponamus ita esse, deinceps uerò totidem alii Platoni concedendi sunt, ac mox nihilo pauciores Aristoteli. LVC. Non pauciores profectò. HERMOT. Chrysippo autem quot impendendi sint, non est quod multis te interrogem. Iam enim certus antea ex te audiui quadraginta uix suffecturos esse. LVC. Ita sanè. Deinde Epicuro & aliis. Quòd autem non nimium illis tribuere uidear, hinc perdisces facillimè, apud animum tuum considerando quótnam sint octogenarii cum Stoici tum Epicurei, atq; etiam Platonici ingenuè fatentes nondum cuncta suæ sectæ sibi
C esse explorata & cognita, ita ut in disciplinarū cognitione nihil in ipsis desiderari queat. Quòd si alii in hoc tergiuersari uidentur, non tamen, ut pinor, hoc negabit Chrysippus & Aristoteles, & Plato, potissimùm autē præ cunctis Socrates, illis certò non postponēdus, qui omniū testimonio professus est se non tantùm omnia, sed in uniuersum nihil nosse, aut hoc tantū se scire, quod nesciret. Cōputemus igitur subducta ratione ab initio, uiginti Pythagoræ attributi sunt, deinde totidē alii Platoni, mox nihilo pauciores aliis concessimus. Quot ergo in summa isti sunt anni simul comprehēsi, si decem saltem in philosophia disciplinarum sectas constituerimus? HER. Plures quàm ducenti ô Luciane.
D LVCIA. Ergo si tibi consultum factu uidetur, quartā partē annorum auferamus, saltē quindecim studiis nostris satisfacere putātes, aut omnino partem dimidiam. HERMOT. Tu quidem multo melius hac de re quidfaciēdum sit, statues. Ego hoc probè perspicio, perquam paucos ad hūc modum omnes sectas percursuros, tametsi statim ab ineunte pueritia philosophiæ studiū exorsi fuerint. LVC. Quid autem faciendum suades Hermotime, cum ita se res habeat? An subuertenda & refellenda ea existimas, quæ iam antè haud dubitāter confessi sumus, neminem uidelicet unquam electurum id quod ex multis omnium est præstantissimum, nisi omnium facto periculo singula degustauerit? adeò
E ut qui magistra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut responso ueritatem inuestigandam esse. An non istiusmodi inter nos dicta sunt? HERMOT. Sanè. LVC. Proinde summopere necessarium esse uideo, tantum temporis nos ætatem agere, si unquam omnibus pertentatis rectè eligere consilium est, iamq; acto delectu philosophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem uitā uiuere queamus. Prius uerò quàm ita fecerimus, in tenebris, quod aiunt, saltaremus, in quæcunq; inciderimus, illiso pede impingētes. Et quodcunq; primum in manus nobis uenerit, illud quod quærimus esse existimabimus, propter ueritatis ignorātiam. Quòd si etiā maximè bona fortuna ad illud delati fuerimus, cōstanter tamen nunquā sciemus num id sit quod tantopere à

Quo pacto philosophi legendi sint.

Quantū temporis singulis illorū sit impendendum.

nobis quæsitum est. Sũt enim non parum multa his ipsis similia, singulis affir- F
mantibus hoc ipsum esse multo omnium uerissimum. HERMOT. Haud scio
ô Luciane, quàm mihi uideare argumẽta persuasionis bonarũmque rationum
plena inter disputãdum producere: uerũ enimuero nõ mediocriter me pertur-
bas ista differendo, nimiũmque argutè & anxiè disquirendo, quod ad rem pa-
rum attinet. Fortasse autem uideor etiam inauspicatò hodie pedem domo ex-
tulisse, cum egressus tibi obuiam uenerim, qui me prope spei portum cõsisten-
tem, in ineuitabilem animi desperationem iniecisti, Veritatis inuẽtionem im-
possibilem esse ostendens, tantum uidelicet temporis requirentem. LVC. Cur
ergo hoc ipsum, ô amice, non multo iustius cum patre tuo Menecrate, & ma- G
tre tua, quodcunque tandem illi nomen fuerit (neque enim teneo) expostulas?
aut potius cum natura omnium nostrum parente, quòd te quoque non ut Ti-
thonum, annosum & longæuum constituerit, sed præfinito destinarit homini
uitam etiam longissimam centum annorum numerum non excedentem? Cæ-
terùm ego tecum considerando reperi quod è disputatione nostra potissimum
potuit elici. HERMOT. Nequaquam, uerùm tu semper quidem cõuiciator es:
atque haud scio quínam factum sit, ut tu extremè odio habeas philosophiam,
eosq; qui sapientiæ studiis sunt addicti, salibus & dicteriis delusos, naso suspen-
das. LVCIA. Cuiusmodínam res sit ueritas ô Hermotime, uos longè melius H
& promptius, qui sapientia ornati estis, expedietis, nimirum tu, & præceptor
tuus. Ego saltem hoc me planè scire arbitror, hanc non nimium auditu iucun-
dam & dulcem esse mortalibus, quoniam longè lateq; mendacio est inferior &
uilior. Est enim hoc apud homines multo in speciem formosius & præcellen-
tius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa uerò quia ni-
hil in se habet insynceritatis aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum
libertate differit inter homines, eamq; ob rem plerísque intolerabilem adfert
molestiam: quemadmodum & tu nunc indignaris, nec mea dicta fers humani-
ter, quibus tecum super hisce rebus ueritatem erui, tibíque planè indicium feci I
cuiusmodi ea sint, quorum utrique iuxtà immodico & amore & desiderio te-
neamur, quàm prorsus illa nactu non sint facilia: ueluti si statuam aliquam non
informem infando amore deperires, eaq; te posse potiri in animum induceres,
suspicãs esse hominem: ego uerò intuitus aut lapideum aut æreum esse simu-
lachrum pro mea in te beneuolentia tibi significarem, rerum quarum potiun-
darum nulla esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquũ tunc & maleuolen-
tem me tibi censeres, quia nolim te decipi, absurda & monstrosa nec spei con-
sentanea sperantem. HERMOT. Eò igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi
putes nullam operam philosophiæ studiis nobis nauandã esse, sed oportere nos K
socordiæ & inertiæ addictos priuatam uitam in terris agere? LVC. Et quando
aut ubi ista me dicentem audiuisti? Ego quidem non eô, quasi non sit philoso-
phandum, ista dico, uerùm quandoquidem omnino philosophiæ studendũ est,
uiæ autem ad illam sint nõ paucæ, quarum nullum non perhibetur cõpendio-
sissimum esse ad Virtutem diuerticulum, tametsi etiamnum in incerto sit quæ
ex illis uera sit: diligentem & exquisitam diuisionem faciendam esse existimo.
Quî enim fieri posse sperẽ, multis nobis propositis, ex illis eligere quod opti-
mum est, nisi quis omnia faciendi periculi gratia accesserit? Deinde, num longa
adhuc supersit peregrinatio, aut an finis iam instare uisus sit. Cæterùm quid tibi
uidetur?

A uidetur? Iam enim de integro te interrogabo, nũ eum qui ſub initium tibi occurrerit, ſequêris? cumq; illo communibus philoſophiæ diſciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HER. Quid uerò tibi amplius reſpondeam, qui neges quẽquam rectè diſcernere poſſe, niſi Phœnicis annos uixerit, omnesq; per orbem periculum faciendo acceſſerit? Neque dignum ducis fidem habere illis qui iam olim harum rerum ſunt expertiſſimi, neque multis illis iſta collaudantibus, ſuoq; teſtimonio comprobantibus? LVCIA. Quos tu mihi multos illos narras? num qui harum rerum ſunt probè gnari, & iidem iam omniũ facta indagine periti? Quòd ſi quiſpiam talis eſſet, mihi quidem uel unus ſufficeret, ne-
B que multis opus haberem. Porrò ſi imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatem ſibi parauerint. HERMOT. Proinde tu ſolus ueritatem perſpexiſti, cæteri uerò quotquot philoſophantur, in uniuerſum omnes uecordes ſunt, & ſine iudicio? LVCIA. Tu quidem Hermotime falſò me mendacii coarguis, cũ dicere non uerearis quòd me ipſe cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorum haberi contendam: parumq; memor eſſe uidere eorum quæ per me antè dicta ſunt. Neque quidem me præ aliis ueritatem dinoſcere cõtentioſe uociferor, uerùm ingenuè fateor me cum aliis omni-
C bus iuxtà ignarum eſſe. HERMOT. Atqui Luciane, quòd ais omnes accedẽdos eſſe, eorumq; experimentum ſumendum quæ dicuntur ab aliis, neq; aliam rationem meliorũ eligẽdorum ſupereſſe, fortaſſe non ualde improbarim. Cæterùm cuiq; experientiæ tot annos impendi oportere, perquam ridiculũ mihi uidetur, quaſi uerò non & è paucis cuncta perdiſci queant. Mihi equidem iſta perpendenti, haudquaquam graue aut operoſum hoc uidetur, quódque multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt quendam ex ſtatuariis, opinor autem fuiſſe Phidiam, tantùm ab ungue leonis conſpecto æſtimaſſe in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, ſi iuxta unguis rationẽ fuiſſet ſculptus at-
D que formatus. Neque mihi dubium eſt, quin & tu, ſi quis tantùm hominis manum tibi commõſtraret reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutũ ſcies hominem eſſe quod abſconditum eſt, etſi totum corpus non uideris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus eſt multorum ſermo, ſine negocio in exiguo etiam puncto diei perdiſces. Accurata autem & exacta harum rerũ cognitio, cui conſequendæ longa perquiſitione opus eſt, nullo modo ad electionem melioris requiritur, uerùm etiam ab illis quæ dixi, iudiciũ facere licebit. LVC. Papæ! quàm firma ſunt & fortia quæ dixiſti Hermotime, contendens ex partibus totum cognoſci poſſe! Quanquam ego me tuæ ſententiæ diuerſum audire
E memini, ut qui totum cognouerit, etiam partem perſpectam habeat: porrò qui partem ſaltem, is nõ ſtatim etiam totũ habet cognitum. Iã tu hoc mihi quoque reſponde, quomodo Phidias quondã leonis ungue conſpecto cognoſcere potuit leoninum eſſe unguem, niſi antè aliàs totum leonem uidiſſet? An uerò tu hominis manu ſaltem uiſa dicere poſſes hominis eſſe, cum antea hominem neque uidiſſes neq; cognouiſſes unquam? Cur autem taces? Nunquid uis ut ego pro te reſpondeam ad quæſtionem tibi propoſitam, uidelicet quòd nullo modo poſſes? adeò ut periculum ſit, ne Phidias infecta re abeat, leone nequicquam incepto & exculpto. Nihil enim iſta ad Bacchũ, quæ à te proponuntur, faciũt. aut quomodo hæc inter ſe ſunt ſimilia? Neque enim tibi & Phidiæ alia cogno-

ſcendarum partiũ cauſſa fuit,quàm prior totius cognitio, hominis dico & leo- F
nis. Cæterùm in philoſophia, nempe quam tradunt Stoici, quónam pacto ex aliqua parte cognita,etiam reliqua cognoſces? Aut quomodo illa ut honeſta & pulchra demonſtrabis? Neq; enim totum nouiſti cuius illa ſunt partes. Quod autem dicis, totius philoſophiæ capita auditu facilè poſſe comprehendi etiam in modica diei portiuncula,nimirum quæ rerum ſint principia,qui fines,quam opinionem de Diis habeant philoſophi, præterea quid animam eſſe ſentiant, & quòd nonnulli omnia corporea eſſe affirment, rurſum alii etiam pleraque incorporea eſſe contendant: tum quòd pars illorum uoluptatem,pars autem neſcio quod honeſtum,ſummum bonum felicitatémque eſſe ſtatuant,atque id G
genus ſexcenta alia :hæc inquam auditu facilè diſcerni & definiri poſſe,nihilque in his excutiendis & ſtatuendis eſſe operæ, noſſe autem eum qui uera dicat,uide ne non unius ſaltem dieculæ particulam requirat, ſed multorum potius dierum opus & labor ſit. Aut quid animi illis fuiſſe putas, qui de his ipſis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conſcribere non grauati ſunt? nimirũ nõ ob aliam cauſſam, quàm ut perſuaſum facerent omnibus, uera eſſe, ut mea fert opinio,pauca illa & modica,quæ tibi uidentur facilia,nullóque labore comprehenſibilia. Iam uerò omnino uate tibi opus eſſe opinor ad meliorum electionem faciendam,niſi,ut dixi,exercitii impigro ſtudio illud conſecu- H
tus fueris, ut in deligendo accuratè uniuerſa diſcutias, & unumquemque totum ad unguem exploratũ cognoueris. Haud enim ualde negauerim hoc pacto philoſophiam in compendium contrahi poſſe, neq; habituram multas uariarum rerum comprehenſiones, neque ullam moram aut cunctationẽ,ſi conſtitutum uatem omnium rerum capita percenſentem audieris,& inter audiendum ad ſingula mactatis hoſtiis ſacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te ſubleuabit,poſteaquam ex oblatis extis tibi cõmonſtrauerit quænam potiſſimum tibi eligẽda ſint. Quòd ſi autem uolueris,& aliud multo minoris negocii compendium eligendi tibi ſubiiciam, quod ſecuto, neque uicti- I
mæ tibi offerendæ ſunt, neque ullus ex ſacerdotibus magna mercede conducendis tibi adſciſcẽdus eſt: uerùm coniectis in urnam literulis, cuiuſque philoſophorum nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem floreſcente ætatula, ad urnam accedentem extrahere eam literam quæcunque primùm illi ſub manum uenerit,ac tandem inſpecta literula ducem cognoſces,quem tibi in philoſophia ſequendum exiſtimo. HERMOT. Iſta quidem Luciane,ſcurrili dicacitate à te,& nõ ex animo dicta ſunt. Tu uerò reſpõde mihi,nunquâmne ipſe uinum commercatus es? LVC. Et perſæpe quidem. HERMOT. Nunquid ergo per orbem circuire ſoles quotquot in urbe ſunt caupones,deguſtãs, K
licitans,atq; expendens uina? LVC. Nequaquam. HERMOT. Opinor enim illud,cui ſub initium bono & digno incideris,auferendum tibi eſſe. LVC. Ita per Iouem. HERMOT. Proinde à modica illa & tenui deguſtatiuncula pronunciare iam potes de toto uino cuiuſmodi ſit. LVCIA. Haud dubiè poſſum. HER. Porrò ſi diceres,aſſiſtens cauponibus,Poſteaquã uini ſextarium coëmere ſtatuerim: agite ô amici,date quæſo unuſquiſque ueſtrum totũ dolium mihi ebibendum, ut omnibus exhauſtis certum habeam quínam ueſtrum generoſiora uina uenalia habeat,& unde mihi uinum ſit commercãdum: quod ſi hæc inquam diceres,an non iure optimo pro inſano ab illis deridendus eſſes:atq; ſi

illos

A illos acriter instando perturbandi finem nõ faceres, fortasse etiam aqua ab illis perfunderere? LVC. Sanè opinor, & profectò meritis meis dignissima paterer. HER. Non secus se quoq; habẽt res philosophicæ. quid enim necessarium est totum uas exhaurire potando, cum etiam â modica illa degustatiũcula nobis promptum sit nosse quale sit futurum? LVC. Quàm lubricus es ô Hermotime, quamq; tergiuersando laberis è manibus? uerùm profectò tua tergiuersatione parum promouisti. cum enim speraris te effugisse, in easdem plagas incidisti. HER. Quorsum ista dicis? LVC. Quoniam rei per se planæ & indubitatæ, omnibus certæ & cognitæ, nẽpe uino, longè dissimillima assimilando cõ-
B paras, & ea quidem de quibus nemo non incertus animi ambigit, in obscuro consistentibus, ita ut ego mehercle dicere nequeã quatenus tibi uinũ & philosophia similia uideantur, nisi fortasse in hoc solo, quòd & philosophi in quæstu habeant disciplinas uenum expositas, quemadmodum caupones uinũ, quas quidem commiscentes dolose & fraudulenter adulterant, & maligna mensura diuenditant. Ad hunc uerò modum quod dicis considerabimus. Ais autem uinum in uase exceptũ, totum esse sui simile. & profectò nihil absurdi in hoc â te dictũ est. Atqui si quis etiam degustauerit illud hausto saltem modico, statim compertum habet quale totum sit dolium: & hoc in confesso est apud o-
C mnes, nec est quòd quicquam tibi in his contradicam. Vide uerò etiam posthac, philosophia, eiusq; alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad uos disserit, iisdemq; de rebus nunquam non uerba facere consueuit, an non subinde alio tempore alia uobis solet proponere? Esse enim non parum multa philosophiæ abstrusa mysteria, iam olim amice nemini obscurum est. An non uerò tu etiamnum, ut par est, instar Vlyssis apud illum perduras circumeundo & oberrando, si semper sonat eadem per eadem, at fortasse satis est si semel quippiam inaudieris? HER. Et cur non? LVC. Quinam igitur fieri potuit, ut tu primo gustu statim nosceres uniuersa? Neq; enim sem-
D per eandem cantilenam nobis solet occinere, sed subinde noua nouis disserendo agglomerat. Non ô amice, ut uinum quod semper idem est, adeô ut nisi totum uas strenuè exhauseris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi uisus est Deus philosophiæ adyta abstrusisse, sub ipsam fecẽ usq;. Itaque totum dolium postremò exhaurias necesse est, si unquam cõsilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidissimè sitire mihi uisus es. Porrò autem eam persuasionem tibi persuasisti, ut putes tale quippiam esse philosophiam, ut si saltẽ leuiter illã primoribus, quod aiunt, labiis degustaueris, statim fore ut omnibus sapientiæ numeris euadas ab-
E solutissimus: quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quæ simul atque sacra fluenta degustauerit, actutum afflata numine, accedentibus respondet oracula. Atqui non ita se habet philosophiæ studium. Itaque te, quem ultra medium iam dolii ebibisse constat, adhuc incipere perhibeas. Quare uide ne rectius huic philosophia comparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi sinemus, nihil autem insit uini, sed potius omnium frugum confusum quoddam seminariũ, in summo quidem triticum, cui subsint fabæ, quibus deinde subiectum sit hordeũ, mox lentes, quinto cicera, postremo aliæ quæpiam diuersorum seminũ species & genera. Iam si institorem accederes seminũ mercandorũ gratia, illeq; à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi

traderet,possesne igitur conspectis granis dicere cicer esse mundum,& lentes F
probè purgatas,fabas autem inanes?HER.Nullo modo.LVC.Proinde neq; philosophiam ab uno aliquo eorū quæ quis dixerit, uniuersam pernosces cuiusmodi tota sit.Neque enim una aliqua res est,quale est uinum,cui quidem tu illam tametsi ualde inæquali comparatione contulisti,contendens similem esse totam primo gustui.Quòd autem diuersum quiddam uisum est,curiosa perscrutatione nō eget. Etenim siquis uinum acetosum aut alioqui malum emerit,duorum obolorum iacturam facit.Porrò autem in media plebe uersari,sicut & tu dixisti statim initiò,nō mediocre malum est. Alioqui qui totum uas epotare uoluerit,ut uini sextarium coēmat,damno cauponem afficiet,tam inciuili- G
ter & insolēter degustando.Nihil autē tale philosophia patitur:uerùm tametsi nimis multa biberis, uas tamen non imminuitur, neque ullam iacturam facit cauponam exercens.In idem enim loci fluit exhaustum negocium,laborq;,iuxta prouerbium,& contrà fit atq; in Danaidum dolio.illud enim quicquid infusum fuerit,nō cōtinet,sed protinus hac atq; illac perfluit. Hinc uerò etiam si multa abstuleris,multo tamen plura relinquuntur.Cæterùm aliud quiddā non dissimile de philosophiæ gustu tibi proponam: tu uerò caue putes in philosophiæ contumeliā ista me dicere,si dixero illam similē esse exitiali & pernicioso pharmaco,cuiusmodi est cicuta,aut aconitum,aut aliud tale quippiam.Neq; e- H
nim illa tametsi sint lethalia & mortifera,statim mortē inferunt,siquis modico quopiā de illis ablato,summo ungue degustauerit:uerùm si nō tantum, quantum ad consciscendam mortem necessarium est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendū sit,certè non morieris.Tu autem contendis ad totius cognitionem parandam minimū quodq; sufficere.HER.Sint sanè ista Luciane quemadmodum ipse uolueris: quorsum igitur centum annos nobis uiuendum autumas, & tantorū negociorum molem sustinēdam, quasi uerò alioqui nobis philosophari non foret integrū?LVC.Non profectò Hermotime: neq; hoc tibi graue & arduum auditu uideatur. Etenim si sub initiū uera dixisti, ui- I
tam uidelicet breuem esse,artem uerò longā:nūc nescio quî fiat ut tu grauiter succensere soleas, nisi priusquam sol diurni cursus pensum absoluerit, nobis Chrysippus,aut Plato,aut Pythagoras euadas.HER. Insidiosè imponis mihi ô Luciane,meq; in angustum cōstringis,nihil unquam mali à me passus,nimirum præ inuidia, quòd ego quidem in disciplinis nonnullum operæpreciū fecerim,te ipsum uerò nihili pendens dare soles neglectui,nullis disciplinis liberalibus animum excolens,tantus ætate existens. LVC.Scis igitur quid faciendum tibi putem?Mihi quidem tanquam atra bili percito,& insanienti, ne dicto audiens esto,nēue mētem adhibeas, sed sine nugari me liberè: tu uerò, ut qui- K
dem iam facis in præsentia, porrò perge uiam tuam, atq; ad illa quæ initiò decreuisti persequi,alacriter cōtende.HER. Atqui tu nullam mihi permittis deligendi copiam: tam uehementer & uiolenter me urges, nisi omnium experimentū sumpsero.LVC. Siquidem planè peritū esse oportet, ut ne quid interim dicam aliud.Quòd autem me uiolētum dicis,uidere mihi insontē & inculpabilem iuxta Poëtam incusare. nisi dum altera tibi inuēta fuerit oratio pro te faciens,nunquā quod iam illatū est,aufertur à uiolentia. Ecce his multo etiam uehemētiora tibi proponeret oratio, tu uerò illa omissa me fortasse incusares. HER.Qualiānam?demiror enim si quid etiamdum abstrusum illi relictum sit.

LVC.

A LVC. Parum esse ait, neque sufficere omnia perspexisse, illaq; obiter perlustrasse, ut possis iam optimum eligere, uerùm adhuc opus esse re quapiam maxima. HER. Qua tandem? LVC. Critico quopiam ô admirande, excussoq; iudicio, menteq; acuta & solerti, intelligentia insuper summa & acri, qualem esse summopere necessarium est de rebus tantis iudicātem. Aut semel nequicquam uniuersa uisa sunt, quinetiam permultum temporis huic rei tribuendum esse confirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis & indagandis sufficiat, omnibusq; in medium propositis eligere oportere cunctātem & tardantem: nullo modo autem differentis annos spectandos esse, neque habitum
B suspiciēdum, neque opinionem sapientiæ reuereri oportere, sed in morem Areopagitarum cuncta esse faciēda, quibus mos est noctu & in tenebris cognoscendis causis dare operam, ut non in dicentes, sed in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti promptum erit philosophari. HER. Iuxta uitæ rationem tu dicis. ex his enim quæ dixisti, nullius hominis uita satis longa esse potest ut omnia percurrat, & unumquodq; non oscitāter perspiciat, perspectáque iudicet, iamq; iudicata eligat, delectuq; habito philosophetur. Hac enim sola ratione uerum inueniri posse cōtendis, alioqui nequaquam. LVC. Vereor ad te dicere ô Hermotime, ne hoc quidem satis esse, ue-
C rùm adhuc mihi uidemur nosmetipsos fallere, existimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum esse, cum tamē nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipsum non rarò usu uenire solet piscatoribus, qui cum in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderosum senserint, attrahunt rete, sperātes piscium copiosam multitudinem conclusam esse. deinde postquā attrahendo nimium delassati fuerint, aut ingens lapis, aut uas aliquod arena refertum, præter spem illis apparet. Proinde etiam atque etiam tibi considerandum est, ne & nos tale quippiam subtraxerimus. HER. Non intelligo quid sibi ista uelint retia, planè tamen iisdem me irretitum inuoluis. LVC. Proinde ego te rursum extricare
D conabor. Neque enim mihi dubium est peritia natandi te præcellere, siquis etiam alius. Etenim ego, etsi ad uniuersos uenerimus experimenti sumendi gratia, & illud aliquando fecerimus, nondum tamen planum & certum esse existimo, penes quem illorū, illud quod quærimus, delitescat. Possibile enim est, ut eius omnes in totū ignari sint. HER. Quid ais? an opinaris penes nullum illorum esse? LVC. Incertum est. Nūquid non uidetur tibi fieri posse, ut mentiantur omnes, ipsaq; ueritas alia quæpiam res sit, quæ penes nullum horū inueniri queat? HER. Quínam fieri posse credam? LVC. Ad hunc modum. sit enim nobis certus aliquis numerus ex composito constitutus, nempe uiginti.
E Iam siquis uiginti fabas in manū sumeret, & ea clausa decem quospiam interrogaret, quótnam fabas in manu sua conclusas haberet: illi autem ducti coniectura, hic quidem septem, ille triginta, alter uerò decem aut quindecim, prorsusq; alius alium numerum diuinaret: possibile enim est aliquem forte fortuna uerum dicere: an non uerisimile tibi uidetur? HER. Sanè. LVC. Ergo ne hoc quidem factu impossibile credendum est, ut omnes ex æquo alius aliū numerum dicat, falsum tamen, & à quo longè lateq; absit certus ille numerus, adeò ut nullus ex illis dicat uirum in manu sua habere uiginti fabas. Quid autem tu ad ista respondes? HER. Fieri posse. LVC. Non alia ratione quotquot philosophantur, felicitatem quærere insistunt, cuiusmodinam tandem res sit, planeq;

alius aliud quiddam esse somniando confirmat,hic quidem uoluptatē,ille ho- F
nestum:alius alia quæpiam de illa comminiscitur.Consentaneum autem est,u-
num quiddam ex illis esse felicitatem.Contrà uerisimile est præter hæc omnia
aliud quiddam esse.Ac nos planè uidemur conuerso rerū ordine, secus quàm
oportet, ante inuentum principium ad finem festinare. Oportebat autē prius,
ut mea fert opinio,manifestum esse, ueritatem esse cognitam, esseq; ex philo-
sophātium numero aliquem, qui eandem certò cognorit.Deinde primū quæ-
rere,cui potissimū fides adhibenda sit.H E R.Ergo ea ista dicis Luciane,quòd
etsi omnem philosophiam excusserimus,nunquam tamen facultatē nobis pa-
rabimus ueritatem inueniendi.L V C. Quid me interrogas, ô bone? quin po- G
tius istum sermonem exquiris?& fortasse respondebit tibi,nunquam hoc fore,
quoad incertum fuerit nū unum quiddam illorum sit de quibus illi uerba fa-
ciunt.HER.Proinde nunquam,ut tu cōtendis,philosophiæ dabimus operam:
sed necessarium omnino esse uideo,ea abdicata priuatam quandam uitam cum
uulgo nos agere.LVC. Illud quidem accidit quod dicis, philosophari prom-
ptum nō esse,estq; ei qui quidē homo sit, ineuitabile.Iubes enim, ut is qui phi-
losophiæ operam daturus sit,statim initiò optimā quanq; deligat.Ipsius autem
delectus habendi ratio in hoc solo accuratè tibi uidetur consistere, si tota phi-
losophia perlustrata elegerimus quamuerissimam. Deinde numerum quoque H
annorum computando,quantus unicuique perscrutandæ satis est,longè lateq;
excidisti omni spe frustratus,ipsum negociū producens atque reiiciens in aliud
seculum,ita ut ipsa ueritas uniuscuiusque uitæ ultra præstitutum tēpus uix de-
prehendi queat.Postremò ne hoc quidem ut ambiguum unquam perpendisti,
cum incertū esse dicas,num â philosophis iam olim inuenta sit ueritas, nēcne.
Cæterùm tu Hermotime,possēsne iureiurando interposito confirmare ab illis
inuentam esse?Ego quidem nequaquam iurare uelim. Non illibenter uerô &
alia multa tacens prætergredior, quæ & ipsa indagatione non indiligenti dis-
cutienda forent.H E R.Qualiānam sunt illa?LVC. Nónne audis Stoicos aut I
Epicureos aut Platonicos dicentes esse partim quidem qui teneant omnium
rerum rationes:partim uerò illarum prorsus esse rudes & imperitos,ex quibus
permulti sunt fide longè spectatissima?H E R.Vera sunt hæc.L V C. Proinde
discernere peritos ab imperitis,semet tamen peritos perhibentibus, nonne res
tibi uidetur plena laboris & negocii?HER.Ita profectò.LVC. Oportebit ita-
que te,si uolueris Stoicorum optimum cognoscere,tametsi non ad omnes, ad
plurimos tamen illorum accedere, eorundemq; periculum facere, melioremq;
præceptorem præstituere, qui prius multis sit exercitatus, quiq; censoria qua-
dam eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne uidelicet K
tibi imponat,deterior per electionem cæteris præpositus.Atqui hoc tibi quoq;
considerandum uenit,quantum hoc requirat temporis,quod ego de industria
prætermisi, ueritus ne tu meis uerbis commotus stomacharere. Et sanè quòd
maximū iuxtà ac summopere necessarium est,in talibus puta rebus hisce dubiis
& ambiguis unum illud esse opinor.Insuper sola fides & spes non fallax & in-
constans tibi relicta est ueritatis eiusq; inuentionis consequendæ:alioqui nihil
aliud,quàm ut discernere queas & seiungere à ueris quæ falsa sunt, utq; possis
in morem argentariorum discernere ea quæ proba sunt, & non adulterina, â
fucatis & factitiis.Hanc inquam facultatem & artem consequutus,conferre te

potes

A potes ad supradictorum perpẽsionem: sin minus, planè tibi persuasum esto, nihil obstaculo esse quò minus ab unoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & florescentem oliuæ ramum te sequi, perinde ut oues. Magis autem aquæ cuius in mensa usus est, assimilabere. in quamcũque enim partem te quispiam traxerit summo digito, ducẽris. Aut per Iouem arundini cuipiam fluuiali iuxta littus enatæ, ad quemcunque flatum semet flectenti: & si tenuis & permodica quæpiam aura flauerit, illam illico commouere solet. Non secus tecum quoq; agetur præceptore quopiã inuento, qui si de demonstrationibus & rebus dubiis discernendis alicuius artis gnarus te docuerit, cessabis haud dubiè
B temetipsum onerare negociis. Siquidem actutum quod optimum est tibi comparebit, ipsaq; ueritas arte illa compendiaria & demonstratiua eruetur, neque non mendacium deprehensum redarguetur: tuq; iam certo & constanti iudicio delectu habito philosophiæ perdiscendæ nauabis operam, atq; ter exoptatam felicitatem consequutus, conuersationẽ cum illa sociabis iucundissimam, uniuersis bonis in totum semel fruens & abundans. HER. Euge ô Luciane, quanto iam præstantiorã, & spem non mediocrem ostendentia, quàm dudum dixisti! Estq; nobis omnino, ut par esse uidetur, eiusmodi uir quispiam studiose conquirendus, cuius opera earum rerum cognitionem & iudicium nobis pa-
C remus, & quod maximum est, infallibilem demonstrationem. Hoc pacto confido fore cætera deinceps comprehensu facilia, nec nimium operosa aut laboriosa futura, quæq; non multum sint requisitura exercitii. Atque ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quôd nobis tandem compendiariam quandam & optimam uiam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ sunt gratiæ. neq; enim quicquam meo labore inuẽtum tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorẽ, aut ei te uiciniorem fecissem: sed multo magis ab omni spe remoti excidimus, quàm antè fueramus. Ac prorsus iuxta uulgò iactatum prouerbium nobiscum agitur: Cum multũ laborauerimus, in eo-
D dem loco sumus. HER. Quorsum isthuc Luciane? Videre quiddam supra modum triste & admirandum dicere. LVC. Quoniam ô amice, tametsi inuentus nobis fuerit is qui polliceatur se quandam scire demonstrationẽ certam & infallibilem, seq; docturum alium: non statim propterea, ut opinor, illi fidem habebimus, sed alium aliquem quærere conabimur, qui iudicio exactè habito discernere ualeat num uir ille uera polliceatur. Iam ubi etiam illum ex sententia nacti erimus, nihilo secus tamen etiamdũ incerti erimus, num ille quem ad cognoscẽdum adsciuimus, probè cognoscere possit rectè iudicãtem, nẽcne, & sic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoscendum apposito nobis opus erit.
E nos enim undẽnam tanta præditi intelligentia, sciremus discernere eum qui optimorum iudicium habere possit? Vidẽsne quousque protendatur, & quàm immensum fiat, anxio & suspẽso animo esse eum qui cõprehendere nequeat? Quandoquidem ipsas quoque demonstrationes, qualescunque tandem inueneris, dubias & incertas esse comperies, nihil habentes in se firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipsis per alias non minus dubias ad persuadendum nos certæ esse per uim adigentur. Aliæ autem rebus omnium confessu manifestis obscurissima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorũ tamen demonstrationes esse perhibentur: ueluti siquis contenderet ita demonstrari posse Deos esse, quòd in illorũ cultum & honorem aræ passim cõstructæ cer-

nerentur. Proinde ô Hermotime nescio quónam modo, quéadmodum ii qui F
in circulo currunt, ad ipsius initii carceres, & omnium rerũ desperationem deuenimus. HER. Quàm insigni me afficis iniuria Luciane, cum pro thesauro nõ nisi carbones mihi exhibeas! Et quemadmodum uerisimile esse uidetur, tot anni quos studiis philosophiæ impendi, mihi planè sine fructu periere: insuper etiam labor ille & sudor immodicus nequicquã exhaustus est. LVC. Sedenim ô Hermotime, multo minus animo perturbato discruciaberis, si cogitaueris te non solùm rerum speratarum desiderio falli & frustrari, uerùm omnes, ut habet prouerbium, de asini umbra digladiantur philosophi. Aut, potéstne quispiam per hæc omnia quæ dixi, uagari & discurrere, quod quidem nullo modo G
fieri posse iam antè ipse confessus es? Nũc autẽ non absimile quiddam mihi uidere facere, quàm si quis profundendo lachrymas fortunam culparet, quòd illi in cœlum non liceret conscendere, aut quòd non perinde ut monstra natantia mare ingressus à Sicilia natando apud Cyprum emergeret, aut quòd non in sublime sublatus remigio alarũ, uno die è Græcia ad Indos usq; extremos peruolaret. Causa autem eius tristitiæ ea est, quòd sperauerit, ut opinor, aut uisum aliquando somnium eiusmodi, aut rem à seipso ita sibi confictam, cum parum sub initium expenderit num ea in optatis habuerit, quæ consequi poterat, neq; essent præter hominis naturam. Præcipuè uerò te ô amiçe, multa & admiranda H
uersantem in somniis, cum pupugisset ratio, è somno te exilire fecit: deinde in illam commotus excanduisti, uixdum aperiens oculos, somnumq; non facilè discutiens præ uoluptate eorum quæ uidisti. Patiũtur idem tecum persæpe, qui inanem quandam uoluptatem & euanidam sibi confingunt, cum interea sibi uidentur ampliter esse nummati, effodientes thesauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem uitam agentes: qualia perquam multa Dea illa sine negocio operatur, nempe uotum existẽs liberale & magnificũ, nulli rei quamlibet absurdæ contradicens, adeò ut si quis alatus fieri concupiscat, aut Colossea mole esse conspicuus, aut optet montes prorsus I
aureos inuenire. Quôd si igitur hæc ab illis in animo uersantibus puer accedẽs postularet aliquid rerum necessariarũ, uidelicet unde panis esset coëmendus, aut quídnam responsi dandum sit pro locatis ædibus pẽsionem flagitanti, qui multo iam tempore expectasset: adeò inflammantur iracundia, ac si ab interrogãte & odiose interturbante omnibus illis bonis uel cum puluisculo sint exuti atque dispoliati, ac propemodum pueri interpellantis nasum solent mordicus abripere. Veruntamen, ô amice, ne ad hunc modũ uelis quoq; erga me animatus esse, si te thesauros effodientem, & uolantẽ, cogitationesq; quaspiam naturæ nostræ non consentaneas animo concipientẽ, eaq; sperantẽ quæ nullo mo- K
do te consequi posse uideo, amicus tibi existens, non patiar aut permittam per omnem uitam nequicquam somnio iucundo fortasse illo & dulci, somnio tamen, congredientem oblectari, cum uehementer cupiam te regressum ad sanitatẽ agere quiddam quod magis ex usu tuo esset, cumq; te emittere cogitem, ut reliquũ ætatis quod superest, ad communes cum aliis uitæ actiones sapientius institutum componeres. Nam quod hactenus fecisti, & nunc facis, atque etiam tecum uersas in animo, nullo discrimine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimærarũ Gorgonúmque narratione discerni potest. Præterea quæcunque alia cũ à somniis offeruntur, tum à poëtis & pictoribus cõfinguntur, quæ

neq;

A neq; fuerint unquam, neq; pòst unquã fieri possunt, quibus tamen promiscua uulgi multitudo credit, & non mediocri uoluptate ista uidendo aut audiendo afficitur, quia peregrina sunt, & auditu admiranda, nec passim obuia. Et tu fabulatore quopiã audito confirmante mulierem quandã esse supra modum formosam, quippe quæ ipsas Gratias pulchritudine superet, quæq; planè cœlesti quadam forma prædita sit, non prius apud animum tuum expendens num uera diceret, & num uspiam gentium esse putanda sit eiusmodi tam amabilis formæ mulier, statim eãdem miserè deperires, quẽadmodum perhibent Medeam ex solo somnio exarsisse in amorem Iasonis. Hoc autẽ quod maximè ad amo-
B rem te illexit, aliósque quotquot eius simulachri desiderio inflammati sunt, illud erat, ueluti mihi coniecturam facienti res apparet, quòd is qui de muliere memorabat, posteaquã statim initio narrationis creditus est uera dixisse, priori orationi non aliena aut dissimilia induxisse uideretur. In hoc enim solũ attenti estis, & per hoc nare uos trahit, posteaquã semel illi sub initium ansam suppeditastis, uosq; ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam uiam. Nulla enim difficultate conficiuntur & reliqua, ut ego quidem opinor, neque quisquam ex uobis iuxta ingressum cõuersus exquirebat num uerus sit, & an obliuione seu errore ductus eam uiam ingressus esset, quam deuitare oporte-
C bat. Verùm ille eorum qui præcesserunt sequendo insistit uestigiis, ueluti oues præcedentem pastorem aut arietem consequuntur, cum æquum fuerat statim in ingressu perpendere nunquid in eam uiam diuertẽdum fuerat. Illud autem quod dicturus sum, manifestius fortasse & facilius intelliges, si tale quiddam non absimile priori perspexeris. Quòd si enim quispiam ex poëtis Herculea audacia nihil non affirmare audentibus, diceret olim fuisse tricipitem quendam & senis manibus instructũ hominem: iam si statim initiò ista nõ grauatim credenda susceperis, neque habita ratione discusseris, num fidei cõsentanea dixerit, sed nihil cunctatus constãter credis ita se habere: pari ratione & reliqua in-
D feret, uidelicet quòd etiam senos habuerit oculos, neque non senas auriculas, præterea quòd tres uoces semel pariter emiserit, quodq; per tria ora cibũ sumpserit, quòd triginta digitos habuerit, nõ quemadmodum quisq; nostrum, decem in utrisque manibus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus tenebat: unaquæque aut peltam, aut parmã Persicam, aut clypeum. Tres autem aliæ, illa quidem securim ancipitem ferebat, altera hastã uibrabat, tertia gladio utens depugnabat. Et quisnam hæc illi affirmãti fidem habere dedignabitur? ualde enim hæc omnia principio sunt similia & cõsentanea, de quo statim sub initium considerandũ fuerat, num ista omnia citra contradictionem suscipien-
E da & concedenda erant ita se constanter & pro certo habere. Porrò autẽ si semel illa concesseris, etiam cætera consequuntur. Nec iam facile est illis fidẽ denegare, posteaquã ista â principio prius concesso nõ discrepant, sed planè cum illo conueniunt, cuiusmodi & uos patimini. Siquidem præ magnitudine amoris & alacritatis, non expendentes ea quæ circa quenque ingressum uobis obiiciuntur quo pacto cuncta se habent, subinde porrò progredimini, rerum cõsequentiæ ductu protracti, parum aut nunquã in deliberationẽ sumentes, num quod priori uidetur consentaneum, etiam falsum esse possit: uelut siquis diceret bis quinque septem esse, & tu illi fide habita persuasus, apud te non numerares, haud dubiè cõsimili quoq; ratione inferet ter quinq; esse quatuordecim,

quod quidem faciet quousque libuerit, aut sibi uisum fuerit: qualia permulta F
admiranda illa geometria factitare consueuit. Etenim illa ab his qui primū eam
artem exordiuntur, cum postulata quæpiam exòtica & absurda efflagitet, eaq;
ipsa sibi concedi contendat, nullo modo subsistere queuntia signa nonnulla in-
diuisibilia, literulasq; quaspiam informes, aliaq; eius generis consimilia eiusmo-
di fundamentis putridis substruit, uolens ad demonstrationem faciendam uera
adducere, tametsi à falsis facto initio artem exordiatur. Non secus uos quoque
unamquanq; sectam exorsi, cæteris quibusq; deinceps sequentibus fidem habe-
tis, ueritatis certam cognitionem illorum consequentiam, licet falsam, esse exi-
stimantes. Interea partim quidem uestrum spebus nequicquam amplis & ma- G
gnificis animo conceptis immoriuntur antè aliquanto quàm ueritatē conspe-
xerint, eosq; à quibus illis turpiter impositū est, nouerint. Partim uerò tametsi
sagaciter subodorati fuerint se miseris modis deceptos esse, serò tamen cū iam
penè senio sint confecti, piget illos ab incepto regredi, uerentes ne tanti natu
cum sint, confiteri cogantur se puerilibus negociis hactenus fuisse occupatos.
Proinde pudore obstante in studiis semel cœptis perseuerāt, ea immodicè col-
laudantes & commendantes. Et quoscunque persuadere possunt, ad ea pertra-
hunt, ut non ipsi soli decepti uiuant, sed consolationem habeant ex his qui ea-
dem fraude illecti, communibus cum illis malis conflictantur. Etenim & illud H
acutè perspexerunt, quòd si ueritatem semel ingenuè faterentur, fore ut non
amplius uenerandi haberentur, quemadmodum in præsentia, neque supra ple-
beiam sortem in ullo precio æstimarētur: sed ne tantillum quidem, ut prius, ul-
lo honore habito honestè consalutarentur. Quare haudquaquam libenter ista
fatendo commemorant, cum non sint nescii à quibus rebus sibi excidēdum fo-
ret, & æquali cum aliis omnibus honore & sorte fruēdum. Vix enim fieri po-
test, ut in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, se
deceptos esse confirmare audeant, aliosq; ab inauspicato instituto auertere, at-
que dehortari similia tentare quæ statuissent. Quòd si in eiusmodi uirum un- I
quam incideris, illum sanè ueritatis amantem, & uirum bonum, & iustum, at-
que etiam, si uis, philosophum compellato. Hunc enim solum huius nominis
compellatione dignum existimauerim: cæteri uerò aut nihil de uero compe-
tum habent, utcunque sibi eius gnari & periti esse uideantur: aut si aliquid ex-
plorati habuerint, illud tamē præ paruitate animi, & pudore, & desiderio, quo
præ aliis in præclara hominū opinione & preciis haberi concupiscunt, occul-
tant sedulò. Et sanè per Mineruā quæcunq; hactenus à me disputata sunt, mis-
sa faciamus hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam omnium illorum
obliuio, qualem fuisse perhibent earum rerum quæ sub Euclide duce Athenis K
peractæ sunt. Cæterùm ponamus philosophiam Stoicam præ omnibus aliis ue-
ram & rectam esse, dispiciamusq; num illam ullo modo queant consequi, aut
num hi frustra lassitudine afficiantur malè locata opera, quicunque eius conse-
quendæ desiderio capti sunt. Etenim promissiones magnificas, & illas quidem
admirandas audio, uidelicet per omnia felices & beatos fore, quicunq; ad sum-
mum philosophiæ fastigium unquam conscēderint. Solos enim illos omnibus
bonis haud dubiè semel potituros perhibent. Sedenim quod deinceps dicturus
sum, tu me longè exactius scire potes, num unquam cum eiusmodi Stoico tibi
commercium fuerit, atque inter Stoicos summo illo, nimirum quem nullus af-

fectus

A fectus animi ulla triſtitiæ nebula perturbaret, quē nullæ uoluptatum illecebræ commouerent, qui nō inflammatus iracundia aliquando in furorem erūperet, qui inuidiæ contagio non eſſet infectus, qui diuitiarum amore & deſiderio nō tangeretur, ſed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix eſſet, quā regulā & amuſſim certiſſimā eſſe oportet uitæ planè uirtuoſæ. Etenim in quo uel minimū quiddam deſideratur, ille etiamdum imperfectus habēdus eſt, tametſi cæteris omnibus abundet: hoc tamen cū conſecutus non ſit, nondum exoptatæ & tantopere quæſitæ felicitatis particeps dicendus eſt. HER. Nullū quidem talē unquā me uidiſſe, mihi ſum conſcius. LVC. Euge Hermotime, quā-
B doquidē lubens mendaciū non dixeris: ad quē ergo finē intentus, philoſophiæ perdiſcendæ impendis operā, cum neq; præceptorem tuum, neq; illius, neq; ullum aliū ex prioribus, neq; ſi ad decem retro ſecula deſcēderis, quenquā Stoicorū perfectè ſapientem uideas, & per hoc quoq; fuiſſe felicem? Neq; enim, ut opinor, hoc à te rectè dicetur, ſufficere ſi quis ſaltem felicitati proximus fuerit, poſteaquā nihil inde fructus & utilitatis capi poſſit. Nihilo ſecus enim extra uiā ſub dio uerſatur is qui iuxta oſtiū foris ſtat excluſus, q̄ qui eminus adhuc labore itineris conficitur: niſi quòd ueriſimile eſt illum nō mediocri perturbatione diſcruciari, uidentem in propinquo ea quibus priuatus eſt. Deinde ut quāpro-
C xime etiam felicitatē accedas (illud enim tibi concedā) tanta laborando perfers, temetipſum miſeris modis abſumens & conficiēs, atq; ita tantum ætatis per ſocordiam & ſupremā negligentiam tibi elapſum eſt, immenſo labore & uigiliis multis attenuato, & obſtipo capite in terrā defixo. Quinetiā de integro, ut ais, alios uiginti annos ad minimum laboribus temetipſum exercebis, ut euadas octogenarius. Quis autem obſtricta fide ſpōſor tibi factus eſt, te certò tot annos uicturū? Nihilominus tū eorū in numero habeberis, qui felicitatis nōdum ſunt cōpotes. niſi tu ſolus putes illud te cōſtanter conſecuturū, & inſectādo capturū, quod ante te non parū multi & boni, multoq; uelocitate præſtantiores o-
D mnibus uiribus conſectātes cōprehendere nō potuerunt. Sed eſto, ſi uidetur, te cōprehendiſſe, iamq; uotis tuis optata omnino cōtigiſſe: tamē omniū primùm bonū illud cuiuſmodinā ſit, nō poſſum perſpicere, nū tantis laboribus pro illo conſequendo impenſis & exhauſtis dignū & conueniens æſtimari debeat. Deinde non uideo quàm illo per reliquam ætatem iucūdè & dulciter frui poſſis, tantus natu cū ſis, quippe iam incuruatus ſenio, & ad omnē uoluptatē capiendam parum aptus & accommodus, iam capulo uicinus, & alterum pedē (quod aiunt) loculo inſertum habens. Niſi fortaſſe, ô generoſe Hermotime, ad aliam uitam uariis laboribus temetipſum exerceas, ut in illam iam delatus uiuas mol-
E lius & ſuauius, certior iam factus quemadmodum uita in poſterum inſtituēda ſit. Quod mihi perinde uidetur factum, atq; ſiquis deambulatiuncula & exercitiis quibuſpiā ſe præpararet atq; inſtrueret, quò maiore cū uoluptate cœnaret, donec neſcius præ fame necaretur. Cæterùm nec hoc unquā mihi animaduertiſſe uidere, ut opinor, ſolidam uirtutem in actione cōſiſtere, uidelicet in rectè & ſapiēter factis, & iis quæ fiunt magno animo. Vos autem, ſummi nempe philoſophi, quos per uos quoties dixero innuere ſoleo, poſteaquā in his inueſtigandis & faciendis parum eſtis occupati, uoculas quaſpiā miſeras conſectantes meditamini, connectentes ſyllogiſmos & perplexitates, atque in his maiorem uitæ partem ſine fructu conteritis. At quicunq; in cōnectendis promptior

fuerit & dexterior,huic uictoriæ palmam unanimi consensu defertis. Quo no- F
mine,ut ego quidem opinor,etiam præceptor tuus tãtopere uobis est in admi-
ratione & existimatione multa,uir quidem ætatis decrepitæ, quia suos asseclas
unà secum sermonem sociãtes,perplexis & captiosis quæstiunculis probè cal-
leat inuoluere,tenẽs quid quærendum, & quo quisque pacto sophisticis nugis
sit circunducendus,optimus nimirum dolose & callidè agendi,inq; non euita-
biles laqueos coniiciendi magister exercitatissimus. Hoc planè nihil aliud esse
cõfirmare ausim,quàm neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeò ut
tãtùm folia in disputationibus uestris uicissim decutere uideamini. Aut fortasse
alia quæpiam sunt Hermotime, quæ uos à summo mane ad uesperam usq; fa- G
cere credendum est? H E R. Non profectò,sed ea ipsa sunt quæ factitare sole-
mus. LVC. An non igitur rectè quis dixerit,uos relicto corpore solã umbram
uenari?aut neglecto uiui serpentis tractu,saltem exuuiũ consectari? Aut potius
huic persimiles in agendo,qui infusam in mortariũ aquam ferreo pistillo ma-
gno conatu tunderet,rem quampiam summopere conducibilem se facere exi-
stimans,ignarus tamen,etiam si humeros,ut aiunt,uerberando decutiat,tamen
aquam quamlibet contusam,manere aquam? Permitte uerò ut ego te deinceps
liberè interrogem. dic mihi,num in uotis habeas excepta eruditione in cæteris
omnibus per omnia præceptori tuo esse similis,nempe ut ita sis ad iracundiam H
propensus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, deniq; in tantum uolu-
ptatibus deditus,tametsi per Ioue ita paucis esse uideatur? H E R. Quibus tan-
dem? L V C. Si placuerit,Hermotime,ea tibi commemorabo, quæ uirũ quem-
piam multa canicie infectum,super philosophia disserẽtem audiui, ad quẽ per-
multi iuuenes sapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cum enim
à quodã ex discipulis mercedẽ exigeret,uehementer incanduit,affirmans ultra
præscriptum tempus solutionẽ debiti sibi prorogari, quod ante decimumsex-
tum diem dissoluendum fuerat. Ita enim pactum esse. & ob hoc quidem indi-
gnabatur. Cum autem forte fortuna adstaret ibidem eius iuuenis auũculus,ho- I
mo rusticus,& nostrarum rerũ minimè peritus, Desine,inquit,uir admirãde,te
magna iniuria affectum esse cõtestari,si uoculas à te commercãtes nescio quas,
mercedem tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti,etiamdum i-
pse integra habes & possides,neque quicquam tibi imminutum est ex discipli-
nis tuis:in cæteris autem quibus sub initium adolescẽtem tibi offerẽs,eundem
desiderabã imbui, nihilo melior tua opera factus est, quippe qui mei uicini E-
checratidis filiæ raptæ per uim uitium intulit: & sanè pœnã dedisset damnatus
iudicio, nisi ego à uicino paupere talẽto mulctam redemissem. Porrò autẽ ipsi
matri nuper incussit alapas,quòd ipsum in manifesto furto deprehendisset,sub K
sinu cadum efferentem, ut haberet, nisi fallor, unde cum sodalibus bibens de-
poneret symbolum. Et enim quantum ad iracundiam & furorem,& impuden-
tiam, & audaciam, & proloquenda mendacia,aliaq; uitia attinet, superioribus
quidem annis longè melius sese habebat,quàm nunc,cum his ipsis sit omnium
contaminatissimus. Atqui planè mihi persuasera in hisce uitandis & dediscẽdis
illum præcipuè à te adiutum & formatum iri, magis quidem, quàm quòd illa
perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire superuacaneum est, in
mensa consueuit disserere, quemadmodum Crocodilus rapuisset puerum,pa-
triq; pollicitus esset se redditurum, si respondisset nescio quid. Aut quòd cum

dies

A dies ſit, neceſſe eſſet noctem non eſſe. Nonnunquam & cornua nobis affingere ſolet generoſus ille, neſcio quo pacto ſermonem cõnectens. Nos autem his auditis ridere ſolemus, maximè uerò quando obſtructis auribus ſedula agitatione ſecum meditatur, habitus & diſpoſitiones quaſpiam, præterea cataleſpes & imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non rarò ipſum dicentem audiuimus, Deum in cœlo non eſſe, ſed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, uſque ad ea quæ ſunt omnium deſpectiſſima. Cæterùm matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans iſta ſecum nugaretur, ſubſannare ſolet. Sed ſi eas nu-
B gas, inquit, exactè perdidicero, nihil uideo obſtare mihi quò minus ſolus diues, ſolus rex ſim, cæteri uerò mihi collati, mancipia & hominum purgamenta exiſtimandi ſint. Hæc cum dixiſſet uir ille, uide mi Hermotime cuiuſmodi reſponſum ille dederit philoſophus, quàm uerò maturum & ſenile. Atqui niſi me ille, inquit, acceſſiſſet, nónne putas quòd longè peiora flagitia admiſiſſet, aut per Iouem etiam traditus fuiſſet torquendus carnifici? Nũc autem frenum quoddam illi iniecit philoſophia iuxtà ac uerecundia, & ob hoc ipſum modeſtior uobis noſtra opera factus eſt, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incutit, quòd indignus habitu & nomine philoſophiæ appareat.
C Cæterùm quæ â nobis abſtulit, ea illum in diſciplina continent: ita ut iuſtus eſſe uidear, ſi mercedem â uobis accepero, etſi illum haud multo meliorem reddiderim. nam in his quæ nondum admiſit, philoſophiam reueritus eſt, poſteaquam nutrices quoque talia de pueris dictitare ſoleant, nẽpe præceptoris ædes illis adeundas eſſe. Siquidem nuſquam alibi locorũ pueris relicta eſt copia bonum quiddam perdiſcendi: ſed neque mali quippiam unquam in ſe admittunt quamdiu ſub præceptorũ cuſtodia militauerint. Ego quidẽ omnes officii mei partes in excolendo iuuene mihi impleſſe uideor. Iam quicunque tibi placuerit noſtrarum rerum non imperitus, illo tecum aſſumpto cras me accedas, & ui-
D debis quàm promptè & expeditè interroget alios, quamq; ingenioſe & argutè ad quæſita reſpõdeat, tũ quantam eruditionem ſibi mea opera pararit, & quos iam libros euoluerit de proloquiis ac ſyllogiſmis, de complexionibus & officiis, deq; aliis multis & uariis. Cæterùm quòd matrem pugnis ceciderit, atque etiam raptas uirgines uitiarit, quid ad me attinet? neq; enim me illi pro pædagogo cõſtituiſtis. Hæc quidem homo ſenex de philoſophia diſſerebat. Tu fortaſſe & ipſe Hermotime diceres abunde ſatis eſſe ſi ob hoc ipſum philoſopharemur, ne quid eorum quæ mala & uitioſa ſunt, faceremus. An uerò non initiò longè ampliori ſpe inducti philoſophãdum nobis eſſe exiſtimabamus, non
E ob hoc ſaltem, quòd paulò quàm priuatus quiſpiam ex uulgo honeſtiores eſſemus? Cur igitur nõ & ad hoc dignaris dare reſponſum? HERM. Quid uerò aliud tibi reſpondeam, quàm quòd propemodum etiam mihi lachrymandum eſſe intelligo? uſque adeò me cõmouit oratio tua nimiũ uera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miſerum tantum temporis fruſtra inſumpſiſſe & contriuiſſe, ad hæc mercedẽ tam grãdem pro laboribus impendiſſe. Iam enim tanquã ex ebrietate profunda ad ſobrietatem reuerſus, uideo cuiuſmodi illa ſint quorũ amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis conſequendis ego miſer exhauſerim. LVC. Fletu quidẽ & lachrymis haud opus eſt ô bone, longè autẽ præſtabilius & prudentius eſſe opinor, quod in fabulis Aeſopus cõmemorat.

Ait enim quendam in maris littore cõsedisse conantem singulas undas pernu- F
merare:cumq; undarum mutuò se trudentiũ multitudine obrueretur, animoq;
grauiter angeretur quòd eas numero complecti non posset, adueniens callida
uulpes,non inidoneo cõsilio hominis perturbationẽ subleuauit. Quid discru-
ciaris,inquit,propter undas quæ prætergressæ sunt? hinc numerare incipias o-
portet,illas missas facito. Et tu, quandoquidem ita tibi uidetur, posthac magis
ex usu tuo feceris,si communem cũ aliis uitam uiuere decreueris,ac ita quidem
cum multis in Repub. uersaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo conci-
piens aut sperans. Nec est quòd pudore afficiaris, quòd iam primũ decurso ui-
tæ spacio rectè sapere incipias,aut mutato consilio ad meliora te recipias. Pro- G
inde hæc omnia,ô amice,quæcunque à me dicta sunt,nolim putes me de indu-
stria præmeditatum & instructum aduersus Stoicos,quasi mihi cum illis essent
susceptæ inimicitiæ,dixisse,sed communem aduersus omnes orationẽ esse pu-
tato. Neq; alia contra te protulissem si aut Platonis aut Aristotelis te sectatorẽ
esse testatus esses,cæteris indicta causa contemptis & posthabitis. Nunc autem
posteaquam Stoicos cæteris omnibus anteferebas,aduersus Stoicam omnẽ dis-
putationem quoq; nostram instituimus, nihil alioqui simultatis aut diffidii ad-
uersus illam susceptũ habentes. HER. Bene sanè dicis. Iam itaq; abeo, ut ego
me totum unà cum uestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui,non H
ueluti nunc,me neq; barba tam densa & profunda horridum,neq; ita afflictam
& asperã uictus rationem,uerũ molliora omnia, magisq; libero homine digna
sequentem. fortasse neq; purpuram induere grauabor,ut omnibus fiat perspi-
cuũ,mihi priores nugas nõ amplius curæ esse. Atque utinam etiam ex intimis
cordis penetralibus euomere ea omnia possem, quæcunq; ab illis unquam au-
dita deuoraui. Et ut pro certo scias,neq; helleborũ ebibere formidabo propter
hoc ipsum, contrà quàm Chrysippus cõsueuit, ne quid eorum unquã posthac
quæ dixerunt,mihi in mentẽ ueniat. Cæterùm tibi Luciane non mediocrẽ ha-
beo gratiam,quòd me hactenus iactatum & circumlatum à turbido torrẽte & I
aspero, iuxtáque fluxum unà cum undis fluitantem extraxeris, assistens iuxta
Tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiso ostensus. Videor autẽ mihi nõ
absurdè facturus, si & caput rasero, quemadmodũ facere soliti sunt qui è nau-
fragiis enatant incolumes,ita ut salutis meæ festiuitatem hodie cõcelebrẽ,post-
eaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis discussa est. Porrò autem
conspectum philosophi posthac,& si inuitus inter eundũ alicui obuiam uene-
ro,non secus deuitabo extra uiã declinando,q̃ rabiosos canes fugere soleo.

HERODOTVS, VEL AETIO,

Vincentio Obsopœo interprete. K

ARGVMENTVM.

Ostendit hac præfatione Lucianus,*se exẽplo* Herodoti, *& post hunc* Aëtionis *pictoris,adductũ ut in conuentu totius* Macedoniæ *exhibere se, ac specimẽ aliquod sui præbere uoluerit.* Esse *enim compendiosiorem hanc uiã ad laudem & gloriam cõparandam,quàm singulas ciuitates circumeũdo,magno negocio, multoq; tandẽ tempore inclarescere.* Exordium *à uoto incipit,post narratione utriusq; &* Herodoti *&* Aëtionis *exẽplum exponit:quæ quia maiorem scripti huius partẽ absoluit,utriusq; nominis titulum quoq; dedit.* Hinc *adaptatio sequitur,qua suum institutũ cum superioribus exẽplis comparat, amplificata per collationem, præsenti conuentu cũ* Olympico,*à loci & hominum qualitate.* Postremò *petit,ut illorum exemplo,se quoq; pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac uetustissimis illis, sed cum præsentibus conferendo.*

Vtinam

A VTINAM uerò & alias Herodoti uirtutes mihi imitari conceſſum fuiſſet, non omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim uoto hæc res fuerit) uerùm unam ex omnibus, uidelicet aut orationum elegantiſſimarum mũditiem, aut illarũ numeroſam concinnitatẽ, aut propriam & naturalem linguæ Ionicæ dictionẽ, aut ſententiarum grauitatẽ & præſtantiam, aut quæcunq; alia (quæ & infinita ſunt & elegantia) ille uno quaſi faſciculo comprehenſa poſſidet, omnem imitationis ſpem excedentia. Cæterùm quæ cum libris à ſe elucubratis fecerit, tum quemadmodum paſſim in breui temporis ſpacio apud Græcos in notitiam uenerit, mihi & tibi & B alteri cuicunque tandem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cum enim relicta patria ſoluiſſet ex Caria, recto curſu in Græciam delatus eſt, ubi de ſeipſo eam cogitationem ſuſcepit, quo pacto quamcelerrimè & minimo cũ negocio inclareſceret, ac famigerabilis fieret cum ipſe, tum eius quoq; elucubratæ uigiliæ. Atenim obambulantem, nunc quidem Athenienſibus, nunc autem Corinthiis recitare hiſtoriarum monumenta à ſe condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laborioſum eſſe exiſtimabat & longum: partim cũctationem & moram nõ mediocrem in illo fore proſpiciebat. Voluit ergo negocium omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innoteſcere, notitiam mo- C dicè & pedetentim congregans & colligẽs. Callidè uerò obſeruabat ſi uſpiam locorum Græcos unà congregatos omnes deprehenderet. Commodùm itaq; inſtabant magna Olympia. Herodotus autem hanc ſolam ſibi ueniſſe occaſione arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequẽtiſſimis ludis obſeruatis, iamq; ex omnibus locis collectis Græcorũ optimatibus, progreſſus in opiſthodomũ, non ſpectatorem ſed certatorem ſe ipſe exhibebat, cantillans hiſtorias memoriæ à ſe proditas, ac præſentium aures orationis ſuauitate demulcens, donec & Muſarum nominibus eius libri nobilitari & uocari cœpti ſint, & illis nouem exiſtentibus. Proinde iam omnes illum nouerant multo profectò magis quàm D Olympicorum certaminum uictores: nec quiſquam erat cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem nonnulli ipſi audiuerant in Olympia, alii uerò ex iis qui ex ludis regreſſi fuerant, audita & ipſi perceperant. Tum uerò ubicunque in publico ſaltẽ apparuiſſet, certatim commõſtrabatur digitis: Hic ille eſt Herodotus, qui pugnas Perſicas lingua Ionica condidit atque conſcripſit, qui uictorias noſtras uenuſtiſſimè cõcelebrauit. Talem ipſe laudem hiſtoriarum nomine conſecutus eſt, in uno conuentu ab omni populo totius Græciæ cõmune nactus ſuffragiũ, non ab uno per Iouem præcone ebuccinatus, ſed in omnibus quaquauerſum ciuitatibus, unde quiſq; erat eorũ qui ad ludos publicos cõflu- E xerant. Hoc cum animaduertiſſent poſtea ad parandam cognitionẽ uiam eſſe compendioſiſſimam & Hippias illius gentis Sophiſta, & Prodicus Cius, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, aliiq; cõplures, orationes ſemper habuerunt & illi in ludis publicis, unde breui notitiã ſibi parauerũt. Quorſum uerò tibi priſcos illos percenſeo ſophiſtas, & hiſtoricos, & oratores, cũ & hæc inter uetera cõmodè locũ habere poſſint? Etenim perhibẽt Aëtionẽ quoq; pictorẽ, Rhoxanes & Alexãdri depictas in tabula nuptias, in Olympiã pertuliſſe, ac imaginẽ ſpectandam oſtẽtaſſe, adeò ut Proxenides, quẽ tunc certaminũ iudicẽ Græci conſtituerãt, artis præſtantia delectatus, Aëtionem generũ ſibi aſciuerit. Sed quæret aliquis, quódnam tantũ affuerit picturæ miraculũ, per quod

Aëtion pictor

adductus Proxenides Aëtioni peregrino filiam ſuam nuptum tradiderit. Eſt e- F
quidem imago in Italia, quam egomet uidi, adeò ut tibi quoque de ea comper-
tam ueritatem dicere poſſim. Thalamus eſt ſupra modũ elegans, & lectus nu-
ptialis ueſtimentis inſtratus. Hunc iuxta locata eſt Rhoxane uirgo corpore &
facie uenuſtiſſima, terram modeſtè intuens, Alexandri aſſiſtentis præſentiã ho-
norificè reuerens. Cæterùm Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo
ſtans digitis redimiculũ aufert à capite, ac Rhoxanen ſponſo cõmonſtrat: alter
nimium ſeruiliter à plantis aufert ſandalium, ut iam decũberet. Alius Alexan-
dri chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertrahit, ualde uiolenter anni-
xus. Sedenim ipſe rex coronam quandam puellæ porrigit. Adeſt præterea & G
Parochus ſponſæ ductor Hephæſtion, ardentem facem tenẽs in manibus, for-
moſo admodum adoleſcenti innixus. hunc ego Hymenæum eſſe opinor. neq;
enim nomen adſcriptum fuerat. Ex alia autem parte tabulæ alii Cupidines in
armis Alexandri colludebant. duo quidem haſtam illius ferentes, eos imitabã-
tur, qui ferentis oneribus grauari uidentur. Alii duo unum aliquem iacentem
ſuper clypeum penè ipſum ut regem trahunt, ſcuti loris inuoluti. Porrò unus
in thoracẽ ſupinè iacẽtem ingreſſus, inſidias tendenti ſimilis eſſe uidetur, ut il-
los ex improuiſo perterrefaciat, ubi trahendo ad ſe peruenisſent. Neque uerò
hæc ludicra ſunt aut puerilia, & in quibus exprimẽdis temere elaboraſſet Aë- H
tion, ſed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare uoluit, & quòd
eadem opera & Rhoxanes amore flagrarit, & armorum curã per obliuionem
non abiecerit. Quanquam uerò & aliàs ipſa imagine nuptiale quiddam reuera
oſtenſum eſt, nempe Proxenidæ natam antè Aëtioni fuiſſe deſponſam, illâque
in matrimonium ducta abiit, luſis ſucciſiua opera Alexandri nuptiis, ſub rege
ſponſæ ductore, pro nuptiis colore & penicillo expreſſis ueras nuptias præ-
mium reportans. Proinde Herodotus (regredior enim ad illum) ſatis ſupérque
ſufficere Olympiorum ludos exiſtimauit ad faciẽdam fidem Græcis eum ſcri-
ptorem eſſe admiratione non indignum, qui Græcorum geſta illis recitaret, I
quemadmodum ipſe factitare ſolitus eſt. Ego uerò, ac per Iouem Philium uos
precor, ne inſanire me ſuſpicemini, neque mea me cũ illius conferre uelle. Pro-
pitius ſit mihi uir ille. Verùm hoc mihi cũ illo non diſſimile accidiſſe arbitror.
Etenim quo tempore primùm in Macedoniã ſuſcepta peregrè profectione ue-
ni, apud me ipſe cogitabam, ſtrenuè mihi aduigilandum eſſe, eaq; iam tenebar
cupiditate omnibus innoteſcẽdi, ac quamplurimis Macedonum uigilias meas
oſtendendi. Porrò autem ſingulas adeuntem ciuitates, interea ingraueſcente
ætate conſeneſcere, haudquaquam facile factu apparebat. Sedenim ſi cõuentu
ueſtro obſeruato, deinde progreſſus in medium orationem propalam habuiſ- K
ſem, ſperabã omnibus ex ſentẽtia ſuccedentibus uoti me compotem futurum.
Vos itaque conueniſtis, ex ſingulis equidem ciuitatibus quique præſtantiſſi-
mi, neque non ipſa ſumma uniuerſorum Macedonũ delectiſſima. Excepit ue-
rò ueſtrum conuentum ciuitas omnium optima, quácum nulla ex parte Piſa
conferenda eſt, neque ea quæ illic eſt loci anguſtia, neque tabernacula aut tu-
guria & ſuffocatio. Iam neque conuentũ celebrãtes, uulgaris fex aut turba eſt,
magis cupida ſpectandi athletas, nempe uulgus Herodoti negligens, ſed pro-
fectò cum rhetorum tum ſcriptorum atque Sophiſtarũ omnium celeberrimi,
adeò ut parũ mihi deeſſe uideatur quò minus & mea actio perinde ut Olym-

piorum

A piorum celebris habēda ſit. Cæterùm ſi me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone compoſitum contemplamini, ualde audax homo uobis eſſe uidebor. Sin uerò ab illis memoria longè latéque auocata, in hoc ſolum intenti fueritis, fortaſſe non admodum uobis flagellandus eſſe uidebor, ita ut in tanto ſtadio & hoc mihi ſufficiat.

ZEVXIS, VEL ANTIOCHVS,

Vincentio Opſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

B *Apologia quædam ſcriptorum Luciani eſt, qua ille oſtendit nō tantùm nouitati ſeu peregrinitati ſtudere ſe, ſed & rerum ſententiarumq; elegantiæ, deinde & aptæ compoſitionis harmoniæ. Cæterùm quòd ſola nouitas illorum in admiratione ſit, fieri communi quadā hominū natura, qui ſola nouitate plerunque detineantur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pictura Cētauri, in quam præter nouitatem argumenti, multam artem impenderat: & Antiocho in pugna contra Galatas accidiſſe, hoſtibus nouitatem & inſolentiam elephantorum, non ipſius apparatum pertimeſcentibus. Tractatur autem eadem ferme ratione, qua & ſuperior oratio: niſi quòd hic ipſa cauſa à principio ponitur, exempla autem, eaq; amplificata ſequuntur. Etiam tituli eadem ratione, ut ſuprà, impoſiti ſunt.*

C Abita nuper in cōſeſſu ueſtro oratione, domum me cōferebam. Permulti autem ex iis qui orationi interfuerant, me acceſſerunt. Nihil enim prohibere opinor, quin & iſta uobis meis iam familiaribus exponam. Itaque accedentes porrecta dextra me conſalutabant, & admiratione proſequentibus ſimiles eſſe apparebāt. Multo autē itinere comitatu ſuo me deducentes, alius aliunde exclamabat, laudabatq;, donec pudore quoq; me ſuffunderent, uerentem ne longè lateq; à dignitate laudum quas in me congerebant, relinquerer. Caput autem & ſumma laudationum hæc illis fuit, & omnes uno ore unam eandemq; ſententiam præ ſe ferebant, confirmantes orationum mearum compoſitionem & ſententiam peregrinam eſſe, ac multum in ſeſe complecti nouitatis. Multo uerò ſatius eſt, D eadem illa uerba cōmemorare, quibus illi tum uſi fuere. O nouitatem, inquiūt. O Hercules dictionem inauditam. Homo promptus & agilis. Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogitatione perinde eſſe nouū. Equidem illi id genus uerba permulta faciebāt, prout quiſque inter audiendum oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & aſſentandi aduerſus me cauſam habuiſſent, hominē peregrinum, quem aliàs cōtemptui habentes, non magnifaciebant? Veruntamen ego (neq; enim tacitum diſſimulabo) non mediocriter illorum laude diſcruciabar. Tandē uerò illis abeuntibus, cum ad me rediſſem, mente atq; animo ſic mecum agitaui: Ergo tan- E tùm hac gratia & uenuſtate ſcripta mea condita ſunt, quòd ad conſuetā dicendi rationē formata non ſint, nec iuxta communem loquendi uiam fluant, uerborum uerò elegātium nihil in illis admixtum eſt, ad ueterem ſermonis regulam & canonē poſitorum, nulla præterea ſententia argutè dicta exornata ſunt, nulla induſtria, nulla Atticæ linguæ uenere perpolita, aut compoſitionis harmonia, aut arte ad amuſſim elaborata, ſed ab his omnibus longè latéque diſcrepant. Neq; enim hæc ipſa à præſentibus laudata ſunt, ſed uerborū nouitas illorum iudicio peregrina & aliena uiſa eſt. Ego uerò ſtolidus hoc ipſo eos, ſi unquam ad me collaudandum ſubſilirēt, potiſſimùm adductum iri putabā. Veriſſimum enim illud Homeri eſſe perſuaſum habebā, nouam quamq; cantilenam *Odyſ. lib. 1.*

Nouitatis gratia.

audientibus esse gratissimam. Non tamẽ tantum laudis, neq; adeò summã, nouitati concedi uolebam, uerùm hanc non aliter atq; cumuli loco adiici, & nõ- F
nihil sanè ornatus ad gloriam afferre, sed ita, ut quæ uera laude & auditorũ applausu digna haberentur, illa essent. Itaq; non modicè cõmouebar, penè eò adductus, ut illis fidem haberem, unum atq; adeò solum inter Græcos esse cõfirmantibus. Atq; id genus alia. Thesaurus autem, iuxta prouerbium, nobis carbones erant. Ac propemodum ut præstigiator quispiã ab illis laudor. Volo itaque uobis pictoris institutum denarrare. Zeuxis ille omnium pictorũ præstantissimus, popularia & cõmunia illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: semper autẽ noui aliquid com- G
miniscendi illi cõsuetudo fuit. Cæterùm inter alia audaciæ suæ egregia facinora, & Hippocentaurum fœminam ipse Zeuxis adumbrauit, alẽtem adhuc uberibus pueros Hippocentauros geminos nimium infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repositum conseruatur, ad ueram imaginem accuratissimè expressum: ipsum porrò archetypum Sylla Romanorum Imperator unà cum aliis rebus aliquot preciosis in Italiam misisse ferebatur, deinde iuxta Maleam Laconiæ promontorium, ut opinor, fracta naui oneraria atq; submersa, periisse omnia, atque ipsam etiam picturam. Atenim ueræ imaginis imago mihi uisa est. Ac ipse, quoad eius fieri poterit, eandem oratione uobis adumbrabo, nõ per H
Iouem quòd pingẽdi ualde peritus sim, sed quòd adhuc in recenti mihi hæreat memoria, quippe quam nuper admodũ Athenis in pictoris cuiusdã ædibus uiderim. Ipsa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contẽplando prosequebar, non parũ nunc mihi afferet adminiculi ad cũcta manifestius declaranda. In cespite nimium florescente & uiridi Centaurus ipsa facta est. ea parte qua equã refert, tota humi posita, pedes posteriores retro extendit. Qua uerò parte mulieris gerit imaginem, ea sensim subsurgit usq; ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidem porrectim extensi sunt, ueluti iacentis in latere, uerùm alter quidem geniculatim inflexo similis est, ungula retrotracta incur- I
uus existens. Alter autem contrà exurgit, & solum attingit, quemadmodũ ferè sunt equi subsilire molientes. Cæterùm infantes, alterum quidem ante se habet in ulnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inserens. Alterum uerò ex equino lactat ubere, quemadmodum pulli à matribus lactari solent. In superiore parte tabulæ, ueluti è scopulo Hippocentaurus quispiam, uidelicet mulieris illius infantes utrinq; nutricantis maritus, prominenti capite ridens prospicit, haudquaquam toto apparens corpore, uerùm media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem sustollit in hoc, ut pueros re ludicra cum risu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter K
quas non ubique accurata artis præstantia nobis idiotis comparere solebat, nihilo secus tamen summa industria erant elaboratæ, uidelicet linearum ductibus atque extensionibus rectissimis, colorum commixtionibus scientissimis, neque non tempestiuarum adiectionum circunductionibus. Insuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & mensurarum totius operis æqualitate atque harmonia: quæ omnia admirari solent pictores quibus studium est ea omnia cognoscendi. Ego uerò eam in Zeuxide uirtutem & industriam præcipua laude extollebam, quòd in uno eodẽmque argumento habita diuersitatis ratione, artis discrimen egregiè indicarit. Virum

Hippocẽtaurus fœmina geminos infantes alens.

quidem

A quidem per omnia adornauit horridum atque terribilē,ac uehementer agre-
ſtem, horrentem capillitio, cute hirtum & hiſpidum, non per equinam tan-
tùm partem illius, ſed per alteram quoque qua humanam refert ſpeciem. Plu-
rimum autem ſublimibus illum fecit humeris,uultum ridentis præ ſe ferentem,
prorſus tamen ferinum & montanum,ac immanſuetum. Tali quidem imagi-
ne uirum expreſſum extulit. Porrò fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem
adumbrauit,quales cumprimis ſunt illæ Theſſalæ indomitæ, necdum ſeſſoris
patientes. Dimidiā uerò mulieris partem ſumma formauit elegantia,extra am-
bas auriculas. eas ſolas informes reliquit, & horridas. Porrò autem corporum
B iunctura atque commixtio,quatenus muliebris pars cum equina coit atq; con-
iungitur,ſenſim & non denſe ſubſurgens,atque ex lento acceſſu deriuata,ſpe-
ctantium fallit oculos,ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infanti-
bus,non ſecus atque pater agreſtis eſt, & iam in ætate tenera aſpectu ſæuus at-
que terribilis. Neque hoc,ut mihi perpendenti uiſum eſt,admiratione ſingula-
ri carebat,tum quòd admodum pueriliter ad leoninum catulum reſpicerēt,in-
terea uterq; dependens ab ubere,colore matrem referentes. Hæc ergo cū ſin-
gulari artificio Zeuxis expreſſiſſet, ipſe quidem in eā ueniebat cogitationem,
ut putaret ob artis eximiam præſtantiam atque excellentiam omnes in ſtupo-
C rem & admirationem ſpectantes ſe ducturum. Illi autem actutum exclamabāt.
Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidentes ſpectaculo? Enimuero laudi-
bus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi,nempe in-
uentum peregrinum, neque non nouum picturæ conſilium ignotum priori-
bus. Vt uerò Zeuxis animaduertit quòd argumenti nouitate tantùm illorū de-
tinerentur animi,eosq; ea ipſa ab arte perpendenda abduceret,ita ut neglectui
darent exactam rerum expreſſarum diligentiam: affatus diſcipulum, Age, in-
quit, ô Miccion, inuolutam picturam atque ſublatam domum aufer. etenim
illi nos tantùm ob inſuetam artis materiam collaudant:eorum uerò quorū ele-
D gantia exornata eſt, quæq; arte magiſtra abſoluta ſunt, nullū illi dignātur ha-
bere reſpectum: ſed uincit operis diligentiam,argumenti nouitas. Ad hūc qui-
dem modum Zeuxis,& fortaſſe quàm par erat, commotius. Cæterùm Antio-
cho,cui cognomen erat Soteri,& illi non diſſimile quiddam accidiſſe fama eſt
in ea pugna quam ipſe aduerſus Galatas habuiſſe dicitur. Si uultis,& hanc uo-
bis hiſtoriam ordine,ut geſta eſt, percenſebo. Cum non ignoraret & corporis
uiribus & audacia Galatas eſſe præditos, inuſitatamq; illorum multitudinē ui-
deret, tum phalangem fortiter coniunctam, à tergo uerò æneis thoracibus in-
dutos bellantes,præterea in profundum ſemper armatos uigintiquatuor ordi-
E natos,in utrunque autem cornu equitatum qui uiginti millibus equitum con-
ſtabat,diſpertitum eſſe,porrò è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac
cum illis bigas bis totidem: Hæc inquam cum uideret,ſpem ualde malignā ani-
mo concipiebat potiundæ uictoriæ, tanquam illis inuictis exiſtentibus. Siqui-
dem ipſe modicè inſtructo exercitu,neque ampliter,neque pro belli dignitate,
& apparatu aut magnitudine,ſanè perquam paucos ducens aduenerat,ac illos
quidem ut plurimum ſcutatos & nudos. Sedenim ex iis qui nudi erant, plures
quàm dimidia pars exercitus numerabantur. Itaque iam de petendo fœdere,fe-
rendisq; pacis conditionibus, & bello conuenientiſſimè componendo ſecum
agitabat. Atqui Theodotas Rhodius,uir excelſi & generoſi animi,inſtruendæ

Antiochi Soteris pugna cū Galatis.

aciei non imperitus,cum præstò esset,regé perturbato animo esse non sinebat. F
Et erant Antiocho undecim in exercitu elephãti. Hos Theodotas iussit interea,quoad eius fieri posset, habere quãoccultissimè, ne ex acie apparentes conspicui fierent hostibus. Vbi uerò tuba signũ datũ esset, ac iã infestis signis concurrendum,& manus conserendæ forent,ac hostiũ equitatus impressionem faceret,& Galatæ aperta phalãge currus immitterẽt, tũc unà cũ quatuor elephãtis utrinque equitibus esse occurrendũ docebat: octo autem reliquos aurigis & curribus esse immittendos. Hoc enim facto, inquit, illorum equi perterrebũtur, ac retro fugiẽtes,in ipsos Galatas illapsi impetũ facient. Nec opinionem eius rei prædictæ euentus frustratus est. Cum enim antea nullum elephantũ uidissent cum ipsi Galatæ,tum equi illorum, adeò nouo & inopinato elephãtorũ spectaculo animis consternati sunt, ut longè adhuc â beluis cõstituti, postea G
quàm solùm rugientes audissent, dentesq; candore relucentes uidissent ueluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciẽdam sublatas: prius quàm ab arcubus tela extorsissent, uersis retro habenis, nulloq; seruato ordine aufugerũt. Sedenim pedites aliquantisper alterna cæde semet hastis confodientes, conculcabãtur ab equitibus in illorum ordinẽ illapsis: currus autem subuersi,& illi deinceps denuo in suos nõ citra sanguinem ferebantur,ac planè iuxta illud Homeri, H

Subuersi currus passim iacuere supini.

At uerò equi posteaquam semel à recta uia auersi declinassent, elephantorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepebant proscindentes per Iouem atque dissecantes acutis falcibus quoscunque ex amicis cõprehẽdissent. Non pauci uerò,ut in tali tumultu,eiecti prosternebãtur. Hos elephanti insequebantur,pedibus proterentes atque conculcantes,simul atque in altum proiicientes proboscidibus, unâque rapientes, ac dentibus correptos transuerberãtes. Ad extremum illi summa ope annitẽtes Antiocho uictoriam pepererunt. Cæterùm Galatæ alii quidem dimicando occiderunt ingenti cla- I
de edita,alii autem uiui capti in uictoris potestatem peruenerunt,exceptis perquam paucis,quotquot præuenientes fuga in montes semet abdiderant. Porrò autem Macedones quicunq; cum Antiocho in prælium descenderant, Pæana canebant, ac alius aliunde accurrẽtes regem coronabant uictorem, & clamantes. At ille profusis,ut fertur,lachrymis,Pudore afficimur,inquit,ô milites,quibus salus in hisce undecim stetit beluis, adeò ut nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuissemus? In trophæũ nihil aliud quàm elephantum iussit sculpere. Itaque iam hora est considerãdi ne & mea perinde cẽseãtur,ut Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æstimanda non sunt. Quidam autem elephantes,& peregrina terriculamenta spe- K
ctantibus metum & trepidationẽ incutientia,ac plena præstigii,ea ab omnibus laude extolluntur. Porrò quibus ego confidebam,ea nõ admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier Cẽtaurus depicta est, hoc solum est quod mentis stuporem & admirationem inducit spectantibus,&,quemadmodum est,nouum & monstrosum illis esse uidetur. Cætera uerò nequicquam â Zeuxide facta sunt. At non frustra. etenim uos cum fingẽdi & pingẽdi artificii rudes non estis, singula arte magistra spectantes, expendite num solùm ista digna sint ut theatro spectanda commonstrentur.

HARMO-

A

HARMONIDES, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Commendat se amico ex principibus cuidam suo, adductus, ut ipse fingit, exemplo Harmonidæ, qui cum magistrum suum de paranda gloria & immortalitate consuluisset, monitus ab eodem fuerit, ut artem quam à se didicisset, non omnibus Græcis, (nã id impossibile fore) sed optimatibus ac præstãtissimis quibusq; ostentaret. Sic enim fore, ut cum illi ipsi laudati fuerint, ubicũque ipsum laudarent, ueram ex eo gloriã ac laudem consequeretur. Statuisse igitur se, eodem pacto & huic commendari se suaq; debere, ut qui primùm ea præstantia, eoq; iudicio sit, ut quod ipse suo calculo approbasset, deinde et cæterorum omnium probaretur, amplificando hanc personæ illius excellentiam per collationem. Deinde & ex eadem patria secum natus sit, ut uel eo nomine fauere ac patrocinari sibi debeat. Postremò & à scriptorum ratione facilitatem ac meritum cau-

B *sæ ostendit. Orditur statim ab expositione exempli, cuius occasione adductum ac motum sese fingit. Concludit autem orationem per comprecationem & uotum, à Dijs precando ut cœptam laudem suam crescere ac perpetuam esse uelint. Titulus eadem ratione qua in superioribus inditus est.*

Armonides tibicen quodam tempore Timotheum magistrum suum interrogauit, Dic mihi, inquit, ô Timothee, quomodo mea arte possum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi existimas, ex quo in uniuersæ Græciæ cognitionem uẽturus sim? Nam alia quidem omni me studio & beneuolentia iam edocuisti, nempe exquisitum tibiæ & accommodum usum, mox lingulam tenui & mo-

C dulanti spiritu insufflare, infrà autem digitos aptè adhibitos crebrô sustollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & modos facere concinnos, chorôque congruos, postremò conseruare singulorum concentuum proprietates, quiddam in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico suauitatem. Hæc inquam omnia te magistro didici. Atenim quæ maxima sunt, & quorum gratia tibiæ cognoscendæ desiderio laboraui, nondum uideo quomodo ab illo mihi parãda sit gloria, & apud multos celebris opinio, utq; in multitudine cum existimatione aliqua clarus & cõspicuus obambulem, ac prætereuntium digito commonstrer. Tum sicubi propalam apparuero, sta-

D tim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes dicãt, Hic ille est Harmonides tibicen omnium præstantissimus. quemadmodũ quo tempore & tu, ô Timothee, primùm ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinem agens Pandionidi, uictoriam in Aiace furẽte reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomẽ tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nunc ubicunque saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, ueluti ad Noctuã reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim cõuolitãt. Et hæc sunt quorũ nomine aulœdus fieri optauerim, tum quorum gratia tantum laborem strenuè exhauserim: quandoqui-

E dem tibia canere per se citra famæ & existimationis accessionẽ haud ualde cõcupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tametsi hac arte ad amussim exornato, nõ si Marsyæ aut Olympo similis euasurus essem delitescens. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiũt, musices nullus est respectus aut utilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quo modo mihi me ipso rectè utẽdum sit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebo gratiam, cũ propter tibiæ peritiam qua me excoluisti, tum (quod maximum est) propter gloriam quam ex illa cõsecuturus sum. Ad hæc autem illi ita respondit Timotheus: Atqui, ô Harmonide, rei, inquit, non uulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nempe laudis & gloriæ, utq; fama celebris sis, ac uulgo notus. Hãc

autem quanquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progresso ar- F
tem ostentando, consequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggrederis,
tamen ne sic quidem uniuersi te cognoscét. Etenim ubi gentium aut theatrum
aut stadium ita magnum inueniri potest, in quo omnes Græci tibia canétem te
audiant? Vt autem aliquo pacto illis innotescas, ac tui uoti desiderio tádem po-
tiaris, & hoc ego tibi subiiciam. Vtere tu quidé arte tua & in theatris nonnun-
quá, parum tamen tibi curæ sit promiscua uulgi multitudo. Porrò cópendiaria
& facillima ad parandam gloriá uia hæc est, si collectis Græciæ optimatibus, &
paucis illorú quicunq; dignitate & auctoritate præcellunt cæteros, atque in-
dubitanter uiri magni sunt, & admirandi, & aliorú omnium antesignani, quo- G
rum fides in utraque fortuna spectata sit: iis, inquam, si artis tuæ egregium spe-
cimé exhibueris, illiq; laudis suæ testimonio te cohonestauerint, omnibus Græ-
cis in puncto temporis te longè lateq; innotuisse putato, & passim inclaruisse.
Et uide in quod compendiú tantam rem tibi contraxerim. Nam si ii qui omni-
bus noti sunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarú & celebrem te
esse cognoscent, quorsum tibi uulgi iudicio aut opinione opus est, tantùm eos
sequentis, qui meliores sunt rerum expensores & iudices? Siquidem popularis
ista multitudo ferè semper quæ optima sunt ignorat, cú maior illius pars ma-
nuarii sint opifices. Cæterùm quemcunque illi laudibus illustrauerint, qui reli- H
quos uitæ splédore & dignitate anteeunt, eundem nequaquam temere laudari
planè persuasum habent. Itaque magnorum uirorum inducti præconio, laudát
& illi. Quippe in ipsis quoq; certaminibus multi spectatores athletis nonnun-
quam clarè solent applaudere, non rarò etiam sibilis illudere: penes tamen se-
ptem, aut quinque, aut quotcunque tandem fuerint, iudicádi potestas reposita
est. His magistri sui cósiliis parum obsecutus est Harmonides. Etenim inter ti-
bias, ut fertur, cum primùm in musices certamen descendisset, magna conten-
tione insufflans, in ipsam tibiam inspirando exhalauit animam, & incoronatus
atque exanimis eadem ratione prima & ultima uice tibia canédi usus in scena I
corruit, celebrante populo Dionysia. At sanè Timothei tam prudens oratio,
nó tibicinibus, neque solùm Harmonidæ mihi dicta esse uidetur, uerùm omni-
bus quicunque appetentes sunt gloriæ, ingenii aut artis suæ specimen publicè
exhibentes, ac multitudinis laudem suppliciter ambientes. Quare, quo tempo-
re & ipse non dissimilia de rebus meis agitabam animo, quæreremq; quo pacto
quamocyssimè apud omnes inclarescerem, prudentissimum Timothei consi-
lium secutus, considerabam quínam in Repub. omnium foret præstantissimus,
cuiq; plurimú fidei apud alios foret repositú, tum qui præ omnibus aliis esset
acceptissimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas iusto omnium sermo- K
ne, ueluti uniuersæ uirtutis caput & summa, ac talium rerum gnomon & recta
regula. Porrò si mea tibi spectanda & excutienda offerrem, tuq; ea prosecutus
esses laudibus, essent haud dubiè ita apparitura: egoq; iam uotis tátopere spe-
ratis potitus essem, in uno calculo omnes assecutus. Aut quem tibi in eligendo
præferens, non iure optimo deliquisse in habendo delectu existimarer? Itaque
iuxta prouerbium, in uno uiro iecimus aleam: sed mehercle non aliter factum
est, atque si omnibus ubique hominibus meam in dicendo facultatem osten-
dissem. Quippe in confesso est, quòd & separatim singulos, & collectim uni-
uersos ipse solus morum bonitate atque ingenii gloria exuperaris. Lacedæ-

moniorum

A moniorum reges aliis omnibus unicum tantùm calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu uerò & Ephoros præterea, & senes, in summa uniuersos calculorū multitudine in disciplinis excedis. Quin etiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere cōsueuisti: quod non mediocrē in præsentia mihi addit animum, alioqui propter audacis facti magnitudinē iure optimo metuenti. Sed & illud per Iouem non uulgariter me consolatur, quòd mea non prorsus à te sint aliena, qui & ex ea urbe sum oriundus, quam tu persæpe primùm quidem priuatis officiis, tandem etiam publicis iuuisti perbenignè & liberaliter. Itaque sicubi & nunc in peio-
B rem mihi partem calculi uergerint in oratione, ac paucior erit meliorū & candidorum numerus: tu adiecto Mineruæ suffragio, ex te ipse defectum suppleto, tuiq; familiaris censorem & correctorē te egisse putato. Atqui ne hoc quidem contentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iā per ora uirûm clarus ego & celebris uolitem, si orationes meæ audientiū laudibus respondeant. Omnia illa uentosa & euanida, ut est in prouerbio, sunt somnia, & uerborum umbræ. Cæterùm ipsa ueritas in præsens certissimis argumentis declarabitur. Ille exactus erit mearum lucubrationū finis & terminus, nec amplius ambiguitati locus relinquetur, ne tantum quidem, quod uel ullius mētem aliquo dubio dis-
C trahat, sed aut optimum iuxta disciplinas æstimandum est, quod tibi apportet gloriam, aut omnium. Sed meliora proferenda, & magis ominatiora, ad tātum certamē eunti. Videamur uerò, ô superi, hominum opinione & existimatione nō indigni: ac eam quæ nobis ab aliis euētura est, laudē confirmate, ut in posterum fidenti animo ad ampliorem perueniamus. Quippe omne stadium minus reformidandum est ei qui magna Olympia deuicerit.

SCYTHA, SEV HOSPES, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

D *Laudat Macedonicos quosdam ciues, patronos, ut uidetur, suos, ut à quibus maximè adiutus atque apud cæteros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quadam Anacharsidis Scythæ, & Solonis Athenienſis, ad quem cum alter Athenas profectus, à Toxare populari suo adductus fuisset, & humaniter acceptus ab illo, breui toti ciuitati notus atque acceptus factus est. Eodem igitur pacto & se, cum in Macedoniam uenisset, ab omnibus ut ad illos de quibus encomium hoc instituit, diuerteret, ijsdemq; sese commendaret, admonitum fuisse ait. Vt enim apud Athenienses aliquando Periclem, Aristotelem, & Solonem, quasi cæterorum omnium instar fuisse, ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex eadem ratione, qua superiores, hæc quoque oratio habet. Cætera plana sunt.*

E On fuit primus Anacharsis qui ex Scythia Athenas usque peregre profectus est græcanicæ disciplinæ perdiscēdæ desiderio, sed ante illum & Toxaris, uir & multæ sapientiæ, & elegantiæ ac rerum optimarum studiosus admodum, sed qui domi non erat de sanguine regio, neq; ex iis qui tiaras gestare solent, uerùm unus è uulgo Scytharum & populariū, cuiusmodi sunt qui apud illos uocantur Octipedes, quo significant aliquem duorum boum & unius plaustri esse dominum. Hic ergo Toxaris haud iterum postliminio ad Scythas regressus est, sed Athenis manens diem suum obiit, ac non multò pòst etiam heros esse uisus est: atque hunc peregrinum medicum Athenienses nō secus atque unum colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cum heros esse declaretur, possidere cœpit. Sedenim caussam cognominis, & quam ob rem in heroum catalogum relatus

ſit,unusq; ex Aeſculapianis uiſus ſit,non alienum fortaſſe eſt percenſere,ut cō- F
gnoſcatis. Non Scythis tantùm moris eſt immortalitate donare homines,& ad
Zamolxim ablegare mortuos, ſed Athenienſibus quoque licitum eſt in Græ-
cia Scythas Deos facere. Quo tēpore ſæua peſtilētia populus Atheniēſis infe-
ſtabatur, uidere uiſa eſt Architelis uiri Areopagitici uxor ſibi Scythā adſtitiſſe,
dixiſſeq; fore ut Athenienſes à peſtifero contagio liberarentur, ſi angiportus
uino conſpergerent. Hoc cum ſæpius fieret (neque enim Athenienſes mulier-
culæ uerba audita dederūt neglectui) factū eſt ut non amplius peſtis in eos graſ-
ſaretur,ſiue uaporibus quibuſdam noxiis uini odore extinctis,ſiue aliud quid-
dā maioris efficaciæ norit heros Toxaris,quippe qui medicus exiſtēs iſta Athe- G
nienſibus facienda ſuaſerit. Itaq; curationis merces etiam nunc illi perſoluitur.
nam niuei coloris equus ad eius monimentum quotannis immolatur, quo lo-
ci monſtrauit Dimænete illum accedentē ea quæ de uino ſpargendo diximus,
imperaſſe. Et inuentus eſt eo loco Toxaris eſſe ſepultus,ipſa inſcriptione co-
gnitus, tametſi nō integra appareat: in primis uerò quòd ſuper columnam uir
ornatu ſcythico ſculptus fuerat,læua arcum intenſum,dextra uerò,ut uiſus eſt,
librū tenēs. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore cōſpicitur,& arcus to-
tus unà cum codice:reliquas uerò partes ſtatuæ unà cum fronte temporis lon-
ginquitas iam deuaſtauit. Eſt autē non procul ab ædibus Dipyli,à læua in Aca- H
demiam ingredientibus tumulus non magnus, & ſtatua humi ſita, uerùm ſub-
inde recentibus ſertis redimita. Aiuntq; nonnullos febre laborantes iam ab illo
ſubleuatos eſſe: & per Iouem à uero nō abhorret,quippe qui totam ciuitatem
quōdā peſte grauatā liberauerit. Sed regrediamur ad id cuius gratia illius men-
tionem fecimus. Adhuc quidē in uiuis erat Toxaris, Anacharſis autē cū nuper
ſoluiſſet è patria,ex Pyræo in urbē uenit,ueluti hoſpes & barbarus,nō medio-
criter animo perturbato,omnia ignorās,ad multa meticuloſus & trepidus, pē-
dens animi quid ageret. Siquidē nō obſcurè intelligebat à uidentibus ſe habe-
ri ludibrio propter habitus peregrini inſolentiā, & eandē linguam ſonare cal- I
lentē inueniebat neminē. In ſumma,iam illū ſuſceptæ profectionis pœnitebat,
conſtitutū habens in animo,uiſis tantū Athenis actutū retro abire in patriam,
conſcenſoq; nauigio iterum ſoluere in Boſporum, unde non multum itineris
illi conficiendum reſtabat in Scythiam. Ad hunc modum hæc ſecum reputan-
ti Anacharſidi dæmon quiſpiam bonus illi fit obuiam, ut reuera credendū eſt,
nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primùm illum pertraxit habitus,quem
uidebat ſibi eſſe patriū. Deinde haud difficulter cogniturus erat & ipſum Ana-
charſis,nempe ex illuſtri ortum genere,quique inter Scytharum primates non
infimum locum obtineret. Porrò autēm Anacharſis unde cognoſcere potuiſ- K
ſet popularem ſibi eſſe Toxarim, more Græcorum exornatum, mentum ha-
bentem detonſum, incinctum, nullo ferro munitum,iam multa facundia face-
tum & lepidum, atque ex ipſis Atticis unum indigenam? Adeò iam transfor-
matus erat longinquitate temporis. Verùm Toxaris Scythica lingua affatus
illum, Nonne tu,inquit,Anacharſis ille es Dauceto patre prognatus? Lachry-
matus eſt præ gaudio Anacharſis, propterea quòd eiuſdem linguæ hominem
inueniſſet,planéque callentem quis eſſet,aut quem apud Scythas dignitatis lo-
cum obtineret: & interrogauit: Tu uerò unde me noſti, ô hoſpes? Cui ille,
Inde ego ſum, inquit, è uobis oriundus ex Scythia: nomen mihi eſt Toxari,

Peſtilentiæ ſedandæ ratio.

non

A non ex claris illis ducenti generis originem, ut per hoc tibi notus esse queam. Num,inquit ille,tu es Toxaris,de quo ego inaudiui,Toxarim quendam amore uisendæ Græciæ,relictis domi uxore & infantibus filiis,Athenas esse profectum,& nunc ibi uersari,inq; magno esse precio apud optimates? Ego,inquit, ille ipse sum,siqua etiam nunc apud uos de me fama superstes est. Proinde, inquit Anacharsis,scias me tuum factum esse discipulum,ac amoris tui æmulum, quò huc perductus es,scilicet ut uiderem Græciam.Itaque huius negociationis gratia peregre profectus, uenio infinitis malis perfunctus apud gẽtes in medio sitas. Et nisi tu mihi factus fuisses obuiam,iam decretum erat, priusquã sol oc-
B cidisset, me retro ad nauem uoluisse referre gressum. usqueadeo consternatus eram animo,peregrina & incognita omnia conspiciens.Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me assumptum ô Toxari, ut hospitem circunducito,ac mihi pulcherrima quæque quæ Athenis sunt,commonstrato: deinde, siqua etiam passim in reliqua sunt Græcia admiranda & uisenda, cum leges optimè constitutas, tum uiros quosque integerrimos , ad hæc mores & ludos publicos,& uitam illorum, & Rempub. quorum indagandorum gratia prior tu,exin ego post te tantum itineris exhausimus.Et ne permittas ut his omnibus nondum uisis mihi retro pes mouendus sit.Hoc equidem,inquit To-
C xaris,minimè amanter dixisti,uix tactis pede liminibus,mox te rediturũ postliminio. Atqui bonum habe animum.neq; enim,ut tu tecum cogitas,abibis,neque te facilè dimissura est ciuitas. Neq; uerò adeò modica habet erga retinendos hospites demulcimenta aut illectamẽta, uerùm multo magis te susceptum ita tractabit,ut neque uxoris amplius,neq; liberorum,si quos interea nobis absente suscepisti, admodũ memor futurus sis. Cæterùm ut quamcelerrimè uniuersam Atheniẽsium urbem uisam cognoscas,aut potius omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè uisenda sunt,ego tibi effectum reddam.Agit hîc uir multæ & admirandæ sapientiæ, & quidem indigena, sed qui diu multumq;
D susceptis peregrinationibus & in Asiam & in Aegyptum profectus sit,ac cum optimis quibusque mortalibus uitæ consuetudinem habuit:cætera homo non admodum diues, uerùm infimæ penè fortunæ mendicus. Videbis senem adeò populariter exornatum: ueruntamen cum propter sapientiæ excellentiã,tum aliarum uirtutũ quibus præditus est, præstãtiam, ab omnibus certatim colitur, adeò ut etiam pro legum auctore eo utantur in constituẽda Repub. neq; iuxta eius præcepta uiuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis,ac planè cuiusmodi uir sit,perdidiceris,uniuersam Græciam in te habiturum haud dubitãter existima.Et quod caput est nosse,sic habe,ex omnibus bonis hîc re-
E positis, non maiori me tibi gratificari posse aut officio aut obsequio, q̃ si huic te quamcommendatissimũ reddidero. Ne igitur cunctemur, ô Toxari, inquit Anacharsis,sed me assumẽs quantocyus ad illum ducito.Sedenim illud uereor, ne difficilis accessu sit, tuumq; erga me studium tanquam superuacaneum respuat.Bona uerba,inquit ille.uideor enim illi rem omnium gratissimam facturus , beneuolentiæ erga hospitem ostentandæ occasionem illi offerens . Tantùm uerò me sequere,statimq; qua sit erga hospites reuerentia,tum quàm à comitate non auersus,tum quæ alia eius bonitas, & ingenii amœnissimi suauitas, cognosces.Quin potius bona fortuna duce ille ipse nos accedit : nẽpe ille, qui cogitabũdus secum loquitur. Et cum dicto Solonem allocutus, Venio,inquit,

maximum tibi munus adducens, uirum peregrinum egentem amicitiæ. Est autē genere & natione Scytha, unus apud nostrates ex nobilibus & summo loco natis. Omnibus uerò in patria relictis, huc uenit nobiscum conuersaturus, eaq; quæ per Græciam sunt præstātissima, uisurus. Porrò ego eius rei compendium illi inuentum curaui, quo pacto facillimè simul & expeditissimè uniuersa perdisceret, & optimis quibusq; innotesceret. Aliam uerò ad hæc cōsequenda uiam compendiosiorem non tenebam, quàm si hunc tibi adductum familiarem fecissem. Itaq; si Solonem ego planè pernoui, sic facies, ac illum in bonorum notitiam & studium perduces, & germanum ciuem Græciæ esse ostēdes. Et quod tibi paulò antè dixi, Anacharsi, omnia iam uiso Solone conspexisti. Hoc sunt Athenæ, hoc est ipsa Græcia. Neque amplius hospitem te esse puta. Omnes te nouerunt, omnes certatim amore te prosequūtur. Tantū tibi in hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Omnium in Scythia relictorū te capiet obliuio, iuncta cum illo cōuersatione. Habes peregrinationis tuæ præmia, ac amoris finē tantopere desideratum. Hic tibi græca est regula, neq; non Atticæ philosophiæ index certissimus. Quare hoc tibi persuade, eum esse multo felicissimum, quicunq; cū Solone uersatus fuerit, eoq; amico utitur. Perlongum esset referre, quantum cum Solon sit delectatus munere, tum quibus uerbis responderit, ita ut in reliquū tempus dulcissimè simul & cōiunctissimè cōuixerint, alter quidē illorū, nempe Solon, docens & instituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omniū familiaritatem aggregās, Græcorumq; optimatibus adducens, tum per omnia diligentissimè curam agens quo pacto quamiucundissimè in Græcia in precio habitus præcelleret. Alter autem admirandam illius sapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede uolens à senis latere discedebat. Itaque quēadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex unico Solone in puncto temporis uniuersa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neq; enim mediocri laude Anacharsis uirtutes solebat extollere Solon: uerùm hominibus & hoc moris erat, ut quemadmodum Soloni legislatori libenter dicto audientes erant, amore quoque & beneuolentia prosequebantur quoscunque ille aliquo precio dignos esse existimabat, ac prorsus eosdem in reliquum uiros optimos esse credebant. Solus uerò ex Barbaris Anacharsis initiatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides habēda est, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriæ prodidit. Sed neque, ut opinor, retro ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone mortuo. Vultis igitur fabulæ finem iam imponam, ne sine capite obambulet? proinde iam tēpus est cognoscendi, ciues, cuius rei gratia mihi Anacharsis ex Scythia, & Toxaris in præsentia uenerunt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominē ab Athenis adduxi. Siquidem aio & me non dissimile quiddam cum Anacharside passum esse. Ac per Gratias uos obsecro, ne indignabundo animo mihi uitio uertatis similitudinem, si uiro regio memet ipse cōparauero. Barbarus enim ille fuit: cæterùm nos Syros ulla in re Scythis deteriores non facilè dixeris. Atqui neque res meas cum regia magnificentia componere annitor similitudine, nisi quantū ad ea quæ diximus. Nam cum primùm in uestram urbem hospes immigrassem, statim animo obstupefactus sum uisa eius & amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudine, aliaq; potentia & splendore omni cognito. Itaque multo tempore animo hæ-

rebam

A rebam attonitus ad hæc, nec poteram cuncta abunde satis admiratione prosequi: cuiusmodi quiddam & insularis ille iuuenis conspectis Menelai ædibus passus est. Neque uerò alium ego obtinebam animum intuitus urbem tanto uigore uigentem, ac iuxta poëtam illum omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata solet affluere. Hoc iam affectus animo, deinceps de iis quæ agenda forent, mecum deliberabam. Iam enim olim cõstitutum habebam, oratione uos & laudibus illustrare. Quibus enim aliis ostendi, silentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebam (neque enim ueritatem prudens celabo) si qui essent qui reliquos dignitate anteirẽt, & quos aggressus ali-
B quis, ac historia de illis memoriæ prodita, adiutoribus uteretur ad omnia. Ibi uerò mihi non unus, quemadmodum Anacharsidi, & ille quidẽ barbarus Toxaris, sed plures, aut potius omnes eadem tantùm non iisdem syllabis respondebant. Multi quidem & alii præclari & industrii uiri, ô hospes, in hac urbe habitant, nec temere alibi eiusmodi uiros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis sunt longè optimi & præstãtissimi, generis splendore & dignitate omnibus longè superiores: cæterùm disciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Musæ eos non absurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & studium singulare existit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum
C & præstantissimum esse constat, illorum bonitatẽ & obuiam erga hospites humanitatem, nullámque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiã coniunctam cum beneuolentia, tum animi mansuetudinem & morum facilitatem quibusuis accedẽtibus expositam, ipse haud dubiè aliis uerbis celebrabis, paulò pòst harum rerum facto periculo. Atq; ut mireris impẽsius, ex una eademq; familia sunt pater & filius. Alter quidẽ non alius, quàm si Solonẽ, aut Periclẽ, aut Aristidẽ animo conceperis. Alter uerò filius, te saltem conspectũ actutum domum abducturus est. Adeò præstanti corpore uisendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quòd si modò ore in uocem soluto loqui in-
D ceperit, ducet te reuinctum ab auribus. tantam dicendi uenerem, & uerborum suauitatem iuuenis in lingua sitam possidet. Quinetiam uniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populum uerba facturus progreditur: cuiusmodi aiunt Athenienſibus quõdam accidisse in Cliniæ filio adamando, præterquàm quòd non multò pòst eos amoris summè pœnituerit, quo Alcibiadem complexi fuerant. Porrò hunc non ciuitas solùm arctissimè diligit, uerumetiam reuerenter habere non dedignatur. In summa, unicum hoc nobis populare bonum est hic uir, & ingens commoditas omnibus. Hic si te & eius pater susceperint, & tecum amicitiam & societatem fecerint, totam ciuitatem deuinctam
E habebis. Tantùm autem ad illum manus extendenda est, nec amplius res tuæ erunt in ambiguo. Hæc per Iouem ab omnibus dicebãtur, etsi iureiurãdo oratio mea mihi confirmanda sit. Ac mihi iam earum rerum facienti periculum, ne minimam quidem partem dicẽdo assecutus esse uideor. Itaque neque desidiæ, neque moræ indulgendæ locus est, ut ait Poëta Ceius, uerùm omnes rudentes pariter mouendi sunt, præterea nihil non dicendum & faciendum quo in amicitiam illorum insinuemur. Quod quidem si ex sententia consecuti fuerimus, tranquilla sunt omnia, & nauigatio non improspera, ac mare placidum, & portus in propinquo constitutus.

LVCIANI
QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT, F
Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Didascalicus liber est, continens præcepta ac regulas de historia scribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore exposito fine seu officio Historici, & confutatis ijs qui duplicem Historiæ finem faciunt, utile uidelicet & delectabile, mox uitia recenset, quæ tum in uerbis & compositione, tum in ipsis rebus uitanda sit, & hoc sub exemplis aliorum, quo quique modo aut genere peccarint, ostendendo. In posteriore autē parte primùm quæ afferre ad hanc rem, quæque antea quasi domi suæ comparata habere debeat is qui ad scribendam historiam accedit, exponit. Deinde regulas primùm de rebus, deinde de expositione & phrasi uerborum, postremò & de partibus operis tradit, etiam hic exemplis aliorū præcepta sua confirmando. Orditur autem ab occasione, quam collatione Abderitici morbi amplificat. G

ABderitis aiunt Lysimacho iam regnante morbum incidisse, optime Philo, huiuscemodi quendam: Febricitari principiò quidem cœpisse per urbem uniuersos, primo statim die febri cōtinua ac ualida grauiter correptos. Circa septimum autem diem aliis quidē multus è naribus profluens sanguis, aliis uerò exortus sudor, etiam ipse immodicus, febrim dissoluit ac finiit. Cæterùm ridicula quadā perturbatione mētes illorum idem hic morbus inuoluit. Omnes enim quasi ad Tragœdias agendas impellebātur, & Iambica personabant, multúmque uociferabantur. Maximè autem Euripidis Andromedam canticis referebant, & Persei sermonē per uices recitabant. Plenaq; H adeò ciuitas erat pallidis & macilentis illis septimanis Tragœdis, notum illud,

At ô tyranne hominúmque diuorúmque, Amor,

& cætera quæ sequuntur, magna uoce exclamātibus, & hoc in longum usque, donec superueniente iam hyeme, frigus nimium obortum ab insania ac nugis istis cohiberet ipsos. Caussam uerò eius rei uidetur mihi præbuisse Archelaus Tragicus poeta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æstate, multóque æstu, Andromedæ fabulam ipsis egerat, ita ut multi ex theatro redirent febricitantes, & mentibus euersi postea in eandem Tragœdiam delaberentur, obuersante illorum memoriæ Andromeda, ac Perseo unà cum Medusa I singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparetur, quemadmodum uulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tempore plerosque doctorum inuasit: non ut ipsi quoque Tragœdias agant, nam in hoc minus delirarent, alienis Iambicis, iisque haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & uelut ante pedes exposita, semel moueri cœpere, puta bellū istud aduersus Barbaros, & uulnus in Armenia acceptum, continuæque uictoriæ illæ, nemo unus iam est qui non historiam scribere uelit: imò uero Thucydides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: K &, ut apparet, uerum illud tandem fuit, quod dicit: Bellum, omnium pater est: quandoquidem & historiarum scriptores tam multos procreauit, ídque una hac plaga. Hæc igitur, ô amice, posteaquam uiderem atque audirem, Sinopensis illius in mentem uenit. Quando enim Philippus rex ferebatur cum exercitu iam aduentare, Corinthii omnes trepidi turbari cœperūt, & pro se quisque sedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem saxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciēdo, denique alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, submnistrando. Diogenes autem cum hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet quod ageret: (nemo enim ipsum ad ullum aliquod ministerium adhibebat) cincto circum se pallio, seriò

admo-

A admodū & ipſe dolium ſuum, in quo tum fortè habitabat, ſurſum ac deorſum per Cranium uolutare cœpit: ac rogante quopiā ex familiaribus, et, quid hoc, inquiente, Diogenes agis? Voluto, reſpondit ille, etiam ego dolium meum, ut ne ſolus ocioſe feriari uidear inter tot laborantes. Et ego igitur, ô Philo, ut ne ſolus mutus forem in hoc loquaci ac ſtrepero ſeculo, neque perinde ac comicum aliquod ſatellitium cum ſilentio hians præterueherer, nō abs re facturum me eſſe arbitratus ſum, ſi, quoad poſſibile mihi eſſet, etiam ipſe dolium uolutarē: non hiſtoriam ſcribendo, neque etiam ipſas res geſtas cōmemorando, non ita temerarius equidem ſum, neque etiam hoc de me timeas licet. Noui enim B quantū periculū hoc ſit, ſi quis per ſaxa ac rupes uolutet, & maximè tale, quale meum eſt doliolum, ne ualidè quidem ſatis etiam fictum ac coctum, adeò ut ſi quis exiguum aliquem lapillum ipſi illidat, ſtatim admodum teſtæ colligendæ illi ſint. Quid igitur decretum mihi eſt? & quo pacto bellum tutò capeſſam, ipſe extra teli iactum conſtitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunque hiſtoriam ſcribentem circunſtant, abſtinebo meipſum: admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones haſce modicas ſcribentibus ſubminiſtrabo, ut exædificationi ſaltem unà cum illis adſim, etiamſi ab inſcriptione abſuero, ſummo tantùm digito uidelicet lutū attingen- C do. Quanquam neq; admonitione plerique opus eſſe ſibi ad hanc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad uadendum, aut uidendum, aut edendū, ſed planè facillimum ac promptum, & cuiuſuis hominis eſſe exiſtimant hiſtoriā ſcribere, ſi quis modò exponere uerbis poſſit quod utcunq; in mentem uenit. Cæterùm noſti & ipſe, ô amice, quòd hoc neq; facillimorum quippiam ſit, neque eorum quæ negligēter ac temere componi poſſunt, ſed ſi quid aliud uſquam inter ea quæ oratione tradūtur, multa cura opus habet, hoc certè habet, ſi quis, ut Thuçydides ait, hiſtoriam quaſi perpetuam poſſeſſionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibuſdam etiam mole- D ſtus uidebor, illis maximè, quibus iam opus ſuum abſolutum eſt, & hiſtoria in publicum emiſſa. Quòd ſi uerò etiam laudata eſt ab iis qui tum audierunt eam, inſania profectò fuerit ſperare illos immutaturos aliquid aut tranſcripturos eſſe eorum quæ iam ſemel edita atque auctorata, & quaſi in regiam aulam relata ſunt. Sed tamen non abs re fuerit etiam eos ipſos admonere hic, ut ſiquando bellum aliud exortum fuerit, uel Galatarum contra Getas, uel Indorū contra Bactrianos (neq; enim aduerſum nos puto quiſquam aliquid mouere ſuſtinebit, cūctis iam perdomitis & ſub iugum miſſis) melius ac rectius componere tamen poſſint adhibita hac quaſi quadam regula, ſi modò recta eadem ipſis ui- E debitur: ſin minus, ipſi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negocium: medicus autem non admodum ægrè feret, ſi omnes Abderitæ iſti uolentes ac ultro Andromedæ fabulā agant. Porrò quandò duplex huius conſilii opus eſt, (alia enim eligere ac ſequi docet, alia uerò uitare) principiò age dicamus quænam fugiēda ſint ei qui hiſtoriam ſcribet, & à quibus integrum ac purum maximè præbere ſe debeat. Deinde quibus rebus utēdo non aberrauerit à recta uia, & eò quò tendit, ducēte: nempe quo exordio incipiendum ſit, quo ordine res quæque iungendæ inter ſe & componendæ ſint, quis modus ſingulis adhibendus, quæ ſilentio prætereunda, quibus immorandū, & quæ curſu præteruehi ſatius ſit, quomodo exponenda eadem & coaptāda ſint.

Atque hæc quidem & his ſimilia poſteriore loco tractabimus, nunc autē uitia F
Vitia hiſtorico fugienda. ea commemorabimus, quæ malè ſcribentes aut componētes ſequi ſolent. Quæ igitur communia ſcriptorum uitia ſunt, in uerbis, in ſonoritate, in ſententia, & cæteris malè & inſcitè cōpoſitis, longum fuerit perſequi, & à præſenti inſtituto etiam alienum. Nam communia, ut dixi, omnium ſermonum uitia ſunt, quæ in uerbis & cōcinnitate uocum peccantur. Quæ uerò in hiſtoria peculiariter quidam peccant, ea facilè deprehendas obſeruando, id quod & mihi ſæpenumero uſu uenit, inter auſcultādū, & maximè ſi omnibus illis aures apertas præbueris. Sed nō intempeſtiuum fuerit interea etiam exempli cauſſa quædam eiuſmodi repetere & commemorare, quæ iam ita cōpoſita atque edita habentur. Ac pri- G
mū quidem illud, quantum peccent, conſideremus. Nam plerique ipſorum ne-
Hiſtoriæ proprium. glecto eo ut rem ipſam perinde ut geſta eſt exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorantur, ſuos quidem in cœlum extollentes, contrà autem hoſtes ultra modum deprimentes, ignari uidelicet quòd non anguſto aliquo Iſthmo diuiſa & interſepta ſint hiſtoria & encomiū, ſed magno quodam muro per medium eunte diſtincta, & muſicorum illud, δι' ὅλων πασῶν, hoc eſt bis per omnes chordas, quod dici ſolet, inter ſe diſtant. Siquidem ille qui encomium ſcribit, hoc unum ſpectat, ut quibuſcunq; modis poſſit, eum quem laudandum ſuſcepit, extollat atque oblectet: etiam ſi per mendacium fortè id conſequatur H
quò tendit, parū id curat. At contrà hiſtoria nihil falſum inferi ſibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorū pueri, eam quæ trachéa ſiue aſpera uocatur, quicquam potus aut cibi in ſe recipere. Rurſum neſcire iidem uidentur quòd & poëtice quidem & poëmata aliud promittunt, aliud hiſtoriæ, regulāſque diuerſas habēt. Nā illic quidem libertas nullius alterius arbitrio ſubiecta eſt, unāque hæc lex eſt, quicquid poëtæ ipſi uiſum fuerit. Diuino enim ſpiritu agitur, & à Muſis dependet, illarum numine afflatus: & ſiue equos alatos currui iungere uoluerit, ſiue alios ſuper aquam, aut in ſummas ariſtas curſuros per illas attollet, nemo uetat: neque etiam quando Iu- I
piter ipſorum ex una catena alligata in ſublime attraxerit pariter terrā & mare, quicquā ex eo ſibi metuunt, ne uidelicet dirupta illa conterantur ac pereāt omnia illa deorſum præcipitata. Sed & ſi Agamemnonem laudare uolunt, nemo prohibet quo minus illum Ioui ſimilem faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autē ad pectus attinet, fratri ipſius Neptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino compoſitum quēdam ex omnibus diis oportet eſſe filium illum Atrei & Aëropes. Neque enim ſufficit Iupiter, neq; Neptunus, neq; Mars, ut ſinguli illius pulchritudinem ac formam compleant. At uerò hiſtoria ſi quam huiuſcemodi adulationem recipiat, quid aliud quàm pedeſtris K
quædam poëtice redditur, grandiloquentia iſta uerborum carens, cæterùm reliquas illas præſtigias ac uanitates nudas abſque uerſibus, & ob hoc etiā magis conſpicuas oſtentās? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum uitiū fuerit, ſi quis neſciat ea quæ hiſtoriæ propria ſunt, ab iis quæ ſunt poëtices, ſeparare, ſed introducit in hiſtoriam alterius ornamenta & fucum, fabulas uidelicet & laudes, & eos qui in his rebus ueritatis exceſſus fiunt: nō ſecus ac ſi quis athletæ alicui iſtorum ualidorū & uehemēter robuſtorū purpurā induat, ac cæteris ornamentis meretriciis eum exornet, præterea & fuco & ceruſſa faciem eius oblinat. Vt enim, Dii boni, omnino ridiculum redderet, deformando

ipſum

A ipsum ornatu illo? Atqui non hoc dico, quasi non & laudandum in historia interdum sit, sed suo loco & tempore laudandum, modumq; rebus adhibendum esse censeo, nequa molestia afficiantur ii qui in posterum hæc eadem aliquando legent. Et in summa, ita hæc omnia moderanda sunt, quasi posteris, nõ præsentibus scribantur, ut & paulò pòst ostendemus. Porrò qui putant rectè diuidi in duo historiam, puta in iucundum, & utile: & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquam quod & iucundum sit, & delectet legentes: uides nimirum quantum à uero aberrent, Primùm quidem diuisione mala atque adulterina utentes. Vnum enim opus est historiæ, & unus finis, utilitas, quæ ex so-
B la ueritate conciliatur. Iucundum uerò si & ipsum sequatur, melius quidẽ hoc, perinde ut si forma seu pulchritudo athletã: sin minus, nihil uetat ab Hercule prognatum esse Nicostratum illum Isidoti filium, generosus cum sit, & utroq; colluctatore suo fortior, etiam si ipse quidem quod ad faciem attinet, turpissimus uideatur, Alcæus autem formosus ille Milesius colluctetur cũ eo, amasius quoq;, ut aiunt, ipsius Nicostrati existens. Quare historia siquidẽ obiter, & uelut auctarii modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad se alliciet: sed quatenus perfectũ atque integrum, idq; solum habet, quod peculiare ac proprium ipsius est, ueritatis expositionem dico, non magnã pulchritudinis
C rationem aut curam habet. Præterea etiã illud dicere non indignũ fuerit, quòd neque iucũdum adeò in historia, quod ualde fabulosum est, & ad laudem maximè inclinat, utrobique auditoribus esse solet, dum non de fece hominum, ac multa promiscuaq; plebe hoc intelligamus, sed de iis qui iudicantium more, atque adeò, per Iouem, sycophantarum modo auscultant, quos nihil subterfugere facilè potest, utpote ipso etiã Argo acutius, ac toto corpore undiq; omnia intuentes, mensariorum autem more, singula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorantes, ita ut alia quidẽ uelut adulterina reiiciant, ea uerò quæ proba sunt & legitima, & quæ typum seu formã accuratè & expresse referũt,
D recipiant atq; approbent. Ad quæ etiam respicere decet eos qui historiã componũt, aliorũ autem nullam aut paruã habere rationẽ, etiam si rumpantur laudatores. Si uerò neglectis hisce studebis historiã supra modũ delectabilẽ facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuscemodi adulationibus, celerrimè similem illam reddes Herculi in Lydia. Vidisse enim alicubi te cõsentaneum est pictum illum Omphalæ seruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum, illa uidelicet pelle ipsius Leonina uestita, & clauam manu tenẽte, eôque Herculem scilicet præ se ferente, ipso autem in crocoto & purpura lanam trahente, & uapulante ab Omphale sandalio, &, quod turpissimũ spectaculum
E est, uestitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atque ipso deo uirilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidẽ fortassis etiam hæc tua laudabunt, pauci uerò illi quos tu contemnis, suauiter admodum & ad satietatem usque ridebunt, aspicien-
„ tes indoctam ac dissonam maléque cohærentẽ rei compositionem. Nam quod
„ uniuscuiusque rei proprium est, id pulchrum est. Hoc si mutaueris, deforme id
„ ipsum usu reddetur. Omitto hic dicere quòd ipsæ quoque laudes uni fortassis alicui iucundæ ac delectabiles sunt, ei puta qui laudatur: cæteris uerò molestæ, & maximè si immodicos ueri excessus siue hyperbolas habuerint, quales ipsas pleriq; faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudant, uenantur, & eo

uſque immorantur illis,donec omnibus adulationẽ hanc manifeſtam reddant. F
Neq; enim ſecundum artem hoc facere norũt, neque adulationem tegunt,ſed
irruentes,conferta omnia & incredibilia & nuda expuũt : quare neq; illud cõ-
ſequuntur,quod maximè intendunt. Nã qui laudantur ab ipſis,oderunt mul-
tò magis ipſos & auerſantur,ut adulatores: rectè ſanè faciẽtes,& maximè ſi ui-
rili ac generoſo animo præditi ſunt : quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui
ſingulare certamen Alexandri & Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hunc
potiſſimum locum quo pugnã hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam
apud regem gratiam hoc pacto initurum eſſe,aſſignatis illi falſò rebus quibuſ-
dam præclariſſimè geſtis,& effictis operibus ueritatem excedentibus) Alexan- G
der accepto libro(nam tum fortè in flumine Hydaſpe nauigabãt) proiecit præ-
cipitem in aquam,& te,inquiẽs, eodem modo decebat Ariſtobule præcipitari,
qui talia pro me ſingulari certamine pugnaueris,& elephãtos ſagitta interfece-
ris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander,ut qui nec architecti illius auda-
ciam ferre potuerit, pollicẽtis ſe montem Atho ad illius imaginem efficturum
eſſe,montemq; ipſum illius ſimilitudine exornaturum: ſed ſtatim pro adulato-
re homine illo agnito, non amplius neq; ad cæteras res eodẽ ut antea uſus eſt.
Vbi igitur delectabile illud in hiſce manet?niſi ſi quis uehementer amens adeò
foret,ut oblectaretur huiuſcemodi laudibus,quarum uanitas & cõfutatio ante H
pedes & in promptu eſſet, perinde ut homines deformes interdum ſolent, &
præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant ut ſe quampulcherrimas pin-
gant. Arbitrantur enim melius habituram ſibi eſſe faciem,ſi pictor ipſis & plu-
rimum ruborem illinat, & multum candoris intermiſceat pigmẽto. Tales ple-
rique ſcriptorum hodie ſunt,qui & proprium & utile quod ex hiſtoria ſperã-
dum fuerat,palpando tractant, quos odio habere conueniebat, ut qui in præ-
ſenti adulatores manifeſti & inertes ſint,& in poſterum ſuſpectum reddant to-
tum negocium propter nimios ueritatis exceſſus,& incredibilitatem. Quòd ſi
uerò quiſpiam exiſtimat omnino iucunditatem per totã hiſtoriam admixtam I
eſſe debere,præſtet cætera illa quæ re uera delectabilia ſunt,inter reliqua orna-
menta orationis,quibus pleriq; neglectis,ea quæ nihil ad rem pertinent, inge-
runt atq; inuoluunt : ego uerò etiam narrabo quæ non ita multò antè memini
me audire, cum in Ionia hiſtoriarũ ſcriptores, atque adeò per Iouem in Achaia
quoq; nuper quoſdam auſcultarẽ idem hoc bellum exponentes. Ac per Gra-
tias,ne quis pro dubiis aut incertis ea habeat quæ dicentur. Nam uel iureiuran-
do affirmare auſim,ſi modò urbanum foret iuſiurandum inſerere commenta-
rio,uera illa eſſe. Ac unus quidem ipſorum ſtatim à Muſis exordiebatur,inuo-
cando deas,ut ipſæ ad opus hoc deſcribendũ adeſſe uellent. Vidés ne quàm ſci- K
tum principium, & in promptu hiſtoria,& tali orationis figuræ conueniens?
Deinde paulum progreſſus, Achilli quidem noſtrum Imperatorem compara-
bat, Therſitæ autem regem Perſarum : ignorans uidelicet quòd Achilles mul-
to melior futurus ipſi fuerat, ſi Hectorẽ potius quàm Therſitem interfeciſſet,
& ſi prior quidem bonus quiſpiam fugeret,perſequeretur autem ipſum multo
clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo encomium quoddam, quo di-
gnus eſſe qui conſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas, uideri uo-
lebat. Hinc autem deſcendens, etiam patriam ſuam Miletũ laudabat, illud ad-
dens,quòd rectius faceret ipſe quàm Homerus, quoniam ille nuſquam patriæ
ſuæ

A ſuæ mentionem feciſſet. Poſtremò ad finem procemii pollicebatur nominatim ac planis uerbis, ſeſe noſtras res in maius ſublaturum, Barbaros autem contrà etiam ipſum per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac hiſtoriam quidem in hunc modum incipiebat, ſimul & cauſſas unde id bellū cœpiſſet, commemorando: Nam ſceleſtiſſimus ac peſſimè perditus iſte Vologeſus bellū mouere cœpit ob talem cauſſam. Atque hic quidem in hunc modum. Alter uerò quidam Thucydidis imitator ſummus quiſpiam, & ad archetypum ſeu primum exemplar admodum bene comparatus, etiam principium perinde ut ille, ſuo proprio nomine appoſito fecit, feſtiuiſſimum illud quidem omniū principio-
B rum, & atticum animum planè ſpirans. Vide enim: Creperius, inquit, Calpurnianus Pompeiopolita conſcripſit bellum Parthorum ac Romanorum, quo pacto illud inter ſe geſſerunt, ſtatim ab eo exorſus, quando illud primùm moueri cœptum eſt. Quare poſt tale utiq; principium, quid tibi cætera amplius dicam? quomodo uidelicet in Armenia perorauerit, Corcyrenſem illū oratorem ſe ipſum exhibendo, aut qualem Niſibenis peſtē immiſerit, quia partes Romanorū ſequi noluerant: à Thucydide mutuatus omnia prorſus, excepto ſolo Pelaſgico, & longis muris, in quibus tum habitarūt illi qui temporibus illis peſte laborabant. Cætera uerò etiam ab Aethiopibus exorſus eſt: quare & in Aegy-
C ptum deſcendit, & in terram regis multam, in illaq; ibi manſit. rectè ſanè faciēs. Ego itaque relicto illo ſepeliente adhuc miſeros Athenienſes Niſibe, abii, ſatis ſciens etiam ea quæ me digreſſo dicturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud abunde multū nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi conſentanea atque ſimilia dicere, ſi parū reueritus, ea quæ ſunt ipſius illius, dixerit quiſpiā, ut μικρὰ κἀκεῖνα, hoc eſt, parua & illa. &, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν φαίης, id eſt, ut etiā ipſe dixeris. &, οὐ δὶ αὐτὸν τὴν αἰτίαν, id eſt, non ob eam cauſſam, per Iouem. &, κἀκεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. hoc eſt, etiam illa parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic ſcriptor multa quoque armorum & tormentorum genera iiſdem nominibus quibus ea Romani
D uocant, perſcripſit, & foſſam itidem ut illi, & pontem, & ſimilia dixit. Ac mihi cogita, quanta hæc hiſtoriæ dignitas, & quàm Thucydidi hoc conueniens ſit, inter Attica nomina, Italica iſta perinde ut purpuram interponi, exornantia, & decentia, & omnino conſonantia. Alius uerò quiſpiam ipſorum, quaſi quoddam commentarium actorum nudum in ſcripta relatum, ualde pedeſtre ac humi ſerpens, perinde ac ſi miles aliquis, aut faber, aut caupo, qui unà cum exercitu circūuagaretur, ea quæ in ſingulos dies acta fuiſſent, annotaſſet, cōpoſuit: niſi quòd priuatus hic modeſtior certè fuit, quippe qui ipſe quidē ſtatim qualis eſſet, manifeſtè apparuerit: alteri autem alicui, maiori gratia prædito, quiq; hi-
E ſtoriam aliquādo aggredi poſſet, materiam ſubminiſtrarit. Hoc unum in eo reprehendere ſoleo, quòd ita tragice inſcripſit libros ſuos, magis quàm pro ipſorum ſcriptorum fortuna, in hunc uidelicet modum: Callimorphi, medici haſtatorum legionis ſextæ, hiſtoriarum Parthicarum &c. & ſubſcriptus infrà erat unicuique libro numerus. Ac per Iouem etiam procemiū plus quàm frigidum fecerat, ita colligens, familiare ac proprium Medici eſſe, hiſtoriā ſcribere: ſiquidem Aeſculapius Apollinis filius foret, Apollo autem Muſarum dux, & omnis eruditionis princeps. Deinde quòd & Ionica lingua exorſus ſcribere, mox neſcio qua ſententia, quóue animo ſtatim admodum ad communem tranſiit, ἰατρέην, hoc eſt, medicam artem, & experientiam, & quæcunque, & morbum, pro

ἰκτεικὴν, & πεῖραν, & ὀπώρα, & νόσον, ἰκτέρον & πείρω, & ὀκόρα, & νῆσον dicens, cætera autē F
cum multitudine cōsueta atq; eadem, ac plurima etiam uelut ex triuio desumpta. Si uerò & sapientis uiri meminisse me decet, ipsum quidem nomen in obscuro positum sit, sentētiam autem dicā, & scripta paulò antè Corinthi edita, omni spe potiora. A principio enim statim, in prima exordii periodo, disputabat cum lectoribus, sermonē omnino eruditum ac sapientem exhibere studens, quòd soli uidelicet sapiēti conueniret historiam scribere. Deinde post paulum sequebatur alius syllogismus, deinde itē alius: & prorsus per omnes figuras disputādo ratiocinabatur illi exordiū istud adulatorium, uidelicet usque ad satietatem, & encomia ista molesta ac ualde scurrilia, syllogistica tamē & disputato- G
ria, & contracta seu condensata etiā illa. Et sanè etiam illud perquam ineptum uidebatur mihi, & uiro philosopho, & barba cana promissaq; minimè dignum, quod in procemio dicebat, principem nostrū hoc præter cæteros præcipuū & quasi seorsim habiturum esse, quòd eius res gestas etiā philosophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale, si modò fieret, conueniebat cogitandū nobis relinqui potius, quàm ipsum dicere. At uerò neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dicturus de Romanis ac Persis. & paulò post: Necesse enim erat Persis malè euenire. Et rursum: Fuit Osroes, quem Græci Oxyroën nomināt. & alia id genus multa. Vides igitur ut similis hic illi fuerit H
in eo, quòd ille Thucydidē, hic autem Hesiodū bene admodū assimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi uirtutem, Thucydidi & ipse similis, aut etiā melior paulo illo, omnes ciuitates, & omnes montes, cāpos præterea & fluuios interpretatus est q̄ planissimè ac ualidissimè, ut ipsi uidebatur. Illud autē in inimicorū capita uertat malorū auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quæ & Caspias niues, & glaciem Gallicā superaret. Clypeus igitur Imperatoris uix toto libro ab illo describebatur, & Gorgon in umbone, & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo cōpositi: præterea & balteus arcum cœlestē imitans, & dracones inter se implicati, & capillorū more depen- I
dentes. Nam Vologesi bracca, aut frenū equi, ô Hercules, quot millia uersuum unumquodq; horum absoluebat! deinde qualis fuerit coma Osroæ natantis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum uidelicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodem loco creuerant, & quasi in unum coaluerant, atque idem illud opacum & umbrosum fecerant. Considera igitur quàm hæc ad historiam necessaria sint, & quàm non absq; his, ea quæ illic gesta sunt, scire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ utilia sunt cognitu, discernenda laborant) aut præ ignorantia (dum quid potissimum dicendum sit, nesciunt) ad huiuscemodi locorum & antrorum descriptiones diuertuntur. Ac quoties in K
multas ac præclarè gestas res incidunt, similes esse uidentur seruo recèns locupleti facto, qui domino suo nuper in bonis successit, qui neq; uestē nouit quo pacto induere debeat, neq; cœnā ex more ac legitimè capere nouit, sed sæpenumero irruēs gallinis & suillis & leporinis appositis, pro iis pulmēto aliquo aut salsamento oppletur adeò, dum ingurgitando rumpatur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam uulnera descripsit admodū incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitū pedis maiorem uulneratus quidā, cōfestim decesserit: & quòd inclamante solū duce exercitus Prisco, septem & octo hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorū ab hac parte etiā contrà quàm

in

A in Imperatorum epistolis scriptum continetur, mentitus est. Nam circa Europum hostium quidem cecidisse millia trecenta septuaginta, & sex supra ducẽtos ait, Romanorum autem non amplius duobus, saucios autẽ factos fuisse nouem: quæ haud scio an ullus sanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neq; ipsum paruum est. Nam præ nimio studio Atticæ elegãtiæ, & quòd uideri cupiebat uocem omnino ad eius linguæ proprietatem quam accuratissimè emundasse, uolebat eodẽ pacto & Romanorum nomina efferre, eademq; inter Græca transcribere: ut Cronon quidem Saturninum uocabat, Phrontin autem Frõtonem: Titanium, Titianum, & id genus alia multo magis ridicu-
B la. Præterea idem hic de morte Seueriani scripsit, quòd cæteri quidem omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quandò inedia & cibi abstinentia perierit: nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem uisam fuisse: nesciens uidelicet quòd totum illud quod ille passus est, triũ opinor dierum fuit: qui autem inedia moriũtur, etiam in septimum usq; diem plerique sufficiunt. Nisi si quis hoc credere uolet, quòd Osroës adstiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante septimum diẽ in aciem non eduxerit. Porrò eos qui & poëticis nominibus, optime Philo, in historia utuntur, quónam loco ponamus? eos puta, qui dicunt, ἐλέλιξε, hoc est, stridorem
C dedit machina impulsa, & murus cadens uehementer ἐδούπησε, id est fragorẽ dedit. Et in altera parte præclaræ huius historiæ, Edessa igitur ita armis περιεσμαραγεῖτο, hoc est, circumcirca personabat, & ὄπισθος erat, hoc est fremitus, qualis maris tempestuosi esse solet. Et, omnia illa κόναβος, id est, tumultus ac strepitus erant. Et, ipse dux ἐμβρίμησεν, hoc est, animo huc atque illuc uersabat, quo pacto potissimùm muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeò humilia & abiecta nomina, adeò plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus uelut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarẽtur, quale est illud: ἐπέστειλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, hoc est, scripsit castrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατιῶται ἠγόρα-
D ζον τὰ ἐγκήζοντα, id est, milites emebãt necessaria. Et, ἤδη πελάσαντες περὶ αὐτοὺς ἐγίνοντο. hoc est, iam loti ad ipsos uenerunt. & id genus alia. Vt mihi hæc res persimilis uideatur esse Tragœdo, qui altero quidem pede calciamento alto & grãdi incedat, alterum autem sandalio subligatum habet. At uerò & alios quosdam reperias, qui prooemia splendida ac tragica, & excellenter longa composita habent, ut speres ex eo, quæ sequentur, omnino mirabilia quædam auditurum te esse: at mox corpus ipsum historiæ exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt: ut & hoc non dissimile uideatur puero aut infanti alicui, sicubi fortè uidisti Cupidinem ludẽtem, personam Herculis amplam & magnã, aut etiam
E Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auscultant, acclamare ipsis solent notum illud, Parturiunt mõtes &c. Decet autem non ita, sed similia inter se omnia, & eiusdem coloris esse, & capiti reliquum corpus respõdere, ut non aurea quidem sit galea, thorax autem omnino ridiculus, ex pannis alicunde uetustis aut pellibus putribus consutus: deinde & clypeus salignus, & tibialia cõchis incrustata, aut ex corio porcino facta. Videas enim perquã multos huiusmodi historiarum scriptores, qui Rhodii illius Colossi caput, nani alicuius seu pumilionis corpori imponant. Vt rursum alios, qui corpora sine capitibus introducunt, absque prooemiis, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc uideri uolunt, quoniam & ipse sic exorsus est, Darii

In Anabasi Xenophontis

& Parysatidis filii nascũtur duo,&c. & aliorum ueterũ, ignorãtes quòd quædam procemia ui seu potestate sunt,quæ plerosque latent,ut alibi ostendemus. F

Vitia rerum.

Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia sunt,quæcunq; uel circa compositionem uerborũ,uel reliquam dispositionem peccãtur: at uerò circa ipsorũ quoque locorũ descriptiones mentiri,idq; nõ solùm parasangas aliquot,sed & totas mansiones,quantũ unius diei itinere castra promoueri solẽt,illud quæso cui honesto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeò oscitanter ac desidiose res ipsas collegit, utpote neq; Syro aliquo cõsulto, neq; notum illud quod uulgo dici solet,Epicureorum fabulis de his ipsis rebus auditis,ut cum de Europo mẽtionem faceret,in hunc modũ dixerit: Europus, inquiens,sita qui- G

Id est, duorum dierũ itinere.

dem est in Mesopotamia, mansionibus duabus ab Euphrate distans. deduxerũt autem eam coloniã Edessæi. Neq; hoc illi satis fuit, sed & patriam meã Samosata, idem generosus ille in eodem libro sublatam unà cũ ipsa arce & muris in Mesopotamiam transtulit,ita ut tota ambiretur ac terminaretur utroque flumine,utrinq; altero quasi cutem illius præterlabendo radente, & tantũ non ipsos muros alluente. Ridiculum autẽ etiam foret,si tibi nũc Philo apologiam aliquã contexam,quòd neq; Parthus neq; Mesopotamita sim:inter quos relatum me egregius iste scriptor collocauit. Quin & illud ualde scilicet credibile idem hic de Seueriano dixit, apposito etiam iureiurando, quòd quæ dicat,ex H quodã audierit eorum qui ex ipso eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori uoluisse,neq; uenenũ bibere, neq; laqueo collũ innectere, sed mortem quandã excogitasse tragicã, &,quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinã. Fortè enim habuisse ipsum admodũ magna uitrea pocula,ex uitro pulcherrimo facta. Postquam igitur omnino decretũ illi fuisset mori,fracto ex scyphis maximo,uno quodam crustorum usum esse ad cædem, inciso uidelicet gutture,uitro. Atq; ita neque gladium,neq; lanceam reperit,quo moreretur, dũmodo uirilis ipsi & heroica mors obtingeret. Postea autẽ, quoniam Thucydides funebrem orationẽ quãdam habuit pro iis qui primi tum eo I bello occubuerũt,ipse quoq; Seueriano talem habendam esse cẽsuit. Omnibus enim ipsis cum Thucydide,eo qui nihil in culpa fuit eorũ malorum quæ in Armenia acciderãt,æmulatio atq; contentio est. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adducit ad tumulũ Afranium quendam Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tãta rhetorico more de illo perorauit,ut ego,per Charites,multum admodum lachrymarum præ risu effunderem, & maximè quando rhetor iste Afranius ad finẽ orationis lachrymans pariter cũ miserabili ploratu,sumptuosarum cœnarũ & propinationũ illarum mentionem faciebat,deinde & Aiacis quẽdam colophonẽ imponebat. Nam gladio euaginato, generose admodum, K & ut Afranium decebat,aspicientibus omnibus seipsum ad tumulũ iugulauit, non indignus per Bellonam,qui multò antè mortuus fuisset,si talia rhetoricatus esset. Atque hoc dixit idem aspicientes omnes tum qui aderant, admiratos fuisse, laudasseq; Afranium supra modũ. Ego uerò etiam cætera illius damnabam, ut qui tantùm non offarum & ollarum meminisset, & placentarum memoria illachrymaretur. Hoc tamẽ præter cætera reprehẽdi,quòd non scriptore ipso & actore fabulæ huius ante se iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios consimiles his cõmemorare tibi amice Philo possem: uerũtamen paucis quibusdam adhuc additis,ad alteram promissionis partẽ transibo,puta ad id

consilium,

A consilium, quo pacto rectius ac melius historiam scribere quispiam debeat. Sũt enim quidam, qui, quæ rerum gestarũ maximæ, & memoria dignissimæ sunt, prætermittant, aut quasi in transcursu tantùm attingant: præ imperitia autẽ & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda uel tacenda sint, ea quæ minima sunt, admodum prolixè & laboriose immorando uerbis exponunt, nõ aliter ac siquis Iouis Olympici uniuersam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis est, non uideat, nec laudet, neque etiam iis qui de ea nesciũt, quicquam narret, sed subsellii rectitudinem & expolitionem, & crepidinis cõcinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem

Præteritio necessariorum, & tractatio nõ necessariorum.

B audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum cõmissa fuit, ne totis quidem septẽ uersibus prætercurrebat: uiginti autem mensuras aut etiam amplius aquæ consumpserat in frigidam & nihil ad nos pertinẽtem narrationem, quo uidelicet pacto Mauritanus quidam eques, Mausacas nomine, præ siti errãs per montes, deprehenderit Syros quosdam agrestes prandium apponẽtes, & quòd principiò illi metuerint ipsum: deinde uerò intellecto quòd ex amicis unus esset, receperint ad se hominem, & cibum præbuerint. Nã & illorum fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectum fuisse, cum ipsius frater in ea terra militaret. Post hæc fabulæ longæ & narrationes quo pacto ipse in Maurusia

C uenatus esset, & ut uidisset elephantos multos in eodẽ loco pascentes, & quòd parum abfuerit quin à leone deuoratus fuisset: deinde & quantos pisces emerit Cæsareæ. Atque ita egregius iste historicus relictis tot cædibus circa Europum factis, tot præliorum motibus, & fœderibus necessariis, & custodiis aliis aliis oppositis, usque in profundam uesperam substitit aspiciens Malchionem Syrum istum Cæsareæ Scaros ingentes uidelicet emẽtem. Et nisi nox occupasset ipsum, fortassis & ad cœnam cum illo uenisset, scaris istis iã apparatis. Quæ nisi ille tam diligenter historiæ tradidisset, magnas nimirum res ignoraturi nos fuissemus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuisset, si Mausacas iste sitiẽs

D potum nõ inuenisset, sed incœnatus ad castra reuersus esset. Atqui quàm multa alia longè magis necessaria uolens ego nunc prætereo! quemadmodũ & tibicina quædam uenit ex propinquo uico ad eos, & ut dona mutuò inter se dederunt, Mauritanus uidelicet ille Malchioni lanceam, hic autem contrà Mausacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ pugnæ illius ad Europum ipsa adeò capita & summaria sunt. Proinde meritò dixerit quispiam tales scriptores rosam quidem ipsam non uidere, spinas autem quæ iuxta radicem enascuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem unquam protulerat, neq; ad

E Cenchreas usque peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniã conspicatus, in hunc modum exorsus est: memini enim: Aures quàm oculi minus fide digni sunt. Proinde scribo quæ uidi, non quæ audiui. atque ita diligẽter omnia uiderat, ut diceret dracones Parthorum (signum autem hoc multitudinis ipsorum est, mille enim dracones uiuos draco producit) ingentes esse, generariq; in Perside paulò supra Iberiam. Hos autẽ antea quidem ex hastis siue longuriis suspensos, illos in altum attollere, eoq; terrorem iis qui à longe aduentarent, facere solere: in ipso uerò prælio, quãdo iam congressi sunt, solutos illos in medios hostes immittere: nimirum multos nostrorum hoc pacto deuoratos esse, alios autem, implicantibus & compungentibus ipsos illis, strangulatos &

cõfractos: adſtitiſſe autem ipſum, atque hæc uidiſſe, in tuto tamen, nẗpe ab ar- F
bore quadam excelſa ſpectando. Et rectè ſanè fecit, quòd propius ad feras iſtas
non acceſſit. neque enim nos tam egregiũ ſcriptorem, & qui eminus ipſe præ-
clara ac magna adeò in hoc bello effecerit, nunc haberemus: nam & pericula
multa ſubiit, & uulneratus eſt circa ſurã, à Cranio uidelicet iter faciens ad Ler-
nam. Atque hæc Corinthiis audientibus recitabat, ſatis ſcientibus illis quidem
quòd ne in pariete pictum quidem bellum unquam uidiſſet. Sed nec arma ille
quidem norat, neq; machinas quales eſſent, neq; ordinum aut acierum nomi-
na. prorſus enim ſtudio habuit πλαγίαν, hoc eſt obliquam uocare phalangem,
ἐπὶ κέρως autem, hoc eſt protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere G
dicitur. Alius autem ſuauiſſimus quidam cuncta à principio ad finem uſque
geſta, quæcunque in Armenia, quæcunque in Syria, quæcunque in Meſopota-
mia, præterea quæ ad Tigrim, quæq; in Medis acciderant, ne totis quidẽ quin-
gentis uerſibus complexus ſcripto edidit, eoq; facto hiſtoriam compoſuiſſe ui-
deri uolebat: inſcriptionem uerò parum abfuit quin longiorẽ ipſo libro inſcri-
pſerit, uidelicet hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis ſacri uictor (nam
curſus certamine, quod Dolichum uocant, puer olim uicerat) eorũ quæ in Ar-
menia, in Meſopotamia, & in Medis à Romanis nunc geſta ſunt, hiſtorica nar-
ratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura eſſent, hiſtoriæ cõmenda- H
rat, & Vologeſi captiuitatem uidelicet, & Oſroæ cædem, quemadmodum leo-
ni obiiciendus eſſet, & poſtremò omnium etiam multoties illum deſideratum
â nobis triumphũ. Adeò omnino uatis in modũ ſeſe gerẽs, properabat iam tum
ad finem ſcribẽdi. Quin & ciuitatẽ idem iam in Meſopotamia cõdidit, magni-
tudine maximã, & pulchritudine pulcherrimam: adhuc tamẽ ſpeculatur & de-
liberat an eam Nicæã à uictoria conueniat nominari, an uerò Homonœam, an
etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & ſine nomine præ-
clara illa ciuitas nobis eſt, nugis multis & faſtu hiſtorico referta. Quæ uerò in
India poſthac agentur, etiam ea promiſit ſe iam nunc ſcripturum eſſe: præterea I
& deſcriptionem maris exterioris nauigãtibus traditam. Neque promiſſiones
modò hæ ſunt, ſed & proœmium Indicæ hiſtoriæ iam compoſitum eſt, & ter-
tium tagma, ſeu tertius liber. Ac Galli quidem, & Maurorum pars quædã mo-
dica cum Caſſio, omnes iſti iam Indum fluuiũ traiecerunt. Cæterũ quid facturi
ſint, aut quomodo excipient elephãtorum incurſus, non multò pòſt egregius
iſte ſcriptor à Muſuride aut ex Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi mul-
ta, præ inſcitia & imperitia nugantur, ea quæ uiſu digniſſima ſunt, neq; uiden-
tes, neque etiam ſi uideant, pro dignitate exponere ſcientes, excogitantes au-
tem & effingentes quicquid temere in linguam, ut aiũt, uenerit. Etiam nume- K
ro librorũ præterea ſuperbientes, & maximè inſcriptionibus. Nã rurſum & hæ
omnino ridiculæ ſunt, ut iſtius neſcio cuius Parthicarũ uictoriarũ libri tot, uel
tot: & rurſum Parthidos primus, ſecũdus, &c. ut Atthidos ſcilicet. Alius etiam
urbanius paulò. Nã legi Demetrii cuiuſdã Sagalaſenſis Parthonicica. Nõ quòd
pro riſu habeam, & illudam hiſtoriis adeò præclaris, ſed utilitatis cauſa hæc cõ-
memoro, quòd quiſquis hæc atque huiuſmodi alia euitarit, is bonam partẽ hi-
ſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus iam ſit, imò pauca adeò illi etiam deſunt, ſi
modò uerum illud eſt quod Dialectica tradit, quòd eorum inter quæ medium
nullum eſt, altero eleuato, alterum contrà deprimitur. At uerò area ipſa, dixerit
quiſpiam,

A quiſpiam,purgata probè iam eſt,ac ſpinarum quicquid fuit,& rubi exciſi, reliquorum autē ruinæ ac rudera iam exportata ſunt: & ſi quid aſperū antea fuit, id totum ſublatum & complanatum eſt:quare tempus iam eſt ut ædificium aliquod ſuperſtruas etiam ipſe,quo oſtendas non modò aliorum euertēdis generoſum eſſe te,uerùm etiam per te ipſum excogitando atque inueniēdo tale aliquid præſtare poſſe, quod & dexteritatem quandam præ ſe ferat, & à nemine ne Momo quidem reprehendi ac carpi queat. Aio igitur eum qui optimè conſcribere hiſtoriam uolet, duo hæc præcipua domo ſecum & de ſuo afferre debere: Prudentiam quandam ſiue intellectum ciuilem, & poteſtatem dicendi.

Hiſtorico potiſſimùm ſpectanda.

B Quorum alterum quidem nulla doctrina traditum,naturæ donum quoddam eſt:dicendi autem poteſtas,multa exercitatione,aſſiduoq; labore,& imitatione ueterum comparanda erit. Atque hæc quidem extra artem ſunt, neq; me conſultore opus habent. Neque enim prudentem ſiue intelligentem & acutum reddere eum qui non natura talis fuerit, libellus hic meus promittit: quoniam magni ſanè æſtimandus, imò omnibus anteferendus foret, ſi transformare, & quaſi nouo quodam ornatu induere huiuſmodi ille poſſet,puta uel ex plumbo aurum reddere, uel ex ſtanno argentum, uel ex Conone Titormum, uel ex Leotrophide Milonem efficere. Verùm artis & conſilii utilitas ea eſt,nō ut

Titormus Aetolus quidam fuit corpore procero, & robore incredibili, qui & Milonē uiribus ſuperauit.uide Cæliū libr.23.ca.36. Leotrophides uerò corpore tenui ac macilēto fuit, unde & prouerbiū Macilentior Leotrophide. huius & Suidas meminit.

C ea ſuppeditent quæ antè adſunt, ſed ut illis rectè ac conuenienter uti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus,& Herodizes, & Theon,& ſiquis alius artis palæſtricæ magiſter atque exercitor fuerit,pollicerentur tibi Perdiccam hunc acceptum (ſi modò hic eſt ille qui nouercam amauit, & ex eo contabuit, & non potius Antiochus Seleuci filius,Stratonices illius amore captus) Olympionicē reddere,qui cum Theagene Thaſio illo,aut Polydamāte Scotuſſæo, certamine congrederetur,nō ut naturam & ingenium ad eam rem ſuppeditarent, ſed ut materiam iam antè à natura datam,& ad hanc paleſtræ exercitationem ſuſcipiendam idoneam atque habilē,per artem multo meliorem redderent. Quam-

D obrem abſit & nobis hæc inuidia promiſſionis,ut artem aliquam rei adeò magnæ ac difficili nos inueniſſe dicamus. Neque enim quemuis acceptum reddere hiſtoricum nos uelle dicimus,ſed ei qui natura intellectu bono præditus, & ad dicendum quamoptimè exercitatus fuerit,uiam quandam oſtendere rectam (ſi modò talis ulla apparet)qua utendo,citius atque aptius ad finem & ſcopum uſque quò tendit,peruenire poſſit. Non enim neque illud dixeris, eum qui intelligentia præditus fuerit,arte ac doctrina earum rerū quas ignorat, opus non habere. Nam ſi abſque doctrina & inſtitutione cithara ludere poſſet, etiam tibia canere,ac cætera omnia ſciret. Nūc autem,niſi doctus ab aliquo,nihil quic-

E quam eorum manu facilè attingit: at demōſtrante aliquo uiam ac rationem,& diſcit facillimè,& rectè idē adminiſtrat per ſe ipſum. Proinde nobis quoq; nunc talis diſcipulus tradatur,qui & ad intelligendas res,& ad dicendum non ſit degener,ſed acutum tueatur,poſſitq; rebus uti,ſi committantur illi:ac animū habeat militarem, ſed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris eſſe conuenit. Denique,per Iouem,& in caſtris aliquādo uerſatus ſit,& milites ipſos, ſeu cum ad prælia exercentur, ſeu cum re ipſa in aciem educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdam, & quid ſit diductis cornibus,& quid exporrecta frōte inſtruere aciem: quomodo cohortes,& quomodo turmæ conſtituantur:unde, & quid erumpere, & quid

item circunducere equitem sit, sciat. Et in summa, neque eorũ quispiam sit, qui F
domi desidentes nusquam foras ipsi progrediũtur: neque facilè credat iis quæ
Libertas historici. solùm ab aliis narrari audiet. Maximè autem & ante omnia libero animo sit,
ut neque metuat quenquam, neque ab ullo speret quicquam: quoniam simi-
lis hoc pacto foret malis iudicibus, qui uel ad gratiam, uel ad odium accepta
mercede sententiam ferunt. Quin neque curet magnopere neque Philippum
oculo ab Astere Amphipolitano isto sagittario priuatum circa Olynthum, sed
talem qualis re ipsa est spectandum proponat: neque illi Alexander grauiter se
excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipso conuiuio perpetratam, si planè ac
manifestè coloribus suis depingendus sit: neque item Cleon illum perterrefa- G
ciat, eò quòd multum in concione potens sit, & suggestum siue tribunal qua-
si possessionem suam detineat, quò minus hominem exitiosum & insanũ hunc
esse dicat: denique neque tota Athenienſium ciuitas absterreat illum, ne non
ubi de cladibus in Sicilia acceptis historiam composuerit, omnia ista cõmemo-
ret, quo pacto & Demosthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quo-
modo exercitus siti laborarit, & qualem aquam biberint, & ut inter bibẽdum
plerique trucidati fuerint. Existimabitur enim (id quod iustissimum est) ab iis
qui sana mente præditi sunt, non ipse in culpa esse, si ea quæ infeliciter aut stul-
tè gesta sunt, ita ut gesta sunt, narrabit. Non enim ipse talia fingit, sed uerbis tã- H
tùm indicat atque exponit. Quare etiam siue prælio nauali superati fuerint, nõ
ille tamen is est qui eos submergit: siue in fugam conuersi fuerint, neque idem
ille est qui eos persequitur: nisi si cum optandum fuerat ne quid tale eueniret,
ille hoc intermisit: quandoquidem si tacendo hæc, aut in diuersum narrando,
corrigi aut emendari possent, facillimum fuerat Thucydidi, uno ac tenui cala-
De Epipolis, Hermocrate, & cæteris, Thucydides lib. 6. & 7. mo inuertere quidem Epipolarum munitiones, submergere autem Hermocra-
tis triremem, & execrabilem istum Gylipum confodere interea dum uias ob-
struit, & fossis intercludit. Denique & Syracusanos in lapicidinas coniicere, A-
thenienſibus uerò copiam facere tum Siciliam tum Italiam cum prima illa Al- I
cibiadis spe circumnauigãdi. Verùm enim, opinor, ea quæ semel facta sunt, ne-
que Clotho reuoluet denuo, neq; Atropos in diuersum mutabit. Proinde hi-
storici opus unum est, ut quæq; perinde ac facta sunt, exponat. Hoc autem face-
re non poterit, donec uel Artaxerxẽ metuerit, medicus ipsius existens, uel spe-
Nisæi equi uelocitate cõmendantur, à loco Persidis Nisæo uocati. Suidas. rat Candyn purpureum, & torquem aureum, & equũ ex Nisæis illis aliquem
se accepturũ esse, mercedem uidelicet laudum earum quas scriptis inseruisset.
At neque Xenophon illud faciet, iustus scriptor, neque Thucydides, sed siue
priuatim oderit quosdam, multo magis necessariũ putabit esse id quod publi-
cum est: ueritatemq; pluris faciet, quàm inimicitiam: siue etiam amauerit, tamen K
non parcet illi, quisquis peccauerit. Vnum enim hoc, ut dixi, proprium histo-
riæ est, ac soli immolãdum ueritati, ei qui ad historiam scribendam accedet, cæ-
tera uerò omnia postponẽda. Et in summa, ulna una & mensura certa est, aspi-
cere non ad præsentes auditores, sed ad eos qui in posterum in his scriptis le-
gendis uersabuntur. At siquis continuò beneuolentiam & fauorẽ captat, meri-
tò in parte adulatorum recẽsebitur, quos olim historia statim ab initio auersata
Alludit ad locum Platonis in Gorgia, qui comẽdi artem est, non minus quàm comendi artem Gymnastice. Alexandri igitur hoc quo-
que dictum refertur: Libenter, inquit, in uitam paulisper redirẽ ô Thnesicrates
post mortem, ut cognoscerẽ quo pacto hæc legerent homines, qui tum erunt.

Nam

A Nam si nũc ea laudant & amplectuntur, mirum non est: putãt enim non paruo illectamento uidelicet isto quisque sibi beneuolentiam apud me conciliaturos esse. Homero itaque, quãquam fabulosa plurima de Achille scripserit, nonnulli tamen eò adducuntur ut illi iam & fidem adhibeant, unum hoc argumẽtum ad demonstrationẽ ueritatis magnum existimantes, quòd nõ de uiuo illo scripsit. Non enim causam aliquam uident cuius gratia mẽtiretur. Talis igitur mihi sit historicus ille, ut & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber sit, & dicendi libertatem, ac ueritatem amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio neque amicitiæ quic-
B quam tribuens, non parcens aut miserescens, aut erubescens, aut exorari se facilè patiens: æqualis iudex, ac beneuolus omnibus, eò tamen usque, dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat: hospes in libris ac peregrinus: suis legibus uiuẽs: nullius imperio subiectus: nõ quid huic aut illi placiturũ sit, secum cogitãs, sed id quod actũ est, exponens. Thucydides igitur bene admodum lege hoc constituit, & uirtutes ac uitia historicorum inter se discreuit, qui cum uideret Herodotum in summa admiratione esse, adeò ut & Musæ uocarentur ipsius libri, possessionem tamen ait se scribendo compositurum esse quæ in perpetuũ duret, potius quàm quæ ad præsens certamen comparetur: neque se id quod fa-
C bulosum sit, amplexurum, sed ueritatem rerũ gestarum relicturum posteris esse: deinde & utilitatem addit, & quem finem is qui rectè sapit, historiæ statuere debeat, ut siquando etiam rursus similia quædam incidant, inquiẽs, ad hæc descripta respicientes, rebus ciuitatis rectè uti possint. Ac animo quidem & sententia tali præditus historicus ille mihi accedat: uoce autem, & expositionis ui, uehementi illa quidem & aspera, & circuitionibus continua, deinde & aggressionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate nõ ita ualde instructus & acuminatus scripturã exordiatur, sed sedatior paulò & tranquillior sit. Ac sententiæ quidem inter se iunctæ ac sociatæ & densæ sint:
D dictio autem plana & ciuilis, quamsignificãtissimè manifestãs id cui adhibetur. Nam ut mentis scriptoris scopum hunc proponimus, libertatem dicendi uidelicet, & ueritatem, ita & uoci eius unus hic scopus & primus propositus sit, ut planè indicet, & quamlucidissimè rẽ ipsam declaret, uerbis neque obscuris, & extra communem uitam positis, neq; etiam uulgaribus istis & tabernariis, sed ita ut & à plerisque intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iam uerò & figuris & exornationibus utatur minimè molestis, minimeq; affectatis: quoniam perinde ut ius aliquod, orationem quoque rectè cõditam exhibere debet. Ac sentẽtia quidem etiam cum poëtice cõmunicet, eiusq; partem aliquã contingat, in
E quantum grandiloqua & in sublime elata etiã illa est, & maximè quoties aciebus & pugnis & naualibus præliis cõcurret. Opus enim tũc erit poëtico quopiam uento, qui secũdo flatu uela impleat, & sublimem ac per summos fluctus nauem sublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur, simul elata, & iisdem quammaximè licet, assimilata, cæterùm neque peregrinitatem præ se ferens, neque intẽpestiuè exultans quasi quodam furore concitata. Periculum enim est ipsi, ne, quod uel maximum est, prorsus de statu mentis emoueatur, & in Corybãtem istum poëtices impingat. Quare maximè tamen fidendum freno est, & ratione utendum: illud scientes, quòd & in uerbis non mediocre malum hippotyphia

gymnasticæ opponit, inter adulatorias artes uidelicet

Historicus qualis esse debet.

Herodoti libri Musæ inscripti.

Quæ in uerbis & cõpositione spectari debent.

Hippotyphiã

Græci pro ingenti fastu & nimia gloriæ affectatione accipiũt. Nam ἴσως in cõpositione auget, τύφος autem superbiã & fastum significat.

est. Proinde satius fuerit, sententia tũc super equo incedente, expositionem seu F
dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, ut ne à tergo relinquatur cursu præteruecta. At uerò & cõpositione uocũ temperata, ac media quadam utendum est, ita ut neque nimium distrahantur ac dissocientur (nam hoc asperum foret) neque rursum numerose omnia, id quod plerique studẽt, continuentur. Alterum enim uitiosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsæ uerò res non ut fortè sese offerunt, ita construendæ statim sunt, sed diligenter ac laboriose de iisdem sæpius etiam interrogare decet, ac maximè præsentem, & coràm intuentem. Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare uidebuntur, & quos putaueris minimum uel ad gratiam, uel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse rebus gestis. Iamq; etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, constituere possit. Ac posteaquã iam omnia, G
aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita rerũ, & quasi summarium aliquod cõtexat, delineetq; corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicãdis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homerico Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursum H
ad Mysorum terram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicetq; nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti sibi: nunc autem rursum ad res Persarum se conuertat: postea etiam utrosq; pariter contempletur, puta cum inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad unam tantùm partem respiciat, neque ad unum aliquem equitem aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascẽsum in terram prohibeat. Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & siquid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua sententia atq; consilio aciem instruxerint, uideat. I
Postquam autem iam manus consertæ fuerint, communis utriusq; partis contemplatio sit, ac tum uelut in trutina appendat & examinet ea quæ geruntur, simulq; & persequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hisce modus quispiam adhibeatur, ne ad satietatem usque, néue ineptè, néue etiã iueniliter progrediatur, sed cum facilitate quadam absoluat sese. Atque his hic alicubi subsistere iussis, ad illa transgrediatur, si festinat. Deinde rursum huc redeat, absolutus atque paratus futurus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia festinet, & quatenus fieri potest, eadem tempora omnibus tribuat, trãsuoletq; ex Armenia quidem in Medos, hinc autem curriculo uno in Iberiam, K
inde in Italiam, ita ut nullam occasionem prætermittat. Præcipuè autem speculo similem animum gerat, liquido uidelicet ac splendido, & qui cẽtrum accuratè impressum habeat, & qualescunq; operũ formas receperit, tales easdem etiam spectandas exhibeat: peruersum autem & obtortũ, aut colore diuersum, aut specie mutatum nihil reddat. Non enim perinde ac oratoribus scribũt, sed ea quidem quæ dici debent, sunt, & mox dicentur: facta enim iam sunt: cæterùm ordinare oportet & exponere ipsa. Quare non quid dicant, quærendum ipsis est, sed quomodo dicant. Prorsus autem putandum est, eum qui historiam scribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum similem

Intelligit ea q̃ in oppugnatione Pyli acciderunt, de quibus Thucydides lib. 4.

esse

A esse oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebant, sed illa antea præexistebat, & quasi ad eam rem præparata erat, suppeditantibus illam Eleis, aut Atheniensibus, aut Argiuis: illi uerò fingebant tantùm & secabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incrustabant. Et hoc artis illorum erat, materiam uidelicet commodè exædificare. Idem ferme igitur & historici opus est, ut uidelicet ea quæ facta sunt, bene ac rectè componat, & quàm fieri potest clarissimè spectãda exhibeat. Ac quãdo is qui ea sic scripta recitari audiuit, putat se postea etiam uidere quæ dicta sunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactum &
B absolutum erit, propriamq; ac ueram laudẽ historico illi Phidiæ siue artifici suo retulit. Porrò omnibus iam ita adornatis atque paratis, etiam absque procemio interim exordiri licebit, quando uidelicet nõ admodum urget ac postulat ipsa res præoccupari quædam, & quasi ad futurum opus præfatione aliqua præparari. Potentia uerò seu tacitè etiam tunc procemio utetur, indicãte uidelicet ac manifestum faciente de quibus rebus dicendum sit. Quando autem etiã apertè procemio utetur, à duabus rebus tantùm exordium sumat, non ut Rhetores à tribus, sed beneuolẽtiæ loco prætermisso, attentionem & docilitatẽ pariat auditoribus. Aduertent enim ipsi animum, si ostenderit quàm de magnis, aut ne-
C cessariis, aut ad ipsos pertinentibus, aut utilibus denique rebus dicturus sit. Docilia autem & plana posteriora faciet, si caussas præmittet, ac rerum quæ gestæ sunt, capita ac summas quasdam præscribet. Atq; huiusmodi procemiis optimi historiarũ scriptores usi sunt: ut Herodotus quidem, ne res gestæ longinquitate temporis interirent, magnæ adeò, & admiratione dignæ, & præterea Græcorum uictorias & barbarorum clades declarantes &c. Thucydides autẽ, quòd magnum etiam ipse bellum illud futurũ existimaret, & memorabile maximè, & maius quàm omnia ea quæ antea gesta fuissent. Magnũ autẽ procemiũ erit, quando rebus æquale & consonum erit, siue productum fuerit, siue abbreuia-
D tum. Transitio uerò ad narrationem mollis ac placida sit. Nam omnino omne reliquum corpus historiæ, longa quædam narratio est: quare & narrationis uirtutibus exornari debet, leniter atque æqualiter procedens, atque ipsa sui similis, ita ut neque extet alibi, neq; hiatus aut cõcauitates aliquas habeat. Deinde & perspicuitas eluceat, dictione (quemadmodum dixi) & complexione rerũ adornata. Absoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox secundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, ut neque pertusum aut interruptum sit, neq; narrationes plures mutuò sibi adiacere uideantur, sed semper quod primum est, secundo non modò uicinum ac
E proximum sit, uerùm etiam cum eo communicet, & per extrema cõmisceatur. Breuitas in omnibus utilis est, & maximè si non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hãc suppeditari oportet nõ tam à nominibus ac uerbis, quàm ex ipsis rebus. Dico autem, si præterueharis cursu ea quidem quæ parua sunt & minus necessaria, exponas autem & explices copiose ea quæ sunt magna. Imò uerò & prætermittenda multa. Neque enim si conuiuio accipias amicos, atq; omnia apparata fuerint, ob hoc inter media bellaria, & auiculas, & patinas tam multas, & sues feros, & leporina, & sumina uel uuluas, saperdam quoque appones, & pulmentum, etiam si & illud apparatũ & coctum habeas: sed quæ uiliora sunt, missa facies. Maximè autem temperantia quædam adhibenda est

Procemiũ historicũ, & cæteræ partes.

Modus in de-

ſcriptionibus adhibendus.

in deſcriptionibus montium, aut murorum, aut fluuiorum, ut ne uim ac pote- F
ſtatem uerborũ ineptè ac præter rem oſtentare uelle uidearis, tuumq; ipſius ne-
gocium agere hiſtoria omiſſa, ſed modicè adhibitis illis, utilitatis & perſpicui-
tatis tantùm gratia, mox inde digrediaris, uiſco ſeu glutino quod in hac re eſt,
atque uniuerſa tali guloſitate euitata: quemadmodũ & Homerus, utpote ma-
gnanimus, fermè, ut uides, facit. Quanquã enim poëta eſt, prætercurrit tamen
Tãtalum, & Ixionẽ, & Tityum, & reliquos. At ſi Parthenius, aut Euphorion,
aut Callimachus eadem tractaret, quàm multis putas uerſibus aquam ad uſque
labia Tantali adduxiſſet? deinde quàm multis idem Ixionem uolutaſſet? Quin
& Thucydides ipſe modicè hac orationis figura uſus, uide quàm mox ab ea- G
dem iterum recedat, quoties uidelicet aut machinamentum aliquod exponit,
aut obſidionis ſpeciem, quæ neceſſaria atque utilis ſit, declarat, aut etiam ciui-
tatum formas, aut Syracuſanum portum deſcribit. Nam cum peſtem illam nar-
ratione proſequitur, atque etiam longior eſſe uidetur: tum ipſas res conſide-
ra. cognoſces enim hoc pacto breuitatem, & ut fugiẽtem illum res geſtæ tum
apprehendant ac retineant, ut quæ multæ ſint. Quòd ſiquando autẽ & dicen-
tem aliquem introducere opus erit, curandum eſt ut maximè perſonæ decora,
& rei conueniẽtia ac propria dicat, deinde ut quamplaniſſimè etiam hæc. Niſi
quòd tibi permittitur tunc rhetoricari quoque, & oſtentare uerborum & ora- H
tionis grauitatem. Nam laudes quidem aut reprehenſiones, omnino parcæ, &
circunſpectæ, & calumniis minimè obnoxiæ, præterea & cum demonſtratio-
ne quadam, & breues & nõ intempeſtiuæ texendæ ſunt. Nam extra iudicium
ac forum illi ſunt de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eãdem cum Theopom-
po culpam incurres, qui inuidioſe nimis accuſat plurimos, & eam rem in ſtu-
dium & exercitationem quandam uertit, ut accuſare magis, quàm hiſtoriæ tra-
dere res geſtas uideatur. Iam uerò & fabula ſiqua fortè incidat, dicenda qui-
dem erit, non tamen credenda omnino, ſed in medio relinquenda iis qui quo-
quo modo uolẽt, coniecturam de ea facturi ſint. Tibi uerò extra periculum ſit, I
neque in hanc uel in illam partem magis inclinet. In uniuerſum autẽ illud me-
mineris (ſæpius autem idem dico) & non ad præſens ſolum tempus reſpiciens
ſcribas, ut ii qui nunc ſunt, te laudent, & honoribus afficiãt, ſed in omne æuum
intẽtus, illis potius qui in poſterum uicturi ſunt, hiſtoriam componas, atque ab
illis mercedem ſcriptionis depoſcas, ut dicatur & de te aliquando: Ille uerò uir
liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neq; ſeruile,
ſed ueritatẽ in omnibus ſecutus. Atque hoc, ſiquis modeſtè ſapiat, ante omnes
præſentiũ ſpes meritò ponat, breues adeò ac momentaneas exiſtentes. An non
uides Gnidium illum architectum, cuiuſmodi fecerit? Cum enim extruxiſſet il- K
lam in Pharo turrim, maximum atque pulcherrimum operum omnium, ut ex
ea faces incenſæ nauigantibus uiam dirigerent in multum uſque maris, & ne
deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (ut aiunt) periculoſum, & unde
non facilè redire atque effugere licet, ſiquis intra anguſtias ac ſepta illius dela-
tus fuerit: Hoc igitur opus poſtquam exædificaſſet, intus quidem in ſaxis ſuum
ipſius nomen inſcripſit, ſupernè autem calce illita, atque ita priore inſcriptione
occultata, nomen eius qui tum regnauit, ſuperinſcripſit, ratus (id quod & euẽ-
nit poſtea) paruo admodum tempore futurũ eſſe ut literæ iſtæ foris inſcriptæ,
unà cum calce illita reciderent & euaneſcerent, appareret autem interior titu-
lus,

De hac turri uide Strabonẽ lib. 17. Fuit autem Parætoniũ locus paulò ſupra Alexandriam uerſus Libyam, ut Plinius ait.

A lus, hic uidelicet: Soſtratus Dexiphanis filius, Gnidius, Diis ſeruatoribus, pro ſalute nauigantium,&c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus quod tum erat, neque ad uitam ſuam, quæ modica ac breuis erat, reſpiciebat, ſed ad hoc præſens,& in perpetuum, donec turris ea ſuperſtes futura eſt, ars quoq; illius manebit. Oportet igitur & hiſtoriam eodem modo componi,cum ueritate magis in futuram ſpem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis qui eam in præſentia nunc laudant. Atq; hæc tibi regula & amuſſis hiſtoriæ iuſtæ. Qua quidem ſi qui examinando ac perpendendo utentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis ſcripta ſunt: ſin minus,uolutatũ eſt in Cranio dolium.

B

HISTORIAE VERAE LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Vt ſuprà Hiſtoriæ præcepta & regulas tradidit,ita in his duobus libris exemplum eiuſdem proponit,non quidem rerum uerè geſtarum,ſed fictarum, ſimul ut formam aliquam operis, ceu uidetur,proponeret, ſimul ut animos à rebus ſerijs auocatos, pauliſper reficeret & delectaret. Quid autẽ in his narrationibus potiſſimum ſpectandũ ſit,nempe qua occaſione,quóue conſilio argumentũ hoc tractarit,ipſe in proœmio exponit.

C MOS eſt athletarum,ac eorum qui ſumma diligentia corpus exercẽt, non modò bonæ habitudinis ac exercitationis habere rationem,uerumetiam (quod magnã exercitationis uim habere arbitrãtur) nonnunquam remiſſioni corporis acquieſcere. Idem literarum ſtudioſis fieri oportere cenſeo, ut cum grauibus ac ſeriis legendis defatigati fuerint,ad animi laxamentum aliquantiſper declinent, donec ad futurum laborem robuſtiores ac uegetiores efficiãtur. Maximum uerò ex hoc ocio atque quiete fructum caperent,ſi talium rerum lectioni uacarẽt,quæ non modò tenuem ac ieiunam,uerùm neque rudem neque inconcinnam ſpeculationem præ ſe ferent, quale quiddam & de his ſcriptis ſenſuros ſuſpicor. Neque enim ſolùm materiæ nouitas atque feſtiuitas, neque id quòd multa ac uaria mendacia ueriſimiliter ac probabiliter confinguntur, eos ad legendum alliciet, uerùm id præcipuè,
D quòd omnis ferme narratio neminem ex antiquis aut poëtis aut hiſtoricis aut philoſophis,qui monſtroſa quædã, & fabulis ſimiliora quàm ueris, literis mãdarunt,ſine morſu reprehenſionis prætermiſit. Quorum quidem omnium nomina ſubieciſſem, niſi ea tibi ex ipſa lectione perſpicua & manifeſta fore intelligerem. Cteſias enim Cteſiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum regione cõſcripſit,atq; ea quidẽ quæ neque ipſe audiuerat,neque ab alio qui uera narraret, acceperat. Iambulus quoque de his quæ in mari magno ſunt, multa præter fidem ac opinionem hominum ſuis libris inſeruit,omnibus quidẽ apertum commentus mendacium,non tamen inſuauis materiæ compoſitor. Multi
E præterea hos imitati in eadem ratione ſcribendi uerſati ſunt,qui errores ſuos ac peregrinationes,ac immenſa beluarum corpora, & feritates hominum, & inuſitatos mores enarrarunt. Huius uerò ſcurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlyſſes,qui apud Alcinoum uentorum ſeruitutem,& unoculos crudâque uorantes homines,& multorum capitum animalia, ſocióſque meretricum ueneficiis permutatos, multâque monſtris ſimilia rudi Phæacum populo eſt ementitus. In quæ quidem cum incidiſſem, non multum ſanè his ob mendacium ſuccenſebam, quum hoc genus ſermonum ab his qui ſe philoſophos eſſe profitentur,uſurpari uiderem:illud uerò non parum in eis admiratus ſum,ſi quum falſa dicerent,id alios latere exiſtimarent. Quapropter & ipſe

Cteſias hiſtoricus.

Iambulus.

Vlyſſes Homericus.

præ rerũ nouarũ ſtudio,uolens poſteris aliquid relinquere,ne ſolus expers ſim F
libertatis in fabulis dicendis(nihil enim memoratu dignum,quod uerè narrare poſſem,mihi contigerat) ad mendacium me tranſtuli,atque,ut mea quidem fert opinio,multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quũ hoc ipſum quòd mentior,uerè dicam,idcirco me aliorum reprehẽſiones iure ac meritò effugere exiſtimaui,quoniam nihil me ueri narraturũ polliceor. Ea igitur ſcribo, quæ neque ipſe uidi, neque paſſus ſum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino non ſunt, neque ab initio eſſe potuerunt. Quare qui hæc legerit, nullam his fidem adhibeat oportet.

Narrationis initium.

Egreſſus olim ab Herculeis columnis,& in occidentalem Oceanum dela- G
tus,ſecundis quidem uentis nauigabam. Cauſa autem peregrinationis & argumentum, animi curioſitas,& nouarum rerum deſiderium,quodq; ſcire cupiebam qui ſit Oceani finis,quiq; homines ultra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia commeatum & ſupellectilem multam impoſui,aquæq; quantum ſatis erat, ac coætaneos quinquaginta eiuſdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam paraui, gubernatoremq; optimum magno precio conducens accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris,ad magnam ac uiolentam nauigationem robuſta. Die igitur & nocte ſecundè nauigantes,terra adhuc apparente,non adeò multa ui agebamur. Sequenti die ſimul ſole oriente uentus incre- H
uit,& fluctus intumuere,caligoq; ſuborta eſt, neque iam demitti uelum poterat. Cum uento igitur conuerſi,& committentes nos ipſos tempeſtati,hyemauimus diebus nouem & ſeptuaginta. Octogeſima uerò die,oriẽte iam ſole repentè conſpicimus non longè inſulam ſublimem,& arboribus conſitam. Circa eam fluctus nõ aſperi frangebãtur. etenim procellæ iam maxima pars quieuerat. Adeuntes igitur,& deſcendentes, ut ex multa maris moleſtia,ſuper terram ſtrati diu iacuimus. Tandẽ exurgentes,ex nobis ipſis quidem ſtatuimus triginta cuſtodes qui naui adſtarent:uiginti autem mecũ qui aſcenderent quæ in
inſula erant exploratum. Progredientes igitur circiter ſtadiis tribus à mari per I
ſyluam, uidemus columnam quandã æream græcis literis inſcriptã,caducis tamen,& conſumptis,quæ indicaret eò uſq; Herculẽ & Bacchũ deueniſſe. Erãt autẽ & propè ueſtigia duo in ſaxo,unum quidẽ inſtar iugeris magnũ, alterum autem minus:ut mihi quidẽ uideretur Bacchi fuiſſe quod minus erat,Herculis autẽ quod maius. Venerantes igitur locum proceſſimus. Non iam longè aberamus,quũ ecce flumini adſtitimus uino fluẽti, ſimillimo profectò illi quod in Chio Inſula naſcitur. Erat & fluxus inundans & multus,ita ut alicubi nauibus eſſet trãſitus. Nobis ergo maior addita eſt fides ut literis crederemus quas antea ſculptas in columna uideramus, animaduerſis ſignis de Bacchi peregrina- K
tione. Cupiens tamen & fluminis initium inueſtigare,aſcendebam contra fluctum:& fontem quidem nullũ,multas tamen ac magnas uites uuis onuſtas inuenimus. Earum autẽ cuiuſq; è radicibus uinũ ſcatebat lucens, quod in unum confluens,flumen efficiebat. Videbamus & in eo piſces & colore & guſtu uino ſimiles. Nos igitur cum cepiſſemus ex illis aliquot ac uoraſſemus,continuò temulenti euaſimus: quos etiam præcidẽtes,fece plenos inueniebamus. Denique re animaduerſa cõmiſcentes eos qui ex aqua naſcuntur piſces,ac comedẽtes,uinalem uehementiã temperauimus. Tunc & flumen traiicientes, quà uadabile fuit,uitiũ portentoſam rem inuenimus. Nã truncus inferior,qui à terra

ſurgebat

A surgebat, ferax erat & crassus, superior autē mulieres erant, ab utero ferè sursum perfecta omnia habētes. Talem apud nos Daphnē scribunt Apolline iam comprehendente in arborem uersam. A summis autem earum digitis exoriebantur palmites uuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerāt clauiculi, & folia, & uuæ. Eæ ergo ad nos accedentes salutabāt, & dextras protendebāt, quædam quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquētes: oreq; nos deosculabantur: uerùm qui osculū susceperat, illico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi non sinebant, sed eo euulso dolebant, & quidem cum clamore. Gliscebant autem uehementer nobis commisceri: duoq; ex
B nobis cū illis coiuissent, ab eis non amplius soluti, sed ex pudēdis cōnexi sunt. Traxerunt enim repentè ex eadem specie naturam, & conradicati mansere. Iā & ipsis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexātibus uuæ plenæ erumpebant. Derelinquentes igitur eas, in nauim confugimus, & cū conuenissemus, iis qui ibi remanserant, cū alia, tum & derelictorum comitū commixtionem cum uitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hausimus, item & è flumine uinum: inque uicino littore noctē duximus. Mane autem ferebamur, & non uiolentis flatibus. Circa meridiem uerò, non iam apparente insula, repentè turbo factus est, qui nauem circumuoluens, & in sublime
C eleuans ad ter mille ferè stadia, non iam in pelagus deposuit, sed sublatam suspendit, ingruensq; uelis uentus, & sinu facto deferebat carbasum. Septē igitur dies ac totidem noctes per aëra decurrentes, octaua die inspicimus terrā quandam magnam in medio aëris, uelut insulam lucidam, & circularem, multa luce micantē. Ad hanc ergo delati, portumq; ingressi descendimus. Explorātes autem regionē, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil uidebamus, nocte autem apparebant & aliæ non procul insulæ, quædam, ut uidebantur, maiores, minores quædam, igni colore similes. Erat & alia subtus terra, urbes in se habens & flumina, & maria, & syluas, & montes, quam hāc quæ
D à nobis incolitur, imaginabamur. Volentes ergo ulterius procedere, comprehensi fuimus, in Equiuultures (sic enim illos dicūt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines sunt, equorū loco uulturibus insidentes. Magni etenim sunt uultures, & ut plurimum tribus capitibus innixi. Hinc autē discat quis illorum magnitudinem. Malo etenim onerariæ nauis unaquæque ala maior & robustior est. His igitur Equiuulturibus imperatum est circumuolantibus terram, si quis aduena inueniretur, ad regem agere. qui & nos comprehendentes ad regem duxere. Is uerò ut inspexit, ex ipsis, ut opinor, uestibus coniecturā capiēs, Græci certè, inquit, uos aduenæ. Assentientibus autem nobis, quomodo, in-
E quit, aduenistis, tantum aëris superantes? Et nos illi omnē rem retulimus. Tum ille incipiens, nobis, quæ sibi contigerant, narrabat, quòd uidelicet homo esset nomine Endymion, in nostra ortus terra, raptúsque olim dormiens eò delatus *Endymion.* fuerit, ubi & regioni imperaret. Esse autē terram illam dixit, quæ infrà à nobis luna uidetur. Sed bono animo nos esse iussit, neq; periculū ullum suspicari. etenim, ait, cuncta uobis aderunt necessaria. Si autem uicero bellum, inquit, quod nunc solem incolētibus infero, omnium felicissimè apud me uiuetis. Hinc nos interrogauimus qui essent hostes, & quæ odiorū caussæ. Tum ille, Phaëthon, *Phaëthon.* inquit, eorū qui in sole sunt, Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodū & luna) multo iam aduersum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea quā au-

dietis ratione. Ego olim pauperrimis quibusque qui in meo erant regno,col- F
lectis,uolui coloniam in Luciferum deducere,desertum tunc,& nullis habita-
tum:Phaëthon autem inuidia stimulatus, trãsitum prohibuit,medio in itinere
occurrens,Equiformicis aduectus. Tunc quidẽ uicti(non enim apparatu æqua-
les eramus)secessimus. Nunc autem iterum uolo bellum inferre, & coloniam
emandare. Quòd si uultis mecum communicare cũ exercitu, ex regiis uultu-
ribus dabo unum unicuique,& cæteram armaturam. Cras autem faciemus exi-
tum. Ita,inquã,quandò tua hæc est sententia,fiat. Tunc apud eos conuiuio ex-
cepti mansimus. Mane autẽ exurgentes statuebamur in aciem. nunciabãt enim
exploratores,hostes appropinquare. Magnitudo quidẽ exercitus centũ mil- G
lia erant,absq; peditibus & externis auxiliis, item absq; impedimentis, & ma-
chinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui au-
tem ab Lachanopteris ferebantur, uiginti millia. Est autem ales hæc maxima,
oleribus pennarum loco obsita. Qui uerò ex his uelociores erãt,pennas habe-
bant lactucæ foliis maximè similes. Ibi uerò & cum his Cenchroboli ordinati
sunt,& Scorodomachi. Aduenerũt & à septẽtrione auxilia Psyllotoxotæ qui-
dem numero triginta millia,Anemodromi autẽ quinquaginta millia. Horum
sanè Psyllotoxotæ magnarum pulicum sessores sunt, unde & appellationem
trahunt. Pulicum uerò magnitudo, ut duodecim elephantes. Porrò Anemo- H
dromi pedestres quidem sunt, feruntur autem uento absque alis per medium
aëra. Modus autem quo feruntur,talis est:Subcingunt se talares tunicas,eãsque
uento sinuantes,uelorum in morem,ac uelut naues agũtur. Hi in pugna scu-
tis armati plurimũ ualent. Dicebãtur autem aduentare ab his quæ supra Cap-
padociam sunt stellis,Struthobalani quidẽ numero septuaginta millia,Equo-
grues quinquaginta millia. Hos ego non uidi, non enim uenerant,quare ne-
que eorum naturas scribere ausim. Portẽtosa quædam ac incredibilia de his di-
cebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura
eadem erat. Galea quidem è fabarum spoliis. Magnæ autem apud illos fabæ & I
durissimæ. Thoraces autem squamei omnes, & squamis quidem lupinis. et-
enim lupinorum siliquas consuentes,thoracas faciunt. Sunt autem siliquæ ipsæ
ut cornu duræ: scuta & enses,quales Græcorum. Vbi uerò occasio data est,sic
in aciem deducti sunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos
quosque circa se habens, cum quibus & nos eramus:in læuo uerò Lachano-
pteri. Porrò inter utrumque auxilia,ut cuique magis placuit. Erat & peditatus
myriadum sex milliũ. Hunc statuêre in aciem in huc modũ, Araneæ apud illos
multæ ac magnæ sunt: nã Cycladibus insulis unaquæq; multo maior. Has iuſ-
sit intexere mediũ aëris quod à Luna in Luciferũ diffunditur. Idq; ut primùm K
perfecerunt,campus substratus apparuit, in quo peditatum statuunt. Ducebat
autẽ hũc Nycterion Eudianactis filius. Hostiũ autem læuũ quidẽ Equiformi-
ci,& in his medius Phaëthon. Bestiæ autem magnæ sunt alatæ, hisq; quæ apud
nos sunt formicis,præter magnitudinem non dissimiles. Harum maxima duo-
rum iugerum mensuram implet. Pugnabant autem non solùm qui desuper
insidebant,sed & ipsæ,cornibus maximè. Dicebant esse horum numerum pe-
nè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinqua-
ginta millia,sagittarii omnes,magnis in culicibus insidentes. Post hos autẽ Aë-
rocoraces, expediti quidem illi ac pedestres, uerùm bellicosi. Etenim procul

raphanos

A raphanos iaculabantur maximos, percussusq; neque parum subsistere poterat: moriebatur enim cõfestim uulnere quodam fœtore infecto. Namque sagittas maluæ ueneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes posuerunt armis accinctos, & comminus pugnantes, numero decem millia. Dicuntur autẽ Caulomycetes, quoniam scutis quidem fungeis utuntur, hastilibus uerò asparagorum uirgultis. Steterũt autem post hos & Cynobalani, quos ii miserũt qui Canem stellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi uiri non humanis sed caninis uultibus super alatas glandes pugnabant. Dicebant autem ab ipsis hostibus & alia auxilia defecisse à lacteo orbe emittenda, iaculatores scilicet ac B Nubecenaturi: sed hi commisso iam prælio aduenerunt. quod utinam non fecissent. Qui uerò funda utebantur, omnino non aduenerunt: quare iratum Phaëthonta tradunt omnem illorum regionem igne uastasse. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Postquã uerò signa erecta sunt, & aselli ruditu undique constrepuere (nam his tubarum loco utuntur) committentes prælium pugnabant: & Solariũm quidem læuum confestim fugit (neque enim sufferre ualuit instantes Equiuultures, nósque insequebamur cædẽtes) dextrum autem illorum cornu superius euadebat, nostro, quod in læuo erat, propulsato. Exeuntes autem Aëroculices insequebantur usque ad peditatum. Hinc auxi- C liantibus illis, defecerunt è regione declinantes, idque maximè ubi senserunt suos, qui in læuo fuerant, manifestè deuictos. Fuga uerò insigni facta, multi quidem capti, plurimi uerò confecti occubuere, in ipsasq; nubes sanguis multus defluebat, ut inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos uidentur occidẽte sole. Multus & in terram decidit: ut cogitarem num tale aliquid olim contigisset quum Homerus suspicatus fuerit Iouem in Sarpedonis morte sanguineas guttas pluisse. Conuersi autem à cæde, duo trophæa statuimus, unum quidem in aranearum telis, & pedestris pugnæ: alterum autem pugnæ in aëre supra nubes. His iamdudum exactis, nunciatum est ab exploratoribus, Nube- D centauros aduẽtare, & irrumpere, quos Phaëthonti antea aduenisse oportuerat. Iiq; ubi aduenere, spectaculum præbuere insolitum & inexpectatum. homines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quãta Rhodiorum colossi à medietate sursum, equorum autẽ similis ualidæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerũ non scripsi, ne cui incredibile id fiat. tantus erat. Ducebantur autem à Sagittario qui est in Zodiaco. Vbi autem amicos deuictos sensere, ad Phaëthontem quidem miserũt ut iterum rediret, ipsi autem in aciem structi in Lunares turbatos irruunt, inordinatos quidẽ, ob eam quã hostibus fecerant fugam, & iam spolia diuidentes: omnemq; nostrorum multitu- E dinem in fugam uertunt. Ipsum autem regem insequuntur usque ad ciuitatem, atque ex illius auibus conficiũt plurimas. Deiecerunt autem & trophæa, ac omnem aranearum contextum. Campum decurrerunt, meq; ceperunt, & è comitibus duos. Iam autem & Phaëthon aderat, & sub illis alia trophæa statuerũt. Nos autem ad Solem ipso die ducebamur, araneæ telæ fragmẽto manibus post tergum ligatis. Hi ciuitatem obsidere omnino noluerunt, conuersi uerò medium aëris uallauerunt, ut de cætero splendor à sole ad lunam minus perueniret. Vallum autem erat duplex nubeum, ut Lunæ defectio manifesta fieret, & iam continua nox cuncta teneret. qua in re pressus Endymion, mittens orauit, ædificium demolirentur, neque se paterentur in tenebris uersari. Promisit au-

Maluæ ueneanum.

Ilia. ϖ.

tem & tributa persoluere, seq; auxiliarem & amicum fore, neque in posterum F
bellaturum. insuper & obsides offerebat. Phaëthon uerò congregato bis cõcilio, primo quidem in ira perstitit, postremo mutauit sententiam, ac pacis conditiones acceptæ sunt huiusmodi: Fœdus inierunt Solarii & horum socii cũ Lunariis, eorumq; sociis, his legibus, ut intermurale deiiciãt Solarii, neque posthac Lunam inuadant: statutoq; precio captiuos reddant: Lunarii autem dimittant stellas liberas, armaq; posthac Solaribus non inferãt: uicissim autẽ auxilientur, si quis inuaserit: uectigaliũ uerò cõditionem pẽdat annuatim rex Lunariorum regi Solariorũ amphoras roris decẽ millia, obsidesq; è suis det decies mille. Colonia in Luciferum cõmunis fiat, & ex utrisq; qui uolet, participet. Sculpantur G
autẽ fœdera in columna electrina, erigãturq; in medio aëris in cõfiniis. Qui uerò pepigere, ex Solariũ quidẽ parte fuere Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunariũm autem Nyctor, & Menius, & Polylampes. & talis quidem pax sequuta est. confestim autẽ murus euersus est, & captiuos restituêre. Vbi autẽ ad Lunã ipsi regressi sumus, obuiauerũt nobis socii, & cũ lachrymis salutauerunt nos, & Endymion ipse. Atqui suadebat is quidem, nos ibi secum maneremus, & in colonia communicaremus. se enim daturum filium in uxorem mihi pollicebatur suũ quẽ habebat. Nam apud eos mulieres nullæ sunt. Ego autẽ haud-
quaquam parũi, sed petebam dimitti in mare. Qui ut persuaderi non posse ani- H
maduertit, septẽ diebus conuiuio acceptos, tandẽ dimisit. Quæ interea in Luna uersatus uiderim, quæue noua & inaudita cognouerim, dicã. Primùm quidem eos non generari ex mulieribus, sed maribus. nam masculis nuptiis utuntur: sed nec quid sit fœmina, omnino sciunt. Nam ad quintum & uigesimum usq; annum omnes mulierum habentur loco, eo autẽ supra non habentur, sed habent. Cõcipiũt autẽ non in uẽtre, sed in cruriũ posteriori parte. Vbi enim fœtus cõceptus est, tumet crus, & tãdem suo tẽpore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad uentũ hiantia exponentes mulcent, & ad uitam excitãt. Inde & mihi uidetur ad Græcos illud gastrocnemiæ uocabulum deuenisse, quòd apud illos I
uentris loco sura concipit. Maius quiddã & his enarraho: Genus hominũ apud illos est, qui dicuntur arborei: idq; hoc modo nascitur: Testiculũ hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, ut phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus uerò cubitales glãdes. Vbi autem eæ maturæ fuerint, decerptas cudũt, atq; in homines effingunt. Pudẽda autem habẽt appositiitia, quidam eburnea, pauperes autẽ lignea, quibus coëant, & uxoribus misceantur. Postquã autem senuerit aliquis, nõ moritur, sed ut fumus solutus euanescit in aërem. Cibus est omnibus unus: structo etenim igne ranas assant super prunas. Multæ apud illos sunt ranæ per K
aëra circumuolantes. His autem assatis circumfusi uelut ad mensam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac uescuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis est aër expressus in calicem, liquorem ex se ut rorem reddens. Non ẽgerunt autem, neque mingunt, neque perfossi sunt ea parte qua nos: sed ne pueri quidem natibus rem obscœnam præstant, uerùm poplitibus supra suram. nam illic perfossi sunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & sine coma. comatos autem abominantur. Apud eos uerò qui cometas inhabitant stellas, comati contrà formosi habentur. Aduenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus ungues

non

A non habent, ſed unodigiti ſunt omnes. In ſpeciem caudæ braſſica natibus cuiuſque illorum innaſcitur prolixa, ſemper germinans, quæ & reſupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amariſſimum: qui ſiquando uel labori inſudant, uel luctantur, corpus lacte oblinūt, ut & caſeus ex eo coaguletur, melle paululum diſtillante. Oleum autem è cepis educūt maximè pingue, ac redolens ut unguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: uuarum autem acini ſunt uelut grando quæpiam: & mihi quidem uidetur ubi uentus inciderit, uites illas quati, fractisque uuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre ut ſacculo utuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim uenter eſt
B illis, & iterum clauſilis, neq; in illo inteſtinum ullum aut hepar apparet, ſolùm autem denſus eſt intus, & pilis obſitus, ita ut & paruuli ubi frigent, in eum ſubeant. Amictus autē diuitibus quidem uitreus & mollis, cæteris æreus cōtextus. Nam ea loca metallorū ſunt fœcūda, iidemq; aqua macerata metalla ut lanam exercēt. Quales autē habeant oculos, omnino non auſim ſcribere, ne forte me quis mētiri putet ob ſermonis abſurditatem. tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent, ut qui uelit ſuos exemptos, ſeruet eos apud ſe donec illis ad uiſum egeat: quos cum repoſuit, cernit. Et multi cum fortè proprios perdiderint, ab aliis mutuantur, & uident. Sunt & locupletes qui plures habeant,
C occultos quidem & reconditos. Aures illis ſunt platani folia, præter eos qui ex glandibus formantur. illi enim ſolùm ligneas habent aures. Cæterùm & miraculum aliud in regia conſpicatus ſum: Speculum maximum ſupra puteum poſitum eſt, non adeo altum. In puteū ſi quis deſcenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur. Si uerò ſpeculum intueris, omnes quidē urbes, omnesq; gentes uides, nō ſecus ac ſi omnibus intereſſes. Tunc & ipſe meos uidi, & patriam omnem: an uerò & illi me uiderint, ſatis exploratum non habeo. Quod ſi fortè quis non credet hæc ita ſe habere: cū eò perueniet, ſciet me uera dixiſſe. Tunc ſalutato rege, & iis qui circa illum erant, nauem aſcendentes ferebamur.
D Abeunti autem mihi dona dedit Endymion, ueſtes quidem uitreas duas, æreas autem quinque, lupineamq; panopliam: quæ omnia poſtea in ceto amiſi. Miſit & nobiſcum Equiuultures mille, qui nos deducerent ſtadiis quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidē plurimas & alias præterlapſi ſumus, appulimus uerò ad Luciferū nuper inhabitatum: ubi deſcendētes, aquas hauſimus. Hinc Zodiacum introëuntes, ad læuam quidem ſolem prętergrediebamur, circa illius terræ marginem nauigantes. Neq; enim deſcēdimus, & quidem ſociis id ſummè cupiētibus. Erat enim uentus qui nos à terra propelleret, quāquam uideremus regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam, ac bono-
E rum multorum plenam. Atqui Nubecētauri, hi uidelicet qui Phaëthonti militabant, ſpeculati nos longè, ac delapſi uolauerunt ad nauem: quumq; ſocios eſſe didiciſſent, abiere. iam enim & Equiuultures diſceſſerant. Nauigātes autem ſequenti nocte ac die, circa ueſperam peruenimus ad Lucernarū urbem (ſic enim illam uocant) iam iter noſtrū ad inferiora ſecātes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas ac Hyadas ſtellas aëre ſita eſt, zodiacoq; multò inferior. Deſcendentes autē neminē quidem inuenimus, lucernas uerò multas decurrētes, & in foro & ſecus portū deambulantes, nōnullas quidē paruas, & ut ita dicā, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has ualde illuſtres ac nobiles. Domus illis & lychneones ſeorſum unicuique erant, & hominum more

appellabantur,& uocem emittentes audiebamus:neque nocebant, ſed potius F
ad diuertẽdum inuitabant. Nos tamen formidare,nec noſtrum uel unus apud
illas cœnare, aut capere ſomnum eſt auſus.Palatiũ autem illis in media ciuita-
te extructum eſt,ubi per totam noctem earum ſedet princeps,nomine unam-
quanque compellans. Quæcunque uerò non paret,condemnatur ad mortem
ut transfuga. mors autem eſt extingui. Aſtantes autẽ nos conſiderabamus quæ
fiebant, ſimulq; lucernas reſpondentes audiebamus , cauſasq; quare abfuiſſent
dicentes.Hic & lucernam noſtram agnoui, & allocutus rogabam quomodo
ſe haberent domeſtici noſtri.ea autem mihi omnia enarrauit. & noctem qui-
dem illam ibi manſimus.Sequẽti uerò die ſoluẽtes,ſecus nubes nauigabamus. G
Hic & Nephelococcygiam uidimus urbem, uidentesq; admirati ſumus:neque
in eam deſcendimus.non enim permittebat aura.Imperat autem illis Coronus
Ariſtophanes in auibus. Cottyphionis filius. Tum ego Ariſtophanis poëtæ recordatus ſum , hominis
quidem ſapientis & ueri,ac in his quæ ſcripſit,fruſtra non crediti.Tertia autem
ab illa die,& oceanum iam manifeſtè uidebamus, terrã autem nuſquam, præ-
ter aërias illas,quæ iam ipſæ quidem igneæ & micãtes mihi uidebantur. Quar-
ta autem die circa meridiem molliter aſpirante aura & ſubſidente,in mare de-
ponimur.Vt uerò aquam attigimus, mirè ac ſupra modum læti fuimus , & o-
mnibus prandiũ ex iis quæ ſuppetebant exhibuimus , & deſcendentes nataba- H
» mus.erat enim tranquillum mare.Sed,ut uidetur,ſæpenumero mutatio in me-
» lius,maiorum malorum conſueuit eſſe principium. Etenim nobis duos tãtùm
dies feliciter nauigantibus, illucente tertia ad orientem ſolem repentè beluas
uidemus,& cete cum multa alia,tum omnium maximũ, & quingentorum &
mille ſtadiorũ magnitudine.adueniebat autem hians,& mare procul turbans,
ſpumaq; undique circunfuſum.Dentes exerebat phallis noſtris multo longio-
res,acutos omnes ut pali,ac ebore cãdidiores.Nos igitur cum poſtremum no-
bis mutuo uale dixiſſemus,& amplexi eſſemus,præſtolabamur: & cum reſor-
beret,unà cum naui ipſa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offen- I
dere,ſed per eorum raritatem nauis delapſa intrò decidit.Vbi autem intus fui-
mus, primò quidem obſcurũ erat,& uidebamus prorſus nihil.Tandẽ eo hian-
te uidemus cetum magnũ undequaq; altum latumq;,& ciuitatis capacem, quæ
uel decem hominum millia capere poſſit.Erãt præterea paſſim & parui piſces,
& alia quædam animalia conciſa multa,nauiúmque uela,& ancoræ, & homi-
num oſſa & onera. Circa medium uerò & terra & colles erant,ut coniicio,ex
eo quem abſorpſerat limo,accumulati. Igitur & ſylua in his innata erat, & ar-
bores omnigenæ,oleráque accreuerant,ac cuncta cultis agris ſimilia. circuitus
autem terræ ſtadia ducenta & quadraginta. Erat autem uidere & marinas aues K
laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc uerò plurimum lachrymati
fuimus.Denique cum erexiſſem comites,nauem fulcimus,ipſiq; è ſilicibus ex-
citantes ignem & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus. Aderant
enim omnigenũm piſcium carnes , aquamq; adhuc ex Lucifero etiam habeba-
mus.Sequenti uerò exurgentes die, ſiquãdo hiaſſet cetus,nõnunquam mon-
tes uidebamus,quandoque ſolum cœlum,quãdoque inſulas.nam ſentiebamus
eum cõcitè ferri ad omnem pelagi partem. Poſtquam autem manſioni iam aſ-
ſueti eramus,accipiens è comitibus ſeptem,deambulabã per ſyluam,cuncta lu-
ſtrare ac explorare uolens. Necdum quinque ſtadiis totis digreſſus, inueni ſa-
cellum

A cellum quoddam Neptuni, quemadmodum teſtabatur inſcriptio: ac paulò pòſt & ſepulchra multa, & columnas deſuper, iuxtaq; fontem perſpicuæ aquæ: & canis etiam latratum audiuimus: longeq; apparebat fumus: & domum quampiam coniiciebamus. Feſtinanter igitur accedentes, offendimus ſenem & adoleſcentem ſedulè ac diligenter ſulcum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo ſimul ac territi conſtitimus: illi uerò idem & nobiſcum meritò paſſi, ſine uoce ſtetere. Tandem uerò aliquãdo, Qui uos eſtis aduenæ, inquit ſenex, num ex marinis eſtis diis, an infelices homines nobis ſimiles? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nũc ſumus, fluctuamusq;
B hac belua circuncluſi, neque quid de nobis ſit, ſatis nouimus. Mori quidem uidemur, uiuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, Et nos, inquã, ô pater, adſumus hic homines aliunde profecti, ipſa cum naui nuper abſorpti. Acceſſimus autem nũc uolentes ſcire, quæ in ſylua ſint, quomodo ſe habeãt. multa enim nobis & dẽſa uiſa eſt. Deus autem, ut uidetur, nos duxit te ut uideremus, ſciremusq; nos in hac belua incluſos eſſe non ſolos. Sed narra nobis tuã ipſius fortunam, quiſquis es, & unde huc introieris. Is autem inquit: Non dicam, neq; quæ apud me ſunt, ſcietis, ni prius hoſpitio recepti, ex pręſentibus bonis fruamini. ſimulq; acceptos nos duxit in domum. Cum autem nobis olera & glandes appoſuiſſet,
C ac piſces, uinumq; infudiſſet: poſtquam ſaturi fuimus, rogabat quid nobis acciditſet. Cui ego omnia ut ſeſe habebant enarraui, nimirum tempeſtatem illam, & quid in inſula contigiſſet, tum nauigationem in aëre, atque bellum, cum reliquis aliis, uſque ad id quòd à ceto abſorpti fuerimus. Ille uerò ſupra modum admiratus, & ipſe ex parte quid ſibi contigiſſet enarrabat, aiebatq;: Genere quidem, hoſpites, ſum Cyprius. Egreſſus autem ad mercatum cum filio quem uidetis, aliiſque meis familiaribus multis, nauigabam in Italiam, naui quidem magna, ac uariis mercibus onuſta, quam fortè in ore ceti diſſolutam uidiſtis. Igitur in Siciliam uſque feliciter nauigauimus: inde uiolento flatu ablati, poſt tertiam
D diem in oceanum delati fuimus, hic in cetũ incidentes, & ipſa cum naui ac comitibus abſorpti, cæteris morientibus, duo nos euaſimus. Sepultis autem ſociis templum Neptuno ereximus, & eam quam uidetis agimus uitã. Olera quidem ex horto legimus, ueſcimur uerò piſcibus ac glandibus. Multa autem, ut uidetis, eſt ſylua, & ſanè uineas habet plures, è quibus nobis uinum exoritur dulciſſimum, fontemq; non minus optima quàm frigidiſſima aqua. Lectulum autem ſubſternimus è frondibus, ignemq; ſuccẽdimus copioſum, aduolantesq; uolucres aucupamur, piſcamur & uiuos piſces, ad beluæ branchias ſolicitatos, ubi abluimur ſiquando cupimus. etenim ſtagnum ſalſum eſt non procul, uiginti
E ſtadiorum circuitu, quoduis piſcium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cymba, quam ipſe compegi. Annos autem à ceti abſorptu ſeptem & uiginti numeramus: & alia quidem utcunque ferre poſſemus: ſed incolæ & uicini moleſti uehementer ſunt & oneroſi, feriq; & agreſtes. Papæ, inquam ego, & alii etiam ſunt in ceto? Multi quidem, inquit, & inhumani, ac uiſu deformes. Nam occidẽtalem & extremam ſyluæ partem Tarichanes inhabitant, gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria ac mordax. Aliam quæ ad dextrum eſt latus, Tritonomendites tenent, ſuperioribus quidẽ partibus hominibus ſimiles, inferioribus uerò felibus: atqui aliis minus immites ſunt. Ad læuã uerò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter ſe ami-

citia & fœdere iuncti. Mediterraneam denique Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad beluæ uidelicet os uergũt, deserta ut plurimum sunt, & à mari stagnantia: tamen & hæc ego teneo, uectigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta. Hæc autẽ sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet quomodo possimus tot cum gentibus congredi, & quo iure uiuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autẽ quibus utuntur? nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello cõgrediamur, utpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore uiuemus. Quæ ut probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quòd pensio non persolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidem misêre tributa postulantes: is uerò superbè respondens, nuncios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scintharo (sic enim uocabatur) indignati, cũ tumultu ingruebãt. Nos uerò aggressum præuidentes, stetimus armati, insidias statuentes hominum quinque & uiginti. Præceptum autem erat his qui ex insidiis erãt, ubi prætergressos hostes uidissent, insurgerẽt. quod & fecere. Nam insurgentes à tergo cædebãt illos, nos uerò & ipsi uigintiquinque (siquidem Scintharus eiusq; filius commilitabant) obuiauimus, committẽtẽsque manum ira & uiribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas usque latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, è nostris uerò unus, & gubernator, tergũ triglæ costa perfossus. Die igitur illa & nocte mansimus in prælio, trophæumq; statuimus, arida Delphini spina in sublime erecta. Sequenti uerò die aderant & alii, quæ facta fuerant sentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ductitabat, læuũ Thynocephali, medium Carcinochires tenebant. nam Tritonomendetes quiescebãt, neutri parti addicti. Nos uerò congressi apud Neptuni templum obuiauimus, manũmque conseruimus, multo clamore usi. Resonabat autem cetus, ut antra solent. His item in fugam uersis (erant enim expediti undique) & in syluam fugatis, ex illo terra potiti sumus, neque post multum præcone misso sustulerunt suos in bello mortuos, fœdera & amicitias postulantes. Nobis uerò de amicitia uel fœdere non est uisum, sed postera die conuersi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonomẽdetes. Siquidem hi ut uidere quæ contigerãt, dilapsi per ceti branchias, desiliere in mare. Igitur prouinciam ingressi iam hostibus uacuam de cætero absque timore habitabamus, palæstris, aliisq; gymnasiis plurimũ ac uenationibus dediti. Quandoque uineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus, omnino his similes, qui in maximo & ineuitabili carcere conclusi deliciis & uoluptatibus indulgent. Annũ autem & menses octo ibi exegimus. Nono autem mense, quinta die mensis, circa secũdum oris hiatum (tunc enim id semel unoquoque anni tempore faciebat, ita ut nos coniectura assequeremur quatuor ea esse anni tempora) Ad secundũ igitur, ut prædiximus, oris hiatum, confestim uocem ac tumultum audiebamus ut nautarũ præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipsum bestiæ os prorepsimus, stantesq; intrã dẽtes, aspiciebamus omnia, spectaculum, quod quidem uiderim, inusitatissimũ: homines magnos dimidii stadii statura, magnis insulis non secus quàm triremibus nauigantes. Et quanquã sciam me nõ uerisimilia narrare, dicam tamen. Insulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, singulæ centũ stadiorum

A rum ambitu,in quibus nauigabant ex uiris illis circiter uigintiocto. Horum aliqui utrinq; insulæ lateribus insidentes ordine remigabant cupressis magnis ipsis cum ramis ac frondibus tanquam remis. Ponè autem ad ipsam puppim, ut uidebatur,gubernator ut in colle quodam sublimi stabat,æreum regens gubernaculum, longitudine stadii unius. Ad proram uerò ex his armati circiter quadraginta pugnabant,hominibus,præter comam,omnino similes.Ipsa enim coma ignis erat,& ardebat, ut galearū usu non sanè opus esset.Pro uelis uerò uentus in syluam incidens,quæ plurima cuique inerat,sinuabat insulam,& deferebat quò gubernator ipse cupiebat. Erāt & in his præfecti ad remigium in-
B citantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues consueuerunt. Primùm igitur duos uidebamus aut tres,postremò autem sexcenti apparuere, stantesq; seorsum committebant prælium,ac pugnabant. Multæ quidem inter se commissæ obtritæ sunt,multæq; dissolutæ submersæ sunt. Aliæ cōnexæ certabant fortiter,neque facilè abinuicem soluebantur. Qui autem ad prorā constituti pugnabant,omnem ostendebant industriam,cōscendentes & cædentes. neminem autem uiuū ceperunt. pro ferreis autem rostris polypos magnos inuicem connexos iaciebant,qui & syluis complicati tenebant insulas.Iaciebant etiam ac cædebanr ostreis, quorum unum currum impleat: & spongiis iuge-
C reis.Hos autem ducebat Aeolocentaurus,illos Thalassopota. Pugnare autem ipsis,ut uidebatur,cōtigit prædæ gratia. etenim dicebatur Thalassopotes multos Aeolocentauri delphinorum greges surripuisse,ut erat audire ex eo quòd sibi inuicem exprobrarent,& regum nomina conclamarent. Tandem uicerūt qui ab Aeolocentauro stabant, & insulas submerserunt centū circiter & quadraginta, tresq; ipsis unà cum hominibus ceperunt. cæteræ uerò puppi collisa fugerunt.Sanè hi paululum illos insecuti,uespere facto ad naufragia conuersi, plurima obtinuere, suaq; recepere. etenim insulæ non minus octoginta perierant. Statuerunt autem trophæum insularis pugnæ in capite ceti,unā ex ho-
D stium insulis suspendentes. Nocte quidem illa circa bestiam commorati sunt, retinacula ad illam alligantes,& ancoris non procul iactis.Nam utebantur ancoris magnis uitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suosq; ibi tumulantes, abiere læti, & ut pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

HISTORIAE VERAE
LIBER SECVNDVS.

E NTEREA non iam amplius illum ferens in ceto uictū,mansionisq; illius tædio affectus, quærebā quānam arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile uisum, ad dextrum latus fodere,perq; defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertūdebamus. Vbi uerò progressi ad quinque stadia effodimus,nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere uisum est,ut sic cetus moreretur. quod si fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab extremitate incipiētes comburebamus: & dies quidem septē, ac totidem noctes calorem non sensit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non solita cum uehementia,cum neque hiatum suspendebat ac protrahebat,sed confestim comprimebat. Decima autem & undecima moriebatur,ac

malè olebat. At duodecima uix ſenſimus periclitari nos, & in cadauere cōclu- F
di, ni hiante ceto cuneos ſubmitteremus, quò fauces in poſterum non præclu-
derentur. Itaque maximis trabibus illius diuulſo ore, nauem parabamus, aquæ
plurimum inferentes, & ad neceſſitatem cætera. gubernator futurus erat Scin-
tharus. Poſtera autem die iam ille mortuus erat. Nos uerò attrahentes nauem,
& per raritatem dentium educentes ac explicātes, leniter in mare demiſimus.
Aſcendentes autem in dorſum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibiq;
tribus diebus manſimus (erat enim trāquillitas) quarta uerò nauigantes abſcef-
ſimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impegi-
mus, ubi & corpora dimenſi mirabamur. Diebus autem quibuſdam nauigaui- G
mus multa aëris temperie uſi: tandem uiolento ſpirante Borea frigus magnum
ſecutum eſt, ab eoq; totum glacie aſtrictum eſt pelagus, nō modò in ſuperficie,
ſed & in profundum & altè ad paſſus trecentos, ut deſcendentes ſuper glaciē
curreremus. Quum autem uentus perſtaret, neque amplius ferre poſſemus, ta-
le quiddam commenti ſumus. Qui uerò in ea re conſilium dederat, erat Scin-
tharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus
triginta, ignemq; accendebamus, ac ueſcebamur piſcibus: ſiquidē fodiēdo plu-
rimos inueniebamus. Vbi uerò commeatus defecit, egreſſi infixā nauem euul-
ſimus, ac uelum expandimus, trahebamurq; ut nauigantes molliter ac leniter H
per glaciem delapſi. Quinta autem die tepore glacies ſoluebatur, iterūmque o-
mnia in aquā ſoluta. Iam uerò & circiter ſtadia trecenta nauigaueramus, quum
ad inſulam delati, non adeò magnam, & eam deſertam, aquas hauſimus (iam e-
nim defecerāt) tauróſque ſylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipſi autem tau-
Momus. ri cornua non in fronte, ſed in ipſis habebant oculis, ut Momo placuit. Poſt
paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, ſed lacteum: & in eo inſula ap-
parebat alba referta uitibus. Erat autem inſula caſeus maximus, uehementer
coagulatus, quemadmodum poſtea comedentes didicimus. Eius autem circui-
tus ſtadiorum uigintiquinque: & uites uuis ſcatebant, ex quibus lac, non uinū I
expreſſimus. Tēplum autem erat in media inſula Galateæ Nereidi ſacrū, ſicut
oſtendebat epigramma. Quandiu igitur in inſula conſedimus, eſcam quidem
nobis ac cibum terra ſuppeditauit: lac autem ex uuis expreſſum, potū. Regna-
re autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia, cum è uita diſcef-
ſiſſet, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in inſula diebus quinque,
ſexta egreſſi ſumus portum, tranquillo quidem mari ab undis, ac aura quadam
impellente. Porrò octaua die nauigātes non amplius per lac, ſed in ſalſa ac cœ-
rulea aqua, uidemus homines multos ſupra mare decurrentes, omnino nobis
ſimiles & corporibus & magnitudine, præter ſolos pedes, ſiquidē hos ſuberi- K
nos habebāt. Quare, ut exiſtimo, & Phellopodes appellati ſunt. Mirabamur au
tē cū uideremus eos nō demergi, ſed ſupra fluctus extare, intrepideq; incedere.
Qui & accedentes, ſalutarunt nos Græca uoce. dicebāt autem ſe in Phello pa-
triam ſuā properare. Comitabantur autem aliquouſq; nos præcurrētes, poſtea
cōuerſi ab itinere ibant, felicem nobis nauigationem comprecati. Poſt paulu-
lum uerò & inſulæ multæ apparuere. Propè quidem à læua Phello, ad quā illi
properabant, quæ ciuitas ſuper magno ac rotundo ſubere habitabatur. Longè
autem, & ad dextrā magis, quinque maximæ inſulæ & altiſſimæ, ubi ignis ac-
cendebatur multus. Ad proram autem una lata & humilis, diſtans ſtadiis non

minus

A minus quingentis. Iam uerò non procul aberamus, cum mira quædam nos afflauit aura, dulcis & odorifera, qualem historicus Herodotus à felice Arabia spirare dicit. nam qualis à rosis, narcissis, hyacinthis, liliis, uiolis, myrto, uel lauro redolere consueuit, talis nobis odor aspirauit, à quo deliniti, bonique aliquid longis ex laboribus sperantes, iam in insulam propè adueneramus. Hic & portus uidemus plurimos tranquillos, & magnos, nitentiaq; flumina leniter in mare prorumpere, prataq; & syluas, & canoras aues, partim quidem per littora canentes, multas autem super ramis. Aër autem lenis ac placidè spirans regioni circumfundebatur. Hinc suaues quædam auræ spirantes leniter syluam
B mouebant, ut ex motis ramis dulces & perpetui cantus ederentur, similes iis qui in locis desertis obliquis fistulis reddi solent. Atqui audiebatur uox quædã promiscua non tumultuosa, sed qualis in conuiuio reddi posset, cum quidam fistula canunt, alii probant, alii ad fistulam aut citharam saltant. His illecti deferebamur in portum: egressiq; nauem, Scintharum in ea & ex sociis duos dimisimus. Procedentes autem per florens quoddam pratum, in custodes incidimus ac ministros, qui nos roseis uinculis uinciẽtes (id enim apud eos maximum est uinculum) ad principem adduxere: à quibus & per uiam intelleximus eam esse beatorum insulam, regnareq; in ea Creticum Rhadamãthum: ad quem ubi
C adducti fuimus, stetimus in ordine iudicãdorum quarto loco. Erat autem prima causa de Aiace Telamonio, an illi in heroum numero esse liceat, an nõ. Accusabatur autem quòd furiis actus seipsum necasset. Denique multo prius habito sermone uisum est Rhadamantho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indeq; iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem causa amoris erat, Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, utri illa cohabitare debeat. Et Rhadamãthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugii huius gratia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisq;. Etenim Theseo ipsi alias esse mulieres, Amazonem, ac Minois
D filias. Tertia uerò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium, & Hãnibalem Carthaginiensem. uisum est Alexandrum præcellere, eiq; sedes posita est apud Cyrum Persem primũ. In quartam autem causam nos adducti sumus. & is quidem interrogauit, quídnam in causa esset quòd adhuc uiui ad sacrum illum locum deuenissemus. Nos autem ex ordine cũcta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco summotis, secum diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Consederant autem ei cum alii multi, tum & Athenienſis Aristides, cognomẽto iustus, cui ut placuit decreuit, ut daremus pœnas curiositatis & peregrinationis, postquam moreremur. Nunc uerò præscripto
E tempore licere nobis in insula apud heroas uersari, indeq; abire. Præscripsit autem recessus terminum, non amplius quàm mensium septem. Hinc sua sponte defluentibus sertis à nobis, soluebamur, ac in urbem adducebamur, ad beatorum cõuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus uerò smaragdo lapide cingitur. Porrò portæ septẽ sunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum uerò ciuitatis, & quæ intra mœnia est, terra eburnea: omnium autem deorum templa, beryllo lapide constructa sunt, & altaria in eis maxima, uno è simplici lapide Amethysto constant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem uerò fluuius defluit unguento optimo: huiusq; latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, ut commodè nare posses. Porrò ipsius balnea, domus ma-

gnæ ſunt uitreæ,cynnamomo ſuccéſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus F
ſeruatur. Vtũtur autem ueſtibus purpureis,tenuiſſimis aranearum telis. Hi cor-
pora non habent,ſed & impalpabiles ſunt,& abſque carne. Formam autem &
effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cum ſint,ſtant,mouen-
tur,intelligunt,uocemq; emittunt: omninoq; uidetur eorũ anima nuda quædã
circũuagari,corporis ſimilitudine circundata. Si quis autem non tetigerit,non
credet quòd uidetur non eſſe corpus. Sunt enim ut umbræ rectæ,non nigræ.
Seneſcit nemo,ſed ea ætate qua ſe eò cõtulit,permanet. Denique hic haudqua-
quam eſt nox,neq; dies admodum clara, ſed quale crepuſculum eſſe ſolet, iam
aurora apparente ante orientem ſolem. talis lux terram habet. quare & unum G
ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos uer eſt,unusq; uentus ſpi-
rat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus,omnibus manſuetis plantis &
umbroſis uiret. Quæ illic ſunt uineæ, duodecies quotannis ferunt,& ſingulis
menſibus uuas reddunt: mala uerò granata ac malos, cæteraq; poma terdecies
Minous mẽſis. ferre dicebant. Nam mẽſe qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum.
pro frumento uerò ſpicæ in ſummitate paratos panes emittunt,ut fungos. Fon
tes ſunt per ciuitatem, aquæ quidem quinque & ſexaginta ac trecenti: mellis
uerò alii totidem: unguenti quingenti: uerùm & hi minores ſunt: flumina la-
ctis ſeptem,& uini octo. Cõuiuium autem celebratur extra ciuitatem in cam- H
Elyſius cãpus. po qui Elyſius uocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud ne-
mus omni arborum ſpecie conſitum,umbram diſcumbentibus faciens. ſtratum
autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferũt uenti,præ-
terquam quòd uinum non miſcent. ſiquidem eo non indigent. nam circũ con-
uiuium arbores ſunt uitreæ magnæ, è micante uitro. harũ fructus pocula ſunt
omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit,
unũ ex illis uel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim uino replentur. Pro
ſertis uerò,luſciniæ canoræq; uolucres cæteræ, flores è proximis pratis ore le-
gentes,cum cantu eos ſuperuolant,aſperguntq;. Porrò unguntur ad hũc mo- I
dum: Denſæ nubes unguẽtum cõbibentes è fontibus ac flumine,ſupraq; con-
uiuium ſparſæ,ſenſim exprimentibus uentis, tenuiſſimum quiddam uelut ro-
rem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis uacant. Canuntur autem in
primis Homeri uerſus,qui & ipſe adeſt,& cum illis conuiuatur,ſupra Vlyſſem
diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & uirginibus. præſunt uerò illis &
concinunt Eunomus Locrus,& Arion Lesbius,& Anacreon,& Steſichorus.
nam & hunc apud eos uidi,iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ii quieue-
runt,ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis,philomenis, ac hirundinibus. Poſt-
quam & illæ canere cœperint,iam tota ſylua reſonat,præſidentibus uẽtis. Hoc K
autem maximum ad lætitiam habent, fontes duo ſunt circa conuiuium, unus
quidem riſus,alter uerò uoluptatis. Ex horũ ambobus in initio cõuiuii omnes
bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus uiris
quos apud eos uidi,dicere. Omnes quidẽ ſemideos, & qui ſub Ilio militauere,
præter Locrenſem Aiacem. nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſup-
plicio affici. Barbarorum autem utrunque Cyrum, Scythamq; Anacharſim,&
Thracem Zamolxim,Numámque Italicum,nécnon & Lacedæmoniũ Lycur-
gum,& Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes
omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filiũ cum Neſtore & Palamede nugan-

tem:

A tem: circa quem Hyacinthus Lacedæmonius, & Thespieus Narcissus, Hylas, aliiq; formosi. Videbatur autem Hyacinthũ amare, idq; multis argumentis. Ferebatur autem illi succensere Rhadamanthum, & sæpenumero comminatum, si pergeret ineptire, se illum ex insula eiecturum, aut nisi omissa simulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, sed conditam à se ciuitatem habitare dicebatur, ubi repub. & legibus quas tulerat, uteretur. Porrò Aristippus & Epicurus primi apud illos habebantur, cum hilares essent, & læti, compotoresque suauissimi. Aderat & Phryx Aesopus, quo homine pro morione utuntur. Atqui Diogenes Sinopẽsis tantum à pristinis moribus degenerauerat, ut Laidem
B meretricem duceret uxorem, & subinde surgeret, ac temulentus saltaret, debaccharetur q;. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum uirtutis uerticem ascendere aiebant. Quin & id de Chrysippo audiuimus, illi nõ prius fas esse ut insulam ingrederetur, quàm iam quartò se elleboro purgaret. Academicos dicebant uelle quidem uenire, continere se tamen, & adhuc considerare: neq; enim satis adhuc capere num usquam talis insula sit, nẽcne. Verùm, ut coniicio, Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, utpote qui forum iudiciarium sustulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, ut eos qui illuc præcesserãt, subsequerentur, uerùm præ pigritia defecisse, neque
C potuisse assequi, sed è medio itinere rediisse. Hi igitur inter eos qui aderãt, erãt maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & post illum Theseum in primis colunt. Quòd uerò ad coitum & Venerem pertinet, commiscẽtur fœminis simul & maribus palàm, & spectantibus omnibus, idq; haudquaquam turpe arbitrantur. Solus uerò Socrates deierabat se innocenter cum iuuenibus uersari, & quidem cum omnes illum peierare scirẽt. Siquidem Hyacinthus & Narcissus fatebantur, ille autem negabat. Fœminæ sunt omnibus communes, neque quisquã uicino inuidet, sed sunt certè in hac re maximè Platonici. Pueri quoq; uolentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autẽ duos aut tres totos dies ue-
D neram, cum accederem Homerum poëtam: nam utrique ocium erat: & cum alia multa, tum illud rogabam, cuias esset, dicens illud maximè apud nos ad hunc usq; diem esse in controuersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam Chium, alii Smyrnæum, alii Colophonium eum arbitrãtur, ipse uerò se Babylonium esse aiebat: siquidem à ciuibus suis non Homerum, sed Tigranem uocatum fuisse: postea uerò cum apud Græcos obsidis officio functus esset, pristinam appellationẽ mutasse. Rogabam præterea, nũ & ii uersus qui uulgo reiiciuntur, ab se conscripti essent, nẽcne. Ille autẽ omnes suos esse asseuerabat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grãmatici frigidas ratiocinationes non potui non
E damnare. Vbi autem hæc abunde disseruit, iterum rogabam quamobrem ab ira, poëmatis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem uenit, nihil studio agenti. Tum & illud scire cupiebã, an, quod multi uolunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille uerò negabat. Nam quòd cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui. uidebam enim: quare non erat opus illũ percontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, ubi illi uacare uiderem. Cum autem illum adirem, rogaremq;, ipse contrà promptè ad omnia respondebat, maximè uerò post causam quam uicit. Nã illum calumniæ Thersites accusauerat, quòd se in poësi conuiciis agitasset. Vicit autem Homerus causam, agente Vlysse. Aduẽnit & circa illa tempora Pythagoras Samius septies mutatus, qui in tot

animalibus uixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars F
aurea: & uisum est ut communi cum illis republica uteretur. Dubitabatur autem adhuc, utrum Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellãdus esset. Empedocles uerò (nam & ipse uenit semielixus, & toto corpore excoctus) nõ receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore
Thanatusia. instabat certamen quod apud illos Thanatusia appellantur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theseus uerò septimùm. Porrò quid in totum actum sit, lõgum esset commemorare: uerùm summam ac capita rerum perstringam. Lucta quidem uicit Carus, qui ab Hercule stabat, & pro corona cum Vlysse decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arii Aegyptii, qui Corinthi sepultus est, & Epii, G
qui sibi mutuò congressi erant. Nã apud eos Pãcratii nullum præmiũ proponitur. Porrò quis cursu uicerit, non satis memini. Ex poëtis, ut uerè dicã, quanquam longè excelleret Homerus, uicit tamẽ Hesiodus. Præmia autẽ omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam absoluto certamine nũciatum est, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis uinculis, & superata custodia, in insulam irrumpere. eorum duces esse Phalaridem Agrigentinum, & Busyridem Aegyptium, Diomedem Thracem, & Scironẽ, & Pityocampten. Vt uerò hæc animaduertit Rhadamanthus, statuit heroës in aciem super littus. Ducebat autem exercitum Theseus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam H
ad se reuersus. Commixti ergo inter se pugnabant, uiceruntq; heroës, Achille uel in primis rem strenuè gerente. Fortiter se gessit & Socrates in dextro cornu constitutus, multóque fortius, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hostibus haudquaquam fugit, sed uultu intrepido cõstitit. quamobrem præmio donatus est, nimirum luculẽto & amplo horto, in quem conuocatis aliis differebat: quem locum Necracademiam appellauit. Comprehensos igitur & colligatos eos qui uicti fuerant, remiserunt multo grauius puniẽdos. Eam autem pugnam scripsit & Homerus, & mihi abeunti libellos dedit ad nostros homines deferendos. Verùm hos unà cum reliquis postea amisi. I
Erat poëmatis initium ferè in hunc modum: Nũc mihi Musa refer pugnam heroum extinctorũ. Cum igitur fabas coxissent, quemadmodum illis mos est ubi bello rem præclarè gesserint, Epinicia celebrarunt, & festum solenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abstinuit, & ieiunus procul desidebat, abominatus fabarum esum. Iã uerò mensibus sex exactis, septimoq; ad medium deducto, res nouæ ac insperatæ exortæ sunt. Nam Cinyrus Scinthari filius, iam grandis & formosus, Helenam multo iam tẽpore deperibat: ipsa autem contrà manifestè adolescentẽ ad insaniam usq; redamabat. Siquidẽ in cõuiuio subinde alter alteri annuebat, & præbibebat: soliq; ex cæteris surgentes in sylua deerra- K
bant. Tandẽ præ amore & impatiẽtia consiliũ cepit Cinyrus rapiẽdi Helenam. Illa uerò hoc probabat, ut cederent, ac in uicinam quampiã ex insulis proficiscerentur, nimirũ in Phello, aut Tyroẽssam. Addiderunt & huic consilio cõiuratos è meis comitibus tres audacissimos. Nam hæc patri non indicauerat. sciebat enim quòd ab illo acriter increparetur. Itaq; cum ipsis opportunũ uisum esset, facinus perpetrarũt. Vbi enim nox aduẽnit, (nam tum fortè non intereram, sed in conuiuio distertebam) illi clàm aliis correpta Helena, maturè se proripuerunt. Menelaus autem cum circa medium noctis excitatus torum uacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiam

Rhadamanthi

A Rhadamanthi profectus est. Porrò illucescente die aiebāt exploratores nauem procul distantem apparere. Itaq; Rhadamanthus, cum quinquaginta heroēs in nauem Asphodelinā, & ex integro & solido ligno constructā, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cum magna alacritate remis incumberēt, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cum iam in lacteum Oceanū subirent, haud procul à Tyroēssa insula. tantum enim aberant ut elaberentur. Cum igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaq; flebat & erubescebat, operiebaturq;. Verùm Rhadamanthus habita prius cum Cinyro diligēti quæstione, num & alii quipiam cōscii fuissent: postquā ullum fuisse negauit, uin-
B ctum hominem ex pudendis, & malua prius bene cæsum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præscriptum tempus ex insula ablegare, data unius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lachrymari, utpote qui eiusmodi felicitate relicta rursus erraturus essem. At illi contrà consolabantur me, quòd futurum dicerent ut propediem ad se essem rediturus. Iamq; mihi in futurum sedem & locum optimis quibusque uicinum ostendebant. Ego uerò accedens Rhadamāthum, obnixè orabam, ut quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, uerùm multis prius erroribus & periculis exantlatis. Tem-
C pus autē quo essem rediturus, addere noluit, sed ostensis uicinis insulis, (apparebant autem numero quinq;, & alia sexta longius) hæ, inquit, adiacentes sunt impiorum, in quibus uides ignis plurimum accēsum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hāc & Calypsus est insula, uerùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi uerò has præternauigaueris, tum deuenies in magnam illam continentem, quæ è regione est ei quæ â nobis incolitur. Illic multa passus, multāsq; gentes prætergressus, & inter Barbaros incultosq; homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc ubi dixisset, euulsam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens ut hanc adorarem cum in maximis periculis uer-
D sarer. Admonuit autē, si unquam in hanc terrā incolumis redirem, ignē gladio ne foderem, néue lupinis uescerer, néue puero supra decē & octo annos nato congrederer. quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad insulam. Ibi demum quæ ad nauigationē pertinent, paraui: cumq; opportunū esset, cum illis cibum cepi. die deinde proxima accedens Homerum orabam ut mihi duorum uersuū epigramma conderet. Quod ubi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

E Manens autē & diem illam, sequenti proficiscebar, deducentibus heroibus. Hic & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, ut si ad insulas appelleremus, nemo nobis manū iniiceret, uelut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarēt. Vbi uerò progressi odoratum aërem præterissemus, continuò nos teterrimus nescio quis odor excepit, uelut bituminis & sulphuris picísue, cum simul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabilisque, uelut ab exustis hominibus. Erat & aër obscurus & caliginosus, à quo distillabat ros quidā piceus. Quin & uerberū strepitus exaudiebatur, & multorū hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa uerò quā ascendimus,

talis erat. Tota in gyrum præceps est, & exusta, cautibus & saxis aspera. Arbor F
autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepsimus tamen per præcipitia, & per spi-
nosam & aculeis plenã semitam euasimus, transiuimusq; regionis tetram fœ-
ditatem. Procedentes autem ad carceres, & supplicii locum, primùm quidẽ lo-
ci naturam admirati sumus. Siquidem uniuersum solum gladiis & mucronibus
efflorebat, circum quod fluuii duo decurrebant, unus cœno, alter uerò sangui-
ne, & item alius intus igne, & quidem ingẽs & immensus. fluebat autem uelut
aqua, & instar maris agitabatur. Habebat etiamnum & pisces permultos, quo-
rum aliquot torribus erant similes, nõnulli uerò minusculi carbonibus ignitis,
quos Lychniscos uocabant. Aditus autem unus erat, & perquã angustus. Iani- G
tor adstabat Timon Athenienſis. Ingressi tamen duce Nauplio, uidebamus eos
qui supplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum
etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à puden-
dis pendêre. Addebant & ductores singulorum uitas, & causas ob quas suppli-
cio afficerẽtur. Maxima uerò omnium pœna eis imminebat, qui in uita quip-
piam ementiti essent, neq; ueritatem literis mandassent: inter quos erat Ctesias
ille Cnidius, & Herodotus, & alii non pauci. Hos ergo cũ uiderem, bono ani-
mo esse cœpi. nam nullius mendacii mihi conscius eram. Itaque ad nauẽ matu-
rè reuersus, (neque enim tale spectaculum ferre amplius poterã) salutato Nau- H
plio discessi. Neq; ita multum post apparebat nõ procul somniorũ insula, obs-
cura illa, & uix uisu perspicua. Habebat autem & ipsa somniis aliquid simile.
cedebat enim accedentibus nobis, & subterfugiebat, ac longius se subducebat.
Cum ergo tandem eam comprehendissemus, & in portũ qui somnus dicitur,
delati essemus, prope eburneas portas, ubi ædes est Gallinaceo sacra, sub obscu-
ram uesperã descendimus: cumq; in portã progressi fuissemus, somnia multa
uariaq; uidebamus. Verùm de ipsa ciuitate libet ante omnia cõmemorare, quo-
niam de ea nemo adhuc conscripsit: solus autem Homerus eius meminit, non
ita accuratè exacteq; descripsit. Circa hanc undique circumiacet sylua. Arbores I
autem sunt papauera procera, & mãdragoræ, in quibus magna uis uespertilio-
num sedet. Sola enim hæc auis in ea insula nascitur. Flumen autem iuxta præ-
terlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sũt & fontes duo iuxta portas,
quibus & nomen est uni quidem Negretus, alteri uerò Pannychia. Ipsa autem
ciuitatis mœnia alta sunt, uariaq;, iridis colore simillima. Enimuero portæ sunt,
non duæ, ut uoluit Homerus, sed quatuor. Nã duæ Mollitiei campũ respiciũt,
hæc quidem ferrea, illa uerò testa constructa, per quas horrenda & sæua immi-
tiaq; somnia emitti aiebãt. Duæ uerò alteræ ad portũ & mare, ex quibus quæ-
dam corneæ erant, quædam, per quas transiuimus, eburneæ. Ingressis autem ci- K
uitatem ad dextram est templum Noctis. Nam illam ex deis in primis colunt,
& Gallinaceũ, cui iuxta portũ sacellum dedicatũ est. Ad sinistram uerò Somni
regia. Is enim apud eos regnat, duobus à se satrapis & præfectis constitutis, Ta-
raxione Mataeogenis, & Plutocle Phantasionis filio. In medio autẽ foro fons
est quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Imposturæ uidelicet, &
Veritatis: ubi & illorum est adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho
ille somniorum histrio, hunc apud Somnum honorem sortitus. Somniorum
autem neque natura neque forma eadem est. Nam quædam procera erant &
formosa, suauiaq; : quædam uerò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, ut

uidebantur,

A uidebantur: sordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monstrosa, alia uelut in pompam instructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiusmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, utpote ea quæ olim apud nos uideramus. Quædam etiam nos accedebant, salutabantq;, uelut familiaria iã & domestica. Quæ cũ nos excepissent, ac sopiuissent, splẽdidè planè ac elegãter tractauerũt, apparato magnifico alio diuersorio, pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla & in suam quemq; patriam abduxere, & domesticos ostẽdêre, rursusq; eadem die reduxere. Diebus ergo triginta, & totidẽ noctibus dormiẽtes comessantesq; apud ea mansimus. Hinc tonitru cum
B ingenti fragore repentè edito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hic ego primùm resignatis literis, quæ scripta erant legebam. Erant autẽ ferè huiusmodi: VLYSSES CALPYSO S. Nolim te ignorare, quòd ubi primum abs te discessissem rate instaurata, postquã naufragium fecissem, & uix à Leucothea in Phæacum regionẽ seruatus fuissem, à quibus domũ remissus fui, me multos uxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad uoluptates suas: quos cum omnes confecissem, tandem ipse à Telegono, quẽ ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in beatorum sum insula, uehementer dolens ob
C relictam, qua apud te usus sum, cõsuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatẽ. Quòd si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga ad te ueniam. Et hæc quidem quæ per literas significabantur: de nobis præterea, ut hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsamq; lanificio dantem operam. Postq̃ uerò literas accepit, admisitq;, primùm quidẽ abũde fleuit, tum nos ad hospitiũ inuitauit, splendideq; excepit, interim de Vlysse multa sciscitata, & Penelope cuiusmodi forma esset, num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea quibus potissimùm eam delectari cõiiciebamus, respondimus. Digressi
D igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem soluimus uehemẽtius uento insurgente. Tandem post bidui tempestatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autem immanes sunt hi, feriq;, qui ex uicinis insulis nauigantes infestant. At uerò naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum longitudine. Nam ubi exaruerint, excauata una, & medulla illius egesta nauigant. siquidem malis arundineis utuntur, & pro uelo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabãt, & è nostris complures sauciabant, uice lapidum cucurbitarum grana iaculati. ut plurimum enim cõminus depugnabãt. Circa meridiem uerò à tergo Colocynthopirata-
E rum uidemus adnauigare Caryonautas. erant autẽ inter se hostes, ut postea declarauerunt. Nã ut eos adesse senserunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato uelo, illisq; pugnãtibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifestò autẽ uidebantur superiores futuri Caryonautæ, utpote qui numerosiores essent. Nã illis classes erãt quinque, pugnabantq; nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebãt corticeas, è putamine nucum per medium secto excauatóque. Magnitudo autem putaminis cuiusq; in longum decem & octo cubitos protẽdebatur. Vbi uerò ab his subducti fuimus, eos qui saucii fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueriti. neq; id quidem immeritò. Nõdum enim occiderat

ſol,cum ab inſula quadam deſerta circiter uiginti uiri delphinibus prægrandi- F
bus inſidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac
ſtabiles ferebant Delphines,perinde ac equi ſubſultantes,& hinnientes. Cum
autem iam propè adſtarent hinc atq; hinc diuiſi,nos aridis ſepiis, & cãcrorum
oculis feriebant. Verùm cum nos ſagittaremus & iacularemur,non potuerunt
ſubſiſtere,ſed magna parte eorum laucia,ad inſulam confugerunt. Circa me-
diam uerò noctem cum tranquillum eſſet mare,non aduertentes in Alcyonis
nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus ſtadiorum ſexa-
ginta. Inſidebat autem illi Alcyon,fouebatq; oua,nido haud multo maior:quæ
cum auolaret,parum abfuit quin alarũ uento nauem ſubmergeret. fuga enim G
ſe proripuit,edita triſti quadam & lamentabili uoce. Nos igitur iam die appa-
rente uidemus nidũ ingenti naui ſimilem ex arboribus congeſtũ. Inerant autẽ
& oua,quorũ unumquodq; Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus
conſpiciebantur,& crocitabant. Cum igitur unũ ex ouis ſecuribus præcidiſ-
ſemus,pullum implumẽ uiginti uulturibus amplioré eduximus. Vbi uerò pro-
pè ducentis ſtadiis à nido digreſſi fuimus,mira & inuſitata prodigia nobis ob-
uenere. Nã qui in prora erat cheniſcus,ſubitò alas emiſit,& exclamauit. Porrò
gubernator Scintharus cum iam caluus eſſet,capillos produxit,& quod eſt o-
mnium inuſitatiſſimũ, ipſe malus nauis germinauit, & ramos propagauit,atq; H
in uertice fructum edidit. Erant autẽ eius fructus fici,& uuæ permagnæ,necdũ
ſatis maturæ. Hæc poſteaquã uidimus, non iniuria turbati ſumus,deos precati
ut portentoſam uiſionẽ auerterent. Nondum autẽ quingentis ſtadiis proceſſe-
ramus,cum uideremus ſyluã magnã & frondoſam pinis & cupreſſis. Nos au-
tem arbitrabamur continẽtem eſſe; uerùm erat gurges,cui fundus nõ erat,ar-
boribus quæ radices non haberent,totus cõſitus. Ipſæ tamen arbores immobi-
les ſtabant ac erectæ,ac ſi ſupernatarent. Cũ ergo acceſſiſſemus propius,& to-
tam rem animaduertiſſemus,dubitabamus quidnam fieri cõueniret. Nam per
arbores nauigare haud facile erat,quòd denſæ ac contiguæ eſſent: neq; reuer- I
ti facile uidebatur. Itaq; aſcẽdens in altiſſimam arborẽ, contemplabar quomo-
do ſe haberent quæ ſequerẽtur, atque ſyluam uideo ſupra quinquaginta ſtadia
aut paulo pauciora porrectam, aliumq; uidi Oceanum ſuccedere. Tum ibi ui-
ſum eſt nobis nauem in arborũ frondes,(erant enim denſæ)&,ſi fieri poſſet,in
aliud mare trãsferre. quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus,
ac in arbores conſcendimus, eamq; ægrè in altum eduximus. quam cum ſuper
ramis demiſiſſemus, explicatis uelis uelut in mari uento impellente nauigaba-
mus. Hic & mihi Antimachi poëtæ uerſus in mentem uenit. Nam & quodam
Antimachus. loco ille ait: Iis qui ſyluoſum tentant per cœrula curſum. K
Superata tamen aliquãdo ſylua ad aquam deuenimus,ubi demiſſa naui per pu-
ram & lympidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam magnum
qui aqua hinc atq; hinc diuiſa contigerat,peruenimus, quemadmodum in terra
à terræmotu nonnunquam uoragines fieri uidemus. Nauis autem mox detra-
ctis uelis facilè conſtitit,quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur.
At nos proſpicientes uidemus uoraginem perquam horrendam & incredibi-
lem,ad mille ferè ſtadia patere. Nam aqua uelut utrinque diuiſa ſtabat. Circun-
ſpicientes autem ad dextram uidemus procul pontẽ extructum,aqua duo ma-
ria iungente,quantum ad ſuperficiem attinet,& ex alio mare in aliud defluen-
te.

A te. Incumbẽtes igitur remis ad illud delati ſumus, ac multo labore præter ſpem traiecimus. Hinc nos ſuſcepit mare placidum ac mite, inſulaq; non magna, ad quam facilis erat acceſſus. Hanc autem incolebant Bucephali homines feri ac agreſtes, cornutiq;, cuiuſmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuiſſe. Deſcẽdentes igitur ibamus aquatum, & ſi uſquam fieri poſſet, commeatum comparaturi. iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, niſi fortaſſe quòd mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boũ eſſe gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi ubi nos uiderũt, mox inſectati ſunt, & tres è comitum
B numero ceperunt, reliqui uerò ad mare confugimus. Hinc nos unâ omnes armis inſtructi (neque enim ſocios inultos negligere conſilium erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorũ carnes inter ſe diuidebãt. Terrefactos igitur ad unũ perſequuti ſumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis duobus uiuis: ac iterum reuerſi ſumus, captiuos nobiſcum trahẽtes. Porrò cõmeatus nihil offendimus: quare nonnulli ſuadebant ut captiui iugularentur. at mihi non probabatur, uerùm uinctos ſeruaui, donec legati à Bucephalis repeterent redimerentq; captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus, & triſti quodam mugitu quem edebant uelut ſupplicantes. Erat autem redemptionis
C precium, multi caſei, & ſicci piſces, & cepe cum ceruis quatuor, quorũ unicuiq; tres duntaxat eſſent pedes: duo quidem in parte poſteriore: nam qui in anteriore erãt, in unum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, unũ tantùm diem cõmorati, receſſimus. Iam inde nobis piſces apparebant, & aues præteruolabant: & eiuſmodi alia quæ terræ uicinæ ſigna ſolent eſſe, occurrebant. Neq; uerò multò poſt homines uidimus, qui nouo & inſolito more arte nautica uterentur. Ipſi enim ſimul & nautæ & naues erãt. Libet autem nauigationis modum indicare. Reſupinati ſuper aquam iacebãt, erectis in altum pudendis. nam illa grandia ferunt. ex illis linteum extendebãt, & manibus pedem te-
D nebant, ac incidente uento nauigabãt. Poſt hos & alii ſuberibus inſidẽtes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabantq;, alii præcedentes ſubera trahebãt. Hi nulla nos iniuria affecere, neq; fugerũt, ſed intrepidè & pacatè uehebãtur, nauis noſtræ figurã admirati, & undiq; circunſpectãtes. Sub ueſperã autem appulimus ad inſulam nõ admodum magnam, quæ, ut arbitrabamur, à mulieribus græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos acceſſerunt, & exceperunt, ſalutaruntq;, meretriciè admodum comptæ ornatæq;, ac formoſæ omnes & iuuenculæ, talares tunicas ſecum trahẽtes. Inſulæ quidem nomen erat Cabaluſa, ciuitatis uerò Hydamardia. Suſceperũt itaq; nos mulieres, & ſecũ quemq;
E ſingulæ abduxerunt, ac hoſpitem fecerunt. Ego uerò cunctabũdus ſubſtiti. nihil enim fauſti ominabar: circunſpiciẽsq; diligentius, uideo multorũ hominum oſſa & caluas paſſim iacere. Vt autem clamorem ſuſcitarem, & ſocios conuocarem, ac ad arma proſilirem, non placuit: uerùm accepta in manus malua, enixè orabam eam, ut ex præſentibus malis euaderem. ac paulò pòſt cum miniſtraret hoſpita, uidi non mulieris crura, ſed ungulas aſini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & uinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etſi inuita, faſſa eſt tamẽ ſe mulieres eſſe marinas, quæ Onoſceleæ appellantur, ueſciq; peregrinis hoſpitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulẽtos reddidimus, illis concumbentes, dormiẽtes inuadimus. Hæc poſtquam audiſſem ego, illam quidem

uinctam reliqui,uerùm ſupra tectũ aſcendi ipſe,& uociferabar,comitesq; con- F
uocabam. Qui ubi conueniſſent,illis totam rem indicabam,& oſſa oſtendebã,
atque intrò ad uinctam ducebam. At illa protinus in aquam uerſa eſt, & eua-
nuit. ego uerò experiri uolens,gladium in aquam condidi, illaq; mox ſanguis
effecta eſt. Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc poſtquam il-
luxit dies,conſpecta terra, coniecimus eſſe eam quæ noſtro orbi oppoſita eſt.
Procidentes itaque,atque precati,quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quibuſ-
dam autem placebat aſcendere duntaxat,& rurſum redire:aliis uerò illic reli-
cta naui,ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolas. Interea cum hæc
cogitaremus,oborta uehemens tempeſtas, nauem littori impactam cõminuit. G
Nos uerò ægrè enatauimus, armis, & quod quiſque poterat, ſecum correptis.
Hæc autem & huiuſmodi fuere,quæ mihi, donec ad alteram terram uenirem,
contigere : nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre,
& quæ poſtea in ceto,& cum ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia,
poſtremò quæ apud Bucephalos,& Onoſceleas: cætera autem quæ in terra ac-
ciderunt,ſequentibus libris enarrabo.

TYRANNICIDA, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale eſt,ſtatus qualitatis.De eo enim potiſſimùm quæritur, dignúſne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filiũ tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida uocandus ſit, & de legis ſententia diſputatur.Exordium attentione & docilitate comparanda ferme conſumitur,dum & ſummã petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex merito facti,& aduerſario ex ſuſpicione inuidiam parat.Narratione grauitatem atque ſæuitiam tyrannidis primùm perſequitur,eiusq; omnem cauſſam in filium tyranni transfert,ut uideatur uidelicet certo cõſilio filium ante patrem aggreſſus eſſe:deinde & modum peractæ cædis & conſilium ſuum exponit.Hinc propoſitio ſiue petitio ſequitur:poſt quã cõfirmatio,in qua principiò petitionem ſuã cõmendat amplificatione euentus,& bonorum quæ ex hoc facto ſecuta ſint,cum aduerſarij obiectione comparata.Deinde uerbis legis opponit definitionem tyrannicidæ,à genere comprobatam,puta quòd non ſolùm is qui ſua manu & gladio tyrannum occidit,hoc nomine dicẽdus ſit,ſed etiam qui per alium,& quocunq; modo illum tollit.Poſtea etiam à fine legis argumentatur contra ſcriptum.Vltimo locum quem Rhetores à ſummo ad imum uocant,ſiue etiã communem,tractat:in quo conſilium ſiue uoluntas,conatus,actio,eaque per comparationem aut effictionem amplificata.Poſtremò & euẽtus conſiderantur.Peroratio autem locis patheticis cõſtat.nam ipſe quidem pro ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis:à tyranni autem perſona,hypotypoſi quadam ſeu deſcriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij ueluti memoriã quandam in auribus auditorum relinquit. H I

Exordiũ, quo dociles & attentos facit.

QVVM duos eodem die tyrãnos occiderim Iudices, alterum quidem ætate iam affecta,alterum æuo florentem, & ad ſcelerum ſucceſſionem capeſſendam paratum:unicum tamen pro ambobus præmium K
petitum uenio,qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrãnicidæ fuerunt,unico uulnere duos maleficos fuerim amolitus,neciq; dederim,filium uidelicet enſe,patrem indulgenti charitate,qua filium adamabat.Itaque tyrãnus pro his quæ commiſit, abunde magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & uiuus aſpexerit filium prius morte ſublatum,& quod eſt omnium maximè nouum,compulſus ſit deniq; ipſe ſui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus eſt,cæterùm occiſus alteram ad cædem operam mihi ſuã cõmodauit,dum qui uiuo patri ſcelerum ſocius fuerat,eiuſdẽ poſt mortem(quatenus licuit)extitit parricida. Ego itaque ſum is qui tyrannidẽ ſuſtuli,pariterq;

Beneuolẽtiam

mecum

A mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem cõmutarim, ac morẽ modumq; nouarim conficiendi sceleratos: nempe hunc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à uobis me consequuturum arbitrabar, præmiaq; laturum, quæ numero æquarẽt eos qui essent interempti: utpote qui non præsentibus modò malis uos leuarim, uerùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerum capessat successionem. Verùm interim tantis rebus strenuê peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à uobis discedam, ac ne solus non feram merce-

captat à suâ persona.

B dem, quam leges à me seruatæ præstituunt. At qui contra dicit, is mihi uidetur non Reipub. studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, ulcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurũ est ut & beneficii mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis uoluptatis, reputantes mirũ quibus sitis leuati malis. Neque enim quemadmodũ aliis quibusdam sæpenumero accidit, itidem & nos simplicem tyrãnidem atque unicam seruitutem sustinebamus, nec unius domini uiolentiã tolerabamus: uerùm soli omnium quos si-

Aduersario inuidiam concitat.

C milis habuit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui iã ætas uehementiam impetus cohiberet, uoluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filii instinctu nolẽs impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat: per uim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa,

Narratio, qua magnitudinẽ tyrannidis exaggerat, & omnem eius caussam in filiũ transfert.

D filius in patrem tyrannum quendã agebat, pater filii cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, soloq; imperii nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiumq; principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumẽtis solus fruebatur. Ille erat qui satellites cõtinebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes ê medio tollebat, qui insidias formidabat. ille qui castrabat ephebos, qui coniugia uiolabat. illi uirgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebãtur: porrò senex illi obsequebatur, co-

E mitemq; scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filii sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitiis modum imponunt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnã, uel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alii post alium domino tradendam Rempub. populumq; homini scelesto hæreditatis instar obuenturũ. Nam id aliis spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter sese dicũt: At mox coercebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iã intuebamur paratũ tyrannidis hæredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisquam fortium ci-

uiũ,& qui eadem quæ ego,animo ſtatuiſſet,auderet : ſed deſperabatur ab uni- F
uerſis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quum eſſet
cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil iſta deterruerunt,
neque perpenſa negocii difficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen
trepidaui : uerùm ſolus, ſolus inquam,aduerſus adeò ualidam uariamq; tyran-
nidem: uel non ſolus potius, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui mihi ſit
auxiliatus,mecumq; ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim
ob oculos obuerſabatur, at è diuerſo perpendenti, quòd publicam libertatem
Conſilium & modus cædis. mea cæde redempturus eſſem. Ergo ubi in primam irruiſſem cuſtodiam,neque
mediocri negocio ſatellites ſubmouiſſem:occidens interim in quẽ incurriſſem, G
& quicquid obſiſteret amoliens, ad ipſum negocii caput ferebar, ad unicum
tyrannidis robur, ad noſtrarum calamitatum fontem.atq; irrupto arcis propu-
gnaculo, quum uiderem illum fortiter tuentem ſeſe, multisq; uulneribus reſi-
ſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confe-
ctum facinus. Ex eo tempore liberi omnes,niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex
ſolus,inermis,nudatus cuſtodiis,iamq; amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus,
neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe Iudices hæc animo
reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt,cuncta eò quò
deſtinaram, perducta : at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare H
conuenit? Me quidem meaq; dextera nequaquam eſt dignus, præſertim ſi poſt
ſplẽdidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cæ-
dem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærẽdus eſt illo dignus,uerùm poſt ca-
lamitatem,ne uel hãc ipſam lucrifaciat. Videat,diſcrucietur,appoſitum habeat
enſem. huic reliqua mando. Hæc ubi mecum ſtatuiſſem,ipſe quidem illinc diſ-
cedo: at ille peregit id quod ego prædiuinauerã: tyrannum occidit,ſummamq;
meæ impoſuit fabulæ. Adſum igitur,popularem adminiſtrationẽ uobis appor-
tans, cunctisq; bono iam ut animo ſint edicens, ac libertatem annuncians. Iam
meis fruimini factis. Vacua, ſicut uidetis,ſceleratis hominibus arx. imperat ne- I
mo. quin & magiſtratus creare liberum eſt,& cauſſas agere,& ex legibus con-
tradicere. Atq; hæc omnia uobis mea contigerũt opera,meaq; fortitudine, ui-
Petitio. delicet ex una illa cæde,poſt quam pater iam uiuere non quibat. Aequũ itaque
cenſeo,ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur, non quòd
lucri auidus,aut ſordidus quiſpiã ſim, nec is qui mercedis gratia de patria be-
ne mereri ſtatuerim: uerùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari,ne-
que repudiari aut inglorios fieri conatus meos,ſi uelut irriti præmioq; indigni
Confutatio. iudicẽtur. At hic contradicit,negatq; æquum facere me, qui decorari munere,
præmiumq; ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam eſſe me,neq; quicquam à K
me pro legis ſententia confectum eſſe,uerùm facinori meo deeſſe quiddam ad
hoc ut præmium poſtulem. Percõtor igitur illum,quid præterea requiris à me?
Frequentatio. nonne uolui? nonne aſcendi? nonne occidi? nonne libertatem peperi? num quis
imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium
manus effugit meas? Haudquaquã dixeris,ſed omnia plena pacis,omnes reſtitu
tæ leges,libertas manifeſta, democratia ſtabilis,inuiolata connubia,pueri tuti,
uirgines abſque periculo: publicamq; felicitatem ſolennibus feriis celebrat ci-
uitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis eſt qui illa ſuſtulit,hæc peperit?
Etenim ſi quiſquã præ me dignus honore ſit,cedam præmium, deſiſtam à pe-
tendo

A tendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimés, excruciás, alterū ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis ut populus parum erga me gratus existat? Atenim num occidisti tyrānum? Porrò lex tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: uerùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignū iudicauit, quod quidem inficiari non potes quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat uiuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaq; ne discepta de cædis modo, neq; illud expēde, quemadmodū interierit, uerùm an iam perierit, & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi uideris, atque his aduersus bene de Repub. meritos calumniis usurus, Si quis non gladio, uerùm lapide, lignóue, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrānum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens, num ibi quoque requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id ut legi factum à me satis uideatur: atque id, quum scelestum acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc

I. Argumentū à finitione tyrannicidæ.

B C require, hoc exute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum uestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum rei gestæ calumniātem, præmio frustrari uelle, quod iis quæ uirtute confecta sunt, debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus, (nisi fortè propter diutinā seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) caussam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si nō ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, uerùm compulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idque iure optimo. Neq; enim statuit minus ualere oportere audaciam, quàm facinus: ac postea superuacaneum est cædis rationem uiamq; spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia cōsimili modo Rempub. iuui, non censes ea capere oportere, quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud dicere possis, me quidem imprudentem fecisse, sed exitum quendam commodum fortuitò fuisse consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassem, eo qui ualidior erat, interempto? Cur autem gladiū in uulnere reliquissem, nisi planè quod erat euēturū, idipsum prædiuinassem? Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neque hanc appellationem in illum competere: neque uos multū præmii hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere nō queas. An tyranno interempto, ei qui cedis caussam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem! de illo laboras quo pacto interierit, quū interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam restituit, nescio quid superuacaneum præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ spectat: quæ uerò ad id conducūt, ea omnia missa facit, neque iam ultrà curiosius excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrānicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ ty-

Amplificatio à collatione effectus.

Finitionē probat à genere & caussa efficiente.

A uoluntate.

II. Argumentum à fine legis. à minore.

rãnidis metum:uerùm absolutam sublationem,totiusq; generis internicionem, F
omneq; malum radicitus excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem usq;
(si uidetur)rem totam perpendite,num quid eorum quæ ad leges pertinent,sit
prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentẽ prius oportet suppetere fortem,& amantẽ Reip.
quæq; pro communibus commodis periculum adire non recuset,quæq; priuato suo interitu,multitudinis incolumitatẽ ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset,per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare,atque æstima,an nõ uel uoluisse G
tantùm ista,ac statuisse,præclarum facinus futurum fuisse uideatur. Ac putato me solius animi uoluntatisq; argumento præmium postulare,tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas defuisset, uerùm alius post me tyrannum occidisset, dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem,ciues,uolui,statui,aggressus sum, uolũtatis experimentum dedi,solus dignus sum qui præmium feram: quid tum respõsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico,sed insuper,ascendi,periclitatus sum,atq; innumerabilia priusquam iuuenem occiderem,patraui. Neque enim usque adeò facilem,factuq; procliuem esse rem existimetis,custodias perrumpere,satellites H
opprimere,unumq; hominẽ tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio,totiusq; negocii caput. Nam ipse iam tyrannus non magna res est,neque expugnatu neque confectu difficilis: uerùm ea quæ tuentur continentq; tyrannidem: quæ quidem si quis superarit,is nimirum cuncta quæ destinauit,peregerit,& perpusillum est id quod superest. sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem,omnesq; satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: uerùm in his rursum immoror. Custodiã oppressi,satellites superaui,tyrannum incustoditum,inermem,nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nõ tibi uideor honore dignus? an adhuc cædẽ ipsam à me requires? Quin etiam si cædem I
quæris,ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus,uerùm cædem peregi,magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidãdi,per quem ille ab insidiis erat tutus,cui uni fidebat, qui complurium satellitum instar erat. An non igitur,quæso te,præmio dignus uideor,sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum,atq; adeò quid si tyranni ministrum quempiam interemissem? quid si seruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uisum fuisset,conscendisse, mediaq; in arce,mediis in armis,aliquem è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc i- K
psum qui occisus est,cuiusmodi sit,considera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior,dominus intolerabilior,ad supplicia dirior,ad cõtumelias uiolentior,quodq; est maximum,hæres ac successor omnium,quiq; in lõgum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse,ipsum uerò tyrannum uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmiũ postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum uerebamini? An non dominus,an non grauis,an non intolerandus erat? Porrò nunc negocii caput deniq; ipsum perpendite. Etenim quod hic à me requirit,hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè confeci,tyrannumq; aliena cæde occidi,non simpliciter,nec uulnere

III. *Locus à summo ad imum.*

I. *Voluntas & consilium.*

II. *Conatus.*

III. *Amplificatio rei per comparationem.*

IIII. *Euentus.*

uno

A uno, id quod fuerat optatissimum illi, uidelicet tantorũ facinorum sibi cõscio, sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum, quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in ipso æui flore, tametsi scelestum quidem illum, attamen & ætate uigentem, & patri similem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirũ sunt parentum uulnera, ii gladii uerorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neque enim ignorabam uir egregie, non ignorabam B inquam, neq; quẽquam alium latuit, quanta ille charitate filiũ sit prosequutus, adeò ut illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in uita morandũ esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: uerùm hic etiã ultra reliquos habebat quiddam, idq; meritò, quippe qui cõspiceret illum unicũ esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum è uita. perpensurũ enim, iam nihil esse quur uelit uiuere, adẽpto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirũ effeci, ut hæc omnia illum agminatim circum- C sisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminebant metus. his aduersus illum auxiliis sum usus, atque ad id extremum illum cõsilium adegi. Interiit itaque uobis orbus, excruciatus, plorans, lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnum, uerùm qui satis magnus esset patri. Postremô, quod est omnium acerbissimũ, ipse sibi necem cõsciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miserrimum, multoq; atrocius, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoscit? Nũ cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eum ad illum misit? O ensis particeps successorq; meorum egregiè facto- D rum: post tanta pericula, post tantas cædes cõtemnimur, & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantùm nomine præmium à uobis postularem: si sic dicerem Iudices: Tyrannum, quũ mori uellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatẽ auxilio fuit uniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumẽta consecrassetis? Non illum secundum Deos uenerarémini? Nunc mihi considerate, quæ uerisimile est fecisse tyrãnum, quæ dixisse priusquam sibi mortem E cõsciscceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus confoderetur, idq; in iis corporis partibus, quæ cõspicuæ magis, magisq; sint oculis obuiæ, uidelicet ut quammaximè discruciaret eum qui genuerat, quóque primo statim cõspectu perturbaret, miserabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atque inualidus: uerùm domesticarum cladium spectatorem. Nã ego interim discesseram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquẽs actori cadauer, scenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille adstans ubi filium conspexit, quem habebat unicum, semiuiuum, sanguinolẽtum, cæde consperſum, tũ uulnera perpetua, plurima ac lethalia, hũc ad modum exclamauit: O nate, extincti

Amplificatio à modo.

Peroratio amplificata affectibus.

Confirmatio.

Hypotyposis & pathopœia patris.

ſumus, interempti ſumus, tanquam tyranni iugulati ſumus. Vbi mactator? Cui me ſeruat? Cui me relinquit? qui quidē iamdudum propter occiſum te fili ſum extinctus, niſi fortè me tanquam ſenem contemnit, ac lento ſupplicio me conficit: producítque mihi mortem, reddítque mihi cædem longiorem. Atq; hæc locutus, enſem quærebat. Nam ipſe inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, ut qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulſo igitur è cæde gladio, atque è uulnere exempto, ait: Dudum me occidiſti: nunc finē malis impone gladie. Ades patri lugenti ſolamen, ſenilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, Tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidiſſem, utinam in cæde priorem occupaſſem locum. Occidiſſem quidem, ſed tanquam tyrannus duntaxat, ſed qui crederem mihi ſupereſſe ultorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui deſit etiam mactator. Atq; hæc ubi diceret, gladium adegit, tremens, neque ſat potens. Cupiebat quidem, uerùm nō ſuppetebant uires ad facinus exigendum. Quot hic ſupplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Poſtremò ſpectaſtis omnes iuuenem dudum proſtratum, nec exiguum profectò, neque mediocriū uirium opus, ac ſenem huic circumfuſum, atque amborum ſanguinem commixtum, libertatis illam & uictorialem uictimam, meiq; gladii facinora. At gladius ipſe in medio amborum, declarans quàm non indignum ſe domino præſtitit, teſtánſque quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à me ipſo fuiſſet patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illuſtrius eſt ipſa nouitate. Atque ego quidē ſum is, qui tyrannidē ſuſtuli: cæterùm actio in multos eſt diſtributa, quemadmodum in fabulis fieri conſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecundas autem filius, porrò tertias Tyrannus ipſe. Nam gladius omnibus inſeruiuit.

Concludit repetitione petitionis, & cō memoratione meriti ſui.

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, non illa quidem uerſa, ſed quæ ſuperiori Declamationi è Luciano uerſæ reſpondeat.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem generis hæc cū ſuperiore, eiuſdemq; ſtatus eſt, ſed aduerſaria. Vt enim illic contenditur præmium eſſe dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum ſatis feciſſe legi, aut tyrannicidam eſſe, qui non ipſum tyrannum, ſed filium tyranni occidiſſet. Exordio beneuolentiam captat à perſona Iudicum: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat, quaſi ipſe quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, reſpōdet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius perſona, atq; ipſo uiciſsim in ſuſpicionē ex modo actionis uocato. Poſt exordium propoſitio ſequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorſum in hac cauſſa maximè ſpectare debeat. atq; inde ad cōfutationem uenitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumēto ab imo ad ſummum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac uoluntati quidem opponit uoluntatem legis, ut quæ non quid quiſq; uoluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neque cogitationes, ſed facta præmijs compenſet. Conatum uerò eleuat uarijs ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendēs in nullo pacto, aut cōtractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus ſatis eſſe conari aliquid et cœpiſſe, ſed præſtari oportere. Effectum conditiones ſequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatū in legibus ſpectari dixerat, id diſtinguit, oſtendens diuerſam eſſe rationē præmiorū & pœnarū. In maleficijs interim & uoluntatem puniri, in beneficijs autē nunquā præmiū dari, niſi ei qui quod lex proponit, re ipſa effecerit. Poſtremò & patriæ gratis inſeruire ac officiū præſtare ciues debere: et illū ſatis mercedis pro conatu ſuo retuliſſe, laudē & gloriā. Effectū autem refellit, quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente, cædem filij, mortē patris conſecutā eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrānus poſtea ſe ipſum cōfecerit, ob id ipſius hoc factū eſſe. Deinde etiā incertū fuiſſe exitum, & quidnam pater occiſo filio facturus fuerit:

& hic

A *& hic consilium quoque petituris subuertit, primò ut incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum, deinde etiam ut fictum, & post euentum rei demum simulatum.* Denique *non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis caussam qualemcunque præbere. idq; iterum multis similibus probat.* Atque *hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus uoluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, et ob id neque hic præmium illi deberi, ut qui cœperit, non absoluerit beneficium.* Confutatis *igitur hoc pacto uoluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimum amplificat, puta filiũ fuisse caput & caussam tyrannidis, eoq; sublato etiam tyrãnidem sublatam fuisse.* Ac *primo quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat.* Deinde, *ut maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non ut quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere.* Et *hic multis uerbis de auctoritate legum disputat, & quòd non temere uerba legum huc aut illuc deflectẽda*
B *sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse.* Postremò *etiã ipse locum ab imo ad summum tractat: & ut alter uoluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta uia aggressum esse, neque denique id quod lex iubet, perfecisse ostendit.* Et *sub hæc orationẽ concludit breui* ἀνακεφαλαιώσει, *& conformatione seu prosopopœia legum, reipub. & deorum quoq; expostulantium cum petitore, ut iniquè & præter meritum, præmium petente.*

SI mihi caussa hæc, Iudices, apud concionem popularem, quæ studiis potius quàm exacto rerum iudicio duci consueuit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirum grauissimos, sapientissimosq;: nonnihil profectò uererer, ne o-
C mnium animis noua hac & insperata lætitia gestientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolósque multò minus: quippe qui frontem modò, quasiq; personam huius negocii intuentibus, non faciem ipsam propius cõtemplantibus, uideri fortasse possim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in caussa tã populari, uelut importunius obstrepere atq; obturbare. Enimuero quum omnis affectus inutilis est ad rectè iudicandum, tum ingens, intemperans, atque exũdans lætitia, non solùm iudicium omne funditus tollere solet, uerumetiam nostri sensus non rarò nobis eripere: præsertim si (quemadmodũ hæc nostra)
D post graues diuturnasq; calamitates, ac ueluti tempestatem sæuissimam, repentè prætérque spem quasi portus quidam fuerit obiecta. Quid autẽ tam acerbum liberæ multitudini, quàm seruitus? Quid tã dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque nõ rebus modò ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet, dum lætitiæ temulentia, dũ gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animũ ad cogitandum instituere non sinit. Verùm uestra Iudices singularis sapientia perspicacitásque, nõ hoc tantùm scrupulo me leuat, ue-
E rùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate suscepi, uobis nõ modò nõ inuidiosum, sed fauorabile plausibilêque uideatur. Etenim postquam uiderem manifesta quadam Deorum beneuolẽtia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. uotis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm ut gratos nos exhiberemus in eos, â quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò uidelicet munus suum huic urbi proprium perpetuumq; facere uellent, & constabilire tueriq; quod largiri non essent grauati, meminissemúsque

Captat beneuolentiã à persona Iudicum.

Locus communis.

Respondet aduersarij calumniæ, per absolutionem.

iisdem in manu esse ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt au- F
tē uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet cui beneficiū acceptum
ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre
possumus, si beneficium acceptū agnoscamus: si celebremus: si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati impiiq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmii pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quàm ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii immortales, qui huius malè consulta, nobis uerterunt bene, hoc tantum munus à no- G
bis tanquam ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: uerùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat imme- H
ritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod tyrānicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiúsque spectandum, ne temere decernatur indigno. Permulta siquidem, permulta ad id requiruntur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulò post euincemus. Proinde quum nō tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidii, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmium omniū maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamē multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, maluit ta- I
men homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum quod obnoxiæ Reipub. quoties libido sit, possit improperare. Tum illud utrum risu potius, an odio dignū existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seuerissimorum Iudicum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis Iudices, ut è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese terq; quaterq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorū numerū relato. Dii boni, quibus phaleris, quibus fucis, qui- K
bus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus superciliis, q̄ stupidis oculis, suum ipse uobis encomium detonabat? Quæso Iudices, ut etiam nunc hominis uultū diligenter attendatis: nónne uobis minitari uidetur? nônne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui uel sine me meas uices ubi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam uel in eo qui uerè tyrannum occidisset? Hæc quoque me caussa Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, ut huius obsisterem petitioni, uel magis ut immoderatam arrogantiam,

Amplificatio à loco communi.

Eleuat personam aduersarij, & factum ipsum.

Suspicionē mouet eidē à modo actionis.

Effictio.

A gantiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quū certatim uniuersa ciuitas diis libertatis auctoribus grataretur, ut hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit uictimas diis seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, sese unicum esse restitutæ libertatis auctorē proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq; suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices augurami-
ni, si ad huius intolerabilem iactātiam, uestra auctoritas, uestra comprobatio, si præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentosæ linguæ, gloriæq; quasi tyrannidem quandam
B exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladiū prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannū? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo scilicet munere) uti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri uetant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantùm quia libuit, idq; apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua gloriose,
C tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse caussam quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, ulciscerer. Quo quidē tuo exemplo si uicissim in te libēret uti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neque prorsus alia res ulla mihi cum tyrāno intercessit, quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quēquam
D criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultū: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meā uitam sic huic Reipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odiū, quàm mihi suspicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim caussis ut tibi obsisterem? Deniq; (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, ut sui patrociniū aduersum te capesserem, negantes sibi uideri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hāc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arro-
E ganti, sanè quàm molestū est: at debere cui non debeas, isthuc uerò nō grauissimū modò, uerùm etiā stultissimum. Equidē ne lenoni quidem uel uerbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uerò bis miserum est, bis stultū est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerē, nisi quia sic animo lubitum sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur: si uerè præmiū meruisti, nō tibi honorem eripio, uerùm etiam uehementer illustro, quandò non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam

Apostrophe, qua calumniæ aduersarij respōdet, iterum ex locis cōiecturalibus.

Translatio, qua actionem suam defendit.

Frequentatio causarum.

dabis, ſi boni ciuis fungor officio, ſi nullo meo emolumẽto Remp. debiti præ- F
mii ream defendo, ſi ſtultitiæ crimen, ſi imprudẽtiæ infamiam à ciuitate depel-
lo, ſi nõ ſino ut noſtro omnium periculo hæc urbs in deos exiſtat ingrata. Po-
ſtremò ſi deorum immortalium cauſſam ago, quibus honorem debitum tu co-
naris interuertere, ut uel hinc ſat liqueat quãta religione reliquã cauſſam ege-
ris, qui ſtatim ingrediens tam impudenter ſis calumniatus. Contradicit, igitur
contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis
eſſe iudico, hoc loco uel tyrannorum cauſſas citra fraudem agere licere. Neq;
tamen à uobis poſtulo Iudices, ut uel mihi proſit in cauſſa hoc meũ erga Rẽp.
ſtudium, uel huic obſit tam inſolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ G
ſuſpicionem, non refugio uel atrociſſimam illam, quã iſte mihi conabatur im-
pingere, inuidiã, ut tyrãno fauiſſe uidear, niſi certioribus, quàm ut à quoquam
refelli poſſint, argumentis euinco, niſi demum & aduerſario perſuadeo, modò
ne tergiuerſetur, ut quammaximè ciuiliter quis agat, nullũ ei deberi præmium:
Sin exactius, ſeueriusq;, pœnam etiam ab ipſo deberi. Quæ quidem dum quàm
poteſt breuiſſimè facio, quæſo Iudices, ut me attentis animis atque auribus au-
diatis. Meminiſtis Iudices, ut iſte inter dicendum ſubinde nobis conatus ſit ob
oculos ponere, id unum ſpectare iuſſerit, quantis malis tyrannide ſimus leuati.
Hoc paſſim inculcabat, hac re bonã orationis partẽ occupabat, nihil nos aliud H
perpendere uoluit, niſi quòd grauem ſeruitutem toleraſſemus, nunc optata li-
bertate frueremur. Nimirum id tantum uos ſpectare uoluit, quod ad hoc iudi-
cium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæſtionẽ uenit, quàm miſera ſit ty-
rannis, quàm optãda libertas: ſed de illo cognoſcitis Iudices, quũ libertas huic
urbi ſit reſtituta, quãta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod
euentu cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito cõiunctum ui-
deri oporteat. Relegã autem eadem ueſtigia, quibus ipſe in cauſſam ingreſſus
eſt: quod equidem refellendi genus ſimpliciſſimũ eſſe puto: ſequarq; partes il-
las, quibus iſte rem ſecuit, id nimirum agens, ut quemadmodũ ingenioſi con- I
uiuatores iiſdem carnibus alio atque alio modo coquendis condiendisq; effi-
ciunt ut multa opſoniorum genera uideãtur, itidem iſte nobis ex unico homi-
cidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iſte
facinus ſuum ſibi uiſus eſt mirificè attollere, & in quibus identidem reſtitabat.
Quòd ſi me deturbante uel in uno quolibet conſiſtere poterit: tum ipſe ſeſe ui-
ctorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm
quòd uolui, deinde quòd conatus ſum. Tum autem quòd filium occidi plus
quàm tyrannum. Poſtremò, quòd pater ob mortẽ huius ſibi necem conſciuit.
Principiò quòd uoluit Iudices, quis nõ leuius eſſe uideat, quàm ut ſit refellen- K
dum? niſi quòd iſte tanta uoce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannũ uo-
luiſſet occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamẽ præmio dignum aſſeue-
rabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ uoluntatis præmium à lege fla-
gitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid uelint aut in animo ſtatuant
homines, ut neque pœnam irrogent ſi quid uelis, modò perperam: neque præ-
mium oſtendant, ſi quid officioſe uelis: uerùm id unumquenque uoluiſſe inter-
pretantur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergóne, inquies, nõ magna facti pars
eſt uoluiſſe, quod quidem arduis in rebus uel ſolum ſufficere ſolet? Rectè ſanè:
ſed apud deos modò: quippe quibus ſolis perſpicuum eſt quid nolis aut uelis.

Propoſitio cũ admonitione, quorſum animus in hac cauſa intendendus ſit.

Diuiſio capitum.

Confutatio.

I.

Voluntatis, cui opponit uolũtatem legis, quæ facta non cogitationes ſpectet.

ab

A ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex, hominũ uices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, ut non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famaq; iactata. Postremò ut non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimen unquam est uocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamanthique tribunalibus seruãtur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex ulli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tan-
B dẽ est impudentia, pro merito quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, â lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coërceat, multôque magis ad eius partes pertineat, nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationẽ meræ uoluntatis, quæso te, in petẽdis præmiis ostentationem uoluntatis admittet? Quis autem est ciuium uel quantumlibet ignauus, qui non uelit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non uel leno saltem emolumenti causa uelit? Denique quis non facilè simulare possit uoluisse se, ui-
C delicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quãtum hoc totum habeat momenti, uoluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium repẽdit: at qui bene uoluit tantùm, ei quid debetur, nisi ut uicissim bene uelit respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube cõsistere. Rem tam eximiam, inquis, animo uersaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules: uerũ illud interim præmii feres: uelut homo nimium perfrictæ frõtis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quẽ nõ puduerit id â lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, ut rem pro uolũtate
D auferat. Nemo tam uecors, qui cõcedat, ut uoluntatẽ nescio quam, hoc est, minus quàm uerba precio redimat. At non uolui tantũ, inquis: uerùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultẽ facis, quòd de gradu illo desilisti, in quo nimis profectò incõmodè stabas. quãquam ne in hoc quidem multo commodius cõstiteris. Nam etiam si paulo minus absurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamen est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factũ præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmiũ poscere. Ergo ne hoc quidẽ iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age quid siquis ciuium tecum iniisset contractum, ita ut
E ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo uterq; periculo, atq; is nondum præstita conditione nummos his uerbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidem uerbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta: debeo præmiũ, sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis contractibus

II. *Conatus, cui opponit ius pactorum.*

A simili.

A minori.

nemo tam improbus inuenitur,ut lucrum cōditione promissum postulet non F
præstita conditione:nemo tam stultus ut det,si quis postulet:& tu à Rep.maximum omniū præmium postulas,quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers,donec illud unum audiā,quod te præstare oportebat. Volui,inquis, ascendi,perrupi custodias,submoui satellites:quantulum iam est illud quod superest? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero præter illud,cui soli debebatur præmium. An non intellexisti in istiusmodi contractibus duplex esse periculum:quorum alterum ad hunc tantùm,alterum ad illum propriè pertineat:uidelicet persoluendæ mercedis,& præstādæ conditionis? Ego meo periculo præmii dependendi onus recipio,neque tua referre putes,neque refert, G
quàm angusta mihi res unde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo, neque mea quicquam interest quo sudore quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam,totum hoc negociū tibi

Aliud simile.

relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione cōmemorem tibi in agris meis malè prouenisse segetes,merces naufragio periisse,nihil auelli à malis debitoribus,nō sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro,nonne nugas agere me dices,negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi,si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè sa- H
tisfactum existimas,si tu mihi tragœdiam adferas,quantū adieris periculi,quantum sudorum,quantum uigiliarum exhauseris,dum studes præstare conditionem? Res est(mihi crede)calumniosior,scrupulosiorq;,quàm ut legibus tā occupatis conueniat alienam expendere uoluntatē, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq; nimio solet æstimare,non suos difficile est adamussim perpendere. At facti,facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionē cadit:hinc reliqua omnia cōsueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui boniq; rationē habere. Verùm in his litibus quæ de uetere illa formula pendēt,inter bonos bene agier oportet:at in contractibus, quæ neq; ui,neq; dolo coierunt, quid est I
quod à præscripto recedatur,nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid-

Ab exemplo certantium in ludis solennibus.

uis circunspice : & si potes usquā inuenire exemplū,non nego præmiū. Sæpenumero in pugilū Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti:cedo, numquādo uidisti quēquam tam impudentē, qui palmam sibi hoc nomine uendicaret,quòd strenuè certasset? Nō arbitror,atq; id in re penè ludicra,certe ad uoluptatē cōparata. Et tu in tam serio omniumq; splēdidissimo negocio id tibi postulas,quod in scenicis illis pudeat uel impudentissimū tētare? Age quoties & illud uidisti euenire,ut qui sese fortissimè doctissimeq; gessisset in cursu, is à præmio longissimè abesset,& ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sa- K
nè quod causetur,excidisse habenas,cōsternatum equum,fractam rotam,iactet se uel arte uel uiribus tanto præcellentiorem,quanto Thersitæ præstitit Achilles:nisi metā prior attigerit,profectò postulandi præmii ius nullū habebit:fortunā suam incusare licebit. Cæterùm Agonothetæ non indignabitur,propterea quòd hoc animo in certamen descenderit, ut eius uteretur cōditione, id est, ita demū præmium ferret,si uirtuti fortuna fauēte uicisset. Alioqui si conatui, nō tantùm effectui præmium deberetur,tot palmis esset opus,quot in Olympicum certamen uenissent. Quanquam in huiusmodi ludis qui solennitatis uoluptatisque gratia proponūtur,fit interdum,ut uictis quoq; præmia statuantur,

non

A non honotis,ſed ſolatii gratia:uerùm ſeriis in rebus,atq; adeò periculoſis,quænam obſecro lex unquã mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet,ut omnes numeros implerit?A quo tu quantũ abſis,mox audies: nã nunc de conatu tantũ agimus.Lex igitur ciuicã promittit coronã ei qui ciuem in bello ſeruarit.Quis unquã ad hunc honorẽ uel aſpirauit,quòd ſe telis obiecerit,quòd nõ ſine multis uulneribus diſceſſerit?Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicã petit.Quis unquã his uerbis muralem petiit, Acriter cõtendi Iudices ut mœnia ſuperarẽ, omnia feci,ſed depulſus ſum?Quantumlibet eniſus ſit,niſi conſcenſo muro,nemo tã inuerecundus eſt ut muralẽ coronã ſibi deberi dicat.

Ab exemplis militariũ donorum.

B Obſidionalẽ nemo flagitat,niſi depulſa obſidione.Poſtremò nullus honos petitur,niſi ab eo qui id effecerit,ad quod honor inuitat.Qui nauim in tempeſtate deſertam ad littus perduxerit,huic ex lege uendicatio eſt earũ rerũ quæ naui uehebantur.Quorſum attinet hîc tuã iactare peritiã,ſudores,pericula,conatus? Nihil non feceris quo nauem in tutum reduceres,ſed uictus tempeſtate deſeruiſti:audebis quicquã ex his quæ ſunt in naui,tibi uendicare?Aut ſi auſis,futurum ſperas ut quiſquam te uel pilum ſinat attingere? Non opinor.Si quis unquam ouationẽ,ſupplicationem,triumphum obtinuit,quòd ad uictoriã omnibus neruis eſſet eniſus,quòd gnauiter ſe geſſerit in bello:niſi ſuperior diſceſſe-

A ſimili aliud

C rit,niſi præſcriptũ à lege numerum hoſtiũ fuderit: aude & tu tibi præmiũ promittere,quòd tyrannicidium ſis aggreſſus.Quod ſi nemini hominũ memoria contigit,deſine tibi noua ſpe blãdiri,deſine inaudito exemplo poſtulare,quod ſperare ſit improbiſſimum,dare poſtulanti ſtultiſſimum.Noli nobis cõmemorare quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis,qua uirtute ſatellitium tyrannicum perruperis,alios depuleris,alios occideris:quorum maximam partem tibi liberum eſt fingere.Ad obtinendũ tyrãnicidæ præmium,duobus duntaxat uerbis eſt opus, tyrannum occidi. Quantumuis conatum exaggeres,alleues,attollas,non niſi tyrãnicidæ debetur præmium.Alioqui quid dices ſi eo-

D dem illo die quo tu arcem cõſcendiſti,permulti pariter aggreſſi,ſua quiſq; uirtute freti,quorum nemo tamẽ tyrannũ interemiſſet: utrum omnes tyrãnicidæ præmio potientur ex æquo, nẽpe quia conati? Age quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſſis,uni cuipiam,qui ſit omnium ignauiſſimus(ut non ſemper uirtuti reſpondet fortuna)eum contingat interficere,an nõ præteritis reliquis hic unus honorem auferet?Quamobrẽ tandem?Non quia plus adierit periculi,ſed quoniã id confecit,cui lex honorẽ decreuit. Hic tu fortaſſe rurſus incipies deplorare fruſtra ſumptã operam:negabis æquũ eſſe uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt

Obiectio.

E eſſe iniqua cõditio,quam nemo compellitur accipere,niſi cui cordi ſit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur,eam nimirum facit æquiſſimam,quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo(ſi fas eſt hoc exemplum conferre)quid iniquius,quàm uel ſummũ artificem ab imperitiſſimo ſuperari,ſi modò iactus cõmodè cadat?Atque id adeò nemo tanquam iniquum cauſatur:propterea quòd cui luſus huius lex nõ probatur,ei liberũ erat non ſuſcipere.Itaq; lex quid præſtari uelit,id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit,id tibi relinquit expendendũ.Illa nihil mauult,quàm ut res quamoptimè cadat:quòd ſi poſteaquã nihil iam intentatũ reliqueris,quò minus effeceris, per fortunam ſtetit,intelligis(opinor)nihil habere te quod legi ſuccẽſeas.Fortunam,ſi ita lu-

Aequitati opponit deliberandi poteſtatem.

bet,in ius uoca:cũ lege nihil tibi rei:quæ ut nihil promittit,ita nihil debet, nisi F
A consilio legislatoris. præstãti. Neq; uerò existimemus Iudices,istud à maioribus qui hanc legem tulerunt,sine summa ratione fuisse factum,ut conato præmium non esse statuendum putarint:uidelicet illud cauerunt,nõ tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent,uerumetiã quòd intelligerent tyrannicidii conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, ut si conatui præmiũ statuissent,temeritate conantiũ Resp.
Finitio tyrãnidis. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quàm graue capitaleq; ciuitatis hulcus?huic si quis medeatur,ei merces digna proposita est,quam ita demum ferat,si remediũ præsentaneum attulerit. Verùm huic G
malo neminẽ oportet admoliri manum,nisi certum artificem,qui sua diligẽtia peritiaq; fretus, non sinat hoc licere fortunæ,ut dũ ipse salutem dare conatur, illa uitã penitus eripiat. Quid?utrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatum
Cõfutatio obiectionis à dissimili & periculo. præmio iudicas inuitandum esse:an potius pœna deterrendũ, nisi quod conatus est quispiam,idem præstiterit?Nec illud te subleuat,quòd mihi uidebare ratiocinãdo colligere, quũ lex in maleficiis pœnam irroget simplici sceleris molitioni,par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationẽ.nã oportere legem multo propensiorẽ uideri ad compẽsandã uirtutem, quàm ad retaliandã culpã. Atq; uide quã hic tota erras uia. Principiò non animaduertis hoc H
tyrannicidii facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cũ priuato molientis periculo modò coniuncta est,huius cum publico reip. discrimine copulata:ut temere moliri tyrannicidiũ nihil aliud sit,quàm temeritate priuata rẽ omniũ prodere. Deinde lex nec in quouis crimine,nec qualemcunque conatum in quæstionẽ uenire sinit, uerùm in paucis duntaxat,quæ uel propter insignem atrocitatẽ hoc odii merentur,uel eiusmodi sunt,ut prius exitium adferãt,quàm conatus dent significationem:quod genus parricidium, ueneficium,proditio. Postremò non uides nihil esse simile,totaq; natura rationeq; discrepare,pœnæ legitimam irrogationem,& honoris largitionem. Nam I
alterum quidem propriè legum munus,alterum quasi quædam de iure cõcessio,legisq; candor(ut ita dixerim)quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges,si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item uetet,nisi obtemperaris,supplicium minitans:contrà uix unum atq;
Locus de cõparatione præmiorũ & pœnarum. alterum esse,ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt,ut durum ac seruile uideatur ad ea metu mali adigi:quo de genere sunt,uxorem ducere, operam dare liberis. Hic lex nimirum urbanius ac uerecundius tecum agit:patris,nõ magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat,quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt,ut à quouis non impro- K
bo ciue præstari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, q̃ ut à multis præstari queant:& periculosiora,quàm ut multi uelint suscipere.nam inhumanum uidetur cuiquam uitæ suæ cõtemptũ imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; calcar addit uirtuti. Proinde nõ oportet hanc legum indulgentiã longius trahere,quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirãdum est si attẽtior,si uigilantior,si exactior est in proprio naturaliq; munere suo,quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud,quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui,aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamen idem fieri consueuit,si quis quid noui faci-

noris

A noris cum laude patrauit,ut præmiũ à ſimili conſtitutione decernatur. Niſi lex extet,quæ nominatim honorẽ ſtatuat eius facto: quod roget,uix habebit:quod poſtulet,haudquaquam. Cur enim legi neceſſe ſit paſſim ciuium ſuorum officium mercede redimere? quandoquidem ne ſit impunita improbitas,id publicitus omniũ refert:at probus eſſe nemo gratis poteſt. Quid autẽ eſt quod non uel gratus patriæ debeat ciuis?cui ſi uel animam impenderis,quid mirandum,ſi quod acceperas,id reſtituis? Vt ſupplicio dignus ſis,niſi parẽti pietatis officium perſoluas:nõ præmium illico tibi debeatur,ſi perſoluas: itidem ſi quid in leges committas,non potes effugere ſupplicium : at non ſtatim illæ tibi præmiũ de-

De officio patriæ gratis præſtando.

B bituræ ſint,ſi quid cum officio feceris. Nam ſi ciues omnes ſeſe in officio continerẽt, ne opus quidem eſſet ullis legibus: quippe quæ nõ ad bonos mores cõparatæ,ſed malis è moribus natæ ſunt, id quod uerè uulgò dictitãt,ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas eſſe leges,quemadmodum de aureo Saturni ſeculo fabulantur poëtæ:ſuo quenque ſpontè fungi officio:an tu hîc clamabis perire benefacta,quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex non minatur niſi improbis,ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo,quum uirtus abſoluta abunde ſeipſa contenta ſit? Proinde petere quod illa non ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſſimum eſt. improbè flagitare

C quod ea candidè ciuiliterq; promiſerit,ciuis eſt probitatis nõ ſatis ſpectatæ. Tu quid merueris,paulò pòſt excutietur: interim finge ſanè præcipuam quandam utilitatem attuliſſe,cui tamen ex lege præmium non debeatur:utrum protinus clamitabis infrugiferũ fuiſſe officium,ciuitatẽ in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere,minitabere iudicibus niſi tibi mercedẽ ex animi tui ſententia decernãt:an potius ipſam uirtutem abunde magnum ſui præmiũ iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hũc eſſe maximũ fructum officii duces,quòd de aliis citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatẽ uidearis accedere? Nimirũ hæc tibi futura ſunt ſatis,ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi nõ

D cõtentus iſtis,aliud adhuc neſcio quod præmiũ deſideres,certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodũ tuliſti. Quanto metiris precio,uolitare per ora mortaliũ,celebrari,laudari,digitis notari mille, oculos omniũ in te cõiectos circumferre? Iſta inquã uel maxima præmii pars:nam pecunia ſanè quàm exiguum momentũ adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio,uel caput potius ipſum tuo deeſt facinori. At cũ interim his rebus frueris,dũ nõ occiſo tyrãno tamẽ uelut tyrãnicida celebraris, quæſo te,quãtula pars abeſt à tuo præmio quod laturus eras etiã ſi tyrãnũ occidiſſes? Poſtremò iſthuc ipſum præmium,penè dixerim,inuidendũ mihi uidetur, quòd iam tibi licuit toties Reip.

Collatio mercedis & gloriæ.

E tyrannicidiũ imputare,quòd in celebri iudicio tibi contigit honeſtiſſimũ præmium flagitare,& in tam frequẽti theatro ſpectante rep. magnificã iſtam tuam tragœdiã peragere. Mihi uidetur,Iudices,beneficii tuliſſe gratiam,quiſquis exprobrare beneficiũ potuit. Tu fortunæ,tu deorum munus imputas ciuitati, & ſunt fortaſſis qui tibi libertatẽ acceptam ferant.an hæc tanta præmia cõtemnis, quæ uel uero tyrãnicidæ ſufficere debuerant, niſi lex maluiſſet præmio conatum ab effectu diſtinguere? Quanquam nullũ mehercle præmiũ magis cõgruit ei qui tyrannũ conatus ſit occidere, nec occiderit,q̃ ut illi cõtingat tyrãnicidæ præmiũ ſperare,nec ferre tamẽ. Hiccine erat ille gradus,in quo nos tecũ cõmorari iubebas? Quãquã hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium,

quòd aliorũ proposito fortuna modò defuit,tibi uolũtas,ut ais. Effecisti quod F
uoluisti:id quod erat necesse,nec fecisti, nec uoluisti. Sed iamdudũ alium gradum(ut uideo)circunspectas, in quem te recipias. nã in hoc q̃ citra omnẽ præmii spem consistas,intelligis. Age sequemur te per omnia,& aliunde aliò fugitantẽ persequemur, nec usquam sinemus cõsistere. Atqui non tantùm aggressus sum,inquis,uerumetiam occidi,nempe filium:atque id facinus in duo secas tyrannicidia,& quòd filium sustuleris plusquam tyrannum,tum tyrãnidis successorem:& quòd parenti,necato filio,mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc,cuiusmodi sit,inspiciamus. Parentem ais abs te,iugulato filio,eadem occisum opera. negas enim referre qua uia peremeris, modò sustuleris: imò G
splendidius isthuc uideri uis,quòd tuo quidẽ ense, uerùm ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta,Iudices,oratio possit parũ attentũ fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris uenditãte,dũ nobis ob oculos ponit ualidum illũ florentemq; iuuenem,sic patri adamatũ,crebris uulneribus confossum: parẽtem senem miserum illi circumfusum,eodem exanimatum ense,sanguinẽ utriusq; inter se confusum. Ista quidem dictu splẽdida, sed quid ad tuam caussam attinent?Nemo tam cæcus qui non uideat,nemo tã effrons qui neget, spectaculum illud multo omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quũ senem tyrannum iuueni uideret incumbentem exanimem exanimi:& in altero gau- H
deret sese leuatum malis præteritis,in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima,quum Reipub.sint gratissima,quid attinet uerbis exaggerare?Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrum tibi acceptũ ferri oporteat quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est,an fortunæ,superũmq; dexteritati. Quòd enim tuo gladio peremptus est,id uerò quã est futile,nihiliq;! Quid si tuo gladio ab eo qui eum utendum abs te rogasset,tyrannus esset necatus,nũ tu protinus tyrãnicidæ præmium petitum uenires?Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulasti,de quo certè controuersum esse poterat,tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis,reliquisti. Si prudens, I
prudens excidisti à præmio.sin metu,multo minus etiam caussæ est postulandi muneris. Verùm illud tute uehementer urgebas,uti prudens uolensq; reliquisse uiderere. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quum tibi sic in manu esset,non toto metu liberare Rempub. sed ultorem tui facinoris, & uerum certumq; tyrannum relinquere?Intelligebas(ut ais)omne negocium cõfectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum præscires ut senex illico sibimet eodem gladio necem consciscceret. Videte Iudices,in manifestissimo mẽdacio qua rima conatur elabi:nisi diuinandi scientiam cõmentus fuisset,nõ poterat hinc explicare sese. Si quidẽ hæc uel augur,uel haruspex,uel ua- K
tes diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius,quid uanius, quid ueri dissimilius, quàm asseuerare id certũ præscisse te,quod tale sit,ut quiuis alius exitus potius fuerit expectãdus? An cõiecturis es assequutus id euẽturũ quod euẽnit? At quid aliud effici coniecturis poterat,nisi ut uel sperares, uel suspicarere?Porrò in re tam ancipiti,quæ dementia erat spem incertam sequi,discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas cõiecturas,quibus hic noster uates præsensit inopinatũ omnibus exitum. Iam ætate fessus erat,inquis,iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentius amabat,

III. *Effectus et cædes filij.*

Eleuatio instrumenti.

A scripto seu uerbis legis.

Ab incerto euentus.

Contra consilium aduersarij ut periculosum & incertum.

Eleuat coniecturas & rationes aduersarij.

A amabat,quàm ut filio uellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, ut iam omnibus uideantur esse confutata uel prius quàm refellantur? Vtrum seni mentem ullam fuisse putas,an nó putas? Si non putas,fieri potuit ut illi tutum uideretur, quod neutiquam erat tutũ: atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse, quur erat quòd usqueadeo diffideret? Quasi uerò tyrannis uiribus duntaxat unius hominis,ac non multo magis ingenio,uersutia,calliditate, largitione, crudelitateq; contineatur: quæ omnia si magis in senem quàm in adolescentem competunt,quur tu in diuersum torques augurium? An nó illa ætas usu rerum callentior est?an non altius

I. *Ab accidentibus,et ijs quibus conseruatur tyrannis.*

B dissimulat?an nó cauet diligentius?an non prospicit oculatius? irascitur implacabilius?tenacius iniuriæ meminit?meliusq; in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quãtulum est illud momentum,quod corporis uires afferunt?at in tyrannide profectò multo minus. Cur magis illum terreret adéptus filius, quàm extinctus satelles quispiam audacior,quum arx superesset approbè munita,superessent opes,arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentesq;, qui non solùm tyranni partes adiuuabant,uerùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne ni-

C miũ securè negligantur. Vsqueadeóne senem cruda uiridiq;(quod omnes norunt)senecta,callidum,animosum,ambitiosum,non stultum,una filii mors cõsternauit,ut rebus desperatis protinus è uita sibi migrãdum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem,sed multo inuidiosiorem,idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam,temeritatemq;, adeò ut expedierit propemodum illi ad stabiliẽdam tyrannidem filiũ è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia,magisq; tuta. Iuuenis ille solum hoc augebat,quod maximè tyrannos solet euertere: uera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erãt col-

A personæ cõditione.

D locata. Sed tenerius adamabat filium,quàm ut defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris,an de uiro sene, callido,crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices,in eo sermone argumentis coarguendo sumã operam,quem ipsa natura,quem mos,quem communis omnium sensus repudiat? Quis unquam isthuc audiuit,tyrannum usqueadeo pio in liberos fuisse animo, ut non dicam commori uoluerit,sed cõuiuere cõmodè quiuerit? Credite mihi,priuatorum isti sunt affectus: Tyrãnus neque quid natura,neq; quid pietas, neq; omnino quid sit officium,nouit. Exuit hæc omnia simul atque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos

II. *A remotione causæ.*

Locus cõmunis, & descriptio tyranni.

E amat(si quos tamen ille amat,qui uel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit,aut quorum opera ministerioq; ad fulciẽdum imperium indiget. Quòd si ullos ille posset amare, similes certè sui diligeret,impios, uio-
» lentos, rapaces, scelestos: quandò nihil ad conciliandam charitatem efficacius
» morum similitudine. Atqui ne improbi quidẽ illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò ut præposterum uel peruersum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, ut æquè uacarit omnibus affectibus,atque tyrãnus: hoc modò illos discernit,quòd philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit,qui in patriam,uitæ parentem altricemq;,

Collatio causæ & effectus.

qui in cœlites omnium bonorum auctores tam ſit impius, ut illam crudeliſſi- F
Collatio cauſæ et effectus. ma opprimat ſeruitute, horum phana deſpoliet, iura contemnat? Verùm ut largiamur tibi nonnihil, ſinamusq; te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc eſt, ignem in flumẽ transferre: an tandem perſuadebis illud, uſqueadeo indulgenter illum adamaſſe filium, uſqueadeo in eũ omnes uitæ ſuæ ſpes, uoluptates, opesq; ſemel contuliſſe, ut illo ſublato ne minimã quidem uitæ cauſam ſibi reliquam eſſe putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerùm ex uniuerſo mortalium genere: nõ ex hoc ſeculo, ſed ab orbe cõdito, & ab ipſo (ſi uis) Promethei ſimulachro: quotus quiſque fuit pater, quota quæq; matercula, quæ ob liberorum necem ſibi fatum accerſiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo G
ferè non modeſtè ferat. Priuatis parentibus uel indulgentiſſimis, muliercularum intemperantiſſimis affectibus mediocris luctus ſufficit: tyrãni in filiũ charitati non niſi ſolam mortem ſatisfacturam eſſe tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum eſſe potuit utrò ſe dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in deſperationem? Quo diligebat impotẽtius, hoc erat probabilius, ut ſenex natura ferus, ciuibus infenſus, uel maximè uellet eſſe ſuperſtes, uel ob id deniq;, quò ueterem illam iram, nunc filii nece acerrimè exaſperatam irritatamq;, Reip. ſuppliciis ſaturaret. Quòd ſi H
aliàs uitæ pertæſum fuiſſet, hæc nimirum una cauſa poterat illum in uita retinere. Quid autem ſenili animo uindictæ cupidius? An neſcis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æſtu, quo flagrare ſoleat incendio, ſi
Amplificatio à periculo rei. quando atroci inſignique contumelia laceſſatur? Quæ uerò potuit eſſe atrocior, quàm filii cædes ſic amati, ut tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit unquam crudelitatis, quicquid ſæuitiæ, quicquid immanitatis: ſiqua ſanguinis ſitis, ſiqua ſuppliciorum fames, denique ſi quid tyrannicum: id omne ſemel de integro poterat excitare, quaſiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem ſolet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum eſſe certiſſimus augur exiſtimaſti, quod I
in Tigribus uidemus euenire? Quòd ſi tibi uni compertum erat, tyranno ſic in deliciis eſſe filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, niſi ut ſæuiſſima illa Tigris rapto catulo in rabiem uerſa, in miſeram hanc ciuitatem dilaniandam diſcerpendámque inſiliret? Id ſi non euênit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in noſtra capita fortunáſque immiſeris. Elige nũc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuiſſe tyranno cum noſtris affectibus commune, an confingere ſic adamaſſe, ut matercularum quoque uicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: K
quæ niſi conſtiterit, non eſt quod ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi, ut præſciueris, & certum præſciueris, deo uidelicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quãdo iſthuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter eueniſſe uideres, tũ demum poſt factum uates eſſe cœpiſti, quemadmodum uulgò tum fieri tum dici conſueuit, poſt euẽtum ſtultos etiam ſapere. & quò fortunæ beneficiũ uerbis in te

transmoueres,

A transmoueres,tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti,causas reperisti,quibus præscisse uideare.Sed dii boni,quàm non bonum poëtam te præstitisti,qui tam inconsistentia,tam cum natura pugnantia finxeris,sæuissimum tyrannum ob pietatem erga filium,ultro uitam fugisse:ob unius capitis necem tutum sibi non putasse in uita commorari,quum omnia superessent quibus tyrãnis & paratur & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrãnidis præsidium collocarat, repentè rebus suis diffisum ad inferos abiisse!Age,mitto nunc argumenta.hæc omnia uera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem ullum habent ueri, si mihi ex omni hominum memoria uel unum tyrãnum potes nominare, B qui liberos suos sic adamarit,ut non spadones ac pallacas longè prætulerit:qui sic illis indulserit,ut non suspectos haberet obseruaretq;: qui sic illis sit fisus,ut nõ in barbaris quibusdam latronibus, ac seruis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit.Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint,ut uiuos esse pati nõ possent: adeò metuerint,ut ne cibum quidẽ unà capere uellẽt: adeò diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarẽt,si quis illos è medio submouisset.Nullus inutilior tyrãni satelles,quàm filius.Ex extrema barbarie cõductitios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos : his uitam suam mauult committere,qui sua patria frui non possint,& alienã euertere gaudeãt, C qui barbaricis ferinisq; uiribus antecellant,& Gigantes illos impios referãt,qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur,& propter ingenii feritatem à nullo facinore abhorrẽt.Hi sunt idonei tyrãnorum ministri,hi fiducia,munimentum,præsidiumq; tyrannidis multo tutissimum.hos siquis ademerit,causam uideatur dedisse cur rebus tyrannus diffidat.Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Aetate? at utilior ætas grandior.Robore?unus erat.Prudentia?magis sapit senecta.Custodiis quas obtinebat?at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda.Si patris nomine, quid nisi unus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quò D deficerent,nisi ad eum cui alebantur?Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio.Res enim tyrãno suspecta,filius uiolentus & insolens,propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt : filius illud præmium spectat, tyrãnidis successionem. Nec ullus pietati locus,ubi mentẽ possidet dira regnandi libido.Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius.Sed dicturis iamdudum nescio quid:mane, præsensi. nihil inexpugnatum omittam.urges,Nisi præter modum adamauit filium,nisi diffisus est,cur sibi mortem consciuit ? Isthuc uerò meritò demirandum, quippe quod præter omnium,ac tuam etiam spem euênit.Verùm ego nihil ad me pertinere E puto,ut tibi rationem reddam,quid illi dii in mẽtem immiserint ut sibi uim afferret:hoc tantùm euincere sat est, te nullis coniecturis hunc exitũ certò præscire potuisse,quantumlibet amarit filium:tametsi causa non admodum obscura.Iam deorum si qui fuerunt huic infensi Reipub.iras diuturna nostra calamitas satiauerat.Iam propitios nostra uota,nostra sacra commouerant: aderat illud fatale tempus,quum impius ille senex diis atque hominibus dignas admissorum pœnas daturus erat. Iam aderant ultrices Erinnes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ : hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formidinem incusserunt,hæ attonitum ad spontaneam sui cædem impulerunt.Nihil minus arbitrabatur quàm fugisse qui filium peremerat, quàm una cæde con-

Aliud argumentum à descriptione tyrannorum,& eorum satellitũ cõtra causam.

Aliud à persona filij.

Obiectio,quã diluit alia causa euentus allata.

tentum fore. qua quidem una in re iure potes gloriari, quòd tyrannum uehe- F
menter fefelleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talem, quales audierat esse solere tyrannus, qui magno suæ uitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, nisi ratione probè perspecta, qua possent perficere. Hãc suspicionẽ Pan ille, aut siquis alius est deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnificẽ, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res

Contra consilium petẽtis ut fictum, κατὰ σκόπησιν.

præter spem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed G
finge diuersum exitum fuisse consequutum, pone tyrannum ira percitum, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exilium agere, possessionibus exuere: quid hic dices? Non sines, opinor, eorum malorũ causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputãdum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quòd boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te uelut auctorẽ uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, uel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filium non patrem occidisses, credi poterat te talem quan- H
dam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quũ esset fugiendum, ibi demũ Iudices, in re tam tumultuosa, secum uelut ociosus consultare cœpit, utrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore ut pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens Iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum ut iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem uenerit tyrãno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò im- I
pudentiæ, fingere præscisse se, quod esset euẽtu consequuturum: & quod non

Aliud argumẽtum à qualitate fictionis

uideris, id ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ, sua fides constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: uetuisse ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturã, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimam contemplatum, uel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, ut tyrãnicæ necis tutus & ociosus spe- K
ctator assisteres: nec prius illinc discessisse, quàm negocium omne confectum uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malum poëtam te præstitisses. Sed ocium, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nũc uel ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negocio subitò nescio quis deus oculos tibi restituit, ut uideres futurũ id quod accidit. Porrò si ueris fidẽ facere uoluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum

irrepseris,

A irrepseris, forte fortuna obuio nemine,nõ dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris siquod tutò facinus posses designare : hæc molienti, commodùm fauisse fortunam : itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses(ut est ea nimirum ætas securior,periculiq; minus cogitans:præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (ut mores illius erant)multo uino sepultũ,atque immodica libidine defessum,fortiter iugulasse scilicet,& somnum illi cum morte,id est germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde ubi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito uidelicet morientis gemitu,ibi te metu exanimatum ita fugisse,ut nõ
B uacarit gladium è uulnere tollere,quem nec parricidæ, nec sicarii solent relinquere,ne deprehendantur. Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotasq; mũdi latebras animo circunspectantem,in quibus abditus posses irritati patris sæuitiam fallere.Iámque te ad spontaneum exilium accincto, repentè in uulgus exiisse famam, liberam esse ciuitatem,tyrãnum unà cum filio iugulatum,reliquos metu fugisse,auctorẽ ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophẽ immutasse te animum,& qui prius de salute fueras solicitus,protinus ad præmii spem arrectum fuisse,lucriq; auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio qua totã hu-
C ius inopinati euẽtus laudem in te traduceres,prosilisse in medium, id quod uidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uirtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt enim rerum naturæ cõsentanea,usu comprobata, omnium opinione recepta.At tu dum sedulò quidem,sed tamẽ parum ex arte,tuam nobis præscientiã niteris persuadere, quàm multa comminisceris, non dicam tota facie à uero distantia, uerumetiam cum sensu communi,cum more,cum natura penitus pugnantia? primùm tyrãnum tam maternè filium adamasse, ut sine eo uiuere noluerit: sic ob unius mortem metu fuisse consternatum, ut in uita manere non sit ausus: sic illi toto pectore
D fisum,ut ipse nullas circum se custodias haberet:adeò fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionem inflammari : tam inualidum, ut tua dextra fuerit indignus:tam inermem,ut ni tu illi gladium reliquisses tuum,defuturum fuisset quo se iugularet.Non uides quàm non cõpetat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præsidiis munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tanta imbecillitas in iratum ? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contempseris, ut indignũ habueris qui tua ista magnifica dextera iugularetur ? Tũne indignum iu-
E dicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret,quem maximo suo cum dolore ferret?Non talẽ illum Iudices,non talem sensimus,ut cuiquam contemnẽdus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti,nisi fortè contemnere est,miserè formidare.Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi.Nõ ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quãtum uirium illi partim exercitatio, partim ingenii feritas etiam in illa senecta reliquerat.Tum non te fugiebat,frigidum illud senium sic interdũ acri dolore inflammari,ut iuuenibus etiam ualidissimis sæpenumero fuerit intolerandum, siquãdo solitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat,magno

Aliud ab incredibili ex circunstantijs.

Personæ.

aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, F
ira, dolor ingẽs uires suppeditet? Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem
malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientẽ fortuna ob-
iecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur
gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidẽ morari tutũ, dum reciperes, me-
tuens uidelicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti
inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quàm deprehẽdi. Neque
ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus cõsistere,
Rei. quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere ar-
ma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, arma- G
tis, sobriis, irritatis, deniq; cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum
usq; adeò filii mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an uerè, se
petitum fuisse, dexteram tuam erasse tantùm in filio. I nunc & spera, non di-
cam hos Iudices uiros omnium perspiciẽtissimos, sed uel è media plebe quen-
quam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odore-
tur præsentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ solent,
quum hærent in explicãdo tragœdiæ argumento, hãc ueluti deam diuinatio-
nem arte quadã induxisti, quò præsensionem tuã Iudicibus probares, sine qua
uidebas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui pa- H
ternæ mortis, qui gladium quo se feriret, reliquerim: atq; id solũ non modò sa-
tis esse putat ad petẽdum præmium, uerùm etiam meritum esse ut ipse ensis in-
ter arma deorum consecretur, dominus pro deo præsenti colatur. O hominem
suauem, si has spes uerè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat.
Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcẽ ar-
ma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrum ma-
Instrumenti. gicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit necessitatẽ. An
uerò nihil referre putas quam præbeas occasionẽ, quomodo, quo animo? Pri-
mùm, gladium reliquisti, quo nihil minus deest Tyranno. nũquam ferrum ab- I
est, nõ in cubili, nõ in triclinio, nõ in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua qui-
dem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum ausis appella-
re, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem
postea receptũ optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eun-
dem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex hu-
ius urbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occi-
disti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te per-
tinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euẽnit, nihil ad te pertinet. nam
anceps occasio quam in partem cadat, id diis in manu est. si bene uerterit, nihil K
gratiæ debetur ei qui dedit imprudẽs. sin malè, temeritas imputatur. Neq; enim
culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirẽtur o-
mnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futu-
rũ ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur? Scio me Iudices hæc pluribus
refellere uerbis, quàm necesse uideatur, quippe tã friuola: uerùm id mihi pro-
positũ est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non re-
uictũ prætermittere. Quare quæso ne pigeat ita ut antehac fecistis, patiẽter atq;
An idẽ sit cau- attẽtè cognoscere, dũ hũc ab gradu firmissimo deiicio. Hîc sibi uehemẽter fi-
sam mortis debat, hũc acriter urgebat locũ. Negabat uitari posse, quin præmiũ deberetur,

quòd

A quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus disertum aiebat, nihil interesse utrum manu sua quis occîdat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, ut quum in maleficiis causam datam imputarēt leges ad supplicium, multo magis idem obseruarēt in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud addēs Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legum memoriam obliterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nūquam quid sibi uelint leges, inquisisse uideris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neq; dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis lōgè diuersam esse rationem maleficii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas uel ad pœnam uel ad præmium, qualemcūque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi uendicasset: tametsi probabile uideri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad pœnam uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladiū erat habiturus te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter uenandum temere misso fortè tyrannum uicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium, an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potius uocādus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyrāno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset, eaq; re concepta febri decessisset, auderésne caupo, uini titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis nō te cum tua flagitatione ut temulentum uinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat ut ætas uinosa tam illicibili uino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: uulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filii necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te tyranni coquum esse: probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquam lubens uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupediisq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus, quem prædixerāt medici. emoritur tyrannus. liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmiū postulabis? Mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nā illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quò pater ultro uitam relinqueret, & causam dedisti ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si ty-

præbere, atq; occidere.

A dissimili.

Amplificat exemplo.

A cōsequenti.

Simile.

Aliud.

Aliud.

ranni amicam,quam ille miserè ac perditè deperisset,occidisses:eaq; cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet,auderes ad præmium aspirare?auderes dicere, te certum præscisse, fore ut tyrannus spontè fugeret è uita ? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios:nemo tamẽ tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret:tuum factum periculosum & anceps dicerent:omnes fortunæ gratias haberent,cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abunde magnum præmium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficii,& asscribendi beneficii rationem conueniet distinguere,deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem proli- G xiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligẽdam pœnam: id in priuilegiis,quæ in exemplum non uocantur,fortasse locum habet:in iure communi longè secus est. Siquidem(uti superius demõstrauimus)nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficiis etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum,nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod unum est nata atque instituta,quàm in eo in quo tẽporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea:deinde ut animus adsit,non tantũ casus. Hoc rursum interest, quòd H in benefactis nec causa idonea,nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis siquid nocẽdi animo tentes,non expenditur nec euentus,nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunã: qua te subleuari, quod tandem ius sit?In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum uitiosum cõperit,nihil moratur causam,quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea,& non consequitur euentus:lex quasi cõniuet ad id,& non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequu- I tus,etiam si de animi uitio doceri non potest,tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat,partim propter suspectam dantis uoluntatem, partim ut hæc latebra peccãtibus eripiatur,Imprudens feci:discantq; homines uel suo periculo cauere,quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens,certam atque euidentem noxæ causam dederit:eum perinde lex censet,quasi facinus manu peregerit:ueluti siquis hostem opibus copiisq; iuuerit,perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit,sine quo bellum geri non poterat. Aut siquis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendũ curet,ut naufragio intereat:aut in cõclaue pensili testudine inducat, ut ruina op- K primatur:aut iuxta lectulum ægroti,loco pharmaci uenenum ponat, futurum sperans ut eo hausto pereat,tametsi non bibit ægrotus, tamen ueneficii postulari potest qui posuit, propter uitiosam animi uolũtatem. Nam uehementer erat probabile id euenturũ,quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem,nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate,apponas euentum:non effugiet temeritatis crimen,nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in uia publica,aut in fundo alieno,arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris,aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis,tuo facis periculo.

Noua disputatio, quatenus causa & uoluntas in legibus sufficiant, & quãdo euẽtus spectari soleat.

A culo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis nõ uacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quãto discrimine dissita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: caussa data diiudicatur: spectatur euentus. Age nũc, si libet, tuam caussam, qua tuum facinus æstimari uis, expendamus. Finge te certã, ineuitabilem mortis caussam tyrãno dedisse, sed imprudentem. nulla tibi sit præ-

Adaptatio præsentis caussæ.

B mii petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudùm, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi necem consciscceret, quod euenturũ ne uates quidẽ quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquã rem plenã discriminis, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te nõ postulat: at idem si malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorãtia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus simul atque occiso filio se peti insidiis persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi

C constet, caussam dedisti non solùm nõ idoneam, uerumetiam periculosissimam Reip. Vin' hoc tibi argumẽto euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam ẽ ciuibus uitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mortẽ imputabit, qui necato filio, seni caussam mortis dederis: atq; his ferme tuis argumentis utetur: Indulgentissimè filiũ adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atq; hęc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurũ, ut ille uitam fugeret orbatus filio, in quo uno

D omnia uitæ oblectamenta collocarat. Non tibi defuisse iugulandi senis uoluntatẽ, sed hoc tantũ egisse, ut miserabilius sua dextra perimeretur, ut odiũ tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hũc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quãto sunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atq; animi suspicionẽ, caussæ qualitate purgabis. Negabis caussam idoneã fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit cõsequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filii necem spontè fugientis è uita. Alioqui futurũ fuisse ut & mater sibi fatum accerseret: quippe quã impoten-

E tius amare sit consentaneũ, ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterũ crimen depellendũ, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficiis ualet ne quid imputetur, id multo magis in hac caussa ualet ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uolũtatis suspicione, quòd causas parũ idoneas dederis: hic ex caussis multo minus idoneis propter personã tyrãni, uideri uis nõ modò quod euẽnit, fuisse suspicatus, uerumetiã certũ prescisse. Ibi temeritatis postulari nõ poteras, propterea quòd tametsi uitio abs te data est caussa, tamen idonea non sit ad id quod euẽnit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ci uitati citra caussam idoneã ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filii mors

IIII. *An propter filiũ, ut tyrãnidis omnis auctorẽ & caussam, occisum, præmium debeatur.*

imputabitur, etiam si mater quoque, & filiæ & sorores, & tota tribus huius ne- F
cem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe ubi summũ Reip.
periculum & uerteretur, & prætimeri probabiliter posset. Venio nũc ad quar-
tum illud præsidium, Iudices, quod iste tutissimum, ac penè inexpugnabile iu-
dicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non solùm sit non habiturus quo ty-
rannicidii & huius laudis arcem obtineat: uerùm uix etiam latebram inuentu-
rus, ubi temeritatis ac maleficii pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm
non inimicè, non curiose (ut aiebat) secum agam: ut quum possim in crimen ac
pœnam uocare, sat habeam ab honore nõ promerito secludere. Ait sibi debe-
ri præmium uel hoc uno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plusquã tyran- G
num, tum tyrãnidis paratum hæredem, etiam si hunc euẽtum dii nõ dedissent,
ut senex ipse uitam abrumperet. O deploratam impudẽtiam. Tu tibi præmium
peteres, si tyrãnũ suæ furiæ non essent ultæ? Dii quiduis potius dederint, quàm
isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quãdoquidem id
tutò licet: tametsi ad solam mentionem inhorrescit animus. Tũne, inquam, oc-
ciso filio, relicto sene uiuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipse
superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nã tu aut exquisi-
tis suppliciis exanimareris, aut in extremis Orcadis exul delitesceres: nos pro
tyranno iam immanissimũ carnificem pateremur: & tuũ caput, ubicunq; terra- H
rum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitãtia, uel
præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem coniecisses.
Sed re filius erat tyrãnus, inquis: patri præter inane nomẽ nihil erat reliquum.
Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo
unquam dubitauit, quin tyranni uocabulum mereretur. Quando autẽ antehac
unquam fando auditum est, duos una in ciuitate sedisse tyrãnos? id quod magis
etiã natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iisdem alueari-
bus duo se reges pariter non ferunt. In armẽtis taurus tauro cedere cogitur. In
iisdem lustris non conuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum I
animal efferatius) parem in eadem urbe patitur? Non uides necessariò fieri, ut è
duobus aut alter alterũ oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse mauis
in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senẽ obtinebat tyrãnidem, quid à Rep.
præmium postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reipub. Sin patri cessit: quid
tandem illum uocare potes, nisi tyranni uel præfectum, aut satellitem? Quãdo-
quidem seniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Ve-
rùm ut quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriua-
res, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate cõmi-
niscebaris? Cæterùm quàm in his cõfingendis decori quod in personis situ est, K
nullam habuisti rationem? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulam senem
iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset:
non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeũt
succum: porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem, iámque
patri uiuo succedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se uiuo succes-
sorem: & tu uis isthuc credi in tyranno? Ille non finit ullum è liberis rem do-
mesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese ueluti abdicans im-
perio, negocium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse ui-
deris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid
faceres?

Confutatio à consequentibus.

A conditione filij, à quo tyrannidem remouet ab incredibili.

Ab absurditate fictionis.

A faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non potè-
rat. Quæso te, an unquam auditum est Tyrannum ætate mitescere? Quando tu
desines ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere?
Vt eodem igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate plerique reddùntur mi-
tiores ac tẽperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis po-
mis amaritudinem adimit, ut uinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyran-
nis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimã tyrannici ingenii tibi
demonstrẽ imaginem? Spinã cogita, quæ quo magis senescit, eo pungit acrius.
Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgari-
B bus ingeniis fortasse nõnulla uitia senecta uel detrahit, uel certè mitigat, etiam
si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudelita-
tem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uitiorum o-
mnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit.
Quanquam ista Tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè
propter ætatem ad uoluptates segnior, uerùm erat fastidiosior: unde fit ut im-
becillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur
ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores.
Quur non autem & plures, uidelicet quò senile fastidium optione & uarieta-
C te uinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores
sunt, quo fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi
senis cupiditate metuebant? An tu putas unà cum uiribus senescere libidinem?
Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detra-
hit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrãnicum animum his in rebus non
tam uoluptatis usus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene
tyranno Venus, certè feruet uigetq; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò
totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapaci-
tas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, suspi-
D cio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem
oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimium nota?) horum in-
quam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquã na-
turæ bonitate uincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si
quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenii à natura insitum est,
id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in im-
manissimam quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo
sene, quid ego coner argumẽtis docere, quum sua cuique memoria abunde sa-
tis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolẽtius, uidelicet pa-
E tris abutens imperio: num tu hunc cõtinuò tyranni nomine donabis? Ergo ex
eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in
tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit fe-
rocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperii potiebatur:
patri præter nomen nihil cessit. Quasi uerò non sit isthuc omni tyrãnidi com-
mune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrãnide capi, ad ipsum re-
dire tyrannum: quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ commu-
niter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alio-
qui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam
permittat suis, quàm sibiipsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos

Ab ætatis accidentibus ex persona patris.

Libido cũ uiribus non senescit.

Cõfutatio signorũ à proprio tyrannorum.

est tyrannus indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera F
sentiat suum imperium contineri. Proinde sub unius umbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res usqueadeo misera tyrannis, si unius modò foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus similiores? Neque desunt qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse, quò nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquemlibet tyran- G
num appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmiũ petes? Non in tan-
II. tum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnẽ dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uiolentia committebatur. Sed isthuc quantũ absit ab imagine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad hæc, uerisimillimum est nullius insolẽtiam minus approbasse senem, quàm filii, uel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odiiq; sibi conflari (Callidissimi autẽ tyran- H
ni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrãnis possit) uel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uitiis, & ad crudelitatis ministeria alienis q̃ suis uti mauult. Quòd si clã patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannũ agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbãte patre, quasiq; per illum exercente tyrannidem, utri tandem par erat imputari commissa, huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, uetare. Quid autẽ non agunt per alios tyrãni? Nam ipsi quidem nẽque pueros emasculant, neque uirgines abripiunt, neque pro- I
scribunt, neque bona diripiũt, neq; phana dispoliant, neque hæreditatibus manum iniiciunt, neq; compilant ærarium, neq; tormentis excruciant, neq; quenquam iugulant, neque armis uicos expugnant, neq; incendunt uillas. Totũ hũc tyrannicum ludũ per ministros exercent. In unũ tamen tyrannici nominis inuidia competit, in unum occidendum lex præmium instituit, in unũ stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorũ ut quisque sua opera tyranno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulum imponi potest: certè tyranni uocabulũ nemini congruit, nisi uni illi sub cuius ueluti clypeo tota illa perniciosissimorum hominũ colluuies latitat. Arbitror uobis, Iudices, sæpenumero au- K
ditum esse, id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis nõ longas modò, uerumetiã plurimas esse manus, plurimos oculos, eosq; acerrimos, plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrãnus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, cẽtenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerum ministros, totidẽ habere membra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm ut illud quod corpus appellatur, nihil est aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrãnide unumquippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, neq; ullũ aliud membrum,

A brum,contineat autem uniuersa:at ita cõtineat,ut ab iis possit separari: idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam,uiolentiamq;, præfectũ arcis uoces licebit,oculũ nomines licebit, aut si mauis dextrã: aut si ne id quidem satis,præcipuum tyranni caput dicas licebit:tyrannum certè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyrãni nomine cẽset,cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare:nõ sinit ut caput aliquod amputes,ne tale quiddã eueniat, quod de Lernæa Hydra fabulantur poëtæ,ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascãtur: pro

B uno excusso oculo,plures acriores succedãt: pro una rescissa dextera,multæ robustiores subpullulent. Vnius uitæ te dominum arbitrumq; cõstituit,qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen:quo sublato futurũ sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnum patris satellitem nominabas. non inficiabere. rursum alio loco dicebas omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit,non igitur usurpauit tyrãni nomen.

C Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula cõtraxit, Si quis tyrannum occiderit,præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcunq; illud esset animal,quod tyrãnus diceretur. Magnum(ut ipse fateris)satellitem occidisti,non tyrannum:quid tibi cum lege rei est? At rem,inquis,legis sequutus sum,nõ syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus:libertatem peperi, seruitutem sustulĩ:hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam,occidisti, nihil moror quantũ,quâm grauem,quàm ferocem,quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrãnidis,non

Opponit uerba legis.

D caput: aut si caput,unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sentẽtia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannidis filius:pater nihil nisi uocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuisse uocẽ sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à uerbis legis discedere? præsertim ita dilucidis,ut perspicuum magis nihil esse possit,& commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego Iudices, nullum in Rempub. exemplum perniciosius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumniosi à præscripto legum recedere:& interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè

Concessio, etiã si filius tyrannus maximus fuerit,tamẽ occidẽdum non fuisse. Locus pro legibus, eas nõ temere à uerborũ ui deflectẽdas & interpretãdas esse.

E idoneum comminisci queat,id iudicibus obiicere. Quis autem unquam meminit de legis sentẽtia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscuréue dictum:aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam extitit,eaq; manifesta? In priore non cuiusuis commentum,sed iuris prudentiũ responsa,sed Iudicum sentẽtia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis uocibus deflectere, & æquitatẽ iuris potius q̃ uerba spectare. Duplex itaq; periculum uidetis Iudices:alterum,ne superstitiosa cauillatione literarum legis,ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterũ,ne passim à præscripto discedẽdo,leges omneis & iudiciorum religionem subuertamus. Quorum illud quidem multo leuius est, propterea quòd uix unquam accidat

ut legislator obſcurè quid uoluerit, explicuerit: aut abſurdũ quiddam exoriatur. Hoc multò periculoſiſſimum, perniciosiſſimumq;. Etenim quæ tandẽ lex futura eſt, quam uerſutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè poſſit aliquo commento ſubuertere? Neque quiſquam non elabetur è iudicio ueſtro nocens, niſi qui ſit uſqueadeo nullius ingenii, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodũ erit, aut animi libido feret: ita pro ſene iuuenem, pro tyrãno ſatellitem, pro homicidio tyrãnicidium, & paſſim aliud pro alio interpretabitur. Veſtra interim Iudices religio, ueſtrum iuſiurandum, qua tandem ratione ſeruabitur, quibus nihil futurum eſt certi, quod in cognoſcendo ſequamini: uerùm ambiguas diuerſasq; litigatorum cõiecturas ſpectare neceſſum erit? Ergo quum in omni cauſſa maximopere cauendum eſt, ne ſine grauiſſima ratione à legis præſcripto diſcedatur: tum in hac non periculoſum modò, uerùm etiam abſurdiſſimum: quum legis uerbis nihil poſſit eſſe dilucidius: ſententia nihil æquius: interpretamẽto quod præter legis mentem inducitur, nihil peſtilentius. An credimus legis huius auctorem uſque adeò infantem, & uerborum inopem fuiſſe, ut dicere nõ potuerit: Qui quouis modo tyrãnidem ſuſtulerit, huic præmium eſto, ſi modò iſthuc ſenſiſſet? Neque uerò fugit illum, totam tyrannidem per ſatellites & præfectos exerceri ſolere, permultosq; in his eſſe uel Tyrannis ipſis ſceleratiores, atq; ut ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſcelera Tyranno imputarẽtur. In unum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos uita dignos iudicet lex, ſed quòd unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi ſimpliciter parêre: neq; eius uerba quaſi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, uerùm ad illius præſcriptum factorum tuorũ rationem inſtituere, præſertim in hoc exẽplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quẽ uelis, interficiẽdi tibi pro tua libidine licentiam ſumas. Non illud hic ſpectandũ, Iudices, quàm inuiſus Reip. ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: uerùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulãdi homines, ſemel in ciuitatem receptum, ſemel ueſtris ſententiis approbatum, deniq; præmio compenſatum, quò tandem licentiæ ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyrãni filium licere uoluit, hoc alius ſibi uolet in ditiſſimum quenque ciuiũ licere. Quiſquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Poſtremò ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſionem, Sophiſtam quempiam aut ſycophantam cõſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem uobis adducet: dicet nihil aliud ſenſiſſe legislatorem, quàm ut huiuſmodi ciuiũ genus non nomine ſed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum eſt, ut quod in uno factũ ſemel & probauimus, & gauiſi ſumus: id in multis ſæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre diſcrimen neque conueniẽter accipiendum, ut titulo reperto priuatus hominem indemnatũ interficiat. Id ita eſſe facilè liquebit, ſi quidẽ animaduertimus nihil omnium eſſe quod lex parcius circunſpectiúſque permiſerit. Etenim (ſi memini) tribus duntaxat

A periculo.

A conſilio legislatoris.

Aliud à periculo.

A uoluntate et fine legis.

A dũtaxat temporibus lex indulsit ut quis citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum, sed in uxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus utrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda: at ita, si demõstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (ut ita dicam) ultro semet reum facere cogitur. Quòd si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia
B non laude dignus esse uideatur. Postremò in tyrannicidio: ubi propter periculi suscepti magnitudinem lex præmiũ quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto uelut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si scelestum alio scelere sustuleris: neq; patietur te ius occidendi permissum, latius quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secũda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse prõxima uideatur hostem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris uerba iuraris, nisi ille aciem eduxerit, nisi si-
C gna canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nomen hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partiũ fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: uerùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in unũ non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, tyrannũ appellare. Neque uerò sine grauissimis causis lex tot uinculis astrin- *Amplificatio à rei qualitate*
D xit hanc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm uitam: uidit in extinctum facilè uarias causas confingi etiam impune posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse uidetur ut homini uitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo uult accusare? quantum spacii largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à *Epilogus.*
E mente legis abesse putes, ut cuilibet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam uitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantumuis etiam uerorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista *Amplificat cõ firmatione.* tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit scelerosus, qui periit: in unum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnique Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine in-

terficiens, pro ſaluberrimo exemplo perniciſſimum in ciuitatem induxiſti, & F
legum inſtaurationem à legis uiolatione auſpicaris: hoc eſt, malis malo mederi ſtudes. An me clam eſſe putas, q̃ multi ſint in hac turba uita indigni, morte digniſſimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus ſeruo: ſunt fora, ſunt tribunalia, ſunt iudices, ſunt carceres, ſecures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? quur nullo mandante magiſtratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi eſt inuiſus ille, niſi quòd mihi parêre recuſat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permiſero. Si iuuenem occidiſſes, quòd non alia patuiſſet ad tyrannum uia, darem ueniam neceſſitati: nunc occidiſti non obſi- G
ſtentem, non auxilium ferentem patri, ſed patris opem implorantem. Huius uniu's cæde contentus diſceſſiſti, tyrannum nec impetiſti, in quem unum tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrum ex uſu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquiſitioribus excruciatum ſuppliciis, exemplum omnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quaſi parum gaudeam pariter cum patre ſublatum filium: utinã eadem opera ſimul omnes ſint oppreſſi, quibuſcunque tyrannus placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit, & tamen nõ committere ut huius temeritas, ſi iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis H
iniuria uindicanda nunc agitur, ſed de legis uiolatæ maieſtate. Non enim par eſt, ut cuiquam perſonæ præter ius extincti odium in ſcelere ſuffragetur. Neq; tam ſpectandum in quem cõmiſſum ſit facinus, quàm quo exemplo cõmiſſum. Alioqui quur non eadem opera fas ſit in tyrãni nepotes, pallacas, pueros, uxores, liberos, lenones graſſari? Bonam tyrãnidis partem uxor ſæpenumero ſuggerit. Ad ſummam immanitatem nonnũquam libertus aliquis, aut uernula inſtigat: quur non & hos iugulas, ſi tibi ius eſt æſtimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd eſt aliquid tyranno nocentius, in quod tamẽ haudquaquam tibi ius ſit occidendi? Finge eſſe qui totam hanc urbem, templa, do- I
mos, curiam conatus ſit incẽdere, imò qui iam compluribus locis ignem ſubiecerit, ſed incendium ſubitò exorto imbri reſtinctum: auctorem nõ obſcurum, uerum abditũ latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quãto eſt atrocius ciuitatem ſemel funditus euertere, quàm expilare: ciues uniuerſos uno igni finire, quàm in pauca quædam ſæuire capita. Et tamen in unum tyrannum ſtringendi ferri poteſtas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuũ facinus palliare, quid tandem aliud eſt, q̃ K
legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quoſdam agere, quod tyrannus palàm ac ui facere conſueuit? In recipienda lege fas eſt populo cauſam æquitatemq; legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam uſu comprobatæ, ſimpliciter oportet obtemperare. Neque enim exiſtimandum eſt maiores illos noſtros, uiros ſine cõtrouerſia ſapientiſſimos, ita ſine grauiſſimis rationibus inſtituiſſe, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perſpiciebant tyrannidem fatale quoddam eſſe Reipublicæ malum, quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel tolli,

Præoccupatio.

Redit ad argumẽtum ſuperius. Non quicquid tyrãno nocentius, aut æquè nocens, occidendum eſſe.

Redit ad auctoritatẽ legũ

A tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in reipub. administrationem uindicatis. Quod si tyrannus in ius uocari potuisset, ne hūc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrānidem, nōnullam habere monarchiæ legitimæ speciem: hoc tātùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrānide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat utilitatem, tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atque id
B unius (si fieri potest) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum Reipub. quasi corpus corripiunt, legum prudentia cōsueuit uti: ut exemplo magis, quàm admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnā ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari uenia: aut uix etiam dari uenia, qui in publico Reipub. tumultu quietem egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque urbis pars ab hoc uitio syncera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum,
C ære alieno obstrictorum, scelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota sentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quàm sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunis suis, uel rectum iudicant seruire tempori. In hoc itaque rerum statu leges non extinctæ, sed oppressæ modò, cautim & circunspicienter agunt: intelligūt hoc hulcus citra summam ciuitatis pernicie exasperari non posse, unius capitis dispendio commodè sanari posse. Quare docto cuipiam medico præmiū ostendunt, digito demonstrant quod membrum secari uelint, quibus abstineri. Caput indicarūt illæ, tu dextram secuisti. Illæ tyrannum, tu tyranni satellitem oc-
D cidisti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inscitè exagitato, totum hominem in extremum uitæ discrimen adducat, quo qui hominem legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortassis, cuicunque lubitum erit: uerùm illud modò consilium fuit, ostendere tibi quàm insignitæ sit impudentiæ, in ea caussa tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egregia poscere præmia, in qua nequeas obtinere, si modò tecū exactius ac seuerius agatur, ut graueis pœnas effugias. I nunc & curiosum me uoca, qui tam cādidè tamq; ciuiliter tecum agam, ut quum te possim in graue discrimen uocare, sat habeam legis & Reipub. causam defendere, ne circumuenta præmium
E dare cogatur ei, qui nihil boni sit promeritus. Id quod nō iudicibus modò (quibus isthuc iam dudum liquere puto) uerùm tibi etiam ipsi cupio persuadere: & facturum me confido, si modò tantisper animum possis attendere. Vin' igitur, ut quemadmodū tu faciebas, itidem & nos summatim totam caussam ob oculos reuocemus? dispiciamusq; quàm multa tuo in facto desiderentur ad id, ut legi satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus, quum multa diceres etiam superesse? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, ut si quodlibet horum desit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego non unū aliquod, sed unumquodq; deesse docebo. Quod si facio, utrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi

Correctio.

Locus ab imo ad summum.

constiterint,non est quòd tyrãnicidæ præmium petas:Animus,uia,& effectus. F
I Animus duo quædã cõplectitur, uel quid sperarís,uel quid proposueris.Nam
Animus. si tyrannũ per imprudẽtiam occidisses,si præter propositum, non magis profectò præmium tibi debeatur,quàm si quis tyranno amicissimus idem fecisset. nam idem potuit accidere.Tu porrò quid propositi in arcem attuleris,ipse uideris:ita demũ legi persuasum erit te uoluisse occidere tyrannum,si occideris. Non occidisti,atq; id etiam quum tibi in manu fuerit(ut ais)si libuisset,interficere.Lex negat sua referre,utrum tyrannicidii propositum in arcem non attuleris,an allatum repentè mutaris.Iam quid sperarís,excutiamus.Quãquam isthuc leges non ita ualde curiose pensiculantur:sed tamen in tam absoluto faci- G
nore partes omneis constare oportet.Quid enim si tyrannũ interfecisses, quò tyrãnidem ipse occupares,utrum præmium sperares, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem ulciscereris, tyrannũ occidisses,atq; id esset palàm,num præmium auderes poscere?Quid si latrones tyrannũ forte fortuna obuium obtruncassent,num ad hunc honorẽ aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus,magna te pecunia conduxisset quò ei tyranno uenenum dares,dedissesq;,num quæso tyrannicidæ præmiũ postulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico in uitam tuam, quæ quidem obscurior est,quàm ut tu,alioqui tam gloriosus,quicquam de ea ausus fueris dicere:illud H
unum affirmare non dubitem,qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitiũ Reip. uideretur allatura,potius quàm ullam cõmoditatem: is aut priuatum dolorem ulcisci uoluit,non libertatem publicam uindicare:aut emolumentum suum sequutus est Reipub.periculo,non suo periculo Reipub. studuit prodesse. Postremò nõ potest nisi gloriæ ieiunio adductus uideri,qui tam insolenter se iactat.Non potest non uideri lucrũ sequutus,qui tam improbè præmiũ flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ uitæ periculo sua causa uoluit occidere,eum tu non solùm uolens præ- I
teristi,uerumetiam periculosè in Rempub.irritasti.quẽ sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui compẽdii aut animi fortasse gratia iugulasti.Sed finge te animum tyrannicida dignũ ad facinus attulisse, lucri perinde ut uitæ cõtemptorẽ:magni tamen refert, qua ratione tyrannidẽ tollere aggre-
II diaris.Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamẽ nemo alius
Actio. tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrem,in non tyrãno tyrannũ. Largior isthuc,Delium aliquem tibi prædixisse,ut certum præscire potueris,quod ipse etiam uix diuinare Delius potuerit.Licuisse tibi patrem occidere,si libuisset, uerùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem, K
idq; noua quadã & inusitata ratione.Vides quàm multa tibi dono.Tamen obsistam tibi,nec sinã ferre præmiũ,propterea quòd ea uia sustuleris, quæ legi nõ probatur,quæ non expediat moribus ciuitatis,quæ nõ sit forti uiro digna.Age quid si tyranni filiũ infantem in cunis iugulasses,& rursum adfuisset Delius ille,per quem certũ præscire posses,fore ut necato puero pater sibi mortem accerseret,atq; id euenisset,utrũ te tanquam tyrannicidam suspiceret Respub. an potius tãquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem,cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur?Quin ergo?Vtetur tuo maleficio Respub.cæterùm exẽplum haudquaquam

A quam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille miserè deamaret, per uim constuprasses, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum tyrannicidii laudem flagitabis, an raptus & adulterii supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, ueneno ægrotãti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum oderit te Resp. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrãnum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; detestabitur. Quid si quum te tyrãnus familiariter uteretur, tu in conuiuio prætextu necessitudinis uenenum porrigeres? Denique si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyrãno uitam ademis-
B ses, utrum à lege præmium, an pœnam expectares? Atqui tyrannidem utcunq; sustulisti. Euentu gaudet lex: uerùm exemplum tam perniciosum in Rempub. non recipit, ut consuescant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo uiaq; ut factum tuũ approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non statim permittit ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, ueneno aut incantamẽtis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum omnino tractare uenena: nec id ulla causa quantumuis honesta sinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem ueneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat maleficia lex: & ueneno
C tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis: utrũ ciues hũc æquis oculis spectare poterunt triumphãtem, an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus uia modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tũ in splendidissimo facinore, ut à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quò te morbo leuaret, at-
D que ille non pharmacis, sed maleficiis & incantamentis morbũ exemisset, utrũ præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reũ ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua uia, quid isthuc tua refert? Hoc tãtùm spectabas, ut morbo liber esses. ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem qui præmium negare posses. Tu protinus respondebis opinor, Medico te præmiũ esse pollicitum, non mago: neque debere quicquam, nisi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. At-
E que istam litem uinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & uincibilior est tecum causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cũ medico. Nã ibi de priuata mercedula disceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falsus est unus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata uia: hîc nefario scelere (quur enim nõ sic appellatur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quandoquidem tuũ factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita ut non rarò consueuit accidere) per occasionẽ morbum adimat.

Qui reualuit,ſuis fatis acceptum feret quòd uiuat.tibi mortem,tametſi uitarit, F
imputabit.Neq; ſua referre putabit, utrum imperitia, an perperam ac ſtudioſè
pro pharmaco uenenum porrexeris:propterea quòd tui fuerat officii,aut non
ſuſcipere negocium,aut fidem ſimul,& artem,& induſtriam, ac diligẽtiam, &
quicquid à probato artifice ſolet requiri,ad curã adferre. Sed age, ſinimus ad-
huc poſſidere te,quod dudum ſumus largiti: ut planè iſta uia tyrãnum occide-
ris citra ullum Reipub.diſcrimen.Lex non approbabit facinus tuum,niſi non
tantùm à crimine,uerùm etiam ab omni criminis ſpecie procul abſuerit:ne ui-
delicet ea quæ in hoc potiſſimùm adhibita eſt in ciuitatem,ut maleficiũ omne
ſecludat, incolumitatem ſuam, quam conueniebat aut Deo cuipiam, aut certè G
Diis ſimillimo homini acceptã referri,ſceleri debere dicatur.Non approbabit,
inquam,niſi tyrãnum ipſum, quem nominatim indicauit ipſa, quáque permit-
tit uia ſuſtuleris:ne per rimam iſtam periculoſum exemplum in Rempub.irre-
pat.Poſtremò non niſi ferro,non clancularíis ac maleficis artibus,niſi uirtute,
niſi manu,niſi uitæ tuæ manifeſto contemptu tyrannum trucidaris.Neq; enim
hoc tantùm ſpectat lex,ut tyrãnus in præſens ſubmoueatur:uerùm illud mul-
to magis reſpicit,ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate uiros eſſe fortes,
qui non uereantur uitæ ſuæ diſpendio patriæ commodis conſulere:ac præcla-
ri exemplo facinoris,omnes etiam in poſterum ab affectatione tyrannidis de- H
terreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum eſſe tyrannis ſatis tutum præſi-
dium:quandoquidem illud nemo neſcit, qui uitæ ſuæ ſit cõtemptor, eum eſſe
alienæ uitæ dominũ. Nam quod omnino ſatellitiũ,quæ excubiæ, qui parietes,
quæ arx,quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui
III patriæ libertatẽ ſua uita bene credat emi? Poſtremò autẽ, ut maximè tibi con-
Effectus. ſtet animus,ut cõſtet uia:id quod eſt totius negocii caput,non effeciſti. Tantũ
enim abes ut tyrannum occideris:ut quantum in te fuit,tyrannidem maiorem
in modum auxeris,interfecto tyranni filio. Quid autem refert,malitia an ſtul-
titia Rempub.in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod uulgò dicunt,nihil ue- I
rius,Intempeſtiuam beneuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt ut
occideris tyrannum,ut ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum,ut ipſe ſe-
met occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea,ſi
patri & huius ſcelera lex imputat?Magnum proinde tyrãni ſatellitem,non ty-
rannum occidiſti.Sed paratũ tyrannidis hæredem occidiſti:in tyrannidem ſuc-
cedit,qui prior,qui potior eſt in occupãdo.Verùm eſto ſanè, certum hæredem
ſuſtuleris,igitur qui tyrannus erat futurus,interemiſti. Atqui quod futurũ eſt,
id nondum eſt.Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem ali-
quando futurum diuines.An qui ſtatuam ex pacto debeat,& rudem truncum K
Peroratio. præſtiterit,fidem perſoluiſſe uideatur?Non arbitrabor.Vbi nunc igitur ſunt il-
la tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne
unum quidem omnium tibi conſtet,quorum nihil oportebat deeſſe.Volui,in-
quis.Id demum uoluiſſe te lex credit,quod effeceris.Poſtea è re nata propoſi-
tum eſt commutatum. Hoc igitur præmii tibi debetur, quod ei qui in Olym-
piis medio è curſu,relicta meta,ad carceres reflectit habenas.At periclitatus es.
Proinde id laudis auferes,quod is qui ſudauit in Olympiis,nec uicit.Sed occi-
diſti deniq;:uerùm eum,quem neq; lex permittebat arbitrio tuo,neque ex uſu
publico fuerat occidi.At bene uertit ciuitati,quod feciſti.Numini igitur gratia
debetur

A debetur,tali,qualem Palladem Atticis fuisse ferunt:de qua prouerbium extat, quòd Atheniensium malè consulta, in bonum exitum uertere cõsueuit. Non tu leges seruasti,sed sustulisti:nõ libertatem restituisti, sed numen aliquod huic urbi propitium,quod euẽtum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit,quod tuam stultitiam nobis uertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo,imò tu populum ingratũ in Deos reddere laboras:quem quum semel in periculum uocaris,ne pro simplici tyrannide duplicatam pateretur:nunc rursum in discrimen trahere conaris,ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortuniũ
B retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritũ insinuas? Quid tibi in eo negocio laudem uniuersam uendicas,ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipub. si Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum,qui nullum periculum uitæ Reipub.caussa recusarit:si facinus non scelere,non pernicioso exemplo,sed legitima uia peregisti,si fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te uocare:aude pulcherrimũ ac penè diuinum munus à Repub. poscere:aude nobis seruatas leges,restitutam ciuitatem:aude tẽpla,aras, focos, fortunas omneis,tutos pueros,inuiolatas uirgines,impolluta matrimonia, de-
C niq; hoc ipsum quòd hîc lege & apud Iudices agimus,exprobrare: aude mihi minari,quòd obstiterim:aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude Iudices uel iniquos uel corruptos clamitare,nisi suis sententiis præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid uolueris,si periculosum,si contra leges,si cum scelere coniunctum quod feceris:sit pudor ac desine tãdem improbè præmium flagitare,quod nulla ratione promerueris: pœnam,si sapis,incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere læta,queas impetrare. Neq; enim putes unum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in caussa pariter & leges,& Rempub.& deos
D tibi aduersari. Puta leges his tecũ uerbis agere:Si nos uerè restitutas uideri uis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua caussa ualere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes,si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorũ libidine,sed ex nostro præscripto cuique uiuendum esse. Atque altera ex parte Rempub.hac tecum oratione uti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes,noli hanc stultitiæ notam mihi inurere,ut in posterum re cognita,dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmiũ decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos,quos uix deniq; tã diu-
E tinis uotis,tot sacris,tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine ut mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quòd si te neq; leges,neq; Respub. cõmouet:certè deorũ orationẽ uereri debes,quos ita tecũ agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatẽ debet, tu bis debes cõmoditati nostræ,& quòd Remp.seruauimus,cuius tu pars es:& quòd commoditate nostra tuam periculosam stultitiam, uel scelus potius,in maximã felicitatem uerterimus. Etenim nisi nos dextri propitiiq; adfuissemus,quid aliud

tu quàm perieras, & per te Respub? Quod si planè contendis, ut præmium aliquod feras: abunde magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè instituta, bene uerterit. A legibus meritò maior relata gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris ueniam condonarint. A ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, ut in restitutæ libertatis historia tuum quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus desine nobis debitum uelle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc uestræ partes sunt Iudices, statuere, utrũ secundum leges, secundũ Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secũdum hunc gloriosum ostentatorem pronunciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatẽ huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpius exprobrãdam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam. Vtrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circunuentæ dicantur, an ut appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicũ sapientiam aduersus unius iniquam postulationem ualuisse.

ABDICATVS, Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insania laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in familiam. post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale est, Status qualitatis. Sub hac enim & Abdicationis caussas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præsens caussa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad præscriptum curare iubeat: & de ingratitudine, ut qui pro beneficio restitutæ sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet. Hanc querelam, personarum, suæ & nouercæ uidelicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accusationis etiam occurrens à consueto & more patris: id quod statim ab initio facit. Exordium propositio sequitur, cui Narrationem submittit, non tam exponẽdæ actionis gratia, quàm ut anteactam uitam suam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuò abdicet, à caussa legis, & uoluntate legislatoris: quod argumentũ similitudine & fictionibus, seu καθ' ὑποθέσιν amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se, tam bene meritum de patre, iterũ abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus uariè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione personæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege & cæt. Postremò, neque caussas abdicationis satis idoneas aut efficaces esse probat. Neq; enim se quicquam peccasse, neq; nunc cogi debere ut arte sua ubiuis utatur, idq; exẽplo reliquarum artiũ, & ob artis huius cõditionẽ & præstantiã, deinde ex sua persona, qui illam non impẽsis patris, sed tũ cum à familia alienus esset, didicerit, alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam consecuturã esse. Deniq; non posse curari hunc morbũ: quo loco multa de qualitate corporũ, morborũ & medicinæ in genere disputat, ostenditq; etiã si aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamẽ suspicionis periculũ sibi mẽtuendũ esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat: atq; ita orationẽ cõcludit, admonens patrem periculi superioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

Inuidiã paternæ actionis remouet à cõsueto.

AVDquaquam noua sunt hæc Iudices, neq; mirãda, quæ in præsentia facit pater, neq; nunc primùm ad hũc irascitur modum, uerùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hãc caussam accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quòd cum nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum uocor ne pœnas dem artis nomine, nisi huic iubenti per omnia parêre possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius? uti curem ex præscripto, non iam quatenus

Querela de indignitate rei, & ingratitudine patris

ars

A ars ualeat,ſed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorũ ars eiuſmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborãtes inſania, uerumetiam præter æquum iraſcentes,liberare poſſit,nimirũ quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autèm ipſa quidem inſania leuatus eſt,cæterũ iracundia magis etiam exaſperatur. Quodq; eſt omnium grauiſſimum,erga cæteros omneis ſanus eſt,in me unum inſanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiuſmodi mercedem curationis feram,cum rurſum ab illo abdicor,iterum alienor à familia,ceu ob idipſum ad breue tempus receptus,ut maiore infamia ſæpius eiicerer domo. At ego quidem in his quæ præſtare queam,ne ex- *Amplificatio à ſua perſona.*
B pecto quidem patris iuſſum,ut qui pridem non accerſitus ad opitulandum acceſſerim. Verùm ubi res eſt eiuſmodi,ut nulla omnino ſpes ſit,tũ nec aggredi uelim. Porrò in hac muliere multo etiam minus auſim,neq; id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus ſit pater ſi res nõ ſucceſſerit,cum iam abdicet nondum aggreſſum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ uicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine,quẽ huius morbus excruciat. Maximè tamẽ mei ipſius cauſſa,qui uidear immorigerus patri,cũ non poſſim quæ iubeor præſtare,partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At ſanè non arbitror æquum eſſe ut abdicer, ſi quod efficere *A perſona nouercæ & periculo.* *Docilitas.* *Propoſitio.*
C nõ queam,id ne recipiam quidem. Itaque quibus de cauſſis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negocio coniicere. Quãquam ad illas,opinor,ſatis reſpondi ipſa pòſt acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit,pro uirili ſum reſponſurus,ſi prius de ſtatu meo pauca uobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus,patrẽ dedecorans,& indigna genere meo patrans,id quidem temporis multa id genus uociferanti,ac ſine fine occlamanti,paucis contrà dicendum eſſe duxi. Verùm domo cedẽs,exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicii inſtar fore, uerumq; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus quamlongiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudiis dediſſe o- *Narratio.*
D peram,cumq; optimis uiris habuiſſe cõſuetudinẽ. Iam uerò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam,ac ſuſpicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret,mihi ſine cauſſa ſuccẽſeret, falſaq; in filium crimina ſtrueret. Neque deerant qui iſta morbi initium interpretarentur, minasq; ac tela paulò pòſt irruituri mali, nempe odium abſq; cauſſa, mores aſperos, conuicia parata, cenſuram ſeueram,clamorem,iracundiam, in ſumma, omnia plena bilis, unde uſu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus,ac probatiſſimorum, quos in peregrinis regionibus nãciſci potui,medicorum uſus doctrina, plurimo labore, uehemẽtiq; animi ſtudio ar-
E tem perdidici. Porrò domũ reuerſus,offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem,& ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutũ, qui non altius introſpiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego ſanè, ſicuti par erat facere frugi filium,neque ſuperioris abdicationis iniuriã recordabar, neq; ut accerſerer opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare poſſem,uerùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe,quemadmodum modò dicebam,ipſius morbi. Ergo cum inuocatus acceſſiſſem,non ſum equidem protinus medicatus,neque enim hic nobis mos eſt,neque id præcipit ars, uerùm illud omnium primũ iubemur obſeruare,ſanabilis ne ſit morbus,an inſanabilis,atq; artis terminos prætergreſſus. Ac tum ſi eiuſmodi fuerit malum,

ut cõmodè possimus aggredi,aggredimur, totoq; adnitimur studio ut ægrotũ F
seruemus.Quòd si uiderimus iam inualuisse,superasseq;,nec manum admoli-
mur omnino, idq; uetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ pro-
diderunt artem,secuti:qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerũt.
Itaque cum patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neq; malum supra ar-
tis uires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac
pharmacum fidenti animo porrexi.Multi sanè eorum qui tum aderant,suspe-
ctam habebant administrationem pharmaci, calumniantes curationem meam:
iamq; parabant in ius uocare me.Aderat autem & nouerca pauida atque diffi-
dens,non id quidem odio mei, sed quòd metueret, utpote probè sciens illum G
grauiter laborare.Nam sola nouerat omnia,quippe familiaris & assiduè cõui-
uens ægrotãti.Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum
ut mihi signa non mentirẽtur,neq; falleret ars)adhibui curam,obseruato tem-
pore idóneo.Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne
fiderem, ne fortè si res malè successisset, maiorem aliquam calumniã mihi ac-
cerserem,quasi patrem ueneno ultus essem, memor iniuriarum quibus me af-
fecerat.In summa,ille protinus conualuit,pristinæ redditus sanitati:cognouitq;
omnia.Familiares admirabãtur: denique laudabat & nouerca,ac palàm omni-
bus utriusque nomine gaudebat,tum mihi laudem assecuto, tum illi ad sanam H
mentem reuerso.Atque hic quidem(nam illud de eo testari possum)neq; con-
tatus, neque quopiam his de rebus in cõsilium adhibito, simul atq; rem omnẽ
è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit,
seruatorem ac beneficum appellans,confitens sese certum experimentum mei
cepisse,deq; illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit uo-
luptatem,nimirũ quotquot aderant probi. Cæterùm urebat eos, quibus abdi-
catio filii iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem
modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illicò uerti sensi,& o-
culos turbari,& uultum iracundum,quemadmodum ex inuidia odióque solet I
accidere.Nos igitur,ut est consentaneum,in cõplexibus & animi gaudiis uer-
sabamur,utpote utroque alteri reddito.Cæterùm nouerca paulò pòst ægrota-
re protinus cœpit,morbo,Iudices,graui & impotẽti. Nam statim obseruabam
ut nascebatur malum.Neque enim simplex erat aut leuis insaniæ species: quin
potius uetus quidam morbus,qui iam pridem delituerat in animi domicilio,e-
rupit,uictorq; in apertum prodiit. Sunt autem nobis cum alia multa signa in-
sanabili laborantis insania,tum illud cõmune in hac obseruaui muliere.In cæ-
teros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd
si quem conspexerit medicum, imò si uel audierit tantùm de medico, in hunc K
supra modum incenditur.Quod & ipsum argumento est, illam graui & insa-
nabili teneri malo.Hæc cum perspicerem,equidem acerbè ferebã, miserebarq;
mulieris,ut debui,præter meritum tanto laborantis infortunio.Pater uerò ob
imperitiam, (neque enim nouit uel originẽ mali quo tenetur, uel caussam, uel
morbi magnitudinem) iussit uti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem:
arbitratus idem esse insaniæ genus ,eundem morbum,eandem ægrotationem,
quæ similem curandi rationem admitteret.Verùm ubi,id quod erat uerissimũ,
dico fieri nullo pacto posse ut mulier seruetur, fateorq; me morbo imparẽ es-
se,indignatur ac succẽset,aitque me studio detrectare, ac mulierem destituere,

mihi

A mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod solet iis qui dolent. Succensent enim omnes iis qui liberè uerum loquuntur. Tamen ego sanè pro uiribus illi respōdebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neq; enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit, neq; uti quoslibet filios, neq; quoties libuerit, abdicent, neq; quibuslibet de caussis. Verùm quemadmodū patribus concessit certis de caussis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eaq; gratia iussit ne libera esset ac citra iudicium uin-

Confirmatio.

Locus cōmunis de caussa & potestate iudiciorum.

B dicta: sed ad iudices uocat, æstimatores constituit, qui neque per iracūdiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob caussas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rē iniudicatā agi, neq; indefensa caussa liberos statim capi uinciq;: uerùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur: quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, ut ad iudices uocet: uerùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes uos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur:

C uerùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamq; sit usus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico, ut liberorum quoque sint infinitæ pœnæ, ut multę condemnationes, ac metus perpetuus: utq; lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum quod actum est: rursum ut eodem modo ualeat. In summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcunq; patribus pro tempore uisum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat uti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius fa-

I. Locus. Nō licere patri ut iterum abdicet.

A caussa et uoluntate legis.

D ceret ei qui genuisset. Porrò ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, ut frugi putet: in his perseueret necessum est, neq; postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudiciū. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugíne, an contrà esset euasurus. Atq; hanc ob caussam permissum est ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm ubi non coactus, sed suapte spōte atq; auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare factum, aut quis legis usus superest? Etenim ipse legislator hunc

Confirmatio legislatoris.

E ad modum tecum egerit: Hic si improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista non facere. Neq; enim tibi cōcedendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia, utcunq; mutatus sit animus tuus, eò trahantur. Neque uti nunc irritentur leges, nunc rursum ualeant, iudices interim testes sedeant, uel ut rectius dicam, ministri tuæ uoluntatis, modo punientes, modo absoluētes, quandocunq; tibi uisum fuerit. Semel genuisti, semel educasti: pro his semel item abdicare potes, atq; ita potes, si istud meritò facere uidearis: uerùm ut hoc fiat sine fine, ut perpetuò, ut frequenter, ut facilè, id uerò supra patris ius est. Quare per Ioue iudices ne permittatis huic, ut

qui ſua ſponte receperit,ſuperioris iudicii ſententiam irritarit, iram damnarit, F
rurſum ad eandem prouocet pœnam,& ad patriam recurrat poteſtatem, cuius
tempus iam exceſſit,euanuitq; priuilegium,nec huic uni quicquã ualens,quip-
pe antehac conſumpta. Etenim illud conſiderate, quemadmodum in reliquis
iudiciis,ubi iudices ſortibus ferunt ſententiam,ſi quis perperam pronũciatum
exiſtimat, permittitur alios adire iudices. Porrò ſi qui ipſi ſuapte ſponte iudi-
ces conſtituerint, delectisq; arbitris cauſſam commiſerint, poſthac non idem
licet. Etenim ſi quis,quorum ſententiis initiò ſtare non cogebatur,hos ſponte
delegerit, iam æquum eſt boni conſulere quæ ſtatuerint. Itidem ſanè tu quo-
que, quem antea liberum erat non recipere, niſi dignus maioribus uideretur, G
hunc ſi probum arbitratus eſſe,denuo recepiſti,iam deinde non erit abdicandi
ius. Siquidem indignum eſſe in quem iſta denuo fiant, ipſe teſtatus es, iam de
integro frugi filium eſſe confeſſus. Itaque non cõuenit pœnitere receptionis,
ſed firma reconciliatio ſit oportet, nimirum poſt toties pronunciatam ſenten-
tiam, ac rem bis iudicatam: primùm cum abdicares: iterum, cum ipſe mutaſti
conſilium, meq; in familiam reuocaſti, reſciſſis decretis ſuperioribus confir-
mans illa quæ poſtea ſunt placita. Proinde perſeuera in his quæ proximè ſta-
tuiſti,tuumq; ipſius iudicium ſerua. Pater ſis oportet, quandoquidem id abs te
decretum,id probaſti,id ratum feciſti. Ego quidem ſi natura non eſſem filius, H
ſed adoptatum abdicare uelles, ne tum quidem exiſtimarim tibi licere. Quod
enim initiò liberum erat non facere, id ſemel factum, iniquum eſt reſcindere.
Porrò eum qui primùm natura ſit filius,poſtea iudicio ſententiáque accerſitus,
quæſo num par eſt rurſum expellere, & eadem familiaritate priuare ſæpius?
Age quid ſi forte ſeruus eſſem,ac tu quidem primùm improbum eſſe ratus, in
uincula cõiecíſſes,deinde ubi cognitũ eſſet me nihil peccaſſe,manumiſiſſes:nũ
tibi liceret,utcunq; contigerit iraſci,rurſus in eãdem reuocare ſeruitutem? Mi-
nimè liceret. Iſtiuſmodi igitur acta,leges firma uolunt eſſe,ac perpetuò ualere.
Ego cũ pluribus etiam argumẽtis docere poſſim nõ eſſe ius huic abdicare de- I
nuo, quem ſemel abdicatum, ſponte ſua receperit: tamen finem faciam. Nunc
ſpectate cuiuſmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicã,me tum im-
peritũ abdicatum fuiſſe,nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac cauſſa
ſuffragetur ars) tum iuuenẽ, nũc ætate prouectum,ut ætas etiam ipſa fidem fa-
ciat me nihil peccaſſe. Nam leue fortaſſis hoc quoq;,uerùm tum quidem,etiã ſi
nullo cõmiſſo peccato,ut ego quidem dixerim,ſed nec benemeritus alienabar
â familia. Nũc porrò cum nuper ſalutem dederim,ac beneficus extiterim,exi-
gor. Qua re quid fieri poteſt ingratius? ut mea ſeruatus opera,tantoq; elapſus à
diſcrimine,protinus ſanationem illam huiuſmodi factis pẽſet,nulla meritorum K
habita ratione,ſed uſqueadeo facilè mandarit obliuioni,atq; in ſolitudinẽ abi-
gat eum,qui iure ſit obſecutus,cum præter ius eiiceretur, neq; ſolùm non me-
minerit iniuriæ, uerumetiam & ſalutem attulerit, & ſanæ menti reſtituerit?
Neque enim exiguo Iudices,neq; uulgari in hũc collato beneficio, tamen hu-
iuſmodi malis nunc uideor dignus. Porrò quanquam hic ignorat quo in ſtatu
tunc fuerit,uos tamen omnes noſtis quid facientem hunc,ſimul & patientem,
& quibus affectum modis,ego curãdum ſuſceperim,ac medicis reliquis deſpe-
rantibus,fugiẽtibus familiaribus,nec propius accedere audentibus, talem red-
didi,ut etiam accuſare poſſit,ut de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum
quæris

Amplificatio à ſimili.

Epilogus.

A fictione.

Aliud à fictione.

Transitio.

II. Locus, Iniquũ eſſe ſe abdicari.

A meritis.

Amplificatio beneficij à morbi difficultate.

A quæris pater, cum propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, ut pro his officiis, huiusmodi mihi gratia reponatur, utq; in me unum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd uxorem extremo laborantẽ periculo, grauissimeq; affectam non sanem, quî fit ut eundem non multo potius charissimum habeas, quum simili morbo liberarim? non gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidẽ est ingratissimum, simul atq; ad te redisti, protinus in ius trahis: salute donatus, punis, & ad uetus recurris odiũ, ean- *Obiectio ingratitudinis.*
B dem recitas legem. Egregiã igitur mercedem persoluis arti, dignamq; pro remediis refers gratiam, qui quidem aduersus medicũ tantùm sanus es. Vos autẽ Iudices huic cõcedetis, ut de benemerito pœnas sumat? ut salutis auctorem expellat? ut eũ qui sanitati restituerit, oderit? ut per quem reuixit, ulciscatur? Haud profectò concedetis, si quidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum *A fictione.* aliquod flagitium in præsentia cõmisissem, tamen superioris beneficii nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu memoriáque conueniebat hunc præsentem iniuriã negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, ut omnia superet quæ postea possint accidere. Quod e-
C quidem mihi in hũc cõpetere puto, quem seruaui, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes iã desperarent, seq; morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti *Alia amplificatio à sua cõditione, & difficultate artis.* mei cumulum accedit, quòd cum id tẽporis filius non essem, cũ nihil esset caussæ quæ me cogeret curationem suscipere, uerùm cum liber essem, atq; alienus, à naturali caussa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adii, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnoq; beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fi-
D dem erga patrem demõstraui, meq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, *Enumerat laborem & molestias artis medicæ.* quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non rarò, ut exæstuante malo, rabiẽ in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, uerùm aderam modis omnibus cum morbo luctãs, postremò superaui pharmaco. Ne
E uerò quisquã hoc audito protinus apud se cogitet, Quis aut quãtus labor miscere pharmacum? Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda uia dando pharmaco, præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem, deq; omni corporis habitu solicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus ut iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa superiora

facilè subuertit,curationẽ impedit,artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia su- F
stinuerit,qui cum morbo tam graui sit luctatus,qui malum malorum omnium
expugnatu difficillimum uicerit,huic ut iterum abdicet, permittetis, utq; leges
in benemeritũ interpretetur suo arbitratu,concedetis,atq; eum cum ipsa natu-
ra bellum gerere sinetis?Ego naturæ parẽs,Iudices,patrem mihiipsi seruo, cu-
stodioq;,etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filiũ benemeritum,le-
ges,ut ait,secutus,perdit,& à familia alienat:hic nimirum liberorum osor erit:
ego pius in patrem.Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fasq; &
ius uiolat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustius amantem.
Nam mihiipsi uitio uerto,patre compellente, quòd odio habitus, eum præter G
caussam amo,& magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum est, ut
patres liberos ament magis,quàm liberi parentes. Verùm hic studio tum leges
contemnit,quæ filios nihil commeritos familiæ seruant:tum naturam,quæ pa-
rentes ad uehemens natorum desiderium incitat.Non solùm enim cum plures
habeat in me beneuolẽtiæ caussas, maiorem,uti debebat,beneuolentiã nõ ad-
iungit atq; addit,aut quod est minus,me saltem imitatur,meumq; æmulatur a-
morem:sed ô calamitatem,quin insuper odit amantem, charitate prosequentẽ
expellit,benemerentem lædit,complectentem abdicat,legesq; liberis fauentes,
ceu liberis infensas,in me torquere conatur.O bellum,quod contra naturã le- H
gibus moues pater.Non sunt ista,nõ sunt inquam,quemadmodum tu uis. Le-
ges bene conditas,malè interpretaris pater.Non pugnat natura cũ lege,in his
quæ ad beneuolentiã pertinent.Hic inter sese consentiunt,& altera utriq; au-
xilio est ad delendas iniurias. Cõtumelia afficis benemeritum, offendis naturã.
Cur legibus quoq; simul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honestæ,iustæ,
liberorum amantes esse cupiant,non pateris esse:quippe quas aduersus unum
filium tanquam aduersus multos sæpius tentes.Nec finis in suppliciis quietem
inuenire,quæ uelint in beneuolentia liberorũ erga parẽtes cõquiescere:quan-
quã alioqui ne positas quidem aduersus eos qui nihil peccarint. At sanè leges I
ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis nõ retulerint gra-
tiam.At qui non solùm non refert gratiã,uerumetiã punire conatur ob ea ipsa
quibus adiutus est beneficio, considerate num quicquã facere possit iniquius.
Itaq; non posse hũc iam abdicare denuo, qui paternam potestatẽ semel exple-
uerit,ac lege sit usus:præterea non esse æquũ,eum qui tanta præstiterit benefi-
cia,expellere,familiaq; exigere,satis opinor demonstratum. Nunc autem ad i-
psam abdicationis caussam ueniamus,& crimen cuiusmodi sit,expẽdamus. Ac
rursum ad mentem eius qui legem condidit,recurramus necesse est. Etenim ut
istud tibi donemus ad breue tẽpus,licere quotiescunq; uelis abdicare,utq; præ- K
terea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritũ,haud tamen
simpliciter opinor,neq; quibuslibet de caussis abdicabis.Neque hoc dicit legis
cõditor:Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater,abdicato:ut satis sit tantùm
uoluisse queri.Nã si id esset,quid opus erat iudicio?Verũ uos istud expendere
iubet Iudices, num grauibus ac iustis de caussis irascatur pater,nẽcne.Hoc igi-
tur in præsentia considerate. Exordiar autem ab iis quæ protinus huius insa-
niam sunt consecuta.Iam primum omniũ quod fecit sanæ menti redditus,illud
erat:Rescidit abdicationem. Ego seruator,beneficus, breuiter omnia eram. In
his(nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cũ crimine uideretur esse cõiun-
ctum.

Alia amplificatio à natura & honestate.

Alia à lege.

Transitio. III.Locus, Nullo iure se abdicari.

Ab anteacta uita.

A ctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbíque pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri. Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi, uideor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totũ dico. Neque lex

A qualitate caussæ.

B huic concedit ut quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, ut nisi obtẽperaris, ira supplicioq; sis dignus: ueluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerũ domesticarum curãdum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt caussas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrii, nẽpe quæ ad artes, & artium usum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam. Rursum musico, Hãc pulsa harmoniam, illam

A simili.

C ne pulsa. Tum fabro ærario, Ista cude, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, uitæq; conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac utuntur: ac iustum est ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur usquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uirorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnísque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cum possim, sed artem soli

A conditione artis.

D mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse uolo: quis est tyrannus usqueadeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditiis precibusq;, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, ut uelit, non ut metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed ultro ac lubens accedat oportet. Immunis à cõpulsione patris, immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studii, multum pecuniarum insumpsisses ut discerem, & unam hanc cu-

E rationem, etiam si eiusmodi esset ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi partis liberè uti. Hanc ego artem tum cum non essem filius tuus, perdidici, neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorũ apparatum comparasti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nã abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum uiaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis postulas uti arte mea, uisq;

A sua persona, & instrumento artis.

earum rerum esse dominus,quas mihi paraui tum,cũ mihi non esses dominus. F
Boni consule, si quid antehac ultro, nullo prouocatus officio, bene de te sum
meritus,cũ nullo nomine ullam abs te gratiã possem reposcere. Cæterùm non
conuenit sanè,ut meum beneficium mihi in reliquum tẽpus pariat necessita-
tẽ:ut quod uolens beneficio iuui,uertatur in occasionẽ,ut postea nolenti præ-
cipias:iamq; in cõsuetudinem trahatur,ut qui semel sanauerit aliquem, semper
deinde curet omnes quoscunq; uoluerit is qui sanatus est. Etenim ad istũ mo-
dum fieret,ut quos curaremus,eos dominos nobis creauerimus,nosq;metipsos
illis tradiderimus,mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusse-
rint,obtẽperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò G
laborantem restitui,ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc qui-
dem dicere poteram,si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis,atq; ego
non omnino modis omnibus uel inuitus obtẽperassem. At nunc tandem per-
pendite cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem,inquit,me laborantẽ
insania,sanasti:insanit autem & uxor,eodemq; tenetur morbo(sic enim opina-
tur)& à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuq; potes omnia,id
quod re demõstrasti:sanato hanc quoq;,ac morbo leuato. Id si quis simpliciter
ad hunc audiat modum,uehementer æquum uideatur,præsertim illiterato,ar-
tisq; medicinæ imperito. Sinautem me auscultetis artis nomine respõdentem, H
intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis, neq; consimiles morbo-
rum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus
efficacia. Ac tum palàm fiet,quantũ interfit,nolis quippiam,an non possis. Vos
interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes
nec inelegantẽ fore,nec extra caussam,nec alienam à re,nec intempestiuam de
his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudqua-
quam eædem sunt:tametsi maximè in confesso est,iisdem ex elementis consta-
re. Verùm alia de his,alia de illis magis aut minus participãt: idq; loquor adhuc
de corporibus uirorum,quæ neque similia sunt omnibus, neq; eadem tempe- I
ratura,neq; eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur,ut morbi quo-
que tum magnitudine tum specie differentes,his accidant: utq; alia sanatu sint
facilia,atq; ad curationẽ spontè propensa:alia rursum prorsus desperata,ut quæ
& facillimè corripiãtur,& grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis
existimet,quamlibet febrim,aut quamuis tabem,aut peripneumoniam,aut in-
saniam,quolibet in corpore unam atque eandem esse genere: is non uideatur
ponendus inter sobrios, neque doctos, neq; inter eos qui in rebus huiusmodi
exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur,in
hoc minimè: quemadmodum uidelicet triticum,si idem in diuersos eiicias a- K
gros,aliter proueniet in plano solo,profundo,irriguo,aprico, uẽtis salubribus
exposito,exculto,nimirũ ubere,læto, copiosoq; fructu: rursum aliter in mon-
tosa petricosaq; terra: aliter in opaca, aliter in subiecta mõtibus. In summa,pro
cuiusque loci diuersa natura,uariè proueniet. Itidẽ & morbi,pro ratione cor-
porum in quæ inciderint,aut maiores & uberiores,aut minores eueniunt. Ve-
rùm his omissis pater, nec omnino discussa re, uult quãuis insaniam in quouis
corpore cõsimilem esse,similemq; desiderare curationem. Super hæc tam mul-
ta, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi
corruptionem,uel ad sanandi spem aut desperationem,facile fuerit cognosce-
re.

A consequentibus.

A qualitate rei imperatæ.

Locus cõmunis de natura et generemorborũ & medicinarum.

A re. Siquidem uirorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agitationibus, uita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in umbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, calorisq; penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam. Quare facilius corripiũtur, quàm uirorum: utpote morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè uerò ad inſaniam procliuiora. Nam cum multum habeant iracundiæ ac leuitatis, faciléque commoueantur, porrò corporis exiguæ ſint uires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in utriſque eandem à medicis ſanãdi rationem requirere: cum intelligatis, hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab i-
B pſo protinus ortu diſcreta, tũ tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudiis atq; exercitiis uniuerſis. Quare cum dicis, Inſania laborat: adde hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hîc omnia, ſub unam & eandem inſaniæ referens appellationem: uerùm diſcretis iis, quemadmodum & natura diſcreuit, quid in quoque præſtari poſſit, conſidera. Nam nos, quemadmodum initio dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam, ac temperaturam, & cuius qualitatis magis ſit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnum an puſillum, craſſum an macilentum: reliquaq; id genus omnia. Quæ ſi quis penitus expẽderit, is demum erit idoneus cui fides ha-
C beatur uel deſperanti, uel recipienti: quandoquidem & inſaniæ innumerabilia ſunt genera, & cauſæ cõplures: nec uocabula quidem eadem. Neque enim idem deſipere ac delirare, rabere & inſanire: uerùm hæc omnia nomina ſignificant magis aut minus obnoxium eſſe morbo. Porrò cauſæ aliæ ſunt uiris, aliæ fœminis. Rurſum inter ipſos uiros alię iuuenibus, aliæ ſenibus: puta iuuenibus immodica ferme repletio: ſenibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ ſæpenumero incidit aduerſus domeſticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim uergit in inſaniam. Porrò mulierum corpora & multæ res infeſtant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè uerò ſi quem oderint uehe-
D mentius, aut ſi inuideant inimico, ſecũdis rerum ſucceſſibus utenti: aut ſi quid moleſtum ſit, aut ſi cui ſuccenſeant. Hæc paulatim ſubgliſcẽtia, multóque alita tempore, tandem in inſaniam euadunt. Eiuſmodi rerum aliquid uxori quoque uſu uenit, pater: & haud ſcio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quãquam morbo ſanè tenetur, neque his malis ullius medici cura poterit eripi. Quod ſi quis alius ſe facturũ receperit, aut ſi quis eam liberarit: tum me oderis licet uelut iniurium. Tametſi ne illud quidem uerebor dicere pater: Etiam ſi non prorſus eſſet, ut eſt, deſperandum: ſed adhuc aliqua ſalutis ſpes leuis oſtenderetur, nec ſic quidem facilè manum admouerẽ,
E neque ſtatim auderem miniſtrare potionem: uidelicet ueritus fortunã, ac multorum hominum obtrectationem. Vides ut omnes arbitrantur priuignos inuiſos eſſe nouercis omnibus, etiam ſi probæ fuerint: easq; hanc ceu communẽ quandam mulierum inſaniam inſanire. Quare facilè ſuſpicatus fuiſſet aliquis, ſi malum hoc ſecus eueniſſet, neq; profuiſſent remedia, perfidã ac doloſam fuiſſe curationem. Atque uxoris quidem res pater ad hunc ſeſe habent modum, idq; loquor, quod prorſus exploratũ habeo: nunquam melius eſt habitura, etiam ſi millies biberit pharmacũ: eoq; non operæprecium conari: niſi me in hoc ſolum urges, ut fruſtrer, idq; uis, ut fœdam mihi famam accerſam. Patere ut mihi eiuſdem artis profeſſores inuideant. Quòd ſi me rurſum abdicaris, ego quidem

A periculo euẽtus, & perſona nouercæ.

Peroratio.

Commonitio.

etiã si ab omnibus deserar, tamẽ tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod F
auertat Deus) redeat morbus: (solent istiusmodi ferme mala irritata recurrere)
quid erit mihi faciũdum? Curabo, ut nosti, tum quoque, neque unquam defu-
turus sum officio quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad in me
fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum, ut me de-
nuo recipias, illud uide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestemq; refricas:
heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, uociferaris: quodq; gra-
ἀδίω. uissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater,
istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ procemia.

PHALARIS PRIMVS, Vincentio Obsopœo interprete. G

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit, cui faber quidam Perillus siue Perilaus, taurum æreum obtulit, ita factum, ut in eum homines damnati cõiecti succenso igne torrerentur, atq; inter cruciandum dum uociferarentur, mugitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, ut ibi in templo inter cætera donaria deo consecraretur. Et quia apud omnes pro crudelissimo atque immanissimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, ut ab impio & nefario profectum, reijcerent, oratione hac contra famã hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis Iudicialis est, status qualitatis. Nam & tyrãnidem occupasse, & nocentes quosdam punijsse se fatetur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Exordium à uoto incipit. Narratione consilia & caussas susceptæ tyrannidis, & quomodo eandem gesserit, postremò etiam qua necessitate ad supplicia sumenda, & custodiam corporis comparandam compulsus fuerit, exponit, quæ & ipsa confirmandi uicem habẽt. Post hæc autẽ Confirmatio sequitur, qua se à crimine crudelitatis defendit, argumentis à simili, à legibus, & caussa, à signis & comparatione sumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere succrescẽtium. Peracta caussa, ad commendationẽ muneris transit, quã à caussis & honestate dedicationis trahit. Peroratio ex persona Legatorũ fit, quæ asseueratione dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur. H

Exordium à uoto.

MISIT nos huc Legatos, ô Delphi, princeps noster Phalaris, taurum
hunc Apollini adducturos, ac uobis pauca quædam auditu non ini-
donea, cum super duce nostro, tum super oblato munere uerba fa-
cturos. Itaque quorum gratia huc profecti uenimus, hæc sunt. Cæte- I
rùm hæc uobis exponenda nobis in mandatis dedit. Ego, inquit, ô Delphi, ta-
lem de me apud omnes Græcos esse existimationẽ, qualis sum, at non qualẽ me
odio prosequentium, aut inuidorum mendax fama apud ignotos traduxit: præ
omnibus rebus permutatione facta amplecti uelim. Maximè uerò omnium a-
pud uos talem de me opinionem esse optarim, qui & cæteros uitæ sanctimonia
antecellitis, & Pythii assessores estis, ac tantùm non Dei familiares atq; dome-
Ratio. stici. Etenim persuasissimũ habeo, si me uobis purgauero, atq; ostẽdero frustra
crudelitatis suspicionem de me incidisse, etiã aliis omnibus me per uos purga-
Attestatio qua fidem facit orationi. tum fore. Porrò autem ipsum Deum, eorum quæ dicturus sum, testem inuoco, K
quem nullo modo possum decipere, aut falso & ficto sermone circunducere.
Fortasse enim hominibus imponere haud operosum est: at deo uerba dare, ma-
Narratio qua uitã & actiones suas exponit. ximè uerò huic, id uerò nullo modo fieri potest. Cæterùm ego inter Acragã-
tinos non ex obscuris sum maioribus, uerùm si quisquam alius, ex illustri loco
natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis disciplinis & artibus imbutus, urbi
memet populare exhibere non destiti: iis uerò qui mecũ in eadem uersabãtur
Repub. æquum & modestum me præstiti. Violentiæ autem, aut illatæ iniuriæ,
aut contumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me unquam sub prioribus uitæ
Causa & cõsi annis insimulauit. Verùm cum argumentis non dubiis perspicerem eos qui
diuersam

A diuersam â me in administranda Repub. rationem sequebantur, uitæ meæ moliri insidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occasionē captare ac quærere, nostra uerò ciuitas seditionibus factiosis dissecta ferueret: unicum illud effugiū in tantis rerū difficultatibus, securitatemq; reperi, pariter & ciuitati tuendæ salutem, si occupato per uim principatu, illorum ferociam refrenarem, eosq; â struendarū insidiarum studio sedatos retraherem, eademq; opera ciuitatē populariū factionibus flagrantem, ad modestum & trāquillum statum adigerem. Et erant sanè non parum multi hoc meum institutum collaudantes uiri & modesti, & amantes Reipub. quibus & mea sententia, & instituti iam conatus ne-

liū occupatæ tyrannidis.

B cessitas non fuit obscura. Horum itaque usus & opera & consilio, haud difficulter uoti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem nō amplius rebus nouandis, aut tūrbis cōcitandis studētes, inter se discordāter dissidebant, sed iussis obtemperabant: ego uerò imperium obtinebam: ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterū cædes aut insectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpenumero insidiose petitus eram, usurpaui aut exercui. Atqui operæprecium audere eiusmodi, in tuendo principatus imperio potissimū. Etenim humanitate, comitate, & mansuetudine, præterea ex honoris & dignitatis æqualitate mirificam in spem ueniebam, fore ut ad obediēdum omnes pertra-

Modus administrationis.

C herētur. Statim igitur omni simultate deposita, cum inimicis in pristinā & gratiam & concordiam redii, ac illorū plurimis & in dandis ineundisq; cōsiliis, & in conuersatione domestica utebar familiarissimè. Porrò cum ipsam urbē animaduerterem magistratuum negligentia atque incuria corruptā, multa furantium, aut potius communes ciuitatis opes rapiētium: & aquæductus reparaui, & ædificiorum sumptuosis extructionibus exornaui, ac muro circunducto firmaui: prouentúsque, quotquot magistratuum cura communes erant, accessione non modica cumulaui: iuuentutis rectè educandæ impendiò magnā curam habui: senes peculiari reuerētia prosequebar. Populum uerò spectaculis ac lar-

D gitionibus, præterea solennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginum uerò contumeliosas corruptiones, aut epheborum stupra abominanda & nefaria, aut iniuriosas satellitum immissiones, aut cōminationes tyrannicas ita auersabar, ut ne audire quidem fas putarem. Iam uerò de dimittendo quoque imperio, principatuq; deponendo mecum inito consilio deliberabam, si quo modo tranquillè atque securè à curarū fluctibus liberatus quiescerem. Etenim principem agere, ac res omnes ut rectè fierent administrare, prouinciam grauem ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidia laboriosam. Sedenim ne posthac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatio-

Consilium deponēdæ tyrānidis per insidiatores euersum.

E ne suscepta adhuc uersabar, ac iam olim ea animo cogitabūdo quærebā. Porrò autem ciues mei concitata seditione iam aduersus me insurrexerant, déque struendarum insidiarū ratione, faciendaq; defectione deliberabant. Quin etiam clandestinis conspirationibus iam coniurauerant, armaque collegerant, pecunias priuatis impensis comportauerant, ciuitates finitimas ad ferendum missis copiis auxilium accersiuerant, iamq; in Græciam ad Lacedæmonios atq; Athenienses legatos petitum subsidium miserant. Quorum autem criminum reum me facturi essent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipsum mihi consciscendā adacturi forent, atrociter cōminabantur. Præterea quæ supplicia excogitabant his qui publicè puniendi forēt, occultè non

tulerunt. Atenim quòd nihil tale, præter illorum ſpem atque ſententiam, per- F
peſſus ſim, diis immortalibus acceptũ refero, quorum opera mihi detectæ ſunt
inſidiæ. Omniũ uerò maximè Pythio, cuius beneficio & inſomnia mihi oſten-
ſa ſunt, illíque miſſi quorũ indicio ſingula cognoui, atque ſagaciter deprehen-
di. Ego uerò hoc loco uos ô Delphi, in hoc ipſo metu quem nũc ipſa oratio-
ne quàm acerbus fuerit, facilè ſentitis, uolo ſuper his quæ tunc acta ſunt, conſi-
lium mihi detis, quo tempore nulla munitus cuſtodia ferme captus, rebus diffi-
cillimis urgẽtibus ſalutem quærebam. Proinde pauliſper animo ſaltem ſuſce-
pta Acragantẽ uerſus peregrinatione ad me, uiſiſq; illorum apparatibus, ac mi-
nis auditis, dicite quidnã faciendum ſit. Humanitaténe erga illos amplius uten- G
dum eſt, conceſſaq; impunitate, perditorum ciuium malignitati & nefariis co-
natibus parcendum, & diſſimulanter ferendũ ſcelus illorum eſt, tametſi mihi
actutũ extrema perpetienda forent? Magis autẽ cõueniebat, ut nudus à cruen-
tis ciuibus miſeram cædem ſuſtinerem, eosq; qui mihi fuerunt chariſſimi, coràm
crudeliter peremptos perire cernerem? An uerò talia hominis fuiſſent nimium
inſenſati, ſed conſentaneum erat generoſiori, uiroq; digniore cogitatione ani-
mo concepta, hominíſque prudentis, & iniuria affecti, iracundia ſuſcepta illos
proſequi: mihi uerò ipſe è præſentibus periculis emerſo, in poſterum ſecurita-
tem præpararem? Hæc ſat ſcio mihi faciẽda ſuaſiſſetis. Quid ergo ego poſt hæc H
feci, qui accerſitis reis atque noxiis, & conceſſa illis fandi atque reſpondendi
copia, & adductis argumentis, ſinguliſque diligẽter & accuratè exploratis at-
que cõuictis, poſteaquam nihil amplius inficiari poterant, meritũ de illis ſum-
pſi ſupplicium, uehementer excandeſcens, non quòd mihi perniciem machi-
nati fuerant, ſed quòd in illo propoſito me permanere non ſiuiſſent, quod ab
initio proſequendum mihi cõſtitueram? Et iam ab illo tempore me ipſe comi-
tatu ſatellitum ſtipatum cuſtodire non deſino, atque ex illis quotquot ex oc-
culto inſidioſè me petiuerint, ſupplicio afficere pergo. Deinde homines crude-
litatis me accuſant, non ualde reputantes ab utro noſtrum primum huius mali I
initium ſubintroductũ ſit: ea quæ in medio euenere, & quam ob rem de ciui-
bus nefariis ſumptum ſit ſupplicium, negligenter complectentes. pœnas tamen
ſceleratis ciuibus irrogatas, in crimen uocant, easq; quæ ſibi in illis excruciandis
committi uiſæ ſunt crudelitates. Non diſſimile factum, ſi quis apud uos ſacrile-
gum quendã præcipitio mulctatum uidiſſet, cæterùm quæ nefariè deſignaſſet,
non reputaret, quemadmodũ noctu in templũ ingreſſus, ſublatis furtim preciosiſſimis quibuſque donariis, fanum religioſiſſimum impiè depeculatus eſſet,
ac etiã ſtatuis manus ſceleratas admouiſſet, magnæ tandẽ crudelitatis uos ac-
cuſaret, quòd cũ & Græci & ſancti eſſe perhibeamini, ſupplicio affeciſſetis ho- K
minem græcum prope templũ. Etenim non ita procul ab urbe fertur eſſe pe-
tra huic deſtinata ſupplicio. At uos, ut opinor, eiuſmodi hominis ſtoliditatẽ ri-
ſu proſequuturi eſſetis, ſi quis hæc aduerſus uos dicere auderet: alii autẽ omnes
ueſtrã aduerſus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. In ſumma, popu-
li nõ perpendentes qualiſnam ille ſit qui rebus imperio præeſt, ſiue iuſtus, ſiue
iniuſtus, ſimpliciter ipſum nomen tyrannidis proſequuntur odio, ipſiq; tyrãno
extremè infenſi ſunt: & tametſi Aeacus aut Minos aut Rhadamãthus princi-
patum geſſerit, omnes tamen ex æquo è medio tollere approperãt, malos illo-
rũ ante oculos ſibi proponentes, bonos uerò communi accuſationi innocẽter
obnoxios

Cõmunicatio, qua æquitatẽ facti ſui colligit ex cauſis. I.

Ex circunſtãtijs. II.

Propoſitio.

Confirmatio.

A ſimili. I.

Locus pro tyranno.

A obnoxios eodem odio cõplectentes. Cæterùm audio apud uos quoq; in Græcia multos fuisse tyrãnos sapiẽtes, qui sub hoc uitioso (ut uidetur) nomine cõmodos & mãsuetos omnibus sese utendos præbuerint: è quorũ numero nonnullorum orationes quoque breues & succinctæ in delubro uestro unà cũ statuis ac muneribus Pythio repositæ continẽtur. Respicite autem ad legum scriptores etiam irrogandarũ pœnarum rationi & consuetudini plurimũ tribuentes, quasi cæterarum rerum nulla expectanda sit utilitas, nisi metus malefactoribus esset propositus, ac certa spes constituta luendi pro flagitiis supplicii. Cæterùm nobis tyrãnis in hoc longè maior imposita est necessitas, qui cæteris ne-
B cessariò præsumus, quiq; communem cum nobis odiose inuidentibus tum necem machinantibus consuetudinem agimus, ubi ne personati quidem ullã securitatis utilitatẽ sentimus, sed omnis nostra res perinde ut fabula quæ de Hydra fertur, se habet. Quanto enim plures præciderimus, tanto plures nobis puniendi occasiones suppullulãt. Est autem operæprecium ut ista feramus, ac capita subinde recrescentia semper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai institutum igne quoque absumamus, si salui rerũ potiri cupimus. Etenim eũ qui necessitate coactus semel in hæc inciderit, & ipsum materiæ non dissimilẽ esse necesse est, aut sceleratis ciuibus parcentem, perire funditus. In summa, quem pu-
C tatis usqueadeo mentis esse agrestis, efferateq; immanitatis hominem, cui uoluptati sit alios flagellis cædere, aut cruciatorũ audire gemitus, aut cædes & carnificinas spectare, nisi uehementem infligendarum pœnarum caussam haberet? Quoties igitur dum alii flagris cæderentur, lachrymatus sum? Quoties autem meam ipsius fortunã lugere ac deplorare cogor, grauius ego suppliciũ & diu-
» turnius sufferens? Etenim uiro natura bono, necessitate autem sæuo & amaru-
» lento, multo durius est de aliis sumere, quàm de se sumi supplicium. Si uerò li-
» berè quod sentio proferendum est, ego profectò, si mihi daretur optio, utrum
» uelim nonnullos innocenter punire, an me ipsum potius mortem oppetere:
D planè persuasum habete, quòd nihil cunctatus mori potius eligerem, quàm ho-
» mines nihil mali præter æquum cõmeritos, supplicio afficere. Dixerit uerò aliquis, Præoptas potius ô Phalari, ipse iniustè interire, quàm iustis ex caussis pœna affligere insidiatores? Velim profectò hoc. Rursus enim uos Delphos in cõsilium uoco, utrum præstabilius esse putatis, iniusta morte oppetere, an iniustè seruare eum qui exitium machinatus sit? Nemo, ut opinor, adeò uecors est, & egens animi, qui non uiuere potius præeligat, quàm seruatis hostibus interire. Et quótnam ego ex iis qui manus mihi admouere conati sunt, seruaui, (quorum de numero est Acãthus ille cum Timocrate & Leogora) ueteris quæ mihi
E cum illis fuit consuetudinis & amicitiæ recordatus? Cæterùm si ita uester fert animus, atque adeò uobis cordi est meos mores nosse propius, eos qui in Acraganta frequenter commeãt hospites interrogate, cuiusmodi ego me erga illos gerere soleam, aut ostẽdere, & num humanum & liberalem me præbeam accedentibus, qui exploratores etiam in portis constitutos habeo, neque non auditores, quinam & unde nauigarint, ut certior factus, pro dignitate honorem habens dimittã illos. Nonnulli quoque studiose & sua sponte me uisunt, Græcorum quidem sapientissimi, neque nostram conuersationem respuũt aut subterfugiũt: quemadmodum nuper sapiens ille Pythagoras ad me uenit, cũ longè alia de fama mea inaudisset. Postea uerò quàm omnia secus se habere com-

Ab exemplo.

II. *A legibus & caussa.*

Tyrannorum pericula amplificat similitudine.

III. *A signis.*

νόμιμ.

Cõmunicatio.

Clementiæ exempla.

IIII. *A signis aliud*

perit, discessit collaudás me inscitiæ, ob crudelitatẽ uerò necessariò mihi exer- F
V. cendam mei miserescens. Postremò putatís ne eum qui erga peregrinos tã hu-
A minori. mano affectus est animo, aduersus domesticos tantam exercere iniustitiam, nisi
Epilogus. præter modũ iniuria afficeretur? Hæc ferè sunt quibus me uobis abunde pur-
gatũ esse opinor, uera profectò & iusta, ac multo magis laude, ut ego mihi per-
Transitio. suadeo, quàm odio digna. Sedenim de misso donario iam tempus est ut audia-
tis undénam & qua ratione taurum hunc possederim, statuarii opera non lo-
cata. Neque enim tam dementis sum animi, ut tales possessiones mihi deside-
Commendatio donarij. randas esse putẽ. Sed erat quidam Perilaus nostratis gẽtis homo, egregius qui-
dem & ingeniosus artifex, cæterũ natura malus & improbus. Ille tota uia cum G
à sententia mea aberrasset, putauit se mihi rem admodum gratam facturum, si
nouum quoddam supplicii genus excogitasset, quasi præ omnibus rebus præ-
cipuã in sumendis suppliciis uoluptatem cupientissimè caperem. Iã uerò boue
fabricato, ad me uenit ferens illum, aspectu sanè pulcherrimum, atque accura-
tissimè ad ueri bouis imaginem expressum. Tantùm illi motus & mugitus dee-
rant, quò minus uiuus esse putaretur. Viso autem illo, statim exclamabam: Di-
gnum munus Pythio. mittẽdus est hic taurus Apollini. Porrò Perilaus assistẽs,
Quid si, inquit, sapientiã quæ in illo est, perdisceres, ac usum cui præbẽdo for-
matus est? Et cum dicto taurum per dorsum aperuit. Si quem, inquit, cruciati- H
bus torquere uolueris, cõiecto illo in machinam, ac dorso iterum cõcluso, has-
ce tibias naribus bouis admotas accommoda: ignem autem succendere iubeas:
ac ille quidem inclusus plorabit uociferabiturq; inusitatis & ineffugilibus de-
tentus doloribus, cæterùm uociferatio per tibias cantum tibi absoluet nimi-
um stridulum, & lugubre quiddam modulabitur: quinetiam insuper mugitus
ciebit tristissimos, ita ut ille inter modulandum tormẽtis crucietur, tu uerò sin-
gulari uoluptate afficiaris. Porrò ego his auditis crudelem machinam extremè
auersatus sum, & immanem illam instrumenti indolem prorsus respui, conue-
niensq; & debitum illi supplicium imposui. Et age, inquam, ô Perilaẽ, ne uana I
uideatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, ueram artis tuæ in-
dustriam comprobato, ac uociferantes imitare, ut certò cognoscam nũ ea quæ
iactas carmina per tibias cãtata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis
promptè obtemperat. Ego autem, postquã ingressus est, cõcluso tauro, ignem
iussi succendere. Recipe, dixi, debitum arti tuæ tam admirandæ premiũ, ut ma-
gister musices ipse primus omniũ canas. Ac ille enimuero iustissima passus est,
sua ipsius excellenti fruens industria. Porrò autem ego uiuentẽ, & adhuc sæmi-
uiuum spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contamina-
tum impiaret: illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurũ ue- K
rò piaculis mundatum, deo dedicandum legaui, omnemq; de illo historiã iussi
adscribere, dedicantis mei nomen, Perilaum artificem, illius immanem senten-
tiam, meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens supplicium, primos
artificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam.
Vos autem Delphi iustè facietis, si pro me unà cum legatis sacra feceritis, tau-
rumq; deo in eleganti delubro dedicaueritis, ut omnibus perspicuum fiat quo
ego aduersus criminosos sim animo, tum qua acerbitate ulcisci soleã superua-
cuas illorum ad perpetrandam malitiam cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto
satis superq; quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Perilao suppliciis
affecto,

A affecto,ac tauro dedicato,neque amplius ad aliorum torquendorum muſicam reſeruato, quē nihil aliud modulatum eſſe pro certo affirmo, præterquam ſolos mugitus artificis:quodq; in ſolo ipſo artis periculum fecerim,ac ſtatim barbarā illam & inhumanā muſicam compeſcuerim. Atque hæc quidem in præſens deo offerre libuit. Dedicabo uerò illi & alia ſæpenumero,ubi tātum illius munificentia conſecutus fuero,ut amplius pœnarū acerbitate erga noxios non egeam. Hæc equidē, ô Delphi,quemadmodum à Phalaride facta ſunt,ſingula quamuerisſimè percenſuimus.Iuſti uerò utique habendi ſimus, ſi fidem uobis facientes,ueritatis teſtimonium illi præſtiterimus, quippe qui harum rerum B non imprudentes,nullam nunc mentiendi occaſionem aut cauſſam habeamus. Quòd ſi quoque neceſſe eſt pro uiro nos eſſe ſupplices, quē falſo multi ſuſpicantur eſſe improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit: ſupplicamus uobis nos Acragātini,qui & Græci ſumus, & ex antiquo Dores, complectamini humanitate ueſtra uirum amicitiam uobiſcum iungere cupientem,ac eum qui multum & publicè & priuatim unicuique ueſtrum benefacere & prodeſſe ſtudeat.Aſſumite igitur uos ipſi taurum,deoq; dedicatum offerte,ac pro Acragante ipſiusq; Phalaridis ſalute precantes, uota facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere,ne & illum contumelia afficiatis,eademq; ope- C ra deum elegantiſſimo iuxtà ac iuſtiſſimo munere priuetis.

Peroratio ex perſona legatorum.

PHALARIS SECVNDVS, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Declamatio breuis,ſed arguta eſt,qua ex Delphicis ſacerdotibus quidam ſuadere fingitur,quò donū Phalaridis,de quo in ſuperiore oratione agitur,in templum recipiatur,ac deo conſecretur.Genus cauſſæ deliberatiuum eſt, Status negocialis. Exordium habet denſum,ut in quo una ferè periodo & ſuſpiciones eas quibus fauore aliquo adductus aut aliàs corruptus ad ſuadēdum acceſsiſſe uideri poterat,à ſe remouet,& ſola beneuolentia,ſtudioq; communis utilitatis ad dicendum ſe progreſſum eſſe docet : deinde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Poſt Exordium Propoſitio ſequitur. Hanc confirmat primùm ex locis honeſta- D *tis, oſtendens impium ac propè ſacrilegum fore, ſi donum hoc à templo excludatur : neque enim quenquam poſthac quicquam oblaturum eſſe, & deum ſuis ſacris ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra uoluntatem ipſius dei eſſe, ut qui certis indicijs ac ſignis declararit gratam iſtam legationem ſibi eſſe. Hinc quod de crudelitate tyranni obijciebatur,diluit,confutatis teſtimonijs à conditione perſonæ,& incertitudine:& contrà ab officio admonet,ut ſacra magis procurent, & deo operentur potius,quàm iudicijs uacent.Poſt hæc ad locum utilitatis tranſit, docetq; contra communem utilitatem fore,ſi dona excludantur. Nam ex his omnem prouentum eſſe Delphorum,& omnem item famam & gloriam.Denique nullo ueterum exemplo hoc fieri. Et ſi maximè in deliberationem hanc rem uocare uelint, officio eos uti debere iuſtè ac liberè iudicantiū, non ex affectu aliquo rem æſtimare. Peroratio,repetitione argumentorum, cum admonitione eorum incommodorum quæ ex hac re conſecutura ſint,& quòd nihil temere innouandum ſit,perficitur.*

E VVM antehac nulla mihi,ô uiri Delphi, neque cum Acragantinis ciuibus hoſpitalitas interceſſiſſet, neque cum ipſo Phalaride priuatim ulla domeſticæ familiaritatis contracta eſſet ſocietas, neq; aliam haberem erga illum aut peculiarem cauſſam ſociandæ beneuolentiæ, aut olim iungendæ cum illo amicitiæ ſpem, tantùm uerò miſſos ab eo legatos audierim æqua & modeſta perorantes,callideq; proſpicerē & quid piè à uobis fieri poſſit, & quid publicæ utilitati conducibile foret,cū primis uerò quid Delphis nō indecorum factu futurum eſſet: ſurrexi in medium oratione mea uos cohortaturus,ne & uirum principem,& piè agentem,cōtumelia temere afficeretis,neque munus ipſum, quod deo iam deſtinatum eſt, à uobis alienaretis : præſertim

Captat beneuolentiam à remotione ſuſpicionis, & uoluntate erga remp. ſua.

Attentio.

trium maximarum rerum perpetuò monimentum futurum, artis præstantissi- F
Propositio. mæ, cogitationis crudelissimæ, & iusti supplicii. Itaque ego, quòd & in incerto habetis quid hac de re statuendum sit, quódque magistratus deliberandum uobis proposuerint, num munus suscipiendum, an iterum retro ablegandum sit, parum religiosum esse arbitror. Multo autem potius impietati nullũ modum relinquetis, neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine sua omnia longè latéque excedit flagitia. Nec minus impium erit factu, Deo donaria dedicare uolentibus, ne facultatem quidem offerendorum munerum concedere, quàm ea quæ deus iam oblata possidet, depeculari. Precor autem uos, cum & ego unus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publi- G
cæ gloriæ particeps, si cõseruata fuerit, tum diuersæ opinioni obnoxius, si quid in præsens aduersus existimationem nostram perperã admissum fuerit, ne templum obseretis piis & religiosis hominibus, neque ciuitatem nostram omnium mortalium contumeliæ atque calumniis traducendam obiiciatis, quasi ea quæ Deo offerenda mittuntur, sycophantiis illudentem, calculisque & iudicio donaria dedicantes rectificantem. Siquidẽ nemo quicquam posthac muneris offerre audebit, certior factus, Deum nulla beneuolẽtia suscepturum, quod prius Delphis non uisum sit probabile. Proinde Pythius iam antè non iniquam de
H
misso donario tulit sentẽtiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus contemptim auersaretur, facile ac promptum illi fuerat illud unà cum naui oneraria qua allatum est, in mediis Ionii maris fluctibus submergere. Iam uerò ille à uestra sententia longè latéque dissentit, cum & sereno cœlo illis Ionium traiicere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirram usque pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatem sibi non improbari. Oportet autem & uos diuinæ sententiæ adiectis calculis, & hunc taurum reliquis templi ornamentis adiungere: quandoquidem haud dubiè res foret omnium absurdissima, si quis adeò magnifico & excellenti munere huc misso, uestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmiũ impietatis auferret, ui- I
delicet indignus iudicatus qui donũ offerret Apollini. Cæterùm ille cuius diuersa est à me sententia, quemadmodũ ex Acragante huc delatus nauigio, cædes quaspiã, & iniurias, & rapinas, & deprædationes à tyranno factas sustinuit, nimiũ tragica uociferatione extulit, dicens propemodum omnia sibi coràm uisa esse oculis, quem non ignoramus ne ad portum quidem usque peregre profectum esse. Non autem dissentaneum est talia ne iis quidem omnino credere, qui ista se perpessos esse commemorant. Etenim nobis obscurum est num uera prædicent, ne quo modo eos de quibus nihil certi nobis compertum est, in-
K
iustè sceleris accusemus. Quòd si tale quippiam in Sicilia quoque peractum est, quid hac de re Delphos solicitè curiosos esse attinet, nisi pro sacerdotũ officio, iudicum partes nobis præposterè uendicemus? Et iam nobis sacrificãdum erat, atq; cæteris omnibus deus colendus: ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat officii. Nũc hic expendẽtes sedemus, si qui ex illis qui trans Ioniũ continentẽ incolunt, legitimè an secus administrent imperia. Atq; aliorũ quidẽ res prout ipsi uoluerint, se habeant: porrò nobis pernecessariũ esse opinor, ne nostra ipsorũ nobis ignota sint, tum qui olim rerum nostrarum status fuerit, & quo modo nunc in præsens eædẽ se habeãt, & quid magis ex usu nostro sit facere. Nã quòd in præcipitiis & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere

Confirmatio. I. *A pietate & religione.*

Amplificatio ex cõsequentibus. II. *A uoluntate dei, quam ex signis probat.*

Amplificatio ab absurdo.

Obiectioni testium occurrit à qualitate personarum.

A locorum distantia & proprio officio.

III. *Ab inutili, ex circunstantijs, loco & effectu sacrorum templique.*

A lere ſoleamus, Homerus monitor nobis non eſt expectãdus, qui nobis hæc palàm faciat, ſed iſta coràm ipſi oculis intuemur: tum quantũ ſemper in terra uerſemur, cui portus ſit profundus, haud obſcurè animaduertimus. Cęterùm templum ipſum, & Pythius, & oraculũ, tũ ſacrificãtes, & pietatis operibus ſeruientes, ii ſunt Delphorum campi, ii prouentus, inde abundantia, inde commeatus nobis abunde & affatim offunditur. Par enim eſt, ut apud uos quod uerum mihi uidetur, tacitum nõ habeam, aut diſſimulanter præteream, & quod à poëtis dicitur, citra ſementem, citraq; orationem nobis omnia proueniũt, dei agricolæ opera: qui non ſolùm ea quæ apud alios bona naſcuntur, nobis ampliter &
B cumulatè exhibet, ſed ſi quid precioſi aut rari apud Phryges eſt, aut Lydos, aut Perſas, aut Aſſyrios, aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipſos deniq; Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferuntur. Ac nos ſecundo loco poſt deum ab omnibus mirificè colimur, parataq; rerum copia affluẽtes felicem uitam agimus. Sed hæc iam olim uobis ignota non ſunt. Quod autẽ ad præſentem deliberationem attinet, danda eſt nobis opera, ut in hoc uitæ ſemel inſtitutæ tuendo propoſito cõſtanter perſeueremus. Nullus, ut mea fert opinio, memoria tenet, ullo tempore de quoquam donario apud nos latam eſſe ſententiam, neque quenquam à ſacrificando aut donario dedicãdo fuiſſe excluſum aut prohibitũ:
C eamq; ob cauſam opinor delubrũ Apollinis tantopere auctum eſſe, in tantum, ut iam ſupra modum abundet muneribus. Oportet itaq; neq; in præſens quicquam temere innouare, neque aliquid præter morem patrium conſtituere. Sed nec amoris reſpectu iudicanda ſunt nobis donaria, nec generis ratione ea quæ mittuntur, æſtimanda, undé nam, aut à quo, aut cuiuſmodi ſint quæ huc legantur. Suſcepta autem munera nulla curioſitate delubro ſacranda ſunt, ac ambabus manibus per nos inſeruiendum eſt cũ deo, tum pietatis gratia huc uenientibus. Videmini uerò mihi, ô uiri Delphi, ſuper rebus quas in præſentia deliberationi expendendas ſubieciſtis, cõſultiſſimè facturi, ſi primùm omniũ eam co-
D gitationem ſuſceperitis, de qualibũsnam ac quãtis rebus conſiliũ ineatis. Principiò enim ſuper deo ipſo ac templo, tum ſacrificiis atque donariis, ſuper ritibus ac moribus antiquis, ſimul atq; legibus uetuſtis, ac gloria uaticinii: exinde ſuper uniuerſa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis conducentibus. Præter hæc omnia conſultantes non contemnendũ in diſcrimen uenietis apud omnes homines aut fruendæ gloriæ, aut tolerãdæ infamiæ. His profectò nihil maius (ſi quidem rationis compotes eſtis) aut perinde neceſſariũ eſſe exiſtimabitis. De quibus igitur in præſens conſultamus, hæc ſunt, non equidẽ ſolùm Phalaris, neque taurus ille, neque æs tantùm, ſed omnes reges ac princi-
E pes, quotquot nunc templi utuntur opera. Præterea aurum, argẽtum, & quæcunque alia precioſa multa ac ſæpenumero deo dedicanda ueniunt. Primùm enim iuxta dei conſilium expendere cõuenit. Cuius ergo rei gratia, nõ ut ſemper nobis moris fuit, neque ut iam olim cõſueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis conſtitutionibus cenſoria nota reprehendẽtes, rebus nouis ſtudemus? Et quod nũquam ex quo hãc urbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipſa ſacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum conſtituemus, iudicãtes uidelicet ac expendentes eos qui huc miſſitant munera. Quin potius illud apud animũ ueſtrum cogitatis ex priſco illo more & inſtituto, quo munerum offerendorum

IIII. *A nouitate rei, & quòd contra ueterũ exempla fiat.*

V. *Ab officio iudicantium.*

Peroratio, qua & capita argumẽtorũ repetit, & Delphos admonet, ne quid temere innouẽt, ſed potius cõmunem utilitatem cõſiderent.

facultas interclusa fuit nemini, quantis bonis templum auctum & cumulatum F
fiet, omnibus offerentibus, ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donariis
deum cumulátibus. Quòd si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciã sume-
mus missorum huc munerum, uereor ne citò eorũ qui nobis probandi aut ex-
pendédi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferéte semetipsum reũ ob-
iectare iudicio, & in hoc ipsum impensas & sumptus facientẽ, ut iudicetur, deq;
omnibus in periculum ueniat. Aut cui humaniter patiédum existimatis, si do-
nariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur?

ALEXANDER, SEV PSEVDOMANTIS, Eras. Roterod. interp.

G

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, uitam & res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro uate uenditabat, exponens, lectu iucundissima, non per se modò, uerumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi coarguique possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

TV quidem charissime Celse, leuem fortè quandam ac facilẽ pro-
uinciam tibi mandare uideris, cum iniungis ut Alexãdri Abono-
tichitæ impostoris uitam, commenta, neque non audaciam præsti- H
giasq; libro cõplexus, uolumen ad te transmittam. Verùm si quis
ea conetur omnia ad plenũ enarrare, id profectò nõ minoris sit negocii, quãm
Alexãdri eius cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit sce-
lere, quãtus ille uirtute. Attamen si cãdidè ignoscenterq; legere uoles, & quod
narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hũc te auctore ca-
pessam, & Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea uirili repurgare nitar,
paucis aliquot elatis cophinis: nimirum ut ex his coniecturam facias, quantus
quamq; immẽsus fuerit fimus uniuersus, quẽ ter mille boues multis annis red-
dere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniã uereor, tuo pariter ac I
meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi uirum longè sce-
leratissimũ: meo, qui sumam operã in huiusmodi narratione, rebusq; gestis ho-
minis quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequẽtissimo quo-
piam & amplissimo theatro spectari à simiis aut uulpibus discerptũ: quanquam
si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam si-
mili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, uir inter Romanos cũ pri-
mis laudatus, ac per omnem uitam in literarum studio uersatus, cũ simile quid-
dam fecerit, pro nobis quoque responsurus est. Nam is quidẽ Tillibori latro-
nis uitam describere non est grauatus. Nos uerò multum crudelioré latronem K
memoriæ prodemus, quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in urbibus
sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm aut Idam sit pergrassatus, neque
paucas quasdam Asiæ partes, uidelicet desertiores depopulatus, sed qui uniuer-
sam (ut ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac pri-
mùm tibi depingam hominẽ, effigiẽ eius quoad potero proximè uerbis adum-
brans: tametsi nõ sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim
& hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planeq; specie diui-
na quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta,
coma partim natiua tectus, partim appositicia: sed hac adeò scienter efficta, ut

uulgus

A uulgus ferè non ſentiſceret imitatam aſcititiamq; eſſe. Oculi uehementer acres ac uerſatiles, tum diuinum quiddam relucẽtes. Vox dulciſſima, pariterq; clariſſima. In ſumma, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiuſmodi: cæterùm mens atq; animus, ô malorũ depulſor Hercules, & auerſor triſtiũ Iupiter, ſeruatoresq; Dioſcuri, in hoſtes potius contingat incidere, q̃ cum eiuſmodi quopiã habere cõmercium. Siquidẽ ingenio, ſolertia, acumine lõgè præſtabat cæteris mortalibus. Tum curioſitas, docilitas, memoria, & ad diſciplinas ingenii felicitas, horũ unũquodq; ſuprà q̃ dici poſſit, illi ſuppetebat, quibus tamẽ peſſimam in partem eſt uſus. Et quum haberet
B arma tã egregia ſibi ſuppeditata, illico nimirum omnium qui eſſent ſceleribus nobilitati, facilè ſummus euaſit, uel ſuperior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Ariſtodemo, Soſtrato. Nam ipſe cum aliquando Rutiliano ſcriberet genero, modeſtiſſimeq; de ſe loqueretur, Pythagoræ ſemet aſſimilabat. Atqui ueniam mihi dabit Pythagoras, uir ille quidem ſapiens, ac mente diuina: cæterùm ſi huius ætate uixiſſet, puer (ſat ſcio) præ hoc uiſus fuiſſet. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quaſi uelim eos ſimilitudine rerum geſtarum committere. Verùm ſi quis deterrima quæque & probroſiſſima quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem
C haudquaquã fidem perinde ut ueris habuerim) ſi quis tamen cõferat in unum, ea nimirum omnia uix etiam minimã particulam adæquent Alexandrinæ uerſutiæ. Prorſum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quammaximè uariam ingenii temperaturam, indolemq; ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis cõfuſam, promptam, audacem, uerſatilem, & ad efficiendũ quæ cogitaſſet, nullum refugientem laborem, appoſitam ad perſuadendum, cuiq; facilè fides habenda uideretur: tum quæ mirè ſimularet optima quæque: ea quæ à mente eſſent diuerſiſſima, præ ſe ferret. Primũ igitur nemo cum illo congreſſus eſt, qui nõ hac cũ opinione diſceſſerit, ut eum mortaliũ omnium optimũ æquiſſimũq;,
D præterea ſimpliciſſimũ, minimeq; fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerũ conatus, quum nihil puſillum cogitaret, ſed ad maxima ſemper appelleret animũ. Ita quum eſſet adoleſcẽtulus adhuc formoſus admodũ, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbeſcente: id quod licebat partim è ſtipula cõiicere, partim audire ex his qui ita prædicabant: paſſim ſeſe proſtituebat, ac mercede ſui copiam faciebat iis quibus lubitum fuiſſet. Inter multos autẽ incidit in hunc amans quidam præſtigiator, ex eorũ numero qui magiã & diuinas incãtationes profitentur, tũ illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiã, malorum immiſſiones in hoſtes, rationem eruendi reperiendiq; theſauros, hæredi-
E tatum ſucceſſiones. Hic ubi conſpiceret bene ingeniatum puerum, atq; ad ſubminiſtrandum arti negocioq; ſuo propenſiſſimum, utpote qui nõ minus illius adamaret maleficium, quàm ipſe huius formam: erudiit eum, ſemperq; deinceps pro adiutore miniſtroq; eſt uſus. At is publicitus quidem & apud uulgus medicum ſcilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Aegyptii coniugem

Pharmaca mixta, ſalubria multa, at noxia multa.

Quorũ omnium ſucceſſor hic atq; hæres factus eſt. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorũ numero, qui cũ egregio Apollonio Tyaneo illo erant uerſati, totamq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è ſchola tibi hominẽ refero? Verùm ubi iã barba plenus eſſet Alexã-

der, Tyaneo illo uita defuncto, in egestatē redactus, defloresente simul & for- F
ma unde uictum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed ini-
to commercio cum Byzātino quopiam, annalium scriptore, uiro, qui in certa-
mina descēdunt, omnium, ingenii longè sceleratissimi: (Cocconas, opinor, erat
cognomen) circumibant imposturis ludificātes, ac pingues homines (sic enim
illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetin
mulierem opulentam nacti sunt, natu quidem grauiorem illam, quàm ut amo-
ribus esset idonea, sed quæ studeret etiamdum amabilis haberi. Ab hac uictus
copia suppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam usque sunt cō-
sequuti. Nā illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regi- G
bus: nunc à paucis, iisq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quum conspicerent
immani magnitudine dracones, placidos admodū ac mansuetos, adeò ut à mu-
lieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & calcantes ferrent, neq; com-
mouerentur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è
papilla sugerent (nā sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est olim
illam de Olympiade fabulam increbruisse, quum Alexandrum conciperet, hu-
iusmodi dracone quopiam opinor cum ea concūbente) mercati sunt ex his ser-
pentibus unum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (ut Thucy-
didis utar uerbis) hinc iam bellum oritur. nimirum quū duo facinorosissimi, & H
immani audacia prediti, neq; non ad maleficia promptissimi, societatē iniissent,
facilè perpenderunt, hæc duo potissimùm in hominum uita tyrannidem obti-
nere, spem, ac metum: quorum utroque si quis ad commoditatem uteretur, fo-
re ut is illico ditesceret. Siquidem utrique iuxtà, uel ei qui metu laboraret, uel
huic qui spe teneretur, uidebant præscientiam quammaximè necessariam esse,
summeq; desiderari: atq; hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres:
præterea Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos
modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura
prædiscere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, au- I
reosq; dedicātibus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, ultroq; ac citro agitas-
sent, uisum est uaticiniū oraculumq; cōstituere. etenim si res ea processisset, spe-
rabant se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negocium magni-
ficentius etiam illis successit, quàm expectauerant initiò, & uel spe melius euē-
nit. Hinc iam spectare cœperūt, primùm quidem de loco, deinde quonā exor-
dio, quāue ratione negocium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedo-
nem opportunam esse censuit, utpote regionē à negociatoribus frequētatam,
tum Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè dissitam ab Asia Galatiāque,
cunctis item imminentibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Ale- K
xander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negociorū auspicationem
aggressionēmque hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui uiderētur ad-
missuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum
incolūt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tātùm apparuisset
tibicinem aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, cribro
(quod aiunt) uaticinans, illico uehementer omnes in illum inhient, & perinde
ut cœlitum quempiam intueantur. Hac de re quum controuersiæ nonnihil in-
ter illos fuisset, tandem cessit Alexāder. Itaque profecti Chalcedonem (nam id
oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis
templo,

A templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerẽt, breui admodum Aesculapiũ unà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturũ. Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerunt ut hic rumor in omnẽ usque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum. nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atq; ambigua obliquaq; cõscripsit responsa. Deinde paulò pòst diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam co-
B matus, cæsarieq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtã, supra eam ueste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atq; humiles, tamen oraculo crediderũt ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste uidetur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeò ut â Tricca ad Paphlagoniã usque in Alexandri matrem sit incitatus illectusq;. Repertum est aliud oraculum quasi Sibyllæ prædiuinantis:

C Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam
Tyrside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinque alias monades, uicenaq; ter repetita
Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,
Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaque multò pòst in patriam irruens cum eiusmodi Tragœdia, cõspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatum sese nonnunquam assimulabat, ore spuma cõpleto: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est her-
D ba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum spuma uidebatur. At multò antea sibi finxerant parauerántque è linteis confectum draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorũ fucis mirè adsimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconũ) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quũ res postularet, tum ab illis proferẽdus, unaq; in partem Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uerò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu ueniẽs ad templi fun-
E damenta nuper effossa (cõstiterat autem in eis aqua, siue quòd ea indidem alicũde destillauerat, siue quòd ex æthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recens editũ serpẽtis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum in forum prosiliisset nudus, nisi quòd subligari circum pudẽda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illam gestans, simúlque solutam uentilans iactánsque comam, eorũ more qui à Cybele deorum matre afflati cõueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam esse prædicans, quæ mox deum propalàm esset ostẽsura mortalibus. Porrò qui aderant (nam cõcurrerat uniuersa propè ciuitas) unà cum mulieribus, senibus,

Idq; propter A. Λ. E. Ξ. cum quibus literis ἀνὴρ cõpositum, Alexandrum cõstituit. significat autem A 1. Λ 30. E 5. Ξ 60. qui numeri additi 96. constituũt, numerũ in quatuor & uiginti quater diuisibilem.

pueris,admirabantur,ac uota facientes adorabant. At ille uoces quasdam sonas F
incognitas, nihilq; significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum,
attonitos eos reddebat,ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat,nisi solum
hoc,quòd Apollinẽ Aesculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum
templum curriculo fugiebat, accedensq; ad fossam ac fontem illum quem iam
ante conditum oraculum præstruxerant, ingressus aquam, magna uoce cane-
bat laudes Apollinis & Aesculapii,inuitabatq; deum,uti dexter ac felix in ciui-
tatem adueniret. Deinde phialã postulat.eam porrectam à quopiam,facilè im-
mergẽs,unà cum aqua lutóque haurit & ouum illud, in quo nimirũ ille deum
concluserat,cãdida cera ceruſſaq; cõmissuram operculi ferruminans. Id quum G
manu cepisset,affirmabat iam Aesculapium tenere sese. Interim illi stupidis de-
fixísque intuebantur oculis, expectantes quídnam esset futurum postea, iam-
dudum admirantes ouum in aqua repertum. Porrò posteaquam fregisset idem
caua uola compressum, ac serpẽtis illius fœtum exclusum excepisset,simul at-
que mouentem hunc sese conspicerent ii qui aderant, ac digitis circumuoluen-
tem,protinus uocem tollebant,deũmque consalutabant,ac ciuitatem eam for-
tunatam esse dictitabant: singulíque affatim uotis implebãtur,thesauros,opes,
prosperam ualetudinem,aliáque id genus ab illo flagitãtes bona. Hic ille rur-
sus cursim sese domum abripuit, unà secum asportans modò editum in lucem H
Aesculapium,bis natum scilicet,cum semel duntaxat nascãtur homines: atque
nõ ex Coronide per Iouem,id est cornicula (nam id matris nomen fertur)ne-
que ex cornice,uerùm ex ansere progenitum. Populus autem uniuersus cõse-
quebatur,omnes afflati deo,atque ob spes animo cõceptas furore correpti.In-
terdiu igitur se domi continebat,sperãs fore,id quod & euênit,ut fama permo-
ti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquã urbs ita esset ho-
minibus referta,ut iam redundaret,sed quibus omnibus iam tum cerebrũ,tum
cor esset exemptum,nec ulla parte similes uiderẽtur uiris pane uictitãtibus(ut
loquuntur poetæ) uerùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarẽt: I
in ædiculis quibusdã in lecto residens, eo uidelicet ornatu qui uatem mirè de-
ceret,imponit in sinum Pellæum illum Aesculapiũ,qui quidem erat,ut dictum
est,maximus pulcherrimusq;. Hunc totũ ubi collo circundedisset, caudam fo-
ras prominere sinẽs(Erat autem ingens adeò,ut cum per pectus illius effunde-
retur,pars tamẽ humi traheretur) solum autem caput sub alis abditum teneret,
illo nimirum omnia ferente:linteaceum illud draconis caput, altera in amictus
parte contextũ ostendebat, quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à
pectore prominebat scilicet. Iam uerò mihi cogita ædiculas non admodũ illu-
stres,nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum cõuena- K
rum,quiq; aliis ex locis alii concurrissent,tumultuãtes,ac prius etiam q̃ ista ui-
derent,mente attoniti stupefactiq;, deniq; spebus illis sublati: quibus ingressis
non mirum si res uisa est portentosa, uidelicet ex modò pusillo serpente intra
pauculos dies tam immanẽ extitisse draconẽ humana specie, atq; eum insuper
mãsuetum tractabilemq;. Protinus autẽ ad exitum properabant, & priusquam
exactius essent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui semper ingredie-
bantur. Porrò è regione ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud
ostiũ,per quod exiretur: cuiusmodi quiddã & Macedonas in Babylone feciſ-
se ferunt in Alexandri morbo,quũ ille grauiter iam ægrotaret:illi obsessa regia
deside-

A desiderarent eum intueri,ac supremùm alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerùm crebrius exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitii. Hoc loco,mi charissime Celse, si uera fateri uolumus,æquum est ueniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis,hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt,quum draconem manu contingerẽt, (nam hoc quoque largiebatur Alexander iis qui uoluissent) quumq; conspicerent in dubia malignaq; luce imitatũ illud illius caput,os scilicet nunc aperiens, nunc claudens,tãto artificio, ut res planè Democritum aliquem requireret,aut certè Epicurum,Metrodorúmue,aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus B adamantinam aduersus hæc atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet:quiq; uel quid esset rei,coniecturis colligeret: uel si uiam etiam modumq; præuestigare non quiret,illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemq; præstigiaturæ:cæterùm quicquid esset negocii,prorsus simulatum fucatumq; esse, ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia,tum Galatia, Thraciaq;:eorum qui renunciabant,unoquoque,ut fit,affirmante sese primùm nascentẽ uidisse deum, deinde paulò pòst eundem contrectasse iam grandẽ admodum factum, uultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, C signa deum referentia,partim ex ære,partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino carmine prodito. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux,ex Ioue tertia proles.

Ast ubi iam maturum esset, ut (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisiuissent, diuinarétque, accepta uidelicet ansa ab Antilocho,qui apud Cilices uatẽ egerat(nam is quoque post patris Amphiarei interitum, posteáque quàm ille inter Thebanos extare desiisset,patria pulsus,atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, D quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicit Alexander omnibus qui aduenerant,fore ut deus ipse responsa daret: eiusq; rei diem quẽdam certum prælocutus est. Iussit autem ut quisque quod uideretur, quodq; maximè discere uellet,id in libello conscriberet,eumq; funiculis obuinctum,cera,argillâue,aut simili re quapiam obsignaret. Se uerò receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oraculum erat extructum,& apparatæ cortinæ) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo,libellos redditurum,ita ut traditi fuerant obsignatos,subscripto illis E responso pro cuiusq; argumẽto,deo nimirũ respondente, quacunq; de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus,homini cuiusmodi tu es,aut etiã(si modò dictu nõ est inuidiosum)cuiusmodi sum ego,manifestarius, neque difficilis animaduersu,uerùm idiotis,quibusq; nares essent mucco obsitæ,minimeq; emunctæ,prodigiosum planeq; incredibile quiddam esse uidebatur. Etenim quũ uarias esset cõmentus artes quibus signa tollerentur,quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atque ita quæ uiderentur,ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tandẽ scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè quàm diligenter obsignata signis imitatu neutiquam

facilibus, nisi reuera deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam qui- F
bus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quò uidelicet imposturas
eiusmodi deprehẽdere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse cha-
rissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu cãdefacta liquefactam
diducebat: tum ubi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo fu-
niculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus mo-
dus constat per id quod collyrium uocãt. Id cõficitur ex pice Berytia, bitumi-
ne, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his o-
mnibus collyrium igni calfactum, inũcto prius suillo pingui, signo applicabat,
ac symboli figuram excipiebat. Id simul atq; siccũ esset factum (siccabatur au- G
tem protinus) cõmodè resignabat libellos: quibus perlectis, imposito ceræ de-
nuo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudi-
nem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten in-
iecta, quo uulgo codicillos agglutinãt, atque ex his confecta ceu cera, mollem
adhuc eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nam illico siccescit, adeò ut
cornu uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendũ signum uti con-
sueuerat. Sunt præter has & aliæ complures uiæ, quas omnes referre nihil ne-
cesse est, ne parum uidear modestus, maximè quum tu in his quos de Mago-
rum artibus conscripsisti commentariis, tum pulcherrimis, tum utilissimis, qui- H
que modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur, abunde mul-
ta retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabãt-
que, non mediocri ad eam rem utens ingenio, arteq; negocium reddens proba-
bilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ propone-
bantur, aliis penitus obscura: quandoquidẽ & hoc oraculis ille conuenire iu-
dicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conduce-
re coniectasset. Nonnullis remedia morborum, uitæq; rationes præscribebat,
cum sciret (ut initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorẽ au-
tem in modum Cytmides ab illo probabantur. id est nomen confictum empla- I
stri ursino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque
non hæreditatum obuẽtus, semper in aliud tempus reiiciebat, illud interim ad-
dens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipse uolam, quũmque uates meus Ale-
xãder me rogabit, proq; uobis uota faciet. Deniq; merces erat unicuiq; respon-
so præstituta, nempe drachma cũ obolis duobus. Ne uerò pusillũ aut exiguum
fuisse putes amice hũc quæstũ, quũ in annos singulos ad septuaginta aut octo-
ginta millia redierit, usq; adeo auidis & insatiabilibus hominibus, ut singuli su-
pra decẽ aut quindecim rogationes traderent. Cæterũ ea quæ capiebat, nõ ipse
solus solitus est insumere, nec rursum ad congerẽdas opes in thesaurũ repone- K
re, uerùm cõplureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tũ qui scita-
rentur, qui uersibus oracula conderẽt, qui responsa seruarent, qui subscriberẽt,
qui obsignarent, qui interpretarẽtur: quorum unicuiq; pro dignitate meritoq;
lucrum impartiebat. Ad hæc nõnullos foras & in longinquas regiones eman-
darat, qui famã eius oraculi inter gentes dissiparẽt, affirmantes ipsum etiã præ-
dicere reuocareq; fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos
ostendere, morbo laborãtibus mederi, quosdam etiam uita defunctos in uitam
reuocare. Cõcurrebatur igitur undequaq;, magnoq; tumultu concitati appro-
perabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ discipu-

lóque

A loq; dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum uatem atque ministrum
Præcipio: neq opum mihi cura, at maxima uatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illum, præſertin ex his qui ſtudebãt Epicuro: iamq; paulatim in oppidis deprehẽderetur uniuerſa præſtigiatura, fictúſque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impiis & Chriſtianis impleri Pontum, qui non uererentur in ſeſe turpiſſimè maledicere. eos iuſſit lapidibus pellerent, ſi modò uellent propitium habere deum. Porrò

B ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitãti cuipiã quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, cõpedibus uinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudentes, quamq; eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſæuum & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellũ gerat homo præſtigiator, & monſtris ac portentis amicus, ueri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerum naturam perſpectam haberet, quiq; unus quid in his eſſet uerum, uideret? Nam Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum il-

C lis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob cauſam inter urbes Ponticas Amaſtrim in primis habebat exoſam, eo quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horũ cõſimiles quamplurimos ea in ciuitate uerſari. Neque unquam Amaſtrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Proconſulis reſpondere, deridiculè profectò diſceſſit, cũ nec ipſe quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui ſibi in tempore poſſet componere. Nam cum illi de ſtomachi dolore conquerenti, uellet præſcribere uti ſuillũ pe-

D dem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum ſacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconem oſtẽdebat iis qui uellent, haud totum tamen, ſed caudam potiſſimũm ac reliquũ corpus oculis exponens: caput uerò, ne uideri poſſet, abditum in ſinu ſeruabat. Verùm quò magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus eſt ſeſe exhibiturum ipſum deum loquentem, citraq; interpretem edentem oracula. Deinde non magno negocio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adſimulatum, inſertis, alio quopiam per has foris inſonante, reſponſitabat ad ea

E quæ proponebantur, uoce nimirum per linteaceum illum Aeſculapium ad aures promanante. Huiuſmodi reſponſa ἀυτόφωνα dicebãtur, id eſt ipſius uoce reddita: neque quibuſlibet, neque paſſim dabantur, uerùm ſplendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum eſt ſuper expeditione in Armeniam ſuſcipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incurſum eius regionis, ſic ait:

Parthis Armeniisq; citato Marte ſubactis,
Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:
Vertice ſerta gerens radiis diſtincta ſerenis.

Deinde poſtquam uecors ille Gallus perſuaſus incurſionem feciſſet, euenis-

ſetq; ut unà cum exercitu cæderetur ob Othryade, hoc oraculũ à monumen- F
tis ſuſtulit, atque aliud in eius locum ſubſtituit, huiuſmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit iſthuc:
Ne tibi fœmineis uir amictus ueſtibus, arcu
Exitium immittat, uitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidiſſimè fuerat commentus, ut poſterioribus ſub-
ſtitutitiisq; reſponſis, ea quæ perperã maléque eueniſſent, ſarciret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priuſquam morerentur, prædixerat fore ut reualeſcerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod ſuperiori diuerſa caneret: G

Poſthac deſine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifeſta, nec euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Malloq; reſponſa ferebãt, ipſos quoque huiuſmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos ſibi reddebat amicos, pleroſq; conſultores ad illos remittens, his uerbis:

Nunc Claron ito, mei uocem patris auditurus. Et rurſus:
Branchidica accedas adyta, atque oracula quæras. Et iterum:
Mallon abi, Amphilochi quærens oracula uatis.

Et hactenus quidem de iis quæ intra patriæ fines uſq; ad Ioniam, Ciliciam, Pa- H
phlagoniam, Galatiamq; deſignauit. Vt uerò & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipſam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere ſtuderet, dum hi quidẽ eò proficiſcuntur ipſi, illi uerò mittunt, potiſſimùm ii qui potentia atque auctoritate plurimum in Repub. pollebant: quibus princeps quaſiq; ſignifer extitit Rutilianus, uir aliàs quidem honeſtus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorũ ſpectatæ uirtutis: ſed qui in iis quæ ad deos pertinẽt, parum ſanè ſaperet, ut cui prodigioſa quædam de illis eſſent perſuaſa, adeò ut ſicubi lapidem uel inunctum uel coronatũ cõſpexiſſet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota face- I
ret, bonaq; ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimul atq; dè oraculo inaudiſſet, parum aberat quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, ſeruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ uiderãt, partim tanquam uidiſſent audiſſentq;, permulta inſuper accumulãtes illis, quò domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque ſenem infelicem, & in uehementem inſaniam impulerunt. At ille paſſim ad omnes amicos accedens, quos habebat quum plurimos, tum potentiſſimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eũ modum K
iſte compleuit urbem, concitauitque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperunt ut aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliisq; magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, uti non ſolùm renunciarent oracula, uerumetiã dei laudes canerent, ac portentoſa quædã de oraculo, deq; ipſo mẽtirẽtur. Excogitarat autẽ ter ſceleſtus ille quiddam neutiquam inſcitum, & ingenioſius q̃ ut in uulgarem cõpetat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quæ proponebãtur, ita ſcriptum, ut cũ periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur,

Rutilianus Romanus.

A tur,cõiunctum uideretur,apud se detinebat,neq; remittebat,quò uidelicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant,quũ in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum,ut qui opibus ac potentia præcellerent,eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarẽt sese intra casses eius teneri. Libet autẽ aliquot ex his responsis commemorare, que Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatẽ maturus esset ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere,ita respondit:

B Pythagoram,egregieq; canentem prælia uatem.

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat,nec habebat quod incusantibus responderet,oraculo uidelicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans,defendebat oraculum,affirmãs hoc ipsum portendisse deum, qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem,sed Pythagoram potius atq; Homerũ,iam olim defunctos,quibũscum credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit,si istiusmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus,ait:

C Principiò fueras Pelides,deinde Menander,
Deinde is qui nunc es:pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit,in insaniam uersus, haud expectato dei promisso:quanquã hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda percontanti,aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quã habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem ali-
D quando conspexisset. nam id illi familiare est,& formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginem,nuptias conficit,spõsus iam sexagenarius,concumbitq;,socrum suam Lunam solidis Hecatombis placãs. Iamq; sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus,maiora in dies ad hæc excogitabat,& in omnes Romanæ ditionis partes,qui perferrent oracula,dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiã, incendia,terræmotus.se certa remedia traditurum ne quid horum accideret,pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset,unum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc,quo-
E quouersum gentium prodiderat,unico carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurũ. Verùm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, ut eæ domus quibus hic uersus esset inscriptus,potissimùm desolarentur. Neq; uerò me putes illud dicere,carmen in caussa fuisse ut interierint,uerùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligẽtius ac securius uixerint,nihil aduersum pestem præter oraculum adhibentes:perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem pro-

pellentem. Exploratores item ex ſua cõiuratione quamplurimos Romæ con- F
ſtituerat, qui ſibi qua quiſque mente eſſet, indicarent: ac priuſquam oraculum
adiiſſent, illi ſignificarent quídnam eſſent percontaturi, quidq; potiſſimum cu-
pere uiderentur: ut etiam priuſquam aduenisſent ii qui mittebantur, ille iam ad
reſpondendum inſtructus ac paratus eſſet. Atque hæc quidem & id genus alia
machinamẽta aduerſus Italicas urbes præſtruxerat. Nam præter hæc & initia-
tiones quaſdam inſtituerat, tædarum per manus tradendarum geſtationes, &
ſacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter pera-
gerentur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denunciatio fiebat huiuſ-
modi: Si quis impius, aut Chriſtianus, aut Epicureus myſteriorum explorator G
acceſſit, diſcedat. Cæterùm qui deo credunt & parent, ſacris feliciter initien-
tur. Sub hęc protinus exigebantur illo præeunte, dicentéque: Foras pellantur
Chriſtiani. Tum multitudo acclamabat uniuerſa: Foras pellantur Epicurei.
Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis
nuptiæ: demum naſcebatur Aeſculapius. Altero die Glycon in lucem emer-
gens, deíque exortus, Porrò tertio die Podalirii cum Alexandri matre coni-
ugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, îdque ex re, propterea quòd fa-
ces quædam incenderentur. Poſtremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac
naſcens Rutiliani coniunx. At uerò facem geſtabat, myſteriâque agebat En- H
dymion Alexander, cum hic dormiens ſcilicet in medio iaceret: deſcenderet
autem in eum è tecti faſtigio, tanquã è cœlo, Lunæ uicem agens Rutilia quæ-
dam formoſiſſima, cuiuſdam è Cæſareæ domus præfectis uxor, quæ nimirum ut
amabat Alexandrum, ita uiciſſim ab illo amabatur. Ac ſub oculis perditiſſimi
illius mariti, tum complexus agebantur, tum oſcula, îdque in propatulo. Quòd
niſi complures fuiſſent tædæ, forſan nonnihil & eorum quæ fieri ſolent infra
ſinum, patratum fuiſſet. Paulopoſt rurſum introibat ornatu ſacerdotali, multo
cum ſilentio. Deinde ipſe primus clara uoce ſonabat, Io Glycon. Aſſonabant
autẽ bene canori ſcilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, car- I
batinis calceati, plurimum allii nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò ſubin-
de inter geſtandas tædas, atque inter myſticas ſaltationes, femur illius de indu-
ſtria renudatum, aureum apparebat: pelle, ſicuti coniicio, inaurata circundata,
atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibuſdam
ex eorum numero qui deſipiẽter ſapientes ſunt, ſuper hac re uerteretur alter-
catio, utrum Pythagoræ animũ poſſideret, uidelicet ob femur aureũ, an alium
Pythagorico illi conſimilem, atque eam controuerſiam ad ipſum Alexandrum
retuliſſent: rex Glycon oraculo litem diſſoluit:

Pythagoræ mens emoriturq; oriturq; uiciſſim, K
Vatis at eſt animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio miſit iuſtisq; piisq;. Et rurſum:
Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cum cunctis aliis denunciaret ut à puerili concubitu temperarent, ceu re
nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipſe machinatus eſt. Ponticis ac Paphla-
gonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterent qui deo dicaren-
tur, eiusq; laudes apud ſe canerent. Verùm mitti oportere ſpectatos ac ſelectos:
nempe nobiliſſimos, & ætate florentiſſimos, formaq; eximios. Quibus incluſis
perinde ut emptitiis ad libidinẽ abutebatur, modis omnibus in eos debacchari
ſolitus.

A ſolitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim ſeſe admoto ore complecteretur, néue cum baſio ſalutaret: ſed reliquis manum duntaxat oſculandam porrigẽs, ſolis ætate formaq; floridis oſculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditũ, ut intra oſculum cõſtituti dicerentur. Atque in hunc modum uecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps ſuas nequitias exercebat, paſſim conſtuprans uxores, paſſim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum uidebatur, ſi cuius uxorẽ uel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non ita putabat, quicquid eſſet bonarum felicitatum, id omne ſemel in eam domũ
B influxurum eſſe. Erant inſuper, atq; eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis, uiri cuiuſdam Tianei, cuius ſapientiam ex his quæ ſciſcitatus eſt, coniicias licebit. Hũc equidem legi pridem aureis deſcriptũ literis Tii, in ipſis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon, quiſnam es? Sum ille, inquit, minor Aeſculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas eſt ut iſthuc audias. Sed quot annos apud nos permanſurus, atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo cõuictu
C meaq; præſentia frui. At reliquæ ſortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphiſque redduntur, utrum ab auctore proficiſcuntur Apolline, an uana ſunt quæ illic eduntur oracula? Ne iſthuc quidem ſcire quæſieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tandem poſt hanc uitã futurus ſum? Camelus, deinde equus, poſt hæc uir ſapiens, ac uates non inferior Alexãdro. Atque hæc Glyconis cũ Sacerdote confabulatio. Poſtremò & oraculum carmine comprehenſum edidit, quum non ignoraret illum amicum eſſe Lepido:

Ne pare Lepido, nanque huic fatum inſtat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, ſicuti ſuperius dictum eſt, ni-
D mirum ut artificem ac ſapientem, ſuis artibus atque impoſturis hoſtem atq; infenſum. Itaque ex Epicureis quempiam auſum ſe multis præſentibus coarguere, propemodum in uitæ diſcrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam perſuaſiſti ut ſeruos ſuos apud Galatiæ præfectum capitis accerſeret hoc nomine, quaſi filium ipſius qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidiſſent: atqui uiuit adoleſcens, incolumisq; reuerſus eſt, famulis iã ſupplicio affectis, qui tua opera beſtiis traditi perierunt. Porrò huiuſmodi quiddam acciderat. Cum adoleſcentulus amne aduerſo in Aegyptum nauigaſſet, ad inundationem uſque ſubducto nauigio, perſuaſus
E eſt uti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutius abeſſet, infelices illi eius miniſtri rati uidelicet uel in Nilo nauigantem interiſſe puerum, uel à latronibus (nam id temporis permulti graſſabantur) eſſe peremptum, reuerſi ſunt domum, renunciantes quemadmodum è medio ſublatus eſſet. Deinde proditum oraculum, damnati ſerui. ſub hæc adeſt adoleſcentulus, peregrinationem ſuam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam ſibi uanitatem, iuſſit ut qui adeſſent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipſos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpiſſent, Demoſtratus quidam, qui diuerſabatur in ponte, primus hominem ſui corporis obtegens obiectu, morti

ſubduxit, alioqui lapidibus obruendum, idq; iure optimo. Quid enim oporte- F
bat unũ inter tam multos inſaniẽtes ſanũ eſſe, atq; à Paphlagonũ ſtultitia ma-
lum ſibi accerſere? Et illi quidem hæc euenerũt. Cæterùm aduocatis iuxta ora-
culorũ ordinem iis qui propoſuerãt (nam id fiebat pridie q̃ reſponſa redderet)
præcone rogante an uaticinari uellet, ſi cuipiam illorum ex adyto reſpõdiſſet,
in malam rem: huiuſmodi hominem neq; tecto quiſquam excipiebat, neq; igni
aquáue impertiebat: uerùm erat illi ſolum aliud alio uertendum, tanquã impio,
deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrũ omnium erat
grauiſſimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam deſignauit ridi-
culum. Nactus peculiares Epicuri ſententias, librum (ut ſcis) longè pulcher- G
rimum, ſummatim Epicureæ diſciplinæ decreta complectẽtem, medium in fo-
rum deportauit, ac lignis ficulnis exuſſit, tanquam auctorẽ ipſum exureret ſci-
licet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Haud perpendit ſceleſtus ille quantum adferret is liber commoditatum iis qui
in eo legendo uerſarentur, quantamq; illis quietem, tranquillitatem, liberta-
temq; pareret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris, ac prodigiis liberaret: tum
ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mẽtem ſanam ac ueritatem
inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut aliis id ge- H
nus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Accipe iam facinus quod-
dam hominis ſceleratiſſimi, unum inter omnia multo impudentiſſimum. Quũ
iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inq; aulam Cæſaream,
præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in
Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis &
Quadis conſerente, oraculum diuulgauit, quo iubebat uti duos leones uiuos in
Danubium immitterent, uariis cum odoribus, ac ſacris quibuſdam magnificis.
ſed præſtat ipſum oraculum referre:

Gurgitibus fluuii turgentis ab imbribus Iſtri I
Immiſiſſe duos Cybeles edico miniſtros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aẽr
Florum atque herbarum bene olentum: moxq; futura eſt
Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum eſſent facta quẽadmodum ille preſcripſerat: leones quidem ſimul at-
que in hoſtium regionem enataſſent, Barbari canes quoſpiam aut lupos eſſe
rati, fuſtibus arcebant. At noſtrorum protinus maxima ſtrages eſt conſequuta,
uiginti fermè millibus ſimul extinctis. His conſimilia ſunt ea quæ in Aquileia
contigerunt, quum parum abfuerat ut urbs ea caperetur. At is ad id quod eue- K
nerat, Delphicam illam reſpõſionem, Croeſoq; redditum oraculum, frigidè ſa-
nè detorſit, dicens deum quidem prædixiſſe uictoriam, haud tamen explicuiſ-
ſe utrum Romanorum eſſet futura, an hoſtium. Tandem quum plurimi iam
eam in urbem confluerent, premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudi-
ne eorum qui ad oraculum uentitabant, neque ſufficeret ſuppeditandis iis quæ
ad uictum erant neceſſaria, comminiſcitur oraculorum genus quoddam id
Nocturna oracula. quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire ſolebat, ut aiebat
ipſe, deinde tanquam in ſomnio diuinitus edoctus reſpondebat: nihil certi ta-
men, ſed ambiguè plerunque, ac confuſim: maximè ſi quos libellos conſpe-
xiſſet

A xisset accuratius atque obseruantius obsignatos. Ad hunc enim modum citra ullum resignandi periculum, quicquid temerè in mentem uenisset, subscribebat:ratus & hoc ipsum oraculis conuenire. Erant autem ad id nonnulli constituti interpretes,qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq;: atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam,quum neque cõsuleret quisquam, neque missus esset aliquis:imò quũ ne esset quidem huiusmodi quippiã:tamen oraculum edebat,uti stultos mortales redderet attonitos:quod genus illud erat:

B Hunc age quære,tuam qui,tectus in ædibus,ac te
Clam prorsum,uxorem uultuq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio,seruorum ex agmine primus,
Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.
Eius enim florem libasti.hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans,cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridem lethale uenenum
(Vt neque quæ faciant,possis audire,nec unquam
Cernere luminibus)tectè furtimq; pararunt.
C Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca,iuxta
Parietem,sub ceruicali condita.porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non commoueretur, ubi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illico despuisset,simul atq; cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper & Barbaris non rarò respõdit,si quis patria lingua sciscitaretur,puta Syriacè aut Gallicè,quoties difficile erat inuenire conterraneos eorũ qui rogationem proposuissent:proinde receptis libellis, multũ intercedere solebat interualli priusquã oraculũ redderet, quò uidelicet D interim per ociũ posset & soluere tutò libellos,& nancisci qui cuncta possent interpretari. quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in umbram chnenchicranc,relinquet lucem.

Aliàs rursum quum nec adesset item quispiam,neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti. siquidem is qui te misit,hodie periit, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus, Mango,Celere,ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihiipsi respõdit. Sciscitato an caluus esset Alexander:quũ libellos palàm atq; accuratè obsignassem,responsum no- E cturnum subscribitur:Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quũ diuersis libellis eandem rogationẽ proposuissem,puta cuiatis esset uates Homerus,idq; alio atq; alio nomine:alteri subscripsit,uidelicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia uenit,ut remediũ,inquit,peterẽ aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo,ac Latonæ rore perungi.

Alteri uerò ubi sciscitanti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio,an pedestri itinere proficisci,respondit,nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe uiam pedibus,rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus,quorum de numero fuit & il-

lud,unica rogatione propoſita libello pro more inſcripto,talis cuiuſdam roga- F
tiones octo,nomen aliquod emẽtitus,miſſis drachmis itẽ octo: præterea quod
fieri ſolitum eſſet,adiũgens. At ille perſuaſus partim miſſa mercede,partim in-
ſcriptione libelli,ad unicã rogationem(ea erat huiuſmodi,quãdo deprehẽden-
dus eſſet impoſtor Alexander)octo miſit oracula,ſed quæ neq; cœlum(quod a-
iunt)neq; terrã attingerent,uerùm abſurda,& intellectu difficilia omnia. Quod
ille ubi in poſterum perſenſiſſet,præterea quòd Rutilianum à matrimonio co-
natus eſſem auertere,ſuaſiſſemq; ne prorſus in diuinatione ſpes reponeret ſuas,
oderat me uidelicet,ita uti par erat,ſibiq; acerrimũ hoſtem iudicabat. Quodam
itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita reſpondit: G

Noctiuagis gaudet ſcortis,ſpurcoq; cubili.

In ſumma, iure optimo me inuiſiſſimũ habebat. Proinde quũ me in oppidum
aduenisse ſenſiſſet, meque Lucianum eſſe illum cognouiſſet:(adduxeram au-
tem milites duos,alterum lancea,alterum conto armatũ, quos quidem à Cap-
padociæ præſide mihi tum amico acceperam,quò me ad mare uſq; deducerent)
accerſit illico,ſanè quàm comiter,multaq; cum humanitate. Ego quum adue-
niſſem,complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites
unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit oſculandam, quẽad-
modum uulgò facere cõſueuerat. ego admotus perinde atq; oſculum daturus, H
acri morſu corripio,ita ut parum abfuerit quò minus illi manum mancam red-
diderim.Itaq; qui præſentes erant,præfocare me accedere conati ſunt,tanq̃ ho-
minem ſacrilegum:quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant,quòd Ale-
xandrum illum,non autem prophetã compellaſſem. At ille oppidoquàm ge-
neroſè obnitens cõpeſcuit illos, pollicitusq; eſt ſe facilè me placidum redditu-
rum,declaraturumq; quantum poſſet Glycon,qui nimirum & hos qui maxi-
mè ſæuirẽt ferocirentq;,ſibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, me-
cum expoſtulauit,negans ſe clam eſſe quæ ſuaſiſſem Rutiliano: Ecquid me læ-
ſiſſet ut iſta in ſeſe facerem , quum poſſem illius opera apud illum magnas ad I
res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatemq; liben-
ter accipio,perpendens nimirum quo forem in periculo conſtitutus.paulóque
pòſt prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui uidebant, uehe-
menter erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum
iam nauigare ſtatuiſſem, miſſis xeniis ac muneribus permultis (eram autem
fortè ſolus cum Xenophonte,patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo)
pollicetur & nauim præbiturum ſeſe,& remiges qui nos aueherẽt. Etenim ar-
bitrabar hæc animo ſimplici,atque officioſè fieri:uerùm ubi iam in medio eſſe-
mus mari,uiderémque gubernatorem lachrymantem, & neſcio quid reliquis K
nautis contradicentem,non optimæ de euentu ſpes me ceperunt. Erat autem
illis ab Alexandro mandatum,ut tollentes nos in mare præcipites darẽt. Quod
ſi contigiſſet,facilè quod mecum gerebat bellum,illi debellatum fuiſſet: ſed is
qui lachrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem
ita loquutus eſt:Annos natus,uti uides,ſexaginta, quum antehac piè atque in-
culpatè uixerim,haudquaquã uelim in hac tam grandi ætate, præſertim quum
uxorem & liberos habeam,homicidio manus impiare.indicans uidelicet,cuius
rei gratia nos ſuſcepiſſet,quæq; ſibi mandaſſet Alexãder. Expoſitis autem no-
bis in Aegialos,quorũ etiam egregius meminit Homerus,retrò legit curſum.

ibi

A ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi uectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cum exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos facilesq; præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni. tãtillum abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam funem, quò hominem ulciscerer, quẽ iam tum ante mihi structas insidias oderam, próque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facien-
B tibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoq; præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, meq; repressi, non in tẽpore rem aggressurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano postulare ut Aboni murus, commutato uocabulo, Ionopolis appellaretur? utq; nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem,
C altera uerò Alexandri, qui insignia auì Aesculapii, ac falcem illam Persei, unde maternum ducebat genus, teneret? Porrò cum esset de sese uaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, ut annos uiueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interiit, uidelicet (uti conueniebat Podalirii filio) pede ad inguen usque putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit
D totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in uaticinium coniurauerant, uidelicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, ut is pronunciaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticaq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat, neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoro-
E natos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quò degustamẽtum hominis præberem, scribenda putaui, cum uti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quemq; ego unum omnium maximè suspicio, idq; pluribus nominibus, uel propter sapientiam singularem, uel ob amorem ueri, uel ob morum mansuetudinem ac moderationem; uel ob uitæ tranquillitatem, postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibúscum uiuis: tum uerò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurum ulciscerer, uirum uerè sacrum, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uerè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberẽt con-

Mors Alexandri.

Conclusio & dedicatio operis.

ſuetudinem. Denique arbitror fore, ut iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre uideatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè ſentiunt, confirmat ac ſtabilit. F

DE SALTATIONE, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Defendit hac oratione ſaltandi artem Lucianus cõtra Cratonem quendam, à quo ſtudium eius rei reprehendebatur ut effœminatum ac molle, ac uiro præſertim philoſopho indignum. Colligit autem honeſtatem ac dignitatem artis primùm ab antiquitate, multis ac uarijs exemplis oſtendens quantum in uſu ſaltandi ſtudiũ ueteribus fuerit, & quantopere eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectatæ ſint, quibus item laudibus eam artem cum poetæ tum alij quidam celebrarint, confutata interim tragœdiæ comœdiæq; præſtantia, quarum certamina atque actiones Crato ſaltationibus antepoſuerat. Deinde & præſtantiam artis à difficultate commendat, docens multarum ac uariarũ rerum peritum, multisq; tum ingenij tum corporis dotibus ſaltatorem præditum eſſe oportere. Inter quæ & effectum ac uim artis proſequitur, docens non oblectare tantùm eam, uerùm & corporis agilitatem quandam decentem atque utilẽ inde comparari, roburque & uires augeri. Deinde & animi quandam ſapientiam ac mores hominum formari. Idq; exemplis tum philoſophorũ tum barbarorũ quorundã amplificat. Poſtremò & uitia ſaltatorum aliquot recẽſet, & præcipuè quantũ noceat, aut aliàs, iſta uel in primis in hac arte Cacozelia ſeu nimia affectatio, exẽplis docet, quæ res & ipſa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occaſione ſumitur: a quo mox Cratonis reprehenſio ſequitur, qui ſtudium huius rei in Luciano reprehendit, à perſonæ qualitate, & modo rei, addita etiam amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipſumq; Cratonem indignè & abſurdè facere oſtendit, qui rem nec uſam, nec cognitam, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auſcultandi operam pollicente, deſcendit. G H

LVCIANVS.

POSTEAQVAM tu Craton iam olim acerba quadam accuſatione adornata, ac diu multumq; meditata, in ius uocaſti cũ ſaltationes, tum ipſum ſaltandi artificiũ, inſuper autem & nos reos feciſti tali gaudentes ſpectaculo, quaſi in re friuola & muliebri multũ ponamus operæ: audi obſecro quãtum à recto aberraris, tum quemadmodum deceptus per imprudentiam, rem omnium in mortalium uita optimam innocenter accuſaris. Et equidem uenia tibi habenda eſt, ſi ſtatim ſub initium aſperæ uitæ temet aſſueſcens, & tantùm quod durum fuerat, bonum exiſtimans, rerum ductus imperitia, iſta accuſatione digna cenſueris. CRA. Cum uir ſies, ô optime, & maximè diſciplinis liberalibus innutritus, necnon in Philoſophiæ ſtudiis mediocriter uerſatus, poſthabeas autem ô Luciane rerum optimarum exercitiũ, & priſcorum illorum cõuictum, cæterùm ſedere ſuſtineas in theatro omniũ poſticas ſannas excipiens, & hominem effœminatum ſpectans mollibus ueſtimentis indutum, ac cantilenis laſciuis & turpibus perſtrepẽtem, tum priſci ſeculi mulierculas amatorias imitãtem, nempe libidinoſiſſimas Phædras & Parthenopas, & Rhodopas, & hæc omnia cum pulſationibus, & laſciuis & obſcœnis carminibus, & pedum ſtrepitu: hæc inquam res eſt perquam ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualem te eſſe conſpicio, minimè deceat. Quare ego cum certior factus eſſem huic tam turpi te incumbere ſpectaculo, non tantùm me tui puduit, ſed uehementer etiam diſcruciatus ſum animo, ſi Platonis & Chryſippi & Ariſtotelis oblitus, ſederes non diſſimilia cum iis paſſus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maximè uerò aliis innumeris diſciplinis exiſtentibus & ſpectaculis grauibus & ſeriis, ſi quis omnino choraules exigat, ac citharœdos artificioſè canentes requirat. Cum primis uerò cum grauem aliquam ſpectãdo tragœ- I K

diam

A diam,aut plenã hilaritatis comœdiam, nõ minorem uoluptatem capere possis, de quarum palmario certamina quoq; poëtis proponi solet. Multa itaq; & accurata,ô generose, defensione apud eruditos tibi opus erit, si nolis per omnia uideri excidisse, & è bonorũ grege exactus esse. Atque istud mihi optimũ factu uidetur,ut his omnibus constanti negatione medearis,neq; sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosè deliquisse.In reliquum uerò caue,ne nobis ignorantibus ex uiro quẽ olim egisti,in Lyden quampiam aut Baccham amissa pristina facie trãsmuteris. Qua in re non tibi solùm, sed & nobis culpa imputãda foret,si non Vlyssis in morẽ à Loto degustata abstractũ, ad consueta literarum
B & Philosophiæ cõmercia & studia te reduceremus, priusquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illæ solis insidiantur auribus, eamq; ob rem hasce nauigio prætereuntibus cera opus est. Cæterùm tu & ab oculis uidere prorsus illarum præstigiis esse subactus. L V C. Papæ ô Craton! quàm uerò robustum in nos canem solutis loris cõcitasti! Nisi quòd exemplũ sumptũ à Lotophagis, & comparationẽ tractam à Sirenibus, parum scitè,atque adeò ineptissimè mihi induxisse uideris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotũ degustauerant, ac Sirenas cantillantes audierãt,exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi uerò præterquam quôd uolu-
C ptatem spectando cepi mirificam & iucundissimam, etiam finis peruenustè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium incognitionem delapsus sum, sed si mihi ingenuè ueritas fatenda est, longè sapiẽtia excultior, ac in rebus humanis multo solertior atque prouidentior ex theatro regressus sum. Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo,quòd is cui illud uisum sit spectaculum,Multorum gnarus simul oblectatus abiuit. C R A. O Dii immortales,Luciane,qualia pateris, quem istorum ne pudeat quidem, sed iactanter etiam laudi tibi ducere uideris! Igitur quod hac in re grauissimum est,nullam spẽ curationis aut reme-
D dii nobis ostendisti,qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. L V C. Age hoc mihi responde Craton:istud de saltatione,tum ea quæ fieri in theatro consueuerunt, corámne tibi uisa sunt,ut ea ita crebrò probrosis dictis insecteris: aut an potius spectaculi prorsus expers atque ignarus, nihilo secus tamen illud ut turpe atque execrandum(ut ais)existimas? Quòd si enim aliquando ea præsens uidisti, iam nobis & tu hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non,uide ne parum modesta & nimis temeraria tua uideatur esse insectatio,ea in crimen uocans,de quibus nihil habes comperti. C R A. Ergo hoc mihi adhuc supererat, ut in tam profunda barba & cano capite sederem inter mulier-
E culas,& insanientes illos spectatores, applaudens & præconiis ineptissimis acclamans homuncioni cuipiã perdito,nulla necessitate lachrymas profundenti? L V C. Est equidem hoc tibi ignoscendum ô Craton:illud tamẽ pro certo exploratum habeo,si meis monitis morẽ gerens,tantum tẽpusculi spectandis saltationibus impertires, quantum uel periculo faciẽdo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius,quàm ut loco commodo occupato,seruire queas spectaculis,unde exactè & uidere,& clarè audire possis omnia. C R A T. Nunquam ego forma fiam amabilis, siquid tale unquam prudẽs ac sciẽs fecero,semper autem mẽbris hirsutis,& barba incõpta atq; horrida,ut me nũc tui ex animo miseret,omnibus modis insaniẽtis. L V C. Vis ergo, ô amice,

omissis blasphemiis atque cõuiciis, arrectis auribus attentè mihi dare operam F
nonnihil super saltatione, eiúsque uirtutibus differenti, tum quemadmodum
non solùm oblectamento sit spectantibus, uerumetiam emolumento, tũ quan-
tis de rebus hominũ animos commodè admoneat & erudiat: præterea quem-
admodum spectantium mentes aptè componat, pulcherrimis exercens specta-
culis, ac optimis præceptis imbuens: ad hæc communem quandam corporis &
animæ pulchritudinem ostendens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & mo-
dulationibus, hæc inquam omnia facere, nõ dedecori aut uituperio, sed illi po-
tius laudi tribuenda sunt. CRAT. Quanquam mihi in præsentia ocium non
est insanientem hominem auscultandi, suum ipsius morbum laudibus efferen- G
tem, attamen si nugis & inanibus fabularum commentis me opplere tibi con-
sultum factu uisum est, paratus sum in hoc tibi officiosè inseruire, & aures præ-
bere, uel sine cera inutilia uerba obaudire ualens. Quare cõpressa uoce hãc tibi
operam dabo. Dic uerò quodcũq; animo tuo libitum fuerit, quasi nemine au-
scultante. LVC. Euge ô Craton, istuc ipsum omniũ maximè mihi egẽti in o-
ptatis fuit. Paulò enim pòst ipsa re comperies nũ nugæ tibi censendæ sint quæ
in medium producturus sum. Ac principiò quidẽ illud planissimè mihi igno-
rare uidere, quàm non nouitium inuentum sit saltatio, neq; heri aut nuper na-
tum & inceptum, puta apud maiores nostros, aut illorũ: sed qui super saltatio- H
nis ortu quamuerissima perscrutati sunt, affirmant illam unà cum mundi ac o-
mniũ rerum generatione natã esse, & cũ Amore deo illo uetustissimo in lucem
prodiisse. Etenim ipsa syderum chorea, & errantium cum non errantibus con-
iunctio, eorũdemq; modulata atq; cõcinna participatio, & illa bella, tũ pulchrè
instituta harmonia, primogenitæ saltationis argumenta fuere, & indicia certis-
sima. Ea uerò tẽporis progressu subinde incrementis aucta maioribus, neq; nõ
additiones melioris inuenti sortita nõ modicas, summo nunc absoluta uidetur
esse fastigio, ac res esse omnifariam uaria, & omnibus modis concinna & con-
gruẽs, tum bonũ multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc uerò saltãdi artificio aiũt I
Rheã potissimùm oblectatã, in Phrygia quidẽ Corybantas, in Creta autẽ Cu-
retas saltare iussisse. Neq; uerò modicũ cepit ex illorũ arte compẽdium. Quip-
pe circunsaltãtes Ioué illi seruarunt incolumem, ita ut Iupiter nõ grauatè fatea-
tur salutis contributæ præmia se illis debere, per illorũ saltationẽ patrios dẽtes
effugiẽs. Porrò autẽ hæc saltatio ab armatis desaltabatur, gladios ad scuta colli-
dentibus, ac bellicũ quiddam & attonitũ saltãtibus. Mox uerò inter Cretenses
ut quisq; maximè nobilitate præcellebat, summo studio hanc rem exercentes,
præstantissimi saltatores reddebãtur, nõ tãtùm homines priuati, & humili loco
orti, sed nobiliores quoq;, & regii sanguinis, & primates in populo. Homerus K
quoq; Merionẽ nõ suggillare, uerũ pulcherrimo laudis testimonio ornare uo-
lẽs, saltatorẽ nominauit. itaq; in tãtũ claritudinis & notitiæ ob saltãdi peritiam
apud õnes uenerat, ut hæc nõ Græci solũ de illo cõperta tenerẽt, sed & Troia-
nis hostibus non ignota forẽt. Videbãt enim, ut mea est opinio, eius in bellan-
do agilitatẽ, & concinnum mẽbrorum motũ, quæ ex saltatione in usum cõuer-
sa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

Iliad. ϖ. Te citò Merione, quanuis saltare peritum
Strauissem in dura confossum cuspide pugna.

Tametsi eundem non strauerat. ut enim in saltando semet magno studio exer-
cuerat,

A cuerat,sic facilè,ut opinor,effugiebat iacula in eum contorta atquè emissa.Iam quanquam & alios complures ex heroibus enumerare possim eo ipso saltandi studio diligẽtissimè exercitatos,quiq; ex hac ipsa re artem fecerint:sufficere tamẽ suspicor uno à me producto Neoptolemo Achillis filio, qui usq; adeò hoc *Neoptolemus* præcelluit artificio,ut cum speciem quoq; saltandi pulcherrimã sibi adiecisset, Pyrrhichii nomen ab illo acceperit. Achilles quoq; ipse his de filio suo inauditis,maiori gaudio suffusus est,ut ego existimo,quàm propter eius formæ præstantiam,& membrorũ robur insuperabile. Atqui interea semper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius saltatione captum concideret, & direptum solo æ-
B quaretur.Lacedæmonii quoq;,qui Græcorum præstantissimi esse censebantur, cum à Castore & Polluce Caryatissare perdidicissent,quæ saltationis species à Caryis urbe Laconiæ ducta erat,omnia cum carminibus facere soliti sunt,adeò ut ad tibiarum quoq; modulos & rhythmũ, & moderatum pedis ingressum, prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primùm quidem conserendarum manuum signum Lacedæmoniis tibia dari solitum est: proinde de omnibus quoq; reportant uictoriam, musica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaq; illorum ephebos nihilo minore cura saltationi, quàm armis exercendis dare operam. Vbi enim iam summis colluctati sunt digitis, ac
C mutuis ictibus semet ceciderunt,quiescunt parumper, & omne illorum certamen in saltationem solutum conuertitur. Quorũ in medio tibicen locatus est, *Laconum saltatio.* tibiam incinens,ac pedibus instrepens. Cæterùm illi per ordinem alter alterum sequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum ingredientes, alias quidem bellicas, alias uerò saltatorias, quæ Baccho & Veneri gratæ sunt. Quinetiam cantus quem inter saltandum modulantur, Veneris & Cupidinum cognomẽto nobilitatus est, quasi unà cum Venere & Cupidinibus communi choreæ saltationi indulgerent.Et altera quidem cãtilena(duæ enim canuntur) rationem quoque & præcepta saltãdi in se complectitur.Pro-
D cul,aiunt,ô pueri,promouete pedem, & saltate perfectius.Non disparia faciũt quibus Hormum saltare curæ est. Hormus autem genus saltationis est adole- *Hormus quid.* scentibus uirginibusq; commune, alternatim ad choream dispositis, ut planè hormum,hoc est segmentum referant.Solet autem adolescens chorum ducere more iuuenili saltans,quo postea in adoriendis hostibus usurus sit.Sequebatur hunc puella modestia quadam conspicua, quæ fœmineum saltum decenter admodum peragebat:ut hormum ex temperantia & fortitudine compositum rectè dicere possimus. Cæterùm quæ Homerus super Ariadne in clypeo memoriæ prodidit, deq; choro quem illi Dædalus instituerat, ea, ut iam olim tibi le-
E cta,præteribo silẽtio.Præterea duos illos saltatores, quos eodem in loco Poëta Cybesteteras uocat chorũ ducentes.Rursus quæ in clypeo memorat,In medióque duos iuuenes agitare choreas Cernere erat, tãquam rem omnium pulcherrimam saltationem Vulcanus clypeo addidisset.Etenim Phæacas saltatione,ut par erat,uehementer fuisse oblectatos,mirum uideri non debet,cum tantis affluerent deliciis,ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia uiuitarent. Quare Homerus Vlyssem ex omnibus quæ uisenda apud Phæacas conspexerat,hoc cum primis admirantem testatur,agilésque pedum motiones spectantem. Iam in Thessalia eousque progressum est saltationis exercitium, ut populi præsides,& antesignanos illorum,præsaltatores uocare non dubita-

rint. Cui rei etiamnum ſtatuarum inſcriptiones & tituli ſuo ſuffragantur teſti- F
monio,quas iis qui in bello optimã nauaſſent operam,erexerunt.Prætulit,inquit, præſaltatorem ciuitas. Et iterum,Eilationi poſuit hanc imaginem populus,propterea quòd pugnam probè deſaltarit.Mitto illud, apud ueteres nullas unquam fuiſſe celebratas feſtiuitates aut ceremonias citra ſaltationem, quippe quas ab Orpheo & Muſæo optimis tunc ſaltatoribus cõſtitutas fuiſſe ſatis certè conſtat,qui & hoc, ut cætera omnia,ut honeſtiſſimũ quiddã legibus ſanxiſſe uidentur,initiari cum rythmo & ſaltatione. Quòd autem hoc ita ſe habeat,reticenda erant orgia,propter prophanos nondũ initiatos. Illud autẽ omnes audiũt,quòd ii qui linguæ uitio atq; incõtinentia myſteria prodidiſſent, plerique G
eos deſaltaſſe dictitarẽt.Porrò autẽ in Delo nulla ſacra peragebãtur,quibus ſaltatio nõ fuiſſet adhibita,ſed & cũ illa & cũ muſica cũcta perſoluebãtur.Ingreſſi uerò puerorum chori, tibia & cithara præcinentibus ſaltabãt, quos ſubſecuti optimi facto delectu choreis excipiebant.Itaq; & cantilenas illiuſmodi choris

Hyporchemata. conſcriptas hyporchemata nominare conſueuerunt,talibusq; lyra impleta fuerat.Quid uerò Græcorum gentes tibi commemorem, cum Indi quoq; poſtea-

Indorum ſaltatio. quam mane è ſtrato ſurrexerint,Solem precibus uenerati fuerint,nõ quemadmodũ nos deoſculata manu perfectam precationem eſſe arbitramur,uerùm illi ad orientem conuerſi,ſaltatione Solem conſalutant, ſed cũ ſilẽtio ſeipſos con- H
formãtes, dei choream imitari atq; effingere conantur? Et hæc Indorũ eſt precatio,& chori,& ſacrificiũ.Duabus uerò uicibus ad hunc modũ Deum placare

Aethiopum. ſolent,nempe mane,& ueſperi. Atenim Aethiopes nõ alia quàm ſaltãdi ratione illatis iam ſignis bellũ ingrediuntur, nec quiſquam Aethiopũ uel ſagittam excuſſam emitteret auulſam à capite(hoc enim uice pharetræ utuntur,radiorũ inſtar tela capiti circumponentes) niſi prius ſaltauerit, & ſaltatione hoſti terrorem incuſſerit.Conſentaneum uerò eſſe opinor,poſteaquam totam Indiam & Aethiopiam peragrauimus,ut in uicinam Aegyptũ oratione diuertamus.Ete-

Aegyptiorum nim uetus illa fabula Proteum Aegyptium nihil aliud q̃ ſaltatorem fuiſſe exi- I
mium, mihi planè confirmare uidetur,hominem effingendi imitandiq; peritũ, quiq; ſemet in uarias rerum facies demutare & transformare potuerit,ut modò in aquas tenues dilapſus abiret imitando, modò ignis celeritatem & uehemẽtiam agilitate corporis,mox leonis immanitatem,ac Pardalis impetum,deinde arboris motũ flexibilem, poſtremò in ſumma quicquid collibuiſſet, exprimeret. Cæterùm fabula eas Protei proprietates ad inuſitatiorem opinionem detorquens,eam eius naturam fuiſſe cõmenta eſt,quaſi ea ipſa quoq; fieret, quæcũq; ſaltandi artificio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie ſaltationibus nauãt operam, præditos eſſe animaduertimus, uideasq; illos eodem tẽpore di- K
uerſiſſimis modis immutari,ac planè ipſius Protei eſſe æmulos.Et ſi quid cõiec-

Empuſæ. tura aſſequendum eſt, & Empuſam ſuſpicor (quæ & ipſa in uarias rerũ facies ſemet transfundere dicta eſt)non aliam quàm ſaltatricem fuiſſe,fabularũ inuolucro ſignificare uoluiſſe homines.Ad hæc iuſtum eſſe opinor,ne Romanorũ quidem ſaltationem præterire tacitam, quam nobiliſſimi quiq; illorum, quos

Saliorũ apud Rom. ſaltatio uocãt Salios(eſt autem nomẽ ſacerdotii) Marti Deo bellicoſiſſimo ſaltant grauiſſimè,& religioſiſſimè. Neque uerò Bithynicæ fabulæ commẽtum ab Italo-

Priapi. rũ inſtituto abhorret admodum,perhibentiũ Priapum Deum bellicoſum,unũ, ut opinor,ex Titanibus,aut Idęis Dactylis,illud opus factum,rebus militaribus

inſtituendum

A instituēdum fuisse, quem Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerum, durum porrò,& rudem,& supra modum uirilem,non prius amorum peritum reddidit,quàm perfectum eūdem saltatorem effecisset. Quamobrem & merces illi à Iunone destinata est,ut ab illo semper decimam partem spoliorum in bello partorum reciperet. Vt autē Dionysiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum ut audias, cuius tota actio nihil aliud quàm saltationem complectitur. Cum itaque tria sint celeberrimarum saltationū genera, Cordacis & Sicinnidis & Emmeliæ,Bacchi ministri Satyri his à se ipsis inuentis,de se cuique nomen indiderunt:& hac saltādi arte utens Bacchus, Tyrrhenos & In-

Saltationū genera tria.

B dos & Lydos deuictos subiugauit,ac gentes adeò bellicosas ipsis saltem thyrsis desaltauit. Quocirca, ô admirande, uide ne parum pium aut religiosum sit, in crimen uocare exercitium adeò diuinum & mysticū, & cui colendo tanti Dii nauarint operam, quodq; in illorum honorē & cultum toties peragitur, insuper quod tantum oblectamentū simul atque institutionem adeò utilem exhibere solet. Illud ego demiror,non ignorans Homeri atq; Hesiodi te amatorem esse maximum(iterum enim ad poetas me conferam)qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem summè laudantibus. Siquidē Homerus cum res mortaliū longè iucundissimas iuxtà ac elegantissimas uno quasi fasce

C coniunctim efferret,nempe somnum,amorē, cantum,atque saltationem: hanc tamen solam præclaro nobilitauit encomio,inculpata eadem nominata,ascribens per Iouem cantui dulcedinem,quæ utraque saltandi artificio adesse uidemus,& dulces modulos,& saltationem inculpatam, quam uituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poēseos ita inquit:

Iuppiter hunc belli reddit uirtute potentem,
At leuibus membris alium saltare peritum:
Est quem dulcisona sustollit uoce canendi.

Suauis profectò est uocū modulatio, quæ saltationi adiūcta est, ac munus quod

D à diis immortalibus præstari potuit longè pulcherrimū. Ac mihi apparet Homerus omnes res mortalium in duo tātùm diuisisse,nempe in bellum, & pacē: cæterùm rebus bellicis tantùm hæc tāquam præstantissima studia pacis opposuisse. At uerò Hesiodus, qui non ab alio percensente hoc auditu percepit, sed ipse statim sub auroræ exortū Musas saltantes uiderit,in carminis sui initio de illis hoc summum & elegātissimū referre nō est ueritus encomiū, nimirum eas circa fontem floridū mollibus saltare pedibus,iuxta patris aram agentes tripudium. At tu,ô generose,tantùm non cum Diis ipsis pugnans,saltationem conscindis contumeliosis conuiciis. Cæterū ipse Socrates,uir omniū sapientissimus

E si Pythio hoc illū testimonio cohonestanti fides habenda est,nō tantū saltationem laudibus extulit,sed illam quoq; discere nō erubuit aut grauatus est,plurimū tribuens uenustæ cōcinnitati & elegātiæ,tū apto motui,neq; nō mouētis afformationi. Nec ueritus est iā natu grandior saltationē inter serias habere disciplinas:uidebaturq; non parum huic rei perdiscendæ impensurus operæ,quē leuiora ac uiliora perdiscere non piguit: sed tibicinarū quoq; scholas frequentare solebat, neq; à meretrice muliere Aspasia quiddam audire dedignatus est. Atqui ille artem non ita pridē natam uidit,necdum tanta elegantia & pulchritudinis accessione auctam & elatam. Qui si nūc eos quorū opera in summum usque fastigiū euecta est, spectaret, sat scio illum omnibus reliquis posthabitis,

hiſce tantùm ſpectaculis operam daturum, neq; pueros quicquam perinde atq; F
ſaltationem docturũ. Videris autem mihi laudãs Comœdiam atq; Tragœdiam,
oblitus eſſe, in utraque illarum propriũ quoddam ſaltationis genus exerceri, ac
tragicã quidem eſſe Emmeliam, comicã uerò eſſe Cordaca. Nonnunquã uſur-
pari & tertiã, nempe Sicinnidem. Poſtea uerò quàm in principio ſaltationi tra-
gœdiam & comœdiã, tibicinasq; & citharã anteferre non dubitaris, tanquã iſta
in certamen ueniant, atq; per hoc grauia dicenda ſint, age uiciſſim iſta ſingula-
tim excutiamus, tibias autẽ & citharam relinquamus. Etenim & iſtæ ſaltationis
partes ſunt ducẽdis choreis ſubſeruiẽtes. Porrò autem ipſam tragœdiã primùm
ab habitu contemplemur, cuiuſmodi ſit, quàm turpe & minimè iucũdum ſpe- G
ctaculum, homo longitudine deformi atq; incõpoſita exornatus, altis calceamentis ingrediens, caput larua minaci obductũ habens, tũ peramplo ore hiãte, quaſi ſpectatores eſſet deuoraturus. Mitto adſcititia pectora, & uẽtres factitios, adiunctam & arte compoſitam corporis craſſitudinem, ne longitudine diſcors compoſitio in tenui corpuſculo magis reprehendenda ueniat. Deinde indecora hiſtrionis uociferatio, iam ſe ipſum inclamãtis, iam uerberantis, aliquando etiam iambicos uerſiculos cantillantis, & quod turpiſſimum eſt, grauiſſimas calamitates modulantis, ac ſola uoce ſemetipſum reprehendendum exhibentis. Quippe alia priſcorum poetarũ induſtria inuenta ſunt. Et quãdiu quis Andro- H
machen agit, aut Hecubam, tolerabilis eſt cõcio: ubi uerò ipſe Hercules carmine lugubri in ſcenã ingreſſus eſt, ſui oblitus, neq; leoninam, neq; clauam, quæ præponitur, ueneratur, adeò ut ſanæ mẽtis homo quiſpiam iure optimo talem actionem ſoloeciſmũ uitioſum poſſit reprehendere. Iam quod cũ primis quoq; in ſaltatione damnaſti, uiros hiſtriones mulierũ mores imitari, hoc equidẽ cõmune quoq; eſt & tragœdiæ & comœdiæ uitium. Etenim in utraq; plures introducũtur mulieres quàm uiri. Quinetiam Comœdia partẽ perſonarũ omniũ maximè ridiculam, & oblectationis plenam huic tribuit, uidelicet lampadũ & tibicinarum & coquorũ perſonas. Sedenim ſaltationis habitus q̃ decens ſit & I
modeſtus, quorſum attinet dicere, cum cæcis quoq; iſta ſint perſpicua? Larua ipſa pulcherrima, & ſubiectæ fabulæ reſpõdens, nõ immane hiat, ut illæ, ſed ſaltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos ſub illa uociferantes. Olim uerò ipſi quoq; ſaltatores canebãt, & unà ſaltabãt. Deinde animaduertẽtes cõtinuo motu grauari anhelitũ, & per hunc turbari cantilenã, uiſum eſt factu lõgè conſultius, ut alii ſaltãtibus ſuccinerẽt. Porrò autẽ argumenta utriſq; communia ſunt, neq; ulla in re à tragicis diſtinctim ſeparata ſunt ſaltatoria, q̃ quòd multipliciori uarietate exornata ſunt illa, maioriq; ſtudio perdiſcẽda, atq; infinitas mutationes habẽtia. Quòd autẽ ſaltationũ nulla ſunt certamina, hanc ego K
cauſam eſſe opinor, quòd certaminum auctoribus res maior & grauior uiſa ſit eſſe ſaltatio, q̃ ut de ea exactè pronunciari poſſit. Vt prætereamus ciuitatẽ in Italia Chalcidici generis præſtantiſſimã, & hanc quemadmodum ornamentũ aliquod certamini quod apud ipſos decertandũ præponitur, adieciſſe. Iã uerò ſuper iis reſpondere tibi ſtat ſententia, quæ oratione mihi omiſſa ſunt, quæ non pauca eſſe uideo, ne quam ignorantiæ aut imperitiæ opinionẽ apud te incurrã. Neq; mihi obſcurũ eſt, complures ante nos de ſaltatione libellos cõſcripſiſſe, ac omnem ſuam in ſcribendo operam & induſtriam in hoc poſuiſſe, ut omnia ſaltationis genera atque ſpecies numero cõprehẽderent, earundemq; nomina

Tragici habitus deformitas

percenſerent,

A percenserent, tum cuiusmodi unaquæq; illarum, aut quo auctore foret inuēta, quo instituto magnam multiplicis scientiæ opinionem sibi adiuncturos existimabāt. Ego uerò hanc ambitiosam super hisce rebus contentionē, & ineptam, & seræ cognitionis, & mihi ipsi in præsens minimè tēpestiuam & accōmodam esse arbitror, eāq; ob rē illa supersedeo. Deinde & hoc te cogitare uelim, ac tenere memoria, quod neque in præsentia statuerim omnē saltationem à prima stirpe repetitā uelle indagare, neq; hunc orationis meæ scopum esse propositū, saltationū nomina numero complecti uelle, præter paucas illas quarum initiò memini, tanquā generosioribus propositis. Verùm hoc orationis meæ caput &
B summa futura est, ut eam saltandi rationē quæ nunc constituta in usu uersatur, laudibus illustrē, planumq; faciam, quantum cum uoluptatis tum fructus in se cōplectatur, & quàm non nuper primùm incepta, ad tantū uenustatis & elegātiæ culmen & fastigiū peruenerit, nec minus de se exhibens reuerētiæ. Quippe priores illæ perinde ut radices & saltationis fundamēta fuerūt. Eius autem floridam uenustatē, & fructum absolutissimum, qui nūc omniū perfectissimè cunctis augmētis ematuruit, illum nunc in præsens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermaystride, & gruū saltatione, & aliis præsenti parū cōuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiuiis & cō-
C potationibus, & quæ tantū ebrietate duce exerceri solet, hominibus rusticis sæpenumero ad tibiam muliebriter saltātibus saltus duros & laboriosos, & quos etiamnum agrestium studio relictos uidemus, præ ignorantia obticui, sed quia à præsenti saltatione omnibus modis aliena est, nec quicquam cum illo cōmune habet: quandoquidem ipse quoque Plato in legibus, nōnullas illius species commendat, nonnullas uerò in totum reprobat, diuidēs eas iuxta uoluptatem & utilitatem, exigens ex illis quæ sunt indecentiores, anteponens autem & admirans reliquas. Et de ipsa quidem saltandi ratione hæc dicta sufficiant. Etenim singulis persequendis orationem extendere, absurdum mihi uidetur, & ineptū.
D Iam uerò ea quæ saltatorem eximiū habere oportet, tū qua ratione iis quæ perdidicit, rectè uti, quibusq; rebus artem possit assequi, tibi expediā, ut cognoscas q̄ non ista ars omnino sit comprehensū facilis, & cuiusuis ingenio obuia & exposita, sed omnium disciplinarum exactissimè cognitarū adminiculo excolēda sit, non musices tantùm, uerùm etiam rhythmices & geometrices, cum primis uerò philosophiæ tuæ naturalis & moralis. Solùm uerò dialecticā illi tanquam superfluam & parum cōmodam existimatum est. Neque uerò abhorret à Rhetorica, sed & illius est particeps, quatenus mores atq; affectus demonstrat, quorū indicādorum cupidi sunt etiam Rhetores. Sed nec à graphica exclusa est, &
E plastice, uerùm harum in membris exprimēdis concinnitatem magnopere imitari uidetur, adeò ut ne Phidias quidem in tantum, aut Apelles in ea uidetur præcellere. Ante omnia uerò præsens & singularis in saltatore requiritur memoria, eiusq; filia Polymnia, ut omniū rerum callentissimè memor sit. Etenim iuxta Calchantem Homericum saltatorem scire necesse est, quæ sint, quæ fuerint, quæ mox uētura trahātur. Ne quid rerum prorsus ignoret, sed memoriam habeat promptam & expeditā. Caput autem argumēti est imitationis atq; demonstrationis sciētia, ac rerū mente cōceptarum explicatio, neq; non obscurorū perspicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eū uirum collaudans, hanc summā & clarissimam esse saltatoris laudē,

nosse quid deceat,& id ipsum explicare posse. Explicationem autem,habituũ F
perspicuitatem ego dico. Cæterùm ad hanc rem potissimùm facere uidetur omnis illa rerum priscarum historia, ut à me prædictum est, cum prompta memoria,tum decenti gesticulationi cõiuncta demonstratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione facto exordio, cuncta illi ad unguem cognita esse necesse est, usque ad Cleopatræ Aegyptiæ tempora. Hoc enim seculorum interuallo circunscripta est nobis multiplex illa saltatori paranda cognitio. Media omnia perfectissimè calleat,Cœli sectionem,Veneris partus, Titanum pugnam,Iouis incunabula & natiuitatem,Rheæ fraudulentam imposturam,lapidis suppositionem,Saturni uincula,trium fratrũ regna per sortem diuisa. Deinde Gigantum seditiosam rebellionem, ignem furto Promethei subtractum, G
Hominum formationem, Promethei supplicium,Amoris utriusque robur & uiolentiam. Post hæc Deli errationem,& Latonæ ex partu dolores,& Pythonis cædem,& Tityi insidias,ac mox quemadmodum medium terræ aquilarum uolatu inuentum sit. Ad hæc Deucalionem,ac magnum illud id ætatis naufragium,tum unicam illam arcam humani generis reliquias conseruantem. Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati sunt. Mox Iachi dilaniationem,& Iunonis dolum,& Semeles conflagrationẽ,& Bacchi utranque stirpem. Tum quæcunque de Minerua referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atq; Erichthonio, ac disceptationem illam de Attica, & primũ in H
Areopago iudicium. In summa, totum illum sermonem Atticũ fabulosis narrationibus refertissimũ. Præcipuè tamen memoria teneat Cereris errorem,atq; inuentam Proserpinam,& Celei hospitalitatem,& Triptolemi agriculturam, & uitium plantationem factam ab Icaro,& Erigones ærumnas: præterea quæcunque de Borea,quæcunq; de Orithyia, & Theseo & Aegeo memoriæ prodita sunt. Adde his Medeæ susceptionem, eiusq; denuo in Persas fugam, ac regis Erechthei filias,& natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia perpessæ sunt & fecerunt. Deinde non ignorandus est illi Acamas,nõ Phyllis, non primus raptus Helenæ, tum Castoris atque Pollucis aduersus urbem expeditio, I
neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & ista in fabulis Atticis censebuntur. Et hæc quidem ex rebus gestis Athenienſium sanè quàm pauca exẽpli gratia ex multis à me prætermissis percurri. Deinceps uerò memoria quoque tenenda est Megara, & Nisus,& Scylla, & crines purpurei, & Minois regis Cretensium discessus, ac erga bene de se meritam ingratitudo. Quibus postea annectenda sunt cum Cithærone quæcunque Thebanis ciuibus acta sunt, & Labdacidarum ærumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bouis procubitus, & dentes serpentini, & Spartanorum retributio. Et rursus Cad- K
mi in serpentem transmutatio, & ad lyram præcinẽtem murorum substructio, & murorũ instauratoris insania,& uxoris eius nẽpe Niobes sibi ac suis exitiosa iactãtia,& in luctu silentiũ: tũ quæcunq; de Pentheo, quæcunq; de Actæone, quæcũq; de Oedipode,quęcunq; de Hercule cũ omnibus illius certaminibus literis prodita sunt,eiusq; liberorũ per insaniã facta internicio. Deíde Corinthus, & ipsa plena fabulis, Glaucã & Creonta habẽs,& ante illos Bellerophontẽ,& Stheneboeã,Solisq; & Neptuni pugnã. Post hæc autem Athamantis furentem insaniã,ac Nubis liberorũ in ariete fugam aëriam. Inus & Melicertæ susceptionem. Ad hæc neq; Pelopidarũ facta saltatori negligenda sunt,neq; Mycenę,&

quæcunq;

A & quæcunque in illis memorabiliter gesta sunt. Et ante illos Inachus & Io,& ipsius custos Argus,& Atreus,& Thyestes,& Aërope,& uellus aureũ,& Pelopiæ nuptiæ,& Agamẽnonis interfectio,& Clytẽnestræ suppliciũ. Iã adhuc ante illos septẽ principũ aduersus Thebas expeditio,& generorũ exulum Adrasti susceptio,& oraculum de illis proditum,præterea ducum in bello cæsorum interdicta sepultura,& propter hãc Antigones & Mœnecei miserabilis interitus. Insuper quæcunque feruntur in Nemea Hypsipyle & Archemorus saltatori monimenta cum primis necessaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderũt, exactè callebit,Danaes uirginitatem, Persei natiuitatem, certamẽ quod aduer-
B sus Gorgonas suscepit. Adde illis & Aethiopicam narrationem,Cassiopéam, & Andromedam,& Cepheum,quos inter astra annumerauit quoq; hominum id ætatis credulitas. Quin etiam illa non ignorabit prisca facta Aegypti & Danai,& insidias quibus petitæ sunt nuptiæ. Non pauca uerò eius generis suppeditabit & Lacedæmon,uidelicet Hyacinthum,& Apollinis riualem Zephyrũ, & pueri exitium à disco illatum,enatumq; ex illius sanguine flosculum,& gementem in eodem inscriptionem,αι,αι,& Tyndarũ à morte reducem, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Aesculapium excandescentiam. Præterea Paridis apud Menelaum hospitium, & Helenæ raptũ post factum propter pomũ iudicium.
C Planè enim existimet Spartanæ historiæ & Iliacã esse adiunctã,copiosam profectò & multiplicem. Itaque iuxta unumquenque apud Troiam occisorũ fabula agenda scenæ præponitur. Cõsentaneum uerò est,ut horum subinde memor sit,cum primis uerò eorum quæ mox à raptu usque ad Græcorum procerũ in patriam reditum peracta sunt. Neque Aeneæ erroris obliuiscatur, neque Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreste circumferuntur fabulæ,tũ qualia satis fidenter ausus est in Scythia. Sed nec illa quæ antehac gesta sunt,inepta putabit,Achillis in Scyro cum uirginibus conuersationem, Vlyssis insaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionẽ. In summa,totã Vlys-
D seam errationem,& Circen,& Telegonũ, & Aeoli in uentos imperium,aliaq; usque ad procorũ supplicia. Ante hæc uerò quibus sycophantiis Palamedi pernicię machinatus est,& ira Nauplii,& Aiacis furentis insania,& alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occasiones præbebit saltare conãtibus, Oenomaum, Myrtilum,Saturnũ,Iouem, primos Olympiarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularũ expers est,Daphnes fugam,Callistus ferinam uitam, Centaurorũ temulentiam,Panos parentes,Alphei amorem,& Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretam descẽderit,permulta inde sumet saltatio,Europam,Pasiphaën, tauros utrosq;,Laby-
E rinthum, Ariadnen,Phædram,Androgeum, Dædalum,Icarum,Glaucum,Polyidi uaticinium, Talo, æneum Cretæ custodem. At si in Aetoliam diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuò sumet saltatio,Althæã, Meleagrum, Atalanten,*Dalum,fluminis cum Hercule luctam,Sirenum procreationem,Echinadum retributionem,& post insaniam,Alcmæonis habitationẽ, deinde Nessum,& Deianiræ zelotypiam, cui applicanda est Herculis in Oeta monte pyra & conflagratio. Habet etiam Thracia non parũ multa saltanti necessaria,nempe Orpheum,& illius factam à mulierculis dilaniationem,eiusq; caput loquẽs, idemq; unà cũ lyra natãs. Præterea Hæmum & Rhodopen, tum Lycurgi supplicium. Porrò Thessalia adhuc plura his subministrabit,Peliam,Iasonem,Al-

*titionem seu torrem.

ceſtin, claſſem quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacem eius F
carinam. Inſuper res in Lemno geſtas, Aeëtam, Medeæ ſomnium, Abſyrti dilacerationem, tum omnia illa quæ inter nauigandum acciderunt. Poſt hæc autem Proteſilaum & Laodamiam. Rurſus ſi in Aſiam poſtliminiò te contuleris, multam ibi inuenies fabularum copiam. Statim enim tibi occurret Samus, mox Polycratis calamitas, atque filiæ eius uſque ad Perſas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirum Tantali loquax incontinentia, tum deorũ apud eundem conuiuium, & Pelopis carnea depaſtio, eiusq; elephantinus humerus. In Italia uerò Eridanus & Phaëthon, & Populi lugentes ſorores, & electrũ lachrymantes. Sciet eiuſmodi quoque Heſperidas, & cuſtodẽ aurei fructus Draconẽ, & Atlantis laborem, & Geryonem, tum boum ex Erythia abactionem. G
Neque ignorabit omnes fabuloſas formarum transformationes, quęcunque in arbores aut animantes aut aues tranſmutatæ ſunt, & quot ex mulieribus uiri facti ſunt. dico autem Cænea, & uatem Tireſiã. Super hæc in Phœnicia Myrrham, & luctum illum Aſſyrium, qui geminus eſt. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quæcunque poſt Macedonum imperium auſus eſt Antipater, & Seleucus ob amorem Stratonices. Aegyptiorum quæ magis erunt arcana, cognoſcet quidem, ea autẽ ſaltando repræſentabit ſignificantius, Epaphum dico & Oſirim, præterea Deorum in animalia tranſmutationes. Ante omnia H
uerò ea quæ circa amores illorum uariè & mirificè contigerunt, quæq; de Ioue ipſo feruntur fabulæ, tum in quaſcunque facies ſemet transfigurarit. Omnem uerò inferorum tragœdiam tãquam digitos unguéſque ſuos tenebit, tum ſuppliciorum genera, & quæ cuiuſque cauſſa extiterit, & Pirithoi & Theſei indiuulſam uſque ad inferos amicitiam. Vt autem uno quaſi faſce ſummatim perſtringam omnia, nihil quod ab Homero & Heſiodo, tũ ab reliquis poëtis eximiis & excellentibus maximè tragicis dictũ eſt, ignorabit. Hæc admodum pauca ex multis, aut potius ex innumeris iſtam ſyluam, rerumq; ſaltationi neceſſariarum ſaltem capita aliquot percenſui. Reliqua uerò cum poëtis, tũ ipſis ſal- I
tatoribus demonſtranda reliqui, ac tibi quoque iuxta dictorum ſimilitudinem indaganda. Quæ omnia in numerato parata ſaltatori reponẽda ſunt, ut cũ tempus exegerit, nullo negocio poſſit expromere. Quoniã uerò imitatrix eſt ſaltatio, motibusq; & geſticulatione ea quæ cãtantur, ſemet expreſſurã pollicetur, ſummopere illi neceſſarium eſt, (quod & rhetores factitare cõſueuerũt) ut perſpicuitatem exerceat, ut unumquodque quod ab illa demonſtratum fuerit, ita clarè, ita perſpicuè ob oculos poſitum repræſentetur, ut nullius enarratoris egeat opera. Sed, quod Pythico oraculo proditum eſt, oportet ſaltationis ſpectatorem & mutum ſaltatorem intelligere, & nihil loquentem audire. Id quod K
Demetrio Cynico quoque accidiſſe fama eſt: quandoquidem & ipſe nõ ſecus atq; tu in iudiciũ uocare ſolebat Orcheſticen, dicẽs tibiæ & fiſtularum & ſtrepituum ſuperuacuum quoddam eſſe ſaltatorem, quippe qui argumento conficiendæ fabulæ parum afferret, motum modò inſulſum & uanum adhiberet, ab omni ratione atq; intelligentia ſeiunctũ. Cæterùm homines qui hac in re præſtigiis illuderẽtur, ueſtitu ſerico, perſonatuq; aptè accõmodato, tibiaq; & laſciuis cantilenis, & canentium modulata concinnitate, quibus exornaretur, nequaquam ſaltatoris eſſe officium. Saltator ergo Neronis tẽpeſtate eximius & celebris, nec, ut ferebatur, imprudens, ſed ſi quis etiã alius, hiſtoriarum memoria &

mouendi

A mouendi eleganti artificio præcellens plurimum, precatus est Demetrium sapientissimis,ut mihi uidetur,precibus,ut eum saltātem spectare uelit, deinde si uideretur, reprehenderet, ac saltationem acerbissimè accusatam exibilaret atq; exploderet. Pollicebatur ad hæc se nullis tibiis & cantilenis adhibitis saltaturū, quemadmodum & fecit. Etenim strepitibus & tibiis & choro imposito silentio,ipse per se saltauit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiui concubitus proditorem, Vulcanum mœchantibus insidias machinantē, ac uinculis utrosq; & Martem & Venerem illaqueantem, Deos spectaculo assistentes, Venerem suffuso rubore pudefactam,subuerentē, & meticulosius Martem supplicātem:
B præterea quascunque alias hæc fabula partes complectitur:adeò ut Demetrius ipsa artificiosa saltatione iam exhilaratus, maxima laude saltatorem extulerit. Exclamabat enim uocè quàm potuit acutissima in hæc uerba prorumpēs, Audio ô homo cuiusmodi facias:neque enim tantū uideo,sed mihi uidere ipsis loqui manibus. Quoniam uerò circa Neronis tēpora nostra uersatur oratio,animus est uiri barbari super eodem saltatore tibi referre testimoniū, quò laudem præclarissimam saltandi artificio attributam esse cognoscas. Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto,cum ex negocio ad Neronem Romam uenisset,unaq; cum aliis hunc spectasset saltatorē, adeò saltantem perspicuè,ut quā-
C quam nihil eorum quæ canebātur, audire poterat (erat enim lingua semigræcus quispiam)omnia tamen callidè intelligeret. Iam uerò cū iterum ad suos regressurus esset barbarus, eumq; Nero benignius atque amantius inuitaret, & si quid uellet postulare,liberaliter iuberet,seq; promptè daturum polliceretur: Da mihi,inquit,hunc saltatorem,& me hoc munere plurimū exhilarabis. Percontāte uerò Nerone,cui rei domi tuæ utilis tibi futurus est? Sunt mihi,inquit, uicini barbari lingua dispares. ad illos intelligēdos interpretum parare copiam haud mihi promptum & facile est. Itaque si alicuius egens ero,ille innuens singula quæq; mihi interpretabitur. Tantum consecuta erat agilis saltationis imi-
D tatio,cum clara & manifesta apparuisset. Cæterùm exercitium iuxta quod immorandum est, & saltationis scopus est repræsentatio, ut dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè uerò iis qui declamationibus quas uocant, uacāt. At hæc quoque in saltatoribus præcipuè laudi datur,ut personis in scenam introductis saltator per omnia gestu respondeat, neque ea quæ dicūtur,ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis,aut agricolis discrepent, sed in unoquoque illorum demonstretur proprietas & excellentia. Volo itaq; & alterius tibi barbari orationem ea ipsa de re percensere. Etenim cum quinq; personas uidisset saltatori apparatas (tot enim partibus seu actibus cōstabat fa-
E bula)unum uidens saltatorem,quærebat quinam reliqui essent futuri qui alias personas saltando repræsentarent. Postea uerò quàm certior factus est illum omnia saltatione sua repręsentaturum,Fefellisti nos,inquit,ô optime,quòd cum corpus unum tibi sit,animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iniuriā uerò & Itali saltatorem Pantomimi nomine cohonestarunt,ab ipso penè *Pantomimi.*
facto ad hoc introducti. Nec inelegās habēda est illa poetica cohortatio,O fili, Polypi mētem obtinens in omnibus uersare urbibus. saltatori equidem pernecessaria,quem rebus adhærentem oportet semetipsum quibusq; factis applicare. Præcipuè uerò mores & affectus se demonstraturam & simulaturā pollicetur saltatio, nunc quidem amantē,deinde irascētem introducens,mox alium

insanientem,alium animo perturbatum, ac omnia talia ualde concinnè & mo- F
destè. Et quod omnium maximè mirandum est, una eademq; die nūc quidem
Athamanta furentem,nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipse ille Atreus
est,aliàs Thyestes, post pusillū Aegisthus,deinde Aërope. Et omnia hæc unius
hominis artificiosè refert industria. Alia quidem spectacula & disciplinæ unam
quampiā rem ostendunt,aut enim tibia est,aut cithara,aut uocis modulatio,aut
fabula tragica,aut plausibilis aliqua comœdia : cæterùm saltator hæc omnia si-
mul comprehensa in se complectitur,& est uarium quendam & mixtum ex o-
mnibus illius uidere apparatum,tibiam,fistulam,pedum strepitum,clangorem
cymbali,repræsentatoris uocem concinnam,canentium concentum cōsonum G
& unanimem. Præterea alia quidē alterutrius in homine partis sunt opera:alia
enim sunt mentis,alia corporis: cæterùm in saltatione ista mixta sunt. Etenim
mentis demonstrationem,corporei exercitii actione,ipsis rebus quæ fiunt, in-
esse uidemus. Maximi uerò omnium ducenda est rerum quæ geruntur sapien-
tia,& quòd nihil citra rationem cōmittitur. Quocirca Lesbonax Mitylenæus
planè uir honestus ac bonus saltatores Chirisophos, id est manu sapientes no-
minare solitus est,ibatq; frequenter ad illorum spectacula,quasi melior à thea-
tro subinde esset reuersurus. Timocrates autem eius præceptor, uiso quōdam
semel,non de industria assistens,saltatore suis rebus indulgente,Quali me, in- H
quit,spectaculo priuauit uerecūdia quam è philosophia hauserā? Quòd si uera
sunt quæ de anima Platonem disseruisse constat, tres eius partes pulcherrimè
ostendit saltator: uim irascendi,quoties iratum exprimit: desiderandi, quoties
amantem repræsentat:ratiocinandi,quando singulos affectus quasi frenis qui-
busdam coërcitos explicat. Et hoc in omnes saltationis partes, quēadmodum
tactus inter sensus corporeos, disseminatum est. Porrò autem cum pulchritu-
dinis tantam rationem habere soleat, atque inter saltandum decentis & cōcin-
næ formositatis, quid aliud quàm Aristotelis pulchritudinem cōfirmare uide-
tur,eandē collaudantis,atque inter bona tertio loco constituentis? Audiui uerò I
alium super saltantium personarum silentio longè iuuenilius differentē, quòd
eo Pythagoricæ disciplinæ dogma subobscurè significari uideatur . Præterea
cum aliæ uitæ actiones illę quidem oblectationem,aliæ uerò utilitatem exercē-
tibus suppeditent, soli saltationi utraq; hæc iuxtà adesse uidemus, ac utilitatem
longè præstantiorem,quatenus cū uoluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc
spectatu iucundius, quàm uidere pugnis decertantes iuuenes, ac sanguine dif-
fluentes,aliosq; luctantes in puluere,quos non rarò saltatio & longè tutius si-
mul atque decentius & maiori cum uoluptate demonstrat? Quocirca apti de-
centesq; in saltando motus,ac corporis inuersiones & circunductiones,insuper K
saltus & resupinationes quibus utitur, aliis equidē sæpenumero fuere oblecta-
mento spectantibus,ipsis autem hæc eadem exercentibus saluberrima. Etenim
illud ego gymnasiis pulcherrimum,& maximè omnium conducibile haud du-
biè dixero, quòd corpus emolliant, & mēbra flexibiliora iuxtà ac leuiora effi-
ciant,& ad omnem mutationem promptiora instituant,neque mediocri robo-
re corpora solidius cōfirment. Quî ergo saltatio res erit non omnium elegan-
tissima,quæ & mentem acuat, & corpus exerceat, spectantes oblectet, multas
res priscas homines doceat,tibiis,cymbalis,numeroso carminum cōcentu ani-
mum quantum ad oculos & aures attinet, ex æquo demulcens? Itaque si per-

fectam

A fectam uocum modulationem requiris,ubi alibi inuenies aut chorū pleniorem aut concinniorem? Quòd si tibiæ aut fistulæ sono dulcissimo caperis, sufficiens in saltatione quoque fruendi tibi parata est copia. Mitto dicere quòd moribus quoque emendatis multo euades melior,crebrò hisce utēs spectaculis, quoties uideris theatrum abominari & odio prosequi malefacta, contrà lachrymis deflere innocenter affectos iniuria:in summa, totam spectantium uitam emendari. Quod autem præcipua in saltatoribus laude extollendū est, illud iam dicturus sum,membrorum robur atq; mollitiem rectè exercere,utrūque iuxtà mihi admirandum uidetur,ut si quis in eodem argumēto iam robur Herculeū, mox
B Veneris teneram & delicatam ostētaret mollitiē. Iam uerò oratione tibi ostensurus sum qualem & corpore & animo optimum saltatorem esse oporteat. Et sanè mētis dotes iam magna ex parte executus sum. Quippe memoria præcellere,ac præcipua ingenii indole clarū,ad hæc solerti & acuta intelligentia præditum esse illum oportere aio,& qui potissimùm temporis rationē habere poterit: præterea autem ut poēmatum ingeniosus censor sit, tum cantuum atque carminum præstantissimorum peritus expensor, uitiosè uerò factorum reprehensor argutus. Cæterùm corporis modum iuxta Polycleti canonem adumbrabo,ut neque impensè altus sit,neque præter modum crassus,neq; breuis ni-
C mium aut humilis,neq; natura depressus,nanus aut pomilio,sed moderatæ staturæ per omnia : neque carnosus admodum & obesus(absurdum enim est)neque rursus corpore impense tenui. hoc enim aridi cadaueris præ se fert imaginem. Memorabo uerò tibi populi cuiusdam ad huiusmodi notanda nō inertis exclamationes. Antiochia ciues habet ingeniosissimos,quibus studio est saltationem omnibus aliis anteponere exercitiis: adeoq; dictorum & factorum obseruantes sunt,ut nihil omnino earum rerum,illorum subterfugere possit iudicium. Ergo cum corpusculo admodum modiculo saltator in scenam ingressus saltaret Hectorem,uno ore omnes exclamauerunt,Astyanactem uidemus:ubi
D autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio tempore quopiā præter modum longo Capanea saltare conante, idemq; Thebanorum muros adiecturus esset: Transcende,inquiunt,muros,nihil tibi scalis opus est. Quin etiam impēdiò corpulentum & obesum saltatorem salse subsannarunt,qui cum ingentem saltum facere adniteretur,Theatrum nobis,inquiunt,suffulciendū fuerat. Cōtrà nimium arido & tenui,tanquam malè habenti,bene ualere certatim precati sunt. Horum profectò non concitandi risus gratia mentionem adduxi, sed ut cognosceres multas quoque gentes magno studio saltandi coluisse artificium, adeò ut & uitia & uirtutes in illo potuerint sagaciter deprehendere. Sit ergo
E saltator corpore per omnia mobili & soluto simul atque firmo,ut flecti postulante tēpore,& firmiter cōsistere, si opus sit,possit. Quòd autem saltatio à manuum gesticulatione in certaminibus proponi solita aliena nō sit,sed particeps sit & Mercurii & Pollucis & Herculis editarum in certamine uirtutū, deprehendere poteris.haud obscurè, singularum imitationum periculum faciendo. Herodoto authori grauissimo,ea quæ oculis apparent,certiora uidentur,quàm quæ percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præstò est. Vsque adeò uerò mouet saltatio,ut quidā miserè & perditè puellam quandam deperiens,in theatrū ingressus,conspectis quorum caussa amor esset,malis,mētis sanitatem receperit,ac nuncupatis uotis theatro egreditur fronte iam

Quæ oculis apparēt, certiora, quàm quæ auribus.

ſerenata hilarior, quaſi pharmacum quoddam priorum malorum obliuionem F
inducens,& iuxta poëtam dolorem & acerbitatem omnem abſtergens,hauſiſ-
ſet. Quòd autem iſta populo fuerint familiaria,ac quiſque ſpectantium ea quæ
inter ſaltandū demonſtrantur callidè,cognoſcat,argumento ſunt ſpectatorum
profuſæ non rarò lachrymæ, quoties caſus aliquis acerbus & miſerabilis pro-
ductus fuerit. Bacchica ſaltatio in Ionia præcipuè & Ponto tanto certè ſtudio
celebris,quam & ſatyram uocant,uſque adeò hominibus ea detentis uolupta-
ti eſſe conſueuit,ut ſtatutis temporibus cæterarum rerum obliti omnium,per-
petuos dies deſideant ſpectantes Titanas & Corybantas,& Satyros & bubul-
cos. Saltabantq; id genus ſaltationes nobiliſſimi quique, ex ſingulis ciuitatibus G
primores atque principes,non reuerentiæ gratia,ſed potius ob hoc ipſum ma-
gnos ſeſe ferebāt, magis quàm ob generis claritudinem, & obſequia & digni-
tates quæ debebantur nobilibus. Poſtea uerò q̄ uirtutes ſaltatorias percur-
Vitia ſaltatorum. ri, audi iam nunc deinceps & ſaltatorum uitia. Sedenim quæ corpus plerunq;
comitantur,iam oſtendi: mentis autem uitia ad hunc ferè modum, ut opinor,
obſeruabis. Permulti enim illorum propter inſcitiam(fieri enim non poteſt ut
omnes ſapientia exornati ſint)turpibus inter ſaltādum ſoloecismis delinquunt.
Illi quidem dum citra rationem mouentur,ac nihil,ut aiunt,ad chordam. Alia
quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterùm alii quidem ſaltando à rhythmo H
non diſcrepant, res autem parum aptè & tempeſtiuè ſaltationi accommodant:
quorum ego permulta uidens memini. Quidam enim Iouis parentes ſaltans,
neque non Saturnū deuorantem liberos, Thyeſtæ calamitates adſaltabat. Rur-
ſus alius Semelen percuſſam fulmine repræſentaturus, Glaucen illi aſſimula-
bat,tempore longè poſteriorem. Atqui nequaquam eiuſmodi ſaltatorum gra-
tia, ſaltationem reſpuendā eſſe cenſeo,neque ipſum odio proſequēdum exer-
citium,ſed illi potius, ut ſunt, imperiti habēdi ſunt. Laudandos autem eos qui
legitimè ac iuxta rhythmum ſatis artificioſè cuncta obeunt. In ſumma, opor-
tet ſaltatorem omnibus numeris eſſe abſolutiſſimum, ut totum quod agit, I
ſit concinnum,ſit aptè accommodatum,ac intra menſuram cohibitum,ſibi ipſi
non diuerſum, à ſycophantiæ morſu alienum, reprehenſioni minimè obno-
xium,& in quo nihil deſiderari poſſit. Eſt præterea ſummopere neceſſarium,
ut ſaltator optimis cogitationibus temperanter inſtructus ſit,acuto ingenii a-
cumine docilis, mēte ad deliberandum profunda. Summa uerò in illo requiri-
tur humanitas. Statim enim ſolidam à ſpectatoribus laudem conſequitur,quo-
ties quiſque uidentium ſua ipſius acta illo repræſentante cognouerit. Magis
uerò uelut in ſpeculo, in ſaltatore ſe ipſe cōſpexerit,tum qualia paſſus ſit,quæ-
que quondam factitare illi ſtudio fuerit. Neque enim tunc præ uoluptate ho- K
mines ſe cohibere queunt, ſed certatim ad effundendas laudes proruunt,quiſ-
que ſuæ ipſius animæ ſimulacra conſpiciens, ac ſemetipſum cognoſcens. Pla-
nè enim Delphicū illud uerbum, Noſce te ipſum, ex eiuſmodi reportant ſpe-
taculo, atque è theatro diſcedunt, poſteaquam quæ expetenda quæque fu-
gienda ſint, perdidicerint, & eorum quæ prius ignorabant, periti euaſerint.
Accidit uerò quemadmodum in orationibus, ſic pari quoque ratione in ſalta-
Nimia affectatio artis. tionibus,ea quæ multis uitio datur Cacozelia,hoc eſt mala affectatio,imitatio-
nis modum tranſgredientibus, ac prout quàm par fuerat, actione excedētibus,
& ſi magnum quiddam demonſtrandū eſt, illud præter modum demonſtran-

tibus:

A tibus: rursus si quid molle ac tenerum repræsentãdum est,illud plus satis effœminãtibus:porrò actiones graues atque uiriles ad immanitatem usque ferinam euehentibus. Quod ego quondam saltatorem facientem uidens,memoria teneo, antea quidem mirum necnon celebrem saltandi artificẽ,cætera sanè prudentem,nec hominum opinione indignum.uerùm haud scio quo casu tunc in ita deformẽ repræsentationẽ immoderata affectatione delapsus sit.Quippe cũ illi Aiax desaltandus esset mox furens post uictoriam, tantum à saltationis decorõ excidit,ut nullo modo Aiacis furentis insaniam repræsentare, sed ipse omnium iudicio planè furere atq; debacchari uideretur. Vnius enim ferreis cal-
B ceamentis instrepentium uestimẽtum uiolenter discidit: alterius è Musicorum numero correptam tibiam, Vlyssis iuxtà stantis ob potitam armorũ uictoriam gestientis capiti illidens incussit: & nisi tiara obstitisset,& plagæ uiolentiã excepisset, infelix ille Vlysses periisset, ad uerberantis saltatoris pedes prolapsus. Atqui uniuersa spectantium corona simili morbo uesaniæ correpta, unà cum Aiace pariter insaniebat,& exilientes uociferabantur,ac uestes à se proiiciebãt. Itaque uulgus,neque non idiotæ,decori non admodũ obseruantes,neq; quod bene,neque quod secus fit,discernere queuntes, hæc omnia ad summam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur.Ciuiliores uerò tametsi
C rem probè callebant, ac non parum ob factum pudore suffunderentur, neque tamen illud reprehendebant silentio:ipsa porrò laude,saltatoris amentiam honestè contegebant,planè perspiciẽtes hæc nõ Aiacis, sed saltatoris uesania esse perpetrata. Neque uerò generosus ille hisce contentus quietem egit,sed aliud quiddam multo magis admisit ridiculum.Progressus enim in medium senatorum,inter duos Consules consedit medius,admodum metuentes ne unum ex illis correptum flagellis quemadmodum arietem cæderet. Quam audaciã partim ex illis admirabantur,partim ridebant, nonnulli uerò suspicabantur ne ex immodica insaniæ affectatione uero furoris morbo implicatus esset. Et sanè
D perhibebant illum,postquam à tanta uesaniæ temulentia sobrius esset factus,in tantum ob hæc quæ turpiter admiserat,affectum esse pœnitentia,ut præ nimia mentis mœstitia ægrotus decumberet, reuera ita propter immodicè affectatam insaniam perturbatus. Atqui ne ipse quidem hoc occultè aut dissimulanter habuit,sed satis manifestè declarauit.Siquidem postulantibus iterum æqualibus ut Aiacem in illorũ gratiam desaltaret adhibito repræsentatore,inquit ad theatrum satis superq; esse semel insaniuisse. Maximè uerò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cũ enim idem Aiax illi ex cõposito desaltãdus esset, adeò modestè & temperanter eius repræsentauit insaniam, ut magnam inde laudem
E reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neque repræsentando furenter in quẽquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca sanè ex perquã multis decerpta ostendi saltationis studia atque exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum uoluptate spectare soleam. Cæterùm si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius illecebris te captum iri,insuper etiam tripudiaturum. Itaque nihil opus est ut illud Circes dictum tibi occinam,

Obstupui quòd te nil pharmaca nostra bibentem Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis,& per Iouem neq; asini caput,neque porci cor habebis,uerùm mens tibi firmior erit & cultior.Tu uerò præ uoluptate quam

ſpectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nã quod F
Homerus de Mercurii uirga aurea affirmat, quòd illius adminiculo quorum oculos uoluerit in ſomnũ ſoluat, rurſus alios dormientes excitet: hoc planè efficit ſaltatio, & oculos demulcẽs, & excubare faciens, & mentẽ ad ſingula humanæ uitæ acta accuratius diſcutienda excitans. CRA. Atqui iam tuis me Luciane dictis perſuaſiſti, iamq; mihi patent & aures, & oculi. Et uide ô amice ut memoria teneas, ut ſiquando poſthac in theatrum iueris, me tecum unà pariter ſpectatum abducas, ne tu ſolus inde nobis ſapientior regrediaris.

LEXIPHANES, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM. G

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos *iſtos, & affectatores obſcuri atque inuſitati ſermonis, qui dum uerbis plerunque obſoletis, & ab ultima uetuſtate repetitis, interdum etiam nouis, & à ſe confictis, omnia obſcurant, & quaſi quibuſdã tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo* Lexiphanis *cuiuſdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (ut ipſe quidem uideri uult) ſymposii* Platonis *compoſitum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, ut propter uerborum obſcuritatem, quæ tamen eiuſmodi ſunt, ut uix ab ipſis illis antiquæ comœdiæ ſcriptoribus, ex quibus pleraque ea deſumpta ſunt, ſi redeant, intelligi ſatis poſſe uideantur: res quoque, & ipſum argumentum eiuſmodi ſint, ut non facilè quicquam frigidius excogitari queat.* Quo *illud nimirum indicare uoluit, affectatores iſtos, dũ non res quas dicant, ſed uerba ad quæ res accommodẽt, quærunt, in utroque pariter ridiculè ac ſtultè ſeſe dare ſolere.* Subijcit *tamen ad finem paræneſes quaſdam, quibus eundem hunc* Lexiphanem, *rectam eloquentiæ, ac* H *ſtudiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in* Rhetorum didaſcalo *facit, ubi duplicem ad eloquẽtiam comparãdam uiam proponit: alteram aſperam quidem, ſed ueram ac rectam: alteram autem compendioſam ac facilem, ſed ad nouũ atq; affectatum iſtud genus, cuius exemplũ hic proponit, ducentem.* Semper *autẽ hoc hominum genus apud omnes odio habitũ fuit.* Quid *enim deteſtabilius, quàm id quod omniũ præſtantiſsimum à natura accepimus, & quo ſolo à cæteris animãtibus differimus, ita corrumpere ac deformare, ut iam neque effectũ amplius ſuum habeat (quẽ enim moueãt aut doceãt nõ intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum eſt.* Proinde *& olim legimus* Auguſtum Cæſarẽ *ob hoc uitiũ* Mecœnatem *& item* Caium *nepotem reprehendere ſolitum: & apud* Athenæum *irridentur cũ alij quidam, tum* Dionyſius, *qui uirginem* μίναυλρον, *& bouem* χαρόταν, *& porcum* ἴακχον, *& alia id genus nouis atq; affectatis uerbis dixiſſet.* Noſtra *quoque ætate* Dialogus Oſcorum *atque* Volſcorum *ille, indicio eſt quãtum ab hoc dicendi genere, doctorũ ingenia ſemper abhorruerint.* Porrò *quod ad uerſionem attinet, equidẽ ueniam* I *à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui ſcriptum adeò tenebricoſum, & alicubi (ut uidetur) non ſatis integrum quoque, uertendum mihi ſumpſerim, præſertim in tanta ueterum authorum paucitate atque penuria, ſine quibus pleraque intelligi hic rectè non poſſunt. Quod ſanè haud unquam facturus fuiſſem, niſi inſtituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putaſſem. Nã illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc aſſecutum non eſſe, & pleraque per coniecturas & modica quædam ueſtigia incedendo, leuiter, & quaſi per quandam tranſennam, ut dicitur, magis aſpexiſſe quàm deprehendiſſe. Ob quæ etiam ſi reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effeciſſe me puto, quòd per hoc alijs ac doctioribus quibuſdã anſam inueſtigandi atq; ultrà contendẽdi præbuiſſe uideor. Neq; uerò illud me latet, quòd hoc argumentum non ſimplicibus uerbis uertendũ atq; tractandũ fuerat, & quòd ſimili aliquo dictionis genere ludendum, & græcis reſpondendũ erat, propterea quòd hic nihil aliud quàm* K *uerba, & eorũ ſiue antiquitas ſiue obſcuritas ſpectanda ueniant, rebus ipſis ne tantillũ quidem eos qui hæc latinè legant, iuuantibus. ſed tamen cum in eo genere ipſe mihi nihil tribuam, neq; me dignũ aliquid præſtare poſſe uideam, malui equidem quibuſcunq; uerbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & feſtiuitatẽ pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus ualẽt, & in eo genere aliquãdo periculũ fecerunt.*

LVCIANVS.

Exiphanes, formoſus ille, cum libro ſcilicet. LEX. Per Iouem Luciane, ſcriptum eſt hornum quoddam meorum, calidum adhuc. LVCIA. Iam enim quippiam de ſqualoribus nobis ſcribis? LEX. Haud equidem. Neque uerò ſqualorẽ dixi, ſed uenuſtas quædam eſt ſcriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem uideris aures ſordi-

bus

A bus oppletas habere. LVC. Ignoſce amice: nam multum affinitatis inter ſe habent calor & ſqualor. Sed dic mihi, quodnã argumentũ ſcripti iſtius eſt? LEX. Conuiuium in eo uiciſſim inſtituo contra Ariſtonis illud. LVC. Multi quidem Ariſtones ſunt, ſed tu, quantum ex ſympoſio colligere licet, Platonem uideris mihi dicere. LEX. Rectè ſentis: cæterùm quod dicitur, ut facilè cuiuis alteri inexplicabile fuiſſet. LVC. Proinde mihi pauca ipſius libri recita, ut ne omnino expers ſim epuli iſtius. Nectar enim quoddã pocillaturus ex ipſo nobis eſſe uidere. LEX. Cauillatorem igitur hunc abs te in humum proiice. Ipſe uerò auribus factis permeabilibus, auſculta iam, abſit autẽ obturatrix iſta Cy-
B pſelis. LVC. Dic audacter. Nam mihi quidem neq; Cypſelus neq; Periãder in auribus reſidet. LEX. Aduerte itaq; interea quo pacto peragã, Lycine, orationem, an ea principium cõmodum utiq; habeat, ac multũ eloquentiæ præ ſe ferat, ſtilo haudquaquam trito atque obuio compoſita, præterea autem & uerbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuſcemodi eſſe, præſertim tua cum ſit: ſed incipe tandẽ. LEX. Proinde cœnabimus poſtea, inquit Callicles. Exin ueſpertinum illud (quod ſolet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus eſt ungendi, pro meridiano atque æſtiuo more, & ad ſolis ſplendorem apricandi, ac poſtquam lauerimus, panem eſitandi. Atque adeò abeũdum iam eſt. Tu ue-
C rò puer ſtrigilem mihi, ac ueſtem pelliceam, linteaq;, & ſaponem, ut mittas in balneum, atque ablutoriam ut afferas. Habes autem humi iuxta armariolũ duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniés ne, an amplius hic demoraberis? Tum ego, iam olim, inquam, lauaturio. Nã & ægrè incedo, & ex iis quæ circa anum ſunt, malè habeo, mula clitellaria uectus uidelicet. Approperabat enim mulio, tametſi claudicaret ipſe. Sed & in ipſo agro abſque labore non fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æſtiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo ſepulchrum extruebãt. Poſtquam igitur cum illis unà fodiſſem, & cum iis quoque qui ripam aggerebant, ipſe parumper manum operi admo-
D uiſſem: illos quidem reliqui & frigoris cauſa, & quia uredo quædam erat. Scis autem quòd in frigore uehementi uredines generentur. Ego uerò obambulãs culta agrorum, etiam allia reperi inter ipſa enata. Ac terræ clauis aliquot effoſſis, Scanariisq; herbis & Bracanis eſui collectis, præterea & hordeo coëmpto (nondum autem prata floreſcentibus uitibus fragrabant, ut pedibus incedere liberet) ſublatus in mulam, attriui ſummum podicem. Et nunc ex eo ægrè & cum dolore incedo, & ſudo frequenter, & corpore langueſco, opusq; habeo quamplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem poſt laborem ablui. Proin & ipſe puerum curriculo ablegabo, quem ueriſimile eſt aut apud Lecithopolidẽ,
E aut certè apud eum qui ſacculos diſtrahit, me expectare. Atqui edictũ illi fuerat, ut ad Selga obuiam ueniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus panem coloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas uireſcentes, & Fucas, & œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum, & Phoctas. Euge ô Atticion, rectè abs te factũ, quòd magna itineris peragendi parte me ſubleuaſti. Ego uerò, inquit ille, Sillus propemodum here factus ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm ubi tu heri cœnaſti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, ſed rus ibam, ubi ripæ aggerem protẽdi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe putabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſua-

uiter condito, ac mactram emunda, ut Thridacinas nobis pinsatis. Ego autem F
abiens,in sicco & ad solem ungar. Et nos,inquit Philinus,ego uidelicet & O-
nomarchus,& Hellanicus hic sequemur.Nam & gnomon medium iam horo-
logium umbra designat,& periculũ est ne in aqua ista impura,& aliorũ eluuie
coinquinata, lauandum nobis sit à tergo Carimantum inter fecem uulgi, con-
fertis illis undiq; nos trudentibus.Ibi tum Hellanicus,Ego uerò, inquit, etiam
ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quasi quodam atramento offuscatæ
sunt,& nicto frequenter,& lachrymas subinde emitto:atq; ipsi mihi oculi me-
dicinã gestiunt, ac opus habeo Aesculapii filio aliquo, medicinæ ocularis pro-
bè perito, qui miscendo atq; infundendo medicamẽtum aliquod, rutilare mihi G
faciat oculos, & non amplius lippitudine laborare, aut humidum & aquosum
uidere. Atq; huiuscemodi quædam inter nos uerbis prosecuti, omnes qui tum
aderamus,abiuimus. Et postquam uenimus ad gymnasium,exuti uestibus,alius
quidem pãcratio,alius autem lucta & palæstra recta exercebatur,alius pingui-
ter peruncus mẽbra uariè distorquebat, alius iaculo contendebat, alius plum-
beos quosdam lapides obnixè atque uibratim tenens manu iaciebat. Deinde
ubi mutuò exercuissemus nos, atq; alter alterum postergassemus, gymnasioq;
satis illusissemus: ego quidem & Philinus postquã in labro calido abluissemus
nos,abiuimus. Reliqui uerò,ubi caput frigida tinctum, Delphinum more im- H
mersissent,mirabili quodã modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuersi autem
iterum,diuersis locis diuersa agitabamus. Ego quidem subligatis crepidis,caput
fricabam dentato strigile. Non enim in Cepii,sed in Scaphii modum tonsus e-
ram,ut qui non multò antè mẽtum ac uerticem detondissem. Alius autem ca-
lida glutiebat,alius uentrem reiectabat,alius raphanis in tenues partes concisis,
absorbebat salsas ac pisculentas illas ofellas, alius agrestes oliuas commandu-
cabat, alius etiam hordeum ingurgitabat. Atq; ubi iam tempus erat, in cubitos
inclinati cœnabamus.Positæ autem erant & sellæ & grabatula quædam.Pro-
in cœna quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa,& uaria,bifida ui- I
delicet suilla,& laterum pulpamenta,& suminis quædam, & suis nuper enixæ
intestinum illud quo fœtus recipit, & hepar è sartagine, & alliatũ,& Abyrta-
ce,& similia quædam condimẽta opipara,deinde & Thrymmatides, & frictil-
læ ficulnis foliis inuolutæ,& ex melle dulciaria. Ex natatilibus autem & mari-
nis cartilaginea multa,& quæcunque ostraceis teguntur, & offæ ponticæ,eo-
rum quæ sportulis siue nassis excipiuntur,& anguillæ copaides,& gallina alti-
lis,& gallus qui canere desiit. Etiam piscis erat parasitus, & ouẽ totam in fur-
no assatam habebamus, bouisq; iam grandioris atque æuo cõfecti pernam an-
teriorẽ. At uerò panes aderant siliginei, non mali, & alii nouilunares, post fe- K
stum ceu præterito uadimonio dilati, & holera tum subterranea, tum in al-
tum excrescentia. Vinum autem erat non uetus,sed ex iis quæ in utribus of-
feruntur, quod iam mustum quidem desierat esse,nondum tamen ad plenum
coctum erat. Pocula uerò posita erant omnis generis in Delphinide mensa,
puta crater ille occultator frontis,& clauatus, Mentoreũ opus, habens ansam
prehensu facilem,& Bombylius,& Dirocypelum,& fictilia multa,qualia The-
ricles coquebat, multicapaciaq;, atque alia lati oris,quorum quædam ex Pho-
cæa,alia uerò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia uerò tenuia, fragiliâque, ac te-
neras testas habentia. Erant autem ibi & cymbia,& paruæ phialæ quædam,&

pocula

A pocula quædam grammatica,ita ut plenus esset abacus.At uerò lebes furnarius ebulliens,in caput nobis euertit carbones.Bibimus autem continuis haustibus, & iam inebriati eramus,atq; éxinde ungebamur cancharide, & introduxit nobis quispiam podoctypam, & trigonistriam, atque exinde alius quidam in tabulatum assultans,irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plausu digitorum ludebat, alius porrò cum risu lumbos lasciuiter agitabat.Atque interea ubi iam lauissemus, comessantes ad nos intrò irruperunt, ultro,non accersiti, Megalonymus caussarũ ac litiũ sectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum uariegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego uerò interrogabam
B eos, quídnam accidisset eis cur tam serò uenirent. Chærea igitur,Segmentum quoddam,inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia uobis ueni.At ego,inquit Megalonymus,aliis rebus occupatus fui. Dies enim fuit haudquaquam iudicialis,ut scitis, & nefastus: proinde, utpote silẽtio in foro existente,neque perorare licuit, neque per diem dicẽdo,aquam & clepsydram dispensare. Cum audissem autem quòd Imperator conspiciẽdum sese præberet acceptis uestibus inusitatis,& bono stamine textis, subligatísq; calceis antea non gestatis, proripui me ipsum foras: atque exinde statim incidi in Daduchũ & Hierophantem,ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Di-
C niam obtorto collo ad magistratum rapiebant,reũ facientes,quòd ipsos nominasset,idq; cum sciret quòd ex eo tempore quando initiati fuissent,& sine nomine forent,& innominabiles,utpote sacrinomines iam facti.At nescio,inquã, quémnam hunc Diniam dicas.Vocabat igitur me nomine.Est,inquit,in tabernis aleatoriis homo perditus,ex egenis ac uilibus istis,semper comatus ac squalidus,endromidum aut baucidarum calceamento subligatus,ac ueste manicata indutus.Quid igitur,inquam, dedítne pœnas aliquo modo? an calcibus insultans aufugit?At uerò ille,inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cãtores perstrepebat,iam immobilis ac tacitus est.Nam imperator segregatum,& à
D reliquo grege seorsim amotum, circũdatis illi manicis, & intento uinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in uinculis existens, pedebat nonnihil miser ille præ timore,& crepabundus erat,pecuniamq; pro redimenda uita dare uolebat. At me, inquit Eudemus, summo diluculo accersiri ad se fecit Damasias, is qui olim quidem athleta fuit, multasq; uictorias retulit, nunc autem præ senectute iam à certaminibus abstinet. Nosti æream statuam in foro positam. Ac alia quidẽ picando,alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam suam ad nouum maritum, iamq; adeo exornabat illam, cũ interea anxium quoddam malum interueniẽs,
E diremit festum. Nã filius ipsius Dion nescio qua caussa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus,strangularat se ipsum. Ac satis scitote,periisset ille,nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti solùissem, diu geniculatim assidens, & compungẽs hominem, huc illuc ceu infantem in cunis uersans,& undequaque explorans ac tentans sicubi concretum adhuc guttur haberet.Quod autem potissimùm profuit,illud erat,quòd ambabus manibus cõprehendens illius latera ui compressi.Tum ego,num illum,inquam,Diona dicis,cinædum, & scrotum propendens habentem,mulierosum,& lentiscũ subinde rodentem,adolescentẽ mastrupantẽ,& obscœna tractantem,si quẽ probè mutoniatum senserit,ipsum admittentẽ?At ille,certè etiã delicatus & gulosus.

At deā, inquit Eudemus, admiratus. Diana enim ipsis est in media aula posita, F
Scopadeum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & uxor eius uetula iam,
& capite admodum cano, supplicabant ei ut misereretur sui. Illa autem statim
annuit. Et nunc Theodorum, seu potius Artemidorum adolescentem hūc ha-
bent. Consecrarunt autem illi cum alia quædam, tum sagittas & arcus, quo-
niam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibi-
mus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hāc uini uetustioris ue-
nio uobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio
autem ipsas sub sigillis cariosissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocu-
la, ac uti testacea ac destillantia, ut ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex G
intestinis concinnatam, & quibusdam quasi Crobylis intextam. Tu uerò puer
plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id mango-
nem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari
soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè uaporibus peruium. Post po-
tum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intem-
pestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquā, isthuc. Emo-
lumentum enim quodcunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postre-
mū. Rectè dicis, inquit Callicles. nā nugis mutuò prouocare nos, uoluptatem
quandā affert. Ego uerò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori uino ma- H
lim intus stipari. Nam frigoris impatiens sum, & tepefactus libentius audiuero
digitis gesticulantes istos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais Eude-
me, inquam, an tu silentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua
spoliatis? Mihi uerò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo proue-
hebar quasi antiqua uobis narraturus quædā, & ablaturus omnes uos lingua.
Sed tu simile quiddam fecisti mihi, ac siquis nauem onerariam tribus instructā
uelis, secundo uento nauigantem, implentibus lintea Notis, prosperè laben-
tem, & per summos fluctus euntem, retinaculis quibusdam ancipitibus, anco-
ris ferreis, naualibusq; pedicis demissis retineat, & cursus impetum inhibeat, in- I
uidens uidelicet tranquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, si placet, naui-
ga, & nata, & curre per undas intempestas: ego autem interea bibens, de terra,
ut Homericus ille Iupiter de rupibus alicunde, aut de summo cœli uertice, spe-
ctabo & te iactari fluctibus, & nauem ipsam de puppi à uento aquis immersa-
ri. L V C. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis istius. Ego enim tibi ebrius
iam sum, & nauseo: & nisi quamprimum euomuero ista omnia quæcūque re-
citādo persecutus es, sat scias, uideor mihi mox insanus ac furiosus fore, obstre-
pentibus mihi undique uerbis istis, quæ mihi modò offudisti. Quanquā à prin-
cipio ridere in mentē ueniebat mihi illorum gratia. Verùm postquam ea mul- K
ta atque omnino similia erant, miserebar tui ob miseriā & infelicitatem istam,
cum uiderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidisse te, morbumq;
ægrotare maximū, imò uerò atra bile percitū. Cogito itaque apud me ipsum,
unde tam multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & ubi denique cō-
clusum habueris tantū examen absurdarum ac distortarum uocū, quarum alias
quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens, iuxta Iambicū illud,

Pereas, miserias qui eligis mortalium. tantum cœnum undequaq; co-
gens, in me exhausisti. Porrò uideris mihi neminem amicum, aut familiarem,
aut beneuolum habere, neque etiam in uirum liberum, & qui loquendi liber-

tate

A tate uteretur, incidisse unquam, qui uera monédo, liberaret te à morbo isto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, periculum ne disrumparis, sustines, tibi ipsi autem bene habito corpore esse uideris, & calamitatem istam pro bona ualetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quandò illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miseratione dignus putaris. Sed commodùm Sosipolim hunc medicum accedere uideo. age huic tradendo te, & super morbo differendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim uir est, ac multos iam ad se receptos, itidem ut te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc B Lexiphanem quæso ad te receptum, sodalem, ut scis, nostrum, nugis autem in præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, periculúmque sustinentem ne prorsus pereat, serua, quocunque tandem modo. LEX. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, & homines mente præditos parum sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium, Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Minerua haud unquam erubescentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipsum quantum Gry uel Phuy faciamus. Moneo autem omnino ne obuiam quidem ueniendum ipsi esse. Videor mihi ue- C rò etiam ringi, cum talia increpantem audio. Ac iam utique abeo ad sodalem Cliniam, quoniam audio uxorem eius iamdiu mẽsibus non laborasse, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit. quare non amplius ne inscenditur quidem, sed inaccessa & inarabilis est. SOSTR. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? LYCIN. Ipsa hæc, Sosipoli, an non audis qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum sermocinatur, distorquens linguam, ac aliena atque externa hæc componens, omnemq; operam in illis sumens? perinde ac si magnum quiddam foret, si peregrinis uerbis utatur, & consuetam atque receptam monetam sermonis adulte- D ret. SOS. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniendum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diuino quodam instinctu insanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abii, ut epoto hoc uomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, ut sanus nobis & mũdus fias, tali uerborum absurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minus difficilis eris. LEXIPH. Nescio quidnam etiam facietis mihi, Sosipoli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi sit sermonum potio hæc. LYC. Bibe, & ne cũctare, ut humana deinceps sapias ac loquaris. LEXIP. Ecce obedio, & bibo. E Pheû! Quid hoc rei est? Quantus tumultus uentris? Equidem diuinatorem quendam dæmonem uideor mihi imbibisse. SOS. Incipe igitur uomere. Papæ! Primùm hoc μῶν. deinde post illud exiuit κᾶτα istud. postea & ἰὰ ὄς, & ἀμηγέπη, & λῶτε, & δὴ τοτθον, & continuum illud ἄτῆα. At coge tamen & insere in fauces digitos. Nondum uerò ἴκταρ istud euomuisti, neque σκορδινᾶαζ illud, aut τρυτάζεσθαι, aut σκύλλεσθαι. multa adhuc intus abdita latent. Satius autem fuerit, si per inferiora quoque secernantur nonnulla. σλλκπορδία siquidem ista magnum strepitum faciet, unà cum spiritu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi si quid remansit reliquum in inferioribus intestinis. Tu uerò posthac acceptum

cum Lycine dedoce, atq; institue quæ decet loqui. L Y C. Ita faciemus Sosipo- F
li, postquam nobis uia iam ad eam rem abs te patefacta est. Ac tecum deinceps,
Lexiphanes, cōsultatio mihi est. Quòd si igitur cupis uerè ob dicendi potestatem laudari, ac in multitudine hominū celebrari, huiuscemodi quidem omnia fuge atque auersare. Vbi autem exorsus fueris ab optimis poëtis, & sub præceptoribus eos legeris, transi inde ad oratores. Cū iam cum illorū sermone quasi educatus unà fueris, ad Thucydidis & Platonis scripta in tēpore accede, multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his enim ubi pulcherrima quæq; decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nūc certè, non animaduertens, similem te præbuisti iis quæ à luti figulis ad forum G
finguntur, foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis existens. Hæc si feceris, & non recusaueris aliquandiu ob inscitiam refelli, neque etiam dediscere erubueris, bono animo esto, uersaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis, neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris, Græcum atque Atticum uocitantibus te, qui ne cum barbaris quidē inter manifestissimos recēseri dignus sis. Ante omnia uerò illud memineris mihi, ne imiteris Sophistarum eorum qui paulò ante nostram ætatem fuere, uilissima quæq;, néue etiam depascas illa, perinde ut nunc, sed talia quidē proculca pedibus: imitare autē uetera exempla. Neq; uerò demulceant te ane- H
monæ uerborum, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipuè autem Gratiis & Perspicuitati sacrifica: à quibus plus q̄ nimis nunc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, & mala ista scribēdi cupiditas, præterea & tumidum istud, atq; insolentem te gerere, uerbaq; plus æquo dilatare, procul absit, & acerbum illud, irridere aliorum scripta, & putare quòd tum demum primus ipse futurus sis, ubi aliorum omniū uerba & orationes calumniosè reprehenderis. Iam uerò neq; illud paruum, imò uerò maximum uitium committis, quòd non antea sententias ac res, quàm uerba, paratas habes, ac postea uerbis eas exornas, sed sicubi uerbum alienum ac peregrinum I
reperisti, aut ipse fingens, pulchrum putasti esse, huic postea quæris sententiam accommodare: ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiam si ad id quod dicitur, minimè eo opus sit: quemadmodū paulò antè ἐμαλόπα illum, nesciens quidem quid significaret, proiecisti, cum ille cum argumēto nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, præ peregrinitate perculsis atq; attonitis illorum auribus: at qui docti erant, amborum caussa, & tui, & eorum qui te laudabant, ridebant. Illud uerò omnium maximè ridiculum est, quòd cum plus quàm Atticus uideri cupias, & sermonem ad uetustissimam dicendi formam diligēter exercuisse, talia quædam, imò uerò K
plurima intermisces uerba, quæ ne puer quidē qui nuper discere cœpit, ignorare queat, qualia sunt illa, πῶς ὄιδ, κατὰ γῆς δῦναι ἰυχόμιν, ἀκόων σε ἐπιδεικνυμένου. Cū χιτώνιον quidem etiam uirilem uestem dici putabas, δουλάρια autem masculos pedisequos appellabas. Quæ quis nō nouit? quòd uidelicet χιτώνιον quidem muliebris uestitus, δουλάρια uerò de fœminis tantùm dicantur? Atq; alia multa longè his clariora, quale est ἵππαζ, & ἀπαντώμενος, & καθεδεῖς illud, quæ ne inquilina quidem Attici sermonis sunt. Nos autē ne poëtas quidem laudamus qui uerbis obscurioribus & minus usitatis poemata scribunt. Tua uerò, ut pedestrem

oratione

A oratione cum carmine conferamus, perinde ut Dosiadæ ara, & Lycophronis Alexandra sese habet, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptū est. Quòd si igitur hæc imitatus fueris, & dedidiceris, optimè de te ipso statueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auiditatem istam prolapsus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo satisfecisse uidebor, tu uerò te ipsum accusabis, si utique etiam intellexeris deteriorem esse te factum.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM ORATIONEM.

Νεοχμόν calidum uerti propter consonantiam uocum caloris & squaloris. nam ἀυχμὸς eum squalorem significat, qui ex nimia siccitate prouenire solet: unde & pro peste quæ ex nimio æstu contrahitur, positum reperitur. νεοχμὸν autem, id quod nuper factum est. Videtur autem & prauam pronunciationem affectatoris istius notare. κυψελὶς au- F0.17.K.uersu.7.
B rium sordes significat. Cypselus autem & Periander Corinthiorum reges uetustissimi fuere, quorū & Pausanias meminit. stilo haudquaquam trito, ἔυλεξις, quam uocem ipse infra in Rhetorum didascalo exponit ὃ λεινὸν ἑρμηνεῦσαι. 177.B.1. B.4.
obambulabimus, περιλιμνασόμεθα, quod uolutabimur propriè magis significat. Vestem pelliceā, βύρσαν græce. ab- B.7.C.1.
lutoriam, ὃ ἐπίλοδον. armariolum, ἐγγυοθήκην græce, & notat Hesychius ἐγγύαν etiam ὀφωνίαν significare. mula C.2.5.
clitellaria. In græco est ἀσράβη & ἀσραβηλάτης: quorū alterum nōnulli pro mulo seu iumento, alterum pro ephippio seu sella, non pro mulione accipiunt. uide Suidam. uredo quædam, καῦμα, cuius uocis & Athenæus in hac significatione D.1.
meminit lib.3. ubi & ipse de affectatoribus huiusmodi tractat. terræ clauis, γηπεδάπαλον græcè. apparet autem bul- D.3.
bi genus esse. Bracana uerò agrestia holera sunt, ut apud Suidam. lecithopolidem, hoc est, quæ pisa uel etiam oua D.9.
uendit. qui sacculos distrahit. Nam Suidas γρυμᾶα ἡ σκευοθήκη ait, & Pollux à quibusdam peram dici affirmat. Vt E.1.
ad Selga. Vtrum corruptum hic aliquid sit nescio: certè quid uelit, non puto facilè à quoquam intelligi posse. panem E.2.3.
colostratum. Sic interpretari placuit πυριάπλω, quem tamen alij pro ipso πύρ, hoc est colostra accipiunt. Idem & πυ-
ρίφθον dicitur. Commenta. in Aristoph. Vespas. Athen.lib.14. & Pollux lib.2.cap.12. Et fucas. Gaza interim fu-
C cas, interim squillas uertit apud Aristotelem. Athenæus lib.7. φυκίδας uocat. & œbum. Neque de Ocbo, neque de E.4.
Phocis reperio quicquam. pro λωγάνιον autem λαγώνιον lego, quod & apud Hesychiū legam, quanquam neque de hoc
adeò contendo. Sillus propemodum, hoc est strabus, à σιλλαίνειν, quod propriè significat subsannandi caussa oculos E.6.
recutere, seu retorquere, unde & Silli uersus. Pollux. ripæ aggerem, ἠΰπαν, id est πρόχυμα, quod contra aquæ im- E.8.
petum opponitur. Supra ἄνδηρα idem dixit. Vide Hesychium. Cottaborum strepitus. De Cottaborum ludo Athen.lib. E.10.
10.11. & 15. Pollux lib.6.cap.19. & Suidas meminit: & Plautus, Vide ne crebri in te Cottabi crepent. ut thridaci- F.1.
nas. Hoc nomine μάζης quoddam genus Attici uocant. ad solem ungar, ἐκραλοιφήσω. Inde ἐκράλοιφος locus Constanti- F.2.
nopoli fuit, cuius alibi mentio fit. in aqua ista impura, ἐν λοδίῳ. Vide Hesychium. à tergo Carimantum. Cari- F.3.4.
mantes quos dicat, non satis intelligo, nisi si accipiamus sordidos quospiam & mercenarios, qui caput obligatum
habeant, aut onera gestent, quales ab Hesychio & κεφαλοίροι dicuntur. alius iaculo contendebat, τῷ κωρύκῳ ἀντί- G.6.
καλε. Vide Hesychium. Non enim in cepij, &c. κόμης & σκαφίον tonsuræ species erant. Scaphium quando tota coma H.4.
ad cutem usque detonsa erat. Cepiū autem seu cepus quando ad frontis ornamentum capilli resecti erant, ut Comment.
D Aristoph. in Aues tradit. calida glutiebat, ἐθερμοπότει, fortasse id quod Plautus dixit thermopotare. uentrē reiecta- H.6.
bat, πλὴν νῆστιν ἤμει. significat autem νῆστις ieiunium, & item intestinum ieiunum inter stomachum & uentrem. agre- H.7.
stes oliuas, φωλίας. Ita Suidas exponit, quanquam Hesychius genus mali grandioris esse dicat. bifida uid. suilla. In- I.1.
telligo pedes, eò quòd bifidi sunt. hepar è sartagine, id est frixum. Propriè tamē λοβὸν extremā partem hepatis uocāt. I.3.
abyrtace, Intritum quoddam barbaricum est. Vide Suid. thrymmatides. Pollux inter placentas recenset θρυμμα- I.4.
τίδας. De Thrijs autem Cōmentator Aristophanis in Equitibus copiosè. quæ sportulis siue naßis, τῶν ἐκ σαργάνης, de I.7.
cuius significatione Hesychius. qui canere desiit, Capū intelligo. pis. erat parasitus. Ipsa quidem uox parasiti quid I.8.
significet, notum est, sed quorsum spectet piscis parasitus, puto obscurū esse. pa.ade. siliginei, σιφῶοι scilicet pro τιφῶοι K.1.
Atticè. Est autem τίφοι, ut Hesych. exponit, ὄλυρα, quæ à Latinis quoque olyra, quibusdam autem siligo dicitur. Vnde
τιφῶοι panes, quorum & Athenæus meminit lib.3. tum subterranea, ὑπογείαν κοῦφα ὑπερφυῆ. nisi quis malit parua ac K.2.
magna accipere. delphinide mensa. Obscurum quam intelligat, nisi si tripodem, qualis ἡ δελφικὴ fuit. Bombylius, K.5.6.
Poculū est angusti oris, inter bibendum sonū edēs. Athenæus & Pollux. dirocypelū, Vt apud Homerū ἀμφικύπελλον. K.7.
E de cuius etymologia Athenæus li.11. qua Theri.coq. De Thericleo poculo uide item Athenæum. tenuia fragiliaq;, K.8.9.
ἀνεμοφόρητα, hoc est quæ uento ferri queant. poc.q.grammatica, hoc est, literis inscripta, quorum ipsorum quoque Fol.178. A.1.
meminit Athenæus eodem lib.11. abacus, ὃ κυλίκειον, sic enim malim, nisi quis κυλίκιον pro ora seu labro poculi accipiat, & ὃ μεσὸν ad γράμματα referat. lebes furnarius ἰπνολέβης, quod Athen.lib.3. à Romanis miliarium dici ait, uas
ad calefaciendam aquam comparatum. Vng.cancharide. Quodnam unguentum hoc sit, obscurum. Podoctypa au- A.3.
tem & Trigonistria, nomina psaltriarum uidentur esse. Nam Trigonis & Hesychius & Pollux meminere. plausu A.5.
dig.lud. λικίνδα, à λικᾶν uidelicet, cuius uerbi Athenæus meminit lib.1. lumb.lasc.ag. Pollucem uide lib. 4.cap.14. A.6.
Ocataxis, Suidas proprium hoc esse tradit, quanquam apud illum ὀστοκάταξις legitur. ego tamen cognomentum ma- A.9.
gis esse puto ab ouis uel frangendis, uel deuorandis, uel simili aliquo factum. segmentum quod. λᾶρόν τινα. Pollux B.1.
tamen λῆρον per η habet. uestib. inusit. ἄχρηστα & ἀφόρητα, tametsi eæ uoces propriè inutiles & gestu inhabiles signi- B.7.
ficent. in daduchum, cum qui gestat lampada, ut sacerdotes Promethei, Vulcani, &c. Ex egenis, ἐγκαφιλίδας, B.9.C.5.
quod si ab ἐγκάπτειν & κιδάλου deriuetur, ceparum helluonem significabit. Sed tamen apud Hesychium κεφιπόδας
per πι legitur, pro eo, ut ipse ait, ὃς μετὰ τῶν τὰ ἄλφιτα μὴ διδόντων τυγχάνει ἀλόμενος. quod neque ipsum quale sit, sa-
tis planum est. ἀνδρόλικος autem & ἀνδροκάδαλος ab Hesychio exponuntur. Endromidum. Endromides cursorum C.6.

Fol.178. D.8. *sunt, & propriè Dianæ. Baucides autem croceæ muliebres.* Pollux. *Domum enim. Nescio corruptúsne sit locus, an*
D.9. *mutilatus. Anxium quoddam ma.* μέρμιρον. *sed haud scio an* πρμίρον *potius legendum, de quo etiam in prouerbijs*
E.7. *Eras. illius latera.* τὰ ἄκρα, *latera uerti, propterea quòd & in acie latera,* τὰ ἄκρα *dicuntur, ut ait* Pollux. *mulie-*
E.8. *rosum,* μύρτωνα, ἀπὸ μυρτίδ, *scilicet genitali muliebri. lentiscum subinde rodentem,* σχινοβόκτρ, *quo nomine notabã-*
E.10. *tur qui elegantiæ & cultui muliebriter studebant. delicatus & gulosus,* λεκανίς, ἀπὸ λεκίδος, *seu* λέκις, *quod pa-*
tinam significat, ut Pollux. *coniecturaliter tamen: quanquam haud scio an corruptus locus sit. uidentur enim deesse*
F.4.9. *quoque nonnulla. Theodorum, seu potius Artemidorum, ut à dea seu Diana restitutum, & uita donatum. Cario-*
sissimis, pro antiquissimis accipio. oliuas alias natatiles. Fortasse *eas quæ & hodie ex uino uel aqua assatis carnibus*
G.1.2. *pro salsamento adhibentur. testacea ac destillantia,* ἐμπυδάκωτα, ἀ πίδακ *uidelicet. Crobylis intextã.* Fuerunt au-
tem Crobyli certæ quædam texturæ capillorum in acutum desinẽtes, antiquorum Athenienſium gestamẽ, ut Comment.
G.3. *Thucydidis in lib.1. mangonem seu castigatorem,* παιδοβοσμόν, *quo nomine & mangonem & puerorum modera-*
G.9.H.3. *torem intelligi posse puto. uoluptatem quandam affert. fortassis à* λαλῶν κόλας & γάννυας. *digitis gesticulantes,*
Fo.179.C.1.2. χαροσόφους, *quos ipse infra in* Rheto. *didas. exponit* ὀρχήσας, *id est saltatores. etiam ringi,* ῥίγωσῶδ. *mensibus non*
E.1. *laborasse,* ἀκαθαρτον ἔνα, *cuius uerbi etiam Athenæus meminit lib.3. diuinatorem quendam dæmonem,* ἐγγαστρίμυθον
E.3. *να, quos & Eurycles græci uocant. Suidas.* μῶν, *id est num.* κἄτα, *atq; exinde.* κἀν' ὅς, *Inquit.* ἀμηχέτων, *aliquo*
E.4.5. *modo.* λῶστε, *optimè.* ἀκόσθιν, *uidelicet.* ἄπα, *quædam.* ἄκρ, *propè.* σκορδινᾶς, *protendere membra cum osci-*
E.6. *tatione.* τενταζέας, *curiosè agere.* σκύλλεας, *unguibus rapere, & infestum esse, unde & Scyllæ nomen uidetur fa-*
E.7.F.3.I.4. *ctum.* σιλληπορδία, *id est petulantia & lasciuia. Quod si igitur. Paræneſis de recta dicendi ratione.* σμαλώτα,
K.3. *Hesychius meminit* σμαλακικκᾶ *cuiusdam, aitq; parœmiã esse qua* ὁ μισθὸν *significetur.* πῶς ὅτι, *id est quomodo pu-*
K.4. *tas.* κατὰ γῆς δῦναι ἠυχόμην *&c. Id est sub terram ire optabam quãdo audiebam te recitãtem.* χιτώνιον, *id est tunicula.*
K.7.8. δουλάρια, *seruulas.* ἔπαλε, *Volauit.* ἀπαντῶν μοι, *Obuiam ueniens.* καθεζόμενος, *Sedens. qui uerbis obscuriori-*
bus & minus usitatis, κατὰ γλῶτταν, *ut etiam Quintilianus lib.1.cap.14.*

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS, Eras. Roterod. interp.

ARGVMENTVM.

Historica quædam narratio est, qua Dioclis *&* Bagoæ Peripateticorum philosophorum *inter se contentio-nem exponit.* Eunuchus *autem inscribitur, quòd potissima contentionis pars in eo uersetur, utrum* Eunuchus *debeat aut possit philosophum agere: cum alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philosophicæ profes-sionis hoc negaret, alter autem exemplis, & fine seu officio philosophi, item à consequentibus sese tueretur.* Vbi *interim tacitè illud quoq; indicat* Lucianus, *quòd ea tum ætate philosophi ex uitijs & sceleribus ma-gis quàm ex doctrina & uitæ integritate censebantur.* Exordium *ab admiratione trahitur, qua attentos fa-cit, amplificando conditionem & professionem personarum, & rei qualitatem.*

PAMphilus.

NDE nobis aduenis Luciane, seu quidnam rides? Semper tu quidem & aliàs consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere: uerũ istuc maius aliquid solito uidetur esse, de quo risum nec cõpescere queas. I LVCIA. E foro tibi adsum ô Pamphile: porrò mox efficiam ut tu quoque mecum rideas, simul atque audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duobus philosophis inter sese contendentibus. PAM. Iam istuc ipsum profectò ridiculum est quod ais, philosophos inuicẽ lites agitare. Nam etiam siquid magni fuisset negocii, inter ipsos modestè citraq; pugnam controuersiam composita oportuit. LVC. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem solida plaustra cõuiciis onusta alter in alterum effuderint, uociferantes, miraq; peruicacia contendentes? PAM. Videlicet de disciplinis atque opinionibus Luciane, ita ut assolent, dissentiebant, quòd erant diuersę factionis? LVCIA. Nequaquam, imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eiusdem sectæ erant ambo, eiusdemq; scholæ, & tamẽ orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoscebãt, primates erant huius Reipub. natuq; maximi, ac sapiẽtissimi, breuiter, apud quos pudescat aliquis etiam parum aptè quippiã eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo uidelicet ipse etiam cognoscam quæ res tibi tantum risum concitarit? LVCIA. Scis Pamphile, salarium, idq; neutiquam exiguum, ab imperatore fuisse constitutum singulis philosophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmque his etiam Peripateticis: ita ut unicuique sectæ præ-

mium

A mium esset æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiã, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec porcellus: uerùm singulos in annos decies mille nummûm, quos accipiunt uti doceant iuuentutem. PAM. Memini quidem ista. Quin aiunt nuper ex illis diem obiisse quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. LVCIA. Hæc ipsa Pamphile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quòd quũ philosophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen
B earum gratia perinde atque pro patria in discrimẽ adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. PAM. Atqui Peripateticorum istud est decretum, non admodũ esse negligendas pecunias, uerùm eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. LVCIA. Rectè dicis. Nam ista quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio sentẽtiáque illis extitit: uerùm quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primùm complures quidẽ alii in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipuè duo uiribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum inquam: præterea Bagoas, qui quidem ea specie est, ut Eunuchus
C esse uideatur. Inter hos initiò de doctrina, déque philosophiæ decretis atque opinionibus est decertatum. uterque sui specimen ac documentum dedit, quòd esset Aristotelicæ factionis, quódque eius placita sequeretur, ostendit. At per Iouem in hoc certamine neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles desinens iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac uitam illius in primis carpere est aggressus: Bagoas itidem huius uitam uicissim taxabat. PAM. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde si ego fortè iudex caussæ sedissem, magis in hoc, ut mihi uidetur, futurus eram occupatus, potiúsque spectassem
D uter moribus esset præstantior, quàm uter ad disputãdum ac dicendum promptior: atque illi potius quàm huic uictoriam adiudicassem. LVCIA. Rectè dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verùm ubi iam conuiciis, ubi maledictis essent satiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas esse uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philosophiæ studio, cúmque pulcherrimis illius præmiis commerciũ haberet, qui quidem Eunuchus esset: imò hoc hominum genus non solùm ab eiusmodi contubernio secludi oportere, uerùm ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: ostendens inauspicatum quoddam & occursu infaustum spectaculum fo-
E re, si quis mane domo egressus uel uideat istiusmodi quippiam. Atque hac de re multis uerbis differebat, affirmans Eunuchum neque uirum esse, neque mulierem, sed quiddam utrinque compositum & conflatum, planéque monstrum ab hominum natura specieq; alienum. PAM. Nouam accusandi rationẽ nobis narras Luciane. Iámque & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? an uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVCIA. Initiò quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescens interim, palamq; præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem edens uocem, negabat æquum facere Dioclem, qui se quòd Eunuchus esset, ob id à Philosophia se-

Vtrum Eunuchus debeat aut possit philosophũ agere

cluderet, cum qua fœminis etiam esset commercium. Allegabantur Aspasia, F
Diotima, Thargelia, quæ caussam illius adiuuabãt. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulò ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruisset. Porrò Diocles etiam illum ipsum, si quidẽ extaret, ac simili negocio sese misceret, prohibiturũ sese respondit, nihil expauefactum opinione quam apud uulgus obtinebat. Ad hæc quũ ipse quædam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum quæ à Stoicis maximeq; Cynicis dicta ad risum concitandũ erant idonea, de corpore mutilo atq; imperfecto. Hac in re iudicũ cognitio uersabatur. Deniq; totius caussæ iam illud caput esse cœpit, num Eunuchus idoneus esset censendus qui ad philosophiã admitteretur, G
quiq; iuuenibus præfici postularet, quũ alter interim formam etiam ac corporis integritatem in philosopho requirendã esse diceret. Maximè uerò uti barbam altam ac promissam gerat, quò uidelicet iis qui discendi cupidi aduenirent, uir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus uideatur decem illis drachmarũ millibus quæ forent ab Imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorũ conditionem etiam q̃ Spadonum esse uiliorem. Nam illos aliquando uirile quiddã expertos fuisse, at hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum, planeq; animal esse quoddam uarium atque anceps, non aliter q̃ cornices, quæ neq; inter columbas, neque inter coruos numerari queant. Alter contrà responderet, eo H
iudicio nõ de corporis agi figura, uerùm de animi uirtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, deq; dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidẽ Hermeam Eunuchũ Atarne oriundum tyrannũ supra modum sit admiratus, adeò ut illi perinde atq; Diis sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneũ esse Eunuchũ cui adolescentes erudiendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia possit hærere, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, quòd adolescẽtulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimùm in mentũ imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, ut ipsi quidem uidebatur, reiecit. Etenim si ê barbæ prolixitate, inquit, I
philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) Atqui iudices, inquit, hic malis leuibus, ac fœminea uoce, reliquôque corporis habitu Eunucho adsimilis, si quis uestes detrahat, egregiè uir esse uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehensum, membra in membris, ut legum tabulæ loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugisse, eáque reperta latebra absolutum fuisse, quũ iudicibus crimen persuaderi non posset, ut qui è specie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiam canturus uidetur, ídque propter ostentatum præmium. Hæc K
quum dicerentur, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porrò Bagoas magis etiam perturbabatur, omnem in speciem sese uarians, atque in innumerabiles uersus colores, tum frigido sudore fluens: ac neque decorum sibi existimabat adulterii crimen agnoscere, neque rursum eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbitrabatur. P A M. Profectò deridicula sunt ista Luciane, neque uulgarem uobis, uti cõiectandum est, uoluptatem præbuerunt. Verùm quò tandem res euasit, & quid super his pronunciarunt iudices? LVCIA. Non erat eadem omnium sententia: uerùm aliis quidem uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitiis seruis fieri consueuit, inspicerent, num in

iis quæ

A iis quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alii uerò sententiam dixere multo magis etiã hac ridiculam, nempe ut accersitis è lustro mulieribus aliquot, iuberent illum cum illis congredi, ac uiri officio fungi, astãte interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natu maximus, fideq; spectatissima, qui inspiceret num philosophũ præstaret. Hæc ubi omniũ risu fuissent excepta, neque quisquam omnino adesset cui non doleret aluus risu concussa, uisum est ut integra caussa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, ut aiũt, ad eloquẽtiæ ostẽtationem semet exercet atque instruit, & accusationem quamelaboratissimam meditatur, adulterii crimen aggrediens, id quod ipsi maximè aduersatur. Quod
B quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine aduersarium inter uiros recenset. Cõtrà Bagoas diuersa cura, quemadmodum audio, & assiduè uirum agit, negociumq; præ manibus habet. Postremò uicturum sese sperat, si modò docere possit, se nihilo deteriorem esse equas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est optimum philosophiæ documentum, atque una demonstratio, quæ refelli nõ queat. Proinde optarim ut filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneum. *Amarum in philosophos.*

DE ASTROLOGIA, D. Erasmo Roterodamo interprete.

C

ARGVMENTVM.

Astrologiæ defensio quædam est, à dignitate uidelicet, quam ab antiquitate & præstantia eorum qui illam ab initio coluere, trahit, & à certitudine, quam ex similibus & signis ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem principiò uarias gentes & populos à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines, & quid quisque in illa singulatim uel obseruarit, uel tractarit: quo loco & fabulas plerasque Græcorum poetarum de Orpheo, Tiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dædalo, Endymione, Phaethonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremò & utilitatem artis tradit, quò futuris rebus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, utpote præuidentes illa, possimus: & bonorum spe nos ipsos confirmare. Exordiò dociles facit, statim proposito de quo & qualiter dicturus sit: & obiurgat eos qui artem ob imperitiam utentium ac profitentium reprehendunt.

D E cœlo, deq; astris est nobis institutus sermo: non de ipsis quidem astris, neque ipso de cœlo, uerùm de diuinatione ac ueritate quæ ab illis in hominũ uitam proficiscitur. Neque rursum mihi libellus hic se traditurum aut docturum profitetur quo pacto diuinationem hanc assequi liceat: sed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant sese, suisque omnibus tradãt, solam Astrologiam nec habere in precio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetustũ est, neque nuper ad nos peruênit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dii amabant. At huius ætatis mortales non solùm inscitia socordiáque, uerumetiam odio labo-
E ris diuersa ab illis sentiunt. Cúmque fortè inciderint in eos qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque salutarem eam neq; ueridicam arbitrantes, sed autem magis falsam atq; inanem, haud rectè, sicuti mihi quidem uidetur, sentiẽtes. Neq; enim ob imperitiam fabri, ars ipsa culpatur: neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita: quin illi potius artium sunt ignari: cæterùm ars unaquæq; suapte natura scita est. Primùm igitur Aethiopes hanc rationẽ mortalibus tradiderunt. In caussa fuit partim gentis eius sapientia (nã cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellũt sapientia) partim regionis quã incolunt, opportunitas, propter- *Aethiopes.*

ea quòd apud eos perpetua ſit cœli ſerenitas, tranquillitáſque, neque patiun- F
tur anni mutationes, ſed eadem temperie uiuunt. Itaque cum primum uident
lunam non ſemper eodem uultu apparentem, ſed uaria ſubinde ſpecie, & in
aliam atque aliam uerti formam, uiſa eſt illis ea res admiratione atque diſquiſi-
tione digna. Deinde cum inquiſiſſent, repererunt hanc eſſe earum rerũ cauſ-
ſam, quòd lunæ non eſſet lumen proprium, ſed à ſole mutuatum. Inuenerunt
autem & reliquarum ſtellarum motus, harum quas nos errones appellamus:
(nam ſtellarum hæ ſolæ mouentur) naturámque earum ac poteſtatem, & effe-
ctus quos unaquæque præſtet, nominibus quoque inditis, non illis quidem ut-
cunque uiſum eſt, confictis, ſed quà notæ rerũ eſſent. Hæc igitur in cœlo per- G
ſpexerunt Aethiopes: mox Aegyptiis finitimis artem imperfectam tradiderũt.

Aegyptij. Porrò Aegyptii diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in
maius prouexerunt: quippe qui menſuram etiam ad quam unaquæque ſtel-
la moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, menſium, horarúmque numerum
inſtituerunt. Ac menſes quidem illi luna metiuntur, atque eius recurſu finiũt:
annum uerò ſole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora oſten-
derunt. Nam ex uniuerſo cœlo, reliquiſque ſtellis & errantibus, & fixis, ne-
que ſimul cum cæteris ſeſe mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ
mouentur, & unamquamque ſuis animantibus repræſentarunt, partim mari- H
nis, partim homine, partim feris, partim uolatilibus, partim pecudibus. Vnde
& ſacra Aegyptiorum uariè fiunt. Neque enim omnes Aegyptii ex omnibus
duodecim partibus diuinabant, ſed alii aliis utebantur partibus. Itaque arie-
tem colunt, qui ad Arietem ſpectabant: piſcibus non ueſcuntur, qui Piſces an-
notarant. Nec hircum mactant, qui Capricornum uiderant: atque alii item
alia uenerabantur, quæ quiſque inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem
cœleſtis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis ſacra, regionem ſor-
titus eſt: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, ſignum ui-

Libyes. delicet diuinationis, quam à cœleſti Tauro petunt. Ac non multò poſt Libyes I
quoque artem hanc ſunt aggreſſi. Siquidem & oraculum quod eſt apud illos
Ammonis, ad cœlum, & huius ſententiam refertur, iuxta Ammonem, quem

Babylonij. illi arietis ſpecie fingũt. Calluerũt autem hæc omnia & Babylonii: atq; hi qui-
dem affirmant ſe primos omnium fuiſſe. Verùm, ut ego exiſtimo, multo poſte-

Græci. rius ad hos ſcientia peruenit. At uerò Græci nec ab Aethiopibus nec Aegy-
ptiis de Aſtrologia quicquam audierunt: uerùm illis Orpheus Oeagro Callio-
péque prognatus, primus iſta monſtrauit. non ille quidem admodum dilucidè,
neque rem clarè docuit, ſed præſtigiis ac myſticis inuolucris obtexit. Sic enim
illi uiſum eſt. Nam concinnata lyra Orgia inſtituit, ſacrasq; cantiones decanta- K

Orphei Lyra quæ ſit intelligenda. bat. Porrò lyra cum ſeptem haberet chordas, concentum mobilium ſtellarum
repræſentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat,
omniaq; uincebat. Neque enim illam hominis lyram ſpectabant, neq; illi alte-
rius muſices ſtudium erat, uerùm hæc magna illa Orphei lyra. Hiſce rebus cum
Græci honorem habere uellent, locum illi in ipſo cœlo deſignarunt, & cõplu-
ſculæ ſtellæ uocantur Orphei lyra. Quòd ſiquando Orpheum uideris uel ſaxo
expreſſum, uel coloribus effictum, ſedet in medio, canenti ſimilis, manibus te-
nens lyram. circũ hunc animãtium innumera multitudo, inter quæ & homo,
& tau-

A & taurus,& leo. Cumq; horum singula uideris,fac horum mihi memineris,cuiusmodi sit illius cãtus,cuiusmodi lyra,cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiant. Quòd si eorum quæ dico,caussas intelligas, tũ & in cœlo horum unumquodq; cõtemplator. Fertur autem & Tiresia genere Bœotius, diuinandi gloria multũ celebris fuisse. Hunc Tiresiã ex Græcis aiũt dixisse, stellarum erraticarum alias esse fœminas, alias mares,nõ tamen eadẽ efficere. Vnde eundem ancipiti quoq; sexu fuisse fabulantur,aliquando fœminã,aliquando marem. Porrò Atreo & Thyeste de regno paterno decertãtibus, iam tum maximam Astrologiæ cœlestisq; doctrinæ curam fuisse Græcis,palàm est. Ac pu-
B blico consensu statuerunt Argiui,ut uter scientia præcelleret,is imperio potiretur. Ibi Thyestes arietem illis in cœlo demõstrauit, atq; hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole, deq; uario illius exortu locutus est, ostendens non eodem modo ferri solem & mundum, sed cõtrario inter se cursu rapi: & qui nunc uidetur occasus, cum sit occasus mundi, Solis exortum esse. Hæc locutum Argiui regem crearunt,magnamq; doctrinæ laudẽ est assecutus. Equidem & de Bellerophõte similia sentio. Nam alatũ equum illi fuisse,non admodum credo: uerùm arbitror illum hanc disciplinam sectantem,sublimiaq; cogitantem, & inter astra uersantem, in cœlũ non equo ascen-
C disse, sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim,quẽ aureo ariete per aërem uectum fabulantur. Quin & ipsum sanè Dædalum Athenienſem, etiam si res est noua auditu, tamen haud existimo eũ ab Astrologia fuisse alienum: sed cùm ipse ea maximè est usus, tum filium suũ eandem perdocuit. Ast Icarus cum iuuentutis calore & inscitia,non ea disquireret quæ conueniebant, sed ad ipsum usq; polum animo tolleretur, delapsus est à uero,totaq; aberrauit arte,& in mare præceps decidit rerum immensæ profunditatis: de quo Græci secus fabulantur,qui ex huius nomine sinum eius maris Icarium frustra uocãt. Fieri potest, ut Pasiphaë quoq; cum ex Dædalo de Tauro audisset inter stellas
D apparente,deq; ipsa Astrologia, in artis amorem inciderit. ob id existimant factum,ut Dædalus illam tauro copularit. Sunt autem qui scientiam in portiones partiti,in singulis partibus singuli elaborarint, alii in iis quæ ad lunam, alii quæ ad Iouem,alii quæ ad solem pertinẽt, congerẽtes, neq; non cursum ac motum & uim illorum. Atq; Endymion lunæ rationẽ tradidit,Phaëthon solis cursum deprehendit,non ille quidem uerè,sed moriens imperfectã artem reliquit. Hęc qui ignorãt,Phaëthontem solis filium credũt,fabulamq; de illo haudquaquam ueram narrãt,adiisse Solem patrem,ac postulasse ab eo ut sibi liceret lucis currũ moderari. illum id concessisse, monuisseq; qua ratione foret aurigandum,
E Phaëthontem uerò conscenso curru,partim ob ætatem, partim ob imperitiam ita egisse,ut aliquando esset uicinus terræ, aliquando longo semotus spacio à terra. interim mortales frigus atque æstus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaëthontem. eum deiectum sorores circunstantes magno luctu prosequebantur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt Populi, ac lachrymarum uice quibus fratrem deplorabant,electrum destillant. Haudquaquam hæc ita gesta sunt,neque pium est his habere fidem, neque Soli fuit filius, neque illi filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabulosa,quibus ego non admodum credo. Nam quî cõsentaneum est, credere Aeneam Veneris fuisse filium,aut Minoa Iouis,aut Ascala-

Tiresias.
Atreus & Thyestes.
Bellerophon.
Phryxus.
Dædalus.
Pasiphaë.
Quæ quis sigillatim observarit.
Endymion.
Phaëthon.
Aeneas.
Minos.

Ascalaphus. Autolycus.

phum Martis, aut Autolycũ Mercurii? Verùm hi homines pii diisq; grati fue- F
runt,eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patresfamiliâs sunt mortalibus in hoc progignẽdi genere,ii ueluti parentes sibi similia producunt omnia,& colorem,& formã,& facta,& animum. At rex quidem Minos Iouis auspiciis,Aeneas formosus Veneris fauore natus est, fur Autolycus. at ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uerò nec Saturnum Iupiter coniecit in uincula,nec in tartara præcipitem dedit,neque cætera machinatus est quæ putant homines: uerùm Saturnus extremus mouetur, proculq; à nobis semotus est. Segnis illi motus, neque facilis animaduersu mortalibus: atque hanc ob caussam illum stare dicunt, ceu uinculis alligatum. G

Saturnus,& cur ligatus dicatur.

Quis sit tartarus.

Cæterùm ingens aëris altitudo, tartarus appellatur. Sed potissimũ ex Homeri poetæ Hesiodiq; carminibus liceat intelligere priscorũ fabulas cum Astrologia cõsentire. Siquidẽ ubi Iouis catenam narrat,ac Solis iacula,(quæ quidẽ ego radiorum ictus esse conicio) tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus,præterea choreã, & uineam, ad hæc quæcũq; de Veneris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud aliunde q̃ ex hac scientia sunt conficta: quandoquidem Veneris & Martis concursus,Homericæ cantilenæ præbet argumentũ: in aliis autem uersibus utriusq; diuersum effectum descripsit: Veneris,cum ait illi:

Concubitus Veneris & Martis.

Tute Venus iucunda magis connubia cura. Porrò de belli negociis, H
Cuncta citò hæc curæ fuerint Marti atque Mineruæ.

Hæc cum intelligerent ueteres illi,maximè diuinationibus utebantur,nec eam ociosam esse putabant,adeò ut nec urbes conderent, neque mœnia circunducerent,neque quenquam occiderent,neque ducerent uxores,priusquã de singulis à uate responsum accepissent. Denique nec ipsa deorum oracula ab arte astrologica erant aliena: uerùm apud Delphos uirgo prædicendi munus administrat, quæ cœlestem illam uirginem repræsentat:ac Draco sub tripode uocem edit, quoniam & inter stellas Draco conspicitur:in Didymis uerò tẽplum est Apollinis,& hoc, sicuti mihi uidetur, ex his Didymis, id est geminis qui in I
cœlo sunt,appellatũ. Vsqueadeo uerò diuinatio uisa est illis res sacra,ut Vlysses etiam cum errando fessus uellet certò de rebus suis cognoscere,ad inferos penetrarit, nõ quò uideret umbras,& locum inamœnum, sed quòd cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atque in locum peruenerat quem Circe mõstrarat, foueam fodit, oues mactauit: cumq; complures essent umbræ, atque inter has matris quoque, sanguinem bibere cupientes: non prius permisit ulli, ne matri quidem, quàm Tiresia gustasset, coactusq; esset sibi uaticinium edere: potuitq; interim matris umbram uidere sitientem. Ad hæc Lycurgus Lacedæmoniis omnem Reip.administrationẽ è cœlo temperabat,ac legem illis dedit, nequando in bellum prodirent ante plenilunium. Non enim existimabat eandem esse ciuitatis administrationem crescente Luna,& euanescente,propterea quòd omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades soli hæc non receperunt,nec in precio habuerũt Astrologiam, sed iidem ob imperitiam & stultitiã aiunt se luna antiquiores esse. Proinde cũ nostri maiores usqueadeo fuerint Astrologiæ studiosi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non posse ut homines finem inueniãt diuinandi scientiæ,propterea quòd neque certa sit,neque uera,neque Martem aut Iouem nostra caussa moueri in cœlo, uerùm illis humanarum rerum nullam esse curam,neque quicquam esse eis cum his negociis commercii,uerũ secundum

Etiam oracula ad astrologiæ rationem relata fuisse.

Lycurgi leges

De ui ac potestate astrorum.

A cundum hos necessitate circumaguntur: partim dicunt Astrologiam non esse quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari uaticinio quæcunque fatis decreta instant. At ego sanè utrisque respondere possum, stellas in cœlo suo quidem motu uolui, cæterùm obiter eius motus effectū ad nos peruenire. An uis equo currente, & gallinis aut hominibus tumultuantibus lapides subsilire, stipulásque moueri uentis cursu concitatis, syderum uerò uertigine nihil præterea effici? tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neq; nostra tamē caussa quicquam erit ignis, neque illi curæ est æstus noster, ab astris autem nihil ad nos defluit? At sanè fieri non potest, ut per Astrologiā ex malis bona faciamus,
B neque mutare quicquam earum rerum quæ ab illis ad nos demanant: sed hāc utilitatē ars adfert utentibus: Bona multò antè delectant eos qui uentura præscierint: mala uerò facilè cum non imprudentibus uenerint, accipiuntur. Neq; enim in illos irruunt, sed quia meditata expectataq; sunt, leuia mitiáque uidentur. Hæc mea est de Astrologia sententia. *Astrologiæ utilitas.*

DEMONACTIS VITA, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Oratio demonstratiui generis est, quæ historicæ ac didascalicæ tamen dictioni propior, quàm encomiasticæ. Describit autem genus, uitam, studia, eruditionē & professionē Demonactis philosophi, quæq; idem & priuatim & publicè fecerit, & ab alijs passus fuerit. Præterea & apomnemoneumata seu dicta illius memorabilia, aut aliàs argutè ac salse responsa, in quibus recensendis potissimam orationis partem cōsumit. Postremò etiam quæ circa mortem & sepulturam illius acta, quibusq; officijs & honoribus illum Athenienses & reliqui Græci prosecuti sint. Exordio attentos potissimùm facit, laudando suam ætatem, quòd ea quoque uiros memoria ac laude dignos, & ueteribus illis Herculi & Socrati simillimos procrearit, cuiusmodi sint Demonax hic, & Bœotius ille Sostratus, de quo alibi ipse fecerit mentionem.

Quidem consentaneum erat & nostrā ætatem non in totum expertem fore uirorum laude & memoria dignorū, sed iis quoque qui & eximiis corporis uirtutibus, & mente sapientiæ studio excultissima præcelluerunt, florere. Dico autem cum in Bœoticum Sostratum ista referens,
D quem Græci Herculem uocare soliti sunt, & esse existimabant: tum maximè in Demonactem philosophum: quos ego & ipse uidi, & uisos magna admiratione suspexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu coniunctam conuersationem habui. Sedenim uitam Sostrati in alio quopiam libello diligēter perscriptā executus sum, declarata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Insuper quæ eius fuerit in monte Parnasso sub ipso dio uiuēdi ratio, quod stratum laboriosum, quæ alimēta in montibus cōquisita, quæ opera à nominis celebritate nō abhorrentia. Ad hæc quanta in tollendis è medio latronibus pericula exhauserit, tū quanta per inuia faciendis itineribus, aut per
E traiectu difficilia præbendo transitu, pertulerit. Iam uerò æquum mihi uidetur de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarū rerum gratia, ut & illius memores sint uiri nostræ ætatis præstantissimi, & iuuenes quiq; generosissimi animum ad philosophiā applicantes, nō necesse habeant ad uetera tantùm exempla semetipsos componere, sed ex nostra quoq; uita habeant quem sibi pro uiuendi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omniū optimū ex philosophis esse cognoui. Erat itaq; Demonax genere Cyprius, nō ex obscuris ortus parentibus, quātum ad dignitatē & possessionē ciuilem attinebat: cæterùm his omnibus ille longè erat excelsior atq; superior: & cum rebus pulcherrimis atque præstantissimis se ipse dignum iudicasset, ad philosophiæ

ſtudium ſemet contulit, non per Iouem ab Agathobulo tantùm & Demetrio, F
qui ante illum fuerant, neque ab Epicteto excitatus,ſed cum illis conuerſabatur,præcipuè uerò cum Timocrate Heracleote, uiro cum primis ſapiente,neq; non eloquentia & induſtria plurimùm ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum,ut dixi,perſuaſus,ſed peculiari quo rapiebatur ad res præclaras impetu,& inſito quodam ad philoſophiam amore,ſtatim à puero permotus,omnia humana bona in uniuerſum contempſit. Ac ſe cum totum libertati tradidiſſet,dicendiq; fiduciæ,in ea cõſtanter perſtitit,cum & ipſe rectam ac ſanam & inculpatam uitam uiueret, ac uidentibus & audientibus ſuam ipſius mẽtem exemplum exhiberet, ueritatemq;, quam in philoſophãdo perpetuam obtine- G
bat. Cæterùm nequaquam illotis,quod aiunt, pedibus, hoc eſt à dicendi facultate alienus,ad philoſophiæ ſtudia acceſſit,ſed in poetarum lectionibus enutritus,multos tenebat memoria, dicendiq; artes non mediocri ſtudio exercuerat. Ea uerò quæ in philoſophia tractari ſolent, haud modicè,neque,ut eſt in prouerbio, ſummo tantùm digito attigerat,ſed exactè comperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam uariis laboribus aſſuefecerat. Breuiter, in hoc ſummo ſtudio & cura elaborauit,ne alicuius alterius egens eſſet. Quare poſtquam ſenſit ſe quoque ipſe ſibi amplius non ſufficere, uoluntaria morte è uita diſceſſit,multo ſuper hoc ipſo Græcorũ optimatibus ſermone relicto. Phi- H
loſophiæ uerò haudquaquã unã tantũ ſpecie ab aliis ſeiunctã colebat,ſed multis in idem commixtis, non admodum apertè ferebat qua potiſſimùm illarum oblectaretur. Apparebat quidem Socrati ſe magis addixiſſe, tametſi habitu & uitæ frugalitate Diogenem æmulari uideretur. Non tamen ambitioſè adulterabat ea quæ ad uictum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, utq; ii quibũſcum conuerſaretur,in eũ coniectos haberent oculos:uerùm communi cum aliis uiuendi ratione utebatur, ne tantillum quidẽ philoſophico faſtu infectus: & cum aliis iunctam conſuetudinem exercebat, & communibus Reip.legibus non grauatim parebat. Porrò Socraticam ironiam nulla ex parte I
accedebat: gratia uerò attica plenas ſemper diſputationes ſermonibus haud obſcuris in medium afferebat, ita ut eius diſcipuli abeuntes neque contemnerent eum tanquam parum generoſum, neq; eius inhumanam in obiurgando ſeueritatem atque acerbitatem fugientes pertimeſcerent, ſed omnimodi orationis amabili lætitia reddebãtur,ac ſubinde multo modeſtiores,de futuris præcipiẽdis optimã ſpem concipiebãt animo. Itaque nunquã uiſus eſt uociferari,aut mira peruicacitate contendere,aut indignari: & ſi aliquis illi eſſet increpãdus,ipſa quidẽ peccata reprehendebat,cæterùm peccãtibus benignè ignoſcebat,exem- K
plum illud à medicis petitũ uſurpans,qui morbos adhibitis pharmacis propulſare ſolent,iracundia uerò erga ægrotantes utuntur minimè. Exiſtimabat enim hominis eſſe peccare: Dei uerò,aut uiri diis proximi, errata emendare. Ad hũc ergo modum cum uitam inſtituiſſet ſapientiſſimè, nullius in rebus ſuis egebat auxilio, ipſe uerò amicis in iis quæ par erat,perſæpe fidelem nauabat operã: ac nonnullos ex illis ſi qui ſecundiore fortuna uti uidebantur,ſubmoneſacere ſolebat, quòd bonis ad breue tempus duraturis, & planè caducis ac tranſitoriis efferri atque geſtire animo uiderentur. Nonnullos quoque inuiſum paupertatis onus lugentes, aut exilium grauiter moleſteq; ferentes, aut ſenectutem aut morbum incuſantes,cum riſu conſolabatur,non uidentes breui futurum ut omnia

Peccata reprehendẽda,peccãtibus ignoſcendum.

A mnia quæ dolorem & molestiam in præsens illis adferrent, cessaret: bonorum
uerò ac malorum obliuio unà cum lõga libertate omnes esset in exiguo tem-
poris spacio complexura. Ad hæc curæ illi erat, fratres quoq; inter se dissiden-
tes atque discordes, ad pristinam concordiam reducere, ac mulieribus cum ma-
ritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac sanè aliquãdo popu-
lum seditionibus exulceratum, scitè & utiliter differendo compescuit, multosq;
illorum persuasit, ut patriæ tranquillè & modestè subseruirent. Talem quem-
piam in philosophia exercenda morem obtinebat, mitem & mansuetum ac hi-
larem. Solùm uerò amici aut morbo aut morte discruciabatur, ita ut rem o-
B mnium maximam & præstantissimam in rebus humanis amicitiam & uolun-
tatum coniunctionem esse existimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit
quisquam quem non familiarem compellasset, qui quidem homo erat. Maio-
rem uerò aut minorem animi alacritatem uultu præ se ferebat, conuersatione
nonnullorum ex illis utens, eósque coarguens, quotquot illi uidebantur pro-
pter spem exhibiti obsequii delinquere. Et hæc omnia cum tanta gratia, eáque
uerborum uenere faciebat dicebátque, ut semper iuxta Comicũ, suadelam la-
biis suis insedisse credibile sit. Itaque & Athenienſium uniuersus populus, &
ii qui in dignitatibus erant constituti, summa cum reuerẽtia illum admiraban-
C tur, eáque in sententia permanserunt, ut unum ex optimatibus suspiciẽtes. Cæ-
terùm cum in Reip. procurationibus obeundis uersaretur, multorum prauis &
nefariis conatibus restitit: unde odium & inuidiam non mediocrẽ multitudinis
sibi cõflauit, tum propter dicendi interritam fiduciam, & monendi libertatem.
Vnde factum est ut nonnulli quoq; aduersus illũ insurgerent Anyti & Meliti,
ea ipsa in Demonacte accusantes, quæ prius per illos in accusando Socrate in
crimen uocata fuerant, nempe quòd nunq̃ uisus sit sacrificans, quodq; solus o-
mniũ nunq̃ sit Eleusiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimi-
tus, & nitida ueste amictus, inq; cõcionem progressus, partim scitè & dexteri-
D ter, partim uerò asperius q̃ philosophica requirebat professio, respondit. Et e-
nim ad hoc quòd nunquã sacra fecisset Mineruæ, Nulla uos capiat admiratio,
inquit, uiri Athenienses, si prius illi nunquã sacrificauerim. nequaquã enim il-
lam sacris per me oblatis egere existimabã. Ad secũdam uerò accusationis par-
tem, nempe mysteriorum, eam dixit subesse caussam quò minus cũ illis festiui-
tatis particeps fuisset hactenus, quòd si mysteria, inquit, praua & friuola cõpe-
risset, apud nondũ initiatos non tacuisset, sed ipsos ab orgiis celebrãdis auersos
fecisset. Sin bona, rursus humanitate adductus, omnibus expositurus erat. Ita
Athenienses qui iã aduersus illum lapides sustulerant, actutũ mitẽ erga eundem
E & placidum animũ induerunt, atq; ex illo eum cœperunt habitis honoribus re-
uereri quoq; & colere, postremùm uerò admiratione etiã prosequi. Ille autem
statim initio orationis ad illos habitæ, asperiore prooemio usus est. Viri enim,
inquit, Athenienses, cũ me sertis coronatum uideatis, quin me iam sacrificatis?
etenim antehac nunquam litastis. Quædam uerò quæ ab illo acutè pariter &
urbanè dicta animaduerti, uolo deinceps subiungere. Optimum autem factu *Apomnemo-*
uidetur, ut à Phauorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. Postquam *neumata.*
enim Phauorinus à quodã audisset suas dissertationes à Demonacte haberi lu-
dibrio, maximè uerò membrorum in illis nimium fractas delicias, ingenero-
sam & muliebrem mollitiem, ac philosophiæ minimè congruentem: accessit

Demonactem, interrogauitq; quisnam esset à quo subsannaretur: Homo, in- F
quit, cui aures sunt deceptu difficiles. Occurrente uerò quodam Sophista, atq;
interrogãte, Quibusnã uiaticis instructus ô Demonax à puero ad philosophiã
accessisti? respõdit, Testiculis. Alio tẽpore cũ semel idem ille accessisset, quæ-
siuit ex Demonacte, quam philosophiæ sectam præ aliis studiosius amplecterę-
tur. Quis uerò, inquit, te certum fecit me philosophari? Et cũ dicto abiens, risit
apud se ualde suauiter. Illo uerò interrogante quid esset quòd rideret, Demo-
nax, Perridiculũ, inquit, hoc mihi uisum est, si tu à barba philosophãtes iudicã-
dos esse existimas, ipse barbam nõ habens. Sidonius autẽ rhetor cum Athenis
celebris & clarus haberetur, ac aliquando de se eiusmodi publica oratione de- G
cantaret encomiũ, quòd totius philosophiæ peritus esset, nec minus dicẽdi fa-
cultate ea possit exequi quæ diceret: Etenim, inquit, si Aristoteles ad Lycẽũ me
uocarit, sequar: si Plato ad Academiam, ueniã: si à Zenone ad porticum Variam
prouocabor, nihil cunctatus præstò ero: si Pythagoras me accersiuerit, sile-
bo. Surgens itaq; è medio auditorum Demonax, Heus tu, inquit, uocat te Py-
thagoras. Cæterùm Pythone quodã eorũ qui fuerãt è Macedonia splendidè
& nitidè culti, iuuene formoso subsannante illum, ac quæstionem sophisticam
proponente, iubenteq; ut syllogismi solutionem diceret: Vnũ, inquit, fili noui,
quòd subigẽris. Cum ergo ille stomachanti animo indignaretur propter scom- H
matis amphiboliam, illiq; comminaretur, Statim tibi uirum ostendã: ille in mul-
tum risum effusus, interrogauit adolescentẽ, Ergo uirum habes? Quodã tem-
pore cum quidam etiam athleta ab eo fuisset derisus propterea, quòd cũ uictor
extitisset in Olympia, uestitu molli & florido amictus cõspiceretur: uulnus illi
lapide in caput incussit, adeò ut sanguis effluereret. Itaq; qui aderãt, indignantes
factum grauiter & molestè ferebant, quasi unus ex illis fuisset percussus: cumq;
exclamarent ut ad Proconsulem iret: Nequaquã, inquit, uiri ad Proconsulem,
quin multo magis eamus ad medicum. Dum aliquãdo obambulãs annulum
aureũ in itinere fortè fortuna reperisset: proposita in foro schedula, uoluit eũ I
qui amissi annuli dominus extitisset, uenire, atq; si illius pondus & gemmã &
typũ rectè indicasset, recipere. Venit ergo adolescens quidã forma honesta &
amabili, qui se amisisse perhibebat. Cæterùm cũ nihil sani diceret, Abi, inquit, ô
puer, ac tuũ ipsius annulũ diligenter obserua. etenim hũc nõ amisisti. Quispiã
uerò è Romanis senatoribus cũ Athenis illi filiũ suum iuuenem supra modum
formosum commõstrasset, effœminatum uerò, & corruptũ deliciis, dixissetq;
Salutat te Demonax hic meus filius: Pulcher est, inquit, & te dignus: & matri nõ
absimilis. Porrò Cynicũ in pelle ursi philosophãtem, nõ Onocratum, quod
illi nomen erat, sed Arcesilaũ uocare dignatus est. Cum quidã ex eo quæsisset K
» quinã illi felicitatis finis esse uideretur, respõdit solum eũ esse felicem, qui liber
» esset. Illo autẽ subiiciẽte multos esse liberos: Atqui hunc ego solũ, inquit, libe-
» rũ esse existimo, qui neq; sperat aliquid, neq; pertimescit. Ille uerò, Et quomo-
» do, inquit, hoc fieri potest? omnes enim plurimum his seruiẽtes subiecti sumus.
» Atqui, inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubiè easdem repe-
» ries neq; spe neq; metu dignas, propterea quòd & quæ doleãt, & iucunda sint,
» iuxtà finẽ capiant & euanescãt. Peregrino autẽ, cui & Proteo cognomẽ fuit,
obiurgãte eum, quòd pleraq; omnia naso suspẽderet, hominibusq; illuderet, di-
centeq;, Demonax, nõ uiuis Cynicũ: respondit, Peregrine, nõ uiuis hominem.

Physicum

A Physicũ quoq; super Antipodibus differentem, surgens deduxit ad puteum, illiq; umbra in aqua cõmonstrata, quæsiuit, Nũquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiam magum se esse profitente, habereq; carmina efficacissima quibus omnes homines impellere possit ac persuadere ut sibi quæcũq; uellet exhiberent: Ne hoc tibi mirum uideatur, inquit. eandem enim tecum artem exerceo: & si placet, ad pistricem me sequere, uidebisq; me unica tantũ incantatiuncula ac modico ueneficio persuasurũ ipsam ut mihi panem det. subobscure monetam innuens, æqualẽ cũ incantationibus uim obtinentẽ. Cum uerò Herodes grauiter & peracerbè Pollucis immatura morte sublati obitum B lugeret, uelletq; currum illi iungere, ac equos præstare tanquã ascẽsuro, & cœnam adornare: aggressus hunc Demonax, A Polluce, inquit, epistolã tibi adfero. Cæterùm cum ille gauisus esset, putaretq; illũ quoq; aliis esse dolori, dixit, Quid igitur ô Demonax sibi uult Pollux? Accusat te, inquit, quòd ad illũ abire cunctaris. Idem quendã aliũ filii sui mortem inconsolabiliter lugentem, ac tenebris semet occultantem, accessit, seq; magum professus est, ac filii simulacrum ab inferis posse reducere, si tres tantùm homines illi nominauerit, quos nunquam ullius obitum luxisse certò compertũ haberet. Cum ergo diu multumq; secum hæsitaret, nec unum quidem, ut opinor, talem posset producere: C ait tandem Demonax, O ridicule, an te solum intoleranda mala perferre existimas, cum luctus expertem uideas neminem? Atqui & illos salse deridere solitus est, qui in sermonibus nimiũ uetustis & peregrinis uocabulis uti cõsueuerant. Itaq; cũ unum aliquando super oratione quadam interrogasset, illeq; plus quàm Atticè respondisset: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogaui, tu uerò mihi quasi Agamemnone regnante respondisti. Dicẽte quopiam ex amicis, Abeamus Demonax in fanũ Aesculapii pro filii salute oraturi: Vehemẽter, inquit, surdũ existimas Aesculapiũ, si nequeat nos nisi isthic orãtes exaudire. Cũ aliquãdo uidisset duos philosophos egregiè rudes & indoctos super quæstione D quapiã satis ridiculè altercantes, ac alterum absurda quærẽtẽ, alterũ uerò ad rẽ nihil sanè respondẽtem: Nõne uideatur uobis, inquit, ô amici, alter illorũ hircum mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles uerò Peripateticus cum superbè & insolenter se ferret, & arroganter iactitaret dialecticorũ se solum & primum esse: Atqui, inquit, ô Agathocles, si primus, nõ solus. sin uerò solus, nõ primus. Porrò autẽ Cethego uiro cõsulari dignitate prædito, quo tẽpore per Græciã legatus abiret in Asiã, patri suo multa turpia & ridicula dicẽte & faciẽte, posteaquã ex amicis quispiã eadem uidisset, dixissetq; Cethegum magnum scelus esse: Per Iouem, inquit Demonax, neq; magnum. Idẽ cũ aliquando conspexisset Apollonium philosophum multis cũ discipulis discedẽtem, commodùm uerò abibat accersitus quasi disciplinarũ nomine Regi esset cõuersaturus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autẽ quodam ex eo quærẽte, nũ anima illi immortalis esse uideretur: Sanè immortalis, inquit, sed ut omnia reliqua. De Herode dicebat uerũ dixisse Platonẽ, affirmãtem nobis haud unam saltem esse animam. Neque enim esse eiusdẽ animæ Regilaum & Pollucem, ut tanquam uiuentes epulis suscipiat, taliaq; illi curæ sint. Ausus est quoq; aliquando Athenienses publicè interrogare, audita sacrorum præfatione quam ob caussam excluderent barbaros, præsertim cũ eam mysterii festiuitatem constituisset illis Eumolpus, quem Thracem & barbarum fuisse

non ignorabat. Postea uerò quàm illi semel nauigandum erat negocii gratia F
existente hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, An
non pertimescis Demonax, ne naui fracta atque subuersa à piscibus deuoreris?
Atqui, inquit, perabsurdum foret metuere à piscibus depasci, cum tot ipse pi-
sces antè deuorauerim. Cuidã rhetori uitiosissimè declamanti cõsuluit, ut fre-
quenti exercitio incumberet. Cæterùm cum ille dixisset, Nunquam nõ apud
me ipsum declamo: ergo iure optimo, inquit, tam ineptè dicis, qui semper stulto
auditore uti soleas. Augure quoq; semel publicitus mercedis gratia uaticinãte
conspecto, Nõ uideo, inquit, quam ob rem mercedẽ exigas. Etenim si hoc no-
mine exigis, quasi queas ea quæ à Parcis immobili cõsilio decreta sunt, depel- G
lere, modicum postulas, quantumcunq; tandem postulaueris. Sin omnia quem-
admodum Deo uisum est euentura sunt, quid tua præstare potest uaticinatio?
Sanè uerò quopiã Romano bene corpulẽto, armatã illi pugnam aduersus li-
gneum palum susceptam cõmonstrante, interroganteq;, Quãto tibi feruore ô
Demonax pugnasse uisus sum? magno, inquit: siquidem hunc ligneũ habuisti
aduersariũ. Atqui ad intricatas & captiosas quæstiunculas acutè instructus erat.
Interrogante enim quopiã ludibrii gratia, Si mille minis ligna combussero De-
monax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pondera, inquit, cinerem, & reliqua o-
mnia fumus erũt. Polybio autẽ homine omniũ ferme literarũ rudi, elati tamẽ H
animi, arrogãtius iactãte, Rex Romanorũ ciuitate me donauit: Vtinam, inquit,
te magis Græcum q̃ Romanũ fecisset. Rursus conspecto quopiã ex molliter
& delicatè conuestitis, propter purpuræ latitudinẽ superbiente, insolẽtiusq; in-
cedẽte, admoto ad illius aurem capite, apprehẽsaq; ueste & cõmonstrata: Heus
tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cũ semel in balneis lauãs
in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiam eundẽ meticulosum &
parum audacem accusaret: Dic mihi, inquit, num hoc ipsum pro patria passurus
eram? Quærente ex eo quopiam, Qualiãã ô Demonax in orco esse existi-
mas? Præstolare, inquit, & inde literis missis tibi rescribã. Admeto uerò cui- I
dã inepto poëtæ dicenti se scripsisse Epigrãma monostichon, quod testamento
quoq; suæ statuæ inscribendum mandarit, neq; malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra uolauit:

solutus in cachinnos, inquit, Adeò elegans est ô Admete Epigrãma, ut magno
emerim illud iam inscriptũ esse. Cũ uidisset quispiam crura eius tarda & tur-
gida, qualia ferè senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, Quid hoc sibi uult
Demonax? ille subridẽs, Charon ne mormodit, inquit. Intuitus semel Lacedę-
moniũ seruũ suũ flagris cædentem, Desine, inquit, seruo tuo similẽ te osten-
dere. Puella quædã cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intenden- K
te, Fratrẽ, inquit, in foro reum facies. neque enim es Danaë Acrisii filia. Ma-
gno uerò atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta
ueritatis ductum, sed ad ostẽtationem philosophari animaduerteret. Itaq; cum
uidisset Cynicum, palliũ quidem & peram habentem, cæterùm pro baculo su-
pra modũ fastuosè & arroganter uociferantẽ, dicentemq;, Antisthenis & Cra-
tetis ac Diogenis sum æmulus: Caue impudenter mentiaris, inquit: siquidẽ tu
Hyperidę discipulus existis. Cũ nõ paucos semel uideret athletas malè & ig-
nauiter pugnãtes, præterq; legem eisdẽ constitutã, pro eo quòd Pancratio de-
certandũ fuerat, mordicus se proscindentes: Non iniuria, inquit, nostri tẽporis
athletas

A athletas concomitantes ſocii leones uocant. Neque illud dictũ ſale urbano caret, ac mordacitatis expers eſt, quo erga Proconſulem uſus eſſe fertur. Etenim unus ex his erat, qui crura totumq; corpus unguento ſolebãt perungere. Porrò autem quidam Cynicus cum in lapidem aſcendiſſet, hoc ipſum in eo turpibus uerbis accuſauit, & tanquam obſcœnum & fœdè factum probroſe calumniatus eſt, adeò ut Procõſul inflammatus iracundia, Cynicum captum abripi iuberet, quem aut fuſtibus cõtuſurus, aut exilio mulctaturus erat. Verùm cum forte fortuna interueniſſet Demonax, deprecatus eſt Proconſulem, ut illi delicti gratiam conceſſa uenia faceret, cum hoc peculiari quadam dicendi libertate
B Cynicorum auſus eſſet. Ad quæ ille ita reſpondit, In præſens quidem hunc tibi impune dimittam: cæterùm ſi poſthac tale quippiã animi temeritate ac linguæ intẽperantia inductus deſignauerit, qua pœna afficiendus erit? Ad quẽ Demonax, Sanè tunc illũ inungi, ſeu dropace uelli iubebis. Alteri cui rex & caſtra & magnum exercitũ unà cũ imperio crediderat, quærenti qua ratione quiſpiam imperium q̃ optimè adminiſtrare poſſit: ſi ira, inquit, uacauerit, & quamminimum loquens, plurima audierit. Sciſcitãti cuidam, num & ipſe placentis ueſceretur: An tu igitur, inquit, apes exiſtimas fatuis ſuos fauos concinnare? Apud porticũ multa pictura & arte uariã conſpecta ſtatua manibus mutila, Serò tan-
C dem, inquit, Athenienſes ænea imagine Cynigerum honeſtarunt. Atqui Rufinũ quoq; Cypriũ, claudũ illum dico ex ſchola Peripatetica, cũ multo tẽpore uidiſſet conuerſantẽ cũ Peripateticis, Claudo Peripatetico, inquit, nihil eſt turpius atq; impudentius. Cæterùm cum Epictetus quoq; aliquando obiurgans ei conſuleret, ut uxore domũ adducta, liberis procreandis daret operam, affirmãs & hoc uiro philoſopho non indecorum eſſe, alterum uidelicet ſui loco naturæ relinquere: feſtiuiſſimè illi redarguto reſpondit, Da mihi igitur ô Epictete unam filiarum tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu eſſe uidetur, quo Herminũ Ariſtotelicum acerbè notauit. Etenim cũ non ignoraret illũ ex-
D tremè malum eſſe, innumeraq; flagitia deſignantẽ, Ariſtotelem uerò, eiusq; decem categorias, quas prædicamenta uocant Dialectici, nunquã non in ore habentem: Sanè uerò, inquit, Hermine decem categoriis te haudquaquam indignum eſſe opinor. Athenienſibus quondam conſultantibus quadã æmulatione erga Corinthios de ſingulari certamine cõgredientiũ conſtituendo ſpectaculo, accedens dixit, Ne prius hæc Atheniẽſes decernatis, q̃ miſericordiæ aram ſubuertatis. Cum in Olympiã ſemel profectus ueniſſet, illiq; Helei æream ſtatuã erigendã decreuiſſent, Nequaquã hoc facietis, inquit, uiri Helei, ne maiores noſtros probro afficere uideamini, cum neq; Socrati neq; Diogeni ſtatuam
E poni curarunt. Quin ipſe præſens hæc illum ad Iuriſperitum dicentem audiui, periculum eſſe ne leges omnes ſint inutiles atq; ſuperuacuæ, quodq; nec bonis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, ii uerò per eaſdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis uerſiculis unum exactiſſimè calluit:

Strenuus ut ſegnis fato potiuntur eodem. *Iliad.*

Laude proſequi ſolitus eſt Therſiten, ut Cynicum quendã liberæ linguæ concionatorẽ. Interrogatus, quis illi potiſſimũ ex philoſophis probaretur, inquit: Omnes equidem admiratione digni ſunt: cæterùm ego quidem Socratẽ colo, Diogenem admiror, Ariſtippum autem amore complector. Vixit annos ferme cẽtum, nullo unquã morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, nemi-

nem unquam faceſſendis negociis moleſtauit, aut in ius productum accuſauit, F
Amicis utilē ſe præbuit, ac officioſum. Qui inimico in illum fuiſſet animo, nullum unquam habuit, ipſe hoſtis nemini. Tanto uerò amore cū ipſi Athenienſes, tum uniuerſa Græcia eundem proſequebatur, ut prætereūti, honoris gratia etiam ii qui magiſtratus officiis fungebantur, aſſurgerent, magnumq; illo præſente omnes agerēt ſilentium. Poſtremùm ubi iam ætate ſupra modum ingrauēſcente conſenuiſſet, inuocatus in quācūq; domū fortuitò incidiſſet, in ea cibum ſumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædiū familia plurimum ſibi gratulabatur, Demonacte uiſo Deum ſibi oſtenſum eſſe exiſtimans, aut aliquem bonum Genium ſeu dæmonem in domum intrauiſſe. Prætereuntē uerò piſtrices certatim ad ſeſe trahebant, unaquæque cupiens ut à ſe panem acceptaret: ac magnam felicitatem ſibi datam eſſe interpretabatur illa, à qua panem accepiſſet. Quin etiam pueri poma illi afferre ſolebant, patrem honorificè compellantes. Gliſcente aliquando inter Athenienſes diſcordia, per ſeditionem diſſociatis ciuium animis, in concionem ingreſſus eſt: cumq; tantùm cōparuiſſet, facto ſilentio diſcordantes compeſcuit. Verùm cum pœnitentia ductos eoſdem reſipuiſſe animaduertit, nullo adiecto uerbo & ipſe abiit. Cæterùm cum iam haud obſcurè perſentiſceret ſe ſibi amplius auxilio eſſe nō poſſe, dicta ad præſentes qua in certamine præcones uti ſolent clauſula, G H

Iam finis eſt pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum eſſe amplius Tempus monet,

ac diſcedēs ab omnibus, hilaro uultu diem ſuū obiit, quali ſemper obuiā ueniētibus cōſpectus eſt. Aliquanto antè uerò q̄ moriebatur, interrogante quopiam, de ſepultura uerò quid imperas? Ne uos hæc cura remordeat, inquit, ſolicitos. etenim fœtor me ſepeliet. Reſpondente autē illo, an non turpe foret & nefariū, ſi tanti uiri corpus uolucribus & canibus dilaniandū obiiceretur: Atqui nihil abſurdū eſt, inquit, ſi mortuus quoq; nonnullis animalibus utilitatē aliquam allaturus ſim. Cæterùm Atheniēſes magnifico funere elatum illum ſepelierūt, I multoq; tempore eius obitum luxerunt, ac ſedē illā lapideā ſuper qua, ſiquādo correptus laſſitudine quieſcere ſolebat, adorabāt, ſertis coronātes in honorem uiri, exiſtimantesq; ſacrum eſſe lapidē in quo ſediſſet. Circa funeris uerò efferēdi procurationem, nemo erat qui nō accurriſſet, maximè uerò ex Philoſophis. Illi ſubiectis humeris pheretro, uſq; ad ſepulchrum efferebant mortuum. Hæc nimiū pauca ex multis ſuper Demonactis uita percēſere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiuſmodinam ille uir fuerit.

AMORES, incerto interprete. K

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorū uoluptate diſputatur, introductis Chariclis & Callicratidæ perſonis, quorū alter amorē mulierū ut antiquiorē, & naturæ magis conſentaneū, deinde & diuturniorem, magisq; mutuū, & utrinq; oblectantē, defendit: alter autē turpē iſtum in pueros affectū, ſed honeſto tamē & philoſophico nomine palliatū, cōmendat, cōfutato eo quod alter de naturæ ductu oppoſuerat, & propoſita muliebriū uitiorū inſolētia ac fœditate. Occaſio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti ſermonis ſumitur, inuitante ad hoc etiā temporis opportunitate. Exordiū autem & præparatio diſputationis ab attētione, & rei magnitudine, quā longa deinde narratio ſequitur, cōtinens cauſſā & quaſi fundamētū totius negocij: in qua illa quoq; nō indigna lectu ſunt, deſcriptio tēpli Gnidiæ Veneris, & exemplum impotentis amoris, quo quidā ipſam deæ ſtatuā noctu aggreſſus eſt: cuius cōmemoratio cōtētioni ac diſputationi principiū & ingreſſū facit. Cæterū haud ſcio an & hic philoſophos tacitè perſtringat Lucianus, dū pæderaſtas eſſe, ſolis illis pmittit.

LVCIANVS.

A AMatorio quodam lusu, amice Theomneste, summo statim mane impleuisti nobis aures, cõtinuo serioq; studio iam defessas. Ac mihi uehementer sitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeò iucundorum istorum sermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus est, quàm ut studia continua sustinere queat. Desiderant autem labores paulo contentiores, ut curis grauioribus atque molestis paulisper relaxatis, in uoluptates remittantur. Admodum igitur me sub auroram hodie lasciuorũ istorum uerborum blanda ac dulcis suadela exhilarauit. Quare parum abfuit quin Ari-
B stides ille uiderer mihi esse, Milesiis sermonibus suprà q̃ delinitus. Doleoq; per amores equidem tuos, quibus latus adeò scopus inuentus est, quòd narrare desiisti: ac te per ipsam obsecramus Venerẽ, si abũde mihi dicere uideris siue masculum aliquod, siue etiam per Iouem muliebre te incessit desideriũ, ut id paulatim memoria repetendo excitare uelis. Nam alioqui festum & solennẽ celebramus diem, Herculi sacra peragentes. Cæterùm haud ignoras scilicet deum hunc, q̃ acer & procliuis erga Venerẽ fuerit. proinde lubẽtissimè uidetur mihi sermonum hæc sacrificia admissurus esse. THEO. Citius uerò mihi, Luciane, maris fluctus, & densas è cœlo delabentes niues numeraueris, q̃ meos amores.
C Ego itaq; totam ipsorum uacuam reddidisse pharetrã me puto: ac siquando ad alium aliquem auolare uolent, inermis ipsorum dextera ridebitur. Propemodum enim ex eo cũ à prima pubertatis ætate egressus, inter adolescentes receptus sum, aliis atque aliis subinde concupiscentiis delusus pereo, aliiq; amores aliis succedũt: ac priusquã desinant priores, incipiunt sequentes, capita prorsus Lernæa rediuiuæ istius Hydræ lõgè magis multiplicia, neq; etiã Iolaũ aliquem auxiliatorẽ recipere sustinentia. Neq; enim igne ignis extingui solet. Adeò humidus quidã oculis inhabitat meis*asilus, qui omnẽ formã ad sese rapiens, nulla satietate expletur. Ac assiduè dubitare in mentẽ uenit mihi, quænã hæc Vene-
D ris ira sit. Non enim ex*Heliadis quispiã ego sum, neq; Lemniadum contentio, neq; etiam Hippolytéum agreste ac durum illud supercilium indutus, ut ob id irritare Deæ inexplebilem hãc iram in me debeam. LVC. Omitte fictitiam hãc Theomneste & difficilẽ responsionẽ. An tu enim grauiter fers quòd per fortunã talem uitam sortitus es, & acerbum esse putas, si cũ mulieribus formosis, & cum pueris suauiter efflorescentibus subinde conuersaris? An tibi etiã purgationibus forsan opus erit cõtra difficilẽ adeò hunc morbũ? Graue enim malum hoc scilicet est. Quin tu potius multa hac demẽtia abs te proiecta, beatum esse te ipsum existima, quòd tibi Deus non squalidam agriculturã exercendam
E sortitò assignauit, aut mercatorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam uitam, sed tibi pingues ac nitidæ palæstræ curæ sunt, ac splendida quidem uestis usq; ad pedes delicatè demissa, compositio autẽ comæ discriminatim exercita & apparata. Amatoriarum uerò oblectationum etiam ipsa tẽtatio iuuat, ac dulcis desiderii dens mordet. Nam interim dum periculum facis, speras: ubi uerò uoti compos factus es, frueris eo quod optasti. Aequali autem uoluptate afficiunt, & quod adest iam, & quod futurum speratur. Paulò antè igitur cũ narrares longum istum, perinde ut & apud Hesiodum est, catalogum eorum quos ab intio inde amasti, suaues quidẽ oculorum tuorum ictus molliter subinde liquescebant. Vocem autem ad modum Lycam-

*μύωψ, qui et stimulus, ut in Epigrãmate, Λυσιδίκη σοι κύπρι τὴν ἱπποκάρηρα μύωπα Χρύσειον ἐυκνήμιδα κίνησον ἐθηκε πόδος.

*Hoc est ex progenie Solis, cui semper infesta Venus fuit ob proditũ Vulcano adulterium.

bæ illius filiæ tenuem ac dulcem emittens, ex ipso statim habitu præ te ferebas F
quòd nō illos solùm, uerùm etiam ipsam illorū memoriam amares. Sed si quid
tibi ex ea quam secundum Venerem nauigationem perfecisti, reliquum reli-
ctum est, nihil quæso illius nos cela, Herculi autem sacrificium hoc absolutū at-
que perfectum præbe. THEO. Tauriuorus quidē Luciane deus iste est, & sa-
crificiis illis quæ sine nidore perficiūtur, ut aiunt, minimè delectatur. Sed post-
quam annuam ipsius festiuitatem sermone celebramus, meæ quidem narratio-
nes à summo statim mane in medium allatæ, ad satietatem iam peruenere. Tua
uerò Musa à consueto resoluta atq; dimissa studio, hilarem cum deo diem hūc
totum peragat. Ac mihi quæso æquus iudex esse uelis, quoniam in neutram G
adeò partem huius cupiditatis inclinatum aut pronum te uideo, utrum melius
habere putes eos qui masculos amant, an qui fœminis delectantur. Nam ego
quidem, qui utrinque æquè ictus sum, perinde atque accurata ac proba aliqua
trutina, ambabus ex utraque parte lancibus æqualiter huc atque illuc incli-
nor. Tu uerò, qui extra hanc sortem es, incorrupto iudice, ratione uidelicet,
quod melius fuerit, dignosces ac secernes. Proinde omni recusandi prætextu
ac simulatione deposita, ô amice, calculum quem tibi commendauit ac credidit
illud de meis amoribus conuocatum iudicium, iam tandem feras. LVCIA. Lu-
dum, Theomneste, aut risum putas narrationē hanc. Ea uerò etiam seriū quod- H
dam promittit. Ego itaque nuper adeò eius rei periculum facere cœpi, sat scio,
nimium, & non olim, ex quo duos quosdam uiros audiui de hac re contētio-
sè admodum quasi dimicantes. memoriam adhuc recentem & paulò antè fa-
cta repetentem habeo. Diuisi autem eorum erant cum orationibus etiam ipsi
affectus, & non perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inso-
mnis duplicem capis mercedem,

Hanc, armenta regens, pecora illam candida pascens.

Sed alter quidem puerorum amore supra modū oblectabatur, muliebrem ue-
nerem tanquam barathrum quoddam ducens: alter autem à masculo amore I
purum se gerens, in fœminas quosi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter se
pugnantibus affectibus, instituto certamine, haud facilè dixero quantum uolu-
ptatis ex ea re cepi. At mihi uerborum illorum tamen uestigia propemodū au-
ribus impressa hærent, utpote quæ nuper adeò dicta sunt. Omnē igitur obiur-
gationis prætextum & caussam è medio submouēdo, illa quæ tum ambos au-
diui dicere, quàm accuratè fieri potest, tibi cōmemorabo. THEO. Atqui ego
quidem hinc surgens, exaduersum tibi sedebo, Aeacidū expectans dū carmi-
na finiat ille. Tu uerò nobis ueterem gloriā amatoriæ perage differētię canēdo.

Narratio. LVCIA. Instituenti mihi in Italiam nauigare, uelox atque citatum nauigium K
apparatum erat, ex biremibus istis quoddam, quibus maximè Liburni, quæ gēs
ad Ionium sinum habitat, uidentur uti. Postquam autem iam nauigandi tempus
erat, uniuersos deos patrios comprecatus, ac Ioue hospitali, ut propitius expe-
ditionē peregrè susceptā coadiuuare uellet, inuocato, ab urbe uehiculo iumen-
tario ad mare descendi. Deinde ualere iussis iis qui nos deduxerāt, (sequebatur
autē eruditorum turba sedula ac frequens: qui cū assiduè nobiscum uersati fuis-
sent, ægrè atque inuitò à nobis segregari se patiebātur) conscensa puppi, iuxta
gubernatorem assedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altū proue-
cti, postquam admodum & à tergo excitando fluctus prosequebātur nos auræ,

malo

βοφάγος, id est uorax, & insatiabilis. allusio autem fit ad id quòd Herculē cum Lepreo uoracitate contendisse tradunt, ac totū bouem simul una mēsa deuorasse.

A malo ex medio nauis erecto, ſummo carcheſio antemnam adſtrinximus. Deinde conferta per funes uela effundentes, ſenſim impletis uẽto linteis, nihilo minore curſu, opinor, quàm ſagitta peruolauimus, fluctibus grauiter frementibus infra circa proſcindentem ipſos proram. At uerò quæ inter nauigandum ſeria uel etiam iocoſa contulerimus, longius hic perſequi tẽpus non ſinit. Poſtquam autem maritimam Ciliciæ oram præteruecti, Pamphylium ſinum contigimus, ultra Chelidoneas felices illos ueteris Græciæ terminos haud citra laborẽ curſu elati, ad ſingulas Lyciæ ciuitates hoſpitio diuertimus, ſermonibus ac fabulis ut plurimum nos oblectantes (neque enim ullum in ipſis manifeſtum prioris B felicitatis cernitur ueſtigium reliquum) donec ad Solis ſacram delati Rhodum, continuum nauigandi laborem, quo huc uſque uſi fueramus, interpellare aliquantiſper decreuimus. Remiges itaq; nauigio è mari in terram ſubducto, prope littus tentoria fixerunt. Ego uerò, parato mihi hoſpitio è regione templi Dionyſii, ocioſe per urbem incedebam, immẽſa adeò uoluptate interim fruẽs. Eſt enim re ipſa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic deo pulchritudinem præ ſe ferens. Obambulans autem in Dionyſii porticibus, unamquamque picturam contemplabar, unà cum uoluptate ea quam uidendo capiebam, Heroicas quoque fabulas memoria repetens. Statim enim mihi duo uel etiam tres propemo-

Chelidoniæ inſulæ ſunt ad caput Pãphyliæ oræ. Strabo lib. 11.

C dum præcipui ſuperuenere, qui mihi omnem hiſtoriam enarrabant. Pleraq; autem & ipſe coniectura præcipiebam: cæterùm cum iam contemplatione iſta ſatiatus eſſem, ac domum ire cogitarem, dulciſſimum peregrè obtigit mihi lucrũ, uiri longo iam olim tempore mihi noti ac familiares, quos neque ipſum ignorare te puto, cum ſæpe ad nos itantes hic uideris, nempe Chariclem illum Corinthium, adoleſcentem haudquaquam deformem, deditum nonnihil comendi & fucandi corporis ſtudio, ut qui mulieribus, opinor, forma atque elegantia iſta commẽdari affectaret. Vnà autem cum ipſo & Callicratidem iſtum Athenienſem, moribus ac habitu ſimpliciorem. Nam ſe ueluti ducem atque anteſi-

D gnanum in ciuilibus orationibus & in hoc forenſi dicendi genere gerebat. Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, ut mihi uidetur, palæſtras tantopere amans, quàm ob puerorum amores. prorſus enim in hoc quaſi attonitus ferebatur. Ob odium autem quo fœminas omnes proſequebatur, etiam Prometheo malè imprecari ſolebat. Cum igitur à longè uterque me conſpicatus eſſet, gaudio atque lætitia pleni accurrũt. Deinde, quemadmodum fieri conſueuit, ſalutato atque excepto me, uterque ut ad ſe uenirem, rogabãt. Atque ego cum uiderem ipſos de hac re inter ſe contendendo linguis procedere, Hodie quidem, reſpõdens inquam, Callicratida & Charicles, ambos uos

E decet apud me frequentes eſſe, ut ne contentionem maiorem inter uos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres aut quatuor etiam hic commorari cõſtitui) per uices accipietis me mutuò, ſorte inter uos miſſa uter id priore loco faciat. Hæc ita tum placuere. Atque illa quidem die conuiuii præfectus ego fui: ſequenti autem Callicratidas, & poſt ipſum Charicles. Porrò animaduertebam etiam inter ipſos conuiuiorum apparatus, manifeſta utriuſque affectionis indicia. Nam Athenienſis quidem ille pueris perquam formoſis inſtructus erat, & propemodũ omnes illius ſerui imberbes erant, non amplius ab illo retineri ſoliti, quàm dum prima lanugine inficerentur: poſtquam autẽ barba frequentiore genæ illorum addenſabantur, diſpenſatores, & fundorum quos ille

Athenis habebat,procuratores amãdabantur. At uerò Chariclem magnus sal- F
tatricum & psaltriarum chorus sequebatur,ac tota illius domũcula,perinde ut
in Cereris sacris,mulieribus referta erat, uiro aliquo ne puncto tẽporis ibi ap-
parente,nisi sicubi infans aliquis,aut senex decrepitus,coquus uidelicet cõspi-
ceretur, in quem propter ætatem zelotypiæ suspicio amplius ulla cadere non
posset. Erant igitur & hæc,ut dixi, satis multa atq; aperta utriusq; animi docu-
menta. Verũtamen aliquoties etiam breues quædã quasi futuri certaminis coi-
tiones inter ipsos inceptabantur,tanquam finẽ aliquem quæstio hæc haudqua-
quam haberet. At postquam iam tempus erat ut iterum in altum prouehere-
mur,socios nauigationis,uolẽtes alioqui ipsos,abducere mecum studebã. con- G
stituebant enim in Italiã nauigare, æquè atque ego. Et cum nobis uisum esset
in Gnidum, appulsa ibi naue,spectandi caussa ascendere, & Veneris templum
uidendi desiderium nos incessisset (celebratur autem ibi Praxitelis facilitatis ac
promptitudinis illud uerè Venereum & amabile)paulatim ad terram subuecti
sumus,ipsa opinor dea pulchra tranquillitate nauigium deducẽte. Cæteris igi-
tur solitæ res atq; arma curæ fuere: ego uerò amatoriũ istud par utrinq; suspen
sum habens, Gnidum circumcirca obambulabam, non sine risu*figulinæ istius
proteruitatis participem me præbendo, ut in Veneris ciuitate. Porticus autem
Sostrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principiò circumeundo uisen- H
tes, mox ad templum Veneris imus, nos quidem duo, ego uidelicet & Cha-
ricles admodum alacriter,Callicratidas autem ut ad spectaculum muliebre,in-
uitus,libentius,ut opinor,pro Venere Gnidia Thespiensem illum Cupidinem
permutatione facta habiturus. Ac statim quodammodo nobis ab ingressu lu-
ci Venereæ aspirarunt auræ. Serenitas enim, ac lumen illud supernum,non in
solum sterile maximè, & lapideis tabulis cõstratum, excipiebatur,sed erat il-
lud,utpote in Veneris templo,fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus,quæ
frondibus uirentibus in longum usque promanantibus, aërem circũcirca qua-
si concamerabant. Abunde uerò illa frugibus densa myrtus, apud dominam I
suam copiosa nascens, efflorueraf, deinde & aliarum arborum singulæ, quæ-
cunque pulchritudine præstant, neque ipsæ quanquam longa exacta iam ætate
canæ,arescentes, sed præ uigore quasi iuuenescentes, nouis subinde ramis for-
mosæ atque integræ erant. His autem intermixta erant etiam illa fruticum ge-
nera,quæ alioqui fructuum quidem feracia non sunt,cæterùm pro fructu pul-
chritudinem habẽt,Cyparissorum uidelicet & Platanorum aëriæ proceritates,
& inter ipsas transfuga Veneris, deæ ipsius olim fugitiua facta, Laurus. Cuiuis
uerò arbori circumuoluta studiosa illa amoris Hedera obserpebat,& uites fœ-
cundæ crebris racemis dependebant. Est enim iucũdior Venus cum Baccho,& K
temperatum illud dulce quod ab utrisq; uenit. Quod si autẽ à se mutuò disiun-
gantur,minus exhilarant. Erant autẽ sub umbris istis opacis & obscuris, amœ-
næ quædam cellæ, eorum usui qui intus conuiuia agitare uellent, comparatæ:
in quas urbanorum quidem rari commeabant ulli, sed populi frequentes tur-
bæ solenniter conueniebant, re ipsa Veneri indulgentes. Postquam autem
abunde plantis istis oblectati fuimus, intrò in templum ingressi sumus. Ipsa igi-
tur dea in medio posita est, ex Pario marmore,opus sanè pulcherrimum atque
præclarum,& risu quodam simulato parum subridens. Tota autem pulchritu-
do eius detecta, nulla ueste ipsam tegente, nuda conspicitur,nisi quatenus al-
tera

Quid si per figulinæ, meretriciæ accipias? quoniam & Athenis in Ceramico meretrices habitarunt, aut quòd hoc genus in fornicibus plerunq; habitat.

Signũ Veneris Gnidiæ.

A tera manu pudenda, quasi oblita sui, abscondit. Tantum uerò artifex illa ars ua-
luit, ut solida adeò ac dura marmoris natura singula etiam mẽbra deceret. Cha-
ricles igitur insanum quiddam & furibũdum exclamans, O fortunatissime, in-
quit, deorum, Mars, qui propter hanc uinctus fuisti. Et simul accurrens plenis
labiis, quoad fieri potuit extento collo, deosculabatur illam. Tacitè autem ad-
stans Callicratides, secum in animo admirabatur. Est autẽ biforis ipsius ædes,
ut possint, qui uolunt deam ipsam diligentius inspicere, etiam à tergo contem-
plari, & ut nihil ipsius cum admiratione non spectes. Facilè itaq; licet per alte-
ram portam accedentibus, posteriorem quoque formositatem cõtueri. Proin-
B de cum uisum nobis esset totam ipsam deam uidere, in posteriorẽ templi par-
tem circumiuimus, ac reclusa ianua ab ædituo, qui & ipse creditur mulier esse,
repentè obstupuimus ad pulchritudinem illam. Athenienſis itaque iste, qui ta-
citè paulò antè uidebat, postquam eas quæ in pueris appetũtur partes aspexit,
continuò longè quàm Charicles insaniore modo exclamauit, Hercules, in-
quiens, quanta scapularum concinnitas? Vt autem extuberantes nitent lumbi,
amplexantis manus implentes? Quam scitè circunductæ clunium pulpæ, in se
rotũdantur, neque tenues nimis ipsis ossibus adstrictæ, neq; rursum in immen-
sam effusæ pinguedinem? Formarum autẽ quæ utrinque natibus infrà coëun-
C tibus uelut impressæ redduntur, dici non potest quàm suauis risus. Femorisque
& tibiæ in rectum ad pedem usque protentæ, accuratè seruata modulatio. Ta-
lis igitur & Ganymedes in cœlo Ioui nectar dulcius infundit. Nam ab Hebe e-
quidem subministrante potum haudquaquam acceperim. Cũ autem hæc quasi
quodam numine correptus Callicratidas exclamaret, Charicles præ nimio ac
uehementi stupore parum abfuit quin diriguisset, humidum quendam & ma-
nantem in oculis dolorem colliquans. Cæterùm postquam ab admiratione sa-
tietas nos auertit, in altero femore maculam conspicimus, perinde ut in ueste
asperginem luti aliquam. Arguebat autem deformitatem ipsius, reliquus to-
D tius marmoris nitor. Ego itaque uerisimili coniectura ueritatẽ colligendo, na-
turam lapidis, id quod apparebat, esse putabam. Nam neque huiuscemodi re-
rum casus alieni sunt. Multis autem quibus extremè & uelut ad unguem pul-
chris esse licebat, fortuna interim aliquid quod in mora sit, obiicit. Proinde ni-
gram quandam maculam natura aspersam marmori esse existimans, etiam hac
parte Praxitelem admirabar, quòd eam lapidis deformitatẽ in illis potissimùm
partibus abscõdisset, quæ minus coargui ac deprehendi possent. At ea quæ no-
bis propè stabat templi ministra, incredibilis cuiusdam orationis nouam histo-
riam narrauit. Nam adolescentem quẽdam inquit haudquaquam ignobili ge-
E nere natum (nomen autem ipsa res gesta taceri fecit) crebrò ad delubrum hoc
uentitantem, infelici quodam genio impulsum, deam ipsam amare cœpisse, &
quia totos plerunq; dies in templo cõmorabatur, à principio sanctimoniæ cu-
iusdam religiosioris speciem de se præbuisse. Nã statim à lecto matutino, mul-
tò auroræ præuertẽtem, huc uenire solitũ fuisse, ac post occasum solis inuitum
ægrè domum redisse, atque totũ diem ex aduerso deæ sedendo, rectos in ipsam
perpetuò oculorum ictus direxisse. Obscurè autem, inquit, interim secum ipse
nescio quæ susurrabat, & suffurante quodã sermone amatorias peragebat que-
relas. Cæterùm ubi iam paulisper affectus illius molestiam à se remouere uo-
lebat, affatus deam, in mensam autem quatuor talis Libycæ capreæ dinumera-

Historia impotẽtis cuiusdam amatoris

tis,ludendo ſpem experiebatur. Ac quoties id quod intendebat,iecerat, maxi- F
méque ſiquãdo deam ipſam iactu feliciore ſortitus erat,nullo uidelicet talo ea-
dem figura cum alio aliquo cadente,adorabat illam,ſperans ſe id quod expete-
bat,conſecuturum eſſe. Sin autem (quemadmodum ſolet) ſimplicius paulo per
menſam iecisſet,ac tali id quod abominabilius erat,ſurgendo reddidiſſent,to-
ti Gnido malè imprecabatur,uelut ob cladem aliquam immedicabilem,& mœ-
rore plenus erat:& paulò pòſt correptis illis, alio iactu, quod male antea ceci-
derat,emendabat. Iam uerò ubi affectus atque animus illius magis accendeba-
tur, omnis paries inſculpebatur, & ut quæq; arbor mollis erat, ita cortex illius
formoſam Venerem prædicabat: eodem autem in precio cum Ioue Praxiteles G
erat: & quicquid precioſum ac pulchrum illi domi repoſitum inter ornamen-
ta fuerat,id omne donarium deæ offerebatur. Poſtremò nimia in eo deſiderio-
rum uehemẽtia, in inſaniã uerſa eſt. Inuenta autem eſt cõcupiſcentiæ illius ma-
ſtrupatrix quædam audacia. Cum enim iam ad occaſum Sol inclinaret, ſenſim
ac tacitè,ita ut qui aderant,non animaduerterent,poſt ianuam clàm irrepſit,&
ſtans ita ut cerni non poſſet, in interiore parte, adeò ſe tacitus continebat, ut
propè ne anhelitum quidem emitteret. Aedituis autem perinde ut conſueue-
rant,foris ianuam attrahentibus,intus nouus iſte Anchiſes concludebatur. At
quid ego arcanæ noctis audaciam accuratius uobis exprimam, aut etiam alius H
quiſpiam? Amatoriorum amplexuum ueſtigia hæc poſtridie conſpecta ſunt, &
maculam hanc habebat dea, indicem uidelicet eorum quæ paſſa fuerat. Ipſum
uerò adoleſcentem,ut uulgo fama refert,uel de petris alicubi aiunt,uel in flu-
ctus marinos præcipitem datum omnino euanuiſſe. Atque hæc cum miniſtra
templi ita narraret,interea exclamans Charicles,Proinde fœmininũ genus,in-
quit, etiam ſi ſaxeum fuerit,amatur. Quid autem ſiquis animatam uideret hu-
iuſmodi formam,an non una nox ipſis Iouis ſceptris æquiparetur? Subridẽs au-
tem Callicratidas,Nondum,inquit,ſcimus,Charicles,an multas audituri ſimus
huiuſmodi narrationes, ſiquando Theſpiis quoque eſſemus. Et nunc ſanè tuæ I
iſtius Veneris, cuius tanta æmulatione teneris, manifeſtũ adeò hoc indiciũ eſt.
Hic,quo pacto,interrogante Charicle, admodum uerſimiliter dicere Callicra-
tidas uiſus mihi eſt. Dixit enim quòd cum adoleſcẽs ille amator ocium ac ſpa-
cium totius noctis conſecutus fuiſſet, ut facilè totam affectus iſtius exatiãdi fa-
cultatem haberet,quaſi cum puero tamen, marmori cohæſiſſet, illud nimirum
uolens,neque anteriore parte fœminam ualere. Multis itaque abſque delectu
ac temere utrinque uerbis effutitis, ego promiſcuo eorum tumultu ac turba
compoſitis,Viri,inquam,amici, modeſtam atque ordinatã inſiſtite diſputatio-
nem, quoniam decora ac decẽs lex eruditionis atq; doctrinæ eſt. Sublata igitur K
incompoſita hac, & nullum finem habente contẽtione, uiciſſim pro ſua uter-
que ſententia iuſtam ac ſolidam orationem inſtituite. Neque enim etiamdum
tempus eſt ut ad nauem redeamus. Ac ocio hoc utẽdum eſt ad hilaritatem, &
ad ea ſtudia quæ cum delectatione prodeſſe poſſint. Proinde abſcedentes hinc
è templo (multa enim religionis gratia turba huc uẽtitat) in unum aliquod iſto-
rum conuiuiorum accumbamus, ut per ocium & cum ſilentio & audire & di-
cere quæ cuiq; libet,liceat. Illud autẽ memineritis, quòd qui hodie uictus fue-
rit,is in poſterum nobis de iiſdem rebus amplius moleſtus futurus non ſit. Re-
ctè uiſus ſum hæc dicere. Et eodẽ cohortantibus etiam illis, exiuimus,ego qui-
dem

A dem lætus, nulla me premente cura: illi uerò cogitabũdi, magnam apud sese in animis disputationem sursum ac deorsum uersantes, perinde ac si de principatu ac ductu apud Platæas certaturi essent. Postquam autem uenimus in densum quoddam atque umbrosum pro æstatis tempore receptaculum, ubi commodè requiescere licebat: Suauis hic locus, inquiens ego, (nam & supra uerticem canorum quoddam resonant cicadæ) in medio admodum iudiciali more cõsidebam, ipsam illam superciliis præ me ferens *Eliæam. Proposita autem utrisque sorte super eo, utrum priore loco dicere oporteret, posteaquã Charicles priorem locum sortitus est, continuò ut auspicaretur orationem, hortatus sum. Ille B uerò cum dextera faciem paulum attriuisset cum silentio, & parũper sustinuisset sese, mox ad hunc ferme modũ orditur: Te domina orationi meæ, Venus, te auxiliatricem preces meæ uocant. Nam cum omne opus, si uel exiguũ propriæ suadelæ instillaueris illi, absolutissimum esse solet, tum uerò amatorii sermones præter cætera te indigent. Tu enim eorum germana adeò mater. Ades itaque mulieribus patrona, fœmina nimirum ipsa. Largire autẽ & uiris ut maneant mares, perinde atque generati sunt. Ego igitur statim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac seminarium, eorum quæ propono testem aduoco. Dico autem sacram illam uniuersorum na- C turam, quæ primis illis inter se conglutinatis elementis mundi, terra uidelicet, aëre, igne & aqua, mutua illorum & temperata commixtione omne procreauit animatum. Sciens deinde quòd omnes mortalis sumus materiæ opificium, & quòd breue adeò tempus uiuẽdi unicuique fato præstitutum est: alterius interitum, ut alterius ortus esset, excogitauit: ac morienti, id quod nascitur, è diuerso appendit, ut mutuis successionibus in perpetuum tẽpus uiueremus. Postquam autem impossibile propè erat ex singulis seorsim aliquid procreari, duplicem in unoquoque genere naturam effinxit. Nam maribus quidem propria seminum quasi quædam fundamẽta largita est, fœminam autem perinde ut re- D ceptaculum quoddam genitalis seminis esse fecit. Communi igitur utriq; sexui desiderio indito, cõiunxit inter se mutuò illos, lege necessitatis sancta quadam præscriptos, ut manerent propria uterque natura contenti, & neque fœmina præter naturam in marem transiret, neq; mas indecorè ac turpiter emollesceret. Atque hoc pacto uirorũ cum mulieribus cõuersationes, in hoc usque tempus hominum uitam immortalibus quibusdam successionibus conseruant: neque quisquam uir ex uiro se natum esse gloriatur. Intra duo autem nomina uenerabilia omnis honor manet eorum qui ex æquo matrem ac patrem adorãt. Ab initio igitur cum adhuc Heroica saperet uita, & uicinam deorum coleret E uirtutem, legibus à natura constitutis obtemperabat: ac secũdum ætatis mensuram cum mulieribus coniuncti, generosorum patres fiebãt liberorum. Paulò autem post tẽpus à magnitudine illa ad uoluptatis descendendo uoragines, nouas & commutatas fruendi uias aperuit. Deinde, quæ nihil non audet, uoluptas, naturam ipsam cõtempta lege uiolauit. Atque aliquis igitur primus oculis aspexit marem perinde ut fœminam, ex alterutra uidelicet horũ caussa, aut quòd ui tyrannica eò illum compulerit, aut quòd uerbis dolosè ac fraudulẽter induxit. Conuenit autem in unum lectum una eademq; natura: ac seipsos inter se mutuò aspicientes, neq; eorum quæ faciunt, neq; quæ patiuntur, pudore afficiuntur. Per rupes autem, ut dici solet, steriles proiecto semine, permutatione

Alludit ad cõtentionem & ambitionẽ Atheniẽsium & Lacedæmoniorũ, qua de principatu inter se ante pugnam Platæensem cõtenderũt. Vide Herodotum.

**Forũ Athenienſe: unde et Eliastæ iudices uocabantur.*

facta, pro modica uoluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris uerò eousq; F
tyrannicæ uiolentiæ audaciam ipsam progressam esse, ut iam & ferro naturam
sacrilego quodam modo deprædentur. ac marum uirilitate exhausta & exina-
nita, inuenerũt uoluptatis superuacaneos & appofititios modos. Miseri autem
illi & infelices, ut eò magis pueri sint, iam ne uiri quidem amplius manẽt, am-
biguum naturæ duplicis obscuramentum, cum neque ad quod nati sunt, con-
seruentur: neque id ad quod transiere, habeant: flos autem ille qui in iuuentu-
te adest ac manet, in senium præmaturũ marcescere ipsos facit. Simul enim in-
ter pueros numerantur, & iam consenuere nullum uirilitatis interuallũ haben-
tes. Ita scelesta illa, & omnis mali magistra, mollities, uoluptates impudicas aliã
ex alia excogitando, in eum morbum qui ne dici quidem amplius decorè po- G
test, prolapsa est, ut nullam uidelicet partem petulantiæ & obscœnitatis igno-
raret. Quòd si uerò in iis de quibus ipsa Prouidentia legem sanciuit, unusquis-
que nostrum sese firmaret ac persisteret: cõuersationibus iis quæ cum mulieri-
bus fiunt, contenti essemus, & ab omni cõuicio ac probro uita nostra pura at-
que integra foret. Certè inter ea animãtia quæ nihil ex mala atque peruersa af-
fectatione deprauare possunt, illibata naturæ legislatura illa custoditur. Leones
non insaniunt in leones: sed quæ tempore suo accedit uenus, in fœmineũ se-
xum concupiscentiam illorum excitat. Taurus armẽti dux cum bobus misce-
tur, & aries totum gregem masculo implet semine. Quid autem? An nõ suum H
cubilia sectantur apri? Lupas autem ineunt lupi? Et ut in summa dicam, neque
quæ aërem uolatu perstrepunt aues, neq; quæ humidam aquæ sortita sunt man
sionem*, neque etiam aliquod in terris animal congressum maris appetit, sed
manent inter ea immota Prouidentiæ decreta. Vos autem, ô frustra sapientiæ
nomine iactati, animal, ut uerè dicam, uile ac malum, homines, quónam nouo
morbo delinquentes, in mutuam inter uos cõtumeliam accensi estis? Quónam
animi cæco stupore effuso, adeò ab utraque aberratis uia, fugientes uidelicet
ea quæ sectari uos decebat, & contrà sectantes illa à quibus refugere oporte-
bat? Ac singula talia æmulari omnibus uolentibus, ne unus quidẽ postremò re- I
liquus erit. Atenim hîc Socraticis istis etiam præclara illa oratio renascitur, qua
puerorũ quidem auditus, perfectis ratiocinãdi uiribus adhuc carentes, decipiũ-
tur: illud autem quod iam per prudentiam ad summũ euasit, subduci facilè ne-
quit. Animi enim amorem quendam comminiscuntur: & cum corporis pul-
chritudinem uereantur amare, uirtutis uocant sese amatores. Ob quæ sæpenu-
mero risu diffluere, in mentem mihi uenit. Nam quid uobis accidit, ô nimium
graues philosophi, quòd id quod longo iam tempore sui experimentum de se
quale sit, præbuit, cui canities accedens & senectus, uirtutis testimonium dat,
per negligentiam adeò dimittitis, omnis autẽ ille præclarus amor in iuuenem K
concitatur, cum tamen in eo ratio & uis colligendi nondum habeant ad quæ
iudicium conuertant? An hæc ueluti lex quædam est, ut omnis quidem defor-
mitas, malitiæ damnata sit: pulchrum autem quod est, id recta uia ut bonum &
honestum laudetur? At uerò iuxta magnum ueritatis interpretem Homerum,

Alius pulchro minus enitet ore,
At formam deus exornat uirtute loquendi,
Quique uident illum, uerbis mulcentur, at ipse
Intrepidus fatur suaui commixta pudore,

Haud scio an hic pro νῆξιν, νῆξιν legẽdum sit, quod latine foret natationem.

Et

A Et medios inter uultu ſupereminet omnes,
Perq; urbem aſpiciunt uenientem numinis inſtar.

Et rurſum alibi dicens inquit:

At tibi formoſo ſub corpore nulla fuit mens.

Certè formoſo illo Nireo cordatus Vlyſſes magis laudatur. Quo pacto igitur ſapientiæ quidem, aut iuſtitiæ, ac cæterarum uirtutum, quæ cum perfectis uiris conſortem & quaſi hæreditarium nactæ ſunt ordinem, nullus amor conueniẽs uobis eſt, pulchritudo autem in pueris illa, uehemẽtiſſimos affectuum impetus excitat? Prorſus enim amari oportebat Phædrũ propter Lyſiam, ô Plato, quem B prodidit? Aut uirtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quãdò ille deorum ſtatuas amputando uiolabat, & ſacris Eleuſiniis illæ inter potandum iactatæ uoces inſultabant? Quis igitur amatorem illius fuiſſe ſe perhibet, cũ Athenæ proderentur, & Decelia munitionibus obfirmaretur, ac tota uita ad tyrannidem ſpectaret? At donec quidem barba nõdum (iuxta ſacrum illum Platonem) obſitus erat, omnibus amabilis fuit: poſtquam autem trãſiit à puero in uirum, qua ætate intellectus (qui tamen imperfectus erat) totam ac plenam ratiocinãdi uim conſequebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus uerborum prætendentes uerecundiam, animi uirtutem appellant, corporis ele- C gantiam, iuuenum iſti amatores magis, quàm ſapientiæ? Atque hæc quidẽ à nobis dicta ſufficiant, ne uideamur clarorum uirorum inuidioſè nimis mẽtionem facere. Parumper autem à uehementiori ſtudio ad ueſtram Callicratida uoluptatem deſcendendo, oſtendam puerorum conſuetudine muliebrẽ multo potiorem eſſe. Ac principiò quidem omnem ego delectationem cenſeo iucũdiorem eſſe, quæ diuturnior eſt. Acuta ſiquidem uoluptas, quæ celeriter præteruolat: priuſquam ſatis percipiatur cognitione ac ſenſu, deſinit. Illud autem quod lætitiam affert, quo magis abundat, eo potius eſt. Quare utinam & uitæ lõgiores terminos parca ac tenax illa nobis præfiniiſſet Parca, & totum hoc ſpacium D perpetua ſanitas gubernaret, nulla mentis perturbatione atque moleſtia interueniente. Feſtum enim diem, & quaſi quendam ſolennem conuentum, totum hoc tempus perageremus. Verùm poſtquam maioribus bonis malignus deus inuidit, in præſentibus utique rebus dulciſſima illa ſunt, quæ quamlongiſſimè extenduntur. Mulier itaq; ab eo quando uirgo fuit, uſque ad mediam uitæ ætatem, priuſquam omnino poſtrema illa ſenectutis ruga ſupéruenit, ad amplexãdum apta ac digna uiris conuerſatio eſt: atque etiam ſi illa quæ formæ atq; ætatis tenerioris ſunt, effluxere, habet tamen aliquid experientia dictu ſapiẽtius ac doctius quàm iuniores. At uerò ſi quis puerum uiginti annorum aggrediatur, E ille mihi certè uidetur pathica affectione laborare, ambiguam uidelicet uenerem ſectando. Nam & duri ſunt membrorũ tori iam adulti & uiriles, & aſperum quidem, pro eo quod dudum molle ac tenerum fuit, denſatum crebra lanugine mentum: femora autem idonea ac commoda illa, ſetis quaſi quodam ſqualore obducta. Quæ uerò ſunt his occultiora, uobis, qui periculum eius rei feciſtis, cognoſcenda relinquo. In muliere autẽ ſemper omni & coloris reſplẽdet gratia, & largæ capillorum capitis texturæ, perinde ac ſuauiter floreſcentes hyacinthi nigricantes, aliæ quidem per tergum effunduntur, ſcapularum nimirum decus, aliæ uerò ſecundum aures & tempora, multo quàm in pratis apium eſt, criſpiores. Reliquum uerò corpus ne minimo quidem crinis ueſtigio ipſis

De his in ſymposio & Phædro Platonis.

Vide Plutarchum in uita Alcibiadis, & Thucydidem.

ſubnaſcente,electro,ut aiunt, aut uitro Sidonio perſpicuū magis effulget. Cur F
autem non & uoluptatum mutuos atque alternos affectus perſequar,quando-
quidem ex æquo cum iis qui agendo afficiuntur,patiētes quoque lætitiam ca-
piunt? Propemodum enim non eodem modo ut bruta animantia,ſolitarias cō-
uerſationes amamus,ſed amica quodammodo ſocietate coniuncti, & ſuauiora
quæ bona ſunt inter nos mutuò,exiſtimamus: & aduerſa itidem inter nos mu-
tuò, leuiora. Vnde & inuenta eſt menſa communis, & amicitiæ mediatrice illa
in medio poſita,debitam uentri adnumeramus uoluptatem,non ſoli Thaſium,
ſi id fortè contingat,bibentes uinum: neque ſinguli per ſe preciosis ac caris im-
plentes nos obſoniis, ſed illud ſuaue ac delectabile putantes, quod quiſq; cum G
alio capit : ac uoluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur.
Illi igitur cum mulieribus congreſſus, delectationis permutationem ac uicis-
ſitudinem parē habent. Nam inter ſe mutuò utrinque ex æquo afficientes,cum
maiori uoluptate diſſoluūtur. Niſi uerò Tireſiæ iudici accedendū fuerit,quòd
uidelicet mulieris delectatio toto gradu uirilem præcedit. Honeſtum autē eſſe
arbitror,non ambitioſè,ac ſibi tantùm frui uolēdo,quo pacto priuatim aliquid
commodi auferant,ſpectare, totam ab aliquo accipientes uoluptatem: ſed illo
quod percipiunt,diuiſo, paria facere,& ſimilia recōpenſare. Atqui hoc de pue-
ris dicere nemo adeò inſanus eſt qui poſſit : ſed alter quidem affectus, quocun- H
que tandem modo hæc exiſtimat,uoluptate uelut exempta,ac propria quadam
percepta,abit: illi uerò qui contumeliam hanc paſſus eſt,principiò quidem do-
lores ac lachrymæ oboriuntur : paulò uerò pòſt ubi per tempus dolor aliquid
remiſit,magis,ut aiunt,nihil quicquam moleſtè feceris,uoluptas autem ne ulla
quidem aliqua. Quòd ſi autem & curioſius quiddam adſcitū addere decet (de-
cet autem in Veneris luco,opinor) muliere licet, Callicratida, etiam puerorum
modo aliquantulum utendo,uoluptatē capere, duplici fruēdæ illius uia aper-
ta: maſculum autem quod eſt, nullo modo præbet delectationem atque uſum
muliebrem. Quare etiam ſi uobis quidem placere poteſt, nos certè mutuò in- I
ter nos ueluti quodam ſepto diſcludamur . Iā uerò ſi maribus honeſtum adeò
eſt cum maribus conſuetudinem habere,ament ſeſe mutuò de cætero etiā mu-
lieres. Age nūc ô iunior ætas,& nouarum uoluptatum inuentrix,poſteaquam
nouas maſculæ mollitiei uias excogitaſti,largire & mulieribus parem poteſta-
tem. Congrediantur & illæ inter ſe mutuò,quemadmodum uiri: laſciuorū au-
tem inſtrumentorum iungentes inter ſe machinamētum,obſcurum atq; mon-
ſtroſum,ex ſterilibus compoſitum,concumbat mulier perinde ac uir cum mu-
τριβακῆς. liere: illud autem quod rarò auditum eſt nomen,& pudet ſanè dicere, Triba-
dum obſcœnitatis iſtius,paſſim ac liberè uagetur: omne autem Gynæcēum no- K
ſtrum Philænis ſit,ſemimares quoſdam amores turpiter agitans. & quanto me-
lius eſt in maſculam libidinem cogi mulierem,quàm generoſum illud uirorum
in mulierem effœminari? Talia cū magna contentione,atque inter dicēdum
grauiter affectus poſtquam Charicles dixiſſet,cōticuit,uehemens quiddam at-
que ferinum ex oculis intuens. Videbatur autem mihi & expiatione uti contra
maſculos amores. Ego uerò tacitè ſubridens, & ad Atheniēſem oculos ſenſim
conuertens: Luſus,inquam,& riſus, Callicratida,iudicem cōſediſſe me arbitra-
tus,neſcio quo pacto, Chariclis uehementia ad ſerias atq; ſeueras cogitationes
abreptus ſum. Propemodum enim quaſi in uico Martio de cæde atq; incendio,

aut

A aut per Ioue etiam de ueneficio certaretur, supra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur si unquam antea fuit, nunc maximè est, ut Athenas ipse repetas. *Pericli autē pare, ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas armatas, unica tua oratione exerceas, actionū earum quæ in *Pnyce haberi cōsueuerunt, unam aliquam ob oculos ponendo. Postquam igitur paululum sustinuisset Callicratidas, uidebatur autem (quantum de facie coniecturam mihi facere licebat) contentionis atque timoris, minisq; plenus esse, orationem superiori aduersariā orditur. Si mulieribus, inquit, cōcionum & fori cæterarumq; ciuilium rerum tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirum aut præses il-

*forte legēdū περιικλέους δὲ πεῖθω.i. Periclis suadelam.

*Locus Athenis fuit ubi cōciones haberi solebant.

B larum suffragiis iampridem creatus esses: ac te statuis æreis per fora passim positis, Charicles, uenerarentur. Ferme enim ne ipse quidem de se ipsis, quæcunque aliquando sapientia atq; doctrina excellere existimatæ sunt, siquis ipsis dicendi potestatem permitteret, cum tanto studio tantaq; contentione dicerent; non illa quæ contra Spartanos armata processit *Telesilla, propter quam Argis inter Deos numeratur Mars muliebris. Nō mellita illa, qua se Lesbus iactat, Sappho: & Pythagoricæ doctrinæ filia Theano. Fortassis autem neque Pericles ita Aspasiæ suæ patrocinatus est. Verùm enim quandò honestum adeò est mares pro mulieribus dicere, dicamus sanè & uiri pro uiris. Tu uerò propitia nobis sis

*De hac uide Pausaniam in Argolicis.

C Venus: nam & nos amorem tuum ueneramur. Ego itaque existimabam nō ultra ludum ac iocum hilarem hanc contentionem nobis processuram esse: quia uerò uerba ab hoc profecta, etiam philosophari pro mulieribus in animum induxerunt, libenter occasionem hanc arripui. Solus enim masculus amor, commune uirtutis ac uoluptatis opus est. Optarim autem, si quo pacto fieri posset, & platanum illam quæ Socraticos olim sermones auscultauit, arborem Academia & Lycéo feliciorem, propè alicubi nobis adstare, eo loco tamē natam, ubi Phædri accubitus fuit, quemadmodum *sacer ille uir dixit, gratia præditus plurima. Fortassis ipsa quoque, ut fagus illa Dodonæa, ex ramis sacram erumpens

*Plato uidelicet in Phædro.

D uocem, puerorū amores prædicasset, memor ad huc formosi illius Phædri. Verùm quia hoc fieri nullo pacto potest:

Nam quàm multi medii inter utrosq;
Montes umbrosi, & resonantes æquoris undæ:

hospitesq; in terra aliena relicti sumus, & quasi quædā prærogatiua Chariclis Gnidus est: ueritatem tamen haudquaquam prodemus. Tu modò nobis æthérie deus in tēpore assiste, amicitiæ fautor, & arcanorū sacerdos Cupido, haudquaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus, sed quem prima rerum omniū primordia procrearunt, perfectum & consummatum iam

E inde ab initio genitum. Tu enim ex obscura atq; confusa deformitate uniuersum hoc effigiasti: proinde tanquam sepulchro aliquo communi totius mundi sublato, circumfuso chao uidelicet, illud quidem in ultimi Tartari secessus fuga præcipitasti, ubi uerè stant Ferrati postes, atq; ærea limina portis:

ut ibi dura atq; insuperabili detētum custodia, à reditu & uia ad superos repetenda prohiberetur. splendida autem luce obscuræ nocti prætēta, omniū & inanimatorum, & animam habētium, opifex extitisti. Propriam autem ac singularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiæ affectus conglutinasti: ut uidelicet ex anima adhuc malitiæ omnis experte & tenera, beneuolētia illa simul enutrita, in perfectionē & quasi quandā uirilē ætatē consum-

maretur. Nam nuptiæ quidem, ſucceſſionis neceſſariæ inuentæ ſunt remedia: F
ſolus autem maſculus amor, animi philoſophici quaſi quoddam imperatū eſt.
Omnia uerò ea quæ ex integro ac liberè ad decorem exercitatione prouehuntur, plus honoris conſequuntur, quàm illa quæ præſenti neceſſitate opus habent. Et omnino melius eſt honeſtū, quàm quod fit neceſſariò. Proinde quàm diu quidem uita hæc hominum rudis & indocta fuit, neque adhucdum quotidianam rerum experientiam, ad id quod melius eſt, per ocium conuertere licebat, demiſſa atque abiecta, præſentibus tum neceſſariis rebus contenta erat: urgens autem tempus, melioris uiuendi rationis inuentionem non præbebat. At
poſtquam neceſſarii quidem uſus, ac feſtinatio illa finem iam capiebat, ac poſte- G
rorum cogitationes à neceſſitate liberatæ, melioribus ſubinde occaſionibus ad inueniendum aliquid potius utebantur, paulatim ſcientiæ accreuerunt. Atque huius rei argumenta capere etiam ex uulgaribus atque inferioribus iſtis artibus licet. Nam ſtatim ſimul atque primi quidam homines creati fuere, cōtra famem diurnam remedium quærere cœperunt: atque ita circunuenti atque compulſi præſenti neceſſitate, cum inopia, eligendi quod melius eſſet, facultatem non permitteret, fortuita qualibet herba uictitabant, & radices molliores effodientes, & ut plurimum quercuum fructus comedētes. At poſterior ætas, hæc brutis animantibus edenda abiecit: ſationem autem frumenti & hordei, agricola- H
rum diligentia ac ſtudium inuenerūt, reperta ratione qua illa quotannis renaſcerētur. Ac nemo adeò inſanus fuerit, puto, qui dicat quòd quercus quàm ſpicæ meliores ſint. Quid autem? an non ſtatim quidem à principio uitæ homines cum tegumento corporum indigerēt, uellera excoriatis feris induerūt, & ſpeluncas montium, quas contra frigus ſubirent, excogitarunt? aut rurſus truncorum aut arborum aridas cōcauitates? Facta autem deinde ex his imitatione, eâque in melius ſemper promota, ueſtes quidem ſibi ipſis texere cœperūt, ac domos ædificarunt, atque ita interim dū non animaduertunt, artes quæ circa hæc
uerſantur, accepto tempore quaſi quodam magiſtro, pro tenui ac uili quidem I
panno ueſtem meliorem facere ac uariegare cœperunt: pro contemptis autem & humilibus domunculis, alta tectorum faſtigia, & marmorum ſumptuoſa ædificia excogitarunt, ac nudam parietū deformitatem floridis colorum tincturis depinxerunt. Niſi quòd ſingulæ iſtæ artes atque ſcientiæ, mutæ cum ſint, & profundæ obliuioni ſubiectæ, tanquam à paruo fomite paulatim ad proprios efflorescendo peruenerunt radios. Vnuſquiſque enim à ſe aliquid repertum, poſteriori tradidit: atque ita ſucceſſu iſta accipientium, ſemper aliquid iis quæ antea didicerat, apponendo, quod defuit expleuit. Ne quis igitur amores maſculos ab antiquis temporibus depoſcat. Nam tū mulieribus conuerſari ne- K
ceſſe erat, ne prorſus abſque ſemine nobis genus noſtrum interiret. Variæ autem doctrinæ, & elegantioris huius uirtutis concupiſcentiæ, uix tandem per tēpus (quod nihil intentatum aut imperueſtigatum relinquit) in lucem uēturæ erant, ut cum diuina Philoſophia & puerorum amores unà adoleſcerent. Quare Charicles ne quod antea inuentum non fuit, id poſtea excogitatum, iterum tāquam uile ac malum argue, néue ob id quòd puerorum amoribus muliebres congreſſus antiquioribus inſcribuntur temporibus, minores alteros putes. Sed uetera quidem exercitia, neceſſaria exiſtimamus: quæ uerò poſtea per ociū cogitationibus incumbens uita adinuenit, ea ut illis meliora, in precio habēda atque

A que coléda sunt. Nam mihi quidem parum abfuit quin etiam ridere paulò antè in mentem ueniret, Charicle uidelicet bruta animantia, & Scytharum solitudinem laudante. Propè autem præ nimia contentione etiam pœnitentia ducebatur quòd Græcus esset. Neque enim ueluti qui cõtraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur, eorum uerba submisso ac timido uocis tono furtim efferebat, sed elata uoce proclamans, Haud amant, inquit, se mutuò leones, neq; ursi, aut sues: sed illorum ea cõcupiscentia solùm dominatur, qua erga fœminas accenduntur. Et quid hoc adeò mirum? Quæ enim ex ratiocinatione meritò aliquis capit, ea illis qui ratiocinari nequeunt, consequi non licet: quoniam certè
B Prometheus, aut alius deorum quispiam, si mentem cuilibet humanam indidisset, haudquaquam solitudo & uita montana pasceret illos, neque mutua atque promiscua pabula haberent, sed ex æquo nobiscum sacra uerentes, & medias ædes priuatorum quisque habitans, communibus regerẽtur legibus. Quid igitur mirum aut alienum, si animalia naturæ damnata, quæ nihil eorum quæ ratio suppeditat, à prouidentia accipere per fortunam unquam potuere, cum cæteris rebus etiam concupiscentia in mares, priuata sunt? Non amant sese leones. neque enim philosophantur. Non amant ursi. non enim honestum ac pulchrum illud quod in amicitia est, norunt. At hominum illa cum scientia cõiun-
C cta prudentia, ex eo quod sæpius periculum fecerat, optimũ quod erat eligens, firmissimorum amorum iudicauit esse masculos. Nequaquam igitur, Charicles, proteruæ & intemperantis uitæ collectis meretriciis narrationibus grauitatem nostram sermone nudo infecteris, nêue cœlestem illum Amorem infanti huic connumeres, sed uel nunc tandem apud te considera, quoniam id nũquam antea fecisse uideris, quòd duplex deus Amor est, haudquaquam una uia uentitans, neque uno spiritu animos nostros accẽdens, sed alter quidem (quãtum equidem arbitror) ualde puerilia ac stulta sapiens, nulla ipsius mentẽ ratione gubernante, frequens in animis insipientium congregatur. præcipuè autẽ ipsi mu-
D liebria desideria curæ sunt. Et hic est quotidianæ istius contumeliæ socius, absq; discrimine cuicunque uolenti sese celeriter applicans. Alter autem

Amor parens ueterrimorum temporum,
Spectaculum uisu graue, & prorsus sacrum,
Custosq; temperatiorum affectuum,

blandum quiddam mẽtibus uniuscuiusque inspirat: ac propitium hunc Deum sortiti, uoluptatem uirtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera iuxta tragicum spiritus efflat amor. Vnum autem & commune nomen affectus dissimiles habẽt. Nam & uerecundia utilitatis pariter & damni ambigua atque
E anceps dea est, Quæ simul & fructus homini, & mala plurima confert.

Iam uerò neq; contentionum genus unum est, Terræq; per orbem
Versantur geminæ: quarum hanc cum laude sequuntur
Prudentes, illam damnant ceu fraudis amantem.

Nihil igitur nouũ aut mirum, si affectus peior uirtuti communem appellationẽ fortè nactus sit, ita ut amor uocetur & intemperãs illa uoluptas, & modesta hæc beneuolentia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas, & fœmineũ genus è uita expellis. deinde quo pacto homines cõseruabimur? Beatum sanè quiddam fuerat, iuxta sapientissimum Euripidem, si absque illo cũ mulieribus congressu ad sacra & templa Deorum uentitãtes, argento atq; auro liberos à successione

mercari possemus. Necessitas enim graui ceruicibus nostris iugo imposito, imperatis parêre nos cogit. Quod pulchrum igitur est, id ratione eligimus: necessitati autem cedat utilitas. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet, mulieres in numero aliquo sint: in cæteris uerò rebus apage ne mihi ulla fuerit. Quis enim sanæ mētis sustinere queat, à summo statim mane mulierem comentem atque exornantem sese alienis atque adscititiis imposturis? Cuius uera ac natiua facies, turpis est: peregrina autem ornamēta, naturæ deformitatem tegunt, atque aspicientibus imponunt. Quòd si igitur ad auroram contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto surgentes, turpiores putabit esse bestiis, quæ intra unam horam nominari aut excitari se difficillimè patiūtur. Vnde diligenter domi concludunt sese, ut ne ab ullo uiro conspiciantur. Aniculæ autem & ancillæ, consimilis formæ turba, circunstant, uariis medicaminibus infœlices illas facies inficiendo ac medicando restituentes:

Quatenus mulierum cōsuetudine utendū.

Neque enim latice meri

Aquæ profundam ubi abluêre crapulam, protinus ad serium aliquod studióque dignum accedunt negocium, sed crebræ medicamentorum compositiones fœdam faciei cutem expoliūt. Perinde autē ut in publica pompa, alia subinde aliæ ancillarum instrumenta manibus exhibent, pelues uidelicet aureas, & gutturnia, speculáque, & quemadmodum in pharmacopolio, pyxidum turbam, & uascula plena multæ infelicitatis, in quibus dentium uis absterstua, aut palpebris denigrandis ars comparata ueluti thesaurus quispiam seruatur. Plurimam autem partem cōsumit textura capillorum. Nam aliæ quidem medicamentis rubefaciendi uim habentibus ad solis meridiē capillos perinde ut lanarum coloribus flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Aliæ uerò quibus sufficere ad formam nigra coma uidetur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes, ferreáque instrumenta ignis obtusa ac modica flamma calefacta, ui quadam cincinnorum flexus inter se implicāt. Ac curiosius quidem compositæ illæ, & ad supercilia usque attractæ comæ, breue interstitium fronti relinquunt. Post tergum autem in scapulas usque demissi capilli, insolenti quodam modo succutiūtur. Huc accedunt & uariis coloribus tincta sandalia intra carnem pedes ipsos adstringētia, & tenuis atq; pellucida, prætextu tantū assumpta, uestis, ne corpus ipsum nudatum esse uideatur. Omnia autē quæ intra ipsam sunt, cognitu faciliora quàm facies, usque ad turpiter propēdentes istas mamillas, quas semper circumferunt obligatas ac uinctas. Quid autem opus est opulētiora istis mala recensere? lapillos uidelicet Erythræos ab extremis auriculis numeroso pondere suspensos, aut illos circum manus & brachia euntes dracones? qui utinam uerè pro auro dracones sint. Etiam corona caput circumcirca ambit, lapillis Indicis stellata: preciosa autem de ceruicibus monilia dependent, & usque ad extremos pedes miserum illud descendit aurum, omne quicquid tali ubique nudū est, reuinciens & adstringens. Dignū autem fuerat, ferro potius religata crura ista uinciri. Iam uerò ubi totū corpus adulterinæ istius formositatis fallaci elegantia quasi quibusdam præstigiis efformatum fuerit, impudentes etiam genas rubefaciunt illitis fucis, ut uidelicet nimium ipsarū & pinguem colorē, purpureus ille nitor insuper additus rubere faciat. Quæ igitur uita porrò tantū apparatum consequitur? Nempe statim è domo egressiones, & omnis spectator

atterens

A atterens atque enecans maritos. *Quorum nonnullorum infelices uiri, ne ipsa quidem nomina norũt, Coliadas, si foras ita ferat, & Genetyllidas, * aut Phrygiam illam deam, & Comum amore perditum in pastore. Sacrificia autem arcana, & absque uiris suspecta mysteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas complecti? Postquam autem his peractis iterum discesserunt, domi statim prolixa balnea, ac sumptuosa quidem & lauta mẽsa, erga uiros autem multa ac simulata recusatio. Postquam enim nimisquàm repletæ fuerint sua ipsarum gulositate, cum amplius neque guttur ipsarum cibi quicquã recipere potest, summis digitis uelut inscribentes, appositorum unumquodque degustant, B noctes ad hæc narrantes, & diuersorum corporum somnos, & muliebritate lectum refertum, ex quo surgens quisque statim lauacro opus habet. Atque hæc constantis uitæ argumenta sunt. At uerò quæ acerbiora sunt, si quis ueritatem ex parte modò diligentius persequi uelit, uerè execrari Prometheum posset, in Menandri illam erumpendo uocem:

Colias et Genetyllis Veneris cognomẽta sunt apud Aristophanẽ. Comus autẽ saltationis species pastoralis, & item Phrygia, quibus etiã inter conuiuia utebãtur. Apparet ergo mulierum mores & insolẽtiam in publicis cõuentibus, spectaculis, et saltationibus notari.

Ergo immerentem dictitant Promethea
Pendêre fixum Caucasi de rupibus?
Et geritur illi lampas, at aliud nihil
Boni. quod omnes autumo odisse superos,
C Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter
Genus scelestum. ducit aliquis coniugem?
Clàm ducit, & quodammodo oblitus sui.
Nam cupiditates mox sequuntur plurimæ,
Toroq; adulter nuptiali subsidens
Illudit. hinc nascuntur insidiæ & metus,
Et temperata toxico mala pocula,
Morbiq; uarii, atque omnium grauissima
Inuidia, cum qua mulier omne æuum exigit.

D Quis hæc bona uidelicet sectatur? aut cui uita adeò infelix ac misera animum demulceat? Aequum igitur fuerit mulieribus istis malis opponere masculam puerorum uiuendi rationem. Nam mane surgens ex lecto haudquaquam coniugali, postquam residẽtem in oculis somnum reliquum aqua simplici abstersit, sacra chlamyde humeralibus fibulis adstricta, à paternis ædibus egreditur demisso in terram uultu, ac neminem ex omnibus ex aduerso intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipsum decens, sequuntur, uenerabilia uirtutis instrumenta manibus tenentes, non secti pectinis incisuras, quibus coma demulceri queat, neque specula, repercussarum formarum absque penicillo expressas effigies, sed uel multiplices pugillares à tergo sequuntur, uel ueterum uirtutes operum custodientes libelli. quòd si etiam in ludum Musici itare illum oporteat, apta atque sonora lyra. Omnibus autem philosophicis animi disciplinis abundanter exercitatus, ubi iam mens cyclicis illis bonis satiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exercet. Nam Thessali equi curæ illi sunt: ac breuiter iuuentutem domans ac subiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo spicula, & euibrando iacula, perita ac certa feriendi dextera. Deinde & nitidæ palæstræ, & ad solis meridianum calorem oppletur puluere corpus densatum, destillantésque contentiosorum laborum sudores, post quos lauacra breuia, & mensa sobria, rebus paulò pòst gerendis non aduersa. Rur-

ſum enim ipſi tum præceptores, & ueterum operum exempla repetentes, atque in his cum cura uerſantes recordationes, nempe quis heros uirilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudẽtiam publico teſtimonio laudatus, aut qui iuſtitiam ac temperantiam amplexati fuerint. At talibus uirtutibus tenerum adhuc animum imbuẽs, quando iam ueſpera rebus gerendis finẽ imponit, tributo quod uentri ex neceſſitate debetur depenſo, ſuauiores ſomnos dormit, poſt diurnos iſtos labores ad tempus conquieſcens. Quis igitur amator ephebi talis non fieret? Aut cui ita hebes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ uerò atque offuſcatæ mentis rationes? Quomodo uerò non amaret illum in palæſtris quidẽ Mercurium, inter lyras autem Apollinem, equitatorem uerò Caſtorem, diuinas autem uirtutes mortali proſequentem corpore? At mihi quidem, ô Dii cæleſtes, utinam uita ſit hæc perpetua, ex aduerſo amici ſedere, & ſuaue loquentẽ propè audire: cum exeunte autem pariter exire: & in ſumma, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quiſpiam per illæſam & inconcuſſam uitam amaſium ſuũ abſque omni moleſtia ad ſenectutem peruenire poſſe, nullius fortunæ inuida impreſſione labefactatum. Quòd ſi uerò etiam, qualis humanæ naturæ conditio eſt, morbus quiſpiam inuaſerit ipſum, cum laborãte pariter ægrotabo: & ſi per intempeſtum mare in altum tollatur, cum eo ſimul nauigabo. Quòd ſi etiam tyrannica uis uincula illi innectat, par ferrum mihi ipſi quoque circundabo. Et quicunque illum oderit, idem mihi inimicus quoque erit. Si uerò prædones aut hoſtes uideam in ipſum graſſantes, etiam ultrà quàm potero armabor: & ſi moriatur, uiuere neque ipſe ſuſtinebo. Poſtrema autem mandata iis quos proximè poſt illum amaui, iſta dabo, ut commune ambobus ſepulchrum accumulent: oſſibus autem permiſcendo oſſa, ne mutum quidem puluerem à ſe mutuò ſegregari ſinant. Atque hæc nõ primi ita effingũt mei erga dignos amores, ſed illa Diis proxima heroum prudentia uelut quadam lege ſanciuit, in quibus amicitiæ amor ille ad mortem uſque durauit, & unà cum uita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis Oreſtem Pyladi coniunxit: Deum autem cum mutuorum affectuum uelut mediatorem quendã accepiſſent, perinde atque in uno eodemq; uitæ nauigio ſimul nauigarunt. Ambo Clytæmneſtram interemerũt, uti Agamẽnonis filii: ab ambobus Aegiſthus occidebatur: & furiis quibus Oreſtes exagitabatur, Pylades magis quàm ille infeſtabatur: idemq; cum illo, cũ iudicaretur, periculum ſuſtinebat. Amatoriam autẽ amicitiam non Græciæ modò terminis metiebãtur, ſed ad extremos Scytharum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram aſcendentes, ſtatim occiſæ matris ultrix Erinnys perinde atque hoſpitio ipſos excepit. Ac barbaris undique circunſtãtibus, alter quidem ex conſueta inſania collapſus iacebat, Pylades autem

Ex Iphigenia Taurica Euripidis.

Spumam oris abſtergebat, atq; corporis
Curam gerens, tegebat illud ueſtibus,

non amatoris modò, ſed & patris affectum præ ſe ferens. Quando igitur iudicio lata ſententia fuerat, ut altero ad ſupplicium & cædem manente, alter Mycenas proficiſceretur ad afferendas literas: ambo manere alter pro altero uolut, uterq; in altero uiuente ſeipſum uiuere exiſtimans. Reiicit autem & epiſtolas à ſe Oreſtes, tanquam Pylade digniore qui illas acciperet, tantùm non amator pro amato redditus.

Nanq;

A Nanque hunc perire occisum (inquit) onus mihi graue:
Ego enim ille sum, qui hoc concilio nobis malum. Et paulò post ait:
Huic quidem da litteras,
Argos enim mittam, tibi ut res bene habeat:
Occidat autem nos, cui opus.

Nam uniuersum negocium ita se habet. Quãdo enim à puero dignus ac serius ille amor simul enutritus, in eam ætatem quæ iam ratione uti, aliaq; ex aliis colligere potest, cõfirmatus fuerit: id quod olim amatum est, mutuos atque alternos amores uicissim reddit: adeoq; difficile est sentire uter alterius amator exi-
B stat, perinde ut è speculo, simili amantis beneuolentiæ, in amatũ recidente imagine. Quid igitur ceu peregrinam uoluptatem nobis exprobras, id quod uitæ nostræ proprium est, diuinis legibus definitũ, & per successionem ad nos transmissum? Libẽter uerò ipsum recipientes cum pura mente, ueluti sacram quandam rem tractamus. Nam uerè beatus ille est iuxta sapientum sententiam,

Cui pueri molles, & equi solidam ungulam habentes:
Atque senecta uiro minus intolerabilis illi est,
Si quem adamant pueri.

Socraticæ uerò doctrinæ, & splendidum illud uirtutis examinandæ iudicium, *Defensio Socratis.*
C etiam Delphicis cortinis approbatum est. Oraculum enim ueritatis Pythius ille ex adyto dedit, Virorum omnium Socrates (inquiens) sapientissimus: qui pariter cum cæteris disciplinis quibus uitam hominum promouit, & puerorum amorem ceu rem præcipuè utilem adinuênit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde ut Alcibiadem Socrates, qui sub una atque eadem chlamyde patris somnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentissimè cunctis apponerem:

Nanque, utinam, cupido sectantes lumine amatos
Hercius ut pueros iussit amare senex,
D Sic & ametis eos, fortiq; habitetis in urbe.

His cognitis, adolescentes modestè pueris bonis conuersamini, neque modicæ delectationis gratia, longa effusa beneuolentia, usque ad uigorem modò ætatis fictos ac simulatos amandi affectus protendite, sed cœlestem amorem adorantes, à pueris usque ad senectutem stabiles animorum motus conseruate. Nam hoc pacto amantibus, suauissimum quidem uitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. Celebris autem & multa post mortem illorum fama ad omnes passim promanat. Quòd si uerò conuenit philosophorum pueris fidem adhibere, etiam æther post terram excipit eos qui hæc sectantur.
E Illi autem meliori fato morientes, uirtutis præmium hoc incorruptibile consequuntur. Atque hæc cum Callicratidas ualde iuueniliter iactando amplificasset, Chariclem quidem denuo dicere conantem repressi. Tempus enim erat ut ad nauem descenderemus. Rogantibus autem ut de eo quod mihi sapere uiderentur, sententiam ferrem, paulisper utriusque uerbis connumeratis & perpensis, Haudquaquam subitò, inquam, ac temere uidentur, amici, orationes istæ à uobis effutitæ, aut citra præmeditationem compositæ esse, sed cõtinuæ, longæq;, & per Iouem etiam solidæ cuiusdam curæ manifesta hæc uestigia sunt. Propemodum enim nihil est quod ab utroq; dici potuerit, quod prætermissum sit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas:

ut ego quidem optarim, si modò possibile foret, uel Theramenes ille cothur- F
nus fieri: ut ambo uictores ex æquo hinc discederetis. Veruntamen quoniam ipsi nihil remissuri uidemini, & ego inter nauigãdum de iisdem rebus haudquaquam admittere turbam aliquam iterum constitui: id quod mihi maximè uidetur iustum esse, pronunciabo. Nuptiæ quidem ad uitam hominum promouendam res in primis utilis & beata, quoties ex sentẽtia contingunt: puerorum autem amores quotquot amicitiæ pura & casta iura conciliãt, solius philosophiæ opus existimo. Quare sanè coniugio quidem uacandum omnibus est: pueros autem amare, solis philosophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta ac solida uirtus innascitur. Tu uerò Charicles nequaquam ægrè feras si Athe- G
nis Corinthus hic cedet. Atq; ego quidem præ uerecundia breui oratione iudicio ita tum approperato surrexi. Animaduertebam enim Chariclem suprà q̃ tristem esse, propemodum non aliter ac si morte damnatus esset: Atheniensis autem alter læto quodam modo alacer exiliẽs, incedebat ualde insolenter. Putasses ipsum circa Salaminem nauali prælio Persas superasse. Etiam illud ex iudicio hoc consecutus sum, quòd splendidiore conuiuio nos idem accepit, dum uictoriæ epulum nobis præbet. Erat enim aliàs quoque, quod ad uitam attinet, magnificentior. Tacitè autem & Chariclem consolatus sum ob grauitatẽ uerborum, assiduè admirando quòd difficiliori parti tam potente oratione patro- H
cinatus esset. Cæterùm ea tum in Gnido cõmoratio, quæq; apud ipsam Deam uerbis ultro citroq; iactata sunt, habentia pariter & serium hilare, & eruditionem à Musis non alienam, ad hunc ferè modũ dirempta sunt. Tu uerò Theomneste, qui antiquarum adeò rerum harum memoriam nobis excitasti, si tum iudex fuisses, quo pacto sententiam tulisses? THE. Melitidem aut Corœbum me putas esse, per deos, ut ego iis quæ abs te iustè adeò iudicata sunt, contrariam sententiam ferrem? qui quidem præ summa eorum quæ modò dicebantur, uoluptate, in Gnido commorari me putabam, propemodum paruam hanc domunculã ipsum illud tẽplum esse existimans. Sed tamen (nihil enim, puto, in I
hac diei festiuitate indecorè dicetur, & omnis risus, etiam si nimius & affectatus fuerit, solennis esse, & ad festum pertinere uidetur) orationem illam ab amatore puerorum cum nimio supercilio prolatam, admirabar quidem ob grauitatem, uerùm non admodum ad demulcendum animum facere arbitrabar, cum puero nondum pubescẽte consuetudinẽ quotidianam habere, & interim Tantali pœnas sustinere, ac pulchritudine in oculis tantùm non exundante, cum haurire ac bibere liceat, sitim malle pati. Neque enim satis est aspicere eũ quem amas, neque ex aduerso sedentem atque loquentem audire, sed perinde atque scalis quibusdam uoluptatis cõpactis, amor primum gradũ uisus habet, ut aspi- K
ciat uidelicet amatum: deinde ubi aspexerit, cupit adductum ad se propius etiam cõtingere. Summis itaque digitis tametsi solùm attigerit, fruitionis istius delectatio totum mox corpus percurrit. Postquam autẽ etiam hoc potitus facilè est, tertium experimentum addit, nempe basiationis, non statim curiosum illud & affectatum, sed paulatim labia admouendo labiis: quæ priusquam planè contingat, rursum absistit, nullo suspicionis uestigio relicto. Deinde uerò ad id quod porrigitur, applicando sese, exquisitioribus semper quidem amplexibus illiquescit, interdum etiam ipsum os tacitè diducens: manuum autem nullam admittit segnitiem. Nam manifestæ ac mutuæ eorum quæ sensu percipiũ-

Sententia Luciani de amore masculo.

tur

A tur amplexationes, uoluptatem conglutinãt. Aut clàm dextra molliter per sinum subingressa, mamillas pro sua natura modicè extantes premit, & astricti solidiq; uentris plenum atque exuberans illud digitis cõtrectat æqualiter. Post hæc & primam succrescentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora ista longius persequi? Tantam igitur nactus potestatem amor, calidioris cuiusdam rei opus attingit, atque ita à femoribus quasi quodã exordio facto, iuxta Comicum, ipsum percutit. Mihi quidem ita amare pueros contingat. Illi uerò de sublimibus disputãtes, & quicunq; philosophiæ supercilium ultra ipsa tempora adductum habent, tumidorum uerborum insolentia rudes & imperitos
B pascant. Amori enim deditus fuit, ut quisquam alius, Socrates: & sub uno eodémque cum ipso pallio accumbẽs Alcibiades, haudquaquã intactus inde surrexit. Ac ne mireris. non enim nèque Patroclus ab Achille amabatur eousque modò, ut ex aduerso illi sederet

Aeacidem expectans, dum cantus finiat ille:

sed erat & illorum amicitiæ mediatrix uoluptas. Cum igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum custodito affectu in ueritatem erupit,

Femorum & tuorum sancta conuersatio Melior, inquiens.

Illos uerò qui apud Græcos Comastæ seu Comessatores appellãtur, nihil aliud
C quàm certos ac manifestos amatores puto. Fortassis autem dixerit quispiã turpia hæc dictu esse: uera certè tamen sunt, per ipsam Gnidiam Venerem. L V C. Haudquaquam feram te, chare Theomneste, aliud principium tertii sermonis serentẽ, quod audire solenni ac festo die solùm par est. Cætera uerò ab auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes plus temporis commorando hic accumulare, in forũ hinc exeamus. Iam enim probabile est accendi deo rogum. Est autem non iniucundum spectaculum, eorum quæ ille in Oeta passus est, memoriam in animum reuocans præsentibus & spectantibus.

D

IMAGINES, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus *typum siue exemplar formosissimæ atque honestissimæ mulieris, quæ non tantùm pulchritudine corporis perfecta & numeris omnibus absoluta sit, uerùm etiã eas animi dotes, eamq; morum uenustatem ac gratiam habeat, quæ fœminarum proprijssimæ sint, & pro personæ qualitate quamq; maximè commendent.* Ac *priorem quidem descriptionem, corporis ac formæ uidelicet, ex sua persona effingit, collatione facta omnium earum & statuarum & imaginum quæ unquam à clarissimis artificibus factæ præcipuè celebrantur, sumendo ex unaquaq; quod in ea potissimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ sermonis ac uocis suauitatem, eloquentiam, studia, cognitionemq; liberalium scientiarũ, præterea sapientiam quoque ac prudentiam, modestiam, pudicitiam, & (quam in hac cum primis commẽdat) animi æquabilitatem ac moderationem describit: sub* Polystrati *cuiusdam persona, cum quo dialogum hunc instituit, proponit, etiam ipsam collationibus exemplorum cum poeticorum tum historicorum eodẽ modo illustratam. Vtrum autem* Imperatoris *alicuius eorum sub quibus ipse uixit, an externi regis cuiuspiam uxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquisito ac singulari encomio celebret, dubitari potest.* Nam Traiani *quidẽ atq;* Adriani *uxoribus, sub quorum imperio pleraq; scripsit, & nomen & patria repugnare uidentur, cũ altera* Plotina, *altera* Sabina *dicta fuerit: hanc autem ipse, ut illam apud* Xenophontem Abradatæ *uxorẽ,* Pantheam *uocari dicat, & ex* Smyrna Ionica *ciuitate natam fuisse. Et tamẽ appellatione regis* Magni, *qua ueteres* Græci *solum* Persarum *regem nominabant, idem infra etiam* Imperatorem Romanum *designat: cum in* Toxari *ait* Diniam *à præfecto* Asiæ *ad regem magnum (quanquam ibi regem* Persarum, *qui tum nullus fuit,* Erasmus *quoque uerterit) in* Italiam *missum, & ab eo damnatum in* Gyarum *insulam relegatum fuisse.*

LVCIANVS, POLYSTRATVS.

F

AT profectò tali quopiã illi absumpti sunt exitio, quibus Gorgonis facies conspecta est, quali ego paulò antè penè interiissem, ô Polystrate, uisa summa forma muliere: & quod in ea fertur fabula, parũ aberat quo minus ego saxum ex homine factus sim, spectaculi admiratione rigore attracto. POL. O Hercules, inusitatum quoddam & nouũ dicis spectaculum, nimisq; uiolentum, si Luciano quoq; stuporẽ induxerit muliercula. Hoc equidem formosis conspectis iuuenibus facilè tibi solet accidere, ita ut quispiam citius totum Sypilum loco dimoueret suo, quàm te à formosis queat abstrahere: qui non solùm hianti ore illis assistere consueuisti, sed lachrymas quoq; nõ rarò G profundere tibi moris est, quemadmodum illam perhibent Tantali filiam. Veruntamen responde mihi, quæ illa tandem est Medusa saxifica, & unde generis ortum ducit, ut & nos illam uideamus? Neq; enim, ut mea est opinio, nobis inuidebis spectaculum, neq; zelotypiæ morbo laborabis, si & nos illa conspecta rigore concreuerimus. LVC. Atqui hoc planè tibi compertum esse oportet, quòd si ex sola specula illã intuitus fueris, mutũ illico ac ipsis statuis immobiliorẽ te faciet. Et fortasse quod dixi, leue est præ hoc quod dicturus sum. Vulnere quoq; non admodũ tempestiuo te consauciabit, si coràm ipse illam intueberis. At si illa conuersis oculis temet inspexerit, quæ facultas tibi relinquetur H te ab illa auellendi? Abducet te alligatũ quocunq; collibuerit, quemadmodum lapidem Heracleum ferrum ad se attrahere perhibẽt. POL. Desine uerò ô Luciane prodigiosam quandam & monstrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedi, quænam illa fuerit mulier. LVCIA. An tu me oratione eius formam immodicè attollere existimas, qui uereor ne eam tibi iam uisam, ingenii culpa atq; infirmitate nimis ieiunè laudarim? Tanto tibi eius facies oratione mea amplior uidebitur atq; excellẽtior. Cæterùm quænam sit, mihi nõ promptum est dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus, & apparatus splẽdidus. Eunuchorum numeroso satellitio stipata, multis præterea aliis & illis teneris I puellis comitata incedebat. In summa, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas sustentare possit. POL. Ergo ne nomen quidem inaudisti tu, quænã uocaretur? LVC. Ne nomẽ quidem teneo, nisi hoc solum, illam esse oriundam ex Ionia. Siquidem spectatorum quispiam, conuersis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrnææ sunt pulchritudines. Nihil autem mirandum est si ex Ionicis urbibus pulcherrima, mulierẽ produxerit pulcherrimam. Visus uerò est & ille mihi Smyrnæus esse, qui ista dixerat. adeò insolẽter de illa iactabat. POL. Proinde hoc reuera ut lapis fecisti, qui neque illam consecutus es, neque Smyrnæũ illum quæ fuerit interrogaris. Atqui K saltem speciem, quoad eius fieri potest, oratione mihi adumbrato, si queam fortasse ista ratione illam cognoscere. LVC. Vide quantam rem à me exigas. Neque enim tanta præstò est facultas orationibus, præcipuè uerò meis, adeò admirandam imaginem in lucem producendi, ad quam delineandam uix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrhasius sufficerent, aut si quis fuit uspiam Phidias, aut Alcamenes. Ego uerò artis imbecillitate non mediocriter læsum deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obsecro quali fuerit uultu prædita. Neque enim periculosa erit audacia, si familiari tuo ostenderis imaginem, quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVCIA. Atenim longè tutius ipse mihi fa-

A ɑturus uideor, si quos priscorum illorum artificum ad præsens opus absoluendum adsciuero, ut mulieris formã mihi depingant. POL. Quorsum ista dicis? Aut quónam pacto illi tibi adsciti ueniẽt, qui tot retro seculis fato functi sunt? LVC. Perfacilè, dummodo te mihi non pigeat ad quæsita respondere. POL. Roga quæcunq; fert animus. LVC. Nunquámne Polystrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò maximè. LVC. Proinde ante omnia Venerẽ quoque illorum uidisti? POL. Sanè per Ioue, Praxitelis monimentum pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudisti, quomodo unus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit, tum
B quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rẽm habuerit? Sed hæc alio tẽpore inquirito, quippe hæc (ut ais) tibi planè uisa est. Age uerò & hoc mihi responde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis est, uidelicet Alcamenis, conspexisti? POL. Sanè omniũ inertissimus, ô Luciane, meritò censendus essem, si pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempsissem. LVC. Illud quidem Polystrate te non interrogabo, num sæpe in arcem conscenderis, ac Calamidis Sosandram spectaris. POL. Et hanc uidi sæpenumero. LVC. Iam & ista abunde sufficiũt. At ex operibus Phidiæ quódnam maximè collaudasti? POL. Quódnam aliud, quàm
C illam Lemniam, quam hoc quoq; titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Insuper illam quoque Amazonem, quæ hastæ innititur. LVC. Pulcherrima sunt ista, ô amice: itaque aliis non amplius egebis artificibus. Age uerò iam ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, unicam imaginem compositam tibi ostensurus sum, ab unaquaque præcipuum specimen habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri potest? LVCIA. Haud difficili, ô Polystrate, si nunc in præsens traditis orationi imaginibus, illi permiserimus exornãdi copiam, tum componendi & coaptandi facultatem, quantum fieri poterit luculentissimè, eâdem opera temperaturam obseruanti, & iucundam uarietatem. POL. Rectè dicis. proinde as-
D sumptis illis demonstret. Perlibenter uerò uidere gestio quínam illis usura sit, aut quomodo ex iis omnibus unam compositam, nec ulla in parte discrepantem absolutura sit. LVCIA. Atqui iam tibi uidendi facultas præstabit nascentem imaginem ita componens. Veneris è Cnido adductæ si tantùm caput sumpserit, reliquis nudi corporis partibus opus non habebit. Porrò quod ad comã & uultum attinet, ac decentem superciliorum ambitum, illi habendum concedes quemadmodum à Praxitele absoluta est. Quinetiam oculorum mobilem agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatã retinebit, sicut uisum est Praxiteli. Cæterùm ubera, & quæcunque uultus sunt partes priores, ab Alcamenis
E Venere quæ in hortis sita est, mutuò accipiet. Ad hæc manus teretes, earũdémque concinnam iuncturam, digitorumq; tenellorum ductum non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem desinentium, ab ea quæ in hortis est, & illa utenda recipiet. At uerò totius faciei descriptionem & lineamenta, genarumq; teneram mollitiem, & nasum intra rectum modũ cohibitum, præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoque dabit oris cõformem compositionem: ceruicem uerò lacteam sumet ab Amazone. Porrò autem Sosandra & Calamis eandem ornabunt uerecundia. Risu præterea tenui fallente intuentis oculos, animi orisq; hilaritatem ostendet, qualis & illius esse solet. Vestitus frugalẽ munditiem à Sosandra concessam habebit, præterquam quòd illa nudo & aperto erit capite.

Aetatis autem mensura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidorum Venerem F
metienda est. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emensum esse uideo. Ecquid tibi uidetur Polystrate? eritne imago satis ornata & elegans, & maximè posteaquam exactissimè absoluta fuerit? POL. Adhuc, ô generosissime, nõnulla formositatis pars in excoleda imagine tibi intermissa est. adeò omnes exornandi rationes in unum contulisti. LVC. Illud enimuero amice quod dixisti, maximum est, nisi tuo iudicio minimum momenti ad summam formæ præstãtiam colores addere posse uideantur, & cuius in quaque corporis parte maximè ratio habenda est, decorum: ut exactè, ut perfectè nigra sint, quæcũque nigra: & alba, quæcunque alba esse conuenit: útque apto decentiq; rubore flore- G
scãt omnia. Ac iam de his periclitamur, cum adhuc quod maximum est, desideramus. Vnde ergo eius rei copiã nobis parabimus aut accersemus, uidelicet pictores, cum primis uerò illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluisse cognouimus, ut colores nobis aptè commixtos temperent, eosdemq; pro decoro luculẽtè & artificiose accommodent? Sanè uerò accersatur Polygnotus, & Euphranor ille, atque etiam Apelles, Aëtione unà comitante. Illi diuiso inter se opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Polygnotus superciliorum decoram distantiam, & malarum decentem rubedinem, cuiusmodi Cassandram apud Delphos fecit in conuenticulis, exprimat. Ami- H
ctum uerò ille quoque præparet, quàm poterit tenuissimè elaboratũ, ut quæcunque par est corpori decenter applicet, multa uerò uentis diffundenda relinquat. Porrò reliquum corpus ipse Apelles absoluat, secundum Pacatæ simulacrum, ita tamen, ne nimium addat albedinis, sed planè temperanter rubescat. Labia autem nõ sint alia atque Rhoxanæ Aëtion addidit. Quin potius præstãtissimum inter omnes pictores Homerum, Euphranore & Apelle posthabito, in partem operis suscipimus? Siquidẽ cuiusmodi ille colorẽ Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo ostro infecto assimilatis, tali uniuersum corpus colore niteat. Cæterùm ille ipse pingat & oculos, bouinis, hoc est pulchris & niten- I
tibus oculis præditam exprimens. In partem laboris ueniat illi opem ferens & poëta ille Thebanus, ut uenustate sua exornet palpebras. Homerus quoque illam risus amantem & studiosam faciat, & candidis humeris, atque lacertis decoram, & roseos habentem digitos. In summa, totam aureæ Veneris formositati longè iustius illam cõparet, quàm Brisei filiam. Hæc inquam fictores atque pictores & poëtæ elaborabunt. Quòd autem per omnia amabili quadã elegantia niteat, hoc Gratiæ erit officium, aut potius omnium quotquot uspiam sunt Gratiæ atque Cupidines chorum ducentes. Quis talem imitatione assequi possit imaginem? POL. Diuinum quoddam opus producis ô Luciane, & profectò K
ab ipso Ioue demissum cœlitus, & cuiusmodi apud superos absolutũ esse credibile est. Quid autem rei ipsam facientem uidisti? LVC. Codicillos habebat in manibus, duabus partibus complicatos: uidebaturq; alteram iam perlegisse, alteram uerò etiamdum legendo perlustrare. Porrò autem inter progrediendum nescio quæ uerba cum quadam ex pedisequis faciebat. neque enim tam clarè ut exaudiri posset, loquebatur: uerũtamen tenuiter ridendo, ô Polystrate, dentes ostendebat, Dii boni q̃ albos, q̃ mediocres, q̃ aptè inter se cõstitutos! Si cubi segmentum aut monile uidisti pulcherrimũ nitidissimis & æquali magnitudine pollentibus margaritis confectum, tam concinna decentíque serie erãt

enati.

A enati. Plurimũ uerò decoris & ornatus illis accedebat ex labiis perpulchrè ru-
bentibus. Elucebant itaque ipsi Homerico ebori recenter secto similes. Neque
uerò alii alios deformi latitudine excedebant, aut alii cæteris altius eminebant,
aut præcedendo extabant, cuiusmodi in multis est cernere, sed erat una omni-
bus æqualitas, idemq; color, & magnitudo eadem, eâdem seriè cõnexis. In sum-
ma, magnæ admirationis spectaculum de se præbebat, omnẽ humanæ formosi-
tatis uenustatem exuperans. POL. Quiesce parumper. Iam enim planè intelli-
go quam tu mulierem dicas. his omnibus quæ dixisti, atque adeò ex ipsa patria
coniecturam facienti mihi cognita est, tum quòd eunuchos quoque illã comi-
B tatos esse confirmasti, & per Iouem etiam milites. Regis uxorem ô beate, illam
uidelicet multis nominibus memorabilem tu memoras. LVC. Et quod illi no-
men est? POL. Planè & illud nimis dulce & delicatũ ô Luciane, & omnibus *Panthea scilicet. Vide lib. 6. & 7. pædiæ Cyri.*
modis amabile. Etenim cognominis est formosæ illi Abradatæ cõiugi. Haud
dubiè enim nouisti, sæpenumero audito Xenophonte modestam quampiam &
formosam admodum mulierem collaudante. LVC. Sanè per Iouem quasi il-
lam oculis coràm intuerer, ita animo affectus sum quotiescunque eum Xeno-
phontis locum perlego: ac tantùm non illam loquẽtem audio, dum quæ facta
sint, commemorat, & quemadmodum maritum armis induat, tum qualis erat
C eundem in pugnam emandans. POL. Atqui tu, ô optime, illam tanquã fulgur
prætercurrẽs saltem semel cõspexisti: uiderisq; facilia & prompta illa, nimirum
corpus & formã, illustrare laudibus: cæterùm dotes animi quibus prædita est,
intuentium oculis non sunt obuiæ: neque compertum habes quanto præcel-
lat ista pulchritudine qua mens illius exornata est, quæq; corporis forma lõgè
præstãtior, deabusq; conformior esse solet. At ego, qui & familiaritate illi iun-
ctus sum, & sæpe in colloquium ueni, nimirum conterraneus illi existens, pla-
nè earum rerum certus sum. Quippe, quod nec tibi obscurum esse opinor, mi-
hi moris est morum suauitatem, humanitatem, animi magnitudinẽ, modestiam
D & pudicitiam formositati anteponere. Digna enim sunt quæ modis omnibus
corporis dotibus anteferantur: quoniam planè absurdum foret, atque factu ri-
diculũ, si quis uestitus cultum atque munditiẽ præ corpore admiraretur. Porrò
autẽ ea mihi demũ omnibus numeris absoluta pulchritudo esse uidetur, quo-
ties in idem concurrunt anima exculta uirtutibus, & corpus amabili forma ex- *Pulchritudo absoluta.*
ornatum. Omnino enim non paucas tibi cõmonstrare possum corporis equi-
dem & formæ elegantia uisendas, & scitulas & nitidas, cæterùm formæ præstã-
tiam morum fœditate deturpãtes, adeò ut id quod solum in tam speciosa cor-
pore laudandum fuerat, ferè emoriatur atque flaccescat, reprehensioni & tur-
E pitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem, heræ tam prauæ, uitiosæ ni-
mirum animæ, conuersans. Et sanè tales templis Aegyptiis iudicio meo uiden- *Aegyptiorũ templa ridicula.*
tur esse persimiles. Illic enim ipsum quidem delubrum forinsecus pulcherrimũ
est, simul atque maximum, sumptuosis lapidibus extructum atque cõpositum:
cæterùm si intus Deum requisieris, aut simiam inuenies, aut ciconiam, aut hir-
cum, aut felem. Eius generis mulieres non parum multas passim est cernere.
Proinde corporis nitor & uenustas non sufficit, nisi ueris & iustis ornamentis
decorata & exculta sit. Non autem dico ut uestimentis purpureis & aureis, aut
gemmeis monilibus exornata sit, sed iis quæ prædixi, nempe morum elegãtia,
uirtute, temperantia, æquitate, humanitate, ac aliis, quocunque tandẽ fine com-

prehenduntur. LVCIA. Proinde ô Polystrate sermonem pensabis ipsa mensu- F
ra (quod aiunt) aut etiam cumulatius (potes enim) ac quādam animi imaginem adumbratam nobis ostēdes, ne tantùm ex dimidio illam admiremur. POL. Duram & difficilem mihi iniungis prouinciam ô amice. neque enim perinde facile atque promptum est, ea quæ obscura sunt, oratione retegere, quàm id quod manifestum est omnibus, laude extollere. Videor uerò & ipse ad hanc imaginem exprimendam multorum egens esse operæ, nō fictorum saltem & pictorum, sed philosophorum etiam, ut ad illorum canonem & regulam hoc simulacrum rectè absoluatur, & in lucem ad antiquam plasticen formatum produ-
Vocis suauitas & sermonis. catur. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primùm fandi facultate prædita, ac dul- G
ci uoce instructa, ut orationem melle dulciorem de illius fluxisse uerius quàm de senis illius Pylii cōcionatoris lingua Homerus dixisse uideatur. Omnis autem uerborum & loquelæ tonus, cuiusmodi delicatissimus esse solet, neque nimium graui & aspero tinnitu insonet, quasi ad uirilem uocem informatus sit: neque rursus nimium tenui, quasi impēsè effœminatus aut fermè fractus sit, sed qualis esse solet pueri nondum pubescētis, dulcis & blandus, comiter & mansuetè in auditum semet inserens, ut etiam illa loqui desinente, uerba audita iucundo murmure tinniant, ac quædam dulcissimæ uocis reliquiæ aliquantisper perdurent, auresq; blando susurro circunsonent. Tum quandam Echo alter- H
na uocis imitatione auditum prorogantem imitetur, mellitissima quædam uerborum uestigia, neque non persuasionis plenissima, in animo audiētium relinquens. Cæterùm quando uoce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipuè uerò ad citharam, tum uerò tempus est ex æquo tacēdi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus. aliena enim à Musis hæc sunt omnia, si ad hāc collata fuerint. Et si Pandionis natam dixeris, rudis & inepta est, quanquam uocem multisonam edere soleat. Orpheus autem & Amphion (à quibus maximè motos auditorum animos esse constat, quiq; syluas & saxa sequentia cantus dulcedine ad se pertraxerunt) illi, ut ego opinor, si hanc audissent, posthabitis citharis adsti- I
tissent auscultantes cum silentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accuratissimè obseruare, ut ne quid rhythmus deliret, sed tempestiua decentiq; eleuatione atque depressione modulari ac emensurare concentum, præterea uoce per omnia respondere citharæ, utq; plectrum à lingua nō discrepet, aptiq; digitorum tactus, & agilis membrorū flexibilitas, undēnam hæc suppetissent huic Thraci, ac illi in Cithærone boues pascenti? Itaque Luciane, siquando illā cantantem audieris, non amplius illatam à Gorgonibus monstrificam ullam immutationem patieris, lapis factus ex homine, sed Sirenum modulantium uirtutem qualisnam sit cognosces. Ita enim sat scio adductus demulceberis, ut pa- K
triæ ac familiarium tibi obreptura sit obliuio. Atque etiā auribus cera obstructis, per ceram quoque oppositam penetrabit iucundissimæ uocis modulatio, tantam cantando uoluptatem audientibus exhibet. Terpsichores aut Melpomenes aut Calliopes uocem dixeris, infinita & omnifaria aurium animorumq; demulcimenta in se complectentem. Vt uno uerbo dicam, optarim cum primis talem mihi & tam concinnam modulandi rationem auditam, cuiusmodi par est per talia labia & dētes illos emissam erumpere. Visa uerò est & tibi hæc eadem quam dico: itaque & auditam esse existima. Sed enim exacta & perfecta linguę eloquentia, ac uocis Ionicæ puritas, tum illa in familiari colloquio extempo-

ralis

A ralis dicendi facultas atque ſuauitas, quæ gratiis Atticis ubique conſperſa eſt & condita,ne admiranda quidem eſt. Habet enim hoc à maioribus quaſi hæreditario iure patrium, neque alia ratione conueniebat illam in hac peregrinatione Athenienſium eſſe participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi proſequendũ uidetur, poëticis lectionibus illam uoluptuoſe oblectari & gaudere,eandêmque multo iam tempore ſtudioſe in illis uerſari,quandò unâ cum Homero eiuſdem urbis ciuis ſit & incola. Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ uocis ac modulationis imaginẽ expreſſam eſſe uides,ſi quis tenuiter admodum exprimere ſtuduerit. Iam uerò & alias non oſcitanter cõſi-

B dera. Neque enim unam ſaltem,ſicut tu,ex multis compoſitã conſilium eſt abſoluere, (nã hoc eſſet perexile & ieiunum, tum more graphico abſolutum,ex tot formis tamq; multiplicibus ſpeciebus hinc inde collectam unam corporis pulchritudinem componere,ſibiipſi diſcrepantem) ſed omnibus animi uirtutibus una imago depingatur,imitata formam archetypi. L V C. Diem feſtum & epulas publicas omnifariam inſtructas mihi annuncias, ô Polyſtrate. Videris itaque multo cumulatius menſuram mihi remetiri. Proinde perge admetiẽdo. nulla enim nũc res eſt qua perinde mihi poſſis gratificari. POL. Ego,quoniam omnium honeſtarum liberaliumq; diſciplinarum cognitio neceſſaria eſſe puta-

C tur,maximè uerò earũ quæ uſu ac meditatione conſtant,age & illam iam conſtituemus multifariam quandã,ac multiplici uenuſtate conſpicuam, ne qua in parte fingẽdi artificio te inferiores appareamus. Et ſanè ita pingatur,ut omnia bona comprehenſim poſſideat,quibuſcunque Helicon affatim atque abũdanter affluit: nequaquam uerò ut Clio aut Polymnia, aut etiam ut Calliope,utq; omnes aliæ, quarum unaquæq; unius tantùm rei perita excellenter præcellit: uerùm noſtra omniũ ex æquo gnara & prudens ſit: præterea nec minus Mercurii atque Apollinis dotibus prædita ſit. Quæcunque enim poëtæ lepidiſſimis celebrata uerſiculis in lucem dederunt,quæcunque à ſcriptoribus claſſicis lite-

D ris ac memoriæ prodita ſunt, quæcunque philoſophi extulerũt laudibus, hiſce ſimul omnibus imago præclariſſimè exornata ſit. Neque uerò tantùm penicillo obiter colorata,ſed pigmentis penitus imbuta, & ad ſatietatem uſq; tincta ſit. Et ignoſcendum eſt, ſi nullum huius picturæ archetypum queam oſtendere. neque enim uſpiam in ueteribus de eiuſmodi abſoluta diſciplinarum cognitione facta extat mentio. Veruntamen,ſi uidetur,& hæc ſacra ſuperis dedicetur. neque enim,ut mea fert ratio,uſpiam culpari poteſt. L V C. Elegantiſſima profectò,ô Polyſtrate,ac omnibus cum numeris tum lineis abſoluta. P O L. Iam deinceps poſt hanc ipſius quoque ſapientiæ & intelligentiæ imago depin-

E genda eſt. Opus autem nobis erit ad hanc abſoluendam exemplis quamplurimis, præcipuè uerò multis ueteribus, ac uno quidem,& illo Ionico. Cæterùm pictores & artifices illius erunt Aeſchines familiaris Socratis, atque ipſe etiam Socrates,imitandi dexteritate omnes longo interuallo poſt ſe relinquẽtes, qui aliqua cum gratia & uenere unquam pinxerũt aliquid. Aſpaſiam porrô illam Mileſiam, quâcum & Olympius ipſe maximè admirandus conuerſatus eſt, exemplum intelligentiæ non malum proponentes,quãta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quanta denique induſtria atque ſolertia perpolita fuerit, hoc omne ad noſtram hanc imaginem tranſlatum accurata amuſſi applicabimus,præterquam quòd illa modica in tabula depicta fuerat,hæc uerò

Colossæa pollet magnitudine. LVC. Quorsum ista dicis? POL. Quoniam ego F
Luciane, nequaquam æqualiter magnas imagines esse opinor similes existentes. Nequaquam enim similis est uetus Athenienſium Resp. ac præsens Romanorum potentia. Itaq; etsi similitudine illa respõdeat, hæc tamẽ potior est magnitudine, ueluti in latissimã depicta tabulã. Deinde secundũ & tertium exemplum, si lubet, producamus, nimirum illã Theano, ac uersificatricem Lesbiam, unà cũ Diotima. Theano quidem animi magnitudinem ad picturam conferet: Sappho autem institutæ uitæ iucũditatem adferet. Porrò Diotimæ non tãtùm ut illam laudauit Socrates, similis erit, uerùm illi omnibus ingenii ornatissimi dotibus comparata respondebit. Itaque & hanc Luciane imaginem dedicatam G
suspende. LVCIA. Per Iouem Polystrate nimium admirandam. Sed enim tu ô amice alias quoq; benignitatis ac humanitatis imagines perge depingere, quæ morum mansuetudinem, tum placidam erga egentes comitatẽ consueuit ostẽdere. POL. Proinde & illa Theani comparetur illi, nempe Antenoris cõiugi, neque nõ Aretæ, & filiæ eius Nausicaæ: præterea siqua alia in fortunæ indulgentis affluentia animi modestiam obtinuit. Deinceps uerò post hãc modestiæ imago depingatur, ac ostensæ erga conuersantem beneuolentiæ, ut iuxta illam Icari filiam maximè modesta & pudica sit, quemadmodum ab Homero adumbrata est. Talem enim Penelopes effinxit imaginẽ, atque etiam per Iouem pro- H
pter nominis affinitatẽ, etiam Abradatæ coniugis, cuius paulò antè mẽtionem fecimus. LVCIA. Omnibus profectò modis & hãc præclarè absoluisti imaginem ô Polystrate: iamq; ferme exprimẽdarum imaginum finem attigisti. nullas enim animi ac laudum partes prætermisisti. POL. Nondum omnes. summum enim & maximæ laudis caput omissum est. Dico uerò, cum in tãtam rerum magnitudinem euecta sit, ut neque fastu ob blandientis fortunæ prosperitatem intumescat, neque ultra humanæ sortis mensuram efferatur, temere fortunæ confidens, sed seruata æquabilitate animi, se ipsam cohibeat, nihil procacius aut insolentius, quod aliis foret molestiæ, animo cõcipiens, sed ut erga ac- I
cedẽtes populariter affecta sit, ac dextris copulatis eosdem benignè atq; amanter suscipiat. Tanto enim his quibũscum sermonem conferunt, sunt acceptiores, quanto altiori fortuna euectæ, nihil superbi fastidii, aut contemptus tragici præ se ferunt: ueluti omnes illi qui sua potentia non in hoc utuntur, ut procaciter cõtemnant alios, sed potius ut benignè aliorum subleuẽt inopiam, illi soli acceptis à fortuna bonis maximè digni habendi sunt: ac soli illi inuidentiæ malum possunt effugere. Nemo enim facilè ei fotunato inuidebit, quem prosperis
Iliad. 7. rebus affluentibus moderato utẽtem animo conspexerit, neq; iuxta Aten Ho- K
mericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerunque euenire solet iis qui humili atque abiecto sunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferati. Postea enim quàm à fortuna nil tale sperantes, ex improuiso sublimes in currum quendam uolatilem euecti sunt: intra fortunæ mediocritatem consistere nequeunt, neque deorsum elatos torquẽt oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non rarò ueluti Icarus liquefacta illis quamcelerrimè cera, ac alis defluentibus, per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quotquot autem instar Dædali, alarum utuntur remigio, neque admodum in sublime elati uolãt, certè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ sunt, rerum autem abundantiam ad hu-

A manæ uitæ ſocietatẽ ſubleuandam expromunt, neque nõ contenti ſunt ſaltem ab undis paulo altiores inferri, adeò ut crebrò etiam alas uolando humefaciant, nec ſolis æſtui & feruoribus eaſdem liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxtà ac moderatè uolatu utuntur: quẽ curſum quiſpiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo poſſit. Quocirca digniſſimum etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus ut hæ alæ quamdiutiſſimè illi permaneant, bonis ſubinde affatim affluentibus. LVCIA. Sic quidem fiat, ô Polyſtrate. neq; enim corporis uenuſtate ſolùm conſpicua eſt, ut Helenam admiranda forma fuiſſe conſtat, ſed animo quoq; lepido & amabili talibus expolita dotibus ſpectantes ad B ſe allicit. Digna uerò magno illo rege, manſueto exiſtente & affabili habenda eſt, ut hac quoque præcipua fœlicitatis parte cum aliis bonis innumeris quibuſcunque ampliſſimè inſtructus eſt, fruatur: ut ſub illius imperio ea quoque forma & uirtute mulier nata ſit, & quæ cum illo conuerſans arctiſſimo deſiderio eum complectatur. Quippe haudquaquam mediocris fœlicitatis mulier exiſtimanda eſt, de qua aliquis Homericum illud cõmodiſſimè dicere poſſit, quod cum aurea Venere de formoſitatis palmario contendere poſſit, ingenioſis autem operibus Mineruam æquiparare. Neque facilè quiſpiam ex omni mulierum numero aliquam illi comparabit neque corporis neque ingenii gloria, ut C idem ait Homerus, neque item mente, & artificioſis operibus. POL. Vera ſunt quæ dicis ô Luciane. Quare ſi conſultum factu tibi uidetur, commixtis iam in unum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxiſti, & iis quibus ego mẽtis ingeniiq; dotes adumbraui, unam ex omnibus compoſitam collecto libello omnibus contemplandam admirandamq; exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud ſuperos, tum etiam illis qui paulò pòſt futuri ſunt. Itaque longè, ut mea fert opinio, hæc erit ſtabilior & diuturnior, quàm ulla fuit aut Apellis imago, aut Parrhaſii, aut Polygnoti. Eâque ipſa multo plus gratiæ ſpectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, ſed ſolertia D atque induſtria à Muſis ad hoc adſcitis expreſſa eſt: quæ haud dubiè imago omnium accuratiſſimè abſoluta futura eſt, & corporis elegantiã, & uirtutes animi iuxtà contemplandas oſtendens.

PRO IMAGINIBVS,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia hæc eſt eorum quæ ſuperiore dialogo, nimio extollendi ſtudio, ultrà quàm decet, ac pium eſt, de Pantheæ dicta uideri poterant. Priore igitur loco Polyſtratus accuſationem ac reprehenſionem Pãtheæ recenſet, quæ hiſce duobus capitibus potiſsimùm continetur. Primo, quòd immodicè ac nimium illam laudarit Lu- E *cianus. Deinde quòd etiam cum Dijs illam cõpararit: quorum prius contra modum atque officium uerè laudantium ſit, & adulatoris ſpeciem præ ſe ferat: alterum uerò etiam impium, & periculoſum, & ab illius natura & ingenio alienum: adeoq; contraria ſibi ipſi facere Lucianum, qui cum tantum illius modeſtiã prædicet, interim ultra Deos eandem efferat. Hanc accuſationem poſtea etiam ex ſua perſona confirmat Polyſtratus, hortaturq; ut ſcriptum ſiue encomium hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita reſpõdet, primum, ut dicat ſe neq; adhucdum ſatis laudaſſe illam, nedum nimium: & quicquid huius fecerit, ex libertate atq; officio laudatorum feciſſe: neq; hoc adulatorũ eſſe: nam alia ratione alioq; fine adulatores laudare, atq; uerè laudantes. eaq; omnia exemplis ac rationibus oſtendit. Alterum autẽm, quòd illam cum dijs contulerit, ita defendit, non eſſe in eo aliquam impietatem, aut inſolentiam. Neq; enim illam cum Dijs ipſis, ſed cum eorum imaginibus ac ſtatuis comparaſſe. Deinde etiam ſi hoc feciſſet, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc ſuum tueatur, qui non modò homines cum Dijs contulerint, ſed & Deorum nomina ſibi uſurparint. Ideoq; non eſſe periculum hinc aliquod metuendum, cum idem antea tam multi etiam philoſophi fecerint.*

POLYSTRATVS.

EGO, Luciane, inquit mulier, aliàs quidem magnam tuã erga me beneuolentiam euidẽter perſpexi: tum etiam honorem ex libello edito per te mihi habitum, non obſcurè animaduerti. Neq; enim ita effuſe quiſpiam me laudaret, niſi beneuolentia adductus talia ſcriberet. At ut neſcius non ſis quo ego ſim animata animo, ſic de me planè perſuaſum habe. Neque aliàs quidẽ hominibus ad aſſentandum eruditis gaudere ſoleo, ſed qui ſunt eiuſmodi, ſubdoli præſtigiatores mihi eſſe uidẽtur, ac minimè natura liberi. Cęterùm in laudibus quoties quiſpiam præter modũ me extulerit, moleſtis ac immoderatis amplificationibus attollens atq; exaggerãs omnia, pudore quodam afficior, nec parum abeſt quo minus ferè ſemper aures obſtruere ſoleam. Eaq; res ſubſannatione magis & riſu quàm laude mihi digna uidetur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque ferendæ ſunt, quatenus ille qui laudatur, ſibi conſcius eſt, ab his quæ dicuntur, ſe non diſcrepare, ſed parem eſſe encomio. Quodcunque ſuper hoc additũ fuerit, alienum eſt, & apertæ aſſentationis ſuſpicione nõ carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus uoluptati eſt ſi quis eos laudibus cohoneſtãs, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longè lateq; alieni ſunt: ueluti ſi quis confectæ ætatis uetulos ob iuuenilium annorum uigorem felices pronunciauerit: aut illis qui informi ſunt corpore, Nirei aut Phaonis adiungat pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudũ teſtimoniis ſuas formas immutatum iri, & ſenem denuo repubeſcere. qua in opinione Peliã quoque fuiſſe non ſum ignara. Hoc uerò longè ſecus ſe habet. nam laus res eſſet quantiuis præcii, ſi illa quoq; re perinde frui poſſemus ex eiuſmodi dementiente ſuperiectione. Iam uerò tale quiddam mihi pati uidentur, inquit, ita falſò laudati, ac ſi quis cuipiam turpi facie atq; deformi, laruam admodum uenuſtam aferẽs apponat, porrò ille ob pulchritudinem ſibi uehementer placeret, præſertim cum hæc ab illo auferri poſſit, & ab occurrẽte cõminui: unde maiori quoque riſu ſubſannãdus foret, natiuæ faciei deformitate detecta, quã adſcititia forma occultauerat. Aut per Iouem, ſi quis puſilla ſtatura exiſtẽs, indutis cothurnis ſuper magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiuſmodi cuiuſpiam. Aiebat mulierem quandam ex matronis primariis, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore autem puſillam, & cui multũ de iuſtæ ſtaturæ menſura deeſſet, à quodam poëta carminibus celebratã, cum ob alias quidem uirtutes quamplurimas, tum quòd forma eſſet ſcitula, & corpore magno & prægrãdi: cuius ſtaturã & longitudinis rectitudinẽ aſſentator ille Populo conferre non dubitabat. Cæterùm illam laudum illecebris uehementer lætatam eſſe, quaſi mẽdaci carminis aſſentatiuncula aliquid exiguo corpuſculi modulo acceſſiſſet: manumq; geſtiendo concuſſiſſet. Porrò autẽ poëtam hoc illi crebrius occinuiſſe, cũ uideret mulierem laudibus uehemẽter delectari: donec quiſpiam ex præſentibus admoto ad aurem eius capite, dixiſſet illi, Deſine ô amice, ne mulierem etiam exurgere facias. Non diſſimile quiddam huic, multo tamen magis ridiculum affirmabat feciſſe Seleuci uxorem Stratonicen, quæ poëtis oblato talento certamen propoſuit, quicunque maiori arte atque ingenio eius comam laudibus illuſtraſſet. Atqui caput habebat turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem capilli inerant. Sedenim cum deformiter calua eſſet, omnibus exploratum habentibus,

Stratonices caluitium.

A bus, ex diuturno morbo ægrotanti capillos defluxisse, nihilo secus tamen audiebat à poëtis execrandis illis assentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles quospiam capillorum globos nectentibus, ac apiis nusquam existentem cæsariem comparantibus. Itaque hæc omnia deridebat, unde adulandi materia assentatoribus suppetit. Addebat præterea illud non in laudibus tantùm usuuenire solere, sed in picturis quoq; easdem assentandi & decipiendi occasiones homines studiosè quærere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus, cum primis uerò illis, à quibus paulo formosiores depicti sunt. Esse autem nonnullos, qui eiusmodi artificibus iniungerent etiam, ut aut aliquid B deformitatis aut magnitudinis naso detraherent, aut oculorũ nigritiem atriorem depingerent, aut aliud quiddam quod suæ formæ adiectum concupiuerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo modo illis respondent similitudine. Hæc atque eiusmodi dicere solebat, alia quidem in libello tuo collaudans, hoc unum autem minimè sufferens, quòd illam deabus Iunoni atq; Veneri comparaueris. Longè enim ista me, ait, aut potius omnem humanam naturam excedunt. Cæterùm ego ne illud quidem unquã in uotis habui, ut priscis heroidibus, nimirũ Penelopæ & Aretæ & Theani meam formam conferret: tantum absit ut Deabus omniũ maximis & præ- C stantissimis cõparari postularim. Etenim uehementer, inquit, res diuinas horreo, atque superstitioso animo reuereor. Itaque periculum est, ne ut Cassiepéa eam laudem cupidè ac desideráter affectasse uidear. Atqui Nereidibus hæc tantùm formæ præstantia opponebatur, Iunonem & Venerem religiosè coluit. Quocirca, Luciane, ista te facta recantatione iussit transscribere, aut ipsas Deas testatura est hæc ipsa se inuita per te scripta esse. Te autem scire uoluit, quòd libello non mediocriter discrucietur ita propalam obambulãte, ut nunc is à te informatus est, non nimium piè neque sanctè admodum Deorum cultum perdocens. Existimabat uerò ab omnibus se uisum iri non uulgari pecca- D to obnoxiam, si sustineret Veneri Gnidiæ aut Hortensi se dici similem. Quare te eorum quæ libelli tui in extremis à te de illa prolata sunt, iussit ut submonefacerem, quibus eius animi moderationem omnis fastus nesciam testatus es, quippe quæ super humanam mensurã semet non efferret, sed terræ uicina seruata mediocritate uolaret. His ille dictis, nunc sui oblitus super ipsum cœlum mulierem extollit, Deabus illam assimilans. Postulat uerò à te ne semet Alexandro incogitantiorem esse putes, qui architecto quopiam pollicẽte se Atho totum transformaturum, & ad eius simulachrum accommodaturum, ut totius mõtis uastissima moles regis effigiẽ obtineret, duas in manibus urbes habẽtem: E tã prodigiosis pollicitationibus nõ accessit animo, sed opus architecti uiribus maius esse opinatus, hominis temerariam audaciam compescuit, nõ admodum credibiliter Colossorum magnitudinẽ effingendo assequentem. Iussit itaq; ut suo loco Atho intactũ relinqueret, neq; montem ita magnũ ad tam parui corpusculi similitudinẽ imminueret. Laudabat autẽ Alexandrũ animi magnitudinis, dicens illũ sibi hoc facto maiorem statuam q̃ Atho erexisse in hominũ animis, apud quos eius rei memoria nunquã esset intermoritura. neq; enim parui aut abiecti erat animi, honorẽ adeò amplum atq; inusitatũ contemnere. Quin se quoq; tuum figmentum laudare aiebat, neq; non imaginum industriam admirari: cæterùm similitudinem non agnoscere. Quippe nequaquam dignam esse

tātis ac talibus,& minimè harum esse affinem,sed ne aliam quidē mulierem ul- F
lam ad eas posse aspirare.Itaq; libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi
remittit,teq; orat ut natiuo ac proprio archetypo suam faciem adumbres, utq;
humano more illam laudibus illustres, neq; pedis modū excedat calceus: ne os
quoq; mihi,inquit, fortè illi occurrēti obturet.Illud quoq; ut tibi exponerem,
mihi in mandatis dedit.Audio,inquit,multis confirmantibus(num autē uerum
sit, uobis uiris exploratè compertum) neq; uictoribus Olympicis maiores cor-
pore statuas erigi cōcessum esse,sed curæ esse Hellanodicis,ut ue unus quidem
ueritatem excedat temere,atq; exactissimè statua expendatur ad athletæ certa-
men, & corporis quantitatem.Quocirca tibi uidendū est,inquit, necunde mē- G
tiendi caussam sumamus in mensura, ac deinde Hellanodicæ uestram subuer-
tant imaginem.Hæc profectò ab ipsa dicta sunt.Cæterùm tu Luciane eam co-
gitationem suscipe, ut diligenter consideres, quo pacto libellum mutatū aliter
exornes, eáque auferas,ne impietate adductus in Deos flagitiose pecces,ueluti
ipsa omnium grauissimè ista tulit, ac planè inter legendum inhorrescebat ani-
mo,ac deas ut sibi essent propitiæ,suppliciter precabatur.Et sanè ignoscendum
est si muliebre quiddam passa est. Atqui si ueritas non diffitenda est, ego mihi
ipse tale quiddam dixisse uisus sum. Quippe initiò audiens delictum non ani-
maduerti,oculos in scripta defixos habens.Postea uerò quàm illa mihi fecit in- H
dicium, incipio & ipse sentire de illis non dissimilia. Ac propemodum consi-
mile quiddam passus sum,quod in iis quæ intuemur, sæpenumero nobis eue-
nit. Contemplantes enim quippiam in propinquo sub ipsis oculis cōstitutum,
nequaquam accuratè peruidere possumus : at si iusto interuallo disiuncti illud
intuemur,omnia liquidius comparēt obtutui,& quæ bene,& quæ secus se ha-
buerint.Iam hanc hominem existentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud
est quàm præfractè eleuare tātarum Dearum existimationem? Siquidē in eiusmodi
comparationibus non tam quod modicum est,collatione crescit & ma-
ius fit,quàm quod maius est,imminuitur,dum ad id quod uilius fuerat, pertra- I
hitur.Exempli gratia,si duo pariter incederēt, alter quidem corpore prægran-
di,alter uerò per ætatem admodū exiguo, penè humi repens, tādem si æquan-
di essent,ne alter alterum longitudine excederet:illud nunquā breuiore quan-
tumuis semet extendente fiet,etiam si summis pedibus ipse semet arrexerit.At
si eadē ipsis longitudinis obtinenda est æqualitas,maior ille demittat caput ne-
cesse est,ac se humiliorē ostendat oportet. Non secus in eiusmodi accidit ima-
ginibus.neq; enim perinde tantis incrementis hominis uirtus augetur Deo cō-
parati,quàm Dei magnitudo imminuitur,ad id quod uilius est,inæqualiter de-
riuata. Atq; si quis terrestriū imperitus ad cœlestia oratione temere raperetur, K
minorē ille suspicandi caussam præstaret hominibus,hoc à se impietatis impul-
su factū esse. Sedenim tibi nulla fuit necessitas,tot mulierum speciosissimarum
pulchritudinibus extātibus,hanc tam audacter cum Venere atq; Iunone com-
parandi.Itaq; uide Luciane,quo pacto hac tam graui inuidia te & illam exone-
res.Neq; enim ualde hoc moribus tuis familiare est,qui ne aliàs quidem ad lau-
dandum facilis ac propensus esse consueuisti:at nunc nescio quo fato impulsus
tam subitò mores mutaris tuos,omnem laudum mediocritatem excedendo.Et
qui hactenus laudum eras parcissimus, nūc in eisdem effundendis omnium ap-
pares intemperantissimus.Sed ne hoc quidem dedecori tibi fore putato,si ora-

tionem

A tionem iam editam adhibita lima retractes: quandoquidem hoc Phidiá quoq; fecisse perhibent, quo tempore apud Eléos Iouem iam absoluerat. Stetisse enim illũ post ianuam, ubi primũ opus in lucẽ productũ hominibus uisendum ostendisset, subauscultasseq; quid quisq; spectantium laudaret aut reprehenderet. Cæterùm hic quidem nasum reprehẽdebat, quasi plus æquo crassiorẽ: alius uerò faciem tanquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori uertebat uitio. Deinde digressis spectatoribus, rursus Phidiam semet concludẽtem correxisse, atq; ad multorum opinionem & iudicium imaginẽ emendasse. Neq; enim mediocre aut contemnendum esse existimabat populi tam numerosi consiliũ, sed B hoc sibi persuaserat necessariò fore, ut multi semper plus q̃ unus peruiderent: tametsi ipse semet Phidiam esse non ignorabat. Hæc tibi ab illa uenio adferẽs, quæ & ipse non possum non probare, ac tibi suadere ut facias, qui & singulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus sim. LVC. Hactenus quidẽ ignoraui Polystrate, te tantum esse rhetorem. Itaq; orationem ita prolixam, accusationem ita uerbosam aduersus libellum meum effudisti, ut nullã parandæ apologiæ spem mihi feceris reliquam. Verùm enimuero in hoc forensis iudicii rationem & morem egressi estis, cum primis uerò tu, quòd lucubrationẽ meam indicta caussa condemnaueris, non assistente illi patrono. Facillimum autẽ ut C opinor, illud est, iuxta parœmiam, solum currentem uincere. Itaq; nihil mirandum est si nos comprehensi simus, neque aqua nobis effusa, neque respondẽdi facultate concessa. Quin potius illud omnium est absurdissimum, si uos & accusatoris & iudicis officio iuxtà functi estis. Vtrum ergo uis, ut rebus iam senatusconsulto decretis cõtentus quiescam, an potius iuxta Himeræũ poëtam, palinodiam quandam cõscribam? Aut dabitis mihi prouocãdi copiam ad aliud iudicium? POL. Sanè per Iouem, dummodo habeas quod probabiliter & iustè ad obiecta respõdere possis. Neq; aduersariis præsidentibus, ut tu ais, sed amicis cognoscentibus caussam perorabis tuam. Ego uerò unà tecum iudiciũ perpende- D re quoq; paratus sum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polystrate, quòd illa non præsente caussa mihi dicenda sit. Etenim hoc longè fuerat præstabilius. Nunc uerò mihi iusso uelim nolim necessarium est defensionem aggredi. At si pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internũcium, qualem illius apud me egisti, audebo iactare aleam. POL. Enimuero illius rei gratia bonum habe animum Luciane, quòd me non malum habiturus sis in defendẽdo responsorem aut interpretem, si quampaucissimis dicere conatus fueris, quò facilius memoria complectar singula. LVCIA. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longissima ad tam uehemẽtem & acerbam accusationem refellen- E dam. In tuam tamen gratiam quantum potero defensionem decurtabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis. POL. Nullo modo Luciane, sed tanquam illa præsente orationem habebis. Deinde ego te apud illam imitabor. LVC. Proinde quandò ita tibi uidetur Polystrate, illa præstò est, eáque prædixit uidelicet, quæcunque tu ab illa mihi annunciasti. Nobis autem secunda oratio exordienda est. Et sanè non uerebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Nescio quam mihi trepidationem incusseris, ut planè meticuloso sim animo: &, quemadmodum uides, iam totus sudo & horreo, ac tantùm nõ illam uidere uideor, ipsaq; res magnã mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiã. neq; enim illa iam præsente mihi patet locus effugii. POL. Verùm per Iouem ma-

gnam uultu præ se fert beneuolétiam. Viden' ut læta sit atque alacris, & man- F
sueta animo? quare sumpta audacia animo præsenti orationé aggredere. LVC.
Ego te, fœminarum præstantissima, mirificè, ut ais, & præter modum lauda-
ta, non uideo quo tanto præconio tuas uirtutes extulerim, quanto te ipsa no-
bilitaris encomio, cum deorum cultum ita in magnis ponere soleas. Hoc enim
ferme omnibus quæ à me dicta sunt, maius est atque excellétius. Et precor ut
benignè mihi des ueniam, quòd neque hac adscripta imagine te honestarim,
quæ obstante ignorantia nunquam mihi in mentem uenit. Neque enim aliam
ante hanc depinxissem citius, non ut hæc adiuncta aliquo modo reliquas ex-
celleret, sed mihi multo minus dixisse uideor, quàm rei dignitas exigebat. Igi- G
tur considera quantum à me solidæ laudis testimoniū prætermissum sit, quan-
tà significatio ad faciendum indicium uitæ optimæ & mentis probatissimæ ne-
glecta. Nam quibuscunque moris est deorum immortalium numina non ne-
gligenter colere, illi quoq; in humanis actionibus optimi censendi sunt. Itaque
si omnis oratio retexta deintegro mihi exornāda foret, & imago emendanda,
nihil esset quod perperam adimere auderem: illud uerò essem additurus, tan-
quam totius corporis caput atque fastigium. Magnas ergo me tibi gratias de-
bere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cum animi tui moderationem
laudassem, & quòd nihil procacitatis aut insolentiæ aut fastus tanta tibi conci- H
liasset rerum magnitudo: his tu in oratione mea reprehensis, uerā laudandi ra-
tionem compleuisti. Quippe tales laudationes non auidè arriperè, sed hisce au-
ditis rubore affici, easq; maiores esse testari, quàm ut tuæ mediocritati conue-
niant: moderati & popularis animi est indicium. At tu quanto impensius hoc
erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem esse ostendis, quæ immodicis
laudibus certatim celebreris. Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit sentétiam,
qui interrogante quopiam, quo pacto quis gloriam potissimùm cōsequi pos-
set: si gloriam, inquit, contēpserit. Dicerem nimirum & ipse interrogante me
quopiam, quinam laude digni essent, maximè quotquot laudari grauatè ferūt. I
At hæc aliena sunt, & præsenti instituto parum respondētia. Cæterùm de quo
mihi respondendi cura incumbit, illud est, quòd Veneri Cnidiæ, atque ei quæ
in hortis est, ad hæc Iunoni & Mineruæ formam tuam effingēs comparauerim.
Hæc inquam tibi omnem modū excedere, & ultra pedē uisa sunt. Ad hæc iam
mea delabetur oratio. Et sanè uetus uerbum est, poëtas atque pictores esse li-
beros. Ego uerò laudantes maiori libertate dignos esse censeo, tametsi humi
aut gressim incedant, quemadmodum nos, nec ulla uersiculorum inferantur
magniloquentia. Est enim laus res quædam libera, cuius licentia nullis mensu-
ræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus adstricta est, sed in hoc solo præ o- K
mnibus elaborat, ut admirandum, ut omniū amore dignum declaret eū quem
laudauerit. At ego hac uia non incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc ti-
bi facere uidear. Illud autem puto tibi non obscurum esse, eiusmodi nobis esse
laudatoriarum orationum occasiones, quemadmodum oporteat laudātem uti
ad demonstrandum comparationibus, imaginibus, atq; similitudinibus. Et fer-
me summa in hoc sita est rectè aliquid adumbrandi & effingēdi, quòd ita opti-
mè iudicari potest, non si quis quiddam cum similibus composuerit, neque si
cum eo quod uilius est, illud cōparauerit, sed si id quod effertur laudibus, quàm
poterit effusissimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia si

quis

A quis canem laudaturus,eundem dixerit uulpe maiorem esse,aut fele, nunquid ille laudandi rationem tibi callere uidebitur? non utique dixeris. Sed neque quanquam lupo illum æqualem esse dixerit,admodũ laudauit magnificè. Sed ibi tandem uera laus absoluitur,si canis leoni similis esse perhibetur & magnitudine,& membrorum robore: ueluti Orionis canem laudans poëta,leonicidam illum esse affirmauit. Et hæc perfecta laus canis est. Rursus sicui Milonem Crotoniaten, aut Glaucum illum ex Carysto,aut Polydamantem laudare foret animus,ac tandem unumquenque illorum muliere robustiorem fuisse perhiberet,nónne iure optimo ob laudis uecordẽ stultitiã deridendus esset,quem
B si unius uiri fortitudinẽ excessisse dixisset, neq; tamẽ hoc ad cumulatã laudem suffecisset? At quibus laudibus ille eminentis ingenii poëta Glaucũ extulit,neq; Pollucem robustissimum cum eo ex aduerso manus ausurum conferere,neque ferreum & animosum Alcmenæ filium: uides cuiusmodi illum Diis comparauit, quin potius ipsis imaginibus illum q̃uerissimè expressit? Et neq; Glaucus ipse indignanter tulit Deis inter athletas primariis collatus celebrari,neque illi ulti sunt aut Glaucum,aut poëtam,quasi impiè & contumeliosè in Deos circa laudes agentem, sed utrique in magna fuerunt gloria, & apud Græcos honore & gratia floruerunt, alter quidem ob præcipuum inusitati roboris speci-
C men,nempe Glaucus: poëta uerò cum propter alia,tum in primis propter doctissimi carminis editionem. Itaque ne mirandum tibi ueniat,si & ego assimilare uolens, quod laudanti pernecessarium est, exemplo altiori usus sim, oratione illud subiiciente. Postea uerò quàm & in assentationis mentionem incidisti, confirmans te homines assentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te equidẽ: nec aliter fieri cõueniebat: sedenim ego tibi & laudantis opus & adulatoris dementientem superiectionem discernere & diffinire uolo. Itaq; assentator quæcunque sui compendii gratia laudat:nulla ueritatis ratione habita,ea omnia immodicis laudibus extollenda esse existimat. Impudẽter autem
D mentiendo,plura addit de suo,adeò ut non uereatur Thersiten quoque forma turpissimum, ipso Achille pulchriorem esse ostendere, ac Nestorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnaturi uenerant,natu esse minimũ. Persanctè quoq; deieraret Cræsi filiũ acutiori auditu esse præditũ Melampode,præterea Iphnea acutius cernere quàm Lyncea, dummodo spes aliqua consequẽdi lucri ob mendacium appareat. Porrò autem laudator nequaquam mentitur,aut addere solet aliquid quod in totum in laudato non cõpareat:sed ea quibus natura præditus est bonis,tametsi nõ admodum magna sint, extollit, ac maiora cumulatioraq; esse ostendit. Nec dubitaret dicere,equum laudare uolens, natura
E leuem(ut ea scimus esse animantia)& cursu ualentem:

Ille per intactæ segetis uel summa uolaret
Gramina,nec teneras cursu læsisset aristas.

Rursus nõ formidaret dicere uelocipedum cursus equorũ. Præterea si domus elegans & sumptuosissimè exornata illi laudibus illustranda foret, nihil hæsitabundus diceret: Talis & intus erat magni Iouis aula suprema.

At hunc uersiculum assentator etiam subulci scrophipasci sordidissimo tugurio accõmodare auderet, siqua modò muneris à sybota recipiendi spes reluceret:ueluti Cynæthus ille Demetrii Poliorcetæ assentator,cũ iam omnes assentandi rationes & uias sua parasitatione cõsumptas cerneret, laudare solitus est

Demetrium,quem frequens tussis molestissimè infestabat,quòd dulciter atque F
modulatè tussiendo sonaret. Non solùm autem hoc discrimine uterq; ab altero internosci potest, quòd ii qui ad assentationem eruditi sunt, non uereantur ad gratiam laudatorum inuerecũdè mentiri: laudatores uerò,corporis animiq; dotes plus iusto extollere:sed & in hoc non mediocri interuallo inter se discrepãt, quòd assentatores ubicunque potuerint, immodicis utuntur hyperbolis: porrò autem encomiastæ in hisce utendis moderationem magistram sequũtur, ac intra certos fines se cohibent. Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi adulatoris & ueri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconiis,innocenter in suspicionem à te rapiantur, sed G
diligenter discernas, atque utrunque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque si uidetur,& ea quæ à me dicta sunt,ad utriusque canonem expende,ut cognoscas num rectius huic an illi sim conferendus. Siquidem ego si inamabilis atque odiosæ formæ cascam quandam Cnidio simulachro comparassem, meritò præstigiatoris uituperationem apud te incurrerẽ, ipsoq; Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer. Sin uerò eam quã omnes eiusmodi esse non ignoramus,non erit mihi uehementer uitio uertẽda ista audacia. At dices fortasse,aut potius iam dixisti, Quod ad pulchritudinẽ laudãdam attinet,tibi concessum sit: sedenim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neq; H
deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego uerò(eò enim adducor,ut uerum reticere nõ possim)te ô præstans animi mulier,nequaquam Deabus comparaui, sed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborãtur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi forte tu Mineruam esse suspicata sis simulachrum illud cuius auctor atque opifex extitit Phidias: aut hoc cœlestem Venerem,quod in Cnido non ita pridem penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At uide ne absurdum sit talem de deabus opinionem animo concipere, quarum ueras imagines nulla (ut ego arbitror) I
humana industria aut imitatio potest assequi. Quòd si etiam maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum, neque ego primus hanc laudandi uiam inueni aut aperui, sed Poëtæ sanè multi & eximii, cum primis uerò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, ut suo me tueatur patrocinio: neque periculum est ne & ipse unà mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo,aut potius te illius loco, (etenim crebra lectione moniméta ab illo multis uigiliis elaborata, percurris:quod præclarè facis) quid tibi illud uidetur,ubi de captiua Briseide sic loquitur, quòd aureæ Veneri similis Patroclum
Iliad.τ. occisum defleuerit? Deinde paulò pòst,quasi parum esset illam Veneri formo- K
sitatis elegantia parem esse,addit ita inquiens,

Sic itaq; est mulier lachrymans effata Deabus Consimilis.

Hæc ergo quoties dixerit,num propterea illum odio prosequeris, ac librum è manibus proiicis, an potius illi eam in laudando libertatem permittis? Atqui etsi tu illi eandem non permiseris,tamen tanta seculorum series atq; uetustas illi concessit, neque unquam inuentus est qui hoc in eo malitiosè reprehẽderit, neque ille qui eius imaginẽ flagellare ausus est, neq; qui uersiculos nothos atq; suppositítios censoria uirgula aut obeliscis notare aggressus est. Iam si illi permissum est mulierem barbaram insuper & plorantem aureæ Veneri compara-

re,ego

A re, ego ut pulchritudinem taceam, propterea quòd non suffers coràm laudari, non comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cumplurimum ridentem suauissimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone uerò laudando uide quātum Deorum existimationi parserit, & quàm undique ad concinnitatem imagines sumptas à Diis expromserit, quem & oculis & capite Ioui similē esse perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim, ad tantorum Deorū imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alio Deo conferens, deiformem Phryga illum Priami filium quoties esse ostendit! *Iliad. β.*

B Sæpenumero Deo similem Pelidam pronūciat. At rursus ad muliebria exempla regrediar. haud dubiè enim illum alicubi dicentem audisti,

Hæc pulchræ est similis Veneri simul atque Dianæ. *

Non solùm autem ipsos homines Diis componit, uerùm Euphorbi quoq; comam assimilauit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & puluere deturpatam. In summa, earum rerum tanta est apud Homerum copia, ut nulla sit pars poëseos quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaque aut hæc ueluti perperam scripta expūgantur, aut mihi similia audendi libertas non intercludatur. Tanta uerò est in similitudinibus & cōparationibus adducēdis licentia, ut Ho-

C merus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quispiam Veneris palpebras composuit uiolis. Nam auroram rhododactylū quis ignorat uel ex iis qui minimum operæ in euoluendo Homero ponunt? Atqui quod ad formam attinet, planè temperanter & moderatè mihi factum uidetur, siquis Deo similis esse perhibetur. Verùm quo numero illi comprehendēdi sunt, qui deorū cōpellationes imitati sunt, ac Dionysii, & Hephæstiones, & Zenones, & Neptunii, & Mercuriales nominati sunt? Fuit quædā Latona Euagorę Cypriorum regis uxor, nec tamen Dea indignata est, quanuis illā in lapidē, quemadmodū Nioben, potuisset con-

D uertere: Vt silentio prætereā Aegyptios, qui tametsi ex omnibus gētibus Deos habeant infelicissimos, diuinis tamen nominibus ad satietatem usque utuntur. penè itaq; plurima pars è cœlo illis pertracta est. Quare nihil est quod ob laudem hanc ulla animi consternatione perturbata sies, ultionem aut supplicium à superis metuēs. Nam siquid in eo libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiam es, nisi putes & in auditione culpā quandam esse: de me uerò deorum ultio sumptura est supplicium, posteaquam ante me Homerū & alios poëtas irati superi ulti fuerunt. At nondum philosophorum omnium principē punierunt, qui hominem Dei simulacrum esse testatus est. Multa adhuc ad te di-

E cenda supersunt, attamen huius Polystrati gratia dicendi finem faciam, ut dicta nostra facilius memoria repetita tibi referre possit. POL. Haud scio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu sit. tam enim uerbosè ista proloquutus es, ac ultra effusæ aquæ spaciū. Attamen quoquo modo meminisse conabor: & quemadmodū uides, iā ista ad illam deferre studeo obstructis auribus, nequa pars elapsa, orationis seriem mihi confundat, ac ego deinde à spectatoribus explosus, rōchis & sibilis illudar. LVC. Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, ut quāoptimè respondeas. Cæterùm ego quoniā semel tibi fabulā desaltandam tradidi, in præsens quidem excedā è medio: proclamatis autem iudicū calculis, iterum præstò ero, uisurus quēnam finem hoc certamen habiturum sit.

* *In græco codice hic additur,* κρὸς ὅν ἄρ- πεμις ἔοι κατ' ὄυρα Θ.

LVCIANI
TOXARIS, SIVE AMICITIA, Eraſ.Roterod.interprete. F

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare uoluiſſe, dum Toxarim & Mneſippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem, utrunq; autem pro patria ſua contendentem, connumeratis aliquot ſuæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter ſe amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiere. Occaſio contentionis à ſolenni ſacrificio & cultu Pyladis & Oreſtis, quibus illos Scythæ uenerantur, ſumpta eſt, altero uidelicet mirante, & cauſſam ſciſcitante, ob quam homines externos, & etiam hoſtes ſuos, diuinis honoribus Scythæ proſequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores conſequuti eſſent. Neque enim quicquam ſanctius aut religioſius à Scythis obſeruari & cuſtodiri, quàm amicitiam, eaq; magis illos iactare ſeſe, quàm ullis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia ſunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de conſuetudine contrahẽdi auxilia atque exercitus, obiter addit. G

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scytha.

MNESIPPVS.

Vid ais Toxaris? Sacrificatis Oreſti ac Pyladi uos Scythæ, deosq; eſſe illos creditis? TOX. Sacrificamus Mneſippe, ſacrificamus inquam: haud tamen deos eſſe arbitrati, ſed uiros bonos. MNES. An uerò mos apud uos, etiam bonis uiris poſteaquam uita defuncti ſint, perinde ut diis ſacra facere? TOX. Nõ iſtuc modò, uerùm eoſdem feſtis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut ſperantes ab illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam ſint mortui. TOX. Nihil officiat fortaſſis, ſi & eos qui mortui ſunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis exiſtimamus nos rem uehementer conducibilem & his qui in uita ſunt, eſſe facturos, ſi præſtantium uirorum memoriã celebremus, honoremq; habeamus iis qui uita defuncti ſunt. Siquidẽ hac ratione futurum arbitramur, ut multi apud nos illorum ſimiles euadere cupiant. MNE. Iſta quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Oreſtem quo nomine potiſſimũ ſuſpexiſtis, ut diis eos æquaueritis, idq; adeò quum hoſpites uobis eſſent, uel, quod grauius, hoſtes? Quippe poſteaquam naufragio eiecti, ab iis qui tum Scythiam incolebãt, eſſent comprehenſi, abductiq; ut Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppreſſis excubiis, & regem trucidarũt, & aſſumpta ſacerdote, quin ipſa quoq; Diana ſublata, nauigio ſeſe proripuerunt, irriſa publica Scytharum lege. Quòd ſi ob iſtiuſmodi facta honorem habetis uiris: facilè aſſecuti fueritis, ut multos illorũ ſimiles reddatis. Iamq; ipſi ab hoc die uſq; ad priſca illa reſpicite, num uobis expedierit multos in Scythiam Oreſtes ac Pylades appellere. Nã mihi quidem iſto pacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui ſunt, ad eundem modum è regione ueſtra in exilium ablegatis: poſtea, opinor, deorum omnium uice, uiros qui illos eiectum uenerant, diuinitate donabitis: & qui ſacrilegi in uos fuerunt, iis tanquam diis ſacrificabitis. Quòd ſi nequaquam horum gratia Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud quippiam Toxaris in uos beneficii contulerũt: qua gratia quum olim non eſſe deos iudicaueritis, nunc è regione ſacra illis facientes, deos eſſe decreuiſtis, & qui tum parum aberant ut uictimæ fierent, iis nunc uictimas offertis? Enimuero ridicula uideantur iſta, & cum his quæ quondam ſtatueratis, pugnantia. H I K

TOX.

A TOX. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt uirorum illorum facinora, quæ commemorasti: uidelicet, duo cum essent, tam ingentem ausum audere, ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent, Græcis ad id usque temporis intactum, nisi solis his qui Argo in Colchidem traiecerũt exercitum, nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem ueriti quòd inhospitum uocaretur, uidelicet (opinor) quòd feræ undiq; gentes accolerent: deinde quum iam capti essent, usq; adeò strenue sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderẽt, nisi & à Rege acceptam contumeliam ulti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino
B quòdam honore digna iudicent, quicquid est hominum qui uirtutẽ suspiciunt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNE. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnices, qui nõ in Pontum, neque ad Mæotidem usque, aut Bosporum tantùm enauigant, uerùm quaquauersus Græcum ac Barbarum mare permetiuntur. Hi siquidem omnẽ oram, & omne littus (ut ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertũtur: quos scilicet ad eandem rationem pro diis habeto, idq; etiamsi complures illorum cau-
C pones ac falsamẽtarios esse reperies. TOX. Audi nunc ô uir admirande, consideraq; quãto nos, qui Barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus. Siquidẽ in Argo atque Mycenis ne sepulchrum quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis: apud nos uerò & templum ostenditur ambobus illis cõmuniter sacrum, ita ut par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id uerò nihil obstat quo minus boni uiri iudicentur. neque enim perpendimus cuiates sint uiri honesti ac probi: neque inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserũt: quin ma-
D gis admirantes ea quæ patrarũt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quòd autem potissimum stupentes in illis uiris efferimus, illud est, quòd nobis uisi sunt amici inter sese longè optimi extitisse, atque aliis exemplo fuisse, quasiq; legem statuisse quemadmodum oportet amicos omnẽ inter se communicare fortunã: simulq; promeruisse ut à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerẽtur. Itaque quæcũque alter cum altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in tẽplo Orestis: ac leges statuerunt, ut ea columna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminissent quæ in illa essent ascripta. Itaque penè patris quisque
E sui nomen citius obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notãtur, priscorum picturis adumbrata uisuntur: nempe Orestes unà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehẽsus, & ad uictimam adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso uerò in altero pariete idẽ iam uinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Postremò soluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alii quidem ex eis saucii, alii uerò eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiunt: ubi uel maximè liceat perspicere quantã alter

in alterum beneuolentiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pi- F
ctor utrunque de hostibus in semet ruentibus securum, propellẽtem autem eos
qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihilóque
ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, uel suo ipsius corpore præue-
niens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam uerò tantam illorum beneuolen-
tiam, atque in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, ueritatem,
denique constantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquã humana pu-
tauimus esse, uerùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more uulgarium
istorum mortalium, qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur
nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si uel paululum eis uenti re- G
flare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimuero & illud no-
ueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis
glorietur, quàm in adiutãdis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemad-
modum neque probrum apud nos maius ullum, quàm amicitiæ desertorem ui-
deri. Has ob res Orestem ac Pyladem ueneramur, quòd præstãtes extiterint in
Scytharum uirtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quod nos omniũ ma-
ximè admiramur. Appellationẽ quoque ex his illorum factis imposuimus, ut
Coraci uocentur, quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac siquis dicat
dii amicitiæ præsides. M N E. Hui Toxaris, profectò non arcu modò ualuerũt H
Scythæ, bellicisq; in rebus cæteris antecelluerunt, uerùm uidentur & ad oran-
dum persuadendumq; omnium aptissimi: unde mihi quum dudum secus uide-
retur, nunc eidem meritò fecisse uidemini, qui sic Orestem ac Pyladem in deo-
rum numerũ retuleritis. Verùm illud me fugerat uir optime, quòd pictor quo-
que bonus esses. Admodum enim euidenter ostẽdisti nobis quæ sunt in Ore-
stis templo, picturas pugnamq; uirorum, alteriq; pro altero suscepta uulnera.
Tametsi non putaram amicitiam usqueadeo cultam fuisse quondam apud Scy-
thas: magis autem, quòd barbari essent atque agrestes, simultate quidem, ira, ra-
biêque perpetuò cõmitti: amicitiam uerò ne in familiarissimos quidem exer- I
cere solitos: idq; coniiciens quum ex aliis quæ de illis audimus, tũ ex hoc, quòd
progenitores suos uita defunctos deuorant. T O X. An nos Græcis quum aliis
in rebus, tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores magisq; pii
simus, in præsentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem nostrates a-
mici lõgè fideliores sint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos
quàm apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorũ, ne tibi mo-
lestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multũ iam tẽporis apud uos uersatus.
uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere, uim K
uerò factaq; illius adeò non solùm pro sermonũ dignitate non exercere, ut sat
uobis sit prædicare eam, & quãtum sit bonum, ostendere: at ubi usu uenit, de-
ficientes à sermonibus, nescio quomodo, è medio negocio aufugitis. Cæterùm
quũ Tragœdi in scenã progressi, istiusmodi amicitias uobis repræsentant, ple-
rique laudatis, atq; applauditis, ac pro se mutuò periclitãtibus illis lachrymatis,
ipsi uerò nihil dignũ laude pro amicis præstare audetis: quin siquando fortè ac-
cidat ut egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul auolantes
euanescunt uobis multæ illæ tragœdiæ, uosq; similes relinquũt inanibus istis ac
mutis personis, quæ diducto rictu, atque immane hiãtes, ne minimũ quidem lo-
quuntur. At nos è diuerso, quo sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc
in

A in præstanda ea præcedimus. Quare si uidetur, ita in præsentiarum agamus, priscos illos amicos ualere sinamus, si quos uel nos uel uos ex his qui olim fuere, recensere ualemus, quandò ista quidem parte uos nimirum superaueritis compluribus ac grauibus adductis testibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Thesei Pirithoiq; neque non aliorum necessitudinē, pulcherrimis uersibus carminibúsq; contexuerunt. Quin paucos quosdam in medium afferamus ex his qui nostra ipsorum memoria fuerunt, atque eorum res gestas exponamus: ego quidem Scythicas, tu uerò Græcanicas. Et in his uter superarit, melioraq; produxerit amicorū exempla, is & uictor esto, ac suam ipsius ui-
B ctoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honestissimumq; certamen decertarit: adeò ut ego quidem non paulò malim mihi in singulari uicto certamine dextram amputari (nam ea est apud Scythas uicto pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præsertim Græco, ipse Scytha quum sim. M N E. Quanquam est haud mediocris negocii, cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tū admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamen usque adeò ignauiter tam citò uniuersam deserēs Græciam, tibi cessero. Etenim uehementer absurdum fuerit, quum duo illi tantùm uicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum uetustæ uestræ
C picturæ, quas paulò antè scitè admodū repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud uos solet, sed linguā execari cōueniat. Sed utrum spectare nos oportet, numerūm ne eorum quæ amicè quis gesserit, an magis quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur? T O X. Nequaquam, imò non multitudine uis horum spectetur, uerùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirū etiam si numero paria sint, opportuniora magisq; lethalia mihi facient uulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. M N E. Probè loque-
D ris. Statuamus igitur quot erunt satis. T O X. Mihi quidem satis fore uidetur si uterq; quinque narret exempla. M N E. Itidem mihi uidetur. ac prior dicito, uerùm adiuratus, nimirum non nisi uera dicturū. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile, palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem. T O X. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. M N E S. At quis tibi è diis nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? T O X. Et maximè. Ego quoque tibi nostratē iurabo, meapte in lingua. M N E. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirum uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentissimè perce-
E perim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuantemq;. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæq; amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridē uixit, uir in amicitia quidē præcipuus, ita ut re declarauit: cæterùm reliquis in rebus uulgo Samiorum nihilo præstantior, neque genere, neq; cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesserat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ii qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad compotandum, & ad uoluptariam consuetudinem, ab amicitia uerò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebatq; & compotabat

Amicorum I. par, Agathocles & Dinias.

illis,non admodum approbans eam uiuendi rationē. Dinias autem nihilo hunc F
potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit
crebrius obiurgans,molestusq; uidebatur,quippe qui admoneret eū maiorum,
præciperétque ut seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset:adeò ut
ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cū il-
lis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demū ab assentatoribus illis mi-
sero persuasum est quòd adamaretur à Charicléa Demonactis uxore, uiri illu-
stris,atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarii. Iā & literulæ à mu-
liere ad illum uentitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa,de-
nique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quò paulatim illis G
amorem artibus quibusdam inserant,primumq; hac incendant opinione,quòd
sese credant amari. Nam plurimum illicit & hoc,præsertim eos qui sibi formo-
si uidentur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem Charicléa ur-
bana quidem & elegans muliercula, at supra modum meretricia, semperq; il-
lius,quicunque fortè adiisset,etiam siquis admodum leuiter cōcupiuisset:quin
si uel aspexisses duntaxat,protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat
ne quādo recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; me-
retrice doctior allicere amatorem,& ambiguus quum adhuc esset,totum subi-
gere:at quum iam teneretur,incitare,ac magis magisq; accendere,nunc ira,nūc H
blandimentis,ac mox fastidio, deinde iniecta suspicione,quasi ad alium sese de-
flexura esset:postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta,ar-
tibusq; omnigenis in amātes instructa. Hāc igitur tum Diniæ adulatores acces-
siuerant in adolescentulum,multaq; assimulabāt quò eum in amorē Charicléæ
impellerent. Illa porrò quæ complureis iam adolescētes iugularat, & innume-
rabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat, uarium quoddam
atque inexpugnabile malum: ubi nacta manibus est simplicē, & huiusmodi ar-
tium imperitū adolescētulum,haudquaquā amittebat ex unguibus: sed undiq;
oppugnans tentansq;,ubi iam omnium esset compos, tum ipsa dum captat,ca- I
pta periit, tum infelici Diniæ innumerabilium malorū extitit caussa. Nam pri-
mùm quidem statim literulas illa ad illum dat, ac subinde missitat ancillulam,
quæ renunciaret ut fleret, ut uigilaret, postremò ut misera præ amore suffoca-
tura esset sese:donec iam beatus ille persuasus,sibi formosus esse uideretur,atq;
Ephesiorum uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tandē in congressum ad-
ductus est multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat
coniectura, fore ut caperetur à muliere formosa, ad uoluptatem congredi do-
cta,& in loco flere, & inter loquēdum miserabiliter suspirare, & iam abeūtem
amplecti,& adeunti obuiam occurrere,& formam colere sic ut maximè placi- K
tura esset:interdum uel uoce uel cithara canere: quibus omnibus in Diniā usa
est. At ubi sensit excruciari, iamq; amore illaqueatū, ac subiugum esse factum:
aliud ad hæc excogitat,quo miserum subuertat: grauidā se ex eo simulat (nam
hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem) Ne-
que postea commeabat ad illum,affirmans à uiro obseruari sese, qui iam amo-
rem persensisset. Hic uerò rem iam nō ultrà ferre potis erat: neque durare qui-
bat,quum illam non aspiceret:sed lachrymabatur,adulatoresq; ad sese accerse-
bat,ac Charicléæ nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido e-
nim lapide fecerat)eiulabat. Demum in solum abiiciens sese,iactabatur: planeq;
res

A res extremæ dementiæ ſpeciem obtinebat. Siquidem munera reddita ſunt mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, ſed ſolidæ domus, agri, famulæ, ueſtes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lyſionis domus antea inter Iones nobiliſſima, exhauſta eſt, atq; exinanita. Deinde ubi iã exucus eſſet, eo relicto alium quempiam adoleſcentulum Cretenſem bene nummatum uenata eſt, atque ad illum deſciuit. Iam uidelicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Charicléa modò, uerùm etiam ab aſſentatoribus (nam iſti quoque ad Cretenſem amatorem iam deſciuerant) abit ad Agathoclem, iampridem non inſcium quàm illi res miſerè habe-
B rent. Ac pudeſcens quidem initiò, tamen expoſuit omnia: amorem, egeſtatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretenſem: in ſumma, non uicturũ ſeſe, niſi cum Charicléa conſuetudinem haberet. Ille uerò intempeſtiuum eſſe ratus id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis unũ ſeſe nõ admiſiſſet, ſed tum quidem aſſentatores ſuos ſibi antepoſuiſſet: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ ſimul atq; recepiſſet Dinias, haud clàm erat Charicléæ. rurſus ſubitò formoſus factus: rurſus ancilla, & literulæ, & expoſtulatio, quòd iam diu ſeſe nõ adiſſet. concurrerunt itẽ adulatores applaudentes, ut uiderunt Diniæ adhuc eſſe quod daret. Cum autẽ pol-
C licitus eſſet ſeſe uenturum ad illam, ueniſſetq; primo ferè ſomno, eſſetq; intus Demonax Charicléæ maritus, ſiue quòd alioqui præſenſerat, ſiue de compoſito proditioneq; uxoris (nam utrũque fertur) exiliẽs uelut ex inſidiis, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitãs, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputãs quibus in malis eſſet: uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipſum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charicléam: atque hanc quidem nõ ictu uno, uerumetiã & uecte ſæpius, & poſtea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti ſtabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum
D in hos quoque ferro inſiliret, ipſi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm ſeſe ſubduxit, tanto patrato facinore. Et ad aurorã uſque apud Agathoclem diuerſabatur: pariterq; & quæ facta eſſent reputabant, & quid in poſterũ eſſet euenturum, conſiderabant. Vt autem diluxit, milites aderãt (iam enim res erat diuulgata) comprehenſumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tẽpus Aſiam moderabatur. Hic eum ad Perſarum regem remittit. Nec ita multò pòſt relegatus eſt Dinias in Gyaron inſulã ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nũquam abfuerat, tum pariter ſoluit in Italiam, &
E amicorum ſolus unà eſt in iudiciũ comitatus, neque uſquam defuit officio. Porrò ubi iam in exilium profectus eſt Dinias, ne tum quidem deſertus eſt ab amico: quin potius ipſe ſuapte ſponte damnatus uerſabatur in Gyaro, ſimulq; cum illo exulem agebat. At quum iam rerum neceſſariarũ omnium inopia laborarent, locãs ſeipſum purpurariis, unà cum aliis urinabat, quodq; hinc partum eſt referens, Diniam alebat. Quin & ægrotãti diutiſſimè inſeruiuit: & ubi uita defunctus eſt, noluit unquam in patriam reuerti, uerùm inibi perſeuerauit in inſula, pudori ſibi fore ratus, ſi uel mortuum amicum deſeruiſſet. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim ſcio ſi anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortẽ obiit. TOX.

At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quò mihi fas esset eis non F
habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti. quin uereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarẽsis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadũ occasum, collectitios quosdam homines uehentem. in his fuisse Euthydicum, unaq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicũ. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: uerùm Euthydicum ualentem, robustumq;: Damonem contrà suppallidum atque ualetudinarium, quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliã usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm ubi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarẽt, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autẽ attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tẽpestatis mala? Vt uerò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigãtes antenna, præterea & funes quosdam trahentes, quò nimirum uim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nausearet, uomuisse in mare propendentem. Deinde, ut coniicio, naue uehementius in eam partem in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellẽte fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: H
neque nudum tamẽ, uidelicet ut misero uel natare commodè liceret. Mox itaq; succlamasse quum præfocaretur, uixq; sese ab undis sustolleret. Porrò Euthydicum simul atq; audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse sẽmet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant, luna scilicet relucẽte) unà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese, miseratos uirorum calamitatem, uerùm nequisse, quòd uento præualido raperentur. Illud tamẽ fecisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, ut ab his suspensi natarẽt, si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquã exigua. I
Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quisquam edere queat in hominem amicũ, qui noctu decidisset in mare usque adeò sæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ sese agglomerãtis, spumam undiq; efferuescentem, noctem, ac desperationem, ad hæc illum iam præfocari incipiẽtem, uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico: hunc autem incõtanter insilientem, simulq; nantem, prorsusq; solicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim profectò cognosces quòd haud ingenerosum hunc quoque amicum, uidelicet Euthydicum, retulerim. TOX. Vtrum perierũt uiri, Mnesippe, K
an salus quæpiam ex insperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui. MNE. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agũt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu uidere licuit, hunc delapsum, illũ desilientem, simulq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidem, subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atque ita hærentes fluitasse, sanè quàm incommodè. Deinde ubi tabulata cõspexissent, iam sub auroram annasse, conscensisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquã mali sunt, ut ego quidem

II. par, Euthydicus & Damon Chalcidenses.

autumo,

A autumo, accipe iam tertiū, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & iis quidē opulētis, quū ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentū reliquit aliis quidem fortasse deridiculum, tibi uerò haud scio an tale sit appariturum, uiro probo, & apud quē amicitia in precio sit, quiq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alēdam, atque in senecta fouendam: Charixeno uerò filiam meam elocandam cū dote, quāta ab illo maxima dari poterit. Erat autē illi mater anus, ac filiola iam matura nuptiis. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, al-

III. Eudamidas, Aretæus Corinthij, & Charixenus Sicyonius.

B ter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ii qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocoq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatē Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet, atq; ita aiebant: Si quidem persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradēt mortuo. At hæredes quibus ista erāt legata, ut audierunt, uenerūt illico, agnoscentes rataq; facientes ea quæ erant testamēto mandata. Itaq; Charixenus quinq; dūtaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tū suo ipsius suscepto onere, & matrē alit Eudamidæ,

C & filiam non ita pridem elocauit, ex quinq; talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri uoluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste uidetur? nūmnā leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamēto? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit unus è quinque? TOX. Et iste quidem egregius: quāquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, uerùm ante alios uenisset non scriptus talium hæres. MNE.

D Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolēi, Massilia oriundum. Commōstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatū agenti, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda iter facienti, quum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset ac uenustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commōstrabat, caussam exponit quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim compertè omnia. nam ipse quoque Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus

IIII. Zenothemis Maßiliensis, & Menecrates.

E erat Zenothemis, uiro diuiti ac honorato ipse iisdē rebus par. Deinde aliquanto pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcētis uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciasset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Massilienses mulctamus, siquis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, utpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac

pauper facilè accipere,quæ tã infelici fuerit forma. Quin & cõcidere dicebatur, F
idq; circa lunam crescẽtem. Hæc ubi apud Zenothemin deploraret, Bono,inquit,animo es Menecrates. Neq; enim ipse egebis necessariis,& filia tua dignũ aliquẽ suo genere spõsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus,statim apprehensa illius dextra,deduxit domum: ibiq; opes,quæ illi multæ erant,partitus est cũ illo: ac cœna parari iussa,conuiuio accepit amicos,& in his Menecratem,ueluti iam è necessariis cuipiam persuasisset ut puellam in matrimoniũ acciperet. Posteaq; autem conuiuiũ peregerant,libassentq; Diis,tum uerò plenum illi calicẽ porrigẽs, Accipe,inquit,Menecrates, â genero symbolũ affinitatis poculũ: nam hodie ducturus sum ego filiam tuã Cydimacham: dotẽ autem iam olim accepi ta- G
lẽta quinq; & uiginti. Illo uerò respõdẽte, Absit,ne feceris ô Zenothemis,néue ipse usq; adeò insaniam,ut te neglectum,qui & iuuenis es,& formosus, cõspiciam cũ deformi puella ac debilitata coniugatum: Hæc,inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctã tollens,abduxit in thalamũ: ac paulò pòst prodiit, ea deuirginata: atq; ex eo tempore cũ illa uiuit,supra modum diligẽs,& quemadmodum uides,circumferens eam. Et nõ solùm nõ pudet matrimonii,uerumetiam perinde atq; glorians de eo,sic ostentat,propterea quòd negligit corporis formã ac fœditatem,ad hæc opes & famam. tantũ amici rationem habet Menecratis,neq; arbitratur eum sexcentũ uirũm sententia deteriorem esse factũ, quan- H
tum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modũ. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neq; diu est quòd tollens hũc pater intulit in curiam,frondibus oleaginis coronatũ, ac pullis amictum, quò plus miserationis auo cõciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus cõplodebat. Itaq; curia cõmota super illo, remisit multã Menecrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est,eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria,sicuti uides,neq; qualia passim Scythæ factitant,qui cõcubinas formosissimas summa cura diligere dicũtur. Restat nobis quintus. Neq; uerò I
mihi uideor alium quempiam debere dicere Demetrio Suniẽsi præterito. Nauigarat in Aegyptũ Demetrius unà cum Antiphilo Alopecensi, quicũ illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinã sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uerò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptũ, ad spectaculum Pyramidum, Memnonisq;. Nam audiuerat illas,quum essent sublimes,umbram non iacere: Memnonem autem uocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam K
mensem aduerso Nilo nauigabat relicto Antiphilo,quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularẽ quempiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine,ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot,unà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo,ad hoc phialis aureis duabus,tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,atque id genus aliis, omnia apud Syrum deposuerat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt,districti in rota: deportatiq; uenerũt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant,sub lectica quadam in abdito condi-

V. par, Demetrius Suniensis & Antiphilus Alopecensis.

tas.

A tas. Syrus itaq; illico uinctus, unaq; herus huius Antiphilus: atque is quidē interea dum præceptorē audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem, tanquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: seseq; impiari credebāt, si cum illo bibissent, aut edissent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multū iam temporis: habitus interim omnium, quātum in carcere erat, sontium sceleratissimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo superstitiosus, ratus sese gratum facere deo, atque illius ulcisci uices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd siquan-
B do defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse, impudens habebatur: atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Subægrotabat itaque iam, maleq; habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idq; etiam noctu, neq; crura sineretur protēdere, ligno inclusa. nam per diem catasta stringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebatur totus in uinculis esse. Ad hæc insuper domicilii pædor ac præfocatio, multis ibidem uinctis, locumq; angustum prementibus adeò, ut uix respirarent, tum ferri stridor, ac somnus exiguus, hæc omnia molesta erant, atque intolerāda: nimirum homini eiusmodi rerum insueto, minimeq; ad tam durū uitæ genus exercitato. Quum uerò iam deficeret, ac ne ci-
C bum quidem capere posset, reuersus est tandem & Demetrius, nihildū sciēs eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem uenisset: tum quidem admissus nō est, propterea quòd uespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane quū esset ingressus, multis uidelicet precibus admissus, accedēs multo tempore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, ut cognosci non quiret. Circumiens igitur, è uinctis unumquemque cōtemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Anti-
D philum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: usqueadeo præ malis erat trāsfiguratus. Vt uerò ad uocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à uultu abigens sordidam atq; impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tā inopinato spectaculo. Verùm aliquanto pòst, posteaq; & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius de singulis esset illū diligenter percōtatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autē illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam
E eius agens, inseruiensq;. Locans enim sese iis qui uersabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium usq; diem oneribus gestandis nō parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manū dabat, quò illi mansuetū hūc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curā affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quò illum cōsolaretur: ubi uerò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebāt: ut Demetrius nullo uetāte ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idq;, ut putabatur, ueneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ, neque deinde quisquam admissus in

domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, quũ alia uia non pa- F
teret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tãquam in
irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atq; confes-
sus est, abductus est illico in carceré, ac ductus ad Antiphilũ. Nam hoc magnis
precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atq; eadem in tra-
be uinciretur. Hic igitur uel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore,
quum sua ipsius incõmoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud au-
tem curæ haberet, quo pacto fieri posset ut ille & quamplurimum dormiret,
& minimũm angeretur. Atque ita commodè tolerabãt, communicatis inter i-
psos malis: donec aliquanto pòst tale quiddam accidit, quod finẽ ferme eorum G
imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiã haud scio unde nactus limam,
adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit qua seriatim erant
adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq; omnes. Qui quidẽ facilè trucida-
tis (quippe paucis) custodibus, cõglobati prosiliere: atque hi quidem illico quò
quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porrò Demetrius
& Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoque retento, qui iam aufugere para-
bat. Vt autem diluxisset: Aegypti præses cognito quod acciderat, emisit qui-
dem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erãt cum Demetrio, soluit
à uinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat e- H
rat ut hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non medio-
cribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, uiderẽtur uel
cõmiseratione, uel ob id laudis, quòd nõ aufugissent, dimitti. In summa, cõpu-
lêre iudicem ut caussam exactius excuteret. At hic ubi reperit nihil eos cõme-
ritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoq; admiratus, liberos es-
se iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in uincula cõiecti.
Quinetiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilũ drachmarum
decem millibus: bis tãto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidẽ in Ae-
gypto est: Demetrius autem sua quoq; uiginti millia relinquens amico, cõcessit I
in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantũ hoc loquutus Antiphilo, meritò si-
bi iam ignoscẽdum uideri quòd tum ab eo discederet: neq; enim sibi opus fore
pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat, uidelicet qui possit paucis esse cõ-
tentus: neq; illum amplius egere amico, quippe cui res iã feliciter haberẽt. Hu-
iusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notasses nos, tanq; qui uer-
bis nos iactaremus: idem profectò relaturus erã tibi cõplures orationes, atq; eas
egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quũ interim pro se ipso nihil re-
spõderet: pro Antiphilo uerò lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: to-
tamq; caussam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fe K
cit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primũ memoria suggessit, tibi nar-
rauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquũ est, iã decedẽs à narratione,
tibi dicẽdi partes trado. Tu porrò uti Scythas his nõ inferiores referas, sed lõgè
præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præ-
cidatur. Verùm oportet strenuũ præstare uirum. Etenim res quædã uehemẽter
ridicula tibi cõtigerit, si cũ Orestem ac Pyladem admodum sophisticè laudaris,
pro Scythia dicẽs, orator ignauus appareas. TOX. Rectè tu quidem Mnesip-
pe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quasi nihil solicitus sis
ne tibi lingua execetur, uicto in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem

quemadmodum

A quemadmodū tu, uerbis phalerans atq; exornās (neq; enim is Scytharum mos) præsertim quū res ipsæ longè magis loquātur, quàm uerba. Nihil autē eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in cōmemorando laudibus extulisti: puta siquis sine dote duxerit deformē mulierē: aut siquis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talēta: ac per Iouem, siquis sponte eat in uincula, quū certò sciat se paulopost esse soluendū. Admodū enim leuia ista, neq; quicquam inest in his uel magni negocii, uel uirile quod sit. Cæterū ego tibi referā multas cædes, bellaq; & mortes, amicorum caussa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse si cū Scythicis conferantur. Neq; tamen istuc sine caussa facitis, sed meritò
B parua ista miramini, propterea quòd nō sunt uobis admodū graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace uiuentibus: quemadmodū nec in trāquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nēcne. tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc ut dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadētibus, aut ubi fortè cōcurrimus, pro pascuis prædaq; pugnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis, eoq; quamfirmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicātes. Prius autem uolo tibi cōmemorare quo ritu faciamus amicos, nō ex poculis, quemadmodū uos, neq; siquis æqualis sit, aut uicinus: uerùm ubi strenuum quēpiam uirū con-

Quomodo amicos eligāt Scythæ.

C spexerimus, quiq; præclara facinora patrare possit, in hūc omnes studio incumbimus: & quod uos in ambiendis cōiugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilq; nō faciētes, ne uidelicet frustremur amicitia, nēue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiā, protinus fœdus initur, ac iusiurādum, quod sit maximū, nimirū & uicturos eos pariter, & mortē oppetiturū, si sit opus, alterū pro altero. Atq; ita facimus. Etenim simul atq; incisis digitis sanguinē in calicem destillauerimus, summisq; intinctis gladiis ambo pariter admouentes biberimus, nō est quicquā quod deinde nos queat dirimere. Admittūtur autem ad huiusmodi fœdera ad summū
D tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quò communes istæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iam non perinde firmā illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo nostrū iusiurandū, quandoquidem istuc initiò sum pollicitus. Non enim per Ventū & Acinacē, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. M N E. Equidem tuum iusiurādum haud magnopere desiderabam: proinde rectè facis, qui nullum deorum iures. T O X. Quid tu narras? An non tibi uidentur esse dii,

Iusiurandum Scytharum.

E Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quòd nihil sit maius mortalibus uita ac morte? Per hæc utique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: uidelicet per Ventum, tanquam qui uitæ sit caussa: per Acinacē uerò, ut qui mortis sit author. M N E S I P. Atqui si ista idonea caussa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, uenenum, funem, atq; his cōsimilia: quādoquidem uarius est iste deus interitus, atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illum sit aditus. T O X. Vide quā contentiosè nunc, quamq; litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. M N E. Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas:

quare perge confidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dũ loque- F
I. par, Dandamis & Amizoca. ris. adeò tibi silebo. T O X. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberãt. Venerãt interea in regionẽ nostram Sauromatæ cum equitum decem milibus: peditum autem ter tantũ adueniſſe ferebatur. Ii nimirũ quum in nos irruiſſent imparatos, neq; expectantes illorũ insultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autẽ repugnãtes occidunt, nonnullos & uiuos abducũt, nisi siquis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo cõsilio Archiplanorũ, id est ducum nostrorum, ad utranq; Tanaidis ripã. Pro- G
tinus itaq; & prædas abigebant, & captiua abducebãt, & tentoria diripiebãt, & curribus potiebãtur, atq; iis plerisq; cum uiris captis: & sub oculis nostris cõcubinas uxoresq; nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quũ duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicũ, miserè uinctus, simulq; calicis & sanguinis cõmonefecit. Quod simul atq; exaudierat Dandamis, nihil etiã contatus, spectãtibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc uerbi siquis sonuerit, postea non interimũt, sed recipiunt, tanquã dedentem sese precio redimẽdum. Moxq; ad illorũ ducem adductus, reposcebat ami- H
cum: Ille redemptionis precium postulabat. Neq; enim prius dimissurũ sese, nisi maximũ pro illo recepisset. Tum Dãdamis: Quæ possidebã, inquit, ea omnia à uobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare queã, id sum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles: & si ita uis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunq; tibi lubitũ erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quũ temet dedideris. Quin tu parte eorũ quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illico Dãdamis, quidnam uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic protinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent exeti, iamq; precium persolutũ esset Sauromatis, recepto Amizoca, re- I
uersus est innitẽs illi: unaq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factũ, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam uictos esse rebãtur sese, quum uiderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: uerùm superesse egregiam mentẽ, & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrẽ incutiebat, reputãtibus cum cuiusmodi uiris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidẽ ex improuiso superassent. proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisq; curribus, fuga sese subduxerũt. Porrò Amizoca nõ tulit diutius, ut uideret ipse, amico cæco Dandamide, sed ipsus semet exoculauit. Atque ita sedẽt ambo, omniq; K
honore à populo Scytharũ publicitus alũtur. Quid tale Mnesippe uos referre possetis, etiam siquis tibi donet ut possis uel decem alios ad istos quinq; adiungere, etiã citra iusiurandũ, si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu uerò si quẽ talem narrasses, nõ sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodũ supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, beneq; ominantes, atq; id genus alia: cuiusmodi uos ad demulcẽdas aures soletis artificio quo-
II. par, Belit. dam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ cõsobrinum

A brinum. Is ut detractũ ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nã fortè simul erant in uenatu) iamq; leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret, desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitq;, in sese prouocans, auertensq;, atq; inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittã sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tãto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis, altero amicorũ, altero è regione leonis. Iã tertio loco tibi referã Mnesip-

tas & Basthes

B pe, Macentæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tum quũ legatione fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In cõuiuio igitur quum Mazæam uidisset proceram atque decoram uirginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iam itaq; quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, uti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimoniũ accipere. Atq; id temporis

III. Macẽtes, Lõchates & Arsacomas.

C forte fortuna multi aderant in cõuiuio proci, reges, ac regum filii. in his erat & Tigrapates Lazorũ princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliiq; cũ his permulti. Oportet autẽ unumquenq; procum posteaquã exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiẽdas nuptias accesserit, cõuiuari cum reliquis, tacitumq; accumbere: deinde peracto cõuiuio, postulata phiala uinũ in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire, multũ interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hũc igitur modũ cũ multi iam libassent, postulassentq;, regna & opes commemorantes: tandẽ Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia ista esse

D iudicatur in Deum) sed haustim bibẽs, Da mihi rex, inquit, filiam tuã Mazæam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore uerò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontãteq;, Quantum pecorum, aut quãtum habes plaustrorũ Arsacoma, nam iis rebus uos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, uerùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq;, quales alii Scytharũ nemini. Ac tũ quidem ista dicens risus est, cõtemptuiq; habitus, uisusq; temulentus: mane uerò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq; sponsam abducturus erat in Mæotidẽ ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domũ reuersus, ami-

E cis indicat quemadmodũ reiectus esset à Rege, risuiq; habitus in cõuiuio, quũ pauper esse putaretur. Atqui dixerã, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe uos, ô Lonchata atque Macenta: uestramq; beneuolẽtiam longè præstare multóq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verùm hæc dicentẽ me subsannauit, contempsitq;: & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandã sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boũmque multam copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde ô amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum.

Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unumquenq; F
è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat: si modò ita uiuimus, quemadmodum
cœpimus quum coniungeremur: nimirum ut unus homo simus, iisdem dolen-
tes, iisdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, unusquilibet è nobis totus in-
iuria afficiebatur tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macen-
tes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus.
Atque ego quidẽ recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu
uerò sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma,
inter hæc (nam his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane,
quò contrahas & appares arma, equos, atq; aliarum rerum uim quantam potes G
maximam. Facillimè autẽ plurimos adiunxeris: partim quòd ipse strenuus, par-
tim quòd nobis non pauci sunt familiares. Maximè uerò si desederis in tergore
bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus est in
Bosporum, puta Lonchates: alter, id est Macentes, ad Machlyenses, eques uter-
que. At Arsacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiari-
bus uim hominum armauit. Demum & in tergore bouis desedit. Consuetudo
autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio
læsus est, cupitq; ulcisci, neque par esse pugnæ uidetur: tũ boue immolato, car-
nes frustulatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in H
eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis uincti sunt. Et hoc
quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis car-
nibus, adeuntibus domesticis, præterea siquis alius uelit, quisq; partem sibi su-
mit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem
equites præbiturum se quinq; suopte cibo, suoq; stipẽdio: ille decem, alius plu-
res: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat.
Colligitur itaq; in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi
quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficilli-
mus est: nõ aliter quàm si iureiurãdo esset adactus. Nam in tergũ ascendisse, in- I
star iurisiurãdi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coie-
runtq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites pro-
miscuè uicies mille. At Lõchates ubi ignotus peruenit in Bosporũ, Regẽ adit,
tractantem quiddam de regni negociis, aitq; uenire quidẽ sese publico Scytha-
rũ nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset: De pu-
blicis, inquit, negociis, hæc impræsentiarum denũciant Scythæ, ne uestri pasto-
res in planitiem usq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant. Cæterùm la-
trones de quibus expostulatis, quòd regionem uestram incursent: negant eos
publico cõsilio emitti, sed priuatim sui quenq; lucri causa prædari. Quòd si quis K
illorum deprehẽdatur: tui arbitrii esse, ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi
denunciant. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurum ab Arsacoma
Mariãtæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam
postularit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore tauri-
no septimũ iam diem, cõtractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit
Leucanor) & ipse, cogi uim copiarum in tergũ bouis. Quòd autem aduersum
nos cogerẽtur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id uerò me fugerat. At-
qui in te, inquit Lõchates, hic apparatus cõstituitur. Mihi autẽ inimicus est Ar-
sacomas, grauiterq; fert quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omni-
bus

Cõsuetudo sedẽdi in tergore bubulo.

A bus illo uidear esse præstantior. Quòd si mihi spopõderis alterã filiam tuã Barcetin, alioqui nec indigno uestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet supra modũ formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob caussam iratus esset Arsacomas: nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat semper Scythas. At Lonchates, Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturũ. Id quum fieret, iamq; resupinatus in cœlum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic: ne quis spectantium coniiciat qua gratia iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit
B Arsacomas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc nõ parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem absistite quamlongissimè: neq; quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquã igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul abstiterunt: uibrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput desectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulãs interim cum illo, breuique sese dicens affuturum, tanquam ad negocii quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò ubi equum uinctum reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eũ insequutus, quippe diu igno-
C rãtibus Bosporanis quod acciderat, tum ubi rescissent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititq; promissum allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in uia factus certior super his quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cũ sis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans, imperiũ arripias, in rebus perturbatis obortus, puella uerò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum, ubi Leucanoris filiam conspexerint. Ego porrò nõ solũ Alanus sum, uerùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siqui-
D dem nostra è gente Masteram Leucanor asciuit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alania, denunciantibus ut quàm potes ocyssimè te recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, ut imperium ad Eubiotũ deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidẽ dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eademq; lingua cum Alanis. Commune enim horum utrunque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnopere comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus conueniebat Alanũ minus esse
E comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factũ est, ut illi fides haberetur, putareturq; Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum unâ proficiscaris in Bosporum, unum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ uirgo etiamdum erat. At ille per diem quidẽ illam curru uehebat: uerùm ubi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alius quidam eques sese conseque-

retur)tum insiliens & ipse,nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed F
deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorũ montibus, quum
uirginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum
à Machlyensibus in Scythiam usque permensus est uiam: statimq; equus eius
ubi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsa-
comæ Mazæam in manũ dans,Accipe, inquit,à me quoque id quod sum pol-
licitus. At illo ad insperatum spectaculũ stupefacto,gratiasq; agente:Desine,in-
quit,Macentes,ac noli me aliũ à te ipso putare:nam mihi profectò gratias age-
re ob hæc quæ feci,perinde est,ac si sinistra mea gratias agat dextræ,quòd uul-
neratæ sibi subministrauit,atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula ni- G
mirum & nos fecerimus,si iam dudum commissi,& quatenus licet,in unũ con-
flati, magnum adhuc esse credamus, siqua pars nostri officiosè quid egerit pro
toto corpore. Etenim pro se ipso fecit,quũ pars sit totius beneficio adiuti. At-
que ad hunc quidem modum Arsacomæ gratias agenti Macentes respondit.
Cæterùm Adyrmachus ubi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum: iam
enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis,apud quos fuerat di-
uersatus: uerùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copiis, per mon-
tosa irrupit in Scythiam, pauloq; post irruit & Eubiotus, cum Græcos unde-
cunque poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; H
uicies millenos. Coniunctis autem copiis Eubiotus atque Adyrmachus nona-
ginta milla confecerunt:atque ex his tertia pars equites sagittarii. Nos autem
(nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram,addens iis qui in tergum tau-
rinum conuenerant,equites ad plenum instructos centũ)contractis haud mul-
to minus triginta millibus,unà cum equitibus operiebamur insultum,ductore
Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus,contra duximus agmen,
præmissis in hostem equitibus. Atque ubi iam diu acriter esset pugnatum,tan-
dem cessere nostri,interrupta phalãge. Postremò in duo dissectum est uniuer-
sum agmen Scythicum. pars subduxit sese,non omnino palàm uicta,uerùm ita I
fugiebat,ut locũ dare uideretur:adeò ut Alani ad multum tempus insequi non
auderent. partem alteram,quæ eadem erat imbecillior,cingentes Alani ac Ma-
chlyenses undequaque cædebant, confertim iaculis emissis, atque sagittis, sic
ut uehementer laboraretur à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iam pleriq; ar-
ma proiecerant,quorum in numero fortè erat Lonchates,& Macentes:iámque
ambo uulnus acceperant, dum ante alios sese periculis obiiciunt, hic quidem
adusto femore,puta Lonchates:porrò Macentes securi sauciato capite,tũ con-
to in humerũ impacto. Quod simul atq; sensit Arsacomas,quũ in altero agmi-
ne esset nobiscum: turpe ratus si desertis amicis non adesset, subditis equo cal- K
caribus,cũ clamore in hostes tẽdere cœpit sublato gladio,adeò ut Machlyen-
ses uim animi non sustinuerint, sed uiam illi fecerint,ut trãsiret. At ille receptis
amicis,tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachũ, impactoq; in cer-
uicem gladio, ad zonã usque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Ma-
chlyensium,paulopost & Alanorum. denique cum his Græci quoque. Atque
ita redintegrato prælio,nos superiores extitimus,diuque sumus insequuti tru-
cidantes,donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus uenerunt lega-
ti, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tribu-
tum pensuros sese pollicebãtur: Machlyenses obsides daturos se confirmabãt.

Alani

A Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebāt, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibúscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragiis, in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum caussa facere. MNES. Tragica prorsus, ô Toxari, fabulisq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendendus esse uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quo minus & alia his consimilia refe-
B ram, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tantum ne longum facias, uir optime, neque usqueadeo admissis uagisq; utare sermonibus, ut nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris unà nobiscum audiendo circumcursitans. Quin magis ausculta quæ in me ipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, idq; cupiditate Græcanicarū literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia iis qui à Scythia naui-
C gant. Comitabatur autē Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quasdā importatas in portu spectassemus, in eumq; è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali. interea fures quidam effracta sera sustulerunt uniuersa, adeò ut non reliquerint quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quū domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non uisum est in ius uocare uel uicinos qui plures erant, uel hospitem, ueriti ne plerisque sycophantæ uideremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos, tū uestium permultum, ad hæc tapetia quædam, deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciundum omnium rerum egenis,
D idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis, statim demerso in ilia Acinace, uitā fugere, priusquam ignauum quippiā aut indignum esset ferendū uel fame uel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrās ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede uictum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum uiritim lecti uti mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erāt decertaturi. Ergo quum omnes huius negocii conditiones audisset, accedens ad me,
E Caue posthac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperem dixeris. siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato uictu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. etenim assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumque spectaculum Græcorum. Ergo ubi cōsedissemus, spectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatæ, partim in homines quosdam uinctos emissæ, nocentes quospiam, ita ut coniiciebamus. Vt autem prodierūt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrādi, dixisset præco: Si quisquam uelit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi

IIII. *Toxaris & Sisinnes.*

protinus assurrexit Sisinnes desiliens, polliceturq; se dimicaturum: simulq; po- F
scit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manu dat:
Si uicero, inquit, Toxaris, unà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin ceci-
dero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidē his auditis singultiebam.
At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeā nequaquam
imposuit, sed nudo cōsistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse uulnus ac-
cepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multū sanguinis deflueret. Ego in-
terim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduersa-
rium obseruans, ferit in pectore, transfigitq;: ita ut protinus ad pedes illius pro-
cumberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo incumbebat: parumq; aberat quin G
ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Por-
rò ubi dimissus est iam uictor declaratus: sublatum illum, domum deportaui:
multumq; temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud
Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex uulne-
re. Hæc res Mnesippe non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, ut te-
stibus careat, & ficta credi queat: uerùm complures extant Amastriani, qui de
pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abau-
chæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borysthenēsium ciuitatem
V. *Abauchas & Gyndanes.* secum adducens & uxorem, quam unicè diligebat, liberos duos, alterum qui- H
dem masculum lactentem, altera uerò erat puella septem annos nata. Erat au-
tem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è uul-
nere laborans, quod in uia acceperat à latronibus qui eos fuerant adorti: cum
quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita ut ne stare quidē posset præ cru-
ciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuer-
sabantur) ingens ortum est incēdium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma un-
dique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore, quæ inhærebat, iussaq; ut ipsa sese seruaret, amico in hume-
ris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita ut nequaquam incendio læde- I
retur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam ut sese conse-
queretur. Ea uerò semiusta, abiecto ex ulnis infante, uix exiliit è flamma. Dein-
de puella unà cū illa ueniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro
obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque uxore, Gyndanem
extulisset: Imò liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tum incer-
tum, an hi boni sint futuri: porrò amicum diu fuerit priusquā inueniam talem
qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi
Mnesippe. è pluribus his quinque propositis iam tempus est pronunciari, utri
nostrum aut linguam aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est K
iudex? MNES. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed
scin' quid agemus? Quandoquidem impræsentiarum nullo proposito scopo
sumus iaculati: deintegro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum refe-
ramus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel
tibi dextera. At si hoc crudele, quandò tu amicitiam admirari uisus es: ego ni-
hilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem, ne-
que pulchriorem: quin ipsi quoque in unum copulati, illud approbamus, ut ex
hoc die in totam usque uitam simus amici, utriq; uictores, utrique maximis po-
titi præmiis: uidelicet pro unica lingua, unaq; dextera, binas uterque habituri:

atque

A atque insuper oculos quoque quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nanque quiddam est cum duo trésque copulantur amici, qualem Geryonē scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: ut dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOX. Probè dicis. atq; ita faciamus. MNES. Verùm neque sanguine opus est Toxaris, neque Acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadē amamus, id multo certius est calice illo quē bibitis: propterea quòd huiusmodi nō obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXA. Placent ista: iamq;
B amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, siquando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum ut sis sciens, nequaquā me pigeat uel longius etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione coniicio.

LVCIVS, SIVE ASINVS.

ARGVMENTVM.

Iocosa quædam & ficta narratio est, quo pacto uidelicet in Thessaliā profectus studio discēdæ artis Magicæ, ibi à puella quadam, dum in auem conuerti, eoq; periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde uaria fortunæ atq; locorum uicissitudine, rusticis, urbanis, sacris, profanis diuenditus, ad postremum cum
C *in theatrum quoq; spectaculi de se præbēdi caussa introductus esset, deuoratis quas ibi tum fortè conspexerat rosis, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipuè autem admiratione digna est, mira casuum atq; periculorum uarietas, quibus sursum atq; deorsum iactatum sese, interim etiam bene acceptum fingit: ut non immeritò prorsus putarint quidam uoluisse Lucianum, totius humanæ uitæ speciem atque imaginē quandā sub hoc lusu proponere, uidelicet quàm uarij casus, quàm fallax & inconstans fortuna, quàm incerti consiliorum etiam bene ac sapienter captorum exitus, quamq; insperati quandoq; earum rerum quas nunquam cogitaris, euentus esse soleant, asini huius exemplo (qui corporis quidē permutatione facta, ex homine transformatus fuerit, animum tamen & mentem hominis retinuerit) adumbrando. Hanc fabulam Apuleius undecim libris imitatus est, afflictis etiam alijs compluribus ad idem argumentum, quorum quædam mythologicè Fulgentius interpretatus est, is qui in cæteras quoque poetarum fabulas, mythologias scripsit.*

D VVM in Thessaliam, ubi quædam mihi paternæ rationes erāt cum eius gentis uiro, proficiscerer, in Thessalos quōsdā incidi, qui in Hypatam Thessaliæ urbem redibāt. Vehebar equo, necessaria quædam usui ferens, unico comitatus seruo, qui sequebatur pedes. Inter eundum, cū uariis de rebus loquentes, iam urbi appropinquaremus, à Thessalis petii, nū eius urbis ciuem nossent nomine Hipparchum. habere enim me ad eum literas, ut apud ipsum uelut hospitem diuerterem. Illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem auarum, qui solùm domi uxorem, & unicam ancillam haberet: & quo in loco urbis habitaret, describētes, hortum quempiam in quo esset
E eius habitaculum, data deinde salute acceptaq;, abierunt. ego domum Hipparchi adiens, ostium leuiter pulso. accessit uxor: quam rogo, an sit Hipparchus domi. illa cum & quis essem, & quid mihi uellem, quæsisset, à Deciano Sophista Patarēsi habere me literas respondi. Mulier manere paulum hortata, occluso ostio abiit: pauloq; pōst rediēs, me iubet introire. Ingressus salutato homine epistolam trado. Erat ille in cœnæ principio, in lectulo sedens admodū paruo, unà muliere discumbēte, mensa cibis uacua. Lectis literis, Amicissimus mihi, inquit, Græcorumq; excellētissimus Decianus fecit optimè, qui suos ad me amicos fidēter miserit. Vides Luci habitaculum hoc paruum esse, sed quod satis sit habitāti: uerùm reddes tua præsentia domū, si æquo animo tuleris, ampliorem.

Vocata deinde ancilla Palæstra: Des,inquit,huic hospiti nostro tunicam: & si- F
quid secum detulit,conde:dehinc mitte ipsum ad balneũ quod longa uia à nobis abest. Cepit me Palæstra,ostensaq; domo pulcherrima:In hoc,inquit, lecto nocte dormies.huic puero tuo lectum substernam,& addam puluinar.Cũ hæc dixisset,ego in balneum profecturus,hordeum in cibum equi ancillæ dedi.Lotus cum rediissem, Hipparchus me benignè excipiens, penes se iussit sedere. Cœna splendida fuit,uinum suaue & uetus:post cœnam & potus & sermo dignus hospite.Ita potando uespere absumpto dormitum profecti sumus.Postridie rogat me Hipparchus,quò pergerem,& quot diebus essem apud se affuturus. Larissam peto, inquam, sed hic ferè quinque diebus morabor. Id nequa- G
quam dixi ex animi sententia.optabam siquidem ibi aliquandiu esse,quoad aliqua à me maga reperta esset, cuius ueneficiis aliquod monstrum conspicerem, hominem aut uolantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi urbem perambulare: quanuis quo id modo inquirẽdum esset,nescirẽ.Interim mulierem uideo accedentem,ut ex uia coniici poterat, iuuenẽ opulentã. uestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurũ sumptuosius.appropinquãs mulier me cõpellat:Ego,inquit,Abrœa sum,amica,siqua unquã fuit,matris tuæ: quæ quũ eius filios non secus ac meos diligam, uolo fili apud me diuertas. Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecũ esse,sed pudore impedior,ne uidear H
hospitem amicum contemnere,si eius domum relinquam:animo autem & benigno tecum ero.Nũquid Hipparchus auarus ille tuus est hospes?inquit. Non his uerbis utaris mater,inquã: splẽdidus quippe ac sumptuosus in me fuit,adeò ut ex nimia impensa lautitiaq; culpari soleat. Illa subridens,manuq; apprehensa seorsum ducens : Caueas, ait, uelim omni cura Hipparchi uxorẽ.maga etenim est præcipua, admodum ueneficiorũ potens,appetẽs uiros:atq; si quos in adolescentes oculos coniecit, nisi quis uolũtati eius pareat,omni conatu illos ulciscitur,hos perimens,hos in beluas transmutãs.tu uerò fili adolescens es,ac formosus,ut facilè placeas mulieri:præterea externus & aduena,qui ut plurimum I
contẽnuntur.Ad hæc animaduertens,me id quod iam diu quærito,habere domi,fœminam relinquo:abiensq;, mecũ ipse cœpi de uia loqui: Age,inquam,tu qui tantopere hanc mirandam artẽ te profiteris appetere, excita teipsum paulò,atq; eam disciplinam condisce,qua quod libuerit,potieris.Et quãdoquidem amici hospitis uxorẽ non licet,aggredere ancillam Palæstram:tibi illã omni ratione concilia.Nam si illam expugnaris,absque labore quod cupis cognosces.
" Seruis enim & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt. Hæc mecum loquẽs,domũ intro,ubi neq; Hipparchũ neque uxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat,cœnam nobis parans.Hic ego:O pulchra Palæ- K
stra, inquam, quàm uenustè & admodum nates simul & ollam circumfers atque euoluis!Tum illa,Lumbis meis paulũ humoris superabundat,ex quo beatus erit si quis paulũ degustarit.Illa lasciuior admodũ,& uultu grata, Abi hinc, inquit,si sapis adolescens, nisi tibi mauis uitam eripi, & loca fuge ignis & fuliginis plena. Nam si me tetigeris,uulnus tibi inferetur igneũ, quo apud me deficies.ab hoc neque medicus alter,neq; Deus poterit te curare,sed ego te urens mirũ in modum dolore afficiam,cuius curam haud facilè sustinebis,neq; lapidibus pulsatus dulcem uitabis dolorem.Quid autem ridens ita respicis hominum coctricẽ,doctam non solùm hos uiles parare cibos,sed homines quoque,quod

his

A his maius est, iugulare, pellem adimere, partiri in frusta, uiscera quoq; ipsorum & corda rimari? Hoc, inquā, enarrasti rectè: nam me, quāuis procul à te remotum, non solùm concalefecisti, sed ignem in mea uiscera absque aliqua iniuria exurenda coniecisti. Itaq; te oro, ut mihi salutem afferas his asperis & suauibus quas dixisti medelis, meque iam mortuum excoria, ut lubet. Illa his uerbis arridens, cum iam mihi facta esset propitior, pollicita est, postquam domini issent dormitum, se mecum esse concubituram. Interea cum redisset Hipparchus, loti imus cœnatum. Potus fuit frequens nobis inuicem coëpulantibus. Ego somnum fingens, cum surrexissem, abii dormitum: ubi omnia mihi optimè intus
B præparata erant: extrà lectus seruo stratus, mēsa iuxta lectum sita, & in ea calix ac uinum unà cum frigida calidaq; aqua: quæ singula disposuerat Palæstra: quæ & lectum plurimis quoque rosis sparserat, & serta supermiserat ex eis cōfecta. Ego sympositum promptum uidens, compotricem censui expectandam. Illa ut patronam in lecto collocauit, euestigiō ad me uenit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu qui nos efficeret in noctē paratiores. Tū illa: Hoc præ cæteris, adolescens, memineris oportet, te in Palæstram incidisse. nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agilis, & huiusmodi certamina exercitatus. Cui, Haud, inquam, defugiam hāc pro-
C uocationē, ut iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait: ego doctoris & præsidis more, certaminū quibus te exerceri uolo, præscribam nomina: tuū erit iussis promptè parêre. Manda, inquam, quod lubet: sed aduerte ut nostra certamina in tempore concinnè cum humore fiant. Illa stans nuda, & exuta ueste, imperat: Exue te adolescens, sumptoq; unguento aggredere contrà certantem. Femori coniuncto femore, prosterne me resupinam, deinde super incumbens, meis in altum cruribus erectis, femori inhære, & quaqueuersus percute uulnera, telū etiam ferens, quoad fueris defessus, & lumbi bellum egregium peregerint. tum educto te-
D lo, rursus illud in inguen iunge, ac ualidius percute, atq; insta quosque aduersarium ad parietem impellas. Sed cum lapsus eris, paululum tibi indulge, neque festines. postmodum communi marte pugnes. His dictis quum omnia quæ mādata erant, perfecissem diligenter, finisq; iam nostri certaminis adesset: tū ego paulò subridens Palæstram alloquor: Magistra, inquam, uides ut facilè promptéq; paruerim tibi. Sed animaduertas uelim, an satis rectè has mihi imposueris colluctationes. commutas enim luctādi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, Quem nugatorē discipulum habeo? inquit· Videsis ne uapules, ni dictis pareas. Dehinc surgens, seq; ad nouum certamen parans, Nunc,
E inquit, ostendes si uiribus ualidis luctator egregius existas, sisq; in eo luctandi genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum subnixa genibus in lecto prona, Age tu luctator, mediam corporis partem ualēter aggressus percute, uulnusq; adige profundius. nudam uides. utere promptius. iniice introrsius telum, deinde introrsius flectens iterum impellens absconde & comprime. nec quicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citius quàm iusserim, telum extrahas, sed incuruans aduersarium insequere: quo prostrato rursus certamini incūbe, quoad lassus uictusq; deficias, & sudore sis madefactus. Ego in risum effusus, Vellem, magistra, inquam, à me quoque aliqua huiusmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtēperes uelim. sed iam tē erige, poneq; sedens

data dextera mihi reconcilieris. nam tempus est iam dormiendi. His uoluptati- F
bus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Lariſ-
ſam. Cum autem in mẽtem ueniſſet occaſio quæ cupiebam diſcendi: O dulciſ-
ſima Palæſtra, inquam, oſtende, oro te, dominam tuam ſuis præſtigiis uſam in
aliquam ſe formam uertentem. Iamdudum enim aliquod huiuſmodi mirãdum
ſpectaculum uidere exopto, ſed à te præcipuè, ſi quod noſti, quam credo mini-
mè huius artis ignarã. hoc à nullo alio te præter (quæ anima mea es) percipere
cupio. Me quidem qui hactenus uelut adamãtinus (ut aiũt) in nullam unquam
mulierem oculos amoris cauſſa conieci, ſeruum effeciſti, animo amatorio deui-
ctum. Tum Palæſtra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus ſuperare amorẽ poteſt G
eius artis magiſtrum? Ego per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam iuro,
me (neque enim literas noui) inſciam horum penitus eſſe: uerùm ſi facultas da-
bitur, dabo operam ut uidere queas dominam in aliam formam tranſmutatam.
His dictis quum dormiſſemus, paucis diebus pòſt, quum nunciat mihi Palæſtra
dominam ſe in auem conuerſuram, ut ad ſuum amatorem aduolet: Nunc tem-
pus, inquã, adeſt, quo diutino noſtro deſiderio poſſis facere ſatis: Bono animo
ſis, ait. & quum iam nox aduentaret, me apprehenſum ad oſtium domus ducit
in qua illi dormiebant, meq; iubet per rimulam oſtii introſpicientem quæ fie-
rẽt, animum aduertere. Video patronam depoſita ueſte nudam prodire, accẽ- H
ſa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ impoſi-
to, multa in lumen locuta eſt. Deinde grandiuſculã referans arcam, plures cõ-
tinentem pyxides, unam effert, quid in ea contineretur, incertum: ſed quãtum
oculi coniicere poterant, oleo plena uidebatur. Ex hoc aſſumens, à ſummo uſ-
que ad imas partes totum corpus perunxit: ſtatimq; alæ innaſcuntur illi, & ro-
ſtrum corneum & aduncum: omnisq; in auem conuerſa eſt nocturnæ cornici
perſimilem. Vt uerò ſe uolantem aſpexit, aſperè cantans, prout hæ aues ſolẽt,
perq; oſtium euolans abiit. Ego, qui mihi uidebar inſomnium uidiſſe, palpebras
oculorũ tetigi, nequaquã oculis fidens aut quòd ea aſpexerim, aut quòd eſſem I
excitatus à ſomno. Tandem ut uix ſenſi me haudquaquam dormire, Palæſtrã
rogaui, ut ego quoque eo unguento unctus in auem cõmutarer. cupiebam e-
nim experimẽto diſcere, an ex hoc anima quoque auis poſſem fieri. Illa oſtium
domus aperiens, pyxidem profert, ex qua feſtinans exutus perungor totus: auis
uerò infelix nequaquam fio, ſed cauda è ueſtigio à poſteriori innaſcitur parte.
digiti omnes neſcio quorſum abierint, ungues in quatuor ungulas uerſi, ma-
nus ac pedes iumenti crura effecta, auriculæ longæ, magna facies: quæ omnia
circunſpiciens, cognoui me aſinum euaſiſſe. Vox hominis ad querendũ de Pa-
læſtra defecerat, ſed labia demittẽs, ipſamq; qua poteram forma reſpiciens, ac- K
cuſabam, quòd me pro aue in aſinum uertiſſet. Illa manibus demulcens caput,
Miſeram me, inquit, quãtum mali feci! feſtinãtem ſimilitudo pyxidum me de-
cepit, non capientem ea quibus homines in auem commutantur. Sed confide,
anime mi. facilis erit huius erroris cura. nam ſi roſas comedes, ſtatim exues iu-
menti formam, & in amatorem meum redibis. ac una nocte æquo feras animo:
aſini formam diluculo curabis. afferam ſanè roſas, quas ut ederis, fies homo.
Hæc quum dixiſſet, tractãs me, & aures, & reliquum corpus demulcebat. Ego
corpore aſinus, ſenſu tamẽ menteq; hominis fungebar, ipſe ille Lucius, præter
uocem. Mecum igitur multus erat tum Palæſtræ conqueſtus, labiaq; mordens

abii

A abii ubi sciebam equũ meum & alium uerũ asinum Hipparchi esse. Qui ut me ingressum conspexere,ueriti ne fœnum ipsorũ comederẽ,demissis auribus parati erant ad me calcibus repellendum:quod ego perpendens,longè à præsepe recessi,stans ac mecũ ridẽs:sed risus ruditus erat.Cœpi uerò interim mecũ cogitare: Quid si lupus nunc aliquis ad nos intret, aut alia fera insultet mihi,qui nihil mali cõmisi?Hac detentus cura,timebam aliquã malam futuram esse fortunam.Nox enim intẽpesta cũ esset,ac silentiũ,& dulcis somnus,strepitus quidam exterius tanq̃ effossi parietis est factus.Iamq; adeò dirutus erat,ut ingressui hominis pateret.Tum unus & item alter,pluresq; intrant,armati omnes.Hip-
B parchum,Palæstram,ac seruum meũ colligãt,domũ spoliãt: pecuniam,uestem, omnemq; supellectilẽ auferũt,adeò ut nil relinqueretur domi.Tũ me equumq; atque alterum educentes asinum strauerũt, impositisq; rebus quas apportauerant ad graue onus,ligno nos abigẽtes,ad mõtes uia desueta effugerunt. Ignarus eram quantũ pressi pondere mei socii paterentur laboris:ego desuetus absque soleis iter facere, saxis præacutis admodũ offendebar: ideoq; sæpius cespitans,deficiebam sub pondere: sed è uestigio uir subsequens me sæpius feriebat baculo, quum Cæsaris inuocans præsidium, pro uoce ruditum edebam, ô, solùm absurdè proferens uoce maxima: Cæsaris uerò nomen minimè sequeba-
C tur: & ob hoc uapulabam magis,ueluti qui ruditu proderem nocturnos fures. Nil ergo proficiens rudendo,statui uerbera silentio redimere. Iam dies aderat, & nos multos transieramus montes, religati ora,ne pascendo iter moraremur. Meridie ad diuersorium quoddam peruenimus hominum quibus cum nostris latronibus ueterem esse consuetudinem,tum ex mutua salutatione,tũ ex oculis poterat percipi.Iubẽt illi sarcinas deponere, & prandium parant.Nobis iumentis hordeum præbuere: quod quum cæteri comedissent, ego ualde esuriẽs (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem, hortulum retro diuersorium conspicio multis oleribus plenum, in quo & rosæ esse
D uidebantur. Itaque uidens omnes prandio intentos,accedo ad hortum,tum ut pascerem olera,tum ut ederem rosas,quibus in cibũ sumptis sperabã me in hominem reuersurum.Hortũ ingressus,raphanos,lactucas,atq; apium,quibus etiã crudis utuntur homines,ad saturitatẽ comedi.Quæ uisæ fuerant,non erant rosæ,sed lauri sylueſtris flores. Laurũ uocant homines, malũ & asino & equo cibum,cum ferant ex eo edentes è uestigio mori.Hoc aspiciẽs horti custos,rapto ingressus ligno,ut olera ita depasta uidit,tanquã irati domini erga fures deprehensos solent,neq; natibus neq; lateribus pepercit: aures insuper ac totũ caput fuste contriuit.Ego iam uerberum impatiens,cũ ambobus calcibus resupinum
E super olera strauissem,aufugi ad montes: quod ille ut animaduertit, canes aduersus me incitauit.Hi cũ plures essent, atq; ad ursos expugnãdos ualidi,ueritus ne me dilaniarent si me comprehendissent:decreui satius esse domũ reuerti.itaq; eodem cursu ad stabulum è uestigio sum regressus.illi continuerunt canes currentes:me uerò haud prius percutere destiterunt, quàm ex dolore cacarem olera comesta.Et iam abeundi tẽpus aduenerat,cũ illi grauioribus rebus quas furto surripuerãt,dorso meo impositis abierunt.Ego & uerberibus & onere admodum defatigatus, ungulis insuper de uia contritis,decreui me in uia prosternere, neque exurgere, etiam si me uerberando necassent.eo pacto speraui illos necessitate compulsos, sarcinam qua pressus eram, inter equũ & asi-

num partituros, meq; ut inutilem relicturos lupis. Sed nescio quis dæmon in- F
uidia motus, mea consilia in contrarium uertit. Nam alter asinus fortassis idem cogitans, in uia cecidit: quem illi miserũ baculis percutientes, ubi exurgere nequibat, neque prodessent uerbera, alii cauda, alii auribus apprehensum surgere impellebant. Cũ uano labore incassum tẽpus tererent, (asinus enim in uia stratus ueluti lapis iacebat) illi ad fugam intenti, ne frustra tardarent, dempta ab asino onera, mihi & equo imposuerũt: asellum uerò miserũ, captiuitatis & oneris ferendi socium, abscissis ense cruribus, adhuc semianimem è loco præcipiti deiiciunt. mors illi attulit laborum finem. Ego uidens quorsum mea euasissent consilia, statui æquo animo ferre sarcinam, & promptè iter conficere, sperans G
rosis aliquando repertis, me pristinam formam recuperaturum: præsertim cum ex latronũ percepissem uerbis, parũ itineris superesse ad locum in quo depositis sarcinis manerent. meq; etiam cursu, si opus fuerit, ad proficiscẽdum paro. Ante uesperam uenimus domũ. Anus uetula intus sedebat ad ignẽ. illi depositis sarcinis uetulam rogant cur sedeat, ac nõ potius prandium paret. Illa omnia esse prompta ait, panes plurimos, uinum uetus, ac sylueſtres carnes. Collaudata uetula, uestibusq; depositis, ad ignem se oleo unxerũt. Vas erat aquæ plenum calidæ, qua se lauerũt. Superuenere paulò pòst adolescẽtes, aurum, argentum, uestes, ac muliebrem uirilemq; ornatum portantes, communem omnibus præ- H
dam: quibus rebus intus delatis, eodem & ipsi pacto se lauerunt. Erat illis prandium fertile, sermo homicidarum uarius. Anus mihi & equo hordeũ præbuit. Ille cibũ auidè uorauit, timens (ut par erat) ne essem in edendo socius. Vbi mulier abest, ego panem qui intus erat, comedi. Postridie relicto cum uetula adolescente quodam, ad opus suum abierunt. Ego sentiens custodes mihi impositos diligentes, ingemiscebam. Ac anum quidem contemnebam, cum facilè ex eius conspectu aufugere possem. Sed adolescẽtem præcinctum ense, in me sæpius respicientem, atq; adseruantem ostium, formidabam. Postridie circiter noctem mediam reuersi fures, neq; aurum neq; argẽtum tulere, sed uirginem for- I
mosam sanè, flẽtem, capillis sparsis, ac scissa ueste. Hanc in straminibus positam bono animo esse iubent, mandãtes uetulæ, ut continuò domi esset, uirginemq; adseruaret diligẽter. quæ neque potum neque cibum capere uoluit, solùm gemens, ac lacerans capillos, adeò ut ego quoq; illius commotus fletu, sibi iuxtà propinquus lachrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant. Facto die explorator quidam adueniens nunciat quendam aduenam ea die multis cum opibus transiturum. Hi ut erant armati consurgentes, me & equũ stratos abeuntes ducũt. Ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cum tardè irem, ligno percutiebar. Postquam ad locũ peruẽtum est quà aduena ille K
profecturus erat, in uehicula & sarcinas incidentes, hominem cum familia occidunt. preciosioribus rebus mihi & equo impositis, cũ reliqua in syluis abscondissent, reuersi sunt. Ego cum baculo sæpius ictus essem, ungula offendo in lapidem acutum. ex offensione fit summo cum dolore uulnus: quo factum est ut reliquum uiæ conficerem claudus. Tunc illi: Quid opus est inuicem autẽ hunc asinum nutrire sæpius cespitantem? Ex aliquo demus eum præcipitem loco, inutilem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cum hæc aduersum me machinarentur, ego intelligens omnia, quod itineris superfuit, oblitus uulneris peregi. timor enim mortis, omnem abstulit uulneris dolorem. Vt uerò ad

diuersorium

A diuersorium peruentum est, onera cũ deposuissent à nobis, discumbentes cœnant. Deinde noctu cũ recedere uellẽt, quò reliqua è syluis deportarẽt: Quid, unus inquit, hũc miserũ deducamus asinum, inutilem propter ungulæ uulnus? hæc quæ supersunt, partim nobismetipsis, partim equo deferenda imponèmus. His dictis abierunt, unà equum ducẽtes. Nox cum luceret lunæ beneficio, ego mecum loquutus, Quid amplius, inquã, expectas miser, esca uulturibus & eorum pullis futurus? Nunquid non intellexisti quæ isti de te sunt inuicem colloquuti? Vis ne ex alta crepidine deiici? Nox resplẽdet, fures abiere, pete fuga ab istis homicidis salutem. Hæc mecum cogitans, cũ uiderẽ me solutum (laqueus
B enim suspensus pendebat) ad fugiendum maximè sum cõmotus. Itaq; domum exiẽs cœpi cursu fugere. Quod anus ubi cõspexit, me per caudã retinebat: ego rem dignam præcipitio & alia quauis morte putãs si à uetula retinerer, mulierem trahebã. illa magna uoce implorat uirginis opem. Quæ cũ prodisset, conspecta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nã super me ascendẽs, fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tũ puellæ gratia, extẽto cursu abibã, anicula post nos relicta. Virgo orabat pro salute deos: ad me uerò, Si me, inquit, ad paternam domũ perduxeris, primũ ab omni opere te liberũ faciam, tum hordei medimnus erit tibi singulis diebus cibus. At ego tum interfectores
C meos fugiẽs, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto uulnere currebam. Vt uerò ad triuium quoddã peruenimus, in hostes nostros redeũtes incidimus, qui à longe propter lunam infelices captiuos cognouere. Currentes cum me cõprehendissent, in uirginẽ uersi, O speciosa uirgo, quid misella, inquiunt, per ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimescis? redi igitur. nã te tuis restituemus. Quæ quũ ridentes dixissent, me retrouerterũt. tum pedis & uulneris memoria quũ renouata esset, claudicare cœpi. Illi, Nunc tandẽ captus claudus factus est, aiunt: cæterùm fugiens non sentiebas uulnus, sed sanus uidebare, equo & auibus uelocior cursu. Hæc inter uerba adeò me lignis percutiebant,
D ut iam ulceribus posteriora infecta sint. Domum ingressi, anum laqueo è petra suspensam inueniũt. Verita enim (ut æquum erat) latrones propter uirginis fugam, laqueo uitam finierat. quod illi admirãtes, scisso fune in imum præcipitem egere. Deinde ligata uirgine sunt ad cœnã profecti: qua multo potu traducta, quum de uirgine colloquerentur, Quid, ait quispiam ex eis, de hac fugitiua agendum? quid censes, alter, nisi eodem illam loco, quò uetulã nostram præcipitem agamus? nam & pecuniã nobis auferre conata est, & nos artemq; nostram prodere. Scitis enim, si ad suos peruenisset, in quanto periculo uersaretur uita nostra. nam omnes à pluribus ex improuiso circundati fuissemus capti. Quare
E ulciscamur hanc uitæ nostræ insidiatricem: sed nõ ita, ut è saxo proiecta morte pereat repẽtina: mortis genus quo longo dolore afficiatur, reperiundũ est nobis. Cũ de illius morte disceptarent, Adiiciam, ait, huic (quod & uos probabitis) asini interitum, quoniã semper tardum, nunc uerò fictè claudicantem oportet perdere. etenim fugæ uirginis factus est socius & minister. hunc interficiamus primùm, tum scindamus uentrem, atq; intestinis abiectis, intus uirginem includamus, ita ut solum superextet caput, ne euestigio suffocetur: reliquum corpus intra uẽtrem lateat: quo consuto, ambos uulturibus eiiciamus nouo more præparatum cibum. Aduertite quæso ad hoc tormenti genus. primùm uiua mortuo asino inhærebit, deinde sole urẽte in eius uentre decoquetur: insuper fame

ad mortem torquebitur, neq; poterit se ipsam perimere:cætera quibus excru- F
ciabitur,tum ex putrefacti cadaueris fœtore, tum ex uermibus scaturientibus,
prætermitto:uultures deniq; cadauer depasti,& uiuentem quoq; unà laniabũt.
Ad hoc monstro simile acclamantes omnes,rem comprobauere: ego meipsum
deplorabam tanquam iam moriturum: neque tantum meo interitu dolebam,
quantum quòd receptaculum essem futurus infelicis puellæ,quæ nihil admise-
rat mali. Iam diluculum aderat,quũ subitò manus aduentat militum ad hos sce-
lestos latrones capiendos: quos omnes uinctos ad eius oræ præsidem perdu-
cunt. Inter hos milites, qui puellam desponderat, latronum inuestigator ade-
rat. Hic uirginem dorso meo impositam,ad suos reduxit. Domestici nos etiam G
à longè conspectos ut agnouere, me illis aduentum nostrum uoce significan-
te, profecti obuiam,domum perducũt. Virgo multũ de me locuta, & captiui-
tatis & fugæ socio, & unà ad mortem destinato, cura mei demandata cæteris,
medimnum hordei præberi iussit, etiam fœnum quantum sufficeret camelo.
Ego conspectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa ut in diuitis hominis
nuptiis uorabant,Palæstram sum execratus,quæ me non in canem,sed asinum
sua arte transmutasset. Haud multos post nuptias dies, uolens mihi uirgo pro-
missam gratiam referre, patrem,ut me liberum dimitteret, hortata est. Ille sub
diuum cum equarum armentis liberum in uoluptate,& equas subagitare cum H
uellem,permisit. Quæ tum mihi optima redhibitio uisa esset, si mei arbitrii res
fuisset. Aduocato itaque equarum pastore, me sibi permisit lætum, tanquam
non amplius sarcinarum molestiam subiturum. Equabus pastor immiscuit,du-
cens simul ad pascendum. Oportebat autem & hic mihi accidere, quod olim
Candauli. Sed contrà atque opinabar,accidit. nam qui armento præerat, inclu-
sum me reliquit uxori:illa ad pistrinum illigatum,& triticum & hordeum mo-
lere cogit. Mediocris hic erat labor,grato præsertim asino,molere quantũ do-
mino sat esset. Sed mulier intenta quæstui,& in aliorum quoq;, qui plurimi in
agris erant,opera ad farinæ mercedem miserum fatigabat collum. Insuper hor- I
deũ mihi debitum cibum confricans,ac molere cogens,placẽtas ex eo in suum
usum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Siquando pastor inter armen-
ta ire ad pabulum equorum sineret,quia me uelut adulterum suspicabãtur,cal-
cibus & morsibus infestabar,adeò ut nullo pacto zelotypiam ualerem fugere.
Macilentus igitur paruo tempore factus sum ac deformis,neque domi à pistri-
ni labore quietus,neque in agris pascens, quum non essem ab equorum perse-
quutione tutus. Destinabar etiam quandoque ad montes,lignorum sarcinas la-
turus:quod malum cæteris erat in omnibus deterius. nam primùm ascendẽdus
mons erat saxosus,aspera ac dura mihi(ut qui absq; soleis essem)uia. ducebar ab K
impuro puero asinario, qui me aliquando nouo more perderet. Is percutiebat
currentẽ,neq; simplici solùm ligno,sed eo cui frequẽtes atq; acuti stimuli essent
infixi. Is semper posteriora dorsi perurgebat,adeò ut nates ulceribus inquina-
tæ,semper ab illo eodẽ loco uapularent. Onus pręterea imponebat & elephan-
to graue. Descensus montis licet esset præceps, tamen cõtinuis premebat uer-
beribus. Siquãdo sarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut deme-
bat ligna, aut imponebat leuius, ut æquaret latera, sed graues addebat lapides
leuiori parti. ita redibam miser tũ ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat
in itinere absque naui. ille calceis parcẽs,à posteriori parte post ligna supra me,

Videtur alludere ad historiam Cãdaulis,quæ est lib. I. Herodo.

quoad

A quoad fluuiũ transiuissem, insidebat. si uerò (ut sæpe contigit) labore atq; onere nimio lapsus cecidissem, tũ mihi calamitas aderat non ferenda: non enim deses me subleuabat manibus, aut chamo erigebat, aut reddebat sarcinã leuiorẽ: sed à capite atq; auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoq; malum intolerabile sum perpessus: spinarum quippe acutarum fascem, quem ferebam â posteriori parte suspensum, caudæ alligauit, ut pendens crura mouentem (ut ambulãti necesse erat) acerrimè pungerent. Neq; uerò huic malo obuiare potis eram, hærentibus semper spinis, ac propter incessum repercutientibus. nam si remissius
B incedens deuitarem spinarum ictus, ligno ualde uapulabam. si baculum euitarem citius ambulans, grauius posteriora torquebantur à spinis. erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cum illum aliquando calce percussissem, nunquam est id oblitus. Iussus stuppam de una regione in aliam trãsferre, illam super dorsum meum arctè alligauit, interitúmque ex eo mihi machinatus, cum paululum processissem, raptũ ex igne torrem exustum, infra stuppam abscõdit: qua subitò incensa, ego ignem sentiens me comburentem, in cõspectum fortè de uia stagnum me conieci, méque in aqua unà cum stuppa cõuolui sæpius, quoad ignis extingueretur. ita absque discrimine reliquum confeci uiæ, cum
C non daretur illi facultas stuppam amplius incẽdendi, limo atque aqua plenam. At scelestus ille asinarius domum reuersus, omnem in me culpam coniecit, asserẽs me mea sponte in ignem prosiluisse. Alter deinceps impurus puer ingens aduersum me excogitat malum. nam cum me ad montem deduxisset, grandi lignorum imposito onere, rediens uicino agricolæ ligna uendidit, méque uacuum lignis domum reducens, apud dominũ ueluti inutilem accusat, inquiẽs: Quid hunc asinum amplius nutrimus frustra, difficilem, tardum, grauem? Inspice quæ sit eius cura: si mulierem aut uirginem formosam conspicit, è uestigio calcibus prosiliens, cursu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas
D solent, & morsu tanquã osculo appetens, nititur concumbere: ex quo lites tibi & odia omnibus conquerentibus pauentibusq; insurgunt. Enimuero nunc ligna ferens, conspecta in agrum abeunte fœmina, ligna abiecta dispersit, mulierem tanquam coiturus insequitur, donec aliis aliunde accurrentibus, mulier ab huius formosi amatoris impetu liberata est. Hæc patronus credens, Posteaquã, inquit, neque piger ire uult, neque sarcinam ferre, sed mulieres appetens, amores hominum imitatur: occidite eum, & intestinis uulturibus datis, carnes operariis seruate. Si quis quomodo sit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptũ. Ad hoc absurdus ille puer gauisus, me subitò parat iugulare. Sed fortè ac-
E cidit ut uicinus quidam agricola me ab interitu uindicaret, quædam consulens aduersum me grauiora. Nequaquã hunc asinũ occidas, inquit, pistrino aptum, atque oneri ferendo. Neq; etiam magnum, si in amores mulierum labitur. castra ipsum. summota enim ueneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiam grauissimum onus ferre. Si, quomodo castretur, ignoras, triduo aut quatriduo uirum adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singulis qui aderant, consilium. Hoc audiẽs, fundebam lachrymas, tãquam uir essem in asino desiturus. neque enim uiuere amplius cupiebam, si fierẽ eunuchus. Potius ergo aut inedia deficere decreui, aut ex mõte aliquo me præcipitem dare, ut morte misera effugerem uitam miseriorem. At nocte intempesta superuenit

in agros & uillam nūcius,puellam à latronibus nuper raptam,& eius ſponſum F
meridie iuxta littus deambulantes,ab inundantis maris aqua raptos atq; abſorptos fuiſſe,hunc finem & rerū & uitæ ſortitos.Serui nouis dominis uacua domo,decreuere omnes nequaquam decætero ſeruitutem pati: raptiſque quæ in agris erant,aufugiunt.Qui equis præerat,adſumptis quæ poterat,mihi & equis imponit.Aegrè ferebam nō ferre me onus aſino dignū:lætabar tamen me euaſiſſe id periculum exectionis.Vniuerſa nocte cōfecimus longum iter.tertia die in urbem Macedoniæ peruenimus Berœam,quippe magnam ac populoſam,in qua habitare ſtatuerat qui me ducebat, & ſimul iumenta uendere. Præco medio ſtans in foro nos proſcribebat. emptores diligenter inſpiciebāt omnia,ape- G
rientes os, atq; ex dentibus ætatē cuiuſque coniectantes: & emerūt alii iumēta reliqua, me ultimum relictum præco iuſſit reduci domum,inquiens: hūc ſolum uides non reperiſſe emptorem. At ſors multa reuoluens ſæpius & cōmutans, dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat ſenex, unus ex iis qui deam Syriam. per uillas & agros circumferētes, ſtipem deæ offerre impellunt. huic magno uendor precio,drachmis triginta:quē ligatus ſequor.Vbi domum Philebi(hoc emptori noſtro nomen erat)peruenimus, magna ad oſtium uoce, ô Coraſia,inquit, ſeruum uobis emi pulchrum ac grandem,genere Cappadocem.Erant ea Coraſia cinædorum turba Philebi coadiutorum. qui omnes ad H
illius uocem applaudentes, exiſtimabant uerum ſeruum emptum eſſe:ut uerò aſinum uidere, Philebum increpant,qui nō ſeruum,ſed ſponſum ſibi adduxerit ſuis nuptiis dignum, ex quo certè pullos eiuſmodi quamprimū pararet. Ad hæc cum riſiſſent omnes exercitio ſuo intenti,paratis domi ſacris,mihi deā ſuperimpoſuerunt.Ciuitatē ingreſſi,cū patriam perambularemus,in quandā uillam peruenimus,in qua ego deam ferens conſtiti.Quidā qui rei ſacræ præerat, cum ueluti deo plenus nonnulla protuliſſet uerba,reliqui mitra proiecta caput ſubtus guttur ligātes,enſibus laceratos feriunt,linguā inſuper foris dentes extenſam quiſq; incidit,ut breui tēpore omnia ſanguine manarent.Hic ego ualde I
extimeſcebam,ne aſini quoq; ſanguine deæ opus eſſet.Eo pacto cū ſibi ſanguinem eduxiſſent,drachmas & obolos à circūſtantibus colligūt.Alii carycas prębent,& uinum,caſeiq; fiſcellas,alii medimnos tritici atq; hordeū in aſini cibum. Ex his & habebant uictū,& ſacra deæ faciebant.Perambulātibus illis aliquando uillam quandam,iuuenem grandiorem à ſe conſpectum expiſcati,domū in quā fortè diuerterant, deducūt. Illi muliebria(ut illis nefariis cinædis mos erat) perpeſſi ſunt:ego dolens me in aſinum eſſe uerſum,cū tantum ſcelus non poſſem ferre:O ſceleſti,cum uellem exclamare, pro uoce hominis magnum rugitum dedi.Quidam ex ea uilla amiſſum aſinum quærentes,repentè audito rugi- K
tu,nullo præmonito ingrediuntur domum,quum æſtimarent me ſuum aſinum eſſe. repertis qui infanda patrabant cinædis, multo cum riſu locum egreſſi,ſceleſtam ſacerdotum nequitiam per totā uillam diuulgant.Illi ob eorum ſcelera deprehenſa,pudore territi proxima nocte abeunt.Cum in locum ſolitariū peruenisſent,increpabant me irati admodum,quòd eorum myſteria patefeciſſem. Tolerabile hoc erat damnum,uerbis mala audire:quod ſequitur,non ferēdum. deam quippe deponentes,ſublata ſella,nudum arbori robuſtæ alligant,deinde fuſte ex neruis facto,me ad necem uerberant,iubentes in futurum eſſe taciturnum.& ſimul poſt uerbera me ſtatuunt iugulare,qui uillicorum iram in ſe in-

citarim,

A citarim, neq; per me licuerit facere cõsuetum quæstũ: sed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deesset qui eam ferret, cædẽ effugi: post multas tamẽ plagas reposita supra me dea, iter prosecuti sunt. Vesperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberius nos domi excipiens, sacra Deæ peregit. Hic ego ingens periculũ adii. Amicus quidã nostri hospitis partẽ sylueſtris asini ei dono misit, quã canes qui intus occlusi erant, coqui negligẽtia comederunt. Hic prẹter modum, ne domini iussu uapularet, cũ de morte cogitaret, consilio mulieris pepercit uitẹ. Si mihi credes, inquit, & te saluabis, & resarcies hoc damnũ. Habent hi cinædi asinum, quem si deduxeris in desertum locũ, facilè illum potes

B occidere, sumptamq; ex eo partẽ parare in cibum domino: reliquũ corporis in præceps abiice. existimabunt cinædi aufugisse asinũ, neq; amplius deprehendi posse. hic uerò asinus pinguis est, & persimilis sylueſtri. Approbato mulieris consilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturũ, mihi propinquat, ut cõsultum facinus patraret. At ego quid de me futurum esset præuidẽs, optimum facto duxi id periculũ subterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, prosiliens feror intus cursu, ubi cinædi cũ hospite cœnabant. subitò eo aduentu & lumen & mensam subii, existimãs hoc scitũ inuentum saluti mihi futurum, dominumq; è uestigio me ociosum aliquo tuto in loco detenturũ: ue-

C rùm hæc res in extremũ est mihi uersa discrimen. nam furiosum me opinati, ensibus, iaculis, lõgis baculis uelut occisuri me appetiuerũt: quo periculo perspecto, in interiora domus, ubi cinædi dormituri erãt, curro. Illi ostium loci exterius occludunt. Diluculò nebulones illi, dea mihi superposita, recedentes, ad aliam ciuitatem copiis & opibus potentem perducunt: in qua nouum interuenit prodigium. nam cum dea priuatæ domus diuersoriũ abnueret, in templo se poni iussit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deã externam prope suum deũ in templo collocant: nobis tradunt pauperculæ hospitium domus. Hic plures cinædi dies cõmorati, cum abire uellent, deamq; à ci-

D uibus peterent, templũ ingressi deam asportant: uerũ facinorosi homines phialam aureã è templo ablatã furto, infra deam recõdunt: qua re palàm facta, ciues nos insecuti, ut appropinquarũt, ex equis desilientes, cinædos capiũt, impios illos ac sacrilegos appellãtes, cũ phialã ereptã repeterẽt: & scrutati singula, eam reperiũt in sinu Deæ abscõsam. Quã ob rem hos muliebres uiros colligatos, in urbemq; traductos, in carcerẽ coniiciunt: deãq; alio in tẽplo ponẽtes, aurũ suo deo restituunt. Postera die & res eorũ & me insuper uendũt. Ego à pistore incola propinquioris uillæ emptus sum, impositisq; decẽ tritici quos emerat medimnis, in uillã difficili atq; aspera uia perductus. Erãt domi iumẽta cõserua, mo-

E læq; plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena. me uerò, ueluti seruum nouũ solent, ac de uia propter grande onus fessum, eo die quiescere sinunt. postridie me iugo molẹ alligatũ, linteo uelatis oculis, molere iubent. planè noram, id sæpius expertus, quo pacto esset molendum: sed simulans me eius operis rudem, frustra quietẽ speraui. nam plures qui aderant, acceptis baculis de improuiso me id minimè expectantem (neque enim aspicere poteram) adeò percus-

„ serunt, ut è uestigio more turbinis circunducerẽ molam: expertusq; sanè didici

„ seruum ad ea quæ fienda sunt, promptũ esse debere, neq; expectare domini manum. Eo labore admodũ macer euasi, & corpore debilis: quapropter hortulano me uendidit, qui hortum ceperat colendum. Is olera in forum mea opera

ferebat ſæpius,agro deinde effodiendo,plantandoq; ac rigãdo intentus,ego interim ocioſus,ſed uita propter frigus (erat enim hyems)ſatis moleſta,cũ patronus nedum mihi,ſed nec ſibi lectum parare poſſet:me tum molle lutum,tũ dura terra atque acuta multum offendebat. Cibus item lactucæ amaræ ac prædu- F
ræ erant. Ambobus contigit aliquando nobis ad hortum adeuntibus,ut obuiaremus generoſo uiro, ueſte induto militari: qui primùm uerbis Italis hortulanum allocutus,petiit ab eo,quò aſinum ducat.ille uocem militis(ut opinor)nõ intelligens,nihil reſpondit. Miles id ueluti ſe contemptũ ferens moleſtius,hortulanum fuſte cũ percuſſiſſet : ille militem amplexus, ad terrã in uia proſtrauit. iacentem tum manibus,tũ pedibus,tum ſaxo ferit. Miles cum ſe tutaretur,mi- G
nareturq;,ſi exurgeret,ſe illum enſe interfecturum : hortulanus quid de ſe futurum eſſet præmonitus,extractũ è uagina enſem, additis uerberibus longè proiecit. Miles uitæ periculo motus,ſe ob uerbera mortuum ſimulat. quod ueritus hortulanus,iacentemq; relinquẽs, enſe ſupra me poſito,in ciuitatem pergit:datoq; alteri ad colendum horto,ob timorem,penes amicum unà me ducens, ibi latenter diuertit : deinde amici conſilio ſe in arca incluſit: me pedibus per gradum attractum recludunt in ſuperiori ædium parte. Miles ubi de uia ſurgens, uixq; ambulans ob ſuſceptas plagas,in urbem rediiſſet,narrat commilitonibus qui obuiam fortè facti ſunt,iniuriam hortulani. Hi cum noſſent quo eſſemus in H
loco,ſumpto magiſtratu uenientes domum, lictorem intus deducunt,iubentes eos qui domi eſſent,educi. Cum lateret hortulanus,exclamant milites,illum & aſinum intus eſſe. qui domi erant,nullos eſſe alios præter ſe, neque uirum neq; aſinum,affirmant. Cum tumultus & clamor plurimus in paruo loco eſſet excitatus,ego quidnam eſſet,cupidus ſciendi,caput è feneſtra extuli : quo illi uiſo, ſtatim exclamant in mendacio deprehenſos. Scrutantes ſingula,hortulanũ inuenerunt in arcula iacentem. extractum iudicibus tradunt,errati pœnam daturũ. Me inferius demiſſum dant militibus. Ridebant in me uerſi omnes,qui meo indicio prodiſſem dominum:ex quo id uerbum primùm prodiit in uulgus,Ex I
aſino conſpecto. Quid deinceps patrono acciderit,ignoro: miles me emit minis uiginti,qui miniſter erat uiri prædiuitis Theſſalonicæ Macedoniæ ciuitatis. Eius miniſterium erat epulas parare diuiti. Cum iſto cõſeruus frater habitabat piſtor,placentas melle conficiens:communia ſuæ his erant artis utenſilia atque inſtrumenta. Hi mihi diuerſorium dederunt in eo loco ubi reliquiæ cœnæ domini ab ipſis importabantur perplures,ab altero carnes ac piſces,ab altero placentæ. inter has me incluſum relinquentes,abeunt lauatum. Ego omiſſo hordeo, humano cibo uentrẽ referſi. Cum rediiſſent,tum ex ciborum multitudine non animaduertunt cibos à me comeſtos, tum quia parcè,ne quid percipe- K
rent,comedi. Vbi illos id non perſpexiſſe ſenſi,eorum fretus ignorantia,melioribus fruſtis corpus repleui. Tandem ut damnum cognouere,alter alterum illa ſurripuiſſe ſuſpicatus,pudore inuicem reticebant. Diligentius igitur adſeruantes,reliquas portiones deinceps & fruſta adnumerant. Ego uitam uoluptuoſam in deliciis agens,factus ſum corpore pinguior,adeò ut pellis ex pilis nitidis admodum luceret. Illi me pinguiorem factum uidentes,hordeum uerò nequaquam minui,in ſuſpicionem mei ducti,ſimulant ſe foras ire lauandi gratia. clauſo oſtio, quid agam,per rimulas aſpiciunt. Ego ignorans dolum,ad prandium proficiſcor. Illi primò ridere incipiunt in cibo aſini deſueto. Conſeruis deinde

ad

A ad id ſpectaculū uocatis, ridēt ſimul omnes uehemētius, adeò ut patronus peteret quídnam accidiſſet ut adeò efferrentur riſu. Vt cauſſam percepit, ſurgēs â ſympoſio, atque introſpiciens, poſteaquā me uidit ſylueſtris apri fruſta edentē, ſtatim ridens ſe intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuiſſe deprehenſum. Ille ſuborto riſu me iubet in conuiuiū deduci, deinde menſam parari adeò multis cibis, ut nullus alter aſinus eos potuiſſet edere.* Cochleæ crudæ erant, piſces partim garo & oleo, partim ſinapi cōditi. Fortunam ego arridentem mihi ſentiens, cogitansq; his iocis ſalutē mihi afferri poſſe, menſæ adſtans prandium ſumpſi: qua ex re uniuerſum conuiuiū ſe in riſum effudit. Cum

B dixiſſet quiſpiam, Bibet hic aſinus & uinum, ſiquis miniſtret: idq; patronus iuſſiſſet afferri, oblatū potaui. hoc ille præter modum admiratus, duplex eius quo uenditus erā, precium annumerari emptori iuſſit, meq; dari adoleſcenti cuidam liberto ſuo, tum nutriendum, tum inſtruēdum, quæcūque illum oblectare poſſent. Facile fuit illi me docere, parentem ſibi, facientemq; ſingula quæ monſtraret. Primùm flecti me in genua ſupra lectum uelut hominē docuit, tum ſibi alludere, ac ſtantem pedibus anterioribus erectis pſallere, ad eius quoque uocem annuere atque abnuere. omnia deniq; quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam per urbem erat, aſinum uinum bibere, ludere, ſaltare, & quod mirabilius uide-

C retur, uocibus hominis obtemperare. Cum uellem bibere, oculorū nutu admonebam miniſtrum. Mirabantur hæc omnes ut rem inſuetam, inſcii hominem in aſino eſſe. Lætabar eorum ſtultitia, diſcens ambulare, ferre patronum, currere abſq; ulla ſeſſoris moleſtia. Eram ſumptuoſius ornatus, purpureis phaleris, freno auro atque argento diſtincto. Pēdebant inſuper tintinabula, ſuauem ſonum præbentia. Menecles patronus in Theſſalonicam abiit, ob hanc cauſſam, ut ferebat, quòd erat pollicitus patriæ, ſe gladiatorios ludos daturū: qui cum ad pugnandum parati adeſſent, nos mane profecti ſumus. Ferebam dominū uia dura & uehiculis difficili. Vbi Theſſalonicā uenimus, omnes ad ſpectaculum & me

D uidendum conuenerunt. iam enim fama diffuſa longius uulgauerat, me in modum hominis ſaltantem, uarios ludos edere. Patronus poſt potum ſuis conciuibus (hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus qui mihi præerat, faciens ex me quæſtum, tenebat incluſum, eos qui meos ludos uolebant aſpicere, aperta ianua datisq; nummis intromittens. illi, aliud alter in meum cibum afferebant, & ea præſertim, quæ uentri aſini minimè conuenirēt. Me & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. & mulier quædā externa mei uidendi cupida accedit, ut me aſpiciat prādentem. ut aſpexit, è ueſtigio in cupidinem mei exarſit, tum aſini ſpecie addu-

E cta, tum impulſa ludorum uenuſtate. Hæc cum liberto ut unam noctē mecum eſſe ſinat, magno precio paciſcitur: qui parum curans mei iacturam, precio accepto, cum aduesperaſceret, poſt cœnam domini iuſſu abiens, me ad locum ubi dormiebam, perducit. Ibi mulierē inuenimus lectū ingreſſam. puluinaria mollia importata erant, ueſtes quoque, & ſtragulæ, & ſtratū decens humi poſitum. Mulieris ſerui alio in loco abeunt iuxta domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni ſimile: exutaq; ueſte, nuda propter lumē ſtetit: deinde ex alabaſtro proferens unguentum, ſe primùm tum inungit, naresq; unguēto replet: poſtmodum exoſculatur, ea loquens, quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me fune inſtratum trahit. Ego nequaquam tertio egēs horta-

*κρέα, λοπάδας, ζωμοὺς, ἰχθῦς, τοῦτο μὴ γάρῳ κ.τ.λ. &c.

tore,quò ducor accedens, cum uino ueteri essem respersus, unguenti quoque F
odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclino me, dubius
quónam pacto cōcumberem cum muliere. nam ex quo asinus fui, expers coi-
tus fui: neque cum asinis in ea re cōsueueram, neque asinam cognoram. Itaque
haud paruus mihi timor incessit ne scinderem dilaceraremq; in coitu mulierē, ac
postmodum tanquam homicida meritam subirem pœnam. sed hæc incassum à
me cogitabantur. nam mulier multis amatoriis me osculis prouocans, ubi me
ad opus paratum sensit, ut homini superincumbens me complectitur, ac pau-
lum eleuans, totum inguen accepit. Ego cum retrocederem, adhuc reformi-
dans, illa meos amplexa clunes, ad sese trahit, cedentem paulò: Quorsum, in- G
quiēs, refugis? atque acrius complexui inhæret. Vt uerò sensi supellectilem iam
mihi deesse ad explendam fœminæ libidinem ac uoluptatem, timore deposito,
haudquaquam amplius insequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati:
existimauiq; non esse me Pasiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto uniuersa
nox ueneri data est, in uoluptatem coitus frequenter consumpta. Cum dies ad-
uenisset, abiens mulier custodem meum conuenit, precioq; noctem aliam redi-
mit. Ille ditior meo opere factus, quum rem domino significasset, cum fœmina
reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, uoluptati operam summo cum
desiderio impēdit. Libertus interim uesperi, me inscio, ad interiorē in quo dor- H
miebamus locum perducto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescen-
tula coëuntem. Eo aspectu oblectatus, rem prohibet efferri, cupiēs me in thea-
trum duci ludorum tempore, quò id meū spectaculum in aliqua ex his quæ ad
bestias damnatæ essent fœmina, in cōspectu omniū uideretur. Ac ad me intro-
ductā mulierē mihi hærere, & demulcere manibus iubēt, ut cum ludorū instaret
dies, in theatrū deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex
Indica factus testudine, atq; ornatus auro. in hoc me collocant, & iuxta ponunt
mulierem: deinde supra machinam lectū positum in medium theatri ferunt, ma-
gna cum acclamatione populi plausuq;, manus aduersus me extēdentis. Nobis I
mensa erat pluribus præparata rebus quæ in cœna deliciarum caussa homini-
bus apponūtur. Adstabāt nobis formosi pueri pincernæ, uinū nobis aureo pocu
lo ministrātes. Ibi custos adstans meus, iubet me prādere. Verecūdabar in thea-
tro situs, & simul extimescebam ne quis ursus aut leo ad me dilaniādum pro-
siliret. Hic ego inter alios flores recentium rosarum folia conspicatus, statim è
lecto prosilio. Arbitrabantur reliqui me ueluti saltaturum ad ludum præben-
dum surrexisse: at ego inter homines ad flores usque delatus, rosas selectas pa-
scor. tum singulis rem admirantibus, iumenti speciem depono, omníque prioris
asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redii. Hoc inspe- K
rato ueluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in
diuersas sententias distrahebatur. alii ut magum, inq; uarias formas mutari soli-
tum, statim igni comburendum: alii paulò expectandum, meq; prius audiēdum
censebant, ac postea sententiam ferendam. At ego ad præfectum urbis, qui ade-
rat in theatro, currēs, dixi me à serua Thessalæ mulieris, quæ maga erat, unguē-
to perfusum, in asinum fuisse conuersum. rogo me in custodia detineat, quo-
ad certior fieret me loqui uera. Dic, inquit præses, tuorum parentum & co-
gnatorum, si quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem esse mihi Lucium re-
spondi, fratrem Caium, eodem quo ego uocatum cognomine: me historiarum
aliarumq;

A aliarumq; rerum ſcriptorem, fratrem poëtam atque augurem eſſe, patriam urbem Achaiæ Patras. Quæ ubi præſes audiuit, Hoſpitis, inquit, filius es, hominis mihi amiciſſimi, qui me domi ſolitus eſt excipere, & donis proſequi. Scio te nil mentiri, tali parente natum. deq; ſella deſcendens, me amplexus exoſculatur, ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentum afferens, aliaq; multa. Cũ præſes adſtantibus omnibus me miſſum feciſſet, ad mare deſcẽdimus. Præparata iam naui, commeatuq; impoſito, optimũ factu ſum ratus, priuſquã abirem, fœminam conuenire quæ me aſinum adeò dilexerat. multo enim magis uirum me aſino pulchriorem fore ſibi charum exiſtimaui. Illa admodũ læta me
B uidit, rei miraculo delectata, ac cœnare cubareq; ſecum hortata eſt. Exiſtimabam illam quæ aſinum dilexiſſet, multo maiorem in homine uoluptatem ſumpturam. Quum cœnaſſemus, unguẽto ungor: coronaq; ex amantiſſimis roſis, ut quæ mihi formam hominis reſtituiſſent, impoſita capiti, quum tempus dormiendi iam nocte intempeſta adeſſet, ueſtes exuo adſtans nudus, ueluti rẽ gratam fœminæ facturus, quum pro aſino uirum haberet. At illa ut me nudũ aſpexit, & ſingula hominem eſſe, in me expuẽs, Abi hinc in malam rem, ait: abſcede ocyus, alibi dormiturus. Cum peterem quódnam ob erratũ meum id diceret: Quoniam non te, ait, ſed aſinũ dilexi, quócum non tecum cõcubui. Equi-
C dem arbitrabar te aſini ſolam ſpeciẽ depoſuiſſe: inſigne illud quod dilexeram, ſeruaſſe: tu uerò omiſiſti id, quod ſolum in aſino pulchrũ uidebatur atq; utile, in ſimium quendam conuerſus. ſtatimq; uocatis domeſticis mãdat, extra domũ foras me nudum eiici. Ego ante domum nudus, coronatus, unctus, in nudo ſolo iacui. Diluculò mare uerſus reſpiciẽs, nudus fratri narraui non abſq; riſu infortunium meum. Vento deinde flante nauẽ aſcendentes, paucis diebus in patriam uenimus: ubi Diis meæ ſalutis authoribus ſacra perſolui, ac in templo dona ſuſpendi: nõ quòd ex canis podice (ut uulgò aiunt) ſed ex longa aſini peregrinatione, ac uix tandem in patriam redierim, ſalutem conſecutus.

D

IVPITER CONFVTATVS, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

Summa dialogi huius eſt. Quandò fato ac neceſſitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, eiq̃ue etiam Dij obnoxij ſunt, ſuperuacaneam eſſe omnem religionem, ac cultum diuinum: ideoq; neque dijs ſacrificandum eſſe, neque ab illis quicquam ſperandum: imò ipſos illos non meliores aut etiam feliciores hominibus eſſe, ſed ſolùm fati ac neceſſitudinis iſtius ſempiternæ miniſtros, qui per ſe neque prodeſſe nobis, neque nocere poſſint. Nam ſi ulla illorum prouidentia, aut rerum humanarum adminiſtratio foret, neq; malos ac ſceleratos inultos manere, & pios bonosq; beneficijs ac munere illorũ prouehi debere. Nam quæ de ſupplicijs inferorũ ac pœnis nocentum feruntur, ea ſi quæ ſint, eiuſmodi certè eſſe, ut immeritò & iniuſtè illis eueniant qui ea patiun-
E *tur, cum nemo ſua uoluntate, ſed ex prædeſtinato fatoq; impellente peccet. Fingitur autem Cyniſcus, uti intrepidus atq; impudentior paulo quiſpiam cũ Ioue diſputare. Eſtq; hic dialogus ex illis unus, ob quos Lucianus propriè blaſphemus atque ἄθεος uocatus eſt. Quid enim in rebus mortalium ſanctum aut inuiolatũ uſquam erit, ſi religione ac metu Deorum è medio ſublato, hominibus perſuaſeris, ſiue benè ſiue malè agant, id neceſſitate quadam fatorum fieri, eoq; ipſos à crimine ſolutos atque innoxios eſſe?*

Interlocutores, CYNISCVS & IVPITER.

CYNISCVS.

Go uerò te Iupiter talium rerum gratia nunquam moleſtius conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri pondus, aut imperii dignitatem à te poſtulans, quæ quidem uulgò non parum multis maximè

in uotis ſunt,tibi uerò largitu haudquaquam facilia.Itaque permulta eiuſmodi F
illis ſolicitè expetētibus, ſurdis auribus uideo te negligere.Cæterùm unum illud facillimum à te mihi uelim contingere. IVP. Quid hoc uerò rei eſt Cyniſce?neque enim indigentia diutius diſcruciaberis, maximè ſi rerū mediocrium, ut ais,inopia conflictaris. CYN. Reſponde mihi ad quæſtionem quandā non difficilem. IVP. Exiguum profectò uotum,& præſtatu facile.Proinde quære quæcunque fert animus. CYN. Vide Iupiter: etenim ueriſimile eſt & tibi uidelicet Homeri atq; Heſiodi lecta eſſe poëmata. Dic ergo mihi, num uera credenda ſunt iſta quæ de Fato & Parcis illi conſarcinatis cecinerunt uerſiculis: & an nullo modo ea uitari queant, quæcunque illæ cuique naſcentiū fatali de- G
creto adneuerint.IVP.Et ualde quidem uera ſunt iſta.Etenim in rebus humanis nihil eſt quod Parcarum diſpenſatione & conſilio non ordinetur: uerū omnia quæcunque fiunt,dum ſub illarum colo circumferuntur, ſtatim ab initio unumquodque illorum certum & infallibilem ſortitur euētum,nec fas eſt aliter fieri. CYN. Proinde quoties Homerus alia in parte ſuæ poëſeos dixerit, Infera ne Parcis inuitis regna ſubintret,ac id genus alia,nugari uidelicet tūc illum dicemus?IVP.Et maximè.nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum eſt,atque adeò præter linum.Cæterùm Poëtæ quæcunque ex Muſis ſuggeſta cecinerint,illa uera habenda ſunt.Porrò quoties à Deabus deſeruntur,ac H
per ſe aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint,tunc à uero tota uia aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoſcendum quidem facinus,ſi,cum homines ſint,ueritatem ignorēt,præſertim illo digreſſo numine,quod præſens per illos canere ſolebat.CYN.Atqui hoc ſanè ita ſe habere dicemus.Ad hæc uerò & illud mihi reſpōde:Nónne tres ſunt Parcæ,nēpe Clotho,Lacheſis,& Atropos?IVP.Rectè putas.CYN. Fatum ergo & Fortuna,cum & ipſæ Deæ ſint,multum uulgò celebratæ,cuiuſmodi ſunt,aut quænam unicuique illarum eſt potētia?An uerò æqualem cum Parcis ſortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis I
potentia præditæ ſunt? Paſſim enim omnes affirmantes audio,Fortuna & Fato nihil uſpiam eſſe potentius.IVP.Haud fas eſt omnia tibi comperta eſſe,ô Cyniſce.Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogaſti?CYN.Si prius mihi Iupiter & illud expoſueris,num & in uos illæ imperium obtinēt,& neceſſum ſit ex illarum lino uos pendere. IVP.Neceſſarium omnino, ô Cyniſce.quid ergo riſiſti? CYN. Commodùm Homeri illi uerſiculi in mentem mihi uenerūt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & indignāter comminantem te catena quadam aurea omnia ſurſum ſubducturum. Etenim dixeras, catenam cœlitus te demiſſurum,ac tunc ſi uelint omnes Dii ex illa pen. K
dentes, quanuis certatim ſummo ſtudio te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco eſſent moturi.Te uerò, ſi lubitum foret, nullo negocio uniuerſos unà cum terraq; & uaſto gurgite ponti uelle ſubducere. Tunc equidē inuſitato & admirando membrorum robore pollere mihi uidebare:ac mirificè inhorreſcebam animo audiendo uerſiculos. Nūc autem te ipſum uideo unà cum catena & uerbis tuis minaciſſimis, à tenui filo,ut ais,pendentem.Videtur itaq; mihi multo iuſtius Clotho arroganter gloriari poſſe,quòd & teipſum in ſublime tractum, & ex colo pendulum uideat, quemadmodum piſcatores ex calamo ſubductos contuentur piſciculos.IVP.Haud compertum habeo quid iſtæ

An idem Fortuna, Fatū, & Parcæ.

An & Iupiter Fato ſuccūbat.

tuæ

A tuæ ſibi uelint quæſtiunculæ. CYN. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac Fatum te obſecro, ne acerbè atque grauiter accipere uelis, ſi ueritatem ore liberiore protulero. Si enim iſta ut tu dicis, ita ſe habent, & Parcæ omnium rerum poteſtatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum quod illis decretum eſt, immutari poteſt: cuius ergo gratia uobis nos homines ſacrificamus? quamobrem hecatombas uobis ad aras adducimus, uotis expetentes bona nobis ueſtra largitione contingere? Neque enim uideo quem fructum ex tanta cura, & ſacrificādi ſtudio capimus, ſi neque malorum auerſiones ipſis precibus inuenire poſſumus, neque aliud bonum diuinitus datum conſequimur. IVP.

B Noui unde tibi iſtæ ſuppetant argutiæ, & immodeſtæ interrogatiunculæ, nempe ab execrandis & maledictis iſtis Sophiſtis, qui nulla prouidentia res humanas adminiſtrari garriunt. Itaque illi eiuſmodi crebris quæſtionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, ut à ſacrificando & uotis nūcupandis auertant homines, tanquā uulgare quiddam eſſet. Nobis tamen earum quæ apud uos agūtur rerum, nullam curam eſſe, neq; quicquam omnino poſſe in his quæ in terris ſunt negociis, impudenter mentiuntur. Verùm enimuero nequaquam talibus diſputationibus implicati gaudebunt. CYN. Non per colum Parcarum, ô Iupiter, ab illis perſuaſus hæc te interrogaui. Diſputatio uerò noſtra neſcio

C quo modo eò progreſſa, in hoc ipſum incidit, ac ſuperuacanea hominum ſacrificia eſſe confirmat. Rurſus uerò, ſi uidetur, paucis te interrogabo, tu porrò ne graueris, precor, ad quæſita reſpōdere: & uide ut maximè prouidenter reſpondeas. IVP. Roga, ſi tibi ocium eſt talia nugandi. CYN. Aís ne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio ſanè. CYN. Vobis uerò relictam eſſe facultatem commutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo, ut quod ſequitur, inducam, ſiue clarum ac planum illud dixero, ſeu ſecus? IVP. Clarum utique eſt. Nam qui Diis ſacra faciunt, nulla neceſſitate adducti ſacrificant, ſed alternæ retributioni ſeruiunt, perinde ac ſi bona à nobis merca-

D rentur, aut alioqui honeſto dediti colunt quod uiderint eſſe præſtātius. CYN. Et hoc abūde ſatis eſſe ducis, potiſſimùm cum affirmes nullius utilitatis reſpectu fieri ſacrificia, uerùm bonitate quadam hominum præſtantiora colentium. At ſiquis ex Sophiſtis illis præſtò eſſet, haud dubiè ex te quæreret, quo nomine Deos hominibus potiores eſſe pronunciares, præſertim conſeruos hominū exiſtentes, eidemq; Parcarum imperio, quæ rerum ſunt dominæ, ſubiectos. Neque enim, niſi me fallit opinio, illi reſpōdebis, Deorum ſortem hoc eſſe potiorem habendam, quòd immortales ſint. Nā hoc ipſo nomine infeliciores dicendi ſunt. Homines enim & ſi aliud nihil, certè mors in libertatem uendicat: cæ-

E terùm uobis in immenſum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ ſeruituti mancipatis, quæ uario multipliciq; tractu ſub lino ſubinde circumuoluitur. IVP. Atqui, ô Cyniſce, hæc perpetuitas, & immenſa temporum ſeries, noſtra eſt felicitas: ac uitam omnibus bonis affluentem agimus. CYN. Nō omnes pari felicitate fruimini, ò Iupiter, uerùm apud uos quoq; præfinita eſt quædam diſpar rerum fruitio, multis cōiuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cum Deorum ſummus imperator ſies, poſſisq; & terram & mare ſubducere quaſi fune demiſſo: cæterùm Vulcanus claudus eſt, unus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus uerò quōdam etiam in crucem actus eſt. Quid autem patrem tuū commemorem, quem

etiamnum uinculis conſtrictum tartareis ſub umbris agere conſtat? Quinetiam F
nefandis amoribus uos capi perhibent, ac uulneribus indignè uiolari: præterea
aliquando ſeruili conditione hominibus eſſe deuinctos, quemadmodū fratrem
tuum Laomedonti dicto audientem fuiſſe, Apollinem uerò apud Admetum
egiſſe in ſeruitio inficiari non potes. Hæc quum ita ſint, non uidetur mihi ſoli-
da eſſe & ſyncera ueſtra felicitas: ſed ſunt quidem ueſtrum nonnulli felices &
egregiè beati, ſunt rurſus qui non item. Mitto enim ut latrocinio non ſecus at-
que nos diſpoliemini, neque non à ſacrilegis compilemini, atq; ex ditiſſimis ad
extremam rerum anguſtiam in puncto temporis redigamini. Non pauci uerò
ex uobis etiam conflati ſunt, aurei aut argētei exiſtentes, quibus uidelicet hoc G
fataliter decretum fuerat. IVP. Vide ut uerba contumeliæ plena in nos euo-
mas Cyniſce: ac te fortaſſe illorum aliquando pœnitebit, intemperātis linguæ
pœnas ſufferentē. CYN. Tolle minas ô Iupiter. certò enim perſuaſum habeo,
nihil me mali paſſurum, quod ante te mihi Parca ſufferendum non deſtinaue-
rit: quoniam neq; illos ipſos ſacrilegos ſupplicio per te affectos uideo, ſed plu-
rimi manus ueſtras indemnes effugiunt. Opinor uerò in fatis non eſſe ut capti
ſcelerum pœnas expendant. IVP. Nónne dicebam aliquem eſſe illorum qui
diſputationibus ſuis deorum prouidentiam tollerēt? CYN. Nimium pertime-
ſcis illos Iupiter, nec ſcire poſſum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque di- H
xero, illorū doctrinā eſſe exiſtimas. Ego uerò ab alio quouis potius q̄ à te ueri-
tatem perueſtigarem. Cæterùm & hoc perlibenter ex te quærerē, quæ'nā ipſa
uobis eſſet Prouidētia: nunquid una ex Parcarū numero, an Dea quæpiam his
longè potentior, tanquā illarum regina? IVP. Iam & antè tibi dictū eſt, nullo
modo fas eſſe te harū rerum nihil nō noſſe. Tu uerò ſub initium cū dixiſſes te
unum quiddam quæſiturū, nullū finē facis apud me de rebus eiuſmodi friuolis
ac ſcitu parū neceſſariis nugandi. Et iam quidem diſputationis tuæ ſummā, quò
tendat, perſpicio, nēpe ut planū facias in rebus humanis nihil fieri noſtra prouidentia. CYN. Non meū hoc quidem eſt, ſed tu paulò antè conſtanter affirmaſti I
Parcas eſſe, quarū diſpenſatione gubernarentur & efficerentur omnia: niſi iam
horum uerborū te pœniteat, ac quæ dicta ſunt, reuocāda putes, propulſoq; fato
de habēda cura deliberaris. IVP. Nequaquā, ſed Parca noſtra ope effecta reddit
ſingula. CYN. Intelligo, ergo Parcarū famulos atq; miniſtros uos eſſe perhibe-
tis. Verùm & ſic illæ ſunt, quas cuncta prouidere certū eſt: uos autē non ſecus
atq; fabrilia quædā illarum inſtrumēta habēdi eſtis. IVP. Qua ratione iſthuc di-
cis? CYN. Ea nempe, quemadmodū & aſcia fabro lignario, & terebrum coo-
perando nonnihil affert ad artem perficiendam adminiculi. Nemo tamen, qui
quidem compos ſit rationis, dixerit hæc ipſa eſſe artificem: neque nauis aſciæ K
aut terebri opus dicenda eſt, ſed eius qui nauem fabricauit. Non diſpari ratione
ſingula fabricans fatū putādum eſt: cæterùm uos ſororū fataliū aſciæ & terebra
eſtis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum uidetur, homines multo
iuſtius Fato ſacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem poſtulare:
cum illi interim ad uos curſitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neq; ſi
fatum ſacrificiis & uotis colerēt, rectè mihi facere uiderētur. Neque enim opi-
nor ullo modo fieri poſſe, ut Parcis quoque hoc immutare liceat, neq; non ali-
quid eorū ſubuertere, quæ initiò illarū decreto immobili de ſingulis irreuoca-
biliter ſtatuta ſunt. Proinde nequaquā æquo animo ſufferret Atropos, ſiquis in
contrarium

A contrarium ſtamen coli torſerit,laborẽ Clothus diſſoluens.IVP. Tu iam Cyniſce neque Parcas quidem ipſas ab hominibus colendas eſſe contendis,ſed uidere mihi omnia nõ illibenter uelle cõfundere.Nos uerò, ut maximè aliam ob cauſſam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque non eorum prædictionẽ, quæ ſingula de quouis rato conſilio decreta ſunt, iure optimo colimur. CYN. In ſumma, nihil utilitatis affert,ô Iupiter, eorum præſcientia, quibus ea obſeruatione deuitare nullo modo cõceſſum eſt:niſi in hoc dicas,ut is qui certus ſit haſta ferrea ſe moriturum, mortẽ queat effugere, ipſa uidelicet in ciſtam concluſa. Atqui fieri non poteſt.ſiquidem educet illum Parca ad uenandum,& B haſtæ obiiciet. Ac Adraſtus emiſſa in ſuem cuſpide,ab illa quidẽ aberrabit:porrò Crœſi filium perempturus eſt,quaſi uiolẽto quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem.Sed neq; illud quod Laio datum eſt, riſu caret, nempe illud, Caue ſis diis nolentibus prolem ſeras. ait enim, Nam ſobole ſuſcepta, occidet te filius. Etenim ſuperuacaneam atque adeò infrugiferam opinor eſſe admonitionem earum rerum quæ non poſſunt non fieri. Quippe poſt acceptum oraculum,& prolem ſuſcepit, ac deinceps à filio peremptus eſt. Quare non uideo quamobrem & mercedẽ exigatis propter uaticinium. Vt interim ſilentio præteream,quòd obliqua & ambigua,& quæ in utranque partem referri poſſunt, C non paucis reſpondere ſoleatis,non admodum clarè explicantes,num ille traiecto Hale ſuum ipſius imperium euerſurus eſſet,an Cyri. Vtrunque enim poteſt oraculum.IVP. Erat,ô Cyniſce,Apollini quædã aduerſus Crœſum cauſſa ſimultatis & iracundiæ, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac teſtudinem unà elixando. CYN. At enimuero cõueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, ut cum deus eſſet, ab omni iracundia foret alieniſſimus. Verùm,ut mea fert opinio,fortaſſe ita in Fatis fuit,ut Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perſpicua futura inaudiret, illius ſtamini Parca adneuerat. Vnde liquet uaticinium quoque ueſtrum, illius maximam eſſe partem. IVP. D Nobis uerò nihil facis reliquum,ſed(ut uideo)nequicquam dei ſumus,qui neq; prouidentia aliqua res humanas diſpẽſare ſoleamus, neque ſacrificiis digni eſſe uideamur, ſed reuera aſciarum terebrorumq; inſtar ſumus. Ac ſanè uideris me iure optimo ad hunc modum ſuperbè contemnere, quòd cum fulmine armatus ſim, ſuſtineam te impunè talia aduerſus nos contumelioſè differentẽ. CYN. Feri ô Iupiter, ſi mihi fatale eſt fulmine percuſſum interire: neque te ob ictum quicquam in ius uocabo, ſed potius ipſam Clotho,per te uulnus mihi incutiẽtem. Neque fulmen quidẽ ipſum accuſabo, quaſi tam infelicis ruinæ cauſſa mihi extitiſſet. Veruntamen hoc quoque uos interrogabo,nempe te & Fatũ,cæ- E terũ tu mihi illius loco reſpondeas uelim. etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocaſti. Quî fit tandem ut omiſſis tot ſacrilegis, præterea tot criminoſis & uiolentis & periuris hominibus diſſimulãter poſthabitis,unam aliquam ilicem aut lapidem,aut nauis uelum nihil mali unquam per iniuſtitiã meritæ,fulmine feriatis? Non rarò quoque hominẽ frugi, & uiatorem ſpectatæ ſanctimoniæ? Quid uerò compreſſis labiis obticuiſti Iupiter? An fortaſſe ne hoc quidem me noſſe fas eſt? IVP. Sanè nefas eſt te iſta inquirere. Tu uerò extremè curioſus es, adeò ut me fugiat, quínam tibi uoluptati ſit iſtis me obtundere. CYN. Proinde neque hoc à uobis perquirendum mihi uideo, nempe à te & Fato & Prouidentia,quamobrem Phocion uir ſanctus & iuſtus,in tanta omniũ rerum

Confutat oracula & prædictiones,ab effectu & incertitudine.

Hiſtoria eſt apud Herodotum lib.1.

Eod.lib.

inopia atque anguſtia diem ſuum obierit,tum etiam ante ipſum Ariſtides: Cal- F
lias autem & Alcibiades nepotes intemperantiſſimi,omnium affluentia exube-
rabant,neque non Medias multis ſceleribus coopertus,ac Charops Aeginetes
homo maſcula uenere extremè infamis, à quo matrem ſuam fame necatã pro
certo cõſtat. Contrà Socrates undecimuiris traditus eſt, Meletus uerò non itẽ.
Ad hæc cur Sardanapalus mollis atque effœminatus,deliciisq; totus fractus, re-
gnauerit, Perſarum uerò tot ac tanti uiri uirtute longè optimi atque clariſſimi
eius iuſſu in crucem ſubacti ſunt propterea quòd factis illius parum delectabã-
tur: ut taceam quæ in præſens fiunt. longum enim eſſet ſingulis percenſendis
immorari, quemadmodum mali & facinoroſi per omnem uitam facilè agãt, & G
feliciter omnibus rebus affluentes,cæterùm boni ducantur & ferãtur paupe-
tate,morbis,& cæteris infinitis malis impliciti,ærumnoſè conflictantes. I V P.
An ignoras Cyniſce, quanta ſupplicia & cruciatus poſt hanc uitam prauos &
ſceleratos homines manere ſoleant, aut in quanta felicitate uicturi ſint boni?
C Y N. Orcum mihi narras,& Tityos,& Tantalos. Ego uerò ſi quid talium re-
rum eſt, haud obſcurè cognoſcam ubi fato functus fuero. Quantum autem ad
præſens attinet, uelim ut quantumcunq; hoc temporis in uiuis mihi exigẽdum
eſt,ego interea omni felicitate perfunctus,tandem mortuus à ſedecim uulturi-
bus iecur meum depaſceretur:uerùm non ut hic in uita ſiti preſſus, quẽadmo- H
dum fertur Tantalus,in beatorum inſulis cum heroibus biberẽ, in Elyſio pra-
to conſtitutus. I V P. Quid ais? An non credis eſſe quædam parata ſupplicia, &
pœnas malis deſtinatas, & honores ac forum iudiciale ubi ſingulorum uita ha-
bita ratione cognoſcẽdi expẽditur? C Y N. Audio Minoa quendam Cretẽſem
infrà talibus rebus cognoſcẽdis atque diiudicandis dare operam: ac mihi ſuper
illo quoque reſponde,eſt ne tuus,ut fertur,filius? I V P. Quamobrem uerò iſta
de illo quæris Cyniſce? C Y N. Quos maximè afficit ſupplicio? IVP. Prauos ui-
delicet, cuius generis ſunt parricidæ & ſacrilegi. C Y N. Quos autem ad he-
roum contubernium amandare ſolet? I V P. Nempe bonos,& ſanctitate uitæ I
præcellentes, quiq; ſemet uirtute excoluerunt. C Y N. Cuius uerò gratia hoc
facit ô Iupiter? I V P. Propterea quòd illi ſupplicio,ii uerò honore remunerandi
ſunt. C Y N. Cæterùm ſiquis nolẽs & inuito animo mali aliquid deſignaue-
rit,num & hunc ſupplicio afficiendum condemnat? IVP. Nequaquam. CYN.
Proinde neq; ſiquis inuitus boni aliquid fecerit,eum honore dignabitur? IVP.
Nequaquam. C Y N. Itaque haud conuenit illi ô Iupiter ullum neque honore
ornare,neque ſupplicio afficere. I V P. Quî uerò nullum? C Y N. Quoniam ni-
hil nos homines animo uoluntario facimus,ſed neceſſitate quadam ineffugibi-
li ad hoc compulſi:ſi tamẽ uera ſunt illa quæ antè confeſſus es, nempe Parcam K
eſſe omnium rerum cauſſam. Iam ſiquis alterum peremerit, Parca in culpa eſt,
quæ admiſit parricidium. Siquis ſacrilegio deorum fana compilauerit,facinus à
Parca ſibi iniunctum admiſit. Quocirca ſi Minos rectè uti uelit iudicio, multo
æquius Fatum pro Siſypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi in-
iuſtè egerunt,quandò iuſſis dicto audientes fuerint? I V P. Amplius quidẽ uel
reſpondere tibi indignum facinus exiſtimo,talia præſertim interrogãti. Audax
enim es,& Sophiſta:ac iam quidem te relicto abeo. C Y N. Debebam equidem
adhuc & hoc ex te quæſiſſe, ubinam locorum Parcæ degerent, aut quomodo
res tãtas tam exacta cura & cogitatione queant aſſequi, præſertim illis tantùm

tribus

A tribus existentibus. Etenim laboriosam & minimè felicem atq; iucũdam uitam mihi uidentur agere, tantis implicitæ negociis. Et quemadmodũ uerisimile est, ipsæ quoque fato parum propitio & fauente in lucem sunt editæ. Itaq; ego, si mihi daretur optio, nequaquam cum illarum uita meam commutauerim, uerùm eligerem potius ut adhuc egentius agerem, quàm ut colo Parcarum assiderem, tantis negociis & difficultatibus referto, obseruans singula. Cæterùm si tibi graue est ô Iupiter ad hæc respondere, etiam his cõtenti erimus ad quæ respondisti. Satis enim est quòd de fato & prouidentia sermonem nos non celaueris. Reliqua fortasse in fatis non est ut audiam.

B IVPITER TRAGOEDVS, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem propè argumẽti & hic dialogus est, nisi quòd hic Epicureũ *etiam quendam introducit, qui deos omnino negat ullos esse, nedũ prouidentia sua mundũ gubernare: fortuituq; ac temere omnia geri contendit.* Deinde *& ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est.* Principiò *enim* Iupiter *fingitur audita disputatione* Timoclis Stoici *&* Damidis *eius quem modo dixi,* Epicurei, *grauiter incẽsus, ac metu pariter atq; dolore cõmotus esse.* Cuius rei caussam dũ *cæteri ab eo inquirũt, eandemq; disputationẽ ab ijsdem illis iterum instaurari audiunt, tandem consilijs mutuò inter se collatis, generale deorũ omnium conciliũ super eadẽ re congregandum decernitur.* Conuocatis *itaq; per præconẽ* Mercuriũ *uniuersis, & ijsdem pro sua cuiq; dignitate assignatis sedibus, cum diu inter se de cõsessu altercati fuissent, postremò imperato silentio,* Iupiter

C *cũ magna perturbatione totũ negocium ac summã disputationis illius exponit, admonẽs, & ob oculos imminẽte posito periculo exhortãs, ut in cõmune omnes consulere, & malo huic remediũ aliquod quærere uelint.* Primus *igitur accepta dicendi potestate* Momus, *graui obiurgatione deorũ securitatem ac negligẽtiam reprehẽdit, ut qui & malos euehi sinant, & cõtrà bonos ac iustos opprimi, neq; responsa certa & expedita hominibus dẽt, neq; etiã poëtarũ scripta aboleri faciãt, per quæ, stupra, adulteria, bella ac seditiones ipsorũ euulgẽtur: quare quicquid huius accidat, ipsorũ culpa atq; inertia accidere.* Atq; *hinc oratione ad ipsum* Iouẽ *conuersa, etiã exẽplis hæc confirmat.* Post *quem cũ alij alia censerent, omniũ ferè sententias idẽ confutat: uel quòd per se absurdæ & inutiles essent, uel quòd absurda & incõmoda ex ijs secutura.* Præcipuè *uerò* Apollinis *cõsiliũ reprehẽdit: cuius etiã oraculũ super euentu & victoria disputationis huius prolatũ, ob uanitatẽ irridet.* Ob *quæ* Hercules, *cũ ipse postremus sententiã dixisset, audiretq; fatis prohiberi sese quo minus sacra ac tẽpla sua ui cõtra impios tueri posset, eò tãdẽ redit, ut dicat se malle apud inferos esse, atq; ibi ab umbris metui,*

D *quàm inter deos cõtemni, ac pro nihilo haberi.* Quæ *dũ ita geruntur, interea noua occasione fingitur* Hermes *ille* Agoræus, *qui* Athenis *ad porticum* Pœcilen *cõsecratus stabat, properè aduenire, ac nũciare disputationem* Damidis *&* Timoclis *iterũ iam inceptã esse, & ad eam magnã hominũ multitudinẽ cõfluere.* Relicto *igitur cõcilio, ad auscultandũ omnes cõuertuntur.* Porrò *tota* Timoclis *disputatio in hoc uersatur,* Deos *esse, ac prouidẽtia illorũ omnia gubernari: idq; argumẽtis hisce cõfirmat.* Primo *ab ordine ac cursu rerũ naturaliũ, quæ omnes suis ac certis uicibus redeãt ac uariẽtur.* Deinde *authoritatibus & testimonijs poetarũ,* Homeri *&* Euripidis. Post *hæc cõmuni cõsensu gẽtiũ, quæ deos uenerẽtur sacrificijs & aris cõstitutis.* Inde *& ab effectis, qa oracula dẽt, & fulmina* Iupiter *iaciat.* Postea *autẽ & à minori, collatione ac similitudine à nauiũ gubernatoribus sumpta, quòd ut illi nauigia sua, sic deorũ prouidẽtia mundũ administret.* Vltimo *etiã à signo & consequẽti, quia aræ deorũ sint, quæ nullo modo futuræ fuerãt, nisi & dij essent.* Ad *quæ singulatim respõdẽs* Da-

E *mis, primũ argumẽtũ de naturali rerũ ordine, à diuisione diluit, etsi talia q̃dã fiant, nõ tamẽ eũ ordinẽ à Dijs ideo certũ cõstitutũ esse, cõfutatione, ut apparet, nõ satis efficaci.* Authoritates *autẽ poetarũ, ab ipsorũ officio, & contrarijs testimonijs eleuat.* Cõsensum *præterea gentiũ, ab eo, quòd quanquã deos colãt, nõ tamẽ eosdem omnes, & quidã etiam fœda ac turpia pro Dijs habeãt, impugnat.* Deinde *oracula & fulmina eiusmodi esse ait, ut hæc ex naturali caussa fiãt,* Ioue *iã olim in* Creta *sepulto, illa autẽ ambigua & obscura nihil certi prædicant.* Similitudinem *uerò naucleri dissoluit ex dissimilitudine rerum comparatarũ, ostendens diuersa omnia in hoc mundo atq; in nauibus esse.* Vltimum *à signo locũ, ut frigidum ac friuolum, eludere tantũ satis habet.*

Interlocutores, Mercurius, Minerua, Iupiter, Iuno, Neptunus, Venus, Colossus, Momus, Apollo, Hercules, Hermagoras, Timocles, Damis.

Iupiter, quid animo cogitabũdo tecũ cõminiscens loqueris, pallidus obambulãs, ac Philosophi colorẽ uultu præ te ferens? Quin mecum MER.

ista communicas, & me propter rerum difficultatem qua premeris, in cōsilium F
adhibes? Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui. M I N.

Sanè magne parens, hominum rex atq; deorum,
Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas,
Fare age, ne celes, quò sint hæc cognita nobis:
Quod te consilium dubio sub pectore uersat?

Cur gemis? & tacito pallor subsurgit in ore? IVP. Nunq̃ grauis res ulla sic dici potest, Nō passio, non ullus uspiam dolor, Sed nec calamitas ulla sic tragica & mala est, Quæ sit dolori cōferenda cœlitum. M I. O Phœbe, qualibus incipit proœmiis! IVP. O pessimū genus mortaliū, Tuq; ô Prometheu, me quibus af- G
flixti malis? M I. Quid est? nec enim celabis hæc domesticos. IVP. O murmur ingēs fulminis magnicrepi, Quid utilitatis addis aut affers mihi? MI. Cōpesce iracundiā, si tragica magniloquentia, quēadmodū illi, tibi pares esse nequeamus. Neq; enim totum Euripidē deuorauimus, ut tibi dictis poëticis è fabula petitis subseruiamus. IVN. An nobis obscurā esse opinaris tristitiæ tuæ caussam, cuiusmodi sit? IVP. Nosti nequaq̃, etsi grauius quiddā boës. IVN. Noui ecastor dolorū tuorū summā, quibus discruciaris: neq; tamē uociferor aut coccizo, quippe quæ iā sæpenumero præter morē eiusmodi per te sim passa cōtumeliam. Valde igitur credibile est iterū aut Danaës cuiuspiā, aut Semeles, aut Europæ inuentę H
amore te angi: deinde uerò assumpta imagine aut tauri aut satyri, aut aurū te factū uelle per impluuiū in sinū amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter significāt crebri isti tui gemitus, & suspiria, neq; nō lachrymæ. Præterea pallor quoq; nō alterius rei q̃ amoris argumentū est certissimū. IVP. O beata, quæ res nostras in amore & talibus ludicris sitas esse opinaris. IV. Et quid aliud te nisi hoc solicitat, Ioue existentē? IVP. In extremū discrimen res nostræ perductæ ô Iuno, & planè, ut est in prouerbio, in acie nouaculæ constitutæ sunt, ut aut colamur amplius, oblatis in terra sacris fruentes, aut neglectui demur, ab omnibus habiti contēptui, ac nullius quidē momēti esse uideamur. IV. Nūquid I
terra Gigātes produxit iterū? aut nunquid Titanes disruptis uinculis, deuictaq; custodia rursum aduersus nos arma & uim parant? IVP. Cōfide. nam res inferæ cœlestibus extra omne sunt periculū. IV. Quid ergo aliud rei grauis & acerbæ accidit? Neq; enim uideo, quandò talia nihil te cōturbāt, quamobrē nobis Polus aut Aristodemus pro Ioue apparueris. IVP. Timocles ille Stoicus ô Iuno, & Damis Epicureus heri nescio quo initio in eā delati disputationē de prouidentia disseruerūt in magna probatorū hominū frequētia, & celebritate populari: id quod omniū maximè me conturbauit animo. Ac Damis quidē neq; Deos esse, K
neq; omnino eorū quæ fierent, curam ullā habere, aut ea ordine gubernare, impudenter affirmare nō uerebatur: cæterū optimus ille Timocles nostras partes omni studio tueri conabatur. Deinde multa turba hominū certatim accurrentiū confluēte, nullum finem sortita est disputatio. Etenim hoc fœdere inito ab utrisq; discessum est, ut in diē posterum de integro reliqua nondū discussa accuratius examinarent atque perpēderent. Et nunc omnes suspenso ad audiendum inhiant animo, uter uictoriam adepturus sit, ac ueriora prolaturus. Videtis periculū, quàm omnibus modis in angustum res nostræ coactæ sunt. In uno uiro periclitamur, & ex duobus alterū euenire necesse est: ut aut omnia nostra habeantur contemptui, & solùm inania quædam uideantur uocabula: aut ut ea

pietate

A pietate colãtur,q̃ prius culta sũt,si Timocles disputãdo superior euaserit.IVN. Periculosissima profecto sũt illa,nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare.IVP.Tu uerò Danaës aut Antiopes alicuius potiundæ cogitatione me íplicitũ esse opinabare,cũ ita exanimatũ me esse cõspiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciẽdũ est?quin & uos cõsilii prõptè inuẽti partẽ expromitis?MER.Ego q̃dẽ coacto properè cõcilio hãc rẽ cõmuni õniũ deliberationi offerẽdã esse existimo.IVN.Et ego huius accedo sententiæ. MI.Atq; mihi diuersũ uidetur ô pater,ne uidelicet excitato tumultu cœlũ terrore cõpleas,nẽue palã fiat hãc ob rẽ te tumultuari aut cõsternari animo.Cæte

B rũ priuato tecũ cõsilio effectũ reddas,ut Timocles disceptãdo potiatur victoria,Damis uerò omniũ risui expositus atq; subsannatus ex disputatione abeat. MER.Atq; ista nõ manebũt obscura & tacita Iupiter,cũ philosophis í propatulo futura sit disceptatio.Ac tu quidẽ tyrãnũ agere uideberis, si de tãtis rebus ad õnes cõmuniter pertinẽtibus,cũ reliqs nihil cõmunicaueris.IVP. Quin ergo iã ut in cõcionẽ ueniãt proclamas,ut mox præstò sint omnes?MER.Rectè mones.Heus uos superi ocyus in cõciliũ õnes cõuenite:ne cũctemini:cõfluite omnes:uenite maximis de negociis collaturi cõsilia.IVP.Adeóne nudis ô Mercuri uerbis & simplicibus,ad hæc solutis præconẽ agis,præsertí maximis de re-

C bus deos cõuocãs?MER.Et q̃nã alia ratione expetis Iupiter?IVP.Rogas?Aequũ esse opinor,ut præconiũ tuũ nõnullis uersiculis ac magniloquẽtia poëtica exornes,ut hac ípulsi studiosius & frequẽtius cõfluãt. MER. Sanè: uerũtamen hoc poëtarũ & rhapsodorũ est officiũ.Porrò ego minimè sum poëticus, adeò ut præconiũ quoq; corrupturus sim,si uersiculis cõsarcinatis & malè cohærẽtibus proclamarẽ.Ac risui ero õnibus ob uersiculorũ structurã parũ cõcinã.Itaq; & Apollinẽ in dãdis oraculis rideri à nõnullis uideo, dũ multa securo animo inuoluit,& data opera obscurat,ne õnino audiẽtes ocio indulgeãt, sed expẽdãt uersiculos. IVP. Proinde Mercuri Homericos uersiculos plerosq; ad-

D misce preconio,quẽadmodũ ille nos cõuocare consueuit.Credibile autẽ est illorũ te cõmeminisse.MER.Profectò nõ admodũ prõptè & callidè,tamen periculũ faciã.

Ergo Deũm nemo nec mas nec fœmina desit,
Insuper Oceani sint omnia flumina præstò,
Omnes summa Iouis Nymphæ quoq; tecta frequentẽt.
Cuncti in concilium gressu properate citato.
Vos quibus oblatis cedũt sua munera sacris,
Præterea quotquot mediæ seu fortè secundæ
Classis erũt, seu quos tenet ultima,seu qui
E Obscura penitus diuorũ sorte fruuntur
Degentes pingues cupidi nidoris ad aras.

IVP.Euge ô Mercuri,optimũ egisti præconẽ,ac iã plenis uiis cõueniũt. Quapropter assumẽs illos in sedes colloca,pro sua quẽq; dignitate.Priores q̃dẽ sedes occupẽt aurei,post hos locẽtur argẽtei,deinceps uerò subsequãtur quotquot sũt elephãtini,his postremò succedãt ænei atq; lapidei.Verũ í his etiã ipsis Phidiæ,aut Alcamenis,aut Myronis,aut Euphranoris,aut taliũ cõsimiliũ artificum gratia præhonorẽtur. Cæterũ uulgares illi nulla arte nobiles,longè alicubi cõclusi in angulũ locentur cum silentio,cõplentes tantùm concionẽ.MER. Fient ista ut imperas,ac sua quisq; ut par est sede dignabitur.Atqui hoc neutiq̃ promptũ aut nosse procliue est, siquis illorũ aureus fuerit,ac multitudine talentorũ

præpōderet,opere uerò nō ita insignis sit,sed priuato penè ac uulgari,& mini- F
mè artificioso, si Myronis æneis ac Polycleti,& Phidiæ & Alcamenis lapideis
cōferatur,quónam locandus sit,si artē præferēdam esse putas. IVP. Oportebat
quidem ad hūc modum fieri,sed tamen aurum anteferendū est. MER. Intelli-
go,nempe iubes ut per opulētiores delectu habito, nō ex optimatibus electim
locētur,atq; etiam* à precio. Proinde uenite priora sedilia occupaturi uos aurei.
Attamē,ut uides Iupiter,soli barbari præsidebūt. Etenim cuiusmodinam Græci
sint,animaduertis,pleni quidē uenustate ac gratia, neq; nō uultu honesto & li-
berali,& quantū ad artificii præstantiam attinet,probè culti & perpoliti,nō ta-
men nisi lapidei aut ænei uniuersi : aut qui ex illis maximis sunt ac sumptuosis- G
simis impensis fabricati,elephantini sunt,modicū ab asperso auro splendorem
retinentes, quippe quo tantùm colorati sunt, pauloq; facti nitidiores : cæterùm
intus sublignei quidē illi,totaq; muscarum examina internè conuersantia coo-
perientes. Porrò autē ipsa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Attis, præ-
terea Mithres,in uniuersum ex solido auro conflati sunt,& graues, & multi re
uera precii. NEP. Et quî hoc tibi iustum uidetur Mercuri, ut Aegyptiū illum
canino rictu deformem,mihi anteferre non uerearis, præsertim Neptuno exi-
stenti? MER. Rectè dicis:at te quidē ô Neptune Lysippus tantū fecit æneum
& pauperem,quippe Corinthiis tunc aurū non habentibus : hic autē omnibus H
metallis longè est opulentior. Vides itaq; patienter & placatè hoc tibi sufferen-
dum esse,si huic postponaris:neq; indignandum est,si is cui tantus nasus est au-
reus,tibi prælatus fuerit. VENVS. Proinde Mercuri, me quoq; assumptā trans-
fer ad Deos aureos qui præsident.sum enim aurea. MER. Minimè ô Venus,
quantū quidē ego uideo : sed nisi prorsus hallucinor aut cæcutio, ex lapide cā-
dido ex mōte Pētheli exciso opinor,cū ita uisum esset Praxiteli, Cnidiis Venus
facta tradita es. VE. Atqui grauissimū simul ac fide dignissimū testem Homerū
tibi producā,sursum ac deorsum suis in rhapsodiis aureā Venerem me esse per-
hibentem. MER. Sedenim ille ipse quoq; Apollinem prædiuitem & opulentū I
esse affirmat:nihilo secus tamē iā ipsum * in extremis sedētē conspicies,à latro-
nibus cōtumeliosè affectū,atq; etiam fidibus citharæ compilatum. Quare & tu
cōtenta esto,æqui boniq; consulens si non prorsus in locū seruilem & sordidū
detrusa,cōcioni interesse cogare.* COLOSSVS. Quis uerò mecū in cōtētionē
descendere audeat,cum & solē me esse conspiciatis,& tanta mole spectabilem?
Cæterū si nō magno admodū ingenio & artificio Rhodii me sculpere digna-
ti sunt,tamen & alios pari arte ad nostri archetypum sedecim deos aureos for-
mauerunt : quapropter ratione probabili omnium preciosissimus meritò æsti-
mandus essem . Artis uerò atque operis præstantia & nobilitas,tanta pensatur K
magnitudine. MER. Quid uerò facto opus est ô Iupiter? siquidem & hoc non
mediocrem mihi affert iudicandi difficultatem. Etenim cum ad materiam ocu-
los deflexero,totus quidem æneus est: porrò cum apud animum meum perpē-
do ex quot talentis cōflatus est,præter * hippada quingētos excusurus est mo-
dios. IVP. Quorsum uerò attinebat & hunc interesse concioni, sua magnitu-
dine aliorū paruitatem expositurum cōtemptui, neq; non ob dignam sedē nos
perturbaturum? Verùm enimuero ô Rhodiorū optime,& si maximè omnibus
aureis anteponendus esses,quomodo præsidere possis,nisi cæteri omnes exur-
gāt foras, ut soli tibi ad sedēdū locus pateat atq; sufficiat, omni spatio uel alteris
tantùm

*ἀπὸ πυκνάτων, hoc est, secundū census.

Pēthele pagus Atticus fuit, ad tribū Antiochidē pertinens, ut Stephanus, & Penthelicus mōs ibidē, ubi latomiæ fuere, ut Pausanias in Atticis.

*Inter zeugitas græcè, quæ tertia classis Athenienſium erat.

*Rhodium intellige, de quo Pli. li. 34. c. 7.

*Hippas, classis una erat Athenienſium. Vide Plutar. in Solone.

A tantũ natibus occupato. Quocirca rectissimè feceris, si stans concioni intentus fueris, inflexo in concilium capite. MER. Ecce rursus altera in discernendo mihi difficultas obiicitur. ærei enim estis utriq;, eiusdemq; artificii, nimirum in Lysippi officina uterq; formatus: & quod maximũ est, generis nobilitate pares, utpote Iouis filius Dionysus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferẽdus est alteri? siquidem de loco pugnant inter se, ut uides. IVP. Nimium uerò cunctamur Mercuri. iamdudum concionatũ esse oportuit. Quare in præsens quidem nullo habito discrimine sessum eant promiscuè, ubi cuiq; uisum fuerit: deinceps uerò hisce de rebus cogetur deintegro concilium, ac deinde certum ha-
B bebo qui mihi hac in re ordo constituendus sit. MER. Sed ô Hercules, q̃ pro more solito tumultuãtur, cũ uociferatione quotidianam illam distributionem efflagitantes, Vbi est nectar? ubi relicta ambrosia? ubi sunt hecatombæ? ubi sacrificia? IVP. Compesce illos Mercuri indicto silentio, ut intelligãt cuius gratia accersiti sint, eiusmodi nugis posthabitis. MER. Atqui non omnes græcam linguam capiũt, Iupiter: ego uerò uarias linguas minimè sonare calleo, ut Scythis & Persis & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Consultius itaque factu opinor, si manu signo dato, silentium imposuero. IVP. Quin ergo facis? MER. Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt. itaque iam tẽpus est cõ-
C cionandi. Vides ut omnes oculos in te coniectos habeant, cupidè atq; desideranter expectantes quídnã dicturus sis? IVP. At quod ego patior Mercuri, cur tibi exponere uerear, filio existenti meo? Haud tibi obscurum esse reor, quàm impẽdiò audax ego semper & magniloquus in concionibus esse soleã. MER. Satis compertè noui, ac profectò magno metu consternatus eram concionantem te audiens, maximè uerò quando minabare te terram ex ipsis fundamẽtis euulsam, & pontum unà cum diis sursum tracturum aurea illa catena ex alto demissa. IVP. Atqui nunc ô fili, nescio quomodo, siue præ magnitudine periculorum impendentium, siue præ multitudine præsentium (cõuentus enim, ut *Iliados 8.*
D uides, est frequentissimus) animus confusa mente mihi penitus obstupuit, planéque subtrepidat, & lingua constricta esse uidetur. Et quod omniũ est absurdissimum, orationis quoque multum diúque meditatæ procemium mihi excidit, quod adornaueram, ut exordio erga illos uterer bellissimo atq; luculentissimo. MERC. Perdidisti omnia ô Iupiter, cæterùm illi tuo silentio in suspicionem uenient, ac grande aliquod malum se audituros expectabunt, cuius gratia tu ita lentè & cunctanter ad dicendum progrederis. IVP. Vis ergo Mercuri, Homericum illud procemiũ illis occinam? MERC. Qualénam? IVP. O superi dictis animos attendite nostris. MERC. Apage. iam enim abunde satis
E ista sub initium nobis per contumeliam inculcasti. Veruntamen, si consultũ uidetur, uersiculorum odiosam difficultatem missam facito: cæterùm unam aliquam ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæcũque argumento tuo appositissima uidebitur, desume, pauca quædam immutãs. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc solenne est. IVP. Rectè sanè dicis, consarcinatam quandam rhetoricam, neq; non promptam & facilẽ, perplexis & animo hæsitantibus. Proinde facto aliquãdo principio exordiar. PRO magna pecuniarũ copia, ô uiri Dei, uos electuros opinor, si palam uobis fieret, quid tandem illud sit, cuius gratia in hunc cœtum estis accersiti. *Ex prima Olynthiaca.* Quod cum ita sit, consentaneum est ut me dicentem attentis audiatis animis.

Porrò ô Dii, præsens quidem tẽpus emissa uoce propemodũ loquitur, instan- F
tibus periculis omni conatu ac studio nobis occurrẽdum esse. Nos autẽ ad hæc
summa ope prouidenda parum solicitè affecti uidemur. Iam uerò quoniã De-
mosthenis subsidiaria uerba me deficiunt, hæc ipsa uobis manifestius declarare
statui, propter quæ perturbatus animo, cõuocata concione conciliũ coẽgerim.
Heri enim, ut nemini uestrum obscurum esse opinor, cũ Mnesitheus naucle-
rus ob seruatam ex undis nauem, quæ ad Capharei scopulos ferme illisa peris-
set, sacra persoluisset, accepti epulis in Piræo cõuiuium agitabamus, quotquot
nostrum à Mnesitheo uocati eramus ad sacrificiũ. Deinde oblatis libaminibus
uos alius aliò, quò cuiusq; ferebat animus, secessistis: porrò autem ego (necdũ G
enim profunda erat uespera) in urbem regressus sum, ut tempore pomeridiano
ociosus ab animo deambularem in Ceramico: simul mecum sedula agitatione
Mnesithei tenue ac frugale, ne dicam sordidum, conuiuium perpendebam, qui
cum sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gallum sacrificauit, senẽ qui-
dem illum, ac iam muco & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor
iam prorsus putrida, adeò ut prunis iniecta statim extinguerentur, ut neq; sum-
mas nares emergente fumo contingeret, præcipuè uerò cum totas hecatombas
amplè & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquãte scopulis certo inclu-
sa periculo. Interea dum hæc mecum uoluerem in animo, ad porticum Variam H
progrediẽdo delabor: ubi consistens, ex improuiso inusitatam hominum mul-
titudinem cõspicio, partim quidem illorum intra porticũ, partim uerò ipso sub
Ioue: insuper nonnullos uociferantes, ac mira peruicacitate disceptantes, inque
sedibus considentes. Tandẽ uerò rem ipsam facilè coniectura assequutus, nẽpe
Philosophos esse ex cõtẽtiosis illis & rixosis, uolui propius admoto gressu, ex-
ploratius intelligere quídnam illud esset cuius gratia inter sese tãtopere digla-
diarẽtur. Ac me illico nube ex crassioribus illis circumuolutum, illorum habi-
tu exornaui: prolixaq; barba attracta, per omnia nõ ineptè philosopho similem
turbæ memet immisi. Multis uerò qui mihi obsistebant, cubito è uia protrusis, I
ingredior, omnibus ignorãtibus quis essem. Cæterùm intra turbam iam consi-
stens, offendo Damin illum Epicureum, hominem perditissimum, ac Timoclea
Stoicum, uirorum longè optimum, pertinacissimè disceptantes. Itaq; Timocles
largo sudore perfluens, præ nimio clamore iam penè uocẽ amiserat: Damis ue-
rò risu sardonio diffluens, magis ac magis Timoclea exasperabat. Porrò omnis
illorũ sermo de nobis habebatur. Etenim execrandus ille Damis, humanarum
rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neq; eorum quæ in terris fierẽt, quic-
quã nobis curæ esse. breuiter, nihil aliud quàm in uniuersum nos nõ esse. Tãta
ui comprobandi eius ualuit oratio, erantq; nonnulli qui laudarent illum. Alter K
uerò, nempe Timocles, nostra optimè sentiens propugnabat, indignabaturq;,
ac omnibus modis hostem pugnis inuadẽs lacessebat, curã & sedulitatem no-
stram collaudans, ac planum faciens cum ex mundo, tum omnium rerum con-
uenienti ordine, Deos esse, quodq; per nos ordinatim disponerentur singula.
Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improban-
tibus. Verùm iam extremè defessus erat, ac grauiter & laboriosè loquebatur.
Vniuersa autem turba in Damin cõiectos habebat oculos. Cæterùm cum ego
Deorum existimationem periclitantem animaduerterem, iussi noctem ocyus
circumfusam cõuentum dissoluere. Abierunt ergo ex composito ut die poste-

A to inchoatã de diis disputationem ad finem deduceret. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundum audiebam Damidis uerba certatim in cœlum ferri, atq; à pluribus supra modũ probari. Præstò tamen aderant etiam qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum siquid in crastinum ipse quoque Timocles dicturus esset. Hæc ferme sunt quorum gratia uos conuocari iussi. Non modica uerò sunt hæc ô Dii, si ratione diligentius inita consideraueritis omnem nostrũ cultum, omnẽ gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines. Porrò autem illi si persuasi in eam cogitationẽ discesserint, aut omnino deos non esse, aut si sint, res tamen humanas nulla illorũ
B administrari prouidentia: periculũ est ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus intercipiantur, ac nequicquam sublimes in cœlo collocati cum fame conflictemur, diebus festis & solennitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pompis orbati. Super tãtis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor ut omnes collatis consiliis accuratè perpendamus si quam imminẽtibus periculis salutem inuenire queamus. Tum qua potissimũ ratione adiutus Timocles potiatur uictoria, ac ueriora dixisse uideatur, Damis uerò cõuictus atque confusus auditoribus risui exponatur. Cæterùm ego Timocli non admodum confido, quasi per omnia destitutus auxilio
C uicturus esset, nisi nõnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, ut surgentes consulant. MERC. Audi, ac silentio linguã cohibe, ne turba. Quem ex Diis maioribus animus ad cõcionandum impellit, quibus consentaneum est? Quid ergo rei est? Nemo surgit in mediũ, sed cuncti ora tenetis, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupefacti. MOMVS. At uos sic muti tellus fiatis & unda. Ego uerò si mihi cum quadã dicendi libertate copia fandi concessa fuerit, permulta haberẽ ô Iupiter quæ impræsentiarum conferrem in medium. IVP. Confidenter dic ô Mome, atq; interrito animo. Videre enim utile quiddam ad rem præsentem li-
D berè proloquuturus. MOM. Proinde ô Dei agite cuncti attẽtissimis estote animis. Ego enim iam olim admodũ expectabam in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulaturos iamdudũ prospexi animo, à nobis ipsis tam abominãdæ atq; inauditæ audaciæ caussam suscipientes. Et sanè per æquitatẽ indignum facinus est eam ob rem irasci Epicuro, aut eius asseclis, eiusq; disciplinæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt. Quam enim æquam opinionem de nobis illis habendam esse contendat quispiam, quandò tantam omnium rerum perturbationem in uita uideant? Bonos quidem ex illis, ut quisque agit uitam maximè inculpatã, potissimùm negligi,
E paupertate, morbis, ac iugo seruili indignissimè afflictos opprimi: cæterùm homines facinorosos, nefariis sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitiis extructissimis affluere, melioribus imperitare? Quinetiam sacrilegos nullis suppliciis mulctari, uerùm concessa impunitate tutò latẽre: in crucẽ uerò subigi, ac uariis modis pulsari eos qui nihil mali sunt cõmeriti per iniustitiam delinquentes? Hæc itaq; cum uideãt, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos esse. Maximè uerò quando oracula prædicentia audierint, quale est illud, Traiecto Hale maximũ subuertes imperium. Haudquaquam planè manifestantia, num suum ipsius, an hostium imperiũ subuersurus sit. Et iterum, Vxorum Salamis charissima pignora perdes. Etenim &

Alludit ad morem Atheniensium.

Herodotus libro 1.

Ibidem lib. 7.

Persæ,ut opinor, & Græci iuxtà è mulieribus editi sunt. Cæterũ auditis etiam F
rhapsodis illis quòd & amori operam demus,quòd uulneremur & seruiamus,
quòd uinculis constringamur, quòd motis seditionibus dissideamus, atque id
genus innumeris aliis rebus satis ridiculè simus impliciti,præsertim cũ beati at-
que immortales esse contendamus: quid uerò aliud perinde quàm riderent fa-
cerent,ne flocci quidem nostrã diuinitatem æstimantes? Nos porrò indignè fe-
rimus si qui sunt homines non prorsus uecordes,& mentis inopes,qui ista dis-
serunt,ac omnẽ nobis prouidẽtiam extorquent è manibus: cum potius cõten-
tos nos esse oporteat,si nobis etiamdum nonnulli sacra facerent,talia flagitiose
delinquentibus. Ac mihi hoc loco,ô Iupiter (soli enim sumus, nec ullus homi- G
nũ in hoc cœtu præstò est,extra unũ Herculem ac Dionysum & Ganymedem
& Aesculapium,qui nothi sunt,& Dii asscriptitii)cum ueritate responde, quã-
do uerò in tantum res humanæ tibi curæ fuere, ut habita ratione perpendisses
quínam illorũ praui & mali, aut iusti ac boni essent? Haudquaquã uerò in hãc
curam unquam te incubuisse dixeris. Itaque nisi Theseus ex Trœzenè Athenas
profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & prouidentiam
tuam attinet,nihil obstaret quo minus uiuerent & Sciron & Pityocamptes, &
Cercyõ,aliiq; innumeri parricidiis & latrocinio uiatoribus negocium ualde se-
curi facessentes. Ac nisi Eurystheus homo cum iustus,tum multum prouidens, H
singulari humanitate impulsus, singulis apud quosq; diligenter exploratis, hũc
famulum suum emisisset, hominem manu promptum, factisq; strenuum, & ad
obeunda pericula ac labores suscipiendos interritum, nunq̃ tibi ô Iupiter Ler-
næa Hydra in mẽtem uenisset, nunquã aues Stymphalides curæ fuissent,mul-
to minus equi Threicii. Quando uerò Centaurorum cõtumeliosæ temulentiæ
memor fuisses unquam? Atqui,si uerum proferendum est, tantùm compressis
manibus in Olympo desidemus,tantùm hoc inconniuenter obseruantes,siquis
litet atque sacrificet, ac circa aras incẽso thure uaporet. Porrò autem res cæte-
ræ temere iuxta fluxum feruntur,ut quisque illas fortuitò attraxerit. Itaq; me- I
ritis nostris digna ac iusta patimur, atque etiam amplius patiemur, ubi homi-
nes post pusillum suspiciẽtes animaduerterint nihil se utilitatis cõsequi tametsi
nobis sedula pietate sacrificarint,& oblatis libaminibus litauerint. Deinde bre-
ui uidebis ab ipsis Epicureis nos rideri contemptissimè, haberi pro abiectissi-
mis,Metrodoros uerò & Damidas suis disputationibus inualescere,propugna-
tores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partiũ,his rebus fi-
nem imponere,ac periculis emergẽtibus mederi,illisq; summa ope obniti,quo-
rum opera hæc eò perducta sunt. Equidem quod ad me attinet,nõ ualde peri-
clitabor si despectus ero. Neq; enim olim in eorum censebar numero, quibus K
honos habebatur rebus uestris adhuc stantibus & florentibus, uobisq; oblato
sacrificio fruentibus. IVPIT. Enimuero,hunc ô cœlites delirantem & nugan-
tem missum faciamus, semper aliàs quoque asperum obiurgatorem agentem.
» Est enim,ut præclarè dixit admirandus ille Demosthenes, criminari & insecta-
» ri, atq; etiam obiurgare, cuiuis uolenti promptum ac facile. Cæterùm demon-
» strare qua ratione rebus præsentibus commodissimè succurratur,profectò cõ-
» sultoris officium est non nisi impense cordati. Quod quidẽ uos alios sedulò fa-
cturos etiam hoc tacente constantissimè persuasum habeo. NEP. Ego quidem
aliàs, quod uobis obscurũ nõ est,sub undis dego,& in profundo marinę Reip.

procurationem

A procurationē obiēs, pro uirili quoad eius fieri poteſt, nauigātes ſeruo, puppesq; ſurſum ac deorſum magna cura deduco, neq; nō uiolentam uentorum rabiem mollio atque demulceo: nihilo ſecus tamen & earum quæ hic aguntur rerum cura me habet ſolicitū. Proinde Damin è medio tollendum eſſe opinor, priuſquam ad contentionem deſcenderit, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne diſputando uictor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes perſuadendi uias ac artes callere. Quo facto illud quoque teſtatum faciemus, nos ſupplicium de illis ſumere, qui iſta aduerſus nos petulanter affirmāt. IVP. Ludis ô Neptune, aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in noſtra manu
B ſitum eſt, uerùm Parcæ ſunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidē fulmine, alterum ferro, tertium febricula, quartū tabe conſumptum interire. Etenim ſi meæ facultatis fuiſſet punire maleficos, dimiſiſſem ſcilicet nuper ſacrilegos nullo ictos fulmine ex Olympia, cum duos torti capillitii nodos mihi detondiſſent, ſex minas utrunque ponderantem? Aut tu ipſe diſſimulanter neglexiſſes in Geræſto piſcatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abſtulerat? Accedit his, quod etiam indignanter & iracundè ferre uidebimur hoc facto perturbati, & Damidis ſermones perhorreſcere, ac propterea ea inſidioſe moliti, ne nobis expectandum eſſet dum ille ex aduerſo cum Timocle com-
C poſitus congrederetur. Quod quid aliud quàm deſertam cauſſam uincere uidebimur? NEPTV. Atqui compendioſam ad parandam uictoriam ego me uiam excogitaſſe arbitrabar. IVPIT. Apage furioſum & illiberale conſilium ô Neptune, ac propemodum pingue & ſtolidum, de tollendo ante tempus aduerſario, ut nōdum cōuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo diſputatione. NEPTV. Proinde uos aliud quod factu ſit præſtantius, excogitate, ſi mea cōſilia uobis tantopere repudianda uidentur. APOL. Si nobis quoque natu iunioribus, & nondum barbatis, per legem concederetur concionandi copia, fortaſſe utile quiddam & frugiferum afferrem in medium rei ſuper qua delibera-
D tis. MOMVS. Equidem ea nobis eſt ô Apollo de rebus ita arduis propoſita deliberatio, ut non ætatis reſpectu, ſed communis utilitatis ſeruandæ gratia omnibus quoque ſermo ſit propoſitus. Quàm uerò lepidū eſſet atque feſtiuum, ſi in extremis periclitantes diſcriminibus, circa legis facultatem atque licētiam ambitioſe diſceptaremus? Cæterùm tu iam admodum cōcionator es legitimus, nempe iam olim ex ephebis egreſſus, præterea in duodecim uirorum tabulam relatus. Ac parum abeſt quo minus etiam in Saturni concilio uerſatus ſis. Quare non eſt quod iuueniliter te geras erga nos, uerùm ſumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factu uiſa ſunt, proloquere: neque propterea pu-
E dore afficiare, quòd imberbis exiſtens cōcioneris, præſertim cum ita profunda barba tibi ſit filius Aeſculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maximè ſpecimen aliquod ſapiētiæ exhibere, ne fruſtra uideare in Helicone conſediſſe unà cum Muſis philoſophando. APOL. Atqui nequaquam penes te eſt ô Mome facultas eiuſmodi permittendi, ſed penes Iouē: qui ſi fandi poteſtatem mihi dederit, fortaſſe quippiam expromam non ineruditum aut inconditum, ſed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuerſationi reſpondeat. IVPIT. Dic inquam ô fili. iam enim permiſi tibi. APOL. Timocles ille uir profectò non malus eſſe uidetur, & pius, & qui diſputationes Stoicas ad unguē excuſſerit, unde compluribus quoque conuerſatur iuuenibus propter exactam

Videtur alludere ad aram xij. deorū, quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides lib. 6. meminit.

Philosophiæ cognitionem,& mercedem non mediocrem hac ratione colligit, F
persuadendi facultate impendiò pollens,quoties priuatim inter discipulos dis-
ferendo uerba facit: cæterùm in hominum frequēti cœtu aut celebritate po-
pulari ad dicendum infantissimus & timidissimus existit, uoce instructus uul-
gari ac planè barbara,ita ut ineptè & uitiosè dicendo in conuentibus,non rarò
auditoribus risum excutere soleat,nihil aptè inductū connectēs, sed argumen-
tis putidis & barbaris commiscet omnia. Maximè uerò omniū hoc illi usu ue-
nit quoties eloquentissimus uideri gestit. Enimuero alioqui quod ad ingenii
acumen attinet,uir est perspicacissimæ intelligētiæ,& mētis planè diuinæ:quē-
admodum testātur illi quibus res Stoicæ propius atque compertius notæ sunt. G
Dicēdo uerò atq; interpretando præ imbecillitate corrumpit pleraque omnia,
non ualde planum faciens quid sibi uelit, uerùm ænigmatum inuolucris non
dissimilia proponens obscurat omnia. Ac rursus multo inuolutiora ad quæstio-
nes propositas respondere illi moris est. Porrò auditores parum intelligentes
quid affectata obscuritate sibi uelit,ferè subsannant eum. Cōsentaneum autem
esse opinor,perspicuè & significanter dicere:cui rei plurima cura impendenda
est,ut audientes,ea quæ loquimur,nullo cum fastidio intelligāt. MO. Equidem
hoc rectè dixisti Apollo, collaudatis iis qui in orationibus perspicuitate utun-
tur:quanquā tu hoc ipsum in promendis atq; reddendis oraculis nō admodum H
usurpare soleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in mediū securè pro-
iiciens, adeò ut audientes alio ad interpretādum oracula opus habeant Pythio.
Sed quid est quod adfers cōsilii? Quo remedio Timoclis in dicēdo infantiæ suc-
currēdum esse existimas? APOL. Si quo modo patronū illi ô Mome queamus
adiūgere aliū,qui facultate dicendi polleat, eaq; pro dignitate eloquatur,quæ-
cunq; Timocles excogitata illi effanda suggesserit. MO. Nō sapit profectò hoc
quod dixisti,pilos,sed adhuc pædagogi eget adminiculo,de patrono in cōuen-
tu Philosophorum adiungendo,ad præsentes interpretaturo quæcunq; Timo-
cli dictu necessaria uisa fuerint: Damis uerò ipse per se loquatur:porrò alter in- I
terpretis utatur opera,priuatim in aurē illi susurrans quæcunq; sibi placuerint:
cæterùm interpres rhetoricetur, cum neq; ipse fortasse quicquam ex his intel-
lecturus sit, quæ Timoclem suggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non
uideri possint extremè ridicula? Atqui hoc alia uia aggrediamur, quandò hac
parū successit. Tu uerò ô admirande(etenim & uatē esse te confirmas,ac mer-
cedē non mediocrē his præstigiis cumulasti, donec aliquando & lateres aureos
consecutus es)cur non data iam occasione in tempore aliquod egregium artis
tuæ specimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophistis disputaturis
futura sit uictoria? Siquidem cū augurii peritia excultus sis,credibile est futura- K
rum rerum euentū te prædiuinare posse. APOL. Quî hoc ullo pacto fieri possit
Mome,neque præsente nobis tripode, neq; thymiamatis, nec fonte augurali,
cuiusmodi est Castalia? MO. Vide ut confutatus tergiuerseris dum in angusto
constringeris. IVPIT. Attamen dic ô fili,neque huic sycophantæ calumniandi
occasionē,tuaq; subsannandi cōcedas, quasi omnis tua uaticinādi peritia in tri-
pode & aqua & thure sita sit:adeò nisi hæc tibi præstò sint, omni arte priuatus
sis. APOL. Equidem ista in Delphis aut Colophone melius à me fieri poterant
ô pater, oraculis omnifariam, ut assolet, mihi præsentibus. Attamen uel sic his
omnibus nudus imparatúsque tentabo prædicere utrum secutura sit uictoria.

Suscipietis

A Suſcipietis uerò haud dubiè, niſi uerſiculis incluſum oraculum protulero. MO. Dic modò. uide ut clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirãt operam. Etenim nequaquam iam ouilla caruncula aut teſtudo in Lydia coquitur. Verùm quibus de rebus nobis ſit propoſita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ô nate dicturus es? Quàm uerò quæ oraculi prædictionem antecedunt, quàm plena terroris ſunt? nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum ſemet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præſentiam teſtantia, plena ſunt myſteriorum atque terriculi. APOL.

Alludit ad hiſtoriam Cræſi quæ eſt libr. 1. Herodo.

B Percipe Faticani diuûm miracula Phœbi
Lite ſuper dura, quam conſtituêre Sophiſtæ
Clamoſi, largis armati uocibus omnes.
Multa quidem uarii alterno clamore tumultus
Miſcentes, ſtiua complebunt roſtra carinæ.
Aſt ubi iam curuo comprenderit ungue cicadam
Vultur, poſtrema cornices uoce ſonabunt,
Excipiet ſperata ſuos uictoria mulos.
Verùm aſinus feriet longo ſua pignora cornu.

C IVPIT. Cur autem ſublato cachinno riſiſti ô Mome? Atqui iſta minimè riſu proſequenda ſunt, quæ noſtris ceruicibus iam imminent. Deſine uerò ſedato riſu infeliciſſime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MO. Et quínam riſum queam comprimere ô Iupiter, tali tam claro & perſpicuo audito oraculo? IVPIT. Quin igitur & nobis interpretaris quídnam ſibi uelit? MO. Valde quidem aperta & liquida, ita ut nihil nobis opus ſit Themiſtoclis opera. Siquidem perſpicuè hoc teſtatur oraculum, hunc uidelicet eſſe præſtigiatorem, nos autem aſinos clitellarios, ac per Iouem etiam mulos, qui tam facilè perſuaſi, illius uerbis credamus, neque tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habẽt

Alludit ad hiſtoriam Themiſtoclis quæ eſt apud Herodotũ lib. 7.

D locuſtæ. HER. Ego uerò pater, tametſi inter ſuperos inquilinus ſim & adſcititius, tamen quæ noſtris rebus in præſens uſui fore uiſa ſunt, non grauabor exponere. Cum enim iam ad diſputandum in unum coierint, tunc ſi Timocles ſuperior euaſerit, ſinemus conuentus de nobis habiti diſceptationẽ progredi: ſin res ſecus ceſſerit, tunc ego ipſam porticum concuſſam radicitus ſuper Damin præcipitabo, ne homo execrandus ore blaſphemo amplius nos inuadat. MO. Hercules, heu Hercules, quàm immane & barbarum eſt quod dixiſti, & uehementer bœoticum conſilium, eadem opera uolens tot unà cũ ſceleſto Damide exitio abſumere, ad hæc ipſam quoque porticum unà cum Marathone & Mil-

E tiade atq; Cynægíro diruere? Et quónam pacto his collapſis rhetores amplius debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conſcribendas orationes argumento priuati? Equidem iſta uiuenti tibi licuiſſet perpetrare: ex quo uerò in Deorum numerum relatus es, factus & ipſe diuinitatis particeps, didiciſti, ut opinor, ſolas Parcas effecta reddere poſſe talia, porrò nos eiuſmodi perficiendæ facultatis expertes eſſe. HERC. Proinde, quando leonem aut Hydram claua illiſa letho dedi, Parcæ per me iſta operatæ ſunt? IVPIT. Sanè uerò. HER. Ac nunc ſi quis contumelia petulanter me impeteret, aut templum nefario ſacrilegio compilaret, aut ſtatuam meam ſubuerteret, niſi iam olim Parcis uiſum foret, non conteram illum ſcilicet? IVPIT. Nequaquam. HERC. Ergo me

Ibi enim illorũ effigies & tota Marathonia pugna depicta erat, ut Pauſanias teſtatur.

cum libertate dicentem quæ ſentio, audi ô Iupiter. Ego enim, ut Comicus ait, F
homo ſum agreſtis & ruſticus, ligonem ligonem uocans. Si ad hũc modum res
noſtræ ſe habent: honoribus, nidori, ac ſacrificiorum ſanguini, quibus hic fruimur, lõgum ualere iuſſis, in Orcum deſcendam, ubi me nudum arcum habentem, ſaltem demortuorum umbræ & idola pertimeſcent, propter feras terribiles ac monſtra à me paſſim trucidata. IVPIT. Euge teſtem, quod aiunt, domo adductum. Conſeruaſti igitur Damidi iſta ad dicendũ ſubiiciens. Sed quis tanto accedit properandi ſtudio? nempe æreus ille eſt, probè politus, & exactè expreſſus, ſubligata in morem priſcorum coma. Magis uerò tuus eſt ô Mercuri frater, forenſis ille, cuius circa porticum Variam crebra eſt cõuerſatio: proinde G
pice oppletus eſt, quippe qui in dies ſingulos à ſtatuariis refingitur. Quid hoc nate, cur tanto curſu ad nos contendis? Nunquid nouarũ rerum quippiã è terris annuncias? HERMAGORAS. Ingens quiddam ô Iupiter, quodq; ſummã & maximã requirat operam & diligentiam. IVP. Quin ergo actutum expromis ſicubi aliquid fortè mali nobis ignorantibus ſubortum ſit? HER. Cum ad porticum iam fabricarer æreus, ac pérque dorſum perq; pectus iungerer, & factus ineptè corpori thorax meo appendêret, nec arte diſpari foret ex ære totus additus mihi balteus, turbam uideo tumultuantem accurrere, quã cum duo ſophiſtici certaminis ibant periti fronte triſti ac pallida pugiles, Damis, &. IVPIT. H
Parce precor optime Hermagora uerbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed age hoc mihi expedi, num iam dudum conſertis manibus in pugnam deſcenderunt? HERM. Nondum, ſed adhuc in initio uelitaris pugnæ ac intra teli iactum conſtituti ſunt, funda iaculantes: & alternis eminus cõuiciis mutuò ſe petunt. IVPIT. Quid ergo nobis porrò faciendum eſt ô ſuperi? an non prolato capite auſcultandum? Quocirca Horæ oſtiariæ iam auferãt à ianua peſſulũ, ac deductis nubibus Olympi portas reſerẽt. O Hercules, quanta multitudo hominum ad audiendum confluxit! Cæterùm Timocles ille non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidãs, funditus hodie perditurus eſt omnia. Ne- I
que enim dubiis argumẽtis indicat, nullo modo Damidis impreſſionem ac impetum ſe perpeſſurum. Sed quod nobis factu eſt facillimũ, uota pro illo faciamus nobiſcum, at tacitè, ne Damis inaudiat iſta. TIM. Quid uerò ais Dami ſacrilege? nullos eſſe Deos, neque eoſdem quicquam in rebus humanis prouidere? DA. Non: ſed tu mihi prius reſponde, quo ſermone perſuaſus illos eſſe credidiſti? TIMO. Nequaquam, ſed tu mihi ô ſcelerate reſponde. DA. Non inquam, ſed tu. IVPIT. Hac equidem una ratione noſter præpollet multo maximè. nam uocalius & intenſius exaſperat omnia. Euge uerò ô Timocles, multa mala in hominem perditum ingere conuicia. In hoc enim omnis tua uis ſita eſt, K
ut maximè aliàs ipſis piſcibus mutioré te eſſe declaret, os tibi opprimẽs. TIM. Atqui per Mineruam, prior tibi nunquam reſpondebo. DA. Proinde ô Timocles, roga. Siquidem in hoc iam uiciſti, poſtquam iurauerís. Sed enim, ſi uidetur, citra blaſphemias. TIMO. Rectè mones ô execranda bellua. Nullãne uidentur tibi ſuperi uti prouidentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuitò contingunt, & citra Deorum prouidentiam? DA. Sanè uerò. TIMO. Neque ullius Dei cura quicquam ordinatur aut diſponitur? DA. Non. TIM. Cuncta uerò temere feruntur, & caſu fortuito? DA. Sanè. TIMO. Cæterùm uos ciues iſta audientes impune ſuffertis huius execrandas in deos blaſphemias,

Hermes agoræus, qui ad Pœcilã æreus ſtat, ut et Pauſanias annotauit.

Nam Homerus Horas cœli oſtiarias fecit.

nec

A nec ſceleratum hunc ſaxis obruitis? D A. Quid uerò hominum animos in me exaſperas ô Timocles? Aut quémnam te eſſe dicam, qui Deorum gratia magno aduerſus me ſtomacho exacerbatus es, præſertim illis ipſis nequaquã indignè ferentibus? Iã enim olim iſta audientes, nondum ulla re mala aut acerba me affecerunt. neſcio tamen ſi iſta audiũt. TIM. Audiunt iſta ô Dami, audiunt, cæterùm in aliud tempus grauibus ſuppliciis te excarnificandum reſeruant. D A. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus ſuis ſibi ſumerent ocii, tot ac tantis, ut tu mihi perhibes, diſtricti occupationibus, res quæ ſunt per mundum innùmeras diſponentes, adeò ut te quoque nondum ob tua nefanda periuria
B dignis ſuppliciis affecerint, neque nõ ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi neceſſitate coacto ad conuicia & maledicentiam propter probra falſò obiecta cõfugiendum ſit? Et me hercule non uideo quo certiore argumento ſuam teſtatam facere poſſint prouidentiam ſuperi, quàm ſi te malum & nefarium malis exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo cõſtat illos peregre eſſe profectos, ſupra Oceanum fortaſſe ad inculpatos Aethiopas. Solent enim crebrò ad illos ire comeſſatum, & profectò nonnũquam inuocati. TIM. Quid ad tam impudentem & blaſphemam contumeliam tibi reſpondeam ô Dami? DA. Nimirum illud quod iam olim auidiſſimè audire deſiderabam, nempe qua ratione
C perſuaſus Deos prouidere exiſtimas. TIM. Equidem ipſo rerum quotidie accidentium ordine primùm ad hoc credendum inductus ſum, nempe quòd ſol ſubinde diurni ſpacii curſu ſuum iter conficiat: ad eundem quoque modum luna perpetuò tenore eat ac redeat. Tum alterna ſtellarũ uiciſſitudo, & plantæ è terra ſuccreſcentes, & animantia in dies ſingulos naſcẽtia. Quodq; eadem tanta induſtria procreata ſic alãtur, ſic moueãtur, ſic cogitent, ſic incedãt. Quodq; ea ſit ratio ædificandi, ea incidendi coria. Quæ omnia, aliaq; id genus innumera mihi clariſſima & certiſſima uidentur eſſe diuinæ prouidẽtiæ indicia. DA. Tu quidem Timocles quæſtionem diſcerpis. neq; enim clarum aut certum eſt, num
D horum quodq; diſponente prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc fiant, nec ipſe negauerim: non tamen ideo mox perſuaſus ſum ut credam iſta neceſſariò ac quodam coactu prouidentiæ fieri. Iã enim aliàs incepta ſunt, & nũc pari uiciſſitudine eademq; uia conſtituuntur: tu uerò harum rerum ordinem neceſſitatẽ uocas. Deinde uidelicet indignaris ſi quis à ſententia tua diſſentit, cum ea quæ fiant, enumeres, ac laudibus efferas, exiſtimans hiſce demonſtraſſe etiam unumquodq; illorum immutari poſſe prouidentia. Itaque iuxta Comicum hoc profectò quod adduxiſti, friuolum eſt. proinde aliud adducito. TIM. Equidem ego in ea ſum ſententia, ut putem aliam demonſtrationem huic rei
E comprobandæ mihi non eſſe adducendam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu mihi reſponde. Videturne tibi Homerus fuiſſe poëtarum præſtantiſſimus? D A. Et ualde quidem. TIMO. Huic ergo ipſi ego fidem habui, Deorum prouidentiam haud obſcurè aſſerenti. DA. Atqui ô admirande, poëtã me hercule excellentem fuiſſe Homerũ, omnes tibi haud difficulter aſſentimur: porrò autem teſtem ſuper hiſce rebus fide dignum aut hunc aut alium poëtam ullum eſſe, id uerò nullo modo concedimus. Neque enim ueritatis proferendæ curam illis fuiſſe conſtãtet opinor, ſed ut audientium animos uerborum lenociniis atq; dulcedine demulcerent. Quapropter & uerſiculos cantillant, & fabularum inuolucris perſtrepunt, ac breuiter ſuper fumo machinantur omnia.

Alludit ad Homeri locum Iliados. 1.

Perlibenter uerò ex te audirẽ,quibúſnam Homeri dictis maximè in hanc opi- F
nionem eſſes adductus. Nũquid iis, quæ de Ioue memoriæ prodidit,quomodo
illum inſidioſè petitum uinclis cõſtringere uoluerint & filia & frater & uxor
eius? Et niſi Thetis indignum facinus miſerata,Briareum Ioui in auxiliũ aduo-
caſſet,optimus ille Iupiter nobis conſtrictus atq; diſcerptus fuiſſet. Pro quibus
memor dati à Thetide beneficii,ludit Agamemnonem ſomnio quodam fallaci
immiſſo,in hoc,ut multi ex Achiuis hoſtili manu perempti occumberent. Vide
uerò q̃ non facile & promptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflam-
mare Agamemnonem,niſi miſeris modis illum decepiſſet. Aut illa fortaſſe o-
mnium maximè tibi audienti fidem fecerunt quemadmodum Diomedes Ve- G
Iliad.5. neris manum uulnere uiolauerit, atq; etiam Martem ipſum Mineruæ impulſu.
Aliquanto uerò pòſt ipſi cælites furore collapſi,ſingulari inter ſeſe certamine
mixtim maſculi & fœminæ præliati ſunt. Ac Minerua quidẽ Martẽ ſuperatum
proſternit,quippe quem tardatum ac feſſum uulnere,opinor, quod paulò antè
à Diomede acceperat,adorta ſit. Cõtra Latonam ſteterat Cyllenia proles. Aut
Iliad.9. fortè ea quæ ſuper Diana nugatus eſt,probabiliter tibi dicta uiſa ſunt,quemad-
modũ ipſa nimium querula indignanter & malignè tulerit quòd ſola ad epu-
las cõuiuales ab Oeneo uocata non fuerat : ac propterea aprũ inuſitatæ magni-
tudinis ac roboris inauditi in regionẽ illius immiſit. Nunquid ergo talia legen- H
tẽ te perſuaſit Homerus? IVP. Papæ! quãta turbæ acclamatio ô ſuperi conſecu-
ta eſt Damin collaudantis! Noſter uerò hæſitanti & perplexo ſimilis eſſe uide-
tur. Proinde animo meticuloſo turbatus ſubtrepidat,ac planè clypeũ ſe abiectu-
rum haud obſcurè præ ſe fert. Et iam quidẽ circumfert oculos, ubínam è turba
elapſus aufugiat. TIM. Proinde neq; Euripides quicquã ſani tibi dicere uidetur,
quoties in ſcenã introductis Diis perſpicuè indicat illorũ auxilio bonos ex he-
roibus ſeruari,improbos autem propter impietatem crudeliter perdi? DA. At-
qui Timocles philoſophorum generoſiſſime, ſi hæc facientes poëtæ tragici te
perſuaſerũt, neceſſum eſt alterũ ex his duobus conſequi,ut aut Polum & Ari- I
ſtodemum & Satyrum deos eſſe exiſtimes,aut Deorum perſonas eſſe hæc ipſa,
nempe calceos ac tunicas ad pedes uſq; porrectas,& chlamydes & chirothecas
& uentriculos & corpuſcula, aliaq; id genus innumera, quibus illi tragœdiam
exornare ſolẽt: quod ego abſurdiſſimum eſſe arbitror. Alioqui per ſe quoties
nulla neceſſitate urgente ſuam in fabulis opinionem explicat? Audiuiſti ne un-
quam & hæc ab illo prolata liberè: Vides ſupernum ſimul & immenſum æthe-
ra,Terrã humidis circa tenentẽ in brachiis? Illum Iouem arbitrare, necnõ hanc
deam. Et rurſus: Quicunq; Iupiter Deus ſit,neſcio, Niſi quòd Iouem ſermone
uulgi audiuerim. TIM. Proinde omnes homines & gentes turpiter decipiun- K
tur deos eſſe exiſtimantes, eorúmque dies feſtos magna religione celebrantes.
DA. Euge ô Timocles, quoniam in memoriam mihi reuocaſti gentium opi-
nionem quam de diis obtinent. Ab illa uerò maximè licet intelligere quàm ni-
hil firmum & ſtabile in ſe habeat quæ de Diis fertur oratio. Multa enim eſt &
cõturbata opinionum confuſio,ac planè alii alia opinantur. Siquidem Scythæ
Acinaci ſacrificant, Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, quem ex Samo ad
illos delatum eſſe cõſtat, Phryges autem Lunæ, Aethiopes diei, Cyllenii Pha-
leti,columbæ Aſſyrii,Perſæ igni, Aegyptii aquæ: ac omnibus quidẽ Aegyptiis
aqua pro Deo cõmuniter colitur. Cæterùm priuatim Memphitis quidem bos
deus

A deus est, Pelusiotis uerò cepe. Iam aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus, aut feles, aut simia. Præterea uicatim, his quidem dexter humerus deus est, cæteris uerò è regione habitantibus sinister. Item aliis dimidia pars capitis, aliis poculum samium, aut catinus. Nónne hæc tibi uidentur risu prosequenda esse ô bone Timocles? MO. Nónne prædicebam ô Dii ista omnia uentura in propatulum, ac fore ut exactè indagarentur? IVPIT. Dixisti ô Mome, & nos rectè obiurgasti. Ego uerò his omnibus diligenter emendatis mederi conabor præsenti euitato periculo. TIMO. Atqui tu ô deorum hostis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius opus esse dices? nonne deorũ, eo-
B rundemq; prouidentiæ? DA. Tace uerò de oraculis uirorum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potissimùm mentionẽ feceris. Nunquid illius gratia, quòd Pythius Lydo respondit? Quàm uerò callidè sermone usus est ancipiti, cuiusmodi sunt quædam Mercuriales imagunculæ duplices, & utrinque similes, ad quancunque illarum partem te uerteris, an potius Crœsus traiecto Hale, suum ipsius, an Cyri imperium subuersurus est? Attamẽ non paucis talentis Sardianum illud exitium uocem hanc ambiguam mercatum est. MO. Hæc ipsa ô superi uir iste commemorat, quæ omnium maximè pertimui. Vbi nunc noster est festiuus ille Citharœdus? Quin profectus tuam exi-
C stimationem ipse tueris obiecta refellendo? IVP. Tu quidem nos mactas ô Mome, nequaquam in tempore nunc obiurgationibus increpans. TIMO. Vide qualia facias ô scelerate Dami, qui propemodum ipsa quoque Deorum simulacra unà cum aris non uerearis subuertere. DA. Haud omnes aras subuerti cupio, ô bone Timocles. Quid enim mali adferunt, si thymiamatum odore & fragrantia plenæ sint? Cæterùm Dianæ aras quæ in Tauris substructæ feruntur, non illibenter funditus euersas uiderem, super quas ipsa uirgo conuiuium magna alacritate agitare solet. IVPIT. Vnde uerò nobis hoc insuperabile malum obiicitur? Quàm nulli deorum parcit hic uir, nullius numen reueritus, sed tan-
D quam ex plaustro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nulloq; discrimine in uniuersos debacchatur, iuxtà sontes atque innocẽtes? MO. Atqui perpaucos inter nos reperies ô Iupiter à culpa immunes. Statim uerò progressus homo unũ ex optimatibus inuasurus est. TIM. Neq; Iouem ipsum audis ô Deorum impugnator cientem tonitrua? DA. Et quónam pacto ô Timocles non audirem tonitrua? Cæterùm num ciens tonitrua sit Iupiter, ipse melius calles, qui in Deorum immortaliũ concilio quondam cõuersans, inde huc delatus es. Quanquam illi qui huc ex Creta frequenter commeãt, longè alia nobis atq; tu commemorare solent, sepulchrũ quoddam illic ostendi, iuxtaq; positam columnam
E indicantem non amplius Iouem tonare, sed iam olim fato functum esse. MO. Enimuero hoc iam multò antè non ignorabam hominem dicturum. Quid ergo Iupiter ita albescens expalluisti, ac dentes præ tremore cõcutis? Bonum habere animum cõuenit, ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ô Mome, contemnere? Nónne uides quanta hominum frequẽtia ista differentem audiat, tum quemadmodum iam persuasa ista de nobis constanter credat, iamq; illos sententiæ suæ dissidentes abducat Damis ab aure reuinctos? MO. At tu Iupiter, quando lubitum est, aurea ex alto demissa catena, omnes illos unà cum terra & Oceano haud difficulter sursum trahere poteris. TIMO. Dic mihi hominum sceleratissime, nunquámne nauigasti? DA. Ac sæpenume-

ro ô Timocles. TIMO. Proinde nonne ferebat id temporis uos uentus illapsus F
in carbasum, ac puppim propulit, aut remigantes: cæterùm unus supernè assi-
stens gubernaculo, nauim regendo seruauit? D A. Maximè. TIMO. Dein-
de nauis nullo modo nisi gubernaretur, posset progredi: tu uerò uniuersum
hoc omne citra gubernatoris & ducis operam temere sursum ac deorsum fer-
ri existimas? D A. Euge significanter ista Timocles atque firmiter exemplo
corroboras. Sedenim ô Deorum amantissime, gubernatorem illum quidem ui-
disti nunquam non ea quæ ex usu sunt nauigantium, considerantem animo, ac
ante tempus necessaria adornantem, neque non nautis quæ factu sunt condu-
cibilia, imperantē. tota uerò nauis nihil habet inutile, aut temere importatum, G
quod illorum alicui necessitati non sit addictum. Cæterùm tuus ille guberna-
tor, cui tu magnæ illius nauis regendæ curā attribuis, & eius cōnautæ, nihil cū
ratione, nihil ex dignitate ordināt aut instituūt: sed si fuerit rudens, ad puppim
usq; protēditur, utriq; uerò pedes ad proram. Ipsæ autē anchoræ nonnunq; sunt
aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore uariegata sunt,
porrò superiora inuenusta atque informia. Præterea ipsis ex nautis cernere est
hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obeun-
dos meticulosum, dimidia aut tertia parte drachmæ dignum. At uerò cū qui ad
urinādum sit impiger, & ad excurrendum ad antemnas usque appositus, quiq; H
ad gubernandum utilia omnia ad unguem calleat, hunc exhauriendæ tantùm
sentinæ destinatum esse uidemus. Eadem quoq; rerum facies circa eos est, qui à
remigando immunes sunt, ubi uerbero quispiam cæteris honore & præsiden-
tia prælatus iuxta gubernatorem sedere atq; coli conspicitur. Mox alius quis-
piam cinædus spurcissimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus sacrile-
giis, præ aliis habitis honoribus ueneratur, & nauis summa apprehendit fasti-
gia. Porrò autem non pauci spectatæ cum gratiæ tum probitatis uiri in seccessu
carinæ in angustum locum coacti ab improbioribus, & quantum ad ueritatem
& rectam uiuendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pe- I
dibus. Considera uerò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Ari-
stides & Phocion nauigarint, qui ne uictu quidem necessario pro sufficiēti co-
pia instructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per sentinam potuerunt ex-
tendere. Contrà quanta in omnium rerum ubertate & affluentia Callias atque
Midias & Sardanapalus molliter & luxuriosè uixerint super omnes homines
aduersus illos expuentes. Eiusmodi uerò in tua naui contingunt ô sapientissi-
me Timocles, propter quod etiam infinita fiunt naufragia. Atenim si guberna-
tor quispiam assistens uideret, ac ordine singula facienda imperaret, primū qui- K
dem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali essent ex nauigantium nu-
mero. Deinde cuique pro sua dignitate conueniētem prouinciam obeundam
traderet, & locum melioribus in superiore parte nauis apud se obtinendū deli-
geret, infra uerò deteriorem peioribus. Præterea præstātiores quoque in con-
silium socios sibi adiūgeret: tum ex nautis, quo quisq; foret cū manu tum mente
promptior, illi quidē proræ regendæ curam delegaret, huic laterum tuēdo-
rum officium daret, porrò autem alteri in omnes imperium credidisset. Cæte-
rùm ignaui segnities per diem quinquies cæsi in uinculis emendaretur fustibus.
Quare ô admirande periculum est ne exemplum quod de naui adduxisti, sub-
uersum sit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum sit. MO.

Hæc

A Hæc quidem ex uoto ac iuxta fluxum succedunt Damidi, & iam plenis uelis fertur ad uictoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, sed communia illa & protrita & quotidiana, quæ nullo negocio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Proinde quandò exemplum de naui productum, parum firmum & uehemens tibi uisum est: audi iam nunc sacram (quod aiunt) anchoram, & quàm nulla machina perrupturus es. IVPIT. Quidnam dicturus est? TIMO. Haud dubiè enim cognosces num ista syllogismis probabilibus collegero, & nũ aliqua ratione ea cõfutare queas. Etenim si sunt aræ, sunt etiam dii: atqui sunt aræ, sunt ergo etiam dii. Quid hà-
B bes quod ad ista uel mussites? DA. Vbi prius ad satietatem risero, respondebo tibi. TIMO. At uideris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare obsecro, quam ob rem ista tibi dicta tam ridicula uisa sunt? DA. Propterea quòd non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram existentẽ. Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca quandò aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIMO. Fateris ergo prius ex arena discedens te uictum esse? DA. Ita profectò ô Timocles. tu enim quemadmodum ii qui ad suppliciũ repetuntur ab aliquo, ad aras no-
C bis confugisti. Itaque per sacram illam anchoram ego iam oblatis sacris aduersus te libare cõstitui, ac super ipsas quidem aras, ne posthac de his amplius contendamus. TIMO. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum deprædator sceleste, execrande, mastigia, propudium. Neque enim nobis cõpertum est quo patre natus sis: quomodo autem mater tua lasciua meretrix, pudicitiam in quæstu habuerit, scimus: tum quemadmodum fratris cæde ac sanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis constuprare, ipsos uerò iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac uentri deditissime, atq; impudentissime. Ne igitur fuga te prius subducas, q̃ à me acceptis plagis con-
D tusus abieris. Iam enim hac testa tibi uulnus incutiam, omnibus modis scelerato ac nefario existenti. IVPIT. Alter quidem, ô dii, risu ac cachinnis diffluens discedit, alter uerò à tergo sequitur affatim ingerendo conuicia, cauillis insultantem Damin non perferens. Planeq; caput illius testa obuerberaturus esse uidetur. Cæterùm uos quid super his rebus faciendum consulitis? MERC. Præclarè mihi illud Comicus dixisse uidetur: Graue passus es, nihil boni si cõsulas. Quàm enim hoc nostris rationibus admodũ nocere potest, si pauci homines persuasi eam de nobis opinionẽ obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuersum sentientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiscua illa uulgi multitudo,
E insuper omnes illæ gentes barbaræ. IVPIT. Atqui ô Mercuri Darii illud quod de Zopyro dixisse memoriæ proditum est, nimium pulchrè se habet. Quare ego quoq; unum talem præoptarim à me stare auxiliarẽ socium potius, quàm infinitas Babylonas mihi superesse.

SOMNIVM, SEV GALLVS, Erasmo Roterod. interp.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentiæ incommoda molestias q; persequitur, ostendens quàm contrà tranquilla res paupertas sit, si modò sit sorte sua contenta. Facit autem hoc ueluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus somnium exponendo suum, Eucratis cuiusdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunq; uulgo speciosa & expetẽda uidentur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tũ ab exem-

plis, tum ab effectu & usu & cæteris amplificatio. In posteriore autem parte Gallus, qui ex Pythagora in F
auem transformatus, cum hero suo Micyllo colloquens introducitur, diuitum cum priuatorum ac ciuium, tum regum atque potentũ molestias, curas & pericula recenset, quæ illis & belli & pacis temporibus, præterea etiam circa ualetudinem, quam luxus & crapulæ istæ labefactant, accidere solẽt, additis etiam exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idem ui pẽnarum suarum reseratis ædium foribus ad ipsas diuitum cellas Micyllum perducere, & coràm illa quæ uerbis narrauerat, spectãda exhibere. Cæterùm omnia hæc ita rursum Lucianus agit, ut non minus interim Pythagoram quoque ut impostorem ac præstigiatorem quendam sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoque abhorrentes sui transformationes commentus fuerit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, solùm sibi auctoritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit ut arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes uideri cupiant, in cæteris uerò neque domesticis neque publicis hominum conuersationibus appositi atque idonei sint. Omnino autem festiuissimus iocus est, gallum G
cũ hero suo ridiculè adeo ac familiariter nugari, & interim tamen sapientius philosophari quàm quemuis in schola philosophum.

Interlocutores, MICYLLVS, GALLVS.

MIC. AT te, scelestissime Galle, cum ista tanta inuidentia, uoceq; tam acuta, ipse perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulcissimo in somnio uersantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddã & clamosum resonans, expergefeceris, adeò ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, uel te ipso longè nocentiorem. Atqui si coniectandum est tum è silentio quod etiamdum ingẽs est, tum è rigore frigoreq; H
quod nondum me, quemadmodum assolet, antelucanò morsicat titillatq; (nam hic mihi certissimus gnomon aduentãtis diei) ne medium quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil, perinde quasi uellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus uespera uociferari cœpit. Verùm haudquaquã impunè: siquidẽ mox penas de te sumam, fusteq; comminuam, si diluxerit modò. nam nũc negocium mihi faceres, subsiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum esse facturum, si quoad possem alta nocte lucem anteuertissem, quò posses antelucanò surgens, quamplurimum operis conficere. Etenim si priusquam sol exoriatur, uel unicam feceris crepidam, isthuc laboris lucro tibi accesserit ad parandum uictum. Quòd si tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietem egero, longeq; magis mutus fuero piscibus. Cæterùm tute uideto, ne per somnium diues, esurias experrectus. MIC. O prodigiorum auersor Iupiter, ô malorum depulsor Hercules: quid hoc mali est? Vocem humanam sonuit Gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium uidetur, si eadem qua uos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dii malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admodum illiteratus esse Micylle, nec euoluisse Homeri poëmata, in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xanthus, posteaquam hinnitus longum ualere iussisset, medio in prælio constitit disse- K
rens, totosq; uersus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego prosa oratione loquens: quinetiam uaticinabatur ille, déque futuris edebat oracula: neque quicquam prodigiosum facere uidebatur: neque is qui tum audiebat, malorum auersorem, ita uti tu facis, implorabat, quasi rem abominandam & auertendam audisse sese iudicaret. At quid tãdem facturus eras, si tibi nauis cui nomen apud Homerum est Argo, carina fuisset elocuta, ita ut olim in Dodonæa sylua phagus per se loquẽs oraculum edidit? Aut si tergora direpta serpere uidisses, si carnes boum mugire semiassas, coctasq;, uerubus transfixas? Ego uerò quum Mercurii sim assessor loquacissimi, deorũmque omnium facundissimi:

A præterea contubernalis uobis & conuictor: haud mirum uideri debet si sermonem humanum edidici. Quòd si mihi recipias taciturum te, haudquaquã grauabor ueriorem tibi caussam aperire, unde factum sit ut eadem qua uos lingua loquar, & unde mihi suppetat huius orationis facultas. MIC. Modò ne isthuc ipsum sit somnium Galle, quod ita mecum loqueris: sed dicito per Mercurium ô præclare, quid etiam aliud rei tibi sit in caussa ut istam linguam sones. Nam ut taceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te solicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus, si cui narrem, me Gallũ hæc loquentem audisse? GAL. Ausculta igitur. nam orationem ex me audies omnium (sat scio) maximè no-
B uam atque incredibilem. Siquidẽ hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui. MIC. Profectò & olim istiusmodi quiddam de uobis inaudieram, adolescentulum quempiam fuisse Gallum, Marti adamatum, atque hunc deo compotasse, collusitasseq;, & in uoluptatibus gessisse morem. Itaque cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoque Gallum unà secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimum metueret, ne si è sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulum semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquãdo somno correptum, excubias deseruisse inscientẽ, Solemq; nullo præsen-
C tiente imminuisse Veneri, ac Marti securè dormienti, propterea quòd confideret Gallum indicaturum fuisse siquis interuenisset. Itaque Vulcanũ à Sole edoctum, eos deprehendisse, implicitos atque irretitos iis uinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem simul atq; dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atque eum in auem transmutasse, iisdem armis, ut in capite pro galea cristam obtineret. Hãc ob caussam, quò uos Marti purgetis, quum iam nihil opus, simul atque Solem exorientem sensistis, multò antè uociferari, atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego sum narraturus, multo aliud quiddam fuit: atque adeò nuper admo-
D dum in Gallũ transformatus sum. MIC. Quónam modo? Nam isthuc maximopere cupio cognoscere. GAL. Audistin' de Pythagora quodam Mnesarchida Samio? MICYL. Num sophistam illum dicis gloriosum, qui instituit ne quis uel carnes gustaret, uel fabas ederet, suauissimũ mihi edulium, salubre & parabile, à mensa submouens? Præterea autem qui mortalibus suasit ne intra quinquennium loquerẽtur? GAL. Scis nimirũ & illud, quemadmodum priusquam Pythagoras esset, Euphorbus fuerit? MICYL. Præstigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuisse, ô Galle. GAL. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conuiciari, præsertim quum ignores quibus
E sim moribus. MICYL. At hoc rursum multo etiam quàm illud portentosius: Gallus philosophus? Attamẽ expone ô Mnesarchi gnate, quî factũ sit ut ex homine auis, ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim ista uerisimilia, neque omnino facilia creditu: quandoquidem duas quasdam res iam mihi uideor in te animaduertisse nimium alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quòd garrulus es & obstreperus, quum ille silere in solidos quinq; annos (si memini) præceperit. Alterum uerò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum nõ haberem quod tibi obiicerem, fabas heri (sicut nosti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas sublegebas: unde fit ut necesse sit aut emẽtitum esse te Pythagoram esse, quum aliud quiddã sis:

Gallus adolescens in auem conuersus.

Pythagoræ metamorphoses & præstigiæ.

aut si Pythagoras es, legem prætergressum esse te, iusq; uiolasse, quũ fabas edeF
ris, perinde ac si caput patris comederis. GAL. Nõ cognouisti Micylle quæ sit
harum rerũ caussa, neq; quæ ad unumquodq; uitæ genus conducant. Ego tum
quidem non esitabam fabas, propterea quòd philosophus essem. Nunc contrà
comesurus sim, quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandũ pabulum. Ve-
rùm si molestum non est, audi quemadmodum è Pythagora cœperim esse id
quod sum in præsentia, quamq; in multis uitæ generibus antehac uixerim, &
quid ex unaquaq; transformatione sim cõsequutus. MIC. Narra quæso: nã mi-
hi quidẽ auditu iucundissimũ fuerit, adeò ut si quis mihi deferat optionẽ, utrũ
te ista narrantem audire malim, an rursum feliciſſimũ illud somniũ quod paulò G
antè uidi, uidere, haud sciã utrum electurus sim: usqueadeo cognata germanaq;
uidentur esse ista tua cũ suauissimis illis uisis: & ex æquo uos æstimo, te pariter
ac præclarum illud insomnium. GAL. Etiamnum tu somnium illud quod du-
dum tibi uisum est, in animũ reuocas, & inania quædã obseruas simulachra, at-
que (uti loquuntur poëtæ) euanidam quandã felicitatem memoria consectaris?
MIC. Imò illud scias Galle, ne ullo quidẽ tempore unquã uisi illius mihi uen-
turam obliuionem. Tantum mellis somnium aufugiens in oculis mihi reliquit,
ut præ illo uix queam palpebras attollere, rursus in somnũ coëuntes. Itaq; qua-
lem uoluptatem mouẽt pennæ in auribus uersatæ, talem titillationẽ mihi præ- H
bent ea quæ uidi. GAL. Nouũ quendã Hercule mihi narras amorem insomnii.
siquidem alatum quum sit (sicut aiunt) metasque uolandi præscriptas habeat
somnium, iam septa transilit, in oculis etiam uigilantis obuersans. adeò melli-
tum & euidens apparet. Quare peruelim audire cuiusmodi nam sit istud quod
te supra modum delectat. MIC. Gestio narrare. Nã dulce est hoc ipsum memi-
nisse, & cõmemorare de illo quippiam. Verũ heus Pythagora, quando tu nar-
rabis de tuis trãsformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris somniare, melq;
illud ab oculis absterseris. Interim prior dicito, uti intelligã utrùm ne per portas
eburneas, an per corneas tibi somniũ aduolarit. MIC. Neq; per has, neq; per il- I
las, ô Pythagora. GAL. Atqui duas has tantùm commemorat Homerus. MIC.
Valere sinas nugatorem illũ poëtam, qui nihil de somniis intellexit. Paupertina fortassis somnia per istas commeant portas, qualia uidebat ille, neque id ad-
modum perspicuè, quippe captus oculis. Mihi uerò per aureas quasdam portas
dulcissimum hoc aduẽnit somnium, & ipsum aureum undiq;, & aureis circum-
amictũ, & auri plurimũ secum adducens. GAL. Desine optime Mida de auro
fabulari. Nam dubio procul ex illius uoto istud tibi accidit insomnium, & so-
lidas auri uenas mihi duxisse uideris. MIC. Multam auri uim uidi Pythagora,
multam, quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pinda- K
rus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum
aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idq; iure, statim in ini-
tio carminis unius omnium bellissimi. GAL. Num illud quæris?

Insomniorum ratio ex Homero.

Aqua est illa quidem optima:
Cæterùm aurum, uti candens
Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximiè unum
Cæteras supra opes quæ
Gloriam ac decus addunt.

MIC. Per Iouem, isthuc ipsum. perinde enim ac si insomniũ meum uideat Pindarus,

A darus, ita prædicat aurum. Sed ut tandem cognoscas quale fuerit, auscultа iam sapiẽtissime galle. Meministi ut heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates diues ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam uenire iusserat. GAL. Isthuc equidem planè memini. Nam totum esuriebam diem, donec mihi profunda tandem uespera domum reuersus subuuidus, uinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam gallo, qui quondã fuerit athleta, quiq; Olympia non segniter olim decertarit. MICYL. Ast ubi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormii protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddã haud
B dubiè somniũ assistens. GAL. Sed prius quæ tibi apud Eucratẽ acciderint Micylle narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæ'que super cœnam acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo cœnare, si ueluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines. MICYL. Credebam molestum futurum me, si hæc quoq; retulissem: uerũ posteaquam tu desideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in uita cœnassem apud ullum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiã fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem simul atq; dominum illum salutassem, ita uti consueueram, subducebã me: ne pudori illi essem, si lacera in ueste fuissem asse-
C ctatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalitia filiæ celebro, plurimosq; ad cõuiuium amicos inuitaui: uerùm quoniã aiunt quendam ex his incõmoda esse ualetudine, neq; posse pariter ad conuiuium nostrũ accedere: tu eius loco uenito lotus: nisi ipse fortè qui uocatus est, semet adfuturũ renunciarit. nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audissem, adorato diuite discedebam, omnes obsecrans deos, ut algidã febrem aliquã, aut laterum dolorẽ, aut podagram morbi auctarium immitterẽt ualetudinario illi, cuius ego sellæ occupator, cœnæq; uicarius & hæres eram uocatus. Interim hoc spacii quod usq; ad balnei tẽpus intercessit, longissimum seculũ esse iudicabam: dum subinde respicio quot pedum es-
D set litera, & quando illos iam lauisse consentaneum esset. Hic ubi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atq; abeo, nitidè admodũ cultus, sic obuerso palliolo, ut qua esset parte purissimum, ea uideretur. Offendo autẽ ad fores & alios complures, in quibus etiã illum (gestabatur autem à uiris quatuor) cuius eram subconuiua uocatus, qui malè habere dictus erat, atque id etiam præ se ferebat, quòd afflicta esset ualetudine: nam ex alto gemebat, tussiebatq; ac screabat uelut ex abdito: quodq; ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autem philosophus quispiam esse ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est hir-
E cina, suprà q̃ credi posset tonsoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem quũ ita esset affectus, aduenisset: Nõ oportet, inquit, promissa deserere, præsertim hominẽ philosophum, etiam si mille urgeant & instent morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potius apud te uelis emori, quàm in conuiuio animam unà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multò pòst accessit & Eucrates iam lotus: conspectoq; Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos ueneris: tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurũ. siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent.

Gnomonẽ horologij intelligit.

Hæc ſimul atq; dixerat,introgreditur,manus illi porrigẽs pariter & famulis in- F
nitenti. Ego igitur iam abire parabam:uerùm illẽ conuerſus,ubi diu ſecũ hæſi-
taſſet,poſteaquã me triſtem admodum uideret,Ades,inquit,tu quoq; Micylle,
ac nobiſcum cœna. Nam filium in mulierũ cõclaui unà cum matre conuiuium
agere iubebo, quò tibi ſit locus.Ingrediebar itaq;,quum parum abfuerit ut lu-
pus fruſtra hians diſcederẽ:uerùm ingrediebar pudefactus,quòd Eucratis filio-
lum è conuiuio uiderer expuliſſe. Aſt ubi iam tempus eſſet ut diſcumberemus,
primum tollentes Theſmopolin compoſuerũt, haud ſine negocio per Iouem,
quinq;(ſi Diis placet)proceri iuuenes, ceruicalia illi ſupponentes undiquaque:
quò nimirum in eodem habitu permanere,ac longum etiã tempus durare poſ- G
ſet. Deinde ubi nemo iam tolerare poſſet ut iuxta illum accumberet,me addu-
ctum reclinant,ut eadẽ in menſa eſſemus. Deinceps cœnabamus,ô Pythagora,
opiparã quandã & uariam cœnam, multoq; in auro, multo item argento.Po-
cula erant aurea,miniſtri formoſi:tum cantores,& concitandi riſus artifices. In
ſumma,iucundiſſima quæpiam erat uita:niſi quòd unum quiddã me uehemẽ-
ter malè habebat, Theſmopolis obſtrepens atq; obturbãs, uirtutẽ neſcio quam
mihi cõmemorans, docensq; quòd duæ negationes unicam efficerent affirma-
tionem:quodq; ſi dies ſit,nox nõ ſit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat
eſſe:atq; id genus multa philoſophabatur erga me,quibus eiuſmodi nihil opus: H
planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, quum non ſineret exaudiri eos
qui cithara uoceq; canebãt. Habes galle de cœna. GAL. Non admodum ſuaui
Micylle: maximè poſteaquam cũ illo deliro ſene ſortitus eras accubitũ. MIC.
Audi nunc inſomnium. Viſus enim mihi Eucrates ipſe, quum orbus eſſet li-
beris,neſcio quomodo è uita decedere. Dehinc ubi me accerſiſſet,ac teſtamen-
tum condidiſſet, quo me in ſolidum hæredem omniũ ſcripſerat,paulo tempo-
re ſuperſtes emori. Porrò ipſe uidebar adire facultates:& tum aurũ argentũm-
que ingentibus quibuſdam ſcaphis exhaurire,perpetuò ſubſcaturiẽs,& affatim
affluens:tum autem ueſtes,menſas,pocula,miniſtros,omnia mea,ut par erat,eſ- I
ſe. Poſtea candido uehiculo uectabar reſupinus, cunctis qui intuebantur,con-
ſpiciendus & admirandus. Accurrebant permulti, ac circumequitabant:com-
plures ſequebantur. Ego interim illius indutus ueſtitũ,& annulos gerens cir-
citer ſedecim digitis inſertos, epulum quoddam ſplendidum iubebam adorna-
ri, quo amicos acciperem. Iámque illi,ita ut in ſomnio fieri conſentaneum eſt,
aderant:iam epulæ erant cõportatæ : iam potus ex animi ſententia miniſtratus.
In his quum uerſarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant ami-
cis:quum iam inferrentur bellaria,intempeſtiuo tuo clamore perturbaſti nobis
conuiuium,menſasq; ſubuertiſti,ac diuitias illas ita diſſipaſti, ut in auras euane- K
ſcerent. Num tibi uideor iniuria ſtomachatus in te? nam uel treis noctes perpe-
tuas libenter adhuc ſomnium illud quod mihi accidit, uidere cupiam. GAL.
Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? idque ex omnibus unum
admiraris, ac felicitatem unicam eſſe iudicas, ſi plurimum poſſideas auri? MI-
CYL. Equidem haud ſolus ita cogito Pythagora: quin ipſe quoque,tũ quum
Euphorbus eſſes, auro atque argẽto comis intexto prodibas pugnaturus cum
Achiuis,idque in bello,ubi ferrum quàm aurum geſtare ſatius fuerat. At tu e-
tiam tum uoluiſti calamiſtris auro internexis in periculum deſcendere. Atq; ob
eam(opinor)cauſſam,Homerus comas tuas Gratiis ſimiles dixit,quòd auro ar-
gentoq;

Diuitum ſpecioſa ac beata.

A gentoq; reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores uidebantur quòd essent auro religatæ, unaq; cum eo relucerent. Neq; isthuc nouum est auricome, si tu Pátho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse Deorum omnium hominumq; pater ille, Saturno Rheaq; progenitus, quum Argolicam illam puellã adamaret, ubi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neque quo Acrisii custodias posset corrumpere, audisti uidelicet ut aurum sit factus, atque ita per tegulas illapsus potitus est ea quã deperibat. Iam uerò quid tibi commemorem quàm multos usus præbeat aurum? & ut eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus &
B gloriam illis concilians? utq; nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam nosti uicinum mihi & eiusdẽ artificii Simonem, qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quũ legumen coquerẽ Saturnalibus, duasq; extorum cæsuras immitterẽ. GAL. Noui, Simonem illum breuem: qui fictilem ollulã, quæ nobis erat unica, suffuratus, peracta cœna abiit sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle. MICYL. Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed cur nõ prodebas, ac uociferabare tum ô Galle, quum nos furto spoliari conspiceres? GAL. Coccizabam, quod mihi solũ licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus ne-
C scio quid. MIC. Ei consobrinus erat uir supra modum diues, nomine Drimylus. is quoad uiuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni. nam quî daret, quum ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque mortuus est nuper, uniuersis illis opibus iuxta leges Simon ille, qui coria putria, qui patellam circumligebat, gaudens potitur, purpura ostróque circuntectus: famulósque & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnibus adoratur: iámque nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico isti, ne uocabulum meum diminuat. neque enim Simon, sed
D Simonides appellor. Porrò (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidẽ eludit eas, ac fastidit, & alias quidem admittit, comémque sese præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidẽ eos qui sunt deformissimi, transfigurat & amabiles reddit, non secus atque cestus ille poëticus. Audis insuper & à Poëtis dictum,

O aurum auspicata res, & ostentum optimum. Et rursum,
Aurum est quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim risisti Galle? GAL. Quoniam tu quòq; per inscitiam Micyl-
E le simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum uulgus: uerùm (crede mihi) longè etiam ærumnosiorem uitam uiuunt, quàm uos. Hæc autem loquor, qui ipse & pauper, & diues aliquãdo fuerim, atq; omne uitæ genus sim expertus. Porrò paulò pòst ipse quoq; hæc omnia cognosces. MIC. Per Iouem tempestiuum iam est ut & tu referas quemadmodum sis trãsfiguratus, & quid in unoquoq; uitæ genere perspexeris. GAL. Ausculta, hoc tantùm præmonitus, me neminẽ feliciorem in uita, quàm tu sis, unquã uidisse. MIC. Quàm ego sim ô Galle? Hanc felicitatem tibiipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendum proponere. Verùm age, narra, exordiẽs ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagorã transformatus: deinceps ordine ad Gallum usq;. Consentaneum enim

est te uarias res tum uidisse, tum tulisse, nimirũ tam diuersis uitæ formis. GAL. F
Quemadmodũ initiò ab Apolline profecta anima in terrã deuolarit, & corpus humanũ subierit, ut illic pœnã quandã dependeret, id lõgum dictu futurum sit: præterea neque mihi referre fas est, neq; tibi eiusmodi audire. Verùm ubi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is qui nunc sum, ô præclare, quisnam eram? hoc mihi prius dicito, nunquid & ego uersus fuerim itidem ut tu? GAL. Maximè. MIC. Quis igitur erã? si quo modo potes dicere, peruelim enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earũ genere quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix uel paucula frusta in uitam importare, quum illo essem alitus? Sed age, quid post hæc futurus sim G
dicito: quandoquidẽ consentaneũ est scire te. Etenim nisi quid bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista pertica in qua nũc stas. GAL. Isthuc profectò nulla ratione possis cognoscere. Cæterùm quũ Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabã: atq; à Menelao necatus, aliquanto pòst tempore in Pythagoram perueni. Porrò eousque absq; tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te, num absq; cibo potuq;? GAL. Maximè. Nihil enim istis rebus opus, nisi corpori duntaxat. MIC. Illud igitur prius dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quinam ille scire potuisset, Micylle, qui quidem dũ ista H
gerebantur, ipse Camelus erat in Bactris? Cæterùm ego tibi tantum effabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuisse, neque Aiacem usqueadeo magnum, neq; Helenam adeò formosam, quemadmodum arbitrantur. siquidem uidi cãdida quandam & procera ceruice, ut hinc cygno prognatam esse adsimularẽt: cæterùm uehementer anum, æqualẽ propemodũ Hecubæ. Hanc Theseus primùm raptã in Aphidnis possedit. Is uixit Herculis ferme ætate. Porrò Hercules prius Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nam hæc mihi Pãthus narrauit, se, quum esset admodum adolescens, uidisse Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nem- I
pe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt? GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neq; queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî scire potui, quũ hostis essem? Certè Patroclum illius amicum, haud ita magno negocio peremi lancea dissectum. MIC. Deinde te Menelaus minore negocio. Verùm istis de rebus satis: nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle, sophista quispiam eram (oportet enim uidelicet fateri uerũ) alioqui non imperitus, neq; inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptum, quò cũ prophetis cõgrederer, de sapientia communicaturus. Hic adyta subii, atq; ibi Ori & Isidis libros per- K
didici. Pòst rursum in Italiam renauigabã, ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didiceram, ita institui, ut me proinde ac deũ suspicerent. MIC. Equidẽ inaudieram isthæc: præterea quemadmodũ creditus fueris defunctus in uitam rediisse, utq; aureũ femur illis subinde ostenderis. Verùm illud mihi dicito, quid tibi uenit in mentem, ut legem statueres, uti neq; carnibus neq; fabis uescerẽtur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MICYL. Quam ob rem ô Galle? GAL. Nam pudet hisce de rebus uerum fateri. MIC. Atqui non conuenit uti id facere graueris apud hominem contubernalem & amicum: nam herũ posthac absit ut dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: uerùm animaduertebam,

Pythagorã tacite perstringit ut sophistã & præstigiatorem.

A animaduertebã, si consueta modò, ac eadem quæ uulgo tradũtur à multis, præcepissem, nõ fore ut mortales in admirationẽ adducerem, sed quo peregrinio-
ra magisq; aliena proposuissem, futurum ut hoc magis nouus, magisq; uiderer admirandus. Proinde institueram in animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius caussa esset inexplicabilis, quò uidelicet aliis aliud coniectantibus, omnes redderẽtur attoniti: quemadmodũ in obscuris oraculis solet usu uenire. MIC. Illud uide, ut rides me tu quoque, non minus atque Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cumq; his alios, qui muti sequũtur, tuaq; adorant uestigia, quæ tu calcata reliquisti. Verũ ubi Pythagorã exue-
B ras, quem post eum induisti? GAL. Aspasiam Miletensem illam meretricem. MIC. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras. Itáne fuit aliquando tẽpus, quo tu Galle generosissime oua pariebas, cumq; Pericle rem habebas, iam Aspasia uidelicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramamq; deducebas? Postremò meretricum in morẽ gestiebas, uultumq; componebas? GAL. Ista quidem omnia feci, tametsi non ego solus: uerùm & ante me tum Tiresias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuitii dixeris, tantũdem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, utra tibi uita erat suauior, quum uir esses, an quum Pericles tecum haberet consue-
C tudinem? GAL. Vides cuiusmodi isthuc est quod percõtaris? nempe cui ne Tiresiæ quidem expedierit respõdere. MIC. Atqui si minus fateare tu, tamẽ isthuc Euripides satis explicuit, quum ait se malle ter sub clypeo cõsistere, quàm parere semel. GAL. Imò præmoneo te paulò pòst puerperã fore: siquidem & tu mulier es olim futurus, idq; sæpius, longo nimirum seculorum orbe atq; recursu. MIC. Non tu pendebis ô Galle, qui quidem omneis mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nam aiunt te etiam tum quũ Pythagoras esses, uenusta forma decorum, sæpius Aspasiam fuisse tyranno. Verùm age, secundum Aspasiam in quem uirum aut mulierẽ denuo renatus es? GAL. In Cratetem Cynicum.
D MIC. O Castor, & ô Pollux, quàm dissimile! ex scorto philosophus? GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulò pòst satrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliaq; innumerabilia. perlongum enim fuerit singula recensere. Postremò gallus, atque id sæpius. nam hoc uitæ genere sum delectatus. Interea & aliis diuersis mortalibus seruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: postremò nunc tecum uiuo: rideoq; quotidie, quum uideo te paupertatis tædio complorantem, eiulantemq;, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantum illis adsit malorum. alioqui si curas noris quibus illi distringũtur, teipsum profectò riseris, qui antea credideris, eum qui sit opulentus, statim felicissimum esse o-
E mnium. MIC. Ergo Pythagora, aut quod maximè gaudeas appellari, ne cõfundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbũ, siue Pythagoram, siue uocaris Aspasiã, siue Cratetem, quandoquidẽ ista omnia sum unus: nisi quòd rectius feceris, si (id quod impræsentiarum esse uideor) gallũ me uoces, ne auem hanc parui ducere contẽnereq; uideare, præsertim quũ tam multas contineat animas. MIC. Ergo galle, quandoquidem omnia penè uiuendi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato quæ sint peculiaria diuitũ ad uitæ rationem, quę pauperum propria: quò uidelicet cognoscam, ueré ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorem. GAL. En hunc ad modum interim perpẽde Micylle. Te

quidē non magnopere tāgit cura belli, siquādo rumor sit aduētare hostes: neq; F
solicitus es ne in agros incursantes populētur, nēue hortum proculcent, proterantq;, aut uineas uastent: sed simul atq; tubam audieris, si tamē audieris, de te ipso uno circunspectas, quò deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Cōtrà illi tum de sese soliciti sunt, tū animo discruciantur, quū de mœnibus quicquid opum possidebant in agris, id omne tolli deportariq; conspiciunt. Ac siue inferendū est aliquid in ærariū, soli accersuntur: siue in prælium exeundū, periclitantur, aut peditum turmis, aut equitū alis præfecti. Tu interim uimineū gerens clypeū, expeditus ac leuis es ad saluti cōsulendum, paratus uictoriale conuiuium agere, siquādo uictor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore, tu G
quidē quum de plebe sis, ingressus in concionem, tyrannidē in diuites obtines: illi uerò trepidant pauitantq;, ac largitionibus choragiisq; te placant. siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus abūde suppeditēt, ea omnia curāt illi. At tu, cēsor & acerbus expensor, perinde quasi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos. quod si tibi collubitum sit, ingentibus saxis in illos degrandinas, uel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calumniatorē metuis, neq; latronem, ne tollat aurū, uel ædium cōscenso fastigio, uel pariete perfosso: neq; necesse habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandū est: neq; tantas in solicitudines distrahe- H
ris: uerùm simul atq; crepidam unam perfeceris, mercedemq; retuleris septem obolos, sero surgis crepusculo, & si libuerit, lauaris: tū empto saperda quopiā, aut mænide pisciculo, aut paucis ceparū capitulis, temet ipse oblectas, canēs plerunq;, optimaq; cum paupertate philosophans, adeò ut eas ob res salubri sis ualentiq; corpore, obduruerisq; aduersus gelu. siquidem labores qui te exacuunt muniuntq;, certatorem haudquaquam contemnendum reddunt aduersum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse uidentur. Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd siquando leuis ceperit febricula: paulo negocio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò I
fugit illico: quippe metuens te, quem uideat etiam frigore ali, saturumq; fieri, ac medicorum certis illis recursibus longum plorare renunciantē. At illi ex aduerso propter intemperantiam uitæ, quid tandē mali non habent infelices? podagras, phthises, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes. Nam hæc omnia à sumptuosis illis conuiuiis nascuntur. Proinde quicunque ex his Icari in morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiúsque se Soli admouent, haud cogitantes quòd alas habeant cera agglutinatas, ingentem nonnunquam strepitū mouent. Cæterùm qui Dædali exemplo non admodum sublimia neque excelsa appetunt, uerùm humilia, terræq; uicina, adeò ut cera nōnunquam salis asper- K
gine madesceret, ii tutò plerunque ac citra discrimen transuolarunt. MICYL. Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verùm aliorum Micylle naufragia fœdissima conspicias: nempe ubi Crœsus reuulsis alis risum exhiberet Persis, conscenso rogo: aut Dionysius quum abdicatus tyrānide, Corinthiorū in urbe ludi literarii magistrum ageret, post gestum tantum imperium puellos compellens ut syllabas connecterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quum rex esses (nam ais te regem quoque fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus experiebaris? Mirum ni tum felix eras, quandoquidem id quod est bonorum omnium caput, possidebas. GAL. Ne mihi in memoriam regeras ô Micylle: usqueadeo

supra

A ſupra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixiſti, planè fortunatus eſſe uidebar: at intus innumerabilibus curis diſtringebar. MIC. Quibus tãdem curis? Nam rem prorſus abſurdam neque credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiquã exiguæ Micylle, omniiugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non urbium pulchritudine cum primis admirandæ: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoſo commodæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus ſpectatiſſimus atq; excellens, ſatellitium haud exiguum, triremes, pecuniarum uis maior quàm ut poſſet numerari, uaſorum argenteorum plurima copia, reliquaq; omnis illa principa-
B tus tragœdia, ſtrepitusq; & apparatus ſuprà quàm credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, pleriq; adorabant, deũ quempiam intueri ſeſe rati: aliiq; trudentes alios concurrebant, quò me conſpicerent. nonnulli conſcenſis tectis, magni æſtimabant ſi plenè contemplari licuiſſet quadrigam, ſtragulam, diadema, tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabãtur. Ego inter hæc mihi conſcius quantæ me res diſcruciarent, uerſarentq;: illos quidem propter inſcitiam uenia dignos iudicabam, at mei ipſius miſereſcebat, qui prægrandibus illis Coloſſis uiderer perſimilis, quales uel Phidias, uel Myron, uel Praxiteles fabricatus eſt. Etenim illorum quiſque quo ad ea quæ foris apparẽt,
C Neptunus ipſe eſt, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboreq; compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuſcinam dextra ſuſtinet: cæterùm ſi immiſſo capite quæ ſunt intus inſpicias, uidebis uectes quoſdam, paxillos, & clauos introrſum prominentes, neque nõ uimina, cuneosq;, & picem ſublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinſecus inhabitãtem. Omitto recẽſere muſcarum muſtelarumq; uim, quæ nonnunquam in eis manſitant. Huiuſmodi quædam res nimirum regnum quoque uidetur. MIC. Nondum explicuiſti lutum & clauos, & uectes, quinam fuerint in imperio, neq; fœditatem illam plurimam quænam ſit. nam iſtum ad modum uectari, tam multis imperare mortalibus, ac
D numinis inſtar adorari, hactenus quidem cum Coloſſi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nũc autem quæ ſunt intra Coloſſum, exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle? utrum metus, curas mordaces, ſuſpiciones, odium quo regem perſequũtur ii qui cum illo uiuunt, inſidias, atque eas ob res ſomnum rarum, & hunc ipſum pertenuẽ, ac plena tumultus inſomnia, cogitationes perplexas, ſpes ſemper improbas: an ocii penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, conſultationes? quibus rebus fit ut ne per ſomnium quidẽ aliqua re ſuaui frui liceat, uerùm ut omnibus de rebus ſolus diſpiciat neceſſe eſt, milleq; negocia ſuſtineat:

E Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas uerſantem pectore curas.

idq; quum reliqui omnes Achiui ſterterent. Adde quòd Lydum illum diſcruciat filius mutus: Perſam uerò Clearchus ad Cyrum deſciſcens: atque alium quempiam Dion cum Syracuſanis nõnullis ad aurem communicans. Rurſum alium quendam urit Parmenion collaudatus. Item perdiccã Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoq; moleſtiam afferũt, amaſius per uim non ſponte conuiuens, concubina alio gaudens, tũ ſi qui defectionem parare dicantur, aut duo quatuórue ſatellites inter ſeſe conſuſurrãtes. Porrò (quod eſt omnium grauiſſimum) amiciſſimi quiq; uel maximè ſunt formidandi, ſemperq; metuendum ne

quid magni mali ab illis exoriatur. Nam alius à filio ueneno necatus est: alius F
item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MIC.
Apagesis, atrocia miráque sunt ista quæ narras ô galle. Mihi igitur multo sit tu-
tius operæ cerdonicæ pronum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala comi-
ter delatũ haustum, cæterùm cicuta aconitoq; temperatum. Nam mihi quidem
hoc unum est periculi, ut si paulum aberret similion, deflectatq; à recta incisio-
ne, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat: at isti, quemadmodum
narras, lethifera agunt cõuiuia, atque id innumerabilibus in malis cõstituti. De-
inde ubi cõciderint, persimiles esse uidẽtur tragœdiarũ histrionibus. Nã multi,
sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi, diade- G
mata gestãt, argenteisq; capulis gladios, comamq; uentilantẽ, & auro intertextã
chlamydem. quòd siquis (qualia nimirũ permulta solent accidere) impulsos il-
los media in scena præcipites det, risum profectò moueant spectatoribus, uide-
licet persona unà cum ipso diademate contrita, uero autem actoris capite luxa-
to, cruribusq; maxima ex parte renudatis: ut iam interioris amictus quàm mise-
ri sint panni, fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerũt, appa-
reat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentiũ. Vide ut me iam
similitudines conferre docueris optime galle. Cæterùm tyrannis talis quædam
res tibi uisa est esse: uerùm ubi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quo- H
modo eam uitæ rationem ferebas? G A L. Istum quem nũc suscitas sermonẽ, &
longior sit, neq; huius temporis. Illud autem unum in genere dixerim, nullam
ex omnibus uitam mihi non uisam tranquillioré uita humana, naturalibus dũ-
taxat cupiditatibus & usibus circunscriptam. Siquidem publicanum equũ, aut
sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatorẽ culicem, aut ci-
nædum gallum, atque id genus alia, quæ uos studio comminiscimini, haudqua-
quam inter illos uidebis. MIC. Quæ dicis ô galle, fortassis uera sunt: uerùm nõ
me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud unquam quiui dediscere cu-
piditatẽ illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadã. Quin nunc quoq; I
somnium illud ob oculos uersatur, aurum ostentans: potissimùm autẽ scelestus
ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. G A L. At ego te
isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiamdũ est. Surge modò, ac sequere
me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ædes,
quò nimirum uideas quomodo res habeant apud illos. MIC. Isthuc quo pacto,
clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles? G A L. Nequaquam,
uerùm Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est, ut siquis longis-
simam caudæ plumam, quæ ob mollitiem inflectitur. MIC. Atqui duas habes
eiusmodi. G A L. At dextram ex his auulsam cuicunque ego gestandam dede- K
ro, is quoad uoluero, fores omneis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipse inuisi-
bilis. MIC. Equidem ignorabam, ô galle, te præstigiarum quoq; peritum esse.
Porrò si mihi isthuc semel prestiteris, uidebis illico Simonis uniuersas opes huc
deportatas. nam eas huc rediens transferam: at ille rursum circunrodet ebibẽt-
que putria coria, quibus consueuit soleas compingere. G A L. Atqui nefas sit
isthuc facere. siquidem Mercurius illud mihi mãdauit, ut siquis pennam tenẽs,
istiusmodi quippiam patrarit, uociferans furem proderem. MIC. Rem neuti-
quam uerisimilem narras, nẽpe Mercurium, quum ipse sit fur, non sinere alios
ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurũ auferam, si modò possim. GAL.

Nulla uita molestior humana.

Pennam

A Pennam prius reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti. MIC. Tutius hoc quidem ô galle, tum tibi minus fœdum sit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè. sed utrum Simonem prius adimus, an aliū quempiam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui uidelicet pro disyllabo tetrasyllabus esse affectet posteaquam diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennam seræ admoue. MIC. Ecce autem, dii boni, ostium perinde atque claui resiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides illum uigilantem ac supputantem? MIC. Video per Iouē, & quidem ad obscuram siticulosamq; lucernam. Præterea pallet, haud scio unde, galle, totusq; ex-
B aruit, atque extenuatus est, mirum ni curis. neque enim auditum est illum alioqui malè habere. GAL. Ausculta quid dicat. siquidē intelliges quibus de caussis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimirum septuaginta illa talēta tutò admodum sub lectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino uidit. At uerò sedecim illa Sosylus equiso uidit me sub præsepe occultantem. Itaque de curando stabulo non est admodum solicitus, quāquam nec aliàs admodum laboris appetēs. Verisimile est autem illum multo etiam his plura sustulisse. Nam unde alioqui Tibius heri tā ingens salsamētum illi obsonio proposuisset? Tum autem aiunt illum monile emisse uxori drachmis quinque. Heu misero mihi.
C Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem sat in tuto mihi recōdita sunt, quum sint multa? Vereor enim ne quis ea suffosso pariete tollat. Complures mihi inuident, atque insidias parant: præter cæteros autem Micyllus iste uicinus. MIC. Ita per Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimum igitur fuerit, ut ipse insomnis seruem. Omnēm obibo domum, in orbem obambulans. Quis iste? Video te per Iouem ô parietum perfossor. posteaquam es columna, bene res se habet. Pernumerabo denuo refossum argentum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rursum obstrepuit mihi nescio quis. Nimi-
D rum obsideor, atque insidiis appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, si quēquam deprehendero? Rursum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum superest. MIC. O miser, cuiusmodi uiuit uitam! hostibus eueniat ad hunc modū diuites esse. Itaque pugno illi in maxillam illiso, uolo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latrocinio despolior miser. MIC. Plora ac uigila, auriq; similis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autē, si uidetur, Gniphonem fœneratorem uisamus. Nam nec is procul hinc habitat. Ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoq; curis inuigilan-
E tem, & usurarum rationes iterātem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham aut culicem aut muscam abeundum. MIC. Equidem uideo miserum ac uecordem hominem, ne nūc quidem multo meliorem uiuere uitam, quàm silphæ aut culicis. adeò totus & hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuū, si uidetur, Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin introimus? MIC. Paulò antè hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nūc tu diuitias somnias? Vides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, uirum natu grandem? MIC. Video profectò quiddam haudquaquam uirile. Porrò altera ex parte ipsam item uxorem à coquo constuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctáque

possidere quæ sunt Eucratis? MIC. Haud quaquã galle: imò fame citius interierim, quàm id genus quippiam patrarem. Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, q̃ si â domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quãdoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliâs uidebis Micylle. F

ICAROMENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS,

D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehẽdit enim in uniuersum omniũ homium tum priuatorum, tũ etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. præcipuè autem philosophos, ut semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, uerùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs, absurda atque impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoque ut philosophis infestum atque inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas esse, cuperetq; ueritatem naturæ ac uirtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cum multa quidem ac speciosa habitu ac uerbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neque ipsi sibi consentirent, pro ueritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopem, de cœlo conscendendo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & afflictis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: ubi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcũque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus & plebeis. Deinde autẽ in cœlo ea uidisse, quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta, & cætera officia dispensanda exercet, quæq; item alij Dij in conuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunam quidem de contumelijs quibus ab illis afficeretur, conquestã esse: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculum supra oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam, accusasse: præcipuè autem contra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd ut Icarus alatus in altũ subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlum alatus conscendit, unde & alter titulus ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laërtium uide. G H I

MENIPPVS. AMICVS.

MEN.

TER mille igitur erãt stadia à terra usq; ad lunam, ubi prima nobis fuit mãsio. Porrò hinc sursum ad solẽ parasangæ ferme quingentæ. Rursum ab hoc usq; ad ipsum deniq; cœlum, arcemq; Iouis in edito sitam, tantum ferè spacii fuerit, quantum aquila probè, succinctè, atque expeditè queat uno die peragere. AMIC. Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecũ supputas? Etenim iamdudũ te affectans, audio soles & lunas, præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorãtem. MENIP. Ne mireris amice, si sublimia aëriaq; tibi uideor loqui. nam summam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMICVS. Nimirum Phœnicum exemplo uiam stellis notaras. MEN. Haud quaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. AMIC. Papæ! longum profectò somnium mihi narras. siquidem totas edormisti parasangas insciens. MEN. Quid ais? somnium tibi referre uideor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid K

audio?

A audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapsus ades è cœlo? MEN. Ita sanè: ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris & auditis & conspectis. Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modũ gaudeo, cum supra fidem esse uideo meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque olympie Menippe, mortalis cum sim ac terrestris, queam non credere uiro qui nubes superarit, quiq;, ut Homericis dicam uerbis, iam sis cœlitum è numero unus? Verùm illud mihi dicito, si molestum nõ est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: ut coniectare
B possimus te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungereris. MEN. Non me clam est te iamdudum irridere. Neque uerò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur assimilis. Cæterùm ad conscensum nihil mihi erat opus neque scalis, neq; uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uerò istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidem præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim omnium audacissime, nõ ue-
C ritus es ne tu quoq; alicubi in mare delapsus, Menippéum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium? MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alas haberet cera agglutinatas, eaq; quamplurimum ad solem esset liquefacta: defluxis alis non mirum si décidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis ut uera uideantur quæ narras. MEN. Ad hũc ferme modum. Aquilam egregiè magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alas unà cum ipsis brachiis præsecuissem. Quin potius, si uacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMIC. Mihi quidem uel maximè uacat.
D adeò sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finẽ inhio. Ne uerò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aëre suspensum ob tuam narrationem. MEN. Ausculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicũ ore hiante relictum, eumq;, quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cum expendens ea quæ sunt in uita mortalium, protinus omnes res humanas reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectoq; animo ad ea quæ uerè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturã suspicere. Atq; hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appel-
E latur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui uiderem stellas temere per cœlũ disiectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uerò, quæ Lunæ accidebant, mihi uidebantur absurda, ac planè mira: putabamq; caussam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, uidebantur hæc quoque omnia cõiectu difficilia, quæq; nullis notis deprehẽdi possent. Itaque cum ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, ut horum

unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos ueritatem omnẽ docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissem, quãtum mihi coniectare licebat è uultus austeritate, éque coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirũ enim ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos uiros præ se ferebant) his ubi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim eueſtigio præsentẽ numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruẽtum esset) non grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant ut me pristina liberarent inscitia, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verùm illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum, quòd cum nihil inter illos conueniret, uerùm pugnantia diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamẽ postulabant ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant, neque de iisdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, si audieris illorũ arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiã: qui quidem cum humi ingrederẽtur, nihiloq; præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidẽ acutius quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamẽ & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumero cum fortẽ ne illud quidem certò scirent, quot stadiis à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triãgulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque nõ sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam uerò illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ, quòd cum de rebus usqueadeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi cõiecturis ducantur: uerùm supra modum contendunt, neque ullum uincẽdi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunã: stellas aquam potare, idq; Sole ueluti situla quadam per funem demissa uaporem è mari attrahẽte, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnãtia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se cõsentiant, ac non magis longissimis dissita interuallis: quandoquidem primũ de ipso mundo uaria est sententia: cum aliis & ingenitus, & nunquam interiturus esse uideatur: rursum alii & opificem illius, & fabricãdi modum eloqui sint ausi. Quos equidem cum primis admirabar: propterea quòd cum Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam adderẽt, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum non possis uel tempus uel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MENIP. Quid autem si iam audias, uir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugãtur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur,

De cœlo & rebus sublimibus.

De mundo.

A digladiantur,dum alii fine circumscribunt uniuersum:alii contrà finẽ illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc uelut uno quopiam illorum disputarent. Rursum alius,nescio quis uir,haudquaquam amicus paci,bellum terũ omnium parentem esse censebat. Nam de diis quid iam attinet loqui?cum his Deus esset numerus:illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent:deinde alii reliquis omnibus diis expulsis,uni soli rerum omnium imperium tribuebãt: ita ut mecum etiam animo discruciarer cum tantam audirem deorum inopiam. E diuerso alii liberaliores,multos deos faciebant:ac dissectis illis,hunc aliquem pri-
B mum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alii incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alii corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione,ut putarent diis esse curæ res mortalium:uerùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes,haud aliter atque nos cõsueuimus ætate defectos à ministeriis dimittere:nihilo aliusmodi eos inducunt,quàm cuiusmodi in comœdiis induci solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia, ne esse quidem ullos omnino deos credebant:sed mundum nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cũ hæc audiebam, uerebar nõ habere fidem uiris altifremis,ac probè barbatis:ne-
C que tamẽ inueniebam ad cuius dicta me uerterem, ut aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi usu ueniebat. Nam sæpenumero animus incitabat,ut huic alicui illorum crederem,sed me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus hæsitarem, desperabam futurum ut super his uerum aliquid in terris audirem:cæterùm unica tantùm uia,uniuersa dubitatione liberari posse,si ipse alis aliqua ratione additis,in cœlum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Aesopus:qui aquilis ac scarabeis,interdum & camelis cœlum adiri potuisse de-
D monstrat. Verùm ut mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur: cæterùm si uulturis aut aquilæ alas induissem (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan ut mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò uulturi sinistram amputaui: idque admodum scitè. Deinde quum obligassem, humerisque loris ualidis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inserendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserũ exemplo paulum adhuc à terra uolatu me sustollens,inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea
E quum res ex animi sententia succederet, iam audacius etiam experimẽtum aggrediebar: conscensaque arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi:ac tollens me â Parnetho siue Hymetto,ad Geraniam usque uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthũ subuolaui:deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum usque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus,iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitãdis cogitabam:uerùm conscenso Olympo,cibo quamleuissimo pastus,inde rectà in cœlum tendere cœpi:initiò quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem:& postea ferebam & hoc quoq; facilè. Verùm ubi iam ipsi lunæ

De Deo.

De diuina prouidentia.

uicinus essem, plurimumq; nubium essem emẽsus: sentiebam me defatigatum, F
maximè in ala sinistra, nempe uulturina. Huc igitur diuerti, ac super eam insi-
dens requiescebam: in terram interim è sublimi respiciens, neque secus quàm
Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc
Mysorum, mox (si libuisset) Græciam, Persidem, Indiamq;: ex quibus omnibus
uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo ista quoque narrabis Me-
nippe, ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius siquid obi-
ter in itinere conspexisti, fac ut hoc quoq; sciamus. Nam ego sanè haud medio-
cria dicturum te expecto, de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra sunt, cu-
iusmodi tibi uisa sunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidẽ rectè con- G
iectas amice. Quamobrem quatenus licet, conscensa luna inter narrandũ pere-
grinanti comes esto, simulq; mecum contẽplare totã terræ speciem, habitumq;.
Atque initiò quidem admodum pusillã quandam terram mihi uidere uidebar,
multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repentè intentis oculis diu dubita-
rem ubinam essent tanti illi montes, ac tãtum mare. Quòd ni Rhodiorum co-
lossum conspexissem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorsus ubinam esset
terra, me prorsus latuisset: uerùm ista quòd sint sublimia, præq; cæteris eminen-
tia, præterea oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse
id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis morta- H
lium uita cœpit esse conspicua, nõ solùm singulæ nationes atq; urbes: sed pla-
nè uidebam nauigantes, bellantes, agricolãtes, litigantes, mulieres, feras, & ut
summatim dicã, quicquid tellus educat alma. AMI. Ista quæ nunc dicis, haud-
quaquam sunt uerisimilia, ac secũ pugnantia. Etenim quũ paulo antè Menippe
terrã requireres, propter ingens in medio interuallũ in arctũ contractam, adeò
ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddã uidere te credidis-
ses: quî repentè factus Lynceus, cũcta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, fe-
ras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem ad-
mones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterii. Si- I
quidem quum ipsam quidem terram conspectam agnoscerem, cæterùm reli-
qua non possem perspicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingen-
te oculorum acie: grauiter ea res me discruciabat, ac uehementer perplexum
habebat. Ego quum ad hunc modum essem solicitus, ac propemodum etiam
lachrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedocles, ea specie, ut carbonarium
quempiam esse diceres, cinere oppletus, atque exustus. Hunc ego quum uidis-
sem (dicendum est enim) nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem luna-
rem uidere me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas? K

Sum Empedocles ille physicus. etenim ubi me præcipitem in crateras iniecis-
sem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo, aëriuagus
plerunq;: ac rore uictito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nam
illud (ni fallor) malè te habet, torquetq;, quòd non liceat tibi perspicuè terram
cernere. Bene abs te factum est, inquã, optime Empedocles. ubi primùm deuo-
laro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atque in Noui-
luniis ter ad lunam inhians uota faciam. Imò per Endymionẽ, inquit ille, haud
huc accessi præmii gratia, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te
uiderem affectum molestia. uerùm scis quid facies, quò perspicax fias? Non per

Iouem,

A Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præsentia uideor nõ mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim ut acutè uideas, id ipse tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquam, neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquam, maximè, sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur: atque ita demum est rex & ingenua aquila, si non conniuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquã. quare iam me pœnitet, qui non meis exemptis oculis aquilinos inseruerim cum huc ascẽderem.
B Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis adsimilis uideor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, ut protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, uelisque cohibita uulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minus altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partẽ pertineat deteriorem. Mihi, inquam, satis est si uel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cum mihi nõ rarò uidisse uidear fabros, altero oculo melius etiã ad regulam exæquãtes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim pau-
C latim subducens sese, sensim in fumum euanuit. At simul atq; mouissem alam, ingens lumen mihi circumfulsit, adeò ut cũcta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerãt. Deflexis igitur in terram oculis, clarè uidebam & urbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea quæ sub dio, uerumetiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine uideri. Ptolemæum uidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochũ Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculum innuentem, Thessalum Alexãdrum ab uxore tolli è medio, Antigonum filii uxorem adulterio stuprantem, Attalo uenenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculam, & Arba-
D cem eunuchum gladium educentẽ in Arsacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foras protrahebatur a satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his ferme consimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri licebat cernere, nempe adulterantes, occidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterùm quæ factitabãt plebei, longè magis erãt ridicula. Siquidem inter hos uidebam Hermodorum Epicureum ob mille nummũm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapii fano phialam auream suffu-
E rantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabãt, qui reposcerent? Nam uarium quoddam & undique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui rectè facies Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non uulgarem cepisse uoluptatem. MENIP. Ne fieri quidem potest amice, ut cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimũ: uerùm rerum fastigia eiusmodi ferme uidebãtur, qualia refert Homerus in clypeo, ubi erant conuiuia, nuptiæ'que, altera ex parte iudicia, & conciones: rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo uerò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, uidebam belliger-

Regũ uita & mores.

Plebeiorũ res ac studia.

Gẽtiũ uitia & proprietates.

rantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errãtes in plau- F
stris. Mox ubi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam
agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon lo-
ris cædebatur, Athenienſis caussas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore
gererentur, cogita nunc cuiusmodi uisa fuerit rerũ confusio. Non aliter quàm
siquis producat multos saltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat
ut omisso concentu propriam quisq; cantionem canat. Deinde si certatim ca-
nat unusquisque, & peculiarem suum cãtum absoluere studeat, uocisq; magni-
tudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futu-
rus sit eiusmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confu- G
saneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agũt,
omnisq; mortaliũ uita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui non mo-
dò sonent absona, uerùm & ornatu sint dissimili, diuersaque moueant, neque
quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diu-
tius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes,
taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem. Ve-
rùm in uario ipso ac multiformi theatro uidelicet ridicula erant quæ gerebam-
tur omnia: præcipuè uerò mihi risum mouebant ii qui de agrorũ finibus con-
tendebant, quique sibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum cole- H
rent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ est iuxta Oenoẽn, aut
quòd in Acarnania iugerũm mille possiderent: cum uniuersa Græcia, quemad-
modum id temporis mihi è sublimi despiciẽti uidebatur, quatuor digitorũ spa-
cium habere uideretur. Attica, nisi fallor, pro portione minima pars erat. Itaque
perspexi quid esset reliquũ quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui
inter hos quamplurimum agri possidebat, uix unam ex Epicureis atomis cole-
re mihi uidebatur. Cæterùm ubi ad Pelopõnesum flexissem oculos, deinde ter-
ram Cynosuræ subiectam aspexissem, ueniebat in mentem, pro quãtula regio-
ne, quæ nihilo esset latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorũ ac Lacedæmo- I
niorum multitudo cecidisset uno die. Porrò si quem cõspexissem auro super-
bientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam &
hunc. Nam Pangæum uniuersum unà cum ipsis metallis, uix erat magnitudine
micæ. AMIC. O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum.
Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quãti uidebantur ex
alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumero formicarum
concionem uidisse, aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rur-
sum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc ali-
cunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens appor- K
tat. Consentaneum est autem pro ratione uitæ formicarum, esse apud illas &
ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos.
Sed urbes sanè cum ipsis uiris, formicarum nidis maximè uidebantur assimiles.
Quòd si tibi uidetur humilius exemplum, uiros cum formicarum republica cõ-
ferre, uetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gen-
tem bellicosissimam, è formicis uiros natos esse. Iam posteaquam satis spectas-
sem omnia, satisq; risissem, excussi meipsum, subuolaui ad reliquos diuos Iouis
altitonantis in ædes. Nondum stadium ascenderam, cum Luna, fœminea so-
nans uoce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inserui mihi in re

quapiam

A quapiam apud Iouem. Dic, inquam. neque enim erit molestum, nisi siquid oneris sit portãdum. Nuncium, inquit, quẽdam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiẽs, quibus præterea nihil est negocii, nisi ut curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob caussam dissecer, dimidiataq; fiam, curq; utrinq; gibbosa uidear. Tum hi me dicũt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspensam esse. Alii rursus quod quisque secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum, quodq; supernè à sole proficiscatur: neque finem faciunt, etiam cum
B hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neq; satis erat illis quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrãt turpissimas & execrandas, cum interdiu tetrici sint, & aspectu uirili, habitúque graues, & imperitorũ oculos in se coniectos habentes! Atq; ego cum ista uideã, sileo tamen. Neq; enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq; in operto uiuat uitã. Quinetiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne uulgò ostenderem
C uiros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus cõtumelia afficere, adeò ut (testis est mihi nox ipsa) sæpius in animo habuerim, quãm possem hinc longissimè demigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur memineris ut Ioui renuncies: simulq; illud addas, ne fieri quidem posse ut hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, ut mihi paretur quies, desinantq; me quotidie cõmetiri. Fient, inquam, quæ
D mandas. simulq; rectà ad ipsum cœlum tendebam, Nulli ubi comparent hominúmue boũmue labores. Etenim paulò pòst ipsa etiã Luna mihi perpusilla uidebatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi uisum est, protinus ita ut erã, introire: ratus facilè fieri posse ut fallerẽ, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebã, illos quamprimum deprehẽsuros esse me, qui alteram alam uulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, nõ temere uenire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu,
E ac nomen percontatus meum, festinatò abiit, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst intrô sum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter considentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum ut mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili uultu toruoq; & Titanico me obtuens, inquit: Quísnam es, & unde uenis? ubínam urbs tibi, quíue parentes? Hoc ubi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præque uocis magnitudine attonitus. Aliquanto pòst ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite, quemadmodum

concupiſſem ſublimia illa cognoſcere: quemadmodum acceſſiſſem ad philoſo- F
phos: quemadmodum pugnantia loquentes audiſſem: quemadmodum deſpe-
raſſem diſtractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquáque
omnia uſque ad ipſum cœlum. Poſt omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque
ridens Iupiter exporrectis aliquantum ſuperciliis, Quid dicas, inquit, de Oto
& Ephialto, cum auſus ſit & Menippus in cœlum aſcendere? At in præſentia
quidem te ad hoſpitii conſuetudinem inuitamus. Cras, inquit, ſuper his quo-
rum gratia huc aduenisti, dato reſponſo dimittemus. ſimulq; cum dicto ſurgés,
ibat ad eam cœli partem, unde maximè omnia poterāt exaudiri. Iam enim tem-
pus erat ut uotis audiendis conſideret. Atque interim inter eundum perconta- G
batur me ſuper his negociis quæ eſſent in terra: ac primùm quidem illa: Quan-
ti nunc uænit triticum in Græcia: Et num ſuperior hyems grauiter uos tetigit:
Et num holera egent imbre copioſiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc ſu-
pereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob cauſſam Athenienſes tot annos Iouia-
lia intermiſiſſent: Et num in animo haberent Olympium ſuum abſoluere: Et
num eſſent comprehenſi qui templum Dodonæum ſacrilegio ſpoliaſſent.
Ad ea cum reſpondiſſem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me uerò quam habent
homines opinionem? Quam, inquam, ô here, niſi maximè piam? nimirum o-
mnium Deorum regem eſſe te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego cōten- H
tionem illorum probè noui, etiam ſi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus,
cum illis & uates eſſe uiderer, & medicus. In ſumma, unus eram omnia. Tū Io-
uis plenæ erant & uiæ omnes, ſimul & mortalium conciones. Piſa ac Dodona
ſplendidæ erant, ac conſpiciendæ omnibus. Porrò præ fumo ſacrorum nec at-
tollere oculos mihi licebat. Verùm poſteaquam Apollo apud Delphos conſti-
tuit oraculum, Aeſculapius medicinæ officinam Pergami, ſimul atque Bendi-
dium natum eſt in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephe-
ſios: ad iſta quidem concurrunt omnes, ſolennes conuentus celebrant, Heca-
tombas offerunt: mihi uerò tanquam ætate defecto, abūde magnum honorem I
habuiſſe ſe putant, ſi ſolido quinquennio ſacrificarint in Olympia. Proinde ui-
deas aras meas frigidiores, quàm ſint uel Platonis leges, uel Chryſippi ſyllogi-
ſmi. Huiuſmodi quæpiam cōfabulati, in eum peruenimus locum, ubi conſeſſu-
rus erat ad exaudienda uota. Erant autem ordine ſitæ feneſtræ, cuiuſmodi ſunt
ora puteorum, habentes opercula. iuxta unamquanque ſella poſita erat aurea.
Itaque Iupiter cum ad primam aſſediſſet, detracto operculo præbuit ſeſe pe-
tentibus. Optabant autē ex omni undique terra, diuerſa uariaq;. Nam ipſe quo-
que admotis pariter auribus ſimul audiebam uota. Erant autem huiuſmodi: O
Vota mortalium. Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi proue- K
nire. O Iupiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rurſum alius aliquis dicit:
Vtinam exiſtam hæres uxoris. Vtinam nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fra-
tri. Contingat mihi uincere litem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauiga-
bāt, hic optabat ut ſpiraret Boreas, ille ut Notus. Agricola optabat pluuiā, con-
trà ſullo Solem. At Iupiter audiens, & ſingula uota diligenter expendens, non
omnibus pollicebatur, uerùm hoc conceſſit Saturnius, abnuit illud. Nam iuſta
uota per os feneſtræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuēs: rurſus ini-
qua remittebat irrita, flatu deorſum redigens, ne poſſint ad cœlum accedere.
Super uno quodam uoto uidebam illum etiam ambigentem. Etenim cum eſ-
ſent

A ſent duo qui diuerſa peterent, æquales uictimas pollicitantes, non inueniebat utri potius annueret. Itaq; iam Academicũ illud illi accidebat, ut nihil ſtatuere poſſet: uerùm exemplo Pyrrhonis ſuſpenſus hærebat etiam ac conſiderabat.

Porrò quũ iam ſatis uota proponentibus dediſſet operam, ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens, denunciabat Ioui nomen uniuſ-
B cuiuſque qui rem diuinam faceret. Rurſum omiſſis his, uentis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus Adriani undas concitet. Tum in Cappadociã grandinis mille modii diſpergantur. Tandem omnibus ferme ordinatis, diſcedebamus in eum locum ubi compotant Dii. Iam enim cœnæ tempus erat: meq; Mercurius arreptum iuſſit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos iſtos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules carnes, Myrtũ Venus, Neptunus Mænides. Simul interim & ambroſiam & ne-
C ctar furtim deguſtabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut eſt hominum amãs, ſiquando conſpexiſſet Iouem auertere oculos, nectaris cyathum unum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dii uerò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipſe opinor, ut ego, illic conſpicatus, neque frumẽtum edunt, neque potant nigrantia uina: uerùm ambroſiam apponunt, & nectare inebriãtur: præcipuè uerò gaudent ueſci ſacrificiorum fumo, unà cum ipſo nidore ſubuolante: ad hæc ſanguine uictimarum, quem ſacrificantes artis infundunt. Cæterùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem ſaltabat, & Muſæ ſurgentes in medium, tum Heſiodi Theogonias nobis canebant,
D tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium ſaturi requieuimus quo quiſque ſederamus locò, ſatis uuidi potu.

At reliqui noctem diuíque homines q; per omnem
Dormibant, me nequaquam ſopor altus habebat:

uerùm mecum animo uerſabam cum alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret ut Apollini tãto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto naſceretur nix in cœlo, quum ſol ſemper adeſſet, unaq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem puſillum obdormii: mane uerò ſurgens Iupiter, iuſſit indici concionẽ. mox quum adeſſent omnes, ſic farier infit: Vti uos conuocarem, in cauſſa fuit
E hoſpes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare uobiſcum de philoſophis, maximéque uerò à luna, hisq; de quibus illa queritur, commotus, ſtatui haudquaquam diutius prorogare conſultationem. Eſt enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cœpit, iners, contentioſum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ ſtudioſum, ſtultum, faſtuoſum, contumelioſum, & ut uerbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac uariis rationum labyrinthis excogitatis, alii ſeſe Stoicos appellant, Academicos alii, alii Epicureos, alii Peripateticos, aliis item uocabulis his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandum illud uirtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſuperciliis, promiſſaque barba,

Contra philoſophos.

Secte

fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes, similimi F
nimirum istis Tragœdiarum histrionibus, quibus si personas stolamq; illam auro sparsam detraxeris, quod superest, id ridiculum est, nẽpe homũculus septem denariis ad agonem conductus. Atqui huiusmodi cum sint, mortales quidem uniuersos aspernantur, de diis uerò absurda prædicãt, contractisq; cœtibus adolescentulorum (quos nihil negocii sit fallere) nobilem illam uirtutem ostentãt, & uerborum ambiguitates docent, atque apud discipulos temperãtiam semper ac modestiã laudant, opes ac uoluptatẽ execrantur. Cæterùm ubi soli & apud sese esse cœperint, quid attinet dicere quantopere sese ingurgitent, quàm immodici sint ad uenerem, quemadmodum autem etiam assium sordes oblingãt? G
Iam illud est omnium grauissimum, quòd cum ipsi nihil agant, neq; publicum, neque priuatum, sed inutiles ac superuacanei desideant: nusquam in consiliis, nusquam numerentur in armis: tamen reliquos accusant, ac uirulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædã meditati, obiurgant, proximisq; conuiciantur, adeò ut is inter hos primas tenere uideatur, qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè siquis istum sine fine ista facientem, uociferantem, & cæteros incusantẽ percontetur ad hunc modum: Tu uerò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad uitam conferre? nimirũ respondebit, si modò recta ueraq; fateri uolet, hoc H
modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquã aggredi, superuacaneum mihi uidetur: cæterùm clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac ueluti Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calumnior: ac siquis diuitũ sumptuosius obsonarit, aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curaq; & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis, ô dii, hæ pecudes. Iã uerò qui ex his uocantur Epicurei, uehementer sunt etiam contumeliosi, neq; mediocriter nos mordent, affirmantes neque diis esse curæ res mortalium, neq; omnino considerari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tẽpus est ut de I
his consultemus: propterea quòd si semel ualeãt hæc persuadere iis qui sunt in uita, non mediocriter esurietis. Quis enim pòst uobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumẽti? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantẽ hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quamutilissima, & nobis quamminimè periculosa. Hæc locuto Ioue, frequẽs affremebat cõcio: mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, uti Gigantes. At Iupiter rursum indicto silentio, Fiẽt ista, inquit, quemadmodum uultis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquã. Est enim Hie- K
romenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iamq; inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte uere mali malè perdentur formidando fulmine. Sic ait, atque superciliis pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit, ut ademptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit cœtum. Me uerò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperã deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

BIS

A BIS ACCVSATVS, SEV FORA, Iac. Micyllo interp.

ARGVMENTVM.

Et hic Dialogus maxima ex parte cõtra philosophos, idq; nominatim etiam institutus est. Introducit enim iudicio inter se contendentes, primò Academiam & ebrietatem pro Polemone philosopho, actione fugæ, quòd is cum antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuisset, audito fortè quodam Xenocrate, subitò relictis priore uita ac habitu, ad frugem redierit, ac philosophari cœperit. Secũdò Stoam & uoluptatem pro Dionysio Heracliensi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cum morbo quodam correptus, ἀπαθείαν. istam quam Stoici docent, cum corpore ac ualetudinis affectione pugnare uideret, eamq; præstare non posset, ad Epicureos defecerat. Tertiò mollitiem & uirtutem pro Aristippo, consimili actione. Nam & hic cum ab initio Socratis auditor & uirtutis sectator extitisset, postea uoluptatem ut finem bonorum asserere cœpit. Quartò mensariam Diogeni Cynico actionem fugæ intendentem, quoniam hic
B *cum à principio quæstum patris secutus, pro mensario sese geßisset, postea cum ob adulteratam monetam solum uertere coactus fuisset, Athenas uenit, & philosophiam sectari cœpit. Quintò pictoriam artem, Pyrrhonem ut desertorem accusantem, quòd ab initio pictor fuerat, postea autem relicta ea arte ad philosophiam sese contulerat. Videtur autem uelle Lucianus ostẽdere & quàm ipsi homines abiecti ac uiles, quidam autem etiam perditi per se fuerint, qui apud alios de uirtute ac summis rebus philosophari, & foris sapientiæ titulo gloriari soliti sint: & quàm à malis, interdum etiam turpibus principijs & caußis, ad tantarum rerũ profeßionem prosiluerint, cum alium uidelicet ex ebrio subitò Academicum factum, alium ex impostore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & uirtutis naturam æstimasse ostendit. Postremò autem & se ipsum à Rhetorica & à Dialogo reum fieri fingit: ab illa, quòd ea à qua plurimũ adiutus & nobilitatus fuerat, deserta, ad Dialogum trãsierit. ab hoc autem, quòd ueterem eius characterem &*
C *modum egressus, iocosa & comica argumenta, contra uetus Platonis exemplum, tractare cœperit. Quo iterum uidetur & studiorum suorum & instituti rationẽ quandam exponere uoluisse, & pariter illis respondere quoque, qui ob scribendi genus, & dictionis nouitatem, ipsum fortaßis nonnihil corripuerant, quemadmodum & suprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officijs deorum præmittit, qua occasionem instituto dramati quærit, & quasi quandam uiam ad futuram actionẽ sternit. Deinde & alterã Iustitiæ, quæ se in terras iterum à Ioue ad præsidendũ iudicijs uidelicet demitti grauatur. Vbi in genere quoq; philosophorũ initia siue creationes, & cõtentiosas atq; clamosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, utpote liberioris dei, & ipsam rem, ut est, παχυμερέστερον etiã narrantis. Titulus alter ab eo qui bis, hoc est, à rhetorica, & à Dialogo, accusatur, sumptus est, alter à toto argumento.*

Iupiter, Mercurius, Iustitia, Pan, Athenienſis, Alius, & Alius, Academia, Stoa,
D Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

AT malè pereant, quicunque philoſophorum apud ſolos deos felicitatem eſſe dicũt. Quòd ſi igitur noſſent quàm multa nos hominum cauſſa patiamur, haudquaquam nos ob nectar aut ambroſiam beatos prædicarent, Homero uidelicet credentes, homini cæco, & præſtigiatori, beatos uocitanti nos, & ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cum ipſe ne illa quidem quæ in terris fiunt, aſpicere potuerit. Iam primũ certè Sol quidem hic iuncto curru totam diem cœlum circumuagatur, indutus igne, & reſplendens radiis, ne tantum quidem ocii habens, quantum ad ſcalpendam aurem,
E ceu dici ſolet, ſufficiat. Nam ſi uel paululum ceſſauerit inſciens, arreptis habenis equi, & à uia tranſuerſe euntes, omnia miſcere incendiis ſolent. Luna autem inſomnis & ipſa circumit, lumen exhibens iis qui nocturnis comeſſationibus atque laſciuiis indulgent, quiq; præter tempus à cœnis domum redeunt. Rurſus autem & Apollo negocioſam quandam artem profeſſus, parum abeſt quin totis obſurdeſcat auribus, tanta illi multitudine quotidie obſtrepente, atq; oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi eſſe neceſſe eſt, paulò autem pòſt Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum tranſit, & curſu poſtea in Clarum abit, deinde uerò etiam in Delum, uel ad Brãchidas. Et in ſumma, ubicunque ſacerdos oraculorũ interpres, poſtquam de ſacro latice biberit, & lau-

IVPIT.

Sol

Luna.

Apollo.

rum commanderit,ac tripodem impulerit,adesse iubet,impigrum ac strenuum F
quamprimũ assistere necesse est,connectẽtem oracula, uel intercidere artis hu-
ius gloriam sibi pati.Nolo enim dicere quàm multa,experiendæ artis,& pro-
Alludit ad ea quæ de Cræso scribit Herodotus lib.1. bandorum uaticiniorum caussa, insidiose quidam contra ipsum machinantur,
dum carnes agninas testudinésque uno & eodem uase coctas illi apponunt:ut
nisi nasum acrem & acutum haberet, abiisset eo etiam deriso Lydus ille. Nam
Aesculapius. Aesculapius quidem, cum ab ægrotantibus quotidie uexetur,& tuetur graue,
& tractat iniucunda, alienisq; ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid
Venti. enim Ventos dicã plantas fouẽtes, & promouentes nauigia, iisq; qui frumen-
Somnus,& Insomnia. ta uentilant,ac paleas secernũt,aspirãtes? Aut Somnum,ad omnes uolantẽ? aut G
etiam Insomnium unà cum Somno pernoctans,ac ueluti interpretem quẽdam
illius se gerẽs? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadã erga mor-
tales dii operantur,& ad uitam in terris agendam singulis contribuunt.Ac cæ-
Iupiter. terorum quidem negocia adhuc mediocria. Ego uerò ipse, omnium ille rex
ac pater,quàm multas molestias sustineo?q̃ multa autem negocia habeo,tot ac
tantis curis distractus?Cui principiò quidem necesse est cæterorum deorũ ope-
ra inspicere,quicunque aliquid commune in administrando imperio nobiscum
agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant: deinde uerò seorsim ac
per me ipsum innumerabilia quædam peragere,eaq; quæ propè incomprehẽsi- H
bilia & inaccessa sint præ tenuitate sua. Nõ enim solùm generalibus illis admi-
nistrationibus,pluuiis uidelicet, grandinibus, uentis & fulguribus administra-
tis,ceu curarũ parte subleuato quiescere mihi licet, sed oportet me & hæc qui-
dem facere, & præterea autẽ aspicere eodẽ tempore in omnes partes, omniaq;
contemplari,non secus atque illum in Nemea bubulcum,furantes,peierantes,
sacrificantes,si quis libauit,unde nidor ac fumus ascendat,quisnã ægrotans aut
nauigãs inuocarit,& quod omnium acerbissimum est, uno eodemq; tempore
in Olympia Hecatõbæ adesse,in Babylone belligerãtes intueri,in Getis gran-
dinare,& in Aethiopibus conuiuari. Et tamẽ querelas ac reprehensionẽ ne sic I
quidem euitare facile est, sed sæpenumero dii quidem cæteri,atq; hominũ po-
pulus cauda cristatus equina,dormiunt totam per noctẽ: me uerò Iouem uide-
licet placidus sopor haud tenet unquam.Nã sicubi uel paululum nictauerimus,
uerus illico Epicurus iste est,qui nulla nos prouidẽtia,ea quæ in terris gerũtur,
prospicere affirmat. Atque adeò periculum hoc haudquaquam contemnen-
dum,si homines ei hæc credent,sed sine coronis quidẽ templa nobis stabũt,sine
nidore autem plateæ,sine libamẽtis cratẽres,frigidæq; passim aræ.Et in summa,
sine sacrificiis ac uictimis omnia,multaq; fames futura. Proinde ueluti nauium
gubernatores,sublimis solus in puppi stare soleo,clauũ tenens manibus:atq; alii K
quidem qui in naui uehuntur, inebriantur scilicet,& si fors ita ferat, etiã dor-
miũt:ego uerò insomnis atq; ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & soli-
citus sum mẽte animoq;,solo eo nomine honoratus,quòd omniũ dominus esse
uideor. Quare lubẽs equidem interrogarim philosophos istos qui solos Deos
beatos prædicant,quando tandem & nectari uacare nos & ambrosiæ putarẽt,
innumerabilibus adeò implicatos negociis.Ecce enim præ cõtinuis occupatio-
nibus q̃ multas controuersias intus repositas iam olim seruamus,situ adeò atq;
araneis iam propè corruptas,præcipuéque eas quas scientiæ atque artes aduer-
sus homines quosdã habent,admodũ antiquas illarum nonnullas.Illi uerò uo-
ciferantur

A ciferantur undique,& indignantur, ac iustitiam inclamant, méque obtarditatem accusant & pigritiam : nescii uidelicet quòd haudquaquã negligentia aliqua,iudicia ultra diem extrahi atq; differri hæc contingit,sed præ felicitate scilicet ista,in qua uersari nos credũt. Hoc enim nomine occupationes hasce perpetuas illi uocant. MERC. Et ipse,Iupiter,multa huiuscemodi audiens grauiter ferentes & indignantes illos,dicere tibi non audebam. At postquam tu ipse de his mentionem incepisti, eloquar sanè. Valde indignantur, pater, & animo ferunt iniquo, atq; etiam manifestè quidem profiteri non audent, submurmurant autem apud sese,inclinati & incuruati accusantes tempus:quos tamẽ con-
B ueniebat iam olim,propriis suis uiribus cognitis, cõtentum unumquemq; esse rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur uidetur Mercuri? Statímne illis forũ constituemus,& agendi potestatem dabimus:an uis ut in proximũ prorogato termino,diem illis dicamus? MER. Haudquaquam,sed iam agendi copiam faciamus. IVPIT. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum atque iudicium constituetur, hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos suos obtulerunt, uenire hodie debere in uicum Martium. Illic autem iudiciorum quidem præsidem Iustitiam, sortituram esse ipsis fora secundum rationem,ac litis æstimationem,ex cunctis Atheniẽsibus. Quòd si quis autem iniu-
C stum putauerit factum esse iudicium,seq; sententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, deintegro tũ iudicio experiri,perinde ac si sententia prorsum lata nõ fuisset. Tu uerò filia, assidens iuxta deas uenerãdas & graues,actiones sorte distribue,& inspice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? ut eiecta ab illis,denuo fugitiua è uita abeam? ubi iniustitiam ferre non potero irridentem. IVP. Bene sanè sperare decet. Omnino enim iam persuaseruut illis philosophi, ut te iniustitiæ anteponãt,ac maximè filius ille Sophronisci,laudato eo quod iustum est,& uelut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipsi illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me sermones, ut qui
D traditus Vndecimuiris istis capitalibus,& in carcerem coniectus,aconitum miser biberit, ne gallo quidem Aesculapio persoluto. In tantum præualuerũt accusatores contraria de iustitia philosophãtes. IVPIT. Peregrina adhuc plerisq; tum philosophia erat, paucíque etiamdum philosophabantur: quare meritò ad Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non uides quantum ubiq; palliorum & baculorum & perarum? & ut nusquam non barba profunda,& libellus in sinistra?atque omnes adeò pro te philosophantur. Plena autem & ambulacra,turmatim atque gregatim mutuò sibi obuiàm euntium, nemoq; prorsum est qui non uirtutis alumnus uideri cupiat. Multi igitur relictis arti-
E bus quas antea exercebant,ad peram prosilientes & pallium,& corpore ad solem ad Aethiopis modum infuscato, subiti & extemporales quidam philosophi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: teq; ac tuam uirtutem collaudant : ut iuxta prouerbium, citius aliquis in naui cadens ligno destituatur, quàm hic quocunque aspexerit oculus,philosophũ desideret. IVST. At uerò, Iupiter,hi me territant,dũ inter se altercantur,& improbè se gerunt in iis ipsis quæ de me commemorant . Aiunt autem & plurimos eorum in sermóne quidem simulare me, re ipsa autem omnino ne in ædes quidem intrò admittere, sed manifestè præ se ferre quòd exclusuri me sint, si unquam ad fores illorum propius accessero. Nam iam olim iniustitiam ab ipsis hospitio acceptam esse.

*σεμνὰς θεὰς Erinnyes Atheniẽses appellarunt.

IVPIT. Non omnes, filia, flagitiosi adeò sunt. Et abunde satis est si uel paucos F
quosdam bonos reperias. Verùm abite iam, ut uel paucæ aliquæ actiones hodie
finiátur. MER. Abeamus, Iustitia, rectà uersus Sunium, paululum sub Hymet-
to ad sinistrā Parnethis deflectentes, ubi duo illi uertices. Tu enim uideris obli-
ta iam olim esse uiæ istius. Sed quid fles, atque indignaris? Ne metuas. Non am-
plius eodem pacto res humanæ se habent, ac mortui sunt omnes illi Scirones,
Pityocamptæ, Busirides, & Phalarides, quos tunc pertimescebas. Nunc autem
Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & ubiq; te quærunt, & de te dis-
putant, hiantes & expectantes sicunde ad ipsos iterum deuoles. IVST. Proin-
de tu mihi uerum Mercuri solus dicere poteris (utpote qui cū ipsis degas ple- G
runq;, & conuerseris unà tum in gymnasiis, tum in foro. nam & forensis quoq;
es, & in concionibus præconem agis) quales tandem sint: & num uidear apud
ipsos commorari ac permanere posse. MERC. Per Iouem: iniustè enim equi-
dem agerem, si ad te, sororem utique meam, non dicerem. Non enim parū uti-
litatis ex philosophia perceperunt plerique ipsorum. Nam etiam si nihil aliud,
illud saltem consecuti sunt, quòd pudore ac reuerentia habitus, modestius pau-
lo delinquunt. Veruntamen & in flagitiosos quosdam ipsorum incides (decet
enim, opinor, uerum quod est, fateri) nonnullos autem & semidoctos, & propè
seruiles. Nam postquam acceptos eos alio colore infecit Philosophia: illi qui- H
dem quotquot ad satietatem usque tincturam imbiberunt, exactè boni probiq;
effecti sunt, nullo alieno colore permixti. Et ad suscipiēdam te, tales quamma-
ximè appositi sunt. Quotquot autem præ ueteri squalore atque illuuie, minus
altè, quantum medicamenti illius, imbuendi uim habet, intrò receperunt: aliis
quidem meliores, sed tamen imperfecti, & semialbi, & quasi compuncti, parda-
liumq; modo, quod ad colorem attinet, uariegati euasere. Sunt autem etiā qui
cum solùm attigerint foris lebetem summo digito, ac fuliginis nonnihil sibi il-
leuerint, abunde putent & ipsi sese tinctos denuo esse. Tibi uerò certum est
quòd cum optimis cōuersandum erit. Sed interea dum sermones cedimus, iam I
appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad
arcem autem iam hinc declinemus. Ac postquā descendimus, ipsa quidem hic
alicubi super uicū sede, ad Pnycen aspiciens, & expectans, donec ea proclama-
uero quæ à Ioue imperata sunt. Ego uerò cōscensa arce, facilius hoc pacto uni-
uersos ex alto, & unde exaudire uocē omnes possint, illos aduocabo. IVST. Ne
antea abieris Mercuri, q̄ dicas quísnā iste sit qui huc accedit, cornutus uidelicet
ac fistulā habens, & hirsuta crura. MER. Quid ais? an non nosti Pana illum, ex
Dionysi ministris omniū maximè Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in
Parthenio monte: temporibus autem illis quibus Datis cum classe aduectus est, K
& Barbari in Marathonem egressi, ultrò atque inuocatus uenit Atheniēsibus
auxilium laturus. Et ex eo spelunca hac sub arce uelut præmio eius rei acce-
pta, habitat paulum infra* Pelasgicum, inter aduenas & inquilinos census. Ac
nunc quidem, ut uerisimile est, ex uicinis nos conspicatus accedit, salutatos ex-
cepturus. PAN. Saluete Mercuri, & tu Iustitia. MER. Et tu. IVST. Et tu utiq;
ô Pan, Musicorum studiosissime, & saltatorum inter omnes Satyros agillime,
Athenis autem & bellicosissime. PAN. Quid autem rei Mercuri est? aut quæ
uos huc necessitas appulit? MER. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego uerò in ar-
cem hinc, & ad præconium faciendum abeo. IVST. Iupiter, ô Pan, demisit me,
ut

Pnyce locus Athenis fuit ubi conciones haberi solebāt.

**Locus in arce Atheniensi fuit hoc nomine: cuius et Aristophanes meminit.*

A ut ſortitò diſtribuerem actiones forenſes. At tibi quo pacto res habent Athenis? PAN. In uniuerſum quidem haudquaquam pro dignitate apud ipſos ago, ſed multo deterius quàm ſperaram, & hoc, cum tantum depulerim tumultum illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis aſcendentes, ſegregato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente, ſacrificant mihi: deinde epulantur carnes illas, me lætitiæ eius uelut teſtem adhibentes, ac tenui quodam honorantes applauſu: quanquam me nonnihil animo oblectat riſus ipſorum & luſus. IVST. In cæteris uerò, ô Pan, ecquid meliores, & ad uirtutem intenti magis redditi ſunt à philoſophis? PAN. Quósnam iſtos dicis phi-
B loſophos? num tetricos illos, ac triſtes uultu, congregatos pariter multos, quod ad mentum ac barbam attinet, non diſſimiles mihi, loquaces præterea? IVST. Atque admodum. PAN. Non ſanè intelligo neque quid dicãt, neque quæ ſit ſapientia illorum. In montibus enim uerſari ego ſoleo, & affectata iſta uerba atque urbana haudquaquam didici, Iuſtitia. Vnde enim in Arcadia ſophiſta uel philoſophus foret? Vſque ad tranſuerſum calamũ & fiſtulam doctus ego ſum: quod ad cætera attinet, paſtor, & ſaltator, & bellator etiam, ſi opus ſit. Sed tamen audio certè illos aſſiduè uociferantes, ac uirtutem neſcio quam, & ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregri-
C na nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiuntur inter ſe ſermones: cæterùm procedente aliquantum diſputatione, intendunt uocem uſque ad tonum ſeu modum quem* orthium uocant, ut exinde, cum nimium diſtenduntur, atque eloqui magna contendunt, & facies illis rubeſcat, & collum intumeſcat, & uenæ extantiores appareant, perinde ut tibicinum ſolent quando anguſtam tibiam inflare ui quadam coguntur. Conturbatis igitur ſermonibus, & eo quod à principio inſtituerant, cõfuſaneo relicto, abeunt, cõuiciantes ſibi mutuò plerique, & ſudorem ex fronte incuruo digito abſtergentes. Atq; hic demum uincere uiſus eſt, qui ipſorum maximè clamoſus, aut confidẽtior aliis fuit. Sed tum
D populus iſte promiſcuus admiratur eos, & maximè ii quibus alioqui neceſſariæ rei nihil incumbit aut curæ eſt, qui tum aſtant confidentia atque clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidam arrogãtes ob hæc uidebantur eſſe, atque ægrè afficiebar propter barbæ ſimilitudinem. Vtrum autem utile aliquid, atq; in commune cõducens, clamori ipſorum ineſſet, & num quid boni ex uerbis illis enaſceretur ipſis, dicere ſanè haudquaquam poſſum. Quanquam ſi conuenit utique depoſito metu quod uerum eſt proferre (nam habito ueluti in ſpecula quadam, ut uides) multos ipſorum ſæpenumero iam conſpicatus ſum circa profundã ueſperam. IVST. Suſtine, ô Pan: an non Mer-
E curius tibi iam proclamare uiſus eſt? PAN. Admodũ igitur. MER. Audite populus: forum atque iudiciũ, quod felix fauſtumq; ſit, conſtituemus hodie, menſis Februarii die ſeptima. Quicunq; igitur actiones detulere, in uicum Martium ueniunto. ibi Iuſtitia ſortietur fora, atque ipſa præſtò erit iudicantibus. Iudices ex uniuerſis Athenienſibus dabuntur. merces, tres oboli uniuſcuiuſque cauſſæ. numerus iudicũ, ſecũdum æſtimationem litis. Quotquot autem relictis actionibus priuſquam iudicio experiri potuere, fato functi ſunt, & hos Aeacus remittat. Quòd ſi uerò quiſpiam iniquè iudicatũ eſſe putauerit, appellatione facta denique experietur: ipſa autẽ prouocatio ad Ioue fiat. PAN. Papæ! qualis tumultus! quantum, Iuſtitia, exclamarũt! Vt autem ſeriò undique cõcurrunt,

Tonus quidã Græcorũ Muſicorum fuit, cuius & Gellius meminit in Arione.

trahentes sese mutuò per accliue sursum uersus Areopagum! Ipse autem Mer- F
curius quoque iam adest. Quapropter uos quidem actionibus & iudiciis ope-
ram date, sortimini & disceptate pro eo atq; legitimum uobis est: ego uerò ad
speluncam hinc digressus, fistula canam carmen aliquod amatoriũ, quo Echo
soleo probris incessere. Cæterùm auscultationũ & orationũ iudicialiũ abun-
de habeo, quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiens. MERC.
Age Iustitia, aduocemus istos. IVST. Rectè dicis. Conferti siquidem, ut ui-
des, accedunt tumultuantes, & perinde ut uespæ circunstrepentes uerticem.
ATHENIENSIS. Cepi te, ô sceleste. ALIVS. Sycophantam agis. AL. Dabis
tandem iam pœnas. AL. Conu[illegible]am te, quòd grauia atque indigna perpetra- G
ris. AL. Mihi primo sortire. AL. [illegible]equere sceleste ad Iudicem. AL. Ne suffoca
me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum
reiiciamus, hodie autem eas tantùm sortiamur, quæcunque ab artibus aut uitis
aut scientiis contra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in medium profer
actiones. MERC. Ebrietas contra Academiam pro Polemone, plagii. IVST.
Sortire septem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quòd amatorem
ipsius Dionysium, seductũ ab ipsa abstraxerit. IVST. Quinq; sufficient. MER.
Pro Aristippo Mollities contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent.
MER. Mensaria contra Diogenem, fugæ. IVST. Tres sortire solos. MER. Pi- H
ctoria contra Pyrrhonem, ut desertorem. IVST. Nouem cognoscant. MERC.
Visne & has sortiamur Iustitia, duas uidelicet istas paulò antè, nosti, cõtra Rhe-
torem institutas atque delatas? IVST. Antiquiores illas prius decidamus, hæc
autem postea continuò disceptabuntur. MERC. Atqui similes etiam istæ su-
perioribus sunt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouum, affine tamen
illis est de quibus modò sortiti sumus: quare inter ea disceptari quoq; dignum
est. IVST. Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamẽ sortiamur,
si tibi uidetur: ueruntamen duas has solas. Sufficiunt enim hæ de quibus sorti-
ti iam sumus. Cedo ipsas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malæ tra- I
ctationis. Dialogus contra eundem contumeliæ. IVST. Quis autem Syrus iste
est? Neque enim nomen adscriptum est. MERC. Ita sortire: contra Rhetorem
Syrum. Nihil enim uetabit etiam absq; nomine proprio. IVST. Ecce externas
quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fue-
rat ultra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sortire undecim, eosdemq;
utrique liti. MER. Eia Iustitia, parce nimium adeò exhaurire fiscum tot mer-
cede iudicum. IVST. Primi considento Academiæ & ebrietati iudicaturi. Tu
uerò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi
Mercuri accedens. MERC. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lin- K
gua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iu-
dicio. Aegrè autem, ut uides, constiti quoq;. IVST. Proinde patronum adducat
ex uehemẽtibus ac grauibus istis aliquẽ. Sunt enim multi qui uel trioboli gra-
tia disrumpi parati sunt. MERC. At nemo certè uolet manifestè patrocinari
Ebrietati. Verùm æqua utiq; hæc postulare uidetur. IVST. Quænam? MER.
Academia hæc semper in utranque parata atque instructa est orationem, idque
etiã exercet sese, ut cõtraria probè possit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior
dicat, atque ita deinceps pro se ipsa uerba faciat. IVST. Noua quidem hæc. Sed
dic tamen Academia orationem utranque, quandoquidem hoc tibi facile est.

Sortitio iudicum secũdum genera actionum.

ACA.

A ACA. Audite uiri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim est id quod nunc dicitur. Iniuria affecta est misera, ut cum maximè, à me Academia, mancipio quod solum habebat beneuolum ac fidele, quodq; nihil turpe eorum quæ ipsa imperasset putabat, spoliata, Polemone illo inquã, qui interdiu cum lasciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, psaltriam secum habens, & cantu perstrepẽs, à summo mane ad uesperam usq; ebrius semper, & crapulæ indulgens, caputq; corollis ac floribus implicatum gerens. Atq; hæc quòd uera sint, testes sunt Athenienses uniuersi, qui ne unquam quidem Polemonem sobrium uiderunt. Postquam autem infelix ille ad fores Acade-
B miæ quoque comessabundus & per lasciuiã illudens accessisset, perinde ut ad omnes solebat: mancipatum illum, atque è manibus Ebrietatis ui ereptũ, & ad se adductum, aquam bibere, ac sobrium esse docuit, corollasq; capiti detractas discerpsit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, uerba quædam perplexa ac misera, & multa curiositate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus miser & incuruus corpore factus est, & cantilenis illis uniuersis obliuioni mandatis, sine cibo interdum & sitibundus ad mediã usque uesperam sedet, nugando uidelicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum est, etiam cõuiciatur Ebrie-
C tati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea cõmemorat. Dicta ferme sunt quæ pro Ebrietate adduci possunt. Iam uerò & pro me ipsa uerba faciam: & exinde peroratum à me esto. IVST. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parem uicissim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia uidentur, uiri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quòd si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sanè quòd nulla ipsam iniuria affeci. Nam Polemonem hunc, quẽ seruum illa suum esse ait, natum haudquaquam seruiliter, neque ita ut ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolescẽtem adhuc atque tene-
D rum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuã operam præstat, corrupit miserum, lasciuis comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradendo: ita ut ne paululum quidem uerecũdiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro se paulò antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus undiq; circum ipsum tibiis, nunquam sobrius, lasciuus ac petulans in omnes, dedecus & contumelia maiorum & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquam autem ad me uenit, ego quidem forte quadam, ut consueui facere, pa-
E tẽtibus foribus ad amicos qui tum præsentes erant, sermones quosdam de uirtute atque modestia faciebam. Ille uerò cum tibia & coronis astans, principiò quidem uociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè uino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam compescebat, & ob purpuram erubescebat: ac ueluti è profundo somno experrectus, cum seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum uitam superiorem & anteactam damnabat. Et rubor quidem ille ex temulentia cõtractus defloreſcebat, euanescebátque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat,

erubescebat. Postremò ab illa aufugiens, ita ut erat, ad me transiit, neque uocãte F
me, neque cogente, perinde ut illa de me ait, sed ultro ac uolens, meliora hæc
nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, ut cognoscatis quo pacto
à me immutatus atque affectus sit. Hunc ego, uiri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque uocem edere, neq; consistere præ mero ualentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex uili mancipio uirum modestum ac temperantem precioq; dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiã pro ea re habet, & propinqui eius pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, utri nostrum satius fuerit illum cõuersari. MERC. Agite itaque, ne cunctemini. ferte sententiam, atq; inde exurgite. nam & cæteros iudicare oportet. IVST. G
Omnibus calculis superat Academia, excepto uno. MERC. Nihil nouum aut mirum si quis sit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nunc uos qui Stoæ contra Voluptatem sortitò electi estis, ad iudiciũ de amatore ferẽdum. Infusa est aqua. Heus picturata, ac uaricoloribus induta, tu iam dic. STOA. Haud equidẽ ignoro, uiri iudices, quàm contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit. sed & uestrum plerosque uideo ad illam quidẽ aspicere, & eidem arridere, me uerò contemnere, quòd uidelicet ad cutem usque tonsa sum, & uirile quiddam obtueor, tetricaq; ac tristis appareo. Sed tamen si me dicentem audire uolueritis, cõfido equidem multo iustiora, quàm hæc, dicturam me esse. Nã hoc ipsum H
illud est quod in præsentia accuso, quòd ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris amatorem meum uirum tunc modestum ac temperantem, Dionysium uidelicet, fraude circumuẽtum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam præcedentes illi caussam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quasi quædam soror præsentis caussæ est. Examinabitis enim in præsentia, utrũ porcorum more in terram deiectos uiuere nos deceat, uoluptati indulgentes, neq; quicquam generosum in animo cogitantes: an uerò posteriore loco, eo quod est delectabile, posito, prælata honestate, liberos liberè philosophari, neque dolorem ut ignauum quiddam pertimescentes: neque id quod dulce est, manci- I
piorum more sectantes, felicitatemq; in melle & caricis quærentes. Huiusmodi enim illectamenta hæc stultis obiiciens, & labore ceu quadã larua perterrefaciens, plerosque ipsorum ad se illectos adducit, inter quos & miserum illũ uelut excusso iugo à nobis secedere fecit, cum ægrotãtem tacitè obseruasset. Neque enim rectè ualentem ac sanum oratione sua unquam facilè adduxisset. Quanquam quid ego adeò aduersus illam indignata sim, quandò ne ipsis quidẽ diis parcere soleat, sed administrationẽ ac prouidẽtiam illorum calumnietur? Quare si rectè sapitis, Iudices, etiam impietatis pœnas de ipsa sumetis. Porrò audiui equidem quòd neque orationem ipsa habere parata sit, sed Epicurum istũ pa- K
tronum pro se huc adductura. Adeò scilicet illudit etiam ipsi iudicio. Veruntamen illa certè ipsam interrogate, qualẽsnam putet fuisse Herculẽ, ac Theseum nostrum, num etiam illi indulgentes uoluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quo minus plena iniustitiæ terra foret, si illi laborem non sustinuissent. Atque hæc dixi, ut quæ non admodũ longis orationibus delectari soleam. Quod si utique uoluerit & parumper respondere mihi interrogata, celerrimẽ cognoscetur quòd nulla sit. Veruntamen uos certè iurisiurandi memores, decernite iam quæ iusta ac pia sunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibẽtes, qui deos dicit nihil eorũ quæ apud nos geruntur, attendere. MERC. Transi hinc.

Heus

A Heus Epicure,pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquã prolixius apud uos, uiri Iudices,dicam. Nam multis uerbis ne opus quidẽ mihi est. Verùm si incantationibus aut medicamentis quibusdam Voluptas eum quem Stoa hæc amatorem suum ait, Dionysium uidelicet, coegit ab hac quidẽ abstinere, ad se autem conuertere sese, uenefica meritò uisa est, & iniuriam fecisse huic coarguitur,tanquam contra alienos amatores præstigias ac dolos machinata. At si quis liber,in ciuitate libera,legibus non uetãtibus, molestiam atq; acerbitatem quæ ab hac proficiscitur,perosus,& felicitate quã quasi caput laborum inde prouenire aiunt,pro nugis ac nihilo habita,obliquos & incuruos huius sermones,la-
B byrinthísque similes reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit,uerborum istorum retiis tanquam uinculis quibusdam abiectis, haudquaquam stolida,sed humana sapiens, laboremq; ipsum,id quod est,malum, Voluptatem autem suauem ducens: excludere ne eum decebat quasi ex quodam naufragio ad portum enatantem,& serenitatis cupientem, præcipiti capite in laborẽ impellendo,& ceu deditítium,inopiæ atque egestati miserum illum tradendo,idque cum ille supplicis instar ad Voluptatẽ tanquam ad misericordiæ aram aliquam confugeret? Nimirum, ut passim ac multis iactatam illam uirtutem,cum multo sudore in arduum progressus aspiciat, atque exinde per omnem ætatem la-
C boribus exercitatus,demum post uitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæso iudex iustior in hac caussa fuerit,quàm ipse ille qui & ea in quibus Stoa uersatur,cognouit ut quisquam alius, & cum antea solum illud quod honestum est,bonũ putaret esse,postea quantum malum foret labor,cognito,id quod melius ex utroq; probauit esse,delegit? Videbat enim,opinor,eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa cõmemorare solent,priuatim autem Voluptatem colũt, eò quidem usque iuueniliter sese iactare, domi autẽ secundum Voluptatis præcepta uitã degere, erubescẽtes quidem si deprehendantur remittere aliquid de firmitate & contentione,prodereq; professionẽ suam,pa-
D tientes autẽ miserè interea Tãtali illud: & ubi latere sese,ac tutò leges transgredi posse confidunt,hiãtibus faucibus uoluptatem ingurgitãtes. Proinde si quis ipsis Gygis annulum daret,ut eo inducto conspici non possint, aut etiam Orci galeam: sat scio quòd laboribus longùm ualere iussis, ad Voluptatẽ prosilirẽt, & cuncti imitarentur Dionysium: qui quidem antea quàm morbo correptus esset,sperare solebat illos de tolerantia sermones multum sibi profuturos esse. At postquã dolere atq; ægrotare cœpit,ac labor re ipsa illũ inuasit,animaduertens corpus suum diuersam à Stoa philosophiam sequi,& cõtraria statuere,illi magis q̃ istis credidit:atque ita sibi persuasit,homo cum esset,etiam corpus hu-
E manum habere sese:uixitq; exinde non ut statua illo utens, sed hoc sciẽs,quòd quicũque aliter dicit,ac Voluptatem accusat, uerbis quidẽ delectetur,animum autem illuc cõuersum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc sententiã ferte. STOA. Nequaquam,sed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga:respondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque admodum. STOA. Quid autẽ? Scísne quid sit differens,uel indifferens,& promotum,uel reiectum? EPIC. Maximè. MER. Negãt se Iudices intelligere, Stoa,disyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim sententiam ferent. STOA. Atqui uicissem sanè,si interrogassem in tertia figura, eorum uidelicet quæ demonstrari non possunt.

Fuit hic Dionysius Heracliensis, filius Theophantæ, qui ab initio Zenonem & Stoicam professionẽ secutus, mox cum ægrotus factus, doloris acerbitatem sensisset, ad Epicureos trãsiit. Vide Laertium.

Hypocrisis Stoicorum.

Vide Ciceronem in lib. de finibus bonorum & malorum.

IVST. Vtra superauit? MERC. Voluptas calculis omnibus. STOA. Prouoco ad Iouem. IVST. Bona sanè fortuna, ut lubet. Tu uerò alios accerse. MER. De Aristippo contendentes Virtus atque Mollities, & Aristippus uerò etiam ipse adesto. VIRTVS. Priorem me dicere conuenit, Virtutem uidelicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque indicant sermones, & opera. MOL. Haudquaquam, sed me potius. Meus enim est homo ille, quemadmodum uidere licet ex coronis, & purpura, & unguentis. IVST. Ne ambitiose adeò contendite. differetur enim & hæc caussa eò usque, dũ Iupiter de Dionysio sententiam feret. Non enim dissimile quippiam hoc quoque uidetur esse. Quare tum quidem, si Voluptas uicerit, etiam Aristippum Mollities habebit. Vincente autem contrà Stoa, & hic erit Virtuti condemnatus. Proinde alii adsunto. Istud autem ne accipiãt hi, iudiciale præmium puta. Nam caussa hæc incognita & indiscussa mansit ipsis. MERC. Frustrá ne igitur per lõgam adeò atque accliuem uiam ascenderint uiri hi senes? IVST. Abunde est si tertiam etiam partem acceperint. Abite, ne indignemini, aliàs iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Sinopensem adesse tempus est. Ac tu itaque Mensaria dic. DIOG. At uerò nisi desinat molesta esse, Iustitia, non amplius de fuga mecum apud iudicem aget, sed de multis atque altis uulneribus. Ego enim quamprimum adeò fuste hanc cõtundam. IVST. Quid hoc rei est? profugit Mensaria: ille autẽ sublato baculo insequitur. Haud mediocre malum aliquod uidetur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MERC. At pictoria quidem iamdudum adest, Iustitia: ipse autem Pyrrho principiò ne ascendit quidem huc. Ac uidetur hoc facere. IVST. Qua de caussa Mercuri? MERC. Quia nullum putat iudicium aut forum uerum esse. IVST. Proinde cõtumaciæ ipsum condemnẽt. At iam scriptorem prosæ orationis Syrum illũ accerse. Quanquam nuper adeò actiones contra ipsum hæ delatæ sint, & nihil necesse erat tantopere festinari, atque eas tam statim disceptari: ueruntamen quia ita uisum est, priorem introduc Rhetorices caussam. Papæ, quàm multi ad audiendum conuenere! MERC. Meritò, Iustitia. Nam hoc ipsum quòd actio hæc minimè uetus aut obsoleta est, sed noua ac peregrina, heri, quemadmodum ais, primùm intẽtata: deinde quòd & sperant audituros se esse Rhetoricam quidem atque Dialogum per uices accusantes, utrisque autem Syrum respondentem, multitudinẽ tantam ad iudicium contraxit. Veruntamẽ incipe tandem Rhetorica caussam dicere. RHETOR. Principiò quidem, uiri Athenienses, deos deasq; precor omnes, ut quanta ipse beneuolentia affectus sum erga hãc ciuitatem, ergaq; uos omnes, tantã à uobis ad præsens certamen hoc consequi possim. Deinde, quod est æquum maximè, id uobis in mentem à Diis immortalibus dari, ut aduersarium quidem silẽtium agere iubeatis, me uerò, quemadmodùm constitui, mecumq; ipse deliberaui, accusationem peragere posse faciatis. Cæterùm haudquaquam eadem in mentem uenit statuere, quoties ad ea quæ passus sum aspicio, & ad orationẽ ac uerba quæ audio. Nã uerba quidem quamsimillima meis iste ad uos faciet: res autem eò usq; processisse uidebitis, ut mihi iam necesse sit spectare ne quid peius etiam ab ipso mihi acciũat. Atenim ut ne longiore procemio utar, aqua iamdudum frustra effluente, accusationẽ ipsam incipiã. Ego enim, uiri Iudices, hunc, cum admodum adhuc adolescẽs esset, neque non barbarè etiamnum loqueretur, ac tantùm non Candyn indutus, Assyriorum more incederet, circa Ioniam inuentum,

Diogenes hic Icesij mensarij filius, adulterata moneta deprehensus, solũ uertit, & Athenis ad philosophos sese contulit.

Ex oratione Demost. pro corona.

A inuentum,errabundum adhuc,& quid de se ipso statueret,nescientẽ,ad me receptum,educaui:& quia uidebatur mihi ingenio admodum prompto,& ad discẽdum apposito esse,meq; fixis in me oculis intueri (nam & uerebatur adhuc tum me, & colebat, ac solam in admiratione habebat) relictis cæteris quotquot nuptias ambibant meas,diuites atq; formosi, & quod ad maiores attinet, etiam illustres, ingrato huic me ipsam despondi,pauperi uidelicet, & obscuro, & adolescenti:dote haudquaquã exigua insuper allata, multis & admiratione dignis orationibus.Post hæc adducto eo ad cõtribules meos,nomen eius in tabulas tacitè retuli,ac ciuẽ reddidi:ut ii qui à spe despõsationis meæ exciderant,
B exinde suffocarentur. Porrò cum ipsi uisum esset terrarum orbem circumuagari,felicitatemq; coniugii passim ostẽtare:ne tum quidem à tergo relicta sum, sed quoquouersum sequens, sursum atq; deorsum circũducebar, clarũq; ipsum ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidẽ quæ in Græcia & in Ionia acciderunt,mediocria sunt:postquam autem & in Italiam proficisci statuit, unà cum eo Ionium mare traieci : & postremò usque in Galliam unà progressa,ditescere ipsum feci. Ac in longũ quidem usque per omnia mihi obtemperabat,& conuersabatur mihi,ne unam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At ubi iam abunde uiaticum sibi comparasse uisus est,
C & quãtum ad famam & existimationem attinet, rectè sibi omnia habere credidit:adductis superciliis,& elatum præ se animũ ferẽs,me quidem neglexit,imò uerò prorsus missam fecit:ipsum uerò barbatũ illum,ex habitu conspicuũ,Dialogum uidelicet,quem philosophiæ filium esse perhibent,suprà q̃ decet amando,atq; admodum amatoriè prosequendo,natu,quàm ipse est,grãdiorem:cum eo nunc consuetudinem habet.Neq; pudet ipsum libertatem quidem hãc orationis meæ,qua ueluti laxatis habenis soluta ac libera fertur, concidere, in paruas autem & per breuia cõmata tractandas quæstiones seipsum includere.Ac pro eo quod licitum ipsi fuerat,quodcunq; libuisset,plena ac sonora uoce elo-
D qui,breues quasdam sentẽtiolas inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè cõferta quidem laus aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, irrisio uerò auditorum nonnulla,& attollere manũ,intra fines tamen,& longè annuere capite, & ingemiscere dictis. Talia nimirum sunt quibus generosus iste amatus me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cũ isto quidem amasio suo pacem agere,sed & erga illum cõtumeliose, opinor,se gerere. Quomodo igitur nõ ingratus,atq; obnoxius iis quæ de mala tractatione sancitæ sunt legibus censendus fuerit, qui legitimè quidẽ nuptã,à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeò est,ita ignominiose reliquit,ac nouas atque
E alienas res appetiuit,idq; nunc,quando solã me cuncti mirantur,& ueluti præsidem suum,scripto testantur? At ego quidem repugno tot procis ambiẽtibus me:& pulsantibus ianuam illis,ac nomine inclamantibus me uoce elata ac magna,neq; aperire uolo,neq; etiam exaudire.Video enim illos nihil amplius clamore isto hinc auferre.Iste uerò etiã ne sic quidẽ ad me reuertitur,sed ad amasium illum suũ respicit, & quid tandẽ boni,ô dii,ab eo accepturum se sperans, quem præter palliũ habere uidet amplius nihil?Dixi,uiri Iudices.Vos autem si meo iste orationis atq; uerborũ modo respondere uoluerit,ne permittite. Iniquũ enim foret meam cõtra me machæram acui. Sed iuxta amatum à se Dialogum illũ respõdeat,si potest.MER. At hoc quidẽ non persuadebis,Rhetorica.

Neq; enim fieri poteſt ut hic ſolus iuxta formā & morem dialogi reſpondeat, F
ſed perpetua oratione ipſe quoq; dicat. SYRVS. Poſteaquam, uiri Iudices, hoc
quoq; malè habet aduerſariam, ſi longiore paulo oratione utar, ipſo quoq; eo
quod dicere poſſum, ab illa accepto, multa quidem uerba apud uos haudqua-
quam faciam: capita uerò ipſa diſſoluendo, eorum de quibus illa me accuſauit,
uobis uniuerſum negocium exinde inſpiciendum ac perpendendū relinquam.
omnia enim quæcūque modò de me narrauit, ita ut ſunt, ac uerè narrauit. Nam
& educauit me, & mecum unà quocunque abii profecta eſt, & Græcorum ci-
uitati adſcripſit: eóque certè nomine etiam gratiam lubēs egerim nuptiis iſtius.
Cæterùm ob quas cauſſas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæſo, G
uiri Iudices, ut me pauliſper audiatis. Ac me cōmodi alicuius gratia nihil quic-
quam falſi dicere exiſtimetis. Ego enim cum uiderem hanc haudquaquam am-
plius temperantem eſſe, neq; etiam in eo modeſto habitu permanere, quo olim
ornatam ipſam Pæanienſis ille duxerat, comptam autem, & capillos mere-
tricio more collocantem, præterea fuco illitam, & genas ceruſſa quoque pin-
gentē: ſuſpicari ſtatim cœpi ac tacitè obſeruare quorſum uerteret oculum. Ac
cætera quidem miſſa facio: ſingulis autem noctibus angiportus quidem noſter
replebatur amatoribus temulentis, & laſciuè erga illā petulāterq; multa agen-
tibus, ac fores pulſantibus, quibuſdam uerò etiam ui intrò ſeſe citra omnē mo- H
deſtiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & iis quæ agebantur, delectaba-
tur, ac plerunq; uel de tecto proſpiciebat, canentes illos aſpera uoce cantilenas
quaſdam amatorias auſcultans: uel etiā apertis clàm foribus, dum me latere iſta
putat, laſciuè ſe gerebat, & ſtuprabatur ab illis. Quod cū ego ferre non poſſem,
accuſare quidem ipſam adulterii nō placebat: ad Dialogum autem hunc in ui-
cino habitantem accedens, rogabam ut is me recipere uellet. Atq; hæc illa ſunt,
Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam ſi nihil
tale ab ipſa commiſſum eſſet: tamen, puto, deceret me, uirū iam propè quadra-
ginta annos natum, à tumultibus quidē iſtis & cauſſis agendis deſiſtere, ac ui- I
ros iudices pati quieſcere, cum Tyrannorū accuſationibus, tum optimatiū lau-
dibus euitatis: in Academiam autem uel Lycēum ingreſſum, cum optimo hoc,
Dialogo uidelicet, unà deambulare, paulatim ac ſenſim cū eo diſputando. Mul-
ta adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præſentia quieſcam. Vos au-
tem ſententiam iuriiurando iuſto conſentaneam proferte. IVST. Vter uincit?
MER. Omnibus calculis Syrus, excepto uno. IVST. Apparet rhetorem fuiſſe
aliquem qui contrarium tulit. Heus Dialoge, ſub iiſdem Iudicibus dic tu quoq;.
Vos autem ſedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro utraq; uidelicet
lite. DIAL. Ego uerò, uiri Iudices, longiorem quidem proferre orationem K
apud uos haudquaquam ſtatueram, ſed breuibus uerbis, ut conſueui, rem ex-
pedire: ueruntamen, uti lex eſt in iudiciis, ita peragam accuſationem: quan-
quam imperitus planè, atque iſtarum rerū indoctus ſim. Atq; hoc ad uos exor-
dium peractum mihi ſit. Quæ uerò per iniuriam & cōtumelioſe ab hoc paſſus
ſum, ea ita ſe habent. Nam me, cum grauis antea ac uenerandus eſſem, ac de diis
pleraque, & natura, & uniuerſi huius ambitu conſiderarem, ſublimis ſupra nu-
bes alicubi per aërem incedens, ubi magnus ille per cœlum Iupiter alatum cur-
rum agens fertur: abſtractum inde ipſe, cū iam in ſumma conuexitate uolarem,
atque ultra cœlum aſcenderem, & alis confractis, æqualē & eiuſdem conditio-

nis

A nis cum multitudine promiscua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modestam personam abstulit mihi: comicam uerò aliam, atq; satyricam quandam imposuit, ac tantùm non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, cõclusit mecum Conuicium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin & Aristophanem, uehementes uidelicet uiros ad exagitandum grauia illa, & ad irridendum ea quæ præclara ac pulchra sunt. Postremò autẽ & Menippo quodam ex antiquis illis canibus admodũ latratu facili ac prompto, ut uidetur, deinde mordaci atque aspero quoque effosso, hunc quoq; ad me introduxit, terribilem reuera canem, & morsu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiam
B ridendo pariter mordeat. Proinde quomodo non graui cõtumelia affectus uidear, qui neq; familiari ac proprio habitu amplius cõspicior, & comœdias agẽdo, ac risus ciendo, argumentaq; aliena tractando, quasi quendam histrionẽ illi me gero? Nam quod omnium absurdissimum est, temperatura quadam aliena ac noua mixtus sum, & neque pedestris amplius sum, neque in sublimibus incedo: sed planè Cẽtauri modo compositum quiddam ac peregrinum spectrum auditoribus appareo. MERC. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpectatum equidem, uiri Iudices, certamẽ hoc apud uos sustineo. Quiduis enim citius putaram Dialogum, quàm hæc de me dicturum esse. Quem ego susceptum te-
C tricum adhuc plerisque apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eoq; nomine uenerabundum quidem aliquid præ se ferentem, haudquaquã tamen omnino suauem, aut etiam multitudini acceptũ, principiò quidem ipsum per terram incedere ad humanum hunc morem assuefeci: postea autem squalore isto multo absterso, & ridere ipso coacto, suauiorem ac gratiorem aspicientibus exhibui. Supra omnia autem Comœdiam cum ipso coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiam apud auditores conciliaui: qui antea spinas in eo istas metuentes, perinde ut Echinũ, in manus accipere ipsum fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipsum malè habet, nempe quòd
D nõ tenuia illa atque exilia sedendo cum eo argutari soleo, sítne anima immortalis uidelicet, & quot heminas Deus quando mundum fabricauit, synceræ & eodem modo sese habentis substantiæ in craterem illũ in quo uniuersa miscendo temperabat, infuderit: & num Rhetorica politicæ particulæ imago, adulatoriæ pars quarta sit. Delectatur enim nescio quo pacto huiusmodi argutias disputando, perinde ut illi qui ex psora libenter fricantur. Ac cogitatio ista & cura, dulcis ipsi uidetur: ac magnificè se effert si dicatur quòd nõ cuiusuis hominis sit ea intelligere, quæ ipse de ideis subtiliter & acutè speculatur. Huiusmodi uidelicet â me quoque poscit, & alas illas quærit, ac sursum aspicit: illa interim
E quæ ante pedes sunt, nõ uidẽs. Nã cæterorũ certè caussa haudquaquã, puto, accusauerit me, quòd uestе hac Græca detracta, barbaricã ipsi induerim, & hoc, cũ barbarus ipse uidear esse. Iniuriam enim fecissem, si legibus præteritis in ipsum talia commisissem, ac patrio uestitu grassatorũ more spoliassem. Respondi Iudices, quantum possibile mihi fuit. Vos autem similem priori sententiam quæso ferte. MERC. Papæ! omnibus decem uincis. Nam ipse ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris sentit. Nimirum consuetudo hæc illius est, atque omnibus perforatum calculum ferre solet, nec facilè desierit optimis quibusq; inuidere. Sed uos quidem nunc abite bona cum fortuna: in crastinum autem & de reliquis cognoscemus.

Platonẽ perstringit in Phædone, Gorgia, & de legibus, &c.

LVCIANI

DE PARASITO, SIVE QVOD ARS SIT PARASITICA, F

Vincentio Obsopœo interprete.

Argumentũ. *Didascalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Parasiticam artem esse, eamq; omnium aliarum præstantissimam. Dispositio & series orationis plana est. Nam artem esse, principiò ex diffinitione artis ostẽdit, singulis eius partibus cum Parasitica cõparatis, uidelicet quoniã & sua ac certa principia habeat, exercitationeq; & usu cõstet, & ob finem uitæ utilem, nempe uoluptatem, exerceatur. Quòd autem uoluptas utilis uitæ finis sit, auctoritate ac testimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Parasiticæ magis proprius quàm Epicureorum philosophiæ sit, comparatione studiorum ac uitæ utrorumq; probat. Deinde uerò hanc omnium aliarum artium præstantissimam esse, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & caussis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Postea seorsim etiam Philosophiæ & Rhetoricæ, utpote artium cæterarum summis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, alijs aliter de illis sentientibus atque tradentibus, Parasitica autem ubique eadem ac certa sit. Deinde quia nusquam reperiantur parasiti affectasse philosophiam aut rhetoricam: contrà autem parasiticam rhetores ac Philosophi plurimi. Postremò ab usu eorum qui artes has sectantur & profitentur, duplici uidelicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad utrunque tempus philosophos & rhetores inutiles & ineptos esse, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem parasitos idoneos ac paratos maximè, idq; ex Homero, & item ex historijs probat, addita etiam hypotyposi, qua parasitum ad prælium parantem & expedientem sese describit. Præterea & priuatam atque domesticam utrorumque uitam inter se comparat, multo meliores atque etiam beatiores esse parasitos ostendens, quàm uel rhetoras uel philosophos. Sub finem ipsam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipsius nominis honestatem etymologia & analogia defendit.*

TYCHIADES. PARASITVS.

TYC. QVID tandem in caussa est Simo, quòd cum alii homines, siue serui H
sint, siue ingenui, quisque artem quandam calleat, qua cum sibi ipsi,
tum aliis sunt utiles: tu uerò, quantũ ego perspicio, nulli rei aut negocio intentus es, unde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiẽdo, adiumento esse possis? PAR. Quid hæc tua sibi uult interrogatio ô Tychiade? nõdũ enim capio. proinde planius ac manifestius me interrogato. TYC. Est'ne aliqua ars, cuius tu sciens & peritus es, uidelicet Musicæ? PA. Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem Rhetoricæ? Nam à
philosophiæ studio usque adeò abhorres, quantum ipsius uitii cõtagium à phi- I
losophia alienum est. PAR. Atque etiam, si fieri potest, adde quiddam amplius. Proinde ne animum inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare. fateor enim me ignauum esse, atq; etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, sed hasce fortasse artes propter illarum magnitudinem atq; difficultatem nõ perdidicisti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicã, aut sutrinam? Neq; enim ea est rerum tuarum conditio, ut non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade. neque enim ullam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quam? Profectò, ut mea est opinio, generosam, quam
& te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandẽ uerò opere atq; re ipsa K
perpulchrè obire posse me dico, tametsi illam oratione explicare mihi nõ perinde promptum sit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi uideor super illa orationes satis studiose exercuisse. Quòd autem unius alicuius artis nõ rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quòd hoc nomine mihi sies infensior. Quamcunq; autem teneã, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis moræ impatiens sum. PAR. Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea uideretur. TYC. Atqui propter hoc ipsum tanto impẽsius scire laboro. PAR. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quamcunque tandem pernosti exponito, nisi adeò te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC. Et

quis

A quis ita uesani atque dementis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet? PAR. Ego. Si uerò ob hoc ipsum quòd aliam artem non teneam, tibi insanire uideor, huius ipsius caussam mihi putato fuisse insaniam, meq; iam durius increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cum aliàs difficilem esse habẽtibus, tum quòd delinquẽtes erratorum excusare soleat, quasi horum omnium magistram atque auctorem culpam uniuersam in se transferentem. TYC. Ergo Simo Parasitica ars est? PAR. Sanè ars: atq; ego illius auctor & inuentor sum. TYC. Proinde tu parasitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui non erubescis te ipse Parasitum compellando? PAR. Sanè ue-
B rò: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esse uelimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen esse testabimur? num Parasitum te esse affirmabimus? PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabitis, quàm si Phidiam statuarium me esse dixeritis. Quippe mea arte non minus gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC. Atqui hoc mihi attentius consideranti, res perridicula perspecta est. PAR. Quænam? TYC. Si externè scribentes ad te in epistolis, hunc tibi adiiciamus titulum: Simoni parasito. PAR. Atqui impensius mihi gratificaberis, quàm si hoc titulo nobis scripseris, Dioni philosopho. TYC. Quantum tu quidem hac com-
C pellatione gaudere soleas, mihi parum curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi considerandum uenit. PAR. Quódnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recensenda sit, ut interrogante quopiam cuiusmodi ars sit, respondeamus, ueluti de grammatica aut rhetorica interrogati solemus, parasitica? PAR. Ego uerò Tychiade, longè iustius hanc quam profiteor, quàm ullam aliam, artem dicẽdam esse contendo. Quòd si tibi iucundum est auditu, ut opinor fore, sententiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc nõ admodum, ut antè dixi, præparatus aut instructus sum. TYC. Tametsi sint exigua, ueritate tamen præcellent. PAR. Age, sub initium artem ipsam, quo fini-
D tionis genere describatur, ad calculos expendendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & aliis artibus pensitandis, assequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars est, ut compertum habeas? PAR. Ars est, ut ego memoria teneo, quodam sapiente uiro audito, præceptionum exercitarum comprehensio, ad unum exitum uitæ utilem pertinentium. TYC. Rectè sanè illius auditi uerba commeministi. PAR. Iam si horum omnium particeps est Parasitica, consentaneum est & hanc nihil aliud quàm artem habendam esse. TYC. Ita profectò ars habenda est, si quidem hæc ita se habuerint. PARA. Age iam singillatim ad omnes artis species parasiticam accommo-
E dantes, num oratio illi consonet, considerabimus: sed non quemadmodum ollæ uitiosæ dum pulsantur, ne malignè resonẽt. Oportet itaque & hanc, quemadmodum omnes artes, præceptionum inuentionem in se complecti. Principiò enim præuidere atque discernere quis aptus & accommodatus sit eum alere: atque ita facto parasitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dicemus argentarios seu numularios artem quandam habere qua norint adulterina nomismata à probis sagaciter deprehendere: hunc autem citra artis adminiculum discernere posse adulterinos homines & probos, præsertim cum ueluti nomismata, hominum mores cuiusmodi sint, nõ statim pateant. Eadem hæc & sapiens reprehendit Euripides, dicens:

Diomedes lib. 2. hãc finitionem Ciceroni adscribit.

In Medea. At quo malus noſcendus eſt mortalibus,
Innatus eſt nulli character corpori. F

Ex quo & multo præclarior Paraſiti ars eſſe oſtenditur, qui res ita obſcuras & abditas magis q̃ uaticinãdi peritia perſpicit & cognoſcit. Noſſe uerò ſermones proferre accommodos, eaq; facere per quæ in familiaritatem adiũgitur, quibus ſemet quambeneuolentiſſimum ſuo alumno eſſe oſtenſurus ſit, nunquid non ſingularis intelligẽtiæ, atq; inuentionis uehemẽtiſſimæ tibi documentũ eſſe uidetur? TY. Admodum. PAR. Porrò autem in ipſis conuiuiis ut abeat per omnia plus habens, eosq; exuperans qui eam artem ſua negligentia ſibi non parauerunt, an hoc citra rationem & ſingularem ſapientiam Paraſitũ facere poſſe arbitraris? TY. Nequaquam. PAR. Quid autem? noſſe obſoniorũ ciborumq; uirtutes & uitia, num tu rudis & indocti cuiuſpiam curioſitatẽ eſſe exiſtimas? præſertim Platone generoſiſſimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus eſt, nec rei coquinariæ ſcientiam habuerit, eius in adornãdo conuiuio pertenue eſt iudicium. Quòd autẽ Paraſitica non cognitionẽ ſolam, ſed exercitationẽ quoq; ſibi uendicet, inde perdiſces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menſes & annos ſæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipſæ apud poſſidentes depereunt. At uerò Paraſiti cognitiones niſi quotidie in uſu ſint atque exercitio, perdunt non artem ſolam, ut opinor, H ſed ipſum quoque artificem. Paraſiticæ uerò utilitatem ad unum aliquem uitæ exitum tendentem uereor ne inſaniæ ſit perquirere. Ego uerò quàm edere & bibere, in uita mortalium nihil inuenio utilius aut præſtãtius, & citra quod uita non poteſt ſubſiſtere. TY. Maximè. PAR. Atqui ne eiuſmodi quidem res eſt paraſitica, cuiuſmodi eſt pulchritudo aut fortitudo, ut ars nulla eſſe uideatur, ſed quædam uis atque potentia. TY. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo poſſidenti eſt conducibile. Age enim ſi tibi ipſe nauim in mari cõmiſiſſes fluctibus atq; procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euaſurus es incolumis? TY. Minimè gentium. PAR. Quid tandẽ obſtat? an quòd arte careas, cuius ope te ipſe ſeruarè potuiſſes? TY. Sanè uerò. PAR. Proinde arte ſeruamur, imperitia uerò non item. TYC. Admodum. PAR. Ergo Paraſiticam artem eſſe conſtat. TYC. Artem profectò, quantum apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios de curru non rarò delapſos eſſe comperi, ac nonnullos illorum luxatos atq; delumbatos, porrò nonnullos prorſus extinctos: cæterùm Paraſiti naufragium nullus eſt qui poſſit producere. Proinde ſi neque ab arte remota eſt Paraſitica, neque facultas eſt aliqua, comprehenſio autem præceptionum exercitarum: eandem artem eſſe hodie nobis fatendum eſt. TYC. Quantum quidem ex hoc cõ- K iecturam facio. Sed in hoc tibi uigilandum eſſe intelligis, ut finem aliquem generoſum Paraſiticæ nobis attribuas. PAR. Rectè ſanè dicis. uidetur autem hac finitione potiſſimùm explicari poſſe: Paraſitica ars eſt ciborum atque potuum, & ſermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi ſunt, cuius finis eſt uoluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclarè definiſſe. Illud tamen etiam atque etiam conſidera, ne aduerſus philoſophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abunde ſufficit hunc eſſe finem & felicitatis & Paraſiticæ: neque aliter apparet. Siquidem Homerus ille ſapiens Paraſiti uitam admirans tanquam ſolam beatam atque felicem, ita inquit:

Paraſiticæ definitio.

Haud

A Haud ego finem ullum meliorem ultrà arbitror esse,
Quàm si mente omnis populus lætetur ouanti,
Iuxtà autem mensæ sint pane cibisq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratêre falernum
Fundens distribuat per pocula parua bibendum.

Iam quasi parum cumulatè hæc admiraretur, sentētiam suam longè pleniorem apertioremq; hisce uerbis facit, perfestiuè subiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus esse uidetur.

Haud aliud ex iis quæ dicit, beatū ac felix, quàm parasitari existimans. Sedenim B hæc uerba non cuilibet è uulgo attribuit, uerùm omnium sapientissimo. Et sanè si Vlyssi fuisset in animo Stoicos secuto laudare finem uirtutē, potuisset illud dicere quando Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam subuertit, quando Græcos fugam adornantes compescuit atque detinuit, quādo Troiam ingressus est se ipse indecoris uulneribus flagellatum afficiens, ac sordido & planè Stoico indumento amictus. At tūc huius pulcherrimi finis nusquā commeminit. Cæterùm ne tunc quidem cum in Epicureorum uita cōstitutus apud uenustissimam Calypso uersaretur, illiq; liceret in ocio uoluptuose & molliter uiuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum conscendere, neque non rebus C quas animi libido ferebat, indulgere: illius pulcherrimi finis memor est, sed cum apud Phæacas parasitum ageret. Vocabantur autem tunc tēporis parasiti Dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est ut iterum atque iterum suauissimorum uersiculorum recordaremur. neque enim ad satietatem audiri possunt, nisi sæpius repetantur: *Dætymones.*

Dætymones sedeant ex ordine. &,
Iuxta mensæ adsint epulis & carne repletæ.

Porrò Epicurus nimium impudenter hunc finem detractum parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quòd autem hæc res nō absit à furto, quodq; Epicuro D uoluptas nihil curæ sit, sed parasito, ita potes colligere. Ego uoluptatem existimo primùm tranquillum statum corporis: deinde neque mentem ulla perturbatione aut molesta cura onerari. Horum utrunque parasitus assequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidem fit particeps. Etenim cū curiose satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine solis, atque distantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, siue sint siue non sint, deq; ipso fine perueſtigās, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contentiose dissidens: non humanis solùm, sed & mundanis uexationibus atteritur atque cōsumitur. At parasitus horū omnium securus, omnia bene se habere existimans, credēnsque E hæc meliori loco non esse posse q̄ sint, cum multa securitate & animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negociū, edit suauissimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriā nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus uoluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicūque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut nō. Si non, ille quidem uoluptuose uiuet minimè, imò ne uiuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à seipso, aut ab alio. Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille, & non is quem se superbè uenditat. Sin à seipso, uoluptuose non uiuet. TYC. Quomodo uerò non uoluptuose? PARA. Si enim suppetiuerit illi apud sei-

psum uictus copia, multa, ô Tychiade, eiusmodi uitam consequi necesse est. F
Vide uerò qualia. oportet enim eum qui uoluptate duce molliter & delicatè uicturus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abunde indulgere. Aut quid tu ais? TYC. Et mihi idem uidetur. PARAS. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortasse unde libidinem suam expleat, nõ ægrè suppetet: at qui æstiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque unquam uoluptatis finem sibi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copiosæ pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inseruire promptum est, præfixum uoluptatis finem nanciscetur. G
Quid ita tandem? Propterea quòd necesse sit eum qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeò odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut si citra rixam coci negligentiam dissimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis uescitur, ac per hoc sperata uoluptate priuatur. Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum est. An uerò hæc ita se non habent? TYCHI. Per Iouem idem quoque mihi uidetur. PARAS. Hæc ergo omnia ut Epicuro accidant necesse est. itaque nunquam uoluptatis fine miser ille potietur. At uerò parasito neque cocus est ullus cui H
propter incuriam irasceretur, neque ager, neque uillicus, neq; argentum, quorum nomine famuli excusationem perferens doleret: & tamen omnia habet, ut edat & bibat, soli illi nulla re existente qua ut Epicurus perturbaretur. Iã quòd ars sit parasitica, & ex his iam dictis, atque aliis satis supérque ostensum est. Reliquum est ut planum faciam quàm sit etiam omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat aliis. Etenim uniuscuiusque artis studium, discendi adducere laborem, timorem ac uerbera necesse est, quæ qui nõ I
deprecetur, nullus unquam inuentus est. Hanc uerò artem cuius ego professor sum, solam, ut u[illegible]ur, licet sine labore perdiscere. Quis enim unquam à conuiuio flens digre[illegible]s est, ueluti quospiam uidemus puerulos à præceptoribus discedere? Quis proficiscens ad conuiuium unquam tristis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare solent? At qui parasitus sua sponte, atque adeò uolens ad cœnam uadit, artis consequendæ omnium cupidissimus. Cæteri uerò qui aliis artibus perdiscendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita ut nonnulli aufugientes, artes suas summa detestatione repudient. Et cur non hoc quoque considerandum tibi ue- K
nit, quòd eos qui in aliis artibus fecissent aliquod operæprecium, parentes his potissimùm honorare solent, quibus parasitum quotidie cohonestant? Elegantes, ita me Dii ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat. Malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeò res & honore pensanda, & supplicio punienda esse uidetur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum est, ut primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore paratæ sunt, dulcem & expetitum uoluptatis fructum subministrãt suis cultoribus, ad quam rem multa est uia, nec minus aspera. Cæterùm sola ex omnibus parasitica statim initiò inter discendũ arte sua fruitur, ac simul atq; incepta fuerit, quan-

tocyus

A tocyus est in quæstu. Præterea reliquæ artes nõ saltem aliquæ, sed omnes simul tantùm uictus conquirendi gratia inuentæ sunt: at parasito actutum parata est alimentorum felix copia, simul atq; artem exorsus fuerit. An uerò nõ animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare nõ fabricandi gratia? At parasitus nihil sectatur aliud, sed hoc ipsum quod illius negocium est, & cuius gratia ei negocio intentus est. At hæc cui obscura sint, neminem esse arbitror, quòd ii qui reliquarum artium exercẽdo tractant cõmercia, per omne tempus afflicti laboribus uiuunt ærumnose atque infeliciter, ac uix unum atque alterum diem festum per mensem agunt, propterea quòd ciuita-
B tes aliàs quidem per annũ, aliàs per mensem indicta solennitate dies festos agere soleant, & tunc animo remissiore lætari dicuntur: at parasitus ferè singulos semper triginta dies agit in ocio. Omnes enim dies illi uidentur sacri deorũ numinibus. Præterea quibus consilium aut animus est reliquis uti artibus cũ aliqua laude & existimatione, illi tenui frugaliq; uictu & potu utantur necesse est, tãquam qui morbis decumbunt impliciti. Nã qui uictu paulo copiosiore, potũque largiore semet inuitat & oblectat, ille studio minimè est accõmodus. Accedit his, quòd reliquæ artes sine instrumẽtis, magistro suo nihil fructus afferre possunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram psallere,
C neque absque equo equitare quisquam potest. Porrò hæc usqueadeo bona est, adeóque non onerosa artifici, ut omnibus etiam instrumentis carenti, tamẽ uictum largè suppeditet, eaq; commodissimè uti possit. Et sicut uidemus, alias artes perdiscentes, magistris mercedem persoluimus: hanc autem discentes, præmium accipimus. Præterea aliarũ artium omnium sunt doctores quidã & professores: cæterùm qui parasiticam tradat aut doceat, nullus est, sed quemadmodum Poẽsis iuxta Socratẽ, & ipsa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animum tuum expendito, quòd alias artes, aut iter facientes aut nauigantes exercere nequeamus, hac uerò uti licet & in itinere, & inter nauigandũ.
D TY. Admodum profectò. PAR. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi desiderare uidentur, hæc uerò nullius alterius egens est adminiculo. TY. Quid autẽ? nonne qui alienas res accipiunt, tibi iniustè agere uidentur? PAR. Et quî non? TYC. Quomodo ergo parasitus aliena accipiẽs, solus extra iniusti noxiam habendus est? PAR. Huius quæstionis caussam tibi non possum reddere: uerùm aliarum artium principia plerunque sunt uilia atq; simplicia, parasiticæ autẽ principium admodum generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomen, non inueneris aliud quàm parasiticæ esse auspicium. TYC. Quomodo dicis? PAR. Quoniam ne-
E mo inimicum aut ignotum hominem, sed ne mediocriter quidem familiarẽ ad cœnam uocat: sed necessarium est ut antè cum illo amicitiam cõtraxerit, quàm eum libationis & mensæ participem fecerit, atque ad huius artis mysteria admiserit. Audiui ego sæpenumero dicẽtes quospiam, Cuiusmodi ille amicus est, qui neque edit neque bibit unquam nobiscũ? quasi eum qui unà cibum capiat atq; combibat, solum fidum amicum esse existiment. Quòd autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere. Etenim artes reliquas non tantùm grauiter laborantes, & sudore perfluentes, sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati sint: at parasitus ueluti addicto mãcipio sua arte utitur, ueluti rex accumbens ociosus ab animo. Illa autem

quorsum recensere attinet, certissima felicitatis parasiticę documenta, quòd solus iuxta sapientem Homerum, neque ullam plantam inserit manibus, neque terram uersat aratro, sed citra arationem, citraq; sementem omnia parasitando consequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obstare uideo quo minus artē suam exerceat etiam si improbus fuerit aut morio: porrò autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fuerit, aut improbis moribus. TY. Papæ! cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam! Itaque & me iam ea inuasit libido, ut parasitus esse cupiam pro eo qui nunc in præsens sum. PAR. Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior sit parasitica cōmuniter, abunde mihi demonstratum esse opinor. Age nunc deinceps quomodo priuatim quoque excellat singulas, considerabimus. Vt autem hanc cum mechanicis aut manuariis artibus conferam, ineptum mihi esse uidetur, aut potius eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret. Sed illud potius, quomodo maximas atque pulcherrimas sua præstantia exuperet, demonstrandum est. Est autem in confesso apud omnes, rhetoricā atque philosophiam cæteris longè celebriores haberi, quas plerique propter generositatem atq; cognitionem omnibus anteponunt. Proinde posteaquam ostendero & his longè potiorem esse parasiticam, satis constabit eandem quoque cæteris artibus uniuersis longè latéque præstare, ueluti Nausicaa corporis uenustate atque proceritate omnes præcellebat famulas. Equidem cōmuniter utrasque excellenter anteit, & rhetoricam, & philosophiam. Primùm quantum attinet ad artis substantiam. Illa enim subsistit, hæc uerò minimè. Neque enim de rhetorica eadem omnium est sententia, neque eandem idem omnes esse sentimus, sed nonnullis ars esse uidetur, nonnullis ab arte seiuncta. Plerique etiam prauitatem quandam artis seu imposturam esse existimant, alii aliud. Haud alia est hominum de philosophia disputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philosophicæ habere uidentur, aliter Stoicis, aliter Academicis, secus quoq; Peripateticis. Et quid multis opus est? Omnino alius aliam rem philosophiam esse cōtendit & comminiscitur: & ad hunc usque diem neque illi suam obtinent sententiam, neque ars illorū una esse uidetur. Ex quibus omnibus hanc mihi coniecturam facere licet, quòd statim sub initium illam artem esse negem, cuius nulla est substantia: quoniam cur tandem arithmeticam unam esse uidemus, quàm quòd bis duo & apud nos & apud Persas sint quatuor, nec discrepant hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros? At philosophias uarias atque multiplices esse uidemus, præterea neq; fines neque principia illarum concordare. TYC. Vera dicis. Etenim unā philosophiam esse asseueranter affirmant, ipsi uerò multarum sunt auctores. PAR. Atqui in reliquis artibus, quanquam nonnihil discreparet, quispiam uerò progressus illud ignoscendum esse contenderet, propterea quòd alioqui perfectæ essent, earumq; cognitiones nō forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repudiandus non esset. At philosophiam quis tāquam necessariam sustineret unam & simplicem non existentem, ac ferè ubique ipsam secum discrepantem, longè magis quàm instrumenta quæ sunt diuersissima? Siquidem non est una philosophandi scientia aut ratio, postquam innumeras esse cōspicio. Multæ autē esse non possunt, quandoquidem philosophia una est. Non disparia de rhetoricæ quoque substantia quispiam dicere possit. Nam de una re proposita omnes nō idem sentire & dicere, sed super præceptionibus diuersis pugnare sententiis,

Odyss. z.

Quintil. lib. 2. cap. 17.

documentum

A documẽtum eſt certiſſimum ne principium quidem illius artis eſſe probabile, cuius non eſt una cognitio. Etenim quærere quid potiſſimũ ex illis æſtimanda ſit rhetorica, ac nondum fateri unam eſſe, omnem eius quod quæritur, tollit eſſentiam. Porrò autem ipſa paraſitica non perinde ſe habet, ſed & inter Græcos & inter Barbaros ſui nunquam diſſimilis eſt, ſed una atque eadem paraſitandi ratio ubique. Neque quiſpiam dixerit aliter hos, aliter illos exercere paraſiticam. Neque ſunt inter paraſitos, ut uides, diſcrepantium ſectarum auctores, cuiuſmodi ſunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, ſed una omnibus apud omnes eſt profeſſio, operumq; & finis concordia. Itaque ut mihi
B uidetur, periculum eſt ne ex his omnibus iam à me adductis, paraſitica quoque ſit ſingularis & præcipua quædam ſapientia. TYC. Videre mihi iſta ſufficienter diſſeruiſſe. Quòd autẽ & in aliis philoſophia tua profeſſione paraſitica deterior exiſtimanda ſit, quomodo planum facies? PAR. Ergo illud mihi ſub initium dictu perneceſſarium eſt, nullum paraſitum unquam philoſophiam amaſſe: at paraſiticæ deſiderio permultos arſiſſe philoſophos teſtantur hiſtoriæ: quo deſiderio etiam nunc tenentur. TYC. Et quóſnam memorare potes philoſophos qui paraſiticæ operam dederint? PARA. Eos quidem ô Tychiade, quos neque tu ignoras, ſed data opera me quoque ignorare ciuiliter ſimulas, ueritus
C ne ea ex re dedecus illis potius quàm honorem conciliem. TYC. Non per Iouem hoc mihi in mentem uenerat, ô Simo, attamen uehementer animi pẽdeo quóſnam ei rei unquam ſeruiẽtes poſſis producere. PARA. O generoſe, equidem tu mihi rudis & imperitus eſſe uidere eorum qui philoſophorũ uitas memoriæ proditas ad poſteros tranſmiſerunt. omnino enim eoſdem quos dico legere potuiſſes. TYC. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire geſtio qui tandem illi ſint. PARA. Ego tibi eoſdem demõſtrabo, & nominatim perſtringam, & quidem minimè malos, aut infimæ conditionis philoſophos, ſed ut ego opinor, ferè ex omnibus præſtantiſſimos, & de quibus hoc uel ſuſpicari indi-
D gnũ facinus eſſe putaſſes. Enimuero Aeſchines ille Socraticus, lõgis illis & lepidis dialogis ſummo ſermonis nitore atque munditia conſcriptis, ſemel uenit in Siciliam, eoſdem unà ſecum ferens, ut ſi quo modo fieri poſſet, eorum opera Dionyſio tyranno innoteſceret. Tandem uerò lecto Miltiade, uiſus ſibi non mediocrem adiunxiſſe & laudem & opinionem, reliquum tempus permanſit in Sicilia, paraſitans Dionyſio, Socraticis diſceptationibus lõgùm ualere iuſſis. Quid autem? nónne & Ariſtippus ille Cyrenæus unus ex præſtantibus & eximiis philoſophis tibi eſſe uidetur? TYC. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Syracuſis uerſatus eſt paraſitando apud Dionyſium. Itaque ex omni paraſitorum
E numero ille in maximo precio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem ſingulari præditus induſtria: quare & coquos quotidie ad illum miſſitare ſolitus eſt Dionyſius, quò apparatius tanto magiſtro artem perdiſcerẽt culinariam. Ille ſanè uidetur etiam artẽ pro dignitate excoluiſſe. Quin etiam Plato ueſter generoſiſſimus, & ipſe nõ aliam ob cauſſam in Siciliã profectus eſt: ac ſanè pauculos aliquot dies paraſitatus, ſtatim ab incepta paraſitatione propter artis imperitiam elapſus eſt. Rurſus autem Athenas regreſſus, cũ uariis ſemet ſtudiis exercuiſſet & adornaſſet, deinceps ſecũda uice in Siciliam nauigando contendit, ubi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob paraſitandi imperitiam Dionyſio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum ſcitè paraſi-

tanti accidit aduersitas, persimilis mihi esse uidetur Niciæ. TY. Et quis ea Simo F
de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alii complures, porrò autem Aristo-
xenus Musicus uir clarus atque memorabilis, & ipse Nelei parasitus fuit. Quòd
uerò Euripides apud Archelaũ parasitum egerit usque ad extremum uitæ diẽ,
Anaxarchus autem apud Alexandrum, planè tibi compertum est. Neq; Aristo-
teles parasiticam intactam reliquit, sed eandem ut reliquas artes omnes exorsus
est. Philosophos quemadmodum parasiticæ operam dederint, ostendi: parasi-
tum uerò nemo unquam potest producere qui philosophãdi captus sit deside-
rio. Et sanè si felicitas putanda est, neq; fame discruciari, neque siti urgeri, neq;
algore torqueri: hæc nemini alteri quàm parasito suppetunt. Itaq; philosopho- G
rum non parum multos quispiam inuenerit & algentes grauiter & esurientes,
parasitũ uerò nequaquam. Aut alioqui parasitus habẽdus non esset, sed infelix
quispiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis. TYC.
Hæc equidem tibi satis superq; disputata sunt. At philosophia atque Rhetorica
etiam reliquis potiorẽ esse parasiticam, quomodo comprobabis? PAR. Sunt in
uita humana tempora, ô optime, alia quidẽ pacis, ut opinor, alia uerò belli. Iã in
his omnibus modis necessarium est artes cuiusmodi sint manifestas fieri: sed &
illi necessum est ut se aperiãt qui artibus sunt imbuti. Primùm autẽ, si ita tibi ui-
detur, tempus belli subducta ratione excutiamus, & quinam ingruẽte bello o- H
mnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sunt utiles. TYC. Quàm
non mediocre uirorum certamen annuncias! Et ego iamdudũ apud me ipse ri-
deo, cogitabundo animo mecũ considerans cuiusmodi futurus sit philosophus
cum parasito comparatus. PAR. Ne uerò nimia capiaris admiratione, néue hãc
rem cauillo aut subsannatione dignam existimes, age hoc totum expressis typis
oculis nostris subiiciemus. Annunciatum est ex improuiso hostes in regionem
irruptionem fecisse: perneceſſarium autẽ est collecta manu illis exire obuiàm.
neq; enim per socordiam committẽdum est ut impune abactis pecoribus agros
nostros deuastent atque depopulentur. At dux belli denunciat ut ad delectum I
faciendũ iuuenes confluant, alii uerò discedant. Sint autem inter hos nonnulli
& philosophi, & rhetores, & parasiti. Itaq; initiò abiectis uestimentis exuimus
nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudẽt necesse est. Proinde in-
tentis oculis specta ô generose unumquenq; ex ordine, habitoq; delectu pro-
bato corpora. Itaq; illos propter uictus indigentiã haud dubiè uisurus es tenues
atq; pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam cõfecti sint uulneribus. Quî
ergo nõ summè foret ridiculum, affirmare eiusmodi uiros perferre posse certa-
men, aut pugnam statariam, aut impressionem, aut puluerẽ atq; uulnera, qui cu-
ratione aliqua refocillandi sunt? At iam contrà ab illis regressus, parasitum quo K
corpore appareat, contemplare. Nunquid non ille membris præditus est planè
gladiatoriis, ac colore uiuo atq; iucundo, neq; nigro, neque rursus peralbo? Hoc
enim muliebre esset, illud seruile. Deinde animosus quoque, terribile quiddam
obtuens, uultu minaci & rubicundo, quod parasitorum est proprium. Neq; e-
nim cõsultum factu uidetur, hominẽ meticulosum, aut fœmineis oculis prædi-
tum in aciem producere. Nunquid nõ igitur istiusmodi sit elegans & uiuẽs ar-
matus, elegãs etiam si honestè in prælio ceciderit? Sed quorsum istis collationi-
bus utimur, cum illorum exempla nobis in prõptu parata sint? Vt enim simpli-
citer quæ sentio eloquar, priorum rhetorum atq; philosophorum partim extra

murum

A murum in bellum progredi nunquam ausi sunt. Quòd siquis etiam necessariò coactus militatū egressus est, illū ego deserta acie turpiter aufugisse dico. TY. Quàm admiranda omnia,& quàm nihil exiguū aut mediocre polliceris! PAR. Nihilo secus tamen orationem semel exorsus expediam. Equidem ex rhetorū numero Isocrates, ne semel quidem in bellū egressus est, at ne in foro quidem iudiciali unquam orationem habiturus ascendit, propter animi pusillanimitatē. Opinor uerò & ob hoc ipsum illi uocem defuisse. Præterea nonne Demades & Aeschines & Philocrates timore statim consternati bellū Philippo indicente, urbē atque seipsos hosti prodiderunt, neque non pertinaciter perseuerarunt
B Athenis illius res atque negocia semper administrantes? adeò ut siquis etiam alius Athenienſium eandem sequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiā adsciscebatur. At uerò Hyperides, & Demosthenes, & Lycurgus, qui paulo uidebantur cæteris animosiores, tametsi in concionibus subinde tumultuarentur, ac Philippum contumeliosis dictis proscinderent, quódnam memorabile facinus in eo bello quod aduersus illum gessere Athenienses, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquam egressi sunt, sed neque uel modicum exerto è portis capite ausi sunt prospicere, uerùm intra murum clausi sedebant, iam apud se ipsi obsidionem perferentes, sententiolas atque senatuscō-
C sulta componentes. Sedenim antesignanus illorum atque coryphæus, nēpe Demosthenes, cui ista pro concionibus ciuiū auribus subinde occinere moris erat, Philippus Macedonum exitium, à quo ne mancipium quidē aliquis emere sustineret: ausus uenire in Bœotiam, priusquam uterque exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atque dedecore. An & hæc antea neminem commemorātem audisti, quæ nedum Athenienſibus pro certo cōperta sunt, sed & Scythis & Thracibus, unde illud piaculum profectum fuerat? TYC. Ista equidem mihi compertè nota sunt. At illi quidem fuerunt rhetores, quibus studio fuit concionari, & caussas perorare, non uirtu-
D tem armis exercere. Quid autem de philosophis habes quod dicas? Neq; enim hos quemadmodum illos accusare potes ignauiæ. PAR. Illi equidem Tychiade, qui quotidianis dissertationibus multa de fortitudine disputare cōsueuerūt, uirtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiam effœminatiores. Ad hūc uerò modum rem considera. Principiò quidem nemo est usquam qui pro certo affirmare possit ullum philosophum in bello oppetiisse: aut potius in uniuersum nunquā meruere stipendia: aut si meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antisthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Aeschines, & Aristote-
E les, & illa uniuersa philosophorum turba, nunquam uiderunt aciem. Solus autem sapiens ex illorum numero Socrates sumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduersus Lacedæmonios, exire ausus, fuga inde saluti cōsulens, ex Parnethe in Taurei palæstram diuertit. Existimabat enim sibi longè fore tutius atque ciuilius sedenti cum puerulis studiose exornari, ac unà sermonem sociātes sophisticis captiunculis illaqueare, quàm cum uiro Spartano manus conserere. TYCH. Ego uerò ista iam olim, ô generose, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam uoluntas erat hæc illis illudēdi gratia exprobrare sicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare uidere, tantos uiros falsis cōtumeliis afficiendo. At si uidetur, age iam, ac mihi cuiusmodi uir parasitus in bello sit

expedi, & nūquid omnino ex ueteribus illis quispiam parasitus fuisse credendus est. PAR. Atqui ô amice, neminem usqueadeo Homericæ poëseos rudem atque imperitum esse existimo, neque si prorsus à literis alienus aut idiota fuerit, qui nesciat apud illum ex heroibus omnium præstantissimos parasitos esse. Siquidem Nestor ille, à cuius lingua perinde ut mel fluebat oratio, regis parasitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodū & uidebatur eratq; corporis forma atque uiribus excellentissimus, & iustissimus, neque Diomedem, neq; Aiacem Agamemnon tantis laudibus extulit & admiratus est, quanto laudis testimonio ornauit Nestorem. Neque enim decem Aiaces sibi dari exoptat, neque decē Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus excisam cepisset, si eiusmodi decem alios milites cuiusmodi parasitus ille fuerat, quanquam iam cōfectus senio, habuisset. Quin etiam Idomenea Iouis filium eadem ratione Agamemnonis parasitum fuisse confirmat. TYC. Hæc equidem & ipse nō ignoro. Nondum tamen mihi intelligere uideor quomodo illi duo heroēs Agamemnonis parasiti fuerint. PARA. Perlege ô generose uersiculos illos quibus ipse Agamemnon Idomenea alloquitur. TYC. Quósnam dicis? PARA.

Nestor. *Iliad.β.* *Idomeneus.*

Iliad.δ. Semper tibi plenior uni
Stare solet cyathus, uelut & mihi, quando bibēdi Est mēs ut potes.

Inde quod dixit, semper pleniorem adstare cyathū, non ita accipiēdum est, quasi semper poculum uino plenum Idomeneo & pugnanti & dormienti sit propositum, sed quòd illi per omnem uitam soli cum rege cœnandi facultas concessa fuerit, sed non perinde ut aliis militibus certis quibusdam diebus ad mensam uocatis. Etenim Aiacem quòd singulari certamine cōgressus cum Hectore, optimè se gesserat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatū abduxisse commemorat, tanquam propter uirtutem in pugna editam honoratum, admodum sera cœna apud regē apparata. At uerò Idomeneus atq; Nestor ferè quotidie cum rege cœnitabant, ut idem auctor testatur. Porrò Nestor regum parasitus mihi fuisse uidetur multa arte industrius. Neq; apud Agamemnonem primùm hāc parasitandi artem exorsus est, sed multis retro temporibus apud Cænea atq; Exadium. Visus uerò est neque parasitādi finē antè fecisse, quàm Agamemnon diem suum obiit. TYC. Equidem ille præclarus & insignis fuit parasitus. At si quos alios id genus heroas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. PARA. Quid igitur ô Tychiade, nonne & Patroclus Achillis parasitus tibi fuisse uidetur, præsertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior neque animi neq; corporis dotibus, tametsi iuuenis existēs? Mihi equidem nulla in re ipso Achille uidetur fuisse inferior, ex eius operibus coniecturam faciēti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantem, fortissimè repulit, & Protesilai nauim iam incensam & ardentem extinxit, quanquam in ea essent non ignauissimi, uerùm Telamone nati & Aiax & Teucer, alter hasta strenuus, alter arcu ualens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis parasitus peremit. Prostratus uerò occubuit nequaquam ut alii, sed ipsum quidem Hectorem uita spoliauit Achilles, at Achillem Paris, unus unum. Porrò autem parasitum & Apollo & duo uiri occiderunt. Ac iam moriens eas uoces edidit, nō quales generosissimus Hector ille, Achillem suppliciter precatus ut cadauer eius suis sepeliendum redderet: sed quales par est

Iliad.κ. *Patroclus.* *Iliad.π.*

parasitum

A parasitum expirantem emittere.cuiusmodi tandem?

Si mihi uiginti duro in certamine tales
Antè occurrissent,cunctos ego cuspide cæsos
Strauissem letho.

TYCH. At de his quidem abunde satis multa uerba fecisti. Cæterùm Patroclum non amicum,sed Achillis parasitum fuisse,quo pacto testatum facies?PARAS. Ipsum,ô Tychiade, Patroclum quòd parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. TYCH. Admiranda dicis. PARAS. Audi igitur hosce uersiculos:

Ne mea Pelida condi patiare seorsim
B Ossa,sed amborum sint uno tecta sepulchro,
Sicut & antè domi nutriti uiximus unâ.

Et rursum eodem in loco:

Nam me susceptum Peleus studiosus alebat,
Nomine meq; tuum noto Theraponta uocauit.

hoc est, parasitum esse uoluit. Etenim si Patroclum Achillis amicũ dicere uoluisset,haud illum therapõta nominasset. Erat enim Patroclus liberalior,quàm ut Achillis seruus dici sustinuisset. Quos igitur dicit esse therapontas? qui neq; serui sunt,neq; amici,nempe parasitos: quo nomine & Merionẽ Idomenei the- Θεράπων.
C raponta compellat. Atque ita tunc parasitos dictos esse planè coniectura auguror. Quinetiam hoc considera,quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus sit Marti æqualem dicere, uerùm Merionem eius parasitum. Nõne uerò & Aristides,uir popularis existens & pauper,ut inquit Thucydides, parasitus fuit Aristides.
Armodii? nonne & amator? Sunt enim parasiti suorum alumnorũ peramãtes. Huius itaque parasiti opera,Atheniensium Reipub. tyrannide oppressæ libertas iterum recuperata est. Et nunc in foro stat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta spectabilis.Illi equidem cum tanta uirtute claruerint, tamen parasitos agebãt. Tu uerò quónam animatum animo parasitũ in bello esse putas? Nónne sub initium talis curato probè corpore sumpto ientaculo prodit in aciem,
D quemadodum & Vlysses fas esse cõtendit? Quippe cui statim sub aurorę exortum pugnandum erit,ille prius cibum sumat necesse est. Et quo tẽpore alii milites,præ metu,hic quidem galeam diligenter adornat,ille thoracem curiose induit, alius aliud quiddam malum belli suspicans trepidat: parasitus uultu prorsus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox postquã in aciem progressus est, inter primos fortissimè dimicat: cæterùm qui alit parasitum,tum in ordine subsequitur,quem ille non secus atq; Aiax Teucrũ, clypeo defendit. Cupit enim impensius suum seruare alumnum parasitus, quàm seipsum tueri incolu- Iliad.7.
E mem. Quòd si etiã in bello cæsus parasitus occubuerit,neq; imperatorem, neq; militum quenquam pudore afficit, tantùm existens cadauer,quali corporis dignitate quondam in symposiis accumbere solitus est:adeò ut indignum sit facinus,philosophi cadauer huic appositum conspici,aridum & sordidum,prolixo barbitio informe, hominẽ prorsus miserãdum, & qui ante initum præliũ mortuus sit,imbellis atque inualidus. Quis uerò eam ciuitatem non extremè contemneret,cuius tã miserandos atq; infelices cerneret satellites? Quis non eam urbem cum robustis tũ animosis auxiliatoribus egere existimet,qui adeò pallidos & comatos homũciones inter militum cadauera dispersos intuitus fuerit, eosq; qui in excubiis stationes agitant, nullius in bello esse precii? Tales equidẽ sunt

in rebus bellicis parasiti, cum philosophis atque rhetoribus comparati. Cæterùm in pace tantum præcellit philosophiam parasitica, quantum ipsa pax bello præstat. Ac primùm, si uidetur, pacis loca atque studia contemplemur. TYCHI. Nondum teneo quid hæc tua sibi uelit oratio. consideremus tamen. PARAS. Igitur forum & iudicia, & palæstras, & gymnasia, tum uenationes & symposia ego ciuitatis loca esse dixerim. TYCHI. Et rectè sanè. PARAS. Quòd autem parasitus in forum causas acturus non prodit, quodq; in iudiciis nulli clientulorum uocatus patronus præstò est, hanc ego subesse caussam opinor, quòd ista loca magis sycophãtis & rabulis illis forẽsibus pateant atq; conueniant, quodq; nihil moderati in illis fieri soleat. Palæstras uerò atq; gymnasia unà cum sympositis parasitus frequentat sedulò, quibus solus ille ornamẽto est, atq; decori: quoniam quisnam philosophorum aut rhetorum exutus uestimentis in palæstra, dignè componẽdus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorum conspectus in gymnasio, non potius probro atq; dedecore locum afficeret? Atqui ne in deserto quidem illorum quispiam irruẽtis alicuius beluæ impetũ sustineret: at parasitus earundem uim atq; ferociam fidenter expectat, ac sine negocio compescit, quippe qui easdem in conuiuiis cõtemnere didicerit. Sed neque ceruus neq; sus seris inhorrescens parasitum conterret, sed sue aduersus illum dentes acuente, parasitus aduersus suem cõtrà acuit terribilis. Cæterùm lepusculos magis insectatur, quàm ullus canis uenaticus. Porrò autem in cõuiuio quis cum parasito certamen susciperet, aut iocos ciente, aut comedente? Et quis magis conuiuarum tristitiam discutit? an ille cantillans ridicula, & ludens dicteriis: an homo potius nihil ridens, in sordida tritaq; lacerna accumbens, terram tristis intuens, quasi ad luctũ non ad symposium uocatus uenisset? Ac mihi profectò tale quiddã in symposio uidetur esse philosophus, quod canis in balneo. Sed age istis posthabitis ad ipsam parasiti uitam nos conferamus, excutiẽtes atque comparantes illum. Primùm igitur quis est qui non uidet parasitum nunquam non cõtemptorem esse gloriæ, quippe cui nihil curæ est quam de se opinionem homines obtineant? At uerò ipsos rhetores atq; philosophos, nõ saltem illorum aliquos, sed in uniuersum omnes, fastu atq; gloria transuersos agi quispiã inuenerit, ac non tantùm gloriæ deditos, sed quod adhuc turpius est, argenti sitientissimos. Sedenim parasitus hoc erga pecuniam affectus est animo, quo non aliquis negligẽtiore erga lapillos passim proiectos in littore animatus est. Ac nihil illi inter aurum & ignem uidetur esse discriminis. Rhetores autem, & quod absurdius est, etiam illi qui philosophiæ professione se uenditant, tam auidè argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarent & opinionẽ & auctoritatẽ philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cum ille corruptus largitionibus caussam orare soleat, alius dicendi artem profitens à discentibus mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmium flagitat, non ob aliud, nisi quòd cum illo cõuersationem societ: nec pudore suffunditur. Est præterea alius qui iam ætate confectus, nõ ob aliud peregre proficiscitur, quàm ut lucrum faciat, aut stipẽdio mereat, non aliter atq; Indus quispiam aut Scytha captiuus. Neque eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit. Non solùm uerò his uitiis eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alii degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidentia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus

uacans

A uacans affectibus,neq; irascitur,propter animi tolerantiam,tum etiam quòd illi nemo sit cui irasceretur. Atq; etiam siquando uictus mentis impotētia,indignatur,nihil tamen mali aut iniuriæ,iracundiæ impulsu designat perperā:quin potius risum omnibus eius excandescentia excutit,ac oblectamento est cōuersantibus. Minimè uerò omnium perturbatur tristitia, aut ulla mentis molestia discruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes molestias remedium,ut nulla etiam caussa existat quamobrem afficiatur tristitia. Neque enim illi sunt opes,neq; domus,neq; famulus ullus,nō uxor,nō liberi,quibus pereuntibus habentem discruciari animo omnino necesse est si horū iactu-
B rā fecerit. Atqui neq; gloriæ ullius est appetens,neq; opulentiæ:sed nec formosum quenq̄ desiderat. T Y C. Veruntamē,ô Simo,planè consentaneū est illum ob uictus indigentiā perturbari animo. P A R. Ignoras,ô Tychiade,statim initiò hūc non esse parasitum,quicunq; laborat uictus inopia. Neq; enim fortis,inopia fortitudinis fortis perhibēdus est:neq; sapiēs,sapientiæ penuria sapiens putādus: alioqui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitum agit,loquimur, non de eo qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis nō alia ratione,quàm præsente fortitudine fortis,& sapiens præsente sapientia sapiens habendus est:sequitur neque parasitum,nisi parasitandi facultas suppetat,para-
C situm esse posse. Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio,nequaquā parasitus existimandus est. T Y C. Proinde parasitus nunquam alimenti laborabit inopia? P A R. Ita quidem apparet. Itaq; neque huius neq; alterius cuiuspiam rei gratia discruciatur animo. Verùm omnes ad unum philosophi pariter atq; rhetores,maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerunq; ligno armatos in publicum prodire uidemus:quod procul dubio non facerent, nisi armatos metuerent. Quid quòd etiam ianuas probè oppessulatas cōcludunt,metuentes ne quis noctu domum ingressus,illis perniciem machinetur? At parasitus ædiculę suæ ianuam quidem claudit,sed planè incuriose & temere,ne uide-
D licet uenti uiolentia irruens aperiat. Cæterùm noctu orto tumultu, non magis animo timore concutitur, quàm si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter faciens,nullo accinctus gladio ambulat. nihil enim prorsus uspiam gentiū metuit. At ego sæpenumero uidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidem existente arcus apparantes. Sēper enim baculis armati incedunt,atq; etiam siquando in balneas lotum abeūt,aut uocati ad prandium. Nullus uerò est qui parasitum aut adulterii,aut uiolentiæ,aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit:quoniam qui talibus uitiis esset cōtaminatus,iam nō amplius parasitus foret perhibēdus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaq; adul-
E terium flagitiose committens,unà cum perpetrato delicto etiam flagitii nomen incurrit. Quēadmodum autē qui improbus fuerit,non bonus sed malus habēdus est,sic quoq; parasitus si quid turpiter in se admiserit,illud ipsum quod fuerat abiicit,assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis praua facinora permulta extant â philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata,quæ nō nobis tantùm cōperta sunt,utpote quæ nostro tēpore saltem designata forēt,sed libris editis relicta monumenta habemus eorū facinorū quorum illi auctores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeschinis atq; Hyperidæ,neq; nō Demosthenis. Ac ferme plurimorū rhetorū atq; philosophorū defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia,nec ullus est

qui pro uero affirmare possit, parasito iniuriarum scriptam esse dicam. TYC. F
At per Iouem parasitus meliori quàm rhetores atque philosophi uiuendi con-
ditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem longè diuer-
sum est quod dicis. nam & fato multo feliciore functus è uiuis migrat parasitus.
Quippe compertè exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum
maximam partem, malo extinctos esse exitio, nonnullos cõdemnatione iudicii
in maximis flagitiis manifestò deprehensos, sumpto ueneno: alios toto corpore
exustos, plerosq; urinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque
occisos. At quis tãdem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre po-
test? sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quòd siquis e- G
tiam uiolenta morte defungi uidetur, mortuus auolasse creditur. TYC. Hæc
equidem satis superq; tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt. Su-
perest ut & illud explices, num honesta & utilis sit hæc alenti possessio. Siqui-
dem opulentiores mihi uidentur parasitos alere, tanquam officiosi, & beneuo-
lè gratificantes illorum tenuitati: quod ego ei qui alitur, dedecus esse existimo.
PARA. Quàm simpliciter fatuum te esse constat, ô Tychiade, si hoc nequeas
intelligere, hominem diuitem, etiam si Gygis opulẽtiam possideret, solũ eden-
tem, esse pauperem? Atq; ille progrediens in publicum nõ comitante parasito,
mendicus est. Et quemadmodum miles sine armis habetur despectior, & uestis H
sine purpura uilior, & equus sine phaleris leuior: sic etiam diues egregiè & am-
pliter nummatus, lõgè apparet sine parasiti satellitio humilior àtq; contẽptior.
Atqui parasitus quoq; non parum ornamento est diuiti, diues parasito non itẽ.
Alioqui neque probrũ est, ut tu ais, huic parasitari, ut præstantiori deteriorem.
Quòd autem opulento utile sit parasitum alere, præterquàm quòd ornamen-
tum non uulgare illi adiungit, etiam securitatem multam, parasiti præsentia &
comitatus diuiti suppeditat. Neque enim quispiam temere pugna adorietur di-
uitem qui hunc illius lateri assistentem conspexerit. Sed neque metuendum est
eum ueneno periturum, qui parasitum conuiuam habuerit. Quis enim auderet I
insidiis petere quempiã hoc præmandente atq; præbibẽte? Itaq; diues non tan-
tùm à parasito ornatur, sed eius quoq; opera à maximis periculis tutus cõseruatur.
Ita enim parasitus propter charitatis affectũ qua diuitem ex animo comple-
ctitur, omnibus semet obiectat periculis. Neq; tantùm concedit solum cibũ su-
mere, sed unà quoq; edens exoptat oppetere. TY. Omnia mihi, ô Simo, satis di-
sertè disseruisse uideris, nec quicq̃ quod ad artem tuam commẽdandam perti-
net, prætermisisti: neq;, ut tu dixisti, ad hãc rem inexercitatus accessisti, sed planè
omnium instructissimus atq; exercitatissimus. Quod reliquũ est, scire gestio an
parasiti compellatio nõ turpis & dedecorosa habenda sit. PAR. Vide quod re- K
sponsum à me exigas, si sufficienter super his uerba tibi fecisse uideor. Respõde
uerò mihi uicissim ad quæstionẽ, si rectè factũ existimas. Age τοῦτο, prisci illi quo
uocarunt nomine? TY. Alimenti uocabulo. PAR. Quid autem σιτεῖσθαι, nonne
alere? TYC. Sanè uerò. PARA. Est ergo in confesso, neq; aliud esse parasitari.
TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse apparet. PAR. Age iterũ mihi
responde, quid tibi discriminis esse uidetur, aut utrisq; propositis utrũ electurus
esses, num nauigare, an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare.
PAR. Quid autem, currere, an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, e-
quitare, an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autẽ, iaculari, an adiaculari?

TYC.

A TYC. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoq; ratione pro edere parasitari sat scio quoque eligeres. TYC. Velim nolim sententiæ tuæ refragari nõ possum. Ac te quidem in posterum, ueluti pueri, & sub auroram & à prãdio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu uerò eãdem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniam primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensius.

ANACHARSIS, SEV DE GYMNASIIS, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

B *Disputant de gymnasiis siue exercitijs adolescentũ, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, forte inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternẽtes ac uolutãtes aspiceret, ignarus quid agerẽt, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & caussam à Solone perquirit: qui cum exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quædam cõmemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, ut suum, commendante, altero uerò ceu stultitiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eò uenitur, ut Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibusq; exemplis animos ac mẽtes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorũdem,*
C *quæq; utilitas sit, recenset. atq; ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorũ, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parũ profutura uideantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; ut iusta potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent: Solon solennium quoq; ludorum auctoritatem & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorũ exemplum allegat: ubi tum ad Lacedæmoniorũ ludos, & puerorũ uerberationes, ita respondet Anacharsis, ut uideatur Lucianus reprehẽdendi magis causa illorũ mentionem facere, quàm quòd inhumanitatem atq; sæuitiam istam laudet. Porrò uidetur interim & illud uoluisse Lucianus, ostẽdere uidelicet rationẽ quandam qua iuuentus institui atq; informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraq; ea sunt quæ à Platone de legibus lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoq; breui isto Solonis sermone, omnia ferme ea Lucianus complexus est, quæ ille multis uerbis & libris uix absoluit.*

D

ANACHARSIS. SOLON.

AEC uerò, ô Solon, quãobrẽ uestri faciũt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim uerò alius alium præfocat, ac uerberat, & cœno semet immiscẽt, uolutanturq; perinde ut sues. Atqui initiò statim exutis uestimẽtis (spectator enim assistebam) alter alterum uicissim & rasit, & unxit oleo, ualde pacatè & amiciter: deinde uerò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerũt innuentes, fronteq; arietantes concurrunt nõ secus atq; arietes. Et uide ut ille alterum sublatum cruribus, humi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi *Lucta.*
E facultatem nõ permittit, in cœnum deorsum adigens. Postremò uerò iam illius crura secundum uentrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miserum ærumnose præfocat. Alter autẽ eius obuerberat humeros, supplicans, ut opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarẽtur: uerùm obscurata unctione, & luto cõpleti, largo sudore perfluentes, copiosam ridendi materiã mihi exhibẽt, ueluti anguillæ è manibus elabẽtes. Rursus alii in aulæ area hoc ipsum sub Ioue facere consueuerunt, neq; tamẽ illi ipsi in cœno, sed profundã arenã subiiciẽtes in fossa conturbãt se mutuò: ipsiq; ultro spargũt puluerẽ, gallorum in morẽ, quò minus (ut mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnẽ lubricitatẽ discludẽte, aduersariiq;

Pancratium. comprehẽsionem firmiorem in arido subministrante: Cæterùm illi stantes ere- F
cto corpore pulueribus pleni, & ipsi mutuis semet afficiunt uerberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & dentes expuẽti similis esse uidetur: adeò illi os totum & arena & sanguine oppletum est, palma (ut cernis) in maxillam percusso. Sed ne præses quidem ille inter eos pacem componit, ac pugnam inducta concordia dissoluit. Etenim purpura coniecturam facio hunc esse unum ex illis principem. Quin animose quoq; cohortatur & laudat eum qui alteri incussa in faciem palma plagã intulit. Porrò alii alibi omnes accelerantes in puluere ueluti
Saltus. currentes subsiliunt, eodẽ in loco permanẽtes: & in altum prosilientes, calce lacessunt aëra. Quocirca ista perlibẽter scire uelim cuius compendii aut utilitatis G
gratia factitare soleant. Equidem omnino hæc res mihi uidetur esse insania: nec quenquã esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abducturus sit, ut nõ credam hos insigniter desipere quibus studio est ista facere. S O. Ista mehercle ô Anacharsi non iniuria ita tibi uidẽtur, cũ & peregrina sint, & multum à moribus Scythicis abhorreant: quemadmodum & uobis non parum multas disciplinas & corporis exercẽdi studia esse uerisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse uiderentur, siquis quemadmodum tu illis spectandis arbiter assisteret. Atqui bonũ habe animum, ô amice. neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu contumeliæ hi mutuò se obuerberant, inq; cœno uolutantur, H
aut semet conspergũt puluere: sed inest huic rei necessitas non iniucunda, neq; mediocrem uigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutius, ut te planè facturum opinor, in Græcia uersatus fueris, non in longum & tu unus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. usqueadeo res tibi uidebitur & uoluptuosa, & utilis. A N A. Apage ista à me ô Solon. Vobis hæc oblectamẽta utilitatem afferant: me si quidẽ quis uestrũ ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicq̃ accinctũ esse acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidistis, aut quídnã operis hoc facere dicamus? S O. Locus ille, ô Anacharsi, à
Gymnasium. nobis uocatur gymnasium, estq; tẽplum Apollinis Lycii. Cernis autẽ eius simu- I
lacrum quod supra statuam situm est, sinistra quidẽ arcum gerens: dextra uerò supra caput refracta, tanquã ex multa defatigatione Deum quiescẽtem indicat.
Certaminum species & nomina. Cæterùm exercitiorũ aliud quidẽ quod in cœno fit, Lucta uocatur. Illi uerò in puluere quoq; luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet uerberibus mutuis onerãt, Pãcratio decertare dicimus. Sũt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmã adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiusmodi uerò sunt ista
Præmia victorum. præmia? S O. In Olympiis corona oleagina, in Isthmiis pinea, in Nemeis ex apiis K
concinnata. Porrò autẽ in Pythiis poma sacerdotes Apollinis proponere consueuerunt, cæterùm apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid autem sublatis cachinnis risisti Anacharsi? an quia hæc tibi uisa sunt esse modica? ANA. Nõ, sed præmia omnibus modis clara atque præstantia percẽsuisti ô Solon, cum digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaq; pomorũ gratia atque apiorum tanta antè laboriose perferunt, & periclitantur, dũ indignis modis præfocantur mutuò, ac inhonestis uerberibus cæduntur, ita ut nõ liceat sine negotio potiri malis, siquem cepisset pomorum desideriũ, aut coronari apio, aut sertis pineis, cu-

ius

A ius nullo luto defœdaretur facies, neq; aduersarii eius uentrẽ pede calcitrassent.
SO. Atqui ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltem signa sunt atque indicia uictoriæ, per quæ uictores cognoscuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna uidetur esse uictoribus: pro qua consequenda etiam in uentrem calcitrari, præclarum est uenantibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra sudorem atq; laborem contingit mortalibus, sed illius flagrantem desiderio, oportet sub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. ANA. Húncne finem ais ô Solon dulcem atque utilem,
B ut ab omnibus uiridi redimiti corona conspiciantur, atque ob uictoriam laude uehantur, quorum paulò antè nemo nõ ob indigna uerbera misertus est, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atq; apiis? SO. Nostrarum rerum etiamnum imperitus esse uidere: non multò uerò post alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequentissimos Græcorũ conuentus profectus, uíderis tantam hominum multitudinem collectam ad illorũ confluxisse spectaculum, ac theatra multis millibus hominũ repleta, athletas uerò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eũ qui præconis uoce uictor pronũciatus fuerit, ab omnibus propemodum deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti ô So-
C lon, longè miserrimum est, quòd non paucis præsentibus tã infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ contumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirũ eos felices esse pronunciabunt, quos uidẽt sanguine perfluere, aut à suis aduersariis compresso gutture pręfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est uictoriæ. Sedenim apud nos Scythas siquis, Solon, uel unũ è ciuibus pulsauerit, aut obuiàm factus è uia detruserit, aut uestem disciderit, graui mulcta in eũ animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum uel paucis præsentibus arbitris quispiam passus fuerit. taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cęterùm athletarum
D mehercle uicem ex animo doleo, eorũ nomine quæ ab illis sufferẽda sunt. Spectatorum uerò dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos quosque ad ludos uisendos ais confluere, demiror magnopere, si negociis necessariis posthabitis, hisce rebus uacare non uereantur. Nondum enim illud possum intelligere, quídnam oblectamenti, quid uoluptatis denique hoc illis afferat, si uideant homines cædi uerberibus, atq; decertantes tum humi prosterni, inq; uicem à se mutuò cõteri. SO. Si iam tẽpus esset Anacharsi aut Olympiorũ aut Isthmiorũ aut Quinquatrium, ipsa res perfacilè docuisset quàm nõ frustra aut temere harum rerum studiosi simus. Neque enim quispiam ita nudè percensendo rerum
E quæ ibi geruntur, uoluptatem illam tibi ita persuaserit, quasi ipse in mediis sedens spectatoribus, uirorum uirtutes cerneres, & corporum excellentium formositates, & habiles admirandorum membrorum uigores, multáque præclara experientiæ documenta, & uim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo uincibiles, atque indefatigatum pro consequenda uictoria studium. Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudendi. ANACH. Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidem hæc quæ enumerasti, nempe uirtutes, ac corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia atque adeò nequicquã uobis perire uideo,

Finis exercitationis.

Gloria labore paranda.

cum neque periclitetur patria, neq; regio incēdiis atq; populationibus diuexe- F
tur, neque amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu
digni uidentur uiri illi, ut tu ais, optimi, frustra tanta sufferentes, talibusq; diffi-
cultatibus conflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporum proceritates ita turpiter arena atque tumentibus uulneribus fœdantes, ut parta uictoria pomo aut pinu potiantur. Sēper uerò mihi uoluptati erit taliū certaminum recordatio. Veruntamē dic mihi, omnibūsne athletis talia cedunt præmia? SOL. Nequaquam, sed uni ex omnibus, qui cæterorum uictor extiterit. ANA. Ergo Solon pro tam obscura atque ancipiti uictoria tam multi semet insanis conficiunt laboribus, præsertim non ignorantes unum prorsus ex omnibus fore qui G
uictor declarandus sit, reliquos autem uincendos, atq; nequicquam uerbera & uulnera miserè suscepturos? SO. Videris ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostræ gentis ritus atq; mores pulcherrimos in uituperationem poneres. Nam siquādo tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddendi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiunt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, utcunque nunc tibi inani studio operam dare uideantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, nul- H
lius rei gratia ex Scythia ad uos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atque tempestuoso traiecto, quàm ut Græcorum leges perdiscerem, ac mores illorum præsens perscrutarer, tū ut optimam Reip. formam multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnibus Atheniensibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legū scriptorem, morumq; præstantissimorum inuentorem te esse cōperi, neque non utilium institutorum interpretem, in summa, totius Reip. formatorem. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docēdi, tuumq; discipulum faciendi, quàm ego sum auidus discendi, adeò ut tibi & incibatus & sitibūdus as- I
sidens, quoadusq; tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reip. institutis & legibus differentē concupiscam. SO. Equidē omnia breuiter perstringere ô amice haudquaquā facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis uisa atq; constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tū quemadmodū illis utamur ubi iam primùm quod rectius est, sapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, ut intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tū quamobrem assiduis laboribus eos- K
dem corpora exercere cogamus. Nō profectò certaminū saltem gratia, ut præmia queant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem, qui inde ad uniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur cōsimiliter. Siquidem aliud quoddam cōmune omnibus bonis ciuibus certamen est propositū, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, sed quæ in se comprehēsim uniuersam hominum felicitatem cōplectatur, nēpe libertatem dico, quæ cuiusq; priuatim est, & cōmuniter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatumq; patriæ fruitionem, rerum familiarum salutem: atque ut summatim dicam,

A cam, pulcherrima quæque quæ à diis immortalibus quiſpiam aſſiduis uotis ſibi dari ſoleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata eſt, eaq; ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atque labores ducũt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percenſenda haberes præmia, poma atque apia cõmemoras, ac uirẽtem ſylueſtris oleæ ramum, & pinum? SO. Atqui ô Anacharſi, ne illa quidẽ tibi uidebuntur modica, ubi quæ dicturus ſum, intellexeris. Eodem enim conſilio fiunt & illa, ſuntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atq; coronæ per omnia felicis quam percenſui. Neſcio uerò quo pacto oratio noſtra confuſa narrandi

B ſerie, ordine penitus præpoſtero, horum prius commeminit quæ in Iſthmo atq; Olympiis & Nemea fieri conſueuerunt. Veruntamen nos (ſumus enim ocioſi, & tu, ut ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. ANA. Præſtat equidem ita facere. Inter eundum uerò in longũ nobis profluxit oratio. Et fortaſſe his citius iam perſuadebor ne quem poſthac amplius ſubſannẽ, quemcunque oleaſtro aut apio coronatum grauius atque iactantius incedentem cõſpexero. Ac ſi uidetur, ſub illam opacam progreſſi conſideamus, ne illi diſceptantes ſua uociferatione nos cõturbent. Quin aliàs etiã Solis (quid enim diſ-

C ſimulem?) ſum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infeſtãtis. Etenim tiaram domi conſultò mihi abſtuli, ne ſolus hic inter uos peregrino & inſueto habitu obambularem. Et iam quoq; anni tempus eſt quo ſydus illud feruentiſſimũ exoritur, quod uos Canem diciti s, omnia exurens, aëremq; ariditate & calore infeſtum faciẽs, Sole circa meridiem ſupra caput aſſiſtẽte, & eiuſmodi feruorem intolerabilem corporibus inducẽte. Itaq; demiror quî fiat ut tu, cum ætate ſis planè confecta, nõ perinde ut ego ſudore perfluas: neq; prorſus à Sole infeſtari uideris: neque uſpiam locum umbroſum exploras quem ſubires, ſed æſtũ facilè & patienter toleras. SO. Inanes illi & ſuperuacanei labores, ô Anar-

D charſi, & aſſiduæ in cœno uolutationes ſubaëriæ, præterea in arena miſeriæ, nobis hoc præſtant, ut feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque amplius egemus pileo, ut Solem à contingẽdo capite prohibeat. Itaq; ſub umbram cõcedamus. Noli uerò iis quæ dicturus ſum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidem illis habeas, ſed ubicũque aliquid parum rectè tibi dixiſſe uidebor, ſtatim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emẽdato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum exiſtimo. aut enim tibi cõſtanter perſuadebo, ſi non diſſimulanter habueris quæ cõtradicenda ſunt: aut ego deintegro diſcam quàm nõ rectè de his ſenſerim atque ſtatuerim: quo

E nomine uniuerſa Athenienſium Reſpub. tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad ſaniorem ſententiam ſuadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obſtringes. Neq; hoc eam celabo, ſed ſtatim in medium adferam, ac ſtãs in ſenatu his uerbis uniuerſos compellabo: Ego quidem uobis, ô ciues Athenienſes, leges cõſcripſi, quas ego Reipublicæ utiliſſimas fore arbitrabar. At hic hoſpes (te ô Anachraſi digito commõſtrato) tametſi oriundus eſt ex Scythia, uir tamen multa ornatus ſapientia, aliter mihi perſuaſit, & diſciplinis uitæq; inſtitutis longè melioribus imbuit. Itaq; ob ſua in Remp. merita, ciuitate donetur, ac æneam illi ſtatuam apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſſimum uerò habe, ciues Athenienſes ſibi nequa-

quam dedecori fore existimaturos ab homine peregrino atq; barbaro ea perdi- F
scere, quæ sunt ex usu Reip. ANA. Hoc equidē erat quod ego de uobis Athe-
niēsibus inaudieram, quòd in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illusores.
Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatē meam in plaustris de-
gens contriui, subinde solum pro solo mutans, quiq; nunquam in ulla ciuitate
habitaui, neq; unquam ullam nisi nunc primùm uidi, de administrāda Rep. uer-
ba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hāc urbem clarissimā opti-
mis legibus fundatam tantis temporibus incolentes? cum primis uerò te ô So-
lon? cui hoc, ut perhibent, statim sub initium studio ac curæ fuit, nosse quibus
procurationibus Resp. quamoptimè administraretur, tum quarum legum præ- G
scripto utens, quam florentissima atq; felicissima redderetur. Veruntamen & in
hoc tibi ut legumlatori mos gerendus est. Itaq; tibi contradicam siqua mihi pa-
rum scitè aut rectè proponere uideberis, tantùm in hoc, ut cuncta perdiscā cer-
tius. Et uide ut iam euitato sole simus in umbra, neq; desunt sedes percommo-
dæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationē exorsus ab initio, quā
ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum uo-
bis uiri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadāt exercitationibus. Insuper quid
ad uirtutem consequendam illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno uo-
lutationes. hoc enim uel omnium cupientissimè statim sub initium audire de- H
siderabam. Reliqua uerò in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc
autem inter dicendum fac Solon cogites, ad uirum barbarū te uerba facturum.
Dico autem ne de industria orationem nectendo obscures, neq; impēdiò pro-
ducas. Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimiū multa per te adducta fue-
rint. SOL. Tu quidē hoc, ô Anacharsi, longè melius constitues, ubicunq; parum
perspicua tibi uidebitur oratio, aut alicubi prorsus à uero aberrare temere fluē-
do. licebit enim hanc tibi interrogādo quotiescunque libitum fuerit interpella-
re, eiusq; prolixitatē decurtare. Quanquam ubi nō prorsus ab instituto aliena,
aut à scopo in totum abhorrentia dicūtur, nihil uetat orationem paulo longius I
progredi: quoniā & senatui Areopagitico, cui rerū capitalium iudicia cogno-
scēda sunt, à maioribus usq; accepto more ita factitare solēne est. Ingressi enim
in Areopagū cōsidunt, cædis aut uulneris ex destinato inflicti, aut incēdii caus-
sam cognituri: deinde utriq; iure contendentiū dicendi copia permittitur. Di-
cunt uerò alternis uicibus, & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se,
aut rhetorum sibi cōducunt operam, quibus caussa oranda est. Illi ergo quam-
diu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auscultāte cū silen-
tio. Cæterùm si quis meditato procemio orationē exorsus fuerit, ut iudicū ani-
mos aliqua beneuolentia sibi propensiores faciat, aut miserationem, aut præci- K
puam aliquam orationis uim atq; potētiam caussæ adduxerit, qualia permulta
rhetorum filii machinantur, ut hisce uerborum præstigiis iudicū præstringant
oculos: progressus actutum præco illi indicit silentium, non permittēs rheto-
ri ad senatum nugandi libertatem, ac uerbis caussæ inuoluendæ potestatē, quò
minus Areopagitę ea quæ facta sunt, nudè queāt perspicere. Itaq; & te ô Ana-
charsi in præsens quidem Areopagitam constituo, ac iuxta senatus legem à me
conditam ausculta, meq; silentio indicto compesce ubi extra caussam inutiliter
rhetoricantem senseris. Quamdiu uerò ea quæ ad caussam attinent, dicentur,
licebit orationem extendere. Neq; enim amplius sole sub ardēti colloquimur,

ut

A ut magnopere dolẽdum sit si in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra planè densa est,& nos in præsentia ocium agimus. ANA. Perbenigna sunt ista quæ dicis,ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digressiuncula etiã ea quæ in Areopago fieri consueuerunt,mihi humaniter exposueris,admiranda profectò,ac bonorum senatorum opera,ueritati suffragantium. Iam igitur de illis dissere,ac ego Areopagita (hũc enim me esse uoluisti) pro more iudicum uestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde paucis tibi antè audiendũ est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus,cuiusmodi sunt muri,delubra,& alia,sed hæc tãquam corpus quoddam firmum esse atque immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolẽtium. Omnem uerò uim atq; auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. Hos enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes,sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligẽdi,exornantes illud, ut quammaximè niteat, cum intus uisendis ædificiis adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circunseptũ. Cum primis uerò omnem curam impendimus ut ciues & mente boni, & corpore efficiãtur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unà Remp. administrantes, neque nõ in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educẽt. Cæterùm ubi iam honestatem per ætatem sapere cœperint,ac unà cum illis uerecundia & pudor & metus,neque non rerum præstantissimarum concupiscentia enata fuerit,ipsaq; corpora laboris patientia uisa sunt,membrorum robore solidiora facta,ac iustis uiribus consistentia: tunc iã illos assumptos docemus,aliis quidem animi disciplinis propositis,aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis esse existimamus tantùm natos esse,ut quisque natus est,quantum ad corpus & animũ excolendum attinet, sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur,animi uerò & corporis uitia emendãtur. Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atq; fulciũt, ne uenti uiolentia accepto detrimento perfringantur. Vbi uerò iam iustum robur collegerint,tunc inutiles & superfluos ramos amputant,easq; uentorũ arbitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus,ac literarum formas pingere,easdemq; excellenter pronũciare docemus. Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum uirorum sententias,res olim foriter gestas à maioribus,tum orationes quoque utiles uersibus exornatas, quò tenacius atq; fidelius memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium uirorum uirtutibus,& rebus memorabilibus,paulatim ista desiderare occipiunt,ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris:cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque Homero luculẽtissimè perscripta sunt. Porrò autẽ ubi ad Reip. procurationem se iam contulerint,illisq; publica officia obeunda sunt. Sed hæc

fortaſſe à præſenti inſtituto diſcrepant. neq; enim quibus rationibus illorũ mẽ- F
tem excolere ſoleamus, ſub initium dicere decretũ erat, ſed quam ob rem hiſce laboribus eoſdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipſi ſilentium iniungo, non expectato præcone, neque te Areopagita, qui, ut ego ſuſpicor, ductus reuerentia tanta extra cauſſam nugantem me pertuliſti. ANA. Dic mihi Solon, cuius rei gratia Senatui uiſum eſt nulla pœna afficiendos eſſe res maximè neceſſarias non dicentes, ſed ſilentio prætereũtes? SO. Cur hoc ex me quæſiſti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundiſſimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde neceſſaria, & labores corporũ per- G
cenſere cogitas. SO. Memor ſum eorum, ô generoſe, quæ initiò præfatus ſum, ac orationẽ temere ab inſtituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluẽdo, tuam confunderet memoriam. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſſimis perſtringam. ſiquidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationẽ uidetur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda, quæq; faciẽda ſunt imperantes. Tum quòd integerrimorum uirorum conuictu utendum ſit, apud quos ea quæ decent perdiſcunt: tũ iuſta facere, tum ex æquo inter ſe uer- H
ſari in Repub. neque ullam rem turpem peruerſe appetere, ſed rerum honeſtarum tangi deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapiẽtibus, Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellãtur. Præterea ipſos quoque in theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarũ ac tragœdiarum ſcenicis actionibus priſcorum uirorum uirtutes atque uitia ſpectantes, ut ab his auerſi, feruenti ſtudio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis inceſſendi atque inuadẽdi facultatẽ poëtis Comicis permittimus, quoſcunque turpia atque flagitioſa & Reipub. dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, me- I
liores euadunt, ut poſthac uulgi reprehenſionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas ô Solon, Tragicos, & Comicos, ſi illi ſunt latis & altis ſubnixi calceamẽtis, aureis autem teniis per ueſtem uariegati, laruis uerò induti planè ridiculis, & magnùm hiantibus. Verùm ipſi intus intenſo clamore uociferabantur, incedebantq; neſcio quomodo ſecurè talibus induti calceamẽtis. Et niſi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionyſia. Porrò Comici cæteris erãt humiliores & pedeſtres, laruas tamen habebãt multo etiam magis ridiculas, quos uniuerſum theatrum riſu proſequebatur. Sedenim alios altiores nemo nõ triſti atque contracta fronte audiebat, eorumq;, ut opinor, omnes commiſerabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorũ ô bone miſerti ſunt, ſed poëta fortaſſe priſcam aliquam & miſerandam calamitatem in ſcenam adduxit uiſendam ſpectatoribus, orationesq; miſerationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti ſunt. Veriſimile autem eſt & tibicinas te uidiſſe, tũ alios canentes in medio theatri conſtitutos. Iam neq; hanc canendi rationem & uſum tibiarum inutilem eſſe cẽſemus, uerùm iis omnibus atque eiuſmodi mentem acuentes meliores nobis reddimus. Cæterùm corpora, quod omniũ maximè audire deſideras, ad hunc modum exercemus: exutis (ut initiò dixi) ueſtimentis, primùm illa ad aërem aſſue-
facimus,

Sophiſtæ & philoſophi.

Tragicorũ & Comicorum differentia.

A facimus, non amplius tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accõmodantes, ut neque feruentem solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatiẽtia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, ut habiliora firmioraq; reddantur. Siquidem absurdum est si coria oleo emollita atque perunctа, ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc uita animatum, nequaquã melius fore usu olei opinaremur. Mox uariis excogitatis exercitiis, ac singulorũ magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterũ uerò pancratio decertare docemus, ut laboribus tolerandis assuefiant, pariterq; ictuum declinandorum pe-
B riti euadant, neq; metu auersentur uulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas utilitates apportat iuuenibus. nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes, præterea ut prospera utantur ualetudine, sintq; per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram uultu luctãtur, & securè procidere, & promptè exurgere eadem discũt opera, ut & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè nõ sunt inutilia habenda exercitia, sed unum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant. etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ talibus exercẽtur labo-
C ribus. Alterum uerò neque ipsum modicũ est. ex hoc enim consequuntur peritiam, siquando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in confesso est, quòd & hostem talis complexus, citius supplantatum prosternet, & prolapsus ipse quamfacillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia ô Anacharsi ad uerũ illud certamen quod in armis peragitur, referre solemus: planeq; in eam opinionẽ descẽdimus, ut certò putemus, longè melioribus nos usuros ita exercitatis, posteaquam primùm illorum nuda corpora emollita atq; exercitata & robustiora reddidimus, neque minus leuia & habilia, eadẽmque aduersariis grauia effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati
D futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiũt, neque immodicam ostendentes corpulentiam, & segnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatã, qualia ferè sunt mulierum corpora sub umbra marcescentia, trepidantia, ac illico multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè uerò siquando (ut nũc) sol sub meridiẽ æstu supra modũ calente feruerit. Cui enim rei quispiam uteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quiq; saltem uiso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactum, atque ad manus cum hostibus uentum fuerit? Sedenim nostri iuuenes partim rubore partim nigredine tẽperanter sub
E sole colorati, uultu planè masculo, multum uigoris atque caloris & uirilitatis præ se ferentes, neq; nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, neq; nimio põdere *prægrandes, uerùm iusto corporis modo formati, cũ inutilem, tum superfluam carnium molem & abũdantiam sudore absumũt: illud autem quod robur præstat & uigorem, citra mali admixtionẽ conseruant. Quod enim ii qui uentilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate ualetudinis uti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & rarò admodũ morbis affectus decũbit: quem-

* prægraues, πολυσαρκοῦς.

admodum si quis ignem allatum in triticum eiusq; stipulas & paleas iniiceret F
(rursus enim ad uentilantem regredior) dicto citius, ut opinor, cõflagrarent stipulæ, at uerò triticum modicè, neq; flamma admodum magna exurgente, neq; uno impetu, sed sensim atq; modicè suffumigãs, tẽpore tandẽ & ipsum incẽsum absumeretur. Ita neq; morbus, neq; defatigatio tale corpus corripiens, facilè arguerit, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitũ est: externa quoq; ualde firmiter aduersus illa circunsepta sunt, quo minus uis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neq; æstum, neq; algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, ueluti multo exercitio antè præparatus, atq; in usum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illico membra uigore irrigans, eaq; cumplurimum nulla lassitudine uincibilia exhibet. Multorum enim & uariorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam uires absumit, sed multis incremẽtis augere solet: dumq; subinde refouentur, fiunt etiam G
Cursus. maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & ut longo alicui spacio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: utq; in breui quãcelerrimi sint, corporis leuitate uti quampromptissimè docemus. Neque uerò cursus in loco plano aut solido cõficitur, sed in profunda arena, ubi nulla firmitate planta figi potest aut sustentari, neq; suffulciri promptũ est, cedentibus sub- H
Saltus. inde ad singulos passus pedibus. Fossam quoq; trãsilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddã impedimentum. Qua in re exercentur grandia plum-
Iaculatio. bi pondera habentes in manibus. Deinde hasta quoq; in longum proiicienda decertant. Vidisti uerò & alium quendã globum iacẽtem in gymnasio æneum atque teretem, in parui scuti figuram formatum, neq; lorum neque balteum habentem. At illum quoq; periculi faciendi gratia manu sustollebas iacentem in medio, uidebaturq; tibi grauis, & propter læuitatem comprehẽsu difficilis. Ita-
Discus. que illum sursum manu extortũ iaculantur in aërem, inq; longum, contendentes quinam ex illis eundem quamlõgissimè iactu promouerit, ac omnium alio- I
rum metas excesserit. Quæ res & humeros illorũ firmiores reddit, & brachia
In arena & cœno lucta. non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrẽ & arena & lutũ illis luctantibus substernatur, quæ initiò perquam ridicula tibi uisa sunt, nunc audi ô admirande. Primùm quidem ne in duro casus illis contingat, sed in loco molliore citra periculũ prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ non sunt inutilia habenda aut ridicula. Nam & hæc plurimum ad robur & membrorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modum luctãdo alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametsi crebrò elabantur è manibus. K
Tenere enim perunctum oleo, & sudore perfluentem, excidere conantem, & è manibus effluere laborantẽ, ne tibi res uideatur esse modica, aut nullius momẽti. Et hæc omnia, ut à me antè prædictum est, in bello quoque non parum præstant utilitatis exercẽtibus, si aut amicus uulnere saucius sine negocio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiendus. Eam ob rẽ penè immodicè eos exercemus difficilioribus propositis, ut hoc facilius minora queant perpeti. Rursus arenã planè diuersa ratione utilem esse cẽsemus, ne dum complexibus implicantur, labantur. Postea quàm enim in cœno multo exercitio didicerunt compescere aduersarium quò minus elabatur è manibus

propter

A propter corporis lubricam comprehensionem, etiam ipsi cōprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cum tenentur medii. Quin sudorem largiter semet effundentem arena quoque mihi uidetur cōprimere dum aspergitur: utq; uis corporis par sit laboribus, efficere: estq; uentis obstaculo quò minus lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoque corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis cuius conuersatio semper sub umbra fuit, & quencunque tu ex his qui semet in Lycéo exercent, eligeres, huc sisterē, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarem, utrinam B potius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius uitæ periculū feceris, alteri potius esse similem, quàm deliciis frangi atque diffluere, ac album esse præ sanguinis inopia ad præcordia cōfugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutē nostrā exercere solemus, existimātes eandem hisce gymnasiis optimam fore custodē Reip. & cuius opera in libertate nos uicturos speramus, semper de hostibus, quicunq; nos adoriuntur, uictoriam reportantes: terribiles uerò finitimis existentes, adeò ut illorum plurimi & potentiam nostram pertimescāt, ac nobis tributum péndere soleant. Porrò autē in pace longè melioribus illis utimur, de nulla re turC pi ac flagitiosa contendentibus, neque ob inertiam ad mutuò inferēdam iniuriā se conuertentibus, sed circa ista uersantibus, inq; his ipsis exercitiis occupatis existentibus. Et quod cōmune bonum dixi, summamq; ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes & belli scientiam quamoptimè atque diligētissimè iuuentus præparata fuerit, studiis ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. A N A. Proinde, Solon, hostibus uobis ingruentibus, oleo peruncti, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugilatu instructi aduersus armatos. Et illi uidelicet pertimescunt uos ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resiliētes illorum D crura apprehendatis, eosdemq; præfocetis iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent uos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at uos quemadmodum statuas, telorum acies nō penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac multo sanguine abundātes. Neq; enim uos estis aut spicæ aut stipulæ, ut quamprimum plagis succumbatis, sed admodum ferò, ac uix profundis confecti uulneribus, modico sanguine cōmonstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplum à te adductum planè obaudierim. Aut fortasse Comicorū & Tragœdorum potius armaturam assumetis, & si iussu senatus in aciem uobis exeundum fuerit, galeas illas hiātes capiti imponetis, ut hoc magis terrori sitis aduersariis, E laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accōmodabitis, qui si fugiendum uobis esset, leues sunt. rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tāta mole uobis aduersus illos irruentibus. At uide potius ne ista uestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæ'que deditorum exercitia. Si uerò uobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis uobis opus erit gymnasiis, & uero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes uobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo uirtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis ia-

Arenæ usus et commoda.

cula,quæ uenti flatu feruntur,ſed ſit haſta grauis,quæ cum turbine atque ſibi- F
lo extorqueatur: præterea lapis prægrãdis,& gladius,& ſcutum ſiniſtræ inſer-
tum, & thorax,& galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis,dei cuiuſpiam be-
nignitate mihi ſeruati eſſe uidemini quò minus nondum periiſtis à perpaucis
ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim ſi ſtricto ſaltem gladio
quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes ueſtros omnes irruerem, actutũ unà cum
clamore gymnaſium haud dubiè caperem, illis paſſim diffugientibus, ac nullo
contrà ferrum aſpicere audente, uerùm poſt ſtatuas aut columnas conſiſtentes
riſum mihi exhiberent,lachrymantes atq; trepidantes permulti.Tunc uerò ui-
deres illos non amplius rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nũc ſunt in præſentia, G
ſed omnes illico expalleſcẽtes, tranſcoloratos præ formidine.Adeò multa pax
uos eneruatos effœminauit,ut non facilè ſaltem criſtã hoſtilis galeæ cõſpectam
ſuſtineretis.SO.At nequaquã talia de nobis prædicauerunt,ô Anacharſi,Thra-
ces,quotquot Eumolpum ſecuti bello nos laceſſiuerunt, neq; ueſtræ mulieres
quæ duce Hippolyta aduerſus urbem expeditionem inſtituerant. Neque item
alii quotquot in armis & acie uires noſtras experti ſunt. Cæterùm nos,ô beate,
non hoc cõſilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem
aduerſus pericula producamus : ſed ubi in hiſce ludicris quamoptimi atq; exer-
citatiſſimi euaſerint,deinceps & cũ armis exercentur, quibus longè promptius H
utuntur ad hunc modum antè inſtituti. ANA. Et ubinam locorum illud uobis
eſt gymnaſium,quod armorum uſui exercendo deſtinatum eſt? Neq; enim ego
uſpiam in urbe eiuſmodi cõſpexi,cum totum oppidum ſurſum ac deorſum di-
ligenter perreptaſſem.SO.Sed certò uidebis ô Anacharſi,multum nobis tem-
poris conuerſatus,tum unicuiq; permulta eſſe arma,quibus neceſſitate urgen-
te utimur,& criſtas,& phaleras,& equos,& equites termè quartam partem ci-
uium.Siquidem ſemper armatum incedere, neque nõ acinace ſuccinctum eſſe,
ſuperuacaneum in pace eſſe exiſtimamus. Præterea mulcta cautum eſt,ne quis
in urbe,cum nihil neceſſe ſit,ferrum geſtet,aut armatus procedat in publicum. I
Vobis uerò non iniuriâ ignoſcendum eſt,perpetuò in armis uiuẽtibus. Viuere
enim in loco aperto incuſtodito,facilè inſidiis obnoxium eſt,& hoſtium ualde
numeroſa eſt copia, neque illud certum, quo tempore aſſiſtens quiſpiam dor-
miẽtem è plauſtro pertractum iugulet. Ipſa quoque mutua infidelitas, & quòd
legibus nequaquam coërciti unam remp.incolitis, ferrũ uobis ſemper facit ne-
ceſſarium,ut in propinquo ſit ad propulſandam iniuriam, ſi quis uim alteri in-
ferre aggrederetur. A N A. Adeò uerò Solon ferrum geſtare nulla neceſſitate
adigente ſuperuacaneum eſſe cenſetis, ut & armis parcatis,ne in manibus fre-
quenter habentes corrumpantur,ſed repoſita cõſeruatis,ut neceſſitate uocan- K
te utamini : ſedenim iuuenum corpora nullo cogente periculo uerberãtes la-
boribus conficitis.Quinetiam ſudore abſumẽtes, nulli rei magnopere neceſſa-
riæ aut conducibili uires illorũ expromitis,ſed incaſſum in cœno atq; arena ef-
funditis.SO. Videris ô Anacharſi talem de robore corporeo opinionẽ obtine-
re,quaſi uino aut aquæ aut alii cuipiam rei humidæ ſimilitudine reſpõdeat.Itaq;
metuis ne quemadmodum ex uaſe Samio,robur clanculum effluens in labori-
bus,deinde nobis corpus inane & aridum diſcedẽdo relinquat, cum à nemine
intus repleatur. Atqui ad hunc modũ res ſe non habet,ſed quanto quis impen-
ſius exhauſerit,tanto copioſius influit, iuxta Hydræ fabulam, ſiqua unquã tibi
inaudita

A inaudita est, cui pro uno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterũ si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illico fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, ueluti in igne ac lychno usuuenire uidemus. Etenim eodem flatu & ignem potes incendere, inq; breui maiorẽ facere, nimirũ inflammans spiritu: ac lychni lumen extingues, non habens sufficientẽ materiæ suppeditationẽ, quæ aduerso flatui par esse possit. neq; enim ab altius acta radice productum fuerat. ANA. Hæc equidẽ, ô Solon, non admodũ intelligo. argutius enim ista tibi dicta sunt, quãm ut ego queam intelligentia assequi, exactam quandam curam & mẽtem
B acutè cernẽtem requirentia. Illud porrò omnino mihi responde, quam ob rem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, aliisq;, quando multi, ut ais, cõfluxerint iuuenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis, sed nudos in medium adductos, qui & calcitrẽtur, & uerberentur, ostenditis, ac deinceps uictoribus mala aut oleaginã coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia factitare soleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorũ desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis uoce magnificè proclamari. Qua-
C propter etiam tanquam illi exutis uestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque uictoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificum & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimum, ac demonstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc uisum esse etiam sua opinione præstantissimũ. Etenim non pauci ex spectatoribus quibus per ætatẽ etiamnum exercitatio colẽda est, abeunt non mediocriter ex his uirtutis & laborũ amore inflãmati. Itaq; ô Anacharsi, si quis è cõmuni hominũ uita laudis & gloriæ amo-
D rem sublatum eiiceret, quidnã amplius præclarę rei nobis ille faceret reliquum? aut quisnam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuẽda patria, defendendis liberis & uxoribus, & pro templis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad uictoriam consequendam ferantur. Et quidnam dicturus esses si apud nos & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes uideres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studium non mediocre? Rideres uidelicet, at tũc maximè, si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuueni-
E bus ut intersint imperatum esse, ut spectẽt uolucres rostris inter se depugnantes usque ad extremam defectionem uirium. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignũ est. Irrepit enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores atque ignauiores esse appareãt, néue defessi uulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterùm ut in armis harum rerum periculum faciant, utq; mutuis uulneribus semet conficientes spectemus, apage. ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele, ad hæc non minus damnosum & inutile, mactare iuuenes præstãtissimos, quorũ opera & uiribus longè melius aduersus hostes uti queamus. Quia uerò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoque Græciam uidendi gratia

Gloriæ stimulus.

Gallorũ gallinaceorum pugna.

peragraturũ,uide ut memoria teneas,ſiquando in Lacedæmona ueneris, ne & F
illos irrideas, neque putes eoſdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de
pila in theatro impetu facto collapſi, mutuis uulneribus ſemet deformauerint,
aut in locum circumcirca aqua obſeptum ingreſſi,ac in cohortes diſtributi,ho-
ſtili animo alter alterum inuaſerit, & ipſi nudi,donec pars alterutra diuerſam è
loco aquis circundato eiecerit,nempe Lycurgi aſſeclæ,ſectatores Herculis, aut
rurſus in aquã impulerint. Ab illa enim pax inſequitur,nec ullus amplius pul-
ſatur. Maximè uerò ſi uideris pueros ad aram flagellis ac loris cædi,ac ſanguine
defluentes & patre & matre aſſiſtentibus,non ut aliquẽ ex hoc facto dolorem
capiant, ſed minaciter interminantibus niſi uerbera perſeueranter tulerint, ac G
ſupplicantibus quoq; ut quamdiutiſſimè labori tolerando ſufficiant, néue uer-
berum difficultatibus cedẽtes ſuccumbant. Itaque permulti plagis ipſis immo-
riuntur, dedecoroſum exiſtimantes ſi etiamdum uiuentes in familiarium con-
ſpectu uerberibus ſuperati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent:
quos etiam ſtatuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honeſtatos
uidebis. Quando ergo iſta coràm oculatus arbiter intueberis,caue illos inſani-
re temere ſuſpiceris, neque dicas citra cauſſam iuſtam ac neceſſariã talibus eos
difficultatibus conflictari,neque urgente alicuius ſæua tyrannide,neque hoſti-
bus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarũ legum au- H
ctor pro illis tuendis tibi rationi ualde cõſentanea, quibũſnam cauſſis impulſus
pueros ita uerberibus affligendos ſtatuerit,neque inimicus illis exiſtens,neque
inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuẽtutem nequicquam abſu-
mens,ſed uolens atque contendens reddere quãfortiſſimos,ac omni difficulta-
te ſuperiores eos,qui patriam ab iniuria eſſent ſeruaturi atque defenſuri. Quã-
quam uerò ipſe Lycurgus nihil dixerit,facilè tamen animaduertis,ut talis quiſ-
piam quondam in bello comprehenſus,nullam uocem Spartana magnitudine
indignam emiſerit,inimicis eundem diris tormẽtis torquentibus, ſed illos falſè
ſubſannans,flagellis cædebatur, cum uerberante infracta animi tolerantia con- I
tendens,utérnam citius uiribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoque,So-
lon,in iuuentute loris cædi ſolitus eſt? & an huius certaminis auctor exiſtẽs,ci-
tra periculum talia iuueniliter commentus eſt? SO. Cum iam prouectæ ætatis
eſſet,ciuibus Spartanis leges cõdidit,profectus è Creta. Aliquandiu enim apud
Cretenſes peregre egit,quoniam eoſdem audiuerat optimis legibus inſtructos
uiuere,quibus Minos Iouis filius legum ſcriptor extiterat. ANACH. Quam
ob rem igitur Solon,& tu non imitatus es Lycurgum,ac iuuenes loris proſcin-
dis? Etenim perpulchra hæc ſunt inſtituta, & uobis non indigna. SO. Quo-
niam nobis Anacharſi ſufficere uidentur iſta gymnaſia, quorum ipſi reperto- K
res extitimus, neque magnopere neceſſarium exiſtimamus peregrinorũ æmu-
latores eſſe. ANA. Nequaquã,ſed intelligis,ut opinor, quàm res ſit friuola fla-
gris obuerberare nudi ſcapulas,palmas utraſque ſuppliciter extendẽtis,ex quo
nulla proueniat utilitas neque priuatim ad eum qui cæditur,neq; item ad Rẽp.
communiter. Itaque ſiquando Spartam peregre profectus uenero quo tempo-
re iſta factitare ſolent, uideor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè,
ſingulos deridentem, ſiquando uidero pueros ueluti fures flagris onerari, aut
ueluti peculatorẽ, aut alium facinoroſum. Planè uerò illorum ciuitas mihi ui-
detur egere helleboro,quæ uſqueadeo ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. Ne

deſertam

A desertam caussam ô generose, neque uiris absentibus te solum dicentem uincere inducas in animum. Neque enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerũ caussam tibi promptissimè redditurus est. Verùm enimuero quandoquidem ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse non occultè tulisti, uideor mihi non iniqua postulaturus à te, ut & tu uicissim me audiente percurras qua ratione uos Scythæ uestros iuuenes exerceatis, tũ quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quónam pacto eosdem uiros strenuos efficitis. ANA. Aequissima sunt ô Solon quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse nõ admodum admiran-
B das illas, & quæ non multum uestris sunt responsuræ. Neque enim uel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquam meticulosi: sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si uidetur, ea de re colloquium in crastinum usque differemus, ut ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim, tum etiã ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaq; quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus umbris appetit uespera.

DE LVCTV, Erasmo Roterodamo interprete.

C Peræprecium sanè fuerit obseruare ea quæ in luctu uulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis qui eos consolantur scilicet, quámque non ferenda putent lugentes ea quæ acciderunt, & sibiipsis, & iis quos flent, cum haudquaquam pernouerint, malâne sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque iis quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet qua gratia superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapiẽtes isti uocant idiotas, Ho-
D mero, Hesiodo, reliquísque fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum uocant. Eum existimãt magnum & spaciosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari uidetur, quò singula quæ illic sunt, introspiciãt. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo uocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porrò Plutonem hunc inferorum remp. & manium uitam constituisse in hanc formam. Nam sorte obtigisse huic ut uita defunctis imperaret. Quos ubi de-
E missos receperit, arreptos uinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorsus permittens ut ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex uniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis & horrendis uel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atq; huiusmodi uocabulis appellantur. Quodq; est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neq; transmittere neq; transire sine uectore: nam & profundior est quàm ut pedibus trãsiri possit, & spaciosior q̃ ut tranari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auiũ manes possint eã transuolare. In ipso uerò descensu, portaq;, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruelis, cui mãdata est custodia: iuxtaq; hunc canis triceps, sæuus admo-

dū. Is aduenientes ſatis amicè pacateq; intuetur:cæterùm ſi quis conetur aufu- F
gere,latrat,territosq; in ſpecum redigit. Iam qui trāſmiſſa palude ingreſſi ſunt,
eos excipit pratum ingens,Aſphodelo cōſitum,ac fluuius memoriæ hoſtis:eóque Lethe nomen eſt inditum. Nam hæc uidelicet priſcis illis mortalibus nar-
Lethe.
rarunt,qui illinc redierant,nempe Alceſtis & Proteſilaus,Theſſalus uterq;,neque non Theſeus Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum graues,digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur è fonte illo bibiſſe,alioqui non meminiſſent horum.Itaque Pluto & Proſerpina,ut aiebant illi, remp.adminiſtrant,rerumq; omnium dominatum obtinent.Sed inſeruiunt his, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ,pœnæ,terrores, G
ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, uterque Cretenſis, uterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iuſtos uiros,qui cum uirtute uitam peregiſſent, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniam quandam emittunt in campum Elyſium, uitam optimam inibi uicturos . Quòd ſi malos aliquos ceperint,hos Furiis traditos,in impiorum locum eiiciunt,pro ratione malefactorum puniendos.Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti,exuſti, à uulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum uoluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculum adductus ne ſiti moriatur infelix. H
Rurſum alii mediocris uitæ (ſunt autem hi complures) uagantur in prato ſine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euaneſcentes. Aluntur autem uidelicet noſtris libationibus inferiiſque quæ ſepulchris inferuntur: adeò ut ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus ieiunus ac famelicus inter illos uerſatur . Hæc uſqueadeo ualidè uulgi animos peruaſerunt, ut ſimul atque familiaris quiſpiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori daturus ſit:nec illud prius expendunt, cuiuſmodi nomiſma legitimum ſit ambulétque apud inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginenſis obo- I
lus. At ne id quidem cogitant, multo ſatius eſſe non poſſe naulum reddere. ſic enim fiat,ut non recipiente portitore,poſtliminio redeāt in uitam.Poſt hæc lotos eos, perinde quaſi tartarea palus non ſatis ſit idonea lauandis his qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpore,iámque uicta graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt ſplendidè ueſtitos,ne uidelicet algeant per uiam, néue nudi conſpiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorū planctus,comæ dilaniatio,genarum cruētatio. Aliis autem & ueſtis diſcerpitur,& puluis capiti inſpergitur, adeò ut uiuentes miſerabiliores ſint mortuo. Nam illi humi uolutantur ſæpe- K
numero, & capita ſolo allidūt:hic uerò decorus ac formoſus,ac diligentiſſimè coronatus ſublimis propoſitus eſt, & excelſus, uelut ad pompam adornatus. Deinde mater,atque adeò pater quoq; ex mediis cognatis progreſſus, ac mortuo circumfuſus, (nam finge iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe, quò magis in hunc competat actio fabulæ) abſurdas ac ſtultas uoces emittit,ad quas mortuus ipſe reſponſurus ſit,ſi cōtingat uocem recipere. Ait enim pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; producens in longum : Fili iucundiſſime, periſti mihi, mortuus es,ante diem præreptus es, me ſuper hæc miſero ſolo relicto. Non duxiſti uxorem,non paraſti liberos,non militaſti,nō coluiſti

agros

A agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cũ æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac cõcubinas, rursum alii qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui uestem, reliquúmque mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut unà cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic sit usurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filii caussa iactare uidetur, ut quem sciat nõ auditurum, etiam si Sten-
B torem clamore uincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere uel sine uoce. Nihil enim opus est ut quis apud sese clamet. Superest igitur ut ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cum nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cũ ne suam quidem ipsius uitam cuiusmodi sit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac uita demigrasse. Filius igitur huic ita responderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mihi con-
C uicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, deniq; ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum* usuras dicis, ac cœnas, uestémque, & concubitus: eoq; metuis ne rerum harum inopia peream? Non cogitas autẽ longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm uestibus abundare? Age igitur, quandoquidem igna-
D rus uideris, docebo te lugere uerius: iámque denuo incepto luctu, clama: Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, nõ amplius algebis. Peristi mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostẽ, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei caussa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemnẽris factus senex, neq; molestus eris iuuenibus, siquando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ueriora, magísque ridicula dicturum, quàm ista quæ modó? At uide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnamq; cogitas caliginẽ, proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in mo-
E numento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidẽ paulopost exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortassis utcunque ferenda: uerùm eiulatus iste uester quid mihi confert? aut quid ista pectorum ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum quod sepulchro imponitur coronis ornatũ? Aut quid ualet quòd merũ infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum sursum in cœlũ abire, neque quicquã iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod superest, puluis est inuti-

* πόσις, cõpotationes.

lis,nisi creditis nos cinere uesci. Non est usqueadeo sterile neque infrugiferum F
Plutonis regnum, neq; nos destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonen, iampridem mihi libebat uehementer exclamare super his quæ & faciebatis,& dicebatis,sed uetabat linteũ ac lanæ quibus mihi fauces obligastis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed dicito per Iouem: Si cõuersus ad eos mortuus ille,loquatur hæc cubito innitens, an non uidebitur rectissimè dicturus? Attamen uecordes isti uociferantur,& accersito quopiam lamentorum artifice,qui multas antiquas calamitates in unum congerat,certaminis adiutore & amentiæ chorago abutũtur,ubicunque cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verùm quantũ ad lamentationes attinet,omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepulturæ rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblinit,Scytha deuorat,muria condit Aegyptius. Atque hic quidem(rem à me uisam narro)deficcatum cadauer, cõuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter,ut Aegyptium aliquem indigentem pecunię,leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes,pyramides,columnæ,tituli,ad breue tempus duratura,an nõ superuacanea, & ludicris simillima? Sunt uerò qui ludos quoque constituãt ad sepulchrum, ac funebres H
orationes habeãt, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iámque adsunt necessarii,ut defuncti parentes consolentur,suadentq; uti cibum capiãt: quanquam illi per Iouem non illibentes ad id cõpelluntur,quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousque quæso flebimus? Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatum est omnino flere, uel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tanto luctui par esse possis. Tum denique,tum ex omnibus contexuntur duo uersus Homerici:

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla. Tum illud, I
Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi,sed initiò pudibundi, uerẽtesq; ne post charissimorum obitum uideantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet,quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd uulgò existiment mortem summum esse malum.

Sepultura.

Ludi funebres.

Cœnæ exequiales.

RHETORVM PRAECEPTOR, Bilibaldo Birckeimero interp.

ARGVMENTVM.

Insectatur hoc scripto Lucianus *corruptam suorum temporum eloquentiam,& affectatum dicendi genus eorum qui se maximè facundos esse,atque egregiè perorare existimãt, cum uerba quædã ex ultima uetustate repetita,& uix ipsi* Euãdri *matri intellecta,orationi passim admiscẽt,aut uerius infarciunt: quales fuerũt nostra ætate non pauci cum apud* Germanos *alicubi, tum præcipuè apud* Italos, *quibus maximè ea cura fuit ita loqui,ut à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & superioribus annis dialogus ille qui* Volscorum *&* Oscorũ *titulo ferebatur,editus apparet.* Cæterùm *ipsa oratio didascalica est.* Duas *enim uias ad eloquentiam consequendam adolescẽti à quo(ut fingitur)ad id impulsus fuerat, præscribit,priorem quidem asperam ac duram,& uix longo tempore peragendam, ceterùm ueram ac rectam,quam non modò ad eloquentiam, uerùm ad omnem uirtutem parandam ingredi opus est ei qui uolet uel mediocrem laudem assequi.* Alterã *autem planam & expeditam,sed quæ ad improbitatem & petulantiam,non uirtutem,perducat: quã ipse ironica quadam epitrope cõmendat,ac adolescenti obeundam proponit,scilicet ad temporum suorum morẽ alludens,quibus ut quisq; indoctissimus & impudẽtissimus erat,ita pro præcipuo ac summo habebatur.* Vtrique *autem uiæ doctorem quendam addit:alterum uidelicet,ea quæ recta sunt,& ad ipsam rem pertinẽt, monentem* K

A *tem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem & temeritatem spectant, uerius q; rabulam ac sycophantam aliquē quàm oratorem efficiunt, docentē: qui primò quidē, quæ de se ipso afferre conueniat discipulum, præcipit: deinde quibus maxime studere publice, primùm in affectandis uerbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequētia hominū: post hæc priuatim quoque, & domi inter suos idem debeat, docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, ut mores ac uitia illorum temporum planè referāt, quemadmodum cum ex alijs plerisque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores & arrogantes non semel perstringit. Exemplum autem talis oratoris qualē hic describit, suprà in Lexiphane expressum habes, & hodie in multis coràm & ob oculos uidere licet.*

B Ciscitaris ô adolescens, quónam pacto rhetor euadere, & uenustissimum illud, ac oppidoquam honorificum nomen Sophista ipse esse censeri possis. Tibi enim uiuendum esse negas, ni talem in dicendo uim quandam assequaris, ut inexpugnabilis ac intolerabilis existat, omnésque in admirationem & uenerationem rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ esse uideatur. Ideo uias illuc perducentes, quænam tandem sint, addiscere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cum quispiam adolescens adhuc existens, optima desiderat, ignarus tamen unde hæc hauriat, sitque res sacra quædam consilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc expostulet. Igitur ex me audi, & admodum confide, quòd in perquam eloquentem euadas uirum, ita ut ea quæ deceant, & cognoscere & ex-
C plicare possis, si tute interim memor esse illorum quæ à nobis audieris, assiduóque labore exercere, & alacriter uiam capessere uolueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè est exigua, neque mediocri indiget studio, sed pro qua multos labores multásque uigilias subire, ac quicquid euenerit, sustinere decet. Considera igitur quótnam hucusque, cum nullius essent momenti, ob sermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobilissimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob speratorum magnitudinem desperes, infinitos quosdam labores subeundos existimans. Siquidem minimè per asperam quandam aut arduam, sudorísue plenam nos perducemus, ut
D ex ipsa media lassus regredi cogaris, quandoquidem nil ab aliis differimus, qui per consuetam illam deducunt, longam, inuiam, laboriosam, & ut plurimum desperatam: sed consilii nostri præcipuum hoc est, ut per iucundissimam pariter ac compendiosissimam facilémque & accliuem uiam, cum multa animi uoluptate deliciísque inter florida prata umbrásque amœnas deambulans, ocio, ac gressu placido, absque sudore in summo consistas uertice, illícque citra laborem uenari, & per Iouem discumbens quoq; conuiuari possis, ac illos qui per aliam incedunt uiam, in ascensus cliuo ab edito despicias: quin per confragosa & lubrica præcipitia uix surrepentes, ac nonnunquam in capita deuolu-
E tos, multáque uulnera cautium asperitate accipientes. Tu uerò pridem antea in summo coronatus, felicissimus eris, breui uniuersa quotquot in Rhetorica sunt bona, tantùm non dormiendo accipiens. Atqui promissio hæc admodum magna est, uerùm per hospitalē Iouem ne diffidas, si facilè pariter & iucundissimè tibi hæc ostendi posse asserimus. Etenim si Hesiodus cum pauca ex Helicone folia sumpsisset, confestim Poëta egregius ex pastore euasit, atq; Musarum numine afflatus, deorum & Heroum genus decantauit: cur rhetorem, qui multò infra poëtices est magniloquentiā, in breui creare impossibile erit, si quis compendiosissimā didicerit uiam? quemadmodum & ego tibi enarrare uolo Sidonii cuiusdā mercatoris cōsilium, quod ob incredulitatem imperfectum reman-

ſit,ac audienti inutile. Imperabat iam Alexãder Perſis, poſtquam Dariũ in Ar- F
belis pugna deuicerat,ac oportebat undiq; per imperium nũcios emittere, qui
Alexandri ferrent edicta. Erat uerò ex Perſis longiſſima in Aegyptũ uia.ſiqui-
dem montana circũire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare,inde
longis emenſis deſertis uix tãdem in Aegyptum perueniebatur ſtatiuis uigin-
ti prolixis uiro expedito. Ferebat id ægrè Alexander,quoniã Aegyptios non-
nihil tumultuari audiebat,nec habebat quo pacto quæ ſibi agẽda uiderẽtur,Sa-
trapis annunciare poſſet. Tum mercator Sidonius,Ego,rex,inquit,uiam haud
longam ex Perſis in Aegyptũ me tibi oſtenſurũ polliceor.etenim ſi quis mon-
tana hæc ſuperabit (tranſgredietur autem triduo) cõfeſtim in Aegypto erit.Et G
ſic ſe res habebat,uerùm Alexãder non credidit,ſed deceptorem eſſe mercato-
rem exiſtimabat.Ita quamplurimis promiſſiones admirãdæ incredibiles uiden-
tur. Sed ne id tibi accidat,caue.etenim experiẽtia cognoſces quòd nil prohibe-
bit te Rhetorem cenſeri unius nec totius quidẽ diei, montem ex Perſis in Ae-
gyptum tranſgreſſum.Proinde Rhetorices primo imaginẽ ſermone deſcribe-
re,& quemadmodum Cebes ille,utranq; uiam tibi oſtẽdere uolo. Etenim duæ
ſunt quæ ad Rhetoricam perducunt,quam haud mediocriter mihi amare uide-
ris. Illa itaque in eminenti reſidet ſolio, admodũ formoſa,ac aſpectu elegãti: in
dextraq; Amalthéæ retinet cornu,fructibus omnifariis refertum. Ex altera au- H
tẽ parte adſtãtes mihi diuitias aſpicere uidetur, penitus aureas,ac perquã ama-
biles:iuxta quas gloria quoq; & uehementia conſiſtunt:ipſam uerò laudes per-
multæ, puſillis Amoribus ſimiles,ac undiq; cõfertæ circumuolitant,inſtar Nili,
ſi quandoq; illum depictum uidiſti,Crocodilo alicui,uel equo fluuiatili,quales
multi ſunt in eo, inſidentẽ,paruulos autem puellos,Peches illos Aegyptii uo-
cant,circa ipſum luſitãtes.tales & circa rhetoricã laudes. Tu uerò amator acce-
dis, deſiderans ſcilicet quamcelerrimè in ſummũ euadere,ut tibi aſcẽdenti nu-
bat,ac omnia ea poſſideas,diuitias,gloriã,laudes.lege etenim cũcta nubẽtis fiũt.
Inde cum monti appropinquas,ſub initiũ de aſcenſu deſperabis,reſq; tibi ſimi- I
lis eſſe uidebitur quemadmodũ Aornos Macedonibus apparet,undiq; aſpiciẽ-
tibus prærupta,& uix auibus tranſuolatu facilis,Dionyſio aliquo,aut Hercule,
ſi complanari debeat,indigẽs. & ita tibi ſub initium uidebitur.Inde paulò pòſt
duas quaſdã uias cernes,uel potius altera ſemita eſt, anguſta, ſpinoſa & aſpera,
multũ ſitis ac ſudoris præ ſe ferẽs, quam iam antea Heſiodus perquam egregiè
oſtendit, ita ut nihil mei indigeas. Altera uerò lata eſt, florida, ac manantibus
aquis irrigua, & penitus talis,qualẽ paulò antè dixi,ne cadẽ ſæpius repetens,te
qui iam Rhetor eſſe poſſes,detineã. Tãtùm hoc addendũ uidetur,quòd aſpera
illa & ardua,nõ multa uiatorũ retinet ueſtigia:& ſi aliqua,ualde uetuſta.per illã K
ego miſer aſcendi, tantum laborans, cum haud neceſſe eſſet. Altera uerò un-
diq; plana,ac nil confragoſi habens, qualiſnã ſit,à longè tantùm mihi apparuit:
nõ tamen per illam inceſſi. Haud enim cũ adhuc iuuenis eſſem,quid optimum
foret cernebam,ſed poëtam illum uera loqui exiſtimabã,dicentẽ,Ex laboribus
germinare bona. Illud uerò minimè ſic ſe habebat.multos enim uideo abſque
labore maiori dignitate euectos, felici ſermonum & uiarum electione tantùm.
Cũ uerò ad ingreſſum perueneris, rectè noui te hæſitaturũ, quin iam dubitare
ad quãmnã ſit uertendum. Quid igitur iam tibi faciundum ſit ut facilè ad ſum-
mum aſcendas,fortunatus euadas,& nubas, omnibúſque admirabilis uideatis,

Imago rhetorices.

Duæ uiæ ad rhetoricam.

ego

A ego tibi expediam. Satis enim est me ipsum deceptum esse, & laborasse: tibi uerò citra sementem & arationem, tanquam Saturni seculo, cuncta prouenient. Cõfestim igitur tibi se obuium feret uir quidam robustus, prædurus, gressu uirili, multum Solis in corpore ostendens, aspectu masculo, uigilator, asperæ illius uiæ dux, nugas quasdam uanas prædicans, ut se sequaris cohortans, Demosthenis, Platonis, & aliorum quorundam uestigia demonstrans, magna quidem, & super præsentia, uerùm iam obscura, & ut plurimum à tempore obliterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricam tibi nupturam, si per illa incesseris, ueluti eos qui ad bona pergunt. at si parumper transgrediaris, uel extra rectũ tra-
B mitem, aut incessu aliquorsum magis declines, te à uera uia & ad nuptias deducente aberraturũ. Inde te priscos illos uiros imitari iubebit, inutilia sermonum proponens exempla, nec imitatu facilia, qualia uetustæ sunt constructionis Hegesii, & quæ circa Cratetem, Nesiotem quoque, seuera, neruosa & dura, diligẽterq; à literis amputanda. Laborem autem, uigilias, & puræ aquæ usum, squalorem quoq;, hæc cuncta necessaria & ineuitabilia dicet. Etenim impossibile esse absque illis uiam perficere. Et quod omnium molestissimum, perlongum tempus ad perficiendum iter tibi præscribet, annos multos, nõ per dies, neq; triennalia, sed per integras numerans Olympiades, ita ut priusquam audiẽs laborem
C subierit, & defatigatus fuerit, felicitati illi speratę longũ ualere dicat. Insuper ob hæc mala haud paruam expetet mercedẽ, sed neq; dux esse incipiet nisi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet superbus, & uerè antiquarius ac Saturnius homo, mortuos uetustos ad imitationem proponens, sermonẽsque pridem defossos eruere dignum ducẽs, ac si maximum esset bonum, gladiorũ fabri, & alium Atrometi cuiusdam grammatistæ filium imitari, & hæc in pace, neque Philippo ingruente, neque Alexandro cogente, quo tempore illorum sermones utiles sunt uisi: ignorans quænam sint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & uia ad Rhetoricam perquam compendiosa. Tu uerò haud acquiescas, neq; illi
D mentem adhibeas, ne te suscipiẽs alicubi præcipitet, uel demum priusquam tot labores exhaurias, in senium perducat. Sed si omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi desideras adhuc uigens, ita ut illi diligentem operam impendere possis, aspero huic homini, & ultra mediocritatem uirili, longè dic ualere: ipsum uerò ascendere, & alios quotquot decipere potest, secum ducere permitte, ut tandem anhelãtes, & multo sudore perfusos, destituat. Ad alteram uerò perueniens uiam, alios quoq; multos inuenies, inter quos perquã sapientẽ quendam ac perpulchrum uirum, incessu molli, ceruice infracta, uultu effœminato, uoce suaui, unguenta spirantem, ac summo digito caput scalpẽtem, ca-
E pillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatum Sardanapalum quendam, uel Cinyram, aut Agathonem ipsum, lepidũ illum tragœdiæ poëtam. Hæc ideo refero, ut ab iis eũ cognoscas signis, ac res tã diuina, Veneriq; & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim si ad cæcutientem te accedẽs, solum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & consuetam uocem tantùm emittens, quamprimũ intelliges eum nõ ex nobis quempiam, qui terræ fructu pascimur, esse, sed spectrum peregrinum, rore uel ambrosia enutritum. Ad hunc itaque si accesseris, teq; ipsum tradideris, confestim Rhetor eris egregius ac conspicuus, & ut ipse uocat, rex in sermonibus citra laborem cõstituẽris, orationis moderans quadri-

Demosthenem & Aeschinem intelligit.

gas.etenim ſuſcipiens te,prima illa docebit.ſed potius ipſe te alloquatur.Siqui- F
dem ridiculũ, pro tanto rhetore me uerba facere, malum forſitan talium tãto-
rumq; mimum,ne alicubi cadens,heroa quem repræſentare conor,atteram.Te
igitur compellabit,comã interim quæ adhuc reſidua eſt,demulcẽs, ſubridensq;
iucundum illud & tenerum,quemadmodum aſſueuit,comicam Thaidem, uel
Malthacen, aut Glyceram in emittenda uoce imitatus.Siquidẽ ruſticana eſt ui-
rilitas,& minimè ad mollitiem & blãditias rhetoris apta.Dicet igitur de ſeipſo
perquam modeſtè loquens : Num ô præclarè te Pythius ipſe ad me miſit, rhe-
torum optimum diiudicans,quemadmodum Chærephõti olim perquirenti o-
ſtendit quiſnam ex tum uiuentibus ſapiẽtiſſimus eſſet?At ſi non ideo, ſed pro- G
pter gloriam aduenis, quoniam audieris noſtra omnia eſſe perquam ornatiſſi-
ma,decantata,ſtupenda & mirè expolita:cõfeſtim intelliges ad quàm diuinum
acceſſeris uirum:expectabis autem nihil tale uiſurũ, ſicuti hoc uel illud accipe-
re: uerùm ſiquis Tityus,aut Otus,ſeu Ephialtes, lõgè ſuper illos tibi res uide-
bitur immenſa & admiranda.me etenim tãtum alios uocalitate excellere inue-
nies,quantum tuba fiſtulas,cicadæ apes,choriq; eos qui remiſſe cãtare aſſueue-
runt.Poſtquam uerò & ipſe rhetor euadere cupis,idq; haud facilè ab alio addi-
ſcere potes,ſolum ô gloriolæ ſtudiũ ea quæ dico ſequere, ac omnia imitare:le-
ges quoq; quibus te uti iubeo,mihi diligenter obſerua.quin potius nil cuncta- H
tus iam accede:neq; admireris ſi ante rhetoricã prius ea non didiceris,quæ alia
præexercitatio multo labore ſtultis & uanis inculcat hominibus(nullius enim
eorum indigebis) ſed illotis pedibus(inquit paroemia)irrue, nil minus ideo ha-
biturus, neq; ſi tritiſſimum illud literas ſcribere ignoraueris. Etenim ultra hæc
omnia aliud quid rhetor eſt.Primùm igitur referam quódnam te domi digreſ-
ſum uiaticum ad peragendũ iter afferre oporteat,qualiterq; commeatũ inſtrue-
re,ut illud perquã celerrimè perficere poſſis.Inde ego ipſe quędam procedenti
per uiam oſtendens,nonnulla uerò admonens,ante ſolis occaſum rhetorem te
ſupra omnes,qualis ipſe ſum,efficiam, indubitanter prima, media & nouiſſima I
eorum qui declamare conantur,poſſidens.Igitur quod maximum eſt,ignoran-
tiam affer:dein temeritatem,audaciam præterea,& impudentiam:uerecundiam
autẽ,manſuetudinem,mediocritatẽ & erubeſcẽtiam domi relinque. inutilia e-
nim ſunt,& negocio perquã contraria.Præterea clamorẽ ualidiſſimum,ac can-
tum turpẽ, inceſſum quoq; qualis meus eſt. Siquidẽ hæc ualde ſunt neceſſaria,
& ſola quodãmodo ſufficiũt.Veſtitus autẽ ſit conſpicuus & cãdidus,opus Ta-
rentini operis,ut corpus trãſpareat.Crepida uerò attica, & muliebriter effigia-
ta.Solea ſicyonia,ligamẽtis albis decorata.Sectatores uerò quamplurimi,libel-
lúſque ſemper.Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per uiam iam proce- K
dens uide & audi. etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi uſus fueris, rheto-
rica te cognoſcet, & accedet, minimeq; auertetur, aut quapiam afficiet contu-
melia tanquam haud initiatum, & arcanorum ſpeculatorem quendam . Pro-
inde formæ ac ueſtitus decori permaximam curã adhibere oportet. inde quin-
decim, uel non ultra uiginti, attica quædam ſelige uerba, hæcq; diligenter ex-
ercens, in ſumma lingua prompta habe, utpote,quippe, nempe, quoniamqui-
dem, igitur,utique,& heus optime,ac talia: in omnique ſermone illa tanquam
condimẽtum quoddam inſperge.Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi his ſint diſſimi-
lia,inconuenientia & incõcinna.Tantummodo purpura ſit pulchra ac florida,

licet

A licet pallium ex crassioribus consutũ sit pellibus. Deinde ubi obsoleta & peregrina, raroq; ab antiquis usitata collegeris uerba, hæc expeditè in eos cum quibus cõuersaris eiaculare. ita enim te populus ille magnus uenerabitur, & admirandum suspiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tãquam ex peritia habitam nominabis. Buttubata nugatoria, pro ualde dices antigerio, pro cito toper, pro bestiæ similẽ belutum. Nonnunquã tu quoq; noua effinge, & monstrosa cõpone nomina. nã poëtam uerisificẽ appella, præstantem præastantem, uenerabilẽ uenerando habilem, certamina agonismata. Cum uerò solœcismum uel barbarismum committis, unum tibi sit remedium
B impudentia, confestimq; in promptu sit nomen poëtæ cuiusdam uel scriptoris qui nec est nec fuit unquam: ut cum ita dixeris, uir sapiens esse cẽsearis. Vocem uerò data opera altissimè tolle. Proinde uetusta minimè perlegeris tute, neque siqua nugator Isocrates, uel gratiarum expers Demosthenes, aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorum qui paulò ante nos fuere, & quas hasce exercitationes appellant, ut illis instructus, ac tanquam ex penu depromẽs, habeas quibus in tempore abuti possis. Postquam uerò orandum erit, præsentesq; argumenta quædã ac sermonum occasiones subiecerint, uniuersa ea quotquot sunt, cum indignatione dicantur, uilipendanturq;, tanquã nil penitus ex his ui-
C rile existat. De illis uerò quæ tute eligeris, caue mediteris, sed quicquid uerbi in linguam uenerit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, ut primum quẽadmodum primum est, debito proferas tempore, secundumq; dein, ac tertiũ post illud: uerùm quicquid primum inciderit, primũ quoque dicatur: & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiæ uerò adaptetur galea. præterea accelera, & undiq; connecte. solummodo ne taceas. Quòd si de contumelioso quodam uel mœcho Athenis uerba facies, quæ apud Indos ac Ecbatana gerantur, referas. In omnibus uerò sit Marathõ & Cynægirus, sine quibus nil fiat: semperq; Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, & sol à Persarũ sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat,
D & Leonides admirationi existat, & Othryadę literæ legãtur, & Salamis, & Artemisium, & Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus uerò pauca illa uerba immisceantur, & tanquam flosculi interspergantur, assidueq; in ore sit utiq; illud, & quoniamquidẽ igitur: etiam si illis minimè indigeas. pulchra etenim sunt etiam fortuitò prolata. Proinde & si aliquando canendi tempus esse uidetur, omnia canantur, & melos fiant. Quòd si aliquando canendi quoq; ignarus fueris, uiros qui iudicio præsident, exactè sonorose nominans, harmoniam explere puta. At illud, heu malorũ, sępius repetatur, & femur percutiatur, & murmurillo interim susurra, & dictis adgannias, ac incedẽdo clunes exagita. Quòd si te
E haud laudent, indigneris, & eos conuiciis insecteris. si uerò surrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitq; penitus res tyrãnica. Vt uerò multitudo quoque sermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, uel per Iouem à Deucalionis, si uidetur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præsentia sermonẽ detorque. etenim qui hæc intelligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd si quid dixerint, ob inuidiã id facere uidebuntur: multitudo uerò & formam, & uocem, & incessum, & deambulationem, & cãtum, & crepidas, & utique illud tuum admirabitur. Præterea sudantẽ te & anhelantem cernẽs, nil prohibebit quin te perquam aptum quẽdam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, ad-

Qualem rhetorẽ & Martialis describit epigram. li. 6. cuius initium, Non de ui, neque de cæde, *&c.*

mirationemq; apud multos: ideo caue ne aliquando ſcribas, uel meditatus pro- F
cedas. Siquidem id manifeſtæ eſt redargutionis. Amici uerò ſemper applaudant,
ac cœnarum preciũ exoluant, ſiquando te à memoria excidiſſe intelligant, ma-
nus porrigentes, & inter laudes tuas ſpacium præbẽtes, ut rurſus inuenire poſ-
ſis quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipuè curæ ſit, ut chorum habeas
domeſticum, tibiq; concinentem. Et hæc tibi in ſermonibus obſeruanda erunt:
dein uerò ubi proceſſeris, ille te ſtipãs, ſatellitum uices expleat, & de quibus di-
cis, interim conferat. Quòd ſiquis obuiàm factus fuerit, admirãda de te ipſo re-
feras, ac ſummis te laudibus extollas, grauemq; te illi oſtendas. quid enim Pæa-
nienſis in mei eſt comparationem? & utinam mihi cum ueteri quopiam certa- G
mẽ foret! & alia huiuſmodi. Proinde, quod maximum eſt, & ad exiſtimationem
perquam neceſſarium, paulo minus prætermiſeram: omnia quæ dicũtur, irride:
& ſi quiſpiã bene loquutus fuerit, aliena & non ſua oſtentare uideatur. Quòd
ſi uel mediocriter contrà niti uoluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria
poſt cunctos ingredi oportet. id enim inſigne eſt, omnibusq; tacentibus, pere-
grinam quandam laudem, præſentium auditum auertẽtem & interturbantem,
inchoare: adeò ut omnes tantorũ nominum onere nauſeent, ac aures obſtruãt.
Interim manũ haud frequenter moueas. nam id factu facile. neque præterquam
ſemel, uel ut plurimum bis aſſurgas. Subſanna autem quamplurima, & palàm H
oſtende minus tibi placere quæ dicuntur. Abunde autem reprehẽſionum occa-
ſiones Sycophanticis aures ſuppeditabunt. at in reliquis confidere oportet. ete-
nim audacia, & impudentia, mẽdacium quoque promptum, ac ſemper in labiis
ſummis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoque & blaſphemia, nec-
non calumniæ frequentes, hæc te in breui celebrem & conſpicuum reddent. Et
talia quidem ſint quæ manifeſtè ac palàm fiant: priuatim uerò res omnes per-
petrare uidearis, ludere, inebriari, ſcortari, mœchari, iugulare quoq;: & ſi non fa-
cis, coram omnibus tamen te facere iactita, literasq; aliquando à mulieribus cõ-
ſcriptas oſtende. Nam & pulcher eſſe uelis, præcipuaq; tibi ſit cura ut à fœmi- I
nis celebrari uidearis. Nam per hanc uiam quamplurimi ad Rhetoricam uſque
aſcenderũt. Ideo & tu quoque per illam ad gynæcẽum uſque clareſcere pote-
ris. Atque iſtud ne uereare, etiam ſi à uiris ob aliud quiddam amari uidearis, &
hoc barbatus, aut etiam per Iouem caluus iam exiſtens: ſed adſint qui etiam ob
id tecum conſuetudinẽ habeant. At ſi nemo alius fuerit, uel ſerui ſufficiẽt. Nam
hinc multa ad Rhetoricam utilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas.
Cernis etenim ut loquaciores ſunt fœminæ, impotentiusq; ac ſupra uiros con-
uiciis debacchãtur. Quòd ſi itaq; & tu ſimilia patieris, aliis longè præſtabis. Iam
uerò & uolſum eſſe maximè oportet per omnia. Quòd ſi nõ, illa prorſum uti- K
que. Et ipſum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua ſer-
monibus & reliquis quantum poteſt ſubſeruiat. poteſt autem nõ ſolum ſolœ-
ciſimum & barbariſmum cõmittere, nugari, peierare, conuiciari, criminari, mẽ-
tiri, ſed & aliud quid peragere noctu, & maximè quãdo unus tam multis ama-
toribus non ſufficies. Nam cũcta facere noſcat, ut expeditior reddatur, & peni-
tus â re nulla abſtineat. Hæc fili mi ſi rectè didiceris (poteris ſiquidẽ, nihil enim
ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tẽpore rhetorem præſtan-
tiſſimum, nobisq; ſimilem euaſurũ. Quæ uerò ſequuntur, haud me dicere opor-
tet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me, qui è patre
ſordido,

A sordido,nec penitus libero, quiq; super Xoin & Thmuin seruitutem seruierit, natus sum, matre uerò sartrice,in biuio quodam.ipse uerò forma non omnino illiberali esse uisus,sub initium ob uictus penuriam,cũ infelici,suaui tamen cõuersabar amatore. At postquam uiam hanc quàm facilis esset conspexi,& trãsgrediens in summum perueni,siquidem ò amicabilis Adrastia, omnia quæ iam enumeraui uiatica abunde mihi suppetebant, audacia,ignorantia, impudentia. Primùm igitur haud amplius desiderabilis appellor,sed iam Iouis & Ledæ filiis cognomine similis sum effectus. Dein cum anu mihi contubernium fuit,quam primò uentris caussa amare simulabam,mulierem septuagenariam, quæ adhuc B dentes quatuor,& illos auro colligatos habebat. Veruntamen ob paupertatem certamen sustinebam,ac frigida illa ex sepulcro oscula,perquam suauissima mihi fames reddebat.inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ possidebat, hæres euasissem, nisi execrandus quidam illi indicasset famulus, quòd ob eam tollendam uenenum comparassem. In caput igitur præceps eiectus,minimè tamen necessariis interea carui. Sed & rhetor esse uideor,ac in iudiciis me ostento,multa prodens,ac iudices corrumpẽdo fatuis concilio hominibus. Vt plurimum uerò succumbo,fores tamen obiter uiridi coronantur palma. his enim illecebris erga infelices utor:uerùm ab omnibus odio haberi,& morum prauita- C te lõge prius quàm sermonum esse insignẽ,ac digito demonstrarier, En ille qui cunctis flagitiis præcellere fertur,non parua mihi res esse uidetur. His te admonere uolui,longè prius per Venerem me ipsum admonẽs,ac gratiam haud mediocrem mihi ipsi referẽs,& egregiè quidem. Generosus itaque hæc dicẽs cessabit. Tu uerò si dictis acquiesces, iam illic esse puta,quò sub initium peruenire desiderabas,nec quicquam tibi impediméto erit si leges has obseruaueris ,quò minus in iudiciis excellas,apud multitudinem clareas, acceptus quoque sis, & tibi nubat non uetula quædam comica, quemadmodum legislatori & præceptori illi tuo,sed mulier pulcherrima Rhetorica ipsa,ita ut cũ Platonis curru il- D lo alato ueharis,magis te deceat de te ipso loqui,q̃ illũ de Ioue. Ego uerò,nam degener sum & timidus, è uia uobis decedam, ac circa Rhetorices superficiem nauigare desinam, ignarus quo pacto uestra cum illa conueniant, quin potius iam desino. Verùm citra puluerem uictores declarati, & admiratione dignissimi,hoc solum reminiscamini,quòd non festinatione illa uestra celeriores apparentes uictores euasistis,sed quia ad faciliorem & proniorem uiam declinastis.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS,
Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

E

Disputatio est de ui magica,de incantamentis,de spectris,& mortuorum animis,an eæ uidelicet super terram ambulent,seseq; quibus libitum fuerit, ostendant, cuiusmodi & hodie quædam superstitione atque illusionibus dæmonum uexati plerique credũt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus *(eum enim intelligo sub* Tychiadis *persona sententiam suam hic exponere) omnia ista pro nugis & imposturis ducat,nempe* Democriti *auctoritatem(ut ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse censuerit,illa tamen interim contẽdit,quæ & nostræ ætatis ac religionis homines saniores paulo, ac prauis superstitionibus minus dediti plerique sentiũt:uidelicet spectra atque phãtasmata huiusmodi omnino nulla esse,aut si quæ etiam sint,dæmonum illusiones quasdam esse, quæ ueritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquã nocere possint.* Deinde *autem & magicas uires,& incantationes,non aliud quàm meras præstigias esse, quibus imperitorum oculi ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud* Eucratem *philosophum agi, quò uidelicet iterum philosophorum uanitatem persequatur,ut qui ueritatem ac sapiẽtiam apud alios profitentes,*

ipsi interim apud sese nugis & incredibilibus huiusmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus innitentes, sed febricitantium apparitionibus ac somnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab inconsequentibus & caussarũ defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, qua ille affectum mentiendi in plerisque præsertim philosophis & sapientiæ professoribus nulla probabili caussa impellente, miratur. Titulus ab utraque parte impositus est, hinc ab eo qui rebus huiusmodi fidem negat: illinc ab ijs qui mendacia talia astruunt, & ex ijs quasi quandam uoluptatem captant. E

TYCHIADES AC PHILOCLES.

TYCH. POTES mihi Philocles dicere quídnam id tandem sit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, ut pariter gaudeant quum & ipsi nihil sani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa Tychiade sunt, quæ nonnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem uident cõducere. TYCH. Nihil ad rem hæc, ut aiũt. neque enim de his rogabam, qui quum usus postulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni sunt, quicunque uel hostes fefellerũt, uel ad salutẽ tali quopiam pharmaco usi sunt in necessitatibus, cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit, ut & uitam suam, & sociorum reditum redimeret. Sed de illis uir optime dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum ueritati longè anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atque in ea sine ulla idonea occasione uersati. Isti ergo scire cupio cuius commodi gratia istud agunt. PHILO. An alicubi tales aliquos iam deprehendisti, quibus hæc insita sit mentiendi libido? TYC. Et quidem admodum multi sunt huiusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in caussa sit quòd mentiuntur, nisi dementia? siquidem rem pessimam optimæ loco præoptant. TYC. Hoc nihil est. nam ego tibi multos ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili: nescio tamẽ quo pacto captos hoc malo, mendaciiq; studiosos, adeò ut ego certè molestè feram, quòd uiri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id quod tibi notius est quàm mihi, Herodotus, Ctesiasq; Cnidius, atq; his superiores, deniq; Homerus ipse, uiri celebres, mẽdaciis etiam scriptis utebantur, ut non solũ eos fallerent à quibus tunc audiebantur, uerùm usque ad nos etiam mẽdacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis uersibus metrisq; seruatum. Me ergo sæpe illorum uersuum nomine subiit pudor, siquando cœli sectionem, ac Promethei uincula recensent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum uersus sit: & quemadmodũ ex muliere quispiam in auiculam ursámue mutatus sit: Pegasos præterea, Chimærasq; & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum absurdas monstrosasq; fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiamq; metuunt: quanquam poëtica sint fortasse tolerabilia: at urbes iam gentésque totas una uoce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? ueluti cum Cretenses sepulcrum Iouis ostendere non pudet: Athenienses Erichthonium editum è terra ferunt, primosq; illos homines in Attica olerũ more ex terra emersisse. Hi tamen multo uerecundiores quàm Thebani, qui ex serpentis dentibus satiuos quosdam progerminasse narrant. quòd siquis hæc, quum sint ridicula, uera esse nõ credat, sed ea prudenter examinans, Corœbi cuiuspiã, aut Margitæ existimet esse, siquis aut Triptolemũ credat in alatis draconibus per aërem uectum esse, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem uenisse auxilio, uel

G H I K

A uel Orithyiam à Borea raptam esse, impius nimirum hic atque insanus uideatur eis: quippe qui tam manifesta ueraq; non credat. usqueadeo obtinet mendaciũ. PHIL. At poëtis Tychiade, urbibusq; fuerit fortassis ignoscẽdum: nam illi delectationẽ illam quæ ex fabula proficiscitur, ut quæ maxima sit illecebra, poëmatibus suis immiscent, qua potissimum erga auditores opus habẽt. Athenienses uerò, Thebaniq;, & si qui sunt alii, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis conciliant. Quòd siquis fabulas auferat è Græcia, nihil obstiterit quò minus earũ narratores fame intereant, quandò iam nemo futurus sit hospitum, qui uerũ uel gratis audire uelit. At si qui nulla tali caussa, gaudent tamẽ men-
B dacio, hi omnino ridiculi meritò uideantur. TYC. Rectè dicis. nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio, ubi multa incredibilia ac fabulosa quũ audissem, imò uerò medio in sermone discessi, non ferens narrationem tam supra fidem, sed me uelut furiæ quædam abegerunt, dum monstrosa multa atq; absurda referrent. PHI. Atqui Tychiade uir grauis Eucrates est, & nemo certè crediderit illum tam promissa barba, uirum sexagenarium, & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quenquam audiret se præsente mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. TYC. At nescis amice qualia referebat: tum ea quàm constanter asserebat: præterea q̃ sanctè in ple-
C risque iurabat, admotis etiam filiis, adeò ut ego quum eum respicerẽ, uaria mecum cogitarem, interdum quidem illum insanire, neque animo cõstare: interdum uerò ita cogitabam fugisse me quòd impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circuntulisset: adeò absurda narrabat. PHI. Quæ'nam illa (per Lares) sunt Tychiade? nã cupio cognoscere quãnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYC. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuisere, siquando uidelicet multo ocio abundarem. Hodie uerò quum opus esset mihi conuento Leonticho (est autẽ, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero eum se ad Eucratem mane cõtulisse, ut eũ
D morbi inspiciendi caussa uiseret, amborum nomine, nempe ut & Leontichum cõuenirem, & Eucratem uiderem: (ignoraueram autẽ quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, ut dicebant, exiuerat) alios uerò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti uirum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, ut qui solus mentem uiri deprehenderit, quiq; eius oracula aliis quoque possit enarrare. Vides quos tibi uiros nomino, nimirum omni sapiẽtia atque omni uirtute præditos, utpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum ter-
E ribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ut usui in morbo esset aduocatus opinor. Et melius iam habere se uidebatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat. humor enim rursus in pedes ei descẽderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit uoce languidulè remissa paululum, quum me conspiceret: quanquam interim dum ingrederer, uociferantem eum ac uocẽ intendentem audieram. tamen ego admodum curiose cauens ne pedes eius tãgerem, ubi me uulgaribus istis uerbis purgaueram, quòd eum ægrotare nesciuerim: quod ubi rescissem, curriculò uenerim: adsedi propè. Et illis quidem sermo iam de morbo erat, & quædam iam antè dixerant, quædam uerò etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædam quisque proferebat. Cleodemus igitur,

Si quis ergo(inquit)ſiniſtra manu tollens humo muſtelæ dẽtem, ſic interfectæ F
ut antè dixi,in leonis pellem alligauerit,nuper excoriati, ac deinde circũ crura
poſuerit,illico ſedatur dolor.Nõ in leonis pellem, inquit Dinomachus,ut ego
audiui,ſed in ceruæ potius fœmellæ uirginis adhuc,& nõdum initæ.& res qui-
dem magis eſt hoc pacto credibilis. uelox enim cerua eſt,maximeq; ualet pedi-
bus:& leo quidem fortis eſt,pinguedoq; eius,ac manus dextra, piliq; qui recti è
barba prominent, magnam uim obtinent ſiquis uti nouerit cum proprio cuiq;
carmine:at pedum curam minimè pollicentur. Et ipſe quoque,inquit Cleode-
mus,olim ſic putabam ceruina pelle utendum,propterea quòd cerua uelox eſ-
ſet: at nuper uir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiuſmodi, contrà G
me docuit,ceruis oſtẽdens uelociores eſſe leones:quippe qui eas,inquit, etiam
perſequendo capiunt. Laudabant qui aderant,tanquam rectè dixiſſet Libycus
ille. Tum ego:Putatis,inquam, incantamentis quibuſdam ſedari talia ? aut foris
admotis appendiculis,quum intus malum graſſetur?Riſerunt hunc ſermonem
meum:& palàm in me magnam damnabãt amẽtiam,qui apertiſſimas res igno-
rarem,& quibus nemo qui ſapiat,contradicat quin ſic ſe habeant. At medicus
certè Antigonus delectari mihi uiſus eſt hac rogatione mea.Iamdudum autem
neglectui habitus fuerat,opinor,quum opẽ Eucrati ferre ex arte uellet, denũ-
cians uidelicet uino ut abſtineret,atque oleribus ueſceretur, & uigorem animo H
omnino minueret.Cleodemus ergo ſubridẽs interim,Quid ais,inquit,Tychia-
de?incredibile tibi uidetur eſſe ut ex rebus huiuſmodi parẽtur quædam aduer-
ſus morbos remedia?Mihi certè uidetur,inquam ego:niſi naribus adeò muco-
ſis ſim, ut credam ea quæ foris applicantur, nihilq; cum his quæ morbos exci-
tant,intus communicant: per uerbula tamen,ut dicitis, ac præſtigiaturam ope-
rari:& quum appenduntur,ſanitates immittere.id profectò nũquam fieri poſ-
ſit, nec ſiquis uel in Neméi leonis pellem ſedecim muſtelas integras inſuerit.
Ego profectò leonem ipſum è doloribus ſæpe claudicãtem uidi in uniuerſa ſui
ipſius pelle. Nimium idiota es, inquit Dinomachus, neque unquam tibi curæ I
fuit ut diſceres quónam modo res iſtiuſmodi aduerſus morbos quum adhibẽ-
tur,conferunt:ac mihi uideris ne notiſſima quidem iſta recepturus,febrium ui-
delicet iſtarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum ſer-
pentum demulſiones,ac bubonum ſanationes,& cætera quæcunque anus etiã
iam faciunt.quòd ſi illa fiunt omnia,quur tandem non putabis hæc etiam ſimi-
libus rebus fieri?Infinita congeris,inquam,Dinomache,clauumq;,ut aiunt,cla-
uo extrudis.Neque enim conſtat ea quæ cõmemoras,eiuſmodi ui fieri.Quam-
obrem niſi reddita ratione perſuaſeris primùm natura fieri poſſe ut febris tu-
morq; uereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbari- K
cam,ob idque ex inguine fugiat:aniles adhuc fabulæ ſunt quæcunque retuliſti.
Tu mihi uideris,inquit Dinomachus, quum iſta dicas, ne deos quidẽ eſſe cre-
dere.Siquidem putas fieri non poſſe,ut per ſacra nomina remedia morbis affe-
rãtur.Hoc,inquam ego,uir optime ne dixeris.nihil enim prohibet quo minus,
etiamſi maximè dii ſint,iſta tamen ſint uana.Ego uerò & deos colo, & mede-
las eorum uideo,& leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis uidelicet
atque arte medica reſtituẽtes. Itaque Aeſculapius ipſe eiusq; poſteri ſalutaria
pharmaca admouentes medebantur ægrotis,non leones aut muſtelas circũ-
ligantes.Mitte hũc,inquit Ion.At ego uobis mirabile quiddam narrabo:Eram
adhuc

A adhuc adolescentulus, annos natus ferme quatuordecim, quum quidam ad pa-
trem meum uenit nuncians ei, Midam uitis cultorem seruum, etiam aliis in re-
bus robustum atque industrium, circa plenum iam forum à uipera morsum ia-
cere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac uallis circumplica-
ret, adrepẽtem bestiolam maximum ei pedis momordisse digitum. Tum illam
quidem illico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum uerò eiula-
re perditum è doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipsum ui-
debamus lectica domum à conseruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac su-
perficie tabefactum, uix iam spirantem. Pater ergo quum id molestè ferret, ami-
B corum quispiã, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim uirum
quendam Babylonium ex Chaldæis quos uocant, protinus huc adducam, qui
sanabit hominem. & ne diem narrando conteram, uenit Babylonius, ac Midam
restituit, effugato ex corpore ueneno quadam incantatione, & ad pedem eius
appenso uirginis defunctæ lapillo, quem è columna exciderat. Atque istud qui-
dem hactenus forsan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipse sublato in quo al-
latus erat scabello, discessit in agrum. tantum potuit incantatio, & columna-
ris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in
agrum profectus manè, quum pronunciasset sacra quædam ex uetusto codice
C septem nomina, sulphure ac face lustrato loco, in orbem ter obambulans, ser-
pentes omneis inuitos exciuit quicunque intra eam regionem erant. Veniebãt
ergo tanquam ad incantationem tracti serpentes multi, atque aspides, & uipe-
ræ, & cerastæ, & iaculi, phryníque, ac physali. relinquebatur autem unus draco
annosus, prorepere (ut opinor) ob senectam non ualens, qui non fuerat audiẽs
dicto. At magus, Non adsunt omnes, inquit. Tum unum quendam ex serpen-
tibus, eum uidelicet qui natu minimus erat, selectum legatum mittebat ad dra-
conem: ac paulò pòst uenit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent,
Babylonius in eos insibilauit. Atq; illi repẽtè admodum omnes ab eius flatu in-
D censi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ion: ser-
pens ille legatus, iuuenem illum dico, utrum manu deduxit draconem, qui iam
(ut ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit
Cleodemus: at ego, qui & ipse quoque olim minus talia credebam, quàm nũc
tu (putabam enim nulla ratione fieri posse ut ea crederem) tamen quum uolan-
tem primùm conspicerem peregrinum illum barbarum (erat autem, ut ferebãt,
ex Hyperboreis) credidi, ac uictus sum, quum tamen multum diuq; repugnas-
sem. nam quid facerem quum eum cernerem in aëre uolantem, atq; id interdiu,
ac super aquam ingredientem, atq; per medium ignem incedentem, idq; lentè
E ac sensim? Túne, inquam ego, ista uidebas, uirum Hyperboreum uolantem, aut
super aquas ambulantem? Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo cal-
ceamẽti genere illi potissimùm utuntur. Nam minutula ista quid attinet refer-
re, quæcũq; fecit, quo pacto amores immiserit, ac dæmones exegerit, mortuósque
marcidos in uitam reuocauerit, atq; Hecaten ipsam palàm cõspectibus ex-
hibuerit, lunamq; è cœlo detraxerit? Quin ego uobis referã quæ ab eo fieri cõ-
spexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti sub-
stantiam suscepisset, Chrysidem amabat Demæneti filiam: ac me quidem præ-
ceptore in disciplina utebatur: ac nisi amor ille à studio deduxisset eum, uniuer-
sam Peripateticorũ doctrinã perdidicisset: ut qui octo & decẽ quum esset an-

rum,iam absoluerat Analytica: tũ physicam auscultationem in finem usque F
percurrerat. Amore tamen uictus, mihi rem omnem significat. Ego uerò,quẽ-
admodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum
ad eum duco,cõductum quatuor illico minis in manum datis(oportebat enim
præparari quiddam ad sacrificia) tum sedecim præterea, si Chryside potiretur.
Ille uerò crescentem obseruans lunam (nam tunc ut plurimum huiusmodi sa-
cra peraguntur) fossam cum effodisset in aperto quodam loco domus, sub dio
circa mediam noctem euocauit nobis primùm quidem Anaxiclem Glauciæ pa-
trem, ante septem menses uita defunctum. Succensebat autem ob amorẽ se-
nex, atque indignabatur: tandem tamen ei permisit ut amaret. Postea uerò G
Hecaten quoque eduxit, afferentem unà Cerberum: tum lunam detraxit, mul-
tiforme quoddam spectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primùm qui-
dem muliebrem formam referebat: deinde in uaccam formosam uertebatur:
postremò uerò catula uidebatur. Hyperboreus ille tandẽ quum finxisset quẽ-
dam è luto Cupidinem, Abi, inquit, atque huc perducas Chrysidem. Ac lutum
quidem protinus euolabat: paulò pòst autẽ affuit illa, pulsans ostium. Tum in-
gressa Glauciam complectitur, eum quaminsanissimè deperiẽs: & cum eo uer-
sata est quoad gallos canentes audiuimus. Tum uerò luna subuolabat in cœlũ,
atque Hecate subiit terram, cæteráque spectra disparuerunt: & Chrysidem tan- H
dem emisimus circa ipsum ferme diluculum. Hæc Tychiade si conspexisses,
haudquaquam amplius dubitasses esse multa in carminibus istis cõmoda. Bene
dicis, inquam ego. credidissem equidem, si uidissem ea: nunc uerò ignoscẽdum
mihi puto, si qualia uos uidetis, acutè perspicere nõ possum: ueruntamẽ Chry-
sidem illam quam dicis, noui, mulierem planè meretricem, ac facilem: nec uideo
sanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato, magóque ex Hyperboreis
usque, atq; ipsa insuper luna, quippe quam uiginti drachmis ducere in Hyper-
boreos usque potuisses. mirificè enim sese offert ad hanc incantationem mu-
lier, & cõtrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem æris ferriue so- I
num si audierint, fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uerò si argentum uspiam
sonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipsum etiam magum admiror, quòd
cum ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atque ab eis solida talen-
ta suscipere, is tamen ob quatuor minas, admodum tantilli lucelli auidus, Glau-
ciam amoris compotem fecerit. Ridiculè facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego
te libenter ergo rogauerim quid de his respondeas, qui dæmoniacos liberãt er-
roribus, adeò manifestè spectra illa carminibus eiicientes. Atque hæc me dicere
nõ opus est, uerùm omnes nouerunt, Syrus ille ex Palæstina, qui harum rerum
artifex est, quàm multos mortales suscipiat qui ad lunã concidant, oculosq; dis- K
torqueant, spumaq; os oppleãt: quos tamen erigit, ac sanos remittit, magna ac-
cepta mercede diris eos malis liberans. Etenim quum iacẽtibus instet, rogaue-
ritque unde sint in corpus ingressi, ægrotus quidem ipse tacet: at dæmon uerò
respondet, aut lingua Græca loquens, aut barbarica, aut undecunque fuerit i-
pse: & quomodo & unde intrauit in hominem. Ille uerò adiurans eũ, ac ni pa-
ruerit, minitans etiã, expellit abigitq; dæmonem. Quin ego quoque dæmonem
quendam exeuntem uidi, nigrum certè, & colore fumidum. Non magnũ erat,
inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipsæ etiam apparent ideæ, quas uestræ fa-
miliæ parens ostendit Plato: rẽ uidelicet spectatu tenuem, atq; euanidam, quan-
tum

A tum ad nos homines luſcioſos. Itáne ſolus Ion,inquit Eucrates, iſtiuſmodi uidit,ac non alii etiam multi inciderũt in dæmones,alii noctu,alii etiam interdiu? Ego profectò non ſemel,ſed millies iam talia conſpexi:ac primùm quidem turbabar ad ea:iam uerò ob conſuetudinẽ nihil nouum aut prodigioſum mihi uidere uideor, maximeq; nunc, ex quo annulũ mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiã ſumpto factum, carmenq; docuit nominibus multis plenũ: niſi fortè ne mihi quidem fidẽ ſis habiturus Tychiade. At quî fieri poſſit,inquam,ut Eucrati non credam,Dinonis filio,uiro in primis ſapienti,ac libere,quæ ſibi uidẽtur,domi in priuato ſuo cũ auctoritate narranti?Illud ergo de ſtatua,inquit Eu-
B crates, quæ omnibus qui in domo ſunt, ſingulis noctibus apparet tum pueris, tum adoleſcentibus,tum ſenibus,hoc,inquam,non à me duntaxat audieris,uerumetiam à noſtris omnibus. De qua ſtatua, inquam ego?Non uidiſti (inquit) quũ ingredereris,ſtatuam quandam in atrio collocatam,ſanè q̃ pulchram,opus Demetrii, qui ſtatuas humana ſpecie fingere conſueuit?Nónne illam dicis, inquam,quæ diſcum iacit, quæ inclinata eſt ad emiſſuri geſtũ, reflexa in eam quæ diſcum fert,altero pede modicè inflexo,quæq; ſe erectura uidetur unà cũ iactu? Non,inquit:nam unum eſt ex Myronis operibus ille diſci iactator quem dicis. Sed nec eã quæ eſt ei proxima: eam loquor,cui tæniis caput uinctũ eſt,formo-
C ſam illam. nam id Polycleti opus eſt. uerùm eas quæ à dextra ſunt egredientibus,omitte,inter quas & tyrãnicidæ illi ſtant,Critiæ Neſiotæ plaſmata.tu uerò an non ad aquam illam quæ influit,quampiam uidiſti uentre prominulo,caluã, ſeminudatã,uulſis quibuſdam barbæ pilis, inſignibus uenis uero homini ſimillimam?Pelichus dux Corinthius eſſe uidetur. Per Iouem,inquam,uidi quãdam à dextra Saturni,quæ tænias coronasq; aridas habebat,pectoreq; folia quædam inaurata. Ego,inquit Eucrates,ea inauraui,quum me ſanaſſet triduo,febre pereuntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iſte Pelichus? Eſt: neq; ride,inquit Eucrates:alioqui homo te haud multò pòſt inuadet. Noui ego
D certè quantum ualeat hæc quam tu rides ſtatua. An non eiuſdem putas eſſe immittere febres in quos uoluerit,quãdoquidem potis eſt eiicere?Propitia,inquã, placataq; ſit hæc ſtatua mihi, quæ tantum ualeat. Quídnam ergo aliud faciẽtem eam uiderunt omnes qui in domo ſunt? Quum primùm nox eſt, inquit, hæc è baſe deſcendẽs in qua ſteterat, in orbem totam domum circumit: & omnes occurrunt ei interdum etiam canẽti:nec quiſquam eſt quem unquã læſerit. diuertere enim tãtùm oportet:illa uerò præterit nihil intuentes infeſtans,quin & lauat ſæpe,& tota nocte ludit,ut ex ipſo aquæ ſtrepitu licet audire. Vide ergo,inquã ego,ne fortè nõ Pelichus hæc ſtatua ſit, ſed Talus potius Cretenſis,qui a-
E pud Minoẽm fuiſſe dicitur. nã & ille æreus quidam Cretæ cuſtos erat: quòd ſi non ex ære, ſed ex ligno facta eſſet, nihil eam prohiberet quin non opus Demetrii, ſed una potius ex Dædali machinis eſſe uideatur.è baſe nanque (ut ais) etiam iſta fugit. Vide,inquit,ô Tychiade,ne te poſthac ſcommatis huius pœniteat. Noui quidẽ ego quid illi euenerit qui obolos ſurripuit quos ei nouilunio quoq; ſuſpendimus. Prorſus atrocia,inquit Ion, oportebat accidere:quippe qui ſacrilegus erat.quomodo ergo illum ultus eſt ô Eucrates? Nam audire cupio, etiã ſi quammaximè Tychiades iſte diffiſurus eſt. Multi,inquit ille,ad pedes eius oboli iacebant,aliaq; item numiſmata,quædam argentea ad crus eius affixa cera,ac laminæ quoque argenteæ,uota cuiuſque,aut merces ob ſanationem eius

qui ab eo liberatus esset quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam F
Libycus sceleratus, equorũ curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia,
abstulitq;, digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuer-
sus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, uide quo pacto sese ultus est,
atque furri prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambulabat in orbẽ miser,
exire non ualens, tanquam in Labyrinthum incidisset, quoad orta die iam de-
prehensus est ea tenens quæ furto abstulerat: ac tum quidem cõprehensus, pla-
gas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus malè periit, ua-
pulans, ut dicebat, singulis noctibus: adeò ut uibices postridie appareret in cor-
pore. I nunc, & post ista quoq; Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coæ- G
taneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quamdiu æs e-
rit æs, operisq; plastes Demetrius Alopecensis fuerit, qui non deos, sed homi-
nes fingere consueuit, Pelichi nũquam statuam uerebor: quippe qui nec ipsum
etiam uiuentem, si mihi minaretur, admodum timuissem. Ad hæc medicus An-
tigonus, Et mihi ô Eucrates, inquit, Hippocrates æreus est magnitudine fer-
me cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta sit, totam in orbem do-
mum ambit, perstrepens, ac pyxides euertens, pharmacaq; commiscens, atque
ostia circumuertens: maximéque siquando sacrificia prætermittimus, quibus in
singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo, inquam ego, etiam Hippocrates H
medicus iam ut sibi sacrificetur: indignatúrque nisi in tempore iustorum sacri-
ficiorum epulis accipiatur: quem nimirum decebat boni consulere siquis ei li-
bauerit, aut mulsum insperserit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eu-
crates, istud certè etiam testibus probauero, quod ante annos quinq; uidi. Erat
ferme uindemiæ tempus. Ego uerò in agrum circa meridiem uindemiatum di-
missis operariis, in syluam solus abibam, cogitans interim quiddam atque con-
siderans. At postquam in saltum perueni, canum primò latratus insonuit. Ego
uerò Mnasona filium meũ cum æqualibus uenientem, ludere uenariq; (quem-
admodum solebat) coniiciebã. At res haudquaquam sic se habebat: uerùm pau- I
lò pòst facto terræmotu, sonoq; uelut è tonitru, mulierem aduenientem uideo
terribilem, proceritate ferme semistadiali. habebat autem in sinistra facẽ, in de-
xtra uerò gladium uiginti circiter cubitorum. Et infernè quidem pedibus erat
serpentinis, supernè uerò Gorgonem referens, uultu uidelicet, atque aspectus
horrore: pro coma quidem draconibus tanquam cæsarie circumcincta, aliis
collum amplectentibus, aliis etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici
quo pacto etiam inter narrandum exhorrui. & simul hæc dicens Eucrates, o-
stendit omnibus brachii sui setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus &
Cleodemus uehementer inhiantes auscultabant eum, uiri senes, tanquam nari K
bus traherentur, adorantes apud sese tam incredibilem Colossum, mulierem
semistadialem, Giganteum quoddam Mormolycium. Ego uerò considerabam
interim cuiusmodi erant hi qui cũ iuuenibus sapientiæ nomine uersentur, uul-
góque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbaq; ab ipsis
differant infantibus, cæterùm etiam illis ipsis facilius ductiles ad credenda men-
dacia. Dinomachus ergo, dic mihi, inquit, Eucrates, illi canes deæ, quanta ma-
gnitudine erant? Elephantis, inquit ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi, hirsu-
tiq;, sordido squalidóque uillo. Ego igitur quum uiderem, restiti, inuerso proti-
nus in interiorem digiti partem, quod Arabs mihi dederat, sigillo. Hecate ergo
percusso

A percusso draconicis illis pedibus solo, hiatum effecit maximum, & qui immani magnitudine penitus æquaret Tartarũ. deinde paulò pòst abiit in eũ desiliens. Ego uerò præsente animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa arbore quapiam quæ uicina stabat, ne obortis mihi tenebris ac uertigine, in caput præceps incidere: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlegethõtem lacum, Cerberũ, manes: adeò ut quosdã etiam eorum agnoscerem. Patrem ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (inquit Ion) ô Eucrates animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus familiasq; cum amicis cognatisque uersantur, in Asphodelo

B collocati? Contradicant ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, eiusq; de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipsum Platonemq; uidebas inter manes? Socratẽ (inquit) uidi, neq; illum tamen euidenter, nisi quòd inde conieci, quoniam caluus ac uentricosus erat. Platonem uerò non cognoui: nam apud amicos nimirum uera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hiatus coiit, & ex famulis meis quidam quærẽtes me, atque in his Pyrrhias hic, superuenere hiatu nondum plenè obducto. dic Pyrrhia, an non uera narro? Per Iouem (inquit Pyrrhias) & latratum audiui per hiatum: & ignis quidem à face mihi suffulgere uidebatur. Tum risi ego profectò, teste latratum

C ignemq; in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, inquit, neque aliis inuisa uidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem, tale quiddam conspexi. Prospiciebat mihi curabatq; Antigonus hic, ac septima dies erat, febrisq; ô qualis! incendio certè uehementior. Omnes ergo me relinquentes solũ, clausis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone, si quo pacto possem obdormiscere. Tũc igitur astitit mihi iuuenis quidã uigilanti, pulcher admodũ, ueste circumamictus candida. Ac me quũ excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti illico cognoui, Tantalum quũ uiderem ac Tityũ Sisyphumq;. At cætera uobis quid commemorem? Postquã uerò ad tribu-

D nal perueni (aderat autem & Aeacus, & Charon, Parcæq;, atque Erinnyes) quidam uelut rex (Pluto certè mihi uidebatur) assedit singulorum nomina percẽsens, qui morituri erant, quos diem iam uitæ præscriptum præteriisse cõtigerat. Iuuenis ergo me adducẽs illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me ducebat, Nõdum illi completum est flamẽ, inquit. abeat ergo. Tu uerò fabrum Demylum adduc: iam siquidem ultra colum uiuit. Tũ ego lætus recurrens, ipse quidem iã febre liber eram: denũciabam uerò omnibus quòd Demylus esset moriturus. Manebat autẽ nobis in uicinia ægrotãs etiam ipse nõnihil, ut renunciatum est. Ac paulò pòst audimus eiulatum eorum qui lugebãt eum.

E Quid miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quẽdam noui post uigesimũ diẽ quàm sepultus est, resurrexisse. Nam hominem & antequã moreretur, & postquam resurrexit, ipse curaui. Et quo pacto (inquam ego) in diebus uiginti neq; tabuit corpus, neq; præterea fame corruptũ est, nisi fortassis Epimenidẽ quempiam tu curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filii, è palæstra redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis excesserat, alter uerò annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrẽ adsidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è cõspectu filiorum admonitus, Sic his frui mihi cõtingat, inquit, simulq; manum eis iniecit, ut apud te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriæ uxorem meam horum matrem

nouerũt omnes quo pacto dilexerim. Nam declaraui his rebus quas in eam fe- F
ci, non modò dum uiueret, uerùm etiam postquam uita functa est, quippe qui
mundum eius uniuersum, uestemq; qua dum uiueret oblectabatur, in rogum il-
lius iniecerim. Septima uerò post mortem die, ego quidem hic in eundem le-
ctum incumbebam, quẽadmodum nunc, luctum eum mihi commitigãs, quem
de illa conceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum.
Ingreditur interim Demenete ea ipsa, atque adsidet iuxtà, quemadmodum nũc
Eucratides hic, minorem designans filium. Hic uerò illico tremuit admodum
pueriliter, ac dudum ad narrationem pallebat. Ego uerò (inquit Eucrates) ut
conspexi, amplexus eam singultim lachrymabam. Illa uerò me uociferari non G
patiebatur, uerùm incusabat me, quòd quum ei fuissem in reliquis gratificatus
omnibus, è sandaliis aureis alterum non cremaueram. superesse autem id dice-
bat, quod sub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus, alterum
tantùm cremaueramus. Nobis autem adhuc differentibus sceleſtissimus qui-
dam caniculus qui mihi in deliciis erat, in lecto cubans allatrabat. ea uerò ad la-
tratum euanuit. At sandalium sub arca repertum est: posteaq; à nobis incensum.
An hæc etiam Tychiades recusabis credere, quum tam sint euidẽtia, quotidiẽ-
que obseruentur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint quibus aureo sandalio
nates puerorum more feriantur, si qui ista non credant, atque usque adeò im- H
pudenter uero resistant. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille,
ab aspectu uenerabilis. Nosti illum doctrinæ nomine celebrem, qui cognomi-
natur sacer. Atque ego quidem ut eũ conspexi, respiraui: hoc ipsum quod pro-
uerbio dici solet, aduenisse mihi ratus, nempe securim quampiam aduersus mẽ-
dacia. Occludet, inquam, eis ora uir sapiens, adeò monstrosa narrantibus. at-
que prorsus, iuxta uulgatum illud adagium, repentè Deum immissum esse mi-
hi hunc à fortuna putabam. Hic uerò postquam adsedit, assurgente ei ac cedẽ-
te Cleodemo, primùm de morbo percontatus est, seq; audisse dicebat Eucra-
tem iam se melius habere. At quídnam, inquit, inter uos philosophamini? Nam I
interim dum ingrediebar, subauscultaui, ac mihi certè uidemini in re quapiam
pulchra conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates, quàm ut huic adamãtino per-
suadeamus (me demonstrans) ut dæmones credat aliquos esse, phantasmataq;,
ac mortuorum animas super terram obambulare, & sese, quibus libitum fuerit,
ostendere? Ego igitur erubui, uultumq; deieci reueritus Arignotum. At ille, Vi-
de (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantùm qui uiolẽter in-
terierint, animas errare, ueluti siquis suffocatus, aut capite trũcatus, crucíue suf-
fixus fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo è uita discesserit: eas uerò quæ
fatali mortè naturalíque discesserint, haudquaquam amplius oberrare. Nam si K
hoc dicat, non usqueadeo absurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne
esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus
in me toruè aspiciens, nihil horum tibi uidetur fieri? præsertim quum omnes (ut
ita dicam) uideant? Ignosces, inquam ego, mihi, si non credo. nã solus omnium
non uideo. quòd si uidissem, profectò & credidissem, quemadmodum & uos.
Atqui, inquit ille, siquando Corinthum ueneris, roga ubi sit Eubatidæ domus.
Atque ubi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneum, in eam ingressus, dic ia-
nitori Tibio, uelle te uidere unde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum
adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quídnam hoc

erat

A erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula. quòd siquis inhabitasset, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebatur, neque quisquam erat omnino qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego uerò ubi hæc audiui, libellos sumens (sunt autem Aegyptii mihi de talibus rebus admodũ multi) ueni in domum circa primam uigiliam, dehortante hospite, ac ferme detinẽte, postquam didicerat quò iturus essem, in certum, ut putabat, exitium. At ego sumpta lucerna, solus ingredior, atq; in uastissimo atrio collocato lumine, humi sedens tacitè legebam. Adest uerò dæmon ille, cum quopiam è uulgo se cõ-

Simile habet Plinius in epistolis.

B gressurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, squallidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adstaret, undiq; me adsultim petens tentauit siquà posset expugnare, ac modò in canem, modò in taurum, modò in leonem uertebatur. At ego correpto in manum quammaximè horrẽdo carmine, simulq; uocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum, in domicilii tenebrosi angulum quẽdam compuli. Ac quum animaduertissem ubi se in terram condidit, tum destiti. Mane autem desperantibus uniuersis, ac me quemadmodum alios mortuum sese reperturos putantibus, præter omnium spem progrediens, Eubatidem adeo, feliciter illi annuncians quòd puram sibi ac spectris

C liberam domum iam liceret incolere. Atque illum assumens, aliosq; multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum duxissem ubi cõdentem se dæmona conspexeram, iussi ut sumptis ligonibus matulisq; suffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuẽtum est ferè ad passum defossum cadauer quoddam marcidum, ossibus tantùm humana specie cohærẽtibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus uerò postea turbari prodigiis desiit. Hæc ubi narrauit Arignotus, uir prodigiosa sapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non multam mihi imputaret insaniam, qui talia non credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil ueritus neque comam, neq; il-

D lam quam de eo habebant opinionem, Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in te, quod dici solet, euẽnit, ut thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, si neque mihi credis narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neque ipsi Eucrati, dic age, quémnam digniorem cui his de rebus fides habeatur, existimas, qui nobis dicat contraria? Per Iouem, inquam ego, uirum apprime mirabilem Abdera oriũdum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, ut quum se in monimento extra portas clausisset, ibiq; degeret dies noctesq; scri-

E bens atque componens, iuuenésque eum quidam illudere cupiẽtes, ac perterrefacere, nigra ueste in modũ cadaueris ornati, ac personis in capita affictis circunsistentes illum circunsilirent, crebrò subsilientes: hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, desistite, inquit, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil esse postquam è corporibus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritũ, si quidem sic existimauit? Ego uerò uobis etiã aliud referam, quod mihi ipsi contigit, nõ quod ab alio acceperim. fortassis etiã tu Tychiades quum audieris, cõpellẽris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinæ gratia transmissus,

Memnon Aegyptiacus, de quo & Iuuenalis meminit.

cupiebam nauigio profectus in Coptũ, illinc adiens Memnonẽ, miraculũ illud audire, eum uidelicet sonũ reddentem ad orientẽ solem. Illum igitur audiui nõ hoc uulgari modo quo audiunt alii sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus: quod nisi esset superuacaneum, ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigãdum uerò incidit in nos unà nauigans uir Memphiticus quidam ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersam Aegyptiorum doctrinã callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, magiã interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meũ, uirum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, pureq; lingua Græca loquentem, procerũ, simum, labiis promissis, cruribusq; gracilibus. Illum ipsum, inquit ille, Pancratẽ. Ac primùm quidem quis esset ignorabam: at postquam uidi eum, siquando in portum appulissemus, cum alia multa miracula facientem, tum crocodilis insidentem agitasse, & cum feris uersantem, illas uerò reuerẽtes eum, caudisq; adulantes, agnoui sacrum quempiam uirum esse: paulatimq; comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatẽ insinuaui, adeò ut omnia arcana mihi cõmunicaret. Ac tãdem mihi persuadet, ut famulis omnibus in Memphide relictis, se solus sequerer. neque enim defuturos nobis ministros. atque ex eo tẽpore sic uitam duximus. Quum in diuersorium quodpiã ueniremus, homo accepto pistillo, scobináue, aut pessulo, uestibus implicans, quum in id carmen quoddam dixisset, effecit ut ambularet, utq; aliis omnibus homo uideretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, instruebátque, atque in omnibus commodè subseruiebat ministrabátque nobis. Deinde postquam iam satis huius ministerii fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmen, reddebat. Hoc ego uehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis esset facillimus. At quadam die in angulo quodam tenebricoso clam illo delitescens, subauscultaui propius incantationem illam. Erat autem trisyllaba. Tum ille quum pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit in forum. At ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum quum ornassem, syllabas illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, desiste inquam, neque aquam amplius haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud amplius iam obtemperare uolebat, sed aquam hauriebat cõtinuè, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quũ resistere huic rei non ualerem, timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euênit) irasceretur, correpta securi pistillum in duas partes disseco. At utraque pars amphoram sumens hauriebat aquam, iámque unius loco duo mihi ministri esse cœperunt. Interea Pancrates superuênit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipse me clanculum relicto, nescio quò clanculum se subducens abiit. At possis istud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex pistillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte scio. nam in priorem formam nunquam à me restitui potest, postquam semel aquarius esse cœperit, sed deserenda nobis domus esset aquæ iam impleta. Non desistitis, inquam ego, huiusmodi monstrosa narrare uiri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleantur.

Parcere

A Parcere ergo eis oportet, ne talia consuescant audire, quæ eos per totam uitam comitata perturbabunt, atq; ad omnem strepitum meticulosos reddent, posteaquam eos omnigena superstitione impleuerint. Rectè admonuisti me, inquit Eucrates, quum superstitionem dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi uidetur, de oraculis loquor ac uaticiniis, & quæcunq; quidam numine afflati proclamant, quæ'ue ex adytis audiuntur? aut quæ uirgo numeris eloquēs futura prædicit? an uidelicet nec talia credis? At ego quòd annulum quendam sacrum habeo, Pythii Apollinis imaginē exprimente sigillo, quodq; hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi uidear ad gloriam meam res incredibiles
B narrare. Cæterùm quæ apud Amphilochum audiui in Mallo, heroë mecum diu differente, deumq; meis de rebus consulente, tū quæ ipse uidi, uolo uobis narrare: deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaq; quum ex Aegypto redirem domum, audiremq; illud in Mallo uaticinium apertissimum simul ac uerissimum esse, tamen sic oracula dare, ut ad rem respondeat his quæcunque prophetæ quispiam in schedulam inscripta tradiderit, rectè me facturum putaui, si dum præternauigarem, experirer oraculum, deumq; de futuris quippiam consulerem. Hæc adhuc Eucrate dicente, quum uiderem quàm longè res esset processura, quodq; nō breuem incepisset de oraculo tra-
C gœdiam, ratus nō expedire uti solus contradicerem omnibus, relinquens eum ex Aegypto adhuc in Mallum nauigantem (nam & intelligebam molestam illis esse præsentiam meam, utpote qui dissentirem, refelleremq; eorum mendacia) Atqui ego abeo, inquam, quæsiturus Leontichum. nam opus habeo cū eo congredi. At uos, quandoquidem parum sufficere uobis res humanas putatis, ipsos etiam deos denique in fabularum uobis partem uocate. Atque hæc simul ac dixi, discessi. Illi uerò alacres iam libertatem nacti, ut est uerisimile, mutuò sese epulis accipiebant, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ô Philocles apud Eucratem auditis, uenio per Iouem inflato uentre, non aliter quàm hi qui mu-
D sto poti sunt, opus habens uomitu. Tum libēter alicunde magno emerim pharmacum aliquod quod mihi obliuionē induceret eorū quæ audiui, ne me nonnihil earum rerum lædat inhærens memoria. nempe monstra, dæmones, atque Hecatas mihi uidere uideor. PHIL. Quin mihi quoque ô Tychiade tale quiddam hic sermo tuus attulit. aiunt etenim non solùm in rabiem uerti, atq; aquam formidare, quoscunque rabidi canes mordeant, uerumetiam si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum quoque non minus canino ualiturum, atque eū etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo uideris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendaciis morsus, mihi quoque morsum illum
E communicasse, adeò mihi mentem dæmonibus impleuisti. TYC. At bono animo simus amice, quum magnum aduersus huiusmodi res remedium habemus, ueritatem, rectamq; omnibus in rebus rationem: quo si utamur, nullis huiusmodi uanis stultisq; mendaciis turbabimur.

HIPPIAS, SEV BALNEVM, Vincentio Obsopœo interp.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippiæ descripturus, principiò ipsum artificem à cognitione artium atq; peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita uidelicet proponens, eos esse potissimùm laudandos artifices, qui non solùm uerbis prolixè polliceri, aut de scientijs disputare soleant, sed qui ipso opere, hoc quod profitentur, præstare possint. hunc locum exemplis aliquot illustrat, deinde ad præsens institutū accōmodat. Proinde, inquiens, etiam

mechanici artifices maximè laudãdi illi sunt, qui non uerbis tãtùm opera aliqua describũt, aut promittũt, sed qui re ipsa illa quãoptimè atq; artificiosissime extruũt, qualis et Hippias *hic unus est, id quod opus ab eo, nẽpe balneũ extructũ, comprobat. atq; exinde ipsum balneum describit, situm, elegãtiam, proportionabilitatem operis, deinde & utilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo usum commendans.* F

EOS ego uiros sapientes cum primis laude celebrãdos esse existimo, quicunq; non orationes solùm magna industria elaboratas, ac singulis de rebus memoriæ proditas posteris reliquerũt, sed operibus quoque nõ dissimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti sunt, confirmarunt. Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, nõ eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui usu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris precii habendus est, ut mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandæ citharæ peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniam iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorũ atq; exercitus duces tibi enumerare non iniuriâ optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum uirtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex uetustis illis Agamemnonem & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum uerò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque uisendis operibus aliquam ingenii famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suæ egregia monimenta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustius Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorũ relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratum illum Cnidium, quorum alter de Ptolemæo subiugato uictoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoq; Milesius ante illos Cræso Lydorũ regi pollicitus exercitũ sicco pede se traiecturũ, sua industria in unius noctis spacio Alys fluuii alueũ à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorũ numero non fuerit, uerùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenii acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, cõmentum peruetus est, qui non tantùm Achiuis equi machinã fabricasse, sed unà cum Græcorũ optimatibus in eam conscẽdisse perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quẽ nostra memoria uixisse constat, meminisse æquum puto, uiri dicẽdi facultate & studio ita exercitati, ut cum quouis ex priscis illis & ueteribus optimè cõferri possit, præterea qui ingenii acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quique interpretando multa perspicuitate usus sit. Cæterùm opera ipsis orationibus longè præstantiora exhibebat: & quæ arte sua pollicitus fuerat, re ipsa absoluta reddidit: neque uerò in talibus saltem professionibus, in quibus illi qui ætate eum præcesserunt, feliciter floruerunt, sed iuxta geometricam quoque rationem proposita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit describere. Atqui aliorum quisque unum quiddam ab arte decerptum & singulare opus exercuit, in quo parata sibi hominum

G H I K

Sophistæ.

A minum opinione aliquis esse uisus est. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne dimensionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & musicis alienus apparuit: ac unumquodque ex illis una eadémque operaita perfectè cognitum demonstrauit, quasi in eo solo cognoscendo elaborasset. Multi uerò temporis res esset, eius laudare industriam circa radiorũ & repercussionum ac speculorum expressionem. Præterea quanta in Astronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eũ anteiuerunt, pueros esse ostendit. Sedenim quæ nuper ipse uidi opera illius industria elaborata, quæq; mihi spectanti stuporem & admirationem incusserunt, ea nunc in præsens re-
B ferre non grauabor. Est enim argumentum cõmune, & in nostra memoria admodum frequens, balnei substructio: solertia autem, & in communi illo argumento singularis admirationis spectatur industria. Locus erat prorsus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupans ex utraque parte magnopere humilem, utrinq; soli altitudine æquauit, firmamentumq; munitissimum omni futuro operi subiiciens, fundamentorũ positione substruẽdi ædificii certitudinem confirmauit: fastigiis uerò magnopere præruptis & præcisis, & ad firmiorem coniunctionem complicatis, totum opus consolidauit. Cæterùm quæ substructa sunt, loci magnitudinem mensuræ quantitate nõ excesse-
C runt, sed ædificii proportionibus cõuenientissimè atque decentissimè respon-derunt, lucis ubique infusæ rationem constanter custodientia. Portarum altitudo latos ingressus retinens, supina magis quàm erecta ad ingredientiũ conuenientiam informata fuit. Ingredientem uerò statim domus communis excipit, sufficientẽ exhibens pedisequis & ministris conuersandi amplitudinẽ. Porrò ad læuam cameræ sunt ad delicias exercendas substructæ. Proinde & ista in balneo decẽtissimè sunt obseruata: Amœni & luce multa illustrati recessus. deinde domus illorum, quam quidem longè præstantiorem quàm ut lauacro cõueniat dixeris, pernecessariam tamen ad melioris notæ homines & opulentio-
D res suscipiendos. Post hanc utrinque sufficientes exuentibus ad reponendũ uestitum habitationes. Ac media domus & fastigio excelsissima, & iucũdo lumine amœnissima, tres aquæ frigidæ piscinas in se cõplectitur, Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa statuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificii, altera quidem Sanitatis, altera uerò Aesculapii. Ingressos autem excipit domus sensim ac gradatim tepescens, calore non insuaui occurrente: quæ in longum porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa est. Post hanc ad dextram habitatio est magnopere amœna & elegans, copiã delicatis & uoluptuosis unctionibus exhibẽs, ex utraque parte habens aditus & ingressus lapide Phrygio
E ornatissimè decoratos, à palæstra ingredientes suscipiens. Quæ deinde hanc cõsequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegãtia, & ad stãdum sedendumq; accommodatissima, & ad diutius immorandum minimè noxia, tum ad uolutandum utilissima, & ipsa lapide Phrygio ad summum usq; fastigium expolita relucens. Deinceps uerò locus thermis dicatus, lauantes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conspicua est, ac instar purpuræ floribus & uenustate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum est per easdem habitationes regredi, sed ea quæ ad frigidam tendit uia, per uaporarium lento tepore calescens regrediendum est. Et hæc omnia

copioso lumine illustrata, & multo diei intus lucentis splẽdore exornata sunt. F
Ad hæc ipsa fastigia ab ædificio non discrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in summa, multa ubique relucet summa cũ elegantia & uenustas & gratia. Etenim iuxta elegantissimi Pindari præceptũ, opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est. Hoc certè cum primis in huius domus substructione cũ ipso lumine tum fenestris obseruatum est. Etenim sapiẽs, ut reuera fuerat, Hippias habitationẽ frigido lauacro destinatam, ad Boream tendẽtem instituit, nec aëris meridiani expertem: reliquas autem multum feruoris & caliditatis requirentes, Notho & Euro ac Zephyri flatibus subiectas opposuit. Quid ad hæc tibi palæstras memorem, & uestes asseruantium cõmu- G
nes habitatiunculas, compendiosam citra ambages uiam quæ ad lauacrum ducit, habentes, singularis utilitatis capiendæ, & incommodi uitandi gratia? Neq; uerò quis me suspicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque uerborum ampullis extulisse. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ signa atque indicia excogitare, non mediocris aut cõtemnendæ sapientiæ argumentum ego esse opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad unguem elaboratum meritò habendũ est, quodq; nobis ab illo ostensum est omnes balnei uirtutes complectens, utilitatem, opportunitatem, perspicuitatem, mensuræ quãtitatem in omnibus aptè obseruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutũ lauãdi usum exhibens. Præ- H
terea omnibus aliis industriæ atq; solertiæ officiis absolutum, biuiorum & ambituum duplicibus secessibus, multarumq; ianuarum patens egressibus. Quinetiam horarum geminis indiciis idem balneum exornauit, uno per aquam & sonitum, altero per solem. His inquam uisis, nec debitam & conuenientem tam illustri operi reddere gratiam, non insipiẽtis solùm, sed etiam ingrati, aut potius inuidi mihi uisum est. Itaque ego pro uirili, cum opus ipsum, tum architectũ & artificem orationis meæ laudibus euexi & persolui. Cæterùm si deus aliquando concesserit & lauandi copiam, non dubiũ est & alios permultos in laudum I
mearum partem mecum uenturos.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS, Vincentio Obsopœo interp.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam est, quales & nostri homines in enarrandis auctoribus, aut alijs rebus tractandis, ipsis operibus præmittere solent. Et extant sanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum composita. Monet autem Lucianus auditores suos, ne solùm compositionis nouitatem in scriptis suis spectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac satyrica quædam sub dialogi grauitate tractet, sed magis ipsam rem spectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum ut muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & ueniam precatur ætati, si paulo uerbosior aut loquacior non- K
nullis forte uideatur, factum suum etiam hic collatione quadam Indorum cohonestans. Omnino autem multum gratiæ habent huiusmodi præfationes, siue cui allocutiones eas uocare magis libet, ubi collationibus atque similibus suis ipsa hypothesis aptè respondet.

VO tempore Bacchus aduersus Indos ductare exercitũ instituit (nihil enim prohibet, ut mea fert opinio, fabulã uobis Bacchicam percensere) ferunt usqueadeo eum initiò ab Indiæ incolis fuisse cõtemptui habitum, ut accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariam illius audaciã miseratione prosequendam esse opinabãtur, tanquam actutum ab elephantis proculcandũ, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerãt, ut ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius

exercitu

A exercitu renunciantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrso redimitis, pelles ceruinas indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso confectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem uel leuiter attigisset. Quippe clypeis assimilabāt & tympana. esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru uehi iunctis pardalibus, imberbem admodū, ac ne tantillum quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, ra-
B cemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm secundas ductandi exercitus partes obire duos alios, unum quidem breuis staturæ senunculum, corpore perobeso & uentricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentē, pandum asellum ut plurimum equitantem, amictum crocoto, & hunc uehemēter fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum uerò hominē monstrosum, inferioribus corporis partibus hircum referētem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra uerò incuruum baculum, se-
C met attollentem, ac tota castra circunsaltantē, quem mulierculæ exterrere solent, comasq; uento diffusas concutere quoties accesserit, neque non uociferari Euohe: quo nomine, ut mihi coniecturam facienti uisum est, dominū suum compellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc uiuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè uidebant. Hæc cum Indi & rex illorum speculatoribus annunciantibus cognouissent, sublatis, ut par erat, cachinnis ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut instructis ordinibus obuiàm procedere illis deliberatum erat, sed reputabant, si comminus mulierculæ in eos impressionem ac impetū essent facturę, illis & uincere
D turpe esse, & mulieres insanientes neci dare unà cum duce effœminato, ac sene modico & uinoso, adiuncto etiam alio semiuiro milite, nudisq; saltatoribus per omnia ridiculis, facinus esse parum memorabile. Postea uerò quàm Bacchus regionem incendiis deuastare, & uiris deuictis ciuitates igne absumere, ac syluas incendere annunciatus est, iamq; in breui temporis spacio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam usque à fulmine paterna sunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus desuper positis aduersus illos mouerunt aciem, etiamdum hostilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non
E elephantis comminuere atque proterere properantes ipsis cum castris imberbem illum imperatorem. Postquam uerò propinquiores facti sunt, & utraque acies utrique esset spectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipse in medio strenui imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, sinistrū Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares constituti ordinibus instruendis erant intenti. Signū omnibus erat Euohe. Statim uerò percussa tympana instrepuerunt, ipsaq; cymbala classicum cecinerunt. Ac è satyris quispiam correpto cornu carmen quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni asellus hianti atq; diducto rictu martium quiddam atq; terribile derudiit. Ipsæ uerò Mænades cum ululatu facto in eos

impetu incurſarunt,ſuccinctæ draconibus,atque ex ſummis thyrſis ferrũ denu- F
dantes.Indi autem & elephantes illorum illico declinantes,nullo ſeruato ordi-
ne in fugam ſe dederunt,neque intra teli iactũ conſiſtere ſuſtinuerunt.Ad po-
ſtremum autem omni ui capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos
paulò antè contẽptim ſubſannauerant, re ipſa experti q̃ non oportuerit prima
ſtatim fama adductos, peregrinũ exercitum cõtemnere. Sed quid ad Bacchum
ille Bacchus,dixerit aliquis? Quia permulti mihi uidentur (ac per Gratias uos
oro ne me inſanire aut prorſus temulentum eſſe ſuſpicemini, ſi mea cum Diis
immortalibus cõtulero) idẽ erga orationum nouitates cũ Indis perpeti,quem-
admodum & erga meas.Exiſtimãtes enim ſatyrica & ridicula quædã nimiũm- G
que comica apud nos audiri, talibus fidem habuere:atq; haud ſcio quam illi de
me opinionem induerunt.Alii ne exordium quidẽ aſſequuntur,quaſi nihil ne-
ceſſe ſit aures præbere uinoſis & laſciuis mulierculis, & ſaltationibus ſatyricis
ab elephantis deſcendẽtes.Alii uerò, tanquã alicuius rei gratia ueniſſent,thyrſi
loco inuento ferro,neq; ſic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At
ego fidẽti animo illis annuncio, quòd ſi in præſentia quoq;,ut antea facere cõ-
ſueuerunt,feſtiuitatem ſpectare ſæpe uoluerint,ac ueteres cõpotores recordati
fuerint conuiuiorum bacchanalium tunc temporis celebratorum,neq; Satyros
aut Silenos contempſerint, ſed æquo largius ad ſatietatem uſque ex cratẽre illo H
hauſerint: & illos bacchico numine afflatos indecorè inſanituros,neq; nõ per-
ſæpe nobiſcum Euohe dicturos.Itaque illi (liberum enim eſt audire) quicquid
animo ſuo gratum fuerit, faciant: at ego poſteaquam adhuc in India peregrè
uerſantur,ſtatui & aliud quiddam earũ rerum quæ illic agũtur, quod non ual-
de à Baccho abhorrebit, neque à præſenti inſtituto alienum erit, percẽſere.In-
ter Indos quos Machlæos uocant,qui læuum Indi fluminis littus, ſi ad fluxum
illius reſpexeris, incolunt atq; depaſcunt uſq; ad Oceanum porrecti: apud hos
lucus eſt in loco ſepibus obturato,& anguſto, circũtecto tamen. quippe thyr-
ſorum & uitium ubertas ibi prouenientium, locum opacitate ſua pulcherrimè I
inumbrat. Eo ipſo in luco tres fontes ſunt aquæ elegantiſſimæ & lympidiſſi-
mæ:quorum unus Satyris,ſecundus Pani, tertius Sileno ſacer eſt. Ingrediũtur
uerò in lucum Indi quotannis ſemel,diei ſolẽnitate deum celebrantes, bibũnt-
que de fontibus,non tamen indiſcriminatim omnes de omnibus,ſed iuxta ætatem.
Nã iuuenes ex eo qui Satyris ſacer eſt,uiri ex Panico,porrò ex Sileni fon-
te ii qui in mea ætate conſtituti ſunt.Itaq; quæ pueris de fonte bibentibus acci-
dunt,aut qualia deſignẽt uiri iam numine Panos afflati, perlongum eſſet enu-
merare.Cæterùm qualia ſenes faciunt ubi iam aqua pota inebriati fuerint, non
alienum eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam bi- K
berit,ac eũdem iam Silenus ipſe inuaſerit,illico ad prodigium uſq; obmuteſcit,
hominem cui graue ſit caput, aut ebrium, per omnia referẽs.Poſt id ex impro-
uiſo uoce clara,& loquela graui, tum ſpiritu dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò
è mutiſſimo fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore illum compeſcueris quò
minus cõtinuis uerbis diffluat, longasq; orationes contexat.Et profectò quæ-
Iliad.v. cunq; dixerit,prudenter & ornatè dicta ſunt,ac iuxta Homericũ illũ rhetorem
hybernis niuibus conſimilia diſſerit. Neq; uerò ſufficienter eos cygnis ſecun-
dum ætatem conferre poſſis, ſed uocum denſitate cicadas imitantur ac refe-
runt,ac rotundum quiddam componunt in profundam uſque ueſperam. Inde
iam

A iam discussa ab illis ebrietate conticescunt,& ad antiquũ morem redeunt. Cæterùm quod inter hæc maximè omniũ admirandũ est,nondum exposui. Quòd si senex imperfectam quam inchoauit orationem reliquerit, neque,Solis occasu interueniente,& temporis angustia exclusus,eãdem ad finem deduxerit,degustata iterum in annum subsequentem aqua,deinceps cætera percurrens orationi inchoatæ adiungit,quæ superiori anno dicentem non in tempore,destituerat ebrietas. Istis ego me ipse scõmatibus Momi instar ludere uolui. Et per Iouem nequaquam amplius affabulationem adducam. Iam enim haud dubiè uidetis me fabulæ esse persimilem. Quare, si quibus in rebus delinquentes hallu-
B cinati sumus,in caussa fuit ebrietas. Sin prudẽter & cordatè dicta sunt quæ produximus,constat Silenum nobis fuisse placatum & propitium.

PRAEFATIO, SEV HERCVLES GALLICVS,

D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio est eiusdem rationis,cuius & superior,nisi quòd quantum ad argumentum attinet,rationem & caussam hic reddit cur natu iam grãdior adhuc in eloquẽtiæ exercitatione uersetur,studiũ atq; ætatem suam exemplo eo defendens, & ut ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos *ipsa eloquentia depingitur, nimirum* Herculis, *eiusdemq; iam senioris imagine.* Fingit *autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam* Gal-
C *lorum,quales ea ætate* Druidæ *fuisse perhibentur,explicatam, & singulorum picturæ eius membrorum rationem sibi traditam esse,etiam* Homeri *atq; aliorum poetarum locis, utpote à perito* Græcarum *literarũ additis.* De *quibus in ipso orationis contextu ac serie uideri satius est,quàm hic pluribus immorari.*

Erculem Galli lingua gentis uernacula Ogmium uocant. Porrô deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt. decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt,planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta coloré, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charõtem potius,aut Iapetũ quempiam ex his qui apud inferos uersantur,diceres. In summa,quiduis potius quàm
D Herculem esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit,ut qui tum leonis exuuium indutus sit,tum clauam dextera teneat,tum pharetram humeris aptatã portet,tum arcum tensum læua prætendat. denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos quũ eum eiusmodi fingerent effigie,quò nimirum illum talibus picturis ulciscerentur, quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens,id temporis, quũ Geryonis armenta uestigans, Occidentalium gentium plerasque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirãdum.
E siquidem Hercules ille senex, ingẽtem admodum hominũ multitudinẽ trahit, omnibus ab aure reuinctis:porrô uincula sunt catenulæ tenues auro electróue confectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum uinculis usqueadeo fragilibus ducantur,tamen neq; de fugiendo cogitãt,quum alioqui commodè possint,neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt,sese resupinantes:uerùm alacres ac læti sequuntur,ducẽtem admirantes, ultro festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebatur omnium absurdissimum. etenim quum nõ inueniret pictor unde catenularũ summas ansas necteret, uidelicet dextera iam cla-

uam,læua arcum tenente,ſummam dei linguam perterebrauit,atq; ex hac reli- F
gatis catenulis eos trahi fecit. Ipſe nimirum ad eos qui ducebantur, uultum &
oculos conuertebat,arridens. Hæc ego quum diutius aſſiſtens eſſem contem-
platus,admirans,hæſitans,indignans: Gallus quiſpiã,qui propius adſtabat,no-
ſtratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam lin-
guam abſolutè ſonaret,philoſophus opinor ex eo genere Philoſophorũ quod
apud illos eſſe fertur) Ego tibi,hoſpes,inquit,picturæ iſtius ænigma explicabo:
nam uidere uehementer ad eam attonitus ac ſtupefactus. Orationem nos Gal-
li nequaquam arbitramur eſſe Mercuriũ,quemadmodũ uos Græci, uerũ Her-
culi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robuſtior extiterit. G
nã quòd ſenex fingitur,nihil eſt quòd mirere.Siquidẽ una facundia cõſueuit in
ſenecta demũ abſolutum uigorẽ oſtẽdere, ſi modò uerum ueſtri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum denſa caligine pectus:
Contrà ſenectam poſſe quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc uidelicet apud uos & Neſtoris lingua melle profluit, & Troianorũ con-
cionatores lirioëſſam edunt, uidelicet floridam quandam uocem : nam liria, ſi
ſatis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus uinctos ad lin-
guam trahit ſenex hic Hercules, qui non aliud quàm ipſe eſt ſermo, ne id qui- H
dem debes admirari,qui quidem non ignores linguæ cum auribus eſſe cogna-
tionem. Neq; uerò ad contumeliã illius illud pertinet,quòd ea pertuſa eſt.nam
memini, inquit,& Iambicos quoſdam uerſiculos è comœdiis apud uos diſcere:

Siquidem uiris loquacibus
Extrema lingua perforata eſt omnibus.

Quin de eodem hanc in ſumma habemus opinionem,ut quicquid egit, id ora-
tione facundiaq; confeciſſe putemus,utpote uirum ſapientem,ac perſuadendo
pleraq; ſibi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ,miſſiles,citæ,
atque animam ſauciantes: unde pennigera dicta uos quoque nominatis.Hac- I
tenus Gallus. Ac mihi quidem quum huc me conferens mecum inter eundum
perpenderem,num decorum iam eſſet,ut tam grãdis natu,quiq; iam pridem ab
his doctrinæ certaminibus memet abdicaſſem,rurſum me tam multorum iudi-
cum calculis exponerem iudicandum, in tempore ſubiit animum meum eius
picturæ recordatio. nam antehac uerebar ne cui ueſtrũ uiderer hæc admodum
pueriliter agere, quaſiq; præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus
adoleſcentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam periit tua. Tum illud:
Ac te corripuit carioſa ſenecta,miniſter K
Inualidusq; tibi,& ſegnes tardiq; caballi.

Videlicet eo ſcommate pedes meos notans. Verùm quoties ſenex ille Hercu-
les recurrit animo,ad quiduis adducor ut faciam, neque me pudet hæc audere,
quum ſim ipſi æqualis imagini.Itaque robur,celeritas, forma, & ſiqua ſunt alia
corporis bona,ualeant,cumq; his tuus ô Teie uates,Cupido,ubi me mẽto ſub-
cano uiderit,auro rutilantibus alis,ſi uidebitur,uel aquilas præteruolet,neq; la-
borabit Hippoclides, imò nunc uel maximè tempeſtiuũ fuerit facundia repu-
beſcere,florere,uigere,& quàm licet plurimos ab auribus ducere,ac ſæpius ar-
cu ferire: quandoquidem periculum non eſt nequando quis præter ſpem pha-

retram

A retram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meã, meamq; ſenectutem ipſe conſoler animemq;, adeò ut non ſim ueritus nauim iam olim in terrã ſubductam, denuo reuellere, ſuisq; inſtructam armis, medium in pelagus demittere. Contingant autem à uobis ô dii, afflatus ſecundi, quandò nunc uel maximè præſente bono atque amico uento nobis eſt opus: quo ſi digni modò uidebimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert ſenior pannis è uilibus armos!

DE ELECTRO, SEV CYGNIS, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

B *Et hæc ſuperioribus conſimilis præfatio eſt, in qua ſeipſum ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius quæ de electro ac Phaethonte, ac cygnis Eridani à poetis traditur: quam ut fictam ac falſam præſens experientia oſtẽdit, ita ſe uereri quoque ait, ne conceptam de ſe opinionem, auditorum præſentia imminuat, ac falſam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem ſuam, quòd ſimplex ſit, & minimè Cygnis illis Padanis ac fabuloſis, quod ad canoritatem ſpectet, ſimilis, neque etiam illorum fucatis ſcriptis, qui dum electrum atque aurum & ſpecioſa omnia affectant, Eridanum iſtum, ac cygnos poeticos, uanitate ac fumo longè excedant.*

C VAM ſuper electro poëtæ commenti ſunt fabulam, ea & nobis planè perſuaſis fidem fecit, eſſe ſcilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud deſtillarent, Phaëthontem lugentes, eaſdémque Phaëthõtis ſorores fuiſſe populos: deinde iuuenis caſum luctu proſequentes, in arbores fuiſſe commutatas, atque etiamnum è lachrymis illarum electrum defluere. Hæc inquam cum poëtas canentes audiſſem, in ſpem ueniebam, ut ſiquando ad Eridani littora delatus eſſem, unam accedens ex arboribus, ac recluſo ſinu & cortice, nonnullas me ſuſcepturum lachrymas, ut ego quoque electrum poſſiderem. Et ſanè nõ multò antè alterius negocii cõficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traiiciẽdus Eridanus: neq; tamen cũ diligenter omnia loca circumcirca oculis obiſſem atq; perluſtraſſem, aut populos uidi, aut electrum cõſpexi, ſed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, Quãdo uerò ad populos electrum de ſe præbentes deueniemus? riſerunt nautæ, atq; manifeſtius ſi quid uellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percẽſui, Phaëthonta fuiſſe Solis filium, & hũc ubi iam adoleuiſſet, à patre poſtulaſſe, aurigandi copiam ſibi faceret, ut unius diei curſum & ipſe conficeret. Cæterùm patrẽ filii precibus annuiſſe, ac poſtulata præſtitiſſe, hunc autem inter aurigandum è curru delapſum & deiectũ periiſſe. Porrò illius ſorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud uos, ubi delapſus eſt, apud Eridanum in populos fuiſſe transformatas, & iam fratrẽ lugentes electrum lachrymando emittere. Quicunq;, inquiunt, hæc tibi dixit, uanum eum hominem fuiſſe apparet: teq; dolis produxit & mendaciis. Nos uerò neq; aurigam ullũ delapſum nouimus, neque eæ penes nos ſunt, quas tu iactas, populi. Quòd ſi quid eiuſmodi apud nos eſſet, num putas duorũ obolorum gratia nos ita laborioſè remigaturos, aut nauigia aduerſus fluminis impetũ tracturos, quibus promptum eſſet minori negocio & ſudore diteſcere, populorũ lachrymas colligentibus? Hæc cum dixiſſent, non mediocriter ſanè nautarũ dictis ſum pudore affectus. Confuſus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam paſſus fueram, habita fide poëtis adeò monſtroſa mentientibus: quippe

quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec F
illa modica turpiter deceptus, indolui, non ſecus atque ſi è manibus electrum
deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam quomodo illo potiſſi-
mùm uti uelim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuẽtum iri opi-
nabar, nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rurſus
nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quando tandẽ pro-
pter fluuium conſiſtentes, dulcem illum concentum uobis abſoluunt, ex utra-
que parte littoris? Siquidem & illos Apollinis aſſeſſores fuiſſe perhibent, ho-
mines canẽdi peritia & ſuauitate excultos & celebres, poſt id in aues eſſe com-
mutatos, eámque ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum G
Muſices eſſe oblitos. Illi uerò ſublato riſu, Tu quidem, inquiunt, ô homo nun-
quámne hodie finem facies patriam noſtram & fluuium mendaciis infamandi?
Nos equidem ſemper remigandi ſtudio operam dãtes, ac penè omnem à pue-
ro ætatem laboribus in Eridano conſumentes, paucos nonnunquam cygnos
conſpeximus in fluminis paludibus, qui incomptam & inamœnam uocem, &
ſonum parum firmum edere ſolebant, ita ut coruos aut graculos cum illis col-
latos, Sirenas eſſe cõfirmare poſſis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, ut tu
dicis, ne in ſomnio quidem canentes unquam audiuimus. Itaq; demiramur un-
dẽnam iſta de nobis confiĉta in hominum opinionẽ uenerint. In multis etiam H
aliis facile ac promptum eſt credentes decipere, iis quibus ſingula quæque iuſto
magnificentius narrare atque extollere moris eſt. Quare & ego nunc de mei-
ſo in metum uenio, ne & uos, qui nuper ueniſtis, ac nos primùm audiſtis, ele-
ctra quæpiam aut Cygnos apud me inuenturos ſperantes, tandem non multò
pòſt abeatis, & eos qui uobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, mul-
tas eiuſmodi uerborum diuitias in orationibus meis repoſitas affirmantes. At
ego Deos teſtor, talia me ipſum de orationibus meis ſuperbè & magnificè ia-
ctantem, neque à uobis neq; ab alio quoquã unq̃ auditum eſſe, neq; poſt quen-
quam ita inſolenter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuiſſe ne- I
go, ut in alios non paucos incidas quoſpiam Eridanos, quorum orationes non
electrum ſolum, ſed aurum quoque deſtillat, qui longo interuallo uocis dul-
cedine cygnos ſuperant poëticos. Mea uerò dicendi ratio quàm ſimplex ſit, ac
minimè fabuloſa, uidetis, neque ullam habet modulationem admixtam. Quo-
circa uidendũ eſt ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis ſpe ani-
mo concepta, quod perſæpe ſolet accidere ſub undis aliquid ſpectantibus. ſi-
quidem exiſtimantes tantæ magnitudinis illa eſſe, quanta illorum apparent ob-
tutibus, dilatante umbra ſplendorem, quibus iam ſubtractis, multóque mino-
ribus inuentis, diſcruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum ſit, ut effuſa aqua K
ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hauſturũ, aut te ipſe ob ſpem fal-
ſo conceptam condemnabis.

MVSCAE ENCOMIVM.

ARGVMENTVM.

Declamatio eſt ex eorum genere quæ exercendi ingenij cauſſa tractari ſolent, adoxa pleraq;, & ipſo argumento dicentem parum iuuantia: qualia ſtatim ab initio inde ſophiſtas tractaſſe, etiam ex Iſocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempeſtiuam in rebus friuolis, & à cõmuni uſu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam uidetur Lucianus diſcipulorum magis quàm ſui oſtentandi cauſſa, huiuſmodi argumenta tractaſſe: nempe ut horum exemplo etiam ad ſeria copioſiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex ſuperioribus præfationibus ſatis apparet, illis tum tẽporibus cum

hæc

A *hæc scriberet, rhetoricam publicè professum esse, siue hoc in* Gallia, *ut quidem ex* Hercule *aliquo modo cõiecturam facere licet, siue etiam alio aliquo loco.* Porrò *autẽ tanta diligentia omnia persecutus est quæcunq; de musca dici aut inueniri possunt, ut uix aliud copiosius quicquã in hoc genere tractatũ reperias, adeò ut si explicare oratione, atq; amplificationibus illustrare singula uoluisset, planè illud quod ipse in fine uereri se ait, ex musca elephãtem fecisset. Principiò enim quæcunq; ad corporis habitũ, formã ac membra, & ad usum itẽ eorum pertinẽt, ita singillatim persequitur quæq;, ut nihil prætermissum poßis dicere.* Deinde *uero & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc testimonijs* Homeri. Postremò *neq; illa intacta relinquit, quæ quasi à fortuna accepisse uideri potest, ut reminiscentiam istam, ob quam cum* Hermotimo Pythagorico *confert quoq; illam, deinde & uictus & diætæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie orationis facilè cuiuis apparent.*

B

MVSCA est sic minima uolucrum, ut possit cum muscellis & culicibus comparari: sed tanto illis est maior, quantũ ipsa ab ape relinquitur. Pennata est autem, non eo modo quo cæteræ uolucres, quarum hæ quidem pennas in toto habẽt corpore, hæ uerò uelocibus utuntur & pernicibus alis: sed ex pelliculis sunt illi pennæ, quemadmodum locustis & cicadis & apibus: sed tanto molliores habet pennas, quanto Græca ueste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam diligenter inspiciat quando in sole alas expandit & concutit, uariis eam pictã coloribus ut pauones uidebit. Est illi
C uolatus non cõtinuo pennarum remigio, ut uespertilionibus: neq; saltu, ut locustis: neq; cum stridore, ut uespis & crabronibus: uerùm flexilis ad quamcunq; aëris partem se moueat. Adde quòd non uolat quietè & cum silentio, sed cum cantu & melodia: non item immitè & sæuè, quemadmodum culices & muscellæ: neq; cum graui fremitu apum aut uesparum horribilem ostentans sonum, & minacem, sed tanto uolat his suauius musca, quãto sunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. In reliquo uerò corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est uersatile, non compactum & affixum humeris, ut est locustarũ. Oculi uerò prominent, qui cornu plurimũ habent. Pectus est bene compactum. Sunt
D ei innati pedes, non ut uespis adstricti ualde & complexi. Aluus autem minuta est & ipsa, & thoraci etiam similis, zonas latas & squamas habens. Vlciscitur tamen non aculeo ut apis & uespa, sed ore & proboscide, quam & ipsa eodem modo habet ut elephanti: præpasciturq; & assumit, & inhærens continet concauo uase in summitate proboscidis: ex ipsa uerò dens foras prominet, quo pũgens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi uel sanguis non magno cum dolore haustus eorũ quos pupugit. Sexipes uerò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipsam gradientem quatuor, atque edulium aliquod tenentem sublime manibus, more ualde
E humano, atque ut nos. Nascitur autem non statim talis, sed uermis ab initio, uel ex hominibus mortuis, uel ex aliis animalibus: deinde sensim & pedes effert, & producit alas, fitq; ex reptili uolucris, & cõcipit paruum uermẽ, qui musca fit: postea conuiua autẽ & contubernalis & cõmensalis hominum, degustat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamẽ breuis est uitæ. ualde enim angusta data est illi uita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter uersatur: nocte uerò quiescit, & silentium agit, & neq; uolat, neq; cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cum insidiatorem & hostem suum araneũ effugiat. insidiantem enim & obseruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in

bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet di- F
cere, sed Homerus poëtarum maximus cum quæreret quonam modo laudaret
Heroum optimum, non leoni, pardóue aut apro comparat robur illius, sed au-
daciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini. neque enim audaciã, sed
Iliad. 1. fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed
est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam & amplectitur, ut
non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina
Iliad. d. commemorata musca: nunc enim gregarium eius uolatum ad lac exponit, nũc
autem Mineruam curanti matri dormientẽ infantem comparans quãdo à Me-
nelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exem- G
Iliad. lib. 2. plum. Atqui pulcherrimo eas adiectiuo ornauit, cantatrices confertas appellãs,
& cũ gregem earum gentem uocat. Sic autem fortis est, quòd mordẽs aliquid
uulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephãtem quoque
mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lace-
rans. Coitus uerò & uenereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas, nec,
ut galli, cum inscenderit mas, statim resilit, sed uehitur à fœmina diu, fertq; illa
sponsum, conuolantq;, nec aërium illum coitum uolatu destruunt. Obtruncata
uerò capite musca, plurimũ uiuit parte reliqua corporis, respiratq;. Quod au-
tem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundũ, quod Pla- H
to in sermone de anima, deq; animorũ immortalitate solum præteriisse mihi ui-
detur. mortua enim musca, superinfuso cinere reuiuiscit, & noua ei generatio
quædam, atq; ab integro alia fit uita: ut uerè persuasum sit omnibus, quòd illa-
rum quoq; immortalis est animus. siquidẽ & digressa reuertitur iterũ, & agno-
scit & suscitat corpus, muscamq; uolare facit, & uerificat de Hermotimo Cla-
zomenio fabulã, quòd sæpe cũ reliquisset eũ anima, per se ipsam ibat peregre,
deinde reuersa implebat iterũ corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quãquam
ociosa & remissa est musca, uescitur tamen quæ laborãtur ab aliis, & plena ubi-
que est ei mensa. nam ipsi & capræ mulgentur, & apis non minus muscis la- I
borat q̃ hominibus: atq; huic coci obsonia condiunt, & degustat antequam ipsi
reges, deambulansq; per mensas unà cum ipsis cõuiuatur, & simul uescitur o-
mnibus. Tugurium autem seu nidum non in uno loco constituit, sed errabun-
dum uolatum tollens, more Scytharũ ubi à nocte deprehensa fuerit, ibi & do-
mum facit & lectum. In tenebris uerò, ut dixi, nihil operatur: neq; dignũ putat
aliquid latens efficere, neq; quid turpis facere existimat, quod in luce factum, sit
ipsi dedecori. Ait uerò fabula perpulchram olim mulierẽ fuisse muscã, loqua-
cem tamẽ & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cũ luna ambas
eodem tempore Endymionis: deinde cũ dormientem adolescentulum assiduè K
excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens, ægrè illũ tulisse:
lunã uerò iratam in hoc animal transmutasse muscã, & nunc propterea omni-
bus inuidere somnum, qui dormiunt, Endymionis memorem, & adolescentu-
lis præcipuè & teneris. Morsus autem ipse & cruoris auiditas, non rusticitatis,
sed amoris est & humanitatis signũ. nã eo quo potest modo fruitur, & ex pul-
chritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cogno-
mento musca, poëtria perquã formosa & docta, & alia perinsignis Athenien-
sium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor usq; eum musca mordebat. Sic
autem neque comica gratia dedignata est, neque muscæ nomẽ exclusit à scena,

neque

A neque pudebat parẽtes hoc nomine filias appellare. Tragœdia uerò magna etiam cum laude de musca meminit, sicut in his: Graue quidem & molestum est forti robore Saltare muscam in uirorum corpora, ut cæde impleatur: uiros autem armatos hostilem hastam timere. Multa etiam de Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. Nascuntur & maximæ quædã muscæ, quas militares multi appellant, nonnulli uerò canes, sonitu asperrimæ, & uolatu uelocissimæ. Hæ & longissimæ uitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimum, quòd utrunque & fœminarum & mariũ fa-
B ciunt, conscendũntque uicissim, ut Mercurii & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne uidear secundum prouerbium ex musca elephantem facere.

ADVERSVS INDOCTVM, LIBRORVM LONga supellectile tumentem, sermo, Anastasio interprete.

ARGVMENTVM.

Acerba quadam irrisione obiurgat ex popularibus suis, ut uidetur, quendã diuitem, & multos undiq; libros commercantem, cæterùm indoctũ, & nullis bonis studijs conuersatũ. Illud ostendens, quòd non librorum copia & speciosa supellex, sed assidua ac diligens lectio doctũ faciat. Atq; ab hac propositione statim exor-
C *ditur quoque, ut dicat errare illum, si quia libros multos ac preciosos habeat, propterea se putet inter doctos ac eruditos recensendum esse. Rationes sumuntur à caussis, & qualitate personæ, uidelicet quoniã ipse prorsus literarum ignarus sit, & non libri, sed librorum lectio eruditos faciat, perinde ut nec arma militem, sed animus præsens, & utendi peritia. Atq; hoc argumentum postea multis similibus & exemplis per inductionem amplificat, quorum pleraque eiusmodi sunt, ut miram elegantiam ac festiuitatem habẽant. Postea autem & factum illius in suspicionem uocat, & à caussis finalibus criminatur, quas ipsas quoque ut uanas & indignas plerasq; confutat & irridet, præcipuè ultimã, qua uidebatur Imperatoris seu regis, ut ipse uocat, gratiam ambire: quam & à circunstantijs personæ refellit, & stultitiam illius comparatione quadam depingit. Ad postremum grauiter atque acerbè obiurgat illum, & cõmonet quibus rebus relicto hoc mutili coemendorum librorum studio, incumbere potius debeat, quò uidelicet & rei consulat, ac famæ ipse suæ.*

D

AT crede mihi, quod tu putas, haud ex eo consequêre quod agis. Persuasum enim cum habeas futurum, ut si omni studio optimos undique libros coëmeris, ipse quoque inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuersum accidit, atque hoc demum argumento tua inscitia & inertia uulgo proditur. Tametsi profectò optimos codices minimè cõparas, sed ut quisque à bibliopola laudatus est, fidem habes: ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, istisque codicum cauponibus pulchrè partus est thesaurus. Nam quo pacto tu queas dignoscere ueteres ac eximios, aut futiles & putidos? nisi in[illegible]niicias, quòd arrosi ac mutili, inque his diiu-
E dicandis, blattis tineisque ut [illegible]imatoribus. quî enim credam liquidò ac certò hæc te posse peruidere? Et ut dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptissime? qui neque scriptorum speciem cõsideras, neque profectò magis uti scis, quàm cæcus frui pueri uenustissima facie. Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad tædium usque libris incumbis, & nonnulla ualde festinata lectione percurris, ut sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris uirtutem quoq; totius & uitia orationis, sensumq; scriptorum intelligas, & quæ structura sit uerborum, & quàm ad certam quandam minimeq; fallacem amussim

cuncta auctor exegerit,mox cernas ambigua,ſyncera parum ac cōcinna: quid F
mihi reſpondebis? Num hæc noſſe te, cum nunquam didiceris? An uerò ſicut
ille quondam paſtor,aureum ramum à Muſis tu quoque accepiſti?Sed Helico-
na certè,ubi Muſas habitare aiunt,nō ita es à puero inſtructus,ut audieris opi-
nor unquam nominari, & meminiſſe Muſarum tibi religio eſt. Nam cum pa-
ſtore ſanè,quanquam aſpero & multo ſole deformato, non piguit has congre-
di: at qualis es (quæſo uerò te per Libanitidem,concede hoc mihi, ut quædam
tuorum facinorum prætermittam) talis inquam ne aſpectum quidem, ſat ſcio,
ferrent,at potiuſ myrto uel malua cæſum ſua ſede eiicerent,ne Olmeū aut Ca-
balli fontem,quibus gregibus ſanè horumq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum G
erat,polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimiſ-
quam es fortis,ut auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutū,aut ſtuduiſſe un-
quam ut uerè probatos codices tibi faceres familiares , uel quòd hic tibi præ-
ceptor extiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa
uno hoc te conſecuturum ſpes eſt,ſi ingentem librorum acerūum congeſſeris.
Proinde ſi hoc es animo,age cōquire quicquid Demoſthenes ille orator etiam
ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris in-
duſtria extat deſcripta.Iam ut tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiā aduexit
Sylla,ut ſuper his dormias,affixos tibi ubique circumferas, num ideo eruditior H
es futurus?Sicut enim adagio fertur,Simia eſt ſimia,etiam ſi aureum cultum ge-
ſtet. Et librum quidem ſemper in manu portas, legiſque ſemper aliquid, quo-
rum tamen nihil penitus intelligis,ſed aſinus micans auribus lyram auſcultas.
Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum qui comparaſſet,precioſa pro-
fectò res erat,& uobis tantùm diuitibus propria, ſi quidē ueluti in foro paupe-
res nos ſuperantibus daretur mercari: imò cum ipſis bibliopolis,quibus libro-
rum tanta copia eſt,qui diſtrahunt,doctrina & eruditione quis certet? quos ta-
men,ſi rem ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare. nempe ſer-
mone ruſtico utuntur,mente nihil ualent,quales meritò ſunt qui in honeſti & I
turpis contemplatione nunquam ſunt uerſati. & tu unum modò aut alterum
codicem redis mercatus,iſti diu noctuq; in manibus uoluunt. quid ergo cōmo-
di hic expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi uidentur, quæ tot
ueterum auctorum ſcripta complectuntur? Age uerò,ſi non eſt moleſtū,pau-
lum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm ut poſſis,ſaltem annue uel
abnue ea quæ ſum rogaturus. Quæſo te, ſi quis tibia canēdi artis ignarus prorſus, fortè ſit nactus Timothei tibias, aut quas Iſmenias ſeptem talētis emit Co-
rinthi,án ne arte inflabit? uel nullus uſus huic rei erit,qua ſcitè uti nequit? Re-
ctè ſanè abnuiſti.Nam neque quibus Marſya & Olympus cecinerunt,hoc effi- K
cient, ut concinnum quiddam inſpiret, qui nunquam didicerit. Verùm ſi quis
Herculis arcus habeat,cū Philoctetes non ſit,qui ſolus tendere potuit,& quod
collimaſſet figere,quis tibi uidebitur? Num qui facinus edat dignum ſagittandi
perito?Negas hoc quoque.Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans,
& qui nunquan equum conſcendit: ille ſi pulcherrimā & aduerſus uentorum
procellarūmque impetus munitiſſimam ſit nauem ſortitus,hic uerò Centauro
ſatum,aut generoſiſſimæ notæ equum,utrumq; deriſum iri opinor,quòd neu-
ter ſuis bonis uti poſſit. Annuis? Obſecro uerò hoc etiam cōcede,ſi quis,uelut
tu es, indoctus,infinitos ſibi libros acquirere laboret, cenſen' aliud hoc ſuo fa-
cto

A cto quàm risus & iocos eruditis facturum? Quid cessas annuere? Nã argumentum clarum est, quiq; hoc ita fieri cernũt, uulgatum illud haud dubiè inclamãt: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multò antè in Asia uir opulentus, cui calamitoso casu, cum per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, usturis uterque pes deperierat. ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiẽs, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, undiq; seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum comminiscebatur: crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa mercari, ut ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid uerò his adsimilia fa-
B cis tu quoq;? qui cum clauda mente sis, ac ficulneis sensibus, emis auratos soccos, quibus uix aliquis pedes integer rectè possit ingredi. Et quoniã inter alios tuos codices Homeri poesin sæpenumero repositam est cernere, accepto aliquis libro legat tibi secundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui isthic depictus est uehementer absurdus homo, mutilo ac portentoso corpore, qui isthic concionatur. Thersites est. Ille inquam huiusmodi si adeptus sit Achillis arma, putásne propterea fortẽ iuxtà & decentem futurum, qui & fluuium transiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat post Lycaona & Asteropæum, Hectorem, cum ne Meliæ qui-
C dem pondus humeris sustinere queat? Negabis opinor, ac potius dices, dũ post clypeũ claudicaret, mox humi procũberet impar armorũ oneri, siquando sublato capite è galea prospectaret, suos istos intortos oculos ostendẽs, deinde loricæ subiecto gibbo uelut tuberes, & ocrearũ dum in terra repit, tractus: hæc inquam dices risum omnibus motura, & ipsum dehonestaturũ primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu uerò nũquid animaduertis prorsus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ sunt, at tu barbara uoce legis, deformans & euertens scriptoris dignitatẽ? Hæc cũ facere te uident, non solùm eruditi ridere solent, sed tui etiam
D assentatores, quorum consuetudine unicè oblectaris, auersi se intuentes, à cachinno minimè abstinẽt. Age uerò, narrabo tibi quod Pythiis gestũ memoratur. Tarentinum quendam Euangelũ apud Tarentinos non obscuro loco natum, nec incelebrẽ, inuasit cupido uincẽdi Pythia: ubi in iis quæ nudi certamina ineunt, non posse fieri ut superior euaderet, quippe qui neque robore, neque pedum uelocitate esset præditus, facilè cogitauit. Verùm cithara & carmine omnibus præmia prærepturum esse, persuaserãt pestes illæ quas apud se fouebat, laudantes & applaudẽtes ad exilissimum quenque cantus strepitum. Itaque uenit Delphos ueste auro insigni, & corona aureis lauri foliis plexa splen-
E dens. hæc uerò etiam smaragdis lauri fructui æqualibus uariegata erat. At cithara, uisu mirabile, apparatu diues, ex purissimo auro fabricata, annulis & gẽmis passim ornata, suisque locis, Musarum, Apollinis & Orphei imaginibus sculpta, spectatores suspensos animis tenebat. Iam autem uenerat dies quo in theatrum erat descendendum. conueniunt tres certaturi, obtigitq; sors Euangelo ut secundo loco caneret. procedit ille post Thespin Thebanum, qui non malè suas partes egerat, auro, smaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucens. ipsa purpura, quæ auro contexta uisebatur, cõmendabat hunc cultum mirificè: quibus cũ iam stupentes reddidisset, ac noua quadam & incredibili spe replesset spectatores, cum omnino iam & citharã pulsare, & adcinere esset necesse,

personat agreste quiddam, inersq; & incompositum: simul dum immodicè ci- F
tharam increpat, rumpit tres fides: cantus autem planè ineptus erat, & solutus,
ita ut ab hominibus qui aderant, rideretur: sed ludorum præfecti offensi homi-
nis temeritate, loris cæsum è theatro proiecerunt. Hic uerò iucundissimum erat
spectaculum aureus ille Euangelus, cum per mediam scenam traheretur ab his
qui uerbera infligebant, lachrymans, crura plagis cruentus, humi interim col-
ligens delapsos dum unà uapulat, citharæ annulos. Exiguo autem temporis
spacio interposito prodit Eumelus quidam Eleus, peruetustam citharam affe-
rens, cuius lignei erant clauuli, ipse uestem indutus uix unà cum serto decem
denariorum precii. At ille & bellum edebat carmen, & ritè sicut ars poscebat, G
chordas feriens modulabatur. itaq; & uictor abibat præconis uoce proclama-
tus, ridens interim Euangelum, qui nequicquam cithara ac annulis istis sese o-
stentasset. Et aiunt sic fuisse allocutum: Aurea lauro redimitus es Euangele, &
quid ni? opibus enim uales. me uerò quia pauper sum, Delphica oportet esse
cõtentum. Veruntamen hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quòd cũ ne-
minem tui misereat, oderint omnes istas tam ineptè superfluas delicias. Mirum
uerò ni pulchrè tibi cum hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu quidẽ spe-
ctatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempestiuum
esse, ut lesbiam quãdam fabulam tibi narrem. Cum Orphea Thressæ mulieres H
dilaniassent, ferunt, caput uatis unà cum lyra cum primùm Hebrus excepisset,
in nigrum Pontum eiectum, ac ita simul natasse caput ac lyram, illo lugubre
quiddam in Orphei necem canẽte, hac uentis chordas percellẽtibus aptos ma-
teriæ faciẽte modos, donec ad Lesbum appellerẽtur, ubi incolæ fluctibus utri-
que ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autem suspenderunt in tem-
plo Apollinis: in quo cum bene longum tempus fuisset adseruata, multis an-
nis pòst Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabantur, audis-
set, quòd bestias hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quódque
ipso iam cæso tamẽ per undas lata, nemine modulãte resonasset, capitur incre- I
dibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarũ ui corrupto sacerdoti per-
suadet, Orphei lyram, alia supposita, sibi det: qua accepta, parum tutũ ratus in-
terdiu hac in urbe ludere: nocte sinu occultam efferens, solus in suburbiũ per-
git. Quò ubi uenit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus
& imperitus artium iuuenis, fore ut diuinum aliquod carmen percussæ fides
redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò uellet traheret, ut
hoc nomine beatus haberetur, Orphei musices hæres. Dum hæc agit, uicini
canes, qui in eo loco erant plurimi, strepitu exciti coeunt, ac infelicem istum
citharœdum discerpũt: quod ipsum solum cum Orpheo cõmune habuit, post- K
quam canes adduxerat. Manifestissimè igitur ostensum hoc exemplo est, non
lyram esse quæ homines & feras lenierit, sed artem ac carmẽ, quæ præ aliis ex-
cellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente.
Quorsum uerò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cum nostra æta-
te uixerit, & ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem
trecentis denariis mercatus est, sperans futurum scilicet, ut si noctu ad istam lu-
cernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur ad-
mirando seni. Sed nuperrimè alius quispiam Protei Cynici baculum, quem
cum in flammam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditúmque etiamnum
inter

A inter reconditas ac chariſſimas opes habet, oſtentatq; non ſecus ac Tegeatæ apri Calydonii tergus, & Thebani oſſa Geryonis,& Memphitæ Iſidis capillos. At ille tanti boni poſſeſſor,ipſum ſe quoq; ſtultitia & nugacitate ſuperauit. Viden' quàm peſſimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuſte opus ſit? Ego uerò etiam Dionyſium quondam ſcripſiſſe Tragœdiam accipio, ſed qua nihil fuerit unquam minus elegans,aut magis ridiculum: quam cũ dediſſet legendam Philoxeno, nec ille adulari poſſet,ſed ſalibus inceſſeret ſcriptorem,ſæpenumero in lapidicinas coniectus eſt. Cum autem Dionyſius cõtemni ſeſe, & uulgo fabulam eſſe comperiſſet, nulli operæ ac impenſæ pepercit, ut Aeſchyli pugillari-
B bus quibus ſua poemata deſcribere fuerat ſolitus, potiretur: quibus acquiſitis, iam ſe plenum ex Aeſchyli ceris numine,& planè attonitum putabat:& tamen in his longè abſurdiora ſcribebat, quale eſt Doricum illud : ἥκεν ἡ διονυσίου γυνή. Et iterum : ὄιμοι γυναῖκα χωσίμην ἀπώλεσα. nam hoc quoque inde ſumptum eſt. Et hoc: αὐδῆς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μωροὶ βροτῶν. Hoc tamen poſtremum non parum rectius in te quadret, quàm Dionyſium,& propterea ceras inaurare debebas. Nanque obſecro quid conſequendi ſpes eſt,quòd libros uoluis,reuoluis,colligis,quod nõ decet reſecas,croco pingis,& polis cedro,amicis pellibus,bullulas infigis?ſic agis tanquam fructum inde percepturus,& factus es ſcilicet uehementer ex hoc
C mercatu melior,quippe qui ſic loqueris,ac potius qui piſcibus magis es mutus: uitam autem qualem uiuas,dictu fœdum eſt:hoc certè aiũt, tuam illam obſcœnitatem extremè odiſſe uniuerſos. quòd ſi librorum hæc eſſet culpa,fugiẽdum ab eis erat quammaximè procul. Duo autem cum ſint quæ à ueteribus ſcriptoribus petas, dicendi uirtutem,& honeſtè uiuendi rationes:dum quæ bona ſunt imitaris,quæ mala,deuitas: quandò neutrum ſpectatus es,quid aliud comparaſſe dicemus te,quàm ludum muribus,& tineis habitaculum,ac ſeruis,ſi negligẽtiores in codicibus curandis fortè fuerint, uerbera? Sed quod ſum nunc dicturus, haud ſcio an tibi ſummam ignominiam afferat: ſiquis forte fortuna te con-
D ſpicatus(ſicut ferè cerni amas)habentem in manu librum,roget,auctor quis ſit, orator,hiſtoricus,poëta:ac tu ex inſcriptione doctus,aptè dicas quæſitũ:poſtea, ita ut fit,dum ſermo familiaris progreditur ſæpe longius,ille laudet aliquid aut accuſet ſcriptorum,tu uerò non habeas quod reſpondeas, nonne optes tum ut tibi tellus dehiſcat, qui in tui perniciem uelut Bellerophontes codicem attuleris?Demetrius Cynicus cum Corinthi conſpexiſſet ineruditum quendam pulcherrimum librum legentem,opinor in Bacchis Euripidis locum, ubi nuncius Penthei fatum & factum Agaues exponit,arreptum codicem lacerauit: Satius eſt,inquiens,ſemel à me,quàm à te toties dilaniari Penthea. Scire autem perue-
E lim (quod ego nulla quantumuis diligenti animi cogitatione aſſequi poſſum) cuius rei gratia tanto ſtudio in hoc ſis uerſatus. Nam fructus & uſus cauſſa nemo putare queat,qui te uel mediocriter nouit: non certè magis quàm ſi caluus pectinem emat,aut ſpeculum cæcus,aut tibicinem conducat ſurdus,ſcortũmue ſpado,uel nauem qui nullum mare propinquũ habet,aut gubernator aratrum. Sed fortaſſis hac re tuas opes iactas, dum palàm facis, etiam in res tibi nihil utiles, ex immenſis diuitiis eſſe quod inſumas. Atenim quantum ego, qui & ipſe Syrus ſum,exploratum habeo,niſi te locupletis iſtius hominis teſtamento, dolo fraudeq; mala ſubingeſſiſſes,iamdiu uenum libris datis,fame tibi fuiſſet perendum. At fieri poteſt ut nunc deinceps ideo libros undique accumules,quò

fidem facias assentatoribus tuis, quos audis quotidie prædicant te non modò E
bellum & amabilem rhetorem, sed sapientem quoque & historicum, qui secundum non inueniat. Fertur quoque orationes quasdam te in conuiuiis ex more recitare, ac illos terrestrium ranarũ instar sitibundos exclamare, nec potare nisi prius clamore differantur. Nã nescio quo pacto non est difficile naso te suspendere, qui omnia credis, sicut illud nuper, te uni cuipiam regi assimilem, quemadmodum Pseudalexander quondam, ac Pseudophilippus, & superioribus annis Pseudonero, & si qui alii hoc modo mentiti sunt. Nec mirum est te hominem insulsum ac stolidũ sic affici, & lectica uehi, aut illum regis incessum, uultum, habitum denique totum studere imitari, gaudereq; siquis te huic conferat. G
Quid hoc mirum, inquam, quandò etiam Pyrrhus Epirota, alioqui uir clarissimus, dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, ut se Alexandro illi similem arbitraretur, quanquam istorum sacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam Pyrrhi quoq; imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus, expressam esse Alexandri figurã. Hactenus equidẽ cõtumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum comparaui: uerùm quod superest, pulchrè inter uos cõuenit. Nam Pyrrhus postquam ita esse in animũ induxerat, nemo erat omnium qui diuersum uel sentire uel loqui uellet, donec uetula quædam eius Larissæ hospita, id quod res erat prolocuta, uesaniam hominis repressit. Ille enim cum Philippi, H
Perdiccæ, Alexandri, Cassandri, aliorũmque regum Macedonũ imagines protulisset, rogauit cuinam ex illis simillimus uideretur, omnino pro certo habens fore ut Alexandro pronunciaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni inquit. erat enim quidam in urbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam similis. Tu quoque quem ex histrionicis cinædis referas, tacere malo: sed quòd uniuersi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginem tibi cõuenire putes, hoc uerò sat scio. Itaq; nihil est noui si tam nullius artis pictor cũ sis, uiris eruditissimis æquari te postulas, iis fidẽ habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorsum uerò has nugas, cum caussa sit in promptu istius tui librorum I
coaceruãdorum studii? tametsi, qui meus est stupor, nunc demum animaduerti. Nam, quod opinare, prudenter hoc inuenisti, ideoq; in magnã spem erectus es, regem intelligẽtem uirum, & in primis amantem doctorum, postquam didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule, an tu putas tantum Mandragoræ oculis regiis offusum, ut cum hæc audiat, nõ etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ uitæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, qualibus & quibũscum cõsuetudinẽ agas? An nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quę tu facis, adeò latent neminem, ut & surdis & cæcis sint cognita. Atque utinam loquentem possemus au- K
dire, ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te in publico uestibus exutis cerni. nec enim serui tui tacebũt quæ noctu indigna relatu facinora edis. Respõde igitur mihi hoc quoq;: si Bassus ille noster Sophista, aut Batalus tibicen, aut iste Sybarita Cinædus Hemitheon, qui nobis præclaras illas leges cõdidit, quemadmodum omni spurcitiei genere furere oporteat, si istorum inquam unus aliquis leonina pelle circundatus, clauã manu tenens prodambulet, quid? Herculémne existimas, quibus obuiàm factus sit, habituros? non equidẽ opinor, ut maximè ollis fortè cæcutiant. sexcẽta enim sunt quæ repugnant: incessus, obtutus, uox, obliqua ceruix, uarius fucus, unguenta

quibus

A quibus uos ſoletis excolere: & omnino ſicut in prouerbio eſt, citius ſeptẽ elephantos ſub alis abſconderis, quàm unum cinædum. Iam cum leonina pellis hunc nõ occulat, tun' ſperas libello cõtectus poſſe latere? Sed fieri nequit quin te prodant alia illa ueſtri indicia. In ſumma, ignorare te uideo quòd bonam & ſplendidam famam non ab illis librorum inſtitoribus, ſed à ſe ipſo, & quotidianæ uitæ modo petere conueniat. An uerò confidis aduocatos ac teſtes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum librarios? Caue putes, ſed ſæuos homines perdituros te, ſi Dii ſinant, ac ad extremam paupertatem redacturos: quẽ nunc tandem modeſtiorem, ac magis cogitantem, par erat iſtorum codicum uni cui-
B piam ex eruditis copiam facere, ſimulq; ex iſta nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia proſtant, reddere partem ſaltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocaſti operam, ut libros poſſideres raros, & adoleſcentes ualidos ac robuſtos mercareris. Proinde conſidera q̃ ſit res aurea cõſilium. Nam meo quidem iudicio rectiſſimum fuerit, ſi miſſa feceris ea quæ non magnopere ad te pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro miniſtris (ſic tamen, ut ne perpetua emptione res domeſticæ deficiãt) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem ſit ſi abs te digrediantur, niſi precio hoc redimas, proferre omnia quæ uos inter comeſſandum deſi-
C gnatis, qualia nuper puſio tuus obſcœniſſima de te mane domo egreſſus narrabat, etiam ſigna oſtendens ſceleris. Ego uerò teſtes facio quotquot tum aderãt, quàm indignè tulerim, & uix manus continuerim, iratus tui cauſſa, maximè cũ unum atque alterum adduceret confirmaturos quæ dixerat, qui & ipſi eadem multo ſermone declamabant. In hos ergo uſus reconde argentum, bone uir, ut domi tutò iſta perpetrare poſſis. Nã quis nunc deinceps ab iſtis quibus te aſſuefeciſti, retrahat? Non facilè ceſſat canis corium rodere ubi cœpit. At illud alterũ, ne in poſterum libros commerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, ſapiens es. Quicquid uſpiam antiquitatis extat, hoc tibi modò nõ in ſummis labris natat.
D omnem hiſtoriam tenes, omne orationis artificium, uirtutem, uitia, dictionum Atticarum uſum: ac planè ſcitus es, & in omni ſciẽtiarum genere primus, ob librorum aceruum. Nam quid uetat etiam me tibi ciconiam pinſere, quandò decipi te iuuat? Ego uerò perquam uelim fieri abs te certior, cũ tot tibi libri ſint, quibus potiſſimùm te occupes, Platonis, Antiſthenis, Antilochi, Hipponactis? Aut ſpretis his, magis rhetores in manibus habes, & Aeſchinis orationẽ aduerſus Timarchũ legis? An uerò iã antè hæc omnia tibi ſunt clara, nec eſt cur legas, at in Ariſtophane & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurriſti totã fabulam? Nam alicubi tetigit te poëta. nuncubi puduit te agniti flagitii? Hic autem ite-
E rum miramur quali animo, qualibus manibus libros uerſes. Quando? nũ interdiu? quod nemo unquam facere te uidit. At noctu. An cum iſtis aliis es intẽtus? aut ante ueſtra exercitia, quæ niſi cum caligine terra eſt obducta, aggredi non auſis? Miſſos uerò fac libros, ac tuam rem potius cura, quanquam hoc quoque indignum eſt, debuerasq; Euripidis Phædrã ſaltem uereri, quæ mulieribus ſuccenſet, ac inquit:

Nullas tenebras expaueſcunt conſcias,
Neue ædium uocem latebræ edant, timent.

Quòd ſi omnino decreuiſti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi conclude, fruere partorum bonorum gloria, hac ſcilicet contentus: caue uerò

tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne sit in ore tibi ueterum aliqua oratio aut F
poëma nihil malè de te meritorum. Non sum nescius hæc frustra à me disputa-
ri: & nugas esse meras, iuxta adagionem, Aethiopem lauare. Nam tu non ces-
sabis libros coëmere, cum ab eruditissimis quibusque rideberis, quibus nõ hoc
agitur, ut libri niteant, & magnifici sint, sed ut utiles uerbis & sententiis uerbo-
rum. An uerò speras ista opinione tuam inscitiam posse occulere, & codicum
multitudine permouere uulgus? Nescis autem quòd imperitissimi medici idem
faciunt, qui eburneis uirgulis, & uasculis quibus sanguinem eliciunt, argenteis,
scalpellisq; auro insignibus superbiunt: cum uerò horum iam usus est, ne in ma-
nus quidem rectè capere sciunt: alius autem quispiam in medium prolato phle- G
botomo, rubigine quidem ambeso, sed bene acuto, ægrum morbo leuat. Sed ut
tuarum rerum magis iocosam faciam comparationẽ, ad hos mihi tonsores aspi-
ce, & inuenies eos qui artifices optimi sint, nouaculam tantùm ac forpicem &
mediocre speculũ habere. Sed ignaros artis, etiam si infinita specula & forpices
proponant, non tamen latêre, artis quòd nihil calleant tonsoriæ. Acciditq; hoc
risu dignissimum, quòd plerique apud uicinos tondent, coram ipsorum specu-
lis comuntur. Et tu alii quidem cui usus esset, commodare librum certê posses,
ipsis uti non potes: tametsi nulli commodasti unquam, facísque hoc tantùm
quod canis in præsepe, qui cum hordeo non uescatur, equum tamen uolentem H
pasci, haud sinit.

DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIAE, Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac summam orationis titulus indicat, uidelicet quòd non temere credendũ sit calumniæ, propterea quòd multi proprijs affectibus aut commodis impulsi, innocentes sæpenumero & bonos uiros, apud eos qui facilè delationibus quibusuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimãt. Oratio est didactica, nisi quòd circa finem etiam ad suasorium genus aliqua parte pertinere uideri potest, ubi consulit ac monet delatores non facile admittendos atque audiendos esse, aut certè ea quæ deferuntur, diligenter perpen- I denda, quòd ex huiusmodi calumnijs multa ac grauia mala ferme sequãtur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta perniciosum malum hominibus esse. Cui postea institutum negocium accommodat, præcipuè uerò addens, circa calumniam. atque hinc proposito de quo dicturus sit, principiò ceu occasionem quãdam futuræ descriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem Calumniam ultus sit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipsam rem accedens, definit primùm Calumniam, postea calumniatores quales sint, & ubi potissimùm uersentur, quibus rebus ac studijs intẽti sint, & qualibus instrumentis quoque ad circumueniendos & opprimẽdos innocentes utantur, describit. Hinc ipsum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis sit, & quid maximè in eo obseruetur, idque distributione quadam prosequitur, additis etiam exemplis quibusdam, atque similibus. Postremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiã per occupationem quæstione, an K prout quisque uir dignior, aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli uni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis ubique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

PErniciosa res ignorãtia est, & uariis modis noxia mortalibus, nõ solùm communi hominum uitæ tenebras quasdã offundere, ac ueri cognitionem obliterare solita, sed priuatas quoque singulorum rationes miscens ac perturbans. Quo fit ut perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quòd haud procul nobis & ante pedes est situm, non uidemus: formido est his capi, à quibus etiam quamlongissimè absumus. Denique in rebus humanis nihil tã faustè

feliciterq;

A feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades,fata Labdacidarum ac Pelopidum, aliæ item aliorũ calamitates. ferè enim quicquid malorum ſcenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico deo compoſitum proficiſcitur. Illa uerò cum aliàs poteſt plurimum, tum noxia eſt immodicè ſiquando in calumnias familiares,& mutua inter ſe amicorum crimina incidit, quibus ſolent & inteſtinis diſſidiis res domeſticæ, & odiis ciuilibus urbes funditus euerti.In natos ſæuire parentes, nati parẽtibus inſidiari,frater fratri,amans amanti,amicus item ab amico diuelli.Turbari demum omnia calumniæ uafritia. Itaque quo pacto caueri facilè poſſit, & qualiſnam ſit

B calumnia,unde originem trahat,quantum ferè efficiat,hac oratione uelut in tabella depingam.Porrò quam eius imaginem ſubiiciam,Apelli Epheſio pictori acceptam refero,dicatam,quum is apud Ptolemæum regem coniurationis quæ in Tyro auctore Theodota facta eſt, inſimulatus eſſet, quanquam neque Tyrum uiderat unquam, neque Theodotam nouerat, niſi quantum fama accepit cum Ptolemæi præfectum Phœnicen adminiſtrare.Verùm Antiphilus quidam artis gratiæq; Apelleæ æmulus,illum apud regem cõiurationis Tyriæ reum fecit,cum Theodota principe factionis uiſum familiariter congredi, cõuiuari,ſecretò item & in auriculam inter conuiuandũ colloqui. Paulò pòſt & defeciſſe

C Tyrum, & Peluſium Apellis conſilio occupatum eſſe. Tum Ptolemæus præter modum,cum & aliàs non ſatis animi compos eſſet,aſſentatione inſuper tyrannica fractus,adeò excanduit,adeò admiratione calũniæ percitus eſt,ut coniecturis quæ cauſſæ fidem aut facerent,aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorẽ Apelleæ artis æmulum eſſe,dein fortuna minori Apellẽ, quàm ut Peluſium prodere poſſet:hunc itẽ beneficiis regiis plus cæteris pictoribus auctum: neque interim percontatus num aliquando ille in Tyrios nauigaſſet.Quin ſtatim plectendus uidebatur.Regiã tumultu inſolito Rex perturbat,Apellen perfidum,ingratum, reum uiolatæ maieſtatis,inſidiatorem,coniu-

D ratum, clamat.Ac niſi quiſpiam è ſociis coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili ſcelus ſtomachatus,& infelicis Apellis miſertus,nihil ei cõmune cum ſeditioſis fuiſſe probaſſet,dubio procul Tyriorum malorum pœnã capite multatus ſoluiſſet, etiamſi nihil ſibi malè conſcius. Ptolemæus igitur collecto animo ſententiã mutauit,Apellen donauit talentis centum,addito in ſeruitutem Antiphilo calumniatore.Apelles contrà periculi memor, tali eſt imagine calumniam ultus.Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales ferè illæ Midæ feruntur.Manum porrigit procul accedenti calumniæ.Circunſtant eum mulierculæ duæ,Ignorantia,ni fallor,ac Suſpicio.Adit

E aliũde propera Calumnia eximiè compta, uultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem,& iram æſtuanti conceptam pectore,præ ſe ferens, ſiniſtra facem tenẽs flammiuomam, dextra ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem,obteſtantemq; immortalium deorum fidem, rapit.Anteit uir pallidus,in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè iis ſimilis,qui ſontico aliquo morbo contabuerunt.Hũc facilè coniicias Liuorem eſſe. Quin & mulierculæ aliquot Calumniam ſequuntur comites, quarum eſt munus,dominam hortari,inſtruere,comere. interpres picturæ aiebat Inſidias ac Fallaciam eſſe.A tergo, lugubri habitu,pullata laceraq; Pœnitẽtia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo,cum lachrymis ac pudore procul ueniẽtem Ve-

ritatē excipit. Hac Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si uidetur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus calumniæ rationes. Principiò nobis effigianda est & explicanda finitione quadam, quæ uice iconis fuerit. Est enim Calumnia, delatio ementita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. Quæ definitio personis, perinde atque comicum argumentū, tribus cōstat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorē, auctorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus uir sit, ignorat nemo. Neque enim quisquam uir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni uiri est, hominum sibi animos conciliare studio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. Nam quis est cui non uidetur in uniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ? Qui uerò clāculùm absentem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias respōsuro, calumniis refertas, efficit. Ea sanè extrema est iniuria uel optimorū legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Athenienſem adstrinxere, ut pari benignitate gratiaq; tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius caussam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi malè propitios deos reddunt iudices isti, qui cum accusanti aures liberè indulserint, reo denegāt, aut præstigiis capti delatoriis mussitātes condemnant. Tātum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus bene constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores uidentur, quorum decreta commonēt, iustitia, non studio partium iudicare, is longè optimi poëtæ impendiò scitā sententiam, imò uerò legem sacrosanctam audiat:

Nec nisi librato dirimat sententia litem,
Parte quid ex utraque queat examine caussa.

Nimirum uates intelligebat, ex omnibus nullā esse neq; grauiorem neq; audaciorem iniuriam, quàm indicta caussa quenquam mortalium damnare. Id uerò ex omni parte calumniator molitur, uti cum furore ac uecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reum committat, defensurum parteis suas clācularia sectione arceat. Adeò enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atque qui ex insidiis transuersi hostē inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, ut nō sit qui cōtrà uel mittere telum, uel manu cōtendere possit, hostisq; ignarus aduersarii, fraudisq; inscius pereat. Quod profectò minimè fallax indicium est, in calūnia nihil inesse ueri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est ueri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: ut in bello, qui iusta acie uincere hostem palàm potest, turpe ducit astu & insidiis certare. At hoc genus homines in aulis regiis spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambienteis, ubi scilicet & inuidia crebra, & uariæ suspiciones, & assentādi criminandiq; occasio multiplex in promptu est. Siquidem ibi quo pluribus plura spes ostentat, eo necesse est maiore inuidia, sæuioribus

Calumniæ finitio.

A bus odiis,æmulatione callidiore certari. Illic uideas licet,quàm acres alter in alterum oculos defigat,qua cura obseruet, ueluti singulari certamine cõgressus, si quid uspiam in alterius corpore forte fortuna nudum aut malè munitũ conspiciat,quod ferire feliciter possit. Ita studio cuique est,cum ipse primus esse cupit,uti proximum deiiciat,exturbet,conuellat,proculcet. Hic siquis est uir frugi, temere euertitur,illuditur, denique ignominiose exterminatur. Contrà qui assentandi paulo peritior est,& habiliore ad mẽtiendum ingenio probatur,superat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen est huius certaminis alea.

Vndique communi sæuitur Marte,pariq;
B Victúsque uictorq; cadunt fato.

Alium subinde alius alia uia aggreditur, ut ferè fieri solet sicubi de magnis agitur commodis,sed per calumnias iter est ut compendiarium,ita minimè securũ. Principia inuidiæ debent, inter spemq; metumq; fluctuanti:exitus nihil nõ miserabile,tragicum,calamitosum habet. Cæterùm quadruplatoris ipsum quoque studium nequaquam facile est, simplexue, quanquam ita fortasse uideatur, sed arte multiplici,solertia peculiari, indefessa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia,nisi in specie similia uero narret:neque temere cũctarum alioqui rerum dominam Veritatem superauerit, nisi au-
C ditorem argumentosa & probabili actione,in summa,mille modis fallat. Porrò defertur is plerunque qui honore quodam alios præstat, nempè iis inuidiosus qui spe illius frustrati sunt. Quo fit ut omniũ telis affectetur,ceu obex qui uiam assequendæ dignitatis aliis intercluserit. Séque primos tum singuli fore confidũt,si sublimem istum loco demoliti sint,ab amicis abalienarint. Tale quiddam in gymnico cursu fieri consueuit, ubi siquis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadii metas adiiciens, spe uictoriæ è robore suo concepta,neque sequenti incommodat,neque omnino laboris huiusce sociis quicquã struit remoræ. Contrà qui malitiosus,imbellis, eneruis cõ-
D tendit cursu cum aliis,desperatis uiribus in fraudem intentus agitur, atq; in uniuersum hoc unicum spectat,quà currẽtem occupet,impediat, ac intercludat:& ni succedat actus, non est ut ullo alio modo uincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitiis accidit, ubi siquis feliciter anteuertit,in medias cõtinuò labitur insidias,& incautus ab æmulis captus discerpitur. Hi deinde amari,coli,amici uideri incipiũt, uel ob id unum, quòd bonis incommodarint. Iam uti probabilem & dignam fide calumniam faciant, nõ quod fortuitò casus ostendit, prehensant,sed in hoc toti sunt,ut accurato delectu obseruent ne quid absonum aut alienum à caussæ fide incidat. Adeò rationes eius quẽ criminan-
E tur,uniuersas in peiorem partem trahunt,suspectas reddunt,quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant ueneficii,magnificum ciuem affectatæ tyrannidis,tyrãnum proditionis. Interdum auditoris affectus sua calumniis discrimina suppeditat, cum quo si ueteratores isti & nugiuendi suas technas comparẽt, aptè illuditur. Quòd si auditorẽ zelotypum norint:annuit,inquiunt,ille uxori tuæ inter epulas,& defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, uxor uicissim suaue quiddam & amatoriũ, alia item quæ ad suspicionem adulterii faciũt. Sin poëticæ studiosus,ea sibi arte præter modum placeat, Philoxeno,aiũt,carmen tuum non probatur:hiulcum,lege solutum censetur. Ad religiosum:en ille de pietate deq; diis malè sentit,sacra detestatur, prouidentiã uniuersi guber-

natricem pernegat. Tum auditor ceu œstro in auriculam immisso excandescit, F
ut pro re coniicere licet: & amicũ ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè
cognita, missum facit. Talia ferè sunt quæ ab impuris istis confinguntur, uidelicet ad irritandos audiẽtium animos maximè accommoda. Tum qua parte singuli præstãt, eam potissimùm iaculis suis obnoxiam ii faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, uero cognoscendo collocet ocium: deinde sese purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; ueri occupaṙũt. Etenim dici non potest quàm instructa sit, quantumq; ualeat calumniæ facies, siquãdo cum cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondam apud Ptolemæũ, cui Dionysio cognomen fuit, quispiam Demetrium Platonicum accusauerat, G
quòd in Bacchanalibus aquam biberet, solusq; omnium muliebribus nõ uestiretur: de quo, nisi accersitus ad regem mane palàm uino libasset, & instita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, cymbalorumq; modos saliisset, planè actum erat, quòd & regium exemplum non esset imitatus, & aspernaretur Dionysiorum mollitiem. Apud Alexandrũ grauissimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæstiona nollet. nam posteaquam is uiuis excessit, amore uictus Alexander effuso animo ad reliquam funeris magnificẽtiam additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephæstion haberetur. Continuò ei templa ciuitates pleræq; dicarunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo san- H
xerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat siquis hac parte uel cõtaretur, uel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc uesania, fuit assentatoribus occasioni accendendi inflammandiq; regis. Narrabantur insomnia, uisæ Hephæstionis umbræ, prædicabantur illius responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari & malorũ uindici deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tãdem ita captus est, ut fidem quoque adhiberet, gloriaretúrque quòd non modò diis genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexãdri afflixit Hephæstionis diuinitas! Si quibus non uideretur commũne numen uene- I
rari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis itẽ ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymasset præteriens Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominẽ seruauit, deos omneis, ipsumq; Hephæstiona iuratus, eum sibi in uenatione augusta specie deum clarè uisum, mandasse ut Alexandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quòd aut uana sibi Hephæstionis diuinitas uideretur, aut mortem miseratus esset cõmunem: sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affe- K
cto Alexãdro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam perinde atque oppugnaturi urbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed ubi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus uiribus certatim contendũt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis aliis desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu uident, in eam partem traducunt coguntq; machinas suas. Demum quando insultus hostileis nemo præsentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferroq; deuastant, excidunt, populantur: qualia uero simile est capto &

in

A in seruitutem redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudētia: denique innumeræ imposturæ, ac malitiosæ cautiones. Omnium maximè præsens, & longè efficacissima assentatio, calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore, etiam adamantino septus muro, qui cum calumniæ concedat, nō idem assentatione uincatur. Hæc foris recti iudicii ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connituntur ut auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores de quibus dico, nouādi cupido,
B natura humanis ingeniis cōsita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorū admiratione capitur. Nescio enim quî fiat, ut omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem cōperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, ut si pennis confrices. Proinde talibus adiuti sociis calumniatores cum eruerint, cuncta pro uiribus euertunt: nec magno emitur victoria, ubi nemo repugnat, nemo uim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferūtur, atque qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur.
C Et quod est in primis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius amico candidè congreditur, familiariter cōpellat, facitq; pro more, iam antè vndique circunuentus insidiis miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensq;, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitq; se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris, uerùm odit, & clanculum dentibus frendit: ac, ut inquit Poëta, Extruit iræ fundamēta. Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiumq; intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum,
D aliud in lingua expromptum habet, agitq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator uecordia apud eum cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitq; ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantū fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quanto satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam aliis graueis simultatum caussas intercedere. Sæpenumero item, quorum sese reū calumniator fieri metuit, socium insimulat: ut quum anteuerterit accusando, suspicione culpę ac crimine elabatur. Atq; ideo ferè fit, ut quibus nos putent amicos, tantū,
E inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferēs actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos uulgo amicos æstimant, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, ubi sua ipsius caussa commoda salutemq; familiarium amicorum neglexisse uidemur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falso criminatum apud se amicum, tamen cum credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nō prospexerint. Proinde multa sunt humanæ uitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumniis creditur, quale est quod apud Poëtam ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte peribis,

Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus.

Cum ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, contempta, in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna cõgressus, parum abfuerit quin uictrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quem hospiti cõiunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calumniata, effecit, ut filii caput pater Theseus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nõnunquam uir, cæterùm bonis moribus & recto ciuíliq; iudicio præditus, qui alter alterũ accusat? nõ licet tali, auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit? Age inquã, éstne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, contra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, ut aiunt, uellicatus. Aliàs uir bonus Aristides, uerùm homo erat, nec felle caruit, solebatq; amare alios, alios odisse. Iam si uerum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerẽdas accommodus, inuidia flagrãs, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdẽ belli socio. Adeò naturæ hominũ familiare est hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populũ Atheniensem seditionis & impietatis? Quid Themistoclem aut Miltiadem tot partis uictoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & uulgo iã pleraque non ignota. Quid igitur faciet uir prudens in re ambigua? sanè opinor quod Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas talium sermonum delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat affectui cuipiam obnoxiis, sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat. Nẽpe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorẽ officio suo defungi, aures mẽtemq; uulgo patere. Postea quàm ergo tale quiddam calumniatũ audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende. Nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rem faciũt alieni mores, nihil accusationis acrimonia: quin eo maiore cura rem discute, quo instructior uenit delator: neq; item credere cõuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio, sed suum ueri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Denique quod utrinq; argumenta suaserint, statuẽdum. Tum uel odisse uel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indignum uiro, longeq; à iustitia semotum. At uerò horum omnium caussa una est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam si deorum quispiam uitæ nostræ lumen afferat, futurum est ut euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, nec usquam in humanis locũ inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ studiorum, ueritatis beneficio.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOPHRADE, hoc est die atro, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Inuectiua est in eum à quo derisus fuerat quòd Apophradis uerbo usus esset, ipsumq; diei atro comparasset. Continetur autem tota oratio duabus partibus, quarum priore ostendit, nomen Apophradis Græcũ & usitatum Græcis esse, & se rectè eo usum quoque esse, idque exemplis aliorum, qui similibus nominibus etiam alios

A *alios nefarios ac detestabiles probrose appellarunt. In altera autem uitam & mores, & item sermonem ac dicendi genus illius insectatur, ostendens illum meritò ac dignè ista uoce cognominari, utpote atrum ac detestabilem, & ab alijs quoq; similibus antea appellationibus eodẽ modo passim notatũ, afficta etiã prosopopœia linguæ, expostulantis cum illo super abusu & fœdo ministerio cui adhibeatur. Exordium longius paulo est ad attentionem ac docilitatem pertinens, captata interim & beneuolentia instituto suo, ab exemplo Archilochi, qui se eodem modo ultus fuerit. post exordium prosopopœia Elenchi ex Menandri prologis introducitur, qui argumentum rei & occasionem scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius qui accusatur effectu siue opere sumptus est, quòd falsò de uoce Apophradis iudicarat, eamque quasi peregrinam ac barbaram deriserat. Est enim λογιστὴς examinator, ἐξετασὴς & κριτὴς seu δοκιμαστὴς, ut Hesychius indicat.*

SCHOLIA.

B Βρωμολόγος à βρωμᾶς fortasse, quod rudere significat, & λέγειν. ζοωπομάθλης, μάθλης uoce etiam Aristophanes utitur pro futili & nequã: unde hic ζοωπομάθλης finxit. ἐκσιμεῖν pro perorare uidetur ab affectatoribus poni. ἀνθοκρατεῖν, fortassis pro ἀνθοφορεῖν. Vnde ἀνθοφόρια festum Proserpinæ. σφενδονίζειν, obscurum an à σφενδόνη, cum oculorum partem quæ pupillam cingit, significat, accipiendum pro innuere, ut faciunt puellæ petis oculis. an ab eadem uoce cum fibulam & ornamentum muliebre significat. χειροβλημᾶς est manibus contrectare papillas mulierum, id quod βλημάζειν quoq; per se significat. Logius Mercurius cognomine dicitur, quasi eloquentiæ præses. De Ialemo Erasmus in prouerbijs. De Philænide suprà in Amoribus quoque mentio facta est. λεσβιάζειν & φοινικίζειν, obscœnarum rerum uerba sunt à moribus Lesbiarum & Phœnicum sumpta. Tricaranum, arx siue castellum fuit Arguorum, ut Suidas, Pollux, Phliasius. θάτερον τῶν φίλων, Alterum amicorum. sed θάτερον neutrũ est, cum φίλος masculino genere ponatur. ἄτερος nominatiuo casu dicitur pro ὁ ἕτερος, nõ pro τὸν ἕτερον. ζειῶν μηνοῖν, Triũ mẽsium, tempestas, uolo, effundo. In quibus dum affectat Atticus uideri, & numeros confundit, & uerbis obsoletis utitur.

Bis Coracis, Alludit ad significationem κόραξ, id est corui. fuere autem Tisias & Corax primi inuentores artis

C Rhetorices, ut & Cicero meminit. Euripides dicere solitus. Versiculi Euripidis sunt in Bacchis, ἀχαλίνων σωμάτων ἀνόμοντ' ἀφοσύνας τ' τέλος δυσυχία. &c.

AT quòd ignorabas nomen Apophradis (hoc est diei atri) cuiuis facilè patet. Quomodo enim accusares me ceu barbarum lingua ob hoc quòd de te dixi, Apophradi similem esse te (nam mores tuos memini me cum tali die conferre) nisi prorsus ne audisses quidem nomen hoc? Ego uerò ipsam quidem Apophradem, quid sibi uelit, quídque significet, paulò pòst docebo te. In præsentia autem Archilochi illud tibi dico, quòd uidelicet cicadam ala comprehende-

D ris. si modò de poëta quodam iambico Archilocho audisti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, cæterùm homo supra modum liber & dicax, neque conuiciari unquam ueritus, etiam si quammaximè molestus futurus esset iis qui in Iamborum ipsius ocium incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam istorum audiisset, cicadam ait comprehendisse hominem alis: comparans se ipsum cicadæ Archilochus, insecto uidelicet natura quidem strepero, & nulla cogente necessitate, uocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam stridenti. Tu quoq; igitur, inquit, homo infelix, quid tibi uis, qui poëtam loquacẽ contra te ipsum irritas, alioqui caussas & materiã iambis suis quæ-

E rentem? Atque hæc tibi quoque nũc interminor, haud equidem per Iouem me ipsum cum Archilocho conferens (unde enim hoc possem, ut qui longè adeò inferior illo sim?) sed quòd tibi cõscius sim, innumera quædam iambis digna abs te in uita perpetrata esse, ad quæ mihi uidetur ne Archilochus ipse quidem sufficere, assumpto etiam Simonide & Hipponacte, ut uel unum aliquod eorum quæ in te sunt malorum describant. Adeò ceu pueros quosdam tecum collatos, malitia superasti & Orodœciden, & Lycamben, & Bubalum, quibus iambos ille suos consumit. Atque adeò uidetur deus quispiam risum istum tunc labiis tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quò uidelicet ipse quidem Scythis manifestior fieres quòd indoctus summopere esses, & cõ-

munia hæc & ante pedes posita ignorares, principium autem commodum atq; F
aptum orationis cõtra te instituendæ suppeditares homini libero, & iam olim
familiariter te, idq; exactè noscẽti, nihilq; uerituro quo minus omnia foras elo-
quatur: imò uerò præconum more proclamet quæcũque agis noctu & inter-
diu etiam adhuc nunc post multa illa superiora ac uetera. Atqui frustra fortas-
sis & superuacuum fuerit, certo atque erudiendi modo, ad te dicendi libertate
uti. Neque enim ipse unquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione, non
magis quàm scarabæus si monitus sit ut ne amplius in stercora huiusmodi uo-
lutet, cum ille semel istis assueuerit. Neq; etiam quenquam esse arbitror, qui ad-
huc ignoret ea quæ tu ausus aliquando fueris, quæq; homo ætate iam cõfectus G
in te ipsum iniquè delinquis. Nõ ita tutus, neque obscurè adeò malus es, neque
etiam opus quopiam est qui tibi pellem Leoninam detrahat, ut manifestus fias,
Canthelius siue Asinus tãtus existens: nisi uerò quis ex Hyperboreis paulò an-
tè ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cumanus existat, ut nõ statim cõspe-
ctum te, asinum omnium contumeliosissimum agnoscat, non expectato dũ ru-
dentem etiam audiat. Ita iã olim & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ pro-
clamatæ sunt, & famam inde haudquaquam exiguam nactus es, supra Ariphra-
den adeò, & supra Sybaritam Misthonem, & supra Chiũ illum Bastan, qui iis-
dem in rebus doctus atq; excellens fuit. Sed dicendũ tamen est, etiam si frigida H
atq; emarcida iam dicere uidebor, ne in eã culpam incidã, quasi solus illa igno-
rem. Imò uerò aduocandus nobis Menandri prologorum unus aliquis, Elen-
chus uidelicet ille, amicus ueritatis, & libertatis deus, haudquaquam obscurissi-
mus ille quidem eorum qui in scenam ascendunt, solis uobis inimicus, qui lin-
guam ipsius formidatis, & scientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunq;
uobis cõscius est. Plausibile igitur hoc fuerit, si ille uoluerit, ante nos ingressus,
exponere auditoribus uniuersam fabulæ rationem. Proinde age ô Prologorum
atq; deorum optime Elenche, uide ut planè doceas atque informes auditores,
quòd uidelicet nõ frustra, neq; odii conciliandi gratia, neque etiam illotis, quod I
aiũt, pedibus ad orationẽ hanc peragendã accessimus: sed cum ut priuatũ quid-
dam ulciscemur, tum quia illud quod cõmune est, hominẽ ob malitiam ac ua-
nitatem odio prosequeremur. Atque hæc sola præfatus, ac planè elocutus, pro-
pitius abi iterum è medio: cætera uerò nobis relinque. imitabimur enim te, &
coarguemus pleraq;, ut & ueritatis & libertatis gratia nemo te accusaturus sit.
Neq; uerò me, ô optime, apud ipsos cõmẽdaueris, neq; rursum quæ illi adsunt,
præeffuderis temerè. Non enim dignum est, Deus cũ sis, in os tibi uenire uerba
de rebus execrabilibus adeò ac detestandis faciẽda. Nam Sophista atq; impostor
iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando uenit, orationem K
multo iam antea conscriptã recitaturus iis qui ad solennem ludorum celebri-
tatem conuenerant. Erat autem argumentum eius scripti. Pythagoras prohibi-
tus aliquando ab Athenienſibus communicare, ut opinor, cũ iis qui Eleusinia
sacra peragebant, tanquam barbarus, eò quòd ipse Pythagoras diceret, ante ea
tempora etiã Euphorbũ sese fuisse. Cæterùm erat oratio ea ipsius iuxta Aesopi
graculum, collectitia, ex uariis alienis pennis cõsarcinata. Itaq; cum uellet haud-
quaquã friuola ac uana dicere uideri, ex notis ac familiaribus quẽdã rogat (erat
autẽ homo ille Patrensis genere, circa lites & actiones forenses plerunq; uersa-
tus) ut postquam dicẽdi argumẽtum aliquod postulasset, Pythagorã ipsi statim
subiiceret.

A ſubiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & perſuaſit theatro, ut orationem illā de Pythagora audirent. Erat igitur, id quod conſequens tum fuit, iſte quidem ad agendum & exprimēdum geſtu ſermonem, ualde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, ut par eſt, ea quæ longè antè meditata atque exercitata habuerat, tametſi impudentia, quæ quammaxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo unà certamen obibat. Riſus autē ab auditoribus undique multus. Ac alii quidem ad Patrenſem illum interea aſpiciētes, ſignificationem dabāt quòd haudquaquam clam ipſis eſſet quòd illius ope fallacia ac techna hæc compoſita eſſet: alii autem etiam ipſa ea quæ recitaban-
B tur, agnoſcentes, per totum illud auſcultandi tempus unum hoc opus agebant, ut ſe mutuò explorarent quo modo quiſque memoria teneret & dignoſceret unde quicque ex iis Sophiſtis qui paulò ante nos celebres fuere, in declamationibus ſiue meletis quas uocāt, deſumptum eſſet. Porrò inter hæc omnia etiam is qui orationem hanc ſcripſit, inter ridentes & ipſe erat. Cur autem nō rideret ob manifeſtum adeò & ineptum atque impudens facinus? Ac fortè (eſt enim riſus intemperantior paulò) cum ille uoce ad canticum deflexa, lamentationem quandam, ut ipſi uidebatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poëta, illud quod uulgo dici ſolet, Aſinum ad lyram, uidens, in cachinnum admodum ſuauem ſo-
C lutus eſt: quod alter conuerſus aſpexit. Et hoc eſt quod illos paulò antè inter ſe inimicos reddidit. Atque hinc erat quidem anni principiū, imò uerò tertia dies à nouilunio magno, quando Romani iuxta ueterum conſuetudinem & ipſi preces quaſdam pro toto anno faciunt, & ſacrificia peragūt, pro eo ac ipſis rex Numa ſacrificandi ritus hos conſtituit, perſuaſiq; ſunt quòd eò potiſſimùm die uotis ac precibus Dii uacent, atque animum aduertant. In hoc igitur feſto, & calendis ſolennibus ridens Olympiæ tum ille, ſub Pythagora iſto ſuppoſititio conſpicatus accedentem execrabilem & arrogantem iſtum alienarum orationum hiſtrionē, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, at-
D que impuritatem uitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens deprehēſus fuerat) tempus ad quendam amicorum inquit, uobis eſt diſcedere, atque hoc inauſpicatum ſpectaculum relinquere. Nam homo iſte obuiàm nobis factus, uidetur ſuauiſſimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito ſophiſta ille mox uerbum Apophradis, ueluti peregrinū atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro ſuperiore illo riſu uiciſſim ultus eſt, ut quidem ipſe putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem eſt? fructus, an herba aliqua, an inſtrumentum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid tandem eſt Apophras? Nam ego quidem neque audiui unquam,
E neque intelligo facilè quídnam etiam ſit quod ille dicit. Atque hæc tamen ille quidem putabat ſe contra hunc ualde acerbè dixiſſe, ac multo adeò riſu Apophradem ipſam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extremū contra ſeipſum inſcitię teſtimonium proferebat. Huius igitur gratia orationē hanc ſcripſit is qui me huc ad uos præmiſit, ut uidelicet oſtēderet, celebrem iſtum ſophiſtam, communia illa Græcorū, & quæ illi etiam qui in officinis atque tabernis ſedent, ſcire ſolent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego uerò (iam enim ipſe ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam ueluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia uidelicet facta tua in patria fuerint, qualia in Paleſtina, qualia in Aegypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atq;

exinde deinceps in Græcia & Italia: & postremò quæ nũc Ephesi facis, quæ qui. F
dẽ uecordiæ istius tuæ quasi quoddã summariũ sunt & caput, & coronis morum. Postquam enim iuxta prouerbium, Iliensis cum sis, tragœdos conduxisti, tempus iam est ut propria tua mala audias. Imò uerò nondũ etiam, sed de Apophrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidem, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendum ac risu dignũ uidetur nomen Apophradis? Non enim mehercle Græcorum proprium erat, sed alicunde ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum commixtione uelut comessabundum introductum: tu uerò (cuncta enim Athenienſium cognita habes) exclusisti illud continuò, & uelut per præconem ê ciuitate Græcorũ eiecisti: & ex eo risus iste G
uidelicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & transgredior terminos Atticos. At uerò quid aliud Athenienſibus ita familiare ac patrium, uti hoc nomẽ? dixerint illi qui huiusmodi melius, quàm tu, sciunt. Quapropter citius Erechtheũ aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienses esse probaueris, q̃ Apophradis nomen ostẽderis nõ proprium, aut nõ inibi natum, & genuinum Atticæ esse. Nam multa quidẽ sunt quæ & ipsi eodẽ modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradẽ autem soli illi atrã & abominabilẽ, & inauspicatã & nefastam, tibiq; similẽ diem uocant. Ecce didicisti iam obiter quoq; significationem Apophradis, & quis dies ater uocetur. Quando uidelicet neq; magistratus de rebus cõsultant publicè, neq; lites in foro disceptãtur, neq; sacrificia peraguntur, neq; quicquam eorum quæ more & auspicatò solent, tractatur, is dies Apophras siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios aliis de caussis indicti sunt. Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati sunt, ac dies exinde tales quibus cladẽ eã accepere, pro nefastis & inauspicatis ad res legitimas gerendas habendos censuerunt: aut mehercle etiam. Atqui ineptum fortassis & intempestiuum utiq; iam fuerit dedoceri, ac denuo discere talia, uirum senem adeò, ne illa quidẽ quæ his priora sunt, scientẽ. Proinde hoc omnino reliquum est, & si didiceris ipsum, omnia exinde nobis scies. Vnde enim heus tu? Nam cætera quidẽ etiam si ignorare ignoscendum sit, ea uidelicet quæ extra communem uiam posita, & obscura hominibus priuatis atq; indoctis sunt: diem tamen atrum, etiam si uolueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nã hoc unum ac solũ nomen omnium positum esse dixerit quispiã. At uerò uetustorũ uerborum alia quidem usurpanda sunt, alia autem non item, quæcũq; eorum uidelicet nõ ita multis cõsueta atq; usitata sunt, ut ne perturbemus auditum, & uulneremus intelligẽtium* aures. Ego uerò, uir optime, si ad te quidẽ uerba fecissem, de te ita dicẽs, peccassem fortassis. Decebat enim, decebat inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum uerbis consuetis ac patriis tecum loqui, si intelligere deberes quæ dicerẽtur, & audiendo uoluptatẽ aliquam capere. Cæteris autẽ Græcis, opinor, secũdum Græcam linguam conuersari decet. Deinde etiam Atticis per successionem temporũ multa uariantibus in lingua sua, hoc nomen inter præcipua mansit, hoc modo semper & ab omnibus ipsis dictũ. Ac sanè cõmemorarem etiam eos qui ante nostram ætatem eodem nomine usi sunt, nisi & isto modo perturbaturus te essem, peregrina & ignota tibi poëtarum oratorum & historicorũ uerba recẽsendo. Imò uerò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud usurparunt, omnes enim norũt: sed tu contra si mihi unum aliquẽ ex ueteribus ostenderis, qui nomine

Veneris cognomina sunt apud Suid.

Præcisio.

** Fortaßis, nõ intelligẽtium, legendum.*

I

K

A mine hoc usus non fuerit, aureus, ut aiunt, in Olympia statuêris. Atqui siquis senex adeò, & ætate confectus, huiusmodi ignorat, uidetur idē mihi, quòd Athenæ ciuitas est Atticæ, & Corinthus in Isthmo, & Sparta in Peloponeso, ignorare. Superest igitur fortassis illud tibi ut dicas, ipsum quidem nomen apophradis nosse te, cæterùm usum eius ut intempestiuū accusasse. Age itaq; & de hoc respondebo tibi cōsentanea: tu uerò animum aduerte, nisi omnino parui facis si nihil scire uidearis. Nam & ueteres huiuscemodi multa ante nos in eos qui tibi similes erant tum, iactarunt. Erant enim tunc quoq; (ut est uerisimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atque alius quidem
B *Cothurnū quendam appellabat, uitam illius comparatione hac perstringens, ut inconstantem & ambiguam, perinde ut calciamenti genus hoc est. alius autem Lypaën*, quòd cōciones turbare solebat, orator tumultuosus existēs. rursum alius Hebdomam, quòd perinde ut pueri septimanis diebus solēt, etiam ille in concionibus luderet & rideret, & serium studiumq; plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominē perditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauspicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus, ac maximè si manè uideamus ipsos. Et siquis spadonem aut eunuchum aspexerit, aut simiam quoque egressus domo statim,
C conuertit pedem, & regreditur, ominans sibi haudquaquam prosperas diei illius res atque actiones fore, præ malo hoc primo & inauspicato omine. A principio autē, & in foribus, & in primo egressu, & mane primo totius anni, siquis uideat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hęc, & eneruatum, & tantùm non ipso nomine, quæ agit, præ se ferentem, deceptorem, præstigiatorem, periurum, pestem, catastam, barathrum, non effugiat, neq; talem diei atro comparet? An uerò tu talis non es? Haudquaquā negabis, si modò noui fortitudinem tuam istam, qui certè & animū attollere ob hæc mihi uideris, uidelicet quòd tibi gloria ista rerum tuarum nō prorsum perit. Sed omni-
D bus notus es, & passim celebris. Quòd si autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te esse, cui quæso credibilia ista dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordiri æquum est. at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipsum perdito illi militi, & cū eo unà turpissimè ac flagitiosissimè oberraueris, omnia obsequēs ac patiens, donec te, iuxta prouerbium, pannum lacerum, detritum & confectum extrusit. Etiam illa meminerunt, ut est cōsentaneum, quæ in theatro adolescens egisti, quando saltatoribus ac mimis subseruiebas, & in ducendis ordinibus seu choris quasi quidam dux esse cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulæ quod esset,
E renunciabat, sed tu ornatè admodum, subligatis aureis crepidis, & indutus ueste tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro postulares, coronas ferens, & cum plausu rediens, honore tandem ab ipsis affectus. At nunc orator es, & sophista: & ob hoc si audiant aliquando talia de te illi, istud ex Tragœdia uidelicet, Et solem geminum, & duplices se ostendere Thebas putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus statim notum illud erit: Hiccine ille, qui tum? & quæ post illa sequuntur. Proinde & ipse rectè facis, qui omnino non ascendis ad illos, neque in patriam crebrò uentitas, sed fugis illam ultro, quanquam neque hyeme malam, neque æstate molestam nimis, sed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam

*Hoc nomine notatus fuit Theramenes, de quo Xenophon lib. 2.

* ἀλυστῶν uidelicet deducta uoce, quod molestare & uexare significat.

coargui,& cũ iis qui uetera illa ſciũt ac meminerũt, conuerſari, laqueus reue- F
ra tibi eſt.Sed quid iſta fruſtra nugor? Quẽ enim tu unquam ueritus fueris? aut
quid turpe putaueris eorum etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſ-
ſiones eſſe tibi apud illos magnas:nimirum miſeram illam turriculam,cum qua
Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium uideri queat. Proinde ciuibus
quidem tuis haudquaquam ullo modo perſuaſeris, ut nõ omnium deteſtabiliſ-
ſimum te credant, & cõmune adeò totius ciuitatis dedecus.Fortaſſis autem &
cæteri habitantes in Syria, eadem de te cũ illis teſtabuntur, ſi te dicas nihil mali
aut reprehenſione dignum feciſſe . Nam mehercle Antiochia quidem etiam i-
pſum iſtud opus uidit, quando adoleſcentem illum Tharſo uenientem abdu- G
xiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſſis mihi fuerit. Veruntamen no-
runt & meminerunt illi qui tum adſtabant uobis, atque aſpiciebant te quidem
in genu inclinatum,illum autem noſti quid facientem quoq;, niſi omnino per-
petua rerum obliuione laboras.At in Aegypto illi fortaſſis non norunt te, qui
te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quæ modò dixi,
ſuſceperunt,cum te ueſtiarii inſequerentur,à quibus ueſtibus preciosis compa-
ratis,uiaticum tum habebas. Sed non minus Alexãdria quoque conſcia tibi eſt.
Et per Iouem haudquaquam poſteriorem eam Antiochia cenſeri decebat, niſi
quòd proteruitas iſta tua manifeſtior,& turpitudo flagitiorũ inſanior illic fuit, H
& nomen ob hæc maius, & ſuper omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit
qui crederet tibi inficias eunti,quòd nihil tale commiſiſſes,ac poſtremus auxi-
liator tibi fuit,is qui ſtipendium dabat, uir inter præcipuos Romanorum.No-
men autem ipſum permittes mihi ut taceam, & hoc apud omnes eos qui ſciunt
quem dicam.Ille igitur cætera quidẽ quæcunque ſuſtinuit in conuerſatione illa
à te perpetrata,quid attinet dicere? At uerò quando te deprehendit in genibus
adoleſcentuli pocillatoris Oenopionis iacẽtem,quid putas ? credidit ne tibi ta-
lem te non eſſe,cum ipſum opus aſpiceret? Haudquaquam opinor,niſi prorſus
cæcus fuit: uerùm apertam uoluntatis atque animi ſignificationem dedit, cum I
te ſtatim ex ædibus eiecerit,& eas expiamentis quibuſdam luſtrauerit poſt exi-
tum inde tuum.Nam Achaia quidem & Italia tota referta eſt operibus tuis, &
fama ea quæ ob illa conſecuta eſt . & ſanè gratulor tibi ob tam præclaram lau-
dem.Quare ad eos qui mirãtur ea quæ nunc Epheſi abs te gerũtur,illud equi-
dem dico,quod ueriſſimum eſt, quòd mirum foret ſi non mirarentur,ſi prima
illa tua opera noſſent. Atqui nouum hic iſtud uidelicet cum mulieribus quoq;
addidiciſti.An non congruum igitur,dic mihi,fuerit, hominẽ talem Apophra-
dem appellari?Sed quid,per Iouẽ? num etiam oſculari ore inſuper uoluiſti nos
ob talia facta?Iſtud igitur cõtumelioſiſſimè facis,& maximè erga eos quos mi- K
nimè decebat, ſectatores tuos, quibus ſatis fuerat,illa ſolũ mala ab ore tuo per-
cipere, uerborum uidelicet barbariem,& uocis aſperitatem, & indiſcretam at-
que inordinatam enunciationem,& à Muſis omnino alienam,& id genus alia:
oſculari autem etiam te ſupra hæc,abſit,ô malorum auerſor Hercules. Nã ſcu-
tum potius aut uiperam oſculari ſatius fuerit, quòd in morſu ibi omne pericu-
lum & omnis dolor, & medicus accerſitus facilè illum depulerit : à tuo au-
tem oſculo, & ueneno iſto,quis quæſo uel ad ſacra uel ad aras accederet? Quis
autem deus exaudiret etiam precantem? quàm multis luſtrationibus, multisq;
fluminibus opus foret? At talis ipſe cum ſis, derides alios ob nomina ac uerba,
cum

A cum tu interim facinora talia ac tãta perpetrare soleas. Atqui ego quidẽ si Apophradis uocabulum ignorarem, erubescerem potius: nedum si dixissem, inficias irem. Te uerò nemo nostrum accusauit adhuc quòd ἑρωμολόγος dixeris, & φοπομαλθήνας, & ἐνσιμετρᾶν, & ἀθηνῶ pro Athenas desidero, & αἰδοκρατᾶν, & σφενδικίζειν, & χειροβλημαῶας. Malum te malè perdat Mercurius Logius, unà cum ipsis uerbis. Vbi enim huiusmodi scripta reperis? In angulo fortassis alicubi alicuius ex poẽtis istis Ialemo frigidioribus defossa, situ & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philænidos, quos in manibus crebrò habes: ueruntamen te atque ore tuo digna. Quia autẽ oris mẽtionẽ feci, quid diceres quæso si te in ius uocaret lingua? Fingamus enim hoc pacto, ut te iniuriæ, aut quod modestius paulo foret, cõtumeliæ accusaret, ita dicens: Ego te, ingratissime, pauperem atque inopem B susceptum, & uictu quoque carentem, principiò quidem in theatris celebrem feci, nunc quidem Ninum, nunc autem Metiochum, deinde paulò pòst Achillem quoque exhibens. Post hæc autem docẽtem pueros syllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem & alienas istas orationes uelut in scena exhibentem, sophistam uideri feci, eamq; gloriam tibi, quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur tantũ habes quod imputare mihi possis, ob quod adeò contumeliose me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpissima, & mini- C steria execratione digna? Non satis mihi sunt ea quæ per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, & peierare, & tot nugas atque ineptias exhaurire: imò uerò cœnum uerborum istorum euomere: sed neque noctu me miseram ocium ducere sinis, sed sola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor: ac lingua perinde ut manu uti decreuisti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantisq; malis obruis. Loqui, meum opus solum est: talia autẽ facere ac pati, quæ tu cogis, aliis partibus iniunctum est. Quare utinam & me aliquis, ceu philomelæ illam, execuisset. Nam mihi beatiores illorum linguæ uidentur, qui liberos suos deuorarunt. Huiusmodi, per Deos, igitur si lingua diceret, pro- D pria aliqua assumpta sibi uoce, ac barba tua uelut patrona aduocata, quid quæso respõderes ipsi? Illa scilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta sunt, cum ille te ob opus iam actum accusaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationẽs ne redditus? At sufficit quomodocunque clarum ac celebrem esse, deinde connumerare ipsi multas istas appellationes, quas passim apud uarias gentes adeptus es. Quo magis etiam miror quòd cum Apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autẽ nomina nihil indigneris. Nã in Syria quidem Rhododaphne uocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubesco dicere. quare E quantum quidem in me est, obscurum etiam maneat. In Palæstina autem, sepis nomine, ob barbæ opinor spinositatem, quoniam inter opus pungere solebat. adhuc enim tondebas ipsam. In Aegypto uerò angina dictus es: quod per se manifestum est. Nam aiunt te propemodum suffocatum esse, cum in nautam quendam crassiorem ex iis qui in onerariis atque maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi postquã imposuisset, etiam ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomen nullũ dedere tibi, sed literæ unius appositione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatum ac nouũ habere te. In Italia autem, papæ! heroicũ illud, Cyclops uocatus es, quòd aliquando etiam ad ueterem ornatũ ac modum illum, iuxta ipsa

Prosopopœia linguæ expostulantis cum abutente.

Fortassis enim nomen illius Timarchus fuerat.

Homeri poëmata, uersibus peragere tu quoq; turpitudinẽ illam affectasses. Ac F
ipse quidẽ iacuisti ebrius iam, mulctrale habẽs in manu, Polyphemus uidelicet
coire gestiẽs: adolescens autẽ mercede conductus, rectũ habens uectẽ, probè ad-
modum acutũ, quasi Vlysses quidã te inuadebat, excussurus uidelicet oculum.

Quem tamen haud tetigit, iuxtaq; elabitur hasta,
Et ferit extremum uibrata cuspide mentum.

Neq; enim absurdum aut ineptũ puto fuerit, cũ de te uerba faciamus, frigidiora
quoq; paulo hæc dicere. Tu uerò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latissimè
licebat, hians, sustinebas ab illo tum occæcari tibi maxillam. Imò uerò quemad-
modum Charybdis, quærebas unà cum ipsis nautis & clauis & uelis totum il- G
lum absorbere Vtin, siue Neminem. Atq; hæc tum aspiciebant etiam cæteri qui
aderant. Deinde postero die una ea tibi defensio erat, ebrietas, & ad merũ con-
fugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cũ sis, pudore afficeris er-
ga Apophradem. Per deos itaq; dic mihi, quo pacto afficeris cum illa quoq; di-
cunt pleriq;, λεσβιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde ut Apophradem
ignoras, & existimas fortassis etiam laudari te ab ipsis? An hæc quidem ut con-
sueta & familiaria nosti: Apophradem autem ut solam ignotam improbas, & à
catalogo uerborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis ex-
soluis, sed etiam muliebri cõsortio, & ad Gynæcea usque notus es. Nuperrimè H
igitur cũ nuptias quasdam Cyzici ambire ausus esses, probè admodum explo-
rata omnia habens optima illa mulier respondit: Haudquaquam, inquiens, ui-
rum eum accepero, qui ipse quoque uiro indiget. Et tamen in talibus rebus cõ-
stituto tibi, adhuc uerborum cura est, & rides conspuísque cæteros. Meritò sa-
nè. Neq; omnes similia tibi dicere possumus. Vnde enim, aut quis adeò in uer-
bis audax foret, ut cõtra tres adulteros pro gladio tridentẽ postulet? De Theo-
pompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuspide oratione i-
psum confecisse ciuitates præstantiores. Et rursum tridente interfecisse ipsum
Græciam: & esse Cerberum in oratione. Nam paulò antè & lucerna accensa I
quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuũ, & alia infinita, quorum ne men-
tionem quidem facere dignum est, excepto solo illo, quod qui audierunt, me-
moriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant inter se inimici:
postea de diuite loquens, occidit, inquis, θάτερον τῶν πενήτων. Ridentibus autem,
ut par erat, iis qui tum aderant, corrigens uidelicet tu, & id quod erratum erat,
restituens, Haudquaquam, subiicis, sed ἄτερον αὐτῶν occidit. Omitto antiqua illa:
puta τειῶν μηνοῖν, & ἀνηνιμία, & πέταμαι, & ἰκχύνειν, & quæ alia præclara in orationi-
bus tuis effulgent. Nã quæ paupertatis caussa facis, ô chara Adrastia, nemini ex-
probrauero. Ignoscendum enim, siquis fame coactus, deposito à ciue accepto, K
deierarit se illud haudquaquam accepisse: aut siquis impudenter postulat, imò
uerò mendicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidem ista
dico. Neque enim inuidia ulla est quoquo modo depellere inopiam, sed illud
intolerabile tandem, pauper cum sis, in solas huiusmodi uoluptates omnia ea
profundere, quæ per impudẽtiam istam acquiris. Nisi si quid utique etiam lau-
dare mihi concesseris admodum urbanè abs te factum, quando cum Tisiæ ar-
tem noris, bis Coracis opus ipse peregisti, subreptis stulti illius senis trigin-
ta aureis. Ille autem propter Tisiam pro libro septingentas & quinquagin-
ta drachmas exoluit, deceptus uidelicet. Multa adhuc alia possem dicere,
sed

A ſed tamen cætera quidem uolens remitto tibi: illud autem ſolum adhuc uerbis addam. Age iſta quidē fac ut tibi lubet, néue deſieris huiuſmodi in te ipſe debacchari : ab illo autem caue. Non enim pium aut fas eſt, eandem Veſtam, eos qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbibere, eademq; obſonia attingere. Sed neque illud, ob uerba uidelicet oſcula: idq; cum iis qui tibi nō multò antè apophradē ipſum os effecere. Ac poſtquam ſemel admonitionem amicam exorſi ſumus, etiam illa, ſi uidetur, abs te amoue, unguēto puta canos iſtos inungere, & pice ſola illa quæ ſcis, uelli. Nam ſi morbus quidem aliquis urgeret, totum corpus curandum foret : nunc autem cum nihil ægrotas tu huiuſce-
B modi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aſpici quidem fas erat? Illud tibi unum relictum eſt, qui doctrinam ac ſapientiam præ te feras, cani uidelicet, & non amplius nigricare. Id tanquam operculum quoddā malitiæ ac deteſtabilitatis iſtius ſit. Proinde parce ipſis per Iouem, cum in hoc, tum maximè in barba ipſa, neque polluas hanc amplius, neque contumelia afficias: aut ſi prorſus hoc nequeas, noctu ſaltem, & in tenebris : interdiu autem apage. eſt enim omnino ferum, ac beſtiale. Vidēsne quanto ſatius fuerat tibi camarinam immotam relinquere, neque Apophradem deridere, quæ tibi Apophradem & atram totā uitam reddiderit? An etiam amplius aliquid deſideras? Nam
C quod ad me attinet, nunquam quicquam deficiam. Nondum igitur ſcis quòd totum attraxiſti tibi plauſtrū, cum cōueniret, ô pæpalema (id eſt omnifariā ſcelerate) atq; cinæde, uereri te ſi quis homo hirſutus, & iuxta antiquū illud, Melampygus, acerbè ſolū intueretur te. Fortaſſis iam hæc quoq; ridebis, pæpalema quod dixi, & cinædum, perinde ut ænigmata quædā & griphos audiens. Ignota enim tibi ſunt tuorū operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, niſi tibi tripla atq; etiam quadrupla Apophras iam parta eſt. Accuſes autem teipſum ob hæc omnia, licet. Nā ut præclarus ille Euripides dicere ſolitus fuit, Oris indomiti, & ſtultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas eſſe conſueuit.

D

DE DOOMO, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Obliqua quædam domus laudatio eſt, cuius & ſitum & ſtructuram, & tecti cæterarumq; partium ornamenta, poſtremò etiam parietum picturas deſcribit, additis paſſim amplificandi gratia etiam ſimilitudinibus quibuſdam. Atq; hæc omnia ſub diſputationis ſeu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, utrum ea uidelicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus proſit, an noceat, diſputatur. Cuius quidē affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & poteſtate pulchritudinis cōprobata, additis & exemplis & ſimilitudinibus eodē pertinentibus. Altera autē, ac negatiua, per proſopopœiam ſubiungitur. Fingitur enim alia quædā alterius oratio ſuperiorē refellere, & ſimilitudines, et quæ de ui pulchritudinis à ſuperiore afferuntur, per inuerſionem confutare, ipſa autē ſuam ſentētiam ab alijs elegantiæ ac pul-
E *chritudinis effectibus, præterea & Herodoti teſtimonio, & ipſorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidē parte ſitus domus & tecti, cæterarumq; partium elegātia depingitur: in poſteriore uerò parietum picturæ deſcribuntur, ut ex ea quoque re nouitas ac gratia quædam ſcripto accedat.*

Rgo Alexander quidem expetiuit in Cydno lauari, cum pulchrum adeò & perſpicuum fluuium eum conſpicatus eſſet, deinde & tutò profundum, & leniter cōcitatum, & æſtatis tempore gelidum, adeò etiā, ut ſi iam antea manifeſtū eum morbū quo poſtea ex illo ægrotare cœpit, præuidiſſet, non facilè ab illius lauacro abſtinere ſe potuiſſe uideatur. Domum autem ſi quis uideat mole maximam, forma pulcherrimam, luce clariſſimam, auro fulgentiſſimam, denique & picturis floridiſſimis, nō expetat

in ea orationem uelut teſtato relinquere,ſi fortè circa hoc ſtudium uerſetur,& F
celebrari intus & inclareſcere,ac uoce illam implere,& quam maximè licet, e-
tiam ipſe pars quædam pulchritudinis illius eſſe, ſed ſtatim poſtquam diligen-
tius paulo contemplatus illam atque admiratus tantummodo fuerit,iterum in-
de abeat, mutam, & orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo
quicquam uidelicet,neque ſermonem conferendo, perinde atque elinguis ali-
quis, aut qui inuidia quadam tacere decreuiſſet? At Hercle neque honeſti aut
ſtudioſi ullius officium hoc,neq; eius qui pulcherrimarum rerum amore tenea-
tur,ſed ruſticitas multa atque inſcitia eſt, & præterea amuſum certè & barba-
rum quiddã,ſuauiſſimis rebus ſe ipſum uelut indignũ abſtinere,& â pulcherri- G
mis uelut exulem relegare, neque intelligere quòd non eadem circa ſpectacu-
la lex poſita ſit idiotis ſiue indoctis,& eruditis uiris:ſed illis quidẽ ſufficit com-
mune hoc,uidere ſolum,& circunſpicere,atque oculos circumferre,ac ſurſum
uerſus tectum ſpectare,manumq; attollere,& cum ſilentio uoluptatem capere,
præ metu ne quid non ſatis dignum iis quæ ſpectantur, dicendo proferat. At
qui cum eruditione ſiue iudicio aliquo ſpectat ea quæ pulchra ſunt, ille haud-
quaquam,puto,contentus erit uiſu tantùm, id quod delectabile eſt,decerpere,
aut mutus ſpectator pulchritudinis eſſe: ſed enitetur,quoad fieri poteſt, & im-
morari in eo,& oratione cõpenſare uiſum. Cæterùm compenſatio ea,non laus H
modò domus (nam hoc quidem fortaſſis adoleſcentem illum inſularem dece-
bat,Menelai uidelicet domum cum admiratione quadam ſpectare,& cũ iis quæ
in cœlo pulchra ſunt,ebur & aurum ipſius cõparare,ut qui in terris pulchrum
aliud nihil uidiſſet) ſed & dicere in ea, & optimis quibuſque conuocatis, ora-
tionis ſpecimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeò
rem ſuauiſſimam arbitror eſſe, domum pulcherrimam ad ſuſcipiendas oratio-
nes adapertam,laudisq; & comprecationis plenam,paulatim ipſam quoq;, per-
inde ut antra,uoces referentem,& iis quæ dicuntur,reſpondentem,& proten-
dentem poſtrema ſermonis,& ultimis uerborum immorantẽ,imò uerò,quem- I
admodum docilis aliquis auditor ſolet, ea quæ dicta ſunt,memoria repetẽtem,
& eum qui dicit,laudãtem,ac permutationem haudquaquam à Muſis alienam
cum ipſis facientem: quale quiddam accidit & ſpeculis paſtorum tibiis & cãtu
reſonantibus,uoce in contrarium repercuſſa,atque in ſe ipſam reuertẽte.Idio-
tæ autem & indocti putant uirginem quandã eſſe,quæ canentibus uel clamen-
tibus hoc modo reſpondeat,in mediis alicubi præcipitiis habitantẽ,ac loquen-
tem intus de rupibus. Mihi itaq; uidetur unà cũ magnificentia domus ac ſum-
ptu,etiam dicentis animus attollere ſeſe,& ad perorandum excitari,utpote cui
ipſe quoque uiſus ſubminiſtrat ac ſubiicit nõnihil. Ferme enim intrò per ocu- K
los permanat ac deſcendit ad animum uſque pulchrum aliquid, ad quod dein-
de ille exornatam & compoſitam orationẽ foras emittit. An uerò Achilli cre-
dimus,uiſum armorum intẽdiſſe illum contra Troianos impetũ, & poſtquam
idem illa experiendi tantùm gratia induiſſet,elatum fuiſſe,& ueluti ſublimem
ad belli deſiderium abreptum, orationis autem atque dicendi ſtudium nõ eo-
dem modo pulchritudine locorum accẽdi? Atqui Socrati quidẽ ſatis fuit plata-
nus illa ingenioſa, & herba uireſcens,& fons perſpicuus nõ longè ab Iliſſo,at-
que ibi reſidens, cum Phædrũ illum Myrrhinuſium uerbis eludebat, ac Lyſiæ
Cephali illius filii orationem redarguebat,tũ Muſas quoque accerſebat,crede-
batq;

A bátque uéturas eas esse in solitudinem, & coadiuturas se ad illam tum de amore institutam orationem. Neque uerebatur homo senex aduocare uirgines ad amores masculos intelligendos. Nos autem in locum adeò pulchrum non putemus eas uel inuocatas uenturas esse? At sanè nõ in umbra solùm, aut sub Platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Ilissum amœnitate relicta, Regis domum auream cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio omnis in magnificentia ac sumptu consistebat, ars autem, uel pulchritudo, uel delectatio, uel concinnitas partiũ, uel iusta etiam proportio, nulla respondebat: neque etiam auro sparsim ac modestè ornata erat, sed erat spectacu-
B lum planè barbarũ opulentia mera, & inuidia aspicientium, & felicitatis iactantia iis qui eam possidebãt: quod autem uerè laudares, nihil illi aderat. Neque enim ratio ulla erat Arsacidis pulchri, neq; ostentationes suas ad uoluptatẽ comparabant, neque etiã curabant, laudaturíne eam essent spectatores, an non, sed hoc solum, ut cum stupore quodã intuerentur. Non enim honesti amantes, sed diuitiarum studiosi barbari sunt. At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos oculos, neq; ad Persicam arrogantiam, aut regiam iactantiam comparata est: neq; pauperem modò spectatorem, sed ingeniosum aliquem postulat, & cuius non solùm in uisu iudicium, sed & consideratio aliqua atq; æstima-
C tio uerba sequantur. Nam quòd & ad pulcherrimam diei partem respicit (pulcherrima autem ipsius pars, & amabilis maximè, principium est) & solẽ prospicientem statim excipit, & lumine ad satietatẽ usque repletur foribus adapertis, pro eo ac ueteres quoque templa sua statui, & ad solem aspicere fecerunt. Deinde quòd & longitudo cum latitudine, & rursum utraque hæc cũ altitudine iusta proportione consentiunt, & fenestræ liberæ undequaq; à nulla parte impediuntur, & ad quodlibet anni tempus bene comparatæ atque appositæ sunt, hæc, inquam, quomodo non suauia omnia, & multa laude digna? Præterea autem & tecti miretur quispiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatum aut
D nimium, in tam eleganti nihil quod reprehendere meritò possis, & quòd aurum quibus additum est, decorè atque concinnè respondet, neque ubi opus eo est, ibi immodicè aut superfluè accumulatum, sed perinde ut & mulieri modestæ ac pulchræ satis erit ad formam insigniorem reddendã, uel circa collum tenue aliquod monile, uel circa digitum *annulus gestabilis, uel de auribus suspẽsæ inaures, aut annulus quispiã, uel tænia comã diffluentẽ colligans, quę tantum pulchritudini apponit, quantum uestitui purpura solet. At meretrices certè, & maximè deformiores, earum & uestem purpuream totam, & ceruicem auream facere solent, magnificentia uidelicet sumptus ista uenustatem atque
E amabilitatem quandam uenantes: & quod pulchritudini deest, appositione externæ delectabilitatis ceu quodam solamine compensantes. Arbitrantur enim & humeros suos nitidiores apparere, resplẽdentes unà cum auro: & pedis crassitiem & inequalitatẽ, sub aureo sandalio tectum iri: faciemq; etiam ipsam amabiliorem fore si unà cum eo quod splendidissimũ, conspiciatur. Ac illæ quidem hoc pacto. Modesta uerò mulier, auro quidem pro eo ac satis est, & ad illa solùm quibus opus est, utitur: pulchritudinem uerò suam haudquaquam uerebitur etiam nudam exhibere spectandã. Proinde etiam huius domus tectum, imò potius caput, formosum quidem per se ipsum quoque est, auro autem in tantum exornatũ est, quantũ & cœlũ noctu stellis certis spaciis inter se distantibus

σφενδόνη est in Græco, quod palam annuli significat propriè.

circumcirca ſplendet,certisq; item interuallis igne collucet. Quòd ſi totum fo- F
ret igneum,haudquaquam certè pulchrum,ſed terribile nobis uideretur. Cæ-
terùm & hoc uidere licet,aurum hic haudquaquã ocioſum,aut delectandi mo-
dò gratia,reliquo ornatui interſperſum eſſe,ſed & fulgorem quendam non in-
iucundum de ſe præbere,& totam domum rubore ſuo uelut inficere. Quando
enim lumen diei incidens applicatur & cõmiſcetur cum auro,commune quid-
dam reſplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiã exhibẽt. Proin-
de ea quidem quæ ad faſtigium & uerticem domus pertinent,huiuſmodi ſunt,
ut Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam uel celſitectam perinde
ac Helenes thalamum,uel ſplendoroſam uelut Olympum ipſum appellet. Re- G
liquum autem ornatum, & parietum picturas,& colorum pulchritudinem, &
uniuſcuiuſque euidentiam, & diligentiam & ueritatem, cum ueris aſpectu &
prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare : niſi quòd illa quidem
defloreſcunt,& emarceſcunt,& immutãtur,& abiiciunt pulchritudinem : hoc
autem uer perpetuum,& pratum nunquam marceſcens,& flos immortalis,ut-
pote ſolo riſu apprehendente hæc, & decerpente ſuauitatem eorum quæ car-
puntur. Atqui tot ac talibus quis non uoluptate afficeretur ſpectandis? aut quis
non magnopere expeteret,etiam præterquàm poſſet, inter ea orationem ha-
bere? cum ſciat turpiſſimũ eſſe ab iis quæ riſu percipiuntur,ſuperari atque à ter- H
go relinqui. Maximam enim alliciendi uim habet aſpectus pulchrorum,nõ in-
ter homines modò,ſed & equus libentius opinor curſurus fuerit per campum
decliuem & mollem, placidè recipientem greſſum, & ſenſim cedentem pedi,
neque referientem,aut reſiſtentem ungulæ. Toto igitur tunc utitur curſu, to-
tumq; ſe ipſum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pauo
autem incipiẽte uere ad pratum aliquod accedens,quando & flores prodeunt
non amabiliores modò,ſed & (ut ita dixerit quiſpiã) floridiores,& quod ad co-
lores & tincturam attinet,liquidiores: ipſe quoque extentis pennis,iisq; oſten-
ſis Soli, & ſublata cauda, eamq; undiq; circa ſe pandens, ſpectandos exhibet & I
illius flores,& uer illud pennarum, perinde ut prato ad huiuſmodi contentio-
nem & certamen ipſum prouocante. cõuertit quippe ſeipſum & circumagit,
& quaſi quandam pompam agit pulchritudinis ſuæ, quando uidelicet etiam
admirabilior apparet ad ſplendorem ſolis,uariantibus ſe coloribus,& paulatim
in alios atque alios tranſeuntibus, aliamq; ac nouam formoſitatis ſpecie ſubin-
de recipientibus. Accidit autem hoc potiſſimũ in circulis quos in ſummis pen-
nis habet,quorum quemlibet quaſi quædam irides circundant. Nam qui antè
æreus uiſus fuit,mox inclinante ſe paululum illo,aureus conſpicitur: & rurſum
quod ad ſolem cœruleum apparuit, ſi ſub umbram transferatur,uiride uidetur. K
Adeò ad luminis uiciſſitudinem,pẽnarum ille ornatus uariatur. Nam quòd &
mare idoneum eſt ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando
tranquillum uidelicet eſt,ipſi ſcitis, tametſi ego non dicam, quandoquidem e-
tiam ſi quiſpiam longiſſimè à mari continentẽ incolat, & omnino nauigatio-
nis inexpertus ſit, nihilominus tamen & ipſe cupit ingredi illud,& circumna-
uigare,& quàm procul à terra in altum deduci,ac maximè ſi uideat auram qui-
dem leniter à tergo proſequentem uelum, nauem autem placide ac leuiter per
ſummos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiam huius
domus pulchritudo idonea ſatis atque efficax eſt ad prouocandas orationes,&
ad

ὑψόροφον, ut Ilia. 3. ἀιγλήεντα.

A ad excitandos dicentes,omnibusq; adeò modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hisce credo,& iamdudum persuasus sum,& in domũ dicendi gratia ingressus sum,pulchritudine illius ueluti*rhombo aut Sirene aliqua tractus, spem haud exiguam habens, etiam si antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas uisum iri, perinde ac ueste aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædã oratio haudquaquam ignaua, sed ualde generosa quoque,ut ait, & inter loquendum refellebat me,& interrumpere sermonem conabatur, & postquam dicẽdi finem feci, haudquaquam uera hæc dicere me ait:sed mirari se, si dicã aptio- *ἰυγκος.

B rem esse ad orationes recitandas ac peragendas,domus pulchritudinem picturis atque auro exornatam. Nam ipsum contrarium planè euenire. Imò uerò, si uidetur uobis, ipsa huc accedens oratio, pro se tanquam apud Iudices uos dicat, quatenus conducibiliorem putet esse dicẽti domum simplicem atque deformem. Ac me quidem iam audistis,atq; orationem meam: proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Ista autem accedens iam dicat,& ego tacebo,atq; aliquantisper locum ipsi dabo. Proinde uiri Iudices,inquit oratio, ille quidem orator qui antea uerba fecit,multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione sua ornauit. Ego uerò tantum abest ut illam reprehendere aut ui-

C tuperare uelim,ut etiam ea quæ ab illo prætermissa sunt, addenda amplius mihi putem. Nam quo pulchrior illa uobis apparuerit esse, eo magis contraria esse dicentis commoditati atque usui ostendetur. Ac primùm quidem,posteaquam mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis quæso eodem exemplo uti. Nam aio equidem, mulieribus formosis non modò nihil conferre ad pulchritudinem ampliorem reddẽdam, ornatum illũ multum, sed contrà aduersari potius, quando uidelicet eorum qui fortè aspiciunt illas,unusquisque auro & lapillis istis preciosis obstupefactus,pro eo quòd laudare uel colorem,uel uultum,uel ceruicem, uel cubitum uel digitum debebat,

D relictis his,ad Sardium uel Smaragdum, uel monile uel armillas respicit,ut ob id meritò illa ita neglecta, dolore affici possit, propter ornatum seu mundum spectatoribus non habentibus ocium ac spaciũ laudandæ illius,sed obiter duntaxat ipsam intuentibus. Quod idem opinor necesse est etiam illi accidere,qui inter tam pulchra opera orationem recitare uolet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarum rerum,quod dictum est,obscuraturq;,& unà abripitur,perinde ac si quis lucernam allatam in rogum aliquem magnum iniiciat,aut formicam in elephante seu camelo spectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti est. Præterea autem & uocem ipsam confundit, qui in uocali adeò &

E sonorosa domo dicit. Nam illa respondet, & ex aduerso resonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abscondit uocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ,si pariter inflẽtur, aut hortatoribus mare,quoties illi ad strepitũ maris,remigationi accinere uolũt. Vincit enim magnitudo uocis,& supprimit id quod minus est. Iam uerò etiã illud quod dixit aduersarius,quòd uidelicet excitet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quãtum mihi quidem uidetur,diuerso modo se haber. Obstupefacit enim & perterret,& rationẽ conturbat,timidioremq; facit, cogitantem nimirum illud,quòd omnium turpissimum sit, in loco pulchro ac speciosо non pulchram ac speciosam orationem quoque apparere. Index enim iste profectò omnium manifestissimus est, non

aliter ac si quis armaturam pulchrã induat, deinde ante cæteros fugiat, notabi- F
lior uidelicet ex eo, quòd armis insignioribus ornatus. Atq; hoc quidem uide-
tur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendisse, atque ideo formosita-
tis minimã curam habuisse, quin magis homini prorsus etiã imperito se ipsum
assimilasse, quò uidelicet maiori admirationi foret uerborũ & orationis ipsius
pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præsertim cum omnino
necesse illud quoque sit, dicentis ipsius mentem circa intutum detineri, & co-
gitandi diligentiam ac curam languescere uisu superante, & ad sese uocãte, ne-
que orationi uacare atque incumbere permittẽte. Quare quid restat ultrà quo
minus deterius prorsum dicat talis aliquis, animo circa eorũ quæ uidentur lau- G
des occupato? Omitto enim dicere, quòd & præsentes ipsi, & ad auscultandum
intrò assumpti, postquam ad talem domum accesserint, ex auditoribus spe-
ctatores fiunt: & neque iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Am-
phion, aut Orpheus aliquis, is qui orationẽ habet, ita est, ut auellere cogitatio-
nes illorum à spectando possit: sed ut quisque ipsum modò limen transcende-
rit, ita frequẽti ac multa pulchritudine circumfusus, uerborum sanè illorum aut
recitationis ne principiũ quidem exaudire uidetur: sed totus in spectãdo uer-
satur, nisi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, uelut ille in uico Martio
Senatus solet, ad auscultandum uenerit. Nam quòd uerborum uis longè infe- H
rior sit, quàm ut cum uisu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gor-
gonibus comparata, facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternaui-
gantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu
detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atq; interim eas
etiam præteruectus quispiam est, & carmen ipsum obturatis auribus prætermi-
sit: at Gorgonum pulchritudo, ut quæ uiolentissima esset, & partibus animæ
præcipuè sauciabilibus obuersaretur, statim attonitos reddebat aspicientes, ac
mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ
admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulò antè I
ad uos dixit, pro me ipsa dicta esse existimo. Nam & illius in aspectu nõ in uo-
ce delectatio est, ac si quis iuxta illum uel philomelam uel cygnum statuat, ac
canere iubeat, inter canendum autem pauonem iacentẽ commonstret, sat scio
quòd ad hunc deflexurus sit animus, longum ualere iussis illorũ canticis. Adeò
inexpugnabile quiddam uidetur esse ea quæ per uisum uoluptas capitur. At-
que equidem, si uultis, testem uobis adducam uirum doctũ, qui statim mihi te-
stimoniũ feret, quòd multo magis superãt ea quæ uisu percipiuntur, quàm quæ
auditu. Ac iam heus præco accerse mihi huc ipsum Herodotũ, Lyxi filium, Ali-
carnassensem. Et quia probè fecit, atque obediit, testimonium dicat accedens. K
Vos autem aduertite ipsum Ionica lingua uobis loquentem, perinde ut cõsue-
tum ipsi est. Vera ista, Oratio uobis hæc, Iudices, narrat, atque ipsi credite quæ-
cunque de his uobis dixerit, uisum auditui præferendo. Aures siquidem fide
minus digniores sunt, quàm oculi. Auditis testẽ, quæ dicit, & ut primas uisui
tribuerit? ac meritò. Nam uerba quidem alata sunt, & euanescunt, pariter cum
eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ uidentur, delectatio, semper
adest, ac præsens manet, & spectatorem ad se prorsus abducit. Proinde quomo-
do non difficilis ac grauis dicenti aduersaria fuerit domus ita pulchra, & ab
omni parte conspicua? Quin quod maximum est, nondum etiam dixi. Nam

Lib. 1. Herodoti.

uos

A uos ipsi Iudices,& interea dum nos dicimus,ad tectũ sursum aspexistis, & parietes admirati estis:& picturas,ad unamquanque auersi,examinastis,neq; quicquam etiam ueriti estis. Venia enim dignum est siquid humanũ passi estis,præsertim erga tam pulchra ac uaria obiecta. Nam artis diligentia,& historiæ cum antiquitate utilitas, reuera illiciendi uim quandam habent, & spectatores eruditos requirunt. Et ut ne per omnia isthuc oculos auersos habeatis nobis relictis,age,quoad fieri potest,depingam illa uobis oratione. Delectabimini enim, ut puto,audientes quoque ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum ẽtiam laudabitis me,& aduersario anteponetis,ut qui & ipse demon-
B strem hæc,& duplicem uobis uoluptatem pariam. Cæterùm conatus huius difficultatem uidetis, nimirum quàm graue sit absque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in unum cõgerere. Est enim exilis planè pictura uerborum. Quare ad dexteram quidẽ ingredienti, Argolicæ fabulæ intermixtum est malum illud Aethiopicum: Perseus uidelicet monstrum illud marinum interficit,& Andromedam deponit,& paulò pòst eandem ducet,atque inde discedet abducta secum illa. Atque hoc parergon quoddam, siue extra propositam rem additum fuit ad eum quo ad Gorgonas abiit uolatum. In exigua autem parte, multa imitatione expressit artifex ille, uerecundiam puta uirginis,
C & metum. Spectat enim & pugnam desuper ex rupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & belluæ uisum intolerabilem. Atq; ea quidem accedit horrida spinis, & formidabilis hiatu oris. Perseus autem sinistra quidem ostendit Gorgonem, dextra uerò ense ferit. Et rursum, quantum quidem belluæ illius Medusam aspexit, iam saxum est: reliquum autem quod adhuc animatum est, falcato ense cæditur. Deinceps autem post hanc imaginem alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est,cuius primum exemplar uidetur mihi pictor ab Euripide uel Sophocle accepisse: (nam illi similem quandam imaginem descripsere) adolescentes duo socii, Pylades uidelicet Phocensis, & Ore-
D stes, cum iam uiderentur mortui esse, post regiam latentes, & clàm adeuntes, occidunt ambo Aegisthum. Clytæmnestra autem iam interfecta est, & in lecto quodam seminuda posita iacet. Ac totum famulitium, facinore tanto obstupefacti, alii quidem clamantibus similes apparent, alii autem nonnulli quò fugam capiant, circunspiciunt. Honestum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impium in hac re fuit,id ostendit solùm, & quasi iam peractum trãscurrit: adolescentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Post hæc autem deus est formosus,& adolescentulus uenustus,amatorium quoddam ludicrum: Branchus puta in rupe sedens tenet leporem, & alludit cani. Hic autem assi-
E lienti ad ipsum in sublime,similis est: & Apollo adstãs arridet. delectatur uidelicet utroque,& puero ludente,& cane saltum meditãte. Vltra hæc Perseus iterum sequitur,illa quæ belluæ marinæ cædem antecesserunt,aggrediens,& Medusæ caput amputans,& Minerua protegens Perseum.atq; hic quidem facinus iam peregit,factum autem ipsum nondum uidit in clypeo,Gorgonis imaginem uidelicet. uidit enim pœnam ueri aspectus. In medio autem pariete ex aduerso ianuæ,Mineruæ ædicula quædam est,& dea ipsa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris,sed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. Deinde post hanc alia Minerua,nõ marmorea illa quidem,sed pictura rursum, quam Vulcanus amans insequitur,ipsa autem fugit,& ex ea persecutione Eri-

chthonius naſcitur. Hanc conſequitur uetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus exiſtens. ille autem dum ita uehitur, indicat ipſi ferẽtem ad lucem uiam, & Sol apparens medetur cæcitatem. Vulcanus autẽ à Lemno opus hoc intuetur. Poſt hæc Vlyſſes ſequitur, inſaniens uidelicet, quando cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adſunt autem legati iam uocãtes ipſum. Atque ea quidem quæ ad ſimulationem pertinebant, probabilia omnia, uehiculum uidelicet, & iumentorum iunctorum abſurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inſcitia. ſed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplii filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur ſe eum interfecturum eſſe, ſtrictum tenẽs enſem: & ut ille inſaniam fingit, ita hic quoque iram cõtrà ſimulat. Vlyſſes autem ad metum hunc reſipiſcit, & pater fit, ſimulationemq; deponit. Poſtrema uerò Medea depicta eſt, æmulatione atq; inuidia flagrans, pueros aſpiciens, & graue quiddam meditãs. Tenet quippe iam gladium, miſeri autem illi adſtãt ridentes, nihil eorum quæ futura erant, ſcientes, & hoc, aſpicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia uiri Iudices an non uidetis quomodo abducant quidem auditorem, & ad ſpectandum auertant, ſolum autem relinquant dicentem? Atque equidem uerbis ea perſecutus ſum, non ut aduerſarium, pro audaci ac temerario eo habito, quòd rebus ita difficilibus ſeipſum uolens immerſit, damnetis, atque odio habeatis, ſolumq; eum cum ſuis orationibus relinquatis, ſed ut magis in certamen ipſi adſitis, & quoad fieri poteſt, conniuentes, ea quæ dicuntur audiatis, æſtimantes apud uos rei difficultatem. Vix enim etiam hoc pacto haudquaquã uidelicet Iudices uos, ſed auxiliatores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac cenſeri. Quòd autem pro aduerſario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo quòd domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicunque tandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

MACROBII, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Catalogus eſt μακροβίων, hoc eſt eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij muneris loco Quintillo cuidam mittit, ſomnio ad hoc faciendum, ut ipſe ait, admonitus. Recenſet autem principiò totas hominum nationes ac genera quæ diutiſſimè uixerint: deinde tranſitione ad ſingulos facta, reges primùm ac principes, deinde & philoſophos, & Hiſtoricos, & Oratores, & Poetas, & Grammaticos, qui quammaximè longæui fuiſſe perhibentur, annumerat. Orditur autem à cauſſa qua ad hoc ſcriptum impulſus fuit, addita etiam commendatione operis ab utilitate quam ex huius lectione percepturus ſit Quintillus.

Omniũ muneris loco, clariſſime Quintille, iuſſus apporto tibi longæuos: ſomnium inquã, quod iam olim uidi, & amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomen indidiſti. Cum autẽ nulla coniectura potuiſſem aſſequi, quósnam Deus hoc ſomnio longæuos tibi me afferre mandaret, equidem deos id temporis precatus ſum, ut uitã quàm longiſſimam tu & filii tui traduceretis, ratus ſcilicet hoc profuturum cum uniuerſo generi hominum, tum præ cæteris mihi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipſo & mihi quiddam felicitatis Deus uiſus eſt prædicere. Conſideranti autem apud animum meum uenit in mentem, ut par erat homini in liberalibus diſciplinis uerſanti, deos hæc mihi præcepiſſe, ut aliquod eruditũ opuſculum, & ab ingenuis artibus profectũ ad te deferrem. Hanc itaq; aptiſſimam natalitiis muneribus offerendis diem exiſtimans, eos tibi dedico, quos ad longam ſenectutem ſana mente & integris corporis uiribus peruenisſe comperimus. Fortaſſe

autem

A autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire potest utilitas: una, ut & alacritatē animo & optimā spem cōcipias & te posse q̄ diutissimè uiuere: altera, qua institutionem ab exemplis capias, cognitis iis qui posteaquā maximam sui curam habuerunt, corporis pariter & animi ratione habita, summā senectutem sine omni corporis incōmodo sunt consequuti. Homerus igitur Nestorē principum Achiuorum sapiētissimum uitam suam tribus seculis produxisse scribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commēdat. Et Tiresiam uatem poëtæ tragici ad sex usq; ætates hominum uitam prorogasse perhibent. Credibile est autem uirum diis immortalibus sacrum, & moderatiore uiuēdi ratione B utentem, longissima uita fuisse functum. Quin omnes nationes propter uictus rationem longæuæ fuisse inueniuntur: cuiusmodi sunt Aegyptiorū sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas fabularū interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amussim philosophiæ studiis uacantes. Præterea quos Magos uocāt, genus illud uatidicum, & diis dicatū. Insuper apud Persas & Parthos, & Bactros, & Chorasmios, & Sacas, & Medos, aliasq; multas gentes barbaras, qui & firma corporis ualetudine sunt præditi, & ualde diuturni, cū beneficio magicæ quam exercēt, tū quòd & ipsi accurata uictus ratione utantur. Iam uerò gentes quoque ætate omniū longissima utentes, ex quibus sunt Seres, ad trecentos annos C usque uiuere, memoriæ proditum est. Cuius rei caussam nōnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi uiuendi assignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertum est autē Athotas quoq; centum & triginta annos uiuere, & Chaldæos ultra centū annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pane uti, tanquā perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hāc ipsam uictus rationem alios quoque sensus quàm cæteris hominibus esse ualidiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt uiuere, nonnulli propter situm terræ, nonnulli propter aëris temperiem, nōnulli propter rationē uictus, nonnulli autem propter utrun- D que. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem spem tibi ostendam, si planum fecero homines ubique terrarum & gentium, & sub quouis aëre degentes, ad summam senectutem peruenire, qui cōmodis exercitationibus, & conuenientem sanitati uiuendi rationem sectantur. Facta autem huius narrationis sectione, primùm obseruatis uirorum studiis, initiò Reges, & uirtute imperatoria claros homines memorabo, quorum unum summæ religionis pietas ad perfectissimum ordinem perducens, maximis beneficiis imperium & terram ipsius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduersione intētus, tāto promptius sperare poteris senectutem sanā & lon- E gam: & pari studio hos ipsos æmulatus, tibi ipse lōgissimam & prouectissimam uitam ratione uictus paraueris. Numa Pompilius Romanorum regum longè felicissimus, ac Deorū cultui deditissimus, supra octoginta annos uixisse traditur. Seruius autē Tullius, & ipse Romanorum rex, similiter ultra octoginta annos uixisse dicitur. Tarquinius nouissimus rex Romanorum eiectus in exilium Cumis consenuit, ac ultra nonaginta annos firmissima ualetudine usus uixisse perhibetur. Et hi Romanorū reges fuere, quibus & reliquos reges adiungā qui ad ultimam senectutem peruenerunt, demonstratis etiam illorū exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longissimam senectutē delatos adscribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutissimè uixerunt.

Catalogus Macrobiorū.

Etenim qui ſola hiſtoria noſtratẽ aërem calumniantur, probabilibus argumen- F
tis refelli poſſunt, adeò ut melioré ſpẽ habere liceat, fore ut perfecti uoti com-
potes fiamus, & longiſſimam ac pleniſſimam tota terra mariq; dominantem ſe-
nectutem, iamq; in ſuis locis regnantem & ſeneſcentem conſequamur. Proin-
de Argãthonius Tarteſiorum rex centum & quinquaginta annos uixiſſe tra-
ditur, authoribus Herodoto hiſtorico, & Anacreonte poëta lyrico: tametſi hoc
quibuſdam fabuloſum uideatur. Agathocles Siciliæ tyrannus annos quinq; &
nonaginta egreſſus fato functus eſt, ſicut Demochares & Timæus literis prodi-
derunt. Hieron quoque Syracuſanorum tyrannus duos & nonaginta annos
natus, morbis tandem abſumptus obiit, cum regnaſſet annos ſeptuaginta, ſicut G
Demetrius Calliſtianus & alii memorant. Anteas autem rex Scytharum, qui
ad Iſtrum fluuium cũ Philippo confligens in pugna occubuit, ultra nonaginta
annos egreſſus eſt. Bardylis uerò rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod ges-
ſit contra Philippum bello pugnaſſe dicitur, nonaginta annos cõpleuit. Teres
rex Dryſorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mor-
tuus eſt. Antigonus autẽ Philippi filius luſcus rex Macedonũ, in Phrygia cum
Seleuco & Lyſimacho confligens, multis acceptis uulneribus collapſus, anno
uno & octogeſimo uitam finiuit, ſicut narrat Hieronymus, qui cum eo milita-
uit. Porrò Lyſimachus & ipſe rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum ſuſ- H
cepta occubuit, octogeſimum annum conſequutus, ut idem Hieronymus te-
ſtatur. Antigonus uerò filius Demetrii, Antigoni Luſci nepos, quatuor & qua-
draginta annos regnum Macedoniæ tenuit: uixit autem octoginta, ſicut Me-
dius & alii ſcriptores teſtantur. Conſimiliter & Antipater patre Iolao genitus,
maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, ul-
tra octogeſimum annum egreſſus exceſſit è uita. Ptolemæus autem Lago pa-
tre natus, inter reges propria fortuna feliciſſimus, imperauit Aegypto annos
octoginta natus. Viuus autem tradidit imperiũ duobus annis anteq; moreretur,
Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternũ regnum à I
fratribus ſortitus eſt. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum princi-
patus author fuit, & eundẽ cum eſſet Eunuchus obtinuit, mortuus eſt octogin-
ta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Perga-
menorũ, ad quem etiam Scipio Romanorũ Imperator uenit, duos & octoginta
annos agens, uitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktiſtes appellatus, Antigo-
num Luſcũ fugiens, in Ponto mortuus eſt, cũ egiſſet annos quatuor & octo-
ginta, ſicut Hieronymus & alii ſcriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappa-
docum Hieronymi teſtimonio duo & octoginta annos uixit: atq; haud dubiè
ad grandiorem ætatem peruenire potuiſſet, niſi in pugna contra Perdiccã ui- K
uus captus, & in crucẽ ſublatus fuiſſet. Maior autem Cyrus rex Perſarum, ſicut
Perſæ & Aſſyriorum hiſtoriæ loquuntur, quibus etiã ſuffragari uidetur One-
ſicritus, qui res geſtas Alexandri Magni in hiſtoriam contulit, centeſimum an-
num aſſequutus, requirebat unumquenque amicorum: quorum cũ plurimos
à filio ſuo Cambyſe interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc i-
pſum ſe feciſſe fateretur, partim ob filii crudelitatem probroſe affectus, partim
ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum uiolatorẽ accuſans, maxima triſtitia cõturba-
tus uitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentum ſortitus, contra quem
Cyrus frater exercitum duxit, imperiũ Perſarum obtinens, morbis cõſumptus
deceſſit,

A deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed ut Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cum annos tres & nonaginta uixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorũ, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Hyſpaſines Characenorũ & regionum mari rubro adiacentiũ rex quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Hyſpaſi-
B nen earum nationum rex, cũ uixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem, qui ſeptimus poſt Tiræum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyæorum ſex & nonaginta annos uixit. Maſiniſſa uerò rex Mauritaniæ nonaginta annos uixit. Aſandrus autẽ à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimũ, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior uſpiam eſt comſpectus. Qui ut animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abſtinens diem ſuum obiit, cum uixiſſet annos tres & nonaginta. Goęſus, ut Iſidorus auctor eſt, Characene regnũ tenuit, quo tem-
C pore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, poſtremùm morbo periit. Tot igitur ante noſtram memoriam memorãdæ ſenectutis reges fuiſſe maiores noſtri literis prodiderunt. His annumerãtur Philoſophi, & omnes qui ingenio & eruditione præſtantes fuerunt, qui aliqua ſui cura habita, ad extremam ſenectutem peruenerunt.

Eos itaque quos multa lectione didicimus, perſcribemus, ac initio quidẽ Philoſophos, quorum Democritus Abderites cẽtum & quatuor annos natus, cum alimento abſtineret, mortuus eſt. Xenophilus Muſicus, perhibente Ariſtoxeno, Pythagoricæ philoſophiæ cãdidatus, ultra quinq; & centum annos Athe-
D nis uitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui è ſeptem ſapiẽtum numero fuerunt, centum annos unuſquiſque uixit. Zenon uerò Stoicæ philoſophiæ auctor & princeps, octo & nonaginta. Hũc aiũt in concionẽ prodeuntem offenſo pede exclamaſſe: Quid me uocas? & domũ reuerſum inedia uitam finiſſe. Cleanthes Zenonis diſcipulus & ſucceſſor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cumq; decreuiſſet inedia uitam abſumere, allatæ ſunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorũ poſtulatis, iterum cibo abſtinens, uita defunctus eſt. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai phyſici auditor, unũ & nonaginta annos uixit. Xenocra-
E tes Platonis diſcipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouę Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chryſippus unum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ ſectæ philoſophus, duodenonaginta. Poſidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philoſophus Rhodius, pariter & hiſtoricus, octoginta quatuor. Critolaus peripateticus ultra duos & octoginta. Plato philoſophorum ſanctiſſimus, unum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarſenſis, qui fuit Cæſaris Auguſti præceptor, cuius precibus Tarſis ciuitas uectigalibus leuata eſt, duos & octoginta annos agens mortuus eſt in patria. Huic Tarſenſis populus quotannis ſolennes honores ut heroi perſoluit. Neſtor uerò Stoicus, & hic à Tarſo ortum trahens, præceptor Cæſaris Tybe-

Philoſophi.

rii,duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius uixit ultra nonaginta annos. Et F
hi celebres fuere philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & uigintiquatuor annos egressus,inter deambulandum mortuus est,sicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus uerò & in bellis uersatus, ac non paucis laboribus & uulneribus affectus, uixit ad annum quartum & centesimũ,sicut refert Agatharchides libro nono historiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur,quòd ad summum usq; uitæ diem ualuerit in colloquiis,& in sensibus ad sanitatem necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octogintaquinque annos uixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandræus ul- G
tra nonaginta annos uixisse fertur,qui historiam suam quartũ & octogesimum annum agens orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycorta parte genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secũdo & octogesimo. Porrò Hypsicrates Amisenus historicus,uir in multis disciplinis uersatus,annos duos & nonaginta uixit. Cæterũ è Rhetoribus Gorgias, quẽ quidam Sophistam uocant, annum agens octauum & centesimum,inedia uitã finiuit. Hunc interrogatũ caussam tam lõgæ senectutis, & ualetudinis in omnibus sensibus uigentis, respondisse aiunt, quòd aliorum conuiuia non sit secta- H
tus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonẽ scripsit Panegyricum. Iam uerò ingressus annum nonagesimum nonum, cum accepisset Athenienses in pugna apud Chæroneam commissa à Philippo esse superatos,quiritando Euripideum uersiculum recitauit,ad seipsum referens:

Sidonis urbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cum adiecisset,fore ut Græcia in seruitutem prolaberetur,è uita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti in diuos relati præceptor, quem unà cum Athenodoro Tarsensi bonis disciplinis imbuit, to- I
tidẽ quot Athenodorus annos,nempe duos & octoginta,uixit. Potamon rhetor non incelebris,annos nonaginta. Sophocles poëta Tragicus deuorato uuæ acino strangulatus est,cum egisset annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte sub finem uitæ in ius uocatus,& desipientiæ accusatus,recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula,quòd sanæ mentis cõpos esset. Qua audita,Iudices ingenium eius admirati sunt,ac filiũ insaniæ damnauerunt. Cratinus autem poëta Comicus,septem supra nonaginta annos uixit, atque sub finem uitæ cum docuisset fabulã Pitynen, eaq; uictor euasisset, haud ita multo pòst est mortuus. Non dissimiliter quoque Philemon Comicus se- K
ptimum & nonagesimum annum agens decumbebat in lectulo quiescens:qui cum uidisset asinum ficus sibi præparatas deuorantem,prolapsus in cachinnos, & accersito famulo,multo & uehementi cum risu præcepit asino merũ ad sorbendum dari, atque ita risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poëta Comicus, septem & nonaginta annos uixisse dicitur. Porrò Anacreon poëta Lyricus uixit annos quinque & octoginta. Et Stesichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius supra nonaginta. Sed enim ex Grammaticis Eratosthenes Cyrenæus Aglai filius,quem non Grammaticum solùm,sed etiam poëtam meritò quis uocarit,& philosophum & geometram, duos & octoginta annos uixit.

A uixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorũ legũ conditor,quinq; & octoginta annos uixisse dicitur. Tot impræsentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia uerò pollicitus sum & Romanorum quosdam lõgæuos, & Italos, qui ad summam senectutẽ peruenerunt,perscribere: eos tibi Diis uolentibus præstantissime Quintille in altero libro manifestabimus.

PATRIAE ENCOMIVM, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

B *Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negocij, patriam omnium rerum esse dignissimam & uenerabilissimam, ut quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis & consequentibus sumuntur. Ostendit enim quæcunq; homines faciunt,ea ad patriæ uel ornamentum uel defensionem comparare, & quantumuis humili aut sterili solo aliquis natus sit,nihilominus patriam suam splẽdidissimis ciuitatibus ac regnis anteponere : quemadmodum parentum quoque & liberorum inter se affectus eiusmodi est,ut qualescunque ipsi sint, tamen sese omnibus alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cum grauissimè punire homines uellent, patriæ priuationem atque exilium,tanquam acerbissimam pœnam,instituisse.*

C IAM olim uulgi sermone detritum est,nihil esse patria dulcius,proinde neq; iucundius quicquam. Est uerò hac aliquid uenerabilius aut diuinius? Siquidem quæcunq; diuina, quæcunq; ueneratione digna homines esse existimant,horum caussa atque magistra est patria,quæ nos genuit,aluit atque instituit. Enimuero urbiũ magnitudinem atque splendorem, sumptuosos præterea uariorum instrumentorum apparatus admirãtur multi, patriam uerò pio amoris affectu prosequũtur omnes : neque quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarũ rerum amœno & uoluptuoso spectaculo,ut propter immodicam apud alios rerum cum uisendarum tum admirandarum excellentiam,obliuiscatur patriæ. Itaque quicunque felicis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse iactat,ignorare mihi uidetur quam gloriam aut ho-
D norem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, se dolore affectũ iri, si mediocrem patriam sortitus esset. Mihi uerò iucũdum est,ipsum nomen patriæ reuerenter atque religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est,peropus esse uideo, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neque nõ commerciorum ac rerum uenalium copiam considerare. Cæterùm ubi de urbium electione agitur,nemo utique posthabita patria splendidiorẽ electurus est, uerùm in optatis habebit patriam quoque suam quammaximè conformem esse urbibus copiosis & felicibus:ipsam tamen,qualiscunque tandem fuerit,delectu habito cæteris haud du-
E biè præpositurus est. Isthuc uerò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; non patres, qui quidem fuerint non mali. Neque enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens,alium patri suo honoribus præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cõplexurus est. At qui his inferiores sunt patres,tantũ tamen filiis ex se genitis non grauatim tribuunt,ut sint & uita honestissimi,& dignitate amplissimi,appareãtq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò qui tali erga filium suum non utitur iudicio,ille patris oculos habere mihi uidetur minimè. Proinde nomen patriæ primum est, & omniũ familiarissimũ. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis uerò iustum habebit honorem patri, quemadmodum & lex &

natura imperat, ille patriæ quoque cõuenienter præcipuum honorem habitu- F
r is est Siquidem ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio,ac patris pater,
tu o nn s qui ex illis numerosa retro serie generis domestici prognati sunt. Et
ad d os usq; paternos patriũ nomen protenditur. Gaudent uerò ipsi quoq; Dii
solo natalitio,ac uniuersas res humanas,ut par est, intuentur,suã possessionem
esse existimãtes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen
quisq; illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris urbibus quanuis florẽtio-
ribus honore anteponere non dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorũ ferũ-
tur esse patriæ, cæteris sunt uenerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio di-
uiniores, apud quas Deorũ natiuitates & incunabula laudibus extollũtur. Itaq; G
sacra quoque illa superis gratiora esse existimãtur, quæ quisque ad domesticos
dedatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomen tanto in precio apud
Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud
homines? Siquidem quisq; nostrum in patria primùm iucundum illud solis lu-
men intuitus est non secus atq; Deum,qui tametsi omnibus gentibus commu-
nis est,unicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub uitæ ini-
tium ab illo loco primũ auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his
quòd & uocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis uer-
nacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deosq; cognouit. Porrò si H
quis talem sortitus est patriã,quæ ad res maiores perdiscẽdas alterius egeat ad-
miniculo, alium tamen disciplinarum gratiam acceptã feret patriæ.Neq; enim
urbis nomen cognouisset unquã, nisi patriæ beneficio & opera urbes esse co-
gnouisset. In ea uerò opinio sim,ut putem ab hominibus tãtùm in hoc sibi
parari omnium artium ac inarum cognitionem,ne patriæ indecores,sed
seipsos huic utiliores in ent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis
exercendæ gratia,ut communibus impensis patriæ inopiam subleuemus.Con-
sentaneum enim esse opinor,ne, cũ maximis beneficiis affecti simus,parũ grati
esse reperiamur. Sed si est qui uni officiosè refert gratias,quemadmodũ æquum I
est,posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multo magis conue-
nit quamcumulatissimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumno-
sa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Aequum uerò est communem
omnium matrem patriam esse existimare, huicq; pro nutricãdi officiis ipsarum
legum decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterùm usque-
adeo patriæ negligens & immemor cõspectus est nemo,ut in alia Rep. ætatem
degens, omnem curam colẽdæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregre mul-
tis iactati difficultatibus calamitose agunt, crebrò testantur rerum optimarum
omnium præstantissimam esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam K
in cæteris omnibus per omnia bene & beatè uitam exigãt,tamen in hoc egen-
tissimos se esse opinantur,quòd patriæ fines non incolãt,sed extorres & pere-
gre agant. quippe peregrinationis probrũ non mediocriter eos discruciat. Vi-
demus quoque eos qui per tempus quod peregrè agendo insumpserunt, non-
nihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt,aut paratis diuitiarum possessioni-
bus,aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarũ atque ingenii testimo-
nio,aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi ne-
quaquã apud alios meliores sua ipsorũ bona essent cum aliqua laude ostensuri.
Ac tanto quisque maiori studio patriam cõprehendere approperat,quanto re-
bus

A bus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoq; desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tanto uehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahũtur. Quare unusquisq; è senum numero & festinat & in uotis habet maximè in solo natalitio uitam cum morte cõmutatã relinquere, ut quò loci uitã auspicatus est, eodem iterũ & corpus terrę altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuique esse uidetur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm
B quanta erga patriam sit uerè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius aut facilius q̃ ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, nõ secus atque nothi aut spurii, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotũ est, neque ullo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in uẽtris ac gulæ fœdis & beluinis uoluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam unde terræ uir-
C tutem collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm tametsi nõ ignorauerint alios suam iactasse patriam superbius ob agrorum fœcunditatẽ, ac pratorum uiridantium plantas omniiugas: neque ipsi tamen patrii soli laudis obliuiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoque ac robusta pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter uiuere possit, oblatamq; immortalitatem respuet, patriæ sepulcrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse uidebitur. Vsqueadeo uerò in uniuer-
D sum res omnes quamlibet preciosas excellit patria, ut legum quoque conditores passim quisque uideat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque uerò solùm legislatorum consuetudo sic se habet, eorum uerò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter. neque enim maiore ac uehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè ullus est qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

Alludit ad Palladis uerba Odysseæ. 1. de Vlysse. et itẽ lib. 9.

E DE DIPSADIBVS, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam est, cuiusmodi & superiores nonnullæ sunt, qua studium suum erga auditores, siue quicunque illi tandem fuere quibuscum uersatus tum fuit, collatione ista cum Dipsadibus *facta, declarat.* Vt *enim eos qui ab hoc genere serpentis percussi sunt, inexplebilis quædam sitis inuadit, ita ut quo sunt plus potæ, plus sitiantur aquæ, ut ille ait: ita se quoque desiderio quodam insatiabili teneri ait, & quo frequentius apud illos sit, eo magis ac magis esse cupere.* Porrò *quod ad* Dipsadis *morsum, & sitim istam lethalẽ attinet, habes consimilem fermè descriptionem, atque exemplum* Auli *cuiusdam signiferi in exercitu* Catonis, *qui eodem modo perijt, ut ille de quo epigramma præsentis narrationis testatur, apud* Lucanum *libro nono, ubi & cæterorum serpentium genera, de quibus hic mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur* Libya *serpentibus ita abũdet atque infesta sit.*

EA pars Libyæ quæ ad Austrũ tendit,arena est profunda,& terra exu F
sta solis ardoribus,deserta ut plurimum,frugibus in totũ infœcunda,
campestris uniuersa,non gramen,nõ fœnum, nõ plantam ullam nec
aquam habens,nisi sicubi in terræ concauitatibus constiterint imbris
& pluuiarum reliquiæ,quæ tamen & ipsæ densæ sunt,& mali odoris, & homi-
ni sitibundo minimè potabiles. Has igitur ob caussas inhabitabilis est. Aut quo
pacto tãdem inhabitari possit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus,
ac frugibus arboribúsque iuxtà infœcundus, quiq; tam molestis feruoribus sit
subiectus,cum ipse quoque calor & aër nimium ardens sit,& igneus? Præterea
ipsa arena magnopere feruens regionẽ prorsus facit inuiam & inaccessibilem. G
Soli uerò Garamantes iis locis finitimi,gens leuis atque frugalis,uitam degen-
tes in tentoriis, uenationibus ut plurimùm uiuentes,nonnunquam irrumpunt
uenantes iuxta solstitium hybernum, sidere maximè pluuioso obseruato,quã-
do uidelicet maior ardoris pars deferbuit & extincta est, & arena assiduis im-
bribus madefacta,& aliquo modo peruia reddita est. Venantur autem onagros,
& magnos struthiones humi uolantes, cum primis uerò simias,aliquãdo etiam
elephantos. Hæc enim animantia sola aduersus sitim perdurant, tum magno-
pere sufferre possunt immodici & feruentis solis molestias. Sedenim Garaman-
tes posteaquam commeatum quem secum ingredientes importauerãt,omnem H
consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio,metuentes ne arena ite-
rum incensa illis intercludat aut difficiliorem reddat reditum, deinde, quem-
admodum in reti comprehensis & sibi ipsis pereundum sit unà cum præda. Si-
quidem omnis euadendi facultas sublata est, siquando sol subtracto humore ex
regione celerrimè exiccata,feruere inceperit ardentioribus radiis emissis, uelu-
ti ad humiditatem acuminatis. illa enim igni nutrimentum suppeditare solet. Et
sanè hæc omnia quæ mihi hactenus dicta sunt,feruor, sitis, solitudo, sterilis soli
infœcũditas,minus uobis uidebuntur grauia prę hoc quod dicturus sum: & ob
hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis enim generis is locus I
serpẽtes alit,permagnos & uarios,multitudine innumeros,forma terribiles,ue-
neno præsentissimo inexpugnabiles, & partim in cauernis subterraneis excu-
Serpentiũ genera, & ab ijs pericula. bãtes,ac in arenæ secessibus degẽtes:partim uerò supernè repentes, nẽpe Phy-
sallos,aspides,uiperas,cerastas,bupestes,iacula, amphisbænas,dracones, & du-
plex genus scorpionum, unũ terrestre & pedibus ingrediens permagnũ, mul-
tis corporũ uertebris insigne. alterũ aërium & uolatile, alis tenuibus,cuiusmo-
di ferè sunt locustæ & uespertiliones. Istiusmodi auibus multis circumuolanti-
bus inaccessibilis & infesta redditur illa Libya. Cæterùm serpentum omniũ no-
Dipsas, & eius natura. centissimum,quos arena nutrit, Dipsas est,serpens non admodũ magnus,uipe- K
ræ similis,uiolento ictu,ueneno crasso,dolores illico inducẽs intolerabiles. Ar-
dores enim immittit inextinguibiles,& putredines,& totum corpus adurit in-
cendio. Et qui ab illa icti fuerint,clamant nõ secus atq; illi qui in ignem conie-
cti sunt. Quod autem illos omnium uehemẽtissimè affligit & torquet,illud est,
nẽpe cruciatus serpenti respondẽs cognomine. eius enim morsum mox sequi-
tur bibẽdi sitis inexplebilis: & ultra modũ sitiunt. Et quod maximè admirandũ
est,quanto plus biberint,tãto magis potum expetũt: ac subinde magis atq; ma-
gis potando crescit bibendi desideriũ. Neq; illorũ sitim extinxeris,tametsi totũ
Nilum aut Danubium epotandum præstiteris,uerùm irrigandi sedulitate mor-
bum

A bum incendis:quemadmodum ſiquis oleo ignem conetur extinguere. Eá uerò incurabilis morbi cauſſam afferre ſolét medici, Venenum Dipſadis, cum craſſum eſſe conſueuit,poſteaquam potu rigatum fuerit,continuò mouetur atque incenditur,atque etiam humidius,ut par eſt,redditur,& per omnia mẽbra diffunditur. Ego uerò neminem unquam tali affectum morbo aut laborãtem uidi:& faxint ſuperi,ne unquam mihi cõtingat uidere hominem his conflictantem cruciatibus. Sed ne omnino quidem unquã ingreſſus ſum Libyam, & rectè mihi feciſſe uideor. Porrò autem epigramma quoddam audiui, quod mihi unus è familiaribus pro certo cõfirmabat ſe ipſum legiſſe ſupra ſtatuam uiri ad
B hunc modum fato functi: qui,ut aiebat,in Aegyptum iter faciens, magnã Syrtin præteribat. neque enim alia eò perueniendi uia patet.Ibi in littore obiter ad ſepulcrum eſſe delatum,ac propter fluxum ipſum adſtantem uidiſſe ſtatuã exitii rationem indicantem. quippe ſupra illam ſculptum eſſe hominem quẽdam, qualem ferè pingere ſolent Tantalum in media palude conſiſtentem, ac undas haurientem,nõ aliter ac ſi biberet. beſtiolam autem,nempe Dipſada, illi inhærentem, ac pedi eius implicatam.Tum mulieres quaſpiam aquam ferentes, eademq; opera non paucas illi eandem potandam affundentes.Inſuper oua quoque adiecta conſpiciũtur,qualia ferè ſtruthionum illorũ eſſe perhibentur,quos
C Garamãtas uenari ſuprà memoraui. Eſt autem epigramma aſſcriptum, quod & hic referre non alienum eſſe opinor,

Talia paſſus erat quoque Tantalus Aethope cretus,
Qui nullo potuit fonte leuare ſitim.
Tale nec è Danao natas implere puellas
Aſſiduis undis uas potuiſſe reor.

* αἰθοπῆς *græcè, quod nigrũ uenenũ ſignificat.*

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollẽs à Dipſade percuſſus ſit:ſed illa memoriter non teneo.Itaque oua colligunt,eáque ſtudioſe gentes uicinæ indagant, non edendi tantùm gratia, ſed illis eua-
D cuatis pro uaſis & inſtrumentis utuntur. plurimùm uerò ex illis pocula præparant.Neque enim figulinam exercere poſſunt, propter terram arenoſam.Cæterùm magnis & capacibus inuentis,etiam pileos ex illis conficiunt, ſemper ex ouis ſingulis geminos. cuiuſque enim pars dimidia aptum & ſufficientem pileum præſtat tegendo capiti.Ibi ergo iuxta oua dipſades inſidioſe excubãt,tum accedentem quempiam mox ex arena prorepentes morſu infelicem feriũt.Ille uerò ictus,illico incurabili morbo affectus,talia patitur,quę paulò antè à me relata ſunt,ſubinde bibens, ac uehementius ſitiens, cum tamen nunquam ſedata ſiti repleri poſſit. Hæc per Iouem non in hoc à me dicta ſunt, ut ambitioſe cum
E Nicandro contenderem,neque ut uobis planum facerem,quàm non neglectui dederim Libycorum ſerpẽtum noſſe naturas.Medicorum enim magis iſta laus eſt,quibus hæc neceſſariò comperta eſſe debent,ut in tali caſu egentibus opem ferre pro artis ſuæ profeſſione queant.At ego mihi uideor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparationem ferinam exiſtentem) non diſſimile quiddam erga uos pati,cuiuſmodi illi patiuntur grauiſſimè,qui morſu dipſadis percuſſi ſunt.Quo enim crebrius ad uos itare ſoleo,hoc magis atq; frequentius ad uos eũdi me uexat cupiditas,& planè ſiti aduror intolerabili, uideorq; mihi tali nunquam expleri poſſe deſiderio. & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conſpicuam aquã poſſim conſequi?Quare ignoſcite,ſi & ego ictus ani-

mo, hoc morsu iucundissimo & saluberrimo prolixè & abūdanter me impleo, F
capite scaturienti subiecto fonticulo, dummodo me non deficiant undæ à uobis influentes, néue effuso audiendi studio hiantem & sitientem deseratis. Nam quod ad meam erga uos sitim attinet, nihil prohibebit subinde bibere. Etenim iuxta sapientis Platonis sententiam, rerum uenustarum nulla est satietas.

DISSERTATIO CVM HESIODO, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Cauillatio quædam poetarum est, qua Hesiodum *uanitatis atque mendacij coarguit, quòd cum iactauerit se* G
à Musis *accepisse munus hoc, ut carmine celebraret & præterita, & quæ futura essent, nihil de futuris, quod quidem extet, uaticinatus fuerit, siue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolens alijs quæ ipse accepisset: siue uanitate aliqua, qua cum nihil tale à* Musis *didicisset, ad uulgus tamen huiuscemodi de se iactarit.* Ad *hanc accusationem fingitur postea* Hesiodus *respondere, ac primū translatione tueri sese, qua cōmuniter poetæ omnes uti solent, caussam eius rei in* Musas *reijciendo, si quid nouum, aut incredibile, aut cuius euētus consecutus non sit, carminibus suis fortè insertum habeant.* Nam *id instinctu illo atque poetico furore fieri, & multa sæpe, metrorum quoque gratia, dum in cursu opus est, eodem spiritu illo assumi, quorum ratio interdum reddi satis non possit.* Deinde *autem & absolutè se defendere, recitando ex carminibus suis quædam, ubi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit.* Quæ *tamen iterum refutans* Lucianus, *posteriora quidem ostendit non satisfacere definitioni & officio uaticinandi, cū quiuis agricola eiusmodi quoque possit, qualia ille prædixit. priora autem, quæ de poetico furore, & de* Musarum *instinctu respondit, aliquo modo recipit.* H
Porrò *fabula unde occasio cauillationis huius nata est, in principio* Theogoniæ *habetur. Ibi enim de se ipso ait* Hesiodus, *pascenti sibi sub* Helicone *oues, astitisse* Musas, *& dato sceptro ex* Lauro, *inspirasse canendi uim, ita inquit,* κλείοιμι τάτ' ἐασόμενα, πρότ' ἐόντα, *hoc est, ut carmine celebraret futura pariter & anteacta.*

AT poëtam præstantissimū esse te Hesiode, & hoc ipsum à Musis unà cum lauro te accepisse, cum ipse palàm in iis quæ à te edita sunt indicas (sunt enim diuina, & admirationis plena omnia) tum nos rem ita se habere constanter credimus. Illud tamen non iniuriā nos incertet pendentes animi, quánam re de teipso prædicta, quasi propter hoc diuinum illum cantū à deabus acceperis, ut celebrares ac laudibus illustrares præterita, & I
futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extulisti, Deorū genealogiam percensendo, ad usque primos illos, nempe chaos, & terram, & cœlū, & amorem. Præterea autem heroidum matronarumq; uirtutes, tum rei rusticæ instituta, ad hæc quæcūque ad ortum & occasum Vergiliarum, & arationis ac messis & nauigandi tempora attinent, breuiter omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autē, quod & multo interuallo hominū uitæ erat accommodatius & utilius, Deorumq; munificentiæ conuenientius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigisti, uerùm eam partē prorsus obliuioni traditam silentio inuoluisti, nullo modo tua poesi aut Calchanta, K
aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus: qui etsi uaticinādi peritiam à Musis non sunt cōsecuti, multa tamen prædixerunt, nec eosdē piguit respondere egentibus. Itaque harum trium caussarum una te fuisse præpeditum & implicitum ualde uerisimile est. Aut enim mentitus es, quanquam dictu acerbum hoc sit, Musas tibi fuisse pollicitas fore ut futura queas prædicere. Aut illæ quēadmodum pollicebantur, futurorum scientiam tibi præstiterūt, tu uerò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à uirginibus celas, & in sinu seruas conditū, neque illius egentes participes reddere uoluisti. Aut ea de re multa tibi cōscripta sunt, sed quæ nōdum in lucem edidisti, haud scio in quódnam tēpus aliud

horum

A horum usum promēdum reseruans. Illud autē nullo modo ausim dicere, quòd cum Musæ duas res se tibi præstituras promiserint, alterum reddiderint, dimidium autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitionem, maximè uerò ista priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipsa alicui ab alio potius quàm à te perdiscenda sunt Hesiode. Valde enim consentaneum est, quemadmodum Dei bonorum largitores sunt, sic & nobis amicis atque discipulis uestris quamuerissimè iis de rebus certitudinē exponere quæ uobis notæ sunt, ac omni nos animi hæsitatione liberare. HESIODVS. Poteram equidem, ô bone, facile ac promptum responsum respondere super
B omnibus quæ me interrogasti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata sunt, meum esse, sed Musarum. Et æquum fuerat, ut ab illis dictorum neque non omissorum rationem postulasses. Ego uerò super iis quæ mihi priuatim explorata sunt & comperta, dico autem pecora pascendi & regendi, & à stabulis agendi, & mulgendi rationem, tum etiam siqua sunt alia pastorū opera & officia, me rectissimè tueri possim: cæterùm ipsæ deæ sua munera quibuscūque uoluerint, & quantum ea rectè tribui posse existimauerint, præstare cōsueuerunt. Neque enim opinor oportere à poëtis ad uiuum usque leuia quæque perscrutātes postulare ut syllabatim omnia exactissimè & dicta & scripta sint. *Quatenus poetarū dicta accipienda.*
C Et si in cursu poëseos aliquid per imprudentiam influens, poëtæ memoriam fefellerit, illud perpendere acerbum est. Sed non ignorandum est, nos poëtas metrorum & concinnitatis gratia nonnihil superuacuū interserere. Quædam uerò ipsius carminis tenor sæpenumero plana & polita existentia, haud scio quo modo recipiat. Atenim tu maximo quo præditi sumus bono nos uiolenter dispolias, nempe libertate, ac ea qua in fingēdo utimur facultate. Alios equidem ornatus poëseos, quibus passim culta & compta est, non perspicis: palos autem & spinas quaspiam excerpis, ac ansas intentandæ sycophantiæ studiose rimaris. Atqui hoc tibi nō soli studio est, neque me solum insectaris, sed & alii nō pauci
D eadem in Homero collega meo flagellant & calumniantur, impense tenuia & extremè modica quæpiam calumniantes. Porrò autem si caussa cedentem me oporteat rectissimā in medium afferre defensionem, age ô amice, perlege Operum & Dierum opus à me conscriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipso poëmate è uatidico & prophetico spiritu prædicta sint, successus manifestante laborum rectè atq; tempestiuè factorum, ac omissorum dispēdia. Et illud:

Demessas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te spectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rursus quanta bona consequantur rus & agros rectè & in tempore colen-
E tes. Et hoc sanè utilissimum in uita uaticinium esse existimatur. LVC. Enimuero hoc, ô admirande Hesiode, nimium pastoraliter à te dictū est, & uerè Musarum inspirationem mihi referre uideris, quādò ipse uersiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autem eiusmodi uaticinationem neque à te neque à Musis expectabamus, quoniam talia longè certius nostri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quamoptimè uaticinarentur, fore ut si Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli uberes proueniant: si Solis ardores sata exusserint, & arua sitierint, nihil obstare quo minus & fames illorum sitibūdam siccitatem subsequutura sit. Tū quòd æstate media terra aratro subigenda non sit, propterea quòd nulla utilitas arandi laborem exceptura sit, effusis temere seminibus. Neq; spi-

cas adhuc uirides esse demetendas, quippe fructum inanem inuenturos esse rusticos. Sed neq; illud ualde eget uaticinio, quòd nisi semina inuolueris, & minister rastrum habens, terra obducat illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ messis spem intercepturas. Etenim talia siquis agricolarũ adhortationes & documenta dixerit, haudquaquam à uero aberrabit, cæterùm à uaticinio mihi lõgè lateq; esse uidentur, cuius opus est, obscura ac nullo modo uspiam apparentia præcognoscere, exempli gratia quòd Minoi prædictũ est, in uase mellis pleno eius filium suffocatũ iri. Tum Achiuorum quoq; proceribus, Apollinis iracũdiæ caussam præsignificasse, & anno decimo fore ut Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem uaticinii officia sunt peculiaria. At siquis & ea quæ tu iactas, illi adscribere uoluerit, & ille me quoq; uatem rectissimè dicere poterit: prędicã enim & uaticinabor uel sine aqua Castalia, & lauro, & tripode Delphico, quòd siquis hyberno gelu sæuiente, & ad hæc Ioue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est: & quod adhuc priorem uaticinii certitudinem lõgè exuperat, calores quoque hyberna frigora subsecuturos: aliaq; id genus permulta, quorum meminisse ualde ridiculum est. Quare eiusmodi & apologias & uaticinia missa facito: illud autem quod initiò dixisti, fortasse indignum non est suscipere: nempe quòd nihil eorum quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggessit tibi uersiculos, neque ille admodum firmus existens. Siquidem quædam promissorum non plenè perfecta reddidit, quædam uerò inabsoluta prorsus reliquit.

NAVIGIVM, SEV VOTA, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus *cupiditates & stulta hominum uota, ut qui in ijs rebus plerũque felicitatem ponant, eaq; sibi expetant, quæ si ipsis contingant, plurimum & molestiæ & periculorum quoq; interim habituri sint. Ita enim fingitur hic* Adimantus *primo diuitias, post hunc* Samippus *potentiam & imperium, postremus autem* Timolaus *uoluptates, & quicquid mundo plausibile uidetur, optare. Quorum omnium uota* Lucianus *ita confutat, ut ostendat quiduis potius quàm felicitatem in his rebus positam esse. Argumẽti autem huius occasio à noua & inusitata nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cum fortè tum ex* Aegypto *frumentum in* Italiam *portaret, tempestatibus acta,* Athenas *in* Piræum *appulsa fuerat.* Hanc *cum* Adimantus *(ut fingitur) conspicatus esset, & de numero frumenti quem portaret, deq; annuo quæstu quem domino faceret, audisset, imita secum ratione, ut si tantos quotannis reditus ipse caperet, felicissimum ac beatissimum sese putaret, interim dum à* Luciano *ob stultitiam deridetur, cæteris quoque personis, optandi cuique quod uellet, occasionem ac facultatem præbet. Estq; hæc ueluti narratio quædam totius* Dialogi. *Ad quam antequam uenitur, persona quoque* Adimanti, *& nauis magnitudo, & tempestuosum circa* Chelidonias *mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à* Timolai *studio trahitur, qui ad famã nauis à* Corintho Athenas *spectandæ eius gratia uenisse fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoque est apud* Iuuenalem *decima, in qua & ille suo more cupiditates & inania uota hominum insectatur.*

LYCINVS, TIMOLAVS, SAMIPPVS, ET ADIMANTVS.

LYC. AN NON dixi quòd citius latuerit uultures cadauer pridianum ac marcidum in propatulo positum, quàm spectaculũ aliquod nouum & inopinatum, Timolaum, etiam si Corinthum illum oporteat sine respiratione curriculo abire? Quamobrem autem ita spectandi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeò impiger? TIMOL. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cum ocium alioqui agerem, audito nauem adeò ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, unã uidelicet earum quibus ex Aegypto in Italiam frumẽtum importari solet?

Arbitror

A Arbitror autem & uos, te uidelicet & Samippum hunc, non ob aliam caussam ex urbe huc progressos esse, quàm ut nauigium hoc uideretis. LYC. Per Iouem, & Adimantus quoque Myrrhinusius unà nobiscum. Sed nescio ubinam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam usque ad nauem quidem unà uenimus, & ascendentes in ipsam, tu quidem opinor Samippe præibas, sequebatur autē Adimantus: deinde ego post illum, utrisque ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cum ipse absque calceis incederet. Sed postea non amplius ipsum uidi, neque intus in naui, neque postquam inde iterum descendimus.

B SAMIP. Nosti Lycine ubi nos reliquit ille? Quādo opinor formosus ille adolescentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata post tergum coma, ad utrāque frontis partem reducta. Proinde si ego Adimātum rectè noui, arbitror uenustum ac dulce adeò spectaculū conspicatum, longum ualere iusso Aegyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, adstitisse lachrymātem, quemadmodum consueuit. Admodum enim procliuis ad lachrymas homo est, quod ad amores attinet. LYC. Atqui nō adeò formosus, Samippe, adolescens ille mihi uisus est, ut etiam Adimantū uelut attonitum in se cōuerteret, quem tot subinde Athenis formosi sectātur, in-

C genui omnes, loquendo garruli, & palæstram spirantes, quibus etiam illachrymari non ignauum est. Hic autem præterquam quòd colore fusco est, etiam labia habet prominētia, & gracilia nimis crura, loquiturq; dissolutum & incompositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se uerbis, Græcè quidem, sed ad patrium morem concitato strepitu, & inflexo uocis accentu. Coma autem & ille post tergum conuolutus capillus, haudquaquam liberum esse ipsum arguit. TIMOL. Hoc quidē nobilitatis signum, Lycine, est Aegyptiacæ, coma uidelicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectū gerunt, usque dum ex ephebis excedunt: quemadmodū & Pallenæ* maiores no-

D stri, quibus pulchrum uidebatur comam nutrire senes quoq;, redimitos crobylli textura, sub aurea cicada religata. SAMIP. Euge Timolaē, quòd nos commonefacis Thucydidis commentariorū, quæq; in procœmio de ueteri nostra luxuria dixit ille in Ionibus, quādo illi tum unà cum cæteris in coloniam missi fuere. TIMOL. At nunc demum in mētem mihi uenit Samippe, ubi à nobis relictus fuerit Adimantus, quando uidelicet iuxta malum aliquādiu stetimus sursum spectantes, numerantes coria alia aliis superimposita, & mirantes ascēdentem per funes nautam, deinde per antennam supernè tutò adeò currentem, apprehensis antennarum clauis seu cornibus. SAMIP. Rectè dicis. quid igitur

E oportet facere nos hic? utrum expectare ipsum? an uis ut ego ad nauigium iterum abeam? TIMOL. Nequaquam, sed pergamus. Nā uerisimile est pręteriisse illum iam, recipientem in urbem sese, postquam nos amplius inuenire non potuit. Quòd si minus, at uiam saltem nouit Adimantus: neque metuendū est ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYCIN. At uidete ne agreste nimis fuerit, relicto post nos amico, ipsos hinc abire. Sed eamus tamen, si idē hoc Samippo quoque uidetur. SAMIP. Atque admodum uidetur, si fortè apertā adhuc palæstram deprehendere possimus. Sed interea dum sermones cedimus, quanta nauis hæc? centum & uiginti cubitos in longitudinē porrecta, latitudine autem supra quartam maximè partem mensuræ huius patens. Tum à summis foris

*Pallenem hic pagum Atticū accipio.

Locus est in primo Thucydidis, ubi de colonijs Ionū tradit τῶν κατὰ ποιάκων ἐπιλαμμένων.

ad fundum uſque, quà profundiſſima eſt, eo loci uidelicet quò ſentina defluit, F
nouem & uiginti cubitos alta. Præterea autem quantus malus, quantamq; ſuſ-
tinet antemnam? quanto autem rudente utitur, atque aſtringitur? Vt autem ipſa
quidem puppis paulatim aſſurgit inflexa, atq; aureum anſerculum ſupernè ha-
bens impoſitum: è regione autem æqua proportione prora prominet, in ante-
riorem partem longè porrecta, cognominé naui deam, Iſidem uidelicet, utrinq;
additam habens. Nam cætera quidem ornamenta, uti picturæ, & ueli flammeus
ille atque paraſius color, & ante hæc anchoræ quoq;, & uertẽdi circumagen-
dique inſtrumenta, & habitationes illæ poſt puppim, omnia admiratione digna
uiſa mihi ſunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu comparari poſſet. Di- G
cebatur autem tantum frumenti numerum portare, quãtus in annuum uictum
ſufficere omnibus in Attica facilè poſſet. Atque hæc omnia paruus quidam ho-
muncio, ſenex iam, conſeruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula cõuer-
tens. Commonſtratus enim mihi fuit caluaſter quidam criſpus, Heron, opinor,
nomine. TIMOL. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum di-
cebant ii qui cum eo nauigant, & rerum marinarum ſupra Protea illum doctus.
Audiſtis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigantibus? aut quemadmodum ſtella ipſos ſeruarit? LYC. Haudquaquam Timolaë.
Quin hoc ipſum abs te libenter nũc audierimus. TIMOL. Ipſe nauclerus nar- H
rauit mihi, homo probus, & ad conuerſandum ingenuus. Aiebat autem cum à
Pharo ſoluiſſent, flatu non admodum uehementi ſeptimo die eò fuiſſe prouectos, ut iam Acamantem uiderent. Exinde Zephyro ex aduerſo ſpirante tranſ-
uerſos abreptos fuiſſe ad Sidonem uſque. Inde autem tempeſtate magna iacta-
tos, decimo tãdem die per anguſtias illas ad Chelidonias peruenisſe, ubi parum
abfuit quin omnes ſubmergerentur. Noui autem, aliquando etiã ipſe naui pre-
teruectus Chelidonias, quanti ſe eò loci attollãt fluctus, & maximè flante Afri-
co, ſiquãdo aſſumpſerit & Auſtri partem aliquam ſecum. Nam ab eo loco cõ-
tingit diuidi Pamphyliũ mare à Lycio, & fluctus ipſi, utpote multis ac uariis un- I
dis circa promontorium illud uelut interſecti (præruptæ autem rupes ſunt, &
acutæ, & incurſionibus aquarum exaſperatæ) & procellas excitãt terribiliores,
& fragorem edunt immenſum. Ac fluctus ſæpenumero tanti attolluntur, ut i-
pſius ſcopuli altitudinem exæquent. Talia igitur ſe quoque tum deprehendiſſe
atque expertos eſſe nauclerus aiebat: inſuper etiam nocte exiſtente tum, & te-
nebris profundis. Cæterùm cum ad ploratum ipſorũ dii tãdem flexi atq; incli-
nati fuiſſent, ignem apparuiſſe ipſis ex Lycia, ita ut locũ illum manifeſtè cogno-
ſcere poſſent, & ſtellam quãdam ſplendidam, Dioſcurorum uidelicet alterum,
in ſumma parte mali conſediſſe, nauemq; ad ſiniſtram in altum iterum direxiſ- K
ſe, cum iam præceps in rupem deferretur. Atque ex eo, cũ iam ſemel à recta uia
excidiſſent, per Aegeum nauigantes, ſeptuageſimo die quàm ex Aegypto ſol-
uerunt, aduerſus Eteſias per obliquum & tranſuerſè actos, in Piræum heri ap-
pulſos huc eſſe, eò uſque uidelicet ad inferiorem partem abreptos, quos cõue-
niebat Creta ad dexteram relicta, ſupra Maleam tenendo curſum, iam in Italia
eſſe. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem
iſtum, aut Nerei potius æqualem, qui tantum à uia aberrarit. Sed quid hoc? an
non Adimantus ille? TIMOL. Admodum Adimantũs ipſe. Vocemus igitur
hominem. Adimante. Te inquam Myrrhinuſium illum, Strobichi filium. LYC.
Ex

Ornamentum in anſeris modum effigiatũ, uide Lazarũ de nauiũ partibus.

Fortaſſe quali Paraſius uſus fuit.

Chelidoniæ, & quàm difficilis circa eaſdem nauigatio

Ita Græcis appellantur Caſtor & Pollux nauigantium numina.

A Ex duobus alterũ illi accidit uidelicet. aut enim succenſet nobis, aut obſurduit. Nam omnino Adimãtus ille eſt, neq; alius quiſquã. Admodũ igitur planè iam uideo, & ueſtem ipſius & inceſſum agnoſco. Etiam tonſura illa ad uiuum uſq;, arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationẽ hanc & greſſum, ut aſſequamur hominem. Quòd niſi ueſte apprehenſum te conuertiſſemus Adimante, nunquam puto hodie clamãtes nos exauditurus fuiſſes. At etiam cogitabundo ſimilis uideris, neſcio quid magnum, ac minimè contemnendũ, tecum ipſe animo & cogitatione, ut uidere, uolutans. ADIM. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine, ſed mihi noua quædam cogitatio inter eundum in mentem
B ueniens, ut ne audirem uos fecit, dum intentè adeò ac tota mẽte in illam uelut defixus incumbo. LYC. Quæ'nam iſta? ne enim graueris dicere, niſi omnino ex arcanis iſtis aliqua fuerit. Atqui initiati ſumus & nos, ut ſcis, & celare quæ audimus, didicimus. ADIM. At erubeſco equidem apud uos dicere. adeò iuuenile uobis uidebitur, ſat ſcio, id quod nũc cogito. LYC. Num amatorium quiddam eſt? Neq; enim hoc profanis nobis narrabis, ſed ſplendida admodum face etiam ipſis luſtratis, initiatisq;. ADIM. Nihil, ô præclare, iſtiuſmodi, ſed opulentiam quandam mihi ipſi fingebam, quam inanem felicitatem plerique uocare ſolent: atque in ipſa adeò acie opum & deliciarum uerſanti mihi, ſuperueniſtis. LYC.
C Proinde illud quod in procliui eſt, Communis Mercurius, aiũt. Ac in medium allatas huc diuitias iſtas depone. Aequum enim eſt nos quoq; parte aliqua frui uoluptatum Adimanti, amici cum ſimus. ADIM. Relictus equidem à uobis fui ſtatim à principio cum primùm nauem conſcendiſſemus, poſtquã te Lycine in tuto collocaſſem. Nam metiente me anchoræ magnitudinem, neſcio quorſum uos à me diſceſſiſtis. Attamen cum omnia perluſtraſſem, interrogaui quẽdam ex nautis, quantum mercedis ac lucri communibus rationibus nauis ea referret domino in ſingulos annos. Ille autem, duodecim, inquit, talẽta Attica, etiam ſi quis communiora tantùm computaret, & ad minimam ſummam redigeret.
D Exinde igitur rediens mecum ipſe cogitabam, Quòd ſi nunc deorum quiſpiam nauem hanc de repente meam eſſe faceret, qualem & quàm beatam uitã acturus eram? qui & amicis benefacturus, & interdum quidem ipſe in ea nauigaturus, interdum autem ſeruos emiſſurus, deinde ex duodecim illis talẽtis & domũ ædificaturus eſſem in loco maximè opportuno, paulò uidelicet ſupra porticum pictam, relicta paterna illa, quã apud Iliſſum habeo, & ſeruos coẽmpturus, & ueſtes, & uehicula, & equos. Iam autẽ nauigabã quoq;, & felix ab omnibus iis qui nauem conſcenderant, prædicabar, à nautis autẽ formidabar, & tantùm non rex quiſpiam exiſtimabar, cũ interea dũ ea quæ in naui ſunt cõpono,
E & ad portum à longè aſpicio, ſuperueniens Lycine opulentiã hanc omnẽ ſubmerſiſti mihi, nauemq; ipſam bene ac ſecundo uoti uento labentem, ſubuertiſti. LYC. Proinde ô generoſe, correptũ me abduc hinc ad Imperatorẽ, ueluti piratam aliquem, aut demerſorem, ut qui tantum naufragiũ effecerim, idq; etiam in terra, in uia uidelicet qua ex Piræo in urbẽ itur. At uide tamen quo pacto te cõſolabor pro hoc lapſu. Quinq; enim, ſi placet, pulchriora adeò, & maiora Aegyptio iſto nauigia poſſidere te facito: &, quod maximũ fuerit, etiã talia, quæ demergi non poſſint. Deinde etiã quinquies tibi ex Aegypto per ſingulos annos frumentũ fortaſſis importẽt. Atq;, ô nauclere optime, iã nunc præ te fers quàm nobis tum intolerabilis futurus ſis. Nam cum unius etiam nauigii iſtius domi-

nus existens,exaudire clamantes nos haud uolueris,quid ageres si quinq; pos- F
sideas ultra hoc,tribus uelis instructa, & tempestatibus inuicta?nempe ne aspi-
ceres quidem amicos.Proin tu quidem secunda nauigatione utere,ô præclare,
nos autem in Pireo sedebimus, eosq; qui uel ex Aegypto uel Italia nauigabũt,
interrogabimus, eccubi magnum illud Adimanti nauigium,Isidem puta,quis-
piam uiderit. A D I M. Vides.propterea equidem grauabar dicere quidnã esset
quod in animo mecũ ipse cogitabam, sat sciens quòd risu & dicacitate prose-
cuturi essetis uotum meũ. Quare subsistens hic aliquantulũ,dum uos progressi
fueritis, cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo satius est cũ nautis
me colloqui,q̃ hic à uobis irrideri.LYC.Nequaquam.nã tecum illam conscen- G
demus etiam ipsi subeuntes.ADIM. At scalas subtraham,ingrediẽdo uos præ-
uertens.LYC. Proinde nos adnatando sequemur uos. Ne enim putes tibi qui-
dem facile esse tanta náuigia possidere,cũ neq; emeris illa,neq; ædificaueris:nos
autem non posse à diis petere ut per multa stadia indefessis nobis liceat natare.
Atqui primùm etiam in Aeginam ad festũ Dianæ,scis quàm parua nauicula o-
mnes simul amici,quatuor quisq; datis obolis traiecerimus, & tamẽ nihil ægrè
ferebas quòd tecum nauigaremus : nunc autem indignaris quòd tecũ cõscen-
suri sumus,& scalas præingressus subtrahis. Nimirũ luxu diffluis Adimãte, & in sinum non inspuis,neque agnoscis quínam ipse sis,qui nauclerum nũc agis. H
Adeò te sublimẽ euexit domus ista, in pulcherrimo urbis loco ædificata,& ser-
uorum multitudo. Atqui ô præclare,per Isidem quæso,etiam Niliaca salsamen-
ta,tenuia ista dico,memineris nobis huc ex Aegypto apportare,aut unguẽtum
à Canopo aliquod,aut Ibin ex Memphide.quod si uerò nauis etiam sufficiet,ex
pyramidibus quoq; unam.TIM.Satis iocorum,Lycine.An non uides quo pa-
cto erubescere Adimantũ feceris,multo adeò risu nauigio inundato, ita ut iam
superfluat,neque amplius ad id quod influit,resistere possit?Et quoniam adhuc
multum nobis uiæ ad urbem usque restat,diuiso in quatuor partes itinere, suo
cuiq; attributo stadio,postulemus à diis quæ cuiq; maximè uidebũtur. Ita enim I
& nos laborem eundi fefellerimus,& pariter lætitia quadam afficiemur, perin-
de ac somnio aliquo suauissimo ultro nobis obiecto, quòd nos quoad ipsi uo-
luerimus,beet.Nam penes unumquenq; ipsum mensura uoti erit, & dii omnia
exhibendo subministrent,etiam si alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod
maximum est,demonstratio quædam erit hæc res, quínam omnium optimè di-
uitiis ac uotis usurus sit.Indicabit enim quisq; qualísnã futurus fuerit, si ei diui-
tiæ tãtæ cõtigissent.SAMIP.Pulchrè me hercle Timolaë, atq; adeò obsequor
tibi,& cum tempus uocauerit,optabo quæcunq; uidebitur.Nam si Adimantus
uult,ne interrogandum quidem opinor,ut qui in naui alterum pedem habeat. K
Oportet autem & Lycino idem uideri.LYC.Ac ditescamus sanè,si hoc potius,
ne inuidere etiã cõmuni fortunæ uidear. A D I M. Quis igitur primus incipiet?
LYC.Tu Adimante,deinde secundo loco Samippus hic,post quem Timolaus.
Ego uerò paulò antè quàm ad Dipylum perueniemus, circa extremũ semista-
dium uidelicet uotum meum incipiam,idq;,quoad fieri potest,breuissimè per-
curram. ADIM. Proinde ego quidem neq; nunc à naui discedam, sed si modò
licet,etiã amplius aliquid uoto adiiciam, Mercurius autem*quæstuosus ille an-
nuat omnibus.Sit enim nauigiũ,& quæ in eo sunt,mea omnia, & onus quod
fertur uidelicet, & mercatores,& mulieres, & nautæ, & si quid aliud suauissi-
mum

* κερδῶος cognomentum Mercurij est, ἀπὸ τοῦ κέρδους, eò quòd lucris præsit.

A mum fuerit ex cunctis facultatibus. SAMIP. At te ipsum oblitus es in naui habens. ADIM. Puerū istū, inquis, Samippe, comatū? Et ille igitur meus sit: quantum autem frumenti est, totus ille numerus in aurum signatum uertatur, fiantq; totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimāte? Submergetur tibi nauigiū: nō enim [illegible] pondus est tritici, & æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæso Lycine, sed postquam ad te peruenerit uotum, Parnethen, si placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quò magis in tuto ipse nauigares, hoc agebam, ne uidelicet unà cum auro omnes periretis. Ac quantum ad uestras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurū erat: adolescen-

Scilicet aureis, [illegible]

Mons est Atticæ.

B tulus autem ille formosus suffocabitur miser, cum natare nesciat. TIMO. Bono animo sis Lycine. Delphines enim ipsum tergo subeuntes, in terram deportabunt. An tu putas citharœdum quempiam ab illis seruatum esse, accepisséque mercedem hanc carminis sui: deinde & alium quendam puerum mortuum, in Isthmum à Delphine eodem pacto apportatum: Adimanti autem seruum hūc nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem? ADIMAN. Etiam tu Timolaë imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuicia, & hoc, cum tu ipse huius rei dux & caput sis. TIMO. Melius enim fuerat uerisimilia magis te fingere hæc, & alicubi thesaurum sub lecto effodere aliquem, ne tibi negociū ipse ex-

C hiberes, dum aurum è naui in urbem transferes. ADIMAN. Rectè dicis. Effodiatur igitur thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula est, medimna uidelicet mille auri signati. Statim itaque, iuxta Hesiodum, ædes principiò quammaximè insignes habitarem, deinde quæ circa urbem sunt, omnia iam coëmissem, præterquā quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacēt, & circa Isthmum nonnulla quoque certaminum gratia, siquādo ad Isthmia proficisci lubitum esset, & Sicyonium campum: & in summa quicquid usquam in Græcia foret uel consitum nemoribus, uel irriguum fontibus, uel fœcūdum frugibus, id omne breui adeò tempore Adiman-

D ti sit. Aurum autem concauū nobis sit ad cibum ex eo capiendum, pocula uerò haudquaquam leuia, ut Echecratis illa, sed duorum talentorum unumquodq; pondere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculū adeò graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negocio, non scyphum illo, sed Sisyphiū quoddā pondus attollente? ADIM. Mi homo, ne mihi disturba uotum. Ego uerò etiam mensas totas aureas facturus sum, & lectos aureos: si uerò non tacueris, etiam ipsos ministros. LYC. Vide modò ne quemadmodum Midæ, & panis tibi & potus aurum fiat, & ditescendo miser pereas, fame ista preciosa enectus. ADIM. Tua igitur magis uerisimiliter compones paulò

E pòst Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterùm ad hæc uestis quoq; purpurea mihi sit, & uictus quāmaximè delicatus: somnus, quoad fieri potest, suauissimus: amicorum salutationes, & petitiones: & quod uulgo faciunt, omnes me uereantur & adorent: atq; alii quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obābulent, inter ipsos autē & Cleænetus & Democrates, illi supra modum. Atq; accedentibus quidem ipsis, & ante alios intrò recipi uolentibus, ianitores septem astantes, ingentes barbari, in frontē statim impingant ianuam, perinde atque ipsi nunc aliis faciunt. Ego uerò, quando uisum fuerit, prospiciēs quemadmodum sol; illorum quidem nonnullos ne aspiciam quidem: si uerò pauper quispiam, qualis ego uidelicet fui ante repertum thesaurū, illum huma-

niter complectar,ac lotũ ad cœnam ſub tempus uenire iubebo. Diuites autem F
iſti rumpentur,aſpicientes uehicula,equos,& pueros formoſos circiter bis mil-
le,ex omni ætate delectos, ut quiſque fuerit maximè floridus. Deinde & cœ-
nas in auro appoſitas (uile enim argentum, & nihil ad noſtram fortunam) ac
ſalſamentũ quidem ex Hiſpania, uinum autem ex Italia, oleum uerò & ipſum
ex Hiſpania,mel autem noſtrate nouum,& igni nondum admotum. Præterea
obſonia undequaque allata, ſues uidelicet, & lepores,& quæcunque uolatilia,
gallina ex Phaſide,& Pauo ex India,& gallus Numidicus. Qui uerò unũquod-
que apparant,ſophiſtæ quidam ſint,circa bellaria & ſapores exercitati. Quòd ſi
cui autem præbibero, ſcyphum aut phialam poſcens : ille qui ebiberit, auferat G
ſecum & poculum. Diuites uerò iſti qui nũc ſunt, præ me Iri uidelicet & men-
dici omnes uideantur:neq; amplius tum argenteã iſtam ſcutellam aut ſcyphum
Dionicus in pompa ſpectãdum præbebit, & maximè poſtquam uidebit ſeruos
etiam meos tam multo argento uti. Ciuitati autem hæc apud me uelut exem-
ptitia erunt. Ac pecuniarum quidem diſtributiones,ſingulis mẽſibus drachmas
ciui quidem centum,inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè uerò ad or-
namentum urbis theatra ædificabo, & balnea:& mare uſq; ad Dipylum intro-
mittam, atque ibi portum aliquem extruam, aqua per foſſam magnã introdu-
cta,ut nauigium meum propius appelli,& ex Ceramico apertè conſpici poſſit. H
Amicis autem uobis, Samippo quidem uiginti medimna auri ſignati adnume-
rare diſpenſatorem iubebo : Timolao autem quinque chœnices : Lycino uerò
chœnicem ſolam,eamq; etiam circunſcriptam,eò quòd loquacior eſt,& uotum
meum irridet. Atq; hanc uiuere uitam uolebam,ſupra modũ diteſcens,& deli-
catè agens,omnibusq; uoluptatibus copioſe fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius
perficere ea,& ad euentum perducere uelit. LYC. Scis igitur Adimante,ut tibi
ex tenui admodum trama puer iſte Plutus ſuſpenſus ſit : ac ſi fors aliqua tupe-
rit illã,omnia euaneſcent,& carbones tibi theſaurus iſte erit? ADIM. Quomo-
do dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam,ô optime,incertum eſt quantum tempo- I
ris uicturus ſis. Quis enim ſcit an adhuc appoſita tibi mẽſa iſta aurea,priuſquam
manum admoueas, & pauonem aut gallum Numidicũ deguſtes,exhalata ani-
mula abiturus ſis,uulturibus & coruis omnia illa relinquens? An uis ut enume-
rem tibi alios quidem ſtatim priuſquã diuitiis fruerẽtur, mortuos,alios autem
etiam uiuos,iis quæ poſſidebant,ſpoliatos atque exutos à deo aliquo qui huiuſ-
modi rebus inuidebat ? An non audis Cræſum & Polycratem,multo te opu-
lentiores cum fuerint,breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidiſſe ? Sed
ut tibi miſſos hos faciam,num tibi ualetudinem adeò firmam putas fore,atque
conſtantem? An non uides multos diuitum infeliciter ætatem agere,doloribus K
ac morbis uexatos? ac alios quidem ne uadere quidem poſſe, alios autem cæ-
cos eſſe,aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alteram quidem tãtam
opulentiam poſſidere uelis, atq; eadem cum Phanomacho diuite iſto pati,pari-
terq; ut ille mulieroſus eſſe,ſat ſcio, etiam ſi nullus ipſe dixeris. Omittã interim
dicere,quàm multas inſidias cum diuitiis cõiunctas norim. Præterea & prædo-
nes,& cædes,& odium quod apud multitudinẽ obeundum eſt. Vides nimirum
cuiuſmodi rerũ cauſſa extiterit tibi theſaurus iſte. ADIM. Semper tu mihi, Ly-
cine, aduerſarius es: quare neq; chœnicem etiam accipies, ut qui perpetuò uo-
tum meum inſecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more
detrectas,

A detrectas,& promissum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego uerò (Arcas enim sum ex Mantinea, ut scitis, in cõtinente uitam agens) nauem quidem haudquaquam postulabo mihi contingere, ut quam ciuibus meis spectandam exhibere impossibile sit. neq; scrupulose adeò cũ diis rationem inibo, thesaurum petens,& aurum ad mensuram accumulatũ: sed (possunt enim omnia dii, etiam ea quæ maxima uidentur esse,& lex uoti quam Timolaus tulit, iubet nihil uereri postulare, tanquã illis nihil non annuentibus) postulo uidelicet rex esse, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut si quis alius accepto à patre regno imperauit, sed mihi principio à prædãdi cõ-

Votum Imperij & potentiæ.

B suetudine exorso, socii & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adsint. Deinde paulò pòst trecenti accedentes nobis alii super alios. Postea mille,& nõ multò pòst decies mille, postremò tota armatorum summa quinquaginta millia. Equitum autẽ circa quinq; millia sit. Ego uerò suffragiis cunctorum antepositus & electus, Imperator optimus esse uidear, qui & hominibus præeam, & rerum administrationem geram. Vt hoc utique ipso iam maior sim cæteris regibus, utpote qui uirtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro non dissimile foret,& ipsa res haudquaquam eodem modo

C suauis, ut cum aliquis uidetur ipse per se ipsum potentiam ac principatum assecutus esse. LYC. Papæ Samippe! haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeò caput bonorum omnium postulasti, uidelicet aciei tantæ optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinea,& tam admiratione dignum regem atque imperatorẽ, interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age regna, præi militibus, & exorna equestrem exercitum, pariter & uiros clypeum gestantes. Cupio enim scire quónam profecturi sitis tam multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. SAMIP. Audi Lycine. Imò uerò si tibi placet, sequere unà nobiscũ. Præ-

D fectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. LYC. At pro honore quidem isto ô rex, gratiã tibi habeo, ac Persico more procumbens adoro te, circumactis post tergum manibus uenerãdo tiaram rectam istam, atque ipsum diadema. Tu uerò ex ualidis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nã ego tibi à re equestri ualde alienus sum, neque omnino equum ullum ascendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu â tot ungulis conculcer, aut etiã equus ferocior existẽs, arrepto freno in medios hostes efferat me, aut deniq; oporteat me alligari ephippio, si manere super illud debeã, frenumq; tenere. ADIM. At ego tibi Samippe ducã equites,

E Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autẽ sum qui maximos honores abs te consequar, ut qui te tã multis medimnis auri signati donauerim. SAMIP. Ipsos interrogemus equites, Adimãte, num recipere te uelint præfectum suum. Cui igitur placet, equites, Adimantũ hunc præfectum uestrum esse, manum attollat. Omnes, ut uides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem equitatui præsis, Lycinus autem dextrum cornu ducat. Timolaus porrò hic ad sinistram ordinabitur. Ego uerò mediã aciem regam, pro eo atque legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos uolunt. Sed progrediamur iam rectà uersus Corinthum, quà per montana itur, cõprecati Iouem Regium. Ac postquã ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus

(neq; enim quisquam erit qui nobis resistet, aut arma opponet, cum tam multi F
simus, sed absq; sudore ac puluere uincemus) conscensis triremibus, & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis & frumentũ satis multum, & nauigia quæ sufficiant, cæteraq; ad hãc rem omnia) traiiciamus per Aegæum in Ioniã, & exinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente captis, præfectisq; ibidem facilè relictis, in Syriam pergamus, per Cariã itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphyliam, & Pisidas, & utrãque Ciliciæ oram, maritimam uidelicet & montanam, donec ad Euphratem peruenerimus. LYC. At me, ô rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidolosus enim sum, neque domo longius abire facilè sustinuero: tu uerò uideris etiam contra G
Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe: me uerò Antipatrum quempiam in Græcia relinque, nequis etiam sagitta me transfigat ea parte qua nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Susa uel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine, ac deseris ordinem, meticulosus uidelicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinẽ deseruisse deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratẽ iam sumus, & fluuius ipse ponte iunctus est, & quæcunque à tergo reliquimus, bene ac tutò nobis se habent, omniaq; à præfectis tenentur, qui à me cuique genti impositi sunt, alii au- H
tem etiã abierunt, Phœniciã interea nobis & Palæstinen, & exinde Aegyptum quoque adiuncturi: age tu primus Lycine transi, dextrum ducens cornu. Deinde ego sequar, & post me Timolaus hicce. postremus autem equestrem duc exercitum Adimante. Ac per Mesopotamiam quidem nullus nobis obuiã fuit hostis, sed ultro seipsos & arces, homines dediderunt. Etiam ad Babylonem accedentes, præter spem intra muros recepti sumus, ac urbẽ ipsam tenemus. Rex autem ad Ctesiphontem commorans, aduentum nostrum accepit. Proinde Seleuciam profectus, exercitum comparat, & equites quamplurimos undecunque accersens, & sagittarios, & funditores. Renunciant itaque speculatores, ad I
centum myriadas hominum bello aptorum congregatas esse, & ex his uiginti qui ex equis iaculantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adest, neque ii qui ad Caspium mare habitant, neque Bactriani, sed ii tantùm qui in uicino degunt, & in ipso quasi suburbio regni. Adeò facilè tot myriadas ille recepit*. Tempus igitur iam est ut uideamus quidnam oporteat nos facere. ADIM. At ego quidem censeo oportere uos, pedestrem uidelicet exercitum, proficisci hinc ad Ctesiphontem: nos autem, equites puta, manere hic, & Babylonem asseruare. SAMIP. Etiam tu metu effœminaris Adimante, postquam propius periculo uentum est. Sed quid tibi uidetur Timolaë? TIMOL. Omni- K
bus copiis eundum hosti obuiàm esse, neque expectandum dum illi melius sese pararint, auxiliis undique ipsis accedentibus: sed dum adhuc in itinere sunt hostes, adoriamur ipsos. SAMIP. Rectè dicis. Tu uerò Lycine quid censes? LYC. Equidem tibi dicam. Posteaquam defessi iam sumus contendendo, & absque intermissione iter faciendo, quando in Piræum mane descendimus, & nunc autem triginta propè stadia processimus, deinde & solis ardor frequens (nam iam circa meridiẽ maximè est) hic alicubi ad oleas, super columnã istam inscriptionibus insignitam residentibus, quiescendum paulisper esse. Deinde resurgentibus inde iterum eundum, & reliquum uiæ ad urbem absoluendum esse.

Vt ille, cui Macedoniam commisit Alexander dum in Asiam traijceret.

κατέαξε: græce, quod aliàs fregit significat.

A esse. SAMIP. Etiámne Athenis, ô beate, tibi esse uideris, qui circa Babylonem in campo ante muros inter tot milites sedes de bello deliberans? LYC. Submonuisti. Ego uerò sobrium esse me putabam, at tu in eo, ut sententiã proferrem. SAMIP. Accedamus igitur, si tibi uidetur. Ac ut uiri fortes in periculis sitis facite, neq; prodatis patrios spiritus. Iam enim & hostes uidelicet pugnam capessunt. Quare tessera quidem Enyalius esto. Vos autem postquam classicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos hastis pulsantes, properate cum aduersariis manũ conserere, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum consistite, ut ne plagas accipiamus, dum illis spacium feriendi eminus concedi-

Martis cognomentum est ἀπὸ τοῦ ἐνυοῦς.

B mus. Et quoniam ad manus mutuò iam uẽtum est, sinistrum quidem cornu & Timolaus in fugam uerterunt eos quibúscum congressi sunt, Medos. Media autem acies, & quod circũ me est, æquo adhuc Marte pugnat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vniuersus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu nostrum fertur. Quare ô Lycine & ipse uir fortis sis, & eos qui tecum sunt, exhortare ad fortiter excipiendam & sustinendam impressionem. LYC. O fortunam. Aduersum enim me equites cuncti, solusq; idoneus ipsis uisus sum qui contrà ferar. Ac mihi uideor, si uim adhibeant, transfugiturus esse, in palæstram hinc currens, belligerantes etiamnum uos relinquens. SAMIP. Nequaquam.

C Vincis enim & tu ipsos iam parte quadam. Ego uerò, ut uides, etiam singulari prælio cum rege congrediar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit. LYC. Per Iouem etiam uulneraberis statim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium est, uulnerari de regno dimicantem. SAMIP. Bene dicis. Leue tamen, & uix summam cutem perstringens uulnus hoc, neq; etiam in aperta corporis parte, ut ne cicatrix quidem deformis apparitura sit postea. Cæterùm uides quo pacto ipse incursando una adeò plaga & ipsum & equum emissa hasta transegerim: deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeò ipse factus iã sim, & ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego

D uerò iuxta Græcorum legem imperabo, atq; unus Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipsi conditurus sum, quàm multas autem etiam destructurus per uim captas, si quæ contumeliose aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam istum diuitem persequar, qui cum mihi uicinus tam esset, eiecit me agro, transcendẽs paulatim in interiora finium. LYCIN. Desine tandem Samippe. Tempus enim est, te quidem post pugnam tantam superatam, Babylone conuiuium celebrare, & uictoriæ sacra peragere (iam enim extra præscriptũ stadium, opinor, processit tibi imperium) Timolaum autem uicissim optare quicquid uoluerit. SA-

E MIP. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse uideor? LYC. Longè, ô præclarissime regum, laboriosiora & uiolentiora, quàm quæ Adimantus: quippe cum ille quidem in deliciis uersaretur, & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu uerò etiam uulnerabaris singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris, noctu, interdiúque. Non solùm enim ea quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum quibúscum uiuebas, & odium, & adulatio. Amicus autem nullus uerus, sed ad metum omnes uel spem beneuolentiam simulantes. Fruitio certè uoluptatum ne per somnium quidem, sed gloria solùm, & purpura auro uariegata, & fascia candida circum frontem, & satellites præeuntes.

Cætera autē,labor intolerabilis,& acerbitas multa. Et aut responsa dare ab ho- F
stibus uenientibus oportet,aut ius dicere,aut mittere ad subditos edicta. Et uel
gens aliqua defecit,uel incursiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Ti-
mere itaq; oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis
quàm à te ipso beatum prædicari. Nam illud quoque an nō humile & abiectū,
quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis,& febris in nullo discrimine habet
te regem,neque etiam mors metuit satellites tuos , sed superueniens quando-
cunq; ipsi lubitum fuerit, ducit plorantē te, nihil uerita diadema istud? Tu ue-
rò ille sublimis adeò ex alto decidens,abreptus è solio regio,eandem uiam abis
cum multitudine,eodemq; honore cum cæteris inter gregē mortuorum agita- G
ris,tumulum excelsum supra terram, & columnam in longum porrectam, aut
pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem post te relinquens,serotina ui-
delicet & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & tem-
plum quæ ciuitates erigunt colentes, & magnū illud nomen, omnia paulatim
defluunt atq; abeūt neglecta. Quòd si autē quammaximè etiam in longissimū
perdurarint,quis quæso fructus eorum amplius fuerit, cum sensu careas? Vides
qualia quidem etiam uiuus negocia habiturus sis,metuendo uidelicet,& cogi-
tando,& laborando:qualia uerò & illa quoque quæ post mutationem sequen-
tur. Sed iam tuum erit Timolaë, optare:ac ut superes istos, uide,quēadmodum H
decet uirum intelligentem,& rebus uti scientē. TIMOI. Attende igitur Ly-
cine,num quid reprehēsione dignū optabo,& quidnam arguere quispiam me-
ritò possit. Nam aurum quidem,& thesauros,& medimna nummorum,aut re-
gna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudqua-
quam postulabo. Caduca enim hæc,& multis insidiis referta: & plus molestiæ
in ipsis est, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercurium ego uolo obuiàm mihi ue-
nientem dare nōnullos annulos,qui huiusmodi uim habeant,primùm quidem
ut rectè semper ualeam, & corpore sanus sim, & insauciabilis, & nulli pertur-
bationi obnoxius. Secundum autē,ut ne conspici possit is qui eū induerit, qua- I
lis ille Gygis fuit. Deinde alium quendā,ut robore superem uirorū decem mil-
lia:atq; onus quod alioqui decē millia hominū mouere simul uix possent, ego
solus facilè in humeros attollere possim. Præterea autē & uolare possim,longè
à terra in sublime sublatus,& ad hoc quoq; annulum quendā habeam. Iam uerò
& in somnum resoluere quos uoluero,& omnem ianuam accedēti mihi aperi-
ri,laxata sera, & dimoto obice. hæc ambo unus annulus possit. Et quod maxi-
mum est, alius quispiam sit supra omnes suauissimus, qui me amabilē faciat in-
dutus,& pueris formosis & mulieribus,& populis totis,neque quenquā amo-
ris expertem esse sinat, & cui non desiderabilissimus ipse uidear, atque in ore K
sim, ita ut multæ mulieres dum amorem pati nequeunt, seipsas etiam suspen-
dant,& adolescētuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeoq; seipsos bea-
tos esse putent,si quem ipsorum uel aspiciam solùm: si uerò contemnam,etiam
illi mœrore pereāt:& in summa,supra Hyacinthum, aut Hylam,aut Phaonem
Chium illum sim. Atque hæc omnia habeā non in breue tempus ac statim mo-
riturus, neq; etiam ad mensuram humanæ uitæ uiuens,sed annos mille,subinde
iuuenis ex iuuene renascens,uiuendo exigam,circa decimumseptimum quen-
que annum exuens senectutem, perinde atque serpētes. Nihil enim deerit mi-
hi,cum hæc habebo. Siquidem omnia quæcunq; alii habent,mea futura essent,

Votum omnis fortunæ & felicitatis.

quatenus

A quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quòd si apud Indos aut Hyperboreos spectaculum aliquod mirum ac nouum foret, aut res aliqua preciosa, aut quicquid esu uel potu dulce: nihil ueritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatem usque. Et quia Gryps alata fera, aut Phœnix auis apud Indos à cæteris uideri nequit, ego uerò etiã illud uiderem. Et fontes Nili quoq; solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & siqui Antipodes ex aduerso nobis habitant, australem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autem & stellarum naturam, & Lunæ, & ipsius Solis, facilè nossem, ut qui ab igne illorum lædi non possem. Et quod omniũ suaB uissimum fuerit, uno eodemq; die annunciare Babylonem possem quisnam in Olympiis uicisset: & si fortè in Syria pransus essem, cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, ulcisci etiã istum, ex obscuro iniecto in caput eius saxo, ita ut diminueretur ei cerebrum. Amicis autẽ contrà benefacere, offundendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanè si quis superbus foret, aut tyrannus diues contumeliosus, sublatũ ipsum ad stadia uiginti per præcipitia supernè deiicerem. Cum pusionibus autẽ nemine prohibente conuersari mihi liceret, quippe cum & uideri non possem ingressus, & omnes in somnum resoluerem, solis illis exceptis. Quale uerò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò spectaC re possem, extra teli iactum in altum sublatus? Et si uisum fuisset, adiungendo me uictis, & sopiendo uictores, fugientibus victoriam subministrarem, ex fuga uidelicet reuersis. Et in summa, ludum quendam facerem uitam humanam, omniaq; adeò mea forent, ac deus uiderer cæteris. Atq; hæc summa felicitas est, quæ neque perire, neque insidiis peti potest, & maximè cum bona ualetudine per longam ætatem. Quid igitur est Lycine, quod in hoc uoto culpare queas? LYC. Nihil, Timolaë. neque enim tutum fuerit aduersari uiro alato, & qui robore multa hominum millia superat. Verũtamen illud interrogabo te, ecquem alium uideris inter tot gentes quas uolando oberrasti, senem iam uirum menD te à statu suo ita dimota, qui annulo exiguo uectus, totos adeò montes digito mouere potuerit, amabilem omnibus, idq; cum caluus esset, & nasum haberet simum? At uerò etiam hoc responde mihi: Cur tandem non unus annulus omnia tibi ista potest, sed tã multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos? imò uerò excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. Atqui uno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutũ à stultitia cohibeat, multa ista insolentia detersa. aut an hoc quidem etiam Elleborus abunde potest, meracior uidelicet haustus? TIMO. At prorsus Lycine etiam ipse optabis tandem iam aliquid, quò discamus qualia tu postulaturus sis, E irreprehensibilia uidelicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidem cæteros calumniaris omnes. LYC. At non opus habeo uoto ego. Venimus enim iam ad Dipylum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonem singulari prælio dimicat, & tu Timolaë dum in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiam ea studia quæ ad me pertinebant, absumpsistis, rectè sanè facientes, præsertim cum nõ probẽ in breue tempus ditescere opulentia quadam quasi subuentanea, deinde post paulum mœrore affici, dum nudam aliquã massam panis comedam: quale uobis non multò pòst accidet, postquã felicitas quidem ista uobis, multæq; diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematibus istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia

omnia reperietis, perinde ut histriones regum personas agentes, qui ex theatro F
regredientes, plerique fame conficiuntur, idq; cum paulò antè Agamemnones aut Creōtes fuerint. Mœrore igitur afficiemini, uti consentaneū est, ægroq; animo ea quæ domi uobis sunt aspicietis, & maximè tu Timolaë, quando necesse tibi erit idem pati quod Icarus olim, ut soluta uidelicet pennarum textura, de cœlo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, ultro de digitis effluentibus. Mihi uerò etiā hoc abunde satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaq; adeò Babylone, suauiter admodum ridere ad ea quæ uos optastis, tam præclara scilicet, & hoc, cum ipsi philosophiam laudetis.

TRAGOPODAGRA, Ioanne Sinapio interprete. G

ARGVMENTVM.

Argumentum fabulæ tale est. Peragunt encomium *&* laudes Podagræ, *sacerdotes, potestatem deæ carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationem cum ipsa quoque dea adesset, suumq; numen ut insuperabile & inuictum prædicaret: nunciatur interea medicos quosdam* Syros *deam contemnentes, ac uires ipsius eleuantes, medicinam, à patre uidelicet acceptam, contra illam uulgo polliceri.* Indignata itaque dea, *arrogantiamq; ac temeritatem hominum non ferēs, immissis tortoribus suis miserè illos excruciare atque uexare cœpit.* Qui *cum medicina sua frustra adhibita, doloris uehementiam atque acerbitatem ferre non possent, supplicantes deæ, uictos sese, artēq; suam nullam esse confitētur.* Exorata igitur dea *tortores suos reuocat, ac uictrix palmam refert.* Proloquitur Podagricus *quidam, malum & cruciatum immedicabilem detestans.* Fabula uerò *in uniuersum idem illud innuit, quod* Ouidius, *cum inquit:* Tollere nodosam nescit medicina podagram. *tum quòd & uanitatem* Iudæorum *ac* Syrorum *nonnihil taxare uidetur, ut qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles, medicinam pollicerentur: quale & hodie quidam ex eadem gente uulgo faciunt.* H

Personæ, Podagricus, Chorus, Podagra, Nuncius, Medici, Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

Triste nomen, ô diis odibile,
Podagra, lachrymosa, Cocyto sata,
In Tartari specubus opacis edita,
Erinnys utero quā Megæra suo tulit,
Et uberibus aluit, cuique paruulæ I
Amarulentæ, in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quòd si luunt errata manes mortui,
Si luce commissi rationem nox petit,
Nec Tantalus siti, nec Ixion rota
Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis sed omnes omnium scelerum reos K
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meum
Manibus ab extremis ad infimas pedum
Plantas, sanie tetra, fluenteq; fellea
Per membra bile, & impetuoso flamine,
Suis ubique stringitur meatibus
Porisq; clausum me premit doloribus!
Per ipsa currit ignea pestis uiscera,
Carnemq; uorticibus populatur ignium,

Aetnæ

A Aetnæ uelut crater facibus exæſtuans:
Aut Sicula uallis æquorearum rupium,
Aeſtibus ineuolubilibus, ubi fluctuans
Sinuoſa ruinas unda ſcopulorum ferit.
O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, ut omnes perditè,
Quicunque uana ſpe ſtolidi, te leniter
Mulcere medicariq; cupimus, fallimur!

CHORVS.

B *Dimetri catalectici omnes.*

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges ululante uoce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modisq; ſiſtri
Phrygii, ſuper iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Reſonant ſuis in armis
C Euantis orgia rythmis
Cretenſibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depreſſa bellicoſos:
Sed nos tui podagra
Myſtæ, tibi ſacramus
Vernum tempus aptum podagræ. Celſ. lib. 4. cap. 24. Ineunte uere, luctus,
Vbi graminifera paſſim
D Herbis uirere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Inceperint uigere,
Malè nuptaq; cum per ædes
Hominum ſtrepens hirundo,
Nocturna perq; lucos
Itin gemit, querelis
Vbi triſtibus philomela.

E PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer & comes meæ,
O tertii gerens Bacule uicem pedis,
Tremulum mihi ſuffulcias oro gradum,
Iterq; dirigas, leuia & ueſtigia
Firmes pedum, poſſint ut inniti ſolo.
Age miſer ex ſtratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque umbratile,
Nigramq; ab oculis excutiens caliginem,

Prodi foras,& ad rutilum Solis iubar
Auram ſerenam ſpiritu læto trahe,
Ter quinque præteriere nunc ſolidi dies,
A ſole cum procul in tenebris abditis
Incompoſito in lecto cubans diſtorqueor.
Adeſt animus,adeſt uoluntas ſæpius
Vt in pedes me coniiciam,fores petés,
Sed corpus imbecille uota deſerit.
Atenim propera mea mens,quoniam te non latet
Egena uita podagrici,qui cum uelit
Obambulare,non queat,uiuentium
Hunc exime numero,& refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui ueniunt hic qui baculos manibus mouent?
Capita coronati foliis ſunt Acteæ,
Cuiúsue dæmonum celebrant feſtum chorum?
An Phœbe Pæan numen extollunt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
An fors canitur laus aliqua Bacchanalium?
Sed non adeſt ſignum comis hederaceum.
Age qui,uel undénam uenitis hoſpites,
Exponite nobis,ueraq; fateamini:
Et quam deam celebretis amici,dicite.
CHO. At tu quis es,uel unde nos interrogas?
Vt enim baculus greſſusq; nobis indicant,
Myſten uidemus inſuperabilis deæ.
POD. Vnus quidem & ego ſum,deam non dedecens.

CHORVS.

Dimetri partim catalectici,partim acatalectici.

Venerem ſacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam ſemine
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunoq; coniunx & ſoror
Tonantis,ulnas candida,
Apud Oceani fontes uagis
In ſinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summoq; uertice cerebri
Eſt uirginis interritam
Enixus indolem,pater
Cœleſtium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
Primam cubitis Ophion ſenex

A In delicatis protulit.
Cum desiit tenebrosa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubarq; lucidum
Solis: podagræ tum simul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parcæ, statim Clotho abluit,
Totusq; risit ætheris
B Fulgor, tonuitq; serenum
Cœlum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus sacris ministros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec ulla seta de ceruice uellitur,
Nec terga talis perstrepunt sonantibus,
C Nec frusta crudæ pascimur carnis boum.
Cum uere florem tenuis ulmus germinat,
Et insidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc mystis sagitta figitur
Per membra, clàm, latens, & intima penetrans,
Pedem, genu, cauosq; nodos ossium,
Talosq;, coxarumq; uertebra, femora,
Manus, scapulas, & brachia, & imas artuum
Cauernulas, tumidasq; digitorum bases,
D Omnia uorat, depascitur, urit, occupat,
Inflammat, emollit, dea donec iusserit
Aufugere morbum, & esse modum doloribus.
POD. Ergo unus & ego, nescius licet, fui
Deæ sacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna ueniat apparens dea,
Simulq; cum mystis, & ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

E *Dimetri.*

Tranquilliter igitur & sine
Ventis sit æther, quilibet
Laudes canat podagricus.
En strata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum suffulciens.
Salue deûm mitissima,
Tuosq; benigna respice
Lætante lumine famulos,

Huiusq; ueris tempore
Paulum dolores mitiga.

PODAGRA.

Trimetri Iambici.

Quis est hominum, cui non ego insuperabilis
Regina morborum Podagra nota sim?
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fusus apud aras cruor, aut donaria
Suspensa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipse uincere summus omnium
Pæan deorum medicus arte sua potest,
Apollinisue filius Aesculapius.
Ex quo siquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere uires gestiunt,
Omnemq; turbant pharmacorum industriam.
Plantaginem terunt, apiiq; semina,
Foliaq; lactucarum, & agreste peplion,
Et marrubium, amnicolamq; potamogeitona.
Alii Cnidas terunt, aliiq; symphyton,
Lentes alii de stercore lectos illinunt.
Hos cocta pastinaca, foliaq; persica,
Hyoscyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortexq; pomi punici, malicorium,
Et psyllion, thus, ellebori radix, nitrum,
Et mixta uino telis, & collamphacos,
Et gyrine, simulq; galla cupressina,
Et panis hordeaceus, atque brassicæ
Crudæ folia, gypsus gari liquaminis,
Et stercora sylueſtris capræ, fimus hominis,
Farina fabarum, flos quoque lapidis Asii.
Alii rubetas, quique uocantur aranei,
Mures, lacertas atque mustelas coquunt,
Ranas, hyænas, tragelaphos, uulpeculas.
Cuius metalli non pericla sumpta sunt?
Quis non probatus humor est mortalibus?
Aut cuius inexplorata lachryma est arborum?
Animalium omnium ossa, nerui, tergora,
Adeps, cruor, medulla, lotium, merda, lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum,
Alii per octo, perq; septem plurimi.
Alius bibens sacram, repurgari studet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur.
Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rursus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil nisi plorare impero:
Et sic facientibus uel irritantibus

Occurrere

A Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui uerò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidem ſtatim bona uerba dicere
Docetur,oblectareq; ſalibus & iocis
Dictisq; facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cum geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus,fit & uoluptas omnibus.
B Aten enim quam dixit Homerus,illa ſum
Ego,per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens:ueruntamen
Pleriq; me mortalium podagram uocant,
Quoniam pedum captura ſum,ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ,qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri Anapæſtici.

C O nympha ingenium adamantinum habens
Multipotens, animo dea ualido,
Audi uota tuorum ſupplicum
Magna potentia,uis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,
Quam Iouis horret pernix telum,
Quamq; profundi fluctus pelagi
Trepidant,quam quoque trepidat, ſceptra
Qui gerit infera Stygius Pluton,
D O gaudens nodis,lectigrada,
Curſiuetans,talorum tortrix,
Calcicrematrix,malehumitanga,
Oſſitremenda,genufraga,pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

Trimetri Iambici.

PERSONAE.

Nuncius. Podagra. Medici. Tortores.

E NVN. Domina peropportuna te fers obuiam:
Audi,neque enim tibi nuncium fero friuolum,
Sed ſocia uerbis ipſa res adiungitur.
Nam ciuitates,ut ſtatueras,undiq;
Lento pede ueſtigans,tibi ſcrutabar domos
Cunctas,ut aduerterem ſi quis tuam
Potentiam non debito more coleret,
Aliosq; tuarum ui manuum ſat repperi
Regina domitos,mente bona quieſcere.
Iſti ſed audaces duo,confidentia

Freti ſua,non deſierunt dicere
Ac deierare,uim tuam uenerabilem F
Non eſſe,ſed exortem uolunt mortalium
Te generis ac uitæ.Religans igitur pedes
Mox faſciis,uehementer approperans,die
Iam denique quinta ueni,laſſus itinere.
Nam tota fermè duo ſtadia pertranſii.

POD. Quàm ſubitus ades ô nuncie uelociſſime!
Sed cuius obſecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris,explica
Clareq; refer,ut celeritatem intelligam. G

NVN. Quinque graduum ſcalas reliqui primitus,
Tremulas quoq;,luxatis trabium compagibus.
Deinde ſternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulſibus.
Quod iter ubi confeci grauibus ueſtigiis,
Stratam ſilicibus ingrediebar ſemitam,
Ituq; ſcrupulis acutis aſperam.
Hinc incidens in lubricam & planam uiam, H
Dum propero progredi,ſolutum retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Quà tranſeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat,æger ut feſſum gradus
Deficeret:inde laſſus omni corpore,
Latam quidem,aſt tutam minus inſiſto uiam,
Variis & hinc & inde me uehiculis
Vt currerem,cogentibus & urgentibus.
Quare celeriter ſubleuans ſegnem pedem, I
Tranſuerſus occurſum fugiens,ceſſi loco,
Donec citis quadriga tranſiret rotis.
Myſtes enim tuus nequibam currere.

POD. Non gratis hæc rectè tibi res geſta ſit,
Mi nuncie.tuæ nanq; promptitudini
Parem rependam gratiam precio pari.
Atque hoc adeò gratum tibi ſit præmium,
Poſthac triennio ſemel modò leues
Tentare te noſtros dolores perferam. K
Sed uos ſceleſti,diis & inuiſiſſimi,
Quinam,uel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti podagræ potentiæ,
Cuius ſuperare uim nequit Saturnius?
Heus dicite peſſimi: quoniam heroas ego
Quamplurimos domui,ſapientes ut ſciunt:
Heroes podagrici. Priamus pede celer ille,canitur podagricus.
Periit Achilles podagricus ille Pelei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.

Podagricus

A Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Plesthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus
Dux præfuit classi.fuit & alius celer
Dux Thessalorum,qui simul atque prælio
Victus ceciderat Protesilaus,præfuit
Classi,podagricus licet & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laërtæ filium
Vlyssem,ego,non spina necuit trigonos.
B Nunquam ergo gauisuri ô calamitosissimi,
Pœnam patiamini meritis uestris parem.
MED. Syri quidem genere Damasceni sumus:
Multa fame uerò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus,errantes, uagi.
Habemus autem quod pater unguentum dedit,
Per hoc mala consolamur ægrotantium.
POD. Cedo,quod unguentum? quis illius habitus?
MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
C Me talia dicere tibi planè non sinit,
Nec ultimum morientis edictum patris,
Qui iussit hanc celare nos uim pharmaci,
Quod sæuientem te quoque scit compescere.
POD. An igitur,ô execrabiles,malè perditi,
Vllius usquam tanta uis est pharmaci,
Meam quod inunctum uim sciat compescere?
Sed sine,paciscamur age tali fœdere,
Et experiamur ánne uirtus pharmaci
D Futura sit superior,an flammæ meæ.
Huc ô seuera statim undique conuolantia
Tormenta,præsides meæ uesaniæ,
Ocyus adeste, tuq; soleas infimas
Pedum,sub ipsos usque digitos urito,
Tu calcibus insili,profundam tu riges
A fœminibus ad genua tabem felleam,
At uos manuum repentè flectite digitos.
TOR. En imperata singula tibi fecimus.
E Iacent,miseriq; clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.
POD. Nunc agite ô hospites,uideamus optimè,
An illitum uos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam si palàm aduersum fuerit illud mihi,
Mundum relinquens,abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssos Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus.
MED. En unximus,leuat neque dolores tamen.
Podagricus. Heu proh dolor,heu tabesco miser atque pereo.

Omnia populatur membra mea cæcum malum, F
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non ulla ſic procella ſæuit æquoris,
Non impetuoſi tanta uis eſt turbinis.
An aſperos ſuſtineo morſus Cerberi?
Num uirus Echidnæ membra mea depaſcitur?
An tunica ſanie tincta Neſſi ſanguinis?
O dea miſerere. nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit curſum tuum:
Victrix ſed omnium omnibus es ſuffragiis. G
POD. Deſinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet,
Et norit unuſquiſque me ſolam omnium
Illachrymabilem & immedicabilem deam.

CHORVS.

Hexametri μείζοι & Anapæſtici Dimetri.

Non uis Salmonei contendere cum tonitribus.
Auſa Iouis, pœnas euadere ſalua potuit:
Verùm animo repreſſa, repenteq; fulmen Dei H
Fumigero ſtygias detruditur icta ſub aquas,
Nec ſatyrus Phœbo congreſſus Marſya tulit
Inde uoluptatem, cum diripit undique cutem
Pythius illius, non præmia grata referens
Litis habet memorem, luctu quoq; fœta Niobe,
Nanque & adhuc lugens Sipylum, rigat uda lachrymis
Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada uocat
Perdita, nunc ſcelus id teſtantia ſtamina plicat,
Impar enim eſt diuorum affectibus humana uis: I
Vt Iouis, ut Latonæ, ut Pallados, ut Pythi.
Mites ergo feras cruciatus atque faciles,
O celebris, cunctisq; locis dea nota podagra,
Ferq; leues, & acutos, & breuiter noxios
Abſque dolore, nec intolerabiliter, bene ſuos
Qui teneant fines, ſint exiguumq; ualidi,
Quiq; gradum non impediant facientibus iter,
Multæ ſunt formæ miſerorum,
Sed podagricos ſoletur morbi K
Exercitium & conſuetudo.
Quare æquanimiter nobiſcum
O quotquot in hac eſtis naui,
Cruciatus ex animo eiicite.
Quòd ſi quæ placeant, non fiunt,
Et iter non placitis dii inueniunt,
Quiſquis es hic cui morbus grauis eſt,
Te ludi ridériq; feras,
Nam hæc huius ludi natura eſt.

OCYPVS.

A

OCYPVS, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podaliriij & Astasiæ filius fuit, pulchritudine ac uiribus præstans, gymnasiorumque & uenationum in primis studiosus. Hic cum sæpe uideret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaque dea, ac pedes illius inuadit. Qui cum ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tandem à dea totus prosternitur, & supinus decumbit. Scena quidem siue actio fabulæ apud Thebas esse intelligitur. Chorus autē ex popularibus eius loci podagricis cōstituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguūt. Fabula est ex ijs quæ pro ualde urbanis habentur. Interlocutores fabulæ sunt, Podagra, Ocypus, Nutritor, Medicus, Labor, Nūcius. Proloquitur autē Podagra. Poema imperfectum & mendosum est, &, ut Erasmus addit, ne micam quidem Lucianici salis habens.

Mimesis est græcorū grāmaticorū, qui huiusmodi inscriptiones fabularum præmittunt, ut apud Euripidem, Aristophanem &c. uidere licet.

B POD.
Rauis hominibus, & inauspicati nominis
Podagra uocor, mortalibus dirū malum:
Quæ uinculis adstringo neruorū, pedes,
Ingressa clàm sub artuum compagines.
Ridere uerò soleo eos quos torqueo,
Dum proloqui ueram mali caussam haud uolūt,
Aliamq; fictam in promptu habēt, qua se tegant.
Quilibet enim se decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauiter allisum pedem
C Dum dictitat, ueramq; caussam supprimit.
Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòst tamen:
Ac tum domitus, ueroq; nomine me uocans,
Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
At uerò ad hanc rem adiutor est Labor mihi.
Neq; enim sine hoc ego sola quicquam potuero.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cum ille caussa sit omnibus
D Malorum, & omnes excruciet, nemo tamen
Incessat ipsum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita est dementia)
Me prosequuntur imprecationibus,
Quasi hoc mea modo effugere possint uincula.
Verùm quid ista nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad uos, proloquor,
Iram euomens hanc intus omnem, ut est, meam?
Nam cursor hic (si diis placet) generosus,
Elatus animo præter alios Ocypus
E Contemnit, & nullam esse me demens ait.
Ego autem, ut mulier, ira acerbè percita,
Illum uicissim acerbo & immedicabili
Adorta malo, ut mos est meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
Plantamq; terebrat infimam stimulis suis.
At ille, ceu cursu aut palæstra offenderit
Pedem, magistrum decipit, miserum senem,

Sed biliosum ægrè mouens captum pedem
Progreditur infelix domo ipsus huc foras. F
OCYP. Vnde autem acerbus iste per pedes mihi
Sine uulnere improuisus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco stare patitur?
Intendo uerò neruum, ut arcum olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet:
Cogitq; tandem uis iniqua proloqui.
Cedit dolentium ultimum iam tempori.
NVTR. Attolle te ipsum quæso fili, & alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es, G
Tecum pariter & me trahas pronum solo.
OCYP. En teneo te absque pondere, & tibi pareo:
Aegro pedi insistens, doloremq; opprimens.
Nanq; iuniori turpe, pueros inter, est,
Obmurmurans minister, inualidus senex.
NVTR. Ne ne quid huius stultè, ne mihi obiice,
Ne fastuose me lacesse uti iuuenis,
» Illud sciens, quòd iuuenis est quiuis senex
» Quoties necessitas & opus hoc postulant: H
Ac crede dicenti, ultimum hoc si subtraham,
Stabo senex, at tu iuuenis cades humi.
OCYP. At tu, parum si offenderis, senex, cadis,
Et hoc, dolor cum nullus etiam te premit.
Siquidem parata in sene uoluntas semper est,
Sed res & opus haudquaquã in eo itidem uigẽt.
NVTR. Quid hæc sophisticando ineptias agis?
Quin potius unde morbus hic cauam pedis I
Adusque plantam uenerit tibi, disseris?
OCYP. Dum cursitando exerceo me, atque ibi leuem
Pono pedem, currens retorsi, atque incidi
In hoc malum, implicitus dolore quo uides.
NVT. Denuo igitur curre, uti monebat qui sedet
Barbamq; sub tonsore uellit hispidus.
OCYP. Ergo ubi palæstra exerceor,* parembolam
Dum iacere luctando uolo, hanc plagam tuli.
Hoc utique tandem credere uolo te mihi.
NVTR. At qualis ipse miles es, cedo, ut iacens K
Parembolam, percussus hanc plagam feras?
Mendacium nectendo, falsa prædicas.
Eadem ista diximus aliquando nos quoque,
Fatendo ueritatem amico nemini.
At nunc uides ut cuncta *
Quassansq; facilè intorquet huc illuc labor.
MED. At ubi, ubi reperiam inclytum Ocypum, uiri,
Ex pede laborantem, & uacillantem gradu.

De hoc loco Erasmum uide in prouerbio: Curre denuo.
Quid parẽbole inter palæstritas proprie sit, alibi nõ reperio. Videtur tamen æquiuocatione hic uti, & priore loco tacitã & subdolã luctantiũ intersitionem pedũ significare, posteriore autem uel uallum, uel cohortẽ aut manum subsidiariã, quæ in ipsa pugna cæteris ordinibus inseritur: de qua significatione Suidas & Hesychius meminerunt, & Pollux quoque.
**Haud scio an hic quoque desit quippiam, cum posteriora uerba à choro magis, quã à Nutritore fieri uideantur: & Medicus quoque postea nõ unum, sed multos compellat.*

Medicus

A Medicus enim cum ſim, ex amico quopiam
Audiui eum uehementer affici malè
Dolore, qui conſiſtere pede ipſum haud ſinit.
Sed ipſus hic propè iacet ante oculos meos,
Stratus ſupino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid iſtud Ocype? dic mihi, forſan
Si fortè enim cognoro, forſan remedium
Adhibebo tam ſæuo dolori, atque iſtius
B Tantam mali cauſſam leuabo ſcilicet.
OCYP. At me uides, ô* ſoter, & Soteriche
Tubæ ipſius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Greſſumq; timidè facio, & haud planum pede.
MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis?
Nam medicus audiens rem ut eſt, dempto metu
Melius adit: non audiens, errat ferè.
OCYP. Dum genere curſus neſcio quo exerceor
C Arti ſtudens gymnaſticæ, plagam tuli
Percuſſus à quodam meorum æqualium.
MED. Cur triſtis igitur ceſſat inflammatio
Locum per ipſum? aut cur neq; impoſitas habes
Tinctas ſalubri faſcias aſpergine?
OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata uincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.
MED. Quid ergo tibi uidetur? incîdam pedem?
Nam ſi hoc feres, ſcias licet, quamplurimum
D Exhauriam tibi ſecando ſanguinem.
OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citô liberes.
MED. Et ſectionem acutam, & æriferream,
Cruoribibulam, ſemicuruam infero tibi.
OCYP. Heus, ſine, ſine.
NVTR. Soter quid agis? ut ne tibi Soteria
Contingat ulla, qui facinus iſtud facis.
Adhibere ferriſatum laborem ſuſtines?
Malumq; nil planè ſciens, infers pedi?
E Falſus etenim audiſti opera quæ audiſti modò.
Nam neque palæſtra iſte, neq; curſu, ut dictitat,
Certando læſus eſt. id ex me ergo audias.
Principiò enim ſaluus quidem uenit domum,
Pòſt autem edens multum, & bibens miſer,
Solus, ſuper lectum cadens, ſomnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quaſi perculſus aliquo dæmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metum.

*Id eſt ſeruator. ſic enim demulcendi cauſſa medicum uocat. et Soterichus à Soter deductitiũ eſt, aliàs propriũ quoq;.

Dicebat autem,unde hoc malũ mihi? heu miſer.
Fortaſſe dæmon potitur aliquis pede.
Noctu inſuper ſolus quoque reſidens toro,
Ceu præco,lamentando proſequitur pedem.
Aſt ubi diem iam gallus intonat tuba,
Acceſſit,& triſtem mihi impoſuit manum,
Plorans,febricitans,corpori innitens meo.
Tibi uerò,quæ dixit prius,mentitus eſt,
Sæua hæc uolens morbi tegere myſteria.
OCYP. Verbis ſenex armatus omnis ſemper eſt,
Nil iactitans non,aſt opere præſtans parum.
Nam qui dolet,falſumq; amicis diſſerit,
Similis edenti maſtichen famelico eſt.
MED. Deludis omnes tu,aliaq; aliis implicas,
Dicens dolere te,aſt ubi doleas,tacens.
OCYP. Quónam ergo pacto ediſſeram cauſſam tibi
Huiuſce morbi,qui doleo grauiter quidem,
Verùm nihil ſcio,niſi quòd doleo modò?
MED. Atenim abſque cauſſa cum dolet aliquis pedem,
Poſthac inania uerba fingit,ut lubet,
Sciens graue illud,quo implicatus eſt malo.
Ac nunc quidem conſiſtis in acie mali:
Vbi uerò & alterum pedem inuadet dolor,
Flebis gemens.at dicere unum tibi uolo,
Hoc illud eſt,nolis,uelis,hoc illud eſt.
OCYP. Quod illud autem?quódue nomen habet?cedo.
NVTR. Nomen quidem habet è duplici factum malo.
OCYP. Hei mihi,quid hoc?dic obſecro te,dic ſenex.
NVTR. Ab eo loco principium habet,ubi nunc doles.
OCYP. Pedis igitur principium habet,quantum dicis.
NVTR. Huic adde ſæuæ nomen Agræ,Doricum.
OCYP. Quo me ergo pacto miſerum adhuc?
NVTR. Eſt ſæua nempe,namq; parcit nemini.
OCYP. Soter,quid ais?quid me autem?
MED. Sine me parum,ſtulte,tui ego gratia.
OCYP. Quid hoc mali autẽ,aut quid tibi accidit graue?
MED. In graue malum incidiſti & incurabile.
OCYP. Proin claudicantem uiuere hinc neceſſe me eſt?
MED. At eſſe claudum,nihil erat,néue hoc time.
OCYP. Quid peius autem?
MED. Iacere utroque te impeditum pede etiam.
OCYP. Heu,unde nouus inuaſit hic mihi dolor
Etiam alterum pedem,huicq; compatitur malè?
Quóue penitus modo obrigui ut ire hinc uolo?
Formido uerò dimouere pedem nimis,
Stultus,quaſi infans derepente exterritus.

Sed

Sed obſecro te per deos Soteriche,
Vt ſiquid ars poteſt tua, nihil inuidens
Medeare mihi. ſin minus, ego pereo funditus.
Nanque intus excrucior, doleoq; per pedes
Tanquam ſagitta fixus ex arcu leui.
MED. Equidem remota ambage uerborum procul
Hac, qua medici alii ſolent uti modò,
Ipſaq; re nullam ſalutis ferre opem,
B Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
Principiò ineuitabile in malum miſer
Planè incidiſti. non enim compactilem
Ferroq; fictam pede ſubiſti compedem,
Sed ſæuam & abditam omnibus prorſus malam,
Cuius hominum natura non tulerit onus.
OCYP. Eheu miſer, uæ uæ mihi,
Vnde hic mihi tacitus pedem terebrat dolor?
Suſcipite me manibus priuſquam concidam
C Perinde uti Satyri ſub ulnas Bacchicos.
NVTR. Equidem ſenex ſum: at ecce tibi pareo tamen,
Iuuenemq; te longæuus ipſe manu rego.

Cætera deficiunt.

DIALOGI MERETRICII, Iac. Micyl. interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in ſuperioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus cum ſuperorum tum inferorum res irridet, ſumpta, ut uidetur, occaſione partim ex Homero, & cæteris epicis, partim ex Tragœdiarum quoque ſcriptoribus, ita in hiſce meretricum colloquijs, mulierum quoque uitia, amores, uariamque laſciuiam perſequitur,
D *idq; accepta eius rei occaſione atq; materia ex Menandro, & eius ætatis comœdis. Eadem enim & illic argumenta tractata eſſe, ex Latinorum Terentij ac Plauti conuerſionibus cõiecturam facere licet. Quòd ſi autem in re non uſq; adeo graui aut periculoſa etiam diuinare licet, uidetur Lucianus exercitandi quoq; gratia huiuſmodi luſitaſſe, quippe qui ijs quibus aliquando rhetoricã tum alibi, tũ in Gallia quoq; profeſsus eſt, huiuſmodi quaſi exempla quædam propoſita uoluerit. Ita enim accuratè hic ubiq; Atticã elegãtiam ac proprietatem cuſtodiuit, ut prorſus ad imitationẽ hæc cõpoſuiſſe uideatur. Neq; uerò hoc loco crimini nobis uerterit quiſpiam, quaſi meretricia hæc, & infanda etiam nonnulla, latina facta, iuuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd ſuſcepto operi ſeruiendum fuit, etiam illud defendere nos debet, quòd ex ſapientioribus quoque dixiſſe quidam fertur, Mala cognoſcenda eſſe, non ut faciamus, ſed ut facilius euitemus.*

GLYCERA ET THAIS.

GLYCERA.

E MIlitem iſtum, Thais, Acarnanem, qui dudũ quidem Abrotanum habebat, pòſt autem me amauit, purpuratum iſtum dico, noſtíne ipſum, an oblita es hominis? THA. Quid ni noſſem, Glycerium? nam & potauit nobiſcum ſuperiori anno in feſtis Arualibus. Sed quid iſtud? uideris enim neſcio quid de illo narratura eſſe. GLY C. Gorgona ipſum, ſceleſtiſſima iſta, quæ ſe amicam eſſe meam ſimulabat, ſubductum uerbis, à me abſtraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuerſatur, Gorgonam autem amicam ſibi parauit? GLY C. Ita eſt, ô Thais: atque hæc res nõ mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidem hoc eſt, Glycerium, haudquaquam nouum aut mirũ tamen, ſed cõſuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus

ſolitum. Proinde neque mœrore affici nimium decet, neque accuſare Gorgo- F
nam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc prius ſuccenſuit, quanquam amicæ
inter uos eratis. Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iſte, niſi
ſi omnino cæcus eſt, qui non uiderit capillitium illam rarum habere, & in mul-
tam uſque frontem deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collũ au-
tem exile, & extãtes in eo uenas, longumq; naſum. Vnum ſolum habet, quòd
procera eſt, & recta, & ridet admodum illecebroſum quiddam. GLYC. An tu
putas, ô Thais, propter pulchritudinem amaſſe illam Acarnanem? an neſcis
quòd uenefica eſt Chryſarium, mater illius, Theſſalas neſcio quas incantatio-
nes ſciens, ac lunam deducens? Aiunt autem ipſam uolare quoque noctu. Illa G
igitur in inſaniam uertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere
dato: & nunc uindemiant ipſum. THA. Tu quoque Glycerium, alium ali-
quem uindemiabis, iſtum autem ualere ſine.

MYRTIVM, PAMPHILVS, ET DORIS.

MYRTIVM.

Vcísne, Pamphile, Philonis naucleri iſtius filiam? Iam enim uxo-
rem duxiſſe te aiunt. Tot autẽ iuramenta quæ iuraſti, & lachry-
mæ iſtæ, breui adeò momento omnia euanuerunt? & nunc Myr- H
tii oblitus prorſum es? idque etiam Pamphile, cum octauum iam
menſem ex te prægnans ſim? Quippe hoc uel ſolum ex tuo amo-
re conſecuta ſum, quòd mihi tãtùm impleuiſti uterũ, & me non it
multò pòſt liberos alere oportebit, rem meretrici grauiſſimam. Neque enim exponam in-
fantẽ, & maximè ſi maſculus naſcatur, ſed Pamphilo ei nomine impoſito, ego
quidem ſolamen quoddam amoris habebo: tibi uerò exprobrabit aliquãdo ac-
cedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miſeram ipſius matrẽ. Cæterùm Pam-
phile, haudquaquam formoſam uirginẽ ducis. Vidi enim nuper ipſam in Theſ-
mophoriis unà cum matre, nondum etiã ſciens quòd propter ipſam Pamphi- I
lum uiſura amplius non eſſem. Proin tu quoque antea ipſam contemplare, fa-
ciemq; & oculos ipſius uide, ne te poſtea diſcruciet, quòd cæſios eos admodum
habet: neque etiam quòd diſtorti ſunt, & ſe mutuò aſpiciunt. Imò uerò Philo-
nem uidiſti, patrem puellæ. faciem igitur illius noſti: quare nihil amplius opus
erit filiam quoque uidere. PAM. Adhuc, Myrtium, nugantem te audio, uirgi-
nes, ac nuptias neſcio quas nauticas commemorantem? Egon' autem ſimã ali-
quam, aut formoſam ſponſam noui? aut omnino quòd Philon Alopecenſis (il-
lum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille
eſt. Memini enim de pacto nautico nõ multò antè iudicio illum cum illo con- K
tendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem
apud eos qui controuerſias nauticas diſceptant, accuſauit illum: adeóque ægrè
tum exoluit illud, imò neque totum, ut pater dicebat. Quòd ſi autem uxorem
ducere etiam decretũ mihi eſſet, Demeæ ſcilicet filia relicta, eius qui ſuperiore
anno exercitum duxit, idq; etiam cum conſobrina ea mihi ſit, Philonis iſtã ne-
ſcio quam uxorem ducerem? Tu uerò unde iſta audiſti? an fortè ipſa hoc effin-
xiſti, nouas quaſdam zelotypias meditando, & cum iis perinde ut cum umbris
nequicquam digladiando? MYRT. Proinde uxorem Pamphile non duces?
PAM. Inſanis Myrtium, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multum
inebriati

A inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore isto affecit me. Nam cum fortè missa esset ut lanas coëmeret mihi ad uẽtrem,& uota pro me faceret,Lesbiam ait fortè conuenisse se. Quin potius ipsa huic,Dori,narra quæ audieris,nisi tute finxisti ea. DORIS. At malè dispereã,hera,si quicquã mentita fui. Nam postquam eò loci ubi curia est,ueneram,obuiam fit mihi forte Lesbia,subridẽs, atque ait: Amator uester Pamphilus uxorem ducit,Philonis filiam. Ac si credere nollem,iussit ut in angiportum uestrum intrò aspicerem,ubi omnia corollis & sertis ornata essent, præterea & tibicinæ,& tumultus, & qui Hymæneũ canerent,nonnulli. PAMPH. Quid igitur?aspexisti intrò? DOR. Atque admo-
B dum,uidiq; omnia quæ illa dixit. PAM. Intelligo errorem : neque omnia tibi Dori mentita Lesbia est,& tu uera Myrtio quoque renunciasti,nisi quòd metu frustra ambæ territæ estis. Neq; enim nuptiæ illæ apud nos fiunt,sed in mentem nunc uenit mihi quod ex matre audiui quando à uobis heri domũ reuersus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidem tuus Charmides,uicini huius Aristeneti filius,uxorẽ iã ducit,& resipiscit. Tu uerò quousque tandem cum amica consuetudinẽ habebis? Talia ego tum audiens,per negligentiam transmittebam,atque in somnum prolabebar. Deinde mane exurgens,domo statim exiui,ut nihil eorum sciam quæ Doris postea uidit. Quòd si
C autem mihi non credis,denuo abiens hinc Dori diligenter inspice,non porticum,sed ianuã ipsam,utra coronis ac sertis exornata sit. deprehendes enim non nostram illã,sed uicinæ esse. MYR. Seruasti me Pamphile. Strangulassem equidem me,si quicquã tale factum fuisset. PAM. At factum non est,neq; ita insaniero ego,ut Myrtii oblitus esse uidear,præsertim iam uterum ex me ferentis.

MATER ET PHILINNA.

MATER.

D Nsanãne fuisti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in cõuiuio heri? Venit enim ad me Diphilus mane lachrumãs, & narrauit mihi ea quæ indignè à te passus fuerit. Ebriam enim fuisse te, & in medium progressam saltasse ait ipso prohibente,postea autem etiam osculatam fuisse Lampriam sodalem suum,ac postquam suceensuerit tibi,relicto ipso ad Lampriam trãsiisse,illumq; amplexatam esse. Sese uerò disperiisse cum hæc fierent. Sed neque noctu opinor concubuisti cum eo, relicto autẽ lachrumante sola in proximo grabatulo iacuisti, cantillans,atque ægrè faciens illi. PHIL. At ea quæ ipse fecit,mater,haudquaquam narrauit tibi. neque enim patrocinareris ipsi,contumelioso adeò existenti, qui me quidem dimissa, sermones sub-
E inde conferebat cum Thaide Lampriæ amica,cum ille nondum adesset. Postquam autem uidebat indignè ferre me, atque ego nutu admonebam hominem eorum quæ faciebat, ille summa auricula apprehensam, & ceruice ad se reclinatam Thaidem etiam osculatus est,ita impresso ore,ut uix inde labia retraheret. Proinde ego quidem lachrumabar,ille uerò ridebat,ac Thaidi multa in aurem clàm susurrabat,de me uidelicet. Et Thais quoque ad me aspiciens,subridebat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduertebant,ac tandẽ mutuis osculationibus explerant sese,ego quidem cum ipso tamen accubui,ut ne in posterum etiam hoc caussari posset. Thais autem exurgẽs,saltauit prima,nudatis in multum usque talis,perinde ac si sola pulchros eos haberet:ac postquam desiit,

Lamprias quidem tacebat, neque quicquam uerbis addidit: Diphilus autem supra modum laudabat concinnitatem, ac gestus æquabilitatem, eò quòd in nullo adeò defecisset, quodq; aptè ad citharam & motus & planta respondissent, & alia infinita, perinde ac si Calamidis Sosandrã laudaret, & non Thaidẽ, quam tu quoq; satis nosti, cum nobiscum lauaret nuper, qualis sit. Ipsa autem Thais qualia in me statim probrose dixit? Si quam enim, inquit, non pudet gracilium crurum quæ habet, exurgens saltet etiam ipsa. Hic tibi quid dicam mater? surrexi equidem, atq; saltaui. Quid enim facere conueniebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in cõuiuio regnare? MAT. Aemulatio hæc quidem, filia, grauior paulo fuit. Nam ne curare quidem ista oportebat. sed tamen dic quæ post hæc consecuta sunt. PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem solus, supinus in tergum iacens, ad lacunar sursum aspiciebat scilicet, donec saltando defessa ego quieui. MAT. Quid autem quòd Lampriã osculata esse diceris, uerũmne istud fuit? quid taces? Non enim hoc quoque uenia dignum est. PHIL. Atqui uicissim illi ægrè facere uolebam. MAT. Deinde neq; concubuisti unà cum illo, sed etiam cantillasti lachrumante illo. An nõ intelligis filia, quòd mendicæ atq; inopes sumus? neq; meministi quàm multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme uiuendũ nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeò Venus obtulisset? PHIL. Quid tum igitur? an ob id tolerarem hæc, & contumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem uicissim cõtumeliosa fueris. An nescis quòd contumelia affecti amatores, amare desinunt, & se ipsos obiurgãt? Tu uerò omnino difficilis semper erga hominem fuisti. Ac uide, ne iuxta prouerbium, funiculum nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

De Calamide statuario Plinius lib. 34. cap. 8.

MELISSA ET BACCHIS.

SI quam fortè nosti, Bacchi, anum, quales multæ Thessalæ perhibentur esse incantatrices, & amabiles uideri facientes, etiam siqua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptam ad me adducas quæso. ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nã ego uestes omnes, atque omne aurũ hoc libenter amiserim, si solùm uideam iterum ad me reuerti Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non amplius tecum cõsuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus, cuius gratia tantas iras parentum sustinuit, cum diuitẽ illam uxorem ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, ut dicebatur, illi allatura erat? memini enim me ista ex te audire. MELIS. Cuncta hæc euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies est ex quo illũ prorsus ne uidi quidem: sed potãt apud æqualẽ Pammenem ipse & Simmiche. BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeò dissidium hoc inter uos conciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguum istud esse. MELIS. Quod ad summam rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulò autem antè, cum ex Piræo rediret (descenderat enim opinor eò, ut debitum quoddã exigeret, à patre missus uidelicet) neq; me aspicere uolebat ingressus, neq; etiam recipiebat accurrẽtem me, uti cõsuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari uolentem, Abi, inquit, ad nauclerũ Hermotimũ, aut ea quæ in parietibus in *Ceramico scripta sunt, lege, ubi nomina uestra columnis incisa sunt. Tum ego: Quemnam, inquam, quẽ mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque

*Locus fuit Athenis, ubi meretrices habitabant, et al-

A que etiam incœnatus dormiebat,auersus à me iacens. Quàm multa hic me putas machinatam fuisse,amplectendo,conuertendo,atque etiã osculando auersi illius ceruicem? At ille ne ullo quidem pacto se deliniri passus est,sed si mihi,inquit,plus satis molesta fueris,abibo hinc,etiam si nox intempesta sit. BAC. Attamen noras Hermotimum? MEL. At me uideas ô Bacchi miseriorem multo quàm nunc sum, degere, si ullum ego nauclerũ Hermotimum usquam noui: nisi quòd ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantum expertectus,ego uerò memineram quod in pariete quodam in Ceramico scriptũ aiebat nomen istud esse,atque ob id misi statim Acidem,quæ illud uideret. Illa ue-
B rò aliud quidem nihil reperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexteram ab ingressu supra Dipylum, Melissa amat Hermotimum. & rursum inferius paulò: Nauclerus Hermotimus amat Melissam. BAC. O adulescentes curiosos ac petulantes! Intelligo enim. Aegrè facere quispiam Charino uolẽs,inscripsit hæc, zelotypum uidelicet ipsum esse sciens. Ille autem statim ut legit,credidit. Quòd sicubi igitur ipsum uiderem,dicerem: Imperitus rerum est,ac puer adhuc. MEL. Vbi uerò uideas illum, qui cum Simmiche conuersatur,se ipsum cum illa concludens? Parentes autem etiamnum apud me quærunt ipsum. Sed si quã anum habere,Bacchi,ut dixi, possim, ea apparens fors seruaret me. BAC. Est quæ-
C dam uenefica,mea tu,ad hanc rem maximè idonea,Syra natione,cruda adhuc, & bene compacta,quæ mihi aliquando Phaniam,cũ & ille mihi temere ita succenseret,reconciliauit, idq; post totos menses quatuor, cum ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus cõpulsus,rursum ad me rediit. MELIS. Quid igitur poscebat anus ea,si modò adhuc meministi? BAC. Non magnam accipit mercedẽ,Melissa,sed drachmã,& panem: & impositos præterea oportet esse cum sale obolos septem, & thyum, & facem. Ista uerò anus accipit, & cratêrem quoque misceri illi oportet,biberecq; illam inde solam. Oportebit autem & ipsius uiri aliquid adesse,uti uestẽ,aut crepidas,aut pauculos crines, aut
D id genus aliud quippiam. MELIS. Habeo crepidas illius. BAC. Hisce igitur ex palo suspensis,infrà suffitum thyo facit,aspergens igni salem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc,& illius uidelicet,& tuum. Deinde è sinu proferens rhombum,huc illuc conuertit,incantationem quandam dicens uolubili lingua,barbara uidelicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, ac non multò pòst Phanias, cum illum pariter & æquales ob hoc reprehenderẽt, & ipsa Phœbis, quícum rem habebat tum,multũ postularet,uenit mihi incantatione ista prorsum attractus. Præterea autem etiam odii conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, ut uidelicet uestigium ab illa im-
E pressum obseruarem,& in sinistrum illius, pede meo dextero insisterem, cõtrà autem in dexterum illius, sinistro meo,atque ita dicerem, Conscendi te,ac superior sum. fecíque ita ut illa tum præcepit. MELIS. Ne morare Bacchi,ne morare,sed uoca iam Syram illam. Tu uerò Aci panem & uerbenas,& cætera omnia ad incantationem quæ pertinent,appara.

ter,ubi bello cæsi sepeliebantur. Suid.

θύον, ὄνομα λίβανον, inquit Hesychius. huius suffitu in sacris utebantur.

CLONARIVM ET LEAENA.

OVA quædam de te audimus Leæna, Lesbiam uidelicet Megillam diuitem illam amare te perinde ut uirum,& coire uos,nescio quid mutuò uobis facientes. Quid istud? erubuisti? Sed dic mihi, ueráne ista sunt? LEAEN. Vera,Clonarium: pudet autem dice-

re. Alienum enim quiddam eſt. CLON. At per Cererem, quid hoc negocii? aut F
quid ſibi uult mulier? Quid autem etiam agitis quando coitis? Vides, haudquaquam amas me: neque enim celares me talia. LEAEN. Amo equidē te, quantum ullam aliam. Mulier autem illa, uirilis ſupra modum eſt. CLO. Non intelligo quidnam etiā dicas, niſi ſi Tribas quæpiam eſt. Tales enim in Lesbo perhibent mulieres eſſe, quæ à uiris quidem pati illud nolint, cū mulieribus autem ipſæ perinde ac uiri ſolent, cōgrediantur. LEAEN. Tale quippiam eſt. CLO. Proin mea Leæna, iſtud ipſum etiam expone, quo pacto uidelicet ab initio ſolicitauerit te, quóque modo etiam adduci te ut illi morem gereres, paſſa fueris, & quæ deinceps conſecuta ſunt. LEAEN. Compotatiunculā quandam in- G
ſtituerant ipſa & Demonaſſa Corinthia iſta, diues ipſa quoque, & in eadē arte cum Megilla exercitata: aſſumpſerántque me, ut cithara ipſis canerem. Poſtquam autem ſatis cecineram, & iam intempeſta nox erat, cubitumq; ire conueniebat, ipſæ autem iam ebriæ erant: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquum eſt, hic nobiſcum unà cuba, media inter utrāque. CLO. Concubuiſti ne? Quid tum poſtea factum eſt? LEAEN. Oſculabantur me primò perinde atque uiri ſolent, non ipſa modò labia applicantes, ſed os ſubaperientes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebāt mihi. Demonaſſa autem etiam mordebat inter deoſculandum. Ego uerò quidnam rei eſſet, haud- H
quaquam etiam coniectura conſequi poteram. Cæterùm parua interiecta mora, Megilla cum iam incaluiſſet, comam, ut illam quidem fictitiam habebat, à capite reiecit, ipſa autem iacebat omnino ſimilis atq; æquiparanda gladiatori alicui uehementer uirili, atq; robuſto, ad uiuum uſque cute detonſa. Ac ego quidem ubi aſpexi, perterrita ſum. Illa uerò, Leæna, inquit, ecquem adoleſcentem unquam uidiſti ita pulchrum? At nō uideo, inquam ego, ullum hic adoleſcentem, Megilla. Tum illa, ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim uocor ego, & iam olim Demonaſſam hanc uxorē duxi, eſtq; ea uxor mea. Riſi equidem ad hæc, Clonarium, atque, proinde Megilla, latuiſti, inquam, tu I
nos, uir exiſtens, quemadmodum Achillem aiunt inter uirgines abſconditum latuiſſe: habesq; uirile illud, ac Demonaſſæ facis idem quod uiri ſolent? Idē ego Leæna, inquit, nō habeo, ſed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo ſuauius aliquanto conuerſari me uidebis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur eſſe, utrunq; membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipſam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, ſed per omnia uir ſum. Tum ego, Audiui, inquā, ex Bœotia tibicina quadam Iſmenodora nomine, cum illa quæ* Epheſtria apud ipſos dicuntur, enarraret, fuiſſe Thebis quendam ex muliere uirum factum, qui idem & uates optimus fuerit. Num K
igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, ſed nata equidem ſum ſimilis uobis aliis, ſententia autem & lubido, cæteráque omnia uirilia mihi ſunt. Proinde ſufficiens tibi, inquā, lubido eſt? Tū illa: Præbe igitur Leæna inquit, & cognoſces me nihilo inferiorem uiris eſſe. Habeo enim quiddā aliud pro uirili illo. Sed præbe, uidebis enim. Præbui itaque, Clonarium, cum illa diu multumq; ſupplicaret, atq; etiam monile daret ex precioſioribus illis quoddam, & uelamina aliquot tenuiora Atq; exinde ego quidem illam perinde ac uirum complectebar. Illa autem & faciebat, & oſculabatur, & anhelabat, uidebaturq; mihi ſupra modum adeò uoluptate affici. CLO. Quid faciebat Leæna? aut quo modo?

Epheſtris, ueſtimenti genus militaris eſt, unde epheſtria deriuari uidentur. utrum autem poëma, aut canticum, aut etiam feſtum aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari poteſt.

A modo? hoc enim quæso ut maximè dicas. L E AE N. Ne quære accuratius omnia. turpia enim sunt. quare equidem, per Vraniam, haud facilè dixero.

CROBYLE ET CORINNA.

Vod igitur Corinna mea, haudquaquam ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex uirgine mulierem fieri, id iam didicisti uidelicet, quippe quæ cum adolescẽte quidem formoso fueris, minam autẽ pro prima mercede abstuleris, pro qua statim monile cõparabo tibi. COR. Ita amabo. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis est. CROB. Erit sanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto B accommodare te uiris. Nam alia nobis uictus ratio nulla est, filia, sed per duos hosce annos, ex quo pater tuus piæ memoriæ defunctus est, an nescis quo pacto uitam egerimus? At quãdo ille adhuc uiuebat, abunde nobis omnia suppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnumq; adeò nomen eius erat in Pyręo: ac plerosque audire licet deierantes, quòd post Philinum ferrarius talis opifex alius amplius nõ sit futurus. Post mortem autem eius, principiò quidem diuẽditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis, ex illis tum uitam sustẽtauimus. Postea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam stamina nẽdo, ægrè uictum parabam. Te uerò, filia, enutrie- C bam, spem expectans. C O R. Minam istam dicis? C R O B. Non, uerùm ita rationem inibam, quòd cum ad istam ætatẽ peruenisses, & me facilè alere postea, & te ipsam exornare posses, diues uidelicet ipsa futura, & uestes habitura purpureas, & ancillas pedisequas. C O R. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis? C R O B. Si cum adolescentibus rem haberes, & unà potares cum ipsis, & pro mercede concumberes. C O R. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? CRO. Ita. C O R. At illa meretrix est. C R O. Nihil graue hoc. Nam & tu perinde ut illa, opulenta eris, multósque amatores habebis. Quid lachrumaris Corinna? An nõ uides quàm multæ sint, & ut ab omnibus magno studio ambiantur me- D retrices? Deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, ô chara Adrastia, noui ego, cũ pannosa ac lacera incederet, priusquam uidelicet illa ad adultam ætatem peruenisset. At nũc uides qualis prodeat, ut illi aurum, & uestes floridæ, & ancillæ quatuor. C O R. Quo pacto autem hæc acquisiuit Lyra? C R O. Principiò quidem exornando seipsam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidem usq; ut in cachinnum facilè solueretur, quemadmodum tu soles, sed arridẽdo suaue ac blandum quiddam. Postea autem & conuersando sapiẽter ac dextrè, neque decipiens si quis eam accedit, aut accersit, neque etiam obiurgans atque increpans uiros. Ac siquando ad cœnam quoque abit accepta mercede, neque inebriatur (ridiculum E enim hoc, & oderũt uiri tales) neque ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed attingit quidem summis digitis: tacitè autem edendo non obturat utranque maxillam ingestis buccellis. Pręterea autem & bibit modestè, non affatim, & uelut ore dehiscente, sed remisse ac placidè. C O R. Etiamsi forte siti afficiatur, mater? C R O. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque acerbè ullũ ex iis qui unà adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo conducta est, aspicit. Et ob hoc illi amãt ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neque petulans nimis, neq; ineptum & incompositum facilè admittit, sed ex cunctis unum hoc maximè obseruat, ut illum alliciat ad sese, & amatorẽ sui

faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudãt. Quòd si igitur & tu eadem hæc F
didiceris, beatæ nos quoque erimus. Nam cætera quidem multò ipsa. Sed nihil
ô chara Adrastia addam amplius: uiuas modò. COR. At dic mihi mater, ii qui
mercede nos conducunt, omnésne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo
heri cõcubui? CRO. Non omnes, sed alii quidem meliores, alii autem etiam du-
riores, magisq; uiriles: nonnulli uerò non adeò liberali forma quoque præditi.
COR. Et cũ hisce igitur concũbere oportebit? CRO. Maximè uerò, filia. Nam
hi quidem plura quoque dant: formosi autem, hoc ipsum solùm formosi uideri
uolunt. Tu uerò eius quod plus est, rationẽ semper habeas, si breui cupis cũctas
demonstrare digito te, ac dicere: An non uides Corinnam Crobylæ filiam, ut G
excellenter diues est, & terq; quaterq; beatam matrẽ suã reddidit? Quid ais? fa-
ciésne ista? Facies, noui ego, facileq; adeò cunctis anteibis. Nunc autem abi ut
laues, si forte ueniat etiam hodie adolescẽs ille Eucritus. ita enim pollicitus est.

MATER ET MVSARIVM.

Ergo si talem amatorem posthac inueniamus, Musariũ, qualis Chæ-
rea hic est, immolare oportebit nos,* Publicæ quidẽ Veneri capram
candidam, Cœlesti autem, & ei quæ in hortis est, iuuencam utrique:
sertis præterea coronare etiam opum largitricem: & in summa, beatæ
ac ter felices erimus. Quippe uides nunc ab adolescente isto quàm multa acci- H
piamus, qui obolum quidem nunquam ullum tibi dedit, neque uestem, neque
soleas, neque unguentum, sed excusationes apud illum semper, & pollicitatio-
nes, & spes longæ, & illud crebrum, Si pater, &, si dominus fiam paternarũ pos-
sessionum, &, omnia tua. Tu autem etiam iusiurandum dedisse ipsum ais, quòd
legibus uxorem te sibi facturus sit. MVSA. Iurauit enim, mater, per Cererem
& Proserpinam, & Mineruam. MAT. Et credis illi scilicet? & ob hoc paulò an-
tè, cum non haberet unde daret symbolum, annulum dedisti illi, me ignoran-
te: ille uerò uendito eo, potando absorbuit. Et rursum duo monilia ista Ionica,
quorum utrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Pra- I
xia attulerat, Essesi cõmercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam
unà cum adolescentibus æqualibus dependere. Nam uela & tunicas quid atti-
net dicere? Et in summa, lucrũ adeò quoddam nobis, & magna utilitas iste ob-
uenit scilicet. MVS. At pulcher est, & imberbis, & amare se ait, & lachryma-
tur. Præterea & Dinomaches, Lachetisq; filius est Areopagitæ illius, dicitque
uxorem me ducere uelle se: denique magnæ spes ab ipso nobis factæ sunt, si se-
nex ille solùm oculos claussisset. MAT. Proinde Musariũ, ubi soleis aut crepi-
dis opus erit, & sutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argumẽtum
quidem non habemus, tu autem spes quasdam modicas à nobis accipe. Et rur-
sum ad pistorem eadẽ hæc. Et cum pensionẽ domus deposcemur: expecta dice- K
mus, uidelicet dũ Laches * Colyttensis moriatur. Exoluemus enim tibi tũ post
nuptias. An non pudet te, quòd sola meretricum neq; inaureis habes, neq; mo-
nile aliquod, neq; uestẽ* Tarẽtinam? MVS. Quid igitur mater, fortunatiorẽsne
illæ me, & pulchriores sunt? MAT. Non, sed prouidẽtiores, noruntq; meretri-
cari, neque credunt uerbis modò, & adolescentulis, in summis labris iusiuran-
dum gerẽtibus. Tu uerò fidelis es, & amans uiri, neq; admittis aliũ quenquam,
præterquam solum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnen-
sis ueniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipse quoq; (uini autem precium
hoc

τῇ πανδήμῳ, ἢ τῇ οὐρανίᾳ ἢ τῇ ἐν κήποις. Cognomẽta autem Veneris sunt, Pandemus, Vrania, & Hortensis. Priorum etymon reddit Pausanias in Bœoticis. Hortensis autem à loco dicitur, cuius itẽ Pausanias meminit in Atticis.

Pagi Attici nomen est Colytta.

** Hæc tenuis ac pellucida quædã fuit, ut Pollux lib. 7. cap. 17.*

A hoc retulerat,à patre ad id missus)tu uerò etiam subsannasti hominem: dormis autem cum Adonide scilicet isto tuo Chærea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium istum fœtidum,atque hircum olentem? Leuis mihi, ut aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At esto sanè ille agrestis,& malè oleat,quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium,minam tibi pollicentem,recipere uoluisti? An non formosus erat, & urbanus,æqualis Chæreæ? MVSA. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum esse se,si me cum illo unquam deprehenderet. MAT. Quàm multi autem & alii eadem hæc minantur! An tu igitur sine amatoribus ob hoc B manebis? & pudicè ages,perinde ac si nõ meretrix,sed Cereris sacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto,hodie uerò*Aloa sunt:quid tibi igitur dedit,quin celebritatem hanc perageres? MVSA. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an solus iste artem nullam aduersus patrem inuenire potest?non seruum immittere,qui illum decipiat? non à matre ipse postulare,minitando se in militiam hinc nauigaturum esse,nisi accipiat? Verùm sedet nos atterẽs,ac uana spe producens,neque ipse quicquam dans, neq; à dantibus accipere sinens. Tu uerò,ô Musarium, an putas te octodecim annorũ semper fore, aut eodem animo futurum Cheream? Quãdo ipse quidem diues erit,mater autem opimas aliquas C ac bene dotatas nuptias ipsi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lachrymarum istarum? aut suauiorum, aut etiam iurisiurandi alicuius,cum dotem quinque fortassis talentorum aspiciet? MVS. Meminerit ille: cuius rei argumẽtum illud utique,quòd neque nunc uxorem duxit, sed cũ à patre cogeretur,ac uim propè pateretur,tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris,sed tamen admonebo te,Musarium,aliquando horum.

*Hoc est festa messis, seu triturationis,eadẽ quæ suprà Arualia exposuimus.

AMPELIS ET CHRYSIS.

D I quis,ô Chrysi, neque zelotypus est,neque irascitur, neq; alapas inflixit aliquando, aut capillos conscidit,aut uestes lacerauit, pro amatore ne adhuc habendus uidetur? CHR. Proinde ista sola amantis, Ampeli,indicia? AMPE. Maximè: siquidẽ hæc uiri feruentis sunt. Nam cætera illa,oscula,& lachrymæ, & iusiurandum,& crebrò uentitare, incipientis & adhuc crescentis amoris signa. Cæterùm totus hic ignis zelotypia cõstat. Quare si te,quemadmodum dicis,Gorgias alapis cædit,& zelotypus est, benè speres licet, optesq; ut eadem semper faciat. CHR. Eadem autem? quid ais? ut ille me semper percutiat alapis? AMP. Non, sed ut semper illi ægrè sit si non ad solum ipsum aspicias: quoniam certè nisi amaret te,cur quæso irasceretur etiã si quem alium amatorem habeas tu? CHR. At equidem nõ habeo: ille uerò nequicquam suspicatus est diuitem istum me amare,ex eo quòd men- E tionem eius fortè aliquando feci. AMP. Atque hoc suaue sanè est,putare illum à diuitibus obseruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur,magisq; æmulabitur & contendet,ne potiores ipso apud te sint riuales. CHR. At uerò ille quidem solùm irascitur,& alapis cædit, nihil autem dat. AMP. At dabit postea. Nam zelotypi uel maximè dolore afficiuntur. CHR. Nescio quo pacto alapas accipere me uis,ô mea Ampeli. AMP. Haudquaquam ego: sed, ut arbitror,maximi amores inde nascuntur, etiam si audiat se negligi. Quòd si autem persuasum illi fuerit,se solum habere te,elãguescet nescio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico,quæ iam annos uiginti totos meretricium quæstum

exercui. Tu uerò annos, ut arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiam. F
Quod si autē uis, narrabo etiam quæ mihi acciderūt aliquando, nō adeò multos ante annos. Amabat me Demophātus, fœnerator ille, momētaneo ac leui quodam amore, neque ingemiscens, neque lachrumans, neque etiam intempestiuè ac sera nocte ad fores uentitans, sed illud solū, interdum dormiens mecum, idq; etiam post longum interuallum. Posteaquam autem uenientem aliquando exclusi (nam tum Calliades pictor intus erat, datis decē drachmis) principiò quidem abiit, uerbis me insectatus. Postquam autē multæ dies iam transiissent, neque ego ad illum mitterem (rursus autem tum Calliades intus erat) incalescens tum tandem Demophantus, etiam ipse ad rem inflammatur. Atque adstans aliquando, cum ianuam obseruasset apertam, flebat, percutiebat, minabatur se occisurū esse, lacerabat uestem, omniaq; faciebat. Et postremùm talento dato habebat me solus totos octo menses. Vxor autem ipsius cunctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad insaniam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia erat. Quare ô Chrysi, & tu utere contra Gorgiam eodem medicamento. Porrò diues adolescentulus hic erit, siquando patrem ipsius mori continget. G

DORCAS, PANNYCHIS, PHILOSTRATVS, POLEMON.

H

DOR. DEriimus ô hera, periimus. Polemon ex militia reuersus est, diuitiis onustus, ut aiunt. Vidi autem & ego ipsum sago purpura prætexto & fibulato indutum, & seruos pedisequos unà cum eo multos. Ac amici ut aspexerunt, concurrebant ad ipsum, salutaturi uidelicet. Interea autem seruum conspicata à tergo sequētem, eum qui cum ipso profectus fuerat, interrogabam, ac, dic mihi Parmeno, inquiebam, salutato prius ipso, quo pacto nobis egistis? & nunquod operæprecium bellorum cōsecuti, huc reuersi estis? PAN. Non decebat hoc statim, sed illa primùm, Quòd quidem seruati estis, multa diis gratia, & in primis Ioui Hospitali, & Mineruæ militari. Cæterū I
hera semper rogitare solebat quidnam ageretis, & ubi essetis. Quòd si autem etiam hoc addidisses, quòd & lachrumaretur, & mētionem Polemonis faceret semper, satius id fuerat multo. DOR. Præfata equidem sum statim à principio cuncta hæc: ad te autem non putaui opus esse, uerùm illa dicere uolui, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Eccubi, Parmeno, tinnierunt uobis aures? Semper enim reminiscebatur uestri hera cum lachrymis, & maximè siquando ex pugna uenerat quispiam, multiq; mortui esse dicebātur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad unumquodq; nunciū. PAN. Rectè Dorcas. ita decebat. DOR. Deinde non multò pòst interrogabam illa K
quoque ordine. Ille autem, Admodum splendidè, inquit, reuersi sumus. PAN. Ita autem etiam ille, nihil præfatus quòd meminerit mei Polemon, aut desiderio affectus fuerit, aut optauerit saluam atque incolumem me iterum deprehēdere? DOR. Atq; adeò multa huiuscemodi dicebat. Quod igitur caput rei est, narrauit diuitias multas, aurum, uestes, seruos, ebur. Nam argentum quidem afferre ipsum dicebat non ad numerum, sed ad mensuram, multos uidelicet medimnos plenos. Habebat autem & ipse Parmeno annulū in digito paruo maximum, ac multangulum, lapillusq; incrustatus in eo erat ex tricoloribus illis quidam, rubebatq; supernè. Reliqui autem ipsum, cum adhuc pararet mihi dicere,

A cere quo pacto Alyn transiissent, & ut occidissent Tiridatem quendã,& quomodo uersatus ipse Polemon in pugna contra Pisidas esset:accurriq; domum, ut hæc tibi renunciarem, ut quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipsa tecum. Nam si ueniens Polemon (ueniet enim haud dubiè postquam à se notos ac salutantes illos amouerit)ac rescisens, deprehenderit Philostratũ apud nos intus,quid putas quæso facturum ipsum esse? PAN. Inueniamus Dorcas ex re præsenti tum consilium, atque salutem aliquam. Nam neq; hunc ablegare honestum fuerit, ut qui talẽtum nuper dederit, & præterea mercator quoque est, & multa pollicitus:neque rursum utile,Polemonem talem ac tantum redeun-
B tem non recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus est: & cum pauper adhuc intolerabilis adeò fuerit,quid nunc non putes illum facturum?DOR.At etiam accedit.PAN.Deficio ô Dorcas,consilii inopia,ac tremo. DOR. Sed & Philostratus accedit.PAN.Quæ igitur fiam? quomodo me autem terra absorbeat? PHIL. Quid?cur non potamus Pannychi?PAN.Perdidisti me,ô homo.Tu uerò salue Polemon, post longũ adeò oculis oblatus iterum meis.POL.Hicce igitur quísnam est,qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ô Pãnychi.Ego uerò ex Pylis intra quintum diem huc aduolaui, approperans uidelicet ad talem mulierem.Ac meritò sanè hæc mihi accidunt,tibiq; adeò gratiam habeo.neque *Eadem Thermopylæ aliàs.*
C enim posthac amplius abs te diripiar. PHIL. Tu uerò quísnam es, bone uir? POLEM. Nimirum audis,quòd Polemon ego,Steriensis ille,ex tribu Pandionis,qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis, amator Pannychidis,cum eam adhuc humana sapere putarem.PHIL.At nunc, Tribune*, Pannychis hæc mea est,talentumq; à me accepit. Accipiet autem & alterum iam, ubi onera seu merces distraxerimus. Ac nunc Pannychi sequere me, istum autem apud Odrysas Tribunatum gerere sine. DOR. Libera hæc quidem est, sequeturq; non,nisi uolet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Intrò ire melius.Nam Polemoni adesse irato,haudquaquã facile aut tutum est, **Ξεναγὲ græce, hoc est externi & conductitij militis ductor proprie. Suidas tamẽ Ξεναγίαν & χιλιαρχίαν pro eodem sumi ait.*
D et magis incendetur æmulando.PAN.Si placet,eamus intrô.POL.At prædico uobis,quòd hodie postremum potabitis,aut ego frustra adsum,tãtis cædibus exercitatus.Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adsunt,cingentes angiportum phalange.Ac in fronte quidem,qui grauis armaturæ sunt, in utroq; autem latere funditores & sagittarii, cæteri à tergo locati.PHIL.Tanquam infantibus nobis hæc ô stipendiarie minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu uerò unquam gallum aliquem gallinaceum occidisti?aut etiam bellum uidisti?Castellum,ut multum,præsidio tenuisti,fortasse dux manipularis*quispiam, ut tibi hoc interim gratificando concedam.POL.At uerò scies paulò pòst,ubi **Διμοιρίτης à διμοιρία, quã eãdem & ἡμιλοχίαν Suidas uocat.*
E nos acie in dextrum conuersa aduentare spectabis,armis resplendentes.PHIL. Aduentate modò conferti,atque instructi.Ego uerò & Tibys iste (nam hic solus me sequitur)iaciendo cum saxis,tum testis ostraceis,ita dispergemus uos,ut neque quò uertamini,scire tum possitis.

CHELIDONIVM ET DROSE.

On amplius uentitat ad te,Drose,adolescẽtulus ille Clinias?Nõ enim uidi longo iam tẽpore apud uos ipsum.DRO.Non amplius, Chelidoniũ.Nã præceptor prohibuit ipsum amplius ad me accedere. CHE. Quínam iste?num exercitorem istum puerorũ Diotimũ dicis?Nã is certè amicus mihi est.DRO.Nõ,sed perditissimus iste philoso-

phorum, Aristænetus. CHELID. Tetricum istum dicis & hirsutum, profunda F
barba, qui cum adolescentibus consueuit deambulare in porticu picta? DROS.
Illum equidem, uanum iactatorem, quem utinam pessimè perire uideam, barba
tractum à carnifice. CHEL. Quid autem accidit illi cur talia persuaderet Cli-
niæ? DROS. Nescio, Chelidonium. Sed cum antea nūquam ullam noctem in-
termiserit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit (pri-
mùm autem mecum habere cœpit) tribus istis diebus proximis ad angiportum
hoc ne unquam accessit quidem. Postquam autem ex eo contristari cœpi (nam
nescio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem misi, quæ il-
lum circunspiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæstra*. Ea au- G
tem rediens, deambulantem uidisse se ait cum Aristæneto; atque innuisse illi à
longè. Illum autem erubuisse, deiectis in terram oculis, neque aspicere amplius
ad ipsam uoluisse. Atq; exinde ambos ad urbem iisse. Ipsa uerò ad Dypilū usq;
secuta, cum ille prorsus neque cōuerteret sese, domum rediit, nihil planum aut
certum habens quod renunciaret. Quo me igitur pacto post illa tum affectam
putas? quæ coniecturam facere nusquam poteram, quídnam esset quod adole-
scenti huic accidisset: sed ita mecum dicebam: Númnam ægrè illi aliquid feci?
aut num quam aliā amat, me perosus? aut num pater uetuit ipsum? Multa adeò
huiusmodi mecum ipsa uoluebam. Porrò autem circa multam uesperam uenit H
Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim li-
teras uidelicet. CHE. Age uideamus. Ac literæ quidem ipsæ non admodū pla-
nè scriptæ, sed incompositæ, & malè coagmentatæ, properantiam quandā scri-
bentis indicant. Sic autem sonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Drose,
testes facio deos. DRO. Væ uæ miseræ mihi, neque salutationem à principio
adscripsit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, sed necessitate coactus dese-
ro te. Nam me pater Aristæneto tradidit, ut philosophiæ dem apud illum ope-
ram. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinēt) multis admodum
obiurgauit me, inhonestum esse dictitans, cū meretrice rem habere me, Archi- I
telis & Erasicleæ filium. Longè enim melius esse, uirtutē anteponere uoluptati.
DROS.* Vt nunquam ad maturitatem perueniat nugator ille, qui talibus
adolescentem instituit. CHEL. Quamobrem necesse mihi est parêre illi. Asse-
quitur enim me, diligēter ubique obseruans: & in summa, ne aspicere quidem
alium quenquam præter ipsum solum mihi licet. Quòd si uerò temperanter &
pudicè uiuam, ipsiq; per omnia obtemperem, pollicetur prorsus beatum fore,
præclarumq; ac fortem me redditurum esse, laboribus ad hoc antè præexerci-
tatum. Hæc tibi uix adeò scripsi, me ipsum suffuratus paululum. Tu uerò feli-
citer mihi uale, & memineris Cliniæ. DROS. Quid igitur uidetur tibi epistola K
hæc, Chelidonium? CHEL. Quod ad cætera quidē attinet, Scythica, ut aiunt,
oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, spem quandam adhuc reliquam præ se
fert. DROS. Etiam mihi ita uidetur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo
dicebat etiam pæderastem quendam esse Aristænetum, & prætextu doctrinæ
consuetudinem habere cum pueris uenustissimis, & priuatim orationem habe-
re cum Clinia, pollicitationes quasdam faciendo, quòd uidelicet diis similem
illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorū ue-
terum ad discipulos suos idem, inquit, cum illo legit, & in summa, totus circa
adolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Cliniæ ista se dicturū esse.

CHEL.

*Aliàs porticu, παιδικῇ enim græcè habetur, quod ut corruptū puto, sic rursum ποικίλῃ, uel παλαίστρᾳ legendum puto.

*μὴ ὥραιον ἴκοιτο, græcè.

A CHEL. Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautius paulò accipere. DROS. Inescaui hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam & ille gustauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe. Omnia rectè fiet. Ego uerò etiam inscribere in pariete uolo in Ceramico ubi Architeles deambulare solet, Aristænetus corrumpit Cliniam. ut ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. DROS. At quomodo id clàm facies, ne deprehẽdaris? CHEL. Noctu, Drose, carbone alicunde sumpto. DRO. Rectè sanè. Commilita modò, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduersus arrogantem ac uanum istum Aristænetum.

B TRYPHAENA, ET CHARMIDES.

AMICA autem quispiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auersus dormit, lachrumans ac gemens? Sed neque potasti lubenti animo, opinor, neq; cœnare solus uoluisti. Flebas autem etiam inter cœnandum. aspiciebam enim, & nunc autem non desinis ululare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæso me celes, ut uel hac parte consequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucusque tecum uigilaui. CHARMID. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc amplius sustinere possum. TRYPH. At quòd me quidem non C ames, manifestum est. neque enim ita negligeres me, cum probè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te uolo, denique etiam quasi quodã septo interposita ueste intercluderes, metuẽs uidelicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa est, dic mihi. Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto cõueniat huiusmodi res administrare. CHAR. At uerò nosti atque admodum probè ipsam, & rursum illa te quoque: neque enim obscura adeò meretrix est. TRYPH. At nomen mihi cedo, Charmide. CHARMID. Philematium, ô Tryphæna. TRYPH. Vtram dicis? duæ siquidem sunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta est, quam Damyllus D amat, eius qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quã cognomento decipulam uocant? CHAR. Illam equidem, atque adeò captus ab ea & comprehensus miser sum. TRYP. Ob illam itaque plorabas? CHAR. Atque admodum. TRYPH. Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeò cœpisti? CHAR. Haud nuper adeò, sed menses propè septem sunt, à Dionysiis usque uidelicet, ex quo primùm illam uidi. TRYPH. Vidistíne autem totam ipsam diligenter, an faciem solùm, easq; corporis partes quæ in aperto sunt? & quæ uidisti, Philematiũne erant, atque ita uti conueniebat esse mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHAR. At uerò deierat illa, secundũ supra uiE gesimum modò ad proximum Decembrem completurã esse se. TRYP. Tu uerò utrum credis iuriiurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet: nam cætera, impostura mea. Circa tempora autem quoties medicamentũ quo infici solet, languescit, ac uim suam remittit, albescit plerunque. Quanquam quid hoc attinet? Coge aliquando ut nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. CHARMID. At nunquam mihi in hoc consentire uoluit. TRYPH. Meritò sanè. Sciebat enim abominaturum esse te canos ipsius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua usque Pardali similis est. At tu lachrumabaris, quòd cum tali non coires? Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat

ſeſe. CHAR. Sanè uerò Tryphæna: & hoc quanuis tam multa à me acciperet. F
Ac nunc quidem poſtquam mille petenti, facilè ac ſtatim dare nõ potui, utpote qui patrem habeam parcum & tenacem, Moſchione intrò ad ſe recepto, me excluſit. Ob quæ, dum illi uiciſſim ægrè facere uolo, te aſſumpſi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam ueniſſem, ſi quis prædixiſſet mihi, ob id ſolum aſſumptam eſſe me, ut alteri ægrè facerem, præſertim Philematio huic, capulo uidelicet. Verùm abeo. Iam enim tertium hoc cecinit gallus. CHAR. Ne tu utique tam ſtatim, mea Tryphæna. Nam ſi uera iſta ſunt quæ de Philematio dicis, coma uidelicet ſuppoſititia, & quòd tingitur, & uitiligines illæ, ne aſpicere quidem amplius illam potuero. TRYP. Interroga matrem, ſiquando cum illa lauit G
fortè. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, ſi modò uiuit etiamnum. CHAR. Proinde poſtquam talis illa eſt, auferatur quidem iam è medio ſeptum hoc, amplexemur autem mutuò, atque oſculemur nos, ac tandem uerè coëamus, Philematium autem longè ualeat.

IOESSA, PYTHIAS, ET LYSIAS.

NSoleſcis igitur ô Lyſia aduerſum me? Et rectè ſanè, quandoquidem neque argentũ unquam abs te popoſci, neque uenientem excluſi, alterum intus eſſe dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo ſubtracto, coëgi te mihi afferre quip- H
piam, perinde atque aliæ facere ſolent: ſed ſtatim ab initio inde, nulla data mercede, atque aſymbolum recepi te intrò. Noſtíne quàm multos amatores reiecerim? Ethoclem uidelicet, eum qui nunc inter ſenatores eſt, Paſſionem nauclerum, & coæqualem tuum Meliſſum, quanquam etiam nuper adeò pater eius mortuus eſſet, ac dominus ipſe factus bonorum omnium. Ego uerò te, Phaonem ſcilicet meum, ſolum habebam, neque aſpiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim ſtulta ac demens, uera illa eſſe quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac caſtè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud I
amicas accuſante me. Tu uerò poſteaquam intellexiſti me obnoxiam habere te, uti quæ iam ex te peperiſſem, nunc quidẽ ad Lycænam alludebas intuente me, nimirum ut ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, Magidiũ laudabas, pſaltriam iſtam uidelicet. Ego uerò ob hæc lachrymor, & ſentio contumeliam. Paulò autem antè, quando compotabatis Thraſo & tu & Diphilus, aderant & tibicina Cymbalium, & Pyrallis, ea quæ inimica mihi eſt. Tu uerò cum hoc ſcires, Cymbalium quidem quinquies oſculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, (teipſum enim afficiebas contumelia, talem oſculando) Pyrallidi autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculũ commonſtrabas, puero autem reddens, in aurem iubebas, ut niſi Pyrallis id poſtula- K
ret, alteri nemini infunderet. Poſtremò autẽ etiam demorſo malo, quãdo Diphilum alias res agere uidebas (loquebatur enim cum Thraſone tum) inclinãs te quodammodo, collimatè adeò iaculabaris illud in ſinũ ipſius, ne latêre quidem me cupiens. Illa autẽ exoſculata, inter mamillas ſub faſcia inſertabat illud. Iſta igitur cuius gratia facis? Qua te autẽ ſiue magna ſiue parua iniuria affeci aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita ſum? an nõ ad unius ingenium & morem tuum uiuo? Haud ſanè præclarum aut magnum hoc, Lyſia, facis, miſeram mulierculam, & in te inſanientem, mœrore implicans. Eſt dea utique

aliqua

A aliqua Adrastia, ac talia uidet. Tu uerò aliquãdo mœrore afficieris, ubi fortassè audieris de me aliquid, quòd iaceã uidelicet aut laqueo à me ipsa suffocata, aut in puteum præcipitata, aut quemcunque tãdem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coràm & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum pompam utique duces tu, perinde ac re magna splendidaq; peracta. Quid me toruè aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est cur me accuses, dicas licet. Pythias hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne responso quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lysia. PYT. O feritatem. Nam quòd nullis neque lachrymis flectitur, lapis sanè, non homo est. Quanquam si utique B ueritatẽ conuenit dicere, tute Ioëssa perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominem, idque etiam palàm fecisti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt cum hoc sentiunt. Ah desine lachrymari misera: & si me audies, semel atque iterum exclude uenientem. Videbis enim inflammari ipsum denuo prorsus, & uicissim insanire uero pacto. IOES. At ne dixeris quidem, apage. Vt ego excludam Lysiam? Vtinam ne ipse à me deficiat modò. PYTH. At rursus huc reuertitur. IOES. Perdidisti nos, Pythias. fortassis audiit te de exclusione uerba facientem. LYS. Non huius caussa, Pythias, huc reuersus sum, ut quam ne aspexero quidem amplius, talis cum sit, sed tua C gratia, ut ne damnares me, ac diceres fortè: Irreconciliabilis hic Lysias est. PYT. Atque equidem dixissem Lysia. LYS. Ferre igitur me uis Pythias Ioëssam hãc, quæ nunc lachrymatur, cum ipse superuenerim ei aliquando cum adolescente concumbenti, & à me desciscenti? PYTH. Lysia, in uniuersum quidem meretrix est. Cæterùm quando uerò deprehendisti ipsos concumbentes? LYS. Sextus, ni fallor, dies hic est, per Iouem, sextus utique. fuit enim secunda mensis incipiẽtis, hodie uerò eiusdem septima est. Pater igitur cum sciret me iam olim amare, probam hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego uerò (non enim ferebam ab huius congressu prohiberi me) Dromo- D nem iussi, acclinantem muro atrii, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negocio ascensurus eram. quid multis opus est? transcendi, ueni, atrium offendi occlusum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaque neq; pulsaui tum, sed attollens sensim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum acto cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (ut fit in tenebris) super lectum adstiti. IOES. Quid narras, ô Ceres? propè enim deficio. LYSIAS. Postquam autem animaduertebam non unum esse anhelitum: principiò quidem putabam Lyden cum ipsa unà dormire, cæterùm aliter mul- E tò res erat, Pythias. Nam ubi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad cutem usq; detonsum, unguẽta etiam ipsum olentem. Hoc ubi sensi, si quidẽ & gladiũ ueniens mecum attulissem, non ita quiessem tũ, sat scitote. Quid ridetis Pythias? an uerò risu digna dicere uobis uideor? IOES. Hoccine igitur Lysia acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc mecũ dormiebat. PYT. Ne dicas illi Ioëssa. IOES. Cur nõ dicam? Pythias erat, ô charissime, à me accersita tum, ut unà mecũ dormiret. Aegrè enim erat mihi, quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem usque detonsus? atque exinde intra sex dies hosce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cum morbo laborauit, tonsa est, Lysia. defluxerant enim illi tum crines, nunc autẽ fictitiam

comam impoſuit. Oſtende Pythias, oſtende ita rem habere ſe,ac fidem illi fac. F
Ecce tibi aduleſcentulum iſtum mœchum, quem zelotypia proſequebaris.
LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe
contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam perſuaſus es ut credas. Vis au-
tem & ipſa uiciſſim tibi ægrè faciam,ut quæ meritò uiciſſim iraſcar tibi? LYS.
Nequaquam,ſed bibamus iam, Pythiasq; hæc unà nobiſcũ. Aequum enim eſt
adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter
te paſſa ſum,ô generoſiſſime aduleſcentum Pythias? PYT. At idem ipſe recon-
ciliaui quoq; uos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas,niſi iſtud quæſo uide Ly-
ſia,ne cui de coma quicquam dixeris. G

LEONTICHVS, CHENIDAS, ET HYMNIS.

LEONTICHVS.

IN pugna autem cõtra Galatas,dic Chenida quo pacto ipſe qui-
dem ante cæteros equites curſu præuectus fuerim,equo inſidens
candido,Galatæ autem,tametſi fortes alioqui bellatores,trepida-
rint continuò ubi aſpiciebant me,neque quiſquam amplius ſub-
ſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa trãſ-
fixi præfectum alæ ipſorum unà cum equo. Contra eos autem,qui cõferti ad- H
huc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalãge quidem ſoluta,
in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus,arrepto gladio, ac
totis animis facto in illos impetu,in fugam quidem conuerto circà ſeptem eo-
rum qui in prima acie pugnabant,equi incurſu:gladio autem impacto manipu-
larii unius ducis caput in duas partes diſſeco unà cũ ipſa galea. Vos autẽ Che-
nida paulò pòſt ſuperueniſtis,fugientibus iam illis. CHEN. Nam cum,Leon-
tiche, circa Paphlagoniam ſingulari prælio cum ſatrapa illo congreſſus es, an
non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidiſti? LEONT. Pulchrè
cõmonuiſti facinoris haudquaquam etiam illius ingenerosi. Nam ſatrapa ipſe I
cum corpore quidem eſſet maximus, inter grauis autem armaturæ milites pu-
gnator haberetur optimus,cõtemptis uidelicet Græcis, in medium proſiliebat,
ac prouocabat ſiquis cum ipſo ſingulari prælio decertare uellet. Ibi igitur tum
cæteri quidem perculſi atque perterriti erant, Manipularii uidelicet, Præfecti,&
Centuriones, & ipſe etiam Imperator, quanquam homo eſſet minimè alioqui
ingenerosus aut ignauus. Nam Ariſtarchus tum imperator exercitum ducebat,
Aetolus, idemq; iaculator optimus. Ego uerò tribunatum adhuc tũ gerebam,
ſed tamen nihilominus fidens animo,& dimotis à me ſociis,qui me increpãdo
retinebant. Metuebant enim mihi,aſpicientes Barbarum quidẽ ipſum reſplen- K
dentem armis inauratis, magnam autem atque terribilem indutum galeam, &
præterea lanceam quoque ui multa librantem. CHE. Nimirum ego quoque
tum metui Leontiche,& ſcis quo pacto inſtabam tibi precãdo, ne præ aliis pe-
riculo cõmittere te uelles. Nã mihi uita hæc ingrata futura erat te morte amiſ-
ſo. LEON. At ego tum præ cæteris auſus,proceſſi in medium,non peius neq;
ipſe Paphlagone illo armatus,ſed totus adeò auro collucens. Quare clamor ſta-
tim coortus eſt & à noſtra parte,& à barbaris. Agnoſcebant enim etiam illi me
uidẽtes,& maximè ex pelta,& phaleris,& criſtis. Dic quæſo Chenida, cuinam
me tum omnes aſſimilabãt? CHE. Cui autem alteri,quàm Achilli per Iouem

Thetidis

A Thetidis & Pelei filio. Ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura: pelta uerò etiam fulguris modo coruſcabat. LEONT. Poſtquam autem ad manus uentum eſt, Barbarus ille prior uulnerat me modicè, quaſi perſtringens haſta paulum ſupra genu. Ego uerò adacta per clypeum lancea, totum utrinque pectus illius tranſuerbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoq; gladio amputo facilè: armáque illius referens inde redeo, caput quoque unà ſumma fixum lancea portans, cæde uidelicet lotus ac madens. HYM. Apage Leontiche, fœda ſceleratáque hæc, atque adeò horribilia de te ipſo narras: neque uerò te amplius ne aſpexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, ne-
B dum bibat tecum, aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum uiro cædibus polluto concumbere. LEON. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia geſta ſunt, nunc autem pacem hic agò. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te deſtillabat. Egóne igitur ut talem uirum amplectar & oſculer? abſit, ô Charites. neque enim iſte talis carnifice melior. LEON. At uerò ſi me uidiſſes in armis, ſat ſcio, amaſſes Hymni. HYMN. Audiens ſolùm hæc, Leontiche, nauſeo, atque horreo, ipſasq; illas umbras uidere mihi uideor & ſimulacra occi-
C ſorũ, & præcipuè miſeri illius manipularii præfecti, cuius tu caput in duas partes diſſecuiſti. Quid putas igitur ſi ipſum opus aſpicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? Emoritura certè mihi uideor, ut quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi uiderim. LEON. Adeône autem ingenerosa Hymni es, & puſillanimis? Ego uerò oblectatũ iri te putabam audiendis iſtis. HYM. At huiuſmodi narrationibus oblecta ſiquas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculò abibo, dum adhuc dies eſt. Sequere & tu Gramme. Tu uerò uale, Tribunorum optime, & occiſor, quotquot etiam uolueris. LEON. Mane quæſo, Hymni, mane. Abiit. CHEN.
D Nempe Leontiche puellam ſimplicem territaſti, concutiendo criſtas, & incredibilia quædam præclarè facta cõmemorãdo. Ego uerò ſtatim uidebam quo pacto expalleſcebat, cũ tu adhuc illa quæ circa manipulariũ facta eſſent, narrares: cõtrahebatq; uultum, & exhorrebat aliquantũ, poſtquã etiam diſſecuiſſe te caput illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò uiſum iri putabam. Sed & tu me perdidiſti Chenida, qui ultra hæc etiã de ſingulari certamine ſubmonuiſti. CHEN. An nõ decebat me quoque mentiri tecum, quando cauſſam arrogantiæ iſtius uidebam? Tu uerò longè terribiliora omnia feciſti. Eſto enim amputaris infelicis iſtius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixiſti, ita
E ut cruor in te deſtillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac deteſtabile re uera, Chenida. Nam cætera quidem non omnino malè confica fuerant. Abi igitur, ac perſuade illi ut redeat, mecumq; dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne quòd omnia iſta mentitus fueris, dum generoſus ipſi uideri affectas? LEON. Turpe hoc, Chenida. CHEN. At uerò alio pacto non redibit facilè. Proinde alterum ex his elige, ut uel odio habearis, dum præclarus bellator uideri cupis: uel mentitum eſſe te iſta confitearis, & cum Hymnide dormias. LEON. Difficile ſanè utrunque eſt, ſed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaq;, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem eſſe me, non tamen omnia.

DORIO ET MYRTALE.

Vnc me excludis ſcilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam peruenì propter te? At quando tam multa ad te afferebam: amator, uir, dominus, denique nihil non eram. Poſteaquã igitur ego quidem exhauſtus ac ſiccus planè iam, tu uerò Bithynum iſtum mercatorem inueniſti, qui te amet, ego quidem excludor, & ante fores ſto lachrumans: ille autem tota nocte oſculatur, & ſolus intus eſt, & quaſi quoddã ſacrum peruigilium tecum peragit, iamq; etiam prægnantem ex eo eſſe te ais. MYR. Iſta me enecant, Dorio, & maximê quando dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus ſis. Rationem igitur ſubduc quæſo omnium eorũ quæ iam inde à principio ad me attuliſti. DOR. Rectê ſanè, Myrtale, ſubducamus rationem. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarum precio. pone duas drachmas. MYR. At concubuiſti quoque noctes duas. DORIO. Et quando ex Syria ueniebam, alabaſtrum unguenti ex Phœnicia, duarum etiam iſtud drachmarum, ita me ſeruet Neptunus. MYR. At ego tibi, cum hinc nauigares, paruam illam tuniculam dedi ad femora uſque demiſſam, quò remigando utereris, quã Epiurus proreta, quãdo dormierat mecum, per obliuionem hic intus reliquerat. DOR. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rurſum abſtulit Epiurus, non ſine multo (prò dii) certamine. Cepas autem ex Cypro, & ſaperdas quinque, & percas quatuor, quãdo ex Boſporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiã panes octo nauticos in caniſtro, ſiccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & poſtea ex Pataris ſandalia inaurata, ô ingrata. Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. MYR. Quinque fortaſſis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale, quantum equidẽ potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero, & tu nos cõtemnis? Nuper autem quando* Aphrodiſia celebrabãtur, an non drachmam quoque ante pedes Veneris pro te poſui auream? & rurſum matri pro calceamentis drachmas numeraui duas, & Lydæ huic in manũ aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obolos? Hæc omnia in unum computata, ſubſtantia certè uiri nauitæ fuerunt. MYR. Cepæ illæ uidelicet, & ſaperdæ, Dorio? DOR. Ita certè. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, ſi diues forem. Cæterùm matri meæ ne caput quidem unum allii unquam attuli. Libenter autẽ ſcirem, quæ nam tibi à Bithyno iſto dona darentur. MYR. Principiò tunicam hãc uides? eã ille emit, & monile hoc craſſius. DOR. Illéne? An nõ ego te iam olim habere noram? MYR. At quod tu noras, multo tenuius erat, neque ullos ſmaragdos habebat. Deinde & inaureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas minas. Et penſionem domus quoq; pro nobis exoluit, nõ ſandalia Patarica, & caſeum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſuprà quinquaginta natus uxorẽ duxit, caluus uidelicet, & colore ſimilis carabo. Neque etiam dentes illius uides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri, illius multæ, & præcipuè quoties cantat, & delicatior paulo eſſe cupit, aſinus ad lyram, ut dici ſolet. Sed tu fruere eo, digna utiq; exiſtens, ac puer uobis naſcatur patri ſimilis. Ego uerò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam, meæ conditionis, aut etiam uicinam ueſtram hanc tibicinam, aut omnino ullam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum

Id eſt, Veneris feſta, uel ſacra.

A rum minarum mercedem non omnes habemus. MYRT. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas siquidem illi feras ex Cypro, & caseum scilicet quando ex Gythio nauigabis.

COCHLIS ET PARTHENIS.

Vid ploras Partheni? aut unde fractas hasce tibias affers? PAR. Miles Aetolus iste magnus, qui Crocalen amat, alapis cecîdit me, cũ deprehendisset canentem apud Crocalen, à riuale suo Gorgo conductam, idémque tibias hasce fregit mihi, ac mensam inter cœnandum euertit, crateremq; effudit quoque irrumpens: ipsum autem agrestem illũ Gor-
B gum ex symposio capillis abstractũ, uerberarunt circunstantes, ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio an superuicturus etiam homo sit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC. Quid? insaniitne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate insolentia? PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amorq; adeò enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta popoſcerat ab eo, si se solam habere uellet. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem uenientem exclusit, illisa illi etiam ianua, quemadmodum ferebatur: Gorgum autem, Oenoënsem quẽdam
C agricolam prædiuitem, iam diu ipsam amantem, hominem uidelicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoque assumpta, ut tibia canerem apud ipsos. Cæterùm cum iam procederet conuiuium, ego quidem personare cœpi carmen quoddam Lydii generis, ac toni: rusticus autem ille surgebat iam ut saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniaq; adeò iucũda ac suauia erant. Interea uerò strepitus exauditur, & clamor quidam, ianuaq; domus exterior effringitur. Nec multò pòst irruerunt adolescentes quasi octo, admodũ robusti ac ualidi, & Megarensis ille unà inter ipsos. Illico igitur euertebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, uerberabatur, humiq; iacens
D etiam pedibus proculcabatur. Crocale autem, nescio quo pacto, clàm subduxerat sese, & ad uicinam Thespiadem effugerat. Mihi uerò Dinomachus inflictis alapis, Dispereas, inquit. & simul tibias cõfractas abiecit. Et nunc currens abeo ut hæc dicam hero meo. Abit autem & agricola, circunspecturus amicos quospiam in urbe, qui Megarensem illum magistratibus tradant. COC. Hoc nimirum est frui militaribus istis amoribus, plagas & actiones sustinere: cætera uerò, Duces esse se & Tribunos iactitant, & si quid dandũ sit, expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dumq; ipse stipendium accipiam, atque omnia tibi conficiam. Pereant itaque arrogantes isti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ ipsos penitus non admitto. Piscator mihi quispiã obueniat, aut nauita, aut agri-
E cola, æqualis conditionis, qui adulari sciat parum, & afferat multum. Cristas autem concutientes isti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm inanes crepitus.

DE MORTE PEREGRINI, Vincentio Obsopœo interp.

ARGVMENTVM.

Insectatur hic Lucianus id quod aliàs quoque libenter facit, arrogantiam et insanam gloriæ cupiditatem, præcipuè Philosophorum, ut cuius gratia plerique omnia audeant, neque quicquam intentatum relinquãt. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem describit, qui ut famam aliquam sui relinqueret, in Olympijs cõstructo rogo, seipsum in ignem ultro coniecerit, atque ita extinxerit. Quanquam autem potißimùm ea com-

memorat, quæ circa mortem illius acta sunt, id quod etiam inscriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & uitam eiusdem & facinora persequitur, à quibus progressus ille, ad hoc genus studiorum postremò sese contulerit, & hoc sub aliena persona, à qua ipsum etiam modum & caussam mortis, in qua præcipuè nitebãtur sectatores illius, refelli ac refutari facit, nimirum ut eam inuidiam à se ipso remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen nõ ita leue aut uile apud multos fuisse, *præsertim imperitiores, quibus facti huiusce nouitas admirationem incusserat, quemadmodum & ex* A. Gellio *animaduertere licet, qui ipse quoque honorificam illius mẽtionem facit libro.xii.cap.xi.* Videturq; omnino Stoica quadam animi pertinacia, uitæq; *tædio mortem ultro sibi consciuisse, quemadmodum & alios quosdam eiusdem professionis uiros fecisse aliquando legimus.* Sed quòd idem hoc in Olympijs potissimùm, et frequentissimo hominũ conuentu fecit, ambitionis argumentũ præ se fert, ac reprehensioni locum dedit. Et est sanè eiusmodi res ambitio, ut multos eò dementiæ adigat, ut dum gloriam nimis auidè captant, in summam interim temeritatem & infamiam præcipitentur, nihil neque pensi neque moderati habentes, dummodo famam tantopere ambitam post se relinquant: cuiusmodi Proteos utinam nec nostra ætas quosdã tulisset, ἀλλὰ τάντην καμαρίνην μὴ κινήτον, φασί. Cæterùm fuit hic Peregrinus, philosophus quispiam ex seuerioribus illis Stoicæ disciplinæ professoribus (Lucianus Cynicum uideri uult) patria Parianus, ex Ponto, temporibus Traiani uiuens, æqualis Epicteto, Dioni, Musonio, & cæt. quem se Gellius uidisse quoque ait Athenis extra urbem in tugurio quodam habitãtem. A principio Christianorum quoq; religionem aliquandiu secutus fuit, sed mox ad philosophiam relapsus, ab illis, ut Luciano placet, propter ritus ipsorum neglectos atque præteritos repudiatus.*

LVCIANVS CRONIO SALVTEM.

INfelix ille Peregrinus, aut (quo nomine potissimũ delectari uisus est se ipse nominando) Proteus, illud ipsum Homerici Protei passus est. nihil enim non gloriæ gratia fieri sustinuit: cumq; infinitis mutationibus transformatus esset, postremùm ignis quoq; factus est. Vsque adeò gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est post Empedoclem, nisi quòd hic temerarium facinus celare conatus, clanculũ in cratêras se dedit præcipitẽ: porrò generosus ille populosissimo Græcorum conuentu obseruato, ingentissimáque pyra constructa, tot ac tãtis testibus consciis insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquãto antè quàm hoc ausus est. Videor itaque mihi uidere te nimium huius senis deridentem arrogãtiam, aut potius exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiam, ô ærumnosam gloriã: aliaq; quæ de illis ferè dicere cõsueuimus. At tibi quidem hæc eminus & longè tutius dicta sunt: ego uerò iuxta rogum ipsum, insuper antè quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidaui, nonnullis equidem grauiter ferentibus, quotquot senis arrogans consilium admirationem incusserat. Erant autem aliquot alii, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis discerptus essem, uelut Actæon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterùm totius rei apparatus talis erat. etenim Poëtam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem uitã tragœdias in lucẽ dederit, supra Sophoclem & Aeschylũ. Ego uerò ubi primùm in Elin uenissem, illorum certamine eò illectus atq; perductus, statim Cynicum quendam inaudiui, magna & aspera uoce consueta illa ac uirtutem ex triuio intonantẽ, omnesq; indiscriminatim dicteriis & conuiciis inuadentem: tandem uerò in Proteo eius uociferatio desiit. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea uirili cuncta tibi ex ordine percẽsere conabor. Tu uerò hæc planè ita se habere cognosces, quippe qui ipsis uociferãtibus nõ semel adstitisti. Proteum, inquit, audet quispiam ambitiosum dicere, ô terra, ô Sol, & flumina, & mare, & patriæ, Hercules? Proteũ, qui in Syria uinclis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talẽtorum ultro reliquit,

qui

A qui ex urbe Roma eiectus est, quem Sole longè illustriorem esse constat, qui cum ipso Olympio commissus decertare possit. At quia ignis adminiculo è uiuis se subducere statuit, hoc ambitioni eius & uanæ gloriæ quidam imputant. Nónne uerò ad hunc modum è terris discessit & Hercules? nonne ita Aesculapius & Dionysius fulmine? Nonne postremùm & Empedocles ita in cratêras semet immisit præcipitem? Hæc ubi dixisset Theagenes (hoc enim nomine uociferator ille uocabatur) rogabam quendam ex assistentibus, quid hoc de igne aut Hercule aut Empedocle ad Proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui semet ipse flammis absumpturus est Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cu-
B ius gratia? Deinde cum ille omnem rem mihi exponere insisteret, Cynicus in tantum uociferabatur, ut nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaq; reliqua ipsum effundentẽ, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea, aut præceptorem eius Antisthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus est, sed neque ipsum Socratem. Prouocabat autem & ipsum Iouem in certamẽ, deinde cum uisum esset illi similes eos quodammodo inter seipsos seruare, eiusmodi finem orationi imposuit. Duo hæc, inquit, præstantissima opificia ætas nostra uidit, nimirum Iouem Olympium, & Proteum: quorũ quidem illius architectus fuit Phidias, huius uerò opifex natura. At nunc
C ex hominum cõmercio ad superos hæc statua migratura est, cæterùm per ignẽ abiẽs, nos orphanos in terris destituet. Hæc ubi cum multo sudore disseruisset, lachrymatus est satis ridiculè, capillosq; uellebat è capite, subparcens tamen, ne radicitus extraheret. Ad postremum abductus est à quibusdam Cynicis tristem ac lachrymantem consolãtibus. Hoc abducto alius illico concionaturus ascendit, nõ cunctatus donec multitudo dilaberetur, sed ardẽtibus adhuc sacris turbam continebat. Ac sub initium quidem effusissimè ridebat, uidebaturq; illud ex intimis præcordiis facere: deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est: Posteaquam maledictus Theagenes sceleſtissimis orationibus suis lachry-
D mando finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis, in risum uberem solutus est, adeò ut nostrũm plerosque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens seipsum: Et quídnam aliud, inquit, ô uiri nobis peræque faciendum est, adeò ridiculas orationes audientibus, uidentibusq; uiros ætate decrepita uilissimæ gloriolæ gratia tantùm non saltantes in medio? Vt autem rectius intelligatis cuiusmodinam illa sit statua quæ flammis abolebitur, audite me, qui ab initio eius mentem callidè animaduerterim, omni eius uita diligenter obseruata. Nonnulla uerò à ciuibus quoque suis memorata percepi, quibus non potuit non exactissimè per-
E spectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmẽtum & opificium, Polycleti canon, ubi firmata iam ætate in uirum adolescere incepisset, multis in Armenia uitiatis per adulterium mulierculis, non parum multa suscepit uerbera. Denique uerò per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppletas nates auferens. Exin puero quopiam formoso per uim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cum tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectum Asiæ duceretur. Hæc atque eiusmodi missa mihi faciẽda esse uidentur. etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterùm quibus iniuriis confectũ ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu ne-

Vita Peregrini, & res actæ.

cessarium. Et sanè omnibus uobis cōpertum atque auditū esse reor, quomodo F
senem præfocauerit, nequaquā sustinens eum ultra sexaginta annos iam senescentem. Posta uerò q̄ tanti sceleris fama diuulgata est, arreptāque fuga se ipse condemnasset, incertis uagans sedibus oberrabat, terram terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinā sacerdotibus & scribis illorum conuersans. Ac sanè nō multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta, ac sacrificiorum princeps, & Synagogæ socius, breuiter omnia solus existens. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli uerò & sua industria conscripti sunt. Ac ueluti deum hunc ipsum perhibebant. nam eo & legum auctore utebantur, & G
præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum qui in Palæstina crucifixus est, quoniam primus nouum illud mysterium in hominum uitam inuexerat. Tunc uerò cōprehensus etiam ob hoc ipsum Proteus in carcerem illapsus est. Quæ quidem res ipsi non mediocrem dignitatem cum ad insequentem uitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantissimus, cōciliauit. Itaque postquam in carcerem coniectus est, Christiani hanc rem grauiter & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentātes si quo modo illum furtim possint eripere. Deinde animaduertentes hunc conatū frustra esse, nihil tamen H
ex altero quo captiuus egebat obsequio intermittebāt, uerùm omnia cum magna fide & diligentia præstabant. Ac mane quidem illico uidere erat iuxta carcerem præstolantes anus uiduas quaspiā, & orbos puerulos. Illorum uerò pars etiam unà intus cum illo somnū capiebant, corruptis pecunia custodibus. Exin omnis generis cœnæ inferebantur uariæ, ac sacri inter sese sermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus (adhuc enim hoc nominis obtinebat) nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quin etiā in Asia plerasque urbes fuisse constat, à quibus uenerunt quidam laturi auxilium, Christianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & uirū consolaturi. Incredibile uerò est, quan- I
tum studium & celeritatem in hoc ostendant, si quid tale uulgo innotuerit. Illico enim nulli rei parcunt. Proinde Peregrino quoque multæ tunc opes ab illis mittebantur, sub uinculorum prætextu, nec uulgarem rerum prouētum lucrifaciebat. Etenim haud dubitāter sibi persuaserūt infelices illi, se omnino immortalitate fruituros, perpetuoq; uicturos esse. Quam ob rē & mortē magno contemnunt animo, ac non pauci sua sponte semet occidendos offerunt. Deinde primus quoque illorum legislator eorum persuasit animos, quemadmodum omnes inter se fratres essent. Postea uerò quàm semel à nobis desciuerūt, Græcorum deos constanter abnegant, solum autē Crucifixum illū impostorem K
adorantes, secundum illius leges uiuendi rationē instituunt. Proinde apud illos omnia ex æquo habentur contemptui, existimanturq; esse communia, quæ citra fidem exactè exploratam in communem usum à quoquam deferente suscipiūt. Quòd si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus & uersutus, & rei faciendæ appositus eos accesserit, breui admodum opulentus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Cæterùm Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo qui id temporis præsidem agebat in Syria, uiro non mediocriter Philosophiæ cōmercio gaudente. Qui cum illius subolfecisset arrogantiam, quòd iam statuisset mortem oppetere, ut per hoc præclaræ famæ

gloriam

A gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidē ratus eundem esse supplicio. Ille uerò exin domū regressus, comperit paternæ cædis memoriam nondū fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira peruicacitate accusationem aduersus illum adornarent. Dissiparat itaque maiorem possessionum suarum partem in peregrinationem, ac tantū relicti erāt agri ferme quindecim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, triginta talentorum summam non excessit, non, ut omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignam falsò confirmauit. Tanti enim neque tota Parianorum urbs, tametsi quinque ciuitates sibi uicinas adiungeret, uenderetur, unà
B cum ipsis hominibus & iumentis, & reliqua supellectile. Vigebat itaque eius etiamdum flagitium & accusatio in recenti hominū memoria. Nec ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiā insurrexerat. Potissimùm uerò ipse populus indignabatur, senem frugi, ut illi quibus uisus erat, perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occisus. Sedenim sapiens ille Proteus ad hæc omnia non oscitanter intentus erat, quínam aliquid inuētum comminisceretur, unde uim & periculum à se declinaret. Progressus ergo in mediam Parianorum multitudinem, nutriebat uerò iam comam, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspensa, & baculū manu tenebat: erat au-
C tem omnino instructus more tragico. Talis itaque cū ciuibus suis apparuisset: uniuersam, inquit, substantiā, quam sibi beatæ memoriæ pater reliquisset, se uelle illis publicam dimittere. His auditis, homines egeni & inopes, neque non ad distributionem auidè inhiantes, protinus exclamauerunt, illum unicū esse Philosophum, unicum amantem patriæ, unum qui uerè Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porrò autem inimici necessariò quiescebant. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaq; suscepta peregrinatione egreditur uagaturus, satis sibi uiatici in Christianis repositū esse existimās, à quibus quaquauersum incedebat, stipatus, in omni age-
D bat rerum abundantia. Atque ad hunc modum aliquantum temporis alebatur. Tādem admisso nescio quo aduersus illos flagitio (siquidem uisus erat, ut opinor, aliquid ex interdictis comedisse) non recipiētibus amplius illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur opes suas iterū à ciuitate repetēdas esse: missisq; literis, uoluit iussu regis denuo cūcta auferre. Cōtrà deinceps missa legatione etiā à ciuibus, nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso cōstitutis, præsertim à nemine ad hoc per uim cōpulsus. Post id tertiam in Aegyptum peregrinationem instituit ad Agathobulū iter faciens, ut admirando studio semet exerceret, tondens capitis dimidium, ac uultū limo
E oblinens. Postea in magna circunstantis populi corona, tractans in manibus uirilia, hoc tanquam medium & indifferens esse demonstrabat. Exin uerberabat, & uerberabatur ferula circa nates. multáque alia iuueniliora more mirifico ac præstigioso designabat. Cæterùm ad hunc modū instructus & exercitatus hinc soluit in Italiam: egressusq; è naui, statim omnes homines insectatus est linguæ petulātia, cum primis uerò regem, quem nouerat natura placidissimū & mansuetissimum: qua re impulsus, tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi, ut par erat, parum curæ erant conuicia & blasphemiæ, neque ullum ex iis qui philosophiæ se tradiderant, propter uerba supplicio afficere dignabatur, cū primis uerò eos qui rationem conuiciis impetendi alios artem sibi peculiarem

fecissent. Porrò autem Peregrinus tanta dicendi licentia non mediocrem sibi F
gloriam comparabat. Itaque apud homines idiotas in magna erat admiratione
& reuerentia propter arrogantiam, donec is qui Reipub. procurationem ob-
ibat, uir sapiens, eiectum eum ablegasset, cum præter modum hac libertate ni-
misq; petulanter abuteretur, dicens, urbi nihil opus esse tali philosopho. Quare
hoc quoq; de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus, philosophus pro-
pter dicendi libertatem, ac immodicam linguæ licentiam eiectus. Atenim iam
exactus oppido, cum Musonio ac Dione & Epicteto consuetudinem habuit,
cumq; aliis quotquot non dissimili infortunio mulctatos esse nouerat. Ad ex-
tremum ita regressus in Græciam, modò probrosis dictis Eliensés impetebat, G
modò Græcos ut aduersus Romanos arma sumerent, solicitabat, modò uirum
industrium, & multa dignitate præditum turpiter inuadebat, propterea quòd
ille præter alia quibus de Græcis erat optimè meritus, etiam hac in re non uul-
garem præstitisset Græciæ & opem & operam, quòd aquam in Olympiam de-
duxisset, ac primus populum ad festiuitatē confluere solitum, siti pereuntē sub-
leuasset. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia uerba
euomere nō cessabat, quasi Græcos hac mollitie effœminaret: Oportet specta-
tores Olympiorum sitim fortiter tolerantes perdurare. Ac per Iouem nō pauci
illorum mortem oppetebant, uehementibus morbis impliciti, interea propter H
loci siccitatem in magna & promiscua multitudine emergentibus. His ita di-
ctis, de eadem aqua potare solebat, adeò ut propemodum ab omnibus accurrē-
tibus lapidibus fuisset obrutus, nisi tunc commodùm ad Iouis simulachrum ar-
repta fuga generosus ille se cōtulisset, ac ita præsenti discrimini uitata morte se
subtraxisset. Cæterùm in proxima Olympiade orationem per quadriennium
quod interfluxerat, multa cura meditatam atq; compositam, ad Græcos habuit,
laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugæ suæ tunc factæ defensionem comple-
ctentem. Iam uerò ab omnibus certatim cōtemptus negligebatur, nec erat am-
plius perinde in precio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ I
moliebatur omnia, nec quicquam poterat amplius nouiter commentum aut
excogitatum producere, quod stuporem & admirationem incussisset acceden-
tibus, & quo ille sibi dignitatem atque auctoritatem conciliasset, cuius sub ini-
tium amore nō dicendo extremè ambitiosus flagrabat. Ad extremum hoc te-
merarium & audax de pyra facinus commentus est, eáque de re in Græcorum
multitudinem sermonem iam sparsit, quòd statim à prioribus Olympiis ueluti
in diem posterum flammis semet ipse traditurus esset. Et nunc hæc ipsa multis
adornat præstigiis, ut fama est, eruenda fossa, lignisque comportandis, ac mi-
ram & inusitatam tolerantiam promittendo. Erat uerò illi, ut mea fert senten-
tia, omnino mors expectanda, nullóque modo è uita profugiendum. At si im- K
mobili proposito prorsus constitutum habet mortē cum uita commutare, con-
sentaneum mihi uidebatur, ne hoc igne fieret, neque his quæ sunt in tragœ-
diis, uteretur, sed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ sint, electa, è
uiuis discederet. Quòd si tamen igne, tanquam re quapiam Herculea, tantope-
re delectatur, cur non potius per silentium electo quopiam monte multis arbo-
ribus consito, in eo se ipse concremauit solus, uno aliquo, cuiusmodi est Thea-
genes, Philoctete assumpto? Ille autem in Olympia præsente magna homi-
num frequentia, non in tabernaculis se solum uidebit, alioqui haud indignus
existens

Musonius.
Dion.
Epictetus.

A existés per Herculem, sicut par est homines parricidas ac impios malefactorum
pœnas dare. Quin etiam nimium cunctanter ac serò illud facere uidetur, quem
iam dudum oportebat in Phalaridis taurũ illapsum, dignum nefariis factis ex-
hausisse supplicium, nec tantùm semel in flamma hiscentẽ subitò expirare. Et e-
nim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortem esse uelociorem
aut properantiorẽ, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solùm enim os ape-
riendum est, & statim efflatur anima. Atqui & ille, ut opinor, eam quoque spe-
ctaculi dignitatem secũ uolutat in animo, rem uidelicet grauem & præclaram
esse, sacro in loco comburi, ubi ne sepelire quidem alios morientes religiosum
B ducitur. Audiuistis enim, nisi fallor, quemadmodum iam olim quidam cupiens
gloriosum & celebre apud posteros nominis sui monimẽtum relinquere, cum
nullam aliam uideret sibi relictam esse innotescendi rationẽ, Ephesiæ Dianæ
templum absumpsit incendio. Tale quippiam & hic secum molitur in animo.
tanta gloriæ cupiditate tantùm non miser ille contabescit. Sedenim aiunt il-
lum hæc ipsa hominum gratia facere, ut eosdem mortis contemptum doceat, ac
in rebus arduis tolerantiam. Ego uerò perlibenter interrogarem nõ illum, sed
uos, nunquid etiã maleficos & facinorosos eius discipulos fieri cupiatis in eius-
modi tolerantia perdiscenda, ac morte contemnenda, tum afflictionibus & cæ-
C teris terroribus fortiter perferendis? Atqui certè compertũ habeo ista uos mi-
nimè uelle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus discernit, ut bonis tan-
tùm hac in re sit profuturus, nec malis & nefariis hominibus maiorem ad con-
temnenda pericula, & sceleratiora audendi animũ additurus? Esto sanè ad hoc
tantùm cõcursuros esse, qui in optimam partem hanc rem saltẽ spectaturi sint,
proinde ego uos iterum rogabo: Cupitis ne liberos uestros illius æmulos fieri?
Haudquaquã dicetis. Atqui hoc ipsum quærebam, num quis ex discipulis eius
eundem imitaretur? Theagenem itaque in hoc quispiam iure optimo accusare
possit, quòd cum in aliis per omnia uiri æmulus esse studeat, hac in parte tamen
D præcedentem præceptorẽ minus sequatur, itérque cum eo faciat, ad Herculem,
ueluti perhibẽt, abeunte, præsertim cum in breui possit summè ac omnibus nu-
meris felix euadere, per præceps saltem in ignem illapsus. Neque enim in pera
aut baculo, aut sordido pallio circumferendo, æmulationis summa sita est, sed
hæc extra periculum posita sunt, & imitatu facilia, & cuiusuis hominis. Ipsum
finem & caput æmulari conuenit, ingenti uidelicet pyra ex truncis ficulneis &
maximè uiridibus congesta, fumo semet præfocari. Siquidem ignis non tantùm
Herculis & Aesculapii proprium æstimandum est, sed sacrilegorum quoque &
parricidarum, quos iudicio condemnatos, hoc ipso supplicio affici uidemus: ita
E ut longè præstabilius esse putem, uobis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim
uobis tandem ut peculiare & proprium adscribi potest. Alioqui etsi Hercules
tale quippiam ausus est, doloris & morbi impatientia impulsus hoc fecit, dum à
sanguine Centaurico, ueluti testis est tragœdia, infectus absumeretur. Cæterùm
ille qua caussa incitatus se ipsum in ignem ferens præcipitat? Per Iouem scilicet
ut animi tolerantiam hoc argumento notã faciat, non secus atque Brachma-
nes. Illis enim Theagenes præceptorem suum assimilare cõtendit. Quasi uerò
non etiam apud Indos inueniantur homines uecordes & stolidi, uanæq; gloriæ
extremè dediti. Attamẽ quãdò ita fert animus, imitetur illos. Atenim illi ignem
insiliendi morem non habent, ueluti Onesicritus classis Alexandrinæ guber-

nator ait, cum Indum ardẽtem, ſicut fama eſt, conſpexiſſet. Verùm poſteaquam F
congeſta atque incenſa pyra cõuenerint, propè aſſiſtentes immobiles lentè aſ-
ſari fortiter ſuſtinent. Deinde ingreſſi iuxta habitum, ardent, ne tantillum qui-
dem poſt accubitũ ſe auertẽtes. Cæterùm ille quid adeò magni aut præclari de-
ſignat facinoris, ſi illapſus ſuffocatur, à flammis ſubitò & uiolenter diſcerptus?
Neque enim eam, ut opinor, ſpem concepit in animo, ut ſemiuſtus ab igne re-
ſiliat, niſi hoc, quod à nonnullis audio, inſidioſe ſtruat, ut infrà quoque in foſſa
pyra profunda ſit. Sunt præterea qui illum transformatum iri confirment, eiq;
rei comprobandæ iam percenſent ſomnia, tanquam Iupiter conceſſurus nõ ſit
ut ſacer locus cæde contaminetur. Atqui eam ob rem planè ſecurus ſit animi. G
Ego enim iurare non dubito, nullum profecto deorum grauiter & indignè la-
turum, ſi Peregrinus malo & infelici fato peſſimè interierit. Sedenim neq; fa-
cile neque promptum iam illi eſt à propoſito regredi. Siquidem qui cũ illo ha-
bent cõſuetudinem, miſerum omnibus modis incitant, & in ignẽ compellunt,
non ſinentes eundem timore conſternari aut trepidare: quorum ſi duobus diſ-
cerptis in ignem incideret, ſolum hoc præclarè & cum multorum gratia face-
ret. Quinetiam hoc inaudiui, ſe amplius Proteum nominari nolle, ſed Phœni-
cem, quòd & Phœnix auis Indica iam ſummo cõfecta ſenio, pyram dicatur in-
ſcendere. Sedenim uana comminiſcitur mendacia, oracula quædam uetera per- H
cenſens, ac ſi deum quempiam noctis cuſtodem illum fieri oporteat. Ac iam nõ
obſcurè aras quoque deſiderare uidetur, aureisq; donariis ſe honoratũ iri pla-
nè ſperat. Et per Iouem haudquaquam abſurdum factu æſtimandũ eſt, ſi in tan-
ta ſtultorum hominum multitudine inueniantur etiam qui prædicare non ue-
reantur quòd per ipſum quartana ſint liberati, quódque noctu in dæmonẽ no-
cturnum inciderint. Porrò autem execrandi illius diſcipuli oraculum quoque,
ut opinor, & adytum iuxta pyram machinabuntur, propterea quòd & Pro-
teus ille Ioue natus, huius nominis propater, uaticinio celebris habitus eſt. Ne-
que teſtari dubito certò futurum confirmans, ut ſacerdotes quoque illi conſti- I
tuantur flagellorum, aut incendiorum, aut alicuius alterius rei monſtrificæ. Aut
per Iouem feſtiuitas illi nocturna ſacrificabitur, aut feſtum facibus iuxta pyram
celebrandum. Cæterùm Theagenes nuper, ut quidam mihi ex familiaribus re-
tulit, ait Sibyllam quoque ea de re iſta prædixiſſe. Et cur non ipſos percenſea-
mus uerſiculos?

» Aſt ubi iam Proteus Cynicos longè optimus inter,
» Per loca ſacra Ioui rutilum ſuccenderit ignem:
» Tunc omnes quotquot fructu ueſcuntur agrorum,
» Noctiuagum, ut iubeo, placate heroa colentes K
» Conceſſa Alcidæ ac Vulcano ſede propinquum.

Hæc quidem Theagenes ex Sibylla ſe audiſſe falſò prædicat. Cæterùm ego illi Bacidis oraculum cõtrà memorabo. Ait autem ad hunc modum Bacis nimium uerè uaticinatus:

» Poſtquam multiplici Cynicus cognomine Proteus
» In flammam ſeſe per præceps iecerit acrem,
» A furiis uanum propter compulſus honorem,
» Protinus occiſi, uiuum quicunque ſequuntur,
» Vulpicanes alios imitari fata decebit.

A At quicunque metu trepidus uitauerit ignem,
„ Quamprimum ſaxis populo lapidetur Achiuo:
„ Ne dum friget iners, nugas producat acutas,
„ Vſuram exercens, & plena & diuite pera,
„ In patria nummoſus habens ter quinque talenta.

Quid uobis uidetur uiri? nunquid Bacis deterior uiſus eſt uates eſſe quàm Sibylla? Sed iam tempus eſt admirandis illis diſcipulis Protei circunſpiciendi, ubi potiſſimùm ſemetipſos purgent in aërem. Hoc enim ipſi cõbuſtionem uocãt. Hæc cũ dixiſſet, certatim ab omnibus circũſtantibus ſucclamatũ eſt, Cõburan-
B tur iam illico flammis digniſſimi. Ac ille quidem deſcendit ubertim ridẽs: porrò Neſtorem, nempe Theagenem, non latebat uociferatio, uerũ exaudito clamore uenit illico. Cũmque dicturus aſcendiſſet, magna uoce exclamauit, innumera mala de eo percenſens qui deſcenderat. Minimè uerò compertum habeo quódnam illi optimo nomen fuerit. Cæterùm ego relicto illo uociferatione ſe rumpente, abibam uiſurus athletas. Iam enim certaminum iudices & arbitri in circo eſſe dicebant. Et hæc quidem acta ſunt in Elide. Cum autem ueniſſemus in Olympiam, maior ibi multitudo aderat Proteum accuſantium, quàm eius inceptum laudantium, adeò ut non pauci illorũ conrixantes ad manus de-
C uenerint: donec progreſſus ipſe Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo præconũ certamine: ubi orationes quaſpiam de ſe ipſe habuit, nimirum quibus exercitiis uitam ſuam tranſegiſſet, quibúſque in periculis uerſatus fuiſſet, tum quantas & quàm duras difficultates philoſophiæ gratia per omnem ætatem pertuliſſet. Itaque multa eius generis erant, quæ ille diſſeruerat. Ego uerò ſaltem pauca quædam præ circunſtantium multitudine audiebam. Deinde metuens ne in tanta turba comprimerer, poſteaquam multos idem patientes cernerem, abii, longũ ualere iubens ſophiſtam ſemet perimentem, ſuiq; funeris epitaphium ante mortem recitantem. Sedenim tũc etiam hoc
D inaudieram. Dixerat enim, aureæ uitæ, auream quoq; ſe uelle imponere coronidem. Cõſentaneum autem eſſe, ut qui Herculeam uitam exegiſſet, Herculeam quoque mortem oppetens è uiuis diſcederet, aëriq; miſceretur. Ac eam quidem utilitatem, inquit, ſtatui præſtãdam eſſe hominibus, ut commonſtrem illis, qua ratione & mentis conſtantia mortis acerbitas reſpuẽda ſit. Itaq; oportet omnes homines mihi morienti Philoctetas præſtò eſſe. Iam qui imprudentiores erant ex illis, lachrymas profundebant, exclamantes: Serua te Græciæ ſaluum atq; ſuperſtitẽ. Cordatiores uerò uociferabantur: Perfice quæ facienda decreuiſti. Horum itaque diuerſo ſtudio ſenex non mediocriter perturbatus eſt, ſperãs omni-
E no ſe ab omnibus retentum iri quò minus in ignem ſe mitteret præcipitẽ, ſed inuitum & nolentem illis reſiſtentibus in uita ſe manſurũ. Ac ſanè cum præter ſpem atq; ſententiã accidiſſet, ut illi quæ arrogantia inductus facienda decreuerat, ea quoq; opere comprobãda forent, maiorem in modum expalluit. Cumq; iam mortui cadaueris ſpeciem uultu ac colore præ ſe ferret, per Iouem timore impendiò magis perculſus, ſubtrepidauit etiam. Ego uerò, ut opinor, iam quæris quãtum riſerim. Neq; enim commiſeratione mihi dignus uidebatur, homo ita miſerè ambitioſus, ita anxiè gloriæ cupidus ſupra omnes quotquot unquã hoc uitio laborauerunt. Nihilo ſecus tamen à multis ſtipatus deducebatur, ac gloriæ amẽti deſiderio in præceps rapiebatur, ſubinde oculos in multitudinem

admirantium reiiciens, ignarus miſer quòd eos quoque qui ad crucem duce- F
rentur,aut in carnificis manibus tenerentur iam occidendi, multo plures ſub-
ſequerẽtur. Finitis autem certaminibus Olympicis, quæ omnium pulcherrima
fuiſſe cognoui(iam enim quater præſens interfui)cũ currus inopia laborarem,
multis diſcedẽtibus inuitus relinquebar. Cæterùm Proteus exitioſum ſibi ſpe-
ctaculum ſubinde protrahens,noctem demum poſtremum tempus ei rei deſti-
nauit,quando ſe ipſum eſſet concrematurus. Sub noctem itaq; mediam aſſum-
ptus à quodam familiari, cum è ſtrato ſurrexiſſem, conceſſi rectà in Arpinam,
ubi pyra erat. Ad id loci uiginti erãt ſtadia ab Olympia per Hippodromum ad
auroram euntibus. Quum primũ uerò eò uentum eſt, offendimus pyram altè G
cõgeſtam, in profundum uerò ad magni cubiti altitudinem egeſtã. Crebræ fa-
ces præſtò erant, aridis inſuper ſarmentis & ſtipulis pyra erat intexta, ut quàm
primùm igne ſuſcepto in flammam erumperet. Poſtea uerò quàm luna exorta
eſt (oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris ſpectatricem adeſſe)
prodiit ille eo quo ſemper more ſolebat exornatus, ac cum illo reliqua Cyni-
corum multitudo. Hic generoſus quiſque ex patribus facem in manu tenens,
non ſegniter ſubminiſtrabat. Inſuper ipſe quoque Proteus face armatus ince-
debat. Mox aggreſſi alius aliunde admotis facibus maximum ignem ſuccende-
runt,nempe facibus & ſarmentis copioſo igni ſuppeditantibus. Ille autem(nũc H
uerò fac maximè attento ſis animo)depoſitis pera & pallio,ac baculo illo Her-
culeo,in extremè ſordido adſtitit amiculo. Deinde poſtulato thure,ut in ignem
ſpargeret,quidam illi porrexit: quo in ignem coniecto, & uerſis ad meridiem
oculis (etenim ipſe quoq; meridies ad huius tragœdiæ partẽ attinebat) ſic exor-
ſus eſt: O materni atque paterni dæmones,ſuſcipite me propitii. Quibus dictis
Peregrini mors. actutum in ignem inſiliit,nec amplius à quoquam uiſus eſt,ſed à flamma, quæ
multa erat, circumfuſus diſparuit. Iterũ te optime Cronie,fabulæ cataſtrophen
ridentem uideo. Ego uerò maternos dæmones inclamantem per Iouem non
admodum accuſabã. At cum paternos quoq; inuocaret,recordatus eorum quæ I
de patris interfecti cæde dicta fuerant, riſum continere non potui. Porrò au-
tem Cynici rogum circunſtantes,nullas quidem profundebant lachrymas,cæ-
terùm ipſo ſilentio non uulgarem perturbati animi ægritudinem indicabant
ignem inſpicientes,donec unà cum illis affectus graueolẽtia,abeamus,inquam,
ô ſtolidi. Neque enim uoluptuoſum hoc eſt ſpectaculum, ſenem aſſatum uide-
re,præſertim cum ita malo odore omnium nares impleãtur. An expectatis dum
pictor quiſpiam accedens uos depingat, quemadmodum in carcere iuxta So-
cratẽ ſocii depicti ſunt? His auditis illi indignabantur,& me conuiciis proſcin-
debant. A nonnullis quoq; illorum ad fuſtes concurſum eſt. Deinde uerò cum K
eſſem illis comminatus, me correptos per uim quoſpiam in ignem præcipita-
turum, ut præceptoris ſequantur ueſtigia, à cœpto deſtiterunt, & pacem ege-
runt. Ego autem à pyra regreſſus,equidem uaria meo cũ animo,ô amice,uol-
uebam, identidem mecum reputans cuiuſmodinam res eſſet gloriæ ſitis & cu-
piditas,quippe qua ſola quoq; magni alioqui uiri & admirandi omnes ex æquo
caperentur,nedum hic Proteus,cuius omnis uita parum prudenter inſtituta,eò
tantùm tẽdebat,ut aliis admirationi eſſet,'& ſtupori, prorſus flammis non indi-
gni. Exinde multis occurrebam,& ipſis ſpectatum euntibus. Etenim exiſtima-
bant adhuc ipſum uiuum relictum iri. Siquidem & hoc priori die fama ſparſe-
rat,

A rat, tanquam ad ſolem orientem ſalutaturus, quemadmodum aiunt factitare Brachmanas quando pyram ſint inſcenſuri. Itaque multos illorum ab incepto itinere abſterrui, dicens omnem rem iam eſſe confectam, quibus ne hoc ipſum quidem dignum erat diligentia & ſi ipſum uidiſſent locum, ac nõnihil ab igne reliquiarum inueniſſent. Hic mihi, ô amice, infinita erant negocia, dum omnibus percenſeo quærentibus, & ſingula exactè indagantibus. Quoties ergo uideram eminentis auctoritatis & gratiæ uirum, illi omnem rem nudè & ſimpliciter ut acta erat, quemadmodum tibi, commemorabam. Cæterùm erga homines bardos & ſtupidos, & ad audiendum ſuſpenſo animo inhiantes, magnificis
B & tragicis uerbis efferebar, quòd poſteaquã pyra fuiſſet incenſa, & ſemet Proteus iniecíſſet, facto ſub initium ingenti motu, cum horrendo concuſſæ terræ mugitu, uultur è flamma ſubuolans, rectà in cœlum iuiſſet, magna uoce humana dicens: Reliqui terram, in Olympum commigro. Illi his auditis obſtupeſcebant animis, ac adorabant perhorreſcentes: meq; interrogabãt, utrónam, ad auroram, an ad occaſum uerſus ſubductus eſſet uultur. Ego uerò quodcunque fortè ſuccurrebat, reſpondebam illis. Porrò ubi ad frequentem hominum celebritatem ueniſſem, in uirum canum incidi, & per Iouem, quãtum ad uultum & barbam, & reliquam grauitatem attinebat, quantiuis precii, qui cum alia de
C Proteo circunſtantibus percenſeret, etiam hoc adiecit, quòd eum poſteaquam combuſtus eſſet, aliquanto antè in ueſte candida uidiſſet, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc eſt, ſeptem uocibus perſtrepente, obambulantem reliquiſſet, oleaginis ſertis coronatum. Ad extremum ſuper omnia addidit etiam uulturem, perſanctè deierans quòd ipſi ex pyra ſubuolans fuiſſet conſpectus, quem ego paulò antè uolantem dimiſeram, in hoc, ut hominum ſtolidorum & ſtupidorum mentem dementaret atq; deluderet. Conſidera uerò reliqua, quæ propter ipſum (ut ueriſimile eſt) breui euentura ſint. Qualéſnam apes locum non ſunt frequentaturæ? Quæ uerò cicadæ non acceſſuræ?
D Quæ cornices non aduolaturæ, quemadmodum ad ſepulchrum Heſiodi, & ſimilia? Sedenim imagines quoque ab ipſis Elienſibus reliquiſque Græcis miſſas eſſe confirmabat. hoc profectò ſat ſcio, breui non paucas erectũ iri. Aiunt præterea omnibus ferme ciuitatibus celebrioribus ipſum ſcriptis epiſtolis miſiſſe teſtamenta quædam, & exhortationes ac leges: ac quoſpiam propter hæc ipſa legatos ex familiaribus elegiſſe, funeris ſui nunciis & curſoribus declaratis. Hic finis uitæ fuit infelicis illius Protei, uiri, ut breui oratione cuncta perſtringam, qui ad ueritatem nunquam reſpexit: propter gloriam uerò & hominum laudem aucupandam, omnia ſemper & dixerit & fecerit, adeò ut in
E ignem quoque ſe per præceps ſaltu miſerit, quando laudum titillatione haudquaquam amplius perfuncturus erat, quippe quas mortuus ſentire nõ poterat. Vnum adhuc ſi addidero, uerborum finem faciam, ut abunde habeas quod rideas. Siquidem illa iam olim noſti, quippe quæ ſtatim ut ex Syria domum ueni, ex me denarrante audiſti, ut à Troade unà cũ illo nauigarim, præter alias quas exercebat inter nauigãdum delicias, etiam puerum formoſum perſuaſit ut Cynicæ ſectæ ſe addiceret, uidelicet ut eſſet etiam illi Alcibiades. Et quemadmodum cõterritus ſit ſub noctem in medio Aegæo, oborta caligine, magnisq; fluctibus inſurgentibus, utq; cum mulieribus turpiter eiularit admirandus ille, uiſus ſibi potior eſſe, quàm ut mortẽ oppetere debeat. Atqui aliquãto antè quàm

diem ſuum obiit,ante nouem ferme dies plus quàm ſat erat,ut opinor,cũ auariter deuoraſſet, ſub noctem uomuit,ac febricula ualde uehementi ſubitò correptus eſt. Hæc mihi Alexander medicus denarrauit,accerſitus in hoc,ut eum inſpiceret. Ait ergo ſe illum ſemet humi uoluentem deprehendiſſe,æſtuantem morbum perferre non ualentẽ,ac frigidã ualde deſideranter poſtulãtem:ſe uerò non dediſſe. Dicebat quoque ita ad illum dixiſſe ſeſe:quòd ſi prorſus mortis amore & cupiditate teneretur,ipſam ultro breui ad ianuam eſſe uenturam, ita ut ignis ſibi ſuperuacaneus ad hanc maturandam eſſe uideretur. Ad quæ ita reſpondiſſe Proteum aiebat: Atqui haudquaquam perinde celebris & glorioſa oppetendæ mortis futura eſt ratio,cũ omnibus communis ſit. Hæc quidẽ Alexander. Cæterùm ego quoque illum nõ ita multos ante dies unctum conſpexi, quemadmodũ præ pharmaci amarulẽtia fleuerit. Vidẽsne ut non omnino Aeacus cæcutientes ſuſcipiat? Non abſimile ſiquis iamiam in crucem aſcenſurus,digiti uulnuſculo medeatur. Quid tibi facturus fuiſſe uidetur Democritus,ſi hõrum ſpectator contigiſſet? Nunquid pro dignitate uirũ deriſiſſet? Et unde tantus miſero riſus ſuppetiſſet? Proinde,amice, ride & tu ipſe, ac tum maximè & effuſiſſimè,quoties alios eundem admirantes audieris. G

FVGITIVI, Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM. H

Rurſum inuehitur hoc dialogo Lucianus *in* Philoſophos,*quos ſub fugitiuorum nomine non ſolùm ipſos per ſe homines facinoroſos ac perditos pleroſque oſtendit, uerumetiam à turpibus principijs, nullis honeſtis ſtudijs,nulla diſciplina inſtitutos,ſed ſolùm uentris & ocij gratia,quò cum maiori ignauia ac ſecuritate, libidini atque alijs uitijs inſeruire poſſint,ad hanc profeſſionem prorumpere docet.* Fingitur *autem* Iupiter *cum* Mercurio *de eo quod nuper in* Olympijs *circa* Proteum *acciderit,ſermonem habere(quæ occaſio dialogo eſt) atque ibi inter narrandum* Philoſophiam *aduenire, multa querentem ac deteſtantem de moribus et uitijs recentiorum ac nuper natorum* Philoſophorum, *ut qui non ipſi modò nihil dignum hac profeſſione agant aut tractẽt, uerumetiam iniuriam ac fraudes,quibus alios circumueniant, ſub hoc ſpecioſo titulo tegant: expoſita interim prima origine, qua de cauſſa* Philoſophia *primùm in terras à* Ioue *demiſſa fuerit, qui homines philoſophari primùm cœperint,& quale poſtremũ hoc hominũ genus ſub hac profeſſione ſeſe uenditare ſoleat.* Qua querela Iupiter,*pro eo ac par erat, commotus,* Mercurium *&* Herculem *unà cum* Philoſophia *ad puniendos huiuſmodi impoſtores demittit,qui, ducente* Philoſophia, *in* Thraciam *deueniunt,atque ibi fugitiuos quoſdam ſeruos, philoſophorum nomine ſeſe tuentes, & quandam* Laconici *cuiuſdam uxorem, libidinis cauſſa ſecum circumferentes, indicante & adiuuante ad hoc etiam* Orpheo *poeta,comprehendunt, & malè multatos dominis ſuis in ſeruitutem reſtituunt.* Vtrum *autem ex uero aliquo facto occaſionem argumenti huius* Lucianus *traxerit,incertum eſt: loci certè ac nominis mentio, quam ille ſubobſcurè facit, tale aliquid innuere uidentur.* Et *fuere illis tum temporbus præter* Epictetum *&* Menippum,*de quibus notũ eſt,et* Macrobius *quoque libro* Saturnalium *primo meminit,etiam alij quidam, qui à ſeruis ad philoſophiam progreſſi ſunt, quorum haud dubiè nonnulli non tam uirtutis ſtudio,quàm ignauiæ & ſecuritatis gratia, quemadmodum & noſtra atate non paucos uidimus,ad hoc uitæ genus excitati fuere.* I

K

Interlocutores, Apollo, Iupiter, Philoſophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus.

APOL. Eráne quæ dicũt, Pater, quòd in ignem quidã ſe ipſum corã Olympiis iniecerit,homo iam ſenex,nec ingenerosus ad talia præſtigiator? Siquidem ita nobis Luna retulit,ſe illum ardentẽ uidiſſe dicens. IVP. Et admodum uera,ô Apollo, atque utinam nunquam facta fuiſſent. APOL. Num adeò bonus ſenex erat,& indignus qui in igne periret? IVP. Et illud forſitan. Cæterùm multam me tum memini inſuauitatẽ, ob nidoris,qualem ab toſtis humanis corporibus exhalare par eſt,fœtorẽ pertuliſſe. etenim ni

confeſtim

A confestim in Arabiam,ut habebam, discedens abiissem, ob fumi,certè scias,fœditatē periissem:& tamen in fragrantia tāta, aromatumq; copia, necnon thuris abundantia, uix mihi nares odoris obliuisci, & graueolentiam illam dediscere uolebant:sed & nunc cum tantùm recordor,quasi nauseo. APOL. Quídnam ô Iupiter, uolebat cum ita se ipso abuteretur? aut quódnam inde bonum, si in rogum incideret,ac carbonatim deflagraret?IVP. Atqui fili,nonne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari uideris,qui in Sicilia & ipse in cratêras insiluit? APOL. Melancholiam quandam molestam dicis. Cæterùm iste quānam tandem desiderii caussam habebat? IVP. Ipsius tibi sermonem referam,quem co-
B ram Panegyri, cum mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim,si memini. Sed quænam est ista quæ accelerans aduentat, perturbata,lachrymans? magna uidetur iniuria affecta. Atqui Philosophia est,ac nomen meum,se ipsam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lachrymaris?aut cur uitā relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ,ut olim, struxere insidias,cum Socratē ab Anyto accusatum interfecere?ideóne illos fugis?PHI. Nil tale,ô pater,uerùm turba illa ingens me laudat,honoreq; dignam censens ueneratur, & tantùm nō adorat,tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi uerò,quónam modo dicam? familiares, & qui se amicos esse asserunt,ac nomen meum induêre,illi me gra-
C uissimè læserunt. IVPIT. Philosophíne tibi insidias quasdam struxere? PHI. Minimè,pater. nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IVPIT. A quibus igitur iniuriam perpessa es, si nec Idiotas,neque philosophos incusas? PHIL. Sunt nonnulli,ô Iupiter,inter multitudinem & philosophantes medii, forma, aspectu & incessu nobis similes,hisq; ornati. hi mihi subesse gloriantur,ac nomen nostrū præ se ferunt,discipulos, sectatores ac cōtubernales se nostros esse dicentes:at uita eorum sceleratissima, ignorantia,temeritate & petulātia penitus est referta: nobis iniuria haud parua. ab illis ô pater iniuria affecta profugi. IVP. Molesta hæc, filia. uerùm qua re potissimùm te læsere? PHIL. Considera pa-
D ter,num parua. etenim cum uidisses humanā uitam iniquitate & iniustitia plenam, tanquam ignorantia & uiolentia agitatam, & perturbatam,tu rerum humanarum, quòd tanta caligine conflictarentur, miseratus, me in terram demisisti, iniungens ut omnem adhiberem diligentiam, quò homines à uiolentia & mutuis desinerent iniuriis,ac non beluarum ritu uiuerent,ad ueritatémque respicientes,pacatius inter se degerent. Dicebas etenim cum me demitteres,quænam homines agunt, qualitérque,ô filia,ob ignorantiam sint affecti,tute quoque cernis. Ego uerô,quoniam eorum me miseret,te,quam solam tātis erroribus mederi posse arbitror,ex omnibus nobis elegi, ac ut illos cures,demitto.
E IVP. Noui,multa talia tum dicebam:at tu iam dicere perge quomodo sub initium te deuolantem homines susceperint,& quæ nunc ab ipsis pertuleris. PHI. Perrexi igitur pater,non confestim ad Græcos, sed quod longè mihi difficilius opus esse uidebatur, Barbaros uidelicet instituere & docere,hoc primū aggrediendum esse censebam. Intermissis igitur Græcis, tanquam qui facilè subigi possent,ac celeriter,ut putabam, frenum suscepturi, iugóque collum subdituri forent,ad Indos primô moui,gentem omnium quæ uiuunt,maximam:illísque haud grauatè persuasi, ut ab elephantis descendentes,mecum conuersarentur: quemadmodum Brachmanes, felix hominum genus, Nechræis & Oxydracis finitimi,qui omnes mihi subduntur, ac nostris uiuunt institutis,ac omnibus

Qui primi philosophari cœperint.

Brachmanes.

Gymnosophistæ.

circumhabitantibus honorati,mortisq; genere moriuntur admirando.IVPIT. F
Gymnosophistas dicis:de quibus inter cætera & hoc audio,quòd in rogum ingentem ascendentes, spontè comburuntur,minimè uel forma aut cathedra excidẽtes.sed nihil magni hoc.nam & ego nuper in Olympiacis simile quiddam fieri conspexi.quin & te cũ senex conflagraret,adesse decuisset.PHI. Haud ad Olympia,pater,ascẽdi,execrandorũ illorum quos dicebam,metu,quoniã multos eorum abire uidi, tanquã concilio maledicerent,latrantesq; domus posteriora clamore implerent:ita ut nec illum quemadmodum occubuerit uiderim.

Aegyptij.

Post Brachmanes igitur confestim in Aethiopiam,inde in Aegyptum descendi,& cum sacerdotibus & prophetis illorum congressa sum.Quos cum diuina G

Chaldæi. Scythæ. Thraces. Græci.

docuissem, in Babylonem perrexi, Chaldæos & Magos initians. Inde in Scythiam,postea in Thraciam, ubi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam præmisi,Eumolpũ quidem ut Græcos initiaret(etenim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autẽ ut in cantando musica eos cogeret:quorum uestigia confestim insecuta sum:ac sub initium cũ uenissem,non admodum Græci me amplectebantur,nec tamen penitus excludebant. Paulatim uerò cum eis conuersata,septem ex omnibus amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, alium uerò ex Epheso, ex Abdera quoque alium, omnino

Sophistæ quales,& unde.

paucos.Quibũscum Sophistarum genus,nescio quo pacto,mihi subpullulauit, H
neq; mea absolutè æmulans,nec tamen penitus discrepans,sed tanquã Hippocentaurorum genus,compositum quid,& mixtũ, in medio superbiæ & philosophiæ errans,neq; ignorantiæ finẽ imponens,neq; fixis oculis nos intueri ualens,sed tanquã hebetudine cæcutiẽtes,obscurũ quid, & dubiam nostri imaginem umbrámue quandoq; cernens, nihilominus tamen exactè cuncta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud eos sapiẽtia,& ut ipsi arbitrãtur,inexpugnabilis,accenditur: arrogãtes quoq; & dubiæ,necnon absurdæ responsiones : inextricabiles præterea & labyrintheæ interrogationes. Quòd si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur,indignantur,ac contra illos con- I
spirant, tandemq; in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quanuis fortasse tũ confestim fugere,nec amplius eorum cõuersationem tolerare oportuisset:Antisthenes tamen,& Diogenes,ac paulò pòst Crates,Menippus quoque,mihi,ut parumper discessum meum differrẽ,persuasere:quod utinam nunquam factum esset.non enim tanta postea fuissem perpessa. IVP. Sed nondum mihi,ô Philosophia,enarras quemadmodum iniuria sis affecta,uerùm tantummodo indignaris.PHIL.At qualiter,nunc,ô Iupiter,audi:Scelestum quoddam hominum genus est,& ut plurimũ seruile ac mercenarium, haud nobiscum ob negociorum multitudinem à pueris cõuersatum.seruitutem enim seruiuit, aut K
sub mercede operam locauit,aut alias artes exercuit,quales par est homines tales addiscere,coriariam,fabrilem,fullonicam,aut lanam excutere,ut mulieribus sit accommoda,& ad filandum apta,ductilisq;,cum illæ tramam uertunt,uel liciũ circunuoluunt. talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouere nostrum. Postquã uerò annos uiriles ingredi cœpere,ac reuerentiã quæ à quamplurimis amicis exhibetur meis,conspexerunt, quemadmodumq; homines loquendi eorum libertatem tolerant,& correpti gaudent,ac consulentibus obtemperant, increpantes denique formidant : hæc omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur.Verùm addiscere quæ professioni huic cõueniunt,

longum

A longum erat,ſeu potius impoſſibile ualde:artificia uerò tenuia,& quæ uix cum ſummo etiã labore neceſſaria ſuppeditare poſſent:nonnullis etiã ſeruitus moleſta,& quomodocunq; erat,intolerãda uidebatur.Re igitur diligẽter perpenſa,ancoram nouiſſimam,quã nauigãtes ſacram appellant, uiſum eſt demittere. ad optimã itaq; ſocordiam declinantes, audaciam quoq; & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarũt,quæ potiſſimùm cum eis in certamen irent. Conuicia præterea noua excogitarũt,ut prompta eſſent,ac ſolas decertationes has in ore haberent. Qualiãnã ad philoſophiã cernis uiatica? proinde & formæ ſtudent,ac oppidoquam eleganter ſe exornant, planeq; ita mecũ agunt,quem

B admodum Aeſopus Cumanum illum aſinum feciſſe refert,qui cum leoninam induiſſet pellem,& aſperè derudiſſet,ſe quoq; leonem eſſe uideri cupiebat: & erant fortaſſis nonnulli qui ei crederent. Noſtra uerò admodum,ut noſti, ſunt facilia,& ad imitãdum leuia(de externis loquor)haud enim magni eſt negocii, uel ueſtem ſibi tritam circundare,aut peram collo ſuſpendere,ſeu lignũ in manibus geſtare,uel uociferari,aut potius rudere,ſiue latrare,ac omnibus maledicere. Equidem ſecuritatem,quòd nihil ob talia paſſuri eſſent,formæ reuerentia præſtare tenebatur.Libertas uerò etiam inuito domino prompta.qui ſe cõprehenſos abducere conabatur, baculi experiebatur uiolentiam.Cæterùm farina

C non amplius pauca, neq; placẽta ut antea tenuis,obſonia uerò nequaquam ſolita,cepẽuc agreſte,ſed carnes omnifariam,& uinũ quod ſuauiſſimum:quin & aurum cũ uolunt,paratum.etenim circumerrantes tributũ colligunt,uel ut ipſi dicũt,pecora detondent,multosq; dare exiſtimant uel habitus ueneratione,aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoq;,ut arbitror,præuidere, quò ex æquo inter rectè philoſophantes collocarẽtur,nec eſſet qui talia diſcerneret & diiudicaret, ſi tãtùm exteriora eſſent ſimilia, quandoquidẽ nec principium redargutionis ſuſtinent:ueluti ſi dicatur,quis ille ſic ornatus,& tã repentẽ?ſed cõfeſtim clamitant,& ad eorum arcem, maledicentiã ſcilicet,cõfugiunt,

D lignúmque promptum eſt.Proinde ſi opera quæris, ſermones multi. quòd ſi à ſermonibus iudicare uelis,uitam conſiderandã eſſe cenſent. Tali igitur impoſtura ciuitas repleta eſt uniuerſa,& maximè ſub Diogenis,Antiſthenis,& Cratetis titulo, necnon canũ prætextu.Cæterùm quod natura optimũ eſt in canibus,ueluti cuſtodia,uel domus tutela, aut herilis amor, ſiue memoria, minimè imitantur,uerũ latratu,guloſitate,rapina, uenereis,crebris adulationibus, dantium blanditiis, menſarum deniq; frequentatione, his perquam diligenter elaborant.Atqui paulò pòſt quónam hæc euadant,uidebis.omnes enim ex officinis exilientes,artes relinquent deſertas,cum cernunt ſe laborantes,& operibus

E deſudantes,ab aurora ad ueſperum uſq; defatigatos, uix tamen mercede tali uitam ſuſtentare poſſe:ſegnes uerò & ſubdolos homines,abunde in omnibus uiuentes, tyrannicè quidem poſtulantes, ac promptò accipientes,& cum nõ acceperint,indignantes,neq; ſi acceperunt,laudantes.hoc Saturnium eis uidebitur ſeculum,ſponteq; mel ipſum ex cœlo in ora influere. Proinde res minus eſſet moleſta,ſi cum tales ſint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nunc uerò cũ admodum caſti & ſeueri ab extra & in publicis appareant, ſi puerum nacti fuerint formoſum,uel mulierem ſpecioſam, aut quid ſilẽtio dignum ſperant,qualiãnã faciunt? Nonnulli uerò & hoſpitum ſuorum adulterantes uxores abducunt, Ilienſis illius iuuenis inſtar, tãquam & ipſæ quoq; philoſophaturæ eſſent.

Inde cõmuniter illas uniuersis coeuntibus prostituentes, Platonis se legem im- F
plere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto sacer ille mulieres communes
esse debere censuit. Quæ uerò in conuiuiis agunt, quemadmodum inebriẽtur,
longum esset recensere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipsi ebrietatem,
adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter se inue-
nies contrarium, quàm illorum sermones & opera: quemadmodum cum adu-
lationem odio habendã asserunt, & tamen adulandi gratia gnathonicã uel as-
sentationem ipsam exuperent. Alios uera loqui hortantur, cũ ipsi nec linguam
nisi mentiẽdo mouere possint. Voluptates omnibus sermone inimicæ, Epicu-
rusq; hostis, opera uerò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea uehe- G
mentia, leuissimarumq; rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate,
etiam nuper genitos infantulos superant. Non paruum igitur risum spectatori-
bus mouẽt, cum quouis etiam fortuito casu adeò illis ira ebullit. Colore autem
liuidi uidentur, impudens quid & abominabile præ se ferentes. Os uerò spuma
uel potius ueneno est refertum: ne tu illic cum fœda illa euomitur illuuies, de-
prehẽdaris, caue. Proin aurum uel argentũ, Hercules, neque possidere dignan-
tur. obolus sufficit ut lupinos emant. nã potum fons seu riuus suppeditabit. At
paulò pòst non obolos uel drachmas paucas, sed totas postulant diuitias, adeò
ut mercator quispiam tanto impleri onere posset, quantum illis ad quæstũ Phi- H
losophia confert. Inde postquam ad satietatem usque corrasere, ac frumentati
sunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac uestes mol-
les, pueros quoque cincinnatos, necnon instructas domus totas emunt, Crate-
tis peræ, Antisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum ualere dicentes. Talia
cum idiotæ cernunt, Philosophiam iam cõspuunt, omnesq; tales esse arbitran-
tur, ac doctrinam meam reprehendere non desinunt, adeò ut longo iam tem-
pore impossibile mihi fuerit uel unum ex eis conciliare: sed planè Penelopes
illud patior. etenim quantũ ego texo, tãtum rursus euestigio dissoluitur. Igno-
rantia uerò & Iniustitia, cũ opus nostrum inextricabile, laboremq; cernunt ina- I
nem, minimè à risu temperant. IVPIT. Proh ô dei, qualia nobis Philosophia ab
execrandis illis perpessa est? quapropter cõsiderandi tempus adest, quid faciun-
dũ, uel quo pacto è medio sint tollendi. Cæterùm fulmen eos iaculatione uni-
ca, morsq; auferet cita. APOL. Ego tibi pater aurem uellam. nam & ipse iam ar-
rogãtes, & à Musis alienos, Musarum gratia indignatus, odi. fulmine siquidem
aut tua dextra minimè illi digni sunt. Mercurium autem, si uidetur, pœnę exa-
ctorem ad illos demittemus. is, tanquam qui & ipse inter disciplinas uersatur,
celerrimè eos qui rectè philosophantur, & qui minus, cognoscet: dein hi qui-
dem, ut par est, laudabuntur, illi uerò quemadmodũ ex tempore uidebitur, ple- K
ctẽtur. IVPIT. Rectè dicis Apollo. sed & tu Hercules, unà Philosophiam ipsam
pariter ducentes, properiter in uitam abite, certamenq; decimumtertium istud,
nec paruum, te absoluere putato, si tam scelesta & impudentissima extirpaue-
ris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præstaret, quàm cum
talibus manus conferre. eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen sen-
tentia subsequendum est. MER. Descendamus, quandoquidem haud paucos
ex illis hodie cõteremus. Cæterùm ô Philosophia, quónam tendere oportet? tu
enim ubi uersantur, nosti. an perspicuum est quòd in Græcia? PHI. Minimè, nisi
admodum pauci, qui rectè ô Mercuri philosophantur. Illi uerò Attica haud in-
digent

A digent paupertate,ſed ubi auri & argenti eruitur copia,ibi nobis ſunt quærendi. M E R C. Nunquid igitur confeſtim in Thraciam abeundum? H E R C. Bene dicis. ego uos in uia deducã. nam cuncta Thracum, utpote qui ſæpius illuc acceſſerim,cognoui.& nunc huc mihi flectatis. M E R C. Quónam dicis? H E R. Videtísne Mercuri & Philoſophia,montes duos maximos,omniumq; pulcherrimos? maior Hæmus eſt,oppoſitus uerò Rhodope:at campus interiectus,perquam fertilis,ab utriuſque confeſtim radice ſe pandens,& colles quoſdam tres perpulchros aſſurgentes,minimè aſperitate deformes, tãquam ſubiectæ ciuitatis arces uarias. & iam uobis ipſa apparet. M E R C. Ita per Iouem ô

Thraciæ hypotypoſis.

B Hercules, maxima,& omnium formoſiſſima. etenim à longè illius reſplendet pulchritudo.quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illam alluens. H E R C. Hebrus eſt,ciuitas uerò Philippi illius opus: proin nos iam contege,nebulâque inuolue,ut bona deſcendamus fortuna. M E R C. Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet ut animalia indagentur? H E R C. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus. nam præco es. ne igitur præconium enunciare cuncteris. M E R C. Haud difficile hoc, uerùm illorum nomina ignoro. tu igitur Philoſophia,quo nomine ſint appellandi,inſuper & ſigna profer. PHI. Sed neq; ipſa manifeſtè quínam uocentur noui, quoniam nullum mihi cum his conſor-

Philippi ciuitas.

C tium. Cæterùm nõ aberrabis ſi eos à poſſidendi deſiderio,uel Poſſidonios,aut Poſſidippos,ſeu Poſſicleos, uel Poſſifũdos,aut Poſſidoros nominaueris. MER. Bene dicis. ſed quínam hi ſunt qui & ipſi circunſpectant? atqui accedunt, & quid loqui uelle uidentur. V I R I. Poteſtis ne ô uiri, uel tu optima,nobis indicare,num ternos pariter uideritis præſtigiatores, ac mulierem quandam Laconicè corpus ornatam,aſpectu maſculo,ac penè uirili? PHI. Papæ! hi noſtra quærunt. V I R I. Quomodo ueſtra? etenim Fugitiui illi omnes: nos uerò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam deſideramus. Intelligetis autẽ cúrnam ipſos quæramus. M E R C. Igitur pariter enunciemus præconium. Num quis

D mancipium Paphlagonicũ,ex Sinopenſibus barbaris,nomine tale,quale à poſſeſſionibus imponitur,perpallidum, corpore hirſutum,barba horridũ,pera inſtructum,lacerna indutum,iracundum,ineruditum,uoce aſperum,maledicum, ſub imaginaria libertate uiuens,indicare poteſt? D O M I N V S. Noui,heus tu, quod prædicas mancipiũ. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat,caluaſtrum: barbámque uellebat,& artem meam nouerat.in fullonia enim ſedens officina, flocculos abradebat,qui ex ueſtimẽtis ſuperflui pullulabãt. PHI. Ille ipſe ſeruus tuus eſt,ac nunc philoſopho ſimilis uidetur,ac perbellè ſeipſum fullonia expoliuit. DOMINVS. Proh audaciam,Scarabeus philoſophari dicitur? V I R I. De

E nobis uerò nullus ſermo. MER. Atqui omnes inueniemus,quoniam,ut aiunt, indifferenter cum muliere concumbunt. P H I. Sed quíſnam ô Hercules ille alter eſt,qui contrà tendit,pulcher,& citharam geſtans? H E R C. Orpheus,qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundiſſimus. Nam ad cantum ſuum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & perquam canore Orpheu,qui nullibi unquam Herculis oblitus es. ORPH. Nequaquam,ſed & Philoſophia,Hercules,& Mercuri ſaluete.ſed tempus eſt ut mihi præmium indicii perſoluatis.ego enim planè quémnam quæratis,noui. M E R C. Nónne igitur,Calliopes fili, ubínam ſit,monſtrabis? cum enim ſapiens exiſtas,minimè ut arbitror,auro indiges. ORPH. Rectè dicis.proin ego uobis domum quam

inhabitat,ostendero, ipsum uerò minimè,ne malè ab eo audire cogar. summè F
enim scelestus est,ac uni huic rei studet. MERC. Ostende solùm. ORPH. En
proxima hæc. ego uerò,ne ipsum uideam,è pedibus uobis abeo. MERC. At-
tende,an non mulieris uox est,Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem.
sed quidnam dicat,audiamus.

FVG. Non minus ille mihi est hostis,quàm ianua Ditis,
Aurùm mente colens,uerbis contraria sentit.

* Scarabeus. MER. Nonne igitur cantharus * tibi odio habendus,qui
Praua gerens hospes,quanuis simularet amicum?

MARIT. De me carmen hoc,cuius uxorem G
Abduxit fugiens,fuerat qui acceptus amicè.

FVG. Ebrius,atque canis facie,sed pectore ceruus,
Consilio ignauus,sed longè ignauior armis,
Thersites uecors,prauarumq; optima pica,
Regibus illicitè & frustra contendere suetus.

DOMI. Iure execrandi carmina hæc.

FVG. Ante canis,retroq; leo,medioq; chimæra,
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.

MARI. Hei mihi uxor, qualia à tot perpessa es canibus? quin ipsam ex ipsis H
concepisse ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quendam aut Geryo-
nem pariet,ut Hercules ille rursus alium habeat laborem. Sed obuiam pergunt,
ita ut fores pulsare necesse non sit. DOMI. Teneo te Scarabee? siles iam,age
uideamus quid tibi pera contineat, lupinos forsitan, uel panis frusta. MERC.
Minimè per Iouem,uerùm zonam auream. HERC. Ne mireris. nam sub ini-
tium in Græcia se Cynicum esse dicebat,hic autem planè Chrysippeus est: igi-
tur non diu posthac Cleanthem ipsum uidebit. à barba etenim,cũ tam scelestus
ληκυθίων. sit,suspẽdetur. DOMI. Tu uerò ô scelerate,nonne Doliolum fugitiuus meus
ληκυθίων. existis? certè,non alius. proh risu digna res! quid dehinc haud fiet? & Doliolum I
quoque philosophatur. MERC. Nunquid tertius ille domino caret? DO.
Minimè,uerùm ego dominus sponte in rem malam ipsum dimisi. MERC V.
Quamobrem? DOMI. Quoniam teterrimè fœtet,nomine uerò Odorispirum
appellabamus. MERC. Hercules malorum depulsor, audisne? dein pera &
baculum. Atqui tu uxorem recipe. MARI. Minimè,quandoquidem nec si mi-
hi libellum ex ueteribus in utero gestaret, reciperem. MER. Quo modo libel-
lum? MAR. Aliquid est uir optime,triceps libellus. MERC. Haud absurdè,
quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. HERC. At dehinc tuum est
iudicare. MERC. Ita mihi uidetur,mulierem hanc, ne monstrum aut multica- K
put pariat,retro in Græciam ad uirum reuerti debere, & fugitiuulos hos duos
ληκυθίων. dominis reddi, ut discant quæ antea: Doliolum quidẽ sordidos abluere pan-
niculos,Odorispirũ autem rursus uestimẽta resarcire lacera,malua tamen prius
flagellatum. Inde & hunc picatoribus tradi,ut pereat,uulsus primò: insuper pu-
denda pice inquinari, postea in Hæmum sublatum nudum, pedibusq; colliga-
tum,in niue destitui. SCARA. Heu malorũ,ah,ah,papæ, eheu. DOMI. Quid
hoc est? tragicas interseris uoces? sed ad picatores iam sequere,prius tamen leo-
ninam exue pellem,ut planè asinus esse cognoscaris.

SATVR-

A SATVRNALIA, Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, festa Romæ fuerunt in honorem Saturni instituta, quæ mense Decembri, initio à decimosexto calend. Ianuarij facto, per proximos dies septem peragebantur. In ijs neque bella gerenda suscipiebantur, neque pœnæ à nocentibus sumebantur, sed licebat seruis, pileatis (quod signum libertatis erat) per urbem liberè uagari, atque aleæ uacare, & cum ipsis dominis etiã cibum capere. Pauperes autem à diuitibus cõuiuijs quoque accipiebantur, ijdemq; inter se dona mittebant: quorum quæ mittebantur, xenia: quæ uerò referebantur, apophoreta uocabant. Id quod cũ ex alijs scriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui postremos suos libros illorum titulis inscripsit quoque. Quoniã igitur tum (ut est uerisimile, omniaq; in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo ut à principio, æqualiter accipiebantur, uinoq; alij uiliore, atque epulis uixdum gustatis, semieiuni & esurientes interim è conuiuio discedebant, deinde neque munera eodem precio, quo olim, referebant: occasionem inde sumpsisse Lucianus uidetur, ut consuetudinem illam pro suo iure ac modo exagitaret, atq; hæc, tanquam & ipsa Saturnalitia quædã munera, legenda proponeret. Quanquam neque hic ab ingenio suo quicquam recedit, pariterq; & deos & homines more suo incessit. Nam Saturni fabulam quoque persequitur, & uecordiam ipsius coarguit, ut qui pro liberis saxa deuorarit, & compedibus uinctus degat, à Ioue regno depulsus. Et Iouem ipsum accusat, ut qui citra delectum & inæqualiter bona fortunasq; hominibus distribuat, malos euehẽdo, & contrà bonos deprimẽdo. Atq; hæc summatim per tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc dialogo ritum et originẽ sacri huius potissimùm tradit, ficto Sacerdotis & Saturni colloquio, quorum alter quidem diuitias à deo postulat: alter autem dum diuitias largiri, suæ potestatis esse negat, interea quatenus ipse regnet, & quid præstare soleat, denique cur hoc festũ institutum sit, exponit, refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis, & amissione regni, & captiuitate ipsius uulgo iactatur. Insequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam uidelicet de ritu ac modo peragendi festi, & de ijs quæ in eo agere fas sit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus, deq; muneribus à diuitibus ijsdem mittendis. Postremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ apponi uidelicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quousque ludo utendum sit. Et hæc omnia cũ longa præfatione, qua legibus hisce auctoritatem à persona & mandato ipsius dei parat. Inscribitur autem Chronosolon, ut uidetur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienses olim Solon ille leges dictauit. Post hæc in epistolis, in prioribus quidem de mutandis rebus, & instituenda æqualitate agitur. Nam pauper quispiam petit à Saturno, ut cũ diuitibus agat, quò depositis in medium opibus, ex æquo se quoque frui illis patiantur, aut certas utique uestes & pecunias, & cætera ad festum peragendum pauperibus mittant. Primùm quia absurdum et inconueniens sit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra uetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia æqualia fuisse perhibeantur: addita etiam collatione diuitum, & hypotyposi quadam morum ac uitæ illorum. Postremò comminantes se omnia mala illis imprecaturos esse, nisi hæc quæ petãt, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperẽ, qui ea à se postulet, quæ suæ potestatis nõ sint. sed tamen respondet, se cum diuitibus hoc nomine agere uelle, addita post hæc longa commonitione, qua pauperes, ut sua sorte contẽti sint, hortatur, ostendẽs plus molestiæ & periculorũ diuitias quàm uoluptatis secũ habere. In posterioribus autem agunt inter se Saturnus et diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidẽ Saturnus exponit diuitibus quæ à pauperibus ad se scripta ac postulata fuerint, admonens illos, ut benigniores erga ipsos se gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à signo & consequentibus: tum commodis, si faciant, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contrà autẽ diuites extenuata accusatione pauperum à consueto, respondẽt, se quidem fecisse pro eo atq; æquum & honestum fuerit, sed illos ita immodestos et intemperantes se gerere, ut eos decætero omnino excludendos censuerint. Veruntamen ex illius consilio denuo admissuros se eos esse, si ex pacto recipiant, se nihil contumeliose aut intemperanter posthac facturos esse.

B

C

D

E

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi Saturne, quãdò tu quidem hoc tempore regnare uideris, tibiq; & sacrificatum & litatum est à nobis, quid potissimũ abs te pro immolatis hostiis postulare debeam, quod postulatum feram? SAT. Istud quidem te ipsum perpendere oportuit, quid tibi foret optandum: nisi qui princeps sit, eundem & uatem esse uis, ut norit quid maximè collubitum sit animo tuo petere. Cæterùm ego, quantum facultas feret, non abnuã uotis tuis. SAC. Quin istud iam olim mihi perpensum est:

desidero enim uulgaria ista,ac passim obuia,uidelicet opes,multã auri uim,utq; F
uiris imperem,utq; multa possideã mancipia,uestes splendidas ac delicatas,tum argentum & ebur,breuiter si quid est præterea rerum preciosarum. Hæc igitur mihi da optime Saturne,ut & ipse nonnihil emolumenti ex tuo sentiam imperio,nêue solus per omnem uitam earũ rerum sim expers. SAT. Illud uide,iam postulas quod nõ est meæ potestatis. neque enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauiter feras, si quæ petis, non assequeris: quin magis ista à Ioue postulato,quum ad eum imperii uices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem uniuersum imperium meum,septem duntaxat dierum, quorum G
si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac uelut unusquilibet de plebeia multitudine. Nec tamen in his ipsis septem diebus serium quippiam aut publicũ tractare mihi permissum est,uerùm potare,inebriari,uociferari,ludere,certare tesseris,creare reges,famulos in conuiuium adhibere, canere nudum,lasciuo corporis motu saltitare,nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem,facie fuligine oblita. Hæc uti faciam,permissum est. Cæterùm magna illa,puta diuitias & aurum,Iupiter ipse dilargitur,quibus illi uisum fuerit. SAC. Imò ne ille quidem,Saturne, admodum facilè ac lubens id facit,adeò ut me iam uox defecerit,magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorsus audit, uerùm H
ægidem obuibrans,ac fulmen intentans, toruumq; obtuens,pauefacit instãtes. Quòd siquando etiam annuerit alicui,diuitemq; reddiderit, mirũ quàm id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis probis ac sapientibus uiris, sceleratis ac stultis hominibus opes offundat, uerberonibus atque effœminatis, cuiusmodi sunt isti plerique. Quanquam equidem cupio cognoscere quænam sint ista tuæ potestati permissa. SAT. Haudquaquam parua,neque omnino cõtemnenda,si quis uniuersi imperii uim expendat:nisi fortè tibi paruum esse uidetur,ut in tesserarum ludo uincas, cum quæ cæteris alea in unionem uoluatur, tibi senionem semper in summo latere ostendat. Nam hinc sibi plerique uictum pa- I
rant uel ad saturitatem usque,quibus propitia ac secunda aspirarit tessera. Rursum alii nudi enatarunt,naue elisa,fracta ad tam minutum scopulũ,puta aleam. Adde his, potando quammaximè hilarescere,ac modulatius alio uideri canere in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aquam præcipitatis(nam ea pœna est parum dextrè ministranti) te & uictorem pronunciari, atque ei quem uiceris, præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens sit bonum: quemadmodũ & illud,quum talo uictor solus omnibus rex præficeris,ut non solùm ipse nõ feras ulla ridicula imperata,uerumetiã ipse possis aliis imperare: huic ut turpe quid-
dam de se ipso uociferetur: illi ut saltet nudus,utq; sublata in humeros tibicina K
ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ sunt argumenta? Quòd si causaberis regnũ hoc nec uerum esse, nec stabile,inscitè feceris,quũ uideas meipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, nempe de taxillis, de regnando,de canendo,deq; reliquis quæ modò recensui, audacter quæ uoles petito,nihil ueritus ne te ægide aut fulmine territem. SAC. Atqui istis nihil mihi est opus, Titanum optime. Tu tamen illud mihi respondeas uelim,quod maximè cupiebam cognoscere: quod si mihi dixeris, satis magnam gratiam pro sacro persolueris, quin & in reliquũ tempus quæ debueris,cõdono. SAT. Roga

Ritus Saturnaliorum.

modò,

A modò, equidem respondebo, si fortè quod rogaris, sciero. SAC. Illud in primis, num uera sunt ista, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, utq; clam illa subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit: deinde puer adultus te regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, uinculis iniectis tũ tibi, tum omnibus copiis auxiliaribus quæ tecum in acie steterãt? SAT. Quid dixti? Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, atque in dominos impune cõuicia iacere, intelligeres profectò mihi permissum esse irasci, qui quidẽ istiusmodi roges, nihil reueritus adeò canum ac senem deum. SAC. At ego hæc Saturne,

Vide Macrobium lib. 1. Sat. cap. 8.

B non ex me ipso dico: quin & Hesiodus & Homerus (nolo enim dicere, reliqui propè mortales omnes) eadem de te credunt. SAT. An tu putas uel pastorem illum, uel hunc ampullosum, uerè quippiam de me scisse? Rem ad hunc considera modum. Est'ne quisquã homo, non dicam deus, adeò durus, ut possit ipse uolens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circunuentus fratre comederet. Sed finge esse qui possit, quî fiat ut ignoret sese saxũ edere uice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmodi, ut dolere non queant. Imò neque bello confliximus, neque Iupiter per uim imperium occupauit, sed ego illi uolens & ultro rerum administrationem tradidi, cessiq;. Porrò neque uin-

C ctum esse me, neque in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit Saturne, ut imperium deponeres? SAT. Ego tibi dicam in summa: Senex iam & podagrosus quum essem ob ætatem (unde etiam factum est ut plerique mihi compedes esse finxerint) impar eram uiribus ad tã multa huius ætatis facinora punienda. nam erat assiduè mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerẽ. Eratq; negocium plenũ laboris, quodq; iuuenem desideraret. Itaque mihi cõsulens, Ioui locũ dedi. Quanquam & alioqui rectè facturus mihi uidebar, si partitus filiis (nam erant) imperium, ipse ple-

D ramque uitam conuiuiis per ocium traducerem, nihil necesse habens, neq; uota faciẽtibus operam dare, nec ab iis qui contraria petunt, molestia affici, neque tonare, neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucũdissimam dego uitam, meracius bibens nectar, atque interim cum Iapeto reliquisque æqualibus diis confabulans. At regnat quidem ille mille districtus negociis, nisi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi uisum est excipere, in quibus recipio principatum, ut mortalibus in memoriam reducam cuiusmodi fuerit me regnante uita, cum citra sementem citraq; arationem cuncta illis prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes apparatæ, ac

E uinum fluminũ instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq;, propterea quòd mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquã, mihi caussa fuit cur exigui temporis imperium geram, atque ob id undique plausus, cãtiones, lusus, æqualitas omnibus seruis æquè ac liberis. neque enim me regnãte quisquam erat seruus. SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos, & eos qui boias terũt, referebã, quasi ob eam caussam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ, quòd memor teipsum aliquando seruitutem seruisse, ac gestasse compedes, eos magnifaceres, qui simili essent fortuna. SAT. Non tu desines istiusmodi nugari nugas? SAC. Bene mones, itaque desino. Quin illud etiam mihi responde, talis ludere, in usu fuit tui quoque seculi mortalibus? SAT. Erat sanè, at non de-

positis talētis,ac decem nummûm millibus, quemadmodum uos facitis,uerùm F
ut plurimo nucibus, ne uidelicet discruciaretur qui uictus esset, nêue semper
ploraret sese unum omnium non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem
illi. Nam quo tandem præmio certassent ipsi talis,quum ipsi toti essent aurei?
Digressio in præsentes mores. Itaque te loquente,tale quiddam mihi uenit in mentem,si quis unum aliquem
ex aureis illis uiris,in hanc nostram ætatem adductū uulgo ostenderet,quid illi
tandem eueniret?Nempe miserum(sat scio)discerperent, haud aliter incursan-
tes,quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in
Actæonem canes,interq; sese decertarent,quantā quisque maximā posset por-
tionem auferre,ut qui ne in festo celebrando à lucri studio temperēt,quin ipso G
etiam festo ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alii quidem tibi primitias
immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alii uerò tibi conuiciantur, cum
nihil ad rem pertineat. tum ipsas comminuūt tesseras, perinde quasi illis sit im-
putandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem
caussæ fuit ut deus usq; adeo imbecillis ac senex, tempus inamœnissimum de-
legeris,cū iam nix omnia occupat,plurimus sæuit Boreas,cumq; nihil non ge-
lu concretū est, arent arbores nudæ decussis frondibus,squalent horrentq; ua-
cua floribus prata,cū incurui contractiq; mortales,perinde quasi extremo con-
fecti senio,ad focum ferme desident,interea tu festum diem agis?neq; enim ac- H
commodum seni tempus,neque satis idoneum genio indulgentibus.SAT.Sed
heus tu,permulta quidem à me sciscitaris,cum potare iam oporteat.Itaque non
exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum
ista mecum philosopharis, nō admodum ad rem pertinentia.Quare nunc istis
tandem omissis,conuiuium agitemus,plaudamus,ac liberam agamus uitā.De-
inde prisco more depositis nucibus, ludamus tesseris, ac reges suffragiis cree-
mus,ipsisq; ultro pareamus. Siquidē ad eum modum effecerimus ut uerum ui-
deatur prouerbium quod dicunt, senes repuerascere.SAC.Imò cui ista quæ di-
cis,non probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat,cum sitit.Itaque I
bibamus,quandoquidem & primo colloquio satis à te responsum est. Proinde
uideor mihi rectè facturus, si nostram hanc confabulationem, & quæ ipse in-
terrogarim,& quæ tu propitius responderis,literis prodita tradā amicis legen-
da,si qui sunt digni qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, ID EST, SATVRNALIVM

Legumlator,Erasmo Roterodamo interprete.

Aec ait Cronosolon sacrificus, & idem uates Saturni, earúmque
legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid paupe- K
res facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripsi. Ne-
que dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxii futuri pœnis
quæ grauissimæ decretæ sunt in eos qui minus paruerint. Vos au-
tem diuites,uidete ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam
si quis secus fecerit, is sciat se non me neglecturū legislatorem, sed ipsum po-
tius Saturnum,qui me condendis festi sui legibus delegit, haud ille quidem in
somnis uisus,sed nuper cum uigilante palàm congressus.Erat autem neq; com-
pedibus uinctus, neque situ obsitus,qualem eum pictores fingunt,exemplar à
deliris poëtis mutuati, uerùm falcem quidē tenebat præacutam, cætera uerò &
hilaris

A hilaris erat,& ualidus, regioq; apparatu. Atque hac quidē specie mihi uisus est. Cæterū quæ locutus est,planè diuina sunt,& in his hæc digna quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænā esset molestiæ caussa, uidelicet grauiter me ferre paupertatem,ut qui non pro temporis ratione unicam uestem haberem,cum iam esset gelu,multusq; flaret Boreas, glacies,ac nix, aduersus quæ ego minimè cōmunitus eram. Multo magis autem, quòd cum festum instaret iam proximè, reliquos uiderem apparantes quæ ad uictimas quæq; ad conuiuia requirebantur, mihi uerò ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedēs,
B aureq; prehensa,ac uellicata (nā hac specie sese mihi consueuit ostēdere) Quid istud sibi uult(inquit)Cronosolon ? uidere mihi solicitus. An non æquum,inquam,here,cum impios ac sceleſtos homines opibus superfluere, & solos deliciis frui uideam,ipse uerò,mecumq; complures alii docti,cū inopia, summáque rerū penuria uitam degimus? Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere,& ad æqualitatem reuocare. Tum ille,Cætera quidem,inquit,haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clotho reliquisq; Parcis accidūt : porrò paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon,ac mihi leges aliquot conscribito,ostendens quid
C obseruandum sit in festo,uti ne diuites inter sese festum celebrēt, sed uobis sua bona impertiant. At non noui,inquā,leges conscribere. Quin ego,inquit, docebo te. Moxq; ingressus,ordine me docuit. Deinde cū cūcta perdidicissem: Et illud,inquit,illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profectò sine caussa falcem hanc acutā circumfero. Alioqui ridiculus sim,si cum patrem Cœlum execuerim,non item castraro diuites istos,quicunque leges meas uiolauerint,ut iā euirati, Cybeli matri sese adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis,si leges nō prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra festi tempus agito, neque publicum,neque priuatum, nisi quæ ad lusum,ad
D uoluptatem,animiq; oblectationem pertinebunt. Obsoniorum & bellariorum artifices soli in opere sunto. Aequalitas omnibus esto,seruis,liberis,pauperibus, diuitibus. Irasci,indignari,minariue ne cui liceat. Rationē exigere ab iis qui res curant Saturnalitias,ne id quidem fas esto. Ne quis argētum uestémue expendito,néue inscribito solennitatis tempore. Ne quis exerceatur,nêue literis operam dato,aut recitato,nisi si quæ sint urbana lepidaq;, quæ dicacitatem resipiāt ac iocum. Lex secunda: Multò ante festum diuites singulorum amicorum nomina in tabella scribunto. Porrò pecuniam paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis superest uestium,& quicquid
E est cultus pinguioris, quàm ut ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum uim non modicam. Atque hæc quidem in promptu sunto. Cæterùm ante solennitatem porcellus circumagitor,atque ex ædibus eiiciuntor sordes,auaritia & quæstus, & si quæ id genus alia sunt plerisque diuitū domestica. Deinde ubi domū perpurgarint,tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarū largitori, ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa uesperam tabulam illam amicorum nomina tenētem relegunto. Distributis autem pro cuiusque dignitate muneribus,ante solis occasum amicis mittunto. Porrò qui deferāt,ne plures tribus quatuórue sunto,atq; hi certissima ex famulis fide,iamq; natu grādes. Ascribatur autem in literis & quid mittatur,& quantum,ut ne utrique suspe-

ctos habere possint eos qui perferunt. Atque ipsi ministri unico quisque cali- F
ce epoto,domum recurrunto,neque præterea quicquam ab eis postulãto. Do-
ctis omnia dupla mittuntor.Nam hos æquum est geminã accipere portionem.
De muneribus quammodestissima simul & quampaucissima uerba fiunto,
neque graue quicquã in literis quisquã ascribito,nec odiosè laudato quæ mit-
tuntur.Diuiti diues ne quid mittito.Neque locuples Saturnalibus æquali sorte
quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint
ut mittantur,seruanto. Néue cui muneris pœnitentia subito.Quòd si quis an-
no superiore peregrè fuit, eâque caussa munerum expers fuit, & illa accipito.
Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunto:atque etiam con- G
ductarum ædium precium,si qui fortè & hoc debent, neque sunt soluendo. In
summa uerò,multò antè illud illis esto curæ,ut cognoscãt qua re maximè his sit
opus.Rursum qui accipiunt, ne de missis donis ut exiguis queruntor: & quic-
quid mittetur,qualecunque fuerit,id magni ducunto.Vini cadus,aut lepus,aut
pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néue Saturnalia dona in
risum uertunto.Remittito uicissim diuiti pauper: si doctus est,libellũ aliquem
ueterem,aut si quid ipse conscripsit,quod fausti sit ominis,& conuiuiis accom-
modum,qualecunque potuerit: atque id diues læto admodum hilaríque uultu
accipito,acceptum protinus perlegito.Quod si recusarit, reiecerítue, sciat sese H
iis quæ de falce minatus sum,obnoxium esse, etiam si miserit quicquid alioqui
mittẽdum erat.Porrò reliqui, coronas alii,alii thuris frustula mittunto. Quòd
si pauper aut uestem aut argentum aut aurum supra facultatem diuiti miserit,
id quidem quod missum fuerit,publicum esto, conflatumq; in Saturni thesau-
rum infertor: ipse uerò pauper postridie plagas à diuite,manibus ferulæ suppo-
sitis accipito,non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges conuiuales:
Lauandum est ubi linea sex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis lu-
sitandum. Vbicunque casus cuique locum dederit,ibi accumbito.Dignitas,aut
genus,aut diuitiæ,parum momenti habento ut prius alicui ministretur. Eodem I
de uino omnes bibunto,neque prosit diuiti si causetur uel stomachi uel capi-
tis dolorem,ut ideo bibat de meliore.Carnium omnibus æqua portio.Minisstri
ne cui quid fauore danto,neque contantor,neque prætermittunto,donec ipsis
uisum fuerit,quæ tollenda erunt.Neque huic quidem magna,illi uerò perrexi-
gua apponunto. Néue huic coxa suis, illi maxilla apponitor, sed in omnibus
æqualitas esto. Pocillator acutis oculis unumquẽque obseruato, minus tamen
herum.Acutius etiã exaudito. Calices omnis generis sunto.Ad potandum in-
uitare siquis uoluerit,ius esto. Omnes omnibus præbibunto,si libeat,ubi præ-
biberit diues. Neque quisquam bibere compellitor,qui non ualeat ad compo- K
tationem. Ne liceat ipsis neque saltatorem neque citharœdum inducere, nisi
qui nuper discere cœperit. Quòd si cui libeat dicteriis uti, liceat, sed hactenus
adhibeatur modus, ut ne sint molesta. Super omnia,pro nucibus ludunto ta-
lis.Si quis deposita pecunia talis luserit,in posterũ usque diem ieiunato.Et ma-
neto quisque & abito cum uoluerit. Porrò cum diues famulos suos conuiuio
accipiet,tum amici quoque unà cum ipso ministranto. Leges hasce singuli di-
uites,æreæ columnæ inscriptas,in aulæ meditullio habento,ac legunto.Atque
id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit, neque fames,neque pe-
stilentia,neque incendium,neque quicquam alioqui molestum,in illorum do-

mum

A mum ſubibit. Quòd ſiquando (id quod dii prohibeant) tollatur, abominanda ſunt quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

EGO SATVRNO SALVTEM.

EQVIDEM & antea tibi ſcripſi, ſignificans quonam in ſtatu eſſem, & quemadmodũ ob inopiam mihi periculũ eſſet, ne ſolus omnium expers relinquerer ſolennitatis quam indixiſti. Addidi & illud (nam memini) iniquiſſimum eſſe, ſi noſtrũ alii opibus ac deliciis ſuperfluerent, nihil ex ſuis facultatibus impertiẽtes pauperioribus, alii rurſum fame con-
B tabeſcerẽt, atq; id quidẽ inſtantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas literas nihil reſpondiſti, operæpreciũ exiſtimaui, te denuò iiſdem de rebus commoneſacere. Tuum erat, optime Saturne, ſublata hac rerum inæqualitate, bonisq; in medio depoſitis, poſtea celebrandum feſtum edicere. Nam uti nunc res habent, formica camelus, quemadmodum aiunt prouerbio. Quin magis tragœdiæ hiſtrionem animo concipe, qui altero pede præaltis cothurnis ſublimis inſiſtat, cuiuſmodi ſunt tragica calceamenta, altero uerò ſit incalceatus. Is ſi ad hunc modum inſtructus ingrediatur, uides neceſſariò futurum, ut nunc excelſus ſit, nunc humilis, prout hũc aut illum pedem uiciſſim promouerit. Nec mi-
C nor eſt in uita noſtra inæqualitas, dũ illi cothurnis fulti, adornãte fortuna tragœdias in nos agũt. Contrà magna pars pedibus atq; humi ingredimur, quum & ipſi, ſcias uelim, nihilo deterius illis fabulam agere poſſimus, atq; ingredi, ſi quis nos quoque ad eundem iſtum modũ adornarit. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerũ inter homines fuiſſe olim, quũ tu ſolus adhuc imperiũ teneres: uerùm tellus illis citra ſerendi arandiq; laborem bona progignebat, cœnã unicuiq; paratam, uel ad ſatietatem uſque. Porrò flumina partim uinũ, partim lac, erant autem & quæ mel manabant. Quodq; eſt omnium maximum, aiunt illos ipſos homines aureos fuiſſe, cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuiſ-
D ſe. Nos contrà non ſatis idonei ſumus qui uel plumbum uideri poſſimus, aut ſi quid etiam plumbo uilius, ut quorũ pleriſq; uictus labore quæritur, ac paſſim paupertas, egeſtas ac deſperatio, & illud: Hei mihi: &, unde inueniã? &, ô fortunã, atq; id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundãt: quanquã his de rebus leuius diſcruciaremur, niſi diuites cõſpiceremus tanta fruẽtes felicitate, qui quidẽ quũ tantũ auri, tantũ argenti conditũ habeant, tantũ ueſtium poſſideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerũ omnium magnam uim teneant, tamen adeò nobis nihil unquã de eis impertiũt, ut plebeios homines ne aſpectu quidem dignentur. Hæc, inquam, ſunt Saturne, quæ
E nos enecant maximè, planêque rem intolerandã arbitramur, hunc in purpũra accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantẽ interim, & applaudentibus amicis perpetuò feſtum diem agere: me uerò, meique ſimiles, ſomniorum coniecturas interpretari, ſicunde fortè quatuor oboli contingãt, quò uidelicet pane polentáue expleti dormire queamus, naſturtium, aut porrũ, cepásue, alliúmue opſonii uice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem uitæ mutes corrigasq; neceſſe eſt: aut quod eſt poſtremũ, illis ipſis interdicas diuitibus, ne ſoli bonis fruantur, uerùm è modiis auri tã multis uel heminã in omneis nos diſpergant. Porrò ex ueſtibus, ſi quas iam à tineis exeſas, citra ſuum incommodum dare poſſint, malintque hæc prorſus uetuſtate ſitúque peritura, nobis

dare qui induamur, quàm ſinere ut in cubilibus ac ſcriniis multa carie compu- F
treſcant. Præterea ut cœnent ſinguli, nũc quaternis, nunc quinis pauperibus ad
cõuiuium adhibitis. Haud iſto quidẽ pacto, quo his temporibus conuiuia per-
aguntur, uerùm popularius, ut æqua ſit omnium portio, neque ut hic opſoniis
ingurgitet ſeſe, famulo interim adſtante atque opperiente donec herus uoran-
do præfocetur. Cæterùm ubi ad nos uenerit, quũ uix etiam apparauerimus ad-
mouere manũ, protinus ad alios transferatur patina tantùm oſtenſa, uel ſi quid
de placenta reliquum eſt. Neque illatum aprum ita partiatur, ut domino totum
dimidium apponat unà cum capite, reliquis autem oſſa tecta apponat. Vtque
præmoneantur pincernæ, ne cõtentur donec unuſquiſque noſtrum ſepties po- G
ſcat bibere, ſed ſemel iuſſi protinus infundant, & ingentem calicem impletum
tradant æquè atque ipſi domino, útque unum & idem uinum conuiuis ſit o-
mnibus. Alioqui ubínã iſta lex ſcripta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odo-
rato generoſoq; temulentus ſit, mihi contrà muſto diſrumpatur aluus? Hæc ſi
correxeris nouariſq; Saturne, tum demum effeceris ut uita uerè uita ſit, feſtum
uerè feſtum. ſin minus, illi quidem epulentur, nos autem interim ſedentes pre-
cabimur, ut ſimul atque loti uenerint, puer ſubuerſam amphoram rumpat, utq;
coquus ius adurat, ac per obliuionem muriam piſcium in lentem infundat, utq;
canis in domum irruẽs, opſoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret uni- H
uerſa, præterea placentæ dimidium: utq; ſus ac ceruus, neque non ſuculæ inter
aſſandũ idem faciant, quod Homerus de Solis bobus cõmemorat: imò uti non
ſerpant ſolũm, uerumetiam unà cum ipſis uerubus in montem abripiãt ſeſe, fu-
giántque: útque ipſæ etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad coquen-
dum apparatæ, uolatu aufugiant, ne ſoli illis fruantur: quódque futurum eſt
illis grauiſſimum, ut formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurum è theſauris
effoſſum, noctu in publicum efferant: útque ueſtis curatorum indiligentia ita
ab optimis muribus perforetur, ut cribrum uideri poſſit, nihílque differat à caſ-
ſe uenatorio: útque formoſi illorum comatíque puelli (quos Hyacinthos, aut I
Achilles, aut Narciſſos appellare ſolent) dum ipſis poculum porrigunt, ſubitò
defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiuſmodi in comœdiis
induci ſolent Sphenopogones, quibus à cuneata barba nomen inuentum eſt:
utq; uertex illis aſperis ac pungẽtibus pilis ſit hirtus, reliqua capitis parte nuda.
Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur, niſi deſinant uſqueadeo ſuis pri-
uatim ſtudere commodis, uelintq; in cõmune diuites eſſe, nobis quoque quan-
tum æquum eſt impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

Vid tu, obſecro, nugas iſtas ad me, ac de rebus huiuſmodi ſcribis, K
iubesq; ut de integro bonorum faciam partitionẽ? quod quidem
alterius munus fuerit, penes quem nũc eſt imperium. Etenim de-
miror te, ſi ſolus omnium ignoras quemadmodum iampridẽ re-
gnare deſtiterim, ac priuatus eſſe cœperim, liberis partitus impe-
rium: quãquam Iupiter præcipuè rerum iſtiuſmodi curam agit. Porrò mea po-
teſtas non niſi ad taxillos uſque, ſaltationes, cantiones, & ebrietatem ualet, idq;
ſeptem non amplius diebus. Itaque grauioribus in cauſſis, de quibus ſcribis, ui-
delicet de tollenda rerum inæqualitate, utq; ex æquo omnes aut opibus abun-
dent, aut egeant, Iupiter uobis operam dabit. Quòd ſi quid in his quæ ad feſtum
pertinent,

A pertinent,uel fraude detractum est alicui, uel additum,id erit mearum partium iudicare. Iámque scribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de uestibus,ut uobis quoque ad celebrandum festum nonnihil mittant: quandoquidem æqua sunt ista,decetq; illos facere quemadmodum prædicatis, nisi fortè habent isti quod probabiliter ad hæc respondeāt. In summa tamen illud scitote pauperes, uos longè falli,neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, solósque suauem uitam uiuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare,uino suaui inebriari, formosis frui mulieribus,uestibus uti delicatis:uerùm istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis. siquidem hæ res non
B mediocribus curis eos distorquent,sed singulis inuigilare coguntur,ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur,ne uinū acescat,ne frumentum uermibus corrumpatur,ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus,si illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc quidem quota pars est eorū quæ istos discruciant? Quòd si nosset is metus & curas quibus obnoxii sunt,planè fugiēdas uobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis uel meipsum usque adeo insanum, ut si præclara res esset opulētia, aut regnum,depositurus hæc,aliisq; ea cessurus fuerim, paterérque ut nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potius quum nō essem ignarus huiusmodi ma-
C lorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idq; sapienter. Nam quòd tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, uos contrà nasturtium porrúmue aut cepe per festi tempus opsonii loco arrodere,cuiusmodi sit,cōsidera. Etenim in præsens quidem utrunque dulce est illis, minimēque molestum: at postea res inuertitur: quandoquidem uobis deinde non accidit ut postridie surgatis capitis dolore grauati ob temulentiā,quemadmodum illi, neq; ob immodicam ingurgitationem,grauè olentem & acrem spiritū ructatis. At illi hoc quoque fructus ferūt, ut quoniā magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio transigunt,
D facilè sibi uel tabem,uel tussim,uel morbū intercutē, ex intemperato uoluptatum usu colligant. Alioqui quotumquenq; potes ostendere,qui nō planè palleat, ac faciem cadauerosam præ se ferat? Quotumquenq; autem, qui cū ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potius à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus,intus putris ac pannosus,cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum uilibus consarcinata. Vos autem quum molestum est quòd de piscibus gustare nō liceat, quòd inedia laboratis,non illud item cogitatis,eosdem & podagræ & tussis expertes esse,aut si quid aliud aliam ob caussam illis incommodi cōtingit. Quanquā nec illis ipsis
E æquè dulce est,quotidie,supráque satietatem istis uesci: quin potius uideas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, ut tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim sileam,quæ illos discruciāt,puta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amans,uel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In summa,multa alia sunt, quæ uos ignorantes, tātùm aurum illorum ac purpurā uidetis. Tum siquando uidetis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis. Quòd si illos cōtemneretis, negligeretisq;,neq; ad argēteum currum oculos haberetis intentos,neq; inter colloquendum, smaragdū annulo inclusum respectaretis,neque uestes obiter contrectantes,mollitiem admiraremini,sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse,haud dubiè futurum sit ut ipsi uos

ultrò adirent,ad cœnam rogarent,nimirum ut uobis ostendere possint lectos, F
mensas,ac pocula. Quarum rerũ nulla sit utilitas,si sine teste possideantur. Certè reperiretis pleraq; hæc illos uestra caussa parare,non quò utantur ipsi,sed uti uos admiremini. Hæc ad consolandos uos scribo, utranq; uitam cognitam habens. Conuenitq; ita festum agere,ut cogitetis omnibus breui decedendũ è uita,& illis depositis opibus,& uobis relicta paupertate. Quanquam & illis scribam,sicuti sum pollicitus.certum scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incusarũt uos,qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini: atque omnino postularunt G
ut omnia bona facerem omnibus communia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequum enim esse,ut rerum æqualitas constituatur, neque decere ut huic supersit, ille nullo modo sit particeps uoluptatum. Ego uerò respondi,hisce de rebus rectius Iouem consideraturum. Cæterùm de præsenti negocio,deq; iniuriis quibus sese per festos dies affici putant,uidebam mei officii esse sententiam ferre,sumq; pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulant,hæc, ut mihi quidem uidetur, æqua. Nam quo pacto,inquiunt, tanto frigore horrentes,tantæq; obnoxii esuritioni,postea diem etiam festũ celebrare possimus? Quare si uellem & illos festi participes esse,postularũt ut co- H
gerẽ uos,ut & de uestibus illis impertiamini,si quæ supersunt pinguiores quàm quæ uobis cõueniant,utq; de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quòd si ista feceritis,inquiunt,nõ erit amplius disceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus,minitãtur sese ad nouam rerum partitionem prouocaturos, ut primùm Iupiter pro tribunali sedere cœperit. Atq; hæc quidẽ facere uobis nequaquam graue fuerit,impertiri nonnihil de tãtis opibus quas possidetis,& rectè possidetis. Quin de cœnis quoque,ut uobiscum cœnarẽt,& hoc literis addendum putarunt,quemadmodum uos in præsentia foribus occlusis,soli deliciis frueremini. Quod siquando uobis uisum fuerit & illorum quempiam post I
longum tempus conuiuio adhibere,plus esse molestiæ in cœna,quàm uoluptatis,multaq; illic in pauperum contumeliam fieri:uelut illud, cum nõ eodem de uino bibant,Dii boni,quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeãt accusari,qui non surgant potius,abeantq; toto cõuiuio uobis solis relicto. Quanquam negãt sese etiam ad satietatem ex illo qualicunq; uino bibere, propterea quòd uestri pincernæ aures habeãt cera obturatas,quemadmodum olim Vlyssis socii. Porrò reliqua usque adeò sunt turpia,ut pigeat commemorare,quæ de carniũ partitione criminãtur,deq; ministris,qui cum uobis assistant donec plus quàm ad plenum expleamini,ipsos prætercurrũt:aliaq; huius generis permulta K
sordida,minimeq; digna uiris ingenuis. Proinde æqualitas res est omnium iucundissima,maximéque conuiuiis congruẽs. Atque hac de caussa uobis æquus ille partitor in conuiuiis præficitur, ut æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne posthac uos iterũ accusare possint. Quin potius honorabũt uos, & amabunt,si paucula ista à uobis acceperint,quorum impendium à uobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Præterea nec Remp. administrare possitis, ni pauperes unà uobiscum in ea uersentur, milleq; modis felicitatem uestram adiuuent. Neq; enim habituri estis qui diuitias uestras suspiciant, si soli atq; apud uos ipsos in tenebris eas

possideatis

A possideatis. Videat igitur uulgus miretur q; uestrum argentũ, mensas, & quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undique contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum arguméti absolutam cælaturã. Tum auri uim, uicissim artem condecorantis. Nam in istum modũ non solùm illi uos probos uiros & humanos prædicabunt, uerumetiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti dantique quod æquum est? Quis non potius optet, ut quamdiutissimè uiuens, bonis suis fruatur? Verùm ut nunc res uobis habent, & felicitas uestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis uita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis
B solus expleatur, quemadmodũ aiunt leones facere, & ex luporum genere quos solitarios uocant, quàm si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis: qui primùm non sinent conuiuium surdum aut mutum esse, uerùm consuetudine sua fabulas conuiuiis aptas, dicteriáque minimè molesta, uariasq; uoluptates adferent: quibus rebus tempus iucundissimè transigitur. Idq; gratum est Baccho, gratum Veneri, gratum etiam Gratiis. Deinde postero die, dum comitatem uestram referunt, beneuolentiam uobis conciliant. Hæc etiam magno fuerãt emẽda. Nã illud à uobis sciscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nónne uos ea res ureret, cũ non haberetis quibus ostenC taretis purpureas uestes, comitum multitudinẽ, anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, necessariò futurum ut pauperum insidiæ atq; odia in uos oriantur, si soli deliciis frui uelitis. Nam quæ minantur uobis imprecaturos sese, prorsus abominanda sunt: ac dii prohibeant, ne unquam ad eiusmodi imprecationes uenire cogantur: quandoquidem si id fiat, neque intestina posthac gustabitis, neque placentam, nisi si quid canis reliquum fecerit. Præterea lenticula saperdæ liquamen uobis habebit. Porrò sus aut ceruus interim dum assantur, è ueru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues absque alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique quod est omnium gra-
D uissimum, pocillatores formosissimi repentè uobis calui fient, idque etiam fracta amphora. Super his rebus consulite quæ & festo sint digna, & uobis quàm maximè tuta, atque illis paupertatis onus subleuate, exiguo uectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

VM putas Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerum partitionẽ flagitant, ac simul & fatum incusant, quòd non æqualiter distribue-
E rit: & nos, quòd nihil ipsis uelimus impertiri. Verùm nouit ille, quippe cum sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoq; illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidẽ hoc certè tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quàm sit honestum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantoq; sit iucundius, simul cũ pauperibus uersari, & conuiuiũ agitare, ad eum modum assiduè facimus, adeoq; in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil possit incusare is quem ad cõuictum admittimus. Verùm illi primùm aiunt sibi paucis opus esse: deinde ubi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quòd nisi protinus omnia, simulq; cum dicto acceperint, mox paratũ odium, in promptu cõuicia,

etiam si quid de nobis sit mentiendũ. Porrò qui audiunt, fidem illis habent, rati F
uidelicet illos probè scire quæ dicunt, propterea quòd nobiscum consuetudinẽ habuerint. Ita fit, ut in alterutrũ incidamus, ut aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamq; in pauperum gregem ueniamus. Ac cætera quidem utcunque ferenda sunt, uerùm inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem ubi plus satis adbiberint, tum uel puellæ formosæ cyathum porrigentis manum uellunt, aut concubinam uxorémue solicitant. Postremò conuomito conuiuio, postero die nobis obtrectant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quòd si hæc aduersus illos mentiri uidemur, uester ille parasitus G
Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac uobis dignitate æquiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quò res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd si te auctore, pacto recipiãt, sese moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in compotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantũ facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officii nostri, modò uicissim desinãt ipsi arte nobiscum uiuere, sintq; pro H
parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

SYMPOSIVM, VEL LAPITHAE, Erasmo Roterod. interp.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè seruatum in personis tam multis, tamq; diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quòd liberius ac uelut ἐξ ἀμάξης philosophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iustius esse stomachandum in huius seculi mores, quo uidemus Philosophorum scholas multo puerilius etiam inter se dissidere, nec minus atrociter digladiari, tum inter sectarũ professores nihilominus cruentã esse pugnam, quàm in eo cõuiuio fuisse Lucianus I
uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellũ, quoniã fortè ἀδιάφορον reperi, & tamen patrono uidebatur egere, Eutychio dicaui. Bene uale, καὶ εὐτύχει, ut planè sis quod diceris. Antuerpiæ. an. M. D. XVII.

ARGVMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & uitam Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nũc exemplo ac uero facto comprobat. Est autem historica quædã rei gestæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionũ Philosophi aliquot ab Aristæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem uocati, posteaquam uino incaluere, pro secta quisque sua inter se uerbis primò contenderint, mox ad manus quoque et ad uulnera uenerint, adeò ut saucij nonnulli ac mutilati è cõuiuio asportati fuerint. Rursum autẽ ex alijs qui uocati non fuerant, quidam, Cynicus uidelicet, ultro ueniens, cœnantibus K
sese obtruserit, magna præsentiæ & impudentiæ suæ importunitate. Alius autem per literas cum Aristæneto expostularit, tragicè propè in eum debacchatus, quòd præteritus, et cæteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod fortis uirtutem prædicat, & specie religionis in se uulgi ora conuertit, nõ hac ætate modò (quod tamen grauissimum est, quandò et Christianos esse plerique se, & alijs uitæ morumq; honestate præire profitentur) uerùm olim quoque eadem simulatione, ijsdemq; præstigijs usos esse, nimirum ut uerbis quidẽ multa de pietate, de officijs, de uera uiuendi ratione iactitarent, cæterùm ipsa re à uirtute ac honestate omni quamlongissimè abessent, libidini & gulæ & cæteris uitijs turpissimè interim seruientes. Et accidêre sanè etiam nostra memoria huiusmodi quædã exempla, cõuiuio huic non admodũ dissimilia, ubi isti in speciẽ grauissimi sanctissimiq; uiri, uel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbissimas sæpenumero cõtentiones incepere: uel quia alicubi præteriti atque neglecti uiderentur, grauissima odia exercuere: ut non immeritò quispiam crediderit philosophos illos ueteres (quãquam indignum adeò est tam uenerabile nomen in tam

turpibus

A *turpibus personis hærere) in nostræ ætatis homines quosdam immigrasse. Vsque adeo nostri isti à ueteribus non alia re, quàm solo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametsi hæc omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen seriò quoque ac uerè idem monet, nullum esse precium operæ, si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul et uitæ rationes ad id quod optimum est, accommodet, eosq; illos qui solos libros spectant, quiq; solicitudine ac cura quam illi afferunt, perpetuò tenẽtur, à recta ratione, bonisq; institutis ferme abduci, &c. Inscribitur autem dialogus hic Conuiuium, uel Lapithæ, quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione, quòd ut hic Philosophi, ita à Poetis Lapithæ & Centauri in nuptijs Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.*

PHILON. LVCIANVS.

B OVAM quandam & uariam disputationẽ Luciane uobis fuisse narrãt super cœnam apud Aristænetum: tũ philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quod ni mentitus est Charinus, etiam ad uulnera usq; rem processisse: denique sanguine conflictum fuisse diremptum. LVC. Atqui undénam, Philon, ista resciuit Charinus? neque enim is nobiscum aderat in conuiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese. porrò Dionicus etiam ipse è conuiuarum numero fuit opinor. LVCIA. Fuit maximè: uerùm ne is quidẽ ab initio rebus omnibus fuit præsens, sed serius aduenerat, media ferme pugna, paulóque ante uulnera. Proinde demiror si quid comperti certiue referre potuit, qui nõ ordine spectarit illa unde inter illos nata lis, postea ad sanguinem usque deducta est. PHIL. Proinde, Luciane, Charinus etiam ipse, si rem compertius uellem cognoscere, & quo singula modo sint gesta, doceri, te adirem iussit. nam Dionicum etiam ipsum fassum fuisse, ne se quidem toti negocio præsentem adfuisse: te uerò, quicquid esset actum, id omne compertò certoq; scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eiusmodi non obiter neque neglectim audire, sed per ocium atque attentè auscultare sis solitus. Proinde nunquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidem haud scio an ullum possit accidere iucundius: præsertim quod sobrii per ocium tutò ac citra sanguinem, extraq; teli, quod aiunt, iactum constituti, sumus epulaturi, Siue senes aliquid

Super cœnam sunt debacchati, Siue etiam iuuenes

à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. LVC. Iuuenilius tu quidem Philon, atq; inconsultius hæc nos iubes in uulgus efferre, eaq; referre quæ inter pocula ab ebriis sunt acta: quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eaq; omnia Baccho deo uelut auctori imputare, qui quidẽ haud scio an quenquam suis non afflatum Orgiis, & Bacchanaliũ expertem præterierit. Proinde uide ne hominis sit parũ benè morati, eiusmodi ad amussim exquirere, quæ rectius erat in conuiuio reliquisse, atq; ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit uersus poëticus) memorem compotorẽ. Ne à Dionico quidẽ rectè factum, qui hæc apud Carinum effutiuerit, immodicamq; & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Cæterùm ego absit ut istiusmodi quippiam sim dicturus. PHIL. Nugas agis Luciane cum ista dicis. Quin haud quaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui certò sciam te multo cupidiorem esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeò ut mihi uidearis, si desint qui te audiant, uel ad columnam aliquam aut statuã libenter accessurus, quò cuncta pariter euomas. Quòd si nunc coner discedere, non sines, ni te prius audiero, abire: uerùm ultro aderis, consectabere, rogabis. At

tum ego te uicissim lusero. Iamq; adeò, si ita uis, abimus, ex alio quopiam hæc F
eadem audituri. Tu uerò ne dicito. LVC. Age ne quid succenseas, equidem dicam, quandoquidem usqueadeo cupidus es audiendi: uerùm heus ea lege, ne passim in uulgus efferas. PHIL. Ni prorsus ignoro Lucianum, tute isthuc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis omnibus, ut me quidem ad id nihil futurum sit opus. Sed illud mihi primo respõde loco: Aristænetus num filio Zenoni dabat uxorem, atque ita in nuptiis eius uos accepit? LVC. Non, imò filiam suam elocauit Cleãthidem, idq; Eucriti nummularii filio, qui philosophiæ dat operam. PHI. Formoso admodum per Iouem adolescentulo: tametsi tenero adhuc, & uxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inuenie- G
bat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modestus uideretur, tum ad philosophiæ studium propensus, præterea autem unicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ suæ maritũ. PHI. Caussam neutiquã leuem dixisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verùm heus Luciane, quinam erant cõuiuæ? LVC. Reliquos illos quorsum attinuerit tibi recensere? Verùm è Philosophorum numero, ac literatorũ, quos potissimùm opinor audire cupis, Zenothemis erat, senex ille Stoicus, unaq; cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: & hic quidem quòd esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominem, nempe dicacem illum & H
argutum, atque ad refellendum instructum. Discipuli gladium ac bipennẽ nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verùm hũc, quum ingrederetur, Stoici toruis obtuebantur oculis, & auersabantur, palamq; perinde quasi parricidam quempiam atque impium ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanquam Aristæneti ipsius amici familiaresq; fuerãt ad cœnam uocati, quos comitabatur & Istiæus grãmaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam uerò propter sponsum Chæream unà cum illo ad conuiuium accesserat Ion ille Platonicus, quòd is iuueni præceptor esset, uir uenerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multumq; dignitatis ipso ostendens ore: unde nonnulli propter animi I
constãtiam ac rectitudinem, regulam illum appellant. Huic simul ut ingrediebatur, assurgebant omnes, ac ueluti præcipuum quendam ac primarium hominem comiter atque officiosè exceperunt: adeò ut planè numen aliquod aduenire uideretur, cum adesset Ion admirãdus ille. Tandem uerò cum iam omnes ferme conuiuæ præsentes essent, tempus erat ut discũberetur. Itaq; ad dextram ingressus, totam illam spondam mulieres (erant autem complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc atque hinc stipata fœminis. Porrò ex aduerso ostii altera turba, pro cuiusq; dignitate locis distributis. Porrò è regione mulierum primo loco accumbebat Eucritus, secundo Aristænetus. Sub hæc ambigi cœptum, utrum altero priorem oporteret accumbere, Zenothemímne Stoicum, quippe senem: an Hermonem Epicureũ. nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autem nobilissimæ inter ciues familiæ. Verùm eam hæsitationem sustulit Zenothemis: Si me, inquiens, Aristænete, minoris ducis Hermone, uiro uidelicet isto, ut ne quid aliud mali dicã, Epicureo, discedo, totumq; conuiuium uobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, discedere parans. Tũ Hermon: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quãquã etiã si nihil aliud, uel hoc nomine par erat mihi concedi, quòd sacerdos sim, ut planè cõtemnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, sacerdotem

Epicureum.

A Epicureum. Simulq; cum dicto accumbebat. Post hũc Hermon. Deinde Cleodemus Peripateticus: pone hunc Ion, proxime hunc sponsus, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon discipulus, postremo rhetor Dionysidorus cum Istiæo grammatico. PHIL. Papæ Luciane! Musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium, quippe plurimis sapiẽtibus ac doctis uiris refertũ. Ego uerò laudo Aristænetum, qui quum optatissimam illam ac splendidissimam solennitatem celebraret, præ cæteris sapiẽtissimos uiros adhibere uoluerit: idq; adeò delectis ex unaquaque philosophiæ secta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens, uerùm promiscuè uocans omneis. LVC.

B Is uerò nequaquam est è uulgarium istorum diuitum numero, uerùm & literarum est studiosus, ac maximam uitæ partem in his rebus uersatur. Cœnabamus igitur initiò quidem taciti & quieti, uariusq; erat apparatus, & omniiugus. Neq; enim arbitror operæprecium ut numero recenseam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Nõ uides, inquit, senem illum, Zenothemim dicebat (subauscultabã enim) ut sese opsoniis ingurgitat, utq; iure uestem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo stãti porrigit, putans interim se aliorum oculos fallere: neque meminit post sese accumben-

Cœnæ descriptio.

C tium? Hæc igitur fac & Luciano commonstres, quò testis esse possit. Mihi uerò nihil Ione monstratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc simul atque dixisset Cleodemus, irruit in conuiuium & Alcidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, uulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui ultro ad fratris cõuiuium accessisset. Itaque plerisque turpiter atque impudenter uisus est fecisse: & quod cuiq; tum fortè in mentem ueniebat, in eum torquebant: alius illud, Insanis Menelaë. Alius rursum,

Cynici interuentus, et occasio turbæ.

Verùm Agamemnoniæ menti non ista placebant.

Ad hæc alia quæ pro tempore falsè lepideq; dici poterant, in eum obmurmura-

D bant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerent Alcidamantem, utpote conuiciatorem egregium, unumq; è Cynicis omnibus clamosissimum: qua quidem re adeò uisus est reliquis antecellere, ut nulli nõ esset formidandus. At Aristænetus collaudatũ illum quòd inuocatus aduenisset, iussit accepta sella iuxta Istiæum ac Dionysidorum accumbere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddã ac molle dicis, uti in scamno aut sella sedeã, quemadmodum facitis uos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, purpura suffulti. Quin ego tibi uel stans cœnauero, in ipso interim conuiuio etiam obambulãs. Quòd si defatigatus fuero, tum humi substrato pallio, cubito innixus cu-

E buero: qualem uidelicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Aristænetus, si quidem isthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium lustrans, cœnabat, Scytharum ritu ad uberiora pascua subinde sese transferens, unaq; cum his qui inferebant edulia, circumiens atque obambulãs. Atque interim tamen dum cibum caperet, haudquaquam negocio uacabat, de uirtute obiter, de uitio disserens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iamq; Aristænetum percontabatur, quidnam sibi uellent tam multa, tam magna poculã, quum nõ minus usui possent esse fictilia. Verùm Aristænetus iam obturbantem, molestũmque esse pergentem, in præsens quidem cõpescuit, ministro innuens, ut ingentem calicem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Atque id quidem uisus est

optimè excogitasse, nondum etiam intelligens quantorum malorum is calix F
esset auctor futurus. Hūc igitur ut accepisset Alcidamas, aliquantisper silētium agebat, ac solo sternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturum sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simūlque dextra scyphum sustinēs, qualē Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam uerò & inter alios calix assiduè circumagebatur: tum inuitatiunculæ ad bibendum, & confabulationes ortæ, demum & lucernæ illatæ. Interim ego cū puerum qui iuxta Cleodemum adstabat (erat autem is pocillator egregiè formosus) subridentem uidissem (nam, arbitror, quicquid obiter inter cœnandum obtigit, commemorari oportere, maximè si quid sit elegantius ac scitè factum) iam admodum atten- G
tus obseruare cœpi quidnā rei rideret. Ac paulò pòst accedebat puer tanquam calicem à Cleodemo recepturus. At ille simul & digitum illius substringebat, & drachmas puto duas unà cum calice tradebat. Porrò puer ad substrictum digitum rursus arridebat: cæterùm de pecunia, quum non sensisset opinor, eoq; non reciperet, in terram delapsis drachmis strepitus est concitatus, moxq; ambo pariter rubore suffundebātur, idq; ita palàm, ut nemo nō animaduerteret. Ambigebatur igitur inter eos qui proximè sedebāt, cuiūsnā essent illi nummi, cum & puer negaret à se proiectos, & Cleodemus item, iuxta quem strepitus acciderat, sibi excidisse dissimularet. Verùm ea res tum neglecta est, ac conniuēter H
omissa, propterea quòd id quod acciderat, nō ita multi uidissent, præter unum (ut mihi quidem uisum est) Aristænetū. Nam is paulò pòst puerum loco mouit, clanculum ablegans, & alii cuidam innuit uti Cleodemo pocillator assisteret, uidelicet ex exoletis illis ac robustis mulioni aut equisoni cuipiam. Ad hunc modum ea res utcunque abiit, summum alioqui allatura pudorem Cleodemo, si quidem ad omnes permanasset, ac non protinus occupans Aristænetus eam sopisset, ciuiliter dextréque admodum inducta temulentia. Cæterùm Alcidamas (iam enim potus erat) percontatus quōdnam esset nomen puellæ nubenti, tum clara uoce indicto silentio, simul & ad fœminas conuerso uultu, Præ- I
bibo, inquit, tibi Cleanthi, Herculis *Archegetæ nomine. Sub hæc cū risissent omnes: Ridetis, inquit, sacrilegi, quòd sponsæ, Herculis dei mei nomine propinauerim? Imò illud scito opus est, ni scyphum à me traditum accipiat, nunquam futurum ut illi filius obtingat talis, qualis ego sum, uirtute interritus, animo liber, tum corpore adeò robusto. simulq; cum dicto sese magis etiam renudabat, etiam usque ad illa quæ sunt maximè pudenda. Ad ea cum iterū arrisissent conuiuæ, indignatus ille surrexit, toruis iam atque efferatis obtuēs oculis, uultuq; ipso testās iam neque pacem neque quietem acturum amplius. Forsitan & baculum illisisset alicui, ni commodùm id temporis placenta prægrandis fuisset il- K
lata. Nam hanc simul atque conspexit, lenior ac mitior esse cœpit, ac stomachari desiit, obambulans interim, ac placentam auidè uorans. Iam uerò plerique temulenti esse cœperant, & clamoribus undique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illic agens, orationes quasdam pronunciabat, laudabatúrque à ministris qui à tergo assistebant. Et Istiæus Grammaticus uicissim qui post illum accumbebat, uersuum centones quosdam recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contexens atque consarcinans: ita ut ex omnibus unicam redderet cantilenam, oppidoq; ridiculam, in primis autem illa, perinde quasi uaticinans de his quæ postea acciderunt,

* Vita uocant ducem Musarum.

Commisere

A Commisere simul clypeos. Tum illud quoque:
Tum uerò clamorq; uirûm luctusq; coortus.

At uerò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verùm quũ ii quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita ut solent, cessarent morarenturq;: Aristænetus sedulò curans ne uel id interea temporis aut ociosum esset, aut uoluptatis expers, accersitum intrò morionem iussit ridiculum aliquid uel dicere, uel facere, quò magis etiam exhilararẽtur conuiuæ. Moxq; ingressus deformis quidam, deraso capite, pauculos capillos in uertice gestans, eosq; cristæ in morem erectos, hic saltabat, atq;
B inter saltandum, quò maiorem concitaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebatq;. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imitans Aegyptiorum. Postremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebant: uerũ ubi & in Alcidamãtem simile quiddam torsisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iamdudum autem præ se ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarum oculos retineret) abiecto pallio, ut secum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret, hunc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nam id erat morioni nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi
C multò iucundissimum, quippe cum uiderent hominem philosophum cũ morione compositum, cum ferire, tum uicissim feriri. Proinde qui aderant, partim pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnã detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cum essent non mediocri risu excepta: ibi tãdem ingressus & Dionicus medicus haud multò post peractam concertationem. Aiebat autẽ in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptũ curandi gratia uiseret. Ac planè quiddã risu dignum cõmemorabat. Dicebat enim in ædes illius uenisse sese ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum pro-
D tinus surrexisse, foribusq; occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, iisq; uti caneret iussisse. Deinde ubi id non posset, illum percussisse, scuticã sublata manu gestantem. Sese porrò in tanto periculo tale quiddam fuisse cõmentum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idq; ea lege, ut uictus præscriptum certumq; plagarum numerum acciperet. Ac sese priorẽ cecinisse, prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, scuticã ab illo recepisse: gladium autem extemplo per fenestras in aream abiecisse. Dein cum minore iam discrimine cum illo luctaretur, auxilio aduocasse uicinos. Eos reuulsisse belluam, atque ita illorũ opera seruatum sese. Ostendebat autẽ & plagarum uestigia quæ-
E dam, nonnullaq; in facie tubera liuentia. Ergo cum Dionicus ob huiusmodi fabulam non minus placuisset, quàm morio ipse: proxime Istiæũ reclinans sese, de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis aduenerat, imò prorsum usui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodiens in medium cõuiuium puer quidã, qui se ab Etœmocle Stoico uenire diceret, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, ut eo palàm omnibus audiẽtibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernam legebat. PHI. Num orationem Luciane in sponsæ laudem compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? LVC. Videlicet nos quoque tale quippiã existimabamus. Verùm ne

„ accedebat quidem ad id, ut aiunt. Cæterùm in literis ita ſcriptum erat: Etœmo- F
„ cles philoſophus Ariſtæneto: Quàm non mouear conuiuiis, omnis anteacta ui-
„ ta mea fuerit teſtis, qui quidem quum quotidie mihi complures ea cauſſa mo-
„ leſti ſint, te multo ditiores, tamen haud unquam illis morem geſſi: perpendens
„ nimirum, quantum ſit in eiuſmodi compotationibus tumultus, quantum licen-
„ tiæ, petulantiæq; uerùm aduerſus unum te mihi uideor meo iure ſtomachatus,
„ qui tantum temporis à me officioſiſſimè cultus & obſeruatus, tamen indignum
„ habueris, quem uel inter reliquos amicos tuos numerares, ſed ſolum ex omni-
„ bus præterieris, idq; quum uicinus eſſem. Proinde tua cauſſa magis diſcrucior,
„ qui quidem te tam ingratum præbueris. Nam ipſe felicitatem nequaquã in hoc G
„ ſtatuo, ſi quis mihi impartiat uel ſuem ſylueſtrem, uel leporem, uel placentam:
„ quæ mihi affatim cõtingunt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem e-
„ tiam hodie quum apud diſcipulum Pammenẽ cœnare mihi licuerit opiparam
„ (ut uocant) cœnam, non annui tamen uehementer obſecranti, tibi ſcilicet de-
„ mens ego memetipſum reſeruans. At tu nobis præteritis, alios accipis cõuiuio.
„ Idq; meritò facis, neque enim ullo modo potes quid ſit rectius dignoſcere, nec
„ apprehenſiuam illam phantaſiam habes. Cæterùm haud ſum neſcius unde mihi
„ iſta ſint profecta: nempe ab egregiis iſtis philoſophis tuis Zenothemide ac La-
„ byrintho: quibus equidem (abſit inuidia dicto) uel unico ſyllogiſmo mihi ui- H
„ deor os protinus obturare poſſe. Alioqui reſpõdeat iſtorũ aliquis, quid ſit phi-
„ loſophia, aut hæc quæ inter elementa traduntur, quid habitio differat ab habi-
„ tu: ut ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam, quid ſit ſyllo-
„ giſmus cornutus, quid acerualis, quid metens. Verùm tu quidem iſtis fruaris li-
„ cet. Nam ego qui ſolum in bonis ducam quod ſit honeſtum, facilè tulero cõtu-
„ meliam. Atqui ne poſſis poſthac ad iſtam excuſationem confugere, ut dicas te
„ mei oblitum fuiſſe, nimirum in tanto rerum ſtrepitu, tantisq; occupationibus:
„ bis te hodie ſum allocutus, primùm mane domi tuæ: deinde rurſum in Caſtoris
„ ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidẽ de rebus hæc reſpon- I
„ derim. Quòd ſi tibi uideor cœnæ gratia ſuccenſere, quid Oeneo acciderit cogi-
„ tato. Videbis nimirum ipſam etiam Dianam indignantẽ quòd ille ſe ſolam non
„ adhibuerit ad ſacrificium, cum reliquos deos omneis acciperet cõuiuio. Nã hac
„ de re ſic alicubi meminit Homerus:
„ Seu quia non norat, ſeu non ſuccurrerat illi:
„ Acriter eſt offenſa tamen. Item Euripides:
„ Calydon quidem hæc Pelopeii regio ſoli:
„ Qua parte ſæuum ſpectat aduerſa fretum,
„ Agros habens tum diuites, tum fertiles, Rurſum Sophocles: K
„ Immanis apri triſte monſtrum in Oenei
„ Immiſit agros gnata Latonæ dea
„ Docta eminus miſſis ferire ſpiculis.
„ Hæc tibi è plurimis pauca citaui, ut intelligeres cuiuſmodi præterito uiro Di-
„ philum ad cœnã adhibeas, cui & ipſi filium cõmiſeris tuum. Idq; rectè. Eſt enim
„ iucundus adoleſcẽti, & ita cum eo uiuit, ut placeat, atque obſequatur: atq; adeò
„ ni mihi turpe dictu fuerat, addidiſſem & aliud quiddam: quod quidem tu, ſi li-
„ bebit, è Zopyro eius pædagogo uerum eſſe cognoſces. Verùm non conuenit
„ obturbare in nuptiis, neque accuſare quenquam: præſertim criminibus uſque
adeo

A adeò fœdis ac pudendis. Tametsi Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui
„ duos iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiæ caussa reti-
„ cebo. Porrò famulo huic mandaui, uti si quam partem dare uelles uel apri, uel
„ cerui, uel placentæ, mihi deportandã, ut isthoc pacto te mihi de cœna purgares,
„ ne reciperet, ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse uideatur. Hæc, amice, quum
legerentur, sudor interim utique mihi manabat præ pudore, simúlque iam illud
quod uulgo dici solitum est, optabam, ut terra mihi dehisceret, quum uiderem
eos qui præsentes aderant, ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissi-
mùm autem hos qui nouerant Etœmoclem, uirum canum, tantumq; seueritatis
B præ se ferentem. Admirabãtur igitur, quòd eiusmodi uir esset, hactenus fugisse
sese, barba uidelicet ac uultus austeritate deceptos. Cæterùm Aristænetus mihi
quidẽ haud uidebatur hominẽ contẽptu negligẽtiáue præteriisse, uerùm quòd
desperasset, si fuisset inuitatus, unquam adduci posse ut annueret, utq; ad eius-
modi res se morigerum præberet: eoq; ne tentandum quidem esse putasse. Er-
go posteaquam puer iam legere desiisset, uniuersum cõuiuium in Diphilum ac
Zenonẽ torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaq;
uultus inconstãtia ac perplexitate crimen agnoscentes ab Etœmocle intẽtum.
Porrò Aristænetus quanquam esset sanè perturbatus, uehementerq; cõsterna-
C tus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirum id quod euenerat, com-
modè uertere, subridens interim: ac puerum redire iussit, respõdens ea sibi curæ
fore. Paulò autem pòst surgens & Zeno clanculum sese abduxit è cõuiuio, sub-
monitus à pædagogo, ut discederet, innuente, idq; tanquam patris iussu. Ibi ue-
rò Cleodemus, qui iamdudum occasioneni quæritabat (nam gestiebat omnino
cum Stoicis conflictari, uerùm dirumpebatur quòd non reperiret caussam ad
id satis idoneam) tum igitur ansam præbente epistola, Huiusmodi, inquit, facit
egregius ille Chrysippus, & Zenon ille mirabilis, neque non Cleanthes, uerbu-
la misera, neque quicquam præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philoso-
D phorum: cæterùm Etœmocles sunt plerique omnes. Videtis quàm & ipsæ epi-
stolæ graues sint ac seniles. Postremò Aristænetus hic Oeneus est, Etœmocles
Diana. Dii boni, quàm bene auspicata omnia, quamq; congrua celebrandæ fe-
stiuitati! Ita per Iouem, inquit Hermon, supra hunc accumbens: inaudierat au-
tem, ut opinor, aprum quendam Aristæneto paratum, ut in conuiuio propone-
retur, eoq; putabat non intempestiuè factam mentionem apri illius Calydonii.
at per Lares Aristænete, fac quamprimũ sacri partẽ mittas, ne senex interim ille
fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tametsi nihil queat acerbum acci-
dere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferẽtia censet esse. Itáne uos Chry-
E sippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens sese, maximaq; uoce intonans:
An ex uno homine, qui nõ legitimè philosophiam exerceat, nempe præstigia-
tore isto Etœmocle, Cleanthẽ ac Zenonẽ metimini, uiros sapientes? At qui tan-
dem estis ipsi uos, qui hæc dicitis? an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæ-
sariem, quam habebant auream, circuntondisti? Cuius quidem facti pœnã da-
bis carnifici traditus. Tu porrò Cleodeme, nónne Sostrati discipuli tui uxorem
stuprasti? Nónne in adulterio eo deprehensus, nefandissima passus es? An non
igitur silebitis, cum huiusmodi dedecorum uobis sitis conscii? Atqui non sum
meæ ipsius uxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu: neque discipuli
diuersantis apud me uiaticũ sustuli quod is deposuerat, eoq; facto rapuisse me

per Palladem deierās abnegaui:neq; quaternis drachmis fœnero,neq; discipu- F
los obtorto collo in uincula duco nisi in tempore mercedem persoluerint. Verùm illud,inquit Zenothemis,haudquaquā possis inficias ire, te Critoni uenenum quo patrē necaret,ministrasse. Atq; interea fortè bibebat:quicquid autem erat in calice reliquū(erat autem ferme semiplenus) in duos illos profundebat. Porrò consperſus est pariter & Ion,idq; præmii tulit,quòd illis uicinus accumberet,alioqui eo malo non indignus. Hermō igitur demisso uertice merū è capite abstergebat,eos interim qui præsentes erāt,attestans,quòd id genus cōtumeliis esset affectus. Cleodemus autem cum non haberet calicem, inuadēs primū conspuebat Zenothemin: deinde læua cōprehensum à barba,plagā in tem- G
pus erat illisurus, ac senem fortasse necasset, ni Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transcenso Zenothemide,inter utrunq; medius assedit,ut eo ueluti muro dirempti,pacem inter ipsos agerent. Hæc igitur dum gerebantur, Philon,equidem uaria meo cū animo uoluebam. Primùm illud statim occurrebat,nullū esse operæpreciū, si quis disciplinas perdiscat, ni simul & uitæ rationes ad id quod est optimum,accōmodet atq; componat:cum uiderem illos qui uerbis alios antecellerent, quàm factis ipsis sese ridiculos exhiberēt. Deinde & illud ueniebat in mentem, ne fortè uerum esset quòd uulgò pleriq; dictitarent, uidelicet eruditionem à recta ratione bonisq; institutis abducere istos,qui solos H
libros spectarent, quiq; solicitudine curaq; quam illi afferrent, perpetuò tenerentur: quandoquidem quū ibi tam multi præsentes essent philosophi,ne casu quidem ullum erat cernere à peccando immunem: uerùm alii faciebāt turpia, alii dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebāt culpam uino auctori imputare, mecum reputās cuiusmodi essent quæ Etœmocles neq; cibo neq; potu etiamdum gustato scripserat. Ita rerum uices præposteræ atq; inuersæ uidebantur. siquidem uidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agitantes,neque uino petulantes, neq; indecorè sese gerentes: at ridebāt duntaxat,& iam damnabant eos opinor,quos dudū suspexerant, ex habitu iudicā- I
tes eos alicuius esse precii. Contrà sapientes illi, & in libidinem ferebantur, & conuiciis certabant, & supra modum sese potu cibisq; explebāt: postremò uociferabantur, & ad manus usq; conserendas rapiebantur. Cæterū admirandus ille Alcidamas,etiā meiebat sub oculis omniū, nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidem,si quis hæc quæ in eo cōuiuio gerebantur, rectissimè uoluisset conferre,simillima uidebantur iis quæ de Eride dea poëtæ fabulantur: nempe hāc, quòd non esset ad Pelei nuptias aduocata,malum in medium conuiuium abiecisse, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortū. Itidem Etœmocles mihi uisus est epistola illa quasi malo quopiam in medium proiecta,non minus K
malorum,quàm Ilias habebat,excitasse. Neq; enim finem contentionis faciebāt Zenothemis ac Cleodemus: quāquam medius inter utrunq; intercesserat Aristænetus. Age, inquit Cleodemus, impræsentiarum quidem sat est si literas nescire conuincamini:sed crastino die uos ulciscar quibus conueniet modis. Responde mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantissimus iste Diphilus: qua tandem gratia pecuniæ possessionem inter indifferentia ponendam esse censetis, cum ex omnibus nil aliud spectetis,quàm ut ipsi quamplurimum pecuniæ possideatis, atque ob id caussæ semper apud diuites hæretis, fœneratis, atque usuris incūbitis, neq; non mercede docetis? Rursum cur uoluptatē detestemini,atq; hac

Quomodo & quatenus philosophandum sit.

de

A de caussa Epicureos in ius uocetis: cum ipsi uoluptatis gratia, turpissima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes si quis uos non uocarit ad cœnam. rursum si uocemini, non sat est tantũ uorare ut cibo turgeatis, nisi & famulis tantum donetis. Atque hæc cum diceret, pariter & linteum reuellere conatus est quod Zenothemidis puer tenebat, omni carnium genere refertum: planeq; futurum erat, ut apertũ illud ac solutũ medium in solum abiiceret, nisi quia puer non omittebat è manibus, gnauiter aduersus trahentem retinẽs. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respondeant qua gratia damnent uoluptatem, cum ipsi supra cæteros omneis studeant uoluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleo-
B deme respondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potius. Atque hunc ad modum diutius est altercatum, donec Ion capite tãdem in apertum prolato, Desistite, inquit. Ego, si libet, sermonum argumenta proponam in medium, conuiuio nuptiisq; digna. Vos porrò citra contentionem uicissim & dicite, & auscultate: quemadmodum & apud Platonem nostrum alternis dicendi uicibus res ut plurimum agitatur. Id dictum probabant cum omnes qui aderant, tum in primis Aristænetus atque Eucritus, nimirum in spem erecti fore ut eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorem in locum sese recepit, iam partam esse pacem ratus. Iamq; nobis
C inferebatur ea conuiuii pars, absolutam cœnam uocant, singulæ singulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piscis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunq; liberum est seu uelis in aluum cõdere, seu domũ asportare malis. Apponebatur igitur non sua cuique quadrula, uerùm Aristæneto atque Eucrito eadem in parte mensæ una ambobus communis, ita ut de sua utrique parte quæ se spectaret, esset edendum, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipsos cõmunis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Post hos sponso ac mihi. Porrò Diphilo duorum pars apposita, propterea quòd Zeno iã discesserat. Hæc facito Philon uti memoria teneas. nam
D paulò pòst ad intellectum narrationis erunt usui. PHIL. Meminero sanè. LVC. Tum Ion, Primus igitur exordiar, inquit, si quidẽ uidetur. Deinde ubi paulisper intersiluisset, Conueniebat, inquit, fortassis, ut apud eiusmodi uiros de ideis, atq; incorporeis substãtiis, deq; animi immortalitate sermo haberetur: uerùm ne mihi contradicant ii qui diuersam philosophiæ sectã sequuntur, de nuptiis dicam ea quæ congruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurũ, si nuptiis opus non haberemus, sed Platonis ac Socratis dogma secuti, à fœminarum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita fecissent, ii demum ad absolutam illam uirtutem pertingere potuissent. Quòd si uiris omnino ducẽdæ sint uxo-
E res, ut eas iuxta Platonicam sententiam inter se communes habeant, uidelicet quò zelotypia uacemus. Hæc quũ essent risu excepta, ut quæ nimis intempestiuè dicerentur, tum Dionysodorus: Non tu desines, inquit, barbarica ista nobis occinere? Nã ubi zelotypiã istam reperias, aut apud quem? At tu etiã hiscere audes, inquit, sterquilinium? Ad hæc Dionysodorus opinor iam erat conuicia quæ conueniebat, regesturus, uerùm Grammaticus Istiæus uir optimus ille, Desinite, inquit, ego uobis epithalamion recitabo. simulq; cœpit legere. erant autem Elegiaci uersus hi, si satis memini:

Nuper Aristæneti in ædibus unica summo
Nutrita est studio diua Cleanthis hera,

Virginibus cunctis reliquis præstantior una, F
Vel potior Phœbe, uel potior Venere:
Salue & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rursum uobis hoc carmen sæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat, ut cibi tollerentur. Iamq; tollebāt Aristænetus atq; Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita, suam uterq; partem. Tum ego quæ mihi, & Chereas itē quæ sibi erant proposita. Eūdem ad modū Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis digressi partem tollere parabat, affirmans uni sibi ea fuisse proposita: atque hac de caussa cū ministris dimicabat, ac uicissim inter sese trahebant, manibus utrinque in auem iniectis, non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atq; illinc attrahere conantes. Postremò uicit ille, atque abstulit, plurimū interim risum præbens conuiuis: maximè cū eā ob rem postea grauiter stomacharetur, perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam uerò Zenothemis atque Hermon, qui pariter, ut dictū est, accumbebāt, alter superius, puta Zenothemis, alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant apposita, citra pugnam sustulerāt, cæterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idq; ita casu euenerat, H opinor. Iamq; suam uterque sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quammaximè fac animum aduertas: iam enim ad ipsum negocii caput peruenimus) Zenothemis, inquam, omissa ea quæ sese spectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere est aggressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contrà nitens retinebat, haud sinens ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, utrique in alterum irruentes, ipsis auibus facies mutuò cædebant: ac barbis inuicem prehēsis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermon: ille uerò, nempe Zenothemis, Alcidamantem ac Diphilū. Ac cæteri quidē ad partes accesserunt, partim huius, partim illius, præter unum I Ionem, qui sese neutrum atque ancipitem seruabat. Cæterùm illi inuicem conserti pugnabant, ac Zenothemis quidem scyphum è mensa sublatum, eū qui coram Aristæneto stabat, abiecit in Hermonem,

Atque hunc haud tetigit, aliò sed flexus aberrat:

Verùm sponsi caput dissecuit alto grauissimoq; uulnere. Itaq; mulierum coorta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebant: cū primis autem adolescentuli mater, cum iam sanguinem eius aspexisset: præterea & sponsa metu territa prosiliit. Inter hæc Alcidamas strenuum uirum præstitit, cum Zenothemidi ferret opem, & illiso suo baculo, Cleodemi quidē caluariam, Hermonis uerò ma- K xillam cōminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parantes, uulnerauit: quāquam illi nihil his rebus territi cesserunt: uerùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narē mordicus auulsit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi suppetias ferre conatum, è sponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus est & Istiæus grammaticus, dum interuētu suo eos studet dirimere: calice uidelicet in dentes illius illiso, idq; à Cleodemo, cum hunc Diphilum esse credidisset, non Istiæum. Iacebat igitur miser ille iuxta suū ipsius Homerum, sanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus atque lachrymarum plena undiq; erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ sponso circumfusæ,

A cumfusæ, dumq; alii has studēt compescere. Porrò maxima malorum omnium pars erat Alcidamas, posteaquam semel ad suum redisset ingenium, feriēs quicunq; fortè in ipsum incidisset. Neque uerò pauci in eo prælio cecidissent, scito, ni baculum is fregisset. Ego porrò iuxta parietem erectus assistens, spectabam omnia, neq; me ei negocio admiscebam, nimirū Istiæi iam doctus exemplo, quàm esset periculosum eiusmodi cōflictus uelle dirimere. Lapithas itaque Centaurosq; uidisses, euerti mēsas, effundi sanguinē, proiici scyphos. Demum Alcidamas subuersa lucerna magnas induxit tenebras. Iamq; res, ut est coniectu facile, atrocior etiam multo esse cœpit, præsertim cum haud esset procliue
B luminis copiam alicunde recuperare: sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Post ubi accederet nescio quis lucernam tandem apportans, Alcidamas quidem repertus est tibicinæ uestem sustollens, uiq; cum illa congredi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehensus est. Nam ut surrexerat, scyphus è sinu illius elapsus in solum decidit: postea excusans aiebat Ionem in tumultu calicem sublatum sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodum solicitè quasi patronū agens asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium, à lachrymis denuo in ridiculum exitum cōuersum, idq; Alcidamantis, Dionysodori, atq; Ionis gratia. Porrò qui erant saucii, sublati sar-
C cinæ ritu foras deportabantur miseris affecti modis, maximè senex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitās: adeò ut Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excussi) palàm attestaretur, Memineris, inquiēs, ô Zenothemis, ne posthac dolorem in mediis habēdum ducas. At sponsus iam uulnere â Dionico curato, domū reuectus est fasciis reuincto capite, eidem impositus uehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua uirili remedium adhibuerat. Postremò postquam iam dormierant, asportati sunt pleriq; mediis in uiis uomen-
D tes. Cæterùm Alcidamas inibi remanebat. Neque enim ualebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atque ibi transuersus accubuisset. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus cōuiuii, de quo rectissimè illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ uarii casus.
Plurima quæ haud speraueris unquam,
Ea conficiunt numina diuûm.
Rursum quæ certò speraris,
Ea frustratò non contingunt.

E Siquidem & hæc planè præter expectationem atque inopinatò exierunt. Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

DE SYRIA DEA, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum operis ipse titulus indicat. Describit enim Syriæ deæ & templū, & sacra, & effigiem quoque, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum sacrorumq; quæ in Syria sunt. Ac primùm quidem in genere commendat templum deæ huius, à sanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde speciatim commemorat & de origine eius, quando uidelicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipsa Dea esse à plerisque putetur. Post hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui situs sit.

Item de signis ac statuis quæ tum intra ædem, tum extra uisantur. Postremò autem & de sacerdotibus deæ, de lacu & piscibus sacris, ad quos simulacra deorum ueluti per pompam quandam uisendi caussa quotannis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur, de Gallis, & eorum ceremonijs, déque sacrificandi ritu ac legibus, insertis suo loco & Antiochi & Combabi historijs, quorũ alter Stratonicen nouercam amauit: alter ob euitandam eiusdem rei suspicionem sibiipsi uirilia præcidit. Atque in his nonnulla, ut uidelicet illa de arca Noe (quem Lucianus, ut cæteri Græci quoque, Deucalionem hic uocat) de Gallorũ & sacerdotum purificatione, de uetito porcorum esu, et id genus alia ita traduntur, ut propemodum credi possit ex Iudæorum obseruationibus ac sacris pleraque illa trãssumpta, sed tempore postea usuq; adulterata ac deprauata fuisse, siue hoc populorum uicinitate atque commercio factũ demus, siue Barbari isti ad eorum exempla quæ à Iudæis tunc cum in Assyria captiui erant, uidebant fieri, suos quoque ritus conformarũt. Assyriorum enim & hæc ciuitas fuit, in qua tam prodigiosa dea culta est, ea parte quæ Cœlesyria à Plinio dicitur, condita: cuius nomen Stephanus quidem Hieram, hoc est sacram absolutè, Strabo autem & Plinius iuncta uoce Hierapolin uocant, quod hic Lucianus Ionica dialecto, qua per totam hanc descriptionem utitur, in polin Hieram, hoc est ciuitatem sacram per tmesin diuisit. Eandem autem & Bambycem ijdem, & Edessam, quod posterius nomen Strabo addit, & à Syris ipsis Magog, ut Plinius habet, appellari tradunt, ipsamq; deã quam Lucianus simpliciter Syriam uocat, proprio nomine Atergatin, & à Græcis Derceto quoque nominari scribunt. Cæterùm de Atergatide non alienum opinor fuerit etiã illa huc apponere, quæ apud Athenæum legũtur, quandò et ipsa ad uberiorem intellectum eorum quæ hic à Luciano dicuntur, nonnihil facere uidentur. Verborum eorũ sententia hæc est: Antipater Tarsensis, inquit, professione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc est de religione, quarto, dici à quibusdam tradit, quòd Gatis Syrorum regina, ita gulæ dedita fuerit, ut per præconem edixerit ne quis piscem aliquem absque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur plerosq; Atergatim ipsam uocare, atq; à piscibus abstinere. Mnaseas autẽ in secundo de Asia ita ait: Mihi quidem Atergatis uidetur regina adeò intolerabilis fuisse, ac multa duriter populis suis imperasse, ita ut lege quoq; cauerit illis, ne quem piscem ederent, sed ad ipsam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atque inde etiam in sacrificijs solenne hoc mansisse, ut quoties deam precarentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent, sacerdotes uerò etiam tota die ueros deæ pisces in mensa paratos ac coctos apponere, elixos pariter & assatos, quos ipsi postea sacerdotes deæ absumant. Ac paulò pòst idem addit: Atergatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à Mopso quodam Lydo capta unà cum filio Ichthye, in lacu Ascalone cõtumeliæ caussa submersa, & à piscibus deuorata est. Hæc Athenæus libro 8. Præterea neque illud omittẽdum uidetur, quòd Edessam tradit Volaterranus eam esse urbem, in quam Tobias olim filium suum ad Gabelum quendam, apud quem pecuniam deposuerat, misit. Quod si uerè ab illo traditur, eademq; Edessa & Hierapolis dicitur, ut Straboni placet, manifestum ex eo iam apparet, & Iudæos ibi captiuos uixisse, et illorum obseruationum uestigia quoque quædam eodem loco hæsisse. Sed hæc in medio relinquamus.

ἄτερ γάτιδος, *id est absque Gatide, quæ uerba iuncta Atergatidis nomen fecere.*

F G H I

EST in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine, uocatur autem Sacra, & est quoque sacra Iunonis Assyriæ: cæterùm nomen hoc uidetur mihi non statim ab initio urbi, cum cõdita est, impositũ fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea uerò cum sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomẽtum euasisse. De hac igitur ciuitate uenio dicturus, quæcunque uidelicet in ipsa sunt. Dicam autẽ & leges quibus in sacris utuntur, & solennes conuentus quos celebrãt, & sacrificia quæ peragũt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur qui templum hoc consecrarũt, & de æde ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existens: & eorum quæ narro, alia quidem ipse coràm uidi, alia uerò à sacerdotibus edoctus sum. Quæcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis narrationẽ incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Aegyptii, dicuntur & deorum notitiam percepisse, & templa constituisse, lucosq; & cõuentus solennes edidisse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde uerò non multo tempore pòst, ab Aegyptiis Assyrii doctrinam de diis acceperunt, & sacra templaq; erexerunt, in quibus & simulacra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Aegyptios absque simulacris & statuis templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Aegyptiis ætate posteriora,

K

A posteriora, quorum ego plurima ipse uidi. Herculis utiq; æquæuum est illud uidelicet quod Tyri est: nō huius Herculis quem Græci carminibus celebrāt: sed quē ego dico, multo uetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud tēplum in Phœnicia, magnum, quod Sidonii celebrant, Astartæ, ut quidem ipsi dicunt. Astarten autem ego puto Lunā esse. Cæterùm ut mihi ex sacerdotibus quidam narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autē fuisse ferūt Agenoris regis filiam, & postquā amplius non comparuit, Phœnices ipsam tēplo honorarunt, & sermonem de ea sacrum euulgarunt, quòd uidelicet pulchra cū esset, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in taurum forma, rapuerit eam, & in B Cretam inde abiens deportarit. Atq; hæc quidē etiam à cæteris Phœnicibus audiui: & nomisma quoq; quo Sidonii utuntur, Europam habet insidentē tauro, Ioui uidelicet. Cæterùm ipsam ædem nō omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Assyrium, sed Aegyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruēnit: quod ego quidē ipse non uidi, sed tamen magnum etiam hoc & peruetustum est. Porrò & Bybli uidi templū magnum Veneris Bybliæ cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragūt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra contigisse, & in memoriam rei uerberantur an- C nis singulis, & lamētantur, & ritus solennes peragunt, ac ipsis magni adeò luctus per totam regionem indicuntur. Postquam autem iam uerberandi ac deplorandi finis factus est, principiò quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem sequenti die & uiuere ipsum dictitant, & in aërem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Aegyptii quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem quæcūque tonderi non uolunt, talem pœnam exoluunt: unum quidem diem ad quæstū corpore faciēdum prostant. forum autem illud solùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex By- D bliis nonnulli qui dicunt apud sese humatum esse Osirim Aegyptium, luctúsque & ritus hosce non Adonidi, sed Osiridi omnes fieri. Dicam autem & unde fidem eius rei sibi faciant. Caput unoquoq; anno ex Aegypto Byblum defertur, septem diebus, quantum spacii ex illa in hāc est, enatans. Ac uenti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquā aliò, sed solùm Bybum perfertur, & est in summa mirum quiddā. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præsente tum Bybli factum est, & caput ipsum spectaui è papyro effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorum. fluuius quidam ex Libano mōte in mare defertur, fluuio nomen est Adonis. Hic quot- E annis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoq; pelagus magna ex parte purpureum efficit, Bybliisque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur, & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem uulgo dictitant: cæterùm mihi uir quidam Byblius, qui uera dicere uisus est, aliam quandam huius rei caussam narrauit. Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis, ô hospes, per Libanum defertur. Libanus autem ipse terram habet admodū rubeam. Venti igitur uehemētiores illis tum diebus exorientes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio similis est. ea postea illum cruentum uideri facit. Atq; ita rei huiusce caussa haudqua-

Hercules Tyrius.

Astarte.

Venus Byblia

Adonis fluuius.

quam cruor eſt,uti ferunt,ſed terra. Ac Byblius quidẽ tantum narrabat. Quòd F
ſi autem uera iſta dixit, mihi quidem uidetur diuinus adeò etiam uenti iſte tum
ortus incidere. Cæterùm aſcendi & in Libanũ ex Bybli,itinere unius diei,cum
audiſſem ibi antiquum templum Veneris eſſe,quod Cinyras dedicaſſet. Ac ui-
di ſanè templum, eratq; peruetuſtum. Atque hæc quidem in Syria ſunt templa
antiqua,& magna. Quæ cum multa adeò ſint, nullum tamen, quantũ mihi ui-
detur,maius eo eſt quod in Sacra ciuitate habetur,neq; etiam ædes alia ſanctior,
aut terra magis ſacra uſpiam eſt. Sũt autẽ & opera in eo precioſa,& donaria an-
tiqua, & miraculoſa multa, & ſtatuæ religioſæ, & dii quoque ex ipſis manife-
ſtam adeò ſui ſignificationem dantes. Siquidem & ſudorem ipſis emittunt ſta- G
tuæ,& mouentur,& oracula edunt, & clamor ſæpenumero in æde coortus eſt
cum templum iam clauſum eſſet,multiq; audierũt. Iam uerò & diuitiis inter ea
quæ quidem ipſe uidi,primum atque præcipuum eſt. Nam multæ afferuntur i-
pſis opes tum ex Arabia, tũ à Phœnicibus & Babyloniis,& aliæ item ex Cap-
padocia,& quæcunque Cilices afferũt,& quæcunque Aſſyrii. Vidi autem ego
etiã ea quæ ſecretò in æde poſita ſunt,ueſtes uidelicet multas,& alia quæcunq;
argento aut auro ſeorſim deputata ſunt. Nam feſta quidem & ſolennes cõuen-
tus haud ullis aliis hominibus æquè multum peraguntur. Porrò inquirenti mi-
hi de annis,quàm diu templum hoc duraſſet,& de dea,quámnam ipſi eam eſſe H
putarent, multi ſermones ferebantur, quorum alii ſacri tradebantur, alii aper-
ti ac plani erant,alii contrà ualde fabuloſi : rurſum alii Barbari,alii cum Græcis
conſentientes: quos ego omnes quidem referam , haudquaquam autem ap-
probo. Complures igitur Deucalionem Scytham illum tradunt templum hoc
Deucalion, et de diluuio. conſecraſſe,eum puta Deucalionem,cuius temporibus aquarum diluuium fuit.
Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonem quem illi de eo referunt,
audiui. Habet autem ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem quæ
nunc eſt,ab initio haudquaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit,totam interiiſſe.
Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à I
Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus,hu-
iuſmodi quædam traduntur:Cum contumelioſi admodum eſſent,neſaria ope-
ra eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites rece-
piſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. Ob quam rem,maximam calamitatem i-
pſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit,& im-
bres magni fuerunt,& flumina ſolito maiora decurrerunt,& mare quoque in
multum aſcendit,eò uſque,dũ omnia aquis inundarentur,atque omnes perirẽt.
Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam uidelicet genera-
tionem, prudentiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto : Ar- K
cam quãdam magnam,quam ipſe habebat,impoſitis in eam & liberis,& uxore
ſua, conſcendit. Cæterùm cum ipſe ingrederetur, uenerunt eodem & apri, &
equi,& leonum genera,& ſerpentes,aliaq; quecunque tellure paſcuntur, bina
ex unoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omnia, atque ea ipſum
haudquaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia
erat,unaq; in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc qui-
dem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt,fer-
tur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè ad-
miratione dignus:quòd in ipſorum uidelicet terra hiatus quidam factus fuerit,

ac

A ac totam illam aquã absorbuerit. Deucalion autẽ, ubi hæc ita facta sunt, & aras cõstituit, & ædem supra hiatum illum Iunoni sacram erexit. Ego uerò etiã hiatum uidi, & est sub æde illa, admodum exiguus quidam. Vtrum autem antiquitus etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum redactus sit, equidem nescio. Is utique quem ego uidi, paruus est: signum autem quo fidem historiæ huic faciãt, hoc peragunt: Bis unoquoque anno ex mari aqua in ædem defertur. Ferũt autem illã non sacerdotes modò, sed tota Syria, & Arabia: & qui trans Euphratẽ incolunt, multi homines ad mare descendunt, atq; omnes inde aquã afferũt. Ac primò quidem in æde effundunt illam, postea autem in hiatum defluit, recipitq;
B lacus ille quamuis exiguus immensam uim aquæ. Atque hæc ita faciẽtes, Deucalionem ritum ac legem templi istam instituisse ferũt, ad testandam cladis pariter & beneficii memoriã. Vetustior igitur sermo de templi origine talis quidem fertur. Alii autem Semiramidẽ Babyloniã illam, cuius multa passim opera per Asiam extant, etiam hanc sedem consecrasse putant, cæterùm non Iunoni, sed matri suæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetus autem imaginem in Phœnicia *Derceto.* uidi, spectaculum planè peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera uerò, quantum à femoribus ad imos pedes protenditur, in piscis caudam desinentem. At hæc quæ in Sacra ciuitate est, tota mulier est. Porrò argumenta quibus
C huic narrationi fidem faciunt, nõ ita clara habent. Pisces rem sacram existimãt, neque unquam pisces attingũt. Deinde & aues, alias quidem edunt, columbam autem solam nõ edunt, sed hæc sacra ipsis est. Et quòd hæc ita fiunt, placet ipsis Dercetus & Semiramidis gratia fieri: alterum quidẽ, quòd Derceto piscis formam habet: alterum autem, quòd Semiramis ad postremum in columbam uersa est. At ego ipsam quidem ædem Semiramidis opus esse, fortassis permiserim, Dercetus autem sacram esse haudquaquam credo, quandò & apud Aegyptios nonnulli sunt qui piscibus nõ uescuntur, idq; in gratiam Decretus minimè faciunt. Fertur autem & alius sermo sacer, quem ego à sapiẽte quodam uiro au-
D diui: quòd uidelicet ipsa dea Rhea sit, templum autem Attæ opus. Porrò At- *Atten uocat, quẽ alij Atyn tertia declin.* tes genere quidem Lydus fuit, primus autem sacrorum ritus quibus Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges & Lydi & Samothraces in sacris utuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Postquam enim ipsum castrauit Rhea, uitã quidem uirilem agere desiit, formam autem fœmineam assumpsit, uestẽmque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & sacra peragebat passim, & quæ passus esset, narrabat, Rheamq; celebrabat. Inter quæ & in Syriam uenit. Cæterùm cum illi qui trans Euphratem incolunt homines, neque ipsum, neque sacra eius reciperent, hoc in loco templum constituit. Ac multa
E signa adsunt deæ, quæ ipsam Rheam uideri faciunt. Nam & leones ipsam ferunt, & tympanum habet, & coronam in capite turritam gestat, qualem & Lydi Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem, qui in templo sunt, quòd Galli Iunoni quidem haudquaquam, Rheæ autẽ castrari soleant, & Atten imitentur. Cæterùm hæc mihi conuenientia quidem uidentur esse, uera autẽ non, quoniam de castratione aliam quoque audiui caussam, multa hac fide digniorem. Placent uerò mihi hæc quæ de templo dicunt, in quibus cũ Græcis cõsentiunt, deam quidẽ Iunonem putãtes esse, ipsum autem opus Dionysii, eius qui ex Semele natus fuit. Nã & Dionysius in Syriam uenit, eo uidelicet itinere, quo in Aethiopiam est profectus. Et sunt multa in templo eius indicia, quæ ipsum

auctorem comprobant: inter quæ & ueſtes Barbaræ, & lapilli Indici, & Ele- E
phantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi ſtant in ueſtibu-
lis, duo admodum magni, qui tali Epigrammate inſcripti ſunt:

Hos poſui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem uel iſta ſufficiunt. Cæterùm dicam & aliud, quo ritu uidelicet Dionyſii ſacra in æde peragant. Priapos Græci (quos Phallos ipſi dicunt) Dionyſio erigunt, in quibus & tale quiddam portant, uiros puta exiguos ex ligno effigiatos, magna uirilia habentes. Vocantur autem* Neuroſpaſta hæc. Eſt igitur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partem ſedet exiguus uir ex ære factus, habens uirile magnum. Ac tantum de illo, quod ad conditores tem- G
pli attinet, tradunt. Iam uerò & de æde dicam, & de ſitu eius, quo pacto ædificata ſit, & quiſnam illam ædificauerit. Dicunt igitur ædem illam quæ à principio fuit, haudquaquam eam eſſe quæ nunc eſt, ſed antiquiorem illam quidem ſucceſſu temporum collapſam eſſe, hanc autē quæ nunc eſt, Stratonices opus eſſe, uxoris regis Aſſyriorum. Videtur autem mihi Stratonice illa eſſe, quæ à priuigno amata fuit, cuius amorem medici induſtria deprehendit. Poſtquam enim ipſum ægritudo hæc inuaſerat, dubius animi, propterea quòd illi malū hoc turpe uideretur, ſilentio rem premens, morbo decūbebat. Iacebat autē nullo quidem certo dolore affectus, ueruntamen & color eius omnino immutabatur, & H
corpus in dies marceſcebat. Medicus autē ut ipſum aſpexit, nullum manifeſtum morbi indicium præ ſe ferentem, amorem eſſe morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia ſunt: oculi uidelicet languentes, & uox, & color, & lachrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertiſſet, huiuſmodi quædā facit. Manu quidē dextera adoleſcentuli cor tenebat: eos uerò qui in domo erāt, omnes intrò in cubiculū ubi ille decumbebat, uocabat. Ille igitur cæteris quidem ingrediētibus omnibus cum ſumma quiete iacebat: at ubi nouerca adueniebat, tum demum & colorē mutare, & ſudorem emittere incipiebat, tremoreq; corripiebatur, & ei cor ſubſultabat. Quæ cum ita fierent, manifeſta amoris I
indicia medico præbebāt. Ac ipſum hoc pacto ſanitati reſtituit. Aduocato adoleſcentis patre, qui admodū tum filii cauſſa ſolicitus erat, Hic morbus, inquit, haudquaquam morbus eſt, ſed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, ſed amor ipſum & uecordia tenent. Expetit autem ea quæ illi haudquaquam aſſequi licet. Vxorem enim meam amat, quam ego minimè dimiſſurus ſum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem continuò precari cœpit: Per prudentiam ego te tuam, perq; ipſam medicinam obteſtor, ne mihi perditum eas filium. Non enim ſua ſponte hoc malo tenetur, ſed morbus illi inuito hic accidit. quare tu nequaquam æmulando uelis luctū toti K
regno conciliare: néue, medicus cum ſis, hāc homicidii notā inurere medicinæ. Atq; hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem reſpondens ei rurſum, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico uim faciens. Tu uerò quonam pacto ipſe affectus eſſes, ſi quis uxoris tuæ deſiderio teneretur, quādò nunc iſta à me poſtulas? Tū ille ad hæc reſpondit, quòd neque ipſe uxori unquam parſurus fuiſſet, neq; filio ſalutē inuideret, etiam ſi nouercæ deſiderio teneretur. neque enim parem iacturam eſſe, uxorem, ac filium amittere. Quæ cum medicus audiſſet, Quid igitur me, inquit, obteſtaris? Etenim tuæ ille uxoris deſiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam

Quo nomine & imaguncu-læ uocantur apud Græcos quæ fidiculis tractæ uel ſaltant, uel alios motus refe-runt.

Vide Valer. lib. 5. ca. 7.

A cebam,omnia falsa fuere. Adducitur itaque hisce pater,ac filio quidem & uxorem relinquit,& regnum:ipse uerò in terram Babyloniam abiit,& ciuitatē supra Euphratem, cognominem ipsi,condidit, ubi & mortem postea obiit. Atq; hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit,& curauit. Stratonice uerò hæc,cum adhuc priori marito cohabitaret,somnium tale uidit: Visa est ei Iuno iubere ædem illā in Sacra ciuitate extruere sibi,& si minus pareret, multa malaq; ipsi comminari.Illa uerò principiò quidem nullam somnii huius rationem habuit: postea autem ut ipsam grauis morbus corripuit, & uiro uisionē exposuit,& Iunonem placare cœpit,ædemq; se illam conditurā esse promisit. Ac sta-
B tim ubi cōualuit,maritus ipsam in Sacram ciuitatem misit,cum ipsa autem unà & pecunias,& exercitum magnum,partim ædificandi caussa, partim etiam securitatis gratia. Vocato autem quopiā ex amicis,homine adolescēte admodum formoso,cui nomē erat Combabo,Ego te,inquit,Combabe,utpote probum, ex omnibus amicis diligo maximè,& cum ob prudentiam,tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præstitisti, laudo in primis. In præsentia autē opus mihi est magna fide: quare te uolo cum uxore mea hinc profectum, & ædificium absoluere mihi,& sacra peragere, & exercitui præesse. Cæterùm ubi reuersus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus
C statim precari cœpit,multis obtestās Regem,ne se mitteret, néue sibi crederet pecuniā multo suis facultatibus maiorem: deinde & uxorem, & opus sacrum. Cæterùm illud formidabat, nequādo progressu temporis zelotypia erga Stratonicen ipsi pareretur,ut quam solus inde abducturus erat. Cæterùm ubi illum haudquaquam permouit,supplicare iterum cœpit,quò sibi spacium septem dierum permitteret,ac deinde ubi ea perfecisset quibus maximè opus haberet,ablegaret. Quod cum facilè impetrasset, domum suam abit,& procidens in terram,huiuscemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miserum,quò mihi hac fide?quò mihi autem uia ista,quam nunc postremùm aspiciam? Adolescens equi-
D dem ego, & cum muliere formosa proficiscar? Hæc mihi magna uerò calamitas erit,nisi omnem mali caussam à me amoueam. Quare necesse est magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc subleuet ac curet. Hæc ita effatus,se ipsum inutilem ac mancum reddidit,amputatisque uirilibus,in angustum quoddam uasculum ea inclusit, myrrha pariter & melle, aliisq; odoramentis additis. Deinde ubi & annulo quem gestare solebat, obsignasset illud, uulnus curabat. Postea uerò cum ipsi iam tempus uideretur ut proficisceretur, ad regem ueniens, multis aliis præsentibus dat illi pariter & uasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego uasculum,Domine,inter preciosissima domi repo-
E situm habui,idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnū adeò iter ingredior, apud te deponam. Tu uerò fac ut tutum ac custoditū mihi præstes. nam hoc auro potius mihi est, eodémque precio cum anima ipsum æstimo: ut postquam rediero,saluum & incolume iterum recipiam.Ille uerò acceptum altero quoq; annulo obsignauit, & quæstoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Cæterùm cum iam ad Sacram ciuitatem uenissent,ædem summa cura extruxerūt: atque ipsis dum in opere sunt,anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Cōbabus tantopere metuerat,euenere.Nam Stratonice,postquam ille multo iam tempore cū ea conuersaretur, amare illum cœpit, mox etiam grauiter in illum ex amore insaniit.

Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei cauſſam extitiſſe: F
ac Combabum quidem ut bonum uirum haudquaquam latuiſſe: Stratonicen
autem ultam eſſe,eò quòd non ſtatim ac facilè ædem illam promiſiſſet. Porrò
illa principiò quidem modeſtè ac temperanter ſe gerebat, morbumq; celabat:
poſtea uerò ubi malum illi hoc in maius quàm ut tegi ſilentio poſſet,accreuit,
manifeſtè adeò conficiebatur, flebatq; continuè,ac Combabum uocabat. Atq;
illi tum omnia Combabus erat. Poſtremò autem cum inopia cõſilii nullũ huic
malo remedium inueniret, honeſtam atque idoneam compellandi illius uiam
quærere cœpit. Proinde cũ alteri quidem ulli amorem fateri abhorreret, ipſa
autem aggredi illũ coràm uerecundia prohiberetur,huiuſcemodi quædam ani- G
mo cogitare cœpit, ut poſtquam uidelicet uino ſeſe inebriaſſet, in colloquium
cum illo ueniret. Pariter autem cum uino ingrediente, & loquendi fiducia ac-
cedit, & non impetraſſe quod poſtularis, non ita magnus pudor eſt,ſed eorum
quæ aguntur,ſingula in obliuionem retro abeunt. Poſtquam igitur apud ſe iſta
conſtituerat,faciebat quoq: & cum cœna peracta diſceſſiſſent,ad ædes in qui-
bus Combabus diuertebatur,ueniens,obteſtabaturq; illum, & genua eius pre-
henſabat,& amorem fatebatur. Ille autẽ orationem eius ægrè ac difficulter ad-
mittebat,ipſumq; opus detrectabat,denique & ebrietatem illi exprobrabat. At
uerò cum illa neſcio quod magnum malum in ſe ipſam facturam eſſe ſe mini- H
taretur,adductus metu,totã illi rem manifeſtam fecit, & quicquid à ſe ipſe paſ-
ſus eſſet,enarrauit,ipſumq; opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice ea
quæ nũquam futura putaret,à furore quidem illo in præſens ita deſtitit,amoris
autem haudquaquã oblita eſt,ſed per omnia cõuerſando illi, hanc quaſi quan-
dam conſolationem amoris,cuius effectum conſequi nequiuerat,quærebat. Eſt
autem amor hic in Sacra ciuitate,& etiam nunc durat,ut Gallos quidem con-
cupiſcant mulieres, & uiciſſim Galli in mulieres depereant,neque tamen quiſ-
quam zelotypia ſiue æmulatione aliqua commoueatur, ſed ipſis res hæc in pri-
mis ſacra cenſetur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicen ita geſta, re- I
gem haudquaquam latuere, ſed complures uenientes, accuſabant illos,& quæ
facta eſſent,commemorabant. Quocirca dolore accenſus, ab opere quãquam
adhuc imperfecto Combabum reuocauit. Alii autem ſermonem quendã neu-
tiquam uerum recenſent,quòd uidelicet Stratonice poſtquam ea cõſequi quæ
expetiuerat,non potuiſſet,ipſa ad uirum ſcribens,Combabum ultro accuſarit,
tanquam qui ad ſtuprum ipſam ſolicitaſſet. Et quod Græci de Sthenebœa di-
cunt,& de Phædra Cretenſi,hoc idẽ & Aſſyrii de Stratonice confitentur. Ego
quidem igitur neque Sthenebœam credo neque Phædram talia perpetraſſe,ſi
modò Hippolytum Phædra uerè amauit. ſed hæc in medio, ita ut ſunt, relin- K
quamus. Cæterùm ubi nũcius in Sacram ciuitatẽ peruenit,Combabus & cauſ-
ſam reuocationis agnouit,& animo fidente ad regem abiit. nã illi defenſio do-
mi relicta erat. Ac uenientem ipſum continuò rex comprehendi iuſſit,& in cu-
ſtodia tenuit. Poſtea autem præſentibus amicis,qui tum quoque unà adfuerant
quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accuſare cœpit,
adulteriumq; & intemperantiam uitæ obiecit. Admodum autẽ grauiter cõmo-
tus,& fidem inuocabat, & amicitiam,dicens tripliciter Combabum iniuriã fe-
ciſſe,ut qui & adulterium cõmiſiſſet,& fidem fregiſſet,& in deam impius fuiſ-
ſet,in cuius opere huiuſcemodi perpetraſſet. Multi autem adſtantes coargue-
bant

A bant ipsum, quòd uidelicet manifestè uidissent ipsos mutuò cõgredientes. Omnibus itaque postremò uidebatur quamprimum morte afficiẽdus esse Combabus, ut qui capitalia peregisset. Ille uerò hactenus quidem stabat nihil dicẽs: postquam autem ad suppliciũ & cædẽ iam ducebatur, tum demũ loqui cœpit, & depositum uasculum repoposcit, illud addens, quòd non cõtumeliæ aut nuptiarum caussa interficeret ipsum rex, sed quòd ea quæ abiẽs apud illum deposuisset, hoc pacto retinere cuperet. Ad hæc igitur rex, uocato quæstore, iussit afferre ea quæ custodiẽda ei tradidisset. Ille ubi attulit, resignato Combabus sigillo, ea quæ inclusa fuerant, commonstrauit, & quæ ipse passus esset, exposuit,
B atq; ita dixit: Nimirum ista, ô rex, ueritus ego quando me primùm ad hoc iter suscipiendum mittebas, inuitus ibam: ac postquam magna necessitate à te compulsus fui, talia peregi, utilia quidem domino, mihi uerò nõ ita felicia ac bona. At uerò talis cum sim, tamen contumeliæ in uirum coniugem accusor. Ille autem ad hæc stupefactus, amplexatus pariter ipsum est, & dixit: O Cõbabe, cur magnum hoc malum perpetrasti? cur autem teipsum indigno adeò facinore solus uirorum deformasti? Non ita prorsum laudo hæc, ô infelix, qui talia quidem sustinuisti, qualia utinam neque te pati, neque me aspicere unquam cõtigisset. Neque enim ista apologia mihi opus erat. Veruntamen quandò deus quispiam
C hæc ita uoluit, principiò quidem tibi ultio à nobis erit, mors uidelicet ipsorum sycophantarum: postea autem maxima dona tibi uenient, aurumq; multum, & argentum immẽsum, & uestes Assyriæ, & equi regii. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quisquam à nostro conspectu prohibebit, ne si cum uxore quidem unà concumbam. Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò ad supplicium & cædem ducebãtur, huic autem dona dabantur, amicitiaq; hæc maxima cõciliata fuit. Videbatur autem nullus Assyriorum amplius Combabo neque sapientia neque felicitate similis esse. Postea uerò cum postulasset ut sibi liceret ædem, quantum eius reliquum erat, absoluere, imper-
D fectam enim ipsam reliquerat, rursum mittebatur: ac ædem quidẽ ille absoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, uirtutis pariter & beneficentiæ causa, ut æreus in templo statueretur. Stat itaq; præmii & honoris caussa in templo Combabus æreus, Hermoclis Rhodii opus, forma quidem mulieri similis, uestitum autem uirilem gerens. Feruntur autem & amici illius, ii qui maximè erga ipsum beneuolentia affecti fuere, in solatium eius quod passus ille fuit, eiusdem affectionis societatem ultro sibi elegisse. Nam & seipsos castrarunt, & eandem cum illo uiuendi consuetudinem tenuerunt. Alii autem inter sermones sacros de hoc facto ita tradunt dicentes, quòd Iuno quũ amaret Cõ-
E babum, multis castrãdi cupiditatem in mentem immiserit, ne uidelicet solus ille ob uirilitatem amissam lugeret. Cæterùm consuetudo illa postquam semel cœpit, etiam nũc manet, & multi quotannis in templo hoc castrantur & emasculantur, siue Combabum hoc pacto cõsolantes, siue etiam Iunoni gratificantes. Castrantur autem illi, uestitum uerò uirilem amplius non habent, sed & muliebria indumenta gerunt, operâque mulierum perficiunt. Cæterùm ut ego audiui, refertur & huius rei causa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidisse traditur. Peregrina quædam mulier ad solennem conuentum ueniens, cum uidisset & corpore formosum esse, & uestem præterea uirilem habere illũ, magno eius amore capta est. Postea autem ubi cognouit euiratum atque inutilem esse,

ſibi ipſi mortem conſciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ F
ad Venerẽ pertinent, infeliciter illi cederent, ueſtem muliebrem induit, nequa
mulier poſthac eodem modo deciperetur. Et hæc cauſa eſt cur Galli ueſte mu-
liebri utuntur. Ac de Combabo quidem tantum mihi dictum ſit. De Gallis au-
tem iterum in ſequentibus mentionem faciam, puta de caſtratione ipſorũ, quo
pacto execentur, & de ſeptultura, quali ſepeliantur: præterea & cuius gratia in
templum non ingrediantur. Prius autem animus mihi eſt & de poſitu ædis di-
cere, & de magnitudine. Atque igitur dicam. Locus quidem ipſe in quo tem-
plum cõſecratum eſt, modicus quidam collis eſt. Iacet autem in media quaſi ci-
uitate, cingiturq; muro duplici, quorum alter quidem uetuſtus eſt, alter autem G
non ita multò ante noſtram ætatem factus. Veſtibula uerò templi uerſus Aqui-
lonem uentum ſeorſim directa ſunt, altitudine centum propè paſſuũ. In his &
Priapi ſtant quos Dionyſius dedicauit, trecentorum etiam iſti circiter paſſuum.
In horum unum uir quiſpiam ſingulis annis bis aſcendit, habitátque in ſummi-
tate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcenſus autem iſtius cauſſa talis refertur:
Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones cõferat, & to-
ti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces facilius exaudi-
re. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius
calamitatis, quando homines paſſim in montes & in altiſſimas arborum aſcen- H
derunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam iſta non
ſatis ueriſimilia uidentur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiam iſta fa-
cere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Diony-
ſio erigunt, in ipſis etiam uiros quoſdam ligneos collocant. cuius id autẽ gra-
tia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaq; etiam hic ad imitationem lignei
illius uiri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena longa
ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quædam ex i-
pſo Priapo prominentia, ſpacio, quantum ad ſummum capiendum pedem ſuf-
ficit. Aſcendens autem pariter & catenã utrinque attollit, hanc perinde ut au- I
riga habenas, moderans. Quod ſi uerò quiſpiam iſtud non uidit, uidit autẽ eos
qui palmas conſcendunt, ſiue in Arabia, ſiue in Aegypto, ſiue alio aliquo loco,
intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummũ peruenit, aliam quã-
dam catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attra-
hit ſurſum quæcunque libet, ligna uidelicet, & ueſtes, & uaſa: ex quibus ſedem
componẽs, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manetq; ad id tempus
dierum quod dixi. Multi autem uenientes, aurúmque & argentum, quidam e-
tiam æs afferunt, deindé ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, unuſ-
quiſque nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidam, ſurſum renũciat. K
Ille igitur accepto nomine, preces pro unoquoque facit. precando autem pari-
ter & æreum quoddam tintinabulum pulſat, quod motum, grauiter atq; aſperè
ſonat. Dormit autem haudquaquam. nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquando,
Scorpius ſa-cer. Scorpius aſcendẽs excitat ipſum, atque indignè afficit. & hæc illi pœna ſomni
propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conue-
nientia: utrùm autem uera ſint, dicere non poſſum. Cæterùm quãtum mihi ui-
detur, non parum ad uigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de conſcen-
ſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit
orientem: forma autẽ & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificãt.

Baſis

A Basis magna protenditur, altitudine duorum passuum, supra quam ædes posita
est. Ascensus autem in ipsam lapideus est, non ita longus: uerùm ubi ascenderis,
admirationē quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuisq; exor-
nata aureis est. Intus autem ipsa ædes auro multo resplendet, & tectum totū au-
reum est. Odorem autem effragrat diuinū quendam, qualis fertur & terræ Ara-
biæ esse. Ac tibi à longè ascendenti auram aspirat admodum suauem, & si rur-
sus inde abeas, haudquaquam cessat, sed & uestes tuæ in longum usque eādem
retinent, & tu in perpetuum quasi quandam memoriam eius tecū referes. Cæ-
terùm ipsa ædes intus simplex non est, sed & penetrale quoddam alterum intra
B se factum habet, in quod & ipsum ascēsus modicus est. Foribus autem exorna-
tum non est, sed ex aduerso totum patet. In magnam igitur ædem omnibus in-
gredi licet, in penetrale autem siue cellam illam solis sacerdotibus, neque ue-
rò iis omnibus, sed illis tantùm, qui diuini maximè sunt, quibúsque omnis cu-
ra & studium in templum impenditur. In hoc autem adyto simulacra deorum
posita sunt, Iunonis uidelicet, & quem Iouem existentem ipsi alio nescio quo *Simulacra Io-*
nomine appellant. Ambo autem aurei sunt, amboq; sedentes finguntur. Sed Iu- *uis & Iunonis.*
nonem quidem leones portant, Iupiter autem tauris insidet. Atque adeò & Io-
uis quidem simulacrum per omnia Ioui assimilatum est, & capite, & oculis, &
C sedendi habitu: neque ipsum alteri, ne si uelis quidem, assimilare potueris. Iuno
autem, si propius contempleris, haudquaquam unius speciei formā præ se fert.
Nam in uniuersum quidem, quod uerè dixeris, Iuno est: cæterùm habet quip-
piam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemesis, & Parcarum. Ac
altera quidem manu sceptrum tenet, altera autē colum, & in capite radios ge-
rit, & turrim, & cæstū habet, quo solam Venerem cognomēto cælestem exor-
nāt: foris autem & aliud illi aurum circumpositum est, & lapilli ualde preciosi,
quorum alii quidem candidi, alii autem cærulei, multi uerò etiam rufi. Præterea
autē & Sardonyches multi, & Hyacinthi & Smaragdi: quæ omnia afferūt Ae-
D gyptii, & Indi, & Aethiopes, & Medi, & Armenii, & Babylonii. Quod igitur
maximè memorabile est, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis uoca-
tur. Nomen autem illi dedit operis effectus respondens. Ab hoc multus fulgor
noctu resplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu
autem ipsum quidem lumen emarcescit, speciem autem præ se fert admodum
igneam. Iam uerò & aliud admiratione dignum in ipso signo deæ est. Si ex ad-
uerso steteris, ad te aspicit. quod si inde transeas, uisu te sequitur. & si alius quis-
piam aliunde ipsam intuetur, eadem erga illum quoque facit. Porrò in medio
inter utrūque, aliud quoddam simulacrum stat aureum, cæteris haudquaquam
E simile. formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum species
gerit. Vocatur autem signum etiam ab ipsis Assyriis, neque illi nomen aliquod
proprium posuere: sed neque de generatione ipsius, neque de specie quicquam
dicūt. Atque ipsum alii quidem ad Dionysium, alii ad Deucalionem, alii ad Se-
miramidem referūt. Quandò enim & in uertice eius columba aurea insidet, ob
eam uidelicet rem tradunt Semiramidis illud signum esse. Proficiscitur autem
bis quotannis ad mare, ad afferendam aquā eam de qua dixi. In ipsa autem æde
ad sinistrā ingredienti, stat principiò solium Solis, ipsius autem effigies non ad- *Soliū Solis &*
est. Solius enim Solis & Lunæ simulacra nō exhibent: cuius autē gratia facien- *Lunæ.*
dum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas esse aiunt

ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus ap- F
parere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non uidere. Quare quámnam cauſſam illorum effigiandorum eſſe, cum in aëre appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale uulgo conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingũt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducũt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerũ fingunt & colunt. Cauſſa uerò ipſis uidetur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe ipſi adhuc imperfectũ exiſtimant. Cæterùm & aliud G
quiddam nouum Apollini ſuo affingunt. Soli enim Apollinem ueſtibus exornant. De operibus autem ipſius multa quidem dicere poſſim, ſed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna ſunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa tum apud Græcos, tum apud Aegyptios ſunt, multa autem & in Africa, & in Aſia item multa, ſed illa quidem neque abſque ſacerdotibus neque abſque interpretibus reſponſa dant: hic autem Apollo & ipſe per ſe mouetur, & uaticinia ad plenum uſque per ſe peragit. Modus autem eorum talis eſt. Poſtquam illi placitum eſt uaticinari, in ſe-
Apollinis uaticinia.
de ſua primùm mouetur, ſacerdotes autem ipſum continuò in ſublime attol- H
lunt: quòd ſi non attollant, ille & ſudorem emittit, & ſe in medium etiã emouet. At poſtquam illi ſubeuntes portant ipſum, tum & illos ſecum agit, circum circa uertendo ſeſe, & ab alio in alium ſubinde tranſilit. Poſtremò princeps ſacerdotum ſupplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille uerò ſi quid non uult fieri, retro recedit: contrà autem ſi quid approbat, agit in anteriorem partem geſtantes, perinde ac ſi currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque ſacram rem ullam neque priuatam abſque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempeſtatibus omnibus, & quando amplius futuri non ſint. Prædicit item & de ſigno illo, quando proficiſci illud oporteat I
profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præſente fecit: Sacerdotes attollentes ipſum ferebãt: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipſe uerò in aëre ſolus ferebatur. Porrò autem poſt Apollinem ſimulacrum Atlantis eſt, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata ſunt: foris autem ara quoque poſita eſt magna ærea, atque ibi etiam alia ſimulacra innumera ærea regum & ſacerdotum. Recẽſebo autem quæ mi-
Semiramidis ſtatua.
hi maximè memoratu digna uidentur. Ad ſiniſtram ædis, Semiramidis ſignum ſtat, ædem ipſam dextera demõſtrantis. Stat autem talem ob cauſſam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, ut ſe ceu deam colerẽt, cæ- K
terorum autem deorum, atque ipſius etiam Iunonis nullam rationem haberẽt. Atque illi tum ita faciebant. Poſtea autem ubi deorum indignatione & morbi uenerunt, & clades, aliaq; mala, ab inſania deſtitit, ſeſeq; mortalem agnouit, ac ſubditis iterum præcepit ut ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur cauſſam adhuc tali ſpecie ſtat, indicans aduenientibus Iunonem colendam eſſe, ſeq; ipſam non amplius deam eſſe, ſed illam confitens. Vidi autem & Helenæ ſimulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filii Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipſum Tereum in auem iam cõuerſum. Præterea & aliud Semiramidis

A miramidis ſimulacrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi,& Stratonices, admodum pulchrum,& Alexandri,ipſi illi ſimile.Iuxta autem & Sardanapalus ſtabat,alia quadam forma, aliaq; etiam ueſte exornatus.Intra ſepta autem templi,liberi ac diis conſecrati paſcebãtur boues magni,& equi, & aquilæ,& urſi, & leones:atque illi homines haudquaquam lædunt,ſed omnes & ſacri ſunt,& manſueti. Sacerdotes autem ipſis multi eliguntur,quorum alii quidem hoſtias mactant, alii autem libamenta ferunt, rurſus alii flammiferi uocantur, & alii aræ miniſtri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad ſacrificia uentitare ſolebant. Veſtis autem illis tota cãdida eſt,& pileum in capite geſtant.Summus au-
B tem ſacerdos alius ac nouus unoquoque anno ſurrogatur, ſolusq; hic purpuream ueſtem gerit, & tiara aurea redimitur. Eſt autem & alia multitudo hominum ſacrorum, tibicinum uidelicet,& fiſtulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ,ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quod omnes ueniunt.Ioui quidem igitur cum ſilentio ſacrificant, neque cãtantes,neque tibia modulantes. At poſtquam Iunoni primitias celebrãt, & uoce modulantur,& tibiis canũt, & tintinabula pulſant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Eſt autem lacus ibi nõ ita longè à templo,in quo piſces ſacri aluntur, multi ac uarii. naſcũtur autem ipſorum nonnulli admodum *Lacus extra templũ ſacer.*
C magni,atque ii nomina quoque habent,& cum uocantur,præſtò ueniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipſos aurum ferens : cæterùm in pinna opus iſtud aureum ipſorum ſuſpendebatur,atque ego illum ſæpenumero uidi,& habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna eſt,quanquã ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducẽtorum amplius paſſuum eſſe. Cæterùm in medio ipſius ara lapidea ſtat.Putares autem ſi ex improuiſo uideres,& natare illam, & in ſumma aqua uehi: & multi ita exiſtimant. Mihi uerò uidetur columna ſubeſſe magna, aramq; ſuſtinere.Semper autẽ ſertis coronata eſt,& odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi cauſſa ad ipſam enatãtes,
D coronas portant.Fiunt autem ibidem & conuentus ſolennes maximi, uocanturq; deſcẽſus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum ſimulacra omnia deſcendunt:inter quæ Iuno prima aduenit piſcium gratia,ne Iupiter illos primus aſpiciat.Nam ſi hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem uadit inſpecturus,Iuno autem anteriore loco ſtans,& prohibet ipſum,& precibus obteſtando dimittit. Maximi uerò conuentus ipſis illi ſunt,quòd ſolenni inſtituto ad mare conueniunt.ſed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non poſſum. neq; enim ipſe eò ueni, neque unquam profectionis iſtius periculum feci. Quæ uerò redeuntes faciunt, uidi, eaq; commemorabo. Vas unuſquiſque *Panegyrici conuentus.*
E aqua repletum portat,idq; cera obſignatur. Nemo autem ſuum ipſe reſoluẽs effundit,ſed Gallus quidam ſacer eſt,habitat autẽ ad lacum,qui poſtquã uaſa illorum accepit,& ſigillum inſpexit, mercede quoque accepta & uinculum reſoluit, & ceram repoſcit. Et multæ adeò minæ ex hoc ſacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipſi ferentes, poſtquam libarunt ac ſacrificarũt, retro domum reuertuntur. Feſtorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente uere peragunt,atque illud pyram alii,alii autem facem appellant. Sacrificiũ autem in eo tale perficiunt:Arbores magnas cędentes,intra ſeptum templi collocant.poſtea autem adducentes capras & oues,aliaq; animantia bruta ex arboribus illis ſuſpẽdunt, inter hæc autem & uolucres,& ueſtes,& aurea argenteaq;

opera collocant. ac postquam omnia perfectè ac rite composuerunt, deorũ si- F
mulacra circum arbores portant,atq; exinde pyram accendunt,illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc festum multi homines adueniunt,cum ex Syria,tum ex circumiacẽtibus oris omnibus, afferuntq; & sua quique deorum simulacra,& signa quæ ad imitationem illorum singuli facta habent. Diebus autem hisce solennibus multitudo quidem ad templum cõgregatur, Galli autem frequentes,& ii quos dixi,homines sacrati peragunt sacrificia,uulnerantúrque cubitis,& in terga à se mutuo uerberãtur. Multi autem adstantes ipsis tibiis accinunt, & tympana pulsant, alii autem diuinitus inspirata sacraq; carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur,neque ingrediuntur in ædem qui- G
cunque ista faciunt. Hisce diebus & Galli fiunt. Postquam enim cæteri tibiis canunt,& sacrificia peragunt,ad multos alios interea furor iste peruenit: & multi qui ad spectaculum solummodo uenerant,postea eadẽ fecere. Recensebo autẽ & quæ faciunt. Adolescens quicunq; fortè ad hoc paratus uenit, abiectis uestibus magna uoce in medium progreditur, atque ensem distringit (hæc autem multis annis, ut mihi uidetur, per hoc steterunt.) Accepto autem eo continuò seipsum secat,curritq; per urbẽ,& manibus ea quæ resecuit, portat. In quãcunque autem domum hæc abiicit,ex ea & uestem fœmineam,& ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in castrationibus faciunt. Quãdo autem mo- H
riuntur Galli,haudquaquam eandem cum cæteris sepeliendi rationem habent: sed postquam Gallus quispiam mortuus est, socii sublatum ipsum in suburbana efferunt. Ibi deposito ipso, & feretro quo elatus fuit, lapides supernè iniiciunt: atque hæc postquam fecerunt,retro domum abeunt. Obseruato autem septem dierum numero,exinde in templum ingrediũtur. Nam si antea ac citius ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc utũtur talibus. Si quis ipsorum cadauer aliquod aspexerit,illo die ad templum non accedit. Postero autem, ubi se ipsum purgando lustrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui
sunt,unusquisque non nisi post triginta dierum numerum,rasoq; capite,ingre- I
ditur. Antea uerò quàm hoc fecerũt,fas illis introire nõ est. Immolant autẽ boues masculosq; & fœminas, præterea capras & oues: sues autem solos pro sceleratis habentes, neque sacrificant, neque manducant. Alii autem eos non sceleratos,sed sacros existimant. Præterea ex auibus columba ipsis uidetur res sanctissima esse,& ne tangere quidem ipsam fas habent. Quòd siquando inuiti etiam attingunt,scelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compascuæ ipsis sunt,& ad domos ipsorum ueniunt,& plerunque in terra pascuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus solennes ueniunt,factitantur. Vir quispiam quãdo primùm in Sacram ciuitatem abit,caput K
ille quidẽ & supercilia tondere solet,postea autem mactata oue,cætera quidem in frusta concîdit, & conuiuatur,uellus autem humi sternens,super hoc in genua procumbit. pedes autem & caput animãtis,suo ipsius capiti imponit,& simul precando postulat,ut præsens sacrificiũ acceptum sit, maiusq; aliud in posterum pollicetur. His ita peractis, caput suum corona induit,itidemq; aliorum omnium qui eandem cũ ipso uiam proficiscuntur: atq; ita attollens se, ex terra sua proficiscitur,utens & frigidis aquis,lauãdi caussa pariter & potus,& omnino humi quoque dormiens. Neq; enim fas illi est conscendere lectũ,donec iter illud peregerit, domumq; suam reuersus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate

recipit

A recipit ipsum publicus hospes ignotum. Certi enim uniuscuiusq; ciuitatis hospites ibi sunt, & quod ex patria cuiusque uenit, id denuo apud se recipit. Appellantur autē ab Assyriis isti doctores, quoniam ipsis omnia exponūt & enarrant. Sacrificant autem non in ipso templo, sed postquam adduxit ad altare hostiam, libatione insuper facta, rursus eandem domum ducit: deinde uerò ubi rediit, secum ipse domi sacrificat, & precatur. Est autem & alius quidam sacrificandi ritus talis. Postquā animalia immolationi destinata coronarunt, ex uestibulis templi ea demittunt: illa uerò præcipitata, ex casu moriuntur. Quidā autem & pueros suos ex eodem loco demittunt, non tamen eodē modo quo pe-
B cudes, sed in peram siue saccum inclusos, manu deducunt, simul autē & acerbè increpantes illos, dicendo quòd non pueri, sed boues sint. Certis autem notis compunguntur omnes, alii quidem in uola manus, alii autem in ceruice. Et inde est quòd cuncti Assyrii notas inustas habēt. Faciunt autem & aliud quiddā, in quo cum solis Græcorum Trœzeniis consentiunt. Dicam autem etiam quæ illi faciūt: Trœzenii uirginibus & adolescentibus legē statuerunt, ne quis ipsorū connubio sese illigaret prius quàm Hippolyto comas totō dissent. faciuntq; hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adolescentes quidem barbas suas consecrant: iuuenibus autem capillos sacros à natiuitate usque cōsecratos
C demittunt, quos postquam in templo sunt, resecāt, & in uasa depositos, alii quidem argentea, multi uerò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inscripto uniuscuiusque nomine. Atque hoc ego quoque cum iuuenis adhuc essem, feci, & in templo meus capillus adhuc meumq; nomen restat.

DEMOSTHENIS ENCOMIVM,
Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti summam indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam co-
D *lore tractatum. Non enim simplici uia, aut uulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, uti-tur, sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à cōfessione hostis potissimam encomij partem absoluit, hoc uidelicet ordine. Principiò narrat quo pacto cum deambulatum ijsset, in Thersagoram poetam inciderit, encomium Homeri meditātem. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autem de Demosthene laudando inter se agerent, Thersagorasque contenderet longè difficilius esse Homerum laudare, quàm Demosthenem: non quia id uersibus faciēdum esset, sed quia ipsa materia locorum sterilior foret, idem hoc ipsa re comprobare illum cœpisse. Eaq; encomij huius occasio est, & quasi quoddam operis prooemium. Fingitur itaque exinde Thersagoras sub comparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorū quæ ad utriusque laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cum persona Demosthenis, tum cæteræ uirtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco et illud obiter uidere licet, quid in auctorum lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomijs texendis potissimùm sequenda, Thersagora ista omnia quasi digito, quod dici solet, indicante.*
E *Atque hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis à Thersagora homine poeta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ uocant, sumitur, sed quam summa prudentia atque arte Lucianus, utpote orator, ac seriò agēs tractasse ita uidetur. Interpellato enim sermone Thersagoræ, ut qui in uulgatis, & in schola exerceri solitis rationibus uersaretur: deinde et carminis illius auscultatione, ut fingitur, uicissim peracta, ipse accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quædam continebātur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi uidelicet insuper commemorādo quæ hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius, et de rerum gestarum excellentia, scripta atque testata reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum uera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur, quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa uirtutis ac ueritatis natura compellitur, quæ eiusmodi sanè est, ut quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestæ ducantur: & uirtus laudem suam ubiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.*

CVM in porticu deambulare, exeunti ad sinistram die decimosexto F
paulò ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert. existimo eum plerisque uestrum notum esse. pusillus est, naso aquilo, ferè cãdidus, uirili specie. Hunc cum procul accedentem uiderem, dixi: Hic Thersagoras poëta est. Et interrogaui quorsum aut unde iret. Ille inquit domo se huc uenisse. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempesta surrexi, ut ad Homeri natalem carmen ei dedicare. Præclarè, inquam, facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cum instituissem, ait ille, huc ueni, neq; animaduerti me deambulationem ad meridiem usque produxisse. Tũ ego. Et mihi opus est deambulatione. Sed ille, Multo antè, inquit, oportuit me illum salutare. monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit, ad hunc eundum mihi est, ut eum salutem, & orem ut mihi magnam uersuum copiam largiatur. Ego contrà inquam, Si quid uotis proficitur, & ego iam olim Demostheni obstrepo, ut mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit uota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, ut iudicabis H
ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, ut ostendam sodalibus, cum in aliquem ociosum incidero. O te felicem, inquã, qui uideris mihi perinde facere, atque aliquis qui postquam cursu uicit in stadio, redit abluto puluere, ut oblectet se spectando, & cum luctatore iocatur expectante ut iam in certamen uocetur. Cui respondet ille, At paulò antè cum à meta procurrendũ esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu uelut in cursu poëtico uictor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadii fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortassis, inquam, Demosthenes uidetur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & uideri uis in argumento graui ac difficili posuisse operam, I
cum Homerum laudasti: me uerò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Bene, inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poeticam admirari, & solutã orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tũ ille, Dii prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquã, opus est afflatu quodã diuino ad efficiẽdã orationẽ non humilẽ aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me comparatio cum aliorum ora- K
torum, tum Demosthenis cũ Homero, delectat, cum similem uideo uim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat uinolentum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiã inuehitur. Et quale illud est apud Poëtam, Vnum augurium optimũ est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos uiros bona cum spe suscipere defensionem Reipub. Et illud,

Collatio Homeri & Demosthenis.

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes uiri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt! Confero & magna ui fluẽtem Pythonis orationem

ad

A ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur: & illud,

Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in caueā seruare. Deniq; infinitæ sunt similes utriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum uehementiores, tum leniores, & orationis uarietates & metaphoræ tædium læuātes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius urbanitas orationis. Et mihi sæpe uisum est (neq; enim dissimulanda est ueritas) plus esse grauitatis in Demosthene castigante segnitiem suorū ciuium magna libertate, quàm

B in Homero cum Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorū tragœdias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neq; desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia uidentur sua sponte similes uirtutes etiam in dissimilibus studiis gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quanuis autem hanc ualde admirer, tamen mea caussa duplo plus habet negocii, quàm Demosthenis encomium: non ob illam caussam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumen-

C tum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticam: cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ extitissent inde dissensiones. Alii patriam ei assignant urbem Ionicā Colophona, alii Cumam, alii Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrē Mæonem Lydum, aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nympham. siquidem humanum genus ignoratur. Alii existimant eum temporibus heroicis fuisse, alii Ionicis: nec satis constat utrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in usu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid cō-

D stat, de paupertate, de cæcitate: ut satius esset fortasse omittere ista, cum sint ignota. Valde igitur angusta erit encomii materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex uersibus æstimanda. Tibi uerò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm uerbis opus est, tanquam condimēto ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit? Quid non celebratissimum? Nónne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de le-

E gibus, iudiciis, concionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra mariq; partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem prætermittendum esse, cum in præceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis uerò concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit, & uereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater præfectus classis, aureum, ut Pindarus ait, fundamētū. Nulla enim Athenis maior dignitas est, q̄ præfectura classis. Quòd uerò extinctus est Demosthene adhuc puero, nō est calamitas

iudicãda,ſed gloriæ occaſio, retegẽs generoſam indolẽ. Iam Homeri inſtitutio- E
nem & ſtudia nuſquam legimus,ſed ſtatim oportet nos attingere poëmata eius,
cum de educatione deq; ſtudiis eius nullæ extent hiſtoriæ. Neque licet fingere
eum à Muſis accepiſſe poëticam, ſicut de Heſiodi Lauro ferũt,quæ ocioſis pa-
ſtoribus poëticam inſpirabat. Tu uerò Calliſtratum habes,& longũ & magni-
ficum catalogum,Alcidamantem,Iſocratem,Iſæum,Eubulidem. Et cum innu-
meræ illecebræ Athenis ad ſe inuitent etiam illos qui ſunt in cuſtodia patrum,
cumq; adoleſcentia per ſe procliuis ſit ad uoluptatẽ,ac Demoſtheni liceret pro-
pter tutorum negligentiam uoluptates ſequi, tamen continuit eum amor uir-
tutis ac doctrinæ,& duxit non ad Phrynæ ianuam,ſed Ariſtotelis, Theophra- G
ſti,Xenocratis,Platonis. Hic poteris philoſophari,duplicẽ amorem eſſe in ani-
mis humanis,alterum mari ortum,uarium,ferocem ſcilicet, uenereos fluctus in
animo,qui mouentur exæſtuantibus cupiditatibus iuuenũ,naturam planè ma-
rinã. alter amor eſt aurea catena cœlo demiſſa. Hic non habet faces aut tela,quæ
faciant lethalia uulnera, ſed bonum furorem immittit mẽtibus, quæ ſunt cog-
natæ diis,incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam com-
prehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerũt, tonſuræ, latebræ ſubterraneæ
ſpecuum,corrigere linguæ uitia,actionẽ in ætate uirili diſcere,exercere memo-
riam,aſſuefacere animum ad contemnendos populi fremitus,continuare ſtudia H
per diem & noctẽ. Vnde quis neſcit qualis extiterit orator Demoſthenes? quo-
modo orationem uerbis & ſententiis ornauerit, argumẽtis adſperſerit affectus,
quantus in copia ſplendor ſit,quanta uis & impetus,quãta uerecundia & par-
ſimonia ſit in uerbis & ſentẽtiis,quanta uarietas figurarum? Itaque Leoſthenes
inquit ſolum illum ex omni Oratorum numero uiuam orationẽ habuiſſe,non
fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, ut Calliſthenes
Aeſchylum ait tragœdias inter pocula ſcripſiſſe, cum uino incaluiſſet. At De-
moſthenes ſcribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus,
qui dixit alios ad aquam dicere, Demoſthenem uerò etiam ſcribere ad aquam. I
Et Pytheas inquit orationem Demoſthenis lucernam olere. Hunc campũ ha-
bes,ait ille,de Demoſthene dicendi: qui conueniet etiam ad meum argumentũ,
cum erit de poëtica Homeri dicendum. Sed poſtea tranſibis ad benefacta, & li-
beralitatẽ & dignitatem quam in Repub. aſſecutus eſt. Hic cum iret connecte-
rẽtque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam, Haurisne
modò tãquam balneator,ut reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam,in-
quit ille,congiaria, ludos ex propriis facultatibus ultro factos,inſtructas naues,
murũ, foſſam,redemptos captiuos,uirgines dotatas,conſilia optima in Repub.
legationes, leges. Cũmque incidiſſet in magnitudinem rerum geſtarum, cœpi K
ridere hominem ſupercilia contrahentem,& timentem ne deficeret eum ora-
tio de rebus geſtis Demoſthenis: ac,fortaſſe me,inquam,putas unum ex omni-
bus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audiſſe de rebus geſtis Demoſthe-
nis? Imò, ait ille, opus eſt nobis mutuo auxilio in ſcribendo, quemadmodum
paulò antè dicebas. Verùm niſi fortaſſe aliter affectus es, exiſtimo tibi perſtrin-
gi oculos fulgore Demoſthenicæ gloriæ,nec poſſe te tam claram lucem inſpi-
cere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argu-
mentum, quia non potui intueri: poſtea neſcio quomodo recepi in manus,&
paulatim aſſuefeci oculos, ne reformidarent aſpectum, néue quiſquã me accu-

ſare

A ſare poſſit cæcutientem in Sole,nothum gentis Homericæ. Quanquã tua cauſſa facilior eſt quàm mea. Nam cum in Homero nihil præter poëticam laudare poſſimus, tota illa laus ſimul in animo cõcipienda eſt. Tibi uerò cũ totum Demoſthenem conſideras, ingens copia ſe offert,ut dubites hũcne an illuc te uertas: nec poſſis ſtatuere quid primum ſumere uelis, ſicuti delicati in Syracuſanis menſis, aut auidi ſpectatores & auditores, cum uaria ſpectacula & carmina offeruntur,dubitant quò potiſſimùm applicent animum. Itaq; opinor te ex alio in aliud deſilire,nec poſſe in una re commorari,cũ te ſubinde alia ad ſe rapiant, uidelicet natura liberalis,ingenium ardens,temperantia,eloquentia, magnitu-
B do animi in rebus gerendis,multa & præclara facinora, fortunæ deſpiciẽtia,iuſtitia,humanitas, fides, audacia, prudentia, ſingulæ actiones in Republica. Fortaſſe hinc intuens decreta,legationes, conciones, leges:inde claſſes,Euboeam, Megara,Bœotiam,Chium,Rhodum,Helleſpõtum,Byzantium,dubitabis quò te potiſſimùm uertas in tanta copia, cum in unaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens ſibi propoſita eſſe,cum inquit:

Num mea Iſmenum,Meliámue nympham,
Seu magis Cadmum,genus aut uirorum
C Dentibus ſæui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas,celebrésue pugnas
Herculis?ſeu Bacche tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, ut dubites, utrum orationes, an res geſtas,aut eloquentiam, aut doctrinam,aut auctoritatem,aut mortem uiri ſumas laudandam. Verũ non erraueris quicquid ſumes. Si ſolam eloquentiam elegeris, argumentum copio-
D ſum habebis. Hic ſatis erit eum cum Pericle conferre. Nam illius fulgura,tonitrua,& aculeos relictos in animis audientium,fama tantùm accepimus,ſed nullæ extant eius orationes. Quare cõſtat eas præter actionem nullam habuiſſe ſolidam aut durabilem laudẽ, quæ promereretur admirationem apud poſteros. At Demoſthenis ſcripta extant.ſed hoc relinquam tibi dicendum, ſi hoc argumentum tractaueris. Si cõuerteris te ad mores eius, & ad res geſtas,poteris excerpere unum locum,aut ad ſummum duos.hi tibi ampliſſimam materiam ſuppeditabunt. Res enim ſunt ſplendidiſſimæ. Quòd ſi non uis totum argumentum pertractare, ſumes partem aliquam,Homeri exemplo,qui heroas ex parti-
E bus laudat,prædicat pedes,aut caput, aut comam,aut ueſtes,aut clypeum. Et ne dii quidem huiuſmodi laudes aſpernantur,ſumptas à telis,arcu,clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia uerò deorũ nemo complecti ſemel poteſt. Itaque neq; Demoſthenes ægrè feret,ſi uirtutes eius non cõprehenderis una oratione. Nam ne ipſe quidem ſuas laudes omnes una oratione complecti poſſet. Hæc dicentem Therſagoram interpellaui:ac, puto,inquam,hæc te narrare,ut eloquentiam tuã apud me oſtentes. nã cum initiò tantùm uolueris declarare quantus poëta ſis,nunc oſtendis etiam quantũ in ſoluta oratione ualeas. Tum ille,Volui,inquit, hoc argumentum percurrere,cũ uideré te ſegniorem eſſe,ſi tamen cura pauliſper remiſſa audires me poëma meum recitantem.

Ego uerò respondi illum non facere operæ precium:ac,Vide,inquam,ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit,si nõdum etiã tibi satisfactum est. At nescis,inquam,quæ res me angat.Deinde ut medicus ignorans morbi genus,aliena remedia adhibebis.Tu enim instituisti me iuuare tãquam rudem aliquẽ,& nunc primùm ad hæc studia accedentem, uerùm hæc mihi iã olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meã solicitudinem faciunt. At hoc,inquit, remediũ fuerit:Trita uia tutissima est.Mihi uerò diuersum,inquam,placebat.Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendã philosophum se aurigantẽ Platoni ostentasse ante Academiã, quòd in eadẽ orbita subinde duceret & reduceret currum,nihil deerrans,ut uestigia tantũ unius perpetui cursus uiderentur. Ego contrà studeo tritam uiam & uetera uestigia effugere.Verùm difficile est nouã uiam relicta uetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod?inquam.Non enim audiui.Tum ille: Ferunt quendam cum Passone pactum esse,ut equum pingeret uolutantem se, iste currentem pinxit, & circa equum exuscitatum puluerem. Cumq; adstaret apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet,quia aliud pactus esset,exhibet pictor tabulam puero,& iubet inuertere,ac picturam illi ostendere: ita uidebatur equus in tergo iacere, seq; uolutare. Festiuè,inquam:uerùm putas me tot annis non sæpe conatum esse ut materiam uerterem?Ego uerò multifariam uerti ac reuerti,& uereor ne mihi ad extremũ accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille.Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, uidelicet bestiarum, plantarum,elementorũ, rursus penuria peregrinæ formæ Proteus factus. Tu,inquit ille, magis uarias formas excogitas quàm Proteus,ut effugias meam recitationem. Ego uerò, inquam,libenter præbebo me auditorem,& eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo.Forsan enim cum lecto poëmate desines partum tuũ curare, me quoque parturiẽtem adiuuabis. Itaque cum perfecissem tandẽ,sedimus in proximo saxo.Hic ego audio recitantem egregium poëma.At inter legendum repentè uelut furore percitus,clauso libro,Aufer,inquit,mercedem huius auscultationis,sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis.Sed uide etiam atq; etiam,ut gratiam mihi habeas.Egóne,inquam,gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas?Verùm quid est quod promittis? Incidi,ait ille, in domesticos commentarios regum Macedoniæ,quæ res incredibilẽ mihi lætitiam attulit:quare librum illum non sine magno negocio mihi cõparaui. huius mihi iam uenit in mentem.Continet autem cum reliquam interiorem Antipatri uitam,tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus uideris. Ego uerò iam,inquam,refero gratiam pro Euangelio.dabo tibi operã reliquos uersus recitanti,neque dimittam donec promissum præstiteris.Nam ut Homeri encomio magnificè me delectasti, ita delectaberis haud dubiè & Demosthenis encomio.Postquam igitur perlegit reliquos uersus, paulisper ibi cõmorati sumus,donec pro poëmate debitas laudes rependerem.Deinde ad ædes Thersagoræ imus.ibi uix tandem reperit librũ,sed reperit tamen:quem ego accipiens domum redii:& cum legissem,decreui nihil mutare,sed totam historiam uobis ad uerbum recitare. Nõ enim minor honos habetur Aesculapio cum Alisodemi & Sophoclis uersus ei decantantur, si desit nouum poëma sacrificantibus. Et Baccho iam olim desiit mos noua poëmata faciendi:sed aliis composita non

minorem

A minorẽ gratiam merentur his qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchũ celebrãdum. Liber autem hæc cõtinebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autẽ libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatũ esse quòd adesset Archias. Verũ si quis adolescentiũ hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mãdauerat exules capere. Habebat autẽ & de Demosthene mandatũ, ut nulla ui adhibita persuaderet ei ut ex Calauria discedẽs, ad Antipatrũ ueniret. Porrò Antipater in tãtam spẽ erectus anxiè expectabat Demosthenis aduentũ. Quare cũ audiuisset Archiam ex Calauria uenire, mox iussit eũ intrò uocari. Postquã ingressus est. sed ipse liber narret ista. A R C. Salue Antipater. A N T I. Quid ni
B saluus sim, si quidem Demosthenẽ adducis? A R C. Adduco ut potui. nã urnam adueho in qua sunt exuuiæ Demosthenis. A N T. Magna de spe deiectus sum: quid enim mihi cũ urna & ossibus, si nõ contigit Demosthenes? A R C. Non fuit possibile, Rex, uiuum in hostium potestatem redigere. A N T I. Cur non in Bœotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? A R C. Nos uerò citius Byzantium ui aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANT. Ego, Parmenio, si quis Atheniẽsis in consiliis Reipublicæ pluris facit me quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam nõ offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, ut aduersus ar-
C cem, mœnia, portus, fossam. Admiror autem uirtutẽ, & urbem beatã esse duco, cui talis ciuis cõtigit. At proditores, cũ eorũ opera nõ indigeo amplius, perdere cupio. Illum autẽ incorruptũ ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorũ, & Triballorũ, aut quicquid est mercenariorũ militũ. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis uiri. Cum hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecũ loqui cœpit. Ego enim, inquã, curaui diligẽter eos qui cũ Diopithe Athenas missi sunt. Ille uerò scitè admodum ridens, Tu uerò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerẽt homines in spectaculis, ludis, conuiuiis uitã omnẽ consumentes? Si
D unus Demosthenes non fuisset Athenis, facilius potiti essemus urbe, q̃ Thebis aut Thessalia, dolo, ui, opprimẽtes, & corrumpentes: uerùm unus ille uigilat in omnes intẽtus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere neq; insidiando, neq; agendo, neque consulẽdo possumus. Hic uelut murus est aut scopulus obsistens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, nõ Pylo, nõ Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora sopitos expergefacit, ac uelut secãs & urens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiã di-
E cens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, cõfert in stipendium, conscribit classem, quæ penè perierat confusione ueterum tributorum. Et urbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationẽ gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi uerò non magis potest, quàm Aristides à rege Persarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & uniuersam classem. Quod enim apud ueteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes,

prudentia par Themistocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipsorum F
potestatem Euboeã, Megara, orã Hellesponti, Boeotiã. Et feliciter accidit quòd
Atheniẽses Charetem, Diopithen, & Proxenũ, & similes quosdam præficiunt
exercitui, Demosthenẽ uerò domi retinẽt in suggestu. Quòd si hic in potestate
haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerẽdæ, & pecuniã, uererer
ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tãtùm pugnans, nos
undiq; adoritur, occupat, conficit pecuniã, exercitus. Sed cur nõ comprehẽdistis
uiuum? A R. Cepimus uiuum. A N. Num in itinere extinctus est? A R. Nõ, sed in
Calauria, ubi erat. A N. Forsan hoc accidit negligẽtia uestra, quia non bene tra-
ctastis hominẽ. A R. Imò nõ fuit in potestate nostra. A N T. Quid ais? mera sunt G
ænigmata quæ dicis. uiuũ cepistis, nec tamen fuit in potestate uestra. Nõ mãda-
sti initiò ne quis ei uim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei uim attulit.
hoc enim curæ nobis fuit. AN. Non accidit igitur uestra negligẽtia, sed fortasse
uos ipsi interfecistis eũ. A R. Non interfecimus: neq; opus erat ei uim afferre, cũ
uerbis impetraremus ut imperata faceret. Quid autẽ prodesset si uiuũ adduxis-
semus? Quid faceres de eo aliud, q̃ quòd occideres? A N. Dii meliora, Archia,
non satis animaduertisti aut qualis uir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit
de his iudicium: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos prodi-
tores, qui malè perierũt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differũt H
à fluctibus qui perpetuò huc atq; illuc agitãtur, homines sordidi, qui per occa-
sionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuẽ spem motus alicuius ual-
de insolentes ac superbi fiunt: uerùm breui tãquam uespertini flatus metu per-
territi diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, per-
fido assentatori uulgi? quem nõ puduit iniquo iudicio Demosthenem, ut gra-
tiam apud uulgus iniret, circũuenire: & assentati multitudini ea in re cuius sta-
tim illos pœnituit? Etenim non multò post hanc calumniam cõtigit ei reditus
clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines
quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcide- I
re. A R. Quid audio? non oderas Demosthenem maximè omniũ hostium? A N.
Non, si quidem rationem habeã morum & fidei eius, & amem ubiq; integrita-
„ tem & cõstantiam. Nã honestæ res etiam apud hostes honestæ ducẽdæ sunt, &
„ uirtus ubiq; digna laude est. Neq; uelim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi
& Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem uirtutis eorũ, cum
posset eos occidere. Ego uerò, si quem alium, Demosthenem maximè admira-
tus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex
aliis cognoui. Neq; uerò tantùm propter eloquentiã (ut arbitretur aliquis) ma-
gnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici orato- K
res ludus erant cum isto congressi: tantùm uincebar actione, sono, compositio-
ne, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellẽdis ani-
mis. Itaq; ualde pœnituit nos consilii, cum Græcos Athenas conuocassemus, ut
Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circunuenti
Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquen-
tiæ laudẽ non duco in illo summam fuisse (erat enim organi uice) sed magis ad-
miratus sum eum propter magnitudinem animi & consilii, & cõstantiæ quam
in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens aduersis rebus. Ac
memini Philippum de illo sic sentire, qui cum afferretur quædam cõcio in qua

Demosthenes

A Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio uehemẽter stomacharetur,& Demostheni conuiciaretur,Hic uir, inquit,dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic uni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis. nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum,ligna,reditus,agros:at Demosthenes classes armat,comparat exercitus,& subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tũc & sæpe aliàs de hoc uiro: & in quadã felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demostheni non esset commissa summa imperii apud exercitum,cum omnia sua consilia perturbarẽ-
B tur illius orationibus,quæ ex Athenis uelut arietes uel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneã facta,nec post uictoriam desiit prædicare quantum hic uir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem,inquit,propter ducum inscitiam,& aciem malè instructam,& insperatam fortunam,quæ multa nobis conficere solet,uicissemus,uno die nõ modò regnum,sed & uitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas urbes, coẽgerat omnes uires Græciæ,Athenienses,Thebanos,Bœotios,Corinthios,Eubœenses,Megarenses:& effecit ut periculum simul omnes ciuitates subirent,& mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius de Demosthene sermones perpetuò: & cum
C diceretur ad eum quòd magnũ antagonisten haberet populum Athenienſem, respondebat se unum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Athenienses similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quãdo legatos ad urbes mittebat,si quos alios miserant Athenienses,facilè uincebat ipse,sed Demosthene præsente frustra inquit se legatos mittere:Nõ enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæũ. Sic Philippus dicebat. Itaque ego,qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talẽ uirum,num uelut bouem ad cædem abducerem, an uerò potius in consilium de toto regno Græciæ cõstituendo adhiberem? Nam initiò natura ei bene affectus
D fui,propter res eius gestas,ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cum tot essent qui ad eum uenire consueuerant, neminem sic admirabatur,propter magnitudinẽ ingenii, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati,& conamini hunc quoque pecunia corrumpere,qui uniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pẽcunia, minas adhibetis,cum iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in uobis reprehendit, ægrè fertis : at ille ne populum quidem metuit. Nõ
E uidetis eum amore patriæ Rempublicam gerere ac ducere,hanc administrationem tanquam philosophiæ ac uirtutis scholam quandam esse,quam non cõueniat ad quæstum aut alias cupiditates conferre. Propterea, Archia, ualde optarem mihi eius consuetudinem contigisse,ut consilio eius uti possim in præsentia, & audire uocem liberæ mentis, tot alioqui circumfusus assentatoribus. Ac mihi sanè uidetur hoc nomine reprehendendus esse, quòd uitam suam in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cum posset alios inuenire amicos fideliores & constantiores. A R C H. Alia quidem ô Rex rectè dixisti,sed hoc frustra dixisses illi: adeo furebat amore patriæ. A N. Sic est,ô Archia. quid enim manifesta negem? Sed quomodo mortuus est? A R C H. Magis etiam mireris

eum ô Rex,si hoc scias.Nam & nos qui affuimus, non minus obstupuimus,q̃ F
alii spectatores.Videbatur enim iã olim apud se constituisse de hoc exitu uitæ:
quod intelligi potest ex apparatu. Sedebat enim intus in tẽplo, ac frustra supe-
rioribus diebus cum eo collocuti eramus. AN. Quales fuerũt uestri sermones?
AR. Multa humanissimè proponebã, promittebã ei ueniam abs te,nõ sanè ex-
pectans.non enim noram hanc tuam uoluntatem, sed arbitrabar te huic uehe-
mẽter iratũ esse. tantùm ista dicebã persuadendi caussa. AN.Quomodo accepit
ille uestram orationem?& nihil me celes.Vellem enim me coràm audiuisse:sed
tu nihil omittas. Magna res est tanti uiri mores sub exitum uitæ contemplari,
utrũ spiritus defecerit,utrum expalluerit,an constantiam animi retinuerit. AR. G
Nullã significationem pauoris edidit. AN.Quomodo? AR.Suauiter enim risit,
ac lusit in priorem uitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorũ men-
daciorum,nec posse commouere spectatorẽ.AN.Itaq; non credens tuis promis-
sis,despondit animum? AR.Non.quòd si audies reliqua,non tãtùm uidebis fi-
dem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicam enim quia
iubes.Non,inquit,indignum est aut nouũ Macedonibus sic capere Demosthe-
nem,ut Amphipolin, Olynthum, Oropum.Talia multa dixit.Adhibuimus e-
nim scriptores, qui eius dicta exciperent.Ego, inquit, metu tormentorum aut
mortis non moueor,ut spe uitæ proposita promittam me ad Antipatrum uen- H
turum esse.Sed si hæc uera sunt quæ dicitis,multo magis cauere debeo ne mẽs
mea uideatur ab Antipatro corrupta,néue uidear deseruisse ordinem in quo ad
Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones con-
cessisse.Si mihi honestum est uiuere,Piræeus præbeat,& triremis quam instru-
xi,& murus & fossa meo sumptu facta,& tribus Pandionis, cuius caussa ultro
ludos feci,& Solon,& Draco,& libertas cõciuium,& liber populus,& decre-
ta,& leges classium,& maiorum uirtus ac trophæa,& ciuium beneuolẽtia, qui
me sæpe coronauerũt,& Græcorum auctoritas, qui hactenus à me seruati sunt.
Quòd si mihi uita debeat contingere alterius misericordia,quanquam id turpe I
est, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi ca-
ptiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias,aut quibus donaui pecunias.At si
me nec insularum imperium,nec mare defendet,petam ab hoc Neptuno auxi-
lium,& ab hac ara,& à sacris legibus.Sin autẽ Neptunus non potest defendere
immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar,
nec mihi Antipater pro deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Ma-
cedones quàm Athenienses, & frui felicitate uestra, si imitari uellem Callime-
dontem,Pytheam & Demadem.Liceret animum uel serò mutare,nisi uerecũ-
dia Codri,& filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur uolui transfugam for- K
„ tunam sequi. Honestũ enim effugium mors est quæ est extra omne periculum
„ turpitudinis.Et nunc Archia,quantum in me est,nõ uolo dedecorare Athenas,
seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm
conuenit te meminisse Tragœdiarum.nonne grauiter dictum est,

Ex Euripidis Hecuba.

At illa iam moriens,tamen
Decenter ut caderet,cauebat sedulò?

Hoc cum fecerit puella,quanto turpius erit Demostheni præferre inhonestam
uitam honestæ morti ? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationũ de im-
mortalitate animarũ? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem
exprobrant.

A exprobrant. Verùm quid attinet me nũc recitare, cum ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditiis terrores miscerẽ? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto ut ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cum eum ui abducere uellem, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere: & deum aspiciẽs ait, Archias putat tãtùm arma & exercitus præsidia uitæ esse, & meum apparatũ contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neq; Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus quẽ olim nobis Apollo respondit inexpugnabilẽ fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipub. se- *Bello Persico uidelicet, cum ad Salaminem pugnatum est.*
B curum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet. Nunquam formidaui Euctimonem, aut Aristogitonem, aut Pytheã & Callimedontẽ, aut Philippum, neque modò hunc Archiam formido. Cum hæc dixisset, Age, inquit, ne afferas mihi uiolentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me est. salutato deo spõtè sequar. Ego sic sperabam facturum, cum ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos. sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuisse paratum uenenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cum lapsus inquit, Hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demosthenem uerò *Mors Demosthenis.*
C non uehes, nõ per. Et uidebatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed ualedicens auolauit. Hunc ego finem, Rex, affero expugnati Demosthenis. AN. Demosthenis scilicet. O inuictũ animũ & beatũ, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit uicturus in beatorũ insulis apud heroas, ut dicitur, aut in cœlum peruenturus, ut Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus uerò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

DEORVM CONCILIVM, Vincentio Obsopœo interprete.

D

ARGVMENTVM.

Rursum hoc loco Lucianus deorum gentilium uanitatem atque stultitiam more suo deridet: hominumq; superstitionem tacitè reprehendit, qui ridicula adeò atque absurda de illis sibi ipsis persuadeant ac credant. Est autem festiua quædam imitatio, qua ad exemplum Athemensis Reipub. concilium Deorum haberi fingit, super ijs uidelicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatem ac cœtum deorum irrepsissent. Accusatoris igitur uicem Momus generalis deorum cæterorum sugillator suscipit: qui principiò quidem communi nomine in eos qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cœlum recepti fuerãt, tanquam nothos ac peregrinos inuehitur. Præcipuè uerò Dionysium accusat, ut qui non solùm ipse aduentitius in cœlo sit, uerùm etiã alios quosdam barbaros et informes, numeroq; deorum prorsus indignos secum introduxerit. Atque huius rei tanquam auctorem & caussam Iouem quoq; in crimen uocat, quòd is cum mulieribus mortalibus, nunc hac, nũc illa specie trãsformatus concumbat, ac postea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in cœlo collocet. Itaq;
E *iam illius exemplo etiam deas cũ uiris hominibus congredi cœpisse, ac liberos ex ijsdem sustulisse. Secũdo autem loco eos qui & Barbari, & ex solis hominibus procreati, pro dijs haberentur, insectatur, illorũ indignitatem, cum ob personarum ac linguæ fœditatem, tum ob ea quæ ex eo quòd in cœlum recepti essent, consecuta sint, exaggerans. Inter quos præcipuè Aegyptiorum absurditatem persequitur, quorum alij canũ, alij boum, alij aliorum turpium atque brutorum animãtium specie colerentur. Postremò etiam philosophorum illa plausibilia ac uulgo iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturã &c. ut quæ nõ noua ac peregrina sint, sed ne usquam quidem existant. Quo loco & temporum suorum uitia, & philosophorum uanitatẽ simul notasse uidetur, ut qui uerbis quidem multa de uirtute iactarint, ipso autẽ opere quiduis potius quàm uirtutem & honestatem præstiterint. Quòd autem fati & naturæ quoque meminit, eò pertinet, quòd cultus deorum paulatim sublatus fuit, quando homines à philosophis edocti, fato quodam, et naturali rerum ordine ac serie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari cœperunt. Atque ad hũc modum accusatione sua peracta,*

Momus decretum quoque à se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque ad exemplum Atheniensium psephismatum, qualia multa temporibus Demosthenis, et paulò suprà quoque facta sunt, efficto, iubentur dij cognitiones diuinitatis & originis usque suae ad proximum concilium afferre, ut qui peregrini & aduenitij reperti fuerint, è cœtu ac ciuitate deorum remoueantur. F

IVPITER.

E posthac clanculum consusurretis, ô Superi, neque ad angulos conuersi, in aure alter cum altero colloquamini, indignãtes multos parum dignos nostri symposii esse participes: uerùm posteaquam coactum est concilium, quisq; propalam in medium suã adferat sententiã, & quæ accusatione digna sunt, accuset. Cæterùm Mercuri præconium illud ex lege clara uoce promulgato. MER. Arrige aures, uocẽ comprime: Quis ex diis senioribus & perfectis, quibus permissum est, in concione uerba facere uult? Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. MO. Ego Momus, ô Iupiter, si fandi copiã mihi feceris. IVPIT. Iam ipso præconio loquendi libertas tibi facta est: itaq; meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaq; nonnullos nostrũ uitiose & improbè facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoque pedisequos & famulos nobis honore pares esse ostenderint. qua in re nil magnum aut iuuenile se fecisse existimant. Volo uerò ô Iupiter, ut interrita loquendi libertas mihi concessa sit. Neq; enim aliter, quæ sentio, effari possim. Sed me omnes ex æquo nouerunt, quàm liberæ linguæ deus sim, & quàm nihil eorum quæ parum honestè & decorè fiunt, reticere soleam. Etenim omnia in reprehensionẽ rapio, ac propalam, quæ mihi optimè aut secus facta uidẽtur, proloquor, neq; reformidans cuiusquam auctoritatem, neq; præ uerecundia sententiam meam concelãs. Quapropter & onerosus multis esse uideor, & natura sycophanticus, dũ popularis quispiã & communis omniũ accusator ab illis uocor. Sedenim posteaquã licitũ est, atq; ita iam proclamatũ, & tu Iupiter cum libertate loquendi facultatẽ mihi cõcesseris, nihil dissimulanter tacitũ aut præteritum dicturus sum. Multi sunt, inquã, nõ cõtenti quòd ipsi in deorum cõcilium admissi, nostri contubernii sint participes, quodq; pari sorte nobiscum conuiuantur, præsertim cum ex dimidio homines eos esse cõstet: adhuc etiam ministros suos & chori socios in cœlum subduxerunt, eosq; deos fecerũt adscriptitios: & nũc æqualem cum aliis distributionem auferunt, & sacrificiorum consortes sunt, neq; pensionem in inquilinos constitutam nobis persoluentes. IVPIT. Ne quid obscuris ambagibus inuoluas, ô Mome, uerùm perspicuè & dilucidè, quæ sentis, eloquere, additis quoque nominibus. Iã enim in mediũ ita oratio tibi proiecta est, ut multos pariter in suspicionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxiũ insimulemus. Oportet uerò liberum concionatorem nihil ob metum reticere. MO. Euge ô Iupiter, quãdoquidem me ad linguæ libertatem cohortaris, fit uerò hoc abs te animo prorsus regio & magnifico: proinde nominatim quoque tuo iussu eosdem perstringam. Ille enim generosissimus Dionysus, semihomo existens, neque â materna stirpe Græcus, sed Syrophœnicis cuiuspiam mercatoris, nempe Cadmi nepos, posteaquam immortalitate donatus est, cuiusmodi quidem ille sit, nõ dico, neque mitram, neque ebrietatem, neq; errantem eius incessum uituperabo. Omnes enim, ut opinor, uidetis q̃ mollis sit & effœminatus deliciis, dimidio insaniens, statim à summo mane merum spirans. Ille uerò totam fratriam nobis induxit,

G H I K

A induxit,& toto choro aduecto præstò est, deosq; declarauit & Pana,& Silenū, & Satyros,agrestes quospiam & caprarios permultos, homines saltationi deditos, & forma mōstrosa spectabiles: quorū hic quidem gerens cornua,dimidia parte corporis capram referens, barbamq; profundam nutriens,parum ab hirco discrepat: alter uerò senex caluitio & simis naribus deformatus,plurimùm super asinum inequitans, genere Lydus est. Cæterùm Satyri acutis auribus, & ipsi calui & cornigeri,qualia ferè hœdis nuper natis excrescunt cornua,Phryges quidam existentes. Sunt uerò caudati omnes. Videte cuiusmodi deos nobis facit generosus ille. Mitto enim dicere quòd & duas mulieres adduxerit, alte-
B ram amicam suam existētem,nempe Ariadnen,cuius etiam coronam stellarum choro annumeratam addidit. Alteram uerò Icari agricolæ filiam. Et quod omnium est ridiculosissimum,ô Superi,Erigones quoque canem illum adduxit, ne tristitia afficeretur puella, si familiarem suum in cœlo non haberet, & eam quam in deliciis habuit caniculam. Hæc uerò non uidentur nobis esse contumeliosa,quæ'que nec insania nec risu careant? Audite etiam alios. IVPIT. Caue Mome quicquam dixeris aut de Aesculapio,aut de Hercule. Video enim quò orationis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos morbis leuat, estq; planè multis aliis anteferēdus. At Hercules filius meus exi-
C stens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus est. Itaque caue ne hosce accuses temere. MO. In tui quidem gratiam tacebo,ô Iupiter,etsi multa dicēda habeam: atque si nihil aliud, adhuc tamen signa igne inusta in corpore retinēt. Porrò si liceret & aduersum te dicendi libertate uti, multa haberem quæ possim oratione reprehēdere. IVPIT. Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nunquid igitur & me ut deum inquilinum in ius uocas? MO. Equidē in Creta nōn tantùm hoc audire licet: uerùm aliud quoque de te dictitāt,atque etiam sepulcrum tuum commonstrant hospitibus. Ego uerò neque illis fidēm habeo,neq; ex Achiuorum numero Aeginensibus subditititium te esse affirmantibus. Cæ-
D terùm quæ cum primis reprehensione digna sunt,ea in mediū adducam. Enimuero horum delictorū principii, & concilii nostri nothorū multitudine adulterādi,caussam tu Iupiter adeò primus induxisti,cū puellis ac mulieribus mortalis conditionis rem habere sustinēs,ac alio subinde habitu ad eas deserto cœlo descendens. Itaque persæpe in metu sumus,ne quis te comprehensum sacrificet,quoties taurus factus es. Aut quispiam ex aurifusoribus te cōflatum perimat, quoties auri speciem indueris, ac nobis pro Ioue aut segmentū, aut armilla,aut inauris factus fueris. Sedenim hisce semideis cœlum iam compleuisti. neque enim aliter possum dicere. Estq; res planè absurdissima,si quis ex improui-
E so audierit Herculem in deorum numerum esse assumptum,Eurysthea autem qui illi imperauit,fatis functum esse. Et Herculis templū cerni in proximo ministri existentis, Eurysthei uerò illius domini sepulcrum. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est: eius autē consobrini, nimirū Pētheus,& Actæon, & Learchus,homines fuerunt omniū infelicissimi. Ex quo uerò tu Iupiter semel illis hanc licētiæ ianuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere cœpisti,omnes tuum institutum imitantur. Neque tantùm dii tui sunt imitatores,sed etiam deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchisen,& Tithonū,& Endymiona,& Iasonem,& complures alios? Itaque hæc mihi missa facienda uidentur. multi enim laboris esset hæc cuncta sin-

gulatim reprehendere. IVPIT. At uide Mome, ne quid de Ganymede dixeris. E
Malè enim me habebit, si adolescentem uerbis conturbaueris, affecto cõtumelia genere. MO. Proinde neque de aquila quicquam dicturus sum, quòd & illa in cœlo uersatur, regio sceptro insidens, ac tantùm non super capite tuo nidificans, & deus esse gestiens: aut illam quoque in Ganymedis gratiam præteribimus? Atqui, ô Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius unde nobis tandem accersiti ueniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Persico amictus, & tiara redimitus est, neque græcam uocem sonans, adeò ut si quis illi nectar propinet, præbibẽtem non intelligat? Itaque & Scythæ & Getæ hæc uidentes, nobis longum ualere iussis, ipsi immortalitate donant homines, suisq; G
suffragiis deos quoscunque libuerit constituunt, nõ alia ratione quàm Zamolxis seruilis conditionis homo existens, diuinitatem adeptus est, & deorum numero ascriptus, haud scio quo modo nobis imposuerit. At sanè hæc omnia, ô Dii, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt: cæterùm tu, ô canino rictu hians Aegyptie, qui sindone amictus es, quisnam esse gloriaris, ô optime, aut quomodo deus esse contendis latrando? Quid autem sibi uult & Memphites taurus ille uersicolor, qui & precibus deueneratur, & respondet oraculis, neq; non prophetas habet? Pudet uerò me ciconias percensere, & simias, & hircos, atque his longè absurdiora, quæ nescio quomodo ex Aegypto in cœlum usq; H
conscenderunt. Illa itaque, ô Dii, quomodo sustinetis æquali uobiscum honore, aut etiã amplius adorari? Aut tu Iupiter, quo ferre potes animo, posteaquam arietis cornua tibi produxerint? IVPIT. Turpia profectò sunt quæ dicis de Aegyptiis: attamen pleraque illorum in se mystica complectuntur ænigmata, quæ nõ prorsus à prophanis deridenda sunt. MO. Planè nobis Iupiter opus est mysteriis, ut deos, deos esse cognoscamus: & caninis capitibus præditos, canes esse intelligamus. IVP. Mitte de Aegyptiis in præsens dicere, nos uerò de his aliàs per ocium deliberabimus. Itaque alios, si qui notandi supersunt, adducito. MO. Trophonium, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antilochum. Ille, inquam, scele- I
sti & matricidæ hominis filius uaticinatur in Cilicia, multa impudenter ementiens, & duorum obolorum gratia præstigiis incãtans homines. Quocirca non amplius tu Apollo ob uaticinii prædicationẽ haberis in precio, sed iam omnis lapis, & quæuis ara responsa dat oraculũ petentibus, dũmodo oleo perfusa fuerit, & coronas habuerit, & homine præstigiatore abundauerit, cuiusmodi iam permulti sunt. Iam etiam Polydamantis athletæ statua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaso. Quin Hectori quoque sacra faciũt in Ilio, & è regione Protesilao, nempe in Cherroneso. Ex quo igitur in tantum numerum subinde aucti excreuimus, magis in usu fuit periurium & sacri- K
legium, & omnino nos despectui habere ceperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & suppositiis dicta esse uolui. Cæterùm ego & peregrina nomina permulta audiens eorum qui neque degunt apud nos, neque ullo modo possunt esse, admodum ô Iupiter propter hæc rideo. Vbi enim gentiũ est multis modis iactata illa uirtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & uana rerum uocabula ab inertibus hominibus philosophiæ titulo semet uenditantibus excogitata? Quæ quãquam ipsorum commenta sunt, sic tamen simplicium animos peruaserunt, ut nemo amplius nobis sacrificare dignetur, certô persuasum habens, quòd etiam si infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen

A men nihilo ſecus ea facturam quæ à fatis decreta ſunt,& quæ ſub initium cuiq; naſcẽtium Parcæ fatalibus fuſis adneuerint.Perlibenter itaque te Iupiter interrogarem,ubínam gẽtium tibi uiſa eſſet aut uirtus,aut natura,aut fatum? Quòd enim & tu talia ſubinde in philoſophorũ diſputationibus audias, mihi dubiũ non eſt,niſi fortaſſe quiſpiam ſurdis ſit auribus,ut eoſdem uociferantes inaudire nequeat.Multa equidem adhuc dicenda ſuperſunt, ſed finem uerborum faciam. Video enim quoſdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam ſibilare, maxime uerò eos qui orationis libertate tacti ſunt.Itaque pro concludẽda oratione,ſi ita ſedet animo tuo Iupiter,decretũ quoddam de illis iam cõſcriptum
B legam.IVP.Recita. Neq; enim omnia abſurdè aut de nihilo reprehendiſti. Et ſanè multa ex illis inhibenda & coërcenda ſunt,ne in immenſum excreſcant.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Oncilio legitimè coacto, ſeptima die menſis inſtantis Iupiter conſulatum agebat,Neptunus præſidem, Apollo præfectum:Momus ſcribæ officio fungebatur noctu,& Somnus dixit ſententiam·Quoniam multi ex peregrinis,non Græci tantùm,uerùm etiam Barbari,nequaquam digni exiſtẽtes cœleſtis Reipublicæ,cõmuni nobiſcũ participatione,nothi & ſubdititii, haud ſcio quónam modo etiam dii eſſe contendentes, cœlum
C angulatim compleuerunt,ita ut ſympoſium tumultuoſis turbis plenum ſit, obſtrepẽte paſſim diuerſilingui & undique accerſita multitudine: defecit autem ambroſiæ & nectaris copia, adeò ut mna iam coëmendus ſit ſextarius, propter bibẽtium multitudinem: ſedenim illi, qua ſunt procacitate & immodeſtia, diis ueris & antiquis loco motis,ſemet ipſi primis dignantur accubitibus præter omnem morem patrium: ad hæc in terris quoq; ante alios honorari contendũt: uiſum eſt curiæ & populo,ut ad hyberna ſolſtitia cogatur in Olympo conciliũ: ſeptem autem ad cognoſcẽdum appoſiti eligantur Dii perfecti,tres quidem ex curia ueteri,quæ Saturno regnante conſtituta eſt: quatuor autẽ ex duodecim,
D quorum in numero unus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipſi ad cognoſcendum cauſſas ſeſſum eant, dicto prius iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio uniuerſos in concionem congreget, quicunque in deorum concilium legitimè admitti poſtulant. Veniant autem illi adductis iuratis teſtibus, & certi generis iudiciis. Deinde illi in unũ locum commeent:uerùm arbitri accuratè expendentes,aut deos illos declarabũt, aut ad ſua ſepulcra & maiorũ tumulos ablegabunt. Si uerò quiſpiam ex obſcuris & reprobatis comprehenſus fuerit, & ſemel ab arbitris condemnatus in cœlũ aſcenderit,ille per præceps in Tartarũ corruat.Præterea quiſque exerceat
E ſua commercia,neque Minerua rei medicæ intentà ſit,neque Aeſculapius dandis oraculis uacet aut ſeruiat,neq; Apollo tanta ſoli ſibi obeunda uendicet, ſed una re quapiam electa,aut uatem, aut citharœdum,aut medicũ agat.Porrò autem philoſophis dicetur,ne noua ſubinde fingendo comminiſcantur nomina, neque de iis quorum imperiti ſunt,nugentur.In quorumcunque autem honorem aut cultum templa aut ſacra conſtituta ſunt, illorum imagines ſubuertantur,earumq; loco,aut Iouis,aut Iunonis, aut Apollinis,aut alterius cuiuſpiã erigatur.Illis autem urbs congeſta terra ſepulcrũ accumulet, & aræ loco ſtatuam reponat.Quòd ſi quis præconio dicto audiens eſſe noluerit,arbitrorumq; examen & cenſuram ſubire recuſarit, ille indicta cauſſa cõdemnetur.IVP.Iuſtiſſi-

Et hoc ad exẽplũ Athenienſium pſephiſmatũ factum. Sic enim & apud illos aliquoties de peregrinis urbe eijciendis in ſenatu decretũ, legẽſque latæ fuere, ut cum alibi, tũ ex orationibus qui buſdã Demoſthenis patet.

mum equidem decretum est istud ô Mome: & qui suffragatur huic, manū pro- F
tendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua non sunt adiecturi suffragia. Verùm in præsens abite. Cæterùm in concionem accersiti à Mercurio, uenite adferentes unusquisq; cognitiones claras, & manifestas comprobationes, matris & patris nomen, & unde oriundus sit, tum quomodo diuinitatē adeptus sit, ad hæc tribū quoque, & curiales. Verùm enimuero qui præstò non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametsi ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint.

CYNICVS, Thoma Moro interprete.

G

ARGVMENTVM.

*Disputatio est Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam uitam ut sordidam atque ferinam, & à natura hominis abhorrentem reprehendit, alter ut frugalem & modestam, & uirtuti maximè conuenientem defendit. Luciani argumenta sumuntur à modo & descriptione uitæ uictus q; Cynicorum, quòd illi ut mendici incedāt: ut canes, quibusuis reiectamentis uiclitent: & ut feræ, nullas certas sedes, nulla certa habitacula teneant: deinde & contra naturam faciant, quæ ob id omnia crearit, ut illis ad corporum alimenta, defensionem, & uoluptatem quoque utamur: quæ cum illi contemnant ac negligant, ipsam naturam ac Deum negligere atq; contemnere uideri. Contrà autem Cynicus à finitione opulentiæ & inopiæ ostendit se neque mendicum esse, neque quicquam sibi deesse. Deinde quod alter de natura, & rebus omnibus ad usum nostrum creatis affert, id similitudine quadā diluit. Et primo, quod ad uictum attinet, ostendit, ut in conuiuio lauto non omnia ab omnibus arripi & uorari, sic neque in rebus creatis omnia ab omnibus usurpari conuenire: alia ægrotantibus & H
inualidis, alia ualentibus & robustis magis accōmoda esse. Atque eo loco in diuitias, ut quæ magna molestia multisq; periculis pariuntur, deinde & ipsæ uicissim multorū malorū caussæ sint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis usurparat, hoc in diuites ipse retorquet, uidelicet quòd contra quàm à natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis utantur. Denique uitam suam etiam deorum exemplo atque auctoritate comprobat. Deinde uerò, quod ad habitum & cultum pertinet, ostendit ea quoque parte naturam magis sequi sese, quàm diuites, ex officio & fine uestium, cæterarūmque id genus rerum. Nam se, quatenus usus postulat, illis uti: contrà diuites ut cinædos & mulieres incedere, glabros & delicatos, & perinde ut torrente aliquo, sic libidine sua præcipites ferri. Postremò etiam deos plerosque barbatos ac nudos fingi, sibique quàm diuitibus illis habitu ac cultu similiores apparere.*

LVCIANVS ET CYNICVS.

I

LVC.
VID tu tandem? barbam quidem habes & comam, tunicam non habes, nudus conspiceris, ac sine calceis, delecta nimirum uaga inhumanaq; ac ferali uita: tum proprio corpore contrà quàm faciūt cæteri, semper usus incōmodè, nunc huc, nunc illuc circūis, in arido præterea solo cubans, adeò ut plurimum etiam sordium, tritum isthuc pallium referat, alioqui nec ipsum uel tenui filo, uel molle, uel florulentum. CYN. Neque enim indigeo. si quid est huiusmodi, ut comparetur facillimè, dominoq; minimum exhibeat negocii, id, inquā, mihi sufficit. At tu per deos dic mihi, putásne esse in luxu uitium? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate K
uirtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandē quum me uideas uiuentem frugalius q̄ uulgò faciunt homines, eos uerò sumptuosius, me, non illos arguis? LVC. Quia non frugalius per Ioue uideris mihi, sed egentius uiuere, imò uitam omnino egenam atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibum mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus (quandoquidem huc processit oratio) quidnam inopia sit, quidq; rursus copia? LVC. Si tibi quidem ita uidetur. CYN. Nunquid ergo satis id cuique est, quicquid ipsius explet necessitatem? an aliud quippiam dicis? LVCIA. Esto istud. CYN. Indigentia uerò, quicquid cuiusquam usui deest, nec eò quò sit necesse, peruenit? LVC. Scilicet. CYN.

Nihil

A Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in his est, quod necessitatē non expleat meam. LVCIA. Quo pacto illud ais? CYN. Scies, si consideres in quem usum eorum quodque paratum est, quorum egemus: ut domus, an non tegumenti gratia? LVCIA. Maximè. CYN. Quid uestis, cuius gratia? nónne tegumenti etiam ipsa? LVCIA. Sanè. CYN. At ipso per deos tegumento, cuius rei gratia indiguerimus? nónne ut melius se habeat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidem sic uidetur. CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere uidentur pedes? LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quódnā pedum officium est? LVC. Ingredi. CYN. An deterius ergo ingredi pedes tibi uidētur mei, q̄ aliorū?
B LVCIA. Istud uerò fortasse non. CYN. At non possent, seu sese melius seu deterius haberent, officium suum præstare? LVCIA. Fortasse. CYN. Pedibus ergo nihil peius affectus uideor, quàm alii? LVCIA. Non uideris. CYN. Quid corpus uerò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meum ergo debilius? LVCIA. Non uidetur. CYN. Neque pedes ergo tegumento uidentur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malè haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit ea quibuscunque adfuerit. At ne ali quidem deterius corpus uidetur meum, quod quibuslibet cibis alitur. LVC.
C Manifestum est id quidem. CYN. Nam nec uegetum esset robustumq̄, si aleretur malè. Mala siquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Ista quidem ita se habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me arguis, uitamq̄ improbas meam, ac miseram prædicas? LVCIA. Ideo per Iouem, quòd cum natura (quam tu colis) ac superi terram in cōmuni statuerint, ex eaq̄ multa nimirum ac bona ediderint, ut nobis omnia superessent abunde non in necessitatem modò, uerùm in uoluptatem quoque: tu tamē horum omnium aut maximæ saltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris nihilo certè magis, quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis uerò
D quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen tibi sufficit, quemadmodum & illis: palliū præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquam si tu his cōtentus rectè sapis, tum Deus profectò neutiquam rectè fecit, primùm quòd oues effecit pingues, deinde uites dulcis uini feraces, ac reliquum deinde apparatum uarietate mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia ut nos haberemus, edulia quidē omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollē lectum haberemus: præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirum in modum præparata. Nam & ipsa quoq; artium effecta, deorum dona sunt. At
E uiuere omnibus hisce bonis priuatum, id fuerit profectò miserum, etiam si ab alio quopiam priueris, quemadmodum hi qui seruantur in uinculis: longè uerò miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nam ea demū manifesta insania est. CYN. Et rectè quidem fortasse dicis. Verùm isthuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hospites excipiēte & multos simul & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robustos, deinde apponente multa atq; omnigena, si quis, inquam, omnia corripiat, omniaq̄ deglutiat, nō ea tantùm quæ uicina sunt, sed ea quoque quæ procul absunt, præparata uidelicet inualidis, ipse tamen ualens, quum unum dūtaxat uentrem habeat, nec multis ut nutriatur indigeat, diutius

tamẽ quàm alii multi immoretur,hic uir cuiusmodi tibi uidetur esse?probúsne? E
LVC. Non mihi quidem.CYN.Quid uerò,num temperans? LVCIA. Ne id quidem.CYN.Quid uerò si quis eiusdem mensæ particeps, multa illa ac uaria negligat,uno quopiam ex his quæ proximè apponũtur, electo,cum satis in suam habeat necessitatem,id decẽter edat,eoq; solo utatur, cætera illa ne respiciat quidem:an nõ hunc temperatiorem & meliorẽ uirum illo putabis? LVC. Ego certè. CYN. Vtrũ ergo iam intelligis,an me oportet dicere? LVC.Quídnam? CYN. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium instruenti similis est, ut qui apposuerit multa ac uaria,atque omnigena,uti essent quæ cuique cõuenirent,alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus,atque alia quidem ro- G
bustis,alia uerò inualidis:non ut omnibus utamur omnes, sed ut his utãtur singuli,quæ suæ cuiusque naturæ conueniunt;& ex his ipsis,quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At uos illum qui per insatiabilitatem atque incontinẽtiam omnia corripit,refertis,ut qui rebus uti uelitis omnibus, & undecunque partis,nõ solis contenti præsentibus,existimantes propriam quidem neque terram, neq; mare sufficere,sed importantes ab ipsis usque terræ finibus uoluptates,patriisq; rebus peregrina præferentes, sumptuosaq; frugalibus, atq; ea quæ difficilè comparantur,his quæ sunt comparatu facilia: in summa denique molestias malaq; potius eligentes,quàm absq; molestiis uiuere.At isti qui- H
dem plurimi ac preciosi beatiq; apparatus quibus exultatis,per magnam ad uos miseriam ærumnamq; perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentumq; considera: domus considera sumptuosas,uestes operosas cõsidera: atque eius generis omnia, quãto negocio emũtur, quot laboribus, periculis,imò sanguine ac cæde,quantoq; hominum interitu: non ideo solùm,quòd dum nauigant,propter ista pereunt cõplures: ac dum quærunt parãtq;,grauia perferunt: sed ob id quoque,quòd digladiationes multas pariunt,quodq; ob ea insidiãtur inuicẽ & amicis amici,& parentibus liberi,& maritis cõiuges.Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidisse maritum.Atque hæc quidem omnia fiũt, I
quum tamen uestes illæ uariæ nihilo magis quicquam queant calefacere,auratáque illa ædificia nihilo prorsus magis tegant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis conducant,sed nec aurei illi nec eburnei item lectuli somnum suauiorem præbeant,imò uidebis frequenter in eburneo lecto, sumptuosisque stromatibus,beatis illis somnum cõtingere non posse.Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ,nihilo magis alunt,quin tabefaciunt potius corpora, iisdemq; morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet,libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur? Quanquam facile est isti cupiditati mederi,nisi quis uelit indulgere deliciis. At ne hæc quidem insania corruptelâque K
sufficere uidetur mortalibus,sed iam rerum etiam usum peruertunt,singulis rebus ad id utẽtes,ad quod minimè paratæ sunt, quemadmodum lecto si quis uti carpenti loco uelit,ac tanquam curru. LVCIA.Quísnam is est? CYN. Vos,inquam, qui hominibus tanquã iumẽtis utimini.Nam eos iubetis, ut lecticas tanquam currus in ceruicibus ferant, ipsi uerò in sublimi residetis delicati,atque illinc homines perinde tanquam asinos aurigamini,imperantes ut hac, non illac eant: & qui hæc facitis maximè,iidem maximè beati uidemini. Tum hi qui piscium carnibus non tantùm ut alimentis utuntur, uerùm tincturas etiam quasdam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt. nónne & hi præter

naturam

A naturam his utuntur quæ à deo præparata sunt? LVC. Non per Iouem, siquidem tingere etiam potest, non comedi tantùm, purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata est. Nam & cratere quispiam, si præter naturam detorqueat, ollæ loco posset uti, nec in id tamen paratus erat. Sed quo pacto posset quispiã uniuersam illorũ infelicitatem percurrere, quæ tanta est? At tu me quoq; quòd nolo eius esse particeps, incusas: uiuo ego tamen quemadmodũ modestus ille, his uidelicet duntaxat, quæ mihi apponuntur, uescens, ac frugalissimis utens: uariis uerò illis atq; omnigenis minimè inhians. Ac deinde quum paucis egeã, ac minimè multis utar, ferinã tibi uideor uitã uiuere. Atqui hac ratione tua Dii pro-
B fectò in periculum ueniunt ne & ipsi sint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verùm ut exactius intelligas cuiusmodi horũ utrunq; sit, uel paucis uidelicet egere, uel multis, considera quòd pluribus egent primùm pueri quàm adulti, deinde mulieres quàm uiri, tum ægroti quàm ualentes: atq; omnino in summa, inferiora quælibet præstantioribus plurium indigent: proinde Dii omnino nullius egent rei: qui uerò ad Deos accedunt proximè, quàm minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præstantissimũ, quippe diuinũ uirum, deumq; rectè creditum, miserum tunc fuisse, quum circũiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum nostrarum nihil desiderans? At il-
C le miser profectò nõ erat, quippe qui miseriam ab aliis propulsabat: neq; rursus pauper, qui terra mariq; dominabatur. Nempe quocũq; intendisset impetũ, omnes quaquauersum superabat: nec in quenquã sui temporis incidit, qui se uel æquarit unquam, uel uicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi stromata putas calceosq; defuisse, atque ob id mundum obambulasse tantum uirum? Dicendum profectò non est: sed continens erat ac fortis, & moderatè uiuere uolebat, nõ indulgere deliciis. Quid Theseus eius discipulus? An non rex erat Atheniensium omniũ, ac filius etiam, ut ferunt, Neptuni, sua certè tempestate fortissimus? Attamen ille quoque uoluit sine calceis esse, ac nudus ingredi: bar-
D bámque & comam nutrire placuit ei: nec ei tamen solùm, sed omnibus etiam ueteribus placuit: nempe meliores erant quàm uos: atque adeò ne sustinuisset quidem eorum quisquam aliquid huiusmodi, nihilo profectò magis quàm leo quispiam sese tonderi. Siquidem carnis mollitiem ac læuorem decere mulieres existimabant, ipsi uerò sicuti erãt, ita uideri quoq; uiri uolebant: ac barbam quidem cultum uiri ducebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbã, quibus deus splendoris quandã atque ornamenti uenustatem dedit. sic & uiris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, ueteres inquam illos imitari uolo. huius uerò tempestatis homines nõ æmulor mirabilis huius felicitatis nomi-
E ne, quam in epulis & uestibus habent, dum poliunt ac læuigant singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidem ullam, ita ut instituit natura, dimittentes. At mihi certè pedes opto ut nihil equinis differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis non egeã more leonum, nec cibo egeam magis exquisito quàm canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domũ uerò ut mundũ hunc existimẽ. Alimenta demũ ut ea deligam, quæ facillimè comparari possint. Aurum uerò argentumq; ne desiderem unquã, neq; ego, neq; meorum amicorũ quisquã. Omnia nanq; mala inter homines ex horum cupiditate nascũtur, & seditiones, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc omnia fontẽ habent plus habẽdi cupidinem. At hæc à nobis abscedat

procul,ne unquã plus ſatis appetam:minus uerò cũ habeam,ferre æquo animo F
ualeam.Noſtra quidem ita ſe habent.Plurimum profectò à uulgi ſententiis iſta
diſſentiũt. Neq; quicquam ergo mirandũ eſt, ſi ab his differimus habitu, à qui-
bus tãtum differimus inſtituto.Sed te miror, quónam pacto,quum ſuã quãdam
citharœdo ueſtẽ tribuas,cultumq;,atq; adeò tibicini ſuum,& tragœdo ſuũ : bo-
no uiro cultum ueſtemq; propriã nullam exiſtimas, ſed eandem ei cum uulgo
habẽdam cenſes, idq; quum uulgus malum ſit. Quòd ſi bonorum cultus pro-
prius debet eſſe ullus,quínam deceat magis q̃ hic meus, qui maximè luxurioſis
pudendus ſit,quemq; illi maximè auerſentur?Cultus ergo meus huiuſmodi eſt,
ſqualidum eſſe,hirſutum eſſe,tritum pallium indui, comam producere, ac ſine G
calceis ingredi.Veſter uerò,cinædorum ornatui ſimillimus eſt, nec dignoſcere
uos quiſquã ab illis poſſit neq; colore ueſtium, neq; mollitie, neq; camiſiarum
numero,neq; lacernis, neq; calceis,neq; capillorũ cura, neq; odore.Nam & re-
doletis ut illi,iam præſertim uos,qui eſtis feliciſſimi.Et quidem quid facias,quũ
uir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis
præſtatis, uoluptatibus uerò nihilo minus quàm illi ſuperamini: eadem come-
ditis,eodem modo dormitis atq; inceditis, imò uerò incedere nõ uultis, ſed ge-
ſtari potius tanquam ſarcinæ,alii ab hominibus,alii uerò à iumentis.At me pe-
des ipſi geſtant,quocunque ſit opus: egoq; & frigus tolerare ſufficio, & calo- H
rem pati:eaq; quæ dii obtulerint,minimè moleſtè ferre,ideo uidelicet, quia mi-
ſer ſum. Vos uerò propter hanc felicitatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed o-
mniũ pœnitet:ac præſentia ferre non poteſtis, abſentia deſideratis, hyeme qui-
dem optãtes æſtatem,æſtate rurſus hyemem:atq; in calore frigus,in frigore ui-
ciſſim calorem: quemadmodum ægrotantes, moroſi ſemper & queruli, quod
in illis quidem facit morbus, in uobis uerò mores.Atq; hæc ita quum ſint, iam
nos in uitam ueſtram traducere æquum cenſetis, noſtramq; corrumpere, quum
ſæpe malè conſulta ſint quæ facitis, ipſiq; ſitis in ueſtris ipſorum negociis mini-
mè circunſpecti,nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed conſuetudine cupiditatis I
faciatis.Quamobrẽ nihil profectò differtis uos ab his qui torrente feruntur. Illi
quippe quocunq; fluxus intenderit,eò rapiuntur: & uos itidem quocunq; libi-
dines.Ac ſimiliter quidem uobiſcũ agitur, ut cum quodam qui equũ inſanum
aſcenderat. equus igitur uirum corripiens abſtulit. hic uerò amplius iam deſi-
lire equo currente nõ poterat. quidam uerò cum occurriſſet ei, rogauit quó-
nam tenderet.hic reſpondit,quocunq; huic uidetur, equũ demonſtrans.Quòd
ſi uos quiſquã roget,quò feramini:ſi uerum uultis dicere, dicetis in uniuerſum
quidem,quocunq; uideatur affectibus:ſigillatim uerò, interdũ quocunq; uolu-
ptati, interdum quocunq; ambitioni, interdũ rurſus quò lucri ſtudio.Quin in- K
terdũ ira,interdũ metus,interdum aliud quippiam huiuſmodi uos auferre uide-
tur.Neq; enim unum dũtaxat equũ uos,ſed multos inſilientes,nunc hunc,nũc
illum,furioſos quidem omnes, auehimini.Auferunt ergo uos in barathrum,ac
prærupta: uos tamen priuſquam cadatis,caſuros uos eſſe neſcitis.At hoc detri-
tum palliũ quod uos ridetis,comaq; habitusq; meus tantam habet uim,ut uitam
mihi quietã præbeat,utq; agam quicquid uolo, uerſerq; cum quibus uolo.Nẽ-
pe ex indoctis atq; ineruditis hominibus nemo me adire uoluerit,ob hunc ha-
bitum: at molles etiam qui ſunt adhuc admodum procul, declinant : congre-
diuntur uerò ſcitiſſimi atq; modeſtiſſimi:& qui uirtutẽ cupiunt,hi potiſſimùm

congrediuntur

A congrediuntur mecum. horum ego consuetudine delector. Eorum uerò fores qui homines uocantur, non obseruo, tum coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo, atque homines ipsos derideo. At ut cultum hunc intelligas non bonos modò uiros, sed ipsos etiam deos decere, atque eum deinde, si libet, irrideas, deorum statuas considera, utri uideãtur, uobisne, an mihi similiores. Neq; Græcorum solùm, sed barbarorum etiam templa circunspicias, utrũ ipsi dii, ut ego, comati barbatiq; sunt, an quemadmodũ uos, rasi finguntur atq; pingũtur. Quin plurimos etiam sine tunicis conspicies, ut me nunc esse uides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum uitio dare, quum deos etiam decere uideatur?

B

PSEVDOSOPHISTA, SEV SOLOECISTA, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Quanquam neque hic dialogus, ut suprà Lexiphanes ille, uertendus fuerat, quòd singula commodè ac suo modo latinè reddi non possent, pro suscepto tamen opere audendum aliquid longius, & periculum qualecunque faciẽdum fuit. Quo æquiorem nobis lectorẽ fore puto, siqua etiam hic offenderit quæ expectationi ipsius non omnino respondebunt, præsertim cum ipsum quoq; exemplar quo nos uertendo usi sumus, in quibusdã locis non ita syncerum & castigatum appareret. Tractat autem de Solœcismo Lucianus, quem ueteres Latini, ut Gellius indicat, stribiliginem uocarunt, Græci etiam Solœcon. atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum aut obuium cuiuis esse, planè ac purè dicere, & ab omni uitio sermonis temperare, idq; exemplo cuiusdam quem Pseudosophistam, à falsa, ut uidetur, facundiæ atque doctrinæ persuasione, Solœcistam autẽ ab ipsa re appellat: qui cũ profiteretur se & loqui purè, et multos in sermone peccantes deprehendere facilè posse, interim ipse etiam illa quæ nota ac manifesta sunt, ignorare fingitur. Ac principiò quidem uarias Solœcismi formas exemplis cum suis tum aliorum proponit: postremò autem & quædam explicat, & quod in quo uitium & peccatum sit, ostendit. Propriè autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem si multi illorum tam diligenter perpenderent, quàm facilè sibi ipsi persuadent & latinè & græcè interim se scire, in plerisq; haud dubiè minus ostentationis & arrogantiæ inesset.

C

LVCIANVS ET SOLOECISTA.

D

VM igitur qui agnoscere solœcissantem potest, idem etiam caue- LVC.
re potest ne solœcisset? SOL. Mihi quidem ita uidetur. LVC. Qui uerò cauere non potest, ille nec agnoscere potest eum qui talis est? SOL. Rectè dicis. LVC. Tu uerò teipsum negas solœcissare, aut quo pacto de te dicamus? SOL. Indoctus equidẽ essem, si cum tantæ ætatis sim, adhuc solœcissarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? SOL. Prorsus itaque. LVC. Age nunc, conuince me solœcissantem. Iampridem enim solœcissare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidem iam graue istud commisi: tu uerò non agnouisti. SOL. Ludis tu nunc? LVCIA. Non per deos. Nam

E solœcismo commisso latui te, perinde ac nesciens. Rursus autem contemplare. Neque enim te puto intelligere posse: quoniam alia quidem nosti, alia autem non nosti. SOL. Dic modò. LVC. Sed & nũc solœcismus à me commissus est, tu uerò non cognouisti. SOS. Nam quomodo cognoscerem, cum tu nihil dicas? LVC. Ego quidem dico, & solœcisso: tu uerò non assequeris istud facientem: quoniam utinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligere. LVC. Et quo pacto unum intelligeres, quando iam tres non animaduertisti? SOL. Quos tres? LVC. Totos recèns natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in uerbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum est? LVC.

Dictum est, & solœcismus iam quadrifariam commissus:tu uerò non cogno- F
uisti. Magnum igitur præmiũ confecturus fueras, si cognosses. SOL. Non magnum quidem,sed necessarium confitenti. LVC. Sed neque nunc cognouisti. SOL. Quando nunc? LVC. Quando præmium confecisse te dixi. SOL. Non intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede sanè in anteriorem partem. nõ enim uis assequi. Intelligam enim si modò uolueris. SOL. At ego uolo: tu uerò nihil dixisti eorum quæ homines solent cum solœcismum faciunt. LVCIA. An tibi hoc quod modò dictum est, paruum aliquod malorum uidetur esse? Sed tamen sequere denuo, quoniam nõ animaduertisti cursu digredientem. SOL. Ita per Deos, ego quidem non. LVC. At ue- G
rò dimisi currere leporem celeriter. Num præteriisti? sed & nũc licet uidere leporem. Si uerò non, multi inde lepores facti latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At uerò latuerunt certè. SOL. Mira dicis. LVC. Tu uerò præ nimia eruditione corruptus es, ut neque ipsum hoc solœcissantes intelligere possis. Deest enim ipsi distributiua uox τινά, id est quendã. SOL. Hæc quidem non intelligo quo pacto dicas: ego uerò multos iam solœcissantes perspexi. LVC. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eris eorum uidelicet qui mammam adhuc sugunt. Aut si nunc non cognouisti solœcissantem me, neque crescentes pueruli solœcismum facient nihil intelligenti. SOL. H
Vera dicis. LVC. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorũ propriorum: quoniam & hic solœcismus quem nunc feci, fefellit te. Ne igitur dixeris amplius quòd possis perspicere solœcissantem, & ipse solœcismum non committere. Atque ego quidẽ hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopso genus ducebat, cui in Aegypto conuersatus sum, huiusmodi dicere solebat citra inuidiam, neq; apertè coarguebat eum qui sic peccasset: uerùm ad eum qui interrogabat, πηνίκα ἕξεισι, hoc est quando exibit? Quis enim, inquit, responderit tibi de hodierna die tãquam exiens? Alio autem dicente, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῷα, id est satis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mor- I
tuus est? Alio autem rursus dicente, συμπατριώτης ἔστι μοι, hoc est conterraneus meus est: Latuisti igitur nos, inquit, barbarus existens. Alio autem quodam dicente, ὁ δεῖνά ὄστι μεθύσης, hoc est, iste nescio quis ebrius est: Matrísne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λέοντας: Duplicas, inquit, leones. Cum autẽ quidam dixisset, λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ, duplici uidelicet μμ, id est quæstus siue captura inest ipsi: Proinde, inquit, capiet, si captura ipsi inest. Alio autem dicente, πείσεται ὁ μέρος ἐξ οὐμὸς φίλος, id est accedit adolescẽs meus amicus: Et conuiciaris illi, inquit, cũ sit amicus? Ad eũ autem qui dixerat, δεδίτομαι τὸν ἄνδρα, κὴ φεύγω, hoc est terreo, pro timeo, uirum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, persequeris. K
Alio autem dicente, τῶν φίλων κορυφαιότατος, id est amicorũ maximè summus: Festiuum sanè, inquit, quod supra uerticem seu summam aliquid ultrà etiam ponis. Et ὁρμῶ quopiam dicẽte, hoc est inuado siue irrumpo: Et quisnam est, inquit, quem ὁρμᾷς; hoc est impellis. Ἐξεπιπολῆς autem quodam dicente, hoc est de superficie: subiecit, ἐκ δ' ἐπιπολῆς ὡς ἐκ δ' πιθάκνης, hoc est ex superficie ut ex doliolo. Dicẽte autem quodam, συνετάξατό μοι, hoc est composuit mihi, uel eiusdem ordinis mecum fuit: & manipulum, inquit, Xenophon συνετάξατο, id est coordinauit. Alio autem dicente: περιέστην αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν, id est circunsteti, seu circundedi ipsum, ut laterem: Mirum, inquit, si tu, cum unus sis, περιέστης, id est circunsteteris

unum.

A unum. Alio rursum dicente, σωκεκείνετο αὐτῷ, quod & comparabatur ipsi, & contendebat cum ipso, significat, subiecit: καὶ διεκείνετο πάντως, hoc est diiudicabatur seu dirimebatur quoq; omnino. Solebat autem & contra eos qui soloecismum Atticè loquendo committebant, eadem festiuitate ludere. Nam ad eũ qui dixerat, νῶϊ δοῦρ δοκεῖ, hoc est, nobis hoc uidetur: Tu, inquit, etiã νῶϊν dices, ut peccamus. Alio autem seriò narrante quippiam eorum quæ in patria sua acciderant, ac dicente, Illa uerò Herculi μιχθεῖσα, hoc est concumbens: Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc est, ipse concubuit, siue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus καρῆναι, hoc est tonderi: Quídnam graue adeò,

B inquit, & quod dignum ignominia ista sit, abs te factum est? Et ξυγομαχεῖν, hoc est (ut Hesychius exponit) cum domesticis & familiaribus contendere, dicente quopiam: Túne aduersus hostem, inquit, ξυγομαχεῖς; Alio autem quodam dicente puerum suum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc est torqueri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid uult ille qui torquet? προκόπτει uerò cum quidam diceret οἱ τοῖς μαθήμασιν, hoc est, proficit in disciplinis, respondit: At Plato ἐπιδιδόναι, hoc est crescere, uocat. Interrogante autem quopiam, εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, hoc est an declamaturus nescio quis esset: Quomodo ergo, inquit, interrogãs me an declamaturus sim, dicis ὁ δεῖνα; hoc est in tertia persona iste. Volen-

C te autem quodam Atticismum exprimere, & dicente, τεθνήξει, hoc est, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hic non Atticissare adeò te, quando malum imprecaris. Ad eum autem qui dixerat, φείσομαι αὐτῷ, pro φείδομαι αὐτῷ, hoc est parco ipsi: Nunquid, inquit, aberrasti iaculando? Quodam uerò ἀφεστῶν dicente, & altero ἀφεστάναι, pro eo quod est ad defectionẽ solicitare: Vtrunque, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μή, hoc est, nisi si: Hæc, inquit, dupla gratificantur. Et χρᾶσθαι cum quidam diceret, Pseudatticum, inquit, uerbum est. Rursum dicenti ἔκοπε, pro ex eo tempore: Pulchrum, inquit, fuerit & ἐκπέρυσιν, hoc est, ex superiori anno dicere. nã Plato εἰς τοπ, hoc est, in id

D tempus, dicit. Ei uerò qui ἰδὲ pro ἴδε, hoc est uide, utebatur: Alia pro aliis, inquit, significas. Cum quidam autem ἀνθαμιλλάνομαι pro σωίκμι (hoc est intelligo) diceret, mirari se ait quo pacto ὁ ἀνθαποιούμενος τῷ λέγοντος, id est qui cum dicente certaret, siue competitor eius foret, diceret ἀνθαποιεῖσθαι, id est concertare uel competere se. βράδιον autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, uerbo τάχιον, quod celerius significat. Et rursum βαρεῖν pro grauare dicente quopiam: Non est, inquit, βαρῶν, quemadmodum putasti. λέλογχα item pro ἔλαχα (id est sortitus uel nactus sum) dicente quodam, Modicũ, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem ἵπτασθαι pro πέτασθαι (quod est uolare) dicentibus, Quòd

E ἀφ' ὑ πτήσεως (hoc est à uolatu) quidem uerbum hoc descendat, planè scimus. περιστερὸν autem quodam dicente (hoc est columbũ masculino genere) Quasi hoc Atticũ uerò foret, etiam τὸν φατταν (id est palumbum masculino genere) dicamus, inquit. Rursum dicente quodam se φακὸν comedisse (hoc est lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν aliquis comederit; quod & algã, & lentiginẽ, & uas quoddam unguentarium, & alia item quædam significat. Atque hæc quidem Socratica illa sunt. Redeamus autem, si uidetur, ad certamen priorum uerborum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima uidentur esse tota, tu uerò cognitionẽ fac. Arbitror enim uel nunc posse te, quippe qui tã multa ordine iam audieris. S O. Fortassis ne nunc quidem potero te dicente: sed tamen dic. L V. Et quomodo

ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum propè ianua tibi aperta est. SOL. F
Dic igitur. LVC. At iam dixi. SOL. Nihil certè quod ego intelligam. LVC.
An non intellexisti quod dixi ἀνέῳγεν; (id est, aperuit, pro aperta est.) SOL. Non
intellexi. LVC. Quid igitur patiemur, si ne nūc quidem assequeris ea quæ di-
cuntur? Atqui secundum ea quæ ab initio abs te dicta sunt, ego quidem puta-
bam me equites in campum prouocare: tu uerò equites cogitasti. Sed uideris nō
curare uerba, maximè quæ inter nos ipsos prosecuti sumus. SOL. Ego quidem
curo, tu uerò obscurè ipsa prosequeris. LVC. Nempe omnino obscurum est
quod dixi, καὶ σφᾶς αὐτοὺς, cum de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidē ma-
nifestum est. Te uerò nullus deorum ab ignorantia liberauerit, nisi fortassis A- G
pollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu uerò neque ipsum
μαντευόμενον intelligis. SOL. Per deos equidem. non enim didici. LVC. Si ergo
καθεὶς latet te circumiens. SOL. Videntur *certè. LVC. At καθεὶς iste quo pacto
præteriit? SOL. Neq; hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμους
μνηστευόμενον; (hoc est, nuptias stipulantē uel despōdentem?) SO. Quorsum igitur
hoc? LVC. Quòd necesse est soloecismum cōmittere τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ, id est,
eum qui sibi despondet. SOL. Quid igitur ad meum negocium hoc, si soloeci-
smum cōmittit quispiam despondens? LVC. Quòd ignorat is, qui se scire dicti-
tabat. Et hoc quidem ita se habet. Si uerò quispiam dicat tibi accedens, ὡς ἀπολεί- H
ποι τὴν γυναῖκα, hoc est, quòd repudiare uelit uxorem, num permittes hoc illi?
SOL. Quid ni permittam, si uideatur iniuria affectus esse? LVC. Si uerò soloe-
cismum cōmittere uideatur, etiam ne hoc permittes illi? SOL. Haud equidem.
LVC. Rectè dicis. Neq; enim concedendū amico ut soloecisset, sed docendus
potius est, ut hoc ne patiatur. Quòd si quis autē nunc crepare faciat ianuam in-
grediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SOL. Mihi quidem ni-
hil: illū uerò uel exire uelle, uel introire. LVC. Tibi uerò, cum ignores τὸν κόπτοντα,
hoc est qui pulsat, aut τὸν ψοφοῦντα, hoc est qui crepare faciat, nihil omnino ac-
cidisse putabimus indocto adeò existenti? SO. Cōtumeliosus es. LV. Quid di- I
cis? Ego contumeliosus uerò nunc γνώσομαι (id est fiam) qui tecū disputo? Vide-
tur autē soloecissare etiam ipsum γνώσομαι, quo nunc usus sum: tu uerò non co-
gnouisti. SO. Desine, quæso per Mineruā, ac dic potius tale aliquid, quod etiam
ego intelligam. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia ista percurras
quæ modò dixisti à te cū soloecismo dicta, à me autem non animaduersa esse, &
quo pacto in singulis peccatū sit, exponas. LV. Nequaquam ô optime. longum
enim hoc modo facturi essemus dialogū: sed de horum quidem unoquoq; li-
cebit tibi singulatim quærere. Nūc autem alia quædā persequamur, si uidetur.
Ac primùm ipsum hoc ἄτα, absq; aspiratione, & cum tenui spiritu, utrū rectè ui- K
deatur dictū cum uerbo ἔπρα compositum. Non enim ita præter rationē fuerit.
Deinde & τὴν ὕβρεως, id est de contumelia, qua te à me affectū ais, si non hoc pa-
cto dicā, sed εἰς σέ, hoc est in te contumeliosum (fuisse me scilicet) dicā, propriū
id esse ego quidem nō possum dicere: quoniā σὲ quidem ὑβρίζειν, hoc est te con-
tumelia afficere, idem est quod corpus tuū, siue plagis, siue uinculis, siue etiam
alio aliquo pacto. At εἰς σέ (hoc est in te contumeliosus esse dicor) quando alicui
tuorū contumelia fit. Nā & qui uxorem tuā contumelia afficit, in te contume-
liosus est, & qui puerū tuū, & amicum, & certè qui seruum quoq;. Nam præter-
quā de rebus, ita tibi se res habet: quoniā & in res cōtumeliosum esse dictū est,

ut in

A ut in prouerbiũ, quẽadmodum Plato dicit in ſympoſio. SO. Intelligo differentiam. LVC. Nũ igitur & hoc intelligis, quòd ſi dicam, ταῦτα ἀναλλάττειν, ſoloecismum uocãt? SO. At nũc ſcibo. LVC. Ipſum autẽ dici debere ἀναλλάττειν? SO. Mihi quidem uidetur idẽ utrunq; dicere. LVC. At quomodo idem fuerit ἀναλλάττειν & ἀναλλάττειν, quandò illud quidẽ eſt alterum cũ altero commutare, uidelicet id quod rectũ non eſt, cum eo quod rectũ eſt: hoc autem, id quod nõ eſt, cum eo quod eſt? SO. Intelligo quòd ἀναλλάττειν quidem ſit, id quod propriũ nõ eſt, pro eo quod proprium eſt, dicere: ἀναλλάττειν uerò, aliquando quidẽ eo quod propriũ eſt, aliquando uerò eo quod propriũ non eſt, uti. LVC. Habent quandã & hæc B conſiderationem non iniucundã. ὠφελεῖν autem πρός τινα, id eſt ſatagere uel obſequioſum eſſe erga aliquẽ, propriam utilitatẽ eius qui ſatagit, indicat: cũ autem dico περί τινα, circa aliquẽ, illius indicat, circa quem quis ſatagit, ſiue obſequioſus eſt. Atq; hæc quidem fortaſſe confunduntur à quibuſdã, fortaſſis autẽ etiam obſeruantur: melius autẽ eſt obſeruare unumquenq;. SO. Rectè dicis. LVC. καθῆσθαι uerò à καθίσαι, & κάθιζον à κάθησο ſcis quo pacto differãt? SO. Haud ſcio. καθῆσθαι quidem audiui te dicere quòd ſit alienum. LVC. Et rectè quidem audiſti. Sed κάθισον à κάθησο differre aio. SO. Et quo tandem inter ſe differũt? LVC. Quòd κάθισον quidem ad eum qui ſtat, dicitur: alterum autem ad eum qui ſedet, ut:

C ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἀλλόθι δίομεν ἕδρην.

Hoc eſt, Sede uel quieſce hoſpes, nos autẽ etiam alibi inueniemus ſellam. Rurſum itaq; dictum ſit, quòd qui hæc commutat, uitiũ incurrit. καθίζω autem à καθίζομαι, nũ tibi parũ diſtare uidetur? Siquidẽ καθίζειν dicendo, alterũ ſedere facimus: καθίζεσθαι uerò, nosmet ipſos ſolos. SO. Et hæc ſufficiẽter proſecutus es. Atq; igitur dic: ita enim oportet te docẽdo præire. LVC. Nam me alio pacto dicente, nõ intelligis. Non noſti quale ſit ξυγγραφεὺς ἀνήρ; (hoc eſt, uir hiſtoriarum ſcriptor aut cõmentator.) SO. Admodum noui, ut qui te audierim hæc dicentẽ. LVC. Quoniam & καταλελεῦν tu quidem fortaſſis idem cũ καταλελεῦσθαι putaſti: ego uerò ſcio D differentiã non paruam habere. SO. Quãmnã hanc? LVC. Quòd hoc quidẽ alteri, καταλελεῦν autẽ ſibi ipſi fit. SO. Pulchrè dicis. LVC. Etiã alia uerò multa licet tibi diſcere, ſi modò nõ ipſe tibi ſcire, cũ neſcias, uidebere. SO. Nõ uidebor facilè LV. Proin reliqua in poſterũ reiiciemus, in præſentia autẽ dialogũ diſſoluamus.

Vide num & de his in ſuperioribus deſit quippiã.

Id eſt, in ſeruitutem redigere, & redigi.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM DIALOGVM.

Graue iſtud commiſi) Fortaſſis quia dixit ἀρπσολοικῶ, id eſt modò uel paulò antè ſoloecíſſare geſtio. nam Gaza id aduerbium cum præterito conſtrui dicit. Soloecíſmus à me commiſſus eſt.) In eo, ut uidetur, quod dixit, ἃ μὲν & ἃ δὲ, pro τὰ μὲν & τὰ δὲ, id eſt alia quidem, alia uerò. Quando iam tres.) Tertium, cum dicit, ὄφελον λωΐσῃν, id eſt utinam poſsis: quoniam ὄφελον, ut cætera optandi, cum optatiuo poni poſtulat. Quadrif. commiſ.) Suprà ter, quarto autem in uerbo recẽns natos, opinor, quod græcè ἀρπγενεῖς dixit pro ἀρπγενεῦς. Præmium confeciſſe) nam certamen confeciſſe dicere debuerat, hoc eſt in maſculino genere ἆθλον, non in neutro. Quod modo dictũ eſt) uidelicet, ſi modò uolueris. id enim græcè dixit εἴπερ θελήσειας, præterito tempore, cum præſenti uel futuro potius debuerat. At uerò latuerunt certè) quoniam uox λαγὼ & ſingularis numeri & dualis eſt, & item pluralis ſi ſubdas ἰώς. Deeſt enim ipſi diſtributiua uox πνὰ) quòd dicẽdum uidelicet erat, λαγὼ πνα μεθῆκε. Aut ſe nũc non cog. ſoloecíſſantẽ) uel quia dixit, ὅς τὶ τῶν παιδίων γένη, quaſi in intellectu ibi peccatum ſit. uel quia τὰς τίτθας θηλαζόντων, id eſt nutrices ſugentium pro πτθία dixit. Et hic ſoloecíſ. quem feci, fefellit te) In eo opinor cum dixit ἀυξάνοντες παιδία, actiuo pro paſſiuo uſus. Qui interrogabat, πανίκα ἔξεσι, &c.) Exempla quæ ſequuntur, græcè omnia poſui, ut quiſque per ſe uideat ac iudicet in quo uitium orationis ſiue ſoloecíſmus ſit. Sunt enim huiuſmodi quædam, ut non cuiuis ſtatim appareat quid ubique ambiguum aut immutatum, aut plus minúsue dictum ſit: quale ſtatim à principio hoc eſt quòd reprehendit eum qui dixerat, πανίκα ἔξεσι, & infrà πρόσφσιν ὁ μείραξ δῦμος φίλος, & alia quædam. Alio autem λέοντες) uidetur nonnihil deeſſe. λῆμμα πάρεστιν αὐτῶ) uoluerat autem λῆμα dicere, quod prudentiam uel φόνημα ſignificat. Alio au. dic. τῶν φίλων κορυφαιότατος) alludens eò quòd ſuperlatiuum à κορυφαῖος fecerat. Et ἐξορμῶ quo. di. &c. Et quiſnam eſt inquit, &c.) altero abſolutè dicente, altero actiuè accipiente. Subiecit, ἐκ δ ἐπιπτωλῆς, ἐκ δ πιθάκνης) quaſi dicat

uno itidem ut altero utendum esse. Dicente autem quodam σωιτάξαι μοι) ad ambiguitatem respiciens uidelicet. F
Mirum, inquit, si tu, &c.) quasi non satis proprium fuerit. Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ) quasi hoc uerbum de uiris tantùm, & nõ de mulieribus usurpandum fuerit. Alio au.q.di.pu.su.mor.dec. βασανίζεσθαι) quòd uerbo impropriè usus esset, ut suprà quoque, & mox infra. προνόωτε uero &c.) quasi quod non satis atticum foret. Dicis, ὁ δεῖνα, &c.) quoniam atticè in secunda persona intelligatur. Qui dixerat σοχάζομαι αὐτῷ) nam σοχάζεσθαι scopum petere significat, & aliàs etiam obseruare & colere. ψεύσεται autẽ quodam, &c.) nam illi fœminina quædam masculino genere proferunt, ut ὁ θεός. φακὸν comedisse) eadem ratione ut suprà pro φακῆν. Quod dixi ἀνέωγα) ἀνέωγα in uerbo medio dixit pro passiuo, id est aperta est. κατὰ σφᾶς αὐτοὺς) ubi σφᾶς tertiæ personæ pro prima ponitur.
Vaticinatur enim &c.) μαντεύει), quod de consulentibus, non de respondente dicendum fuerat. Si ergo κατθεὶς latet te circumiens) Videntur uel abesse quædam, uel hæc ipsa corrupta esse: id quod infrà apparet. Significat autem κατθεὶς, ut hic ponitur, idem quod demittens uel descendens. Ac primùm ipsum hoc ἅπα absque aspiratione) interdum enim & aspirari solet, ut cum interrogatiuum est, ut, πῶς καὶ ἅπα διελέχθη, id est quomodo & quænam dixit? Quemadmodum Plato dicit in symposio) Locus est statim à principio, ubi Homerum ait ὑβρίσαι εἰς πλὼ παροιμίαν, quòd deteriorem finxerit ad cõuiuium melioris inuocatum uenire, cum prouerbium sonet, bonos ad bonorum conuiuia ultro uenire. κατέθη μὲν quidem audiui te dicere quòd sit alienum.) Et hinc est quòd supra notaui quædam uel abesse, uel corrupta esse uideri. G

PHILOPATRIS, SEV QVI DOCETVR,
Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Lucianine sit Dialogus hic, an alterius cuiuspiam, dubitari potest. Nam quod ad argumẽtum attinet, nõ abhorret ab illius ingenio & dicacitate. pariter enim & gentilium deos, & Christianorum religionem, ut sæpe aliàs, incessere uidetur. Phrasis autem & tota adeò compositio, cæteris illius scriptis haudquaquam similis est. Nam quorsum pertinet excursus iste, reliquo propè toto corpore longior? aut quid adeò grande & affectuosum sequitur, quod tragico isti exordio respondeat? Sed de his doctiores iudicent. Cæterùm cuiuscunque scriptum hoc fuit, uidetur is Traiano Cæsari ob uictoriam in Oriente partam potissimùm gratulari uoluisse contra eos qui per id tempus siue ipsi urbi, siue alteri alicui loco (nam patriam solùm uocat) pericula et clades præsagiebant: quos ipse à principio sophistas appellat: ad finẽ tamen ita describit, ut propemodũ Christianos intelligere uideatur. Eò enim pertinet quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. potestatem illis tum temporibus redierе, ut apud Dionem & Eutropium & cæteros qui eius ætatis historiam scripserũt, uidere est. Et hinc alterius tituli caussa est, quo Philopatris dialogus hic inscribitur. Quòd autem ad didascomenum pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ ac prosperitati tantopere studet, tum ab eo qui cum sermonem habet, de deo uero & religione recta informari, tum ab ijs qui patriæ malè ominabantur, eiusdem institutionis caussa in communem cœtũ ac societatẽ introductus fuisse, unde & catechumenus in ipso dialogo infrà uocatur, quo nomine Christiani uocare soliti aliquãdo fuere eos quos pietate & religione sua informare nuper cœpissent. Porrò scribit in quadam epistola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangelium Ioannis insectatum alibi fuisse. quod si est, non immeritò de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hic de luce, de uerbo, & cæteris quibusdam meminit, ut ex principio Euangelij illius sumpta uideri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram ætatem non peruenit. Quod autem ad uersionem attinet, quanquam fortaßis referret huiusmodi scripta, quæ uel contemptum religionis aliquem parere possent, uel alioqui impietatem præ se ferunt, omnino non uerti: tamen quia argumento operis seruiendum fuit, rursus hic lectorem oratum uolo, ut si quid minus perspicuè, aut aliter quàm debuit, conuersum deprehendet, ueniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita deprauatum fuit, ut nescias utrum de industria obscurata quædam fuerint, an librariorum uitio alia corrupta, aliaq; omissa. H I K

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

TRI. Vid hoc ô Critia? totum te ipsum immutasti, & supercilia deorsum contraxisti, profundum autem quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu tecum ipse cogitas, sursum atque deorsum inambulans, astutias & uaframenta meditanti similis, quemadmodum poëta ait: pallorq; genas tibi cepit. Num alicubi Cerberum aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorum alicui ex prouidentia quadã occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiam si ipsum audiuisses mundum aquis obrutum iri, quẽadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico,

heus

A heus optime Critia, an non audis me tantopere inclamante, & breui adeò appropinquante? utrum indignatione aliqua aduersum nos percitus es, an obsurduisti, an uerò etiam expectas dum te elata manu impellam? CRI. O Triephon, magnum quēdam & admirabilem audiui sermonem, multisq; uiis tractatū. Ac nugas istas adhuc memoria repeto, auresq; obturo, necubi etiā amplius audiam talia, & insania nimia dirigeam, fiāmque poëtis fabula, perinde ut Niobe olim. Quin per præcipitiū in caput deuoluerer alicubi, ueluti uertigine quadā actus, nisi, ô amice, inclamasses mihi, adeoq; & Cleombroti saltus, Ambraciotæ illius, de me fabula ferretur. TRI. Papæ, quàm mirabiles istæ apparitiones siue au-
B scultationes fuere scilicet, quæ Critiā adeò perculere! Quot enim attoniti poëtæ, & præstigiatores philosophi, percellere mentem tuam non potuere, sed nugæ tibi fuere omnia? CRI. Desine paulisper ô Triephon, neque molestus amplius sis. Neque enim contēnendus aut negligendus mihi eris. TRI. Scio equidem quòd neque paruam, neque contemptu facilē rem apud te uoluis, sed admodum etiam arcanam. Nam & color, & quòd taurinum quiddā tueris, quódque pedibus consistere nequis, sed sursum atque deorsum inambulas, conspicuum te facit. Verùm enim respira aliquantulum à malis, & nugas istas euome, ne quid fors patiare mali. CRI. Tu quidem, ô Triephon, quantum iugeri spa-
C cium extenditur, tātum à me hinc curriculò abi, ne te spiritus in sublime attollat, & supra terram elatus plerisque appareas, atque alicubi etiam decidēs, Triephontéum pelagus de te nominari facias, quemadmodum Icarus de se Icarium olim. Nā quæ audiui hodie à ter execrabilibus istis sophistis, maximopere mihi stomachum commouerunt. TRI. At ego quidem retro cursu abibo, quantum etiam uoles. Tu uerò respira à malis istis. CRI. Phy, phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu, heu, heu, consultationes malas. Uæ, uæ, uæ, uæ, spei inani. TRI. Papæ, qualis euaporatio, quātus tumor in intestinis latuit? Quantus autem tumultus, quantaq; agitatio uentrem concussit tibi? Auritum sanequam teipsum ostendis
D fuisse, qui tam multa audieris, adeò ut etiā iuxta monstrosum illud, per ungues exaudisse uidearis. CRI. Atqui mirabile non est, ô Triephon, per ungues audisse, quandò & tibiam uentrem spectasti esse, & caput párere: & uirilem naturam in muliebrem effectu transire, deinde & ex mulieribus aues transformari: & in summa, prodigiosa uita ipsa est, si poëtis credere uoles. Sed quia te primū offendi hocce loco, abeamus, si uis, eò ubi platani Solem abercent, lusciniæ autem & hirundines canora perstrepunt, quò uidelicet auiū concentus aures exhilarans, & aqua leniter susurrans, animos demulceat. TRI. Eamus sanè Critia. Verùm illud metuo, ne fors incantatio quædam sit id quod audisti, & me pi-
E stillum, aut portarum obicem aliquem, aut simile quiddam rerū inanimatarum efficiat præclara ista tua consternatio. CRIT. Ita me amet cœlestis Iupiter, ut nihil tale in te fiet. TRI. Amplius etiā terrefecisti me, cum Iouem deierasti. Quid enim ille poterit ulcisci te, etiam si fidem iurisiurandi transgrediaris? Arbitror enim neque te de Ioue isto tuo ignorare. CRIT. Quid ais? an non poterit Iupiter in tartarum præcipitare me? An ignoras quòd deos omnes deiecit à diuino * illo ætheris pauimento? & Salmoneum, qui cōtrà tonare ausus fuerat, paulò antè fulmine præcipitauit, & ut petulantissimus quisque est, etiam nunc? A poëtis autem & Titanum uictor, & Gigātum interfector carminibus celebratur, quemadmodum & apud Homerū. TRI. Tu quidem Critia omnia ea per-

De hoc apud Ciceronem in Tuscul. quæstion. mentio fit, & apud Ouidium in Ibin.

Cōfutatio deorum gentiliū.

Θειωτοῖς ἐκλᾶ *alludit ad fabulam Vulcani, quem Iupiter è cœlo præ*

cipitauit,ili.1. Iouis. curristi,quæ Ioui tribuuntur: sed si tibi ingratum non est,ausculta. An non Cy- F
gnus ille fuit & Satyrus ob petulantiam,imò & Taurus? Ac nisi scortillū illud
celeriter in humeros sustulisset, & per pelagus effugisset,fortassis araret etiam
nunc,ubi in agricolam aliquem fortè incidisset iste tuus tonitrua faciēs, & ful-
mina iactans Iupiter: & pro eo quòd nunc fulmina iaculari dicitur,stimulo im-
pelleretur. Illud autem quòd cum Aethiopibus conuiuatur, hominibus nigri-
cantibus,& uultum obscuratis,& in duodecimum usque solem ab illis non dis-
cedit, sed apud ipsos uino madefactus desidet,idq; cum barbam tantam habeat,
an non quæso pudore dignum fuerit? Quod autē ad aquilā attinet,& ad Idam,
& quòd impræg̃nari per totum adeò corpus solet,etiam dicere erubesco. CRI. G
Apollinis. Quid igitur? num Apollinem deierabimus,ut qui uates optimus sit,& præterea
medicus quoque? TRI. Vanum atque mendacem istum uaticinatorem dicis,
Herod.lib.1. qui Crœsum paulò antè perdidit,& post ipsum etiam Salaminios,aliosq; innu-
Neptuni. meros,obliqua atq; ambigua omnibus illis respondendo? CR. Neptunum au-
tem quid? qui & tridentem manu tenet, & in bellis immensum atque terribile
quiddam clamat,quantum alii uiri mille,aut etiam decies mille: præterea & Si-
sichthon,hoc est terræ tremefactor,ô Triephon,appellatur? TRI. Adulterum
istum dicis, qui Salmonei filiam Tyro paulò antè uitiauit,& adhuc etiam mœ-
chatur, liberatorq; & patronus huiuscemodi uitiorum est? Nam Martem, cum H
uinculis premeretur,& nodis quibusdā insolubilibus arctaretur, cæteris diis o-
mnibus præ pudore silentibus, equestris iste Neptunus exoluit, in lachrymas
profusus scilicet, perinde ut pueruli magistros formidātes,aut quemadmodum
aniculæ puellas decipiētes. Instabat autem precibus Vulcano,ut solueret Mar-
tem. Ac claudicans iste deus, misertus uidelicet dei senioris & uetusti, liberauit
Martem: quare & mœchus est,ut qui mœchos conseruet. CRIT. Quid igitur?
Mercurij. Mercurium? TRIE. Apage mihi ueteratorem istum,improbum Iouis libidi-
nosissimi seruum,ipsum quoque libidine insanientem in adulteria. CRITIAS.
Martis & Veneris. Proinde neque Martem aut Venerem recepturum esse te scio, ut qui iam an- I
tea abs te calumniis impetiti fuerint. Quapropter missos & hos faciamus. Mi-
Mineruæ. neruæ autem adhuc mentionem faciam, uirginis uidelicet armatæ, & terribilis
deæ,quæ & Gorgonis caput pectori applicatum habet, deam Gigantum inter-
fectricem. Non enim,opinor,habes quod de ipsa dicas. TRIEPH. At dicam
tibi etiam de ista, si mihi respondere uoles. CRIT. Dic quicquid uolueris.
TRIE. Dic mihi igitur Critia,quæ Gorgonis huius utilitas est? & cur pectori
gestamen hoc dea applicatum habet? CRIT. Vti terribile quoddam specta-
ἐπεραλκεία culū,& quod mala auertere possit. Sed & hostes perterrefacit,& *uictoriā utro-
νίκην. que inclinantem,quocunque ipsa uult,aduertit. TRIEPH. Num ob hoc ipsa K
quoque Glaucopis inuicta atque insuperabilis est? CRITIAS. Atque admo-
dum. TRIE. Cur igitur non illis potius qui seruare possunt,quàm qui seruan-
tur,femora adolemus taurorum atque caprarum, ut nos quoque insuperabiles
atque inuictos reddant perinde atque Mineruam? CRITIAS. Atqui ipsi pote-
stas nō est à longè auxiliari, perinde ut diis: sed solū si quis ipsam gestat. TRIE.
Et quidnam hoc ipsum est? Volo enim ex te scire, uti qui inueneris talia, &
quammaximè perfectè assecutus sis. Ignoro enim omnia quæ de ipsa feru-
tur,præterquam nomen. CRIT. Ipsa quidem puella fuit elegans & amabilis:
Perseus autem cū huic dolo caput amputasset, utpote uir generosus, & qui in
arte.

A arte magica laudatus,carminibus illam quibusdam incantasset,in præsidium & quasi quoddam propugnaculum dii sibi ipsam retinuerunt. T R I. Hoc igitur præclarum tandem me latuit,quòd dii hominum quoque indigẽt. Quæ autem uiuentis utilitas fuit? meretricabatur nimirum per cauponas,aut latenter uitiabatur, deinde se ipsam uirginem appellabat. C R I. Non per *ignotũ Athenis: sed uirgo permansit usque ad decollationem. T R I. Ergo si quis uirgini caput amputauerit, terriculamentum hoc ipsum erit multitudini? Noui enim innumeras membratim & per partes dissectas insula in circumflua, Cretam illã nomine dicũt. Quòd si igitur cognouissem hoc,ô optime Critia, quàm multas ti-

Deum scilicet, cuius aræ etiã in scriptura mentio fit.

B bi Gorgonas ex Creta huc attulissem, teq; ducem inuictum & insuperabilem reddidissem! Poëtæ autem & oratores multò me Perseo antepositissent,ut qui plures Gorgonas inuenissem. Verùm quoniã in Cretæ mentionem incidi,adhuc memini qui mihi sepulcrũ Iouis tui istius demonstrabant, & occultas ualles,* quæ matrem eius enutrierant, quanquam adhuc uiridia ipsa ea arbusta essent. C R I. At nesciebas incantationem & sacrificia quibus utendum fuisset. T R I. Si hæc,ô Critia,per incantationes facta sunt,fortassis etiam ab inferis excitasset illam, & in lucem dulcissimã reduxisset. Sed nugæ ista,ac ludicra & fabulæ sunt,à poëtis præstigiose conficta. Quapropter & hanc omitte. C R I. Iu-

Λόχμια græcè quod obliqua propriè significat.

Iunonis.

C nonem autem,uxorem Iouis,& sororem eandem,an non recipis? T R I. Tace obsecro,propter intemperantissimum concubitum, & istam ex manibus pedibusq; extentam,cursu præteruehe. C R I. Quémnam igitur tibi iurabo? T R I. Deum altè regnantem,magnum,ætherium,atque æternum,filium patris,spiritum ex patre procedentem,unum ex tribus,& ex uno tria. Hæc tu Iouem puta,hunc existima Deum. C R I. Numerare me doces,& iusiurandum arithmetica tibi est. Nam & numeras perinde ut Nicomachus ille Gerasenus. Neq; enim intelligo quid dicas: Vnum tria,tria unum: num quaternionem dicis Pythagoricum illum,an octernionem,an numerum ex triginta constantem? T R I. Tace

D ea quæ infrà sunt, quæq; silentio digna. Nõ licet hoc pacto metiri pulicũ uestigia. Ego enim docebo te quid sit uniuersum,& quis fuerit ante omnia, & quæ item constitutio quódue corpus uniuersi. Quando autem me Galilæus ille cõuenit,recaluaster, naso aquilo,qui in tertium usque cœlum per aërem ingressus est,quæq; optima atque pulcherrima sunt, inde didicit,per aquã nos renouauit, in beatorum uestigia insistere fecit, & ex impiorũ regionibus nos redemit. Ac te faciam,si me audieris,uerè hominem. C R I. Dic quæso doctissime Triephon. Timore enim quodã iam correptus sum. T R I. Legistíne aliquando Aristophanis Comici poëtæ fabulam,Aues? C R I. Atque admodum. T R I.

Vt apud Aristophanẽ Socrates fingitur.

E Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos,& nox,& tenebræ nigræ erant,& tartarus altus,
Nulla autem terra,nec aër,aut polus ullus adhuc &c.

C R I. Rectè dicis. quid autem postea? T R I. Erat lux incorruptibilis,intuisibilis, incomprehensibilis,quæ dissoluit tenebras,& informitatem istam abegit, uerbo solo dicto ab ipsa, quemadmodum tardilinguis iste descripsit: Terram firmauit super aquas, cœlum explanauit, stellas formauit fixas,cursum ordinauit, quas tu ueneraris ut deos. Terram autem & floribus exornauit,hominẽ ex nihilo ad essentiam produxit. Estq; in cœlo aspiciens iustos pariter & iniustos,& in libris describens cuiusq; res & actiones. Rependet autem omnibus,* quam

Desit fortè qd

diem ipſe præcepit. CRI. Quæ autem à Parcis agglomerata cunctis ſunt, etiám E
ne illa inſcribunt? TRI. Qualiánam? CRI. Ea quæ ad fatum pertinent. TRI.
Dic mihi ô optime Critia de Parcis. Ego uerò diſcere geſtiens, de te libenter
audierim. CRIT. An non Homerus poëta celebris ait:

Iliados Z. At fatum effugit nemo (mihi crede) uirorum.

De magno autem Hercule idem ait:

Iliados Σ. Nec uis Herculea Parcam uitauit amaram,
Quanquam diis charus foret, & Iouis inclyta proles:
Sed fato, atque ira domitus Iunonis iniquæ eſt.

Quin & totam uitam, omnesq; in ea mutationes, fato conſtitutas atque ordi- G
natas eſſe idem innuit cum ait: Vbi ille deinde

Odyſſ. H. & Iliad. Y. Illa ferat, quæcunque deus, Parcæq; malignæ
Neuerunt genito cum matris prodiit aluo.

Etiam in peregrino ſolo retentiones ab eadem illa fieri, ut cum Vlyſſes ait:

Odyſſ. Y. Atque uti ſuſceptum placido rex Aeolus ore,
Miſerit in patriam, ſed nondum fata ſinebant.

Quare omnia à parcis fieri poëta teſtatus eſt: Iouem autem neq; filium uoluiſſe

Iliad. Γ. ab infanda defendere morte, ſed potius
Sanguineas cœlo guttas diffudit ab alto H
Ob natum, quem Patroclus prope mœnia Troiæ Occiſurus erat.

Quamobrem, Triephon, ob hæc nihil amplius addere de Parcis uolueris, etiam ſi fortaſſis in ſublime ſublatus fuiſſes unà cum præceptore, & arcanis illis initiatus. TRI. Et quomodo ipſe ille poëta, ô optime Critia, duplex allegat fatū & ambiguum, ut qui hoc quidem fecerit, talem exitum ſortiatur: aliud autem faciens, in alium euentum incidat: ut de Achille, cum dicit:

Iliad. I. Nam me mater ait, niueis Thetis inclyta plantis,
Sortitum geminas obeunda ad funera leges.
Nam ſi hic perſiſtam, pugnemq; ad mœnia Troiæ, I
Eripitur reditus mihi, at inclyta fama ſequetur.
Sin autem patriam repetam, charosq; penates,
Fama perit, uerùm in longum mihi ducitur ætas.

Sed & de Euchenore ait:

Iliad. N. Qui non ignarus fati, conſcenderat æquor.
Nanq; huic ſæpe ſenex Polyidus dixerat antè,
Aut morbo in patria periturum, atq; inter amicos:
Aut manibus Teucrorum, atque inter Dorica caſtra.

An non apud Homerum hæc ſcripta ſunt? aut non ambigua hæc, atque adeò K
anceps deceptio? Quòd ſi placet, etiam Iouis orationem tibi addam. An nō Aegiſtho dixit quòd ſi ab adulterio & inſidiis Agamemnonis ſeſe contineret, fato illi conſtitutum eſſe ut in longum tempus uiueret: ſi uerò in animum induceret facere iſta, mortem effugere non poſſe? Atque ad eum modum ego quoque uaticinatus ſæpe ſum: Si occideris proximum, morti cōdemnaberis iudicio. ſi uerò hoc non feceris, uiues rectè,

Nec te fás adeò feſtinam incurrere mortem.

An non uides quàm minimè correcta aut emendata ſunt quæ à poëtis dicūtur? quámque item ambigua & obliqua, neque unquam certa aliqua ſede ſtabilita?

Quare

A Quare omnia isthæc missa fac, ut & te in cœlestibus bonorum libris inscribant.
CRIT. Bene omnia reuoluis ac repetis Triephon, sed mihi illud responde: Vtrum & Scytharum res in cœlo describuntur? TRI. Omnes, si quidem & inter gentes* Chrestus fuerit. CRIT. Multos sanè scribas in cœlo narras, quandò cuncta describuntur. TRI. Bona uerba, Critia, neque quicquam contemptum aut uile de Deo dextero loquaris, sed Catechumenus existens, persuaderi à me tibi sine, si modò uiuere cupis in æuum. Nã si cœlum explanauit ut pellem, terram autẽ firmauit super aquas, stellas formauit, hominemq; ex nihilo, ut esset, in lucem produxit: quid mirum adeò si res quoque omnium ibi describantur?

Ita per cõtemptum Christũ uocarunt, ut et apud Suetoniũ alibi quodam loco appellatur.

B Nam & tu si domũculam aliquã ædificasses, ancillas autẽ & seruos in ea multos congregasses, nunquam te lateret quicquam eorum quæ ab illis gererẽtur, quanuis abiectum & uile. quanto igitur magis probabile est, eum qui omnia creauit, Deũ, cuncta expeditè ac facilè percurrere, & uniuscuiusque consilia & actiones animaduertere? Nam tui dii pro Cottabis,* ab iis qui rectè sapiunt, habentur. CRIT. Rectè omnino dicis, & mihi nunc diuersum accidit atque Niobe olim. ex statua enim in hominem conuersus sum. Quare iam deum istum tibi appono, & iuro quòd mali à me nihil patiere. TRI. Si modò ex corde me diligis, ne quid alienum aut nouum in me facias,

**Hoc est pro ludo habẽtur. fuit enim ludi genus apud græcos cottabus, de quo apud Athenæũ, Pollucẽ et Suidam. Vel pro inani strepitu, qualis in hoc ludo fiebat, quo pacto & apud Plautum ponitur: Ne crebri in te Cottabi sonent &c.*

C Néue aliud celes animis, aliudq; loquaris.

Verùm age mirabilem illam auscultationem tuam tandem profer nobis, ut & ego expallescam, & prorsus immuter, & non quemadmodũ Niobe, obmutescam, sed uti Philomela in auiculam conuertar, & mirabilem istam consternationem tuam in prato uiridi tragico quodam modo decantem. CRIT. Ita per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. TRI. Dic modo, à spiritu potestatem ac uim dicendi accipiens. Ego uerò sedebo

Aeacidem expectans, dum cautum finiat ille.

CRI. Abieram in uiam publicam, empturus uidelicet ea quibus maximè opus
D habebam: atque ibi uideo multitudinem admodum magnam in aurem mutuò susurrantes: audiendi autem studio etiã labiis inhærebant. Ego uerò oculos per cunctos circumferens, & manũ superciliis incuruam supernè obducens, inspectabam quamacutissimè sicubi amicorum aliquem cõtemplarer. Video autem Cratonem Politicum illum, qui mihi à puero usque amicus fuit, & in cõuiuiis unà consuetus. TRI. Intelligo quem dicis,* inspectorẽ uidelicet illum. sed quid postea? CRIT. Multis itaque opposito cubito dimotis, in anteriorem partem penetraui, & matutinum illud Aue præfatus, accedebam ad ipsum. Cæterùm homuncio quidam nomine Charicenus, uetulus, emarcidus, & naso stridens,

** Ἐπιστωτὴν græcè, id est ἐπόπτην. uide Suidam.*

E tussiebat primò intimum quiddam, excreabatq; lãguidum & inconditum. Erat autem sputum morte ipsa liuidum magis. Deinde cœpit loqui uoce attenuata & exili admodum. Hic, ut antè dixi, inspectorum relinquit elapsmos,* & debita fœneratoribus reddet, & pẽsiones omnes tam priuatas quàm publicas, præterea & aramangas* capiet, non inquirens aut perpendens cuiusque artẽ. Atq; etiam amariora his nugabatur. Illi autem qui circa ipsum erant, delectabantur uerbis hisce, & nouitati eorum quæ audiebant, aduertebant animum. Alius autem quidam, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodũ putre, sine calceis & tegmine capitis incedens, interloquebatur, dentibus applaudẽs, ut demonstrauit mihi malè uestitus quidam, qui ex montibus aduenerat, detonsa co-

**Forte legẽdũ καταλείψει λειψανισμὸς, quasi dicat, delebit residua, uel summas restantes.*

ma, in theatro perſcriptum nomen literis hieroglyphicis (hoc eſt ſacris & arcanis notis) quòd iſte auro inūdaturus eſſet uiam publicam. Ego uerò inquam, F
At iuxta Ariſtandri & Artemidori præcepta nō ita bonum euentum habebūt hæc inter uos ſomnia, ſed tibi quidem debita multiplicabuntur ſecundū proportionem penſionis: iſte autem quamplurimùm obolo etiam carebit, tāquam qui multo auro tam diues fuerit. Ac mihi quidem uidemini ſuper Leucadē petram & ſomniorum populum conſopiti, tam multa ſomniare, nocte quaſi in puncto exiſtente. Illi uerò cachinnos ſuſtulerunt uniuerſi, ita ut riſu propè ſuffocarentur, meq; ignorantiæ condemnarunt. At ego ad Cratonem conuerſus

Hoc eſt, uerbis indagaui, ſeu olfeci.

inquam, Num perperam omnia* ἀξιοφέρνιος, ut comico modo dicam aliquid, & nō G
iuxta Ariſtandrum Telmiſenſem, & Artemidorum Epheſium inueſtigaui ſomnia? Tum ille, Tace, inquit, Critia. Si enim ſilentium ages, edocebo te ſacrorum pulcherrima, & quæ nunc futura ſunt. Non ſomnia hæc ſunt, ſed res ipſa.

Meſori.

Euentum autem capiēt in menſem qui dicitur Meſori. Hæc poſtquam audiſſem à Cratone, & lubricam ipſorum mentem cognouiſſem, erubui, & triſtitiā præ me ferens abii, multis Cratonem incuſando. Vnus autem illorum acerbum & Titanicum quiddam obtuens, arreptum me ueſte, uellicabat, cōuentionem feciſſe & credens, & ab inueterato illo numine inſtigatus. uerbis autem hæc extendēdo, perſuadet mihi infelici, ut ad præſtigiatores iſtos homines accederem, H
& in diem atram, quod dici ſolet, incurrerem. Dicebat enim ſe omnia ex ipſis quæ ad ſacra & arcana pertinerent, edoctum eſſe. Atq; ita pertranſiuimus ferreasq; portas, & ærea limina. Multis autem ſuperatis ſcalis, in domū aurato faſtigio inſignem aſcendimus, qualem Homerus Menelai fingit eſſe. Atque ipſe

Telemachus ſcilicet, ut Odyſſ. 4.

quidem omnia illa contemplabar, quæ* inſularis ille adoleſcens. Video autem non Helenen mehercle, ſed uiros in faciem inclinatos & palleſcētes. Illi autem ubi me conſpexerunt, gauiſi ſunt, & ex aduerſo ad nos acceſſerunt. Dicebant enim, num quod triſte nuncium afferremus. Nam uidebantur iſti quampeſſima optare, gaudebántque triſtibus & malis, perinde atque in theatro furiæ. Capita I
autem inter ſe iuncta tenentes conſuſurrabant. Poſtea interrogabant me:

Quísnam hominum, aut unde es, quæ patria, quiq; parentes Sunt tibi?

Nam Chreſtus quidem eſſe appares utiq; ex habitu. Tum ego, Pauci, inquam, Chreſti, hoc eſt frugi ſunt, quemadmodum ubique uideo. Critias autē nomen mihi eſt: ciuitas uerò inde, unde & uobis. Vt autem ſublimes illi & in aëre gradientes interrogarūt quo pacto ſe res ciuitatis, & mundus adeò totus haberet, reſpondens ego, Bene, inquam, habent, & inſuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes ſuperciliis, Haud ita, inquiunt. malè enim parturit ciuitas. Tum ego ſecundum ipſorum mentem, Vos, inquam, ſupra terram & in ſublime ſublati, K
& ceu ex alto cuncta intuentes, acutiſſimè & hæc intellectu aſſecuti eſtis. ſcilicet: ſed quo pacto ea quæ in æthere ſunt, habent ſeſe? Num deficiet Sol, & ad perpendiculū Luna interponetur? Num Mars quadrāgulo aſpectu Solem aſpiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congrediētur, & Hermaphroditos procreabūt, quibus uos delectamini? num pluuias impetuoſas ac uehementes demittent? num denſa niue terram inſternent, grandinem autem & rubiginem deuoluent? Num peſtem ac famem immittēt? num uas illud fulminiferum exundat, & tonitruficum receptaculum repletum eſt? At illi, quaſi cunctis præclarè geſtis, deblaterabant ſua iſta amabilia, quòd uide-

licet

A licet res ſtatim immutandæ eſſent, perturbationes autem & tumultus ciuitatem inuaſuræ, & exercitus ab hoſtibus mox ſuperandi. Ob hæc itaque animo conturbatus, & quemadmodum ilex incenſa, intumeſcẽs, magna uoce exclamaui, O miſeri hominum, ne uana adeò loquacitate efferamini, acuentes dentes aduerſus uiros*leonum animos præ ſe ferentes, ſpirantes haſtam & lanceas, & cãdicantes criſtis galeas: ſed iſta in ueſtrũ caput conuertantur, quandò ita patriam ueſtrã deprimitis. Non enim in aëre gradientes iſta audiuiſtis, neq; negocioſam mathematicam perfectè adeò aſſecuti eſtis. Quòd ſi uerò uaticinia uos & præſtigiæ huc induxerunt, duplex ignorantiæ nomen ſuſtinetis. Nam hæc mulie-

θυμολέοντας, quo uerbo Homerus utitur.

B rum atq; anicularũ inuenta ſunt, & ludicra. plerunq; enim huiuſmodi res muliebres curæ proſequuntur. TRI. Quid autem ad hæc reſponderunt, ô optime Critia, iſti mente pariter & ſententiis detonſi? CRIT. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à ſe inuentas & exercitatas confugientes. Dicebant enim, Soles deinceps ieiuni & abſque cibo perſeuerabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos uigilantes, talia ſomniamus. TRI. Tu uerò quid ad ipſos dixiſti? Magnum enim & attonitum quiddam reſponderant. CRIT. Confide, nihil ignauum. Contrà enim reſpondi pulcherrimè. Nam quæ uulgò ab urbanis, inquam, de uobis iactantur, quando ſomniatis, huiuſcemodi ſcilicet proferun-

C tur. Illi autem quaſi quiddam caninum ſubridentes, extra lectulum aliquãtum progrediuntur. Ego uerò, ſi uera ſunt, inquam, talia, ô ætherii, haud unquã ſanè tutò ea quæ futura ſunt, inueſtigabitis, ſed perſuaſi ab ipſis nugabimini quæ neque ſunt, neque futura ſunt. Verùm hæc quidem neſcio quo pacto nugamini ſomniis credentes, & quæ optima ſunt, abominamini, malis autem delectamini, haud ſanè quicquam abominatione iſta promouentes. Quamobrem miſſas facite alienas iſtas imaginationes, & praua cõſilia uaticiniaq;, necubi deus uos in malam rem hinc eiiciat, eò, quòd patriæ mala imprecamini, & uerbis adulterinis ac perditis illam affamini. At iſti unum eundemq; omnes animum habentes,

D me multum increpabant. Ac, ſi placet, iſta quoque tibi addam, quæ me etiã perinde ut ſtatuam, elinguem ac mutũ reddiderunt, donec me frugi iſta tua loquela, cum iam propè in lapidem conuerſus eſſem, reſoluit, & in hominem rurſus reſtituit. TRI. Tace Critia, neque nugas iſtas longius extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi uenter, & quaſi imprægnatus eã. morſus enim ſum uerbis à te modo dictis, perinde ut à cane rabioſa: ac niſi medicamentũ aliquod obliuionem inducens hauſero, atque ita conquieſcam, memoria hæc mecũ cohabitans, & quaſi domi apud me reſidẽs, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem miſſos iſtos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud

E carmen ad finẽ apponens. Sed quid hoc? an non Cleolaus hic eſt, is qui pedibus longũ adeò incedit? ſeriò autem uenit & accedit. Num alloquemur ipſum? CRI. Atque admodum. TRI. Cleolaë, nequid curſu præteruehare, neque prætereas nos: ſed accede lætus, ſi quidem nuncium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, ô præclarum par amicorum. TRI. Quæ autem eſt feſtinatio iſta? permultum enim anhelas. num nouum aliquid geſtum eſt? CLE.

Cecidit ſupercilium illud olim Perſidis
Fama celebratum, atque Suſa urbs inclyta,
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera, & ui roboris.

Videtur uictoriam Traiani intelligere, qui Cteſiphontem & Babylonẽ

& alia multa Oriētis in potestatem redegit.

CRIT. Hoc illud est, ut semper deus non negligit bonos, sed auget, prouehens in melius. Nos autē ô Triephon, pulcherrima inuenimus. Solicitus enim mecum ipse eram, quidnam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Nosti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur sufficit liberis, dies uidelicet imperatoris. Neque enim diuitiæ nos deficiēt, neque nos populus perterrebit. TRI. Et ego, ô Critia, hæc relinquam liberis, ut uideant Babylonem perditam, Aegyptum in seruitutem redactā, Persarum liberos seruilem ætatem agētes, excursiones Scytharum sedatas, utinam igitur & prorsus propulsatas. Nos autem illum Athenis ignotum inuentum adorātes, & manus in cœlum tendentes, gratias illi agemus, ut qui digni facti fuerimus huiusmodi potestati atque uirtuti subiecti esse. Reliquos autem istos nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod prouerbio dici solet: Non est curæ Hippoclidi.

Hic dialogus inter nothos Luciani refertur.

CHARIDEMVS, SIVE DE PVLCHRITVDINE,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Neque hic dialogus Luciani uidetur esse: id quod Aldus quoque annotauit, & cum ex stilo, quanquam is multo simplicior hic, quàm in superiore est, tum ex reliquo totius corporis contextu apparet. Continet autem encomium pulchritudinis seu formæ, tribus orationibus diuisum, utpote à tribus personis in conuiuio tractatum, quarum priores duæ præstantiam ac dignitatem pulchritudinis commendant, multis ad hoc deorum pariter & hominum adhibitis exemplis. Postrema autem etiam uim & effectum illius ex mutua collatione reliquarum uirtutum, & eorum quæ uulgo inter bona recensentur. Cætera plana sunt.

HERMIPPVS ET CHARIDEMVS.

HER.

Eambulabā fortè heri in suburbio, Charideme, simul ut ex agrorum aspectu me aliquantulum reficerem, simul etiā quietis & ocii gratia. fortè enim tum meditabar quippiam. Obuiam igitur mihi fit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autē ipsum, quemadmodum consueueram, interrogabā unde ueniret scilicet, & quò iturus esset. Tum ille, uenire se quidem etiam ipsum respondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aspectu percipere consueuisset, refici autem uelle etiam temperata ac leni aura quæ illos afflaret. Cæterū redire se à cōuiuio, quod pulcherrimū peractum fuisset in Piræeo apud Androclem Epicharis filiū, qui ob partam uictoriam Mercurio sacrificasset. Vicisse autem ipsum in Diasiis, libro quodam recitato. Commemorabat autem cum alia multa quæ ibi acta essent urbana & festiua, tū uerò & pulchritudinis encomia à uiris dicta aiebat, quæ ipsum quidem non posse referre, oblitum eorum præ senectute uidelicet: deinde etiā alioqui non ita multum circa orationes dicendas uersatum. Te uerò facilè commemoraturum, ut qui & ipse encomium dixisses, & cæteris per totum cōuiuium animum aduertisses. CHAR. Facta sunt hæc Hermippe, ut dicis. Veruntamen neque mihi facile fuerit accuratè cūcta persequi. Neq; enim possibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui ministrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc est, meminisse eorū uerborum quæ in conuiuiis fiunt. Nosti enim quām obliuiosos reddant etiam eos qui alioqui plurimū memoria ualent. Sed tamē tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætermittens, quæcunque memoria consequi

Festa Iouis fuere Athenis Diasia, ἀπὸ διαφυγεῖν ἀυ]ὸς ὑυχαῖς τὰς ἄσας, ut Suidas ait, appellata.

A consequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verùm enim si mihi totam à principio narrationē repetiueris, puta & quis liber fuerit quē recitauerat Androcles, & quē recitato eo superauerit, postremò & quósnam uos ad conuiuium uocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipse quidem liber encomium Herculis erat, ex somnio quodam, ceu dicebat, ab ipso compositum. Vicit autem Diotimum Megarensem illum, pro spicis, imò uerò pro gloria cum eo certās. HERM. Quid autem libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Castoris & Pollucis. Dicebat autem se quoque ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis quasi quandam gratiā per-
B soluisse: præsertim cum ab illis etiam cōfirmatus fuisset, de summis nauium uelis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alii multi, partim cognati ipsius, partim aliàs familiaritate iuncti: qui uerò memoratu digni sunt, quiq; totum conuiuium cohonestarunt, laudésque pulchritudinis uerbis persecuti sunt, Philo erat Diniæ filius, & Aristippus Agasthenis, tertiusq; ipse. Accumbebat autē nobiscum & Cleonymus formosus ille, Androclis nepos, adolescentulus tener & delicatus, qui mentem tum habere utique uidebatur. Admodū enim attentè auscultabat quæ dicebantur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc modum exordio:
C HERM. Nequaquā, amice, ne mihi prius ipsa encomia exordiare, quàm caussam quoque exposueris, qua adducti ad hoc argumentum tractandum processeritis. CHAR. Præter rem moraris nos ô optime, qui tibi iamdudum potuissemus uniuersa oratione exposita iterum hinc abire. Veruntamē quid agas quando quispiam amicus existens tantopere urgeat? Necesse enim est quiduis etiam amici caussa perpeti. Caussa igitur quā quæris qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus formosus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclem, cuius nepos erat, sederet, multus ab idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad formam eius plus quàm obstupescebant.
D Propemodū igitur cæteris omnibus postpositis, sedebant encomia adolescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnitiem quandam arbitrati sumus esse uerbis ab idiotis superari, præcipuè de pulcherrimis dicendo, quo solo nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine uerba facere cœpimus. Visum igitur nobis est haud nominatim dicere laudes pueri (neq; enim honestum fore, nam hoc pacto præcipitaturos nos ipsum in maiorem insolentiā esse) sed tamen neque illas incompositè adeò, & ut cuique fortè succurrisset, sed seorsim singulos quæcūq; de re proposita cōmeminissent. Atq; ita Philo primus exorsus,
E in hunc modum uerba fecit. Quàm indignum uerò est, quod cum quæcūque in singulos dies agimus, pro iis tanquam pulchris omnem operam ac diligentiam adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde silentes ac taciti sedemus, ac si metuamus ne fortè uerbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, uel imprudentibus nobis excidat! Atqui ubinam aliquis oratione meritò utatur, si, cum de illis quæ nullius precii sunt, tantopere contendat, de eo quod omniū pulcherrimū est, planè conticescat? Aut quomodo id quod in uerbis pulchrum est, rectius quàm omnia alia seruari poterit, si de ipso fine eorum quæ quotidie aguntur, dicere prętermittamus? Verùm ne uidear monere quidem scire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos

esse,dicere autem ipse de eo nihil posse:quoad fieri potest,de eo breuiter com- F
memorare conabor.Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri:pauci autem omnino fuerũt qui illam assecuti fuissent. Qui uerò donum hoc fortè adepti fuere,illi omnium beatissimi fuisse uisi sunt,& apud deos & ãpud homines meritò honore affecti. Atq; huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti sunt,Hercules,& Dioscuri, & Helena,Iouis filii sunt:quorum ille quidem fortitudinis caussa honorẽ hũc cõsecutus esse dicitur, Helena autẽ pulchritudinis gratia cum se ipsam in deam mutasse, tum fratribus Dioscuris caussa fuisse ut ante ipsam in cœlum ascẽderent,iis quibus cæteri uita functi sub terra obnoxii premuntur,exoluti. Quan- G
quam etiam quicunq; hominum dignus unquam iudicatus fuit ut deorũ consuetudine frueretur, alium reperire nõ licet quàm qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac caussa cum diis Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miscuisse nectar dicitur omnium summo deorum. quare etiam ipsum neq; ullum deorum cæterorum alium uoluisse secum uenationis huius,amorũ suorũ uidelicet, participẽ fieri:sed sibi soli decorum arbitrari esse in Gargarum Idę deuolare,atque inde amasium suum in eum locum ubi per omne tempus cum illo consuetudinẽ haberet,subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, ut nõ solùm cœlo dignatus H
eos fuerit,illuc ipsos attollens : sed & ipse in terram quocunque fors tulit, descenderit,ut cum amatis singulis locis congrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnum conuersus,cum Leda rem habuit : ob eandem autem & tauri facie Europam rapuit. Assimilatus autẽ Amphitryoni,procreauit Herculem.multaq; alia Iouis uaframenta enumerare quispiã possit, quibus ille eorũ cõgressu quorum desiderio tenebatur,potitus fuit. Quod autẽ maximum est,quodq; meritò aliquis admirari possit, cũ ille cum diis uersaretur (neq; enim hominũ ulli conuersatus est præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquã habuit,
Iliad.1. ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta,ut in priore quidem oratio- I
ne Iunonem,quanquam illa antea ubique increpare ipsum consueuisset,nihilo minus tamen ita perterruerit,ut ea satis habuerit quòd nihil grauius pateretur,
Iliad.8. & intra uerba duntaxat,illius ira consisteret.In posteriore autem deos uniuersos non minore terrore affecerit,terram unà cũ ipsis hominibus & mare quoque in sublime sublaturum sese minatus. At uerò quoties cũ pulchris congressurus esset, ita mansuetus & blandus, omnibũsque æquabilis redditur,ut apud omnes alios etiam ipso eo quod Iupiter est deposito, uidelicet ne molestus aut ingratus cuiquam eorum quos amat,uideatur, alienã aliquam formam induat, eãmque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici posse. Tantum K
reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solùm ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est,cæterorum autem deorum nullus,ut hæc magis accusationem Iouis continere uideantur, quàm pro pulchritudine dicta esse:sed si quis diligenter considerare uolet, omnibus etiam diis eadem hæc accidisse uidelicet deprehendet : ut uerbi gratia Neptunum Pelopis forma captum fuisse, Hyacinthi autẽ Apollinem, & Mercuriũ Cadmi.Præterea neq; deas pudet pulchritudine superatas ac captas uideri,sed hãc quasi æmulationem quandam honoris inter se habẽt, puta eã quæ cum pulchro aliquo rem habuit,narrare posse,hominibus sese dedisse.Iam uerò cum ex cæteris omnibus unaquæq;

suæ

A ſuæ ac certæ rei præſes ſit, de iis quibus quæque præeſt, nulla cum altera contendit,ſed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit,haudquaquam cum Diana de uenatione pugnat: eodemq; modo & illa Mineruæ de re militari concedit : de nuptiis autem Iuno Veneri,neque hæc illi moleſta eſt ob ea quibus illa præſidet. At contrà ſingulæ ob formam & pulchritudinē eò uſq; animo efferuntur,omnesq; alias excellere ſibi uidentur,ut cum Eris ipſas inter ſe mutuò diſcordes & inimicas reddere uellet, nihil aliud obiecerit illis, q̃ pulchritudinem,rata hoc pacto facillimè ſeſe hoc quod uolebat,effecturam eſſe. Ac prudenter ſanè hoc excogitauit : animaduerteritq; uel inde aliquis pulchritu-
B dinis poteſtatem. Nam poſtquam pomum illud accepiſſent, & inſcriptionē legiſſent, cum unaquæque ſuum illud eſſe cēſeret, neq; tamen ulla cōtra ſeipſam ſuffragium ferre ſuſtineret, quòd uidelicet altera turpior eſſet, ad Iouem, harum quidem patrem,illius autem etiam fratrem & coniugem,deueniunt,litem hanc illi diſceptandam committentes. Ille autem cum & per ſe ipſe ſentētiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre poſſet, & multi fortes & ſapientes & prudētes cum in Græcia tum inter Barbaros eſſent,quibus eadem cauſſa delegari potuiſſet: iudicium hoc Paridi Priami filio cōmiſit,manifeſtum adeò calculum ferens, quòd & prudētiam & ſapientiam & uires pulchritudo anteiret.
C Porrò tanto ſemper ſtudio tantáque cura formoſæ audire expetiuere,ut & heroum pariter & deorū exornatori poëtæ perſuaſerint,nō aliunde magis quàm â pulchritudine ſeſe appellare. Proinde libentius audierit λευκώλενος (hoc eſt niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεὰ, & θυγατὴρ μεγάλου κρόνου (hoc eſt, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autē neque Tritogenia, quàm Glaucopis uocari maluerit. Et Venus uniuerſo etiam redemerit nominari χρυσῆ, hoc eſt aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinēt. Atqui hæc non modò argumento atque indicio ſunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc ſe gerant: ſed & teſtimonium perhibent neutiquam falſum, quòd cæteris omnibus
D præſtantior eadem ſit. Proinde Minerua quidē fortitudine pariter & prudentia præſtare illam ſuffragatur. utrique enim harum præſidet ipſa. Iuno autē uniuerſa dominatione atque potentia expetendam magis eſſe,ſententia ſua declarat,in partem etiā Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd ſi igitur diuina adeò res & ueneranda pulchritudo eſt, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandem honeſtum nobis fuerit,ſi nō & ipſi deos imitantes,cū rebus tum uerbis,quibuſcunq; modis poterimus,pulchritudini patrocinemur ? Atq; hæc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quòd etiam plura hic dicturus fuiſſet,niſi ſciret uerboſitatem in conuiuiis lon-
E giorem improbari. Cæterùm poſt illum ſtatim Ariſtippus uerba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neq; enim uolebat primo, ueritus proximo poſt Philonem loco dicere. Exorſus autē inde eſt: Multi ſæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducētibus dicere, ad alia neſcio quæ argumenta abripi conſueuere, ex quibus ſibi quidē famam cōparaturos ſe putāt,auditores autem uerbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere ſolent alii quidem de iiſdem rebus inter ſe uerbis cōtendentes: alii autem ea quæ non exiſtunt, commemorantes, alii etiam de iis de quibus minimè neceſſe eſt,uerba facientes. Quos ſanè decebat omnibus hiſce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè poſſint,apud animum cogitare. Hos igitur quādò nūc ego

Exordiū ſimile Iſocratis proœmio in oratione de laudibus Helenæ: unde etiā huius orationis pleraq; ſumpta uidētur.

de iis quæ existunt, nihil sani cognouisse existimo, & alioqui autem etiam alio- F
rum ignorantiam de rebus optimis, reprehendentem, in eadem uitia incurrere,
omnino stultitiæ cuiusdam esse puto: idem argumẽtum orationis utilissimum
atque pulcherrimum auditoribus proponam, quodq; omnis quicunque etiam
fuerit, fatebitur scio dignissimum esse quod pulcherrimum quoque uocetur.
Quòd si igitur de alia aliqua re uerba faceremus, & non de pulchritudine, satis
fuisset unum aliquem dicentem audisse, & exinde argumẽto eo relicto ad alia
transisse: nunc autem præsens hoc tantam dicendi copiam præbet iis qui de eo
orationem instituunt, ut haudquaquam si quis pro dignitate ipsum nõ tracta-
rit, ob id infeliciter sibi successisse rem arbitrari debeat: sed si post multos alios G
nonnihil ad priores laudes etiã ipse conferre potuerit, benigniorem fortunam
experiri putetur. Nam quod manifeste adeò à superioribus in honore habitum
semper est, ab hominibus autem ita pro re diuina & operæ precio digna existi-
matum, omnibusq; quicunq; uiuunt, peculiare ornamẽtum existit, præterea &
eos quibus adest, ab omnibus amari & coli, illos autẽ quibus abest, odio haberi,
neq; dignos adeò quos aspicias, uideri facit: quisnam dicẽdi facultate præditus
tanta fuerit, ut id pro eo ac dignum est, laudare sufficiat? Verũtamen quoniam
ita multis ipsi opus est laudatoribus, ut uix unquã pro dignitate tractari queat,
nihil alienum aut indecorũ fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conari, quan- H
quam uerentes nonnihil uerba facere post Philonem. Adeò autem omniũ quæ
sunt, ueneratione dignissima, maximêque diuina res pulchritudo est, ut etiam si
omittamus dicere quibus honoribus Dii pulchros affecere: superioribus certè
temporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admira-
tione fuit, ut cum adhuc intra ætatem esset, Theseus ob aliam quandam rem in
Peloponesum profectus, conspecta illius forma, in tantam admirationem ipsius
uenerit, ut cũ & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequa-
quam uulgari, nihilominus tamen putarit sibi uitam uitalem, ut ille ait, nõ esse,
si illa carere deberet: rursum autẽ se omnes alios felicitate supergressurũ esse, si I
secum illam cohabitare contingetet. Atque hoc modo cum apud sese animatus
esset, à patre quidem ipsius accipere illam desperauit. neque enim elocaturum
ipsum illã, cum nondum ad iustam ætatem peruenisset. cæterùm imperio illius
contempto atq; despecto, spretisq; insuper etiam omnibus qui tũ in Peloponne-
so agebant potentibus, assumpto Pirithoo, qui ipsi in raptu adesset, à patre ui
abreptam in Aphidnam Atticæ regionis oppidum asportauit. Tantam autem
gratiã habuit Pirithoo pro hoc auxilio præstito, ut ipsum per omne deinde tẽ-
pus ita amarit, ut etiam posteris in exemplum abierit Thesei & Pirithoi amici-
tia. At postquam etiã illum oportebat ad Plutonis proficisci regnũ, ambientem K
filiam Cereris Proserpinam, postquã multis ipsum dehortatus à proposito ne
quid tale tentaret, auertere nõ potuit, unà cũ ipso profectus est, arbitratus debe-
re se hãc illi referre gratiam, ut pro eo etiam animã in periculum poneret. Cæ-
terùm ubi hoc profecto peregre, illa Argos mox rediisset, postquam ætate nu-
bilis facta est, quanquã principes Græciæ & formosas alias, & ex parẽtibus præ-
claris natas, ex tota ea terra ducere uxores sibi possent, nihilominus tamẽ con-
uenientes, huius proci facti sunt, cæteris omnibus perinde ut uilioribus cõtem-
ptis. Scientes autem quòd non absque certamine ab uno aliquo ducenda esset,
metuentesq; ne pugnãtibus inter se aliquibus, bellũ inde toti Græciæ oriretur,

de

A de communi ſententia in hæc uerba iurarunt, quòd omnes auxilium ferre uellent ei, quicunque uxorem hanc ducere dignatus fuiſſet: neque cuiquam concedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggreſſus eſſet: exiſtimantes uidelicet quiſque ſibi auxilium & ſocietatem hãc parari. Propria quidem igitur ſententia fruſtrati omnes ſunt præter Menelaum: communis autem pacti experimentum ſtatim adeò dederunt. Non enim multò pòſt, cum contentio inter deas de pulchritudine orta eſſet, diſceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cum iudicio inferior eſſet, quàm ut inter corpora dearum cognoſcere poſſet, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius
B Aſiæ imperium, Minerua robur & uires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipſe uerò contrà ſecum ita cogitaret, quòd imperia quidem etiam uilibus & contemptis hominibus obuenire poſſent, Helena autem non ſtatim ullus poſterorum dignus futurus eſſet: nuptias huius cæteris rebus omnibus antepoſuit. Poſtea uerò exorta celebri illa expeditione cõtra Troianos, & Europa tunc primùm contra Aſiam bello concitata, cum Troiani poſſent Helena reddita, ſine periculo ac metu terram ſuam retinere, Græci autem hanc illis habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri conſulere ſibi ipſi uoluerunt, rati non
C aliam pulchriorem belli cauſſam ob quam moreretur, inuenire ſe poſſe. Iam uerò & dii cum certò ſcirent liberos ſuos in eodem bello perituros eſſe, haudquaquam illos ab eo abſterruerunt, ſed ad id ultro proficiſci fecerunt, rati non minorem illi gloriam conſecuturos eos eſſe ſi pro Helena mortem obiiſſent, quàm quòd deorum filii procreati eſſent. Et quid attinet de filiis deorum dicere, cum ipſi dii maiore grauiorêque certamine inter ſe eodem bello congreſſi fuerint, quàm tunc cum contra Gigantes bellum geſſere? Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicarunt: hic autem ipſi contra ſe ipſos arma tulerunt. Quo ſanè argumẽto, quódnam aliud manifeſtius aut cla-
D rius eſſe poteſt, quanto etiam ipſis diis iudicibus, cæteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quidem rerum nunquam ulla ullo modo inter ſeſe diſcordes fuerint, pro pulchritudine autem non ſolùm filios ſuos in mortem obtulerint, ſed ipſi inter ſe dimicarint, nonnulli autem etiam uulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis cenſuerunt pulchritudinem cæteris rebus uniuerſis anteponendam eſſe? Atenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hũc locum commorari diutius uideamur, ad alium hinc tranſire uolo, haudquaquam his quæ antè dicta ſunt, ad comprobandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Ar-
E cadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius captos oſtendit mortem ſubire uoluiſſe potius, quàm ab hac diſſociatos, lucem intueri? Nam poſtquam adultam ætatem attigit puella, illámque pater nõ paruo interuallo cæteras omnes anteire conſpexit, ipſe quoque forma illius captus eſt. Tanta enim hæc in illa excellebat, ut etiam eum â quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cum ipſe quidem illam apud ſeſe retinere cuperet, elocare autem uelle ei qui dignus illa foret, ſimularet, ut hominũ accuſationem puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate ſua multo iniuſtiorem, per quã putabat, id quod animo intendebat, facillimè ſeſe conficere poſſe. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compara-

rat,equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium uelocissimi erant,iunctis,cum F
procis puellæ aurigatione certabat,ei uidelicet qui certamine superasset, spon-
sam illam proponens:qui uerò uictus esset,illum capite priuandum edicens.Iu-
bebat autem etiam ipsam unà conscendere currum,quò uidelicet illi dum uul-
tu in illã defixi hærerent, interea aurigandi currus obliuiscerentur. Cæterùm
cum qui primus certamen hoc iniisset,successu caruisset,& præterquam quòd
à puella, etiã à uita excidisset,reliqui cum ad certamen obeundum cunctari, &
eorum quæ semel decreuissent,quicquã detrectare, futile ac iuuenile quiddam
esse censerent, rursum autem crudelitatem Oenomai detestarentur,alius alium
præuertit moriendo, perinde ac si metuerent ne non pro puella illa mori pos- G
sent.Ac processit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur.
At dii cum illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui
mortui fuerant,& puellam miserarentur, alteros uidelicet quòd tantæ rei pos-
sessione priuati essent:puellam autem,quòd forma sua per ætatem frui nõ pos-
set:pro iuuene eo quicunq; mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam
aduertentes,& currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immor-
tales,quorũ ope puella potiturus,ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus
quoq; est,socero ad metam & terminos uictoriæ occiso. Adeò pulchritudo ipsa
cum hominibus diuinum quiddam esse uidetur,& ab omnibus coli consueuit, H
tum à diis quoq; sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quam ob rem
neque nos quispiam reprehendere meritò poterit, quòd quasi quoddam ope-
ræprecium putamus hæc de pulchritudine disseruisse. Atque ad hunc modum
& Aristippus orationem suam peregit. HER. At tu iam restas Charideme:
quare fac ut quasi quãdam coronidem imponas oratione tua pulchris hisce de
pulchritudine dictis. CHAR. Nequaquam,per deos quæso,ulterius progredi
me cogas. Satis enim sit indicasse tibi & quo pacto conuersati fuerimus,& hæc
quæ modò dixi: præsertim cum ne illa quidẽ satis adhuc meminerim,quæ mo-
dò cõmemoraui. Multo enim facilius ea memoria repetiueris,quæ ab aliis dicta I
sunt,quàm quæ ipse dixisti. HER. Hoc igitur illud est uidelicet quod ab initio
consequi me cupiebã. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorum ac tuã au-
dire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiã illa frustra laborasse te scias. Sed
per Mercurium quæso, totam adeò orationẽ quemadmodũ à principio exor-
sus fueris,mihi recita. CHAR. Satius quidem fuerat,contentum his quæ dixi,
à difficilioribus abstinere me: attamen quandò ita cupis & nostram audire ora-
tionem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse
quoque uerba feci. SI primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, proœ-
miis fortasse frequentibus & densis opus haberem : nunc autem quandò post K
multos alios qui ante me uerba fecerunt,dicturus sum,nihil alienum puto fue-
rit,si illorum antè dictis,perinde ac proœmiis quibusdam usus,sequentem ora-
tionem subiungam,præsertim cum non alio loco,sed hoc in conuiuio,eodém-
que die,orationes istæ habeantur, ita ut liceat & præsentes latere nos, perinde
ac si non quisque priuatim uerba faceret,sed eandem singuli per uices prose-
quantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem utique com-
parandam,ea quæ uestrum unusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At ue-
rò hic adhuc tantum superest, ut & iis qui post nos uenturi sunt, extra ea quæ
nunc dicta sunt, satis laudũ ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim un-
dique

A dique circunstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo, ubi semper ea quæ nouissimè apparent, carpentes potissimùm alliciunt. Ego uerò ex omnibus illis delectis, quæ mihi uidebuntur minimè prætereunda fuisse, quambreuissimè potero dicam, ut & pulchritudini debitum suũ reddam, & uobis omissa uerborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui uel ob fortitudinem, uel ob aliam aliquam uirtutem præstare nobis uidentur, si non quotidie honestis actionibus beneuolentiam sibi concilient, & nos quodammodo ad amandum se cogant, inuidemus illis magis: undecunq; etiam B eis negocia quæ geruntur, minus bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam suam, sed statim etiam ubi aspeximus tãtùm, capimur, & plus quàm amamus eos, neque grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis licitum fuerit, & seruire quoque illis. Libentius igitur quispiam obedierit formoso alicui, quàm imperauerit ei qui talis non est: maioremq; gratiã habuerit formoso multa iubenti, quàm si nihil quicquã præcipiat. Ac cæterorum quidem bonorum quibuscunque caremus, ulteriorem assequendi curam nullam gerimus: at pulchritudinis nulla unquam nobis satietas oboritur: sed siue Aglaiæ filium illum, qui cum Achiuis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacin- *Nireum intelligit, quo pulchrior alter non uenit ad Troiã, ut Homerus ait Iliados. 2.*
C thum formosum illum, siue etiam Lacedæmonium Narcissum pulchritudine superemus, tamen nobis ipsi minimè satisfacimus, sed semper timemus ne fortè uideamur apud posteros ab aliis superati fuisse. Propemodũ autem omnium eorum quæ inter homines gerũtur, ut ita dicam, quasi quoddã cõmune exemplum pulchritudo proposita est. Nam neq; duces negligũt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neque oratores ad eandem orationes suas componere, neque etiã pictores imagines ac tabulas suas secũdum illam depingere. Et quid attinet ista recensere, quorum finis quoque pulchritudo est? Quin illa quoque quibus necessariò utimur, haudquaquã prætermittimus quin omnia quãma-
D ximè fieri potest, cum summo studio quampulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit usum & necessitatem ædium, quantum ut pulchritudine earũ ingredientes quasi attonitos redderet: & ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam sententia falsus est. Nam Vlyssis filius ita admiratus eas fertur, cum ad percontandũ de patre eò loci uenisset, ut ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit: *Odyss. 4.*

Talis & ætherii forsan Iouis aula renidet.

Et ipse adolescentis pater non aliã ob caussam minio infectas duxit naues, cum *Ilia. 2.*
unà cũ Græcis ad Troiã proficisceretur, q̃ ut aspiciẽtes earũ aspectu obstupefa-
E cere posset. Et ferme siquis singulas artes perpendere uolet, reperiet omnes eas ad pulchritudinẽ tẽdere, eámq; cõsequi pro summo ducere. Adeò autẽ pulchritudo cæteras res cunctas excellere uidetur, ut iis quæ uel cũ iustitia, uel sapientia uel fortitudine aliqua fiũt, multa alia inuenias maiori precio uel existimatione digna cẽseri: at uerò quæ cũ hac specie cõmune aliquid habẽt, iis nihil quicquam melius inuenire licet: ut rursum & illis quibus hæc cõiuncta nõ est, nihil quicquã inhonestius atque indignius. Quippe solos eos qui pulchri non sunt, turpes uocamus, perinde quasi pro nihilo habendum sit, quicquid tandem aliquis habuerit in quo cæteros antecellat, si idem pulchritudine careat. Proinde & eos quidem qui uel in republica degentibus imperio præsunt, uel tyran-

*δημοκρατικοὺς, κολακας. norum poteſtati ſubiecti uiuũt, alteros quidem populares * uocare ſolemus, al- F
teros autem adulatores. Solos autem eos qui huic poteſtati ſubiecti ſunt, & ad-
miramur uidelicet, & cum philoponos tum philocalos nominamus, adeoq; cõ-
munes benefactores cenſemus eſſe eos, qui pulchrorum quaſi quidã procura-
tores ſunt. Quandò igitur ita uenerabilis res pulchritudo eſt, ita autẽ ab omni-
bus etiam uotis expetitur, & quaſi pro lucro putatur huic miniſtrare ſaltem ali-
quid potuiſſe: quomodo non meritò reprehenderit nos quiſpiã, quòd cũ tan-
tum lucrum lucrifacere poſſimus, ultro illud prodamus, ne hoc ipſum quidem
uerentes damnũ uidelicet quod mox accipiemus? Ac tantam quidẽ ego quoq;
orationẽ habui, multis quæ mihi de pulchritudine amplius dicere licebat, omiſ- G
ſis, poſtquam conuerſationem hãc in longum adeò progreſſam uidebã. HER.
Felices ſanè uos, quibus tali conuerſatione frui licuit. Ferme autem iam etiã ego
non minus uoluptatis quàm uos, per te uidelicet, accepi.

Neque hic uidetur Luciani eſſe.

NERO, SIVE DE FOSSIONE ISTHMI,

ſi modò germanus eſt Luciani, Iacobo Micyllo interp.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuſcunq; tandem eſt (nam Luciani eſſe, neque aſſeri puto poſſe, neq; prorſus negari) H
quaſi quædam in Neronem inuectiua eſt, qua potiſſimùm dementia illius exagitatur, quam cum in Iſthmo fo-
diendo, à quo & tituli ratio ſumpta eſt, tum in obeundis ſcenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit.
Eſtq; ueluti perpetua facti commemoratio, paucis quibuſdam & cæterorum ipſius facinorum exemplis am-
plificandi cauſſa adiectis, quæ tota Muſonio philoſopho tribuitur, qui Tuſcus genere, ut Tacitus ait, cum ſtu-
dia iuuenum præceptis ſapientiæ foueret, à Nerone poſtremò, cum in omnes bonos & claros æquè graſſare-
tur, ob linguæ libertatem, ut Suidas addit, interfectus fuit. Huius et alij meminere, & Gellius lib. XVI. cap. I.
Cæterùm fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris, uelut appare-
bat, uitioſitatem, uertenda: quam ob rem, ut in poſtremo operis, eam ſaltem à lectoribus ueniam poſtulo, quæ
cæteris hactenus in claris & manifeſtis etiam impingentibus, data fuit: præſertim cum in nullo hactenus,
quod equidem ſciam, legentium fidem fefellerim, ubique cum hoc loco, tum in ſuperioribus, eo circa quod uel
ignorãtia, quam & ipſam agnoſco, uel alia aliqua de cauſſa hæſitaſſem, aut aſteriſco, aut annotatiuncula ali- I
qua ſignato. Qui ſi nihil aliud, illud certè tamen exiſtimo, occaſionem & quaſi quandam anſam ad ulteriora
ac ueriora indaganda alijs me tradidiſſe.

MENECRATES ET MVSONIVS.

MEN. AT Iſthmi foſſio, quæ in manu adeò, ut aiunt, tyranno fuit, & tibi Mu-
ſoni mentem habere græcam uidebatur. MVSO. Scito Menecra-
tes etiam meliora cogitaſſe Neronem. Nam & circuitus Pelopon-
neſi illos ſupra Maleam, tollere nauigantibus uolebat, Iſthmo ad ui-
ginti ſtadia interrupto. MENEC. Hoc autem & emporiis profuturum erat
uidelicet, & ciuitatibus cum maritimis, tum etiam illis quæ in mediterraneis ſi- K
tæ ſunt. Nam ſi maritima loca bene habeant, etiam illis quæ interiora ſunt, do-
meſticus agrorum prouentus ſufficiet. Sed hæc narra quæſo Muſoni nobis: o-
mnes enim audiendi cupidi ſumus, niſi ſi quid aliud ſeriæ rei fortè eſt cui tu
nunc incumbere cogitas. MVSO. Narrabo, quandoquidem uultis. Nam ſat
ſcio quòd plus etiam gratificabor, iis utique qui ad iniucundam adeò cura-
rum (ut ita dicam) officinam hanc ſtudendi cauſſa uenerunt. Neronem igitur
in Achaiam uia ducebat, & illud item, quòd ſibi ipſi uehementer perſuaſerat
ne Muſas quidem dulcius modulari. Volebat autem & Olympiis (quod certa-
men omnium maximè exercitiis frequentatur) cantãdo coronari. Nam quæ in
Pythiis

A Pythiis aguntur, eorum pleraque ad se magis quàm ad Apollinem pertinere putabat. Neque enim neque illum aduersus se citharā aut carmen aliquod mouere audere. Cæterùm Isthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu aut longè antè cogitasset, sed cum fortè naturam loci conspexisset, magnificū opus hoc animo concepit, Achiuorum uidelicet regem, eorum qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponens, qui ipse Euboeam quoque à Bœotia resecuit, medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde autem & Darium, ut à quo & Bosporus ponte iunctus fuerit cum is contra Scythas proficisceretur. Nam Xerxis factum etiā ante ista fortassis animo cogitarat, quod magnificen-
B tissimum operū magnificorum omniū fuit. Supra omnia autem hæc etiā illud putabat, Græciam per hoc quòd breui adeò omnes inter se misceri possent, cō tra exteros splēdidè adeo stabilitum iri.* Nam tyrannorum ingenia ebria quidem sunt, tāguntur autem alicubi ubi uocem hanc audiunt. Porrò progressus in scenam, hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & cāticū quoddam non magnum Melicertæ & Leucotheæ. Cum autem aureum ipsi ligonē porrexissent, Græciamq; tanquam in tutelam commendassent, ad fodiendum profectus est, plausu cantuq; prosequentibus illum tum omnibus. Atq; ubi terram ter, opinor, tetigisset, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita
C erant, opus unà capessere iussisset, Corinthum rediit, Herculis adeò res gestas omnes sibi uisus superasse. Illi igitur qui in uinculis fuerāt, petricosis atque difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At ubi iam septimum & quintū diem quasi alligati Isthmo fuissemus, rumor quidam è Corintho uenit, non ita tamen manifestus aut planus, quòd Neronem pœnituisset Isthmi incisi. Dicebant autem Aegyptios geometras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atque æqualem utriusque maris superficiem deprehendisse: sed cum eam partem quæ *Lechæum aspicit, altiorem iudicarent, de Aegina in timorem uenisse. Nam si tantum pe-
D lagus contra insulam effunderetur, periculum esse ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiēdo Isthmo ne Thales quidem absterriturus fuerat, quāquam sapientissimus, & naturaliū rerum peritissimus. Nā incidendi illius maiore studio tenebatur, quàm publicè canēdi. Sed motus occidentalium gentium, & asperrimus qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomē ipsi est) reuocauit ex Græcia & ab Isthmo Neronem frigidè adeò maria dimensum. Nā æquè altè à terra utrūq; assurgere, eandemq; superficiem habere scio. Aiunt autem ipsi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipsi ex Tribuno heri, qui impegerat, audistis. MEN. At uox, Muso-
E ni, propter quam in Musas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualisnam tyranno est? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus ueniebant, alii quidem admirabantur ipsum, alii autem etiam deridebāt. M VSO. At ille, quod ad uocem attinet, neque admiratione dignus, neque risu est. Nam ipsum natura inculpabilem, atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem cōcauum quiddam, nō natura tamen, & graue, impendente atque urgente hoc gutture: ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam personat. Voculationes autem sonorum leuigant hunc, postquam sibi ipsi non confidit:* Chromatum uerò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & ubi tempus est, ire & stare, & de loco transire, deinde &

ἐσιᾶσθαι, quod à nomine ἐσία deriuasse uidetur. Nā alterum ἐσιᾶρ, quod conuiuio accipere significat, ι tenui scribitur.

Portus est ad occidētem uergens, quem ex Italia nauigantes ſ.

Vindicis, qui primus cōtra Neronē in Galliis surrexit, Suetonius & Tacitus quoque memnit.

nutum cum membris exæquare, hæc accuratè facere, eius est qui pudore solo F
eo afficitur, quòd rex uidetur. At rursum si imitetur superiores, hui quàm mul
tis spectatoribus risus excidit! quanquam infinito adeò metu impēdente, si quis
ipsius caussa rideat. Nutat enim plus æquo, & cum spiritum attrahit, stat sum-
mis pedibus distentus & refractus, perinde ut ii qui rotam circūagunt. Iam ue-
rò natura rubicundus existens, multo magis etiam rubescit cum ipsi facies in-
cenditur. Spiritus autem modicus, & ægrè alicubi sufficiens. MEN. Qui uerò
certamine cum ipso conferuntur, Musoni, quo pacto se gerunt? Nam arti gra-
tificantur scilicet. MVSO. Arti quidem Musoni, quemadmodum & qui lu-
ctando subseruiunt: sed cogita Menecrates tragicum histrionem illum, quo G
pacto in Isthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes sunt, si qui in iis o-
stentandis impendiò elaborant. MENE. Quid hoc autem Musoni? admodū
enim ignarus eius sum quod dicis. MVSON. Audi igitur rem absurdā quidē
& insolentem, attamen in conspectu Græcorum actam. Nam cum in Isthmiis
lex esset, ut neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni pla-
cuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epi-
rota autem ille, ut qui uoce optimè ualeret, & ob eam autem etiam celebrare-
tur, & in admiratione esset, clarius solito fingebat & coronam amare se, & ni-
hil de studio remittere uelle priusquam à Nerone decem talenta pro uictoria H
acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nā & auditus
iam sub scena fuerat, in ipso uidelicet certamine. Acclamantibus autem Græcis,
Epirotæ mittit scribā, qui iuberet hunc submittere sibi sese. Sed pergente eo, &
supra modum attollente uocem, populariterq; ac liberè cum ipso contendente,
immittit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negociū per-
tinerent. Nam & libellos elephātinos & duplices habebant, quibus præ se in-
tentis, ueluti pugionibus utebantur. Atq; hi Epirotam ad proximam columnā
erigentes, guttur ipsius fregerunt, cædentes obuersis in rectū libellis. MENE.
Tragœdia autem uicit, Musoni, sceleratum adeò facinus in oculis Græcorum I
ausus? MVSO. Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrē occidit quo-
que. MENE. Si uerò inter tragœdias histrionem occidit execta illius uoce,
quid adeò attinet demirari, quando & Pythicum os, unde uoces inspirare so-
lebant, obturare conatus fuerit, ut uidelicet neque Apollini uox aliqua esset?
quanquam ipso Pythio recensente eum inter Orestas & Alcmæones, quibus
id quòd matres occidêre, etiam laudis aliquam famam præbuit, postquam id in
ultionem patrum fecerant. MVSO. Hic autem cum nullo modo dicere pos-
set quémnam ultus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cum tamen
mitiora quàm ueritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, K
quænam nauis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid afferre ui-
detur! Nam coronati capitibus omnes sunt, perinde ut chorus quispiam, qui
faustum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum proten-
dit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamátque, nisi non satis rectè
percipio, Neronem periisse. MENEC. Clamat enim Musoni, & manifestius
utique, quo propius terrā contingit. MVSO. Euge, ô dii. MEN. Sed ne glo
riemur. Nam mortuis, ut aiunt, non decet conuiciari.

Et sunt qui tradant Paridem histrionē occisum ab eo, quasi grauem aduersarium. Suetonius.

PALINVRVS

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi sequentes, Luciani nõ sunt, neque græcè scripti etiam: sed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: ne horum quidem lectione fraudare quenquam uoluimus, præsertim cum ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipsi essent.

Interlocutores, PALINVRVS, CHARON.

B Obsecro te ô Charon, sine me ut iam nauim conscendã. CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quondam illius quem nuper uiuentem transuectasti, Aeneæ Troiani. CHA. Tú ne ille es qui apud portus Velinos inhumatus iacebas? PAL. Ille ipse sum. Sed crede cœlestium nutu fieri ut transuehar, quorum prodigiis lõgè latéque actæ finitimæ gentes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque insuper solénia statuerũt. Quare te oro ô iustissime Charon, patere tandem ut ingrediar. sic prospera semper sit nauigatio tua, sit solida nauis tua, atq; incõcussa. CHA. Rem iustam petis Palinure. ingredere ut libet. Vos uerò tam confertæ umbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quæ'nã hæc uis desiderii? Expectate tantisper, dum trans flumen hunc porto. regrediar quamprimũ.

C PAL. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tãdẽ eripuisti è malis, qui me dira hac tandẽ qua detinebar trãsfretandi cupidine liberasti. CHA. Amo te equidem Palinure, tum propter Aeneam regem quem mihi nominasti, qui & super omnes quos unquam uiderim mortales, uisus est mihi singulari quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim commune fuit tibi, magisteriũ. par enim sibi quisq; parem affectat, delectátque magis quæ inter pares fit uel confabulatio, uel uitæ actio. Afficiebar porrò nõ modico dolore, quum uidebam iamdudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque sedis tuæ. Neque licebat tibi succurrere, propter legem mihi datam, ne quen-

D quam nisi humato prius corpore transportem. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, subiectúsque alienæ potestati, cui parêre non tam pulchrũ mihi, quàm aliâs necesse sit. Gaudeo autem nũc & lætor, quòd ea aliquando se sors tibi obtulerit, qua & tuum implere desiderium, & meum releuare dolorẽ salua lege officii mei possum. PAL. Imò ego non minus propter te dolebam ô Charon, quia perspiciebam tot te graues assiduósque labores perferentem sine ulla relaxatione. Neque enim me latet, quot quantísque uexari malis solẽt nauium gubernatores, qui nihil aliud in uita quãm nauigationem exercui: atq; ita exercui, ut nihil illa grauius, nihil periclitatius cõtingere moralibus putem:

E propter quod credibile magis tibi uideri potest si angebat me utique fatigatio tua, repetentẽ animo antiquas, quas iuuenis etiam sustinebam, nauticas fatigationes meas: quarum experientia iam edoctus sciebam probè pari malo tuo cõ dolere. CHA. Frustra propter me dolebas, Palinure. nam nihil molesta mihi est ars mea. PAL. Quid ais? CHA. Aio gratam me habere & iucundam artem meam. Vides ut cruda uiridísque senectus est mihi? Memini haud unquam ab ipsa, qua iam omnium annos supero, longæua ætate mea pertæsum me esse laboris mei, qui quotidie insto alacrior atque ualentior. Sed intelligo cur tu aliter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortaliũ, ut sortis suæ quẽque distẽdeat semper, uiuátque contentus nemo studiis suis, laudent uerò lon-

gè, ac beatiores existiment omnes qui diuersas â se artes atque actiones sequũ- F
tur:uerũ falluntur maximè opinione sua. Nam si rectè intueri uelint, cogno-
scent perspicuè nullum esse in uita eorum statum qui non magnis scateat mise-
riis,quẽ nõ magnæ grauésq; perturbent undique molestiæ & uexationes. Et si
detur aliquãdo ut alter in alterius studia trãsferatur,quàm uideas tunc sua cui-
que leuia uideri,quæ prius præ grauitate accusabat: contraq; ea grauiora,quæ
prius leuia uidebantur?Itaq; si bene consideres,Palinure,non est ita grauis mea
cõditio ut cẽses,neq; propterea quòd nauclerus sim,sum eo mirabilior. Sed tu
(ut uideo)sequeris uanos errores mortaliũ,ego uerò integritatẽ tãtũ, iudiciiq;
ueri lucẽ secutus,dego cõtentus ac lætus sorte mea,neq; adscribo mihi calami- G
tatẽ,quòd desudẽ quotidie nauigãdo,& defatiger.Neq; ob hoc arbitror quem-
piã horũ qui mecũ simul ultimas sedes colunt, me esse beatiorẽ, nõ ipsos iudi-
ces,Minoẽm,Rhadamanthũ & Aeacũ, quanquã magna omnes emineãt pote-
state:nõ ipsum Ditẽ,quãquã sceptro potens sit, atq; regna ista moderetur. Sũt
nanq; & illis sui labores,suæq; molestiæ,& maiores fortè, quo & maiore regi-
minis sarcina premuntur. P A L. Potes de te tibi Charon persuadere ut libet.
mihi enim de me nunquam persuadere poteris,quin ars nostra sine ulla compa
ratione cæteras laboribus & periculis excedat.quod liquidò tibi probarem,nisi
quòd uereor ne tædio te afficeret fortasse longior narratio nostra.C H A. Imò H
summa me afficeret recreatione.Nã & delectat me tecum sermocinari,& naui-
gãtibus etiam magnã animorũ refocillationẽ afferre solẽt huiusmodi cõfabula-
tiones.P A L.Quandò igitur nõ est tibi iniucundũ, prosequar suscepti sermo-
nis nostri rationẽ,ut intelligamus,nõ esse durioré ullã,q̃ nautarũ sortem: quod
tibi facilè persuadebo, si animaduertas quos æstus & frigora tolerare eos, quos
perhorrescere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua uentorũ ra-
bie agitari quotidie necesse sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti,
quoties squalore etiã teterrimo cõsumi cõtingat.si attẽdas habitationem eorũ
instar carceris,supellectilẽ uel nullã, uel sordidissimã, strata dura, cibaria aspe- I
ra,potum immũdissimum,induméta spurca, incõmoditatẽ rerũ omniũ, noctes
insomnes,& sub diuo semper,& inquietas.taceo perpetuum alioqui quoddam
eorũ exiliũ.quos patriẽ eorum exteros,profugos,uagos,palantes,ignaros quie-
tis,priuatos omni(quo nihil est in uita dulcius) cõiugis sobolísq; fructu ac iucũ-
ditate, quis nõ abiectissimos, longeq; omniũ mortaliũ miserrimos esse iudica-
bit?Prætereo Scyllã,Charybdim,Syrtes,Symplegades,tot infesta nauigantibus
maris pericula.Omitto tẽpestates,quibus nec uisu quicquã est tristius,nec hor-
ribilius, quibus & ad summũ uitæ usq; discrimen quotidie iactantur, quatiun-
tur,&(quod sæpe accidit) submersi tandem obruuntur. In qua re nemo est qui K
idoneus magis,quàm ego,testis adhiberi queat: qui cum multis fuerim quassa-
tus tempestatibus,tum ea maximè quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem in-
uasit,tam sæua atq; horrens,ut horrori sit adhuc mihi eius recordatio.Non pos
sum certè ut par esset, explicare tibi acerbitatem illius tempestatis, sed quanta
extiterit,ex hoc facilè coniecturam facere potes, quòd Aeneam ducem, cuius
summa constantia & animi fortitudo ubique decantatur, uidi ego cõtremen-
tem grauiter atque ingementem, extentísque ad cœlum manibus beatos lõgè
inclamantem eos quibus ad Troiam oppetere contigisset, lamentantemq; pa-
ri ab eorum morte,ac fortissima, à Diomedis gladio se ereptum extitisse, cru-

delem

A delem equidem diem illuxisse omnibus ultimũ, neque ex numero nostro quẽquam putaui euasurum, non ipsum Aeneam, non Ilioneum, nõ Achatem, non Abãtem, grãdæuúmue Alethem, quorum naues longè disiectas, ad summumq; penè exitium adductas, nescio quæ uis illa nisi diuina liberauit. CHA. Non incognita mihi narras: hæc ea ipsa die resciui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo id modo, rogas? An acrem illum fidumq; Orontem ignoras, ductorẽ Lyciæ nauis? Is quidem tunc submersus cõcessit ad me illico, exponẽs mihi ex ordine omnia quæ tu disseruisti, implorans deinde opem, rogitansq; multum ut se ulteriore in ripa sisterẽ: quod nunquã passus fui, quũ inter fluctus adhuc corpus
B suum sine sepulcri honore iactaretur. Nunc agit sese circum hæc stagna mœstus atq; errabundus. uidisti illum? PAL. Et tum uidi, & unicum meorum solatium habui, dum tantisper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excussum è puppi, contortumq; ter eũ atque circumactum (horrendum) à fluctu, rapidus tandem æquore uortex absorpsit. Sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licet eam euaserim tempestatem, amarum tandem aliquando etiã uitæ meæ finem inueni, excussus & ipse pariter atq; iactatus inter undas: quod deerat, insuper ferro præterea obtrũcatus. Ex quo nec tantũ mihi timui, quàm
C Aeneæ meo, ne tãtis undis surgentibus spoliata magistro nauis deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? sic illis uiuitur, sic moritur. Tui nunc & aliorum defende studia & artes, cõtendeq;, si libet, maiorem esse etiam eorum miseriam & calamitatem, qui patrias incolentes suas, uxorumq; ac filiorum societate beati, quiescunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercẽtur commodè, habitant magnificè, uestiuntur cultè, conuiuantur lætè, cubant molliter, iucundos suos ac geniales agunt dies, Adde qui in urbibus optimates & primarii magnam sibi uendicãt auctoritatem, habenturq; summo in precio atq; honore, qui ius dicunt, qui caussas agunt aliorum, qui fasces gerunt, qui ducunt
D exercitus, qui uel assistunt principibus, uel principes ipsi magni illustresq; sunt: quibus nec optabilius quicquam in uita esse uideo, neque beatius. CHA. Falleris longè Palinure. nam quos beatiores esse arbitraris, miseriores illi sunt ulla sine dubitatione. Neque enim negauerim sortem subiectam esse nautarum magnis malis: sed ita subiectã, ut comparatione aliarũ, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minus certè misera iudicanda sit. Quid enim tristius, ut ad tuos ueniam qui patrias suas colunt, quid miserabilius, quàm domi suæ agere, & ita agere, ut iucundiorem aliquando quàm uitam mortem optes? Quæ ulla maior calamitas, quàm circũdari urbem hostibus, ingruere bellum, uolitare te-
E la, stringi enses, perfodi muros, fremere tormentis, saxo dirui, domos tremefieri & concuti? quemq; fame sitiq; deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia, spoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuiciis, expelli domibus, uulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parẽtum ora, uim pati uxores, stuprari gnatas? Videtur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meministi, ulla ex parte comparanda? PALIN. Quàm uera narras ô Charon! quàm nunc uel audiens ista perhorresco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patriæ meæ desolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuitis, cuius euersione nihil credo referri posse crudelius aut lachrymabilius: tantaq;

fuit calamitatis eius magnitudo,ut longè plura etiam atq; tristiora quàm tu su- F
prà memoraueris,sibi contigerint:quæ si uelis,omnia tibi,ut rem certius agno-
scas,explicabo. CHAR. Haud opus est Palinure, quoniam & tempus nõ pa-
titur,& ego hæc omnia non secus ac tu nota atque comperta habeo. Nã & mi-
hi renunciauerunt ut quæque aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil
certè,ut nunc tu dixisti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius.
PALIN. Faxo ut iubeas:sed aduertas Charõ,grauissima licet hæc sint,rariora
tamen cõtingere,quàm ea nautarum quæ suprà exposui. CHAR. Referã er-
go alia frequentiora, & ex ipsis quidem met ciuitatibus, quarum relatio auge-
bit etiam earum miseriam. Vade oro,& per ciuitatem,plateas porticusq; discur- G
re:quid aliud offendes,quàm oblatrantium maledicta,insimulationes pestilen-
tissimas,optimi cuiusq; dilacerationem,quid non?exploratorum insidias, inui-
dentiumq; uenena. Diuerte modò gressum, & artificum mercatorumq; taber-
nas ac conuentus pete:quid aliud deprehendes,quàm sermonũ nebulas, fucos,
mendacia, deceptionesq; manifestas? Transfer dehinc te in fora publica, sedesq;
iudiciarias:quid aliud audis quàm undiq; omnia magno strepitu ac clamore mi-
sceri? Quid intelliges aliud,quàm cædes, hominum compilationes,furta, gras-
sationes,conspirationes,proditiones? Quæ alia occurrent tibi, nisi litigatorum
iurgia & contentiones,testium periurationes, causidicorũ præuaricationes,iu- H
dicum corruptiones, præsidum ambitiones ac rapinæ ? Quos ibi alios obuiam
tibi habebis,q̃ exultantes improbos,lugentes bonos,oppressas uiduas,procul-
catos pupillos,egentes prostratos? Attolle postea altius oculos, & atria princi-
pum perscrutare, quã non uidebis ibi assentatorum exaltationẽ, speculatorum
acceptionem,militũ audaciam,fœneratorum uoracitatem, quæstorum impro-
bitatem,quam non potentũ hominum in tenuiores uim atq; insolentiam? Quas
non concussiones?quas non populationes?quos non innocentes accusari, cri-
minari,carcerari,proscribi? PAL. Grauia hæc nimis ac miserabilia. CHA. At re-
stant alia,quæ non minus tibi grauiora & miserabiliora uidebuntur. PAL. Per- I
ge. CHA. Quæ fortassis etiam grauiora & miserabiliora iudicabis,quoniã do-
mestica ac frequens magna est eorum pestis. PAL. Fare. CHA. Nolo tibi Pa-
linure afferre in medium graues longosq; artificũ & negociatorũ labores: non
eos quibus afficiuntur agrorum cultores,non quibus milites,non quibus cau-
sidici,cæterarumq; disciplinarum sectatores, æstus,algores, inediam,peregrina-
tiones,anxietates uel pericula,uulnera,cædes,districtas habitationes, infinitaq;
agendi,cubãdi,uescendi incommoda uel fastidia,lassitudines, uigilias, solicitu-
dines,odia, & infamationes. Nam si cõplecti cuncta sermone meo atq; exequi
uoluerim,tot tantaq; dicẽda se offerẽt,ut præ lõgitudine malorũ ac mole, citius K
nauigatio nostra quàm oratio finem possit inuenire. Omittam itaq;,& commem-
orabo tantùm quas inter domesticos parietes, tum seruorum, tum uxorũ ac
filiorũ molestias ac turbationes pessimas perferre solent qui gubernationi præ-
sunt rei familiaris. Quã si ita ut naualẽ expertus esses, facilè quicquid dicturus
sum,me etiam tacẽte & intelligeres & approbares. Nã seruorum primò in do-
minos semper prompta maledicta,furta,impositiones,fugas,arrogantiã, negli-
gentiã rerum dominorũ,temulentiam,edacitatem,somnolentiam, tarditatem,
ignauiã,nemo est qui non uideat magnam afferre his qui patiũtur, infelicitatẽ.
Deide filios,quorũ amore nihil dulcius esse fertur,quãta animi cũ amaritudine

aspiciant

A aſpiciant parentes uel ægrotare, uel mortem obire, quod frequẽter admodum fit, ſatis exiſtimo etiam te intelligere. Quàm uero grauem & anxiam credis eſſe eorum uel parturitionem, uel educationem, uel inſtitutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, ſuſpirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immenſaq; adeò cura aluerunt, uel parum ſibi audiẽtes, uel rebelles ac infeſtos poſtea habere cõtingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum inſani & uecordes ſunt, dum hebetis & craſſi ingenii, dum effœminati & molles, dum dilapidãt & euertunt patrimonia, dũ nulli bono operi & ſtudio intendũt, dum per præcipitia uitiorum omnium uitam
B ducunt ſuã? Quid de uxoribus loquar, quas dos tumidas, genus inſolentes, forma ſuſpectas, deformitas reddit inuiſas? Quarum lingua nihil perniciosius, quarum audacia nihil prodigioſius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quæ iurgiis ſemper & contentionibus obtundunt uiros, quæ ſemper conquerũtur, ſemper exprobrant, ſemper inſidiantur. Quibus quum deſint cætera, nunquam tamen lachrymæ, gemitus & ſuſpiria. Quæ cæca ſua (qua tantùm ardent) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos quæſtus, in dira ſcelera. Non refero turpiſſima adulteria, quibus nec punitur minus, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos
C coniuges, nemo ſatis unquam meo iudicio enarrare poſſet, ſed magnum doloris argumentum præſtant, & grauiſſimas cædes, & ingentia quæ ſæpe propter corruptas uxores bella exarſerũt. PALIN. Hoc plus quàm uellem, ſcio: nam arduum illud quod ego uidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptũ, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit. CHA. Quæ toti mũdo manifeſta ſunt, ea tantùm noſti Palinure: at ſi ſingula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducereris in tãtum ſtuporem, ut ſtupeſcens etiam præ miſeratione coniugalem uitã lachrymares. PALI. Hui quid narras? CHA. Narro quæ quotidie uideo & pertracto. PAL. Ergo cõnubia putas polluta &
D coinquinata? CHA. Minimè. id nunquã dixerim. PALIN. Atqui multas memini me uidiſſe ea præditas honeſtate, ea religione, ac uitæ integritate, ut diuinum quiddam magis quàm humanum redolere uiderentur. CHA. Et multas utique eiuſcemodi eſſe confiteor, ſed eas quidem, quæ optimis honeſtiſſimisq; ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis ſobrios & caſtos mores: quæ ſanctis parentum ſuorum exemplis educatæ, uitam inſtituerunt, peccare caſtigatæ, ſapienter ad manſuetudinem edoctæ, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultum, ad rectum compoſitumq; regimen rei familiaris. Quæ ſe à thyaſis, ſaltibus, iocis: quæ ſe à ſpectaculis, ab immodeſtiore cultu, ab licentiore colloquio abdi-
E carunt. Cæterùm quæ contra ſanctitatem, quę malis inſtitutis, peruerſisque parentum exemplis imbutæ, molliter uixerint, aſſuefactæ deliciis atque turpi ocio, quæ nihil niſi ſaltare, canere, fides pulſare didicerunt, quæ præterea oculis ſuis hauſerunt matrum præſertim obſcœnitates & immunditias: haſce qua fide & integritate eſſe putas erga maritos? Illabũtur ſiquidem tanquam uenena tenellis mentibus parentum exempla: inde rarior etiam quàm reris, eſt hymenalis honeſtas, quo qui eas uel emendatis inſtituant moribus, uel ſancto inuitent exemplo, parentes ſimul rariores habeantur. Prodeunt poſtea in publicũ quæq; etiam procaciores, aperta frõte, directo greſſu, quaſi pudicitiam ipſæ conſecraſſe uideantur. Et quæ ſecretum intra cubile probra geſſerunt, cũ ueſtem indue-

rint,illa contexisse atque occultasse existimant. Vosq; ea, uanum uulgus,ita ut F
cernitis,uera ducētes esse arbitramini. At ego nihil q̃ quod res habet,de eis iudico. nuda enim hic omnia atq; aperta sunt. Non ueste hic tegūtur maculæ,non pallio obnubūtur scelera. exertos omnes ac nudatos, rerumq; omnium uacuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in uita malè tentatum,maleq; actum est, hic fronte coràm ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi uideatur si quorumcunq; nota habeo crimina, qui quorumcūq; etiam nudas,ita ut prædixi, transueho umbras. Quàm proinde ingētem uideo earum turbam,quæ cum impudicitiam longè apertam ostēdant suam,pudicissimæ tamen in uita habeantur! Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simu- G
lationes,quot proditiones,quātam hypocrisim, quot aliorum obscœnos amores, quot pollutiones, quot suppositiitios partus , quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas messes! At,quod ridiculum magis est,lugent postea ignari mariti hasce sibi extinctas uxores. Laudant inter cœtus & prædicant quasi pudicitiæ principes : statuunt mausolea:plurimi quoque epigrāmata condi, orationes scribi & pronunciari curant in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristia & amara esse censes Palinure? Et an comparationem ullam habere putas cum his nautarū,quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, ut cætera læta,fausta,deliciarumq; plena(si tibi fides daretur) H
existimanda essent?P A L I N. Haud equidem tāta in ciuitatibus priuatisq; domibus,quanta modò enumerasti, mala regnare credidissem. C H A. Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum usum atq; experientiam habent. P A L. Ita fit. C H A. Quòd si animaduertas,labores quos perferunt nautæ,corpori magis quàm animo infensos ire,concedes amplius etiam sentētiam meam. Nam huiusmodi res duræ assiduo quodam usu & assuefactione mitiores fiunt,& quodammodo domantur:quas uerò ego memoraui, cum animum magis affligunt, non ita usus & assuefactio mitigare atq; edomare potest. P A L. Consentio tibi iam, gaudeoq; in eam lucem te illustrante per- I
uenisse, ut intelligam tam magnam aliorū & maiorem etiam quàm nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere,quin principes saltem ac magni uiri,non dicā nautis,sed cæteris insuper quibuscunque mortalibus beatiores sint. C H A. Cur? P A L. Quoniam omnibus abundent atque affluant bonis. C H A. Quibus?P A L. Honore,gloria,opibus,deliciis,amicis,potētatu,imperio. CHA. Hisce?P A L. Hisce, & multo pluribus. CHA. Erras. P A L. Errorem hunc optassem in uita mihi. C H A. Deliras. P A L. Maluissem ita delirare,quām tua cū sententia sapere. C H A. Quid si nihil illis miserius? P A L. Quid si nihil beatius? C H A. Haud unquam hoc mihi demonstrabis. P A L. Non tibi ii beati uidētur, K
qui quicquid ad explendas uoluptates optari potest,assequuntur? quibus conuiuandi,cubandi,ungendi,lauandi,ludendi,uenandi,aucupandi,ad omnem nitorem atque satietatem semper facultas sit? Quibus quotquot uelint concubitus fœminarum,quotquot uelint arua,equi,canes:quibus tot sunt serui,tot exculta palatia,tot munitæ arces,oppida? Qui tantum possideant auri, gēmarum, uestium,supellectilis? Quibus audiant omnes, assurgant,inclinēt? Quos populi uereatur,timeāt,laudent,decantent? Qui leges dicant,mādent,exerceant,proscribant,puniāt,extollant amicos,uindicēt inimicos,trucident rebelles? C H A. Non est tam magna ut existimas Palinure,eorum beatitudo. Nam parit certè

fastidium

A faſtidium tanta bonorum continuatio,tantaq; affluentia,neq; ſapit tantum,quæ non aliquando intermittitur uoluptas. Præterea quomodo eos tu beatos iudicare potes,qui tantis opibus atq; deliciis ſuis nunquam fruuntur cum iucunditate,nunquam cum gaudio?qui in tanta rerum copia nunquã exhilarent ſe,nunquam releuẽt animum,nunquam exultent? Qui tanta licet bonorum ubertate redundantes,triſtitia tamen ſemper obducãtur, ſolicitudine premantur, anxietate torqueantur?Nõ tibi multo optabilior uidetur priuatorum conditio,quorum & uita ſecurior, & uoluptates etiam, ſi mentem intendes, maiores ſunt? quos ſumma ſemper cõdit hilaritas,mulcet feſtiuitas,explet alacritas?Quantam
B putas afferre delectationem, quæ communis cum uxoribus & filiis uita exigitur, dum cubant tutè,ueſcuntur lætè,iocantur modeſtè? Quàm dulcẽ eſſe arbitraris amicorũ inter ſe & æqualiũ parem uitam,domeſticum uſum,frequentem cõuentum?Quid eorum amore ſuauius,cõfabulatione gratius,curis melius atq; commodius?Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi,cãtus,ſaltationes?quantũ dilatent animos & permulceant?quantũ ẽmanet mellis? cuius nec ſtillam principum aliquis deguſtauit. P A L. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum triſtitiam atq; anxietatem,qui inter riſus tantùm,blanditias iocosq; uerſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur,plaudatur:
C & quicquid ad tranſigendã hilarem uitã excogitari poteſt, exhibeatur.C H A. Etiam,ut uideo,iudicas Palinure quæ oculis tantùm patent: quo errore decepti mortales,plurimũ ſeduci ſolent:ſed quod certũ afferre poſſunt iudiciũ exteriora corporis,quæ uelamenta quædã magis ſunt ueritatis?Aut quid certi promittere & oſtentare poteſt frons hominũ,quæ plures q̃ Proteus ſpecies mẽtiri,atq; in plures mutari queat?Conſiderandæ ſunt ſecretæ animi fibræ: perſcrutandæ ſunt interiores mẽtis latebræ:quas ſi peruidere ita ut frontẽ poſſes, proh dolor quantã ibi malorũ turbã,quantã formidinum atq; ſtrepitationũ aciem introſpiceres? quot angores,ſolicitudines,ſuſpiciones?quot peſtilentes morbos & per-
D turbationes? quãta aperirentur ulcera, quot plagæ & cædes,quot inſidiæ, quot enſes,& telorum infinita genera?quæ nec ſomnos eorũ quietos,nec cibos placidos,nec opulentiam dulcem,nec imperium iucũdum,nec delicias iocosq; lætos eſſe permittant.P A L.Neſciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala:ſed cur illis contingant tanta,nõ capio. C H A R.Cõtingunt tanta propter graues inimicitias, acerbaq; odia quæ continuè cum finitimis ciuitatibus, cum ſubditis ſibi populis,cum ſemet ipſis etiam gerunt: quo fit ut ingraueſcentibus odiis,increſcẽtibusq; iniuriis,quibus quotidie afficiunt quemq;, neceſſe ſit illos torqueri & affligi grauiter,confidere nemini,ſuſpicari omnia.Poſſunt extime-
E re muſcas etiã (ut aiunt)uolantes,gaudere & lætari nũquam, triſtitia & mœrore detineri ſemper.P A L. Adducis me facilè ut credam ſuſpectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infenſa odia confiteor,propter continua quæ exercentur bella,& dominandi libidinem,qua plurimum incenduntur.Cũ ſuis uerò quibus imperant populis, nihil accipere poſſum niſi amorem,& dulciſſimam pacem.Porrò ſi cum finitimis ſint inimicitiæ,ſi oriantur bella,ſic demum etiam augentur imperia,ſubducuntur oppida,profligantur acies,ſpoliantur & captiuãtur hoſtes,populationes magnæ fiunt,trophæis decoratur patria, uictoriis celebratur,triumphis extollitur. Ob quæ & principũ gloria,& urbium ornatus,& inimicorum timor, & populorum inter ſe lætitia,atq; erga principes

fides & amor crescit. CHAR. At tantùm narras quæ prospera sunt & læta, ac F
quæ frequentius accidunt aduersa & tristia prætermittis, quasi semper eos putes debellare hostes, potiri uictoria, triūphis exultare, nunquā uerò uinci, prosterni, agros suos populari, bona sua diripi, & è suis se oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe si conferas quas strages suorum & cædes sustinent, comperies longè maiore damno q̄ lucro partas eorum uictorias cōstare, discussaq; ratione decessisse plus illis, quàm accessisse. His adiicias, ut populorum etiam suorum odia, nedum finitimorum intelligas, quòd ad inferenda bella & persequēdos hostes opus illis est ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione: quæ G
quū magno & inæstimabili constent sumptu, nec proprii suppeditent redditus, necesse est nouis uectigalibus uexare populos, nouas indicere præstationes, nouas angarias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omniū, eradere marsupia, imò uiscera pauperū, paruos atq; magnos diripere, spoliare, cōculcare. Inde fit, ut quum inuisos manifestè se cunctis intelligant, suspectū tum sibi incipiāt habere quemq;: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, cōiectare omnia in malam partē. Habet enim hoc in se pessimū malefactorū cōscientia, ut quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nūquam mitigari, & ad ueniam moueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauiores itur in iniurias. hunc H
proscribunt, illum carcere includunt: quorundā patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari iubent. Volūtate pro ratione utuntur. Eorum quoq; quos tantis læserunt malis, cognatos, affines, amicos, socios, seruos, quasi fidei suæ diffidentes, persequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam uidebantur, exempla aliorum proponūt sibi, acuūtque ipsi non minus odia. Nam non minus rebus suis ac saluti suæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua consilia molitur. Mox eò deueniunt, ut hæc intelligentes uideant quantæ ruinæ quantóque præcipitio subiaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant imperia I
sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expauere omnia, torqueri scelerum suorum conscientia (quæ prima est pœnarum omnium) timere hostium insidias, ciuium conspirationes, domesticorum proditiones, oppressorum uindictas. Tunc securum nihil existimare, nisi quod ui ac ferro tueantur. Propterea non credunt se tutò cuiquā, non ministris, non necessariis, non germanis, quorum maiorem etiam q̄ aliorum auctoritatē magis formidant. Arcent se ab aspectu & præsentia omniū, cingūt se fossis & aggeribus, claudunt se arcibus, quasi ad perpetuos damnati carceres. Custodibus etiam tāquam ad expeditionē belli paratis, ut obsideri eos putes, circumuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam uigilant. Terret illos cōuentus hominum, angit solitudo: timent colloquia, timent salutationes, timent dona. Suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus, qui nec etiam nisi prægustati sumūtur. Suspecti pellicum & item uxorum tori: quibus mirum est cur sine cuiusquam prægustatione congrediantur. Ipsos uerò quorum se custodiæ commiserunt, non minus extimescūt: quibus quū carere nequeant ob tutelam suam, eo magis augetur eorū timor & miseria, quo armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eosq; frequentius

A quentius comitantur. Deiiciunt sæpius ac exterminant, quò saluti suæ si non alia, at saltem hac uia consulere possint. Quid fœdius & ignauius dici queat, q̃ hominibus immanibus ac flagitiosis se cõmittere: suos uerò, prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuitare? Quanta ista tyrannorum felicitas, quos cõtinuus & ingẽs semper angore afficit metus, quo nõ modò animi grauiter excruciantur, sed cuncta insuper dulcia mundi dona fugantur & dissipantur? Quantæ istæ eorum deliciæ, quanta gaudia, qui tranquillitatem nũquam & pacem sibi, ne dicam populis suis aut hostibus concesserint, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni? Quænam ubertas ista bonorum, quæ distracti
B aliunde, neque sciant, neque uisant, neque pertractent, neque gustent unquam? Quanta ista imperii bona, quæ quum ipsi uidere & attrectare nõ possint, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum suarum, nescii omnium ferme quæ sub se gerũtur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamẽ quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas commẽdationes audiunt? Quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiunt? Quodq; grauius est, quoties ipsis etiam uidentibus, hi quos tantum extulerunt, pro sententia sua in foro quosque lædũt, con-
C cutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirũ si exardescunt postea populorum odia? si labefactatur postea eorũ status atq; desolatur? Quanta ista, quamq; optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimã degant? subiecti tantis perturbationibus, tantis insidiis: subiecti ipsis etiam quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius criminis rei: coarctati instar ferarum: exclusi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod est tam dulce & omnibus optabile bonum, nõ hominibus modò, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod tristius aut infelicius contingere possit? PALIN. Non credis
D Charon bonos aliquos, mitisq; & moderatæ naturæ Tyrannos esse? CHAR. Imò multos credo: sed tanta est dominãdi libido, tantus ardor, tãta nescio quæ pestis ingenita, ut quos semel inuaserit, sint summa quanuis bonitate præstantes, adeò illiciat eos, illiciensq; deprauet, ut uita potius quàm imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad conseruandum, uel ad amplificandũ contendunt unguibus dentibusq;: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui nõ conseruationis amplificationisq; suæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimum timere, plurimãsue pati anxietates contingat. PALIN. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita ut narrasti, uera esse puto,
E appetant tantopere mortales imperium, nisi id fortasse faciunt cupidine honoris & gloriæ; quod nimirum tam præstans atq; excellens bonum, tolerabiliores reddit tãtas quas modò exposuisti miserias. Dulce quippe est mãdare aliis, præferri omnibus, eminere, præcellere, uenerari, timeri, suppliciter exorari, assurgi sibi, uia decedi, inclinari ceruicem, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facilè intelligi potest, quantum & his quoque mortalium mentes capiantur. CHA. Quæ tanta capere potest Tyrannos ullos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A quibus si laudentur, si audiãtur, si sibi assurgatur atq; incuruetur, intelligũt palàm uel assentationis uel timoris caussa

id fieri. Quare nõ est ita dulcis ut putas, huiusmodi honoris & gloriæ extersio F
magis quàm exhibitio. At uerò dulcior is est qui in priuatos homines ab amicis
& beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut
excellentem uirtutem. Vera ista gloria, uerus iste honor, ac dignus quidẽ quo
& diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo uideo caussam cur tantopere imperia desiderentur, desideratáq; conseruentur: nisi quòd habendi cupido, qua tãtum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quisque plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere possit, nullo parcit labori, quantumuis magno & intolerabili: neque ullus tam amarus labor, quin propter quæstum & maiorem rerum cumulationem dulcescat. Ita quum tyrã- G
ni super omnes plus possideant, super omnes etiã beatiores uidẽtur, licet cætera eis tristia sint atque peracerba. CHA. Neque istud quidem affert ullam bea-
» titudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abũdantia, sed minor cupi-
» ditas. Qui enim paruo contentus est, id tantùm cupit, quod necessitati uitæ suf-
» ficiat. Is abunde est locuples, propter honestũ, quod facilius implere potest, de-
» siderium: quod quũ & impleuerit, liberatus est ab omni qua alii rapiuntur ha-
» bendi anxietate. Qui uerò quantumlibet diues plura concupiscit, pluribus in-
» diget, quia perseuerante acquirendi insatietate efficitur minus uoti compos.
» Quo enim magis crescit multarum rerum possessio, magis etiam cupiditas: neq; H
» finem unquam habet uorago illa cupiditatis. Deinde non est iudicandus quisq;
» uel locuples multitudine, uel pauper paucitate diuitiarum: sed uel rerum magis
» implemento, uel necessitate. Nam si multitudinem excedunt sumptus, quomo-
» do potest is credi diues, qui minus habet quàm necesse esset? Quare quũ necessitatem sæpius magnam patiantur qui tantam imperii molem administrant, indigentiores etiã putandi sunt priuatis hominibus: quibus licet tenues sint opes, at necessitatibus saltẽ suis uel pares sunt, uel superiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes uel rapinas perferũt à quęstoribus suis, & ab his maximè quorum fidei magis credunt: qui quo maiora etiam nacti sunt imperia, eo ma- I
iora utique furta, maioremq; proinde rerum suarum diminutionem patiuntur, à quibus priuatos saltem homines liberos esse constat, qui & diligentius patrimonia sua ipsi per se curare, & attentius omnia intueri possunt. Dicamus uerò curas & labores quos in administrandis tantis opibus, gubernandoq; tanto potẽtatu tolerare eos oportet, quorum fortiores quàm Herculis humeros esse necesse est ad sustentandam tantã molem: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum uarietatem peruidendam atque distribuendam: plura quoque quàm Iani aut Vertumni capita, ad intelligenda examinandaq; tot ac tanta quum hostium tum populorum suorum quæ illis negocia deferuntur. Quæ tanti animi K
uis, quæ non debilitetur? quæ tanta soliditas, quæ non concutiatur? quæ tanta promptitudo, quæ non remittatur? Cuius est tanta ualetudo, tantum robur, qui se tam uasto curarum ponderi parem audeat polliceri? Cuius est adeò æquabilis & moderatus animus, adeò perseuerans, quin tam multis tamq; continuis laboribus non defatigari, non quassari, nunquam quoque confringi possit? Omittamus mortales: de nobis tantùm, qui hæc ultima loca colimus, loquamur. Vtrum putas Palinure beatiorem esse, uel me, qui pauperrimus sum omnium, qui nihil præter hanc quam cernis pusillam lintrẽ possideo: uel Plutonem, tam lati tamq; immensi regni tyrannum? Intelligo, etsi taceas, quale de hoc sis iudicium

A cium prolaturus. Crede mihi, minimè meũ cum ſuo ſtatu commutarem. PAL. Quare? CHAR. Quia lætus ago, & ſumma cum quiete. Non ullius rei ullam gero, niſi tranſuehendi haſce huc deſcendentes animas, & conſeruandi incolumem hunc faſelum meum, ſolicitudinem: in quo dicam tibi quicquid eſt quod me grauet. Quum enim propter uetuſtatem fatiſcat aliquando rimis, curare me oportet ut reſtituatur integritati ſuæ. quare eum conſuo ſæpius, & obſtruo ſi quid rimarum eſt. hæc omnis mea cura eſt, hic omnis labor. At Pluto cum tantis diuitiis ſuis, ac regno tanto, nunquã lætatur, nunquam quieſcit. tot curis carpitur, quot repletur hic umbris locus. Implicatum ſemper habet ubique animũ.
B hinc fertur, illinc rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupatus miniſtris. huic mandat, illum terret, alios acciri iubet. Metum illi omnia incutiunt. nunc terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi, ne ulla ex parte irradiet regno ſuo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret Auerna atq; labefactet. Quoties uidi ego illum, dum rebus ſuis timet, inuectum ſummo curru peragrare omnem hanc regionem, luſtrare fines, ſcrutari omnia diligenter, aſcendere etiam in ſuperum orbẽ, circũire terras, perueſtigare quodcũque periculũ perferre poſſet, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere! quæ quũ multis in locis, tũ maximè ea ſolet efficere in terris Siciliæ, quæ ma-
C gis etiam eum terrent, propter magnas reluctationes Typhœi gigantis, quibus totam cõquaſſat illam patriam. Nam poſtquam ipſe auſus fuit bella inferre cœlo, iniecere ſuperi eius corpori Trinacriam, ſub qua ab omnibus undique montibus preſſus & grauatus, conatur ſæpe ſe attollere, impoſitaq; ſibi reiicere: proindeq; magnos concitat motus, ac tantos quidem, ut hæc loca noſtra concutiat grauiter & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda ſit ſors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus: quem tot oporteat præcauere pericula, tot diſpẽſare miniſteria, omnia percenſere, omnia corrigere, omnia uel ipſum gubernare, uel aliis gubernanda cõmit-
D tere. Attende rogo, & uel ex hoc uno collige eius felicitatem. Nam ſi me deficere cõtingeret huic nauicularío miniſterio, quod ita neceſſarium eſt ut uides, neceſſe eſſet eum uices meas ſubire: ne alioquin deficiente portitore, regno ſuo malè ſuccederet. PALIN. Hoc profectò nõ modò uerum eſſe uideo, ſed manibus etiam ipſis (ut aiunt) tango. Nã ea nocte qua aliàs ſomno grauatus è puppi in mare excuſſus fui, id continuò ſenſit Aeneas meus, qui errantẽ ſine magiſtro nauem intelligens, gubernauit eam tota ipſa nocte, non indignatus quòd quæ ſceptrum geſtare ſolebant, remum etiam manus attrectarẽt. CHAR. De magno eius germano nihil loquor: non me latet quantos & ille labores ac cu-
E ras ſuſtinet: ſed id præcipuè ſcio, quum temeritate Phaëthontis totus penè orbis conflagraſſet, quantum tunc regno ſuo timuit, quantum tota cœli mœnia circuit, & ne quid labefactatum uiribus ignis corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, moderatorem undarũ, cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non facilè explicari poſſent, ſed præſertim quæ ſub illa quoque Phaëthontea cõflagratione ad ſummum penè uſque exitium cum toto regno ſuo eum affecerũt. PAL. De hoc poſſum, quod oculis meis uidi, afferre teſtimonium. Vidi equidem tempore illius quã ſuprà retuli, horrendæ apud Siciliam tempeſtatis, commotum grauiter Neptunum, & ex alto proſpicientem uocaſſe ad ſe Eurum & Zephyrũ, & increpatis acriter eis pro tanta ſuſcitata tempeſtate, placaſſe oycus

omnia,atq; trãquilla reddidisse.Quod argumentum præstat mihi euidens plu- F
rimarum,ut inquis,ac maximarum, quòd omnia in latissimo imperio suo paria
sint,curarum suarum.CHA.Dic oro Palinure,putásne iam beatam esse tyran-
norum uitam? PALIN.Minimè. CHAR.Optarésne uiuens eorum sortem?
PAL.Vt quid optarem,in quo nihil omnino optandum esse manifestè intel-
ligo?CHA.Ergo certò eos arbitraris miseros?PAL.Nõ miseros modò,sed o-
mnium etiam miserrimos.CHA.Mirum quòd modò eos tanta frui beatitudi-
ne prædicabas.PALIN.Quid mirum si cæcus laudet tenebras,quas postea luci
restitutus damnet?CHA.Vis ut & alia eorum mala tibi referam?PALIN.Re-
stant item alia?CHAR.Et alia,& grauiora.PAL.Quid audio grauiora? haud G
unquam istud credam,posse his quæ modò dixisti,grauius aliquid addi.CHA.
Credes quũ audieris. PAL.Dic ergo.CHA.Vides ut appropinquamus iam
ripæ.non possum longiora tecum iam facere uerba.PALIN.Rogo te mi Cha-
ron, ne fallas auidissimam expectationem meam. CHA. An cæterarum um-
brarum quas in littore reliqui,auidissimam etiam expectationem uis ut fallam?
PAL.Nõ diu moraberis,perge ô mi Charon.CHAR.Imò diutius quàm so-
leo,demoratus sum:sed lentus etiã nauigaui propter te,cuius cõfabulatione de-
lectabar.PAL.Age ergo,ut facis,lentiorem protrahe nauigationẽ, ut quæ re-
liqua sunt dicenda,prosequi possis.CHA.Ea tandem tanta est tibi audiẽdi cu- H
piditas?PAL.Tanta.CHAR.Morem tibi geram:qua in re illud te scire uelim,
quòd plurimum miseram reddit mortalium uitam instabilitas scilicet, & ruina
rerum.Nam certũ nihil & permanẽs in uita quisquã sibi polliceri queat. Quo-
modo is beatus censebitur,cuius summam quantumuis & plenã beatitudinem
minima omnis disturbatio uiolare & auferre potest ? Sanè quum omnia apud
mortales infirma atque mutabilia sint,nulla tamen infirmior sors est atque mu-
tabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quo maior sit exaltatio, & subli-
mata magis status altitudo, magis est proinde, quum mutari eos contingit, ca-
sus & ruina.Inde tantæ tyrannorum proditiones, euersiones,trucidationes, ut I
nemo eorum ferè unquã euaserit,qui non uel regno depulsus, uel ueneno ne-
catus, uel cruenta aliqua & pessima morte cæsus uel peremptus sit.Quis talem
eorum uitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas
appellanda sit)tã tristi postea tamq; amaro fine consumatur? Horret animus di-
cere.Nam ne credas iis tãtùm mortales subiectos malis esse,sensimus & horum
magnam partem aliquando nos inferi,licet tam ualida nobis & munita sit ciui-
tas, tam firma & præpotens, atque omnibus undiq; præsidiis circunsepta.Non
possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus
hæc regna penetrauit: perfregit fores,inuasit regem, exterruit reginam, quam K
& antè socii eius rapere adorti erãt, abstraxit Cerberum, uinctumq; eum cate-
na tũ magna ui in orbem duxit,concussit loca omnia,trepidare omnes umbras
atq; ipsos iudices fecit:me quoque non modicum lęsit,quem erepta cymba cõ-
to hoc meo percussit,impulsumq; grauiter in mediã paludẽ exturbauit. Timui
equidem tunc desolatum iri barathrum totum.Credidi tũc supremum Plutoni
finem aduenisse regni sui: neq; minus illum cum cõiuge in prædam duci ad su-
peros,quàm tartareum canem:sed paulo humanius cũ eo actum est,quàm opi-
nabar.Nam tandem sibi ac regno suo bene consultum est:neque tamen ita cõ-
sultum est,quin tricipiti custode suo, qui tam pernecessarius erat, spoliaretur.

Quòd

A Quòd si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquassent: tunc cernere fuisset utrũ beatior uel meus uel Plutonis tanti regis status esset. Ego quidem nihil ambigo, priuatus fuissem hac nauicula. hoc enim habeo tãtùm quod adimi mihi possit. priuatus etiam fuissem rege meo: sed quotquot alios uoluissem reges, procul dubio inuenissem, qui ministerio meo indigentes, seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri fecissem, quòd pro uetusto & attrito, qualem hũc intueris, nouum mihi & magis solidum lembũ acquisissem. At Pluto quantas opes, quantos honores, quantum regnum amisisset? quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neque par
B aliud regnum, uti parem ego uel meliorem nauim: neque parem alium famulum, uti parem ego uel meliorem dominum inuenisset. Excedo iam modũ dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis uexatus, quantóque timore perculsus propter bella Gignantũ fuit summus Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ suprà dixi, malorũ confirmationem. PALIN. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortalium fuit qui maiora quàm ego unquam uiderit eorũ malorũ exempla. Quid enim extitit his temporibus Troiano rege maius? quid opibus suis cumulatius? quid operibus munitius & pulchrius? & quid demum exitu tãtorum bonorum tristius? quid cru-
C delius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduũ & longum bellũ, tot cruentas mortes natorum suorum. Vidit euersam funditus & incensam urbem. Vidit latrantem coniugem, captiuatas nurus & filias, populationem tãtarum diuitiarum: ipse quoq;, quod ultimum restabat illi senectutis suæ solatium, Pyrrhi ense confossus, & crudelissima morte consumptus est. CHA. Quis melius me hæc nouit, qui cunctos hac scapha transuexi? A quibus & omnem calamitatẽ suam seriatim perdidici. Notus est abunde mihi Priamus, cuius cognito acerbo casu non potui non dolere. Notus est Troilus, noti Hector & Deiphobus, nota est cætera tot filiorum ac nepotum turba: noti innumerabiles qui illo bello perie-
D rũt Troiani pariter & Graii duces. Nota est infinita quæ tũc óccidit populorũ manus. Nullo memini tempore longiorẽ interfectorũ multitudinẽ huc descendisse, quàm illo: quo ita lassatus fui, ut præ multitudine omnibus transuehendis minimè hæc cymba sufficeret planè. Quid opus est tibi monitore ad aperiẽdas eorũ miserias, quas tu subiectas oculis tuis habuisti? Quòd si pro angustia temporis liceret (iam enim uideo propius nos applicare ripæ) narrarẽ & millia aliorum tyrannorum, ex quibus crescceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud possum, quod certò scio, tibi uerum confirmare, nullum ferè me uidisse unquam tyrannorum huc descendentiũ (descendunt porrò omnes) qui
E non uel alicuius ueneni infectionem, uel magnas ulcerum cicatrices, & sanguinolentæ alicuius mortis horrida signa præ se ferret. Ita mirum est uidere tot ac tantos necatos, confossos, cruentatos, trucidatos. PALIN. Quis nunc se tantis in malis tyrannum unquam esse optabit? quis imperia assequi quæret, quæ iam certius certo cognosco magis fugienda esse, quàm Medusæum caput? CHA. Audisti quibus apud superos tyranni malis torquentur: sed si intelligeres quæ hic apud inferos grauiora etiã illis parantur, perhorresceres & longè magis eorum sortem. PALIN. Ergo & alia hic tyrannis parantur? CHAR. Credis Palinure, scelera quæ patrant mortales, hic aliquando impunita esse? PALIN. Hoc modò animaduertebam. CHAR. Animaduertendum est igitur tibi, quodcũque

in uita peccatur,pari demum post mortē & respondente peccatis pœna puniri. F
Nam ut capias quod dico:si tu Palinure artem tuam nauicularia m uiuens malè
exercueris, si in dominum tuum mali quicquam uel cogitaueris, uel commise-
ris,si inaudiēs dicto suo extiteris: inuenies hic tibi præparatas his quæ deliqueris,similes pœnas.PAL. Nihil profectò Charon scio quod malè egerim, uel in
dominum meum peccauerim, nisi somnolentam illam dormitationem meam,
qua negligentius certè quàm debebam,me gessi. Nam magno in periculo nauim simul & dominum quem uehebat meū reliqui,nisi uigilantior ipse & cautior melius sibi cōsuluisset: sed pœnarum satis tum ob hoc crassum peccatum
meum etiam in uita recepi.CHAR.Recipies etiam in morte.Ibis enim quum è G
naui te dimisero,ad seueros iudices nostros, qui examinant & cēsent delicta omnium. Ducent quoque te in examinationem,scrutabunturq; crimina tua.Videor uerò uidere quali te iudicabunt pœnæ subiiciendum. PALIN. Quali?
CHAR. Parem peccato tuo tibi pœnam statuent. Nam quum somno peccaueris,æterno etiam te somno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in æternum?
CHAR.Ita puto:nisi grauius sit aliud peccatum tibi.PALIN.Sic mites habeam
iudices,ut non sit grauius aliud mihi. CHAR. Nullam ergo nisi somni pœnam
patieris.PAL.Non hæc grauis pœna mihi uidetur. CHAR. Neque asinis etiam
& bobus:at magnis & excellenti aliqua uirtute præditis uiris grauissima existi- H
matur.PAL.Quas uerò,dic,pœnas perferent tyranni?CHAR.Audis tot clamantes & lamentantes uoces? tot horrificos planctus? tantum stridorem ferri?
tot tractus catenarum? PAL.Delectabat me adeò sermocinatio tua,ut his minimè animum intenderem. Sed quid audio tam triste atque horrendum, quod
præ horrore pœnæ aures meæ sustinere non possunt? CHAR. Sunt hæc quæ
audis, tormenta tyrannorum.Nam quum illi in uita carcere quenquam inclu-
serint, spoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in summum luctum,in summam egestatem & calamitatem deduxerint, damnati sunt etiam ab incorruptis
iudicibus ad perferēdas pares pœnas.Ideo teterrimis quoque carceribus inclusi, I
spoliati,flagellati,rotati,cæsi membratim,ac mille atrocissimis mortibus cruentati,tantos edunt,quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus,clamores atq; eiulatus.PAL.Dic etiam mihi Charon,an his pœnis plectuntur qui magni atque primarii tyrannis assistunt? CHAR.Prorsus iisdem.nam
suasu & consilio eorum maximè committunt tyranni scelera sua.PALIN.An
& in uita illi beati?CHAR.Non secus ac tyranni quibus assistunt. nam iisdem
quoq; malis subiecti sunt.eadem enim sunt in eos populorū odia,maiora etiam
inter se,eædem curæ,eadem pericula: & quod miserabilius est,deiiciuntur sæpe
à tyrannis suis, & uel carcere uel morte aliquando pessima afficiuntur. PAL. K
Tanta est ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllam uerò prorsus esse
putas hominum sortem, quæ beata duci possit? CHAR. Imò beatos aliquos
nō nego fuisse mortales,sed perraros tamen.PALIN.Quos perraros? CHAR.
Qui amore uirtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona: qui se
innocuos,puros,castos,integros,incorruptos conseruantes,extulerūt animum
altius ad gustandam diuinam excellentiam,humana quasi sordida & abiecta relinquentes.Nam uirtus per se tam dulcis támque iucunda res est,ut incredibiles amatoribus suis afferat uoluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio,ut summa quadam ubertate ditet possessores suos. Quam qui uerè est asse-

quutus,

A quutu nihil præter literarum ſtudia dulce, nihil præter dei cognitionē habet amabile. Quæ tātùm prædulcia ſibi bona ſtabilia, perpetua, incorrupta præeligit, uſtodit, amplectitur. Reliqua uerò mundi, ſupremo tādem guſtu amara, infirma, momentanea, corruptibiliora fuco, mendaciora hilo, inaniora hila, leniora papis uolantibus, fugit, contemnit, abiicit, conculcat: contentúsque ſe ipſo, ac honeſtiſſimis ſuauiſſimísque ſtudiis ſuis, totum nihili mundum ducit, ruentem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit uitam, ridet tantas hominum, tamq; ſtultas, & ultro ſibi quæſitas anxietates, tot ineptias, tot caſſos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemi-
B ni moleſtus eſt. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolētia complectūtur, fauore proſequuntur. Quàm uerè hic beatus eſt, qui cōſciētiæ ſuæ innocentia & integritate fruitur! Quod primū eſt & dulcius omnibus, bonus ſecurusq; ſui, nullo timore angitur, nulla anguſtia torquetur, nō timet largas (quibus caret, quasq; nihili facit) diuitias ſibi à potētioribus eripi. Non timet à quocunque ſe lædi, qui nec quēquam ſe læſiſſe certò intelligat. Quàm uerè hic felix eſt, qui tot tantisq; ſemotus curis & periculis, tantarum uacuus perturbationum, ſibi ſemper aliísque iucundus, lætetur ſemper, & omnibus quotquot ſunt mundi honeſtis, & his etiam quæ cœlibum communes ſunt, perfruatur uolu-
C ptatibus: qui humanioribus ſanctioribusq; deditus ſtudiis, contēnat omnia, cō-
„ temnensq; omnia poſſideat. Nam is poſſidere omnia uidetur, non qui omnibus
„ abundet, ſed cui nihil deficiat. Porrò illi nihil deficit, qui nihil cōcupiſcit. Con-
„ cupiſcens autem nihil, contemnit omnia: contemnensq; ita id aſſequitur quod
„ deſiderat. Deſiderio uerò ſuo frui, ea demū uera & ſola beatitudo, beatorumq;
„ omnium plenitudo eſt. PALIN. Hi ergo quū nihil mali egerint, pœnarū etiam nihil patiuntur. CHAR. Nihil prorſus, imò propter tranſactam bene uitam, meritum magnum aſſequuntur. PALIN. Quod? CHAR. Vel cœli fiunt incolæ, communicantq; æternùm illis cœleſtibus bonis: uel ſi huc deſcendunt, mittun-
D tur in Elyſiū: qui locus eſt quietis ac deliciarū, ubi ſedes fortunatæ, cāpi aperti, læti, omnium omnino pœnarum expertes. PALIN. O ſi mihi ad mortales redire aliquādo cōtingeret, inclamarem quàm magna poſſem uoce, admonerem de ſuo quenque officio & dignitate, accuſarem tantam laborū fruſtrationem, tantam curarū uanitatem, tot corruptas opiniones, peruerſaq; iudicia: ſed quàm maximè increparem, qui uel magiſtratu quopiam magno uel imperio cæteros antecedunt: oſtenderem tanta, quæ antea ignorabam, ſed tē docente nunc intelligo, mala eorū, grauiſſima, dictu horribilia: reuocarem omnes à uitiis, ab inferendis iniuriis, ad meliorem uictum, à ſuperflua agendarum rerum cura: in-
E cenderem deſiderio uirtutis: laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene grauiter caſtigateq; uiuendū, ad ſe cognoſcendum, ad cōtemnendum tot caduca, & ſomni cuiuſdā uel umbræ magis ſimilia mundi bona: inuitarem ad honeſtas artes, ad ingenuas exercitationes, ad ſtudia literarum, ad ſpem ac contemplationem diuinæ bonitatis. CHAR. Et rectè ſanè: ſed uides nos ripam attigiſſe. egredere iam. PALIN. Et iā egreſſus ſum. Ad iudices eo. Placidam opto tibi ſemper nauigationem. Salue ô Charon, & uale. CHAR. Et ego ad reliquas umbras redeo. Placidos opto tibi ſemper iudices. Salue Palinure, & uale.

VIRTVS DEA.

Interlocutores, MERCVRIVS, VIRTVS.

Irtus dea per epiſtolas orauit modò, ut ad ſe irem. Eo ut percõ-
quidnam me uelit, illico ad Iouem redibo. VIR. Salue Mercuri
ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benigni-
tas, efficit ut nõ penitus deſpecta ab omni cœtu deorũ ſim. MER.
Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nã edixit ut con-
feſtim ad ſe redirem, Iupiter. VIRT. Etiámne tecum nobis non licebit noſtras
ærumnas exponere? Quos igitur habebo ultores iniuriarum, ſi nõ modò apud G
ipſum maximum Iouem, uerùm & apud te, quem ſemper in fratris locũ habui,
colui, obſeruaui, condolendi facultas negatur? O me miſeram, ad quos confu-
giam? unde auxilium petam? Me quidem, cũ ita deſpiciar, malo eſſe truncũ ali-
quem, q̃ deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operã. VIR. Viden' quàm
ſim nuda & fœda? Hoc ita ut ſim, efficit Fortunę deæ impietas atq; iniuria. At e-
ram ſanè ornata apud Elyſios campos inter ueteres illos amicos, Platonem ſci-
licet, Socratem, Demoſthenem, Ciceronem, Archimedem, Polycratem, Pra-
xitelem, & eiuſmodi uiros doctos, qui me, dum uitam agebant, piiſſimè atq; re-
ligioſiſſimè coluere. Interea loci cum iam non pauci ſalutatum ad nos aduolaſ- H
ſent, è ueſtigio Fortuna dea inſolens, audax, temulẽta, procax, maxima armato-
rum turba conſepta atque ſtipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, ple-
beia, tũne maioribus diis aduentantibus non ultro cedis? Dolui iniuriam nobis
immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, inquam, Neque tu maxima
dea his uerbis me plebeiam efficies: neque ſi maioribus cedendum eſt, tibi tur-
piter cedendum cenſeo. Illa uerò illico in conuicium ſeſe effert aduerſum me.
Prætereo hic quas contumelias in me primùm dum hæc inter nos gerũtur, ef-
fuderit: idcirco Plato philoſophus cœpit cõtra eã nonnulla de deorum officiis
diſputare. Illa excãdeſcens, Apagite hinc uerboſi, inquit. Nõ enim decet ſeruos I
deorũ cauſſam ſuſcipere. Cœperat & Cicero orator plura uelle ſuadere, at ex
turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa ſua gladia-
toria oſtendens, grauiſſimũmque pugnum in os Ciceronis iniecit. hinc cæteri
mei amici perculſi metu, fuga ſibi properè conſuluere. neque enim Polycletus
peniculo, aut Phidias ſcalpro, aut Archimedes horoſcopo, aut cæteri inermes
aduerſus audaciſſimos armatos, eóſque prædis atque homicidiis ſuetos, bel-
lo ad ſeſe tuendos ualebant. Ergo me infeliciſſimam, ab ipſis diis omnibus qui
tum aderant, atque hominibus deſertã, pugnis ac calcibus totam cõfregere, ue-
ſtes meas diripuere, in lutum proſtratam reliquere, demum abiere ouãtes. Ego K
uerò ita confecta, cũ primùm licuit, cõſcendi huc ut Ioue Opt. Max. his de rebus
facerem certiorem. Iam quidem mihi ut intromittar expectãti, mẽſis elapſus eſt:
dumq; id ut impetrẽ, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas ſem-
per aliquas excuſationes audio. Aut enim deos aiunt uacare ut in tempore cu-
curbitæ floreſcãt, aut curare ut papilionibus alæ perpulchrè pictæ adſint. Quid?
igitúrne uerò aliquid ſemper habebunt negocii, quo nos excluſas teneant ac
floccipendant? Tum etiam & uillicus ſuſcepit curam dudum, ne cucurbitæ ſiti
pereant: nos tamen neque diis neq; hominibus cordi ſumus. Has ob res te ite-
rum atque iterũ precor obteſtorq; Mercuri, qui ſemper apud deos ipſos inter-

pres

pres extiſti, ut cauſſam hanc meam iuſtiſſimam atque piiſſimam ſuſcipias. Ad te confugio, te ſupplex oro. In te omnis mea ſita eſt ſpes atque expectatio. Da quæ ó operam, ne dum à uobis excludor, ipſis quoq; mortalibus ſim ludibrio. Nam erit quidem dedecus deorum ordini, ubi homũculi me tametſi infirmam dam floccipendant. MERC. Audiui: doleo: uerùm pro uetere noſtra amicitia unum admoneo, duram nimis atque difficilem cauſſam te aduerſus Fortunam ſuſcepiſſe. Nam & Iupiter ipſe, ut cæteros omittam Deos, cum ſe ob accepta beneficia nimium Fortunæ debere ſentiat, illius uires atque potẽtiam ueretur. Ea enim ad cœlum diis aſcenſum præſtitit: atque ubi uelit, ualens ſua armatorũ manu eiiciet. Qua de re, ſi ſapis, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunæ odium extinctum ſit, latebis. VIR. Aeternum latitandum eſt. Ego & nuda & deſpecta abeo.

LVCIANI VITA EX SVIDA.

Lucianus Samoſatenſis, cognomento blaſphemus, ſiue maledicus, aut ἄθεος potius appellatus eſt, eò quòd in dialogis ſuis ridicula etiã illa eſſe proponit, quæ de rebus diuinis & ſacris prodita ſunt. Dicitur autem uixiſſe temporibus Traiani Cæſaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio cauſidicus Antiochiæ, quæ in Syria eſt: ſed cum ea res illi non ſatis ex ſententia ſuccederet, ad ſcribendum ſeſe conuertit, ſcripſit'que adeò infinita. Obiiſſe autem ipſum fama eſt à canibus laceratũ, quoniam & contra ueritatẽ uelut rabiẽ exercuiſſet. Nam in uita Peregrini Chriſtianiſmum quoque inſectatur, ipſum Chriſtum contumelioſè inceſſit, ſceleſtus ille. Quare & rabiei iſtius pœnas ſufficientes in præſenti uita dedit, & in futurum hæres æterni ignis unâ cum Satana erit. Hæc ille. Addit autẽ Volaterranus, neſcio quo auctore, cũ ab initio Chriſtianus fuiſſet, poſtea eiuſdem religionis deſertorem factum eſſe, dictitãtem ſe nihil ex ea conſecutum, quãm quòd nomen ipſius corruptũ eſſet, ex Lucio Lucianus factum. Fuit autem Samoſata, ut hoc quoq; addamus, urbs non longè ab Euphrate ſita, Comagenes metropolis. Plinius, & Stephanus.

BIBLIOTHEQUE PUBLIQUE ORLEANS

FINIS.
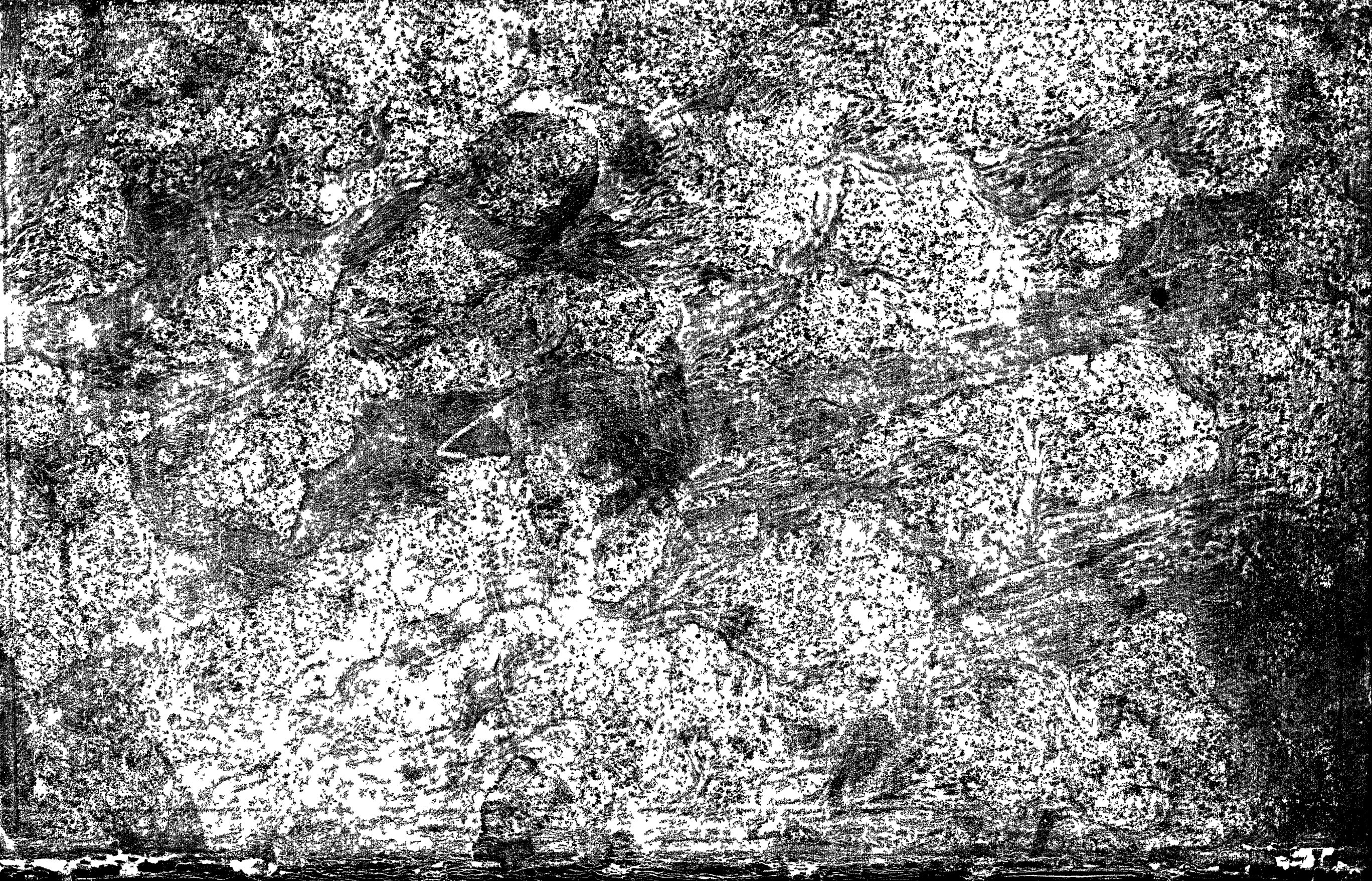
Imprimebat Michaël Vaſcoſanus an. M. D. XLVI. menſe Ianuario.